

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA

BRÉF OG GJÖRNINGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN.

GEFIÐ ÚT

AF

HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAGI.

ÁTTUNDA BINDI

1261—1521.

REYKJAVÍK.

Í FÉLAGSPRENTSMÍÐJU.

1906—1913.

of the ... ..

Í registr þessa bindis hafa þeir cand. juris Ólafr Lárusson frá Selárdal og cand. philos. Guðmundr Guðmundsson safnað tilvitnunum öllum, og hefi eg síðan steypt því í heild á svipaðan hátt og fyrri. Þó hefir verið vikið frá um orðið kirkja á þá leið, að þeirra orða margra, sem þar hafa áður staðið með tilvitnunum öllum, er nú að eins getið þar, og visað til þeirra, þar sem þau standa á við og dreif í þessu registri með tilfærðum tilvitnunum.

Ekki ábyrgist eg, að tilvitnanirnar við hin almennu daganöfn (sunnudagr, mánudagr o. s. frv.) sé alveg tæmandi í þessu registri, enda mun það saklítið, því að þeim orðum má nú, nema sérstaklega standi á, sleppa úr registrunum við þetta safn framvegis. Alt annað vona eg sé tæmt svo sem orðið hefir.

Misprentazt hefir í registrinu (bls. 889) Geitastokkar fyrir Geitastekkar. Nafn Hallberu Þorleifsdóttur stendr og (á bls. 902) á undan nafni Hallberu Sölmundardóttur, en hefði átt að standa síðar.

Það ber að afsaka, að letrið á tölunum í registrinu er sumstaðar ekki alveg samkynja, og varð ekki hjá því komizt, sökum óhagræðis í prentsmiðjunni. Þó mun þetta ekki valda neinum бага við notkun registrsins.

Ártöl við nöfn ýmsra manna frá síðari öldum hér í registrinu eru sett eptir munnlegri tilsögn Hannesar skjalavarðar Þorsteinsonar.

Jón Þorkelsson.

Efnisyfirlit.

	Bl.
1. [1261. 24. Apr.?. Forsögn að heitbréfi . . .	1—2
2. 1302. Samþykkt nefndarmanna á Alþingi um eiða til handa Hákonu konungi hálegg og umbætr konungs á Jónsbók „með beztu manna ráði og samþykkt þeirra sem á eru landi vóru“	2—3
3. [1331]. Máldagi Hóla (Hrepphóla) kirkju . .	3—4
*4. [1343]. Máldagi Borgarhainarkirkju í Hornafirði	4
*5. [1348]. Máldagi Kirkjubæjarklausturs á Síðu	4—6
*6. 1354. Máldagi Desjarmýrarkirkju	7—8
*7. 1358, 4. Sept. Gyrðr biskup í Skálholti skipar Svínafell í Hornafirði undir Hoffellskirkju . .	8
8. 1368—1508, 18. Már. Vitnisburðr um landamerki Gnúps í Dýrafirði	9
9. [um 1370]. Skrá um eignir Berufjarðarkirkju	9—11
*10. 1378, 4. Okt. Auðólfstaðabréf	11—13
11. 1391, 20. Már.—1393, 2. Jan. Sauðárbréf og Sjávarborgar	14—15
*12. 1393, 31. Dec. Hrafnabjargabréf í Hörðadal .	15—17
13. 1406, 14. Maí. Innocencius páfi hinn VI. skipar Jón ábóta í Munklífi biskup að Skálholti . .	17—19
*14. 1411, 15. Dec. Syðra-Vatnsbréf í Tungusveit .	19—20
15. 1411, 22. Dec. Jóhannes páfi XXIII. skipar Jón förumunk biskup að Hólum	20—22
16. 1413, 24. Júlí. Jóhannes páfi XXIII. leggur fyrir Jóhannes biskup í Lybiku að skipa Árna Ólafsson aðstoðarmann Jóns biskups í Skálholti .	22—24
17. 1414, 6. Febr. Jóhannes páfi XXIII. leyfir Jóni biskupi á Hólum að fremja biskupsverk í öðrum biskupsdæmum	24—25
18. 1425, 25. Maí. Marteinn páfi hinn V. skipar Jón munk af smábræðra-reglu biskup á Hólum	25

	Bla.
19. 1426, 6. Marts. Marteinn páfi hinn V. skipar Jón Gerreksson biskup að Skálholti . . . :	25—26
20. 1426, 19. Apr. Jón biskup á Hólum skuldbindur sig til að greiða embættisgjald sitt . . .	26—27
21. 1426, 20. Apr. Kvittunarbréf handa Jóni Hólabiskupi um smærri greiðslur hans til fjárhirðslu páfans	27
22. 1427, 18. Júní. Lofunarbréf um greiðslur fyrir Jón Skálholtsbiskup til fjárhirðslu páfans . .	27—28
23. 1427, 1. Júlí. Kvittunarbréf handa Jóni Skálholtsbiskupi um greiðslur hans til fjárhirðslu páfans	28—29
24. 1429, 3. Nóv. Skýrsla um greiðslur Jóns Skálholtsbiskups til kardinalasamkundunnar . . .	29
25. 1429, 3. Nóv. Kvittun til handa Jóni Skálholtsbiskupi um greiðslur hans til kardinalanna .	30
26. 1435, 5. Janúar. Skýrsla um að Eugenius páfi hinn IV. hafi skipað Jón Hólabiskup (Vilhjálmsson) biskup að Skálholti	30—31
27. 1435, 10. Janúar. Eugenius páfi hinn IV. skipar Jón Bloxwich biskup að Hólum	31—33
28. 1435, 12. Janúar. Eugenius páfi hinn IV. ritar með Jóni Skálholtsbiskupi til lærðra og leikra í Skálholtsbiskupsdæmi, ofl.	33—35
29. 1435, 27. Maí. Skýrsla um lofun á greiðslu á embættisgjaldi Jóns Skálholtsbiskups . . .	35—36
30. 1435, 17. Júní. Skýrsla um greiðslur Jóns Skálholtsbiskups til kardinalanna	36—37
31. 1435, 6. Júlí. Skýrsla um lofun á greiðslu á embættisgjaldi Jóns Hólabiskups	37—38
32. 1441, 14. Júlí. Skýrsla um að Eugenius páfi hinn IV. skipaði Robert (Wodborn) einsetumunk biskup að Hólum	38
33. 1441, 14. Júlí. Eugenius páfi hinn IV. skipar Robert Wodborn biskup að Hólum	38—40
34. 1441, 21. Júlí. Skýrsla um loforð Roberts biskupsefnis á Hólum um greiðslu á embættisgjaldi til fjárhirðslu páfa	40
35. 1441, 4. Aug. Skýrsla um lúkningar Roberts Hólabiskups	41

	Bla.
36. 1441, 5. Aug. Kvittan til handa Robert Hólabiskupi	41
37. 1441. 28. Okt. Eugenius páfi hinn IV. staðfestir kosning Gerreks Ludekini til ábóta í Viðey	41—42
38. 1442. 7. Júní. Bréfságrip, er getr Gottskálks Hólabiskups	42
39. 1442. 8. Júní. Bréfságrip sama efnis	43
40. 1443, 21. Okt. Bréf Kristophers konungs af Bayern, er leyfir Zierikzeemönnum á Hollandi verzlun í Noregi, en undanskilr Ísland m. fl.	43—44.
41. 1443, 22. Nóv. Kristopher af Bayern leyfir Brielle og Schiedamsmönnum verzlun í Noregi, en undanskilr Ísland m.fl.	44—45
42. 1443, 22. Dec. Eugenius páfi hinn IV. leyfir Jóni (Bloxwich) Hólabiskupi að takast á hendr klerklegt embætti í Kantarabyrgi	45
*43. 1444, 8. Okt. Bréf um Ölmóðsey, að hún væri eign Skarðskirkju á Landi	45—46
44. 1445, 30. Janúar. Eugenius páfi hinn IV. gefr Jóni Bloxwich (fyrrum) Hólabiskupi leyfi til að takast á hendr hvert annað klerklegt embætti	46—47
45. 1447, 18. Janúar. Bréf Eugenius páfa, er getr Godsvins biskups	47—48
46. 1448, 15. Apr. Skýrsla um að Nikulás páfi hinn V. hafi skipað meistara Marcellus biskup að Skálholti	48
47. 1448, 15. Apr. Sami skipar Marcellus biskup að Skálholti	48—50
48. 1448, 5. Sept. Verndarbréf Nikuláss páfa V. handa Marcellusi Skálholtsbiskupi	50—51
49. 1448, 16. Okt. Skýrsla um lofun Marcellusar um greiðslur til fjárhirðslu páfans	51
50. 1448, 18. Okt. Marcellusi gefnar upp embættisgreiðslur hans	51—52
51. [um 1450]. Landamerki Steindórsstaða	52—53
52. 1451, 3. Febr. Bréf Nikuláasar páfa V. til Steindóðar ábóta í Viðey um að setja Jón klerk Þorkelsson ábóta að Helgafelli	53—56

	Bla.
53. 1451, 4. Febr. Bréf sama til sama um sama efni	56—57
54. 1451, 4. Febr. Bréf sama um sama efni . .	57—58
55. 1461, 7. Dec. Kaupbréf um Krossanes, Mýrar- lón og Sauðá	58—59
56. 1463. Skrá um eign Munklís á Íslandi . .	59
57. 1464. Gaukstaða og Skeiðstaðabréf (landamerki; <i>falsbréf</i>)	60.
58. [1467]. Landamerki Þórólfsdals í Lóni . . .	60—61
59. 1475, 31. Okt. Transskriptarbréf	61—62
60. 1475, 7. Nóv. Bréf um Syðra-Krossanes í Kræklingahlíð (reki, landamerki)	62—63
61. 1476, 1. Sept. Bréf um gjöf á Bakka í Laxár- dal til Miklabæjarkirkju í Blönduhlíð . . .	63—64
62. 1478, 20. Sept. Bréf um Miðhlíð á Barðaströnd	64—65
*63. 1480, 1. Júlí. Skiptabréf um Guðmundareignir	65—66
*64. 1480, 4. Júlí. Bréf um Guðmundareignir . .	66
65. 1480, 8. Júlí. Kaupbréf um Brimilsvöllu . .	67—69
66. 1480, 25. Sept. —1482, 18. Nóv. Bréf um Bæ á Rauðasandi	69—70
67. 1482. Skrá um eignir afhentar með Berufirði	70—71
68. 1483, 4. Marte. Kaupbréf um Sólheima í Lax- árdal (landamerki)	71—73
69. 1484, 10. Aug. Úrskurðr, að Selsker sé æfinleg eign Múlakirkju á Skálmarnesi	73—74
70. 1485. Endrýjuð alþingissamþykkt um melrakka- veiðar	74—75
71. 1488, 7. Apr. Transskriptarbréf	75
72. 1490, 20. Janúar. Samningr um verðlan . .	76
73. [1490]. Alþingisdómr um fullrétti lögmanna mfl.	77—78
74. [1499—1503]. Alþingisdómr um sakferli til lögmanna mfl.	78—79
75. [um 1500]. Skrá um bækr kirkjunnar í Hjarð- arholti í Laxárdal	79—80
76. 1502, 6. Febr.—26. Maí. Bréf um verðlan . .	80—81
77. [30. Júní 1502]. Alþingisdómr um breyttar stefnusakir	81—82
78. 1506, 9. Janúar. Klerkadómr um kúgilda hald fyrir Hólakirkju	82—83
79. 1506, 10. Janúar. Vitnisburðr um prófentugjöf á Brúarlandi	83—84

	Bla.
80. 1506, 13. Janúar. Verndarbréf Hans biskups í Björgvin handa Birni Þorleifssyni	84—85
81. 1506, 13. Janúar. Vitnisburður Björns Þorleifssonar gefinn út af sveinum Hans biskups í Björgvin	85—86
82. 1506, 18. Janúar. <i>Falsbréf</i> um Barð í Fljótum	86—87
83. 1506, 9. Febr. Vitnisburður um meinbugi Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur	87—88
84. [1506]. Vitnisburður um biskupstundargreiðslu Jóns Sigmundssonar	88—89
85. 1506, 13. Marts. Vitnisburður, að Jón Sigmundsson hefði aldrei tekið Rómaskatt í Viðidals-tunguþingum	89—90
86. 1506, 21. Marts. Vitnisburður um biskupstundargreiðslu Jóns Sigmundssonar	90—91
87. 1506, 24. Marts. Vitnisburður um lúkningar Jóns Sigmundssonar til Gottskalks biskups	91—92
88. 1506, 27. Marts. Gottskalk biskup skipar síra Sigmundi Guðmundssyni þing um Öxarfjörð	92
89. 1506, 1. Maí. Vitnisburður um frændsemi Jóns föður Þorvalds á Móbergi og Kristínar Björnsdóttur	92—93
90. [1506]. Vitnisburður um ætt Þorvalds á Móbergi	93
91. 1506, 4. Maí. Vitnisburður um prófentugjöf Salbjargar Gunnarsdóttur á Brúarlandi til Hóladómkirkju	94
92. 1506, 6. Maí. Vitnisburður um landamerki og landeign Reykjahlíðar	94—95
93. 1506, 8. Maí. Vitnisburður um sama	95—96
94. 1506, 16. Maí. Úrskurður Stepháns biskups um hjónaband Jóns Þorvaldssonar og Vilborgar Sigurðardóttur	96—97
95. 1506, 17. Maí. Þorvarður Erlendsson leyfir enskum kaupmönnum verzlun á Båtssöndum og í Grindavík	97
96. 1506, 17. Maí. Dómr Finnboga lögmanns um landeign Reykjahlíðar	97—99
97. 1506, 23. Maí. Samþykki Finnboga lögmanns þar upp á	99—101

98.	1506, 26. Maí. Dómr Finnboga lögmans um brennisteins nám í Reykjaflö	101—103
99.	1506, 22. Júní. Dómr Sturlu Þórðarsonar um hald á mála Ingigerðar Þorsteinsdóttur og aðtekt á Breiðabólstað á Fellströnd	103—106
100.	1506, 25. Júní. Dómr Einaris Oddssonar um eignarheimild hans að Bólstaðarhlö	106—108
101.	1506. Alþingisdómr um vígsmál	108—109
102.	[1506, Júní—Júlí]. Afbötunarskrá Jóns Sig-Sigmundssonar	109—113
103.	1506, 2. Júlí. Vitnisburður um skipti þeirra Björns Guðnasonar og Stepháns biskups út af Vatnsfirði	114
104.	1506, 4. Júlí. Kaupbréf um Miðbæli undir Eyjafjöllum og Bakka í Borgarfirði	115—116
105.	1506, 6. Júlí. Kvittunarbréf um Yztaskála	116—117
106.	1506, 17. Íúlí. Úrskurður Stepháns biskups, að Teigskógr skuli eign kirkjunnar á Stað á Reykjanesi	117
107.	1506, 1. Aug. Stephán biskup skipar að halda jörðunni Leiru undir Grunnavíkurkirkju	117—118
108.	1506, 4. Aug.—1507, 25. Okt. Vitnisburður um kaup á jörðunni Gili í Borgarþingum í Skagafirði	118—119
109.	1506, 30. Aug.—1507, 29. Marts. Kaupbréf um Eyvindará, Mýnes, Meðalnes og Birnufell	119—120
110.	1506, 6. Sept. Úrskurður Stepháns biskups, að Núpr á Berufjarðarströnd skuli æfinleg eign Heydalastaðar	121—122
111.	1506, 22. Sept. Dómr Finnboga lögmans um hald Teits Þorleifssonar á peningum, sem átt hafði Eiríkr Loftsson	122—126
112.	1506, 8. Okt. Virðingargerð á kirkjunni í Saurbæ á Rauðasandi	126—127
113.	1506, 13. Okt. Dómr Finnboga lögmans um fjórðungsgjöld Þorbjargar Brandsdóttur	127—129
114.	1506, 25. Nóv.—1539, 9. Dec. Vitnisburður um landamerki Koksvatns(falsbréf?)	129—130
115.	1506. Skrá um dýrleika á nokkrum jörðum Þingeyraklaustrs	130—131

	Bla.
116. 1506. Dómr Einars Oddssonar um illyrði . . .	131—132
117. [1506—7]. Stefna Þorvarðs lögmanns Erlendssonar til Þórðar Sighvatssonar	132
118. [1506—1507] Dómr um Þóri (Þórð?) Sighvatsson, er hlaupið hafði úr vist.	132—133
119. 1507, 22. Jan. Dómr Gottskálks biskups um Björgu Þorvaldsdóttur	133—135
120. 1507, 9. Febr. Umboðsbréf Hálfðanar Jónssonar til Gottskálks biskups um útheimtu arfs	135—136
121. 1507, 1. Mars—1516, 8. Jan. Helmingalagsbréf Björns Guðnasonar og Ragnhildar Bjarnadóttur	136—138
122. 1507, 5. Apr. Prestastefnubréf Gottskálks biskups	138—139
123. 1507, 9. Apríl. Úrskurðr Steþáns biskups um Smáhamrareka	139—140
124. 1507, 10. Apr. Björn Þorleifsson fær Steþhání biskupi bóndaeignina í Vatnsfirði	140—142
125. 1507, 7. Maí. Falsbréf um Hól og Bessastaði	142—144
126. 1507. Brot af nokkrum bréfum Gottskalks biskups um Jón Sigmundsson	144—145
127. [1507, 14. Maí]. Dómr Þorvarðs lögmanns um boðfall	145—146
128. 1507, 18. Maí. Dómr Narfa Erlendssonar um hald á Eystra-Fíðholti	146—148
129. 1507, 18. Maí. Bréf um Illugastaði í Fnjóskadal	148—149
130. 1507, 19. Maí. Dómr Hákonar Björgólfssonar um geldnautarekstr í Drageyri	149—150
131. 1507, 7. Júní. Dómr Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um hald á Leirárgörðum	150—151
132. 1507, 21. Júní. Dómr Þorvarðs lögmanns um framfærslu	152—153
133. 1507, 1. Júlí. Sýslubríf Þorsteins Finnþogasonar	153—154
134. 1507, 5. Júlí. Alþingisdómr um fjórðungsgjöf Þorbjargar Brandsdóttur	154—155
135. 1507, 6. Júlí—1508, 14. Apr. Vitnisburðr um samtal Einars Oddssonar og Björns Guðnasonar	155—156
136. 1507, 18. Aug. Afátsbréf Steþhans biskups vegna Hvanneyrarkirkju	156—158
137. 1507, 16. Sept. Kaupbréf um Böggustaði, Bakka og Steindyr	158—159

		Bla
138.	1507, 6. Okt. Kaupbréf um Bjarnarhöfn, Þverá og Vík	159—160
139.	1507, 7. Okt. Veitingarbréf Gauta erkibiskups fyrir Grenjaðarstað til handa síra Finnþoga Einarssyni	160—161
140.	1507, 7. Okt. Gauti erkibiskup staðfestir staðarskyld á Vatnsfirði	161—163
141.	1507, 6. Nóv. Dómr Gottskalks biskups um Höskuld Runólfsson	163—165
142.	1507, 7. Nóv.—1520, 10. Júní. Kaupmálabréf Bjarna Andréssonar og Guðrúnar Björnsdóttur	165—166
143.	1507, 7. Nóv. Vitnisburður um Staðarhól	166—167
144.	1507, 10. Nóv. Vitnisburður um lögmanns úrskurð á ættleiðing Stepháns Loptssonar	167—168
145.	1507, 12. Nóv. Bréf um peninga eptir Eirík bónda Þorsteinsson	168—169
146.	1507, 22. Nóv. Dómr konungs og ríkisráðs um Grundareignir	169—171
147.	1507, 24. Nóv. Konungs staðfesting á réttarbótum Hákonar háleggs (Möðruvallaréttarbót, Réttarspillir)	171—175
148.	1507, 25. Nóv. Verndarbréf konungs handa síra Eiríki Sumarliðasyni	175—176
149.	1507, 25. Nóv. Bréf um Yztagil og kenslu Jóns Sveinssonar til prests á Hólum	176—177
150.	1507, 1. Dec. Bréf Eiríks kanzlara Walchen-dorphs um ómakslaun fyrir afskipti sín af Grundar- og Möðruvallamálum	177—179
151.	1507. Skrá um afhending á Valþjófsstað	179.
152.	1507. Skrá um landskyldir af Vestmannaeyjum	179—180
153.	1507—1523. Tiundargerð á Skarðsströnd	181
154.	[fyrir 1508]. Sendibréf Jóns Erlingssonar til Björns Guðnasonar	181—183
155.	1508, 7. Jan. Dómr Gottskálks biskups um kærur hans til Jóns Sigmundssonar um kirkna-fé á Urðum og í Víðidalstungu	183—185
156.	1508, 10. Janúar. Bréf Hans Norðmannakonungs til Henreks Englakonungs VIII. um óskunda Engendinga á Íslandi	186

Bla.

157.	1508, 29. Janúar. Dómr Björns Guðnasonar um löggjafir Guðna Jónssonar	186—190
158.	1508, 7. Febr. Dómr Einars Oddssonar um mál Guðmundar Indriðasonar og Ásgrims Þorbjarnarsonar	190—191
159.	1508, 25. Febr. Kaupbréf um Tungu í Fljótum, Vigastaði, Meyjarhól og Kálfborgará . .	192
160.	1508, 11. Marts. Transskript	193
161.	1508, 17. Marts. Falsbréf um landamerki Hvamms í Dýrafirði	193—196
162.	1508, 19. Marts. Vitnisburður um ætt og afsprengei Grundar-Helgu	196—197
163.	1508, 26. Marts. Löggjafabréf Jóns Björnssonar til Bjarna Andréssonar	197—198
164.	1508, 27. Marts. Vitnisburður um skóginn í Botnsdal í Skutilsfirði	198—199
165.	1508, 28. Marts. Vitnisburður um Vatnadal .	199—200
166.	1508, 3. Apríl. Vitnisburður um Kirkjubólsskóg í Skutilsfirði	200—201
167.	1508, 3. Apríl. Vitnisburður um Hvítárbakka .	201—202
168.	1508, 3. Apríl. Vitnisburður um sölu á Brúnastöðum	202—203
169.	1508, 12. Apríl. Transskriptarbréf	203
170.	1508, 16. Apríl. Bréf Hamborgarráðs til Vigfúsar Erlendssonar um íslenska skreið . . .	203—205
171.	1508, 17. Apríl. Kaupbréf um Nes í Grunnavík og kenslu pils	205
172.	1508, 20. Apríl. Aflausnarbréf Jóns murta Narfasonar og Dýrunnar Þórðardóttur . . .	205—206
173.	1508, 17. Maí. Bréf um skuld Björns Þorleifssonar til Hans Kruko og Sunnifu	206—207
174.	1508, 20. Maí. Kaupbréf um Bæ í Kjós . .	207—208
175.	1508, 30. Maí. Kaupbréf um Garð í Dýrafirði .	208—209
176.	1508, 4. Júní. Kaupbréf um Brúarreyki, Ósland ofl. jarðir	209—210
177.	1508, 6. Júní. Kaupbréf um Vík í Fáskrúðsfirði, Hesteyri og Skóga	210—211
178.	1508, 14. Júní. Kvittunarbréf um vígsbætr .	211
179.	1508, 15. Júní. Vitnisburður um greiðslu Björns Þorleifssonar fyrir fylgi og atvistað vígi Páls Jónssonar .	212

	6.
180. 1508, 15. Júní. Vitnisburður um sama . . .	212—213
181. 1508, 15. Júní. Vitnisburður um sama . . .	213—214
182. 1508, 22. Júní. Máldagi Hrafnagilskirkju . .	214—216
183. 1508, 23. Júní. Peningaskipti eptir Jón Björns- son andaðan	217—218
184. 1508, 23. Júní. Lofunarbréf Björns Guðnason- ar til Stepháns biskups	218—220
185. 1508. Bréfságríp um Fáskrúðarbakka . . .	220
186. 1508, 24. Júní—1509, 29. Maí. Prófentugjöf um Fáskrúðarbakka	220—222
187. [1508], 29. Júní. Dómr Stepháns biskups um reikningskap kirkjunnar á Stað á Reykjanesi	222—223
188. 1508, 30. Júní. Alþingisdómr um Möðruvallaarf	223—225
189. 1508, 1. Júlí. Alþingisdómr um peningaskipti þeirra systkina, Hólmfríðar Erlendsdóttur, Vig- fúsar og Þorvarðs	225—226
190. 1508. Skýrslugrein um gingjald	226
191. 1508, 6. Júlí. Bréf um Nes í Grunnavík . .	227
192. 1508, 23. Aug. Kaupbréf um Ey í Landeyjum	228—229
193. 1508, 30. Aug. Bréf um Munaðarnes á Strönd- um	229—230
194. 1508, 3. Sept.—1512, 11. Júní. Kaupmálabréf Þorvarðs lögmanns Erlendssonar og Kristínar Gottsalksdóttur	230—232
195. 1508, 11. Sept. Dómr um dómrof Ásgríms Þor- bjarnarsonar	232—235
196. 1508, 11. Sept. Vitnisburður um lestr Finnboga lögmanns á skilríkjum fyrir Grund í Eyjafirði	235—237
197. 1508, 13. Sept. Vitnisburður um skuld Björns Þorleifssonar til Hans Krakugh	238—239
198. 1508, 16.—20. Sept. Vitnisburður um fjárkröf- ur Þorvarðs lögmanns Erlendssonar til Gríms Pálssonar	239—240
199. 1508, 20. Sept. Transskript	240
200. 1508, 20. Sept. Bréf um Smáhamrareka . .	240—241
201. [1508] fyrir 30. Sept. Bréf Erlendssona og Einars í Dal til Gríms Pálssonar	241—242
202. [1508], 4. Okt. Hirðstjóradómr um Hóla og . Hólaeignir í Eyjafirði	242—244
203. [1508]. Vidimus	244

Bls.

204.	[1508]. Minnisgrein Þorvarðs lögmanns um jarðaskipti hans og Gríms Pálssonar	244—245
205.	1508, 17. Okt. Vitnisburðr um lýsing Gríms Pálssonar, á hvern hátt hann gengi af Möðruvöllum	245—246
206.	1508, 17. Okt.—28. Dec. Sáttabréf Erlendssona og Einars Eyjólfssonar við Grím Pálsson um Möðruvallaeignir	246—248
207.	1508, 18. Okt. Vigslumáldagi Arnarbæliskirkju á Meðalfellsströnd	248—250
208.	1508, 26. Okt. Aflausnarbréf Björns Þorleifssonar og Ingibjargar Pálsdóttur	250—251
209.	1508, 27. Okt. Bréf um Hamarland	251—252
210.	1508, 9. Nóv. Kvittunarbréf um Gil	252
211.	1508, 12. Nóv. Bréf um Grindr á Höfðaströnd	252—253
212.	1508, 30. Nóv.—1509, 7. Mar. Kaupbréf um Hróarsholt í Flóa	253—255
213.	1508, 10. Dec. Konungsbréf, er staðfestir DI, VII, Nr. 618 og 654	255—256
214.	1508, 23. Dec. Bókareidsbréf um hnykking og jarðvarp	256—257
215.	1508. Virðingargerð á staðnum í Hvammi í Norðrárdal	257—258
216.	1508. Dómr um Bleiksmýrardal	258—259
217.	1508. Dómságrip um Háfey	259—260
218.	[um 1508]. Kvittunarbréf um tíundir og Rómaskatt	260
219.	[um 1508]. Kvittunarbréfsform fyrir sýslum	260—261
220.	[um 1508]. Vidimus af Lönguréttarbot	261
221.	[eptir 1508]. Máldagi Arnarbæliskirkju á Fellsströnd	261—262
222.	[1508 eða síðar]. Samningr Gríms Jónssonar um fjárskipti eptir Jón Björnsson	262—263
223.	[1508]. Skrá og reikningskapr Björns Guðnasonar eptir Guðna föður sinn	263—264
224.	1509. Skrá og reikningsskapr Björns Guðnasonar um jarðagóz og eignir Guðna föður hans	265—266
225.	1509. Skrá og reikningsskapr Björns Guðnasonar um jarðagóz og eignir Bjarna Andrés-sonar	266—269

226.	1509, 25. Janúar. Úrskurðr Jóns lögmanns Sigmundssonar um DI, VII, Nr. 446	269—270
227.	1509, 10. Febr. Dómsúrskurðr Jóns prófests Arasonar um Thomas Hjálmsón	270—272
228.	1509, 14. Febr. Bréf Gauta erkibiskups um mál Gottskalks biskups og Jóns Sigmundssonar	272—273
229.	1509, 31. Marts. Sýsluveitingarbréf	273—275
230.	1509, 9. Apr. eða 21. Okt. Bréf um Stórahraun	275—276
231.	1509, 12. Apríl. Bréf um Nes í Grunnavík	276—277
232.	1509, 25. Apríl. Vitnisburðarbréf um rekann á Skeiði	277—278
233.	1509, 6. Maí. Stephán biskup staðfestir máldaga kirkjunnar á Eyri í Bitru	278—279
234.	1509, 17. Maí—1514, 6. Apríl. Kaupbréf um Tannanes	279—280
235.	1509, 4. Júní—1510. Kvittunarbréf um ráðsmannsstarf	280—281
236.	1509, 5. Júní. Gjafabréf Gottskalks biskups til Kristínar dóttur sinnar	281—282
237.	1509. Samþykkt klerka upp á gjafir Gottskalks biskups	282—283
238.	1509, 16. Júní. Dómr um landeign Hrafna-bjarga	283—284
239.	1509, 30. Júní. Úrskurðarbréf um Drándarstaði	284—285
240.	1509, 24. Júlí. Úrskurðr Stepháns biskups um Hælurvík	285—286.
241.	1509. Máldagi Vatnsfjarðarkirkju, er Stephán biskup setti	286—288
242.	1509, 17. Aug. Kaupbréf um Njarðvík	289
243.	1509, 24. Aug.—1510, 23. Júní. Vitnisburðarbréf um veiðina í Móhyl í Gljúfrá	290
244.	[1509], c. 1. Nóvember. Dómr (Jóns Sigmundssonar) um arf eptir Solveigu Björnsdóttur	290—296
245.	1509, 15. Nóvember. Kvittun konungs um þriggja ára afgjald af Íslandi	296
246.	1509, 24. Nóv. Sýsluveitingarbréf	296—299
247.	1509. Transskriptarbréf	299
248.	[1509]. Kaupbréf um Tin(d)staði í Kjós	299—300
249.	[1509]. Gjafabréf um Hrafseyri	300
250.	1510, 12. Marts. Dómr um Eðfrihamra í Holtum	301—302

Bis.

251.	1510, 13. Marts. Vitnisburðr um aðtekt á Illuga- stöðum í Fnjóskadal	302—303
252.	1510, 22. Apríl. Kaupbréf um Garð við Mý- vatn	303—304
253.	1510, 29. Apríl—1511, 26. Maí. Reikningsskap- arbréf Gottskalks biskups um fjárframgang Hóladómkirkju um sína tíð	304—306
254.	1510, 5. Maí. Heytolladómr Stepháns biskups, ásamt úrskurði Fuhrmanns 24. Júlí 1721 . .	306—309
255.	1510, 5. Maí. Vitnisburðr um samræðislíkindi	309
256.	1510, 13. Maí. Vitnisburðr um frændsemi Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur . .	309—310
257.	1510, 24. Maí. Virðing á peningum Þórðar Þorleifssonar	310—311
258.	1510, 28. Maí. Kristján konungr II. staðfestir bréf frá 18. Júlí 1502 (DI, VII, Nr. 581) . .	311—312
259.	1510, 1. Júní. Vitnisburðr um fjórmennings- frændsemi Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur	312—314
260.	1510, 1. Júní. Vitnisburðr um sama	314
261.	1510, 3. Júní. Vitnisburðr um Munaðarnes á Ströndum	315
262.	1510, 4. Júní. Vitnisburðr um innsíglagröpt Jóns Sigmundssonar	315—316
263.	1510, 5. Júní Vitnisburðr um fjórmennings- frændsemi Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þor- valdsdóttur	316—317
264.	[1510]. Bréf Gottskalks biskups til Björns Guðna- sonar	317—318
265.	1510, 1. Júlí. Alþingisdómr Björns Guðnason- ar um peninga Jóns Sigmundssonar	318—320
266.	1510. Bréf Gottskalks biskups til Stepháns biskups um mál Jóns Sigmundssonar . . .	320—321
267.	1510, 3. Júlí. Alþingisdómr nm Möðruvallamál	321—323
268.	1510, 3. Júlí. Alþingisdómr um helmingafélag Sveins Sumarliðasonar og Guðríðar Finnþoga- dóttur	323—325
269.	1510, 5. Aug. Transskriptarbréf	325—326
270.	1510, 14. Aug. Vigslu- og aflátsbréf Hafnar- kirkju í Melasveit	326—327

271.	1510, 28. Aug. Sveinn Þorleifsson staðfestir í umboði Hans hirðstjóra Ranzau Nr. 268 . . .	327
272.	1510, 13. Sept. Greiðslubréf um Vindheima, Ás og Bakka í Öxnadal	328—329
273.	[1510], 20. sept. Prestastefnudómr Gottskalks biskups um barsmið Jóns Sigmundssonar á Ólafi Guðmundssyni	329—331
274.	1510, 9. Okt. Vitnisburður um hjónabandslýsing Ólafs Guðmundssonar og Þorbjargar Guðmundsdóttur	331
275.	1510, 2. Nóv. Vitnisburður um Hestengi . .	331—332
276.	1510, 13. Nóv. Bókareiður um aðfarir Einars Oddssonar og Péturs Loptssonar, þegar Jón Sigmundsson var rýmdur út af eignum sínum .	332—333
277.	1510, 30. Nóv. Vitnisburður um lagaboð Björns Guðnasonar á alþingi	333—335
278.	1510, 9. Dec. Dómr Kristjáns konungs II. um Mððruvallamál	335—337
279.	1510 [og síðar]. Skrá um ítök, rekamörk og landamerki Miklaholtskirkju	337—338
280.	[um 1510]. Skrá um það, hvernig Ögur í Ísafirði og Kirkjuból í Valþjófsdal er komið í eigu Björns Guðnasonar	338—340
281.	1511, 8. Marts. Vitnisburður um landamerki Dóristaða í Ólafsfirði	340—341
282.	1511, 12. Marts. Kaupbréf um Nes í Grunnavík	341
283.	1511, 12. Marts. Bréf Stepháns biskups um Hjörseyjarkirkju	342
284.	1511, 27. Apríl. Vitnisburður um reka og rekamáldaga Reynistaðarklaustrs	342—343
285.	1511, 8. Maí eða 18. Sept. Lögmansdómr um handsömun og flutning sakamanns	343—345
286.	1511, 14. Maí. Kaupbréf um Auðkúlu í Svínadal og Borg hvoratveggja í Vestrhópi . . .	345—346
287.	1511, 25. Maí. Dómr um réttaryrði Kolbeins Haldórssonar við Pétur Tumasson	347—348
288.	1511, 25. Maí. Umboðsbréf um Gautastaði .	348—349
289.	1511, 7. Júní. Áreiðardómr um landamerki Hólmlátrs og Gunnarsstaða	349—350

	Ela.
290. 1511, 20. Júní. Kvittunarbréf um barneignir .	351
291. 1511, 23. Júní. Dómr um ásetu og yrking á jörðu	351—354
292. 1511, 27. Júní—1512, 8. Sept. Vitnisburðr Eiuars Þórólfssonar um greiðslu á Akreyjum til Diðriks Pinings í skuldir Solveigar Þorleifs-dóttur	354—355
293. 1511, 1. Júlí. Alþingisdómr um gengjald af Íslandi til Kristjáns konungs II.	355—358
294. 1511, 9. Aug. Vigslu- og aflátsbréf Fellskirkju í Kollafirði	358
295. 1511, 26. Aug. Skipan og skipti Stepháns biskups á testamentumgerð Solveigar Björnsdóttur .	358—360
296. 1511, 3. Sept. Úrskurðr Stepháns biskups samkvæmt sömu skiptum (Nr. 295)	360—361
297. 1511, 3. Sept. Stephán biskup kvittar Guðmund bónda Andrésson um kirkjureikning undir Felli í Kollafirði	361—362
298. 1511, 18. Nóv. Dómr Stepháns biskups um skipsáróðr landseta Skálholtsstaðar	362—363
299. 1511. Vitnisburðr um lúkning Svignaskarðs .	363—364
300. 1512, 14. Jan. Sóknarbréf Jóns Oddssonar á Hörgslandi til handa Erlendi Bjarnasyni . .	364
301. 1512, 26. Jan. Gjafabréf Haldórs Þorgeirssonar um Jörfa	364—365
302. 1512, 28. Jan. Vitnisburðr Kristínar Sumarliðadóttur um skipti á jörðunum Tungu í Hörðadal og Þorsteinsstöðum í Dölum	365—366
303. 1512, 12. Febr. Vitnisburðr um skipti Magnúsar Þormóðssonar með börnum sínum og konu .	366—367
304. 1512, 18. Febr. Vitnisburðr um sölu á Hvammsdal	367—368
305. 1512, 20. Febr. Vitnisburðr um kaup á Brú og Sólheimum í Mýrdal	368
306. 1512, 13. Apríl—1513, 11. Jan. Vitnisburðr um sölu á Nesi í Grønnavík	368—369
307. 1512, 29. Apríl. Prestastefnudómr um arftöku Einars prests Magnússonar eptir Haldór Brandeson	369—371
308. 1512, 29. Apríl. Prestastefnudómr um undan-	

	Bls.
færslu Ólafs Filippussonar af kirkjugarðssaur- un í Viðidalstungu (1483)	371—372
309. 1512, 29. Apr. Prestastefnudómr um lausn á Viðidalstungu og Urðum	372—375
310. 1512, 30. Apríl. Transskriptarbréf	375
311. 1512, 6. Maí. Kaupbréf um Árskóg	375—376
312. 1512, 11. Maí. Bréf um jarðakaup þeirra Ólafs Filippussonar og Gottskalks biskups	376—378
313. 1512, 14. Maí. Vigfús Þórðarson gefr kirkjunni á Borg á Mýrum, „Þjóðstaði“ og tíu hundruð í Gufufit, og fær kvittun af Stepháni biskupi um innstæðu kirkjunnar	378—379
314. [fyrir, um og eftir 1512]. Mældagi Borgarkirkju á Mýrum	379—380
315. 1512, 25. Maí [rétt. 22. Maí 1515. Sjá DI. IX, Nr. 54]. Dómr um ákæru Björns Þorleifssonar til Ögmundar Tyrfingssonar um arf eftir Pétur Jónsson	380—382
316. 1512, 4. Júní. Dómr um arf eftir Ólöfu Hal- dórsdóttur	382—384
317. 1512, 9. Júní. Staðarbréf handa síra Jóni Brands- syni fyrir Barði í Fljótum	384—385
318. 1512, 28. Júní. Prestastefnudómr um rekatöku í Kaldárósi eða Kaldalóni	385—387
319. [1512]. Vitnisburður að síra Flosi heitinn Jónsson hefði gefið eða galdið kirkjunni í Skálholti hálfu eignina Kaldárós (Selalón)	387
320. 1512, 29. Júní. Ólafr hirðstjóri Diðriksson stað- festir skilríki og úrskurði þá, er Björn Guðna- son hefir fyrir jörðum þeim, er Stephán biskup hafði skipað af Birni	388—390
321. 1512, 29. Júní. Prestastefnusaþykkt á skipan Stepháns biskups milli kirknanna í Bæ á Rauða- sandi og í Sauðlavksdal	390—391
322. 1512, 29. Júní. Prestastefnusaþykkt á skiptagerð Stepháns biskups eftir Solveigu Björnsdóttur	391—394
323. 1512, 30. Júní. Alþingisdómr hirðstjóra um vígsbætur eftir Þorstein Engilbriktsson	394—396
324. 1512, 2. Júlí. Vitnisburður um eptirgjald eftir Hól í Þorpalandi í Steingrímsfirði	396

Bls.

325.	1512, 11. Júlí. Stephán biskup samþykkir mál- daga Svignaskarðskirkju og úrskurðar Þorstein Þorleifsson réttan eignarmann jarðarinnar . .	397—398
326.	1512, 19. Júlí. Bréf um Kollafjarðarnes og Hvalsá	398—399
327.	1512, 23. Júlí. Lögmannsúrskurður um kaup á Svignaskarði	399—401
328.	1512, 3. Sept. Vigslumáldagi og aflátsbréf klaustrsins á Skriðu í Fljótsdal	401—404
329.	1512, 17. Sept. Lögmannsdómur um kærur Björns Guðnasonar til Jóns Jónssonar (Solveigarsonar)	404—407
330.	1512, 17. Sept. Dómur klerka um reka Reyni- staðarklaustrs milli Gauksstaðar og Fossár og í Litlabási	407—408
331.	1512, 19. Sept. Jón lögmaður Sigmundsson stað- festir skilríki og dóm um landeign Bólstaðar í Steingrímsfirði	408—409
332.	1512, 25. Sept. Vitnisburður um Hestengi . .	409—410
333.	1512, 29. Sept. Bréf um útlúkningar Björns Þorleifssonar og Ingvildar Helgadóttur móður hans	410—411
334.	1512, 6. Okt. Transskriptarbréf	411—412
335.	1512, 26. Nóv. Vitnisburður um reka Dingeyra- klaustrs í Siglufvík fyrir norðan Geirhólm . .	412—413
336.	1512, 2. Dec. Kaupbréf um Borðatjörn (Bárð- artjörn)	413—414
337.	1512, 8. Dec. Vitnisburður um Garð í Dýrafirði	414—415
338.	1513, 27. Jan. Kaupbréf um Kolbeinsstaði á Rosmhvalanesi	415—416
339.	1513, 15. Febr. Kaupbréf um Leirá í Leirárs- veit	416—417
340.	1513, 17. Febr. Dómur um yrking og ásetu á Nesi í Grunnavík	417—419
341.	1513, 1. Apr. Próféntubréf Helga Þorvaldssonar	419—420
342.	1513, 1. Apr. Vidimus	420—421
343.	1513, 25. Apr. Lögmannsbréf Vigfúsar Erlends- sonar	421—422
344.	1513, 29. Apr. Dómur um atvist Ólafs Filippus- sonar að Viðidalstunguvígi (1483)	422—424
345.	1513, 30. Apr. Vitnisburður um sölu á Sléttárdal	424—425

346.	1513, 1. Maí. Kæra um aðtöku á Dynjandi í Grunnavík	425—426
347.	1513, 10. Maí. Leiðarhólmisdómr Jóns lögmanns Sigmundssonar um kæru Björns Guðnasonar til Auðkúlueigna	426—429
348.	1513, 1. Maí. Leiðarhólmsskrá um samtök leikmanna gegn ágangi og ofrki klerkdómsins	429—452
349.	1513, 17. Maí. Dómr um landamerki Ness í Grunnavík og Snjáfjalla	452—455
350.	1513, 29. Maí—1514, 24. Febr. Kaupbréf um Sólheima í Laxárdal	455—456
351.	1513, 17. júní — 1514, 28. Mars. Dómr um lambatoll Reynistaðarklaustrs fyrir vestan Vötn í Skagafirði	456—458
352.	1513, 19. Júní. Kaupbréf um Skeggjastaði á Ströndum	458
353.	1513, 29. Júní. Staðfestingarbréf biskups á Nr. 349	459
354.	1513, 1. Júlí. Alþingisdómr um Litlaskarð í Statholtstungum	459—461
355.	1513, 7. Júlí. Transskript	461
356.	1513, 19. Júlí. Dómr Stepháns biskups um uppsteyt, högg og slög Marteins Ólafssonar og Ísleifssonar hans við menn biskups	462—463
357.	1513, 12. Aug. Kristján II. bannar Hansastöðunum verzlun við Íslendinga	463—464
358.	1513, 31. Aug. Kaupbréf um Brekku í Fljótadal	465—466
359.	1513, 3. Sept. Lambeyjardómr um kapla virðing	466—467
360.	1513, 10. Sept. Álits og skoðunargerð um Selárdal í Steingrímsfirði	467—468
361.	1513, 26. Okt. Dómr um heybrennu Þorleifs Grímssonar og Jóns Sturlusonar	468—472
362.	1513, 28. Okt. Verndarbréf Kristjáns konungs II. handa Birni Guðnasyni	472—473
363.	1513, 30. Okt. Kristján II. skipar DI, VII, 446 og VIII, 226 aptr inn í landið undir dóm og úrskurð Jóns lögmanns Sigmundssonar	473—474
364.	1513, 2. Nóv. — 1514, 19. Okt. Kaupbréf um Kvennahvol á Skarðströnd	474—475
365.	1513, 10. Nóv. Stephán biskup skipar Kenek prest Þorsteinsson prófast um Rosmhvalanes	475—476

		Bla.
366.	1513. Dómságrip um réttaryrði	476—477
367.	[1513—1520]. Dómr um grip á hesti	477—478
368.	1514, 2. Jan.—23. Aug. Umboðsbréf Leo páfa X. handa Andrésí Óslóarbiskupi til þess að innkalla Pétrspeninga á Íslandi og víðar um Norðr-lönd	478—480
369.	1514, 12. Febr. Stephán biskup í Skálholti skipar bænhus á Jörfa í Hnappadalssýslu	480—481
370.	1514, 13. Febr. Samningr Stepháns biskups og Narfa ábóta á Helgafelli um Máfahlið, Arnarstapa og Kambana báða í Breiðavík	481—482
371.	1514, 22. Apríl. Vitnisburðr um Meiragarð í Dýrafirði	482—483
372.	1514, 30. Apríl. Vitnisburðr að Grimsstaðir á Fjalli liggi undir Möðrudalskirkju	483
373.	1514, 1. Maí. Gottakalk biskup á Hólum kvittar Þórarienn Jónsson af reikningi Svinavatnskirkju	483—484
374.	1514, 5. Maí. Dómr um Almenning og eignar-reka í Skáladal	484—486
375.	1514, 21. Maí. Virðing á Stað og kirkju í Hjarðarholti í Laxárdal	486—487
376.	1514, 23. Maí. Kaupbréf um Hvamm á Galmaströnd og fleiri jarðir	487—488
377.	1514, 24. Maí. Kvittunarbréf um Pétrspeninga frá Noregi, Íslandi og Færeyjum	488—489
378.	1514, 25.—30. Maí. Virðing á kirkjunni í Einholti í Hornafirði	489—490
379.	1514. Skrá um staðarpeninga í Einholti	490—491
380.	1514, 27. Maí. Mat og virðing á eign og innstæðu staðarins í Hjarðarholti í Laxárdal	491—492
381.	1514, 2. Júní. Skrá um peninga þá, er Guðmundr Andrésson tók með kirkjunni og garðinum í Hjarðarholti	492—493
382.	1514, 18. Júní. Bréf um arf eptir sira Jón Jónsson í Hjarðarholti	494—495
383.	1514, 25. Júní. Vitnisburðr um Garð enn syðra í Dýrafirði	495—496
384.	1514, 19. Júlí. Vitnisburðr um landamerki Stakkabergs og Kvennahvols	496

385.	1514, eptir 20. Júlí. Vitnisburður um greiðslur Vigfúsar Erlendssonar til Kristjáns konungs II.	496—497
386.	1514, 31. Júlí. Dómr Jóns lögmanns Sigmundssonar um aðtöku Vatnafjarðar og annara óðala Björns Guðnasonar	497—502
387.	1514, 2. Aug. Lögmannsúrskurður um Svarfhól og Dynjandi	502—503
388.	1514, 6. Aug. Konungsbréf (réttarbót) um jarðabyggingar	503—506
389.	1514, 18. Aug. Prestastefnudómr um sýknu Ólafs Filippussonar af kirkjugarðssaurgun í Viðisdalstungu (1483), og að hjónaband Ólafs sé fullmyndugt	506—509
390.	1514, 22. Aug. Vallalaugardómr Sigurðar Finnbogasonar um kaupalag á varningi og um verka-kaup	509—512
391.	1514, 29. Aug. Úrskurður Jóns lögmanns um Nes í Grunnavík	512—514
392.	1514, 4. Sept. Vitnisburður um Hestengi	514
393.	1514, 5. Sept. Gjafabréf um Hvanná á Jökulsdal	515—516
394.	1514, 13. Sept. Stephán biskup skipar Eyjólf bókna Gíslasyni Selárdal til forstöðu, þar til Magnús sonr Eyjólfis megi við taka	516
395.	1514, 15. Sept. Gjafabréf Jóns Íslendinga og Dýrfinnu til Sauðlauksdalskirkju	517
396.	1514, 26. Sept. Skipan Stepháns biskups um hval, er rak undir Bjarnarnúpi	518
397.	1514, 26. Sept. Stephán biskup skipar bænhússkyld á Melanesi	518—519
398.	1514, 14. Okt. Kvittun til handa Seffrín Nordby um farm af Rúsinubarkinum	519
399.	1514, 19. Okt. Vitnisburður um landamerki Stakkabergs og Kvennahvals	520
400.	1514, 28. Okt. Kristján konungr II. staðfestir Nr. 386	520—521
401.	1514, 6. Nóv. Leysingarbréf af hórdómsbroti	521—522
402.	1514, 7. Nóv. Úrskurður Jóns lögmanns um eignamál Björns Guðnasonar og Björns Þorleifssonar	522—526

403.	1514, 7. Nóv. Úrskurðr sama um arf eptir Ingi- riði Þorsteinsdóttur	526—528
404.	1514, 9. Nóv. Dómr um kvittanir Bessa Þor- lákssonar fyrir víg Halls Magnússonar . . .	528—529
405.	1514, 15. Nóv. Hirðstjórasamþykkt á Nr. 401 . . .	530
406.	1514, 6. Dec. Vidimus	530—531
407.	1514. Skrá um eignir Hrunakirkju	531
408.	1514. Afhending Hjaltastaðar	531—532
409.	1514. Ágrip af prófentubréfi	532
410.	[1514]. Stefna Björns Guðnasonar, þar sem hann stefnir Jóni presti Eiríkssyni til Alþingis . . .	532—535
411.	1515, 13. Jan. Transskriptarbréf	535—536
412.	1515, 14. Jan. Bréf Björns Guðnasonar til klerkdómsins í Skálhólts biskupsdæmi út af mál- um hans við Stephán biskup	536—537
413.	[1515, 14. Jan.]. Afsökunarbréf Björns Guðna- sonar til Stepháns biskups	537—541
414.	1515, 24. Jan. Kaupbréf um Auðsholt	541—542
415.	1515, 28. Jan.—1520, 15. Apr. Kaupmálabréf Jóns Einarssonar og Kristínar Gottskalksdóttur . . .	543—544
416.	1515, 16. Febr. Vitnisburðr um einga meinbugi með þeim hjónum Ólafi Filippussyni og Vigðisi Jónsdóttur	544
417.	1515. Vitnisburðr um sama	545
418.	1515, 20. Apr. Transskriptarbréf	545—547
419.	1515, 23. Apr. Vidimus	547
420.	1515, 12. Maí. Dómr um mál Björns Þorleifs- sonar og Ögmundar Tyrfingssonar	547—549
421.	1515, 12. Maí. Prestastefnudómr um Kallaðar- nes í Bjarnarfirði	549—550
422.	1515, 20. Maí. Hirðstjóraþríf yfir Íslandi handa Seffrin Nordby	550—551
423.	1515, 24. Maí. Dómr um afhending sektafjár konungs	552—553
424.	1515, 25. Maí. Aflausnarþríf handa Erlendi bónda Bjarnasyni	553
425.	1515, 31. Maí. Falsþríf um Dynjandi í Grunna- vík	554—555
426.	1515, 2. Júní. Dómr um fé og fangan Þorsteins Þorlákssonar	555—556

427.	1515, 2. Júní. Dómr um afhending fjár Þorsteins Þorlákssonar	556—557
428.	1515, 1. Júlí. Sáttabréf Gríms Pálssonar og Vigfúsar Erlendssonar ofl.	557—561
429.	1515, 1. Júlí. Kaupbréf um Sandgerði, Arnarholt og Ögrskeldu	561—562
430.	[1515]. Afsökunarbréf Björns Guðnasonar	562—563
431.	1515, 21. Júlí. Kaup- og afhendingarbréf um Kirkju-Njarðvík	563—564
432.	1515, 18. Aug. Kristján konungur II. bannar Hansastaðamönnum að flytja fisk frá Íslandi til annars staða en Englands	564—566
433.	1515, 28. Aug. Hirðstjóradómr um skreið Englendinga í Súðavík og fjártöku úr Vatnsfirði	566—569
434.	1515, 15. Sept. Vigslumáldagi Sauðlauksdalskirkju	569—570
435.	1515, 29. Sept. Staðarbréf handa Magnúsi subdjákn Eyjólfsyni fyrir Selárdal	570
436.	1515, 24. Okt. Løndamerkjabréf Miðengis og Snæfuglstaða	571
437.	1515, 27. Okt. Gjafabréf um Vaðnes	571—572
438.	1515, 29. Okt. Dómr Stephans biskups um Björn Guðnason fyrir misþyrming við Jörund prest Steinmóðsson	572—575
439.	1515, 4. Nóv. Stephán biskup leyfir saung að bænhusi á Ósi í Steingrímsfirði	575—576
440.	1515, 6. Dec. Vitnisburður um samtál Stepháns biskups og Björns Guðnasonar	576—577
441.	1515, 7. Dec. Dómr um fiskatolla (Ólafstolla) til kirkjunnar á Hofi á Skagaströnd	577—578
442.	1515. Kvittan um andvirði Gautastaða	579
443.	[1515—15. Júlí 1516]. Kvittan Þorgils prests Nikulássonar til manna Björns Guðnasonar	579—580
444.	[1515—1517]. Skilmálar eða orðtök, er Brandr sviðandi logi las yfir Birni Guðnasyni vegna Stepháns biskups	581—582
445.	1516, 6. Jan.—1517, 16. Aug. Kaupbréf um Hólma í Reyðarfirði	582—583
446.	1516, 24. Maí. Jón bóndi Einarsson fær Ólafi Ásbjarnarsyni Stærriey á Skagaströnd fyrir Njarðvík (Sbr. Nr. 431)	583—584

447.	1516, 29. Maí. Handlagningarbréf um Þór- oddsstaði á Rosthvalanesi	584—585
448.	1516, 30. Maí. Kaupbréf um Hvammsdal . .	585—586
449.	1516, 27. Júní. Dómr um Hestengi	586—587
450.	1516, 27. Júní—1518, 10. Apríl. Kaupbréf um Jörfa og Kolgrafir	587—588
451.	1516, 24. Aug. Dómr um framfæri	588—590
452.	1516, 25. Aug. Eiðr Jóns Sigmundssonar fyrir Stepháni biskupi	590—595
453.	1516, 29. Aug. Kvittan Stepháns biskups um reikningskap Melakirkju	595
454.	1516, 1. Sept. Bréf um landamerki Skarðs á Snæfjallaströnd og Eyjar	595—596
455.	1516, 8. Okt. Kaupbréf um tuttugu hundruð í Vatnsleysu á Vatnsleysuströnd	596—597
456.	1516, 2. Nóv. Kvittan Stepháns biskups um tí- undagreiðslur Vigfúsar bónda Erlendssonar .	597
457.	1516, 4. Nóv. Dómr um Syðragarð í Dýrafirði	598—599
458.	1516, 25. Nóv. Bréf Kristjáns konungs II. um kaupskap og sekkjagjöld	599—600
459.	1516, 13. Dec.—1517, 2. Apríl. Vitnisburður um kvittan fyrir vig Jóns Markússonar (1491) .	601
460.	1517, 30. Jan. Kaupbréf um Mánaskál . . .	601—602
461.	1517, 1. Febr. Gjafabréf Björns Guðnasonar til Jóns yngra sonar síns	602—603
462.	1517, 17. Febr. Samningr Péturs bónda Lopts- sonar og Guðmundar Andréssonar	603—604
463.	1517, 18. Febr. Dómr um skuldaskipti Björns Þorleifssonar og Hans Kruko	604—606
464.	1517, 20. Febr. Dómr Stepháns biskups um viðreign þriggja manna í kirkjugarðinum í Reyk- holti	607—608
465.	1517, 10. Apr. Kaupbréf um Bjásker, Þóris- staði og fleiri jarðir	608—609
466.	1517, 24. Apr. Griðabréf Kristjáns konungs II. handa Jakobi Brandssyni	609—610
467.	1517, 26. Apr. Vitnisburður að Grímsstaðir á Fjalli liggja til Möðrudalskirkju	610
468.	1517, 1. Maí. Kvittan til handa Seffrin Nordby	610—611
469.	1517, 6. Maí. Transskriptarbréf	611—612

470.	1517, 8. Maí. Bréf klerka nyrðra til konungs, erkibiskups og rikisráðs um arftöku Einars Ólafssonar eftir Ólaf Filippusson föður sinn	612—615
471.	1517, 12. Maí. Dómr Gottskalks biskups á prestastefnu um kærur hans til Jóns Sigmundssonar	615—619
472.	1517, 12. Maí. Prestastefnudómr um hjónaband Ingilbriks Jónssonar og Höllu Vilhjálmsdóttur	619—620
473.	1517, 13. Maí. Prestastefnudómr um kúgildahald Sæmundar Jónssonar	620—621
474.	1517, 13. Maí. Prestastefnudómr um kaup á Syðstahvammi á Vatnsnesi	621—622
475.	1517, 13. Maí. Prestastefnudómr um samneyti Einars Jónssonar við Jón Sigmundsson föður sinn	623—625
476.	1517, 27. Maí. Dómr um arfheimtu	625—627
477.	1517, 7. Júní. Bréf um Meiragarð í Dýrafirði	627—628
478.	1517, 10. Júní. Vitnisburðr um lambarekstr á Örnefi	628
479.	1517, 12. Júní. Bréf um Egilsstaði á Völlum	628—629
480.	1517, 16. Júní. Dómr Gottskalks biskups um legorðsáburð	629—631
481.	1517, 23. Júní. Prófentubríf Erlends Jónssonar við Viðeyjarklaustr	631—632
482.	1517, 28. Júní. Gjafabréf Magnúsar Þorkelssonar til Jóns yngra (sonar síns) fyrir hálfu Svalbarði	632
483.	1517, 21. Aug. Lofunarbréf Björns Guðnasonar við Stephán biskup	632—634
484.	1517, 22. Aug. Dómr biskups og lögmanns um mál síra Jóns Eiríkssonar og Jóns murta Einarssonar	634—635
485.	1517, 27. Aug. Transskript	635
486.	1517, 14. Sept. Vigfús lögmaðr staðfestir Nr. 465	635—636
487.	1517, 19. Sept. Kvittunarbréf	636
488.	1517, 28. Sept. Vitnisburðr um gjöf á Geirseyri	637
489.	1517, 22. Okt. Sáttarbréf Teits Þorleifssonar og Gottskalks biskups	637—638

	Bls
490. 1517, 15. Nóv. Gjafabréf um Belgsholt . . .	638—639
491. 1517, 16. Dec. Dómr Björns Guðnasonar um erfð eptir Kristínu Sumarliðadóttur . . .	639—645
492. 1517. Lénabréf handa Hannesi Eggertssyni fyrir Íslandi	646
493. 1518, 1. Jan. Stephán biskup samþykkir Nr. 490	647
494. 1518; 12. Jan. Ríkisráðið norska samþykkir alla þá dóma og úrskurði, er dæma Einar Ólafsson erfingja Solveigar Björnsdóttur . .	647—649
495. 1518, 2. Febr. Dómr Ógmundar ábóta um tiundir af Vatsnsleysu	649—650
496. 1518; 11. Febr. Kristján konungur II. staðfestir dóma Jóns lögmanns Sigmundssonar um erfðamál Björns Guðnasonar	650—651
497. 1518, 5. Marts. Bréf um Svalbarð á Svalbarðsströnd	651—652
498. 1518, 30. Marts. Vitnisburður um þrimenningsfræðsemi Vilborgar, er Þorleifr Björnsson gat barn við, og Ingvildar Helgadóttur	652—653
499. 1518, 22. Apríl. Andór biskup í Björgvin ofl. lýsa Einar Ólafsson réttan arfa Solveigar Björnsdóttur	653—654
500. 1518, 22. Apr.—1520, 1. Marts. Kaupbréf um Hól í Kinn, Hjalla og Haganes	654—655
501. 1518, 27. Apr. Dómr síra Einars Snorrasonar um porcio Jörfakirkju í Haukadal ofl. . . .	655—657
502. 1518, 15. Maí. Próféntubréf Hrafns bónda Guðmundssonar við Viðeyjarklaustr	657—658
503. 1518; 6. Júní. Kaupbréf um Dögurðarnes og Måskeldu	658—659
504. 1518, 17. Júní. Stephán biskup leggur aðra prestsskyld þá til Sauðlauksdals, sem verið hefir í Saurbæ á Rauðasandi	659—660
505. 1518, 18. Júní. Dómr Gottskalks biskups um kirkjuvanrækt Einars Brynjólfssonar	660—662
506. 1518, 22. Júní. Gjafabréf Ara Andréssonar til Orms Guðmundssonar bróðursonar síns . . .	662—663
507. 1518, 28. Júní. Dómr Stepháns biskups um Björn Guðnason andaðan	664—667
508. 1518, 1. Júlí. Samþykktarbréf á Alþingi um Vigfús Erlendsson og lögmensku hans . . .	667—668

509.	1518, 6. Júlí. Bréf um umboð yfir Hédinshöfða	668—669
510.	1518, 27. Júlí. Dómr Vigfúsar lögmanns Erar um réttaryrði Þóris Þorlákssonar við kongdóminn	669—671
511.	1518, 28. Júlí. Vegabréf Þormóðar prests Gunnlaugssonar útgefið af Stepháni biskupi . . .	671
512.	1518, 11. Sept. Vidimus	672
513.	1518, 18. Okt. Verzlunarleyfi handa Jóhanni Johanssen til Íslands og víðar	672—673
514.	1518. 12. Dec. Bréf um Vatnsleysu á Vatnsleysuströnd	673—674
515.	1518. Virðing á kirkju og stað í Hitardal . . .	674
516.	1518. Skrá um skrúða kirkjunnar í Reykholti	675
517.	1518. Vidimus	675—676
518.	1519, 2. Jan. Umboðsbréf	676—677
519.	1519, 31. Jan. Kaupbréf um Skjallandaþoss .	677—678
520.	1519, 17. Febr. Vítisburður um gjöf á Staðarhóli	678
521.	1519, 22. Marta. Dómr Ögmundar ábóta um veiði í Laxá í Hrepp	678—680
522.	1519, 14. Apr. Skiptabréf um Hvítárveli, Árdal, Norðtungu og fleiri jarðir	680—681
523.	1519, 18. Apr. Leyfisbréf um undanfærslu af legorði	681—682
524.	1519, 2. Maí. Dómr Ögmundar ábóta um sakir hans við Guðmund Ingjaldsson	682—684
525.	1519, 2. Maí. Transskriptarbréf	684—685
526.	1519, 4. Maí. Kvittan Jóns prests Arasonar um barneignir	685—686
527.	1519, 5. Maí. Bréf um gjafir Jóns prests Arasonar til Munkaþverárklausturs með Elenu Magnúsdóttur móður sinni	686—687
528.	1519, 11. Maí. Kvittan Seffrins Nordbys af vigisgerð á Íslandi	687—688
529.	1519, 7. Júní. Prestastefnudómr um lærdómsmeðlag síra Egils Hallssonar	688—689
530.	1519, 7. Júní. Prestastefnudómr um kirkjufé á Reykjum í Tungusveit	689—691
531.	1519, 27. Júní. Dómr Gottskalks biskups um Staðarhól	691—692
532.	1519, 28. Júní. Transskript	692—693

533.	1519, 30. Júní. Kosningarbréf Ögmundar Ábóta í Viðey til biskups í Skálholti	698—694
534.	1519, 1. Júlí. Alþingisdómr um mál Björns Þorleifssonar og Ragnhildar Bjarnadóttur og barna hennar um arf eftir Solveigu Björnsdóttur	695—697
535.	1519, [1. Júlí]. Alþingisdómrum Egilsstaði á Völlum	697—698
536.	1519, [1. Júlí]. Lögmannsúrskurðr um vígsmál	698—699
537.	1519, 7. Júlí. Vitnisburðr um dóm um kaup á hálfu Bjáskeri	699—700
538.	1519, 20. Júlí. Vidimus	700
539.	1519, 25. Júlí. Kaupbréf um Pétresey í Mýrdal og Egilsstaði í Flóa	701
540.	[1519]. Bréf Íslendinga til Kristjáns konungs II. um að setja íslenzkan fógeta eða hirðstjóra yfir landið. [Þar með laung skýrsla um bréfa- bók Ögmundar biskups. Sbr. bls. 840]	701—711
541.	1519, 25. Júlí. Vitnisburðr um róstur á Alþingi 1517, 1518, og 1519 af völdum Týls Pétssonar	711
542.	1519, 28. Júlí. Umboðsbréf Þorleifs Örnólfs- sonar af hendi Ragnhildar Bjarnadóttur	712
543.	1519, 1. Aug. Skrá um Vatnsfjarðarskjöl	712—714
544.	1519, 10. Aug. Vigfús lögmaðr Erlendsson staðfestir Nr. 340	714—715
545.	1519, 4. Nóv.—1520, 9. Jan. Dómr um bana- ráð við Arnfinn föður Jóns og Snorra	715—717
546.	1519, 30. Nóv. Bréf Kristjáns konungs II. um eignir Björns Guðnasonar (Vatnsfjörð)	717—718
547.	1519. Vitnisburðr um eiðatöku viðvíkjandi skipi Gerts Melan, er brotið hafði	719
548.	1520, 7. Jan. Bréf um Búrfell á Ásum	719—720
549.	1520, 20. Jan. Finnur Arnórsson fær Hvanneyr- arkirkju Smáhamrareka	720—721
550.	1520, 28. Márs. Kaupbréf um Hól í Kinn og Velli í Bárðardal	721—722
551.	1520, 31. Márs. Kvittunarbréf	722—723
552.	1520, 30. Apr. Dómr Jóns prests Finnbogasonar um skilgetning Þuríðar Brandsdóttur (Ánastaðarfr)	723—724
553.	1520, 31. Maí. Bréf um Hólma í Reyðarfirði	724—725
554.	1520, 4. Júní. Vitnisburðr um fékaup þeirra Jóns bónda Einarasonar og Kristinar Gottskalksdóttur	725—726

555.	1520, 6. Júní. Testamentisbréf Gottskalks biskups Nikulássonar	726—736
556.	1520, 13. Júní. Gottskalk biskup samþykkir og staðfestir Nr. 552	736
557.	1520, 14. Júní. Prestastefnudómr um umboð Guðrúnar Jónsdóttur til handa síra Gilbríkt Jónssyni	737—738
558.	1520, 14. Júlí. Vitnisburður um Vigfús Erlendsson hirðstjóra og að landsmenn vilji hafa hann, eptir orðum Gamla sáttmála	738—739
559.	[1520]. Vitnisburður um róstur á Alþingi 1517, 1518 og 1519 (af völdum Týls Pétssonar)	740—741
560.	1520, 11. Aug. Bréf um peningalán Vigfúsar lögmanns Erlendssonar hjá Ögmundi biskups-efni	741—742
561.	1520, [11—13. Aug.]. Samningr þeirra Ögmund-biskupsfnis og Vigfúsar Erlendssonar um að styrkja hvor annan	742
562.	1520, 13. Aug. Bréf Ögmundar biskupsfnis til Kristjáns konungs II. um kosning sína ofl.	743—744
563.	1520, 15. Aug.—1521. Bréf um afhending eigna þeirra til Sigmundar prests Guðmundssonar, er Kristín Þórarinsdóttir erfði eptir Kristínu Jónsdóttur móður sína	744—745
564.	1520; 16. Aug. Skoðunargerð um þrætuland og landamerki Selárdals og Bólstaðar í Steingrímsfirði	745—746
565.	1520, 1—7. Sept. Vitnisburður um Skoravík	746
566.	1520, 2. Sept. Kaupbréf um Borgarhöfn	747—748
567.	1520, 2. Sept. Kaupbréf um Tannastaði í Ölvesi	748
568.	1520, 16. Sept. Vitnisburður um bús upptöku á Bakka í Öxnadal fyrir Runólfi Hóekuldssyni	749
569.	1520, 8. Okt. Andrés biskup í Ósló ofl. lýsa hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur löglegt	749—750
570.	1520, 15—21. Okt. Landamerki Hafstaða á Skagaströnd	750
571.	1520, 21. Okt. Dómr um skipbrotsmál	750—754
572.	1520, 29. Okt. Kaupbréf um Reyki í Tungu-sveit og Miðvík á Svalbarðsströnd	754—755

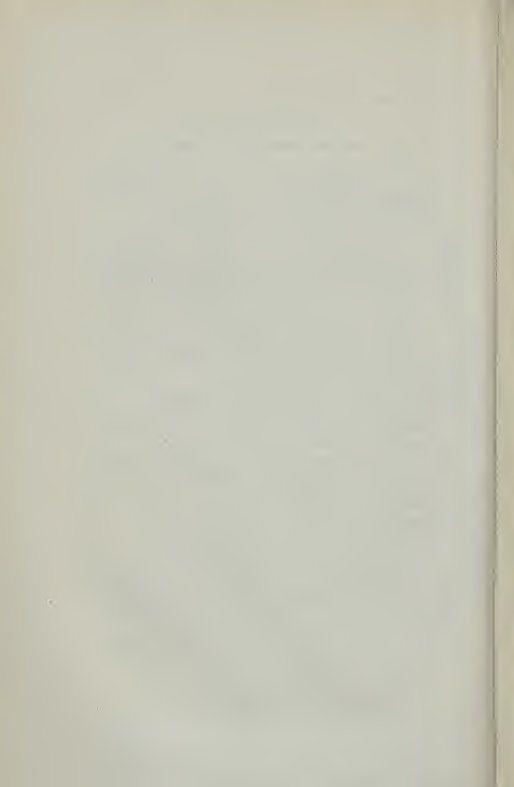
[Hér með fylgir:

- 1521, 24. Júní. Falsmáldagi fyrir Reykjum bla.
755—756.
- 1621, 4. Maí. Falsaðr lögmansdómr um landa-
merki Reykja bls. 756—758].
573. 1520, 15. Nóv. Kjörbréf Niðaróssklerka handa
Ögmundi ábóta Pálssyni til biskupsdóms í
Skálholti . . . . . 758—759
574. 1520, 20. Nóv. Bréf Eiríks erkibiskups Wal-
chendorphs um vígslu Ögmundar ábóta til bisk-
ups að Skálholti . . . . . 760—763
575. 1520, 29. Nóv. Eiríkr erkibiskup Walchendorph
samþykkir og staðfestir páfa og konungsbréf
um hjónaband Þorleífs Björnssonar og Ing-
vildar Helgadóttur . . . . . 764—764
576. 1520, 29. Nóv. Sami samþykkir og staðfestir
dóma og úrskurði Stepháns biskups um Vatns-
fjörð, að þar skuli staðr vera eptirleiðis . . . 764—766
577. 1520, 21. Dec. Transskriptarbréf 766
578. 1520, 22. Dec. Pétur prestur Pálsson samþyktr
forstjóri Hóladómkirkju til jafns við Jón prest
Arason, eptir Gottskalk biskup andaðan . . . 767—768
579. [um 1520]. Skrá um eignir kirkjunnar á Hall-
ormsstöðum í Skógum . . . . . 768—769
580. [um 1520]. Skrá um afhending Múlastaðar í
Skriðdal . . . . . 769—771
581. 1521, 7. Jan. Transskriptarbréf 771
582. 1521, 30. Jan. Bréf um Grafargil í Valþjófsdal 772—773
583. 1521, 6. Febr. Bréf um Brú á Jökulsdal og Sól-
heima í Mýrdal 773
584. 1521, 15. Febr. Bréf Hamborgarmanna um sætt
Týls Pétssonar og Hannesar Eggertssonar . 773—775
585. 1521, 18. Febr. Bréf um Grafargil . . . . . 775—777
586. [1521], 8. eða 9. Marts. Samningr Ögmundar bisk-
upsefnis og Vilborgar abbaðsar í Munkliði um
grundarleigufyrir garð þann í Björgvin, er biskups-
efni hafði keypt handa Skálholtsdómkirkju . 777—778
587. 1521, 27. Marts. Bréf Týls Pétssonar til Krist-
jáns konungs II. þar sem hann meðal annars ræg-
ir þá Vigfús Erlendsson og Hannes Eggertsson 778—782

588.	1521, 19. Apr. Andor biskup í Björgvin ofl. staðfesta páfabréf og önnur bréf er, löggilda hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur	782—783
589.	1521, 29. Apríl. Prestasteinudómr um festing Jóns Hallgrímssonar og Helenu Þórarinsdóttur	783—784
590.	1521, 29. Apríl. Jón prestur Arason samþyktr ráðsmaðr og umboðsmaðr Hóladómkirkju milli Ábæjar og Úlfsdalafjalla	785—787
591.	1521, 3. Maí. Ögmundur biskupsefni ræðr Ólaf skrifara Ásbjarnarson í þjónustu sína	787
592.	[1521 um vorið]. Bréf Ögmundar biskupsefnis til Eiríks erkebiskups um ferð sína á konungs fund ofl.	788
593.	[1521 um vorið]. Bréf Ögmundar biskupsefnis til Íslands, meðal annars, að danskr maðr, Lafranz Vésteinsson, vilji verða biskup í Skálholti	789—790
594.	[1521 um vorið]. Bréf Ögmundar biskupsefnis til klerka syðra, þar sem hann meðal annars segir lausu ábótadæminu	790—791
595.	1521, 21. og 24. Maí. Dómr um afgreiðslu á peningum Vigfúsar hirdstjóra Erlendssonar	792—793
596.	1521, 23. Maí og 19. Júní. Skoðunargerð og dómr um það, hvað haldast skyldi af gjöfum Vigfúsar Erlendssonar til Salgerðar Snjólfadóttur konu sinnar	793—794
597.	1521, 23. og 24. Maí. Virðingargerð á öllum peningum eptir Vigtús heitinn Erlendsson	794—811
598.	[1521, um 30. Maí]. Lofan Ögmundar biskupsefnis við Kristján konung II	811—812
599.	1521, 8. Júní. Helgi ábóti á Þingeyrum staðfestir Nr. 589	812—813
600.	1521, 15. Júní. Kjörbréf Gríms Jónssonar til lögmanns	813—814
601.	1521, 20. Júní. Kristján konungur II. staðfestir páfa og konungabréf um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur, og börn þeirra arfgeng	814—815
602.	1521, 21. Júní. Gjafabréf um Fjósatungu	815—816

Bla.

603. 1521, 2. Júlí. Alþingisdómur um gjafir Vigfúsar Erlendssonar til Salgerðar Snjóltsdóttur . 816—818
604. 1521, 4. Júlí. Bréf Ögmundar biskupsefnis til Magnúsar biskups í Hamri um ferð sína á konungsfund og vígslu sína . . . . . 818—819
605. 1521, 12. Aug. Falsbréf um landamerki Melrakkaness . . . . . 819—821
606. 1521, 28. Aug. Bréf Ögmundar biskupsefnis til Magnúsar biskups í Hamri meðal annars um vígslu sína . . . . . 821—822
607. 1521, 28. Aug. Bréf Ögmundar biskupsefnis til Mattísar biskupsefnis í Ósló um sama efni 822—823
608. 1521, 1. Sept. Gjafabréf um Geirseyri . . . 823—824
609. 1521, 8. Sept. Bréf sama efnis . . . . . 824—825
610. 1521, 14. Sept. Afhendingarbréf um Hlð í Kollafirði . . . . . 825—826
611. 1521, 29. Sept. Falsbréf um Hól og Bessastaði 826
612. 1521, 30. Sept. Falsbréf um Jón Sigmundsson 827—828
613. 1521, 30. Sept. Falsbréf um sama . . . . 828—829
614. 1521, 30. Sept. Dómur Jóns officialis Einarssonar um kúgildi, er Árni ábóti Steinmóðsson hafði bygt Jóni presti Arasyni . . . . . 829—830
615. 1521, 6. Okt. Hirðstjórabréf Hannesar Eggertssonar fyrir Íslandi . . . . . 830—831
616. 1521, 21. Okt. Sýslubréf Jóns Þórðarssonar milli Hvítar og Skraumu, útgefið af Grími lögmanni Jónssyni . . . . . 831—833
617. [1521, 21. Okt.]. Vitnisburður um heimreið Ara Andréssonar til Nups í Dýrafirði, heimilis Hannesar Eggertssonar, og um óskunda þar og gripdeildir (30. Júní—1. Júlí 1520) . . . . . 833—834
618. 1521, 21. Okt. Vitnisburður um sama . . . . 834—836
619. 1521, 31. Okt. Landsvistarbréf Ólafs Ormssonar . . . . . 836—837
620. 1521. Skrá um eignir kirkjunnar á Reykjum í Tungusveit . . . . . 837—838

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

1. [24. Apríl 1261?].

Forsögn að heiti til guðs allsvaldanda, hinnar heilögu drottningar guðs móður Marie og allra guðs heilagra manna.

Eftir bréfabók Gizurar biskups Einarssonar AM. 232. 8vo hl. 43 (frumbókin skrifuð á árunum 1540—1547). — AM. 266, Fol. bls. 25 með hendi síra Haldórs Jónssonar í Reykholti um 1660.

Við ár 1261 stendr svo í Sturlungu (Oxford 1878, II. 259): „Þá var vetr mikill, ok feldu menn mjök fé sitt. Þat vár stofnaði Gizurr (Þorvaldsson) heit, til guðs ok hins heilaga Óláfs konunga, á Einmánaðarsamkomu¹⁾, at vatnfasta skyldi jafnan fyrir Óláfsmessu ina fyrri alþjóð manna á Íslandi. Var þat heit þá fest ok játað af allri alþýðu. Gizurr jarl sendi menn með bréfum suðr til Sigvarðar biskups; ok gekk þat við um alla biskupssýslu hans. Varð ok svá við um heitið, at bati varð á veðráttu bæði skjótr ok góðr. Sigvarðr biskup lét festa heitið páskadag sjálfan í Skálholti, því at Gizurr jarl ritaði til hans á föstunni. Var ok þann dag veðr svá gótt, at langlega hafði aldri slíkt komit“.

Bréf þetta, sem fer hér á eftir, er að visu miklu eldra en frá dögum Gizurar biskups Einarssonar, og er svo fornlegt, að það getr vel verið frá 13. öld. Af því að orðalagið er nokkuð alment, svo sem heitbréfs forsögn, er erfitt að finna því vísan samastað um ár.

---

1) Svo annar handritaflökkr Sturlungu; hinn hefir: „á várþingi“. Þriðjudagrinn fyrstr í Einmánuði er 1261 hinn 15. Márs.

Af sömu ástæðum verðr heldr ekki ætlað, að það sé bréf um það heit, er Gizur jarl gerði og nú var talið næst. Hitt gæti nær legið að ætla, að það ætti eitthvað skylt við heitfesting Sigvarðar biskups á páskadaginn (24. Apríl) 1261 og form til heitbréfs, er hann hefir sent út til klerka í öllu Skálholtsbiskupsdæmi um það leyti viðvíkjandi heiti því, er Gizur jarl hafði ritað honum, þó að þetta verði ekki sagt með vissu.

Heit hofum wier stofnat. enn Til heitz þessa nefnu uier fyrstañ og fremstañ allzvalldanda guð þann sem allz er upphaf. og ender allz hins goda. þar næst hino h(eilogo) drottningv guðz modur marie og hinn h(eilaga) H og alla guðz h(elga) menn at þeir siev oss arnandi myskvunnar vid guð. Þessv aheite heitvm vier oðs og alpydv til fridar og farsældar. til heilsv og hæginda og óðrs og avdæfa. til veidskapar og vedrattu godrar. til sættar og samþyckis allra manna i millum til gagns ok giæda þessa heims. enn eilifrar sælv annars heims. Bidivnzt eigi sua fullkomliga vndan guðz radningar sprota hier á iardriki at þat byrgi fyrir oss himna riki. helldr bidivm vier sialfan guð giora rad og sia leid fyrir oss badi i brad og leingd. þann sama sem allt ueit og allt ma. og allt vill. þann veg sem bezt fer og er. Nv siae guð og signe heit vort enn vier festvm þat med þeirri alyckt og formala sem sialfr guð hefer til sett ollvm til myskvnnar og godrar hialpar. og seigivm nv med ahyggiv og athuga drottinliga bæn Pater noster. Ostende nobis. fiat m̃ia. domine exav(di). dominus vobis. Protector in [te¹)

2.

1302.

[4 Alþingi].

SAMÞYKT nefndarmanna á Alþingi um að sverja Hákonni konungi land og þegna eptir þeim eiðstaf, sem stendr í lögbók, og um jätun Jónsbókar.

Ísl. handrit í Ríkisbókasafninu í Stokkhólmi perg. 34. 4to (= údr C24) bl. 91, og er sá kafli skinnbókariinnar með islenzkri hendi frá

1) [266; fúð úr 232.

hér um bil 1370. — Prientað í Norges gl. Love III, 146, í 6. neðanmáls grein. Sbr. Safn II. 52. Við ár 1302 kemst Konungsannáll svo að orði: „Svarit Hákoní konungi land ok þegnar á Íslandi, ok játat lögbók til umbóta virðulígs herra Hákonar konungs“. Í sáttmálanum frá 1302 (Dipl. Isl. II, Nr. 177) er komiðt svo að orði, að hann sè gerðr „af almuganum“ og (í einu handriti) „utan handgeingnum mönn-um“. Er því svo að sjá sem samþykrtirnar á því þingi hafi verið tvær; sáttmálanum hafi allr þingheimr játat, en nefndarmenn (handgeingnir menn) hafi gert þessa samþykrt út af fyrir sig.

Þetta er samþykrt nefndarmanna. at þeir vilja sveria hakoní konungi land ok þegna eptir þeim æiðstaf sem stendr í bók vári ok sealfs hans bref þickir oss vátta, ok her med vilium vēr iátta bok þa er virðulighr herra magnus konungr sendi oss med joni lögmanni í valld virðulighs herra hakonar konungs til þuilíkra vmbota sem sealfr hann vill firir sea med beztu manna ræði ok samþykrt þeirra sem æ ero landi váru.

3.

[1331].

MÁLDAGI kirkjunnar í Hólum í Hrunamannahreppi (Hrepphólum), [er Jón biskup Haldórsson setti].

AM. 66.^a 8vo bl. 10b, skr. c. 1600 með hendi síra Jóns Egilssonar.
— AM. 262. 4to bl. 5 a—b, skr. c. 1600. Báðar afskrírtir orðrétt samhljóða, en 262 missskrifaðri. Máldagi þessi er forn, því að kirkjan á hér ekkert í heimalandi, en hinsvegar meira í gangandi fé en henni er talið hjá Vilchni og í öðrum síðari máldögum. Máldagi þessi mun því varla vera yngri en frá dögum Jóns biskups Haldórssonar.

Þessi fa ord hef ec ny fundit og eckirt datum
yfer skrifat.

Sa er maldagi j hoolum j hrunamannahrepp. þad kyrcki-
an a xx kyr. og c. asaudar. vij hesta og iij hross. iije j
nautum og iijje jnnan gatta.

allañ skog a steinastodum. j mille holltamannaðr¹⁾ og

1) holltamaar (!) 262.

raudðr. annað j aslakstungum¹⁾. hinn þridia j bringu a mill-
um gilia²⁾.

*4.

[1343].

MÁLDAGI kirkjunnar í Borgarhöfn í Hornafirði, [er Jón biskup
up Sigurðarson setti].

AM. 259. 4to bl. 119^a með hendi Odds biskups um 1592 (=a)
og bl. 35^a skr. 1595 (= b). — Afskript máldaga þessa, sem hér er
nú fylgt, er betri um sumt, en sú sem eptir er prentað í Dipl. Isl. II,
Nr. 494.

Borgarhofn.

Kirkian j borgarhofn á suo mikid j lande sem prest-
skyldu heyrer.

kirkian á ij kyr. xxx asaudar.

kluckur iij. ij biollur. ij krossa. ij tiold. allttarisklædi
ij. kolu. sacrariu(m) munnlog. kross annar.

Þar tekst heima tijund og halfer lysitollar.

Þar skal syngia þóuskadaginn fyrri. og annað huern
dag helgað. og xij messur að auk fyrir bænhús það sem
verid hefur j heksgardi. tekur prestur vj aura.

Þar skal og luka presti jc.

Þar skal vera biskupsgisting.

*5.

[1343].

MÁLDAGI Kirkjubæjarklausturs á Síðu, [er Jón biskup setti Sig-
urðarson].

---

1) aslagstungum 262. 2) Skógr í Bringu millum Gilja er að
vísu ekki talinn í Vilchins-bók, og mun það vera af vangá, enda er
þessi skógr talinn í máldaganum í Dipl. Isl. IV, Nr. 658, sem heim-
færð er til tímanna kringum 1440, og mjög svipar til Vilchinsmál-
daga og er um sumt fult svo fornlegr, og hefði mátt heimfærast til
Oddgeirs biskups, ef ekki teldi hann „Núpsland“, sem Vilchin
hefir ekki.

Eptir máldagabókinni gömlu í Biskupsskjalasafni í Landsskjalasafninu (= D 12) skr. 1601. Máldagi þessi er áðr prentaðr í Dipl. Isl. II, Nr. 503, en þar hafa af slysi fallið úr nokkur orð í prentun, sem þó er lagfært í sama bindi bls. 874, og svo má fylla dálitið frekar eyður frumritsins en þar er gert.

Kirkiubæarklöstur.

Stadur í kirkiubæ á heimaland allt. dali ij. mau[r]tungu. geirlaund. mork. ytra bæ. heidi. tungu. erpstadi. v[i]k. selbud-
ir hraun. steiðsmýrar ij. flöt. sel. sljar. breckur.

Suo mykit kuikfie. hálft iij huðrad asóðar. ecc laumba
á fiáll rekit. gelldijngur med hrutum c. og xxx. veturgamallt
huðrad og tijgityger. kálfar vj og xx. c. ásaudar á leigum.
og x kyr. xl. kva heima og at vtuvum og iij. gelld naut
tuævetur og elldre. xij og xx. veturgomul. hálfur þridie tog-
ur. haoss tuævetur og elldre xvij og xx. med londum .lx.
kugilla og iij.

J fluorum niju tijgir fadma hiuz fiorttānda huðradz vū xx.

xxx asaudar.

kirkiā á jñnañ sig .v. kaleka gyllta. einn medur gyll.
iij ogyllda klockur viij. xij hokla hina betre medur pell og
silki og dyrum klædum. niju lettare. xiiij kápur hinar betri.
vi. lettari. vj dalmatíkur. viij sloppa. ix messu . . . . .
. . . . . ar flores beate
vir[ginis] . . . . . duę partes moralium. atta
[mer]kur brendar. eru þar j vij rosir og ein spira. tuær
skurñer. .v spæñir. eitt mosurkær. textar. ij. bunir. eitt
klædi gott med balldikinn. og hokull godur blár. fiorttān
aūtependija. tiold og bordar vūhuerfis kirkiu. xij lectara-
dukar. iij. glodarker. eldbera. vij kertistikur thil hálaltaris.
jarñstiku stora. foñtz vūbunijng. skrija. krossar .ij. smellter.
iij adrer. mariuskript og katrijnar skript stor. kross frañi á
kór. tabulum fyrir alltare og brikk vpp yfir.

Þessar jtolor á stadurinn j kirkiubæ.

frá þverð skulu lukast niju aurar voru huerlt vor.

frá keldugnupi half mork voru.

af horkzlañdi hálft mork voru.

af breidabólstað xij aura.

af dalbæ hálfr mörk voru og ij vetruṅga fōdur.
 af vppsolum hálfr mörk vorv.
 af þýckuabæ halfur fiordi eyrer.
 af hrauṁsmula hálfaṁ fiorda eyrir.
 af selbvdvṁ fimm aura.
 af dalbæ audruṁ .v. avra.
 af ḁsgardi. c. voru og vj aurar.
 j hḁtvnvṁ skal fæda iiij kyr og vetruṅg og greida
 vætt miols.
 j efri vijk ij kȳr.
 j asgardi skal fæda vetruṅg.
 af . . . ¹⁾ tuær alṁar hiṁs v eyrirz.
 af holṁvṁ half vætt smiors og xij fiordungar melmiolz.
 j arṁanesi atta vætter salltz.
 thil kirkiubæiar liggia xi og xx bæir at tijvṁduṁ og
 lysitolluṁ vtan at ḁ fiurvṁ bævṁ tekst heiṁa.
 Suo mikil er þuntekt af londvṁ stadarins i kirkiubæ
 j dal eystra .c.
 j vestra dal .c.
 j mortungu halft annad.
 æ geirlaṁdi. .ccc. (oc) .v. aurar.
 j mörk .cc.
 j ytrabæ .cc.
 ḁ [heidi .c.
 j tungu. cc].
 a erpstoduṁ iiij merkr.
 j vijk .c. og .v. [aurar.
 a selbu]duṁ .c.
 ḁ steiṁsmȳre. c. og v aurar.
 at fliot[um .c. og v]aurar.
 ḁ steiṁsmȳre eȳstre .c. og xv aurar.
 af seli [ij merkr].
 at slygiuṁ hálft annad hun[drad].
 a brekkuṁ þriu [hundrud].

---

1) Eingin eyða, en bæjarnafn hefir gleymzt.

*6.

1354.

MÁLDAGI kirkjunnar á Desjarmýri í Borgarfirði eystra.

AM. 259. 4to bl. 79–80, skr. 1610 fyrir Odd biskup. — Máldagi þessi er áðr prentaðr í Fornbréfasafni III, Nr. 59, eptir afskript, sem ekki stafar frá gömlu frumriti. Þar er þessarar afskriftar að eins gelið. Geta má þess, að í skýrslu Þorgeirs prests Þorsteinssonar á Desjarmýri 13. Maí 1599 til Odds biskups er þessi máldagi árfærðr til 1554 (AM. 259. 4to bl. 99–100), sem líklega er þó ritvilla.

Desiarmyre.

Anno Domini M. ccc. l. iiij var þetta kuikfie med¹⁾ kirkjunne á Desiarmyre. v. kyr og xvij ær. iiij sauder veturgamler. hrutur tuevetur. naut veturgamallt. kalfar tueir. eitt hross.

kirkian a land alltt á Desiarmýre. til mőt看 vid Hús-víkjúga suo sem med fornu hefer staded og allañ hrafnz-dal og ut til mőt看 vid Hofstrandar land.

Pridiung j vidreka under oxafalle.

allan vidreka j Hellisvíjk fra drang þeim er gegñtt stend-ur runuskala og jnn til þess drangs er næst er út frá laxa.

Hualreka j Hellisvíjk og suo huar sem kemur inn til drangsens.

vidreka allañ og suo hualreka j mariubás.

Sallttfiara j geitavíjk út á millum lækia.

hálfan hualreka og vidreka út a sande nordan fra Jök-ulsárreka og austur ad Helga.

Jtem a kirkian tueggia manna agöngu a hual j kiösvíjk.

Jtem hun á allañ vidreka og halfan hualreka á Eyre út frá dräng og til kambs.

Hun (a) nijundu huoria vætt j hualreka j Mariufioru jnn frá laxá.

Þangad liggur tijund af öllum bæium j mille breida-víkur sýdre og Niardvíkur. og lambelde a huorium bæ og lýsetollar af ollum þeim bæium.

---

1) tvískrifað.

Item a kirkian fiskevist ad aulldubamre. er Olafur prestur liet sueria. saudabeit út a sand.

Item a kirkian áttatíje sauda beit j haukinn. j ness lande. upp a mándud og tuesday hrossa gaungu j backapýfe. og taka eij undan folaulld.

Item a kirkian fiortán fota torfgróf j Jokulsdír lande árliga og hun a áttundu huoria vætt j hual a uxafallsfiðru.

Þetta er skrifad eptter eigin handskriftt sera Þorgeirz. enn ber ecke saman huorke vid Wilchens máldaga nej (!) Visitatiubókene Anno 1610.

*7.

4. September 1358.

í Skálholti.

GÝRÐR Ívarsson biskup í Skálholti samþykkir þá skipan Jóns biskups Sigurðarssonar, er hann hefir skipað jörðina Svínafell í Hornafirði undir kirkjuna í Hofsfelli.

AM. 259. 4to bl. 125b, skr. um 1592 fyrir Odd biskup. — Afskript þessi er fornlegri um sumt og réttari, en sú, sem prentað er eptir í Dipl. Isl. III, Nr. 93.

Hoffell.¹⁾

Vier girder med gudz nad biskup j skalholltte heilsum ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra med q. g. og vorre kunugtt giorandi ad vier hofum heyrtt og yfer lesid opid bref virduligz herra. herra jons biskups sigurdarsonar godrar minningar vors foruerara j hueriu hann hafdi skipad jordina at suinafelle vnder kirkinna j hofsfelle. med þeim skilmala. at þar sie bænhus og lukist preste sex aurar. enn bondi j hofsfelle luke preste fiorar merkur heima og hafe alla eign suinafellz sier til nytia. Nu saker þess ad oss syndist þesse hañs giord og skipan mega vel standa. þui samþickium vier hana og stadfestum med þessu voru brefe. Og til sanenda hier viñ setium vier vortt jñnsigle fyrir þetta bref er giortt var j skalholltte þann 4 dag septembris anno domini M ccc. (l) viij.

1) Ritad neðan undir bréfið í handritinu.

8.

1368.

18. Marts 1508.

á Hrafnseyri.

VITNISBURÐUR fjögurra manna um landamerki Gnúps í Dýrafirði eptir 140 ára gömlu bréfi, er Jón bóndi Björnsson lagði fram.

Eptir afskrípt á pappír í Landsskjalasafni staðfestri af síra Laurusi M. Johnsen (1852) eptir afskrípt staðfestri í Skálholti 24. Maí 1712 af Árna Magnússyni, Þorleifi Arasyni, Þorgílsi Sigurðssyni og Páli Hákonarsyni, en frumritði, sem var á kálfskinni, hafði verið með 4 innsiglium „óskafið, óskorið og í allan máta falslaust að svo miklum hluta sem á mátti sjá“.

Þat gjörum vér Hrafn Oddsson, Pétur Þórðarson, prestar, Ari Haldórsson, Brummaður Tumasson góðum mönnum kunnugt með þessu voru opnu bréfi, að á föstudaginn næstan eptir Guðmundardag¹⁾, þá liðið var frá hingaðburð vors herra Jhesu Christi 1508 ár á Eyri í Arnarfirði sáum og yfirlásu vér mjög gamalt Gnúpsbréf þó lesandi með sex heilum óskertum hangandi innsiglium, er Jón bóndi Björnsson þar fyrir oss fram lagði, hvert bréf var hundrat og fjörutiger ára, í hvörju svo stóð meðal annara orða:

garðurinn gnúpur á land allt til fjalls og fjöru í læk þann er heiter kalldelækur upp í uppsprettuna og svo rétt upp að leyte og beint á fiall upp og inn í gnúpsá. Alviðra á móskurð í gnúpsland í lambhaga. enn gnúpsmenn beit í alviðrubakka vor og haust. gnúpur á dal allan og í á þá er geingur ofan úr gjelldingadal og rennur í gnúpsá. Gnúpur á hestabeit á klukkulands hjalla.

Til sanninda hér um setjum við fyrir nefndir prestar og leikmenn vor innsigli fyrir þetta vitnisburðarbréf, er skrifat var í sama stað og ári, deigi síðar enn fyrir seigir.

9.

[um 1370].

SKRÁ um eignir kirkjunnar í Berufirði í föstu og lausu og

1) þ. e. 17. Marts

um reka og landamerki jarðarinnar, þegar Ólafr Jónsson meðtók, en Jón Gillisson seldi.

AM. 259, 4to bl. 123 a-b (= a) og bl. 32a-b (= b), skr. 1595 (máldagasafn Odds biskups), og bl. 129 a-b í bréfi Odds biskups frá 3. Febr. 1608 (síðari hluti skrárinnar = c).

[Berufiordur¹).

Suo mikid godz tok Olafur Jonsson med Berufirdi.

x kyr. lx ær. xvij^e j jordum og ije (a) ofan fyrir virdingarfie. ve j vadmålum. var þetta j kaupi þeirra Jons Gjyllissonar²). ad fyrrnefudur Olafur skyllde eiga jarder er suo heita Jorviik og kiellduskoga. enn luka kirkiunni j Berufirdi ef hann villdi xvij^e j virdingarfie. ef hann villdi helledur eiga fyrr sagdar jarder þa er hann skildist vid berufiord.

A kirkian j Berufirde messuklædi og huijtañ hokul med ad auk. kaleik. ij kantarakapur. slopp. ij allttarisklædi. glodarkier. vatzkietil. ij. krossa mariu lijknesci. Olafs lijknesci. þar yfer glitadur dukur. vontt paxspialld. merki eitt vontt. fonttzklædi. iiij bækur. kierttastika fyrir hueriu lijknesci. ij kluckur. onnur lest og ur kolfurinn. kistutetur loklaust og lectari.³)

Jtem fylgia þesser holmar Berufirdi tileignar. Hroalldz-holmur. kidaholmur. Rysey. Gripn⁴cy⁴). melholmar ij. þeistholmur. kietilholmur. kiellingarholmur. kiellingarskier, hafnarey. Meinvijk med holmi. Lýngholmi. langanesholmi. hædarsteirn. seglsteinsflesiar.

Jtem ð Berufiordur alla strond sudur ad nausttott þeirri. er stendur fyrir hiedan backa fyrir hiedan bulandzð. sionbending upp j skardid það sem efst er j fiallinu gegnt nausttottinni.

Jtem A Berufiordur allañ reka j þessu takmarki huad sem ð land ber. og fiemætt er.

Jtem A Berufiordur allañ fossðrdal fyrir sunnan og nordan uppð fiallid. þar sem hallar votnum sudur og upp ad þjngmanna vpz⁵) ut ad tungld.

1) [með hendi Odds biskups í b. 2) Gillissonar b. 3) Hér hefst c. 4) Gripnaey b. gripaey c. 5) upp b; fyrir þessu orði er eyða í c.

A berufiordur uppá¹⁾ Avxi ad beinsvordu.

Item á berufiordur landzmerki ut fra gardi. ut ad læk þeim er fellur fyrir hiedan borg þa er stendur j kielldu-skogarmerki.

*10. 4. Oktober 1878. á Sólheimum.

EINAR Oddsson selr Bessa Sighvatssyni jörðina Auðólfsstaði í Langadal með tilgreindum ítökum og ummerkjum fyrir Sólheima í Sæmundarhlíð með tilteknum landamerkjum.

Eptir frumritinu á kálfskiinni, fundnu vorið 1904 í dómskjölum Landsýfirdómsins (Auðólfsstaðamál 1809), og er það nú geymt í Landskjalasafninu. Þar með fylgir og stafrétt afskrípt með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna gerð 1732: „Framan- og ofanskrifad er ríett utskrift af gömlu originalbrefe á pergament. sem synest. ad hafe vered fyrer sex Jnnsigle. Enn er epter eitt. og tveir þveinger Jnnsiglalauser. brefed siálft allt vel læselegt. Þessu til vitnis eru oekar nöfn ad Reineness stadar Claustre, þann. 13. Octobris Anno 1732.

Jón Magnusson. Jón Jónsson.“

Nedur á þessa afskrípt er ritað: „Framlagdt fyrir Areidar Rétt ad Sydri Mjóadal þann 13. Aug. 1808. markaz No 1 ad Lit. G.

vitnar S(igurdur) Snorrason“.

Ennfremur fylgir frumritinu frumritað transskrípt á pappír með hendi síra Gísla Brynjólfssonar frá 1637, ásamt afskrípt frá hér um bil 1707 af þessu transskrípti. Þar stendur að fyrirsögn „Vtskrípt aff audolfsstada Brieffe“, en að lyktum: „Medkenum vier Epterskrifader menn syra Gjsli Brynjulfsson. Jon Jonsson og Benedict Bjornnsson ad vier hofunn sied og yfirlesid suo latandi brief med tueimur hang-andi Jnsiglum ord fyrir ord sem hier fyrir framan skrifad stendur. j Bolstadarhlhyd 15 dag Junij anno 1637.

Gíсле Brýniulfsson

Benidict Bjornnsson

E. h.

med Eigin hendi.

Jon Jonsson

med Eigin hendi“.

Á þetta transskríptarbréf er ritað: „Þetta framann og ofann skrifad auglyst og vplesid ad bōlstadarhljdar lōgsettu manntalzþynge og þess originall syndur og auglystur a kalfskinn skrifadur med hang-

1) upp ad c.

andi tucimur oskiertum bangandi (!) Jnnsiglum d. 4. maj Anno 1707.
til merkes vndirskrifud nöfn sama stad ar og dag sem hier greiner.

Thorualldur Olafsson

Jon Eyriksson

med Egh.

med Egh.

Einar Einarsson.

Sigurdur Einarsson.

Biarne Conradzson.

Sueirn Gudnason

m. e. h.

Egh.

Eirijkur hromundsson

m. e. h.

Upplesed a Bolstadahlidar Manntalspinge d. 5. Maj 1729 Testor

Biarne Halldorsson.“

Frumrit bréfs þessa er nú orðið nokkuð skemt, og það, sem nú er fallið úr af orðum og stöfum, er hér tekið þegjandi eftir afskrípt Jóns Magnússonar. Bréf þetta er áður prentað í III. bindi Fornbréfasafnsins Nr. 276 eftir afskrípt af transskripti síra Gísla Brynjólfssonar.

um audulfsstada landamerke¹⁾.

In nomine domini amen.

var þetta kaup þeirra bersa siguatzsonar af annari halfu ok einuars oddzsonar af annari. lagdiz under handaband þetta at einar selldi adruefndum bersa iordina æ audolfstodum i langadal med ollum þeim gognum ok hlunuendum sem io(r)dunne átti at fylgia at fornu ok nyo ok einar vard fremiz at eigandi tilgreindri hrossa beitt bonda i karastada iorðu fra uetnottum til sumars ok torfskurd suo mikinn sem vill böndi skera lata i karastada iorðu hafa huartueggja arliga ef uill. selldi ok einar jördina æ audulfsstodum med þessum ummerkium vid gunusteinsstadi blodugil ok or þui rettsýni upp i tröllaskard. ofan or gilinu i lækiar osinn vid sikit ok rædr karlastada sik ut þadan. eiga audulfsstadir likholm ok vargey i blöndv. millum æsustada rettsýni fram or gilinu i blöndv. or melshorninu i sionarhol rædr háfa öxl upp þadan vid miofadal uppi auxlina suo sem ser kirkjuuna ok mann a gautaurki. vid gautz dal smiorskalargil ok þadan rettsyni upp a fiall. a eingiuuum uppi fyrir framan in forni arfaruegrinn upp i sikit ok or sikinu ifer i melinn. sagdi einar til halfkirkju skylldar a iorðu. luka ut presti ij.

1) Utan á frumbréfinu með hendi frá 18. öld.

merkr. tekr bondi heima kirkiu tiund sina ok sinna heima-
manna ok lysistolla. skilddi einar af ser fyrnd ok abyrgd æ
kirkiu ok þllum hennar ornamentis er hun a i ser. her i
mot gaf fyrr nefndr bersi iðrd a solheimum i sæmundarhlid
med ðllum þeim gögnum ok hlunniudum sem iðrdunni átti
at fylgia at fornu ok nyiu ok bersi vard fremzt eigandi at
med þessum ummerkium. millum bersastada rædr gardr ned-
an or æ upp i bessastadagil. vid dæli gardr nedan or æ
ok upp i fiáll. tueggia manada beit i elevaga iord. teigr
fyrir framan hollt hia holmansvadli. hefer honum sagt
uerit at þufa ok pollr radi fyrir nordan en kelldusog fyrir
sunnan. skilr bersi af ser alla abyrgd um teig ok beit þott
af segiz iordu i solheimum. sagdi bersi þessa skyld æ iordu
i solheimum syngia huern dag helgan ok luka ut presti kaup.
iiij. merkr. prestfylgd epter þui sem ðu taka heima tiund
sina ok liostolla skilr bersi af ser alla fyrnd ok abyrgd a
kirkiu vtan kirkiu ok innan ok þllum hennar ornamentis.
her i milli gaf fyr nefndr bersi milli iardanna einari tiu ku-
gilldi med þessum fridleika. iij. kyr tuð asaudar kugilldi. xx.
saudi uetrgamla. tuð nôt tueuetr .iij. nôt uetrgömul. vxi .iiij.
uetra gamal edr kyr. tuð hundrut i slatrum. ok hest. luka
ut a næstum fardögum. vij. kugilldi. en standa med xij alna
bata þø þriu sem epter ero þat iij. nôt uetrgömul ok .x.
sauder uetrgamlir ok vxinn. skal huar abyrgiaz lagarifting-
ar æ þeirri iordv er selldi en þeir halldi til laga. samþykti
ingibiorg husfrv bersa þetta kaup med haðdabandi. sam-
þykti þorný bersadotter kona einars þetta kaup adr med
haðdabañdi epter þui sem þar um giort bref vattar. voru
þessir kaupuattar sira andress finnbiarnarson. marteinn berssa-
son. prestar. brýniolfr biarnarson. hiallti bergsson. eilifr biarn-
arson. thumi þordarson ok marger adrer dugandi menn. Ok
til sanninda her vm settum ver fyrr nefnder menn var inn-
sigli fyrir þetta bref er gert var i solheimum i sæmundar-
hlid in festo francisci abbatis. sub anno gracie millesimo
cccº lxxº. viijº.

11.

20. Marts 1391. }
 2. Janúar 1393. }

á Ökrum.

SUMARLIDI Þorsteinsson selr Benedikt Brynjólfssyni jörðina Sauða í Skagafirði, með tilteknum rekamörkum millum og Sjaarborgar, fyrir Egilsá og Ánastaði og lausafé að auki.

Landsbókasafn 226. Fol. bls. 127—128 með hendi Jóns háyfirdómara Pétssonar c. 1854 „eptir transskriptarbréfi rituðu af Gísla Konráðssyni, en bréfin sjálf á nú Sigurðr prestur Arnórsson á Mælifelli, sem nú á jörðina Sjaarborg, er kona hans Elinborg fékk í arf eftir foreldri sínu, Pétur prófast Pétsson á Viðivöllum og Þóru Brynjólfsdóttur“. Transskriptarbréf þetta er frá 31. Okt. 1475.

Öllum mönnum þeim sem þetta bréf sia edr heyra. senda Einar prestur Ólafsson. Hrafn Jónsson. Þorsteinn Bjarnarson. Jón Þorsteinsson. Vigfús Arason. Grímur Jónsson og Þorfinnur Einarsson. kvediu guds og sína kunnigt giðrandi. að þá er lidid var frá hingadburd Christi þúshundrud þriú hundrud níftutyger og eitt ár á sydrum Ökrum í Blönduhlíð manadagh næsta eptir paschaviku vorum vér í hiá. sáum og heyrdum á. að Sumarlídi Þorsteinsson seldi Benidikt Briniúlfssyni með handabandi til fullrar eignar jörð alla Saudá í Skagafirði með öllum þeim gögnum og giædum. rekum og hlunnindum sem nefndr Sumarlídi og Þorsteinn fadir hans höfðu átt og fremst orðid eigendur að. og greind jörð hafði átt að fornu og nýu til rettra ummerkia við adrar jarðir. Sagdi Sumarlídi Borg eiga reka stærri vidar og hivala. að undanteknum smareka. jörðu og landgögnum frá þeim vörðum fornum. er standa nokkud svo fyrir sunnan Saudárós og austur að Borgarmarki. en þar á móti ætti Saudá Borgarey. reiknadi hann halfkirkiu skyld og þingstad á jörðunni. Skildi Sumarlídi af sér alla kirkjufyrnd og af hennar ornamentis. Hér í móti gaf Benidikt optnefndum Sumarlída jarðir Ei(g)ilsá og Anastaði. þvilikar sem þær voru þá að húsum og öðrum hlutum til ummerkia þeirra. sem adrar jarðir ætti þar í mót. og með þvilikum itölum. sem þær ætti í adrar jarðir edur adrar jarðir í þær. þar með halfan þridia tug kugilla. þridiungafé. lukast xc á fyrri ári. en fimtan á sjðara. Skyldu hvorir hallða lögsvörum

fyrir sinu kaupi. en abirgiast allar lagariptingar hvorir vid annan á sógdum jordum. Og til sanninda hér um settum vær fyrrnefndir menn vor innsigli fyrir þetta bréf er giört var ad sydrum Økrum i Blönduhlid níjunda dag jóla. anno domini M^o CCC^o LXXX° iij^o.

*12.

31. December 1393.

í Hítardal.

KAUPBRÉF þeirra síra Hallsteins Jónssonar og Snorra Brands-sonar, að Snorri selr síra Hallsteini jörðina Hrafnabjörg í Hörðadal með tilgreindum landamerkjum og alla jörð að Laugum fyrir sextigi og sex hundraða í lausafé.

Eptir afskrift staðfestri 18. Júní 1779 á Blönduhlíðarþingi af síra Benedikt Hannessyni og Magnúsi sýslumanni Ketilssyni, og er af- skript þessi kominn ^{16/12} 1903 frá Hirti Sigurðssyni bónda á Hrafnabjörgum, og er gerð eptir transskripti á skinni frá 30. Maí 1599. — Bréf þetta er áður prentað í Fornbréfasafni III, Nr. 406 eptir Tímariði Jóns Pétssonar (III, 102—103), því að þá fanst eingin afskrift af því. Nú er það prentað hér eptir þessari afskrift, sem nú er frumrit vort að bréfinu.

In Nomine Domini Amen.

Var þetta kaup þeirra Sjra Hallsteins Jonssonar af annari halfu. enn Snorra Brandssonar af annare ad adr- nefndr Snorri selr honum land allt ad Hrafnabiorgum i hordudal med ollum þeim gognum oc giædum sem fylgt hefr ad fornu oc nyu oc hann vard fremst eigande ad til vmmerkia þeirra sem adrer menn eigu til mots vid það land allt ofan ad markgrof oc hana halfua oc upp ad korna- muulagili. Sambeit a hals til motz vid middalamenn. Enn land so sem vatnsfoll deila. Laugadal allañ badum meigiñ upp i Botn og ofan til motz vid lauga fyrir nordan ofañ ad Einhomrum. Allt holfiall ofan ad skialldargili og upp til motz vid Lauga. Miouadal allañ so sem vatsffoll deila vr Tiornine midre til motz vid hitdæla badum meigin ofan i sþandaskard. Tutngu gellðfiar kugillda beit i langa vatnz- dal. Hrífshogg til stecka a vor j Dunkurskog og trodhrijs

til hwsa oc Ellða under mat a haust sem þarf. Bænhus a skog allan i Palshollte. Hier med selr hann honum Lauga jord alla med sijnum vmmerkium. Hrafnabjorg eigu Torf-skurd i kollugrof i holsland. Hier i mot gefur Sjra hallsteinn sextiu hundrada oc sex hundrud med þessum frjðleika. half-an þridia tug kugillda. þrettan asaudar kugillde og Tolf kyr. fimtan haustlags hundrud halft i saudfie enn halft atta hundrad i nautfie. Tiu hundrud vadmala. halft vara. enn halft hvitar hafnarvoder. þrettan hundrud i gripum. þriu hundrud i hrossum. lukist ut a tveimur arum enn eigi sokn a þridia. lukist vt a fyrra ari atta asaudar kugillde og v kyr. Tiu hundrud vadmala. siau haustlags hundrut. þrettan hundrut i gripum. þriu hundrut i hrossum. a ødru ðri þad sem epter stendr. Skilðe Snorri sier so micid fe aptur i jarder sinar sem honum brysti (j uerdinu¹). Tolf alna leiga skyllði epter huert hundrad þad er eigi lykist a fyrsta ari sem i landi liggi. halft fridt enn halft ofridt. Skyllði Snorri alla jordina ad hrafnabjorgum oc bænhusit i abyrgð Sjra hallsteins vpp fra næstum fardogum. Skyllde Snorre abyrgiast allar laga-ryptingar a greindum jordum. enn Sjra Hallsteinn hallda til laga. Skildi og optnefndr Snorre ad Sjra Hallsteinn skyllði kaupa ad honum Geitastecka ad ødrum fardogum ef hann villde selia. fyrir sextan hundrut. vj. kugillde. xc i haustlagi oc vadmalum. Enn Snorre skyllði selia ødrum fyrir næstu fardaga ef hann villði og skyllði Hallsteinn luka þad vt a þridia ðri enn eigi sokn a fiorda.

For þetta kaup fram i hijtardal pridie kalendas Januarii Anno Domini M. ccc. xc. iij.

Voru þesser vottar vid Sjra hrafnsvartr Skeggiason. Eyolftr Snorason. albeidur flosadotter. Gestur Jonsson. Snore Þorarinsson og marger adrer goder menn.

Og til sanninda hier vm settum vier fyrnefnder menn vor jnnsigli fyrir þetta Bref med optnefndra manna jnnsigli-um Sjra Hallsteins oc Snorra. Giort i stad deigi oc ðri sem seger.

---

1) (j iardinu, afskr., sem án efa er mislestr gamall fyrir : j uerdinu.

[Þá kemr í transcripto Blönduhliðardómr um þetta kaup frá 16. Júní 1509].

Þad meðkennunst vær epterskrifader menn syra Magnus Svartsson. Sigurdr Þorsteinsson. Skwli Jonsson og Magnus Þorleifsson ad vier hofum sied oc yferlesit so latandi kaupbref ord epter ord fyrir hrafnabiorgum sem hier fyrir ofan skrifat stendr eigi skafit edur mad i nockru. So og hofum vier sied og lesid so hliodandi dom þar vid festañ vppa sama bref ord epter ord med heilum hangandi Jnnsiglum og hreina skript eij skafit edur mad i nockru, so sem hier oc eirnin fyrir ofan skrifadr er. Og til sanninda hier vm setium vær vor Jnnsigli fyrir þetta Transkriptar bref huert skrifad var a hrafnabiorgum i hordudal þann xxx dag mai manadar anno M. d. xc. og ix.

Under því Pergamentesbrefe sem þetta er epter skrifad voru 3 hangande Jnnsigle nefnel. Sira Magnusar Svartssonar. Skula Jonssonar og Magnusar Þorleifssonar, enn eitt var i burtu nefnel. Sigurdar Þorsteinssonar. utan a Pergaments brefinu var þetta skrifad:

Anno 1664. þann 1. Julii i Lögrettu á Øxarárþinge var þetta bréf upplest i Lögrettu Lögmonnum og Lögrettu-mönnum áheyrande.

Sigurdur Jonsson

Thorleifur Kortson

€. h.

€. h.

Paall Gislason

m. €. h.

Þetta Pappirsbref var fyrer Rette ad Blönduhlid d. 18. Maii 1779 samanlesed vid ádurnefnt Pergamentisbref og samhlíoda i allañ máta funded. testor die et loco ut ante

Benedict Hannesson

M. Ketilsson

(L. S.)

(L. S.)

13.

14. Maí 1406.

í Rómaborg.

INNOCENCIUS páfi hinn VI., sem i lifanda lífi Vilchins biskups i Skálholti hafði áskilið sér að veita þann biskupsstól að honum látnum, skipar Jón ábóta i Munklífi biskup i Skálholti og ritar með honum klerkum og öllum lýð i Skálholts-biskupsdæmi, svo og erkibiskupinum i Niðarósi.

Diplomat. Norveg. XVII, Nr. 336 (eptir bréfabókum á páfagarði).

Dipl. Isl. VIII B.

2

a. Innocentius etc. dilecto filio Johanni electo Schalotensi salutem etc. Diuina disponente clemencia cuius inscrutabili providencia ordinacionem suscipiunt vniuersa (!) in apostolice sedis specula licet immerite constituti ad vniuersas orbis ecclesias aciem nostre consideracionis extendimus et pro earum statu salubriter dirigendo apostolici fauoris auxilium adhibemus sed de illis propensius cogitare nos conuenit quas propriis carere pastoribus intuemus ut eis iuxta cor nostrum pastores preficiantur ydonei qui commissos sibi populos per suam circumspectionem prouidam salubriter dirigant et informant ac bona ipsorum non solum gubernent utiliter sed etiam multimodis efferant incrementis. Dudum siquidem bone memorie Wilkino episcopo Schalocensi ecclesie presidente Nos cupientes ipsi ecclesie cum vacaret per dicte sedis providenciam utilem et ydoneam presidere personam prouisionem eiusdem ecclesie ordinacioni et disposicioni nostre duximus ea uice specialiter reseruandam decernentes extunc irritum et inane si secus super hijs per quosunque quauis auctoritate scienter uel ignoranter contigerit attemptari. Postmodum uero dicta ecclesia per obitum ipsius Wilkini episcopi qui extra Romanam curiam diem clausit extremum uacante nos uacacione huiusmodi fidedignis relatibus intellecta ad prouisionem ipsius ecclesie celerem et felicem de qua nullus preter nos hac uice se intromittere potuit siue potest reseruacione et decreto obsistentibus supradictis ne dicta ecclesia longe uacacionis exponeretur incommodis paternis et sollicitis studijs intendentes post deliberacionem quam de preficiendo eidem ecclesie personam vtilem et etiam fructuosam cum fratribus nostris habuimus diligentem demum ad te abbatem monasterii in Munkliue ordinis sancti Benedicti Bergensis diocesis religionis zelo conspicuum litterarum sciencia peditum uite ac morum honestate decorum in spiritualibus prouidum et in temporalibus circumspectum alijsque multiplicium uirtutum donis prout ex fidedignorum testimonijs percepimus insignitum direximus oculos nostre mentis quibus omnibus attenta meditacione pensatis de persona tua nobis et eisdem fratribus ob dictorum tuorum exigen-

ciam meritorum accepta eidem ecclesie de dictorum fratrum consilio auctoritate apostolica prouidemus teque illi preficimus in episcopum et pastorem curam et administracionem ipsius ecclesie tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, In illo qui dat gracias et largitur premia confidentes quod dirigente domino actus tuos prefata ecclesia per tue industrie et circumspeccionis studium fructuosum regetur utiliter et prospere dirigetur ac grata in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiet incrementa. Jugum igitur Domini tuis impositum humeris prompta deuocione suscipiens curam et administracionem predictas sic exercere studeas fideliter et prudenter quod ipsa ecclesia gubernatori prouido et administratori fructuoso gaudeat se commissam tuque preter eterne retribucionis premium nostram et sedis predictae benedictionem et gratiam exinde uberius consequi merearis. Datum Rome apud sanctum Petrum secundo idus Maij anno secundo.

b. Dilectis filijs Clero ciuitatis et diocesis Schalotensis salutem etc. Diuina disponente etc. Quocirca — obseruari. Datum ut supra.

c. Dilectis filijs populo ciuitatis et diocesis Schalotensis salutem etc. Diuina disponente etc. Quocirca — gaudeatis. Datum ut supra.

d. Venerabili fratri arciepiscopo Nidrosiensi salutem etc. Ad cumulum — promereri. Datum ut supra.

xx. x. x. x. A. Aldimarius.

14*.

15. December 1411.

í Vallholti.

HJÁLMER bóndi Marteinsson og Astriðr kona hans Jörundardóttir selja Pétri Ormssyni jörðina Syðra-Vatn í Tungusveit, tilgreina landamerki og kvitta Pétr fyrir andvirði jarðarinnar.

Eptir frumriti á skinni komnu inn í Landsbókasafnið úr dánarbúi Jóns háyfirdómara Pétssonar. Fyrir því hafa verið 4 innsigli,

sem nú eru öll döttin frá. Bréf þetta er áður prentað í v. bindi safns þessa sem Nr. 4 eftir afskrift frá 1704, eigi stafréttir.

bref vm vatn ed sydra i tungusveit.¹⁾

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda arne gudbiarsson. bjarne gvnarsson. þodr oddz(son) kvediv gudz ok sina kvnnight gerande at þa er lidit var fra hegathvrd vórrz herra ihesv christi þvshvndrat. cccc ok ell-efv ár þridia dag hinn næsta efter magnvsmesso a iola-fóstv j sydra vallhoilte vorum ver j hia sãm ok heyrdvm a handaband hialms bonda marteinssonar ok astridar jör-vundardottur hvsfreyiv hanz af einni halfv en af annarre pet-urs ormssonar at nefndir menn hialmur ok astrid kendvz at þa hefði sellt greindvm petri til fvllrar eignar iord sydra vatn i tvngvsveit med öllvm þeim gögnvm ok gædv sem greindri iordv hefer fylgt ok þa vrvdv fremz eigande at til þeirra vmmerkia sem adrer meun attv þar j mot. sægdv þa at gardstadr riedi firir svnnan ok or honum riettsyne vpp a fiall ok ofan i marklæk þann sem gengr vtan efter myr-inni mille skidastada iardar en firir vtan mille vatz iardar riedi lækur vpp a fiall rietsyne firir vtan þioknappa. reikn-ödv þa tveggia attfedminga torfskvrd fra ytra vatne ok eigi torfstödv lengra en bera heim or hrækv ok spilla hvorke tödv ne eingivm j vmferd. hier med kendvz oft nefndir menn hialmur ok astrid at þa hefði svo marga peñinga tek-it firir iordina sem þeim vel anægde af petre ok þi gerdv þa hann öllvngis kvittan ok lidvgañ af sögdv iardar verdi. Ok til sannynnda hier vm sette þratt nefndr hialmur sit inn-cigle med værvvm innciglv firir þetta bref gert j sögdvm stad degi ok are sem fyrr seger.

15.

22. December 1411.

í Rómaborg.

JÓHANNES páfi XXIII. skipar Jón förumunk biskup að Hól-um í Hjaltadal, því að Pétur biskup er dáinn.

1) Utan á frumritinu með fornri hendi.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 366 (eptir bréfabókum á páfagarði).

Johannes etc. dilecto filio Johanni electo Hollensi salutem etc. Suscepti cura regiminis cor nostrum continua pulsata instancia ut solitudinis debitum ad quos uniuersis orbis ecclesiis nos apostolice seruitutis necessitas obligat earum singulis prout nobis ex alto conceditur exoluamus in eo potissime ut ipsarum regimina que suis sunt destitute pastorebus personis talibus committantur per quarum solerciam circumspectam et solertem circumspeccionem ecclesie ipse in spiritualibus et temporalibus ualeant adaugeri. Dudum siquidem bone memorie Petro regimini Hollensis ecclesie presidente Nos cupientes eidem ecclesie cum eam vacare contingeret per operacionis nostre ministerium utilem et ydoneum presidere personam prouisionem ipsius ecclesie ordinacioni et disposicioni nostre ea uice duximus specialiter reseruandam decernendo extunc irritum et inane si secus super hijs per quoscumque quauis auctoritate scienter uel ignoranter contingeret attemptari. Postmodum uero prefata ecclesia per obitum eiusdem Petri episcopi qui extra Romanam curiam diem clausit extremum pastoris solacio destituta Nos uacacione huiusmodi fidedignis relatibus intellecta ad prouisionem eiusdem ecclesie celerem et felicem de qua nullus preter nos hac uice se intromittere potuit neque potest reseruacione et decreto obsistentibus supradictis ne ecclesia ipsa longe uacacionis exponeretur incommodis paternis et sollicitis studiis intendentes post deliberacionem quam de preficiendo eidem ecclesie personam utilem et eciam fructuosam cum fratribus nostris habuimus diligentem demum at te ordinis predicatorum professum cui de religionis zelo uite mundicia honestate morum spiritualium prouidencia et temporalium circumspeccione alijsque multiplicium uirtutum donis apud nos fidedigna testimonia perhibentur duximus oculos nostre mentis quibus omnibus debita meditatione pensatis de persona tua nobis et fratribus nostris ob dictorum tuorum exigenciam meritorum accepta ipsi Hollensi ecclesie siue premissis aut alio quouis modo uel ex alterius cuiuscumque persona uacet de eorundem fratrum consilio auctoritate apo-

stolica prouidemus teque illi preficimus in episcopum et pastorem curam et administracionem ipsius ecclesie tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, in illo qui dat gracias et largitur premia confidentes quod eadem ecclesia pro tue circumspectionis industriam et prouidenciam circumspectam sub tuo felici regimine dextera domini tibi assistente propicia salubriter et prospere dirigetur ac grata in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiet incrementa. Volumus autem quod quamprimum presentes litteras habueris expeditas ad dictam ecclesiam te transferas et resideas personaliter in eadem quodque extra ciuitatem et diocesim Hollensem pontificalia officia nequeas exercere. Jugum igitur domini tuis impositum humeris prompta deuotione suscipiens curam et administracionem predictas sic exercere studeas solíciter fideliter et prudenter quod ecclesia ipsa gubernatori prouido et fructuoso administratori gaudeat se commissam tuque preter eterne retribucionis premium beneuolencie nostre gratiam exinde uberius consequi merearis. Datum Rome apud sanctum Petrum decimo kal. Januarij anno secundo.

De mandato

Stephanus de Prato.

16.

24. Júlí 1413.

í San Antonio.

JÓHANNES páfi XXIII. hefir feingið að vita, að Jón biskup í Skálholti væri líkþrár og gæti ekki aðstaðið biskupsstörfin; biðr hann því (Jóhannes) biskup í Lybiku að rannsaka, hvort Árni (Ólafsson), kanoki af Augustínusreglu, um þritugt, muni hæfr til að stjórna Skálholtskirkju — en hún er á úthafsey á úthjara heims að sagt er — og ef svo reynist, að hann þá skipi Árna aðstoðarmann og umboðsmann Jóns biskups.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 368 (eptir bréfabókum á páfagarði). Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 626.

Johannes etc. venerabili fratri episcopo Lubicensi salutem etc. Summi dispositione rectoris ad regimen vniuersalis ecclesie reputati curis assiduis angimur et assidua medita-

cione pulsamur ut opem et operam quantum nobis ex alto conceditur impendamus ne orbis ecclesie quarum pastores importabilibus morbis tacti earum onera et regimina exercere non ualent in spiritualibus ledantur et in temporalibus recipiant detrimenta. Accepimus siquidem quod venerabilis frater noster Johannes episcopus Scalotensis adeo sit lepre et alijs grauibus et incurabilibus infirmitatibus grauatus et percussus quod ex ipsius corpore tam in manibus quam etiam pedibus diuerse carnis petre (!) ex huiusmodi infirmitate putrefacte unacum ossibus ceciderunt propter que ad regimen in spiritualibus et temporalibus ecclesie Scalotensis cui preesse dinoscitur inhabilis et impotens est effectus. Nos igitur ne dicta ecclesia in insula maris in finibus mundi ut dicitur constituta in eisdem spiritualibus ledatur et temporalibus detrimenta sustineat intendentes prout nobis ab alto commisso incumbit officio quantum salubriter possumus providere, ac considerantes quod dilectus filius Arnerus Olavi canonicus regularis beati Augustini qui ut asseritur in presbyteratus ordine et tricesimo quinto uel circiter sue etatis anno constitutus existit cui apud nos de religionis zelo litterarum sciencia uite mundicia morum honestate spiritualium prouidencia et temporalium circumspeccione alijsque probitatis et uirtutum meritis fidedigna testimonia perhibentur eidem episcopo in regimine dicte ecclesie Scalotensis in eisdem spiritualibus et temporalibus administrator et coadiutor esse poterit multipliciter fructuosus et de premissis certam noticiam non habentes, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus quatenus si est ita et dictus Arnerus ad hoc ydoneus existat super quo tuam conscienciam oneramus prefatum Arnerum administratorem ipsius ecclesie in spiritualibus et temporalibus constituas et eidem Johanni episcopo quoad uixerit et dicte ecclesie Scolatensi prefuerit coadiutorem in eisdem spiritualibus et temporalibus auctoritate apostolica deputes constituas et ordines, ita quod liceat dicto Arnero quamdiu eiusdem ecclesie administrator et eidem Johanni episcopo coadiutor fuerit ut prefetur dictam ecclesiam Scalotensem per se uel alium seu alios in eisdem spiritualibus

et temporalibus regere et eciam gubernare fructusque redditus et prouentus iura obuentiones et emolumenta ad mensam episcopalem Scalotensem spectantia recipere et de receptis quitare achuiusmodi fructus redditus et prouentus iura obuentiones et emolumenta in Johannis episcopi et mense ac ecclesie predictorum et etiam sui ipsius usus conuertere ceteraque facere exercere libere et licite que ad administratoris et coadiutori sofficium spectant et pertinent quoquo modo, alienatione tamen honorum immobilium et pretiosorum mobilium mense et ecclesie predictorum eidem Arnero penitus interdicta, faciens per te uel alium siue alios dictum Arnerum ad huiusmodi administratoris et coadiutoris officium ut est moris admitti, sibi que ab eis ad quos spectat obediri et de huiusmodi fructibus redditibus prouentibus iuribus et obuentionibus et emolumentis vniuersis officio durante predicto integre responderi. Contradictores per censuram etc. Non obstantibus constitutionibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque. Nos enim exnunc irritum decernimus et inane si secus super hiis a quocumque quauis auctoritate scienter uel ignoranter contigerit attemptari. Datum apud sanctum Antonium extra muros Florentinos nono kal. Augusti anno quarto.

de mandato.

Stephanus de Prato.

17.

6. Febrúar 1414.

í Bologna.

JÓHANNES páfi XXIII. leyfir Jóni biskupi (Heinrekssyni) á Hólum að fremja biskupsverk í öðrum biskupsdæmum, þó með því móti, að þeir biskupar leyfi það, er hlut eiga að máli.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 370 (eptir bréfabókum á páfagarði).

Johannes etc. venerabili fratri Johanni episcopo Hollensi salutem etc. Personam tuam nobis et apostolice sedi deuotam tuis exigentibus meritis paterna beniuolencia prosequentes uotis tuis quantum cum deo possumus fauorabiter

annuimus in hijs presertim que status tui decenciam respicere dinoscuntur. Nuper siquidem ecclesie Hollensis tunc uacanti de persona tua auctoritate apostolica prouidimus et voluimus quod pontificalia officia preterquam in ecclesia ciuitate et diocesi Hollensi minime exercere ualeres prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur. Nos igitur huiusmodi tue deuocionis exigentibus meritis uolentes tuam honorare personam tuis in hac parte supplicacionibus inclinati fraternitati tue ut huiusmodi pontificalia officia in quacunque alia ecclesia ciuitate diocesi ac prouincia de licencia tamen diocesani loci ac absque eius preiudicio ubi te huiusmodi pontificalia exercere contigerit nostra ac alijs constitutionibus apostolicis ac statutis non obstantibus quibuscumque libere exercere possis auctoritate apostolica tenore presentium indulgemus. Nulli ergo etc. nostre concessionis infringere etc. Si quis etc. Datum Bononie octauo idus Februarij anno quarto.

de mandato

Stephanus de Prato.

18.

25. Maí 1425.

[í Róm].

MARTINUS páfi hinn v. skipar (Jón) munk af smábæðra-reglu biskup á Hólum, því að bróðir Jón biskup (Heinreksson) á Hólum er dáinn.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 432. (eptir bréfabókum á páfagardi).
Dagsett ranglega 25. Apríl í Dipl. Norv.

Eadem die [Veneris viij kal. Junii dominus noster prouidit] ecclesie Olorensi in Noregia uacanti per mortem fratris Johannis de persona fratris . . . ordinis minorum.

19.

6. Marts 1426.

í Róm.

MARTINUS páfi hinn v. skipar Jón (Gerreksson), sem áðr hafði verið erkibiskup í Uppsölum, biskup að Skálholti; hafi hann bætt lifnað sinn, biskupsdæmi þetta sé langt í burtu og þar ekki yfir miklu gózi að ráða, fólkið þar svo sem óþjóð, og sjálfir hafi hann ekki annað á að lifa nú en það, sem vinir hans láti honum í té.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 445 (eptir skjalasafni á páfagardi).

Eadem die [Mercurij pridie Non. Martij dominus noster prouidit] ecclesie Schallocensi uacanti per obitum Arnerij vltimi episcopi de persona Johannis olim Vpsalensis archiepiscopi et restituti ad executionem pontificalis officij et ordinis non obstante quod auctoritate apostolica a dicta ecclesia Vpsalensi dudum fuerat depositus et illa priuatus atque pontificalis officij et ordinis exercitium sibi fuerat interdictum. Cum Dominus noster fuerit sufficienter informatus quod idem Johannes depositionem et priuationem atque interdictum prefata patienter sustinuit vitamque et mores bene et iuste uiuendo correxit et emendauit etiam quia dicta ecclesia exigua est et in partibus remotis inter gentes quasi barbaras modicamque habeat administrationem et vt ex illa valeat de vite necessitatibus sustentari cum nihil sibi penitus remanserit ad vite sustentacionem nisi suffragia amicorum et uult Dominus Noster quod hec ponantur in littera.

20.

19. Apríl 1426.

í Róm.

BRÓÐIR Jón, sem kosinn er biskup á Hólum, lofar að lúka aðalembættisgjald sitt, 240 flórínur, til fjárhirðslu páfa og kardíala samkundunnar og fimm greiðslur aðrar minni.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 446 (eptir skjalasafni á páfagardi).

Eadem die [Veneris decima nona Aprilis anno mccccxxvj^o] dominus frater Johannes electus Olensis principalis obtulit camere apostolice et collegio reuerendissimorum dominorum cardinalium pro suo communi seruicio debito ratione prouisionis de dicta ecclesia sibi facte ducentos quadraginta florenos auri de camera et quinque minuta seruicia consueta pro familiaribus et officialibus d. n. pape et dieti collegii. Eorundem autem communis et minutorum seruiciorum medietatem infra octo menses extunc immediate sequentes soluere promisit submisit renunciauit iurauit et se obligauit ut in

forma. Et dominus Benedictus locumtenens tulit sentencias excommunicacionis in scriptis. Actum Rome apud sanctum Petrum in thesauraria presentibus domino B. dellante apostolice camere clerico et Johanne de Sallesio notario testibus et me A. de Pisis.

Á spássiu: Card. xij.

21.

20. Apríl 1426.

í Róm.

BENEDICTUS de Guidalocis doctor í lögum og umboðsmaðr fjárhirðslu páfans kvittar Jón Hólabiskup um hinar minni greiðslur til fjárhirðslunnar.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 448 (eptir skjalasafni á páfagarði).

Uniuersis etc^a Benedictus [de Guidalocis legum doctor apostolice camere clericus etc.] salutem etc^a Uniuersitati etc^a quod reuerendus in Christo pater dominus Johannes dei gracia episcopus Olenis pro integra solucone vnus minuti seruicij prefato domino camerario et dominis clericis apostolice camere debiti in quo in dicta camera sub certis penis et sentencijs racione dicte sue ecclesie extitit efficaciter obligatus decem florenos auri de camera solidos decem et denarios decem monete Romane clericis prefatis dicti domini camerarij et eorum proprio nomine recipientibus die date presencium debita soluit realiter cum effectum. De quibus etc^a. In quorum etc^a. Datum Rome apud sanctum Petrum sub anno domini millesimo quadringentesimo vicesimosexto indictione quarta die vicesima mensis Aprilis pontificatus vero [Martini pape quinti] anno nono.

Visa

B. dellante.

fl. j. gr. ij.

A. de Pisis.

22.

18. Júní 1427.

í Róm.

HERMANN Svelie prestur frá Osnabrück lofar að lúka fyrir Jón biskup í Skálholti aðalembættisgjald hans, 60 flórinur,

sem sú „kirkja“ er virt á, og hinar fimm minni greiðslur til fjárhirðslu páfans og kardinalasamkundunnar.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 458 (eptir skjalasöfnum á páfagarði).

Die xvij mensis Junij [a. d. mcccexxvij pontificatus d. Martini pape V^{ti} anno decimo] Hermannus Suellie vicarius ecclesie Osnaburiensis tanquam principalis et priuata persona vice et nomine reuerendi patris domini Johannis episcopi Scalotensis obtulit camere apostolice et collegio dominorum cardinalium pro suo communi seruicio debito florenos auri de camera sexaginta, ad quos dicta ecclesia reperitur taxata, et quinque minuta seruicia consueta pro familiaribus et officialibus domini nostri pape et dicti collegij. Eorundem autem communis et minutorum seruiciorum medietatem infra sex menses proxime futuros et aliam medietatem infra alios sex menses extunc proxime secuturos soluere promisit submitit iurauit renunciauit et se obligauit in forma. Et promisit producere mandatum ratificationis infra octo menses, et dominus B. episcopus Valuensis locumtenens prefatus tulit sentencias excommunicationis in scriptis. Actum in thesauraria presentibus clerico Antonio de Pisis Jo. de Sallesio et me Antonino de Sarzana eiusdem camere notariis. Et Bartholomeus de Bardis promisit infra octo menses soluere totum quod restat pro dicto episcopo Scalotensi aut infra dictum terminum reportare bullas prouisionis dicti episcopi in cameram apostolicam sub penis etc^a.

Á spássu: Card. xvj.

23.

1. Júlí 1427.

í Róm.

BENEDICTUS Guidalocis umboðsmaðr fjárhirðslu páfans kvittar Jón Skálholtsbiskup um embættisgreiðslur hans til fjárhirðslunnar.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 459 (eptir skjalasafni páfa).

Uniuersis etc^a Benedictus etc^a quod reuerendus in Christo pater dominus Johannes dei gracia episcopus Schalatensis pro

totali solucione sui communis seruicij in quo camere apostolice sub certis penis et sentencijs racione dicte sue ecclesie extitit efficaciter obligatus triginta florenos auri de camera ipsi camere reuerendo etc^a domino Oddone etc^a thesaurario pro ea recipiente necnon pro totali solucione suorum quatuor minorum seruiciorum prefato domino camerario et dominis clericis apostolice camere necnon familiaribus et officialibus domini nostri pape debitorum pro quibus in eadem camera sub dictis penis et sentencijs extitit similiter obligatus septem similes florenos et solidos viginti quinque monete Romane clericis prefatis dicti domini camerarij et eorum proprio necnon familiarium et officialium predictorum nominibus recipientibus per manus reuerendi patris domini Hermanni Dwerg domini nostri pape prothonotarij die date presencium tempore debito solui fecit realiter cum effectu. De quibus etc^a. In quorum etc^a. Datum Rome apud Sanctos Apostolos sub anno a natiuitate domini millesimo quadringentesimo vicesimo septimo iudictione quinta die prima mensis Julij pontificatus etc^a anno decimo.

Receptum

Visa

fl. j. gr. ij.

O. de Varris

B. Roberti.

A. de Sarzano.

thesaurarius.

24.

3. Nóvember 1429.

í Róm.

SKÝRSLA um að Jón Skálholtsbiskup hafi greitt kardinálasamkundunni aðalembættisgjald sitt.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 468 (eptir skjalasafni páfa).

Rome dicta die [3: tercia mensis Nouembris a. d. millesimo quadringentesimo vicesimo nono] dominus Johannes episcopus Scalotensis soluit flor. xxxj sol. xliij. den. viiij. Fuit promotus Rome pridie nonas Marcij pontificatus domini Martini pape v^{ti} anno nono. Fuerunt in eius promociione cardinales xij.

25.

3. Nóvember 1429.

í Róm.

ANTONIUS klerkr og kardinali frá Acken, fébirðir kardinála-samkundunnar, kvittar Jón Skálholtsbiskup um aðalembættisgjald og minni greiðslur hans til kardinálanna, en Cosmus og Laurentius af Medici inna gjaldið af höndum.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 469 (eptir skjalasafni páfa).

Antonius [tit. s. Susanne presbyter cardinalis Aquilegensis vulgariter nuncupatus ac sacri collegii dominorum cardinalium camerarius] etc^a quod reuerendus in Christo pater dominus Johannes episcopus Scalotensis pro totali solutione suorum etc^a in quibus etc^a ac termino iam diu elapso ratione etc^a florenos auri de camera triginta viii solidos quadraginta tres denarios novem nobis etc^a per manus honorabilium virorum Cosme et Laurencij de Medicis et sociorum etc^a. De quibus etc^a. Et insuper etc^a Secum etc^a. In quorum etc^a. Datum Rome die tertia mensis Nouembris anno domini millesimo quadringentesimo vicesimo nono. pontificatus domini Martini pape V^{ti} anno duodecimo.

fl. iij gr. iij.

26.

5. Janúar 1435.

í Firenze.

SKÝRSLA um að Eugenius páfi hinn IV. hafi skipað Jón Hólabiskup (Vilhjálmsson) biskup að Skálholti í stað Jóns biskups (Gerrekssonar), sem dáinn var, og að hann jafnframt hafi skipað Jón Bloxwich, munk af karmelitareglu, biskup á Hólum.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 519 (eptir skjalasafni páfa).

Die Mercurij nonas mensis Januarij [a. d. mccccxxv^o] ad relacionem domini cardinalis de Vrsinis sanctissimus d. n. papa prouidit ecclesie Scalotensi vacanti per mortem quondam domini Johannis ipsius ecclesie vltimi episcopi extra Romanam curiam defuncti et transtulit reuerendum patrem dominum Johannem olim episcopum Hollensem de ipsa ecclesia Hollensi ad prefatam ecclesiam Scalotensem.

Eadem die et relatione idem sanctissimus dominus noster prouidit ecclesie Hollensi de persona domini Johannes Bloxwich ordinis carmelitarum minoris penitenciarij per proxime dictam translacionem vacanti ad ecclesiam Scalotensem predictam.

27.

10. Janúar 1435.

í Firenze.

EUGENIUS páfi hinn IV., sem gert hefir Jón Hólabiskup (Vilhjálmsson) biskup að Skálholti, skipar Jón Bloxwich, munk af karmelitareglu og baccalaureus í guðfræði, biskup á Hólum og ritar með honum til klerkdóms og allrar alþýðu í Hólabiskupsdæmi, svo og til erkibiskupsins í Niðarósi og Eiríks Danakonungs.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 520 (eptir skjalasafni páfa).

a. Eugenius etc. Dilecto filio Johanni Bloxwich electo Ollensi salutem etc. Ecclesiarum utilitatibus tunc recte consultis et indemnitatibus salubriter precautis, cum prouidis et discretis earum cura committitur et vacantium regimini pastores ydonei preponuntur. Hinc est quod Romanus pontifex cui ex apostolatus incumbit officio de vniuersis orbis ecclesijs solícite cogitare ad id propensius vigilat et intendit ut ecclesie ipse personis talibus committantur, per quarum industriam preseruentur a noxijs ac felicibus in spiritualibus et temporalibus dante domino proficiant incrementis. Dudum siquidem prouisiones omnium ecclesiarum Cathedralium quas extunc imposterum per translationes de prelatís earum ubilibet constitutis ad alias ecclesias tunc vacantes et inantea vacaturas per nos faciendas vacare contingeret ordinationi et dispositioni nostre duximus reseruandas, decernentes extunc irritum et inane si secus super hijs per quoscumque quauis auctoritate scíenter uel ignoranter contingeret attemptari. Postmodum uero ecclesia Ollensi ex eo vacante quod nos hodie venerabilem fratrem nostrum Johannem Scalotensem tunc Ollensem Episcopum licet absentem a vinculo quo prefate Ollensi ecclesie cum preerat tenebatur, de fratrum nost-

rorum consilio et apostolice potestatis plenitudine absolventes, cum ad Scalotensem ecclesiam tunc vacantem auctoritate apostolica duximus transferendum, preficiendo eum in Episcopum et pastorem Nos ad prouisionem ipsius Ollensis ecclesie celerem et felicem de qua nullus preter nos hac uice se intromittere potuit siue potest reservatione et decreto obsistentibus supradictis, ne ecclesia longe vacationis exponatur incommodis paternis et sollicitis studijs intendentes post deliberationem quam de preficiendo eidem Ollensi ecclesie personam vtilem et etiam fructuosam, cum fratribus nostris habuimus diligentem, demum ad te ordinem fratrum beate Marie de Montecarmeli professum in Theologia Baccalarium et in sacerdotio constitutum cui de Religionis zelo litterarum scientia vite mundicia honestate morum spiritualium prouidentia et temporalium circumspeccione alijsque multiplicium virtutum donis apud nos fidedigna testimonia perhibentur direximus oculos nostre mentis, quibus omnibus attempta meditatione pensatis de persona tua nobis et eisdem nostris fratribus ob tuorum exigentiam meritorum accepta eidem Ollensi ecclesie de dictorum nostrorum fratrum consilio auctoritate apostolica prouidemus teque illi preficimus in episcopum et pastorem spiritualibus et temporalibus plenarie committendo In illo — sic exercere studeas sollicite fideliter et prudenter quod ipsa Ollensis ecclesia gubernatori prouido et fructuoso administratori gaudeat se commissam tuque preter eterne retributionis premium nostram et dicte sedis benedictionem et gratiam exinde uberius consequi merearis. Datum Florencie anno incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo tricesimo quarto quarto Jdus Januarij anno quarto.

b. Dilectis filijs clero ciuitatis et diocesis Ollensis salutem etc Ecclesiarum etc. Quocirca — obseruari. Datum ut supra.

c. Dilectis filijs populo ciuitatis et diocesis Ollensis salutem etc. Quocirca — gaudeatis. Datum ut supra.

d. Venerabili fratri Archiepiscopo Nidrosiensi salutem etc. Ad cumulum — merearis. Datum ut supra.

e Carissimo in Christo filio Erico Datie Regi Illustri salutem etc. Gratie — actio gratiarum. Datum ut supra.

.xx. x. x. x. sed gratis in plumbo et registro de mandato d. n. pape. An. de Adria.

28.

12. Janúar 1435.

í Firenze.

EUGENIUS páfi hinn IV. fær Jóni Hólabiskupi (Vilhjálmssyni) biskupsdæmi í Skálholti, sem autt var eptir Jón (Gerreksson) andaðan, býðr honum að vinna hollustu og hlýðniseið kirkjunnar valdi fyrir Björgynjarbiskupi eða Færeyjabiskupi, og ritar með honum til leikra og lærðra í Skálholtsbiskupsdæmi, til erkibiskupsins í Niðarósi og Eiríks Danakonungs.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 521 (eptir skjalasafni á páfagarði).

a. Eugenius etc. Venerabili fratri Johanni episcopo Scalholtensi salutem etc. Pastoralis officij debitum cui disponente domino presidemus exposcit ut de vniuersis orbis ecclesijs illis presertim que suis destitute pastoribus vacationis incommoda deplorare noscuntur sic solícite cogitemus quod ecclesijs ipsis per nostre prouidentie studium viri preficiantur ydonei et pastores prouidi deputentur per quorum industriam et prouidentiam circumspectam preseruantur a noxijs et prosperitatis votíue proficiant incrementis. Dudum siquidem bone memorie Johanne episcopo Scalholtensi regi-mini Scalholtensis ecclesie presidente Nos cupientes eidem ecclesie cum vacaret per apostolice sedis prouidentiam utilem et ydoneam presidere personam prouisionem ipsius ecclesie ordinationi et dispositioni nostre duximus ea uice specialiter reseruandam decernentes extunc irritum et inane si secus super hijs per quoscumque quauis auctoritate scienter uel ignoranter contingeret attemptari. Postmodum uero prefata ecclesia per ipsius Johannis episcopi obitum qui extra Romanam curiam diem clausit extremum pastoris solatio destituta nos vacatione huiusmodi fidedignis relatibus intellecta ad prouisionem ipsius ecclesie celerem et felicem de

qua nullus preter nos hac uice se intromittere potuit siue potest reseruatiōe et decreto obsistentibus supradictis. ne ecclesia ipsa longe vacationis exponatur incommodis paternis et sollicitis studijs intendentes post deliberationem quam super hijs cum fratribus nostris habuimus diligentem demum ad te episcopum Hollensem licet absentem consideratis grandium uirtutum meritis quibus personam tuam illarum largitor dominus prout fidedignorum testimonijs accepimus insigniuit, et quod tu qui regimini Hollensis ecclesie hactenus laudabiliter preuisti dictam Scalholtensem ecclesiam scies et poteris auctore domino utiliter regere et feliciter gubernare direximus oculos nostre mentis intendentes igitur tam dicte Scalholtensis ecclesie quam eius gregi dominico salubriter prouidere te a vinculo quo eidem Hollensi ecclesie cui tunc preeras tenebaris de dictorum fratrum consilio et apostolice potestis plenitudine absoluentes te ad eandem Scalholtensem ecclesiam auctoritate apostolica transferimus teque illi preficimus in Episcopum et pastorem curam regimen et administrationem ipsius Scalholtensis ecclesie tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo liberamque tibi tribuendo licentiam ad eandem Scalholtensem ecclesiam transeundi firma spe fiduciaque conceptis quod dirigente domino actus tuos prefata Scalholtensis ecclesia per tue circumspectionis industriam et studium fructuosum regetur utiliter et prospere dirigetur ac grata in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiet incrementa. Volumus autem quod antequam eiusdem Scalholtensis ecclesie administracionis bonorum possessionem recipias in manibus venerabilium fratrum nostrorum Bergensis uel Pharensis Episcoporum prestes fidelitatis debite iuramentum iuxta formam quam sub bulla nostra mittimus interclusam quibus et eorum cuilibet per alias nostras litteras mandauimus ut a te nostro et Romane ecclesie nomine recipiant seu recipiat iuramentum. Quocirca fraternitati tue per apostolica scripta mandamus quatenus ad prefatam Scalholtensem ecclesiam cum gratia nostre benedictionis accedens sic te in eius cura salubriter exercenda diligentem exhibeas et eciam studiosum quod ipsa Scalholt-

ensis ecclesia gubernatori prouido et fructuoso administratori gaudeat se commissam ac bone fame tue odor ex tuis laudabilibus actibus latius diffundatur et apostolice sedis benedictionem et gratiam exinde vberius consequi merearis Datum Florencie Anno Incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo tricesimo quarto pridie Idus Januarij Anno quarto.

b. Dilectis filijs clero ciuitatis et diocesis Scalholtensis sal. etc. Pastoralis officii debitum etc. Quocirca — quatenus eidem translato Episcopo — obseruari. Datum Florencie ut supra.

c. Dilectis filijs populo ciuitatis et diocesis Scalholtensis sal. etc. Quocirca — gaudeatur. Datum ut supra.

d. Vniuersis vasallis ecclesie Scatholtensis sal. etc. Quocirca — obseruari. Datum ut supra.

e. Venerabili fratri Archiepiscopo Nidrosiensi sal. etc. Ad cumulum etc. Cum igitur ut idem translatus — merearis. Datum ut supra.

f. Carissimo in Christo filio Erico Dacie regi Illustri salutem etc. Gracie diuine premium etc. Cum itaque fili — actio gratiarum. Datum ut supra.

xxij. xi. xi. xi. xi. xi.

B. Abbac.

29.

27. Maí 1435.

í Firenze.

SKÝRSLA um það, að Thomas Chapman frá Limoges hafi lofað að lúka fyrir Jón Skálholtsbiskup aðalgjald hans og fimmi smærri greiðslur til fjárhirðslu páfa og kardinalanna.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 525 (eptir skjalasafni páfa).¹⁾

1) 30. Maí (19. Júlí), 20. Júní, og 5. Sept. (28. Aug.) 1435 veitir Eugenius páfi hinn IV. „Johanne Stephani alias Crabbe canonico ecclesie Nidorsiensis“ ítrekaðan frest á bréfalausn fyrir veitingu þá, er Jón fékk prests embættið við Trumskirkju í Noregi (Dipl. Norv. XVII, Nr. 526 a—c). Er það Jón Krabbe, sá er seinna varð biskup í Skálholti.

Die xxvj mensis Maij [a. d. mccccxxv^o] venerabilis vir Thomas Chapman thesaurarius ecclesie Lemouicensis tamquam principalis et priuata persona vice et nomine reuerendi in Christo patris domini Johannis translati de ecclesia Olensi ad ecclesiam Scalotensem in regno Norwegie obtulit camere apostolice et collegio reuerendissimorum dominorum cardinalium pro suo communi seruicio debito florenos sexaginta auri de camera ad quos dicta ecclesia Scalotensis taxatur et quinque minuta seruicia consueta quorum medietatem infra octo menses proxime venturos et reliquam medietatem infra alios octo menses soluere promisit obligauit submisit renunciauit et iurauit in forma. Et dominus locumtenens tulit sententias in scriptis. Actum vbi supra [c: Florencie in thesauraria apostolica] presentibus quibus supra [c: venerabili viro Christoforo clerico Ispaliensis diocesis et Baptista Honofrii de Monte Falconis Spoletane diocesis testibus] et me C[ino] de Lombardis.

Card. vjj.

30.

17. Júní 1435.

í Firenze.

SKÝRSLA um, að Jón biskup í Skálholti hafi greitt aðalgjald sitt til kardínalaráðsins.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 527 (eptir skjalasafni páfa).

Florencie die xvij Junij [a. d. mccccxxv^o] dominus Johannes episcopus Scalotensis soluit florenos xxxij. Fuit promotus Florencie non. Januarij pontificatus domini Eugenij pape iiij^{ti} anno iiij^{to}. Fuerunt in eius promocione cardinales vij.

„Introitus vnus minuti rec. per me Jo. de Reate de mense Junij [1435]“:

A domino episcopo Scalholtensi flor. quatuor sol. quatuordecim et den. tres.

„Introitus sacre“:

A. d. episcopo Scalholtensi fl. vnum et sol. viginti quinque.

„Intr. sigilli“;

Pro quitancia d. episcopi Scalholtensis fl. vnum.

„Intr. sacre“:

A domino episcopo Scalholtensi

fl. vnum.

31.

6. Júlí 1435.

í Firenze.

SKÝRSLA um að Jón biskupsefni til Hóla hafi lofað að lúka aðalgjald sitt og fimm minni greiðslur til páfa og kardinála, og að embættisbréf hans (páfabréfið) hafi verið afhent umboðsmanni Medicia (í Firenze).

Dipl. Norv. XVII, Nr. 528 (eptir skjalasafni páfa).

Dicta die [3: Mercurij sexta Julij a. d. mccccxxv^o] reuerendus in Cristo pater dominus Johannes electus Olensis obtulit personaliter camere apostolice et collegio dominorum cardinalium pro suo communi seruicio florenos ducentos quinquaginta auri de camera ad quos dicta ecclesia reperitur taxata et quinque minuta seruicia consueta pro familiaribus et officialibus domini nostri pape et dicti collegij. Eorundem autem communis et minutorum medietatem infra octo menses proxime futuros et reliquam medietatem infra alios octo menses immediate sequentes soluere promisit submisit obligauit renunciauit et iurauit ut in forma. Et dominus thesaurarius locumtenens tulit sentencias in scriptis. Actum ubi supra [3: Florencie in thesauraria apostolica] presentibus quibus supra [3: dominis Bartholomeo del Lante et Nicolao de Valle clericis camere testibus] P. de S. Geminiano.

Card. vij.

Mccccxxv die Veneris xxviii Julij Anthonius della Casa de Florencia factor et negociorum gestor Cosme et Laurentij de Medicis et sociorum ciuium et mercatorum Florenti norum Romanam curiam sequentium habuit a 1mo domino thesaurario bullas dicte ecclesie Olensis et promixit infra annum reddere dictas bullas aut soluere summas supra dictas etc^a. Obligauit etc^a submixit etc^a. renunptiauit etc^a. Actum vt supra presentibus dominis Bartholomeo del Lant Guiglielmo de Latinis dicte apostolice camere clericis testibus et me P. de Geminiano.

„Introitus vnus minuti rec. per me Rosellum de Rocellis de mense Julij [1435]“

A domino Johanne episcopo Olensi fl. decem et septem sol. quadraginta duos den. vndecim.

„Introitus sacre“:

A. d. Johanne ep. Olensi flor. sex. sol. duodecim den. sex.

„Introitus sigilli“:

A. d. Johanne ep. Olensi

„Introitus subdiaconorum“:

A. d. Johanne ep. Olensi flor. quatuor sol. octo et den. quatuor.

32.

14. Júlí 1441.

í Rómaborg.

SKÝRSLA um að Eugenius páfi hinn IV. hafi skipað Robert einsetumunk biskup á Hólum, því að Jón biskup hafi sagt af sér.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 556 (eptir skjalasafni páfa).

Die Veneris ij^o idus Julij [a. d. mccccxxxj^o] ad relacionem domini Andegauensis prouisum est ecclesie Olensi in Islandia prouincie Nicosiensis [o: Nidrosiensis] de persona fratris Roberti ordinis fratrum heremitarum sancti Augustini vacanti per renunciacionem domini Johannis eiusdem ecclesie episcopi etc^a.

33.

14. Júlí 1441.

í Firenze.

EUGENIUS páfi hinn IV. skipar Robert Wodborn einsetumunk biskup á Hólum, því að Jón biskup (Bloxwich) hefir sagt af sér, og ritar með honum til klerka og allrar alþýðu í Hólabiskupsdæmi.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 557 (eptir skjalasafni páfa).

a. Eugenius etc. Dilecto filio Roberto Wodborn electo Holensi salutem etc^a. Diuina disponente clementia cuius in-

scrutabili providentia ordinationem suscipiunt vniuersa (!) in apostolice sedis specula licet immeriti constituti vniuersas orbis ecclesias aciem nostre considerationis extendimus et pro earum statu salubriter dirigendo apostolici fauoris auxilium adhibemus sed de illis propensius cogitare nos conuenit quas propriis carere pastoribus intuemur ut eis iuxta cor nostrum pastores preficiantur idonei qui commissos sibi populos per suam circumspectionem prouidam salubriter dirigant et informant ac ecclesias ipsas non solum gubernent utiliter sed etiam multimodis efferant incrementis. Dudum siquidem prouisiones omnium ecclesiarum Cathedralium apud sedem apostolicam tunc vacantium et inantea vacaturarum ordinationi et dispositioni nostre reseruauimus decernentes extunc irritum et inane si secus super hijs a quouam quauis auctoritate scienter uel ignoranter contigerit attemptari. Postmodum vero ecclesia Holensi ex eo apud sedem apostolicam tunc vacante quod venerabilis frater noster Johannes in vniuersali ecclesia tunc Holensis episcopus regimini et administrationi ipsius ecclesie cui tunc preerat per dulcissimum filium magistrum Petrum de Monte notarium nostrum procuratorem suum ad hoc ab eo specialiter constitutum in manibus dulcissimi filij nostri Guillelmi tituli sancti Martini in Montibus presbyteri Cardinalis cessione huiusmodi de speciali mandato nostro facto sibi super hoc oraculo uiue vocis admisit Nos ad prouisionem ipsius ecclesie celerem et felicem de qua nullus preter nos hac uice se intromittere potuit siue potest reseruacione et decreto obsequentibus supradictis ne ecclesia ipsa longe vacationis exponatur incommodis paternis et sollicitis studijs intendentes post deliberationem quam de preficiendo eidem ecclesie personam utilem et etiam fructuosam cum fratribus nostris habuimus diligentem demum ad te ordinis fratrum heremitarum sancti Augustini professorem cui de litterarum scientia vite mundicia honestate morum spiritualium prouidentia et temporalium circumspectione alijsque multiplicium virtutum donis fidedigna testimonia perhibentur direximus oculos nostre mentis quibus omnibus debita meditatione pensatis de persona tua

nobis et eisdem fratribus nostris ob dictorum tuorum exigentiam meritorum accepta eidem ecclesie de dictorum fratrum nostrorum consilio auctoritate apostolica providemus teque illi preficimus in episcopum et pastorem curam et administrationem ipsius ecclesie in eisdem spiritualibus et temporalibus tibi plenarie committendo In illo qui dat gratias et largitur premia confidentes quod dirigente domino actus tuos prefata ecclesia per tue circumspectionis et industrie studium fructuosum regetur utiliter et prospere dirigetur grataque in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiet incrementa. Iugum — promereri Datum Florencie anno Incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo primo pridie Idus Julij anno vndecimo.

b. Dilectis filiis Capitulo ecclesie Holensis salutem etc. D. u. s.

c. Dilectis filiis Clero civ. et dioc. Holensis salutem etc. D. u. s.

d. Dil. filiis populo civ. et dioc. Holensis salutem etc. D. u. s.

xxij. xj. xj. xj. An de Adria

34.

21. Júlí 1441.

í Rómaborg.

SKÝRSLA um það, að Róbert biskupsefni til Hóla hafi lofað að lúka aðalgjald sitt og fimm minni greiðslur til fjárhirðslu páfa og kardinála.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 558 (eptir skjalasafni páfa).

Die xxj^a Julij reuerendus pater dominus Robertus electus Olensis principalis obtulit camere apostolice et sacro collegio reuerendissimorum cardinalium pro suo communi seruitio florenos auri de camera ducentos quinquaginta ad quos dicta ecclesia reperitur taxata et quinque minuta seruicia consueta. Eorumdem autem communis et minutorum seruiciorum medietatem infra octo menses et reliquam medietatem infra alios octo menses extunc immediate sequentes soluere promisit submisit iurauit et se obligauit in forma. Et dominus A[n-gelus] episcopus Traguriensis locumtenens tulit sentencias in scriptis presentibus dominis de camera et me R. Paradisi.

35. 4. August 1441. í Rómaborg.

SKÝRSLA um, að Róbert Hólabiskup hafi lukt nokkurn hluta af aðalgjaldi sínu til kardinalaráðsins.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 559 (eptir skjalasafni páfa).

Florence dicta die [quarta mensis Augusti a d. mcccc-xxxxj^o] dominus Robertus episcopus Olensis soluit florenos xl. Fuit promotus Florence ij^{do} idus Julij pontificatus domini Eugenij iij^{ti} anno xj^o. Fuerunt in eius promotione cardinales xx.

36. 5. August 1441. í Rómaborg.

FJÁRHIRÐIR kardinalaráðsins kvittar Robert Hólabiskup um lúkning á nokkrum hluta af aðalgjaldi sínu og um hina minni greiðslu til ráðsins.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 560 (eptir skjalasafni páfa).

Guillermus [tit. s. Martini in Montibus presbyter cardinalis de Estouteville vulgariter nuncupatus sacri collegii dominorum cardinalium camerarius] etc^a quod reuerendus in Christo pater dominus Robertus episcopus Olensis pro parte suorum communis et minuti seruiciorum in quibus etc^a ac termino nondum elapso etc^a florenos auri de camera quinquaginta nobis etc^a per manus venerabilis viri magistri Thome Chappman litterarum apostolicarum abbreviatoris die date presencium solui fecit realiter et cum effectum. De quibus etc^a. In quorum etc^a. Datum Florence die quinta mensis Augusti anno a natiuitate domini millesimo quadringentesimo quadragesimo primo pontificatus domini Eugenij pape iij^{ti} anno vndecimo.

fl. j. gr. ij.

37. 28. Oktober 1441. í Firenze.

EUGENIUS páfi hinn IV. staðfestir kosning Gerreks Ludekini

klerks frá Björgvin í Noregi til ábóta í Viðey því að klaustrið hafi verið ábótalaust í 10 ár, og vel það, síðan dauða Biro ábóta (Bjarna ábóta Andrússonar, d. 1428), og sé nú undir leikmanna vald komið.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 563 (eptir skjalasafni páfa).

Beatissime pater dudum vacavit monasterium beate Marie in Weiden ordinis sancti Augustini canonicorum regularium Skalotensis diocesis per decem annos et ultra et iam monasterium sub manibus secularium est subiugatum per obitum quondam Bironis illius abbatis extra Romanam curiam defuncti deuotj oratores conuentus eiusdem monasterij ad electionem procedentes deuotum oratorem vestrum Gerekinum Ludekinj presbyterum de Norwegia Bergensis diocesis de facto in eorum eligerunt abbatem. G. dubitat electionem huiusmodi propterea et ex aliis certis causis viribus non subsistere qua(r)e supplicat s. v. dictus G. quatenus de persona sua prefato monasterio cuius fructus viginti florenos aurj de camera secundum extimacionem communem non excedunt siue adhuc per obitum dicti Bironis siue alias quouismodo aut ex alterius cuiuscumque persona vacat et ex quauis causa eius dispositio ad sedem apostolicam generaliter vel specialiter pertineat prouidere ipsumque illj in Abbatem preficere necnon curam regimen et administracionem dicti monasterij sibj in spiritualibus et temporalibus commitj necnon munus benedictionis impendj ac professionem in eo recipj mandare dignemini quibuscumque non obstantibus et cum clausulis oportunis. Concessum vt petitur jn presencia domini nostri pape C. Ariminesis. Datum Florencie quinto kal. Nouembris anno vndecimo.

38.

7. Júní 1442.

í Ljóðhúsum.

ÁSLÁKR (Bolt) erkibiskup í Niðarósi og sex lýðbiskupar, þar á meðal „*Gotcalcus Holer sis*“, veita iðrandi mönnum, sem vitja sálnakapellunnar við dómkirkjuna í Skórum með guðrækni og góðfýsi, 40 daga aflát m. fl.

(Dipl. Norv. XVI, Nr. 141).

39.

8. Júní 1442.

í Ljóðhúsum.

Jón erkibiskup í Lundi og Áslákr erkibiskup í Niðarósi og átta lýðbiskupar, þar á meðal „*Coscalcus Holensis*“, veita iðrandi mönnum, sem vitja á nefnda helgidaga kapellu hins heilaga Georgs hjá Uppsölum með guðrækni og góðfýsi, 40 daga aflát m. fl.

(Dipl. Norv. XVI, Nr. 142).

*40.

21. Október 1443. í Kaupmannahöfn.

KRISTOPHER konungur af Bayern tilkynnir sýslumönnum sínum í Noregi og Björgynjarmönnum, að hann hafi gefið Zierikeemönnum í Zelandi á Hollandi verzlunarleyfi í Noregi gegn venjulegu gjaldi, en undanskilr Ísland og önnur skattlönd.

Norges gamle Love, Anden Række, 1388–1604, udg. ved Absalon Taranger I, Nr. 125, eptir frumritinu á skinni í bæjarskjallasafninu í Zierikzee. Bréf þetta er áður prentað í Fornbréfasafni IV, Nr. 688 á latínu eptir Pontanus: *Rerum Danicarum Historia* 1631, X, 623.

Wij Cristoffer van Godes gnaden to Dennemarken, Sweden, Norwegen, der Wende vnde der Goten koninck, pfaltzgrave bij deme Rine hertigh in Beyern doen witlik allen, de dessen vnsen breff zeen ofte horen lesen, in unseme rike to Norweghen vnde besundern unsen leven, getruwen vogheden, laghmannen, borgermeistern, raetmannen vnde eren vnbodsmannen, besundern in vnser stat Berghen in Norweghen, dat de van Zericzee vte Zeelant moghen veligh, vriigh vnde vngehindert kopslaghen in unsem vorbenomeden rike Norweghen, wor en des behoff wert, sunder in Jjsland vnde anderen schatlanden, de forboden sin. Unde geven vnsen vorbenomeden vogheden vnde ambitmannen eren wonliken tollen vnde rechticheit, de en mit rechte bôrt wt to gevende. Worumme wii beden vnde bevelen vnsen vorbenomeden vogheden vnde ambitmannen, dat se de vorbenomeden inwonre van Ziericzee, wor se komende werden in unsem riike Norwegen, van vnsir wegghen vorderen vnde vorderen laten vnde nicht hinderen noch hinderen laten vnder unser konincklike

hulde vnde vngnade, so lange also se dat van unser gnaden hebben. Geven vnde screven vp vnsem slote Kopenhaven vnder vnsem secrete, die vndecim milium virginum, anno Domini 1443.

41.

22. Nóvember 1443. í Helsingjaborg.

KRISTOPHER konungr af Bayern leyfir Brielle- og Schiedams-mönnum á Hollandi verzlun í Noregi og Kaupmannaböfn, en undan skilr „Ísland og önnur skattlönd“, því að þar sé verzlun bönnuð.

Norges gamle Love, Anden Række, 1383—1604, udg. ved Absalon Taranger I, Nr. 128, og ei bréfið þar tekið eptir: Van Alkemade en van der Schelling. Beschrijving van de stad Brielle etc. II, 69.

Wij Cristoffer van Godes genaden to Denemarken. Sweden, Norwegen, der Wenden vnde der Goten koningh, palenzgrave by deme Rine vnde hertoge in Beyeren, don witlick allen den, de dessen unsen breff zeen ofte horen lesen, in unseme rike to Norwegen, vnde besunderen onsen leuen, getruen voegheden, lachmannen, borghermeisterten, radmannen und eren ambachtesluden, besundergen in unser stad Berghen, in unsem rike Norwegen, dat de van dem Brielle vnde van Schiedam in Hollant, moghen vrich, unghehendert vnde velich kopslaghen in unsen vorbenomeden rike tho Norweghen, wor en des behof werd, vnde ok in onser stad Kopenhaven, in unseme rike Dennemarken, sunder in Jsland edder in anderen unsen schatlanden, de dar verboden sind, vnde gheven unsen vorbenomeden vogheden vnde ambachtmannen eren wonliken tollen vnde rechtigheit, de en mit¹⁾ rechte bord thogevende. Worumme wij beden und bevelen unsen vorbenoemenen vogheden vnde ambachtmannen, dat se de vorbenomeden inwonere van den Brielle vnde van Schiedam, wor se komende werden in unseme rike to Norweghen vorbenomed van onser weghene vorderen vnde vorderen laten vnde nicht hinderen noch hinderen laten, vnder unser koningliker hulde [vnde] ungnade, so lange se dat

1) und, frumútg.; Taranger leiðrétti.

van unser ghenade hebben. Gheven vnde screven uppe unseme slote Gelsingborch vnder unseme secretaris, vridaghen vor Sunte Katherinendaghe, der hilgen junkvrouen. Anno Domini etc. quadragesimo tertio.

42. 22. December 1443. í Rómaborg.

EUGENIUS páfi hinn IV. veitir Jóni (Bloxwich), er verið hafði. biskup á Hólum, leyfi til þess, samkvæmt beiðni hans, að mega takast á hendr klerklegt embætti í Kantarabyrgis eða Jörvikr biskupsdæmi (á Englandi).

Dipl. Norv. XVII, Nr. 566 (eptir skjalasafni páfa).

Beatissime pater Quia deuota creatur avestre s. Johann-es episcopus Holensis ex fructibus etc. Holensis ecclesie que in partibus vltamarinis sita est juxta sui status decenciam et prout sue dignitatj congrueret commode sustentarij nequit Supplicat humiliter .s. v. prefatus Johannes episcopus quatenus sibi specialem gratiam facientes quod ipse quodcumque beneficium ecclesiasticum cum cura uel sine cura eciam si canonicatus et prebenda dignitas personatus perpetua administracio uel officium in Catedralj eciam Metropolitana seu collegiata ecclesia fuerit et ad illa illum uel illud consueuerit quis per electionem assumi cuiuscumque taxe seu annuj valoris fuerit in Cantuariensi et Eboracensi prouinciis consistens vacans uel vacaturum recipere et in commendam quoaduixerit retinere libere et licite possit et valeat concedere et jndulgere digneminj de gracia specialj Constitutionibus apostolicis et alijs contrarijs non obstantibus quibuscumque cum clausulis oportunis. Concessum de vno ju presencia domini nostri pape C. Ariminensis. Datum Rome apud sanctum Petrum vndecimo kal. Januarij anno terciodecimo.

*43. 8. Oktober 1444. í Klofa.

VITNISBURÐ Jóns prests Jónssonar um það, að kirkjan í Skarði á Landi hafi ætið verið talin eiga Ölmóðsey í Þjórsá.

AM. 232 8vo 108a. (Bréfabók Gizurar biskups í frumriti

1540—1547). — AM. 266. Fol. bls. 94. — Bréf þetta er áðr prentað í Fornbréfasafni IV, Nr. 704 eptir afskrift, sem ekki var stafrétt, og auk þess sögð tekin eptir bréfabók Ögmundar biskups, sem stafaði af ruglingslegri skipan handritsins og misskilningi fyrri manna (Páls Pálssonar og Jóns Pétssonar).

Það giori eg sira jon jonsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu¹⁾ brefi at ec hefir verit prestur vm ij [ær og²⁾ xxx. og heyrdi eg vm talad huer eyrna olmodzey ætti er liggr j þiorsðu fyrir vtan arbæ. heyrdi [eg³⁾ ecki ann-at ellztu meunn seigia auallt er til uar talad. enn kirkian j skardi a landi ætti sagda ey. Var fader minn jon palssou. lxxx. uetra. hann deydi. heyrdi eg hann þratt þui lysa ad kirkian j skardi ætti sagda ey. Og til sanninda hier unu setta ec mitt jnnsigli fyrir þetta bref giort j klofa Demetrij m[artiris⁴⁾ Anno domini. m, cd.⁴⁾ xxxx. iiij.

44.

30. Janúar 1445.

í Rómaborg.

EUGENIUS páfi hinn IV. veitir Jóni Bloxwich, sem verið hafði biskup á Hólum, leyfi til þess, samkvæmt beiðni hans, að nega takast á hendr hvert klerklegt embætti sem vera skyldi.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 567 (eptir skjalasafni páfa).

Beatissime pater quia deuota creatura s. v. Johannes Bloxwick nuper episcopus Holensis ecclesiam Holensem ex certis causis de fructibus ipsius ecclesie nichil percipiens cum licencia s. v. dimisit Supplicat s. v. dictus Johannes ut juxta sue dignitatis decenciam commodius sustentarij ualeat quatenus sibi specialem gratiam facientes quod ipse quodcumque beneficium ecclesiasticum cum cura uel sine cura etiam si canonicatus et prebenda personatus administracio uel officium in cathedrali ecclesia metropolitana seu ecclesia collegiata fuerit et ad illam illum uel illud consueuerit quis per electionem assumi recipere et in commendam quoaduixerit retinere et dimittere et permutare quociens placuerit libere et licite possit et ualeat ei concedere et indulgere dignemini de gracia speciali et Octonis et Octobonj olim etc. legato-

1) úlstrykað í 232. 2) [266; fúnað úr 232. 3) [266; fúnað úr 232.
4) Svo frumbókin; „d“ (!) 266.

rum ac alijs in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Concessum de vno in presentia domini nostri pape. Jo. Abbas. Datum Rome apud sanctum Petrum tertio kalendas Februarij anno Quartodecimo.

45.

18. Janúar 1447.

ETGENIUS páfi hinn IV. leyfir Jóni Færeyjabiskupi, gömlum og brumum, að takast á hendr klerklegt embætti, ef honum verði á réttan hátt falið það, þar til hann nái aptr biskupsdæmi sínu, sem sá ranglætisins sonr Goeswin nokkur (Godsvin Skálholtsbiskup) sé nú í seztr, og Jón út af embættinu haldinn, og litil von, að hann nái því nokkurn tíma sökum maktar Goeswins.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 576 (eptir skjalasafni páfa).

Beatissime pater alias s. v. per suas litteras de persona deuote creature vestre Johannis episcopi Farenis ordinis fratrum minorum ecclesie Farenis tunc pastoris solacio destitute auctoritate apostolica gracie prouidit preficiendo eum illi in episcopum et pastorem curamque et regimen dicte ecclesie in spiritualibus et temporalibus sibi plenarie committendo. Et quia pater sancte dicta ecclesia Farenis per quendam iniquitatis filium Goeswinum ad presens occupatur et detinetur et quam propter potenciam eiusdem Goswini sibi adherencium raro uel nunquam speret posse consequi uel adipisci Vnde pater beatissime ne dictus Johannes episcopus qui senio ac diuersis infirmitatibus ut plurimum grauatus existit cuique post prouisionem et preficionem predictas munus consecracionis ratione dicte ecclesie sue Farenis eadem auctoritate impensum fuit in episcopalis dignitatis opprobrium mendicare cogatur Supplicat e. s. Episcopus prefatus quatenus sibi ac statui suo in premissis pie consulentes sibi ut quodcunque beneficium ecclesiasticum cum cura uel sine cura etiam si parrochialis ecclesia uel eius perpetua vicarie (3: —ria) fuerit si alias sibi canonice conferatur aut ad illud presentetur seu eligatur quoaduixerit seu alias quoadusque ecclesiam suam Farensem seu maiorem

partem regiminis et administracionis bonorum eiusdem ecclesie Farenensis assecutus fuerit recipere et in commendam retinere valeat concedere et indulgere siue secum super hoc dispensare dignemini gracie Non obstantibus contrarijs quibuscunque cum clausulis oportunis. Concessum de vno tantum in presencia domini nostri pape. Jo Zamorensis. Datum Rome apud sanctum Petrum quintodecimo kal. Februarij anno sexto decimo.

46.

15. Apríl 1448.

í Rómaborg.

SKÝRSLA um það, að Nikulás páfi hinn V. hafi skipað meistara Marcellus biskup í Skálholti, því að stóllinn sé laus eftir dauða Gosuini (d. 19. Júlí 1447).

Dipl. Norv. XVII, Nr. 577 (eftir skjalasafni páfa).

Die Lune xvij kal. Maij [a. d. mccccxviii] sanctissimus dominus noster ad relacionem domini cardinalis Morinensis prouidit ecclesie Scaloltensi Londensis (!) prouincie de persona domini Marcelli in theologi amagistri vacanti per obitum Gosuini.

47.

15. Apríl 1448.

í Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. skipar fyrir meistara Marcellus, prest við sancte Qvirinskirkju í Neuss í Kölnarbiskupsdæmi, biskup í Skálholti, því að stóllinn sé auðr eftir Godswin dauðan, og ritar með honum til klerka og allrar alþýðu í Skálholts biskupsdæmi, til erkibiskupsins í Niðarósi og til Danakonungs.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 578 (eftir skjalasafni páfa).

a. Nicolaus etc^a dilecto filio Marcello electo Scalorensi siue Scaoltensi salutem etc^a. Apostolatus officium quamquam insufficientibus meritis nobis ex alto commissum quo ecclesiarum omnium regimini presidemus utiliter exequi coadiuuante domino cupientes solliciti corde reddimur et solertes ut cum de ipsarum regiminibus agitur committendis tales eis in pastores preficere studeamus qui commissum sibi gregem dominicum sciant non solum doctrina verbi sed eti-

am exemplo boni operis informare commissasque sibi ecclesias in statu pacifico et tranquillo uelint et ualeant duce domino salubriter regere et feliciter gubernare. Dudum siquidem bone memorie Goeswino episcopo Scalorensi siue Scaoltensi regimini ipsius ecclesie Scalorensi siue Scaoltensi presidente Nos cupientes eidem ecclesie cum vacaret per apostolice sedis prouidenciam utilem et idoneam presidere personam, prouisionem ipsius ecclesie ordinationi et dispositioni nostre duximus ea uice specialiter reseruandam decernentes extunc irritum et inane si secus super hijs per quoscumque quauis auctoritate scienter uel ignoranter contingeret attemptari. Postmodo uero prefata ecclesia per obitum eiusdem Goeswini qui extra Romanam curiam debitum nature persoluit pastoris solatio destituta Nos uacatione huiusmodi fidedignis relatibus intellecta ad prouisionem dicte ecclesie celerem et felicem de qua nullus preter nos hac uice se intromittere potuit siue potest reseruacione et decreto obsistentibus supradictis, ne ecclesia ipsa longe uacationis exponatur incommodis paternis et sollicitis studijs intendentes post deliberacionem quam de preficiendo eidem ecclesie personam utilem et etiam fructuosam cum fratribus nostris habuimus diligentem demum ad te Rectorem parrochialis ecclesie sancti Quirini Nussiensis Colloniensis diocesis in Theologia magistrum litterarum scientia peditum uite ac morum honestate decorum in spiritualibus prouidum et temporalibus circumspectum alijsque multiplicium uirtutum donis prout fidedignorum testimonijs accepimus insignitum direximus oculos nostre mentis quibus omnibus debita meditatione pensatis de persona tua nobis et eisdem fratribus ob tuorum exigentiam meritorum accepta eidem ecclesie de dictorum fratrum consilio auctoritate apostolica prouidemus teque illi preficimus in episcopum et pastorem curam regimen et administrationem ipsius ecclesie tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo In illo qui dat gratias et largitur premia confidentes quod dirigente domino actus tuos prefata ecclesia per tue circumspectionis industriam et studium fructuosum regetur utiliter et prospere dirigetur ac grata in eis-

dem spiritualibus et temporalibus suscipiet incrementa. Jugum igitur domini tuis impositum humeris prompta deuotione suscipiens curam regimen et administrationem predicta sic gerere et exercere studeas solícite fideliter et prudenter quod prefata ecclesia gubernatori prouido et fructuoso administratori gaudeat se commissam tuque preter eterne retributionis premium nostram et dicte sedis benedictionem et gratiam exinde uberius consequi merearis. Datum Rome apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo quadagesimo octauo. decimoseptimo kl. Maij anno secundo.

b. dilectis filijs capitulo ecclesie Scalorensis siue Scaoltensis salutem etc^a. Apostolatus etc. Quapropter — obseruari. Datum ut supra.

c. dilectis filijs clero ciuitatis et diocesis Scalorensis siue Scaoltensis salutem etc. Apostolatus etc. Quocirca — obseruari. Datum ut supra.

d. dilectis filiis populo ciuitatis et diocesis Scalorensis siue Scaoltensis Salutem etc. Apostolatus etc. Quocirca — gaudeatis. Datum ut supra.

e. Dilectis filiis vniuersis vasallis ecclesie Scalorensis — obseruari. Datum ut supra.

f. Venerabili fratri archiepiscopo Nidrosiensi salutem etc. Cum igitur — merearis Datum ut supra,

g. Carissimo in Christo filio Regi Datie illustri salutem etc. Gratie diuine premium etc. Cum itaque filj carissime — graciaram. Datum ut supra.

Gratis de mandato.

A. de Feletis

48. 5. September 1448. í Rómaborg.
 NIKULÁS páfi V. veitir, samkvæmt beiðni, Marcellusi Skálholtsbiskupi og kirkju hans (í Neuss í Kölnarbiskupsdæmi) verndarbréf.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 584 (eptir skjalasafni páfa).

Dignetur s. v. deuote facture uestre Marcello episcopo Scalotensi siue Scuoltensi conseruatoriam pro se et ecclesia sua perpetuo duraturam in forma militanti de gracia speciali concedere Fiat vt petitur T. Et quod litere apostolice de super conficiende expediantur vbique gratis de mandato. Fiat gratis vbique T. Datum Rome apud sanctam [Mariam] maiorem.

Nonis Septembris anno secundo.

49. 16. Október 1448. í Rómaborg.

SKÝRSLA um það, að Marcellus biskupsefni til Skálholts hafi lofað að lúka aðalgjald sitt og fimm smærri greiðslur til fæðingislu páfa og kardínala.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 586 (eptir skjalasafni páfa).

Dicta die xvj^a mensis Octobris [a. d. mccccxlvij⁹] reuerendus in Christo pater dominus Marcellus dei gracia electus Scuoltensis siue Scaloiensis obtulit personaliter camere apostolice et collegio dominorum cardinalium pro suo communi seruitio ratione prouisionis de ipsa ecclesia sibi facte florenos auri de camera sexaginta ad quos dicta ecclesia taxata reperitur et quinque minuta seruitia consueta. Eorumdem autem communis et minutorum medietatem in sex menses proxime sequentes aliam vero medietatem in alios sex menses extunc immediate sequentes soluere promisit submisit renuntiauit iurauit et se obligauit in forma. Et dominus [Jacobus episcopus] Ariminensis tulit sententias in scriptis presentibus dominis N. de Valle et N. de Leys apostolice camere clericis et me G. de Vulterris.

50. 18. Október 1448. í Rómaborg.

GEORG fæðirðir kardínalaráðsins lýsir því, að kardínalaráðið og páfinn hafi gefið Marcellusi Skálholtsbiskupi upp gjöld sín (bréfalausn) fyrir bænarað hans.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 587 (eptir skjalasafni páfa).

Georgius [tit. s. Anastasie presbyter cardinalis de Flisco vulgariter nuncupatus sacri collegii dominorum cardinalium camerarius] etc^a quod dictum sacrum collegium precibus reuerendi in Christo patris domini Marcelli dei gracia electi Scalotensis seu Scalorensis humiliter susis [c: supplicantis] benigniter inclinatum considerans ipsius ecclesie paupertatem ac virtutes et merita ipsius domini electi presentis in curia, eciam quod sanctissimus dominus noster partem eum contingentem, eciam huiusmodi consideracione gracie eidem remisit, horum merito totum id et quicquid in quo ipse electus tam pro suis communi quam minuto seruicijs sub certis penis etc^a ac termino nondum elapso etc^a remisit pariter et donauit. Quod nos etc^a remittimus etc^a necnon de premissis etc^a absoluimus etc^a. In quorum etc^a. Datum Rome die decima octaua mensis Octobris anno a natiuitate domini millesimo cccc^{mo} quadragesimo octauo pontificatus domini Nicolai pape quinti anno secundo.

(Gratis de mandato.)

„Introitus sacre rec. per bancum de Medicis pro domino Silimanno per manus mei N. de Leys dicte camere clerici de mense Octobris anno u. s. [1448]“;

A domino Cornelio (!) episcopo Schalotensi fl. j sol. xxv. „Introitus subdiaconorum“:

A d. Cornelio ep. Schalotensi fl. j.

„Introitus vnus minuti“:

A d. Cornelio ep. Schalotensi in Noruegia fl. ij.

51.

[um 1450].

VITNISUBBÆR um landamerki jarðarinnar Steindórsstaða i Reykholtstal.

AM. 276. Fol. bls. 333 (bréfabók Brynjólfs biskups 1665).

„Þetta er skrifad utan á eina messusaungböck Reykholtzkirknu v m Steinþórsstada landamerke er monnum þíker ecki koma saman

við maldagann Reykholttz ne Bæjar kyrkna vegna Faxadalz og eeki við gömul landamerkia bref Hælz jardar. Enn þar vilja Steinþórstada menn effter hallda').

Þesse landamerke sagdi sira Gudini Jorundsson og Þordur Jonsson') Jðne Þórvalldssyne er atte jordena á Steindorsstòdum i midle Hælz og Steindörstada. Siðnhending ur Læknum fyrer utañ Vallnukasel. og sudur i steinenn er stendur á nedanverdu Breidhollte. Og ur steinenum og sudur i holana fyrer ofan faxadalzsel. og ur hinum synsta hölnum siðnhending og vppi hölenn fyrir austa ñ græna brecku. Hactenus ille.

Ad þetta se ordrett her innskrifad effter þui sem a þeirre messubok var vtan á skrifad vottum ver er við sðum og samanlasum Skalholti 1665 til vitnizburdar þar vpp a vorar vnder skrifadar handsskriffter 11 Aprilis.

Oddur Eyolfsson   Olafur Jonsson   Olafur Gislason
meh   Egh.   meh.

52. 3. Febrúar 1451. í Rómaborg.

BREF Nikuláss páfa hins fimta til (Steinmóðar) ábóta i Viðey, þar sem hann býðr honum að setja Jón klerk Þorkelsson fyrst sem kanoka og siðan ábóta að Helgafelli, þegar hann hefir reynt hann hæfan til þess, en ábótadæmið hafði nú staðið autt um 2 ár, siðan dauða Daniels ábóta (= Níals ábóta Bárðarsonar?).

Dipl. Norv. XVII, Nr. 592 (eptir skjalasafni páfa).

Nicolaus etc. dilecto filio abbati Monasterij in Widey Scalhotensis diocesis salutem etc. Apostolice sedis studium circa diuersa que nostris agenda incumbunt humeris, est illud potissimum vt circa ecclesiarum et monasteriorum omn-

1) Þórðr Jónsson er uppi i Borgarfirði 1442. Það gæti verið þessi.
2) Það er víst einginn efi á því, að Daniel er hér afbökun ár Njáll (= Dnial—framb.— = Nial = Njáll).

ium statum salubriter dirigendum sic diligentia intendamus assidua, quod huiusmodi ecclesie et monasteria nostre operationis amminiculo superni fauoris auxilio suffragante preseruentur a noxijs et prosperitatis uotue successibus gratulentur. Cum itaque sicut accepimus Monasterium de Helgafelle ordinis sancti Augustini Scalhotensis diocesis cui quondam Daniel olim illius abbas dum uiueret presidebat per obitum eiusdem Danielis abbatis qui extra Romanam curiam diem clausit extremum vacet ad presens et duobus annis, ac tanto tempore vacauit quod illius prouisio et omni-modi dispositio iuxta statuta generalis Concilij ad sedem apostolicam legitime deuoluta extitit Nos cupientes eidem Monasterio ne longe vacationis detrimenta sustineat, de persona vtili et ydonea, per quam circumspecte regi et salubriter gubernari valeat prouideri, ac hodie per nos accepto quod dilectus filius Johannes Torchelli presbyter Scalhotensis diocesis cuperet in dicto Monasterio sub regulari habitu virtutum domino famulari, Nos per alias nostras litteras tibi dedimus in mandatis ut dictum Johannem si foret ydoneus et aliud canonicum non obstaret in prefato Monasterio siue in eo certus esset canonicorum numerus siue non auctoritate nostra in Canonicum recipi facias et in fratrem sibi que regularem habitum iuxta ipsius Monasterij consuetudinem exhiberi, ac eum inibi sincera faceres in domino caritate tractari, Et nichilominus ab ipso regularem professionem per Canonicos dicti Monasterij emitti solitam, si illam in tuis manibus sponte uellet emittere reciperes et emitteres, prout in eisdem nostris litteris plenius continetur, de meritis et ydoneitate ipsius Johannis apud nos de religonis zelo, vite mundicia, honestate morum spiritualium prouidencia et temporalium circumspectione alijsque multiplicium virtutum donis multipliciter commendata certam noticiam non habentes discretionis tue per apostolica scripta mandamus quatenus de meritis et ydoneitate huiusmodi te diligenter informes, et si per informacionem huiusmodi prefatum Johannem ad regimen et gubernacionem predicti Monasterij vtilem et ydoneum esse repperis super quo

tuam conscienciam oneramus de persona sua postquam ipsum in Canonicum dicti Monasterij receperis, sibi que habitum exhibueris ipseque professionem huiusmodi emisit regulares, prefato monasterio cuius fructus redditus et prouentus duarum marcharum argenti secundum communem estimationem valorem annuum ut dictus Johannes asserit non excedunt siue ut premittitur siue alio quouis modo aut ex alterius cuiuscumque persona vacet, eiusque prouisio ex quauis causa ad sedem predictam specialiter uel generaliter pertineat, dummodo tempore date presencium ei de abbate canonice prouisum non sit auctoritate nostra prouideas ipsumque illi preficias in Abbatem, curam regimen et administrationem ipsius Monasterij sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, ac faciendo ei a dilectis filiis Conuentu obedienciam et reuerenciam debitas ac deuotas, necnon a subditis eiusdem monasterij debita iura et consueta seruicia exhiberi. Contradictores per censuram ecclesiasticam etc. Non obstantibus si conuentui et subditis prefatis uel quibusuis alijs communiter uel diuisim a dicta sede sit indultum quod interdicti suspendi uel excommunicari non possint, per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de uerbo ad uerbum de indulto huiusmodi mentionem. Nos enim dicto Johanni si de persona sua eidem monasterio prouideris ipsumque in abbatem prefeceris ut prefertur ut a quocumque maluerit Antistite catholico gratiam et communionem apostolice sedis habente munus benedictionis accipere valeat ipsique Antistiti quod illud sibi impendere possit libere et licite auctoritate apostolica concedimus per presentes. Volumus autem quod idem Antistes qui prefato Johanni predictum munus impenderit postquam illud sibi impenderit ab eo nostro et Romane ecclesie nomine fidelitatis debite solitum recipiat iuramentum iuxta formam quam sub bulla nostra mittimus interclusam, ac formam iuramenti quod idem Johannes prestabit nobis de uerbo ad uerbum per tuas patentes litteras suo sigillo munitas quantocius destinare procures. Quodque nullum per hoc venerabili fratri nostro Episcopo Scalhotensi cui monaste-

rium ipsum ordinario iure subesse dinoscitur preiudicium generetur. Et insuper extunc irritum decernimus et inane si secus super hijs a quoquam quavis auctoritate scienter uel ignoranter contigerit attemptari Datum Rome apud sanctum Petrum anno Incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo quinquagesimo predie nonas Februarij anno quarto.
 .xxv. T. de Teruisio.

53.

4. Febrúar 1451.

í Rómaborg.

BRÉF Nikuláss páfa hins V. til (Steinmóðar) ábóta í Viðey um að setja Jón prent Þorkelsson kanoka að Helgafelli, ef honum þyki hann hæfr til þess.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 593 (eptir skjalasafni páfa).

Nicolaus etc^a dilecto filio abbati Monasterij in Widey Scalhotensis diocesis salutem etc. Cupientibus vitam ducere regularem apostolicum debet adesse presidium ut eorum pium propositum possint ad laudem diuini nominis adimplere. Cum itaque dilectus filius Johannes Torckelli presbyter Scalhotensis diocesis cupiat sicut accepimus in Monasterio de Helgafelle ordinis sancti Augustini Canonorum regularium diete diocesis vnacum dilectis filijs illius abbate et conuentu sub regulari habitu virtutum domino famulari Nos volentes ipsum Johannem in huiusmodi suo laudabili proposito confouere, discretionis tue per apostolica scripta mandamus quatenus eundem Johannem si sit ydoneus et aliud Canonicum non obsistat facias auctoritate nostra in prefato Monasterio in Canonicum recipi et in fratrem sibiue regularem habitum iuxta ipsius Monasterij consuetudinem exhiberi ac de communibus eiusdem monasterij prouentibus sicuti vni ex alijs ipsius Monasterij Canon(i)cis integre responderi et alias eum inibi sincera in domino caritate tractari, et nihilominus ab ipso Johanne regularem professionem per Canonicos dicti Monasterij emitti (!) solitam, si illam in tuis manibus emittere voluerit eadem auctoritate recipias et admittas. Contradictores per censuram ecclesiasticam etc^a. Non obstanti-

bus quibuscumque statutis et consuetudinibus Monasterij et ordinis predictorum contrarijs iuramento confirmatione apostolica uel quacumque firmitate alia roboratis. Aut si pro alijs in dicto Monasterio scripta forsan apostolica sint decreta. Seu si eidem abbati et conuentui uel quibusuis alijs communiter uel diuisim ab apostolica sit sede indultum quod ad receptionem uel prouisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut quod interdicti suspendi uel excommunicari non possint, per litteras apostolicas non facientes plenam ac expressam ac de verbo ad uerbum de indulto huiusmodi mencionem et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali uel speciali cuiuscumque tenoris existat per quam presentibus non expressam uel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat quomodolibet uel differri, et de quacumque toto tenore habenda sit in nostris litteris inencio specialis. Datum Rome apud sanctum Petrum anno Incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo quinquagesimo pridie nonas Februarj anno quarto.

xvj. C. de Teruisio.

54.

4. Febrúar 1451.

í Rómaborg.

BREF Nikuláss páfa hins V., að Jón prestr Þorkelsson skuli eptir því sem hann hafi heiðzt, vera ábóti á Helgafelli, í stað Daniels (= Njáls) ábóta, er dáinn sé fyrir tveimr árum.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 594 (eptir skjalasafni páfa).

Beatissime pater Cum monasterium de Helgefelle ordinis sancti Augustinij canonicorum regularium Scalotensis diocesis per obitum quondam Danielis illius vltimj Abbatis extra Romanam curiam iam sunt duo annj defunctj tanto tempore vacauerit quod eius collacio iuxta Lateranensis statuta concilij ad sedem apostolicam legitime deuoluta existit illique nondum sit de Abbatem (!) aliquo prouisum Supplicat igitur s. v. deuotus vester Johannes Torquellj presbyter eiusdem diocesis quj ex magno deuocionis feruore cupit in

dicto ordine altissimo famularj quatenus sibj specialem gratiam facientes de dicto monasterio postquam professionem per canonicos dictj ordinis emit[t]j solitam emiserit per dicti quondam Danielis obitum ut prefertur vacante cuius fructus etc. duarum marcharum argentj communi ext. va. an. non excedunt siue premissis siue alio quouismodo aut ex alterius cuiuscumque persona seu per execrabilis aut liberam dicti Danielis siue alterius cuiuscumque resignacionem eciam coram notario puplico et testibus sponte factam Resignacionem vacet eciam si tanto tempore vacauerit quod eius collacio iuxta Lateranensis statuta concilij ad sedem apostolicam legitime deuoluta ipsumque monasterium disposicioni apostolice specialiter aut alias generaliter reseruata eciam si cuius litis statum etc. existat eidem Johannj digneminj misericorditer prouidere et cum non obstantibus et clausulis oportunis. Fiat vt petitur. T. Datum Rome apud sanctum Petrum pridie non. Februarij anno quarto.

55.

7. December 1461.

á Hólum.

STURLA Magnússon selr Magnúsi Magnússyni jarðirnar Krossanes og Mýrarlón í Kræklingahlið fyrir jörðina Sauða í Skagafirði.

Jerðabókarskjöl Árna Magnússonar í Ríkisskjalasafni Dana, Eyja-fjardarsýsla, Nr. 1, afskrípt gerð „eptir því bréfi, sem er með fjórum hangandi innsiglium“, staðfest í Lögmannshlið 1704 af Sigfúsi Þorlákssyni og Thomasi Sveinssyni.

Allum mönnum þeim sem þetta Brief síð þú heyrast senda Besse Einarsson. Benedicht Asgrimsson. Jon Thordarson. Asgrimur Jonsson. Sueyrn Gudmundsson. Ormur Jonsson. Þorsteirn Þorarinsson. kuediu Guds og sina kunnugt giörandi þa lidid var fra hingadburd vors herra Jesu Christi þusund fiögur hundrud sextiger og Eitt ar á Hoolum j Hialltadal manudæginna næsta firer conceppssio beate virginis Marie vorum vær j hia sðum og heirdum á ord

og handaband þeirra Stulla Magnussonar af Ēinni halfu (og) Magnus Magnsúsonar af annari halfu ath suo firir skilldu að Stulli Magnusson selldi Magnusi Magnussini tvær jarðer er so heita Krossanes og Myrarlon er liggia. j Kræklingahljíd j Hlíðar kyrkiu sockn með öllum þeim gögnum og gædum sem greindum jorðum fillger og filgt hefur að fornu og nyu og fyrr nefndur stulli hafði fremnst¹⁾ Eignandi að orđid. Hier j moot gaf áður nefndur Magnus Magnusson Stulla Magnussini jorðina Saudð j Skagafirði Er liggur j borgar kyrkiu sokn með öllum gögnum og giædum sem greindri jorðu filger og filgt hefur að fornu og nyu til fullrar Eignar og til¹⁾ nefndur Magnus Magnusson hafði fremnst¹⁾ Eignandi að orđid. skilldi Stulli Magnusson hallda til laga jorðunni Saudð Enn Magnus Magnusson suara laga nipting á greindri jorðu Saudð. Suo og Eí síður skilldi Magnus Magnusson hallda til laga áður greindum jorðum. Krossanese og Myrarlóue Enn Stulli Magnusson suara lagarípting á greindum jorðum. Og til sanninda hier vm setium vær firir nefndur menn vor jnsigli firir þetta brief skrifad j sama stad deige og ári sem firir seiger.

56.

1463.

[1 Munklífi].

JARÐABÓK Munklifis eða Mikkjálasklaustrs í Noregi með tilgreindum jarðarafgjöldum.

Dipl. Norv. XII, Nr. 232 (eptir afskríptum með hendi Árna Magnússonar). Annað í jarðabók þessari kemr Íslandi ekki við en það, sem hér er tilfært.

Anno domini m. cd. lxiiij^o.

Swa manga joorder aagher Munkaliifwes kloster . .

. . . . .

J Islande.

Jtem aff Væstmanna øyom — gaar j stykke klædhe.

Jtem aff Færøym — gaar iij pakke vadhmaal.

. . . . .

1) Svo.

57.

1464.

á Skefilsstöðum.

VITNISBURÐR um landeign Skefilsstaða á Skaga nyrðra (í falsbréf).

Eptir bréfi á skinni í eigu Matthíasar stúdents Þórðarsonar, og fann hann það í bréfarúli í Hafnarfirði 1897. Sex innsigla þveingir eru fyrir bréfinu, en innsigli ekkert. Bréfið er *falsbréf* og uppskafningr frá 18. öld.

Gaukstadbref 1464.

Vier undirskrifader Jon Brúsason¹⁾. Kolli Þorsteinsson. markus fínsson. Eijrikur æsmundsson. Jon Grettisson og Örnulfur Þælsson. Giðrum vitanlegt að ærum eptir gvuds burd. M. IV. (c) LX oc IV að Skefilsstodum á Skaga yfer lasum vær bref um landeign jardaíñar Gaukslada er so hliodade á millum jardaíña Fo:s og Geikstada rædur lækur sá að Fosse er kallast landamerkialækur. so ur honum upp riettsynis i steiniñ a Selæse. ùr steininum i klett þann er kallast Biarnarfellsgríppa sidan vestur i . . . .) og so Riettleidis epter þeim hædum sem efst a fiallinu standa fram i Riettarlæksdrog. en mille Skiefilsstada og Gaukstada adskilur lond æ su er fellur ur Jtra Biarnarvatne austur til siðar.

Þessu voru tra(n)scriptar Bréfi til fullrar stadfestu seti-um vær vor inusigle hier að nedan epter ósk vyrdulegs Bondans magnusar Sigurdssonar á Stad á æinenese. est recte quam ante scriptum.

58.

[1467].

VITNISBURÐARBREÐ um landamerki Þórólfsdals í Lóni.

AM. Apogr. 2775 með hendi Árna Magnússonar „Ur brefabók biskups Ögmundar“, og er afskriptin staðfest í Skálholti 9. Okt. 1711 af Árna Magnússyni, Þórði Þórðarsyni, Ormi Daðasyni og Páli Hákonarsyni. Ritar Árni svo um bréfið: „Á medal kálfskinnsbréfa dómkirkjuinnar í Skálholti liggur kaupbref Teitz Gunnlaugssonar fyrir Þórólfsdal af Hermunde Arnasyne. daterad 1467, hvar inne finnst landamerke Þórólfsdals alika og þau standa j þessu nærverande

1) Nafnið *Brúsi* hefir vist varla tíðkast neitt á Íslandi. 2) 1 eða 2 orð ólesandi.

brefe. Er so þetta bref öfud daterad a sama are 1467, eda um það leite. Skrifad i Skalhollte þann 9. Octobris Anno 1711.

Arne Magnusson“.

Sbr. bréf frá 19. Des. 1467 (DL Nr. 447). Þar er þess getið, að það bréf sé prentað i Tímariti Jóns Pétssonar I, 44, en það er þó miðr rétt, því að það er einmitt þetta bréf, sem þar er prentað.

Um þorolfsdal.

Það giore ek Hermundur Arnason godum monnum kunnugt med þessu minu opnu brefe. að ek hefe sellt Teite Gunnlaugssyni iordina Þorolfsdal i Lone i Stafafellz kirkiu sokn med þessum landamerkið sem hier seiger: alla iaurd a millum Laxær ok Jokulsær inn under jokul. ok so langt ofan a oddana að þeim kil að næstur er þiðbrautinne er heitir Vade ok þadan sandinn allan fyrir austan Hriseyiar ok Solur ok glamsmyre. ok Herbiarnarey. iord ok fiuru alla. utan fiardar og innan. a millum Oshauða og Papafiardar-ös et cetera.

59.

31. Október 1475.

í Dunhaga.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

Landsbókasafn 226. Fol., bls. 127—128, með hendi Jóns háyfirdómara Pétssonar c. 1854 eptir afskrift með hendi Gísla Konráðssonar.

Það giðrum vér Finnbogi Jónsson. Grimur Þorbergsson . . . . Halldanarson og Stefán Björnsson góðum mönnum vitanlegt med þessu voru opnu bréfi. að vér höfum séð og yfirlesid opid bréf med hangandi innsiglum svo látanda ord eptir ord. sem hér segir.

[Hér kemr kaupbréf um Sauða frá 20. Marts 1391—2. Jan. 1393, Nr. 11 hér að framan].

Og til sanninda her um setium vér fyrrnefndir menn vor insigli fyrir þetta transskriptarbréf i sydra Dunhaga i Horgárdal. þriadiadaginn næsta fyrir allra heilagra messu þá

lidit var frá hingadburdi vors herra Jesu christi þushundrud.
flogur hundrud sio tiger og fimf ár.

60. 7. November 1475. í Dunhaga.

HELGE prestur Magnússon lykr og afhendir Sturlu Magnússyni
bróður sínum til fullrar eignar í sinn föðurarf jörðina Syðra-
Krossanes í Kræklingahlíð, og tilgreinir reka og landamerki.

Eptir afskrípt frá hér um híl 1850, kominni 20. Dec. 1903 frá
Jóni Borgfirðingi.

Þad giðruð vór Haldór Brandsson. Sigmundur Ejnars-
son. og Arne Guttormsson góðum mðnnum vitanligt med
þessu voru opnu briefe. i Sidra Krossanese i kræklingahlid
vórum vier i hiá. sáuð og heirdum á ord og handaband.
þessara manna. Helga prests Magnússonar. af eirni álfu. eñ
Stulla Magnússonar af añari ad svo fyrir skildu. ad fyrr
nefndur Helge prestur Magnússon lúkti og afhendti áður
greindum Stulla Magnussyne bródr sínum til fullrar Eignar
i siñ födurarf jörðina Sidra Krossanes i Kræklingahlid er
liggur i hlidar kirkiu sókn ad frá skildre jardar Eign og
æka þad sem fyrr greind jörd Krossanes hafde átt ad fornu
fyrir jñañ Glerá. skilde þad vera æfinleg landamerke mille
krossaness og Ejarlands þar epter sem þá fiell Glera. eñ
hún fiell þá út med melunum og so út i sió. hier i mót
lagde opt nefndur prestur Helge Magnússon til jardariñnar i
Krossanesi til æfinlegrar Eignar. lækjar upptöku i mirarlóns
jördu og leggja aungva peninga fyrir. eñ áður átti ad leggja
fyrir 12 álnir á hvöriu ári. skildu þeir ad friálu meiga
grafa jörd og stinga sem þeir þyrftu til lækia upptökuñnar
sem i Krossanese biggi. átti títt nefndur Helge prestur jörd-
ina mirarlón þá hann giorde þeñañ giörning.

Og til saninda hier um settum vór fyrr nefndir menn
vor jñnsigli fyrir þetta brief. skrifad i Sidri dunhaga i hörg-
ardal. þridiadagiñ næstan fyrir marteinsmessu. þa lidid var
fra hingadburd vors herra Jesu Kristi 1475 ár.

Það giöruð vér Sigurdur Jonsson, Jon prestur Jonsson, Benedict gudm(undss)on og [Jon Josephsson¹⁾] godum mön-
uð kúnuð með þessu voru opnu bréfi að við höfum sýð
og yfirlesid so látande²⁾ bréf með heilum og esködduðum
hágangande jónsigluð ord eptir ord sem hér fyrir ofan skrif-
að stendur. Og til sáðinda hier uð setiuð vér fyrr nefnd-
ir meñ vor jónsigli fyrir þetta vitnisburðarbréf. skrifad á
Móðruvöllum í hörgárdal. þan 20. dag Aprílmadar año
1575 ár.

Þetta var í Lög ríettu upplesid

23da Juli Año 1705.

Sigurdur Sigurdsson.

Þetta er Ríett Copierad eptir gömlum kálfskins Origin-
al hvar til vitnis að eru okkar undirskrifud nöfn.

[Hrafnagili d. 3. Martii 1738.³⁾]

Olafur Björnsson.

Sveinn Tomasson.

Upplesid fyrir mañtalsþings Ríetti á Hrafnagili dag 16.
Maj 1747. Testor

Th. Jonsson.

Upplesid fyrir mañtalsþingsríetti á Glæsibæ dag 15.
Juni 1747. Testor

Th. Jonsson.

Upplesid fyrir mañtalsþings Ríette að Glæsebæ þ. 19da
Maj 1770. Testor

J. Jacobsson.

Upplesid fyrir mañtalsþings ríette að glæsebæ þ. 11ta
Juni 1836.

Jonassen,

61.

1. September 1476.

á Ökrum.

VITNISBURÐARBRÉF, að húsfú Kristin Þorsteinssdóttir (Akra-
Kristin) hefði gefið kirkjunni í Miklabæ í Blönduhlíð jörðina
Bakka í Laxárdal með þeim itökum, rekum og landamerkj-
um, sem bréfið greinir.

1) [fyrst skrifad: Josephsson, en því síðan breytt í Jonsson, en
fornafni gleymt.

2) látandande, afskr. 3) [með hendi síra Daniels Haldórssonar
í afskr.

Eptir afskrípt í Landsskjalasafni 26 (skýrslur presta til Harboe's) staðf. stri 11. Sept. 1743 af Sæmundi Magnússyni prófasti í Hegra-nessþingi og presti í Miklabæ, eptir transskripti á skinni frá 26. Jan. 1551, sem fylgdi Miklabæjarkirkju.

Þat giorum vær niculas jussason. Eyolfur sueinsson og hellgi gudmundzson. Godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi. at vær uorum j hia og heyrdum a. æ sydrum aukrum j skagafirde ad hustru kristin þorsteinsdott-er gaf kirkiunne a myklabæ j blaunduhlid og medkendest at hun hefde adur gefit jordena backa er liggr j huams kirkju sokn j laxardal med þeim eignum og jtaukum. rek-um og landamerkium sem hier epter skrifad stendur.

halfan reka huala og vida fra nausttopt þeirre sem stendur vnder melshorne vid sioin j Backa lande og ut til storu vrðu fyrir sunnañ fiorustuf. liggur su vrd vnder mel. j mille tueggia sandgilia. er og rettsyne af þeim mel vpp j topt-er þær sem standa vnder gardenum fyrir sunnan vaullin a ba(c)ka. enn fra vrdene og vt til saudðr allar flutningar og at vardueita vogrek og skotmanzhlut og slikt fleira sem landeiganda til ber motz vit rekamann. a backi land fyrir ofan fiorustuf. Enn kristin sialf æ reka fra storuvrd til saud-ær. er sæ reke kalladur fiorustufur.

Og til sanninda hier vm settum ver fyrnefnder menn vor jncigle fyrir þetta bref skrifad æ sydrum aukrum j skagafirde jn festo egidij abbatis anno dominj. m^o. cd^o. lxx^o. sexto.

62.

20. September 1478.

á Skarði.

ÓLÖR Loptsdóttir fær Magnúsi biskupi í Skálholti jörðina Miðhlið á Barðaströnd til fullrar eignar og kvittar hann um andvirði hennar.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar í Ríkisskjalasafni Dana, Barða-strandarsýsla Nr. 3, afskrípt gerð eptir „Kálfskinnsbrefi“ og staðfest á Hóli í Bíldudal 27. Júní 1704 af Árna Guðmundssyni og Guðmundi Sigurðssyni.

Það giori eg Olof Loffitzdottur godum monnum kunnegt med þessu mijnu opnu brefi at eg hefi feingid mijnum Herra biskup magnusi 18 hundrud j jordinni Midhlyd a bardastraund er liggur j Haga kirkjusokn med aullum þeim gognum og giædum sem greindum jardarparti filgir og filgt hefur at fornu og nyu og eg vard fremst ÷igande at undan mier og mijnum Ærfjngium Ænn adurskrifudum Herra Magnusi til fullrar Æignar. so og medkiennunst eg firr skrifud Olof Lofftsdotter at eg hefi fulla penijnga vpp borid firr adur skrifadañ jardarpart sem mier vel anægir af offtskrifudum Herra Magnusi. þuy gief eg tjyttnefnd Olof þrattnefndañ Herra Magnus aulldungis kutjttan og akiærulausañ firr mier og mijnum Ærfjngium um firskrifad jardar verd. Og til sannijnda hier um setta eg mitt jnsigli firr þetta breiff skrifat a Skardi a Skardstrond sunnudæginn næstann fyrir Mattheusmessu Anno Domini M cd lxx octavo.

*63.

1. Júlí 1480.

á Öxarárþingi.

SKIPTABREFF Ólafs biskups á Hólum og ellefu manna annara, lærðra og leikra, á Guðmundareignum þeim, er Björn Þorleifsson hafði að sér tekið og niðjar hans höfðu að halda.

Landsbókasafn 871. 4to bls. 65—67 með hendi Magnúsar sýslumanns Ketilssonar c. 1770—1780 (i rilgerð hans um Guðmund ríka). Prentað áðr í Dipl. Isl. VI., Nr. 258, eptir reingri afskrípt, því að þessi afskrípt sýnist vera gerð eptir frumriti.

Þath giðrum wær Olaf med gudz náð biskup á Holun. bróder Steinmodr ábóte i Videy. bróder Halldór ábóte á Helgafelle. Dochter Hans Sudrmann. Eyolfr Einarsson Løgmann fyrer sunnan og æstan á Jslande. Hrafn Brandsson Løgmann fyrer nordan og vestan á Jslande Þorsteinn Arnason. Oddr Petursson. Halldor Hakonarson. Eyulfr Hialtason. Nicolaus Gunnarsson og Stephan Þorarinsson Lögrettumenn góðum mönnum kuunigt med þessu voru opnu bréfe. að vær höfum skodad það bréf. sem at vor uáduge Herra Kong Kristiern sende hingat til landsins med Biarna Þorariussyne

so látande at minn Herra kongrinn skipade biskup Magnus í Skálholte og Diderik Pinink hirdstióra yfer Jsland. at kalla til með sér xij. innlenzka menn til að reikna yfer og sundrskipta í þrið deil allt þat góð og peninga fasta og læsa. sem Guðmundr heitinn Arason hafde átt og forbroted og Biörn Þorleifsson og Hústrú Oluf. sem guð þeirra sál hafe. höfdu að sér teked og eirn deil af keyptu og míns Herra nade þótte í sínu brefe. at orettlega hefde fyrer sig veritt flutt. um þetta peningakæp. því at þesser peningar voru ýtar meira verder. enn þeir voru keypter fyrer. því höfum wær giört epter wors Herra Kóingsins skipan og sundurreiknad fyrrgreinda peninga. epter því. sem vitnesburder framkomu af ij. skilríkum vottum: Odde Petrssyne og Marcuse Magnus-syne. sem þeir báru vitne um at Guðmundr hefde sagdzst tiunda þad sama hæst. sem peningarner voru tekner fimtíge cc^a. Féllu þá Solveigu Guðmundardottur til erfda epter módr hennar Helgu heitnu Þorleifsdottur xx^{cca} og vcc^a Enn epter hennar fódur hálf þrettaunda cc^a. Enn annat hálf þrettaunda cc^a þad sem Guðmundr heitinn hafde forbroted mótt krúnunne. reiknudu wær í sundr í þriá parta. kom þá í míns Herra kóingsius part iij cc^a og xx^c og sðmuleides í hvorn hinna partinn. sem hafa áttu erfingiar Biarnar bónda Þorleifssonar og Hústrú Olofar og Solveigar Guðmundardottur. Hier með samþycktum wær at Diderik Pinink skyld beidazst afhendingar af Þorleife Biörnssyne og Einare Biörnssyne af ádrgræindum peningum edr láta beidazst. enn ef þeir vilja ei afhenda epter míns Herra kóingsins skipan. þá take fyrrnefndr Diderik Pinink og hans umboðsmenn að sér með sex skinsamra manna yfersyn og afhende hvðrium sitt.

Samþikte biskup Magnus í Skálholte og Diderik Pinink þennað vorn giörning með oss.

Og til meire sanninda hier um settu þeir sin jnnsigle með vorum Jnnsiglum fyrer þetta bréf. er skrifat var á Oxarárþinge Lægardaginn næsta epter Petursmessu og Páls. ár-um epter guðs burd. þúsund fiðgur hundrut og áttatiger ara.

*64.

4. Júlí 1480.

á Lundi.

VITNISBURÐR fjögurra manna, að Þorleifr Björnsson hafi beitt og kafið Hrafn lögmann Brandsson að rannsaka bréf sin um Guðmundareignir og gera sér lög og rétt um það efni, en lögmaðr hafi ekkert svar viljað gefa þar til.

Landsbókasafn 871. 4to bls. 64—65, ritgerð Magnúsar sýslumanns Ketilssonar með hans eigin hendi um Guðmund ríka Arason og eignir hans, skr. c. 1770—1780. Þessi afskrípt Magnúsar sýnist vera gerð beint eptir frumriti bréfsins, því að Magnús segir: „Þesse vitnesburdr, hvern eg hefe séð á kálfskinne, er so látande“. Bréf þetta er áður prentað í Fornbréfasafni VII, Nr. 10 eptir Sýslumannaæfum II, 272, en þær byggja á afskrípt Jóns háyfirdómara Péturssonar, sem einmitt mun gerð eptir þessari afskrípt Magnúsar Ketilssonar. „Það sýnezst sem þessum vitnesburde hafe verið hnytt aptan við“ alþingisdóminn frá 4. Júlí 1480 (Dipl. Isl. VI. Nr. 262).

Það giorum ver Egill Grimsson. Arnfinnr Jonsson. Þorlákr Þorkelsson og Þorleikr Gunnsteinsson góðum mönnum vitrlegt med þessu voru opnu bréfe. ath þá er lidit var frá hingadburd vors Herra Jesú Christi þúsund fiðgr hundrut og áttatiger ara á almennelegu Óxarárþinge vorum wær í hía að Þorleifr Biðrnsson beiddi og krafði Hrafn lögmann nordan og vestan á Jslandi ath nefna dom yfer ath skoda og ransaka sin bréf. þæ er hann hafde af sínum náduga Herra kong Kristjern wĩ path. hvort hann skylde ei niótandi werda hans bréfa til sins Herra kongsins náda wĩ þá peninga. er Gudmundr heitinn Arason og hans qvinna höfdu átt og öll önnur þæ bréf og skilríke þæ. er adrgreindr Þorleifr hafde. so hann miste eige sinna peninga fyrir lögfram. epter því sem þeir ádrgreindr Þorleifr og Biarne Þorarinsson hafdu þar giörning wĩ giörtt. enn adrgreindr Hrafn Lögmann wilde þar ecke svar til géfa. Og til sanninda hér wĩ. settum wær wortt jnnsigle fyrer þetta bréf. er giört var á Lunde í Lundareykiadal. á sama åre. dege sidar enn fyr seiger.

65.

8. Júlí 1480.

á Helgafelli.

ILLUGI Haldórsson fær og geldr Einari Þórólfssyni jörðina

Brimilsvöllu milli Ennis og Höfða á Snæfellsnesi til fullrar eignar í sinn föðurarf og móður, en Sigurðr sonr Illuga selr Einari í umboði föður sins hálfa jörðina.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar í Ríkisskjalasafni Dana, Snæfellsnessýsla Nr. 1, „coperað eptir pergamentsbréfi með einu innsigli nokkuð lítið sködduðu“, og er afskriftin staðfest á Reykhólum 27. Júní 1703 af Gísla Jónssyni og Einari Oddssyni. Árni Magnússon ritar á bréfið „habeo“ (eg hef það sjálfur), en það er nú ekki til í safni hans, og er eitt af þeim aragrúa bréfa, sem brunnið hafa hjá honum 1728. Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 261.

Það gioruð vid Oddur Petursson og Egill Grimsson gðduð monnum vitañligt med þessu ockru opnu brefe ad þå lided var frå hingadburd vors Herra Jesu Christi m iij hundrud og lxxx ára sunnudagienn næsta effter Peturs messo og Pðls¹⁾ á almennelegu Auxarðrþinge vorum vid j hið sáum og heyrdum á ord og handaband þessara manna Jlluga Halldorssonar og Einars Þórðlfssonar ad svo firir skilldu ad greindur Jllugi Halldorsson gallt og fieck ádur-neffnduð Einare Þórðlfssine jordena halfua Brimilsvollu er liggur milluð Hoffda og Ennes fyrir xx hundrud j sinn faudurarff og móður effter þui sem þeirra helmingafielag var giort til fullrar og æfeñlegrer eygnar med ollum þejm gaugnum og giæduð sem greindre hálffre jordu filgia og filgt heffur ad fornu og nyu og hann vard fremst eyg-ande ad med loguð. Svo og ey sýdur j sama stad og á sama dege vorum vid j hia ad ádur-neffndur Jllugi Halldorsson fieck Sigurde sine sýnuð sitt fullt og loglegt umbod til ad selia ádur-neffnduð Einare Þórðlfssine offtneffnda jord hálfa Brimilsvollu upp á sinna vegna til fullrar eygnar og á sama vetfänge vorum vid j hið ad ádur-neffndur Sigurdur sellde optneffnduð Einare Þórðlfssine ádurgreinda hálfa jord Brimilsvollu fyrir xx hundrud. skilldu xv hundrud kvittast j klæde og silffre. var þar tilskillt hálfsticke klædis firer ij hundrud og hálfur þridie eyrer silfers firer hundrad enn tittneffnduð Jlluga skillde hann luka v hundrud j svo vordnuð peninguð sem þeim kiæme sialffuð til samañs.

1). P. c. 2. Jáli.

og að þessvīm peningūīm luktūīm skilðe þráttnefndur Einar Þórólfsson eignast alla jordena Brimilsvollu til æfēnlegrar eignar og fríðls forræðiss með aullūīm þeim gaugnum og giædum sem opt greindre jordu filgia og filgt heffur að fornu og nyu og tittnefndur Jlluge varð fremst eijgande að með logūīm. skilðe tittnefndur Jlluge svara lagariptingūīm á allre jordunne enn tittskrífadur Einar Þorolfsson halda til laga. Og til sannenda hier uīm settūīm við firskriffader menn ockur innsigle firer þetta jardarkaupsbrieff skriffad og giort á Helgafelle j Helgafellssveit laugardaginn næsta effter visitatio beate Marie á sama áre og firr seijger.

66.

25. September 1480. }

18. Nóvember 1482. }

á Reykjahólum.

VITNISBURÐER tveggja manna, að Solveig Guðmundardóttir hafi lýst því, að hún hafi gefið Andrésí bróður sínum garðinn Bæ á Rauðasandi með þeim jörðum, er þar liggja undir.

Eptir Bæjarskjalabók á Rauðasandi með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörfa c. 1730—1740, án efa eptir frumriti. Sbr. bréf frá 23. Sept. 1469, D. I. V. Nr. 491.

Tveggja Manna Vitnisburðar Bref um
Gardenn Bai a Raudasande.

Þat giorum við einar steingrimsson og jon árason godum monnum viturligt með þessv ockru brefe at við vorum þar j hia þa er lidit var fra hingatburde vors herra þhesu christi. M. cccc og attatiger ara æ reykiaholumi á reykianese æ manudagin næsta epter sæluuiku um haustit og heyrdum á at Solveig gvdmvndardotter lyste því fyrir ockur og fleirvm godvm monnum audrum at hun hefde gefit andrese gvdmvndzsyne brodr sinum til æfinligrar eignar jordina alla savrbæ æ raudasande með aullum þeim gognum og gædum senu henne hefde fylgt at fornu og nyiv og hon hefde fremzt eigande at ordit epter sin fodr og modr guðmund arason og helgv þorleifsdottur. hier með gaf fyrgreind sol-

veig adr nefndum Andrese brodr sinum allar þær jarder er þar læge under gardin greindan Saurbæ og j þeim hrepp læge og hvn hefði eigande at ordith epter sin fyrgreindan fodr og modur. gudmund og helgu. lýste og opttnefnd solveig því og lika þegar samstýndes at hun hefde lavngu gefit titt nefndvm andrese gudmundszýni brodur sinvm þessa fyrgreinda peninga j sina fiordungsgiof þa hon hefde verit j norege j biorgvin. epter þui fremzta sem livn hefde þat matt med laugvm gera og hennar opit bref þar giortt um ut visade og hier med lýste þratnefnd solveig því at syner andres gudmundzsonar væri hennar lögliger erfingiar epter sinn dag og hun skýllde aullum peningum hallda under andres gudmundsson og hans bavn en avngum undan. Og til sanninda hier vm settum uit fyrnefnder menn ockur jncigle fyrir þetta bref er skrifat var j fyrgreindum stad Manudaginn næsta fyrir Clemens Messo um ueturin þa er lidit var fra gudz burd þushund cccc lxxx og ij ar.

67.

1482.

SKRÁ um eignir þær, er afhentar voru með Berufirði og og kirkjunni þar, þegar Egill Halfdanarson meðtók.

AM. 259. 4to bl. 122 a—b (= a) og bl. 31 a—b (= b), skr. 1595 (máldagasafn Odds biskups).

Berufjordur.¹⁾Anno domini M^o lxxx secundo.²⁾

Woru svo mykler peningar afhenter j Berufirdi þa er Eiggill haldanarson tok med.

in primis v kyr. kuijga veturgomul. eirn kalfur. vij ær og xl. og ad auk ij gelldar. veturgamalltt fie ij og xl saud-er. iije j koplum. og þar ofan á þria saudi gamla.

Jtem j ofrijdu virdingargossi. vij tinfot stor og sma, halfkanna. v hornstaup. skóul med silfurbeit á botninum. kupa

1) a; Berufjordur b, 2) Svo a og b; rétt er: M^o ed lxxx secundo.

med trie. tinskól. lijndukur hrijngofinn. ij ulldukar vonder. ij hnijsa skefur vondar. þetta allt virt j hundrad. stockar ij. iij bækur. ij krar. ij oxar. harsteirn. sigd. palgref vont. x dryckiuhorn. pottur lijtill barnbrotinn. xxx fadma vadur. lynnur hundrad fadma og lxxx med je onglum. ij flatloka-kistur. þetta allt j je. je j vidum. je j tolufie med katli vondum. Ambodum storum og småm. lx skiolna [kietill forn¹⁾] fyrir je. pottur og lösar fiorer. vog og pundare. storkieralld vontt. og xiiij skiolna rum j odru. þetta allt je. je j storkierolldum. vj sængaleppar vonder. ull tætt til uodar. og otætt til annarar. søg og jarngaddur. vo xiiij merkur og xx. þetta allt fyrir je. je j smjldum og smjldatolum. og þar med lakveiginn fiordungur eirs.²⁾

Suo micil voru ornamenta kirkiunnar j Berufirde j bokum og messuklædum þa er Eiggill haldanarson³⁾ tok vid sem hier seiger. ein messuklæde dæilig alfær og eirn hokull huijtur ad auk. ein kantarakapa sæmilig og onnur liettare. eirn kaleikur. gradall de tempore med oratium. pistlum og sequentium. og adrar fleiri bækur sem þa til heyrði embættisgiordar. eij neitt annars fleira.

68.

4. Marts 1483.

í Hjarðarholti.

EIRÍKR Halldórsson selr með samþykki Sæunnar Hallsdóttur konu sinnar sira Halli Þórarinssyni jörðina Sólheima í Laxárdal í Dölum fyrir lausafé, og eru landamerki tilgreind.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar í Ríkisskjalasafni Dana, Dala-sýsla Nr. 33, afskrípt gerð eptir „sínu original“ og staðfest á Slitvindastöðum (í Staðarsveit) 7. Júlí 1704 af sira Páli Ketilssyni og Þorbergi stúdent (skáldi) Þorsteinssyni.

Þat giorum vær Narbe diakne Þorsteinsson. Sveinbiorn Aronsson. Jon Jvarsson og gudmundur gudmundsson godum monnum viturlegt med þessu voru opnu briefe. ad vær med-

1) [ketilkorn b. 2) fyrirsögn fyrir því. sem nú kemr er „Berufiordur“ á spássiu með hendi Odds biskups. 3) hallvardsson (!) b,

kiennunst. ad vær voruð i hia. ad goddastoduð j Laxárdal i Hiardarholtzkirkiusoka. a þridiudaginn næstað epter Jonsmessu Holabiskups uð veturinn þa er lidid var fra hingadburdi vors herra Jesu christi þusund fiðgur hundrud attatju og þriu ar. sauð og hejrduð a ord og handaband þessara manna er so hejta. Hallz prests Þorarinssonar af einrri alfu. enn Æiriks Halldorssonar af annari. at so fyrer skylldu. ad firrnefndur Æirikur selldi adur skrifuduð Halli presti jórdina alla Solhejma er liggur i firrgrejndri svejt og kirkiusokn med uplæge og samþycke Sæunnar Hallsdottur. eiginkonu hans. med þessuð landamerkiuð. at Holmavatzð rædur i milluð Solhejma og Hamra j Laxa og i Hðlmavatn. og ur Holmavatsenda nedaðverduð og sionhending j tvivordur. Enn i milluð Solheima og Daunustada rædur skeggiagil. j Laxa. og upp i læk þann er fellur ur Nesiavatni i skeggiagil. fyrer ofað Hafafoss og ur Nesiavatni austur ad kvysluð og þadað heidi alla nordur i firrnefndar tvivórdur. sem votnum hallar. til mots vid Bæ og Laxardal. og med ollum þejm gðgnum og giæduð. sem grejndri jordu Solheimuð filger. og filgt hefur ad fornu og nyu og optnefndur Æirjkur og Sæunna hafdi framast eigandi at vordit og henni hafdi til erfdar fallid epter fðdur sinn Hall Hallsson itakalaus. Hier i mot gaf optnefndur sira Hallur Þorarinsson tittnefndum Æirjki Halldors-syne atta hundrud med þeim frijðleika sem hier seiger þriu asaudar kugjldi. tuo giellðfiar kugjldi. hest fyrer halft annad hundrad. halft annad hundrad i þarflegum framtalspenjngum ofrjduð. skylldu þesser aller firrskrifader penjngar gollðner vera innað þriggia ara Æirjki Halldorssyni edur hans logleguð umþodsmanni. enn Æirikur Halldorsson sagdi þessa firrskrifada jord Solhejma vera tol(f) hundrudum ad forngjldu. Heimiladi optnefndur Æirjkur tittnefndum Halli presti allt þad fie er þar findest i jordu edur ð. nema lðgleger kennendur vid væri ad lðgum. Lofadi Æirjkur Halldorsson ad svara lagariptinguð a þrattskrifadri jordu Solheimuð. enn tittgreindur sira Hallur halde til laga. skyllði Hallur prestur Þorarinsson taka ad sier þessa optskrifada jord Solhejma alla ad næstum fardðguð sier til æfinlegar eign-

ar og frials forrædis undir sig og sjna erfingia enn undaþ
 Ēiriki Halldorssyne og hans erfingium. Og til sannenda hier
 um setium vier firnefnder menn vor jnsigli fyrer þetta
 jardarkaups brief skrifat j Hiardarholtti i Laxardal a sama
 deige og ari sem firr seiger.

69. 10. August 1484. undir Múla.

EYJÓLFUR Sigurðsson prófastr og almennilegr dómari milli
 Gilsfjarðar og Langaness úrskurðar jörðina Selsker æfinlega
 eign kirkjunnar undir Múla á Skálmarnesi, — en Erlingr
 heitinn Þórðarson hafði sett kirkjunni jörðina til panta —,
 nema Geirmundr Erlingsson sauni, að jörðin hafi leyst verið
 að lögum.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar í Ríkisskjalasafni Dana, Barða-
 strandarsýsla 4 (= b) og 5 (= a). Báðar afskriftirnar eru gerðar
 eftir frumritinu á kálfskiinni, og er a staðfest af Hákoní Árnasyni (á
 Vatnshorn) og Gunnari Jónssyni; á þá afskrift ritar Árni Magnússon
 „Sira Arna Jonssonar á Brecku i Saurbæ“. Hin afskriftin (b) er
 staðfest við Öxará 19. Júlí 1704 af Sigurði Sigurðssyni og Hákoní
 Árnasyni.

Pat giorer eg Eyolfur prestur Sigurdsson profastur og al-
 mennelegur domare j mille gilsfiardar og langaness godum
 monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe. at þa er lid-
 it var fra hingadburd vors herra Jehsu christum¹⁾ þusund
 fiogur hundrut attatiger og fiogur ár vnder mula a skalm-
 arnese a sialfa Laurencius messo kom fyrir mig jon erlings-
 son og beidde mig og krafði at giora sier rett og kirkiu
 sinne vnder nefndum mula a grejndu skalmarnese vm jord-
 ena selsker er liggur j nefnds mula kirkiusokn huort at hun
 skyllde fulluleg eign kirkiunnar eda ej. Nu af þui at þar
 kom fram fyrir mig tueir vitnesburder huerer²⁾ at sira lopt-
 ur philippusson hafde teket vm nefnda jord at erlingur heit-
 er þordason³⁾ hefde sett kirkiunne vnder optnefndum mula
 þratt³⁾ greinda jord selsker j pant fyrir þa peninga sem

1) Svo a og b. 2) Svo a og b. 3) b; þesa a.

hann atte henne at giallda svo micet sem hun nam. þui at heilax anda nad til kalladri at svo profodu og fyrir mig komnu sagdi eg eyiolfur prestur sigurdzson profastur og almennelegur domare j fyrrsogdu tacmarke med fullu doms atqvæde og laga vrskurde titt greinda jord selsker æfeñlega eign þrattgreindrar kirkiu vnder mula a optnefndu skalmar-nese vian so sie at geirmundur erlingsson leide tvo logleg vitne at jordeñ hafe leyst veret at logum og kirkiañ hafe fulla sæmd vppborid svo sem hun sie vel hallden af. og hafe leitt þesse somu vitne jnnan manadar fyrir mier eda minum logligum vmbodsmanne heima vnder fyrrnefndum mula þui at hann ahrærer optnefnda jord. Enn ef adur nefndur geirmundur leider ei vitneñ jnnan manadar forfallalaust fyrerbyd eg honum og ollum odrum vnder fullt forbod og banz pinvnockut at giora med fyrrgreindre jordu nema¹⁾ þess dandemanna sie lof eda leife til sem logligur vmbodsmadur er tittnefndrar kirkiu vnder mula. var þesse minn domur af mier uppsagdur og jn scriptis framboren vnder nefndum mula mier i domsæte sitianda og morgum dandemonnum bæde leikum og lærdum nærverðndum. og þennan minn dom med mier samþyckiondum. Ok til sanenda hier um setta eg mitt jnsigle fyrir þetta domsbref skrifad j sama stad deige og ðre sem fir seiger.

70.

1485.

á Alþingi.

ENDURNÝJUD samþykt á alþingissamþyktinni fornu um mel-rakkaveiðar m. fl.

Landsbókasafn 812. 4to bl. 56b, með hendi Hannesar Gunnlaugs-sonar i Reykjarfirði c. 1660. Samþykt þessi er alveg hin sama og forna samþyktin frá hér um bil 1295 (D. I. II, Nr. 158), sem þar er prentuð eptir handriti frá c. 1360, nema að síðasta greinin hér, sem er annars efnis, er þar ekki Þó að vant sé að segja, hvert mark sé að þessari ársfærslu hér, verður þá aldrei vitað, nema samþykt þess hin forna kunni að hafa verið ítrekuð á alþingi 1485, ef ártalið þá ekki er misritað fyrir 1295.

1) b; sl. a.

Alþingis samþykkt um melrackaveide.

Anno 1485 var samþykkt á Alþingi um melrackaveide ad hvor sá madur sem á 6 saude á vetur í sinne Abyrd skal taka 2 melracka. vngan edur gamla. á 12 mánuðum. edur gialde í alner í mat fyrer fardaga. Enn hvor ei heffur golldeð föstudagenn í fardogum lwke 4 alner í álögur. og medtake einhvor hreppstiore. sem til er skipadur. og sáke sem vitafie þetta hvorttveggia. Og hafe sá sem sáker halfa alögu. enn dyratollur halfur leggist til melrackaveidar. utan hreppstiorum synest mejre þorf fátekum monnum. [enn sokt sie fyrir veturnetur.

Item í merkur í kongz seckt af lemstrar sare þui sem madur er ver fær epter enn adur.¹⁾

71.

7. Apríl 1488.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

Bisk. 2. Fol. bls. 119 og 121, bréfabók frá Hólum, skr. c. 1693.

Transkriftadur doomur Sira Sveijnbiarnar

Þordarsonar. vm fyrnd kirkiunnar og stad-

arens í Laufase ad Holum í Hiallta-

dal manudægenn í páschavíku.

Jncigle 1488.

Þath giorum vier Jón Þorvaldsson. Gudmundur Jónson. Nichulas Vilhíalmsson. oc Gudolfur Magnusson goodum monnum viturligt med þessu voru Briefe ad vier saum og yfer lasum dooms Brief og urskurdar Brief Sjra Sveijnbiarnar officialis med heijlum og oskóddudum Jnciglum so latande ord epter ord sem hier seiger.

[Hér kemr:

1. Laufásdómr frá 25. Maí 1483. D. I. VI, Nr. 430.

2. Úrskurðarbréf frá [25. Maí 1483]. D. I. VI, Nr. 431].

Og til sannenda hier um settum vier fyrr nefnder prestar vor Junsigle fyrer þetta TransskriftarBrief er gjórdt var ad holum í Hialltadal manudægenn í paschavíku Anno Domini M cd lxxx octavo.

1) [þætt við með annari, en samliða landi.

72.

20. Janúar 1490. í Kaupmannahöfn.

SAMNINGR milli Hans Dana og Norðmanna konungs og Henriks VII. Einglakonungs, meðal annars um verzlun og fiskiveiðar á Íslandi, staðfestir í Kaupmannahöfn die Fabiani et Sebastiani.

Rymeri Foedera. ed. Holmes V, iv, bls. 6—8. — Lagasafn handa Íslandi I, 39—41. Hér er að eins tekið það, er Ísland snertir.

Art. IV. Item ordinatum est per nos, quod mercatores et homines legii, Piscatores et quicunque alii regis Angliæ & Franciæ subditi libere possint temporibus futuris in perpetuum ad insulam Tyle (id est: Islandiæ) cum eorum navibus, bonis et mercandis, victualibus et aliis rebus quibuscunque, emendi, vendendi, piscandi sive mercandizandi causa navigare, accedere, et intrare, ibique morari, et more mercatorio conversari, et ab eadem redire et libere revenire, totiens quotiens eis placuerit, absque prohibitione, molestatione vel impedimento nostro hæredumve nostrorum et successorum in regnis Daciæ et Norvegiæ vel officialium nostrorum quorumcunque; solvendo tamen in illa insula seu portubus ejusdem, in quibus eos appellere contigerit, jura et theolonia debita et consueta; proviso semper, quod lapso septennio post datam præsentium immediate currente, licentiam novam a nobis et successoribus nostris regibus Daciæ et Norvegiæ petant et obtineant; ut sic de septennio in septennium mercatores et omnes prædicti nos et successores nostros reges Daciæ et Norvegiæ in impetratione novæ licentiæ in perpetuum recognoscant.

Art. XVI. Item — in perpetuum curabimus providere, et per presentes providemus in civitate Bergensi in regno Norvegiæ, nec non in insula Islandiæ unum vel plures præfectum sive præfectos officiales ad levandum et colligendum theolonia et consuetudines in civitate et insula prædictis providum vel providos et circumspectos viros, origine Dacos vel Noricos non alium vel alios alterius nationis seu originis cujuscunque.

73.

[1490]

á Alþingi.

ALÞINGISDÓME Diðriks hirðstjóra Pinings og Finnþoga lögmanns Jónssonar um fullrétti lögmannna, hvað fjölmennir þeir riði um land, um sakferli til þeirra og almennilegan toll.

Landsbókasafn 120. 4to bl. 193 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal, skr. c. 1730. Ártalið 1492 fær ekki staðizt, því að þá er Pining dáinn. Sbr. og orð síra Jóns sjálfs, þar sem hann getr þessa dóms í Hirðstjóraánnál sínum (Safn II, 659). Ártalið 1490 gæti verið rétt.

Alþingisdómur um frjheitt Logmanna nær þeir
rija um landed.

Anno 1492 ár til nefnder 24 hellstu menn af ollu landenu af Didrich Pining Hofudsmann og Finnþoga Jonssyne logmanne nordan og vestan á Jslande um það hvað þa var Lógmanna fullrette og hvað mikla fiesekt þeir skilldu Eignast. þá þeir riða um land að skipa málum manna.

J fyrstu virðtest að Logmann skillde með riettu riða meiga með xda mann sem hyrdstiðre þá hann riður j kongs Eirinde og alla skattbændur skillduga vera honum j góðum greida að veita tvær maltijder. Enn hver sem syniar þessa greida skal sakadur xij morkum j brefabrot við kong. Enn logmanne sitt fullrette xv merkur.

J annan mata leist oss að Logmann skillde með riettu eignast oll sakferle inn til xij marka mál ef þau eru fyrer honum klögud og hann þar dóm yfer seiger og hefur adur lagaskipun a giðrd vered. Enn xij marka mál og þadan af meire. skulu þeir under kong sækia og giora þar riettað Reikningsskap af.

Jtem j þridiu grein leitst oss að aller skattbændur skilldu giefu Logmanne xx alner j sinn toll og almennelegan góðvilia. Enn hiner sem minna fie eiga x alner hvðr. Enn hvðrier sem sannreinder yrde að því að þeir veita ecke sinum lögmonnum skillduga hlydue og priotskast á mote vors náðuga Herra kongsins brefum. dæmdum vier fyrrnefnder domsmenn þa alla sektuga vera xij marka seckt við kong. Enn fullrette við Lögmannenn eftir því sem fyrr skrifad stend-

ur. utaf Logmann með góðra manna ráðe og tillögum vilie meire vægd og miskun a giora.

74.

[1499—1508].

ALÞINGISDÓMR Þorvarðs lögmanns Erlendssonar og Finnboga lögmanns Jónssonar um sakferli til lögmanna, um það hve fjölmennir þeir riði um land og um hlýðni við lögmenn.

Landsbókasafn 120. 4to bl. 193—194, skr. c. 1730 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal, Sbr. Nr. 73.

Annar Alþingjes Domur um sama efne utnefnd-
ur af Þorvarde Ellendssýne logmanne
S. og A. og Finnboga Jonssýne Logmanne
Nordan og Westafn æ Jslande.¹⁾

Leist ad logmenn skillde eignast med riette xij marka mál og þar fyrer innaf. Enn j almenneligum godvilia dæmdum vier skattbonda. hvert hann være búlaus edur búfastur og peninga ætte sem logbok vottar. skillduga til vera ad giefu og gialda xx alner. enn alla adra menn þa minne peninga ætte og være j skiftetijund gialde x alner med góðre afgreidslu.

Jtem alitum vier med hvad margafn mann lögmenn skilldu meiga med riettu rijda j sitt umdæme nær þeir rijda ad skipa²⁾ málum manna. eda þá bændur eda adrer kongsins þegnar beidast sins rættar (virtest) oss hann ecke med fleire menn rijda meiga enn vid xda mann. utaf bændur sialfer vilie annars. eda Logmann eige ad ottast ofrijke og rijde þá uppa sinn eigeñ kostnad. Enn aller adrer búfaster menn sieu skillduger til logmanne greidskap ad veita vid tiunda mann.

Hier med dæmdum vier alla bændur og Gridmenn lærda og leika skillduga til vera [vppa] Kongl. Majst vegna. lag-an(n)a og riettarens ad vera Logmönnum heiruger og hlyduger sturkiande [al]stadar til hins besta so Rietturenn

1) Á undan i handritinu er Alþingisdómur frá 1492, Nr. 73. (1490).

2) leiðr.; skifta, handr.

fðe sinn framgang. enn hvor her i mót ohlydne sýner. dæmd-
um [vier] þa seka xij merkur vid kong j brefabrot. Enn j
domrof iij merkur því sð logmans urskurd ryfur er sekur
iv morkum og halde dðm sem áður.

75.

[um 1500].

SKRÁ um bækur kirkjunnar í Hjarðarholti í Laxárdal, þá er
sína Jón Jónsson kom þar.

AM. 262. 4to bls. 45—46, skr. 1614: „Þetta allt sem fyrr skrif-
ad er Er skrifad j Skalhollte ord epter ord epter gamallre maldaga-
skrá jnnsiglalausre. fra Hiardarholte. sem sera Brinjolfur hafde med
sier vestan ad. og vestur aptur“ (1614).

Önnur Afhending.¹⁾

Item suo margar Bækur voru j hiardarholte. þa sera
Jon Jonsson kom þar. enn honum voru onguar afhendtar.
lðu þær hier og huar j kirkjunne.

In primis ottusongua Bok a veturna. tekur til ad jola.
fostu og til paska de tempore et de sanctis. og Graduale per
ani circulum forn og roteñ. de sanctis bok. matutinale
ð sumared. frð Jonsmessu baptiste og til jolafostu. og þar
med De Tempore fra paskum og til huijtasunnu. roteñ og
forn. Gudspialla(bok) med pistlum og oracium. de Trinitate.
og til jolafostu. De Tempore. og de sanctis þar med. fra
paskum og fram yfer allra hejlagra messu. Sequentiubok per
annum. Gudspialla Bok ð veturnar²⁾ med pistlum og ora-
ciðm fra jolafostu. og til paska og de sanctis med. og þo
ecki epter ordu. Ordu Bok gomul og forn og oskialeq. Da-
uid(s) psalltare forn. og þo læs. Capitularius forn og rotenñ.
Dominicu Bok med les a sumared. tekur til epter Trinitatis
dag. og lesbok de sanctis fra Tiburcio og Valeriano og til
Clemensmesso. Hymnarius forn. og þo hefur.³⁾ kirialskuer
fornt. og roted j sundur. og þo ecki allt. processiuñall dæge-
ligur. og þo forn.

1) Á undan er afhending frá 2. Júní 1514. 2) Svo. 3) þ.e. hæfr.

Item þrenn messuklæde forn og þo sterk. Eirn kaleik-
ur lytell og sterkur.

76.

6. Febr.—26. Marts 1502.

(Björgynjarfarar í Lybiku?) skrifa þjóðverskum kaupmönnum í Björgvin um málefni sín í ýmsum löndum, skýra frá um Íslandsfara, um kærur frá staðarmönnum í Kampen, Deventer og Zwolle með öðru fleira.

Dipl. Norv. XVI, Nr. 338 (eftir afskrift á pappír meðal skjala Björgynjarfara í Lybiku). Hér er að eins tekinn síðari hluti þessara skjals.

. . . . .
Item also van den Jslandes faren Kjnkel vnde Wjlde louwe vns heft nement wat secht so late wj dat ok hen standen enen breff hebbe wj noch bj vns lichte se menen wen de rat for se schrijft dat de rasterjnge wol los wert oft vt lage. leuen frunde jt is dat hogeste dat de kopman heft wen men dat. mjt breffen los krigen mochte so wer des kopmans djnk van nenen werden de djnk moten dor gan vnde men kan jt for antwerden na den jt vt den bormesteren kamen is vnde wj jt en ok for baden hebben vnde ok gebeden vnde se sjk den jegen den kopman in forsse vnde wrefel gestelet hebben vnde de kopman borgen nam vnde stelde jt nock tor fruntschop vnde dar baffen nement fruntschop begerde mjt schrijften ofte worden vp den sulffen vnhorssem vnde wrefften heft em de kopman vt lage lecht he nach jt bekant sin wat sake se begerden recht to donde na gnade njcht na rechte vnde den de kopman en wes gnade bewjse vnde des kopmans recht alljk wot bj werden bleffe men so sljcht hen wjl wj nycht to raden wer dem kopman j for klenjnk vnde enem anderen wer orsake to makende dat men hyr na na der vt lage nycht fragen solde dar vmme wjl gj den djngen wol recht na gan de vns en part behulpen wesen solt sin vns vntjegen god betert vns dunket geraden dat

de kopman gude endracht holde jo bj namen de xviij man so blift de kopman wol de kopman men schut dat nycht so is jw djnk vte so wj njcht en hapen twijfelt dar nycht an wat wj dem kopman to gude don solt¹⁾ kant sol gj vns gud wjlljch fynden konde gj jt passen dat gj hyr so fele geldes schjkken machten dat men al djnk vt lossede wer wol geraden dar gj wol vp denken wjlt. Ammelunk is an god for starffen god gnade der selen dar ok den nock so fele bj js vt to lossende wj werden jw in kort mer bescheden schrijffende wjl god de jw sund spare.

j koppige de der kopman schref wart anno xvc ij jnt Hamborch schip in de fasten.

77.

[30. Júní 1502].

á Alþingi.

ALÞINGISDÓMR um mál Þorleifs Björnssonar og Þórðar Jónssonar; hafði fyrri stefna Þorleifs til Þórðar verið dæmd ónýt, og stefndi hann þá Þórði á nýja leik með öðrum stefnusökum.

Bókasafn háskólans í Uppsölum í Svíþjóð ísl. handrit R. 714. 4to C. bl. 22a skr. c. 1650. Annaðhvort er, að ártal þessa bréfs (1482) er marklaust og að Þorleifr sá Björnsson, sem hér er nefndr, er ekki Þorleifr hirstjóri, eða þá, að nöfn lögmanna eru ranglega sett hér; þó mun það síðr vera, og mun því dómrinn vera frá árunum 1499–1508. Rétt ártal gæti verið 30. Júní 1502. Annars er hætt við, að dómságrip þetta kunni að vera afbakað um fleira enn þetta eitt.

Domur Alþingiz vm Breittar stefnu Saker.

Anno 1482 a almenniligu Oxararþynge fimtudagin næstañ eptir Petursmesso og Páls war so alicktad af Heidarligum Herrum Þorvarde Erlendssyne²⁾ logmanni sunnan og austan a Jslande og Fimboga Jonssyni logmanni nordañ og westañ a Jslandi ásamt med allri logrettunne vm mal Þorleifz Björnssonar til Þordar Jonssonar³⁾. þui walldzmadurinn

1) strykað út apr i frumritinu; 2) leiðrétt; Wigfussyne, hdr.

3) Hér stendr: „Hafði þesse Þorleifur stefnt greindum Þordi“, en er strykað út apr i handritinu.

og domsmennirner höfdu ei samþickir orðid vm stefnufarir adurnefndz Þorleifs Biorssonar, til Þordar Jonssonar. Hafde þesse Þorleifur stefnt greindum Þorde, enn su stefna var o-
nyt dæmd. Og enn aptur stefndi hann honum med odrum
stefnusokum. hvar vpa Þordur frijadi og villdi Þorleif tuij-
mælizmann giora segiandi sjna meining þar vñ. ad ei væri
rett vñ sodañ sakir ad skipta. Willdu þesser Bader tijtt
neffnder menn þad vnder vorum vrskurde Eiga. Og eftir
vorri Godri Samvisku þotte oss þad omoguligt sakðraberann
þar fyrir onytañ ad giora. Og þui j Gudz nafni Amen. ad
H(eilags) anda nad med oss til kalladri alyktum vær þad so
stodugliga standa meiga optgreindum Þorleifi ad osekiu. og
full skyrsla skuli ð þad ganga heima j hieradi. og til stad-
festu þessum vorum vrskurde settu Bader logmennerner og
firrneffnder Løglicher Domarar sijn skjurnarnoffn¹⁾ hier vnder
med Eiginhondum sama stadar og dag sem firre segir.

78.

9. Janúarr 1506.

á Hólum.

TYLFARDÓMB klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum
um kærur biskups til Páls Þórálfssonar um kúgildahald fyr-
ir Hóla kirkju „um tólf ár síðan sóttina“ (1494).

AM. Fasc. XXXVIII, 5, frumrit á skinni. Af 12 innsiglium eru
nú 5 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3408.

Akíæra biskups Gottsha(l)chs til páls þolleifssonar (!)²⁾

Þat giorum vier broder nicolas prior a mavdrvöllum.
ion þorgilsson. finnbogi einarsson. jon finnbogason. jon jons-
son. steingrimr bessason. hallvardr biarnason. haldan narfha-
son. hallr hallvardzson. gudmundr olafsson. hallr gvdvards-
son ok þorbiorn jonsson prestar holabiskupsdæmis godvm
monnum viturligt med þessv voro brefi. at þa er lidit var
fra hingadburd vors herra jhesv christi þvsvnd fimm hvndr-
ath ok sex ær fostvdagen næsta epter en þrettanda dag jola.

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

æ holvm j hialltadal. vorum vier j dom nefnder af vorvm virdvligvm herra ok andaligvm fodur gothskalk med gvds nad biskup æ holvm at dæma um þa akærv at biskupinn kærði til pals þoralfssonar at hann hefði at sier tekit sex malnytv kugilldi sem stodv med ytra krossanese j kræklingahljíd j eyiafirdi epter jndrida þorkelsson sem þa hafði buid j krossanesi. enn holakirkia atti þa bæði iordina og kvgilldin. sagði biskupinn þar fyrir oss at hann ok heilavg holakirkia hefði mist þessi sex malnytv kugilldi vpp æ tolf ær sidan sottina¹). enn adr greindr þall þoralfsson hefði þessi kvgilldi haft ok halldit j ongv sinv frelse ne leyfi ok ongra sinna vmbodsmanna suo hann vissi. því at svo profudv sem þar kom þa fyrir oss. dæmdvm vier stefnvna logliga því hvn var þar svarin af tveimur vottvm. at þall þoralfsson hefði verit svo nærr at hann hefði matt heyra ef hann villdi. kom þall ecki j sagdan stefnodag. enn biskupinn beiddizt hans þar eda hans vmbodsmannz ok kom þar hvorgi fram ok ecki lagasvar af hans hendi. því dæmdvm vier þal logliga fyrir kalladañ hier j dag. ok skyllvgan²) at giallda heilagri hola kirkiv ok biskvpinv aptur onvr sex malnytv kvgilldi jamgod²) med fvllvm laga avexti vnder sinn svarinn eid at næstvm fardogvm at heýrdvm dominvm. nema þall sýni med tveimr logligvm vitavm at hann hafi þav somv kvgilldi eda onnur jamgod kirkivnni æ holvm aptur lvt eda logliga kvittan (feingit). Ok til sanniñda her vm settvm vier fyrrskrifader prestar vor jnnceigli fyrir þetta domsbref skrifad æ holvm j hialltadal sama dag ok ær sem fyrr seger.

79.

10. Janúar 1506.

á Hólum.

VITNISBURÐR Nikulasar priors á Möðruvöllum um, að Ólafur biskup hafi tekið Salbjörgu Gunnarsdóttur, konu Ólafs Grímssonar, til æfinlegrar prófentu „heim til Hóladómkirkju“, og að í prófentuna var gefin jörðin Brúarland í Deildardal, en „cop-

1) Plágan seinni hefir því með vissu geingið 1494. 2) Svo.

ium“ af prófentubrétinu stendr í „biskups Ólafs bréfabók“, og „stóð það þar, þá eg gaf þenna vitnisburð út“.

AM. Fasc. XXXVIII, 7, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá, — AM. Apogr. 3409.

Þath giorer ek broder niculas prior a modruuollvm godvm monnum viturligt med þessv minv brefi. at ek var j hia heima æ holvm j hialltadal sa ek ok heyrði ek æ ord ok handaband biskup olafs godrar minningar. sem gvd hans sæl nadi. ok olafs bonda grimssonar. at suo fyrir skildi¹⁾. at biskup olaf tok salbiorgo gvnarsdottur eiginkonv fyrr nefndz olafs grimssonar til ævinligrar proventvkonv heim til hola domkirkiv. med þeim skilmala at olafr grimsson gaf jordina brvarland. sem liggur j deilldardal j hofs kirkju sokn. med radi. vilia ok samþýcki greindrar salbiargar konv sinnar. sem hann bad at gefa proventuna fyrir sig til holakirkju. ok þar til .x. malnytu kugilldi. skrifadi ek ok sialfur hennar proventv bref. ok allan þann skilmala sem fram for milli biskup olafs ok olafs grimssonar ok salbiargar um þessa proventvgiof. vissi ek ok fyrir full sannindi at salbiorg huspreyia var æ proventvnni heima æ holvm. ok hun hafði jordina brvarland til lans og leigv af biskupinv ok kirkvunar vmbodsmonnum epter þui sem skilit uar j hennar proventvbrefi. ok það copivm ut uisar sem j biskup olafs brefabok stendr. stod þat þar þa ek gaf þenna vitnisburd vt. Ok til sannenda hier um setta ek mitt jnn cigli fyrir þetta vitnisburdarbref. skrifat æ holvm j hialltadal lavgardagenn næsta epter þrettanda dag jola. anno domini. m^o. d^o. sexto.

80.

13. Janúar 1506.

í Björgvin.

HANS biskup í Björgvin lýsir því að Björn Þorleifsson hafi þjónað sér sem trúr dandisveinn þann tíma, sem hann hafi verið í sinni þjónustu, tekr hann í vernd sína og heilagrar kirkju, og gefr honum meðmæli til allra góðra manna, einkanlega til fólga konungs og umboðsmanna.

---

1) Svo.

AM. Fasc. XXXVIII, 1, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá.

vm kvíttv biarnar þorleifssonar ens yngra er hann
þionade herrvávm vtanland(s)¹⁾.

Wij Hans med gutz Nad Biscop i Bergen Giðre alle gode men Vittherligt med thetta wort opnæ breff ath thenne nerffwarendis breffwijssere wor elskelig swen oc tienere biørn torleeson²⁾ haffuer tient oss som en troo dandysswen den stwndh han oss tiente i alle hande mathe Ock wii framdelis med thetta wortt opnæ breff take oc anname fforne biørn i wortt oc then helge kirckis hægn oc beskermelsse dagtyngie oc forswara till all retthe mall hwar behoff giðrs. Hwar fore bidie wii alle gode men oc besinderlige wor Nadige Herris ffogete oc vmbotzmen ate²⁾ late honum thetta wort fforswarrelzebreff nywtande worde. Eij hindre helder hindre late mødhe plage vmaka heller vfforrette vppa godz heller persone i noget mathe Huilcked wii gerne forskulle ville i alle gode oc thesligis giðre naar oss worder till sagt.

Till sannende her wm hengie wii wortt secret fore thetta breff Datum Bergis anno Domini Millesimo Quingentesimo sexto infra octauas ephifanie domini.

81.

13. Janúar 1506.

í Björgvin.

Srø þjónar Hans biskups í Björgvin votta, að Björn Þorleifsson hafi „þjónað í garði“ saman með sér „sem einn dandisveinn“, og má hann skirskota til þeirra um framferði sitt, ef hann þarf á því að halda.

AM. Fasc. XXXVIII, 2, frumrit á skinni. Af 7 innsiglum eru nú tvö alveg dottin frá, og þau, sem fyrir bréfinu eru enn, eru sum mjög brákuð. — AM. Apogr. 5700.

Jak anders Hansson. Eric arnulszon. Gwnnar ericson. anders gudmvdnszon. pedher nielszon. Biørn galle. Hanss steffansson Biscops Hansz tienere i Bergen. Kennes medh

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Svo.

thetta wort opnæ breff ath thenne nerffwarendis breffwijssere biorn tollacson¹⁾ haffuer tient i garde med oss som ein dandisswein oc haffuer wii honum inted anned ath skulde en goth i alle hande mathe. oc maa han vthermeire skywte sæg in till oss wm framelis behoff giørs.

Till sannende her wm hengie wij wor indsigle forer thette breff Datum Bergis anno domini und sexto infra octauam epifanie.

82.

18. Janúar 1506.

á Hólum.

VITNISBURÐR þriggja presta um skipti þeirra Jóns Finnbogasonar og Gottskálks biskups um Barð i Fljótum (Falsbréf).

Syrpa Guðbrands biskups i Biskupsskjalasafni, bls. 205, með eiginhendi biskups (= a). — Bók i Landsskjalasafni með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, bl. 21 (= b). *Falsbréf*. Sbr. bréffrá 1. Maí 1505. (D. I. VII, Nr. 697).

falsbréf Jons palmasonar²⁾.

Þad giorum vier Jon Jonsson. michel steingrjmsson og gisli gudmundsson prestar [i holastickti³⁾. godum monnum viturlig(t)⁴⁾ med þessu voru opnu briefi ad vier vorum hia stadder ad⁵⁾ holum j hialltadal. þa lidid var fra hingatburd vors herra jesu christi m d vj ar a suñudægiñ næstan fyrir palmsesso og heyrðum þar a ad⁶⁾ gottskalk med gudz nad [biskup a⁷⁾ holum j hialltadøl bjrti fyrir oss þan dom. sem dæmdur hafði verið a viðdivollum i blonduhlid af xij prestum. huer domur ad bliodadi so. ad þeir dæmdu joni finbogasyni jordina Bard i fliotum [til fullrar eignar⁸⁾. En jon finbogason skylldugañ til ad [greida og giallda heilogn⁹⁾ holadomkirkiu alla þa peninga sem halldor brandzson skylldugur var i porcio kyrkiuñar vegna a bardi og epter þeini domi sagdist hann¹⁰⁾ biskupiñ vppbioda jordina bard eñ beid-

1) Svo; rétt: torlafszon = Þorleifsson. 2) Annat Giornings Brief b. 3) [Hóla Biskupsdæmis b. 4) vitanligt b. 5) aa, b. 6) b. v. b. 7) [at b. 8) [sl. b. 9) heilagre b. 10) b. v. b.

ast þeirra dæmdra peninga. Jtem sagdist Jon fimbogason eiga so mikla peninga hia biskup gottskalk oborgada sem hier epter seigir. J fyrstu xxj^e) i silfri og afgialld epter grund i suarfaradal²). med xvj kugildum vpp a xij ar. og land-skyllder af oslandi vppa xij ar. Reiknudust þessir peningar c^o (og 1xxx^e) betur. ad auk sjns avaxtar. og þessa alla adur greinda⁴) peninga medkiendist biskup gottskalk. og þessa peninga fyrr sagda gallt Jon fimbogason opt nefndum [gottskalk biskup⁶) og heilogu⁶) holadoinkirkiau. þa peninga sem halldor brandzson skylldegur var j porcio kirkunnar vegna a bardi. og ad þeim peningum golddnum sem þa epter stædi þa skyldi jon fimbogason [ad sier taka jordina bard⁷) vnder sig og sina erfingia. og til meiri sanninda hier vm setium vier [fyr skrifader menn⁸) vor insigle⁹) fyrir [þetta vort vitnisburðarbrief er skrifad var i sama stad deigi og ari sidar enn fyrr seigr¹⁰).

83. 9. Febrúar 1506. í Vestrhópshólum.

VITNISBURÐARBRÉF um lýsing Sigurðar Ívarssonar um viðtal Gottskálks biskups á Hólum og Jóns Sigmundssonar um meinbugi milli Bjargar Þorvaldsdóttur og Jóns.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1903 bls. 32—33 eptir afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 8) 1506. — AM. Apogr. 3961.

Þad giörum vier¹¹) Gunsteinn prestur Asgrijmzson. Rusticus benedictzson. godum Mönnum viturligt med þessu ockru opnu briefe. ad vid medkennunst. ad vid vorum hia. og heyrdum a. ad Sugurdur Juarzson sagdest hia hafa wered. og heyrt a Ord þeirra Herra Gotskalks byskups a Holum og Jons Sigmundzsonar heima þar i byskups bordstofunne. vm Hausted. þad fyrsta ær¹²) hann kom vt vñ Sumared.

1) xxc b. 2) suarfadardal b. 3) [xx og 1xc. b. 4) sagda b. 5) [Biskup Gottskalk b. 6) heilagre b. 7) [jordina Bard ad sier taka b. 8) [sl. b. 9) hier b. v. b. 10) [et cetera b. 11) vid 3961. 12) er (!) 3961.

Ad Jon sagde sier være sagt ad biskupenum være hermt. ad nockur Mein være a millum sijn og biargar Þorvalldz Dottur. huad Jon hefde sagt sier være þad ovitanligt¹⁾ ad nockur mein²⁾ være med sier og greindre Konu biörgu. Enn ef þad finndest fyrr³⁾ med riett. þa hefde Jon bodid sig vnder Laga ransak⁴⁾ Herra byskups⁵⁾ og Jon hefde sagt byskupinum til⁶⁾. Hann villde þar ecke [med blijfa ef þad mætte⁷⁾] i mote Løgum vera. Sagde Sygurdur ad Jon Prestur Þorvalld Son. sem nu er Abote hefde og þann tíjd þa inne verid i Naveru byskupsins. er Jon baud þesse bod fyrer sig. Lyste Sigurdur þessari lysingu⁸⁾ fyrer ockur og fleirum Mönnum óðrum i Holum i vestra hope. Manudægiun næstann epter Agatte Messu vm Veturinn. Arum epter Gudz burd D. D. og vj. Ar. Og til sannenda hier vm [et cetera⁹⁾].

84.

[1506].

VITNISBURÐABRÉF um biskupstiundagreiðslu Jóns Sigmundssonar.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902 bls. 23, eptir afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 2) frá 1506. — AM, Apogr. 3961.

Þad giörum vid Jon Bardarson. og Þorkell Olafsson. godum mönnum viturligt. med þessu ockar¹⁰⁾ opnu Briefe. ad vid medkennunst ad vid færðum heim til Mels. og skiludum og vtstikudum sera Jone Gislasyne i Hónd vegna Jons Sigmundssonar¹¹⁾ þær Byskups Tiunder sem hann reiknade sig skylldugañ þad æred sem hann kom aptur til Tungu fra¹²⁾ Breidabolstad. voru þad iij Voder og x. alner Vadmals vel. og lagdur þumlungur Vadmals fyrer huðria stiku luktum vid og afhentum fyrsagdar Tiunder a Huijtasunnu vñ vored. og tokum Kuittun med handabande af sera Jone Gijsla-

1) ovitanda 3961. 2) sl. 3961. 3) fyrer 3961, 4) Rannsak 3961. 5) biskupsins 3961. 6) sl. 3961. 7) [sl. (!) 3961. 8) lysing 3961. 9) [b. v. 3961. 10) okkru 3961. 11) i, b. v. 3961. 12) hia 3961 (!)

syne. vegna Jóns Sigmundssonar. vñ halld og Sekter sagdra Tiunda. so myklar sem adur greiner. Og til sanninda hier vñ þessa¹⁾ Tiunda vtlukning. þa vilium vid sueria ef þurfa þiker. Og til meire stadfestingar og audsyningar hier vñ. þa setium vid fyrrnefnder menn ockar Jnsigle [et cetera²⁾].

85. 13. Marts 1506. í Víðidalstungu.

VITNISBURÐARBRÉF, að Jón Sigmundsson hafi aldrei Rómaskatt í Tungupingum tekið, heldr þingaprestar.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups binum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902 bls. 26—28, eptir afhötnarskrá Jóns Sigmundssonar. (Nr. 4) 1506. — AM. Apogr. 3961.

Þad giðrum vier Asgrijmur Jonsson. Jon Bardarson. Þorarenn Finnbogason. Gretter Jörundsson. Bjarne Gudlögsson. Bardur Jonsson. Bjarne Þorsteinsson³⁾. Geirmundur Jonsson. Petur Augmundsson. Vermundur Jonsson⁴⁾. Magnus Magnusson. Oddur Jonsson. godum mðnnnum viturligt med þessu voru opnu Briefe. ad vier medkiennunst. ad vier höfum verid bwfaster⁵⁾ i Vijdudals-tungu kirkju Sokn. enn sumer Heimelismenn i Vjidedals Tungu. Sumer fyrer Mann Plaguna. sem nu var. mðrgum Arum fyrer adur⁶⁾ enn huð kom. [enn sumer nu⁷⁾ epter hana. sa skemst. sem vered hefur Tolf Manude i greindre Kirkiu-sokn. Enn eg Bjarne Gudlögsson bio xj. Vetur samsfleytt a Vatzhorne i Tungu Kyrkiusokn. nu sijdan fyrer Mannplaguna og epter. Enn eg greindur Þorarenn og kona mijn Biðrg. höfum verid xiiij. tolf Manude i Tunga Pinga⁸⁾ fyrer Sottena og epter. med þeim iiij tolf Manudum eg⁹⁾ greindur Þorarinu bio i Huarfe. Vered hef eg og Asgrijmur Jonsson. vij tolf Manudi i Tungu Þingum. enn vitad til grañt vppa xxxij Vetur. So og hef eg Petur Augmundzson [vitt-

1) þessara 3961. 2) [sl. 3961. 3) Oddur Gislason b. v. 3961 (rangt). 4) Bardur Jonsson b. v. 3961. 5) vistfaster 3961. 6) sl. 3961. 7) [nu sumer 3961. 8) Pingum 3961. 9) og(!) 3961.

ad til¹⁾ vppa xx vetur. edur leingur. og optast i Tungu Þingum (verid). So og hef eg Geirmundur Jonsson vered i Tungu Kyrkiusokn i Vijdedal ei midur enn xx. tolf Manudi. Vitum vier fyrer full Sanninde. aller þesser greinder Menn sem hier fyrer skrifader standa. ad Jon Sigmundsson hefur alldre Roma Skatta²⁾ i Tungu þjngum teked. og eingenn annar enn þjnga Prestar. sem verid hafa. Og þeim hofum vier lukt. og afent bæde fyrer oss. og öll vor skulldahion. So og medkennest eg Jon Bardarson. Eg hefe optliga lukt fyrer Jon Sigmundzson. og hans heima Folk Romaskatta. þui vitum³⁾ vier⁴⁾ fyrer full Sanninde. ad Þjnga Prestar. sem vered hafa i Tungu. hafa vppbored. og vt teked alla greinda Roma-skatta. enn alldre Jon Sigmundzson eda nockur hans Vm-bodsmadr. Og ongua Tolla nie Tiunder höfum vier honum lukt. adrar enn þær sem [vanaligar eru⁵⁾]. prestz Tiund og Kyrkiu Tiund. Og til meire Auglysingar⁶⁾. og sannrar Afsakanar. vid greindañ Jon Sigmundzson vñ þessa⁷⁾ hans Bannsetningar Sakargift. þa vilium vier þesser xij. menn. sem hier eru fyrer skrifader. sueria fullañ bokar Eid. ad vier vitum greindañ Jon Sigmundzson [þessarar Sakargiftar⁸⁾] saklausañ. Og til Sanninda hier vñ setium vier⁹⁾ vor Jn-sigle fyrer þetta Afsakanar vitnisburdar Brief. er giört var i Tungu i Vjddal. næsta¹⁰⁾ dag epter Gregorius Messu a Langa Föstu Anno Domini M. D. vi.

86.

21. Marts 1506.

á Marðarnúpi.

VITNSBURÐARBRÉF um biskupstiundagreiðslu Jóns Sigmundssonar.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902 bls. 23—24, eptir afbötunar-skrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 3) frá 1506. — AM. Apogr. 3961.

1) [sl. 3961. 2) Romaskatt 3961. 3) vitnum 3961. 4) fullkomlega b. v. 3961. 5) [vanaligt er 3961. 6) audsyningar 3961. 7) þessar 3961. 8) [sl 3961. 9) fyrrgreinder menn b. v. 3961. 10) næstan 3961.

Það giðrum vier Ormur Þorsteinsson. Jon Þorualldsson. Biðrn Polleifsson¹⁾. godum Mönnum viturligt med þessu voru opnu Briefe ad vier medkennunst. ad vier²⁾ vorum i hia. ad Þorvalldur Oddzson handfeste Jone Sigmundssyne so felldañ Vitnisburd. Ad Þorualldur sagdist lukt hafa xij. alner Vad-mals³⁾ vpp a þrenna Tolfmanude. i Byskups Tiunder af Jarda Gotze Jons Sigmundssonar. sem honum hefur bored Lögum fyrer ad suara. og Jon Sugurdzson⁴⁾ hefde vid tek-ed. vegna sera Jonz Gislasonar. er sig hefur reiknad Pro-fast i Hunavatsþinge. Og til sanninda hier vñ. setium [vier fyrnefnder menn⁵⁾ vor Jsigle fyrer þetta Vitnisburdar Brief. er giðrt var a Mardar Nwpe i Vatsdal. Laugardagenn næst-añ fyrer Mariu Messu⁶⁾ [Anno m. D. vi.7)

87.

24. Marts 1506. á Hvoli í Vestrhópl.

VITNISBURÐUR um lúkningar Jóns Sigmundssonar til Gottskálks biskups á Hólum.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apo-logia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902, bls. 28 eptir afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 5) frá 1506. — AM. Apogr. 3961.

Það giðrum vier⁸⁾ Þorsteirn Eyuindsson og Jon Þorsteinsson godum mönnum viturligt med þessu ockar⁹⁾ opnu Briefe. ad vid medkiennust ad vid hófum vt teked. vpp a¹⁰⁾ Herra Gotskalks vegna. af Jone Sigmundzsyne. fyrer gaml-an Vxa. ij Asaudar Kugillde. med Lðmbum. godar og vel gilldar. Hófum vid fyrr greinder menn þesse ij. Malnytu Kugillde. sem Jon gallt ockur vt. haft til leigu med Þuera i [vestara Hope¹¹⁾ nu vpp a iij. Ar edur iij. Og til Sann-inda hier vñ [setium vier vor¹²⁾ Jsigle fyrer þetta Vitnis-

1) Bjarne Þorkielsson 3961. 2) vid 3961. 3) Arliga b. v. 3961. 4) Sigmundzson (!) 3961. 5) [3961; sl. útg. 6) „NB o: Mariumessu á Langajöstu“, segir Árni Magnússon i AM. 240. 4to bls. 30. 7) [sl 3961. 8) vid 3961. 9) ockru 3961. 10) uppa á (!) 3961. 11) Vesturhópi 3961. 12) [settum vid ockur 3961.

burdar Brief. er giðrt var a Huole i [Vestur Hoope¹⁾ næsta²⁾ dag fyrer Mariumessu a Fðstu. Anno Domini M. D. vi.

88.

27. Marts 1506.

á Hólum.

GOTTSKÁLK biskup á Hólum skipar síra Sigmundi Guðmundssyni þing um allan Öxarfjörð, um næstu 12 mánuði og það leingr, sem hann gerir ekki aðra skipun á.

AM. Fasc. XXXVIII, 6, frumrit á skinni nokkuð flagnað; er og innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 74 eptir þessu frumriti, er Árni fékk frá Haldóri sýslum. Einarssyni, en átt hafði síra Skúli á Grenjaðarstað. Afskrift er og í AM. 255. 4to bls. 368, og eptir því meðal Apogr. 5760.

Axarfiardar þingabrief 1506.³⁾

Vier godskalk med guds nad biskup a holum j hialttadal giorum godvm monnum vitvrligt med þessu uoru opnu brefi ad ver havfvna skipad sira sigmvndi gvdmundssyni þing vm allañ axarfiord skinnastada kirkiv. og tvnggv kirkiv. ærlæk(i)ar kirkiu. klifshaga kirkiv. aas kirkiv. gardstadar kirkiu. fialla kirkiu og oll bænhvs j þessum þingvm med aullvm þeim tollvm og tivndum sem almenneligum þinggapresti ber ad hafa. næstu .xii. manvdu og það leingur sem ver giorum ei adra skipun a. Og til sanninda hier vñ settvm ver uortt innsigli fyrir þetta þinggabref skrifad a holum j hialttadal favstudaginn næsta eptter aånvnciacio sancta maria þa lidid var fra hingadbud vors herra jhesu christi. M. d. og vi. ar.

89.

1. Maí 1506.

í Víðidalstungu.

VITNISBURBARBRÉF um lýsing Bjarnar Þorsteinssonar um frændsemi Jóns fðður Þorvalds á Móbergi og hústrú Kristinar Björnsdóttur.

1) [vestra hofi 3961. 2) næstan 3961. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902, bls. 33, og er það næst síðasta skjal í afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 9) 1506. — AM. Apogr. 3961.

Það giörum vid Asgrimur Jonsson og Jon Bardarson godum Mönnum viturligt med þessu ockru opnu Briefe. ad vid medkennunst. ad vid vorum i hia. og heyrðum a. ad Biörn Þorsteinsson lofode Biörgu Þorualldzdottur sofelldann vitnisburd ad bera. nær hann være tilkuaddur. Ad Biörn sagdist verid hafa hia Jone Bonda a Moberge. fôður Þorualldz. enn Afa Biargar. Lagde Jon það i sinn Vitnisburd. ad hann heyrde greindann Jon telia frændsеме sijna vid Hustru Kristine¹⁾ Biörnsdottur ad þridia Manne. eda fiorda. enn alldre skyldara. ef hann skyllde Eid a leggja. Og til Sannenda h(ier) v(m) s(ettum) v(id) fyrr nefnder Menn ockar²⁾ Jnsigle fyrer þetta vtgefed B(rief) vñ Vitnis B(urd) Biarnar er giört var i T(ungu) i Vijdudal. a Fôstudagin næstann fyrer Kross Messu vñ vored. Anno M. D. og sex.

90.

[1506].

VITNISBURÐR Sigurðar Ívarssonar um lýsing Þuríðar Björnsdóttur um ætt Þorvalds á Móbergi.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902, bls. 33—34, og er það síðast í afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 10) frá 1506. — AM. Apogr. 3961.

Suofelldann Vitnisburd ber eg Sugurður Dadason. ad eg hefe optsinnes talad vid Þuride Biörnsdottur vñ huad hun visse med Sannleik huersu skyllder þeir hefde vered. Biörn Fader hennar og Þorualldr Bonde a Moberge. Enn greind Þuridur hefur það Suar gefed mier þar til. ad hun visse ongua sijna ætt vid Þorualld heitenn vera³⁾. so hun kynne það ad reikna. og ecke annad Mobergs Folk. Nema hun sagdest hafa heyrt. Það være einnrar ættar. Enn ei visse⁴⁾ hun þar meire Sannende til. [Og til Sannen(da). et cetera.

1) Kristinu 3961; 2) vor, útg. 3) sl. 3961; 4) vissu (!) 3961

91.

4. Maí 1506. á Grenjaðarstöðum.

VITNSBURÐER Eiríks prests Einarssonar um gjöf Salbjargar Gunnarsdóttur á Brúarlandi í Deildardal til Hóladómkirkju í prófentu sína.

AM. Fasc. LXV, 14, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 3609, eptir frumritinu. — Afskrípt af þessu bréfi er og í bréfsbók Biskupsskjalasafnsins þeirri, er Þorlákr biskup lét rita 1641—1642, bls. 404—405, með hendi síra Sveins Jónssonar á Barði.

Profentubref Salgierdar (!) brúarlandz¹⁾

Þat gerer ek eirekur prestur einarsson godum monnum uiturligt með þessu minnu opnu brefi at ek uar hia heima a holum j hialtadal sa ek og heyrði ec a ord og handaband biskupz olafs godrar minningar sem gud hans sal nadi og olafs bonda grimssonar. at suo fyrir skildu at biskup olaf tok salbiorgu. gunnarsdottur eiginkonu fyrrnefndz olafs grimssonar til æuinligrar prouentukonu heim til hola domkirkiu með þeim skilmala at olafur grimsson gaf iordina brúarland sem liggur j deilddardal j hofskirkiu sokn með radi. uilia og samþycki greindrar salbiargar konu sinnar sem hann bad at gefa profentuna fyrir sig til holakirkiu. og þar til. x. malnytu kugilldi. Vissa ek og fyrir full sannendi at salbiorg huspreyia mate uera a prouentune heima a holum þa hun uilldi og hun hafði iordina brúarland til lans og leigu af biskupinum epter þui sem skilit uar j hennar prouentubrefi og þat copium utuisar sem j biskupz olafs brefabok stendr. Og til sanenda hier um setta ek mitt incigli fyrir þetta uitn- isburdarbref skrifat a greniadarstodum manudaginn næstan epter krossmessu um uorit anno domini M. d. sexto.

92.

6. Maí 1506.

á Þverá.

VITNISBURÐER um landeigu og landamerki Reykjahliðar við Mývatn.

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

Eptir afskrípt frá c. 1650 af Reykjahliðarskjölum í Landsskjala-safninu. Var þá „j jnnsigli fyrir“ bréfinu.

Það gíore eg þorolfur hrasason, goðum monnum vitur-
ligt með þessu mijau opnu breffi. að eg hefi verid heimilis-
fastur í þíngeýarþíngi meir enn .l. vetra og veit eg fyrir
full sannendi að þeir dandimenn sem att¹⁾ hafa jordina
reikiahljð er liggur uid uatn²⁾ hafa haft og halldid og sier
eignað j allañ þennañ tíjma auræfi þau oll er liggia fyrir
austañ mýuatn að Jokulsæ og alla omerkinga a milli Jlfis-
vatna og brædrakliffs er liggur sudur a auræffum. og þessi
landamerki og jardar eigñ hefi eg heýrtt seigia skilríjka menn
mier ellre. að haft hafi verid og eignað jordunni reikiahljð
langt fyrir minn alldur af þeim sem þa attu reikiahljð atolu-
laust vtañ þær beitar jtolor sem skilríjki að ganga er a mel-
ana hefur haft verid. Og thil sanninda hier vñ setti eg mitt
Jnnsigli fyrir þetta vitnisburðarbreff giortt a þuera j laxar-
dal a miduikudaginn næsta eptir krossmessu vñ vorid anno
domini M. d. vi.

93.

8. Maí 1506.

á Þverá.

VITNISBURÐAR Finnþoga lögmanns Jónssonar og tveggja ann-
ara um landeign Reykjahliðar við Mývatn.

Eptir afskrípt frá c. 1650 af Reykjahliðarskjölum í Landsskjala-
safni. Var þá „þetta Breff með iij Jnsiglum“.

Það gíorum vier finnbogi Jonsson logmann. magnus þor-
kelsson og gamli þorsteinsson goðum monnum viturligt með
þessu voru opnu brefi að vier hófum verid heimilisfaster [í
þíngeýar]þíngi meir Enn xl vetra og vitum vier fyrir full
sannindi að þeir dandimenn sem att¹⁾ hafa jordina Reykia-
hljð er liggur við Mývatn hafa haft og sier eignað j allañ
þann tíjma auræfi þau er liggia fyrir austañ Mývatn að
Jokulsá og alla omerkinga j millum Jlfsvatna og brædra-

1) leiðrétt; að, hdr. 2) Svo.

klifs er liggur sudur a øræfum og þessi landamerke og jard-ar Eign haufum vier heýrt skilríjka menn seigia oss ellre ad haft¹⁾ hafi verid og eignud¹⁾ jordunni reikiahljð langt fyrir vorñ alldur af þeim er þa attu reikiahljð atolulaust. vtañ þær beitar jtolor er skilríjki ad ganga er a melana hefur haft verid. Og thil sanninda hier vñ setium vier fyrrnefnd-ir menn vor jnnsigli fyrir þetta witnisburðarbreff. giortt ð puera i laxardal fóstudaginn næstañ eptir krossmesso vñ vorid. anno domini Mllesimo qvingentesimo sexto.

94.

16. Maí 1506.

ÚRSKURÐR Stepháns biskups i Skálholti um hjónaband Jóns Þorvaldssonar og Vilborgar Sigurðardóttur.

Bisk. Skalh. XVII, 30b, ritað aptan á frumrit Pykkvabæjardóms frá 10. Maí 1496, „og hefur þetta þar allðri leingra fram skrifad vered, en hier stendur. Synest vera uppkast til urskurdar eda og Copia þar af. Enn hvert sa urskurdur hafi utgefin vered, eda eige af ord-ed, það er oviist“ (AM.) — AM. Apogr. 2374 eptir Skálholtsfrumritinu „accuraté“.

Vær stephan med gvdz nad biskup j skalholte giörvm godvm monnum kvnigt med þessv uorv optnv brefe ad sub anno gracie M. d. vj. jñ crastino sancti hallvardi martyris kom firir oss joñ þorvalldzson ad fa vissv vm það hioña-bað sem hann hafde giort med vilborgu sygurdardottur. nv af þvj ad oss og morgvm godvm monnum avdrvm er kvnigt vm þa meinbvege sem a erv med greindvm monnum jone og vilborgv med. því motte ad j eina kvils¹⁾ var asmvndur sveinson en sygrdur sonur hans annar og þa vilborg dotter hañs hiñ þridi. Enn i adra ættkvils¹⁾ erv grofa sveinsdotter syst-er fyrr nefñs asmvndar og oddur sonur hennar og gvdrvn dotter hans hin þride. Reicknast þær þrimennjngar vilborg og gvdrvn oddzdotter er jon hafdi samrædi med haftt ad margra mana vitorde. þvj ad heilax añð(a) nad til kalladre

1) Svo.

ad svo pro(f)vdv og firir oss komúv segivm vær med fvlvm dome og laga vrskvrde þad hionaband sem verit hefur med greindvm monnum jone og vilborgv ologligt.

95.

17. Maí 1506. á Strönd í Selvogi.

ÞORVARÐR lögmaðr Erlendsson leyfir þeim enskum kaupmönnum, sem liggja á Båtssöndum og í Grindavík, verzlunarleyfi um 10 eða 12 daga, þar til hann geti sjálfir að forfallalausum komið til þeirra.

AM. 238. 4to bl. 49, skr. c. 1570, (Bessastaðabók, eptir bréfabók Þorvarðs lögmanns).

leyfis bref Eingilsk(r)a.

Þat giore eg Þoruardur ellendsson logmadur á Íslandi godum monnum kvnigt med þessu mínu opnu brefe at eg hefe gefit einngelskum kaupmonnum. sem liggja á bassendum og grindavik lof til at kaupa vid Íslendzka menn riettum halfstyeckis kaupum sem sett hefur verid og logtekit hier i landit sem byggja og bua á rosmala nese og grindavik. til skilldum seckia giolldum og utlucktum sem mínum herra kongenum ber af þeim at hafa ella hans umbodzmanne. skall þetta mitt leyfe standa til innann x daga eda xij. þar til at gud gefur at eg kann utann loglig forfoll til þeirra at koma. og til sanninda hier um þryckie eg mitt innsigle fyrer þetta bref skrifat á Strond j Selvoge sunnudagenn næstann fyrer assentionis domini Anno salvatoris m d vj.

96.

17. Maí 1506.

á Þverá.

DÓMR sex manna útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um það, hvort Þorsteinn Finnbogason skyldi að lögum halda mega með jörðunni Reykjahlíð öll öræfi þau, er liggja fyrir austan Mývatn, og hann reiknaði greindri jörðu hefði að fornu fylgt.

Eptir afskrift frá c. 1650 af Reykjahliðarbréfum („Copia af Reikiahlyðar Briefum“) í Landsskjalasafni. „Þessi fyrir ofan skrifadur domur er með tueimur jnnsighum“.

Öllum monnum þeim sem þetta Bref sia Eða heyra senda magnus Þorkielsson. Gamli Þorsteinsson. hauskulldur Runolfsson. Björn Hakonarson. Eiríkur Jvarsson og Hallur Kietilsson K(vediu) G(udz) og sijna kunnugt Giorande at þæ er lydit var fra hingat Burd wors herra Jhesu Christi M. d. og vi ar a faustudægiinn næstañ fjrir gagndaga viku¹⁾) Haganesi vid myvatñ æ þingstad Riettum vorum vier j dom nefndir af ærligum dandimanni Finnboga Jonssyni logmanni fyrir nordañ og vestañ æ Jslandi at skoda og Ransaka. dom. a at leggja vm þau Bref. prof. vitni og skilríki Eæ Þorsteinn Finbogason þar leiddi og framlagdi vndir vorñ dom og lögmannsins laga skýpan²⁾ huort hann skyldi at lauguñ hallda mega med jordinni Reykiahlid oll auræfi þau er liggia fyrir austañ myvatñ og hann reiknade greindre jordu hefði at forñu fyllt. kom þar fram j fyrstu fimm godra manna Bref med þeirra skilríjkustu manna jnnsighuñ sem i þui heradi hofdu i langañ tyma heimilisfastir verid. so hliodanda. ad þeir vissu fyrir fvll sannindi ad þeir dandimenn. sem att³⁾ hafa jordina Reikiahlyd sem liggur vid myvatn hefði haft og halldid og sier eignad meir enn xl vetra atolulaust i allañ þennañ tíjma auræfi þau er liggia fyrir austañ myvatn ad Jokulsæ og alla omerkinga i millum Jleifsvatna og brædraklijfs er liggur sudur a auræfuñ. Og þessi landamerki og jardareign hefði þeir heyrtt skilríka menn seigia sier elldre. haft hefði verid og eignad jordunni reikiahlyd langt fyrir þeirra alldur af þeim er þa attu Reikiahlyd vtañ þær beitar jtolur er skilríjki ad ganga er a melana hefur haft verid. þar eptir soru tueir skilríjkir menn med fullum bokareidi þessi somu greind oræfi og landamerki hefði verid hofd og halldiñ eign fyr greindrar jardar reikiahlydar. meir enn lx vetra atolulaust so onguañ vissu þeir sier kalla annañ nie akieru veita j millum Jokulsá og fiallgardz þess er geing-

1) Þ. c. 15. Mai. 2) leiðrétt; skýpta (!) hdr. 3) leiðr.; ad, bdr.

ur næst fyrir austan mývatn og ei nemur bufiar haga með omerkingum frá Jlfsvottnum og thil brædrakljfs fyrir vtañ herðibreid. soru þeir og að þeir hefði heyrðt marga skilríkja menn so seigia sier ellre að þessi landareign hefði fylgt jorðunni reikiablið langt fyrir þeirra daga jtolulaust. vtañ þær kapлагаungur sem breff og mældagar thil seigia er a mel- ana hefur haft verid. Og þui fyrir þessi greind¹⁾ vitni. prof. og skilríki leidd og fram komiñ. Dæmdum vier fyrrnefndir domsmenn með fullu doms adkuædi jorðunni reikiablið thil fullrar Eignar auræfi oll fyrir austan myvatn með þeirra oll- um Endimaurskum sem þar hafa vitni vñ borit og eidar vñ geingid og hier i dominum standa og jorðina fyrr greinda obrigdugliga eiga og alt hafa so hiedan af sem hyngad thil. vtañ leiddist með profum eða logligum vitnum að nokkura manna jtolur thil eignar verdi i sagða landareignu nema þær kaplagongur sem maldagar thil seigia.

Samþykkti þennañ vorn dom finnbogi Jonson logmann. Og thil sanninda hier vñ setium vier fyr nefndir domsmenn vor Jnsigli fyrir þetta domsbreff giort a þuera j laxardal a sama ari tueim nottum syðar enn fyrir seiger.

97.

23. Maí 1506.

á Þverá.

FINNBOGI lögmaðr Jónsson samþykkir og staðfestir dóm frá 17. Maí 1506 um landeign Reykjahlíðar.

Eptir afskrípt frá c. 1650 af Reykjahlíðarskjölum i Landsskjala- safni. Sbr. dóm frá 17. Maí 1506 og vitnisburði frá 25. Sept. 1505, 6. Maí 1506 og 8. Maí 1506. (Sbr. DI. VII, Nr. 720; VIII, Nr. 92, 93, 96).

Vrskurdur Finnboga logmanns.¹⁾

Ég Finnbogi Jonsson logmann nordanñ og vestanñ a Js- landi heilsar alla goda menn þa sem þetta mitt breff sia edur heyra með gudz kuediu og minni. vil eg ýður viturligt giora að sub anno gratie M. d. sexto a föstudaginn næst-

1) greingd, hðr. 1) „med hans Jnnsigli“ b. v. hðr.

añ fyrir gagndagaviku¹⁾ j Haganesi við myuatn á þingstad riettum, kom fyrir mig Þorsteirñ Bondi Finnbogason, beiddi mig og kraffði fulla lagaskipun a giora og vrskurð a að leggja sinna vegna og Seceliu torfadottur kunninn sinnar vñ þann godra manna dom, sem þa var þar samstundis dæmdur og vpp sagdur og fyrir mig jñ skriftis fram borinn, sem vottar og seigir vñ laudareign jardariunnar j Reikiablijd er liggur við myvatn. Sa eg domininn og ýffir las og leistz mier domur loglegur og skilægur j allañ handa mata með ollum sijnum greinum og articulis eptir þeim hefðarvitnum sem leitt var með skilríjkustu manna brefum og jnnsiglum og suordum bokareidum, buað j dominum æiknadest og thil sagði að att hefði og fylgt meir enn lx vetra atolulaust jorðunni Reikiablijd oræfi þau oll er liggja fyrir austañ myvatn að Jokulsæ oc omerkinga alla j millum Jlifsvatna og bræðraklifs er liggur sudur a oræfum. Stendur so skrifad i vorri landzlaga bok. Ef madur hefur skog, eing eda haga eda adrar landznýtiar xx vetur edur leingur atolulaust þa á sa er haft hefur vtañ annar leidi thil þess loglig vitni að hann a ef hann skal oræntur vera. Seigir og so að með skapti og t(a)ugu skulu (menn) jorðu skipta jnnañ gardz enn sionhending vtan²⁾ gardz. Er oc eigi skillt að ganga a merki a fioll upp vr bufiarhogum þar sem vatnsfoll deilast i millum herada. Þui fyrir allar þessar greinir og fleiri adrar sem hier æ laganna vegna að luta og að so profudu mðli sem þa kom fyrir mig og (með) þeirra bestu manna radi og samþycki sem þa voru hia mier sagða eg greindur finnbogi Jonsson logmann jñ nomine domini amen, með fullum laga vrskurði adur nefndañ dom logligan og fullmegtugan með ollum sijnum greinum og articulis og nefndañ Þorstein finnbogason sinna vegna og firrnefndrar Setceliu torfadottur eiga og att³⁾ hafa og logliga hallda meiga með jorðunne reikiablijd alla fyrskrifada jardar eigñ og hier fyrir greinir að ollum oræfum thil greinduñ þeim er liggja j millum Jokulsar og bufiarhaga þeim er liggja austur fra þeim jorðum er við myuatn standa, og sionhending fyrir austañ alla bufiarhaga

1) þ. e. 15. Maí. 2) tvískrifad. 3) leiðr.; að (f) hdr.

fyrirnefnda sudur i oræfi so langt sem vatzfoll deilast og votn ad draga. eptir þui sem logbok utuijssar vtañ þad synist med mállogum og logligum vitnum sem i dominum greinir ad nauckrer eigi hier vti þær jtolor eda itok sem logbok skip-ar j mot riettum hefðarvitnum eiga ad koma epter logum.

Var þessi minn vrskurdur af mier vpp sagdur og iñ skriftis fram borinn morgum godum monnum nærverendum og þennañ minn vrskurd samþykkiandi þar þa samstundis i greindum stad. deigi og ðri.

Og thil fullrar stadfestu og sanninda hier vñ setta ec fyrr greindur finnbogi Jonsson logmann mitt jnnsigli fyrir þetta vrskurdar Bref skrifad a Puera i laxardal Anno vt suppra atta dogum sydar Enn fyrr seiger.

98.

26. Maí 1506.

á Grýtubakka.

Dóme sex manna útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um ákæru Þorsteins Finnhogasonar til Magnúsar Pálssonar, að Magnús hefði grafið land og jörð Þorsteins i Reykjahlið sér til fjár og eigi farið sjaldnar til en tíu sinnum og i hvert sinni haft burt sjö tunnur brennisteins.

ÍBfél. Khð. 125A 4to bl. 96—97, skr. c. 1680 (bókin er úr Þingeyjarsýslu).

Domvr wñ averka og Jardar spilling dæmdur af Finnboga logmanne.

Ollum monnum sem þetta Breff sia edur hefja. senda Hoskulldur Runolfsson. Biorñ Hakonarson. Halldor Sigmundsson. Niukulas Gudmundsson. Jon Sneinsson og Floent Þorarinsson Q(uediu) G(udz) og syna (kunnugt giðrandi) ad þa er lidit var fra hijngadburdi vorz herra Jesu Christi 1506 ðr a pridiudaginn næstañ fyrir festum germani episcopi a grýtubacka j hofdahuorfue a þijngstad rettum vorum vier j dom nefndir af erligum dandismanni Finnboga Jonssyni logmanni n(ordan og) v(estan) a Islandi (til ad) rannsaka. skoda og dom æ ad leggja vmm þa ðkiseru er þorsteirn finnbogason kiærði þar thil magnusar pólssonar.

J firstu að hann hefði grafið land sitt og jörð sína í Reykiahlið til þar sýr og tekið þarna og gripið fyrir sýr í ongu sínu frelsi og eigi sial(d)nar for til gíortt enn x. sinnum og haft í huort sinn ei minna í burtu enn víj tunn-ur Brennesteins, og að suarinne steffnunne að Magnus Pals-son var þangað steffindur í sagðan stað og dag fyrir greind-ar sakir. dæmdum vier steffnuna logliga og hann þar log-liga firir kalladan og sekan mork í steffnufall firir þann skulld að hann kom eigi og Éinginn hans vmbodzman til nockra lagasvara¹⁾

Enn firir þann skulld að Þorsteirni kærði þar til Magnusar að hann hefði grafið land sitt og jörð sýr til þar og í burtu flutt Brennistein sem í steffnunne stod og fyrr skrifad er.²⁾ dæmdum vier Magnus skilldugan að vinna víj eid jnnan víj natta að heyrduðm dominum að hann hefði huorki hans jörð grafið nie brennistein í burtu flutt. Enn ef hann fiellist að eidinum gialldi kongi íij merkur í eidfall. Enn flytia heim til reikiahliðdar jnnan xiiij natta³⁾ þar eptir so mikinn og so goðan Brennistein sem hann hefur burtu haft. smelltan. þueiginn edur opueiginn vndir jafn-hafan bokareid sem fyrr seigir. og þar nidur setia og vñ bua so huorki spillist nie fyrir spiollum standi jörð nie Brenni-steirni af hans frágangi. Enn fyrir þann skulld að greindur Þorsteirni hafði lögfesting a lagt fyrr nefnda jörð reikiahlið. dæmdum vier magnus þállsson skilldugan að giallda þor-steini fullretti hans fyrir huoria þa thilferd er hann til giordi að taka sagðan Brennistein vtað Magnus suerie logligað Bokareid að hann hugði sýr heimillt vera eptir þui heim-illdartaki sem lögbook skipar og skýrir að heimilldartaka ð að vera eptir logum og leida þar tuo logleg vitni að hann hafi so heimildina tekið sem login skipa⁴⁾. og ef Magnus leidir þessi vitni og suer þennað eid sem greint er bæti jardar spioll að Éins. Enn landnám og fullretti falli nidur. Nu ef Magnus færir ei aptur Brennisteininn sem greint er þa dæmdum vier hann skilldugan að giallda Þorsteini so mikla peninga eða aðra so goða. sem hann hefur fyrir

1) Þingfararb. 9. 2) Þiófab. 14. 3) Kaupab. 1. 4) Þjófab. 4.

Brennesteinninn tekid og með því lagi sem kaupin voru á hann sett allra manna í milli við vtlenska menn þar í hieradi. sem var tunna Brennisteins opueigið fyrir tunnu miðs. Enn tuær tunnur þueigjar fyrir þij tunnur mðlltz eða so dýra peninga. Enn smellt tunna Brennisteinz fyrir þij tunnur miðs edur annað varning jafngodañ. Enn ef hann hefur ei þessa peninga sem hann hefur fyrir tekid. edur adra jaffn-virda. þá dæmdum vier fyrr neffndan Magnus p(als)s(on) skilldugañ ad giallda og greida neffndum Þorsteini f(innboga)-s(yni) so mörg hundrud í frjldum peningum og ofrjldum sem flestra manna geingur í milli thil kaups ad hundradatali eptir því sem hieradzmenn með logmans ráði hafa þar lag á sett. ad ganga skildi flestra manna í milli í neffndre sueit þijngeyarþijngi. skildi Magnus giallda þridiung í frjldum peningum og þridiung í ofrjldum peningum nytilegum og þridiung í ollum peningum og gialldi fyrsta þridiung allra peninganna jnnañ manadar ad heyrðum dominum. Eðdunum og vitnunum folldum sem í dominum standa. heim á heimili þorsteins á grýtubacka. annað þridiung ad Michaels-messo. þridia ad næstum fardogum. skulu þeir badir gialldast í Reykiahlið Þorsteine í hond eða hans vmbodzmanni. skal og kongsins sakeyrer golddinn ad næstum fardogum. skal þratt nefndur Magnus p(als)s(on) leida öll fyrr skriffud vitni og eida fyrir finnboga Jonssyni logmanni. Eða þeim hann thil skipar Eptir því sem í dominum stendur.

Og thil sanninda hier vñ et cetera.

99.

22. Júní 1506.

í Hvammi.

Dómr sex manna útnefndr af Sturlu Þórðarsyni kongs umboðsmanni millum Gilsfjarðar og Gljúfrár um ákærur þeirra hvors til annars Arnórs Finnssonar og Bjarna Haldórssonar út af haldi á mála Ingigerðar Þorsteinsdóttur, konu Sigmundar heitins Haldórssonar, og um aðtekt á jörðunni Breiða-bólstað á Fellsströnd.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608. Hér

er blað skaddað í bókinni. — AM. 211,^c 4to bls. 95—97, dómabók, skr. c. 1700 (lakari afskript, og orðamunur þýðingarlaus).

Domur vm halld æ mala konu epter
Bonda andadañ.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra. Senda Ari Andresson. Sigurdur Narfason. Brandur Einarsson. Ormur Jllugason. Asmundur Clemensson og Guttormur Olafsson. kuediu Gudz og sijna kunnigt giorandi ad þa lidit var fra hingadburd vors herra Jhesu Christi Ɔ d vj ar. manudægin næstañ fyrir Jonsmessu holabiskups vm vorid [huammi i huamssueit ð þingstad riettum¹⁾] vornm vær [j dom nef]nder af ærligum dandimanni Stulla bonda Þordar[syni er] þa hafdi mins herra kongs syslu [og vmbod²⁾] j millum Gilsfiardar [og Gliufræ]r ad skoda og dæma i millum arnors finnssonar og bi[arna ha]lldorssonar vm þa akiæru sem huor þeirra kiærði til annars. [J fyrst]u kiærði Arnor finns-son þad til Biarna. ad hann hielldi fyrir [honum þeim] mala og villdi ecki giallda sem Jngigierdur Þorsteins[dotte]r atti j gard Sigmundar heitins mannz³⁾ sins halldorssonar [bro]dur biarna halldorssonar. og honum bar nu ad giallda. Enn Ar[nor] hafdi laugligt vmbod ð tekid af Jngigierdi til vtheimta⁴⁾ [og allrar] epterkiæru. Enn Bjarni kiærði þad til Arnors ad [hann hef]di ad sier tekid og bygt halfa jordina Breidabolstad er [liggur j sta]darfells kirkiu sokn og Biarni æiknadi sier til erfda [fallid hafa] epter sigmund halldorsson broður sinn. j þa giof sem hann [sagdi Jngi]gierdur hefði gefit sigmundi bonda sinum. Nu af þui [suo stendur j laug]malinu. at ef madur fær konu ad landzlaugum riettum og gefur i mot henni tilgiof og fellur hann i fra sidan. þa skulu henni lukast þing sijn og heimanfylgia af hans fie medan þad vinst til. Enn ef þad vinst eigi. þa skulu erfingiar ecki luka af sijnu fie. Þess annars ad huar sem mali konu er june. ljst oss ad hann eigi⁵⁾ ad gialldast allur enn sækia til sinnar giafar med laugum. þar sem huorki er anafnad fie nie afhendt. Logdu þessir adurgreindir menn vndir dom

1) [sl. 211. 2) [b. v. 211. 3) bonda 211. 4) utheimta, bæði. 5) eiga. skrifað á spásíðu í Vatnshornsbók.

Þessi sijn mal þar að hafa það og halda sem laugsamdan dom hier um huor fyrir sig. sem þeir dundu menn dæmdu sem Stulli Þordarson til nefni. Dæmdum vier vndirlægit laugligt og huorn þeirra þar þa laugliga fyrir kalladañ vid annañ vm sagt mal og aklæru. Þui að suo prouudu og fyrir oss komnu dæmdu vier adur skrifadir domsmenn fyr skrifadañ Biarna Halldorsson skylldugañ ad giallda arnori finnssyni ad næstum fardaugum alla þa peninga sem abristi á þann mala sem Jngigerdur Þorsteinsdottir atti i gard Sigmundar heitins halldorssonar bonda sins. suo hafañ og mikinn sem Arnor fær vitni til ad jnn hafi komid. edur Sigmundur heitinn hefði vid geingit ad hann væri mikill til. og ad auk halft sietta hundrad er kom fyrir einn silfurkross. er Sigmundur heitinn hafði sellt Birni Gudinasyne. er Jngigerdur atti og ad auk uar hennar mala sem æijknadur var. Skal þetta fie og mali gialldast af fie Sigmundar heitins halldorssonar. huort sem það er jord eda lausapeningar edur huortueggia. suo leingi sem það fie vinst til sem Biarni hefur eptir hann tekid. vndir sinn suarinn bokareyd.

Item j annari grein syndist það þar þa fyrir oss at arnor finnsson hefði beitt og krafid Biarna halldorsson sagdra peninga og ecki feingid. Þui dæmdum vier xij alna abata eptir huort hundrad sem ecki uar golldit. Enn laugleigu eptir huort malnytu kugilldi. og suo mickla landzskyld. sem biarni hafði tekid med saumum abata. Skal malinn gialldast af fie Sigmundar. Enn alaugar af fie biarna.

Item (i) þridiu grein kom þar fram bref med jnnsiglum. suo latanda. ad jngigierdur adur nefnd skyldi hafa gefid Sigmundi bonda sinum. sem nu var andadur. enn hun lifdi eptir. fiordungsgiof vr lxxx.cvm og ecki vm greint meir. og huorki i þessa giof á nafnadir peningar nie afuentir. Þui dæmum vier Biarna Halldorsson skylldugañ. ef hanu villdi eptir klæra sagdri giauf. ad leida tuo lauglig vitni fyrir Stulla Þordarsyne. suo arnor sie nær ef hann vill. Skal það vera Jon Bondi Erlingsson og annar madur skialligur sem fyrir er skrifadur fyrsagt bref ad sueria med fullum Bokar eijdi. med huorium skjlmala fyr-augd giof uar gefin vpp á Bad-

ar sýður. og leynd aunguo af. sem framast sau þeir eða heyrdur hier um. og að þeirra eiddi vinnu. dæmdu vier til laugmanz. huort afl hafa skyldi saugd gíof. edur í huorium peningum hun skyldi gialldast.

Ítem dæmdu vier með fullu doms atkuædi. að Jngigerdur Þorsteinsdóttir hefði ecki matt meira gefa enn tiundargíof þú hun hafði ecki annað fie enn erfdagodz. Enn ef vottarnir sueria ecki eptir brefinu eptir þú sem dæmt uar. dæmdum vier opt skrifad gíafarþref onytt. og að aungu halldandi. Enn vm þessa ákiæru sem biarni kíærði til arnors vm bygging á jaurdunni breidabolsstad dæmdum vier aungua sauk a. þú arnor hafði aunguañ abata af henni tekid. Þess annars að oss leyst biarni ecki mega afvenda sier sialfum neina peninga.

Samþykkti með oss þennañ vorn dom nefndur stulli þordarson kongs vmboðzmann og setti sitt jnnsigli með vorum jnnsiglum fyrrgreindra domsmanna fyrir þetta domsþref skrifat j liarskogum í Laxardal í hiardarholz kirkju sokn a sama ari deigi sýdar enn fyrr seigir.¹⁾

100.

25. Júní 1506. á Hofi í Vatnsdal.

TYLFARÐÓMR útnefndr af Einari bónda Oddsssyni, er þá hafði míns herra kongsins sýslu í Húnavatnsþingi, um eignarheimildir Einars fyrir jörðunni Bólstaðarhlíð í Langadal.

JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ex originali. frá sýslumanne Jone Benedictssyne sendt 1740. collatum“. Af 13 innsiglum voru þá 2 fyrir bréfinu.

iþesus.

Ollum monnum þeim sem þetta þref sia eða heyra senda brandr olafsson. semingur olafsson. eyiolfur ógmundzson. þorarinr steinþorsson. órnolfur steinsson. sygurdur jonsson. ulfur indridason. steinþor soluason. arngrimur liotzson. brandr

1) P. e. 23. Júní.

Þorláksson. Þoruarðr Þorsteinsson og Jón Ólafsson kuedu Guðs og sína. kunnigt giorandi at þá lidit uar frá Guðs burd. M. d. og .vi. d. æ fímtudaginn næsta fyrir hvítasunnu dag¹⁾ j Bolstadarhlid j laúgadal a Þingstad ættum uorum vær j dom neffnder af ælegum manni einari bonda oddzsyni. er þá hafði mins herra kongsins sýslu j hunauazþingi til at skoda ransaka og dæma huert affl eda fullkomlega makt hafa skyldi þau bref og skilríki með heilum og oskoddum hangandi innsíglum er greindr ualldzmadr Einar oddzson let þar upplesa sem uotta um bolstadarhlid er golldin uar inguelldi helgadóttur j þau lx hundrada er hun atti hia erfingium loptz ormssonar sem adr skrifut bref skyrt ut visa. birti greindr einar oddz(son) og fyrir oss bref under godra mana innsíglum at inguelldr feck einari oddzsyni til fullrar eignar þessi lx hundrada fyrr greind hvort sem þat dæmdizt bolstadarhlid eda önnur lx hundrada. beiddi og krafði greindr ualldzmadr oss fyrnefnda menn at ganga hie j dom um og dæma þat vær uissum rettast og sannast fyrir Guði huert hann mætti eignast fyrnefnda jord bolstadarhlid eda eigi. eda þau lx hundrada onnr sem hann kynni at fa ef iordin dæmdizt ecki.

Nu seiger suo j lögbok vorri at epter gognum og vitu-um skal huort mál dæma. j öðrum stad seiger og at aull handsolut mal skulu halldast þau er bok mæla eigi j móti at halldazt megi at logum. fuödu uær og ecki lög uotta i móti at loglegur umbodsmadr mætti eigi so uel giallda jord j riettar skulder sem adra þeüinga. er og þessi skulld svar-in af tueimur skiluisum vottum með vpp töldum peningum er loptur orms-son hafði eytt fyrir kristinu Þorsteinsdóttur og æiknuduzt þeir peningar mikit meir en lx hundrada. kom þar og (fram) bref með innsíglum at kristin feck inguelldi dóttur inni til fullrar eignar fyrr greind lx hundrada. því fyrir þessar greiner og allar adrar er at luta þessu mali og at skododum brefum og innsíglum. og at suo profudu mali og fyrir oss komnu dæmdu uær með fullu doms atkuædi brefin fullkomlega myndug með öllum sinum greinum og

1) Þ. e. 28. Maí.

artikulis. og feskulldina sanna og iordina bolstadarhlid vera skulu fullkomlig eign einars oddzsonar. nema þat skial synizt med brefum og innsiglum eda suðrdum eidum at bolstadarhlid uar alldri eign steffans loptzsonar. og gunnar ionsson hans umbodsmadr mætti ecki at lögum þessa jord gialda j hañis skullder. eda ef þad skial syndizt nokkut er framar geingi fyrr greindu profi. enn ef þetta skial fiñzt eda fullnast. þa dæmdum vær greindum einari optnefnd lx hundrada an¹⁾ allrar lagasoknar til²⁾ fullrar eignar. Dæmdu vær og at titt nefndr einar oddzson skyldi leida sin vitni þau at tittnefnd ingvelldur feck honum med handabandi þrattnefnda jord bolstadashlid. og til sanninda hier um settum uær fyr nefnder menn vor innsigli fyrir þetta domsbref skrifat a hofi j vatzdal næsta dag epter jonsmessu baptista a sama ari og fyr seiger.

101.

1506.

á Öxarárþingi.

ALÞINGISDÓMR í ágripi um útlegð Árna Erlendssonar fyrir víg útlends manns (Hans Etin's), sem ekki var úr Noregs konungs ríki. (Sbr. Fornbréfasafn VII, Nr. 722)

Landsbókasafn 6. Fol. bl. 231b, skr. c. 1680.

Domur vñ sama mál³⁾ a Auxarárþingji. 12 logrettumenn. Anno 1506.

Tilneffnder aff Lögmannunum Þorvardi⁴⁾ Erlendssyni og Finnboga Jonssyni. að skoda og dæma vñ wtlegd Arna Erlendzsonar. sem dæmd var til alþingjiss sem dómur þar vñ giördur wtvijsar. hueria wtlegd greijndur Arni skilldi hañfa. er hann j hel sloo eijrn wtlendskan mann sem seigir j firnefndum dómj. enn saker þess að sa sem sleijgenn var j hel. var vtlendskur og ecki vr Norex kongs ríjki. sem vor Logbook seijgir að vor laudi huor j Norex kongs ríjki et

1) fyrst skrifað „til“, en það svo leiðrétt. 2) „og“ afskr., en verðr að vera mislesið (z fyrir t) 3) þ. e. um víg Hans Etin's, frá 1510. 1505 (VII, Nr. 722). 4) Þorvalldi, hdr.

cetera. Því í guds nafni amen. dæmdum vier Arna Erlendzson fiordungsraekañ og vtlægañ vīm xij manudi. þar epter kvittañ sýðañ og akiaerulausañ.

Och thil sannenda hier vīm et cetera.

102. [Júní—Júlí 1506. á Alþingi].

AFBÖTUNARSKRÁ Jóns Sigmundssonar um sakir þær, er bornar eru á hann í dómi Gottskálks biskups 19. og 20. Júní 1505. (DI. VII, Nr. 708).

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902, bls. 20—34, og Apogr. AM. 3961, og er afskript sú með hendi Páls Hákonarsonar, gerð eptir transskripti á pappír, rituðu í Bæ á Rauðasandi 23. Febr. 1595; virðist afskript Páls rituð í flýti, og afbakar hún víða, leiðréttir þó á einstaka stað; er í henni önnur röð og reingri en hjá Guðbrandi biskupi, bæði í köflum sjálfrar skrárinnar og eins um bréfin, sem upp í hana eru tekin. Kemr þar á sama stað og hér bréf Sigurðar Ívarssonar 2. Maí 1502 (DI, VII, 572); þá kemr: „Sú (Nú) var þriðja grein . . . svo er hljóðandi“. Þá kemr: vitnisb. Ásgríms Jónssonar 13. Márs 1506. (hér Nr. 85). Þá kemr: „Svo mega nú . . . hermandi orðum“. Þá koma a) vitnisb. Þorst. Eyvindssonar 24. Márs 1506 (Nr. 87), b) Jóns Bárðarsonar 1506 (Nr. 84) og c) Orms Þorsteinssonar 21. Márs 1506 (Nr. 86). Þá kemr: „Hér að auki (sjá orðamun) . . . verið settur.“ Þá kemr: „Nú er hér eptir . . . efni, sem hér fylgir“. Þá koma að niðurlagi sömu skjöl og hér.

„Afsökunarbréf sitt mun Jon Sigmundsson hafa upplest á Alþingi 1506. heldur enn 1507, imo 1506. ut puto. vide inferius“ (Árni Magnússon á miða í AM. 240. 4to bls. 26—27).

Aullum Mönnum aheyrundum. Hirdstiora vorum. Lögmanne¹⁾ sem allre annare almenneligre Alpydu hier innan Viebanda og vtan til hlýdundum. sem þessa mijna Sakargipta²⁾ Afbótunar Skra sia eda heyra. þa giore eg Jon Sigmundzson so fellda skyring og afmaniug fyrer þær storu Afellis vppbornar Saker³⁾ faheydrá storra Sakfella. sem byskup Gottskalk liet ⁴⁾ yfer mier lesa hier í Lögriettunne. med

1) Laugmonnum 3961. 2) 3861; Sakargiptu, útg.; 3) sl. 3961; 4) þá, b. v. 3961.

presta Doms alyktar Atkuædum¹⁾. með þungum Aklögum og frekum Fiegiöldum. sem hans fyrsta Sakargift innehielt. mier til skada vpp a mig. Eg hefde gripid fra²⁾ sier vij³⁾ Malnytu Jnnstædu Kugillde. fra Kuium i Borgarfirde. Er su fyrsta mijn framsögn. vñ þessa sök. Ad i Plägunne sem nu⁴⁾ var næst. þa deyde fyrst vors Selskapar. ad frasögn. Gunnlögur Bonde a MardarNwpe. Þar næst Margriet dott. er hans. Vilborg Husfreyia og Börn hennar. Sijdan Gudrun Gunnlaugsdott. og Olóf dott. er hennar. Lifdu þa syn. er mijnir tueir skilgetner. Vissa eg þa ei annad sannara. enn syner mijn. er skilgetner være ordner Arfar epter Margretu og ad⁵⁾ öllu Fie epter hana. so ad Kuium sem ödru Fie eptir Gunnlög og Vilborgu. Lagde eg þa Lög og Dom vegna sona minna. epter alla þessa Menn⁶⁾. Og lyste eg þa Lögfarfa. og þar epter kom Gunnlögur Helgason til og kall. adi sier Kuia. og allann Arf epter Margretu Tok þa Kuia. ar vndan mijn. u laga Halde. og fieck ödru. m Vmbod yfer Jördum og Kugilldum.

Nu þar ofan a⁷⁾. stefnda eg Gunnlöge helgasyne. fyrir Fiarskacka. a mille Margretar og Gudrunar Gunnlögsdottur. Kuionu minnar. Sette Gunnlögur mier þa i Borgun og Panta Kuia. og Kugillden þar med. til þess Lagavegur geinge a greindañ Fieskacka. og af þui eg lagde Lög og⁸⁾ dom fyrir Kuia. Gudrunarstadi og alla peninga eftir Margretu. þa væn. unst eg at vitne. Arnore Bonda⁹⁾ Finnssyne. Gudmunde Finnssyne. Guttormi Olafssyne. og fleirum ödru. Og slijkt hid sama vñ Pantan Gunnlögs. þa vænest eg vottum. Enn hier med a ofan hef eg greind Kugillde alldrei teked. Enn þreyngdur med Ofrijke burt af Jördunne. Er nu so Mal med vegste vñ Kuia. sem hier seiger.

Nu er su önnur Sök. sem vor verdugur Herra Biskup. hefur mier giefid. sem sa Vægdarlaus. e Domur inne hielt. sem hier var vppleseñ i fyrri Sumar¹⁰⁾ ad eg hafe ecke golld. ed Bisk(ups) Tiunder vppa vj. Ar. af Hundrad Hundrada i

1) Adkuædi 3961. 2) fyrir 3961. 3) xvij, 3961; „fimm eda sex“, Nr. 708. 4) sl. 3961. 5) sl. 3961. 6) sl. 3961. 7) epter b. v. 3961. 8) sl. útg. b. v. 3961. 9) 3961, sl. útg. 10) „o: 1505“ setr Árni Magnússon á spássiu i AM. 240. 4to bls. 28.

Jörðum. síðan byskup Gotskalk kom wt. og Lausafie ad auke. Giðre eg þar so fellda afbötun fyrer þessa mijna Sök af hans hende. sem nu epter stendur.

[Hér koma þessi bréf:

1. Vitnisburðarbréf um biskupstiundagreiðslu Jóns Sigmundssonar frá 2. Maí 1502, (DI, VII, Nr. 572).
2. Vitnisburðarbréf Jóns Bárðarsonar og Þorkels Ólafssonar um sama efni [1506] (DI, VIII, Nr. 84).
3. Vitnisburður Orms Þorsteinssonar ofl. um sama efni frá 21. Máris 1506. (DI, VIII, Nr. 86).]

[Hier ad auke er su mijn¹⁾ Afmaning [þessarar Sakar-giftar.²⁾ er stod i greindum Domi. vñ sagðar³⁾ Tiunder. ad Biörg Þorualldsdotter. mijn Eigenkona. eg helld vera. reid heim til Mels i fyrra Haust. til sera Jons Gijslasonar. og lukte þar og liet vtstika. sögdum sera Jone iij Voder Vad-mals. og ij alner betur. og þumlungur Vadmals lagdur fyr-er huðria stiku. og tok kuittun af sera Jone. minna vegna vñ halld hermdra Tiunda. Vottum i hia verundum. So og hafde greind Biörg mitt lögligt Vmbod af mier. ad giallda allar mijnar skulder og heimta sierliga Þurfamönnnum þeirra Tiund⁴⁾. sem [Herra Lögmánne⁵⁾ og mier ber⁶⁾ til ad suara. af Jörðunne Vijdedals Tungu. epter ockrum skildögum. og so Byskups Tiundum af sagdre Jörðu. Var nu⁷⁾ Tiundar lukning⁸⁾ hins fiorda Arsins. af Peningum Einars sonar mijns. [og minum⁹⁾ og þeirra Manna fleire. sem mier hefur bored fyrer ad suara. Enn nu i fyrra Vor. sem Lögmáðurenn¹⁰⁾ Finnboge var i Tungu. og eg. og þar epter. sem vid vorum farner liet eg enn senda heim til Mels iij Voder Vadmals [lx. þumlunga¹¹⁾ og ij. alner Vadmals og biosa upp mijnar Byskups Tiunder. Atte sa ecke koste¹²⁾ ad leysa þau nie stika. fyrer sera Jone Gijslasyne. sem med for. og færde þau suo aptur til mijn. Nu i vor sialfañ Tijundardagenn. heima i Tungu. liet eg [vj. Meun meta¹³⁾ iij woder wadmals. enn upp biosa alls viij Voder. med þeim sem sera Jon villde

1) [Su er 3961. 2) [min þeirrar fimtu sakar 3961. 3) greindar, 3961. 4) tiunda 3961. 5) [hrir laugin (!) 3961. 6) þar 3961. 7) ein 3961. 8) lykning 3961. 9) [b. v. 3961. 10) laugmanninn 3961. 11) [sex-tigum þumlungum 3961. 12) kost 3961. 13) [meta vj. menn 3961.

ecke taka i fyrra wor. Voru hier i Mate. Jon Bardarson. Asgrimur Jonsson. N.¹⁾ Gunnarsson. Snorre Jonsson. Biörn²⁾ Þorkelsson. Rusticus Benedictzson. Enn Vottar til Måtsins. Þorsteinn Arngrijmsson. og Geirmundur Jonsson. Mega hier nu Danumenn³⁾ heyra. með huerium Jllvilia eg hefe viliad hallda þessare⁴⁾ Byskupsins skulldu⁵⁾. eda meður huerre Liettydge⁶⁾ hann⁷⁾ hefur viliad wid taka. sem til hefur verid settur.

Su⁸⁾ var þridia grein minnar Sakargiftar af vorum byskupe a Holum. i fyrr sôgdum Dome ad eg hefde griped vnder mitt valld Peturs Fie heilagrar Roma Kyrkiu. [og alla Roma Skatta⁹⁾. þeir sem lukst hafa i Vijdudals Tungu Kyrkiu sokn¹⁰⁾. vtan gards og heima þar. sijdan eg bio þar með¹¹⁾. fyrsta. og fellt svo a mig Paua¹²⁾ Bann. og epter þessare Bannsetningar Sakargift Byskups [var eg¹³⁾ dæmdur til Roms. a Paua Gard. ad taka þar Lausn og Skrift. fyrer þessar vpplostuar¹⁴⁾ Sakargipter. Enn i annare grein hindradur minnar leidar meður fullre þreynging. suo eg skylld ecke vt af Landenu¹⁵⁾ komast. Þar sem eg bar mig til. sem voner voru til¹⁶⁾ eg munde fara vilia. bæde mijns Herra Kongsins Eyrinda¹⁷⁾. og annara dande Manna. og [slijkra minna¹⁸⁾ stornaudsynia. sem nu skyrer. Huad eg bid Dandemenn giefia mier þolenmodliga hlíod. medan eg giðre nockra Afsakan fyrer mig. vñ þessa stora Glæpa Sakargift. Huad so er hlíodande¹⁹⁾.

[Hér kemr:

4. Vitnisburðarbréf Ásgríms Jónssonar ofl. um Rómaskattsgjöld úr Tungupingum frá 13. Marts 1506. DI, VII, Nr. 85].

So²⁰⁾ mega nu Danemenn²¹⁾ hugleida. huersu sannliga þesse mijn Sôk er tilbuen. vnder Romferdena.

Su er hin fiorda Sôk. er stod i Dome þeim. sem Herra Byskup liet dæma yfer mier. Ad eg hafe griped fyrer hon-

1) eins i 3961. 2) Biarne 3961. 3) dandimenn 3961. 4) þessa 3961. 5) skulld 3961. 6) liettyge, bæði. 7) hinn 3961. 8) Nu 3961. 9) [sem eru Romaskattar 3961. 10) soknum 3961. 11) hid, b. v. 3961. 12) pauans 3961. 13) [vors 3961. 14) upplesnar 3961. 15) landi 3961. 16) sl. 3961. 17) Erindi 3961. 18) [minna slika 3961. 19) hlydanda 3961. 20) sl. 3961. 21) dandimenn 3961.

um gamlañ vxa. og onguu bitalad. Giøre eg þar so fellda Afbatau fyrer. sem hier skal heyrast. i epter hermande ordum.

[Hér kemr :

5. Vitnisburðr Þorsteins Eyvindssonar og Jóns Þorsteinssonar um lókníngar Jóns Sigmundssonar við Gottskálk biskup frá 24. Márs 1506, Nr. 87.]

Nu er hier epter hin fimta Sök. er stood i greindum xij Presta Dome. sem hier var lesenn i fyrri i Lögriettunne¹⁾ yfer mier. ad so greinde. ad eg hefde giørt minn Hiuskap vijsvitande i Fiormennings Meinbugum við Biörgu Þoruallds-dottur. Huar²⁾ eg seige nu sem þa nei til. Eg hafe mitt Hiuskapar kaup giørt óðrunijs. enn sem Kristeñ Riettur vt-vijsar. Ad huar sem Maður vill sier Kuonfangs leita. þa skal hann bidia þeirrar meyar eda Konu. med Athygle og godre Forsia. sem ei eru Meiubuger a. so ad hann vite. Og ef honum semur vīm þad Rad. við þa sem rada eigu. Þa skal sa sem Konu vill fa. nefna Votta ij. edur fleire. ad þesse Rad skule takast. ad hölldum Skildaga. og akuedn-um³⁾ tijma Forfallalaust. ad Gudz Lögum. Skal nu godum Mönnum kunnugt giöra. huørsu langt eg hefe aflaga geing-ed i þessari avijsan Laganna. a epterfarande efue. sem hier fylger.

[Hér koma þessi bréf:

6. Kaupmálabréf Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur frá 2. Febr. 1497. DI, VII, Nr. 362.
7. Vitnisburðr Sigurðar Daðasonar ofl. um sama efni frá 1498. DI, VII, Nr. 431.
8. Vitnisburðarbréf Gunnsteins prests Ásgrímssonar og Rusticuss Benediktssonar frá 9. Febr. 1506. Nr. 83.
9. Vitnisburðr Ásgríms Jónssonar og Jóns Bárðarsonar frá 1. Maí 1506. Nr. 89.
10. Vitnisburðr Sigurðar Ívarssonar um lýsing Þuríðar Björnsdóttur um ætt Þorvalds á Mobergi [1506]. Nr. 90].

---

1) „a: 1505“, segir AM. i 240. 4te bls. 35. 2) hvad 3961. 3) akuödn-um 3961.

103.

2. Júlí 1506.

í Vatnsfirði.

VITNISBURÐR SEX manna um, að Björn Guðnason hafi staðið síra Grími Þorsteinssyni, officialis Skálholtskirkju í Vestfjörðum, reikningskap Vatnsfjarðarkirkju upp á 120 vetr, en eptir reikninginn staðinn hafi Stephán biskup í Skálholti tekið af honum stað þenna löglaut og með ofriki, sett Björn og fólk hans í bann og út af heilögu sakramenti, svo að Björn varð að lofa að ganga frá garðinum.

AM. Fasc. XXXVIII, 3, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar í Ögri. Öll (6) innsiglin eru fyrir bréfinu.

quittunarbref þvppa reikningskapp vatns-
fiardar kirkju.¹⁾

Þad giorum wær gudini jonsson. þorolfr avgmvndzson. þolle(i)fur auñolfson. jon narfason. tristram buason og snore helgason godvm monnum vitrligt med þessv woru opnu brefi adh wær worum j uazfirdi j þann sama tid er biorn gudinson stod þar reikningskap herra²⁾ grimi þosteinssyne er þa var wmbodsman og officialis heilagrar skalhollzkirkju j uestfiordv²⁾ af porciu og mortalia er falled hefdi a greindvm garde wazfirdi. wpp á xx vetr og hundrad. et cetera. Jtem j annare grein wissv uær og full sannindi adh epter æ þad greindr biorn hafdi fyrr gre(i)ndan reikning staded. þa tok biskup stefan wt af greindvm birni þenna sama gard wazfiord fyrir wtan rett eda navckra laygliga sak eda sokn med fullu ofrike so hann setti hann j forbod og allt hans folk wth (af) heilagri kirkju og helgv sakramentvm svefn og samneyte vid kristed folk allt suo leingi ad optgreindr biorn matte lofa (ad) ganga fra optnefndum gardi uazfirde.

Og til sanninda hier wñ settvm wær fyrr nefndir menn wor jonsigli fyrir þetta bref. huerett er skrifad war j avgri (i) jsafirde a visitacio sancte marie anno domini m d. wi.

1) Utan á bréfinu með hendi líkri Eggerts lögmanns Hannessonar.
2) Svo.

104.

4. Júlí 1506.

á Hlíðarenda.

SKEGGI Þórólfsson selr Vigfúsi bónda Erlendssyni jörðina Miðbæli undir Eyjafjöllum fyrir jörðina Bakka í Borgarfirði í Austfjörðum og nokkurt lausafé, en Bakka hafði Vigfús erfð eftir Guðríði Þorvaldsdóttur móður sína.

JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ex originali membrano“. Af 5 innsiglium var þá innsigli Narfa eitt fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 4183 „Ex originali Haldoru Erlendzdóttar í Bolstadahlid“. Var þá bæði innsigli Narfa og Jóns Sveinssonar fyrir bréfinu, því að sama er frumritið.

Þat giorum vier narfue ellíndzson. ion sueinsson olafur þorsteinsson. jon helgason og arne þorbiarnarson godum monnum uiturligt med þessu voru opnu brefvi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra ihesu christi pushuñd fimn huñdrvd og sex ar. æ hlidarenda j slotzhlid æ faustudaginn næsta epter visitacio beate marie virginis vm sumaret¹⁾. uorum vier þhia saum og heyrðum æ ord og handabañd þessara manna af einne alfu vigfus bonda elleñdzsonar eñ skeggia þorolfsssonar af annare. faldizt þat og skildizt uñder þessu þeirra handabañdi at nefndur skeggie þorolfsson selde adurgreindum vigfuse iordena alla halfa midbæle er liggr uñder eyiafiollvm. med ollum þeim gögnvm og gædum rekum og skogum sem greindre halfre iordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og adur greindur skeggie vard fremst eigañde at med logum vegna olofar magnusdóttur konu sinnar. enn henne fiell til erfða epter fodur sinn og modr. skyllde fyrr nefndur skeggie kvittur um oll kirkiufie og reikning-skap sem til mætti. heyra halfre kirkiunne j midbæli. vm suo miket þrattnefndur skeggie hefde teket nív ær.²⁾ hier j mot gaf fyrrnefndur vigfuss optnefndum skeggia vegna olofar konv hans. xx. huñdrada iord backa er liggr j austfiordum j borgarfirde j myrastadar kirkiusokn med ollum þeim gögnum og gædum³⁾ rekum og skogum sem greindre allre iordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu. og opt nefndur Vigfus vard fremst eigañde at med logum. og honum

1) P. c. 3. Júlí. 2) 8vo. 3) 4183; gögnum, (!) 66;

fiell til erfda epter hustru gudride þoruardzdottur modur sina. og þar til sex malnytu kugillde fiogur huñdrud j nautum og saudum fimm huñdrud j varninge. skilde tittnefndur vigfus sier aptur alla svo vordna peninga sem hann gaf vid greindre halfri iordu midbæli ef hun geingi af honum med logum. skyldi huor adr greindra manna vigfus og skegge eignazt nu þegar allan abata og landskyld hvor af þeirre iordu er keypt hefer. en abunadur standa til næstu fardaga. skyldde þratnefndur vigfus hallda opt nefndre iordu midbæli til laga. en nefndur skegge svara lagariptingum. suo og skyldde titt nefndur skegge hallda greindre iordu backa til laga. enn opt nefndur vigfus svara lagariptingum. Og til sanneñda hier vm settum vier fyrr nefnder menn vor inncigle fyrir þetta iardarkaupsbref hvert er skrifat var j sama stad og are degi sidar enn fyrr seiger.

105.

6. Júlí 1506.

á Hlíðarenda.

NARFI prior af Skriðuklaustri kvittar Vigfus bónda Erlendsson um andvirði jarðarinnar Yztaskála (undir Eyjafjöllum).

AM. Fasc. XXXVIII, 8, frumrit á skinni, og er innsiglið döttið frá. — AM. Apogr. 2902.

kuittun vpa yztaskala.

Uier narfue med guðs nad prior af skridvklavstri giorvm godvm monnum uiturligt med þessu voro opnv brefi at vier medkennvzt at vier hofum (feingit) fulla nægiv og alla af vigfvse bonda elleñdzsyne fyrir þa peninga sem hann lofadi oss fyrir iordena yztaskala og eg hefi alla peninga vpp boret epter þui sem vort kavpbref þar um giort ut uisar suo oss vel æ næger. þui gefum uier adr greindan uigfus elleñdzson kuittañ og akærulavsañ vm adr greinda peninga fyrir oss og ollum uorum epterkomeñdum. Og til sanneñda hier vm settvm vier vort inncigle fyrir þetta kuittvñarbrief

huert er skrifat var æ hlidarenda j fliotzhlid jn octava apostolorum petri et pauli. anno domini M^o. d^o. sexto.

106.

17. Júlí 1506.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti úrskurðar skóg þann allan, er Teigskógr er kallaðr, millum Grimkelsár og Kleifar, fullkomna og æfinlega eign kirkjunnar á Stað á Reykjanesi.

AM. Apogr. 2307 „Ex originali fra Stad á Reykianese. accuratissime“ með hendi Árna. Lýsir hann innsíglum bréfsins, sem voru þrjú.

Vier stefan með gvds nad biskup i skalholti giorvm godvm monnum kvnigt með þessv vorv opnv brefe at vær havfum skodad og yferlesid með mavrgum vorvm prestvm og prelatvm i prestastefnv þa agreining sem er i millvm kirkivnnar a stad á reykianesi og þeirra sem bva á hallsteinsnesi vm skog þann er teigskogur er kalladvr. Nv af því at maldagi greindrar kirkiv vtvisar at hvn ætti allan teigskog fortakslavst i millvm grimkelsar og kleifar bædi hid efra og hid nedra og því in nomine domini amen ad svo provvdu og fyrir oss komnv dæmdvm vier greindan teigskog fvlkomliga kirkivnar eign æfinliga bædi ofarlega og nedarliga itakslaust i alla stadi. Samþycktv þennan vorn dom með oss vorer prestar og prelatar og því settv nokrir af þeim sin insigli með vorv insigli fyrir þetta bref skrifad i skalholti in festo sancti alexii confessoris anno domini M d sexto.

107.

1. Augúst 1506.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti skipar, að jörðin Leira í Grunnavík sé aprt tekin og haldin undir Grunnavírkirkju, nema fult skjal sýnist til, að hún hafi með lögum undan kirkjunni geingið.

AM. Apogr. 2357 „Efter originalnum sem liggur á Stadar kirkju í grunnavík“. (AM.)

vrskvrdr biskups stefans fyrir jorðvni leirv.¹⁾

Vier steffan med gudz nad biskup j skalhollte giorum godum monnum kunnigt med þessv vorv opnv brefi ath sira jon eireksson. kom fyrir oss og klagadi ath jorden leira er ligr j jokulfjordum j grunnavikur kirkiv sokn hefdi uerid olaugliga hefdut vñdau sagdri grunnavikvr kirkiv. þar nefndur sera jon fram fyrir oss vitnisbvrði skæligra manna hverer suo hliodudu ath fyrisaugd leira var halldin kirkivnnar eign þann tima sem sera jon arugrimsson godrar minningar hiełlt staden j grvnnavik. Tavlvdv vier vid marga goda menn þar j sueitenne j vorre visitacione ok vrđv aller ðá eitt satter hier vm. þvi biodvm vier ok skipvm ath optskrifvt jorđ sie aptur tekiñ og halldiñ fullkomliga kirkivnnar eign hedan af nema fullt skial synizst til ath hvñ hafi med logvm vñdan kirkivne geingit. enn ef [sa²⁾] sem titt skrifada jorđ helldur hefur nockud logligt skial fyrir henni. þa komi hann sem stefndur fyrir oss med sitt skial junnan tveggia manada at heyrdur þessv vorv brefi. Ok til sanneñda hier vm festvm vier vort jnnsigli fyrir þetta bref skrifat j skalhollte. jñ festo sancti petri apostoli ad vincula anno domini M d. vj.

108.

4. August 1506. í Ásl við Hafnarfjörð.

25. Oktober 1507.

á Reykjum.

VITNISBURÐR, að Eiríkr Þorsteinsson hafi selt Þórarni Jónssyni jörðina Gil í Borgarþingum í Skagafirði fyrir þrjá tigi hundraða.

AM. Fasc. XXXVIII, 9, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu.

1) „Þetta stendur utan á bréfinu med hendi eins gamall og brefed er sialft“ (AM.) 2) [þeir sa, stóð í frbr,

Gilzbref.¹⁾

Þat giore eg ion sigvrdsson godvm monnum kvnigt med þessv minu brefe. þa lidit var fra gvdz byrd. þusund fim hvndrod og vi. ar. ad eg var i hia. sa eg og heyrda eg a) ase fyrir ofan hafnarfiord vm sumarit svdvr vit svnd þridia-
dagen næstan epter peturs Messso ord og handaband þess-
ara manna eirex þosteinsonar af eine halfu enn þorarens
ionssonar af anare. skildezt þat vnder þeirra handabande ad
nefndr eirekvr selde greindvm þorarne til fullrar eignar
iordena alla gil i skagafirde er ligur i borgarþingvm itolu-
lavsa i allan handa mata med ollum þeim gognum ok giæd-
vm. eignum og itolvm. hlutum og hlunendvm sem greindre
iordn fylger og fylgt hefvr ad fornv og nyv og hann vard
fremzt eigande at. her a mote gaf greindr þoraren þriatie
hundrada. skyllde) titt nefndvr eirekur svara ollum lagaript-
ingum a iordvne en optt nefndvr þoraren hallda til laga.
kýne og iorden af ad ganga med logum þa skyllde) þratt
nefndr eirekvr giallda svodan peninga aptur sem hann tæke.
og til sanenda hier vm set eg ion sigvrdsson mitt insigli fyr-
ir þetta bref gjort a reykium i skagafirde i tvngvsueit manu-
dagen næstañ fyrir apostolorum simonis et ivde vm h(a)vst-
ed are sidar enn fyrr seier.

109.

30. Augúst 1506. á Múla í Skriðdal.

29. Marts 1507. á Skriðuklaustri.

ÞORVARÐR prior af Skriðuklaustri selr Þorvarði bónda Bjarna-
syni jarðirnar Eyvindará og Mýnes á Útmannasveit með
fleiri jörðum fyrir jarðirnar Meðalnes og Birnufell í Fellum
og aðrar tilgreindar jarðir.

AM. Fasc. XXXIII, 24, frumrit á skinni. Af 6 innsiglum er nú
eitt fyrir bréfinu.

Þat giorum ver olafur gynnlagvsson. jon kodransson.
prestar skalholltz biskupsdæmis. sniolfur hrafsson. jon sig-

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Svo.

urðsson. arne brandsson leikmenn goðvm monnum vitañligt med þessv voro opnv brefi. ad sub anno gracie M^o qvin-
 gentesimo sexto. a mvla j skriðdal svnnodagin næsta efter
 decollacio sancte johannes baptiste. vorum vier j hia savm
 ok heyrðvm æ ord ok handaband þessara manna priors
 þorvarðar¹⁾ af einne alfv klavstursens vegna æ skriðv. enn
 af annare þorvarðz¹⁾ bonda biarnasonar. ad¹⁾ suo fyrir skildv
 at¹⁾ prior þorvarðr selde til fvllrar eignar ok frials forædis¹⁾
 adr greindvm þorvardi biarnasyne svo heitande jarder ey-
 vindara ok mynes er liggia æ vtmannasveit (j) eida stadar
 kirkiv sokn. halfa bot j tvngv (j) kirkivbæiar kirkiv sokn.
 nesit alt j borgarfirde (j) myrar stadar kirkiv sokn. ok fimm
 hvndrvt fridvirt j lavsagodze. med ollvm þeim gognvm ok
 gæðvm sem greindvm jorðvm fylger ok fylgt hefer ad fornv
 ok nyiv til fialss ok fiorv. ok klavstrid varð fremzt ad eig-
 ande til forna. hier a mot gaf ok gallt fyr skrifadv þor-
 varðr bondi biarnason jardernar medalnes ok birnvfell er
 ligia j fellvm (j) askirkiv sokn. skeggiastade j iokvlsdal j
 hofteig(s) stadar kirkiv sokn. jardernar j lodmundarfirde nesit
 ok vlfstade er liggia j klifstadar kirkiv sokn. med ollvm
 þeim gognvm ok gæðvm. hlvtvin ok hlvnendvm sem opt
 nefndr þorvarðr bondi biarnason varð fremtz ad eigande. at
 fornv og nyiv til fiallz ok fiorv. ok allra landzgæða þeirra
 er þessvm jorðvm ollvm eiga ad fylgia ad riettv ollv til
 tekuv enn eñgv vndan fyrir hvora tveggiv vm allañ þenn-
 añ jardar kavpskap. skyllde hvor fyrir sig hallda til laga
 titt greindvm eignvm ok svara laga riftingvm ef ad kynne
 ad ganga med logvm. Samþyckte þenna þeirra giorning ok
 kavpskap med einv forme ok handabandi herra stephan med
 gvdz nad biskvp j skalholtti er þa var nalægr setiande sitt
 jnsigle med vorum insiglvvm fyrir þetta jardarkavpsbref er
 skrifat var a skriðv klavstri j fliotzdalshierade manvdagin j
 helgsvikv are sidar enn fyr seiger.

---

1) Svo.

110.

6. September 1506. í Heydölum.

STEPHÁN biskup í Skálholti úrskurðar með þeim röksemdum, er bréfið hermir, jörðina Núp á Berufjarðarströnd æfínlaga eign Heydalastaðar samkvæmt testamentisgjöf síra Ívars Pálssonar.

Bisk. Skalh. Fasc. X, 19, frumrit á skinni, sem Árni Magnússon fékk hjá Kristínu á Eiðum Eiríksdóttur prests Ólafssonar frá Kirkjubæ, og gaf Skálholtsdómkirkju. — AM. Apogr. 2626.

Vier stephanus med guds nad biskup j skalholti giorum godum monnum vitanligt med þessu uoro opnu brefi ad sub anno gracie M.^o d^o.¹) vi.^o j heydolum j breiddal j avstfiordvm [in translacione sancti²) cuthberti episcopi et confessoris kom fyrir oss sira hialmur helgason af eirne alfu. en sira einar þosteinson af annare alfu. veitte greindr sira hialmur tilkall ok akæru vm iordena nup a berufiadarstrond er ligr j berunes kirkiv sokn ok syndi oss rauksamligt skial til. at sira ivar heiten palsson hefdi gefit iordena nupp alla til æfínligrar eignar kirkiunne j heydolum fyrir sal sine j testamentum. en af odrum parte vegna sira einars kom fram bref biskups sueins heitens med guds nad godrar miningar. at hann hefdi skipat greinda iord nup under hofs kirkiu j altafirde j staden þeirra peninga er eyddust fyrir sira gutthormi arnodssyne þa hann hieilt hofs kirkiu. syndi adr skrifadr sira hialmur oss þau bref. at erfingar sira gothorms heitens hefdi leyst iordena nup ok golldit hofstad fulla peninga fyrir iordena ok sira ion einarson er þa hieilt hofstad gaf iordena ollungis kuitta. vegna stadarins. jñ nomine domini amen at svo prouodv sem fyrir oss kom. oss i domsæti sitiandia ok þeim dandi monnum er uier kolludum til med oss segivm uier iordena nupp alla a berufiadarstrond med fullvn: laga orskurdi ok doms atkuædi æfínlaga eign heydala-

1) de^o. misritað í frumritinu. 2) [hér hefir upphaflega verið ritad: „a faustudagin jñ festo sancti mansueti et“. Þó að „a föstudaginn“ sé rétt, er hitt þó rangt, því að það er daginn áðr (3. Sept.), og hafa menn strax tekið eptir því og því strykað alt út, og sett það í staðinn, er nú stendr. (4. Sept.)

stadar epter þeim skildaga. sem sira (ivar) heiten gaf iord-
ena med ollum þeim gognum ok gædum sem optnefndri
iordu fylger at fornu ok nyiv. ok til sannenda hier um sett-
vm vier vort jnnsigle fyrir þetta orskurdarþref skrifat j sama
stad tveimur dagum sidar ok a sama ari sem fyr seger.

111. 22. September 1506. á Helgastöðum.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um
ákæru Þorsteins Finnbogasonar til Teits Þorleifssonar, að
hann hefði og héldi peninga, sem átt hafði Eiríkr Loptsson,
í aungu frelsi þeirra, er átt hafa, og Bjarni Ívarsson og
Þorleifr Árnason höfðu burt frá Grund í Eyjafirði og víða
annarstaðar á vegna Sophíu Loptsdóttur kvinnu Bjarna, og
hún var skyldug dæmd aptr að leggja Sveini Sumarliðasyni
til eignar.

AM. Fasc. XXXVIII, 4, frumrit á skinni, og eru öll (13) innsiglin
döttin frá, hafi þau nokkurn tíma fyrir bréfið komið. — AM. Apogr.
3407. — Afskriptir af þessum dómi finnast í einstöku bréfabókum frá
17. öld (svo sem Landsbókas. 788, 4to bl. 123—126), en afbakaðar og
með raungu ártali „1560“, en ekki er hann þar í transskriptinu.

Bref Teitz Þorleifssonar 1506¹⁾.

Þad giorum uier þorkell magnusson. jon petursson. þor-
steinn²⁾ jonsson. jon e einarsson.³⁾ olafur steinsson. hallur
starkadarson godum monnum kunnigt ad uier hofum heyrtt
ok sied yfer lesin ord fyrir ord suo felld³⁾ ord fyrir ord²⁾
sem hier epter stendur ok inne helldur.

Ollum monnum þeim sem þetta þref sia edr heyra senda
magnus þorkelsson. einar eenarsson. petur tūmasson. audun
sigrdzson. lavgrettumenn. biorn haconarson. asmundr hallz-
son. sigurdr sueinbiarnarson. niculas gudwunnzson. jon magn-
usson. niculas gunnarsson. jon þorlaksson ok arñe þorsteins-
son. Q. G. oc sina kvnnigt giorande ad þa er lidid var fra

1) Utan á bréfinn með gamalli hendi. 2) Þorsteins, frbr. 3) Svo

guds burd. M. d. ok.¹⁾ vj. ar æ þridiudagin næsta efter mattheusmessu um haustid æ helgastodum j Reykiadal á þingstad rettum vorum vier j dom nefnder af ærligvm manni finnboga jonssyne logmanni nordan ok uestan á jslande ad skoda og¹⁾ rannsaka oc fullnadar dom á ad leggja vm þa ákiæru er þorstein finnbogason kiærde þar til teitz þorleifssonar. War þar stefnan upp lesen sva latande ad þorsteinn finnbogason hafde stefnt nefndum teite j fyr sogdum stad ok dag. fyrir þa sok ad hann hefde ok¹⁾ heilde¹⁾ þa peninga sem att hafde eirekr lopsson¹⁾ j aungv frelse þeirra er att hafa oc biarne juarsson oc þorleifr arnason hofdu burt fra grund²⁾ j eyafirde oc vida annars stadar. æ vegna soffiv loftsdotter. kvinnv biarna oc hun var skyldvg dæmd aptur ad leggja sueine sumarlidasyne til eignar enn hans umbodsmanni til hallz oc medtoku. Ok suo fyrir adra þa sok ad hann hefde ok heilde¹⁾ þridiunginn j jorðvnm asgeirsam ok liækiamote.¹⁾ ok þeim fridvm peningvm oc ofridum er þar med stodu. j aungu laugligu frelse sidan þær uoru afhendar oc aftur lagdar finnboga jonssyne logmanni. til fullrar eignar sem bref þar um gior utuisa. Ok ad suarinne stefnunne dæmdvm veir¹⁾ hana logliga med ollum sinum greinum oc articvlis oc teit þorleifsson þar þa logligan(a) fyrir kalladañ. Birtte þorsteinn finnbogason þar fyrir oss bref med godra manna jnciglum ad hann hefde keyptt med handabande til fuilrar eignar þessa sauñv peninga til allrar soknar og akiæru oc allz æbata er med logum ma á segiaz adr en hann stefnde teite. ad finnboga jonssyne faudr sinum er med fullum lavgum hefde eigande ad þessum peningum vordid sem godra manna bref ok domar þar vm gior oc giord þar¹⁾ ut visa. hvar inne stendr j greindum domum brefad oc bokad med fullum skilrikium ad sueine svmarlidasyne uar dæmdur allr arfur epter eirek loptsson fodur-fodur sinn. Enn þar epter syndiz giptiñg. fiekaup oc lauglig festing. j á nefndum stad millum sveins sumarlidasonar oc gudridar finbogadotter med helmingsfielage oc loggiofum til skildum oc handseldu samþycke sumarlida eirekssonar. Synd-

1) Svo fullum stöfum hér. 2) tvískrifad í frbr.

iztt þar epter frafall sueins sumarlidasonar ok misdaude suo ad gudrun dotter sueins svmarlidasonar og gudridar finboga-dottvr erfde faudur sinn enn gudridr dottur sina gudrunu. Enn finboge jonsson gudride dottur sina, kom þar oc fram bref med godra manna jnnsiglum suo latanda ad þeir vissu fyrir full sanninde ad soffia lopszdottur ok biarne jvarsson bonde hennar ok þorleifur arnason (son) hennar hofdu vegna soffiu fra grund j eyafirde af þeim peningum sem att hafde eirekr loptzon epter hann daudan ei minne peninga (en). cc. hundrada med kostnad ok spenningum ok burt flutningum j fridum peningum ok ofrijdum. Birtizt ok med skilrikium ad sumarlide eireksson hefde lyst þa hann giptte suein son sinn gudride finbogadottur ad soffia lopszdottur hefde haft fra grund eptter eirek lopsson fra fallenn. cccc. (hundrud) hundrada ok ei aptur luktt neitt af þeim peningum. Ok ad ollum þessum profuum brefum (ok) skilrikium birtvm ek fram komnum oc ad til reiknadre skulld og jnn-tædu af nefndum tueim hvndrudum hundrada ok vottar vm baru ok teite bar ad suara fyrir sig ok sua arna brodr sinn. sem uorv attatiger hundrada dæmdum vier teit þorleifsson skyldvgañ ad giallda greindvm þorsteine finbogasyne þesse attatige hundrada med .xij. alna abata ð hueriv hundrade æ hveriv xij manudum suo leinge sem soffia lopzsdottur lifde. Enn sidan arne ok teitur tokv arf epter þorleif ok soffiu lofzsdottur. dæmdum uier vnder. xij. logrettumanna dom huer abate ð peningvnm skule falled (hafa). Enn annan þridivng vr þeim tveim hundrudum hundrada sem sumarlide eireksson vmbodsmadur sueins sonar sins hafde lyst ad soffia lofzsdottur hafde j burttu haft ur sogdum arfe oc ecke voru vitne til borin. Dæmdvm uier teit skýlldugañ ad uinna eid sem log votta ad su skulld var ei j hans gardd suo hann uisse. Enn ef hann fellezt ad eidinum giallde avnnur attatige hundrada med eiñs abata ok fyrr seger. skulu þesser peningar aller ok jnnstæda ok alogur flytiaztt ok gialdazt æ grund j eyafirde sem þeir uoru j burttu tekner. þorsteine finbogasyne j hond eda hans umbodsmanne. fyrstv skulu gialldaz jnnan manadar ad heyrdum domenum þridiungv peninga. annar

þridiungr peninga jnnan tueggia manada. Enn þridie þridiungr ad næstum fardogum efter. Enn þa akiæru er þorstein finbogason kiærde til teizt ad hann hefde ok helde ok hefde haldid yrkt ok ða setid þriu ar eda leiñgr þridiunginn j iordunum asgeirsam ok lækiamote¹⁾ er liggia j hunauazþinge ok af honum hofdu dæmdar verid ok þeir peningar er þar hofdu med verid ok narfe sigrdsson aftur lagde finboga jonssyne logmanni sem bref ok domar ok skilrike þar um gior ut uisa. kom fyrir oss j fystu godra manna domur er dæm(d)ur uar ða sueinsstodum j hunauazþinge suo latañde ad þeir dæmdu finboga jonssyne logmanni til fullrar eignar þridiungin j iordunum asgeirsam ok lækiarmote¹⁾ ok þridiunginn af þeim peningum sem þar med stodu fridum ok ofridum ok teitur þorleifsson þar med tok j fystu þa narfe sigrdsson med skildizt. Birtiz ok fyrir oss. xii. logrettumanna domr dæmdr ða alþinge med sama skilorde ok eigñ ða greindum peningum ok þar med dæmdu þeir þann dom ok profaleislur sem teitr þorleifsson leidde fyrir einare odzsyne ok dæmdur uar j bolstadarhlid j hunauazþinge um þann opttskrifadañ þridiung j iordunum asgeirsam ok lækiarmote¹⁾ ok þeim peningum er þar med stodu ok fyrr skrifad er onytan ok ecke afl hafa ne halldande um þetta mal. þui fyrir þesse prof ok skilrike dæmdum uier teit skyldugan ad gialda þorsteine finbogasyne uñder sinn eid allan abata ok landznytjar heys þaitar ok eldevidar ok ueideskapar sem hann hefr haftt edur hafa latid j þau þriu ar er finboga jonssyue til heyrde fyrr greinder jardar parttar ok teitur hefur ologliga haldid ok alla þa peninga er teitur hefr tekid med jardarportum fyrr greindum ok finboga til heyrde gialde teitur aptur uñder sinn eid frida peninga ok ofrida þorsteine finbogasyne med xii alna abata æ hueriu hundrade ok fullrette logmannzens þar æ ofan. gialde ad logheimile þorsteins finbogasonar jnnan fiordungs med somum salarstefnum sem fyrr skrifad stendur ad domum heyrðum. Suo oc dæmdum uier þorstein finbogason logliga ok rettiliga mega ad sier taka edur taka lata þridiunginn j iordunum asgeirsam ok lækiamote ok alla

---

1) Svo.

þa peninga er standa æ greindum þridiungum að rettre til-
tolu ok eignast ofrida peninga er þar að ologum standa ok
teitur hafde þar niðr sett. enn kuika peninga til slíkrar ut-
lausnar sem log skipa æ þeim peningum er til usla gíald-
ast eiga að haldast ok inn setiast ok eignast epter logum.
því uier hófum dæmtt logliga eign þorsteins finbogasonar
epter kaupe sinu greindra¹⁾ jardar partta. dæmdum uier þor-
steinu oc hans fylgiara j nefndre adtekttt fridhelga en þa er
uenda¹⁾ ok ueria slíku sakada ok suo gílda sem log skipa
um þa er ueria dæmda peninga j mote logum. skal ok fyrr
nefndur teitur þorleifsson uinna þessa fyrr greinda eida fyr-
ir finboga jonssyue logmanni jnan xiiii natta að domum upp-
lesnum fyrir optt nefndum teite þorleifssyne.

samþyekte þenna uorn dom með oss finboge jonsson
logmann oc því sette hann sitt innsigle með uorum fyrr
greindra domsmanna jnsiglum fyrir þetta domsbref skrifad
uar j sama stad dege ok are sem fyrr seget²⁾.

112.

8. Október 1506.

í Saurbæ.

VIRÐINGARGEÐ á kirkjunni í Saurbæ á Rauðasandi.

Bisk. Skalh. Fasc. XIII, 9, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru
2 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 2462.

Giordarbref kirkjunnar og ornamentorum eius

Bæiar a Raudasandi.

Þat giorum vær jon prestur halldorsson profastur og al-

1) Svo 2) Svo endar bréfið og hefir niðrlag transskriptsins aldrei ver-
ið skrifað. Virðist svo sem transskriptið hafi verið gert eptir uppkasti
dómsins óinnsigluðu þegar í öndverðu á dómstaðnum, og benda jafn-
vel orðatiltækin í inngangi transskriptsins á að svo hafi verið. Hafa
svo dómsmenn sjálfir sett innsigli sín fyrir dóminn transskriptaðan
svo, og látið gílda fyrir frumrit. Hins vegar hafa transcriptores al-
drei innsiglað bréfið. Hitt er og til að bréfið sé falsbréf, því að skrif-
að er það á uppskafning, og ekki veikir það falsgrun, að öll innsigl-
in eru nú dottin frá. Gæti hugsast að aldrei hefði innsiglin komið
fyrir, heldr hafi þveingirnir verið settir í götin til þess að blekkja.

menniligur domare millum gilsfiardar og langaness. kodran jonsson. hermundr oddzson. hallr augmundzson prestar. jon diakne jonsson. helgi gislason. jon sueinsson. arne hermundzson. gunnar eyjolfson. jon vigfusson. jon bromundzson ok sigmundr haralldzson leikmenn godum monnum kunnigt med þessu uorv opnv brefi ad sub anno gracie Millesimo quingentesimo sexto fimtudagin næsta fyrir festvm dionisíj martiris j savrbæ á raudasandi. voru vær vm beidder og til kallader af andresi bonda gvdmvndzsyne er þa hieilt og atte greindan gard ad meta og skoda kirkiuna þar og hennar ornamenta þat sem bondinn andres hafdi til hennar lagt. Saum vær ok heyrdum þar fyrr nefnder menn þar yfer lesid profastbref adr greindz sira jons halldorssonar suo latanda ad hann skyldi fullt valld til hafa ad sia ad kirkium og kirkna eignvm og þeir goder menn sem hann til kalladi med sier j sínv takmarki. Þvi hefer oss saman komid epter biskupsins skipan og profastsins samþycki ad vær giordum og mætum adrnefnda kirkiu fyrir þriatigi hundrada vtan og jnnan. Enn þat ornamentum sem fyrr skrifadr andres bondi hafdi til lagt sem var fyrst bilæti johannis postula. sancte olafur. og aunnr ij bilæti litil. ij merki. glodarker og koparhialmur. iij koparstíkr. giordum vær þetta allt fyrir .v. hundrvt og xx. Reiknadízt þetta allt med kirkiunne fimtan hundrvt og fiorirtiger hundrada. Ok til sanninda hier vm settvm vær fyrr nefnder menn vor jnscigle fyrir þetta bref skrifad j sama stad degi og ári sem fyrr seiger.

113.

13. Október 1506. á Sveinsstöðum.

Dómr sex manna útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um ákæru Guðmundar Indriðasoner til Ásgrims Þorbjarnarsonar út af fjórðungsgjöf Þorbjargar Brandsdóttur.

Landsskjalasafn 94. 4to bl. 3^a — 4^a með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — ÍBfél. 67. 4to bl. 62^b — 63^a „Íclis“ með hendi sira Eyjólfis Jónssonar á Völlum (d. 1745).

Laugmanns domur wim sama mal.¹⁾

Ollum monnum sem þetta Brieff sia edur Heyra sendum vier Jon Sigmundsson. Jon Olafsson. Brandur Einarsson. Hauskuddur Runolfsson. Sueinn Þorfinnsson og Martein Jonsson kuediu Guds og syna²⁾ kunnugt giorande ad þa lidit var fra [Gudz burd³⁾ 0 d vj⁴⁾ aar þridiudaginn næstañ fyrir Luce Euangeliste⁵⁾ æ Sueinstodum j vatnsdal æ⁶⁾ þingstad riettum vorum vier j dom nefnder af ærligum manne finnboga Jonssyni laugmanne nordañ og vestañ æ Jslande Ad rannsaka. skoda og dom æ ad leggja med hans [fullkomligu samþyckie⁷⁾ og riettre malaskipan epter laugum. vñ þa akiæru sem Gudmundur Indridason hafde kiærtt til asgrims Þorbiarnarsonar eptir þui sem sa domur utvisar⁸⁾ sem æ millum greindra manna Gudmundar og Asgrims [hefur⁹⁾ dæmdur verit og [þar kom þa fram¹⁰⁾ fyrir logmanninn¹¹⁾ og oss [giorst vtijsar¹²⁾. stod suo j dominum millum¹³⁾ Annara orda. ad Asgrimur Þorbiarnarson hefde verit dæmdur skyldugur ad leida ij lauglig vitnj fyrir næstu fardaga vmlidna fyrir kongs vmbodsmannj j hunavatsþinge ad Þorbiorg Brandsdottir kuinna greinds Asgrims hefde gefit honum fjórðungsgjof vr ollum synum peningum. Enn ad þeim vitnum leiddum dæmdu þeir til logmanns huortt su gjof skillde Halldast edur ej. suo og huortt Asgrimur skillde eiga¹⁴⁾ Þjundargjof vr peningunum. ef hin þette ej ad laugum halldast mega¹⁵⁾. Nu fyrir þann¹⁶⁾ skulld ad laugmadurinn sagdist ongua vissu feingit hafa vegna Asgrims huortt þesse vitnj hefdu leidd verit [edur ej. Þui dæmdum vier nefndañ Asgrim skyldugañ ad syna med vottum fyrir logmanni inum ad þesse greind lagaprof hafe leidd verit¹⁷⁾ epter þui sem fyrr skrifat standur og j dominum er. Enn ef það kann ej med logum [ad synast¹⁸⁾ þa dæmdum vier Asgrim hier

1) Sjá dóm frá 9. Sept. 1505. „(Utskrift) af domi Finnboga Lögmanns um vottaleidslu“ 67. 2) Svo. 3) [burdi Guds 67. 4) ij, 67 (rangt). 5) Euangelisti 94. 6) b. v. 67. 7) [fullkominni samþykt 67. 8) 67; sl. 94. 9) [hafði ádr 67. 10) [67; fram kom 94. 11) 67; logmann 94. 12) [sl. 67. 13) midli 67. 14) eignaz 67; 15) eiga 67. 16) þá 67. 17) [fellt úr 67. 18) [synt verda 67.

epter skyldugan ad leida fyrir finnboga laugmanne ij loglig vitni vpa sagda fiordungsgiof og hafe leidt þau fyrir Jol næst komande. Og þessum vitnum odrum huorium logliga leiddum sem fyrr skrifat stendur dæmdum vier Asgrime til eignar suo mickit af Tjundargiofinni sem Þorbiorg hefur ej odrum giefit med logligum vitnum Elligar skiptist epter fiarmagni med þeirri grein sem [Rieltarbot virduligs herra Cyreks kongs¹⁾] vtvijsar. Enu ef asgrimur leidir huorge þesse vitni epter þuj sem domurinn til skipar. þa dæmdum vier hann skyldugan ad greida Gudmunde Jndridasyni j hond²⁾ edur hans vmbodsmanne³⁾. Og flytie⁴⁾ heim til steinaar j Suartardal ad næstum fardogum alla þa peninga fryda og ofrida sem Asgrimur hefur ej adur vtgollðit edur kuittan fyrir feingit af þeim peningum sem att hefur Þorbiorg heitiñ Brandsdotter kona hans og hann hefur medtekit og vmbod yfuer haftt med fullum abata epter laugum. Enn þo ad Asgrimur kunne syðar meir enn domurinn til skipar [prof edur⁵⁾] skilrikie til ad faa vpa optnefnda fiordungsgiof þa skal hann somuleidis skyldugur ad giallda alla peninga Gudmunde Jndridasyni sem fyr skrifat er [enn sækie⁶⁾] sitt þa ad laugum syðan⁷⁾. Og til sanninda hier vñ og fullrar stadfestu setti fyrgreindur⁸⁾ [Finnbogi Jonsson⁹⁾] logmann sitt jncigle med vorum [fyr greindra manna innsiglum fyrir þenna sama dom. hver ed giordiz. dæmdist og opiñberliga uppsagdist i sama stad. degi og æri sem fyrr segir¹⁰⁾].

114.

25. Nóvember 1506. á Neðrihólmrum.

9. December 1539.

í Skálholti.

VITNISBURÐR um landamerki Koksvatns (Kópsvatns) i Hruna-mannahreppi. (Athugavert bréf).

Bisk. Shalh. Fasc. V, 11, kopia á skinni frá c. 1600, sem aldrei hefir verið vidimeruð né innsigluð. — AM. Apogr. 2566.

1) [R. B. E. K. 67. 2) hendr 67. 3) i hond b. v. 67. 4) flytia 67. 5) [sl. 67. 6) [og sæki 67. 7) sidar 67. 8) sl. 67. 9) [sl. 94. 10) [b. v. 67.

Köpvatn landamercke.

Það giore eg Oddur prestur Halldorsson godum monnum kunnigt. með þessu minnu opnu Brefi. Ad ec hefi sied og yferlesed. suo láatandi vitnisburd. ord eftter ord. sem hier seiger.

Æg Simon Ormsson handfesti suoddañ vitnisburd. á nedre Haumrum j Holttamannahrepp Halldore Bryniolfssyni. mid-uikudaginn fyrir Andresmesso vm veturinn. þa lidit var fra hingadburd vors herra Jesu Christi. M. d. og vj ár. þessum monnum hia verañdum. og áheyrundum. Petre Biorssijne. Einare ketilssyne og Þorsteini Sigurdzsyni. og morgum audrum gñdum monnum hia veraundum. bædi konum og kaurlum. Ad fyrnefndur Simon Ormsson greindi þesse takmorck og landamercki j millum koksuatx og kotlauga. er liggia j ytra hrepp. ad koksvatñ sette vpp ad gardinum j myrinne er liggur fyrir nedan kotlauga. sionhending ad gardzendanum þeim enum eystra. og nordañ verdañ lungerdishamar. vr lungerdishamre. og sionhending austur yfer ásinu j hol þann sem kalladur er einbue. vr enum vestra gardzendanum og vestur (!) jardfaull. og þetta hafdi halldit verid landeign koksvatx á hans daugum. en næstu lx. ár átolulaust.

Og til sanninda hier vñ. festi ec mitt insigle fyrir þetta Bref. Skrifad j Skalholti. vto Jdus dag Decembris manadar. Anno Domini. m. d. xxxix.

Vier Augmund vnder Gudx nad Biskup j Skalholti giorum godum monnum kunnugt. Ad vier samþyckium. styrckium og j allañ móta laugligañ hauuldum. þennan vitnisburd og landamercke. eptter þui sem þetta Bref innehelldur. Og til sanninda hier vm setium vier fyrir vortt insigle.

115.

1506.

SKRÁ um dýrleika á nokkrum jörðum Þingeyraklaustrs.

AM. 279. 4to bls. 19. skinnblöð með ýmsum skráum frá Þingeyrum, og er þetta með samtíða hendi. — AM. Apogr. 5716 með hendi Árna Magnússonar: „Þetta skrifad á uppskafnar paginas ur 4to mem-

brana, og stendr latinan á sumum blöðunum þar ei hefr verid af-skafid“ (AM).

Anno domini 1000 dº sexto.¹⁾

Wirtuzt suo Þingeyraklaustrs jardir.

in primis boduarsholar xijc oc xx.

saudadalsæ iiijc oc xx.

bergstader xc.

gnystader xijc.

saurbær xijc.

víjk half viijc.

ualldalækr xvjc.

osar xc.

ægisida xlc.

nes lc.

dalr iiijc. oc xx.

titlingstader xvjc.

æfsteinsstader xxc.

midhop xxc.

hagi xxxc.

[Hvammr lxxxxx.²⁾

116.

1506.

DÓMSÁGRIP Einars Oddssonar um illyrði.

Landsbókasafn 68. 4to bls. 121. skr. c. 1690.

Anno 1506 var dæmt aff Einare Oddssyne ad sá mad-ur sem annan kallade mordingia og heffde hann vitne til

1) „Biornus de Skardza. tam in Annalibus suis Islandicis quam in annexis ad Catalogum Abbatum Thingeyrensium. cænobii Thingeyrens fundis certam taxam impositam fuisse scribit anno 1504. Is vero. sine dubio. sua hinc habet. perperam scilicet lecta voce *sexto*. quæ in membrana ita omnino scribitur. non vero *quarto*. uti eum legisse apparet“ (AM.) 2) [neðar á blaðinu með öðru bleki: „alia manu. non tamen recenti“ (AM.)

þeirra orða skyllde sekur við kong íij morkum enn 3 morkum við manninn í fullriette.

117.

[1506—7].

STEFNA Þorvarðs lögmanns Erlendssonar til Þórðar Sighvatssonar um, að hann hafi ekki sótt skipti, að hann hafi meira enn eitt mark á fé sínu og um hnifa burð og klæða.

AM. 238. 4to bl. 49, skr. c. 1570, eptir bréfabók Þorvarðs Erlendssonar.

Stefna Þorvardz Ellendzsonar við Þord Sigvatzson.

Eg Þorvardvr Ellendzson stefne þier Þordvr Sigvatzsson stvndarstefnuv til . . . tvngv æ þingstad riettan sancte Hallvardz dag æ morgenn er kiemvr fyrir þa sok at ec kæri þat til þin at þv sockter ecki þat sk[ípti] j havst eg þingada j Grof. fyrir þa adra sok stefne ec þier at þv hefer meir enn eitt mark æ savdvm þinvm oc fie. fyrir þridiv sok stefne ec þier fyrir hnifabvrd oc klæda er þv ber framar enn log votta. stefne ec þier vnder þann dom sem ec þar yfer nefner vm þessi mal. stefne ec þier at ordfvllv oc logfvllv oc logmali riettv at vitne allra þeirra er ord min heyra.

118.

[1506—1507].

DÓMSÁGRIP UM ÞÓRI (ÞÓRÐ?) Sighvatsson, er hlaupið hafði úr vist.

Add. British Museum 11, 242. (FM. 206) bl. 48a með elzta blekinu (c. 1543).

vj mana domur j nesi.

Var þorer sigvatzson dæmdr sekr tveim morkum við sigvard oc audrum ij morcum við kongdomen fyrir hann

hliop j þvrt vr vistinne fra sigvardi oc vera adrar uj uicur hia siguardi.

119.

22. Janúar 1507.

á Hólum.

DÓMR átta presta útnefndr af Gottskálk biskupi Nikulássyni um Björgu Þorvaldsdóttur.

AM. Apogr. 3964 eptir transskripti frá 9. Aug. 1592, sem gert var eptir bréfabók Gottskálks biskups Nikulássonar. — Afskript af þessum dómi er og í syrpu Guðbrands biskups AM. 242. 4te bl. 16^b — 17^a.

Domur um Biörgu Þorvalldz D(óttur).

Þad giorum vier Jon Þorgilsson Radzmann heilagrar hola kirkiu. haldan Narfason kirkiuprestur. Nichulås wilhialmsson. hallvardur biarnarson. hallur Gudvardsson. Pietur Pállsson. Þorbiörn Jonsson. Jon Jonsson. Prestar hola biskupsdæmis godum mōnnum kunnikt med þessu voru opnu brefi ad [arum eptir gudz burd¹⁾ m. D. vij ár á holum j hialltadal fimtudagin næstann eptir geisladaginn²⁾ vorum vier j dom nefnder af vorum [andalegum faudur³⁾ Goskalk med gudz nad Biskup á holum. ad dæma um þá ákæru er biskupin kiærði til biargar þorvalldzdóttur og j stefnunne stod. þvi in Nomini Domini amen. Dæmdum vier stefnuna lōglega og Biörgu Þorvalldzdóttir lōglega fyrerkallada hier i dag og hun kendizt sialf stefnuna.

Enn fyrer fyrstu grein sem i stefnunne stod. og biskupin klagadi til Biargar Þorvalldzdóttur. ad hun hefði vijsvitandi bundit sinn hiuskap med kaup og festingu j fiormennings frændseme við Jon Sigmundsson. sðum vier og yferlāsum þann dom sem dæmdur uar um Jon Sigmundsson um þetta sama hiuskaparband. á milli sama Jons Sigmundssonar og nefndrar biargar þorvalldzdóttur. hver oss leijst loglegur ad svo profudu þvi dæmdum vier fyrrnefnder prestar ádurnefnda biörgu þorvalldzdóttur med sama sak-

1) [anno Domini M. D. vij 242. 2) p. e. 14. Janúar. 3) [sl. 242.

felli, fiesekt og skript¹⁾ og lausn fyrir ádurgreinda sauk og dæmt var um Jon Sigmundsson og í þeim dome stendur og þessu somu mali tilheyrer.

Í annare grein kærði Goskalk til biargar þorvalldzdottur að hun hefði halldit sig til líkamligra samvista við Jon Sigmundsson, eptir það þau voru dæmd skiliñ. Því dæmdum vier biörgu þorvalldzdottur²⁾ skylda að sveria siettareid fyrir Biskupinum heima³⁾ á hólum eða hanz umbodzmanni eða þar hann tilskipar jnnann máðadar að heyrðum domenum, fellzt henne eidur þa dæmdum vier hana í bann af sialfu verkinu og skyllduga að taka skript og lausn og gialldi heilagri hola kirkiu og Biskupinum .lx. marka fyrir þetta sitt brot ohlyðne og þriosku.

Í þriðiu grein kærði Biskupin til Biargar, að hun hefði verid í svefn og samneyte og aullum samuistum við Jon Sigmundsson með ord og verk, ráð og styrk og allann samdrátt í fullre þriosku, síðann hann var í forbodi og bannsettur, og níðrad svo heilagrar kirkiu rietti því dæmdum vier biörgu skyllduga að sveria siðttar eid, að hun hefði huerki ord eða giorder, atvik eða samvist olaugliga haft við Jon Sigmundsson, síðann hann var bannosunginn, fellst henni þessi eidur, dæmdum vier hana í sama bann, sem Jon Sigmundsson var í sunginn: áður enn hann var leystur, og skyllduga⁴⁾ að taka skript og lausn af biskupinum heima á hólum eða hafs umbodzmanni, þar sem hann tilskipar, og giallda heilagri hólakirkiu og biskupinum lx.⁵⁾ merkur.

Í fjórðu grein kærði biskupinn til biargar, að hun hefði ecki komid heim til hola suo sem hann hefði bodid henni að taka skript og lausn, fyrir [þá olöglega sambud⁶⁾] og samvist sem hun hefde⁷⁾ haft við Jon Sigmundsson meðan hann var í, banni og forbodi og geingid svo í heilaga kirkiu oleyst í langann tíma í fullre þriosku, því dæmdum vier Biörgu skyllduga⁸⁾ að giallda heilagri hola kirkiu og biskupinum, xij. ára fyrir hvert .xvj. daga halld sem hun hef-

1) skriptum 242. 2) sl. AM. 242. 4to. 3) 242; heim 3964.
4) skylldugan 242. 5) 242; xl. 3904. 6) [það ologlega samband 242.
7) hafdi 242. 8) skyllða 242.

ur j kirkiu geingit. enn fyrer sunnudaga og postulamessur. svo opt sem hun hefur j kirkiu geingid. vj. aura. enn um minne haulld eda rumhelga daga. svo opt sem hun hefur geingid i kirkiu xvij¹⁾ alner og .iij.²⁾ merkur fyrer hvert ár er hun hefur pionustu tekid sidann fyrst hun batt olöglegann hiuskap vid Jon Sigmundsson. skal þessi sakeyrer golddinn ad næstum fardaugum. nema biskup vilie leingur bida eda uppgiefa. og ad aullu svo profudu sem fyrer oss hefur komid haufum vier fyrrskrifader prestar þennann dom dæmt. og til sanninda hier um³⁾ setium vier vor Jnnsigle fyrer þetta domsbref skrifad á hólum j hjalltadal die vincentii martiris et levitæ: sama áre sem fyrr seiger.

120.

9. Febrúar 1507.

á Svalbarði.

VITNISBURÐR, að Hálfðan Jónsson fékk Gottskalk biskupi á Hólum umboð sitt og Eyjólfss og Erlends sona sinna til út-heimtu á arfi þeim, er Hálfðan taldi sér og sonum sínum hafa fallið eptir Magnús Jónsson móðurbróður þeirra.

AM. Fasc. XXXVIII, 16, framrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 3410.

umbodsgiof Haldanar i hond Gottskalks

b(iskups).⁴⁾

Path giorvm vid asgrimr hallzson ogh biorn indridason godvm monnum kvnmigt med þessv ockrv brefi ath svb anno gracie m^o d^o vij^o. hinn næsta dag fyrir festum scolastice virginis æsualbarði j þistilsfirði vorvm vid hia sævni ogh heyrðvm a ord ogh handaband sira jons jónssonar ok halfðanar jónssonar at sva fyrir skildv at adr nefndr halfðan gaf sig ogh sitt vmbod ogh sinna sona eyjólfss ogh erlendz j valld biskups godskalks sva framt sem hann villdi sier ogh sínvm sonum til hialpar ogh atstöðv (vera). epter at tala. vtt at heimta ogh at sier taka edr taka lata þann hlvtu arfs sem hann kalladi sinum sonum eyjólfss ogh erlendi tileignar fall-

1) atian 242. 2) Priar 242. 3) sl 242. 4) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

id hafa epter magnus jonsson. modrfodr þeirra. Skyldi biskupinn þetta umbod ogh fiarhalld obrigðiliga hafa ogh hallda mega ogh alla medgiord a eiga þar til þessir somu pilltar væri af omaga alldri. af greida þa þeim edr þeirra erfingia helming þes fiar sem feingizt hefer. en eiga sialfr annað helmingion fyrir sinn godvilia. þar med alla sokn og akærv aa ollvm þeim peningum fostum og lavsum fridum og ofridvm ogh hvar sem standa er þessvm fyr nefndum pilltvm falla edur falled hafa til eignar. Skildi halfdan þat til at þessir hans syner skylldv hier a haldazt ogh vpp fædazt hann sialfr ogh hans varnadr mega hialpligr uera vpp aa þeirra hluta. Ogh til fullrar avdsyningar ogh medkenningar hier vm setr sira jon jonsson sitt jnncigli med ockrvm jnsciglv fyrir þetta bref giort j sama stad degi ogh ári sem fyrr segir.

121.

1. Marts 1507.

á Kirkjubóli.

8. Janúar 1516.

í Vatnsfirði.

HELMINGALAGSBREÐ Björns Guðnasonar og Ragnildar Bjarna-dóttur konu hans.

AM. Fasc. XXXVIII, 13, frumritað transskript á skinni með hendi mjög keimlíkri hendi Björns Guðnasonar,

Helmingafielagsbref ragnhildar og biarnar,¹)

Þaðh gioruð wær grímr prestur þosteinnsson oficialis heilagrar skalhöllzkirkíu aa millum geirholms og langanes j añ-arfirdi. eigi sidr profastvr og almenuiligr domari j greindu takmarki. þolleifr annólfsson. þorgils jndridason og eyolfr jonsson leikmenn. sama biskupsdænis godum (monnum) wítlígt med þessu woru opnu bresi adh aa sunnudaginn epter [quarto tempore²) wíku wíu uetriun aa langafaustu. þaa lidid war fra língadbúrd wors herra jhesu christi þusund fimm hundrud og wíu ár. aa kirkjuboli j ualþjófsdal. worum wer j hið saum og heyrdum aa ord og handaband tueggia

1) Utan á bréfinu með hendi Magnúsar prúða, að mér sýnist.

2) Svo. P. e. 28. Febr.

ærligra manna Biarnar bonda gudinasonar af einni alfu. Enn husfru ragnhilldar bíañadottur hans eigin ektar kvinnv af annari alfu. adh suo fyrir skildu j þessu þeirra hermdu handabandi greindra manna. adh þau laugdu med sier helm-ingafelag allz þess fiar er þau attu þá og eigande adh yrde og adh hefde ordid og þá war ofortærtt og eigi fargath sem woru jarder hærra¹⁾ nafnbota eda smærre med aullum fasta-eignum sem þau fyrr greind hion med erfdum eignatz hafa eda sidar meir kann med erfdum wndir þau adh bera stærre og smærri Eigi sidr þau odaul seni auketz hafa eda aukatz kunna hier epter adh saulu eda sama med giauf eda giallde eda huern ueg sidar sem þeim med eign odol aflatz wnder sliku skilyrde sem wñ gripi og ganganda fiar¹⁾ kuika og og davda sma og stora sem skilur vm jarder stærre og smærre adh avllum peningum feingnum og ofeingnum til teknum enn aungum fra tauldum. under þetta þeirra helm-ingafelag. skyllde greind husfru ragnhilldr eiga kost adh kiosa huenar sem hun uilldi j sinn helming þau haufudbol af þeirra gozum sem hun uillde. so skyllde hon hafa huort hon vill silfur (edur tye j sinn hlvt²⁾) Eigi (sidvr²⁾) skylldi hun eigá kost og skildaga til adh leysa þau haufudbol til sin sem hun uillde af þeim sem a partt biarnar kæmi ef suo kynne ske adh nauckrar oskullder kynni upp á biorn adh koma. Attu þau þesse fyrr nefnd hion bion og ragnhilldr baurn sín á mille skilgeten þa þetta fiar helmingx skipte greindra manna á millum giorditz. hier til ofan á greinde og gaf titt nefndr biorn bondi husfru ragnhillde kueni sinni kiaurgrip ur fe sinu. Og til meiri avdsyningar og sannrar medkenningar þá sette biorn gudinason sitt jnsigle med worum adr greindra manna jnsiglum fyrir þetta helmingsfelagsbref huertt er skrifad war j sama stad og ar degi sidar enn fyrr seigir.

Medkennntz wær olafr gudmundzson. helgi jonsson. jon siguazson. loptr gudmundzson og gudmundr sigrdzson adh wær haufvm sed og heyrtt yfer lesed suo hliodanda bref sem hier fyrer ofan skrifad star wnder þeirra godra manna

1) Svo. 2) [milli lína í frbr.

jnsiglum sem fyrir þat eru skrifader. Og til sanninda hier
wm settum wær fyrnefndir menn wor jnsigli fyrir þetta
transkriptarbrief huerth er skrifad war j uazfirde j jsafirde
þridiudagin næsta epter þrettanda dag jola¹). anno domini
(M) d xvj.

122.

5. Apríl 1507.

á Hólum.

PRESTASTEFNUBRÉF Gottskalks biskups á Hólum.

AM. Fasc. XXXVIII, 17, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið
frá. — AM. Apogr. 3411.

Citatia Gottscalchi episcopi Holani.

Wier Godzkalch med gudz nad biskup á holum j hiallta-
dal giðrum godum monnum kunnigt med þessv voru opnu
brefi at wier hofum sett ogh skipad almenniligt synodum
uora prestastefnu a uideuollum j skagafirde þridiudagin ogh
miduikudaginn fyrir halluardzmessu nu næst er kemur^a). ept-
er þui sem laugin utuijsa ogh godur gamall wane er til. þui
bidium wier alla um lærda menn ogh vnder skylliduga
hlydne biðum sem byggja ogh bua millum hrutafiardarar
ogh ulfsdalafialla ogh hier efter nefnast j þessu uoro brefi
at þeir kome j fyrr greindan stad ogh dag med sinum jn-
ciglum ogh aullu þuj sem þeim ber ath hafa æ prestastefnu
ogh statutam giðrir nad fyrir at tractera ogh skoda aull mal
sem þar fram koma ogh oss ogh heilaga kirkiu æhrerer ogh
oss ber yfer ath taka med uorum lærðum monnum. Skyllid-
um wier þar til fyrstan

brodur eirek med gudz nad abota æ þingeyrum nenia
hann sie j Riettum laugligum stadarins umbodum.

jon þorgilsson.

petur palsson.

gilbrikt jons(son).

nichulas vilhialmsson.

þorstein jonsson.

1) P. e. 8. Janúar. 2) P. e. 12 Maí 1507.

gunnar þordarson.
 halluardur biarnarson.
 þorbiorn jonsson.
 jon sueinsson.
 olafur gudmundzson.
 snioolfur jonsson.
 jon jonsson.
 jon marteinsson.
 þorualldur olafsson.
 einar magnusson.
 magnus gudmundzson.
 halfdan nafason.
 jon brandzson.
 gisle gudmundzson.
 steinn markusson ogh
 þorleifur jonsson

prestar holabiskupsdæmis. Skulu allir þessir koma til fyrr
 nefndrar prestastefnu sem laugliga stefndir vndir fulla hlydne
 uit heilaga kirkiu ogh oss,

Ogh til sannenda hier wm heingium vier uort secret-
 um fyrir þetta bref er skrifat war æ holum j hialltadal manu-
 daginn næsta epter ambrosiusmesso. anno dominj m. d.
 uij ar.

Bidum uier wm alla goda menn at þeir uerdi uorum
 sendiboda hialpliger med þetta uortt bref.

123.

9. Apríl 1507. i Skálholti.

STEPHAN biskup i Skálholti úrskurðar Smáhamrareka i Stein-
 grimsfirði eign kirkjunnar á Hvanneyri i Andakil samkvæmt
 gjafabréfi Auðunar Salomonssonar.

AM. Apogr. 1736 eptir koptu með hendi Páls lögþingisskrifara
 Gíslasonar. „Þetta bref miög lased og jnnceigled fra slited“.

Um smðhamra reka j Steingrimsfirde.
 Vær Stephan med gudz nåd Byskup j Skalhollte giör-

um godum monnum kunnugt með þessu voru opnu brefe að Jon Þordarson á Hvanneyre kom fram með bref Audunar Salomonssonar með hans hanganda jncigle. að hann hefde lukt kyrkiunne á Hvanneyre Smðhanra þeka í Steingrimsfirde í Fells kyrkiu sokn. hvalreka og vidreka. Þvi leitst oss það með öðrum góðum monnum þeim sem vier höfum til kallad með oss lærðum og leikum í allañ mæta skiallegst vera. og þar fyrir skipum vær greindañ allañ þeka kyrkiunnar Eign á Hvanneyre. svo framt sem ecke kiemur annað skiallegra fram hie í mote. Og til sannenda hie um setium vær vort jnnæigle fyrir þetta skipunarbref skrifad í Skálholte sexta feria ebdomade¹⁾ pasce anno Domini 1507.

124.

10. Apríl 1507.

í Skálholti.

Björn Þorleifsson fær af sínum parti Stepháni biskupi í Skálholti í vald alla bóndaeignina í heimalandinu í Vatnsfirði og hálfa Borgarey, guði, jungfrú Marie, Ólafi kongi og öllum helgum til æfinlegrar eignar, ásamt öllum peningum í Vatnsfirði, kvikum og dauðum og ánefndum jörðum, en biskup kvittar Björn um þær sakir, er Björn (ríki) afi hans reið í Skálholt og greip peninga stólsins og hélt síðan leingi, og að sami Björn afi hans, ásamt Þorleifi syni sínum, reið til Helgafells og eyddi og spenti klaustrsins peninga, enn frenir að Þorleifr Björnsson, faðir hans, í annan tíma reið í Skálholt með fjölmenni og tygjabramli og rauf biskupsbergin, berandi út tygin og barneski staðarins í forþrot við staðarins umboðsmann og kirkjunnar, sem og um aðrar sakir, er Birni ber fyrir að svara.

AM. Apogr. 904 „Ex orig Vatzflord. accuraté“. — Apogr. 1225 „Ex originali Reykholensi in Islandia 1733“. Staðarfrumritinu frá Vatnsfirði og Reykhólafrumritinu, sem Björn Þorleifsson og niðjar hans hafa átt að hafa í höndum, ber undarlega mál á milli. — Afskript af bréfinu er og í Kriegers safni 2. 4te bls. 103—113 með hendi Styrks Þorvaldssonar.

1) ebbede (!) Apogr.

Giörningsbref biskups Stephans og Biörns Þorleifssonar
um Vatsfjörð og mældaga þar.¹⁾

Það²⁾ giorum uær helgi prestur jonsson officialis [heilagrar skálhollz³⁾ kirkiu mille botzar og gilsfiardar. gisle jons-son kirkiuprestur j skálholtti. asbiorn sigurdzson skolameistari sama stadar og⁴⁾ jon eireksson prestar skálhollz byskupsdæmis godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi æ laugardagin j paskaviku þa er lidid uar fra hingadburd uors herra jhesu christi. M. d. vij. ar j skrudhusinu j skálholtti voru vær⁵⁾ j hia. saum og heyrðum æ ord og handaband þessara manna af einni alfu herra steffans med guds nad biskups j skálholtti enn af annari [biarnar bonda þorleifssonar⁶⁾]. faldizt þat og skildizt undir þeirra handabandi æd nefndur biorn gaf upp og lagdi j ualld biskupsins [af sinum parte⁷⁾ [alla bonda eignina⁸⁾ j uatzfirdi j heimalandinu og halfa borgarey [herra biskupinum til frials forrædis. Enn gudi og jungfru marie. hinum helga olafi konungi og ollum helgum til æfinligrar eignar⁹⁾ med þeim [ollum peningum¹⁰⁾ sem [þa voru á stadnum¹¹⁾ og stadarins jordum ollvm¹²⁾]. kuikum og daudum. fridum og ofridum. [svo framarléga sem hann matti fremzt med logum giora¹³⁾]. ad þeim peningum frateknum. sem greindr biorn hafdi þangad [latid reka um haustid sua sem j fodur¹⁴⁾ Enn aullum audrum peningum¹⁵⁾ kyrum og ohrærdum. voru þessar stadarins jarder æ nefndar kirkiunni til æfinligrar eignar. fyrst sueins- hus. midhus. halshus. þufna land. halfa¹⁶⁾ skalauik. eyri¹⁷⁾ j miofáfirdi. giorfudalur j isáfirdi. [hest land og¹⁸⁾ drangar æ straundum. Jtem lagdi greindur¹⁹⁾ biorn kirkiuni til æfenligrar eignar. ij. jarder suansuik og uoga. skylldu greindum²⁰⁾ uatzfirdi fylgia oll þau jtok. rekar og reka partar sem honum hafa fylgt adur ad fornu og nyu. ad ollu til teknu. enn ongu fra skildu.

1) Krieger 2; 2) þath, 1225; 3) [sl. 1225. 4) ok 1225 5) 1225; sl. 904; 6) [1225; biorn þorleifsson 904; 7) [1225; sl. 904; 8) [bonda eignina alla 1225; 9) [sl. 1225; 10) [peningum ollum 1225; 11) [1225; á stadnum uoru 904; 12) 1225; sl. 904; 13) 1225; sl. 904; 14) [vm haustid j fodre 1225; 15) [1225; sl. 904; 16) half 1225; 17) eyr 1225; 18) hestur. 1225; 19) skrifadur 1225; 20) sogdvm 1225;

Item [hier j mot j¹) sama handabandi gaf adur skrifadur biskup steffan fyrr greindan²) biorn ollungis kuittan og ækærulausan firir sier og ollum sinum epterkomendum kirkiunnar formonnum sierliga um þessar saker sem hier epter fylgia. fyrst um þa sauk ad biorn faudurfader hans reid heim æ stadenn j skalholhti med fiolmenni greip³) og tok ad sier stadarins peninga. j moti uilia og radi kirkiunnar formanna þeirra sem þa uoru [og hellt sidan vm langa tima⁴). Jtem reid enn⁵) sami biorn bondin⁶) æ klaustrid æ helgafelli og med honum þolleifur sonur hans. eydandi og spennandi klaustursins peninga. Jtem firir þa þridiu sauk ad þolleifur fader hans reid og heim æ stadin j skalholhti [j annan tima⁶) med fiolmenni og tya bramli og rauf biskups herbergin berandi⁷) ut tyin⁸) og harneski stadarins j forþrot uid stadarins umbodsmenn og kirkiunnar [og ollum audrum sokvm þeim sem opt saugdvm birne ber ath svara firir sinn part sinna foreldra vegna þeirra sem þangat til hofdv ordit⁹). Jtem skylde titt skrifadur biorn og¹⁰) uera olllungis¹¹) kuitur [og ækærulaus¹¹) um reikningsskap kirkiunar j uatzfirdi ad holdnum ollum þessum skildaga¹²).

Og¹³) til sanninda hier um festum uier fyrnefnder prestar uor þusigli firir þetta bref skrifad j sama stad og are dei¹⁴) sidar enn fyrr seigir.

125.

7. Maí 1507. í salnum á Hólum.

VITNISBURÐR, að Jón Sigmundsson hafi feingið Gottskalk biskupi á Hólum til fullrar eignar jarðirnar Hól og Bessastaði í Sæmundarhlíð, fyrir þá peninga, sem biskup reiknaði, að Björg Þorvaldsdóttir væri Hóladómkirkju skyldug fyrir eyðslu stólsins (Falsbréf).

1) [1225; sl. 904; 2) sagdan 1225; 3) 1225; sl. 904; 4) [1225; sl. 904; 5) 1225; sl. 904; 6) [1225; sl. 904; 7) takandi 1225; 8) tye 1225; 9) [1225; sl. 904; 10) b. v. 1225; 11) [sl. 1225; 12) skilmála 1225; 13) Ok 1225; 14) 904; deige 1225.

Bréf þetta er prentað hér eptir AM. Apogr. 4015 „Ex charta“, með hendi Páls Hákonarsonar. — AM. Apogr. 4024, eptir afskrift með hendi síra Jóns Gottskálkssonar. — Prentað áðr í Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum III. Hólum 1608, bl. Bvii a—b (= b) og Reykjavík 1904 bls. 155, og í hinum II. Hólum 1595 og Reykjavík 1903 bls. 107—108 (= c). Þetta er það bréf, sem Guðbrandr biskup kallar „falsbréf um Hól og Bessastaði“, hið fyrra. Um þetta bréf fer Guðbrandr biskup svo feldum orðum í bæklingnum 1595 bls. 111—112:

„Hér vil eg og svo kunnugt gera góðum mönnum, úr hverju vér hyggjum þetta bréf spunnið. En hér er bæði gamall og langur atrekandi.

Eptir biskup Ólaf Rögnvaldsson frá fallinn (Anno M. cccc xc vij) nær krossmessu um vorid, varð Gottskálk Nikulásson, bróðursonur hins dauða, kjörinn til biskups á Hólum. Hann sigldi og setti síra Jón Þorvaldsson til ráðsmanns og officialis yfir stigtid, hver síra Jón eð í þann tíma hélt Hóskuldstaði. Gottskálk hafði verið utan í tvö ár. Nú þá eg tók til að áhværa þessar jarðir, þá fann eg síra Gottskálk heitinn Jónsson í Glaumbæ; það eg hann og krafði að sýna mér eignabréf biskups Gottskálks fyrir þessum jörðum, en hann lagði þar við sína trú, sál og æru, að hann hefði ekkert bréf þar um, að frá teknum þeim tveimur kaupmálabréfum Kristínar móður hans, sem gerð voru á hennar brullaupsdögum, sem hann þá sýndi mér, og ei sagðist hann nein bréf önnur hafa um þær jarðir. En þó í öðru gat hann þess svo sem í spurningu, hvort Björg mundi ekki hafa verið á Hólum hjá Jóni Þorvaldssyni bróður sínum. Og til merkis hér um, þá fanst eptir hann afgeinginn bréf skrifað á lausan pappír soddan meiningar“:

Það giorum vier Sæmundur Simunarson. Gilbrigt Jónsson. Jón Halldorsson¹⁾ að vier hofum heyrst sagt að Biörg Þorualldzdotter hefde setid á Hólum með fiolmenne. hia Síra Jone Þorualldzsyne Broður sijnum. þa hann var Officialis og eydt storum Peningum fyrir Dom Kirkiunne et cetera.

„Nú af því að þetta var laus pappír, þá var nauðsyn að gera bréf bér upp á, ef duga skyldi, en skipta þó um mannanöfnin, því að þeir vissu að innsigli Sæmundar Simunarsonar mundi þekkjast, ef það væri ei sem það ætti að vera; annars þóttust þeir vita það, að þetta mundi ei meir rannsast, og ekki rangdæmast, hvort sem það væri hvítt eða svart, þegar bréfið væri innsiglað og vel skrifað“.

1) Þannig.

Það medkiennust Jeg Asgrimur Ormsson. Þorvalldur Asmundzson og Brandur Gunnarsson og gíore ollum monnum¹⁾ viturligt med þessu voru opnu brefe. ad sub anno [m. d. og vij²⁾ ar. j salnum a holum j hialltadal þann vij dag maius³⁾ manadar vorum vier til vitnisburdar kallader, ad heyra ord og sia handsol⁴⁾ biskup⁵⁾ Gottskalks og Jons Sigmundzsonar. er Jon Sigmundzson fieck biskupinum þar strax til fullkomlegs gialldz jardernar Hol og Bessastade [liggiandi⁶⁾ j Sæmundarhlíjd j reinistadar⁷⁾ kirkjusokn. fyrer þa peninga sem biskupin reiknadi ad biorg þorualldzdotter være Hóla domkirkiu skyldug fyrer eydsu stolsins. Og til sanninda hier um [setium vier vor Jnsigli fyrer þetta bref sem⁸⁾ skrifat var⁹⁾ i sama stad deigi sijdar enn fyrr seiger.

126.

1507.

Brót af nokkrum bréfum Gottskálks biskups um Jón Sigmundsson, tekin eptir bréfabók biskups sjálfs.

Bréfabrot þessi eru hér öll tekin eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum II. Hólum 1595 og Reykjavík 1903 bls. 114–115, og hinum III. Hólum 1608 og Reykjavík 1904. Tilvisunarkerki eru hér sett við orð Guðbrands biskups sjálfs.

I.

„Item i bréfabók biskupsins standa þessi orð með hans eigin hendi“.

Vier Goskalk med Gudz nad Byskup a Holum gíorum godum Möñum viturligt [med þessu voru opnu briefe,¹⁰⁾ ad vier hófum forbodad Jon Sigmundzson og sett honum anefndan tíjma til Betranar. [eptir þui sem Lógin skipa.¹⁰⁾ Enn sa tíjme er fyrer lóngu lidin. og hefur Jon ecke [til vor komid¹¹⁾ [et cetera. (Et post pauca)¹²⁾ þui vit fyrer víjst Jon Sig-

1) sl. 4024, b. 2) [1507, b. 3) þannig öll. 4) handaband 4024. 5) biskups 4024; B., b. c. 6) [sem liggia 4024. 7) Reynenesstadar, b. 8) [et cetera, b. c. 9) [et cetera 4024. 10) [sl. 1608. 11) [giört það til vor ad koma 1608. 12) [sl. 1608.

mundzson. ad vier setium þier xv daga frest. þu siert kom-
en¹⁾ heim til Hóla [jnnan þeirra xv daga.²⁾] villtu þa enn ei
koma. þa Bannsyngium vier þig fyrer vijst þegar oss lijkar.

II.

„Ei kom Jón að heldur til Hóla, þar fyrir hefur biskup bannsun-
ið hann. Því að það vottar dómur Bjargar, hann hafi það ár M. D.
vij bannsynginn verið eður fyrr. Ná eptir þessa bannfæring, þá skrif-
ar biskupinn enn bréf, sem vottar hans bréfabók með eiginhendi“:

J fyrstu biodum vier þier Jon Sigmundzson Lausn Hei-
lagrar Hóla Dom Kirkiu vegna og vorra af þui banne sem
vier hofum þig i sett og sungid med vorum Prestum fyrer
þijnar Dæmdar opinberar Saker. [so framt Kirkian fær sijn-
ar Sekter. sem þier hafa verid a hendur Dæmdar.³⁾]

III.

„Grein úr einu sendibréfi biskups Gottskálks til Sveins⁴⁾ (nokk-
urs) Pálssonar um Jón Sigmundsson“:

Vier hœlldum hann i forbode og banne. epter vorum
[Domum: Hofum vier giort honum bod og latid tala vid
hann.⁵⁾ ad hann skyllde koma til vor i Friheit⁶⁾ af oss. [og
giora oss Reikningsskap af Kirkiunum og taka sijnar Skript-
er sem hœnum hafa verid Dæmdar.⁷⁾ enn hann hefur so
suarad. ad hann vilde koma og vera sættur. Enn hann
kiemur [þo⁷⁾ alldrei [et cetera.⁷⁾]

IV.⁸⁾

„Item standa þessi orð i bréfabók biskups Gottskálks, skrifuð
með hans eigin hendi“:

Vm Jon Sigmundsson. meigi þier vita. ad vier fullkom-
lega. seigium þennan sama Jon Sigmundsson sem þier kall-
ed Lögmann. j hæstu Pauans Banne.

127.

[14. Maí 1507]. á Reynivöllum.

Dómr sex manna útnefndr af Þorvarði lögmanni Erlendssyni
um boðfall Sigurðar Þorleifssonar.

1) jnnan þeirra xv, b. v. hér 1608. 2) [sl. hér 1608. 3) [sl. 1608.
4) Jóns 1608. 5) [Dóm 1608. 6) Friheite 1608. 7) [sl. 1608. 8) þetta
brot stendr að eins í bæklingnum 1608.

AM. 238. 4to bl. 49b — 50, skr. c. 1570 (Bessastaðabók), eptir bréfabók Þorvarðs lögmanns. — Dómr þessi er til í mörgum afskriftum yngri, öllum ártalslausum, og sýnast þær allar stafa frá Bessastaðabók.

Domur vm bodfall.

Þessir domsmenn millvm Sigv[r]ðar Þolleifssonar oc logmanzens Þorvard[z Ellendzsonar].

lagdi Petvr vnder log vid logmannenn vm bodfall fostv-dagenn j gagnndagavikv æ Reynivollvm. dæmdo þeir bodfall vpp æ Sigvrð Þolleifsson vm. iiij. bæe. eyre fyrer hvornu bæ. sor sa bokar eid er bod bar til Sigvrðar at hefde þing-bod borid til Sigvrðar at logvm. hiet sa madvr Eyolfvr Havks-son sem sor. dæmvm vier honvm Sigvrde eid eda konvne þeirre sem bodit bar innan .xiiij. natta j Savrbæ fyrir log-manninvm eda hans logligvm vmbodzmanni at hvn hefði bodit borit at logvm til Petvrs oc Jons i Laxarnes oc at þessvm eid vnnvm kvittvr j fyrsettan tima. Svo oc dæmd-vm vier j sama dome Petvr Jonson oc Jon Gislason skvildvga at svara bada at helminge hvor fyrir .xviij. bæe. enn konge eyre fyrir hvornu bæ. sem logbok seiger j bodfall. fyrsta salit innan siovdar en allt lvet fyrir Michaelismesso j havst.

Asbiarnn Sigvattsson. Jon Sigvrðzson. logriettvmenn.

Gvdmvndvr Jonson. Brandvr Bardarson. Ellendvr Odz-son. Kietil Snorason et cetera.

128.

18. Maí 1507.

í Fíflholtri.

Dómr sex manna útnefndr af Narfa Erlendssyni, umboðs-manni Vigfúsar Erlendssonar kongs umboðsmanns í Rang-árþingi, um kæru sira Jóns Árnasonar til Hafliða Arnórssonar, að hann hefði og héldi sinn móðurarf Eystra-Fíflholt í Landeyjum.

Bisk. Skalh. XVIII, 39, frumrit á skinni. Öll (6) innsigli eru dottin frá. — AM. Apogr. 2382.

Domur sira jons arnasonar vm partinn j eystra fíflholtri.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyrð

senda. Guðmundur íonsson. Þorvaldur eiríksson. Ólafur íonsson. Eyjólfur helgason. Sýgurdur andresson ok Gunnstein Þíornsson. Q. G. ok sína kunnigt gíorandi. ad sub anno gracie M^oCVI. vorum vier j dom nefuder af ærlígv^m manni narfa ellenzsyne vmbodsmanni vígvus erlenzsonar kongs vmbodsmannz a þríudægin næsta epter halluardzmessv j eystra fíflholtti aa þíngstad ríettum. ath dæma ok skoda þa akæru sem síra íon arnason kærði til hafliða arnorsonar. ath hann hefði ok híelldi sinn modurarf eystra fíflholt. var greindur hafliði þar þa lauglíga fírir kalladur epter þuí sem stefnan bar vítni vm ok hans síalfs medkenning. Jtem kom greindur síra íon þar fram med opít bref vnder hangandi oskauddum goðra manna jnsíglum ath adur greind íord eystra fíflholt var gefín heíman til gíptíngar haullu gunarsdottur modur adurskrífads síra íons af gunari markussyne faður hennar til moz víð arna heítin íonsson. Híer med tíedízt þar fírir oss vítnísburdarbrief med dandímanna jnsíglum huert ed vottadí ath adur skrífadur arní íonsson fader síra íons hafði híellt ok tívdadí fýrskrífada íord vppaa x vetur ok þadan af leíngur ok eígi gaf hann níe selldi suo þeír víssv. Jtem kom þar eckí neít skíal fram af hendi hafliða ath oppt skrífud íord hefði med nauckrum laugum vndan geíngít títt skrífudum síra íoní. þuí at suo próffudu ok fírir oss komnv dæmdum vier þrattskrífudum síra íone arnasyne til eígnar¹⁾ suo mícín hluta j títtskrífadrí íordv sem hafliði hafði halld ok medferd yfer. hvað reíknadízt x^e ok þar epter fíalslíga níota mega. vtan a næsta þíngí er þíngat verí j greíndum stad j fíflholtti verí framborít þad sannenda próf ok skílríkí vnder dandímanna dom ath þratt skrífud íord hefði med laugum vndan þrattskrífudum síra íoní geíngít. samþykttí þenna vorn dom med oss greíndur narfí erlenzson ok marger adr-er goðer menn. Ok til sannenda híer vm festum vier vor

1) Hér er útskafið nokkuð úr frumritinu, allmörg orð. „Mun eitt-hvad ofskrifast hafa, en þeir þessvegna ei vilíad brefed upp aptur skrífa“ (AM.)

jnsigli fyrir þetta domsbref skrifad a breidabolstad j flíoz-
hlid deige sidar enn fyrre seiger.

129.

18. Maf 1507.

á Munkapverá.

ELIN Magnúsdóttir, Einar Sigurðsson og Jón Sigurðsson fá
Einari ábóta og klaustrinu á Munkapverá til fullrar eignar
þann part í jörðunni Illugastöðum, er þau hefði mátt hljóta
að erfð eptir Stíg Einarsson, en ábóti kvittar Stíg um alt
það, er hann hefði mátt vera klaustriuu skyldugr.

AM. Fasc. XXXVIII, 23, frumrit á skinni með hendi síra Finn-
boga, og eru öll (3) innsiglin fyrir. — AM. Apogr. 3033. Prentað í
Tímariti Jóns Péturssonar IV, 71—72.

Uppgíoff Elenar Magnúsdóttur Einars og Jóns
Sigurðssona a jllugastada tiltale 1507¹⁾

Þat gíorum wier flinnboge prestur einarsson. hallr as-
grimsson ok jón þosteínsson goðum monnum viturlígt með
þessu woru brefe. þa lídít var frá hingatburd vors herra
íhesu christi þushund fímm hundrut ok víj ær æ múnka-
þuera j eyiafirde þrídiudaginn næstan eptir halluarczmessu
vím vorit vorum vier hía. saum ok heyrðum æ ord ok handa-
band heíðrsamlígs herra abota einars a múnkaþuera af einne
ælfw. enn elenar magnúsdóttur, einars sýgurdzsonar ok jóns
sýgurdzlfsonar af annare. at suo fyrir skíldu. at elen. einar
ok jón feíngu gæfu ok upplaugðu jwngfrv maríe ok klaustr-
íu æ múnkaþuera. þann part í iordunne íllugastaudum. sem
huert þeirra hefde eignazt maatt ok hliota ath ríettre erfð
epter stígg heitinn einarsson. til æuínlígrar ok obrígdelígrar
eígnar til fríals forræðis. afhendingar ok adtecktar. enn þar
í mot gaf fyrr nefndr abote einar sagða menn elene. einar
ok íoñ kuítt ok ækíærulaus fyrir síer ok sínum eptírkóm-
endum vm þa ækíærv ok penínga sem stígg heitinn einars-
son matte skyldugr verða klaustrinu æ múnkaþuera ok þeim
bar at suara ef þau skíllde erfðína tekít hafua eftar nefnd-

1) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

að stíjg heitinn. Ok til sanninda hier vñ heingium vier fyrr nefndir menn vor incigle fyrir þetta bref. skrifuat i sama stad ok dege ok ære sem fyrr seigir.

130.

19. Maí 1507.

í Saurbæ.

Dómr sex manna útnefndr af Hákoní Björgólfssyni, kongs umboðsmanni milli Botnsár og Hvítár í Borgarfirði, um kæru Jóns Þórðarsonar um geldnautarekstr í jörð hans Drageyri í Skorradal.

AM. 238. 4to bl. 49, skr. c. 1570 (Bessastaðabók) — Dómasýrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608 (= b). Afskrípt af þessum dómi er mjög víða til í dómabókum, en alloptast með raungu ártali (1570, fyrir 1507).

vj manna¹⁾ domvr vm eignn sierliga ok afriett.

Þat giorvm vier Jngemvndvr Finsson. Rvnolfvr Hoskollsson. Stefann Þorarinsson. [nefndarmenn ok¹⁾ svarner logriettv menn. Sigvrðvr Sigvrðarson. Sigmvndvr Þosteínsson oc Semvndvr Jonson godvm monnvm kunnigt med þessv vorv opnv brefi þa lidit var fra gvdz byrd²⁾. M. d. ok vij ar midvikvdagenn næsta fyrir hvitasvnnvdag j Savrbæ æ Hvalfiardarstrond æ þingstad riettvm vorvm vier j dom nefnder af vellbornvm³⁾ manne Hakone Björgólfssyne er þa hafde mins herra kongzins syslv ok vmbod j millvm Bodzar ok Hvitar j Borgarfirde at skoda og dæma vm þa akiærv sem Jon Þordarson⁴⁾ kærði sig fyrir mier vm þat skadræde er hann sagdezt hafa feingit af ægange giellðnavta rekstvr æ jordv sinne Drageyre j Skoradal af þeirra manna fienade er avngva jtolv eda⁵⁾ beit ætte j hans jord. Svo ok kvomv þar fram fleire menn adrer er sama mal attv at kiæra ok jarder attv þar j nander. nv af því at þar vorv noget þeir ed þat barv at þat hefde leinge micil(l) osidvr at því verid hvorsv rangliga⁶⁾ pangat hafa⁷⁾ marger rekit oc latid reka

1) [sl. b; 2) Burt b. 3) ærlegum b. 4) Þoruardzson (!) b 5) nie b. 6) ad b. v. b. 7) haufdu b.

þar j jardernar ok þeir sem jardernar eiga hafa optliga mic-
in skada af feingit. nv ef þeir villia hallda samre¹⁾ ofðirfd
fram ok ranglæti. þa dæmdvm vier fyrnefnder domsmenn
Jone Þorda(r)syne²⁾ fyllrette han(s) æ avllvm þeim er rang-
liga lætvr reka j hans jord. En af þeim sem færri navt reka
þangat enn fyllrietti æ fyrir at koma leyfislaust. bæte land-
name sem menn meta. svo þicker oss aller menn³⁾ eiga eina
sok er þar eiga jarder j nander. nv ef þesse navtfienadvr
giorer meira skada brytvr hvs manna edvr skemmer fienad
manna eda spiller forverke manna. þeir sem þenna fienad
eiga leyse vt med fyllvm skadabotvm. Ok til sanninda hier
vm settvm vier fyrnefnder domsmenn vor jnsigle fyrir þetta
domsbrief er skrifad var æ Jnndridastodvm æ sama are
sem fyr seiger.

131.

7. Júní 1507. í Saurbæ á Kjalarnesi.

Dóma sex manna, útnefndr af Þorvarði Erlendssyni lögmanni
sunnan og austan á Íslandi, um hald Jóns Sveinssonar á
jörðunni Stærri Leirárgörðum í Leirársveit fyrir Oddi Vil-
hjálmsyni.

AM. 238, 4te bl. 50, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — AM. Apogr.
1678 (tvær afskriftir; önnur eptir Bessastaðabók).

Domvr vm Leirargarda.

Ollvm godvm monnvvm sem þetta bref sia edvr heyra
senda Hakon Biorgolfsson. sýslvmadvr [j sama stad⁴⁾. Narfe
Sigvrdzson. Olafvr Asbiarnarson. Jngemvndvr Finnsson. Steff-
ann Þorarinsson. logriettvmenn. og Sigvrdvr Sigvrdarson
quediu gvdz ok sina kvnnigt giorande þa lidit var fra gvdz
byrd m d vij ar. fostvdagenn næstan epter festvm corpvv
christi⁵⁾ æ Heynes þinge æ Akranese vorvm vier j dom nefnd-
er af vellbornvm manne Þorvarde Ellendzsyne logmanni svnn-
an oc avstan æ Jslande ok kongz vmbodzmanni j sama stad.

1) slíku (1) b. 2) Þoruardzsyne b. 3) b. v b. 4) [P. e. milli Botns-
ár og Hvítár (sjá næsta bréf hér á undan). 5) = 4. Júní.

at skoda dæma ok alita vm þa akærv er Oddvr Vilhialmz-son kærde ok klagade til Jons Sveinssonar vm einna jord er stærre Leirargardar heita er liggia j Leirar kirkio sokn ok Jon Sveinsson hefer leinge haftt ok halldit fyrir greindvm Odde Vilhialmssyne¹⁾ ok fyrnefnd jord hefer stadiit j morg forliden ar j storre prætv ok klogvnn j millvm advrgreindra manna. logdv þeir vnder log þar a þingenv med handabande svo vier savm aller greinder domsmenn at hafa þat ok hallda stodvgtt ok obrigdvliggt sin a millvm sem advr nefndvr Þorvardvr logmadvr gjorde med dome edvr sama þeirra vj dande manna sem hann til nefnde med sier vm advr greint mal optnefndra manna Oddz ok Jons. komv þar j domenn fyrir oss ok þar vpp lesen vitnisbvrdrar bref hin ok onnvr ok domvr af hvo(r)stveggia parte er oss leitz hvoretveggio bref ok domar hvorer dæmder j mote odrvm hvor vier liet-vm svo blifa ok vera hvorke nytt nie onytt ok hvoregvm þeirra til nytta koma þrattnefndra manna Oddz ok Jons. Seigir²⁾ svo vor logbok at avll þav mal sem jafnvizt er hverttveggia þa skal oll til betra efnis færa at svo profvdv ok fyrir oss komnv því dæmdvm vier fyrnefnda jord Leirargarda halfa hvorivm vm sig til æfinligrar eignar Odde ok Jone til fvllrar eignar ok frials forrædis sem henni hefvr fylgtt at fornv ok nyiv ok hvn er til reiknvt at riettv xxiiij e. en þrattnefndan Jon Sveinsson med frialso mega a bva a fyrnefndre jordv fra fardogvm nv j vor ok til annara fardaga ena næstv med svodan skilord at greindvr Jon skal bitala optt nefndvm Odde Vilhialmssyni svo mykla landskylld af halfvm Leirargordvm fyrir part Oddz sem vj menn meta eda þeim sialfvm semvr. Samþyckte þennan vorn dom fyrnefndvr Þorvardvr logmadvr ok sette sitt insigle med vorvm insiglv. Og til sanninda hier vm settvm vier vor insigle advrnefnder domsmenn fyrir þetta doms bref skrifat j Savrbæ a K(i)alarnese iij dogvm seinna enn fyr seiger.

---

1) Vilhiamlssyni, hdr. 2) siegir, hdr.

132.

21. Júní 1507.

á Varmá.

Dómr sex manna, útnefndr af Þorvarði Erlendssyni lögmanni sunnan og austan á Íslandi, um ákæru upp á Þorleif Jónsson á Lágafelli um framfærslu bróðurbarna hans.

AM. 238. 4to bl. 47b — 48. skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Domvr Þolleifs Jonsonar æ Lágafelli.¹⁾

Þeim godvm monnvvm sem þetta bref sia edvr heyra senda Olafvr Olafsson logriettvmadvr. Arne Erecksson. Þoroddvr Oddsson. Jon Halldorsson. Gvdmvndvr Snorason oc Kietel Jonsson kvediv gvdz oc sina kvnigt giorande þa lidit var fra gvdz²⁾ byrd vors herra jesv christi M. d. oc. vij. ar manvdagenn næstan fyrir Johannis baptiste vm svmarid æ Varmæ j Mosfelltsveit æ þingstad riettvm vorvm vier j dom nefnder af velbornvm manne Þorvarde Ellendzsyne logmanne svnnan oc avstan æ Jslande at skoda. dæma oc ransaka vm þa ækiærv oc aklokvn³⁾ er dæmd hafdi verit vpp æ Þolleif Jonson vegna brodvr barna greindz Þolleifs cc þratt nefndvr Þolleifvr beidde hier doms æ sem var vm framfærslv advrgreindra barna hvort fyrgreindvm þolleife bære med logvm fram at færa greinda omaga oc epter þeim dome sem þar hefdi verit vm dæmdvr kom jdominn fyrir oss bref svo hlydanda med oskoddvm insiglvv abotans vr Videy oc annara godra manna ad sied hefde oc virtt³⁾ alla penninga frida oc ofrida optt nefndz Þolleifs Jonssonar hvorier reiknvdvst. lxxx. annars .c. er ecki vantzt til skvldanna sem bref þar vm giort vtvisar oc hann sialfvr litt fær bæde saker alldvrs oc krankleika. stendvr svo skrifat j vorre logbok at omagar skvlv framfærast æ fie en ecki æ skvldvgleika oc fara fram j ætt þar til er hittir æ forlagseyrer. At svo profvdy oc fyrir oss komnv dæmdv greinder domsmenn opttnefndvm Þolleife einn omaga af þessvm hans brodvr bornvm hvorke ed elldzta nie yngsta med svodan penningvm oc tillage sem því heyrer med riettv. Skall hann því vord veita oc þess pen-

1) Framan við þetta bréf er ritað: „Hier epter fylgia nokkvr bref oc domar sem at skrifved (!) er vr bok Þorvardz Ellendzsonar“.

2) Þannig. 3) verit, hdr.

ingvum sem sialfs síns omogvum edvr lata veita svo leinge sem greinder omaga penningar til vinnast.

Og til sanninda et cetera.

133.

1. Júlí 1507.

á Þingvelli.

Vígfrús hirðstjóri Erlendsson veitir Þorsteini Finnbogasyni sýslu á milli Vargjár og Úlfadalafjalla (Vaðlaping).

AM. Fasc. XXXVIII, 11, frumrit á skinni, og er innsiglið enn fyrir. — AM. Apogr. 1177.

Syslubref Þorsteins Finnbogasonar.¹⁾

Bref Vígfuss Erlendssonar hirdstjóra er hann veitte

Þorsteine finnbogasyne sýslu.¹⁾

Ég vígfuss erlendzson hirdstjóri og haufvdmann yfer allt Ísland heilsar alla goda menn þá sem byggja og búa í millvum vargiar og ulfdalafjalla með gæðs kuediu og minne. uil ec ydr úturligt giora. at ec hefer unt og ueitt ærligum manni þorsteini finnbogasyni míns herra kongsins sýslu og umbod hier með ydr með skauttum og skyldum rekum og renningum hvolum og hafregstrum og avllum þeim rætte og ræntu sem kongdomin og mer til heyrer og eigi er adur laugligur sattmali á komin. skal hann aull mál smære og stære sætta og semia segta og nidur setia fyrir sig stefna yfer at taka doma yfer at nefna at aullu suo fullu sem ec sialfur. skal hann og eignazst aull sex marka mál og þar fyrir jónnað sier til lettis fyrir sitt starf en ef stærre mál kunna til at falla sem gud lati ferri en fleire þá skal hann þau sækia under kongdominn og mic og mior þar rettan reikning af giora. skal hann og kongsins iarder byggja í greindu takmarki. landskyllder uppbera og uisefri saman taka edr taka lata og þangad færa sem eg giori rad fyrir at afluktu nefndarmonnum sitt þingfarar kaup. skal hann og fullt ualld til hafa at gefa þeim monnum dag sem í uandræde kunna at falla edr fallid hafa þeim á kirkiunar nader komazt. skal

1) Utan á bréfinu með tvennslags höndum frá 17. öld.

hann oc stefna þeim monnum aftur j þa syslu sem þeir hafua brotligger orded ef þeir hlaupazst j adrar sueiter. skal hann oc fullt ualld til hafa þeim manni umbod at gefa til laug oc rett at giora j fjrgreindri sýslu at suo fullu sem hann sialfur. byd ec þrattnefndum þorsteini at hann tali laug oc rett til huers manns þo med uægd oc miskun þar sem þess þarf med en þríoszkum oc þralyndum se hann rettur domari oc refsingasamur. bidr ec um alla goda menn oc sierliga mins herra kongsins uini oc mina at þier seud greindum þorsteini greider oc goduiliuger huers sem hann kann med þurfua oc latid vel oc reiduliga at komazt þeim goduilla er þier uilid honum giort hafua. skal hann þessa mins herra kongsins syslu hafa oc hallda til næsta auxararþings oc þat leingr sem eg giore ecki adra skipun upp a. Og til sannenda hier um setta ec mitt incigli fyrir þetta syslubref giort a þinguelli fimtudagin næsta fyrir uisitacio sancte marie uirginis. anno domini M^o. d. vii.

134.

5. Júlí 1507.

á Öxarárþingi.

DÓMR sex manna útnefndr á Alþingi af Finnboga lögmanni Jónssyni um fjórðungsgjöf Þorbjargar Brandsdóttur.

Landskjalasafn 94. 4to bl. 4a—b með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — ÍBfél. Kh. 67. 4to bl. 66a „Iclis“ með hendi síra Eyjólfis Jónssonar á Völlum (d. 1745), og er ártal þar 1504. — Landsb. 873. 4to bls. 59, skr. c. 1620 (ártal 1504).

Alþingis Domur wm sama (fne.¹)

Þeim Godum Monnum sem þetta Brief sia (dur heyra [sendum vier²) Stulle Þordarson. Magnus Þorkielsson. Hakon Hallsson. Pietur Tomasson. Audun Sygurdsson og Jon Sigmundsson. Quediu Guds og sjna kunnugt giorande ad þa lidit var fra Guds burd M d vij³) ár⁴) Manudaginn næstañ epter pieturs messo og pals æ Almenniligu Auxararþinge worum vier j dom nefnder af ærligum manne finnboga Jons-syne Laugmanne nordañ og westañ æ Jslande Ad skoda Og

1) Sjá dóm frá 13. Okt. 1506. 2) [senda 67, 873. 3) iv, 67. 4) b, v, 67, 873.

dæma vīm þau vitnj sem Asgrimur Þorbiarnarson hafde leitt vīm þa fiordungsgiof sem Þorbjörg Brandsdotter skilðe gief-it hafa greindum Asgrime Bonda sýnum. sem var Juar Sygurdsson og Alridur¹⁾ Gunnlaugsdottir er æiknud var hoor-kona Asgrims Þorbiarnarsonar. Suo og þa orða herming sem Juar Sygurdsson hermde æ Eijil²⁾ Grimsson. Litast³⁾ oss þesse vitni eij fullkomlig epter logum Boriñ hafa verit. Þuj ad suo profudu Mæle sem fyrir oss kom Dæmdum vier þesse vitni eij afl hafa vpæ fyrgreinda fiordungsgiof.

Sampyckte [þennan dom greindur Laugmann og sette sitt Jncigle med vorum Jnciglum et cetera⁴⁾].

135.

6. Júlí 1507.

á Öxarárþingi.

14. Apríl 1508.

í Ögri.

VITNISBURÐARBRÉF um samtál þeirra Einars Oddssonar og Björns bónda Guðnasonar um grip á eignum Einars, er hann bar á Björn, en Björn þóttist hafa heimildir Einars fyrir.

AM. Fasc. XXXVIII, 14, frumrit á skinni. Af 3 innsiglum er nú 1 fyrir bréfinu.

Þat giorum wer olafur gudmundzson. helgi jonsson ok æri sigmundzson godum monnum uiturligt med þessu woru oppnu brefi ath þa er lidith war fræ hingatburd wors herra jhesu christi M d ok vij ar æ þridiudagin næstan epter peturs messo ok pals um sumarid æ almenniligu auxarðrþingi woro wer j hia ok heyrdum æ ath þeir toluduz med biorn bondi gudnason af einne alfu enn einar oddzson aff annari ath suo þyriudu mali ath einar spurdi biorn fyrir hweria sock biorn hefði gripid sina peninga ok greindi til med nafni jarder ok kugilldi goddastadi. laugar ok þessatungu. gaf Biorn þat suar þar til ath hann sagði einar sialfan feingit hafæ sier med handabandi til fullrar eignar attecktar ok frials forrædis med slickum kugilldum sem þa woro med

1) 94, 873; = Álfriðr = Álfriðr; „al. Astriður“, Jón Pétsson á spássiu eptir 67. 2) Svo 67; Eigill 94. 3) Litust 67. 4) [al. 67.

adr nefndum jordum er einar hefði æfsífiat sier þessar adr nefndar jarder heima æ hofi j uazdal. þar under kirkjuuegn-um. Enn fyrir þessæ sogn ok framburd biarnar æ logligri heimilld til hallz æ her(m)duðm jordum og kugilldum syni-adi einar med osæmiligri afsackan med oswarligri neitan j naueru suo gaufugra manna sem þo¹⁾ woro nær stadder þeirra uidtali ok baud biorn þæ einari ath synia fyrir hermpt handaband sem logmalit giorer æd fyrir. Enn einar syni-æde sem fyr seiger sagdræ laga bodæ. wændiz þratt nefndr biorn ath einar hefði þessi greind kugilldi xij ok tilsagdar jarder til skipat sier med sama eignarordi ath næstum far-dogum sem adr hermer wnder swo felldæ grein ath einar [skyldi stadin¹⁾] eignaz jordinæ Bolstadærhlid. hweria Biorn sagdi einar hefde bodit sier æ uegnæ Olafs filipussonar fyr-ir þann ðskilnad ok peninga æikning er Biorn reiknadi ok hieilt sina eign weræ j gard greindz olafs Enn einar at sogn manna mundi hafæ æ ok umbod olafs til slikra malæ lyckta. Ok til sanindæ hier um vittal þessarræ mananæ¹⁾ wim greint samtal þæ settum wer fyrr greinder menn wor jncigli fyrir þetta bref er giort war j augri j isafirdi æ faustu-dagin næstan fyrir dominica palmarum æxi sidar enn fyr seiger.

136.

18. Augúst 1507.

á Melum.

STEPHÁN biskup í Skálholti gefr öllum þeim mönnum 40 daga allát, er sæki með guðrækni og góðfýsi Hvanneyrarkirkju í Borgarfirði eða rétti henni hjálparhendr.

AM. Apogr. 1689, eftir frumriti, sem innsiglið var dottið frá.

Uer Stephan med guds nad biskup j Skalholti heilsum ollum godum monnum þeim sem þetta wort bref sia edr heyra kerliga med guds kuediu og worri kunnigt giorandi at j heidur uid allz valldanda gud og jungfru Sanctam mari-

1) Svo.

am guds modur haufum wer uigt kirkiuna æ huanneyri j borg-
arfirdi med (þeim) maldaga sem hun hefer adr haft ad fornu
og nyiu. hier med haufum wer gefit j guds trausti og heig-
lagra¹⁾ postula petri et pauli og modur worrar heilagrar
kirkiu ollum rett skriptudum monnum og jdrandizt synda
sinna. xl. daga aflat þeim monnum ollum sem uitia greindr-
ar kirkiu med gudhrædzlu eda godfysi fyrir þena saker eda
pilagrimskerda heyrandi þar messur eda nockur gudlig em-
bætti. jtem þeim sem retta sinar hialparhendr til gagns²⁾ edr
goda um upphelldi edr esling smid eda bygging greindri
kirkiu. wm messuklædi. skruda eda onnur ornamenta. lysing.
uax. reykelsi. uid eda adra naudsynliga hluti. Suo og þeim
sem ganga um kirkiugardinn og lesa pater noster eda aue
Maria fyrir kristnum salum. jtem þeim sem færa lios eda
uatn til messu eda þiona til gudz embættis. jtem þeim sem
lesa pater noster og aue maria uid þitekna bringing æ
morna og a kuolld. jtem þeim sem liosta æ briost sier þa er
presturin seiger j Messoni nobis quoque peccatoribus. Suo
og þeim sem fylgia gudz likama þa hann er borin til siukra
manna eda j processione. jtem þeim standa uid predican og
huert þat sinn er þeir giora eitt huert af fyr nefndum³⁾ hlut-
um eda odrum þuilikum þa seigum wer þeim til adr greint
.xl. daga aflat⁴⁾). Skipvm wer ad kirkiudagrinn se halldinn

1) „ita extat. corr. heil“. (AM.) 2) „gangs in originali perpe-
ram“ (AM.) 3) in originali extat: *fyr nefndum*. sed *perperam*
(AM.) 4) Það, sem eptir fer af þessu bréfi, segir Árni væri „ritad
med annarre hende enn hid fyrirfaranda. syndest i fyrstu öldungis
ólæselegt i originalnum. grillte alleina i fáa eina stafi, so siást kunne.
ad það var einhver skrift. Eg bleytte brefed ok skóf bak til. uard
þá skriften syneleg og allæs. Bleked hefur æ þessu vered fólara enn
þvi fyrir faranda i bresnu. Er þetta og i originalnum ritad med an-
narre hende enn hid fyrerfaranda — höndenn æ þessum sidarsta hluta
brefsens er hin sama sem æ einu Skalholtzbrefe um legkaup Stafa-
fells kirkiu daterudu 1495 utgefnu af Stefane biskupe [Dipl. Isl. VII,
Nr. 309] eda og miög lik henne. ef það er ecke riett hin sama —
Er þó eins genuinum og hid fyrri i bresnu. Hefur og alldre hier
brefed skafed vered. helldur er þetta so. strax i öndverdu. original-
ter skrifad. med annarre hende og öðru bleke enn æ fyrri parte brefs-
ens er. Skriften æ þessu sidarsta vard vid bleytinguna so liós. ad

svnnvdaghin næsta epter assympcionem beate virginis. jtem
lvckti jon bondi Þordarson kirkiunni messvklæði og skrvda-
kistv huortueggia fyrir .ccc. svo sem þat reiknast til vppa
porcionem. Oc til sannenda hier vm festvm ver vort jun-
sige fyrir þetta bref skrifad a melum j melasueit terciã die
post assympcionem eivsdom virginis anno domini M d vij.

137.

16. September 1507. á Möðruvöllum.

GUDMUNDR prestir Jónsson selr Nikulási prior og klaustrinu á
Möðruvöllum jörðina Böggustaði í Svarfaðardal fyrir jarð-
irnar Bakka og Steindyr í sömu sveit með þeirri milligjöf,
er bréfið hermir.

AM. Fasc. XXXVIII, 22, frumrit á skinni. Annað innsiglið er
dotlið frá. — AM. Apogr. 2985.

Þath giorum vith hiallte þorfinzson ok jon biornsson
godum monnum kunnigth með þessu ockrv brefi ath þa er
lidit var fra hingatbvrd vors herra jhesv christi þusvnd ok
fimhundrut ok vij. ær. á miduikudagenn j fardaghaviku¹)
vm vorit æ vollvm j swarfadardæl vorum vith j hia sæwm
ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna brodur
nicholas priors á modruuollum j haugardæl ok sira gud-
mundar jonssonar. ath suo fyrir skildu ath sira gudmundr
jonsson selldi þriornvm ok klaustreno á modruuollum jor-
ena bauggustadi j swarfadardæl er liggir j vpsa kirkiv sokn
til fullrar eignar með ollum þeim gognum ok gædum sem
greindre jordu bauggvstaudum fylger ok fylgth hefer ath
fornv ok nyio ok sira gudmundr vard fremzst eigandi ath.
þier j moth gaf adrnefnr prior nichvlas jardernar backa ok
steindyr er ligia þriar j einni torfv er liggia j valla kirkiu
sokn j swarfadardæl með ollvm þeim gognum ok gædum

aller apices literarum urdu tuto exprimerader. og er þetta sidarsta
accuratissime copierad epter þessum hluta originalsens (eins vel sem
þad fyrri) so hier er ecki um neitt af (!) efast. Eeki heldur um ars-
taled. sem augliost vard. eins sem allt annað. 1) P. c. 2. Jóni.

sem greindvm jordum fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nyiu ok klaustrid vard fremst eigande ath. Gaf fyrnefndr sira gudmundr jonsson j millum greindra jarda fim hundrvt j þarflighum peningum fyrir vtan kapla ok skyllde gialldast ath næstun fardogum. Skyllde huor þessara manna hallda til lagha hvor sinne jordu epter kaupe siðu. kynne ok bauggustader ath ganga af med laughvm þá skyllde prioren ok klaustret ganga aftur ath sinvm jordvm. Enn hvor vm sikh þessara lærdra manna byggia sina jord epter komanda fyrir næstu färdagha. Ok til sannenda hier vm settvm vith fyrnefnder menn ockur jncigle fyrir þetta jardakaupsbref er skrifat var á modruuollum j haugardal vni haustid fimtudagenn j ymbreviku á sana ære sem fyr seigir.

138.

6. Oktober 1507. á Munkaþverá.

PETR bóndi Loptsson selr Gottskalk biskupi á Hólum jörðina Bjarnarhöfn i Helgafellssveit fyrir jarðirnar Þverá i Fnjóskadal og Vik i Flateyjardal með þeim greinum, er bréf-ið hermir.

AM. Fasc. XXXVIII, 18, frumrit á skinni. Af 4 innsiglium eru tvö fyrir bréfinu nú. — AM. Apogr. 3412.

kavpbref (fyrir) biarnahofu¹).

Þat giorum wier hallr prestr guduardzson. magnus arason. sæmundr simonarson. ion sygurdzson ok helge sygurdzson leikmenn godum monnum viturligt med þessu voro opnu brefe sub auno gracie millesimo quingentesimo septimo. a laugardaginn næstañ fyrir dionisj martiris²) j myklagarde i eyafirde. vorum vier hia. saaum ok heyrdum a ord ok handabaud þessara manna. vors virduligs herra ok andligs fedr godskalkz med gudz naad biskups a hoolum af einne halfu. enn peturs bonda loptzssonar af annare. at suo fyrir skildu. at greindr petur bonde loptzson selde biskup godskaalke

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Þ. e. 2. Okt.

iordina biarnarhaufn er liggur i helgafellzsueit ok þar med kothraun. sel ok amyrar. er liggia i biarnarhafnar kirkiu sokn. med ollum þeim gaugnum ok giædum eignum ok itaulum ok audrum hlunneðdum sem þessum nefndum iordum fylger ok fylgt hefer at fornu ok nýu. ok hann vard fremzt eigande at vndan sier ok sinum erfingium. enn biskup godskalk til fullrar eignar. frials forrædis ok laugligrar attektar. hier a mote selde biskup godskalk petre bonda loptzsyne iardiñar þueraa i hnioskadal. er liggur i laufaas kirkiu sokn. ok víjk i flateyardal er liggur i flateyar kirkiusokn. ok þar til. x. malnytu kvgillde. med ollum þeim gógnum ok giædum sem þessum iordum fylger ok fylgt hefer at fornu ok nýu. ok eigi er aadr med logum undan kom(i)t vndan sier ok heilagre holakirkiu. enn petre bonda loptzsyne ok hans erfingium til æuinligrar eignar ok frials forrædis. hier med tilskilde biskupinn i sama handabande. at petur bonde loptzson skillde fa kirkiunne i biarnarhaufn suo maurg kugillde sem hann være henne med riettu skyldugur. skillde sa er keypte halda til laga sinu kaupe. enn sa suara lagaríptingum er sellt hefde. Ok til sanninda hier vñ heingium vier fyrr nefnder menn vor incigle fyrir þetta bref skrifat a munkapueraa i eyafirde in die fidis virginis et martiris a sama are sem fyrir seigir.

139.

7. Oktober 1507.

í Björgvin.

GAUTI erkibiskup í Niðarósi veitir síra Finnboga Einarssyni Grenjaðarstað, sem laus var eptir dauða Eiríks prests Einarssonar.

Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Hans lögmanns Beckers og leiðréttingum Árna Magnússonar „ur brefabok biskups Ögmundar“.

Bref fyrir greñiastódum.

Gavto miseratione Divina Archiepiscopus Nidrosiensis ac Apostolice sedis Legatus. dilecto in Christo filio Domino

Finnbogo Einari. presbytero Holensis Dyocesis. salutem in Domino.

Vacante ad presens de jure et de facto ecclesia sancti Marthini in Greniostadi. prefate Holensis Dyocesis. per obitum bonæ memoriæ Domini Eirici Einari. eiusdem ecclesiæ immediati possessoris. cujus ad nos. jure metropolitico. quociens eam vacare contigerit. provisio dinoscitur pertinere. de tuæ personæ idoneitate confisi quod parochianis¹⁾ eiusdem ecclesiæ. exemplo vitæ et verbo doctrinæ preesse velis et valeas pariter prodesse. ipsam cum omni jure et onere presbiterali sibi annexo. de consensu venerabilis capituli nostri. tibi auctoritate metropolitana conferimus.²⁾ curam et regimen animarum atque Administrationem spiritualium et temporalium in eadem tenore presencium. assignantes. in cuius Collationis³⁾ Testimonium et firmitus robur. presentes fecimus secreti⁴⁾ nostri⁴⁾ appensione⁴⁾ communiri.

Datum in curia nostra Bergensi⁴⁾ septima die mensis octobris Anno Domini M^o D^o vij.^o

140.

7. Oktober 1507.

í Björgvin.

GAUTI erkibiskup í Niðarósi staðfestir dóm og úrskurð Stepháns biskups í Skálholti, að Vatnsfjörður í Ísafirði skuli vera staður (beneficium) æfinlega.

A.

Latínski frumtextinn.

AM. Apogr. 903 með hendi Árna Magnússonar „Ex original. Vatzflord. accuraté“. Árni lýsir innsiglinu.

Nos Gauto Dei gratia Archiepiscopus Nidrosiensis ac Apostolice sedis legatus. notum facimus universis presentes visuris vel auditoris. nos vidisse et diligenter considerasse ex parte Reverendi Domini et fratris nostri. Stephani Dei gratia

1) parodjjanis, hdr.; AM. leiðrétti. 2) AM. leiðr.; confirmemus, hdr.

3) leiðr. AM.; Collationem, hdr. 4) —is (!) hdr.; AM. leiðrétti.

Skalotensis Episcopi. sententiam super Ecclesia Wadzferda i Jsafyrde latam. et plurium sacerdotum ejusdem diocesis testimoniis et sigillis roboratam. in qva quidem sententia. post diligentem per eos actam examinationem. prefatam Ecclesiam exhinc perpetuis temporibus beneficium appellari et esse pleno jure decreverunt. qvam deniqve sententiam. tanquam juri consonam et pontificalis dignitatis auctoritati debitam. approbamus. ratificamus et auctoritate metropolitana in Domino confirmamus. omnem qvorumcumqve adversariorum contradictionem districte inhibentes. In cujus nostræ confirmationis evidentiam et firmius robur presentes fecimus secreti nostri appensione communiri. Datum in curia nostra Bergensi ipso die Sancte Birgitte vidue. anno domini millesimo qvingentesimo septimo.

B.

Íslenzk þýðing (frá 1514 eða fyrr).

Eptir máldagabókinni gömlu í Biskupsskjalasafni (D 12, bl. 139b 140a.) með hendi Bjarna Marteinssonar 1601 (= a). — AM. Apogr. 931 (eptir kopiukveri Vatnsfjardarkirkju hinu meira). — Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 350—351, með latínskri þýðingu eptir Finn biskup sjálfan.

ERKEBISKUPSBRÉF VM VESTFIÖRÐU.

Vij Gauto með gudz nad Erkebiskup j nidaros oc paua-ligs sætis legatus gioruū kunnugt aulluū þeim sem þetta vortt bref sia edur heýra ad vij hofum sied oc ýfirlesid og giorla skodad veggna vors virduðliga¹⁾ brodur. herra stephans með gudz nad biskups j skalhollte. dom oc vrscurd ýfir vat-zfiardarkirkju j jsafirde framsagdann og vpplesinn. styrkt-ann oc staudugann giordann með samþycke. brefuū oc jnn-sigluū margra kennemanna þess sama biskupsdæmis. j huer-iuū dome edur vrscurde þeir hofdu alýktarord²⁾ gefid (kirki-unnar loguū. ádur³⁾ smasmugliga⁴⁾ vnnidir skodudum) þessa savmv⁵⁾ vat-zfiardar kirkju vera oc eiga ad blifja fullmegtugt benificiuū æfinliga hier eptir. huernn dom edur vrscurd vij

1) virðvligs 931. 2) — eid a. 3) sl. 931. 4) adur, b, v. hér 931. 5) sl. a.

samþýktum¹⁾ oc stadfestum med rögsemd hofuddomkirkiunnar j nidarose oc j gudz nafne²⁾ alsenndiliga styrkium fyrirbiodande stríjdliga aullum oc sierhuerivm hier j mote at³⁾ tala eda giora. oc til meire [stadfestjningar oc styrkijningar⁴⁾] hier vm festum vier vortt jnnsigle fyrir þetta bref. skrifad uppá vornn gard j biorguin vppá sancte Brijgittardag. Anno domini [Millesimo quingenntesimo septimo.⁵⁾

141.

6. Nóvember 1507.

í Glæsibæ.

Dóma tólf klerka út nefndr af Gottskálk biskupi á Hólum um sakir þær, er biskupinn kærði til Hoskuldar Runólfssonar.

AM. Fasc. XXXVIII, 19 frumrit á skiinni. Af 10 innsiglum eru nú 2 ein fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3413.

Dómur vm sakir Hoskuldar Runólfssonar
1507.⁶⁾

Path giorum vier broder nicvlas med guds nad prior æ modrvvöllvm. jon jonsson radzmadur heilagrar hola kirkiv. gudmundur jonsson. jon finnbogason. jon þorvardzson. jon arason. þorbiorn jonsson. jon philippusson. hallur hallvardzson og þorleifur jonsson prestar holabiskupsdæmis godvm monnum viturligt med þessv voro opnv brefi at sub anno gracie millesimo quingentesimo septimo. favstvdagen jnfra⁷⁾ octavas omnium sanctorum a modrvvöllvm í havrgardal vorum vier i dom nefnder af godskalki med guds nad biskupi a holum at skoda. rannsaka og dæma vm þær saker er biskupinn kærði til hoskolldar rvnólfssonar. þui at til kalladre gudz nad og nafni. dæmdum vier stefnvna logliga og hoskolld logliga fyrir kalladan hier j dag. og mork j stefnvfall fyrir þat er hann kom ecki og eingi hans logligur vm-

1) — þyckivm 931. 2) 931; valde, a. 3) b. v. 931. 4) [styrkingar og stadfesti, 931. 5) M. d. vii., 931. 6) Utan á bréfinu með hinni sömu hendi, sem optast er utan á Hólastólsbréfum, og er frá 17. öld. 7) Hér verðr „infra“ að þýða „fyrir“ (ekki: eptir), og verðr þessi dagsetning. 5. Nóv.

bodsmadur, enn vm fyrstv grein er j stefnvnni stod og biskupinn kærði til havskolldar runolfssonar vm tivndarholld a þeirra peningvm fridvm og ofridvm er havskolldr hefer og haft hefer meðferdiss upp a morg ær vegna einars eyolfssonar med iordvnni mavdrofelle og avngva tivnd af giort. nu saker þess at kirkivnar log tilvisa at tivnder skulo lvk-azt þar sem eignin liggir og a(t) þeim loglig heimta sem a jordv býr. þui dæmdvm vier havskolld runolfsson skyldvg-añ at lvka tivndernar af fyrrskrifudvm peningvm. og þriar merkr upp æ et fyrsta ared og tvgillda tivndernar. enu sex merkr vpp æ annat og tvgillda tivndernar. enn vppa et þridia ared .ix. merkur og tvgillda tivndernar og svo hvert ared hinna vpp þadan sem ekki hefer verit tivndat ix merkr og tvgillda tivndernar. J annari grein er biskupinn kærði til havskolldar at hann hefði ecki retta tivnd giort af sialfs sins peningvm ok¹⁾ konv sinnar sidan hann giptizt. þar fyrir dæmdvm vier havskolld skyldvgañ at vinna eid ok tveir skæliger²⁾ hrepstiorar med honum eda adrer skialiger²⁾ menn bvfastir j hreppinvm. at hann hefði rettillga tivndat sina peninga ok konv sinnar. fellzt hann a eidinvm. þa dæmdvm vier .iij. merkur et fyrsta ared a tivndarhalldinu. sex merkur vpp æ annat. enn ed þridia epter þui sem kirkivnar log vt visa fyrir tivndarholldiu. J þridiv grein er biskupinn kærði til havskolldar at hann hefði ecki reikningskap stadit ok ecki leigur ne landskyllder golldit af þeim vmbodvm sem hann hefer haft holakirkiv vegna fyrir nordan. þui dæmdvm vier hoskolld skyldvgañ at giora rettan reikningskap biskupinvm af leigvm ok landskýlldvm vnder sinn svarinn eid. enn fyrir þriozkv ok halld a peningvnm. þa dæmdvm vier hann skylddugan at lvka med laga avexti þat sem hann hefer i malnytv tekít.²⁾ en gelldfiar hvndrvth²⁾ hvert med leigvbrdi. smior ok vadmal. gialldi aptur sem hann hefer tekít ok fvlldretti holakirkiv vp a hvert ared sem hann hefer halldit þessa peninga ok fallenn j bann. skulo þesser peningar lvkter ath næstvm fardogvm. enn seinazt at mikaelsmessv biskupinvm eda hans vmbodsmanni. nema havskolldr geti afbatad med

1) Svo hér fullum stöfum; annars band (z). 2) Svo.

logligum vitnum at hann hafi þessa peninga lækta. ok þar med dæmdum vier havskolld skyldvgan at taka skrift ok lavsn af biskupinum. Ok til sannaða hier um setum vier fyrrnefinder lærder menn vor jncigle fyrir þetta domsbref er skrifat var j glæsibæ j kræklingahljfd lavgardagen næsta ept-er allra heilagra messv. a sama are sem fyrr seger.

142.

7. Nóvember 1507.

í Ögri.

10. Júní 1520.

í Þernuvík.

KAUPMÁLABRÉF Bjarna Andréssonar og Guðrúnar Björnsdóttur (Guðnasonar).

AM. Fasc. LXV, 19 (ádr Fasc. XXXVIII, 15), frumrit á skinni; af 6 innsiglium eru 4 fyrir bréfinu. — Afskrift af þessu bréfi er í skjalabók síra Jóns Halldórssonar í Hítardal í Landsbókasafni 115. 4to frá c. 1730 (og eptir þeirri afskrift í ÍBfél Khð. 126. 4to).

kaup(m)alabref biarna andr(es)sonar og
gudrunar biornsdottur.¹⁾

In nomine domini amen.

Lýstizt og stadfestizt æ brudlaupsdegi so felldur giorn-
ingr og kavpmali þessara ærligra manna j mille af einne
alfv biarna andrevssonar. en annare gudrunar biornsdottur.²⁾
at so vndertolvdv og fyrir skilldu at greindur biarne and-
revsson talldi sieæ til kaups og kvonarmundar vid greinda
gvdrunv biornsdottur tuo hundrud hundrada j iordvm og
kvilldvum fridvm godzum og ofridum og odrum godvm full-
gilldis peningvm. Enn hier j moti af audrum parti gaf og
reiknadi og fram talldi biorn bondi gudnason fyrr greindri
gvdrunv dottur sinnn j motz vid adr greindan biarna. hundr-
ad hundrada j iordvm og odrum godvm peningvm. sierdeil-
is til greindvm hiardardolvnum badvm envm meira og en-
um minna er liggia j aunvndarfirdi j hollz kirkiu sokn og

1) Utan á bréfinu með samtíða hendi. 2) „Eptir Snóksdalsdómi 1563, d. 21. Oktobris reiknast Guðrún Björnsdóttir eldri að vera fædd 1489; var 18 vetra, þá hún giptist Bjarna Andréssyni 1507, en dáið er hún 1567, dag 14. Janúarii“. (Síra Jón í Hítardal).

þar til vatnadal er liggr j svgandafirdi j stadar kirkiv sokn og þar til adra peninga so honum lyndi vel at taka so væri hvndrad hundrada. Kiori biorn bondi þratt greinda gvdrrnv dottur sina helmingakonv j gard adr greindz biarna feing- ins fiar og ofeingins og at avk fiordvngsgiof vr hans helm- ingi ef hvn lifdi honum leingr. vard þratt greindr biarne þessvm kavpmala fvllkomliga jadza med jayrdi og fvllu sam- þýcki sins fodur andreus bonda gvdmundzsonar er þa var hans erfingi og arftaki og þar þa vid staddur nær þessvm giorningi. So og eigi sidr samþýkti arre bondi andrevsson er þar var þa staddur allañ fyrr skrifadan giorning. sins fodur og brodr vm giorvan og greindan kaupmala. For þessi giorningr og lagafesting fram æ brudlaupsdeige epter laganna skipan og bokarinar ordvm fyrr greindra manna j millum biarna og gudrunæ j augri j isafirdi svnnvdagin næsta ept- er allra heilagra messo vm veturen þa er lidid var fra gvds bvrð. Ɔ. d. og vij. ðr. þessvm monnum hiaverondum og aheyrendvm allan fyrrskrifadan giorning og kavpmala. Hall- vr Ogmundzsson. bardr petursson. æron grimsson prestar skalhollzbiskupsdæmis. þolleifvr ornoiffsson. einar þolleiffson og olafur gudmundzsson leikmenn.

Og til sanninda hier vm settvm vær fyr nefnder menn vor jnsigli fyrir þetta kavpmalabref. hvert er skrifad var j þernvvik j issafirdi svnnvdagin næsta fyrir festum barnabe apostoli. ærvm efter guds bvrð. Ɔ. d. og xx ææ.

143.

7. Nóvember 1507. á Kvennabrekku.

VITNISBURÐR, að Loptr heitinn Ormsson hefði aldrei gefið Staðarhól framar til beneficium en hann ætti ekki skilgetin börn eða arfleiddi ekki þau börn, er hann ætti við Steinunni (Gunnarsdóttur).

AM. Apogr. 1471, með hendi Árna Magnússonar eptir transscripti frá 28. Júní 1519, sem datt i sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það. — Apogr. 1468, með hendi Páls Hákonarsonar „Ur transscripto Mag. Bryniolfs og 4ra annara, giördu 1644. epter öðru vidimus 1547“.

Það gíore ec helgi þorgilsson godum monnum kunnigt með þessu mínu opnu brefe. at ec uar hía. og heyrði eg æ at loptur heitinn ormsón lysti þúi opt fyrir mler og odrum godum monnum. at hann hefði aldre gefit stadarhol fram- ar til beneficium. enn hann ætti ecki skilgetiñ baurn epter eda ef hann arfleiddi ecki þau baurn sem hann ætti uid steinunne. enn ef hann ætti skilgetin baurn epter eda hann arfleiddi þau baurn er hann [æ]tti uid steinunne. þa skyldi þesse hans gíof og gíorningur at aungu halldazt. og hler epter vil eg sveria ef þurfa þíker. og til sannunda hler um setta eg mitt inncigli fyrir þetta uitnisburðarþref er skrifat uar æ kuennabrecku j breidafiardardolum þríduðaginn næsta fyrir marteinsmessu arum epter gudz burd M. d. og siau ðr.

144. 10. Nóvember 1507. á Eyri í Álptafirði.

VITNISBURÐUR tveggja manna, að Hrafn lögmaðr Brandsson hafi á Leidarhólmi úrskurðað löglega ættleiðing Stepháns Loptssonar, en ónýt skjöl Jóns Sigmundssonar.

AM. Fasc. XXXVIII, 12, frumrit á skinni, og er annað innsiglið dottið frá. Gömul afskrift af þessu bréfi er í Öxnafellsbók Bókmenta- félagsins Kh. 309. 8vo bls. 162—163 með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620.

Vitnissburður ij manna at þeir hafi uerit
með hrafni logmanni j leidarholm.¹⁾

Þath gíorvm vid sníolfur hrafnsón og sygurdur dada- són godum monnum kvnnegt með þessv ockrv opnv brefe að vid vorvm þar j hía j leidarholme j dolvm þa hrafni branz- són lavgmadur nordan og vestan a jslande þingade þar og vaskvrdade löglega ættleiðing stefans lopzsonar. kom jon bonde sigmunzson þar og barte sín þref vñ kavpskap og gíaffer og gíorninga þeirra solveigar modur hans. leizt þa hrafne logmanni og godvm dandimonnvm þeim þar vorv nær honum allr þeirra gíorningur og kavpskapur onytur og

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

ongua magt hafa fyrir þa grein ath oss leizt hvert hans bref tala j mot avdrv utan þat eina sem solveig hafde gefed jone og bergliotv og j var skiled biarg og melrackadalur og adr-er peningar sem þat bref inne helldur sem þar uar þa um giðrt. Og til saninda her vm settvm vid fyr skrifader menn ockur jncigle fyrir þetta bref er skrifad var a eyre j alfta-finde fimtvdagenn næsta fyrir marteinssmesso arum epter guds bvrð þushvndævd vc og vii ar.

145. 12. Nóvember 1507. á Möðruvöllum.

EINAR Hálfðanarson fær Gottskalk biskupi á Hólum til fullr-ar eignar alla þá peninga, sem honum höfðu til erfðar fall-ið og eptir stæði óluktir hjá Eiríki bónda Þorsteinssyni.

AM. Fasc. XXXVIII, 20, frumrit á skinni. Af 7 innsiglium er nú að eins eitt fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3414.

Brief um peninga Eiríjks feingna Biskup Gott-skalk af Einare Haldanarsyne.¹⁾

Þat giorum vier brodur nikulas med gudz nad prior a modrvuollum i haugardal. sigmundur gudmundzson. hall-ur halluardzson. þorleifur ionsson prestar hola biskupsdæm-is. magnus arnason. ion sigurdzson og solue sigurdzson leik-men godum monnum viturligt med þessu vorv opnu brefi at vier vorum þar i hia saum ok heyrðum a ord ok handa-band þessara manna godskalkz med gudz nad biskups a holum af einne halfw en einars halfðanarsonar af ann-arre at suo fyrir skilldu at nefndur einar feck biskupin-um til fullrar eignar alla þa peninga sem honum hafði til erfðar fallit og epter stæði oluckter hia eiriki bonda þor-steinssyni. skyldi greindur eirikur bonde þar med kuittur sem hann luckti biskupinum en ef eirikur villde ecke þessa peninga giallda þa skilldi biskupin eiga atgang ad einare aptur at alagalausum peningum. Og til sannenda hier vm

1) Utan á bréfinu með hinni venjulegu 17. aldar hönd, sem ut-an á er Hólastólsbréfum.

heinguni vier fyrnefnder men vor incigle fyrir þetta bref er skrifuat var a modrvuollum i haurgardal faustudaginn næstan epter marteinsmessu anno domini M d septimo.

146.

22. Nóvember 1507.

í Ósló.

DÓMR Kristjáns konungs hins annars og ríkisráðsins um erlðamál Finnboga lögmanns Jónssonar og sira Eiríks Sumarliðasonar út af arfi eptir Suein Sumarliðason (Grundareignir í Eyjafirði), og dæmist sira Eiríki arfrinn eptir réttarbot Hákonar konungs háleggs frá 2. Maí 1313 (Dipl. Isl. II, Nr. 212).

AM. 238. 4to bl. 53b—55a, Bessastaðabók, skr. c. 1570. — Landsbókasafn 115. 4to I, 107—109 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730, og stafar sú afskrift frá Bessastaðabók. — Prentaðr í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 94—101 (með danskri þýðingu; útgáfan ekki góð og fjær dönskunni). Sbr. Safn II, 97—98.

Bref Sira Eireks svmarlidasonar vm kong
Hakonar R(íettar)bot.

Vier kristiern med gvds nad. rettvr arfinge til norigis ríke. vtvalld konvng til danma(r)k og sviaríke. hertvg j Slesvik. holstenn. Stormarin og j ditmersken. greife j olldenborg og dælmenhorst. Giore alle vitvrlígt at arvm epter gvdz byrd M. d. vij. manvdagenn næst epter vor frv dag presentationis. vpp æ profastgardenn j osloo stad. nærverandis oss elskvlige herra jon palsson profast þess sama stadar og noregs ríkes kanceler. Mester elreck vallkeñdorp profast j Roskielld vor Canceler. herra Steffverin¹⁾ cantor vt j marivkirkiv j osloo. Erek eireksson logman þar þess sama stadar. henníng kock²⁾ og benth hakonarson borgmeistere j osloo. arñe þoresson³⁾. hans rýianer⁴⁾ oc [níkels lafransson⁵⁾ Radmenn j fyrskrifne osloo med morgvm fleirvm godvm monnvvm sem þa þar nærre vorv. var skickadur firir oss þenna⁶⁾ brefvis-

1) Svo 238, 115; Stephane MKet.; rétt mundi: Seffverin; 2) Henwig Lock (!) 115; 3) Þoreksson 115; 4) 238; Vianer MKet.; Kijrner 115; 5) [Mickel Lafransson 115; Niels Lafrenz MKet. 6) þesse 115, MKet.

aræ oss elskvlige her Eirik svmarlidason soknarherra¹⁾ j²⁾ sancte cecilie kirkiv j savrbæ vt j vort og kravnens land jsland. og kiærde og klagade vpp ð finboga jonsson logman norda³⁾ og vestan vpp ð fyrnef(n)tt jsland firir nockvt godz sem kallazt Grvndh og avll þav godz sem þar vnder liggia. sem fyrnefnadm⁴⁾ herra Eiriks broder Sv(e)in Svmarlidason til heyrde og fornefnde hera eirek til fiell med lavgvm ept-er sina brodurdottur gvdrv⁵⁾ Sveinsdottir og sagde for oss hvorleide⁶⁾ hann hafde [optt talad forskrifne finboga til⁷⁾ ept-er lavgvm þar vt j jsland og þesslikes⁸⁾ framlagde⁹⁾ eitt bref oss elskvlige verdvgezste¹⁰⁾ fader erkebiskopsens af nidarose. biskopsens af biorgvin. profastens þar þess sama stadar. Og herra Nies¹¹⁾ hinrekssonar noregs rikis radz bref. sem þeir þar hafdv vt gefit j vor kiere herra faders og vor fraverelse lydendes. at þeir hvdo og bifolto beggia þeirra domara og rettara j jsland at [skillia þeim at vm þan sak¹²⁾ og hialpa þeim vp æ beggia sidvr svo mikit sem norigs lavg og [riett er et cetera¹³⁾]. [berette og fornemendis¹⁴⁾ oss elskvlig herra Erik framdeilis for oss ad sidan hann kom þar aptur til jsland met forne bref þa stefnde oss elskvlige verdvge fader herra Stefan j skalholte. herra godskalk j holvm biskopa. og þorvard ellendzson logman svnnan og avstan vpp ð jsland þeim firir sig vp ð badar sidvr j fleire gode menz nærverelse og framlagde for oss þeirra bref þar vm hlydande at þeir þar inskiota¹⁵⁾ fyrnefnada sak fur oss. in ad koma jnnan sancte mikels dag næst forliden. elligar og ad sancte mikelsdag næst komande at alle seinaste. med beggia þeirra bref og bevisningar. ellvr og þeirra fyllmyndige vmbodzmenn et cetera ept-er som forne bref ytarmeir inne helldur. og vottar. þesslikes framlagde hann eitt xxiiij lavgrettvmanna bref af Jsland. lydende bland andre artikvle sem þar vt j stod hvorleidis fornefnad finboge jonson appellerade og

1) — prestur MKet. 2) til MKet., 115; 3) fyrnefnads MKet.; fyrnefnde 115; 4) hvornen MKet. 5) [þar um optnefnadann Finnboga áklagað MKet. 6) þar með MKet. 7) hann b. v. MKet. 8) verdvge b. v. hér 238; hin sl. verdugezste. 9) 238; Niels MKet. 115. 10) [ad skiika um það Mál MKet. 11) [Rettr er til MKet. 12) [bereltedo og fornemmede 115; Tiáde og kunngjorde MKet. 13) inne skióta MKet.

skavt sig fra alles þeirres dom af jsland og in for oss. og þar vt yfer eij hafer meytt firir oss og eige helldur hans fvlmyndugur vmbodzmänn. með blifur heima sitiande og helldur fyrnefndur herra eirekurs godz fur honum vtan lagv og riett. tha¹⁾ epter svodan bref og bevising sem forne oss elskvlige herra eirik Svmarlidason for oss j rette lagde og epter þa riettarbot sem vor forfader helig konvng Hakon vt gaf vm arfatal lydende. at þa moder erfer þa sitt þat sem adur hefur arf tekit epter fodur siñn skall moder eige leingur en j hennes lifstid þad fastagodz fylgia. vtañ þad skal epter hennis daga falla aptur til barnzens rietta erfingia og adalsmenn til þess godz. Og somvleidis skal fara ð födvr vegna. vm hann erfer þa sitt et cetera. Hvilkeñ forne rettarbot aller vorer forfedvr framfarne konvngar j norrige þesslikes vij hafvm samþyckt oc fvlbordet vid fvlla magtt at blifa yfer allt noregs rike og jafnfvllt j jslande. færej og hiatland sem hier j norige. þar firir var þar svo vpp ð dæmtt ad fornefnde oss elskelige herra Eirick svmarlidason ber igien ad hafa j rett arf. allt þad fasta godz sem hans broder fornefnde Sveinn svmarlidason til heyrde og liet epter sig fra fornefnda finboga jonson innañ xiiij daga epter þad hann hefer hejrt þetta vortt bref vnder obotamal. og þesslikes forne Eirek tolf manna dom for kost og tæring. kosthalld landskyld oc annañ deil sem hann hefur vpp bored sidañ forne herra Eireks brodurdotter gvdrvn Sveinsdotter deyde. Meñ hafer fyrne finboge jonson þar nockvd ytarmeir j ad seigia. þa tale sig fyrskrifut herra Erik sidañ þar vm til med riettv.

Gefit vpp æ vortt slot akvrshvs ar og dag sem forskrifat star.
vnder vortt secret.

147.

24. Nóvember 1507.

á Akrahúsi.

BREF Kristjáns konungs hins II. þar sem hann staðfestir og samþykkir, að allar réttarbætr þær, er Hákon konungur hinn

1) Þa tha 238.

heilagi (= Hákon háleggr) gaf út, skuli ganga sem lög um alt Noregsveldi og i löndum, sem undir Noregsveldi liggja, jafnt Ísland, Hjaltland og Færeyjar (Möðruvallaréttarbót, Réttarspillir).

A.

Frumtextinn.

AM. Fasc. XXXVIII, 10, frumritið á skinni, með heilu innsigli konungs. Shr. Lagasafn Magnúsar Ketilssonar I, 94—95; Safn til sögu Íslands II, 96—99; Dipl. Isl. I, 712—713; II, 379—380. — Réttarbót þessi var numin úr lögum með konungsbréfi (Fríðriks IV.) 15. Maí 1711 (Lagasafn Magnúsar Ketilssonar III, 359—360, shr. bls. 331 og 333).

Bref kong kristians.¹⁾

[Vppa riettarbætur Hakonar kongz 1507.²⁾

Wij Christienn met gudz Nade Rett arffuing tiil Norigis riige Vduald Konning tiil Danmærc oc Sverige hertug i Sleszuig holsteiñ Stormariñ oc i Ditmersken Greffue i Oldenborg oc Delmenhorst Gøre alle witterligt at effter thi at alle wore forfædre framfarne konninger vti Norige som haffue wæreth sidhen hellige konningh Hakon dødhe haffue stadfest oc Samtycht alle the rettebøter som hellige konning hakon gaff for lagh oc rett at holles effther then dagh offuer alt Norigis riige oc krone. Thi haffue wij oc Samtycht oc fuldbordet forscriffne rettebøther widh fulde macht at bliffue oc vbrigdelige at holdes offuer alth Norigis riige oc lande som liggie Vnder Noriges krone Jamwæl Jslandh hiæltland oc ffærðø som anderstedz her i Norige. Thi forbiwde wij alle ehwo the hælst ære eller wære kwnne oc serdelis wore fogede oc embedzmend vti Jsland som nw ær oc her effther kommendis worde. wore kære vndersatte paa forne Jsland her emod at hindre eller i nogher made forffiang at gøre Vnder wor furstelige heffind oc wrede. Giffuet paa wort slott Agershus Sancte katarine affthen Aarom effther gudz byrd³⁾ M d septimo. Vnder wort Secretum.

Dominus Rex per se.

1) Utan á bréfinu með samtíða hendi. 2) [með hendi frá 17. öld. 3) hefir óvart gleymzt úr frumritinu.

B.

*Íslensk þýðing eptir transcripti Þorvarðs lögmanns
Erlendssonar.*

Stockhólms safn 9. 8vo (áðr C 8) bl. 237—238, meðal skinnbóka, og er þessi bók skrifuð um 1608. — AM. 345. Fol. bls. 160—161, og er það lögbook Einars Ísleifssonar á Reykjum í Mosfellssveit, á skinni, skrifuð um 1570, með raungu ártali 1441 (!). En til er réttarbót þessi ennfrems í íslenskri þýðingu í mörgum handritum gömlum, svo sem AM. 45. 8vo bls. 23—25, skinnbók c. 1570; AM. 147. 4to bls. 205, skinnbók, og þetta skrifað um 1600; AM. 238. 4to bl. 53, Bessastaðabók á pappír frá c. 1570; MSteph. 12. 4to á pappír frá c. 1580; Thotts safn 2101. 4to á pappír frá c. 1600; Stockholmssafn 25. 4to (áðr C 2) meðal skinnhandrita, skr. c. 1580; Gl. kgl. saml. í konungsbókhöfðu í Khöfn 3274.A 4to á pappír frá c. 1614, — og í fjölda af handritum frá 17. og 18. öld. Er ártal bréfs þessa í afskriptunum margviða mjög brjálað (1441, 1541 og 1551 og enn á fleiri vegu). Við afskrípt bréfsins í AM. 238. 4to bl. 53 stendur þetta: „Var þessi sami heilag kong Hakon broder Eiríkr Magnússon. syner Magnús lagabætis er norska logbok oc vora hefir giort. Hakonvs tertívs“.

Stadfestingar Bref Kong Christians annars med þui nafni vppa Konga Riettarbætur sem verid hafa

j Noregi síjdann Hakon kongur var þar.

Uier Christian med Gudz næd riettur erfingi til Noregis Ríjkis¹⁾. vtualinn kongur til Dannmerckur og Suijarijkis. [hertug j slesuik.²⁾ Holsten. Stormarenn og Dytmarssinn. [Greifi j Oldenborg og Delmenhorst.³⁾ Giorum aullum viturlegtt. Ad eptter þui. ad aller vorer forfedur framfarner kongar vti Noregi. sem vered hafa. síjdann heilagi kong Hakon deydi hafa stadfest [og samþikt²⁾ allar þær riettarbætur [sem heilagi kong hakon⁴⁾ vtgaf.⁵⁾ fyrir laug og ríett ad halldazt. eptter þennann dag. yfer allt Noregs Ríjke og kongs⁶⁾ krunu. Þui haufum vier og stadfest og fullkomlega samþyktt allar⁷⁾ fyrskrifadar riettarbætur vid fulla macktt ad blíjfa. og obrigdulega ad halldazt. yfir allt Noregs kongs⁶⁾ ríjki og laund. sem liggia vnder Noregs krunu. jafnuel Jsland. Hiatland og fær-eyiar sem annarstadar hier j Noregi.

1) sl. 345. 2) [b. v. 345. 3) [sl. 345. 4) [hann, Stockh. 9. 5) gaf og baud 345. 6) sl. 345. 7) b. v. eptir 345, sem hefir „ad (!) allar“, 8) sl. 345.

Pui fyrirbiodum vier aullum. huerier helst þeir eru edur vera¹⁾ kunna. suo og sierlega vorum fouitum og vmbodzmonnum vti Jsland. sem nu eru [og hier eptir²⁾ komandis³⁾ verda. vora kiera vndersata⁴⁾. vpp æ fyr nefntt land Jsland. hier j mot ad hindra elligar j nockurnn mæta forfang ad giora. vnder vora konunglega hefnd og reidi.

Gefid vpp a vort slot akurshus. sancte Katrinar aptaun. Aarum eftter Gudz burd 1507.⁵⁾

Vnder vortt signiet.⁶⁾

Skrifad eptter mijns herra kongsins breffi med hans hangandi og oskauddu Incigle. Huertt eg sæ [og optt las.⁷⁾ Þoruardur Ellendzson laugmann æ Jslandi med fleirum godum monnum. Hliodandi⁸⁾ ord epter ord sem hier fyrir stendur skrifad.

C.

Íslensk þýðing eptir transscripti Arna lögmanns Oddssonar.

Eptir ágætri settletts afskrift í Landsskjalasafni frá c. 1720—1730, sem er blað úr réttarbótabók (bls. 71—72), og stendur að fyrirsögn „Konungs Christiani Secundi Rættarbætur“. Eptir þessari afskrift er bréfið prentað með danskri þýðingu (sira Egils Þórhallasonar, Jónsbogen Kh. 1763 bls. 403) í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 138—140.

Confirmation uppá Hakonar konungs rættarbætur
epter membrana.

Vier kristiern med gudz nad rættur Erfinge til Noregs ríke. vtvalen konung til danmarck ok Suiaríke. hertug j slesuik holsten. stormarin ok j Ditmersken. greife j olldenborg ok delmenhorst Giore aullum viturlegth ad epter pui ad aller vorer forfedur framfarne konungar vt í norege sem hafa verit. sidan heilage kong hakon deýde hafa stadfest ok samþýckt allar þær rættarbætur sem heilage kong hakon gaf fyrir laug ok rætt ad haldezt epter þenna dag ýfer allt noriges ríke ok krwno. Pui haufum vier og samþýckt ok fuld-

---

1) verda 345. 2) [345; edur 9. 3) komandi 345. 4) undersatur 345. 5) m. iij xl og j (l) 345. 6) secretum 345. 7) [opt og ifer las 345. 8) sl. 345.

bordet fyrskrifnar rættarbætur við fulla mækt að blifua, ok obrigdulega að halldazt yfer allt noregs ríke ok laund sem liggja vnder Noriges krwno. jafnvel ísland, hiattland ok fær-eyjar, sem annarstadar hier í norege. Því forbíðum við all-um huerer hellzt þeir ero edr vera kunna. Og serliga vora foweta ok vmbodzmenn vt ísland, sem nú ero og hier ept-er komande verða, vortt kæra vndersat vpp æ fyrnefnt ís-land hier æ mot að hindra, ellegar í nauckurn mata forfang að giora, vnder wora konvngliga hefnd ok reide. Gefet vpp æ wortt slot akurshus sancte katerine aptan, arum epter gudz burd 7° d^o septimo, vnder vortt secretum.

Nedan á spassiunne stendur með þeckianlegre hende Arna lög-manns Oddzsonar:

Anno 1637, á almennelígu Auxararþinge var samanlesid Kong Kristierns bref við þetta hier fyrer ofan skrifad, var það því sam-hlíðande með underþryktu Secreti Kong Kristierns, Halldor Olaf-son Lögmann bar það fram, Fovetinn Jens Söffrinsson og jeg Arne Oddz(son) Lögmann læsum það saman Pross Mund hofudzmanni aheyrandi.

148. 25. Nóvember 1507. í Akrahúsi.

VERNDARBRÉF Kristjáns konungs hins annars handa síra Eir-íki Sumarliðasyni.

AM. Apogr. 1755 með hendi Arna Magnússonar — AM. 238, 4to bl. 55, Bessastaðabók, skr. c. 1570. — Landsbókasafn 115, 4to I, 110—111 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 256—257 og Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 136—137.

Forsvarsbref Síra Eiríks Sumarliðasonar.

Við Kristian með gudz náðe ríett arfinge til Noregs Ríge, utvalld konung til Dañmark og Sviaríke, Hertug í Sles-vík, Holsteñ, Stormaren og í Ditmarksken, greife í Ollden-borg og Delmenhorst, gíore alle viturlígt, at við utaf vor synderlíge gunst og náðe hafa anamat og undfeingit, og með þetta vort opne bref aname og utfanga þenna breffvisara,

oss Elskulige. Her Erik Sumarlidason. hans hion tienara. og allt hans godz. laust og fast. ehvad það hellst er eller vera kann. ut i vor forstelige hegñ. verñ. frid og beskermellse. at forsvara og fordagtingia til alle rette mal. Samaleidis ville vii. at eingenn skal vera hans rettare eller domere i verallige saker. utan vii selfue. eller hvem vii thet med vortt opne bref besyndurlige befalendis vorde. Thi forbiode vii alle. ehvo the helltzt ero eller vera. kunna. og sierliga fogeder og umdodzmenn. forne oss Elskuliga Her Erik Sumarlidason hier i mot pa persone. hion. tienara eller godz. ad hindra edur hindra lata. dele. platze. møde og omaka. eller i nockurn mata ad oforrette. under vor fo[r]stelige hefnad og vreide. gefit paa vortt Slott Akurshus. Sancte Katerine dag arum epter gudz byrd M. D. vii. Under vort Secretum.

149.

25. Nóvember 1507.

í Hvammi.

SVEINN Þorfinnsson fær Gottskalk biskup á Hólum til fullrar eignar jörðina Yztagil i Langadal með þeim itökum, er bréfið greinir, en biskup lofar að kenna Jóni syni Sveins til prests, og fær honum til halds staðinn i Vestrhópshólum þar til Jón sonr hans vigist þangað, og skal Sveinn ekki annað af staðnum gjalda en biskupsgisting og útlausn, þegar biskup fer i yfirreið sína.

AM. Fasc. XXXVIII, 21, framrit á skinni. Annað innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3415.

bref um Jordena ystagil i langadal.¹⁾

Þath giorum vid jon prestur jonsson radzman holastadar. jon þorgeirsson leikman godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at uid uorum þar j hia saum ok heyrðum æ ord ok hañdaband þessara manna biskups godskalks af einne halfu ok sueins þorfinnzsonar af annari at suo fyrir skildu at sueinn þorfinnzson feck biskupinum til fullrar eignar jordina yztagil j langadal er liggur j hollta-

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

stada kirkjusokn med ollum þeim gognum ok gædum sem greindri jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nýo ok hann uard fremst eigandi at. lysti ok adr greindr sueinn at gil ætti torfskurð attfedming j breidauads jorð j underhagan-um. Þier j mot feck biskupinn sueine þorfinnzsyni stadenn uesturhopshola til halldz ok medferdar uegna jons sonar síns er hafa skal adr greindan stad til æuinligrar eignar þegar hann uigizt prestur. Enn biskupinn skal lata kenna pilltin-um til prestz. skal hann hafa af stadarins eign hempuefni og brokaefni upp æ huert ær. þar til hann uigizt prestur. skal ok adr nefndr sueinn hafa ok hallda alla stadarens pen-inga kuika ok dauda fasta ok lausa til medferdar ok abyrgd-ar þar til hann afhender stadenn. skal hann ok ecki giallda af stadnum edur stadarens peningum nema biskupsgisting edur utlausn þa hann ridr. Ok til sanninuda hier um sett-um uid ockr jnnsigli fyrr greinder menn fyrir þetta bref er giort uar j huammi j uazdal jþso die sancte katerine uir-ginis. anno domini M^o quingentesimo septimo.

150.

1. December 1507.

í Ósló.

Bref kanzlara Eiriks Walchendorphs um ómakslaun sín af síra Eiriki Sumarliðasyni og þeim systkinum Þorvarði Er-lendssyni, Vigfúsi og Hólmfríði, fyrir fyrirhöfn hans í Grund-ar og Möðruvalla málum.

AM. 238. 4to bl. 52b, Bessastaðabók skr c. 1570. — Landsbóka-safn 115. 4to I, 111 með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 250.

Bref Meister Erek kong kristiern kanceler.

Jeg Erik valkendorp profast¹⁾ j roskelld. giore vitvrligt alle med þetta mitt opna bref og eigen handskrift at heidar-lig mann herra erik Svmmarlidason soknarherra vt j jsland i savrbæ. er svo vordeñ med mic ofvreins vp ð. heidarligs og fornvmstige mens vegna. vigfvs ellendzson vor kieraste

1) tvískrifað í 238.

nade herra konyngrs hofvdzman vp á jsland. hans broder þorvardur ellendzson og þeirra syster hvstrv holmfrid. [þorvard biarnason og hans broder erlendur biarnason og þeirra syster hvstrv ingebjorg og hvstrv raughilld. teijtvr polleifsson og biorn gvdnason og vppá andre fleire¹⁾ vegna af jsland. Svo at hann skall gefa og forneygia mig fyrir min riettigheit og omak sem mig af riettv ber at hafa for fri eñ privilegia vor kærasta nadig herra konvng kristiern et cetera hafer gefit þeim og meinige jslandz inbyggjara firasindis tivo lxxx rinsk gylleñ af fvlla vikt. og þar til attatige, refskinn. sem kallazt svart kollaskinn og betale og skikka þeim til hambo(r)g in j danckwort smitz hvs innañ sancte mikels dag næst komande. ellvr og skikka mic somo privilegia bref igen aptur til hamborg innan fyrnefnda tid. Og hefur hann fornðgtt mic for sinn part for fornefnda bref x rinsk gylldene. Menn hvoss kost og tæring sem hann ýtarmer hefur gjort oc haft fyre hann sieck fornefnd privilegia bref hann var stor. það er mier vell vitvrligtt. það skvlv þeir þess fyrir vtan bitala og forneygia honum og vera þar fyrir j hans neýgio.

Til ýtar meir vitnisbyrd trycker ieg mitt signet nedañ fyrir þetta mitt opit bref. som gefit og skrifat er j osloo od-

---

1) [Allr þessi kañi hefir npphaflega gleymzt úr í afskriftinni í 238, en er ritadr strax á eftir bréfinu í bókinni, og eru þar tekin upp fjögur seinustu orðin, sem líka standa í textanum, til þess að sýna hvar klausan ætti inn. Afskrift séra Jóns, og eftir henni Finnur biskup, sleppir þessu, af því að menn hafa ekki skilið, að það ætti hér inn. Í AM. 238. 4to bl. 120b (Bessastaðabók) stendr, aptan við skiptabréf eftir Þorvarð Loptsson frá 1446, svo látandi ættrakning:

[Ol]of stora*) syster [Þor]vardz. [d. 1446].
 gudridr [han]s dotter. [d. 1494].
 Þorvardr [henn]ar son. [d. 1513].
 erlindr hans son. [d. 1575].
 gudbiorg hans dotter. [d. 1594].
 einar hennar son.**)

---

*) P. e. Ólof ríka (d. 1479). **) Einar var sonr Gríms Þorleifssonar frá Möðruvöllum fyrra manns Guðbjargar.

ensdagenn næst epter sancti andree apostole dag arum epter gvdz byrd 0 d vij.

151.

1507.

AFHENDING Valpjófsstaðarkirkju í Fljótsdal, þegar Þorvarður prior afhenti, en Jón prestur Koðransson meðtók.

AM. Apogr. 1993 „Epter kalfskinns geira við Valpjófsstaðarkirkju“. „höndin á þessu er coeva anno 1507“ (AM.)

anno domini 0 d vij.

Suo myckla peninga gallt prior Þorvarður¹⁾ med walpiofstad en jon prestur kodransson medtok.

Jn primis sextan kugilldi og .xx. og eru þar j seyðian kyr. lagdi sira jon kodransson þar til ij kyr og ij asaudar kugilldi og þar til war lukt stadnum. xij. hundrata jord [vik j faskrvdsfirde²⁾] fyrir xij kugilldi brast æ justæduna. og 4 naut veturgomul og xij. saudi veturgamla og 4 hesta. 4 hross. v^c j wírdingargodze. jtem gallt hann halft annat kugilldi j porcionem er fallit hafdi wpp æ þriu árr. alta ægillde ad auk er fylgia eiga arneidarstadaparte. og eitt kugilldi war gefit krossinum æ þorgerdarstóðum.

152.

1507.

SKRÁ um landskyldir af Vestmannaeyjum bæði þá (1507) og í fyrri tíð, og á dögum Torfa Arasonar (um 1450), er hann hafði eyjarnar af Daniel, og er það tekið eptir sögn Stranda-Kols.

AM. 238. 4to bl. 48, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — Afskrift frá 1696 eptir Bessastaðabók er í JSig. 143. 4to bls. 95—96. Sbr. Dipl. Isl. III, bls. 771. Sbr. „að gjalda Torfa lögin“.

1) Þor' Apogr. 2) [„er skrifad med annarri hendi eins gamalli nedan fyrer hinne skrifinne. enn á ad visu hier heima“ (AM.)

Anno domini m d og vij hvad landskylld (var) af
vestmannaeyum.¹⁾

Item so micel landskylld af vestmannaeyum.

J pollaugargerdi ije.

af steinstodum e fiska.

Af ofannleite lest.

Af nordurgarde cc.

J dolum c.

J hofnn j²⁾ lest.

Af midhusum ije.

Af giabacka iije.

Af villborgarstodum viije og xx fiskar.

Af vesturhusum ije.

J gierde ije³⁾ og xl fiskar.

A bofastodum iije.⁴⁾

Af oddastodnm iije.

Af presthusum jc.

Af kirkiubæ ix.

Summa v lestir iije og lx fiskar.

Sognn Stranda kolz. at ix lestir fiska samfeingnar voru
ad gomlu⁵⁾ j vestmannaeyum. enn torfe arason er hann
hafde vestmannaeyar af daniel skillde vij lestir gilldar og
attu þeir eyiamennerner sialfer a sinn kostnad at færa j
hvornn kaupstad hann villde. enn være þar j eyjunum selld-
er fiskarner. þa attu eyiamennerner a sinn kostnad at færa
allt godzit jnn a land. var þetta dæmt og skilid a þa. Þat
meira. flyttu þeir sinn eigin varning in a land a haustid
eyamennerner þa skyldust⁶⁾ þeir til ad sellia þeim fyrstum
sem kongs umbod hafde yfer eyunum. upp a hvort e fyrer
tvævett naut eda vj fiordunga smiors. skulu þeir boda hon-
um fyrstum. sem eyarnar hefur af kongenum eda umbod
yfer þeim. at kaupa sinn varning med fyrskrifudu verde.

---

1) Huer landskylld a Vestmannaeyum var Anno 1507, 143.
2) half 143. 3) halft annad e 143. 4) halft þridia e 143. 5) lagi, b.
v. 143. 6) 238; skilldudust 143.

153.

1507—1523.

TÍUNDARGERÐ á Skarðsströnd.

Philpps Collection i Thirlstaine House i Cheltenham á Englandi 10,442 (= 16,504). Fol. bls. 1: Skarðsbók af postulasögum, og er þetta ritað með samtíða hendi. Hér er fylgt afskrípt frá Mag. Eiríki Magnússyni í Kambryggju frá 3. Apr. 1891.

[Anno] dominj 0 d vij^o svo micil tivndargiord a skardz-strond j lausafie ch¹) og ije og xx.

[anno 0 d] viij ch¹) og iij (c) og xx.

[anno 0 d] ix ch¹) vg ic.

[ann]o x^o ch¹.)

[an]no xj^o ch¹) og ve.

anno xij^o) ch¹) og xc.

anno xiiij^o ch¹) og xc.

anno xiiij^o ch¹) og ve.

anno xv^o ch¹) og vje.

anno decimo vj^o ch¹) og xc.

anno xvii^o ix·tig(er) c.

anno xviii^o xx^c

anno xix^o . . .²) xc.

anno xx^o l c.

anno xx primo xl c.

anno xxiij^o xl c.

anno xxiiij^o xl og c.

Þa stod eg³) reikningskap.

154.

[fyrir 1508].

SENDIBRÉF Jóns Erlingssonar til Björns bónda Guðnasonar, um mál þeirra frændanna Björns Þorleifssonar og Björns Guðnasonar.

AM. Fasc. LXIV, 20, frumritið á skinni. — AM Apogr. 957, ept-

1) Svo, og mun merkja eiga = hundrað hundraða. 2) klessa í handr. 3) Það mun vera Þorleifr Pálsson.

ir frumritinu. — Guðni Jónsson er dáinn fyrir 29. Janúar 1508, og er þetta bréf því eldra.

Wel borin dandi man biorn bonda gudnason
er brefit Sent.¹⁾

Heidrsamligañ dandi man og min kleri mag biorn bonda gudnason ydr heilsar eg Joñ ellingsson klerliga med gud og vora fru.

Eg ydr klerliga packandi firir alla ydra velgiorninga til mjn badi med ord og verk.

viturligt skal ydr vera at ek fann biorn thorleifsson og talada ek med hann vm yckr mala ferli. suaradi hann aullv sem einn dandi man og vard ek under eins med hann j so dan mata at ec tok med ydr og honum feligañ dag med fullu handa bañde og med aullum yckrum monnum og yckrum radum badi vid vtlenzka og junlenzka til alpingis og sua laungum tima fram yfer sem huer kiemi til sins heim-
ls²⁾ heim j gen. enn um peninga var sua skilit sem uid haufdum adr vm talat. at pier skyldut hallda þat pier hafit ad ydr tecit omakslaust firir birne j þessum tугanvm. enn (biorn) skyldi hallda þat j nadvm sem hann hefer at sier tecit firir svnanan²⁾. kiori hann og þat firir sig at stefna ydr firir vtan allt hugmod af beggiah hendi og þat sama lofada eg firir ydr. j ockru handabañdi. þui er ek²⁾ ydr klerliga um bidiañdi at pier latid þena min giorning standa sua sem vid haufum adr um talat. ok skrifit birne til þegar straks er pier fait mitt bref huortt pier uilit þetta hallda. þui þat uar suo skilit. uillda ec og giarna at min ord brygdizt ecki hier um. Enn þo pier villit²⁾ ecki þetta hallda sem ek²⁾ vænti ath ei sie þa skrifit honum þo til sem adr. giorit nu hier um sem eg trvi gott til yduar²⁾ huad ek²⁾ vil j aullu godu forþena med ydr og firir ydra skulld giora huad eg ma med æru. og ydr livft er.

seigit gudna jonssyne Mloc marga goda nat firir mig.
Ei meir vm sin.

1) Utanáskript bréfsins. Utan á bréfinu stendr og með hendi Magnúsar prúða: „Þessi Brief eru oll afgomul og onyt nema til frodleikz“. 2) Svo.

hier med bifel þú gudi þu ualld og hans moder mariv
og sancte pettri nu og alltid.

155.

7. Janúar 1508.

[í Viðvík.]

Dómr tólf presta útnefndr af Gottskalki biskupi á Hólum
um ákætur biskups til Jóns Sigmundssonar um kirknafé á
Urðum og í Viðidalstungu og aðrar fleiri sakir.

AM. Apogr. 692 „Ex lacera charta veteri“ (AM.).

Það giorum uier broder Einar ábote á Munkapuerð.
broder Nichulas Prior á Modruvöllum. Jon Jonsson Ráðz-
madur Holakyrkiu. finnboge Einarsson. Jon Þorgilsson. Jon
finnbogason. gudmundur Jonsson. Helge Jonsson. Olafur
Klængsson. Jon Jonsson. Þorleifur Jonsson og Örnolfur Ein-
arsson prestar Holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt
med þessu voru opnu briefe. að þa er lidid var frá hingad-
burd vors Herra Jesu Christi M. D. og viij. ar á fostodag-
enn næstann epter þrettanda dag Jola í Vidvíkursueit¹⁾ vor-
um vier i dom nefnder af uorum virduligum Herra og anda
ligum fôður Godskalk med guds náð biskup á Holum. að
dæma um þá ákæro er biskupenn kærði til Jons Sigmunds-
sonar. og i stefnunne stod.

J fyrsto dæmdum vær stefnuna lögliga og Jon Sigmunds-
son riettliga firerkalladann. enn i þeirre fyrsto sauk er i
stefnunne stod og biskupenu kærði til Jons Sigmundssonar.
að hann hefde osuarliga fared med kyrkiunnar goz á urd-
um i suarfadardal fausto og lauso og under sig dreiged. án
biskupsens vilia. og leyfis enn kyrkiann komenn að nidur-
falle og kyrekiunnar ornamenta i burt bored. og vidurenn
i burt borenn. sá sem til kyrkiunnar var ætladur meðan
Jon Sigmundsson atte að hallda.

Nu saker þess at þá reikningur Urda kyrkiu var sein-
ast reiknadur. reiknadest i lausagoze x. tiger hundrada og

1) Þannig.

xij aurar betur, enn oreiknad uppá viij ar og xx. þui ad guds nãd til kalladre dæmdum vier fyrrgreinda peninga fallna uppi Jõrdena ð Urdum til eignar firir fornann og nyann reikningskap, og biskupenn mega taka ad sier frialslega fyrr greinda Jõrd ad næstum fardögum, kyrkiunnar uegna ð Urdum, og oll hennar goz fõst og laus, frid og ofrid hafa og hallda greinda Jõrd Urder, þar til er þeir leisa aptur sem med lögum eiga ad leisa, enn huort það ornamentum kyrkiunnar sem hann hefur i burtu haft og ad sõnnu profast, og uiliad undan draga kyrkiunnar eign, skal hann aptur færa fyrir næstu fardaga ospillt og iafngott og fullriette urda kyrkiu og Holakyrkiu xv. merkur i sinn riett, og Jon skyldugann ad taka lausn og skript epter biskupsens rãde.

J annare sok er biskupenn kærði til Jons Sigmundssonar, ad hann hefde rænt og teked med gripdeilld kyrkiuna i Uidedalstungu og hennar goz fast og laust, lyste biskupenn þar firir oss ad hann hafde bannad Jone ðll kyrkiunnar umbod þeirra er hann hafde ad hallda, bõru þeir sira Jon Gislason [og] Magnus Arnason það sama ad þeir hefde það heyrt, þui [dæmdum uier . . . . .] biskupsens bode og giallda kyrkiunne i Uidedalstungu tuefa[lld]ann sinn riett fullann enn Hola kyrkiu og biskupenum .lx. merkur i sinn riett, og biskupenn mega ad sier taka friðlslega fyrrnefnda Jõrd Uidedalstungu, kyrkiunnar uegna, og ðll hennar gæði, fõst og laus, frid og ofrid, nær sem hann vill, hafa og hallda þã tuo hlute Jardarennar sem Jone Sigmundssyne hefur tilheyrt edur ððrum þar til ad hun er med lögum leyst af þeim sem bana ð med lögum ad leysa, og kyrkiañ hefur sinn riettann reikningskap, og biskupenn sinn allann sakeyre, sem Jon ð ad giallda, enn um marstade og Nup dæmdum uær biskupenn mega ad sier taka þesse goz fost og laus, sem maldagenn og reikingskapurinn utuijsar, og standa under sõmu lausn sem hin fyrre, Enn saker þess ad Jon Sigmundsson hefur rofed þann sãttmãla sem giordur hefur uerid i millum kyrkiunnar og kongdomsens og alls almugans i voru biskupsdæme, firir hrõnnan kyrknanna og nidurfall, þar med orded eidrofa og

skriptrofa, sáttrofa og domrofa. Þui littzt oss Jon Sigmundsson óngra kyrkna umbod hafa mega. huórke þessara ne annara. dæmdum uær firir ʒeidrof og skriptrof iij merkur firir huort. enn firer domrof iij merkur. enn um samuister þeirra Jons Sigmundssonar (og) Biargar Þorualldzdottur sæke biskupenn huort þeirra sem honum þiker likara til sanninda. enn um þá sök ad Jon Sigmundsson hefde teked edur lated taka peninga ur Sualbardskyrkiu. dæmdum uær biskupenn skyldugann ad leida ij löglic vitne ad Jon Sigmundsson uærisannur ad þeirre sök. þui dæmdum uier Jon Sigmundsson fallenn i bann af sialfu verkenu og fære aptur þad er hann tok edur taka liet. og giallde kyrkiunne á Sualbarde tuefalldann riett og Hola domkyrkiu .lx. marka i sinn riett. skyldann ad taka skript og lausn epter þui sem biskup leggur á. enn firer tiundarhalld giallde hann so sem tilreiknast og kristiñ riettur utuisar. af sinum gozum og omaga [eyre]. enn um utlausner sem gamall landsens uane er til. skal þesse allur sakeyrer firrskrifadur gialldast ad næstum fardögum. biskupenum edur hans umbodzmanne heima á holum edur þar sem biskupenn giðrer ráð firer. kann Jon Sigmundsson ad fá nockur lauglic vitne sier til bata i greindu mæle skal hann þau leidt [hafa inn]ann mænadar ad heyrdum domennum edur lesnum [. . . . .] kon[gs . . .] riettarbot jnnsiglud utuisar firer biskupenum heima á Holum edur þeim sem hann skipar. og ad ollu so profudu dæmdum vier þennann dom stöðugann upp á heilagrar kyrkiu vegna. ef ei spyrst annad logligra enn sem firer oss hefur komed

Og til sannenda hier um settum uær aller fyrrnefinder prestar uor Jnnsigle firer þetta brief skrifad a Holum i Hialtadal sunnudagenn næsta epter þrettanda dag¹⁾ á sama áre sem fyrr seiger.

---

1) P. e. 9. Jan.

156. 10. Janúar 1508. í Helsingjaborg.

BREFF Hans Dana og Norðmanna konungs til Henriks VII. Einglakonungs um óskunda Einglendinga á Íslandi.

Aarsberetninger fra det kongelige Geheimearkiv, udg. af C. F. Wegener, I, Kbhvn 1865 bls. 17, eftir bréfabók Hans konungs í Ríkisskjalasafni Dana (Nr. 26).

Ad regem anglie.

Exellentissimo etc. Johannes etc. Salutem plurimam cum nostri fraterni amoris affectu.

Exellentissime illustrissime ac potentissime princeps frater et confederate charissime. frequenti admodum relatione didicimus subditos nostros de terra islandie grauibz Iniuriis affectos ac sepiissime vestris a subditis molestari, Iura pretereā nostra regia in dicta terra islandie solui solita a vestris subditis sepius recusari, quidque de opportuno remedio providere velimus, indies exoramur. Nos igitur vestra de benignitate confidentes has ad vos litteras damus, predicta iura nostra regia solui, prefatas Iniurias vestris a subditis emendari instantius postulantes subditis que nostris ne de cetero molestantur fauorabiliter provideri. Ceterum mercator quidam vestro subiectus dominio per presentium latorem iohannem gotskalck nominandus emptionis causa certo nobis debito obligatur, lapso que solutionis termino, quas nobis merces promiserat, hec ad nos minime peruenere. huic querele nostre provide consultum iri atque hunc fidelem nostrum iohannem goschalck quamcitius remitti instant exoramus, quam rem, cum nobis gratissima sit, prompta vicissitudine curabimus promereri. In hiis celsitudinem vestram Regiam altissimo facimus commendatam.

Ex arce nostra helsingborgh x Januarii Anno m d viij^o.

157.

29. Janúar 1508.

á Mosvöllum.

DÓMR sex manna útnefndr af Birni Guðnasyni um löggjafir Guðna Jónssonar föður hans, „hvers sál guð náði“.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 237^b, skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 65. 4te II, 37—39, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Landsbókasafn 115. 4te I, 166, ágríp með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730.

Domur wm giafer gudna¹⁾.

Aullum maunnum þeim sem þetta Brief sia edur heyra. senda Þorleifur Aurnolfsson. Tumas Jonsson. Þorgautur Olafsson. Aurnolfur grijmsson. Þorgjls pietursson og guðmundur helgason kuediu gudz og sijna kunnigt giorandi með þessu woru opnu brefi að æ laugardaginn næsta fyrir purificationem Sancte Mariæ þa lidit war fra gudz burd 0 d og viij ðr æ mosuollum j Annundarfyrði æ þjngstad riettum worum wier til dōms²⁾ nefnder af ærligum manni birni B(onda)³⁾ gudnasyni er þa hafði mijns herra kongsins sýslu og vmbod j millum geirholms og langaness. saman að telia. [sundur að greina. og rettan Reijkningskap a að giora. huor hæd með sonnu vera skyllde a þui gūtze og peningum⁴⁾ er guðni Bōnde⁵⁾ jonsson hafði att. [huers sal guð⁶⁾ nadi. [huort helldur það kann fyrir að finnast⁷⁾ að gíof. [kaupe edur⁸⁾ erfðum edur [aðrum lögligum fiar⁹⁾ afla [frð þui¹⁰⁾ fyrsta [aður greindur Guðne Jonsson¹¹⁾ kuæntist¹²⁾ sinni (gign¹³⁾ kvinnu [husfru Þóru Biørnsdottur¹⁴⁾ og til þess [sama tíma¹⁵⁾. er honum fiellu peningar [og arfur¹⁶⁾ epter síra sigurd [Jonsson¹⁷⁾ broður sinn¹⁸⁾. [huers sal að guð hafi.¹⁹⁾

[J firstu²⁰⁾ kom [þar fram²¹⁾ fyrir oss [greinda menn. birtur. bōkadur. framþborinn²²⁾ reikningskapur²³⁾ greindz guðna heitins a adurgreindum peningum²⁴⁾. skyrtliga skrifadur. [sæmiliga og sannliga²⁵⁾ samsettur [med aneffndum heimtum²⁶⁾ og fridleika [garda og²⁷⁾ jarda og [annara lausagotza²⁸⁾. [so og

1) Dómur huor hæd með sonnu vera skyllde á þeim peningum er Guðne Bōnde hafði att 65, sem styttrir upphaf dōmsins og vikr þvi við, sleppir dēgsetningu, en heldr þó nöfnum dōmsmanna, og er að öðru leyti gagnleg afskrift. 2) b. v 65. 3) [65; hæd gotza og peninga þeirra a. 4) [sem guð hans sál 65. 5) [b. v. 65. 6) [65; með það a 7) [65; hann a. 8) kuongadist 65. 9) [b. v. 65. 10) 65; hans a. 11) [sl. 65. 12) [65; Jtem a. 13) Reijkningur 65. 14) þjngum 65. 15) [65; wissiliga a. 16) [65; með heiti a. 17) [65; lausafiar a.

skýring a gior¹⁾ huersu hann hefði hueria jorð feingit. að erfðum edur [audrum logligum heimildum²⁾]. huern [greindañ reijkning³⁾]. wíer optlaga yferlasum og j⁴⁾ margar reiser samanreiknuðum [og oss að samþycke með vorum skilninge ríettz Reijkning-skapar vorrar fiartölu firrgreindra manna þá reiknuðust oss firrgreinder peningar Guðna h(eitins) vered haffa⁵⁾ de hundrada að oluktum [aullum⁶⁾] skulldum. og þar til⁴⁾ vt af þessum⁵⁾ fimm e hundrada [sem firr skilur þá taldest þar j vera³⁾] xvj. hundrud og xx⁶⁾ annars hundradz hundrada aflagotz [j vera að vorre tölu.³⁾] [So og⁷⁾ eij s; jdur meðkiendust wær aller⁴⁾ fyrsskrifader [vt-neffinder⁸⁾] menn [effter þennan vorn saman talenn og sam-settan Rettan Reijkning og Registuriñ sem firr greiner. þá neffnde greindur Biorn Guðnason oss og til kraffde jnnvird-ugliga að Rannsaka. þar með alyktardoms atkuæde ð að leggja. effter lögum og vorre sannligre samuisku. huert afl edur fullkomna mact að haffa skylldu þær gíaffer sem⁶⁾ guðne heitinn jonsson hefde matt gefa með lögum. Nu saker þess [að³⁾] wor landzlaga bok so utuijsar að huer maður ma gefa fiordungsgíof ur aullu þui gotzi.⁹⁾ er honum¹⁰⁾ hef-ur aflast. so að [meira er¹¹⁾] enn hann hefur að erfð-um tekid bæði j landi og lausum eyri. huerium er hann will. [so¹²⁾] bornum sijnum skilgetnum¹³⁾] [sem audrum¹²⁾] ef hann will. enn tiuñdargíof [aff so miclu¹⁴⁾] sem hann hefur að erfð-um tekid¹⁵⁾ bæði j landi og [lausum eyri¹⁶⁾] þo [hann spyrie eij erfingia¹⁷⁾] að. ef hann¹⁸⁾ mæler af witi. [Enn saker þess so talar texte logbókarinnar. j almenneligu Erfðdatale. að hinn Ellste son skal Eignast höffud Ból. sína og lögieñ j audrum stad að syner snuest til höffudbóla. Enn dætur til vtjarda og lausafídr. Kunngjorest og j Kuennagífftingum að þó mad-

1) [65; aflá a. 2) [65; aflá a. 3) [b. v. 65. 4) sl. 65. 5) 65; þeim a. 5) 65; þeim a. 6) 65; xx a. 7) [Jtem 65. 8) [65; að wíer worum til nefnder af optskrifudum manni birne guðnasyni. kongs vmbodsmanni þar þa semstundis j greindu takmarki aa að líjta og með skynsemd fullnádardom a að leggja epter þui sem wíer wissum ríettast og san nast fyrir guði huersu myklar gíaffer að þratnefndur a. 9) fie 65. 10) þeim 65. 11) [hefur meira 65. 12) [b. v. 65. 13) sl. 65. 14) [65; so mikít a. 15) Eignast 65. 16) [lausufie 65. 17) [ei' spyrie hann Erfíngia samþyckis 65. 18) maður 65.

ur kaupe jörd med gripum konu sinnar. edur lausafie. þá skal hun það eitt haffa vr jördum sem hun haffde heimañ. það Eina meira sem Erffinge loffar. Byrter og Breff Magn-
 usar kongs j Bók vorre sem hana Byri(ar) j fyrsta. þar sem
 vijkur ad vñ jardabrigde og aunnur lagamál. vnder huori-
 um lögum sem þa(u) giordust. þá skal Effter þui dæmast.
 sem þá voru lög j lande. er þaug mál giordust. Og ad sljkre
 auisun og styrking laganna. sem hier fyrer hermer. ad j
 flestum stöðum vijkur helldur frá Enn til vm vm kuenna
 Eigner ad odulum ad vorum skilninge. þó ad Erffdamál sie
 sie ad jördum. þó Ei sie giöff góðra höffud Bóla.¹⁾ og þui
 kunnum vier²⁾ það ei frekara³⁾ ad taka [vnder vorn dom⁴⁾
 [eda leingra þar fram um fara⁵⁾ enn so. [vær dæmum Eff-
 er þui sem nu Eru lög j lande med fullu döms atkuæde. ad
 Gudne h(eitinn). góðrar minningar⁶⁾ hafi matt med laugum
 gefa so miklar giafer sem [bok giorer rad fyrir.⁷⁾ [Tijundar-
 giöff vr Erffdagótze. fimta huort hundrad sem teked er dæme
 til aff helgra daga veidum. Enn fiordung vr afflagótze.⁸⁾ og
 þær ad logum [fyrst halldast skulu sem hann fyrst gaff. sem
 var husfru Þóra kuinna hans. vtan so finnest fyrer med rettu.
 ad greindur Gudne h(eitinn) haffe geffed jmesligar giafer.
 sem lög giora Råd fyrer. þá jaffnest þær vid löggiaffer.
 Reijkudust giafer Gudne Bónda fyrer xxxix⁹⁾ aff Erffdagótze.
 Enn 40⁹⁾ og halfft ed fimta aff afflagótze. Reijknum vier all-
 ar löggiaffer Gudna h(eitins) iiii⁹⁾ og 80⁹⁾ huad finnst kann
 ad Gudne Bónde haffe gefid meira Enn lögþókiñ skýrer. það
 lijst oss Ecke aff haffa Eiga. og med aullu ónýtt vera skulu¹⁰⁾

1) [65; vantar með öllu í *a.* 2) 65; wid *a.* 3) 65; frekar *a.* 4) [b.
 v. 65. 5) [sl. 65. 6) [65; ad hann *a.* 7) [Lögþók ákuedur 65. 8) [b.
 v. 65. 9) leiðrétt; 65 hefir „viii“ og 70^{c.} 10) [65; halldast eiga. þær
 fyrst sem hann gaf fyst sem var hans kuinnu. þa huerium sem
 hann gaf þar epter til þess þær telast so myklar sem laug giora rad
 fyrir. sem j einum stad stendur j worum logum. Ef madur gefur
 jmsum monnum giafer þa skulu þær halldast til þess þær verda jafn-
 haar wid lauggiafer. ad reiknast nitian cog xx af allagotzi. enn halft)
 ed ve og xle ur erfdagotzi. og hans lauggiafer samanreiknadar halft
 ed fiorda e og attatiger. Enn þær hann hefur meiri gefid. listast oss
 moti logum gefnar og eeki aff hafa *a.*

og [eij ad logum halldast¹⁾ eiga. [Og til meire audsyningar og sannz vitnisburðar hier vm samþykte Biorn G(udna)s(on).²⁾

[Og til sanninda hier vñ settum vier fyrnefnder menn wor jncigli fyrir þetta domsbref huert ed skrifad war j Ogri j Jsafirdi³⁾ fyrir festum gregorij pafa æ sama ari sem fyrr seiger⁴⁾).

158.

7. Febrúar 1508.

á Svínavatni.

TYLFTAEÐÓMR útnefndr af Einari bónda Oddssyni, kongs umboðsmanni i Húnavatnsþingi, um dómrof i máli þeirra Guðmundar Indriðasonar og Ásgrims Þorbjarnarsonar.

Landsskjalasafn 94. 4te bl. 4b með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — ÍBfél. 67. 4te bl. 66a—67 „Íelis“ með hendi síra Eyjólfá Jónssonar á Völlum (d. 1745).

Fimte Domur vm sama Efne.⁵⁾

Aullum Godum Monnum sem þetta Bref sia Eður heyra senda Grímur Jonsson. Einar Einarsson. Brandur Olafsson. Jon Einarsson. Hallgrímur Skulason. Arngrímur Liotsson. Eyulfur Augmundsson. Besse Arason. Þordur Arason. Are Sigvatsson. Haflidi Juarsson og Jon Olafsson Quediu Guds og sjna kunnugtt giorande ad Aarum epter Guds burd⁶⁾ O d viij Aar Manudaginn næstañ epter Blasiusmesso vñ veturinn æ Suinavatni æ asum æ þingstad Riettum vorum vier til domis nefnder af ærligum manne Einare bonda⁷⁾ Oddssyni er þa hafde mjns herra kongsins syslu og⁸⁾ vmboð j hunavatnsþinge til ad dæma [j millum⁹⁾ þeirra Guðmundar Indridasonar og Ásgrims Þorbiarnarsonar eptir þui sem stefnuskra su jnne hieilt er fyrrnefndur valldsmadur las þar vpp og Ásgrímur medkendist stefnuna¹⁰⁾ þessa hier¹¹⁾ fyrir oss. J fyrstu grein dæmdum vier stefnuna logliga og Ásgrím hier¹¹⁾ Rietteliga fyrir kalladañ. Enn¹²⁾ þann xij¹³⁾ manna

1) [halldast fyrer lög 65. 2) [b. v. 65. 3) Svo. 4) [vantar i 65. 5) Sjá Alþingisdóm 5. Júlí 1507. „(Utskript) af domi Einar Oddssonar sislomans i Hunavatnsþingi“ 67. 6) burdi 67. 7) b. v. 67. 8) b. v. 67. 9) [milli 67. 10) stefnu 67. 11) þar 67. 12) og 67. 13) 67; 12, 94.

dom sem Gudmundur kærde líl Asgrims ad hann hefde Rof-
it og eckie halldit. sem þeir haufdu¹⁾ sialfir vnder lægit²⁾
vottum nærverande³⁾. Og vier vissum ad það var satt. Þui⁴⁾
dæmdum vier Asgrim sekañ vñ⁵⁾ domrof mork vid Gud-
mund. Enn iij morkum vid kong og halde þo dom sem
adur. og syslumann skyldugañ ad sækia huortueggju⁶⁾ til
handa. Enn Gudmundur Indridasou⁷⁾ takie fyrst skulld syña
epter þui sem Bok⁸⁾ vottar. Enn segtir huortueggju⁹⁾ skiptist
epter fiarmagni syðañ. Suo og ej syður dæmdum vier As-
grim Þorbiarnarson skyldugañ ad giallda peninga med oll-
um¹⁰⁾ laga awekste sem logmannsins domur og Riett laga-
skipañ þar vñ gior vtvjsar og jñne helldur med ollum sijn-
um grejnum og Articulis. þui vier siaum Eingin log hon-
um j moti. Enn oss virdist jnnstæðann vera. xl. ca epter
Beggia þeirra medkienningu Gudmundar og Asgrims. Skilld
Asgrimur Þorbiarnarson¹¹⁾ giallda j fyrstu saul þridiung af
jnnstæðune jonnañ mañadar ad heyrdum dominum. Annañ
þridiung ad næstum fardogum. Enn allt ad Auxararpinge
næsta epter og færa heim til Gudmundar alla þessa pen-
inga. Enn vñ¹²⁾ vpphæd æ laga ævegstinum kunnum vier
ej ad dæma. þu vier vissum ej fridleika æ peningunum
huorier hellst voru. Enn su appellañ sem Asgrimur las
[hier vp¹³⁾ leist oss ollum ologlig véra og ecki afl hafa mega¹⁴⁾
fyrir þa grein ad hann hafde sialfur vnder lagt þann dom
sem hann hafde rofit og þetta mal æis þar allt af. Hins [og ann-
ars¹⁴⁾ ad laugmadurinn hafde adur giortt lagaskipañ þeirra [æ
millum¹⁵⁾ vpa þann dom sem rofinn var. Will Asgrimur enneij
dom hallda þa dæmdum vier kongs vmbodsmann Einar Oddsson
skyldugañ ad stefna Asgrime þing og giora hann vtlægañ epter
þui sem [Logbok¹⁶⁾ vtvjsar. nema¹⁷⁾ hann gialdde sem dæmtt er.

Og til sanninda [hier vñ setium vier vor jnncigle hier
fyrir nedan¹⁸⁾ et cetera.

---

1) hafa 67. 2) lagt 67. 3) nærverondum 67. 4) þa 67. 5) fyrir 67.
6) hvortveggia 67. 7) b. v. 67. 8) logbok 67. 9) hverstueggia 67. 10) so
ordnum 67. 11) b. v. 67. 12) sl. 67. 13) [þar 67. 14) [annars vegna 67.
15) [i midli 67. 16) [vor laandslagabok 67. 17) utan 67. 18) sl. 67.

159.

25. Febrúar 1508.

á Espihóll.

Jón Ásgrínisson selr Sæmundi Símonarsyni jörðina Tungu í Fljótum fyrir jarðirnar Vigastaði og Meyjarhól á Svalbarðs-strönd og Syðri-Kálfborgará í Bárðardal.

AM. Apogr. 5628 „Ex originali“ á kálfskinnni, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. — Skjalabók í Landsskjalasafni 94 með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (= b).

Kaup Brief fyrir Tungu j flotum.¹⁾

Þat giorum uier halldor jonsson og þorgeir jonsson. þorleifur bromundzson og sigmundur jonsson godum monnum uiturligt med þessu woru opnu brefe þa er lidit var fra gudz burd þusund fim hundrud og atta ar a mattiusmessudag²⁾ æ eytra³⁾ e(s)pihole j eyiafirde worum wær j hia saum og heyrðum æ ord og handaband þessara manna jous asgrimssonar af einne alfu en sæmundar simunarsonar⁴⁾ af annarri at suo fyrir skildu at fyr nefndur jon selde adur greindum sæmundi jordina tungu er liggur i fljottum i hnapstada kirkiu sokn med aullum þeim gognvm og gædum greindri jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu. hier j motte gaf þratt nefndr sæmvndr opt nefndum jone jarder er suo heitta vigastader⁵⁾ og meyarhol⁶⁾ er liggia æ saulbardzstrond⁷⁾ i sualbardz kirkiu sokn og sydre kalborgara⁸⁾ er liggur i bardardal i eyiardals(ar)kirkiusokn medur⁹⁾ aullum þeim gognum og gædum sem greindum jordum fylger og fylgt hefer ath fornu og nyiu og tittnefndur sæmundur hefur fremst eigandi at ordit at laugum. hier til lagde hann allan dælisskog og þing þat er þeim kemur¹⁰⁾ til samaus. skyllde huor þessar(a) manna fyrgreindra hallda þeim jordvm til laga er keypte en suara laga niptingum huor æ þeim jordum er selde. Og til sannenda hier vm settum vær fyrnefnder menn vor jnsigle fyrir þetta kaupbreff er¹¹⁾ skrifat var j sama stad deige og ære sem fyr seiger.

---

1) b. 2) Mattiasmessudag b. 3) ytra b. 4) Símonarsonar b. 5) veigastader b. 6) Meyarholl b. 7) Svo æ. Sualbardzstrond b. 8) Kalfborgara b. 9) með b. 10) kæme b. 11) b. v. b.

160. 11. Marts 1508. undir Fellu.

TRANSKRIPTARBREFF af fimm bréfum um Fell í Kollafirði:

- 1, Vitnisburði Hermundar prests Oddssonar 2. Jan. 1500, DI, VII, Nr. 482.
- 2, Vitnisburði Orms Magnússonar 13. Marts 1494. DI, VII, Nr. 270.
- 3, Bréfi Sveinbjarnar Aronssonar ofl. 24. Nóv. 1471. DI, V, Nr. 578.
- 4, Löggjafabréfi Andrésar Guðmundssonar og Þorbjargar Ólafsdóttur [3. okt. 1500 —] 16. Febr. 1501. DI, VII, Nr. 516.
- 5, Kvittunarbref Andrésar Guðmundssonar til Guðmundarsonar síns 31. Maí 1495. DI, VII, Nr. 312.

AM. Fasc. LXVII, frumtransskriptið á skinni, komið til Arna „frå Monsieur Orme Dadasyne, til eignar 1726. Eg hefe accuratum apographum pessa brefs, enn biheld þvi þo. uegna handarennar“ (AM.).

transkriptarbref wu fiordung(s)gíof (loggiafer) fædur
mins og um fell.¹⁾

œðkennunzth Vær jon Palsson. Bergr Thomas Son. Biarne Þorbiarnar Son ok Þorbjorn Jon Son. ath Vær haufum heyrtt ok Sed ok yfuer lesit opin bref huer tt um Sig med heilum ok oskauddum hangandi Jnnceiglum Suo latandö. ord epter ord Sem hier fyr stendur skrifad. Ok til sanninnðö hier wu festum vær vor jnnceigli fyrir þetta transkrip(t)ar bref. Skrifad var under fely j kollæfirdj. Laugardaginn næsta fyrir Gregorius Messo. arum epter guds burð þusund fimm Hundrud ok atta ar.

161. 17. Marts 1508. á Eyri í Arnafirði.

VITNISBURÐARBREFF um tvö gömul landamerkjaskjöl Hvamms í Dýrafirði (Falsbréf).

Ad bréfi þessi eru þessar heimildir: α, frumrit á skinni frá Steini bónda Kristjánssyni í Hvammi í Dýrafirði, sem er með þeim hætti, að það er límt (skáskeytt) saman úr tveim skinnssneplum, og síðan sett þrjú höpt með hörþræði í gegnum samskeytin til að styrkja þau; er síðari snepill bréfsins tæpr þriðjungur þess. Fyrir bréfinu hafa verið þrjú innsigli. Af miðinnsigliinu er ekkert eptir, nema

1) Utan á bréfinu með hendi Guðmundar Andréssonar.

þveingirninn einn; þriðja (síðasta) innsiglið er heilt að öðru leyti en því, að nafnið er úr því brostið, svo að ekki sést, hvað á því hefir staðið. Fyrsta innsiglið er enn heilt og stendr á því með venjulegu innsiglalettri frá 16. öld: *s. hialmi. sueni. f.* Aptan á bréfinu stendr frumritað: „Þetta var vpp lesið við Sandakirkju að guds þionustu gjörd Endadre á þann 13 maí 1743 til stadfestu vor nofn.

Jon Porleifs Son. Greipur Jonsson. Olafur Jonsson.

Jon sumarhydason. Olafur magnusson. Jon petursson“.

b, Afskript á skinni, einnig frá Steini bónda Kristjánssyni í Hvammi, sem átt hefir að staðfesta, en aldrei orðið af, að skrifað væri undir: „Ad þetta sie ríett coperad epter orginálnum (!) volla under skrifader huamme 1743 d. 17 Julius“ (eingin undirskript). Höndin á þessari afskript svarar því alveg, að hún sé frá miðbiki 18. aldar. Fyrir laungu hafði orðið fyrir mér afskript af þessu bréfi með heudi Jóns Sigurðssonar í drögum hans til Fornbréfasafnsins, sem hann segir að sé gerð „eptir originali í Hvammi í Dýrafirði 1845“, er sé á kálfskinni, og lýsir hann bréfinu og eins innsiglunum, sem þá voru alveg í sama ástandi og þau eru nú, en getr að öðra leyti ekki um, að neitt sé grunsamlegt við frumritið. En mér þótti bréfið, strax og eg sá það, tortryggilegt um stafsetning nokkuð svo, og einkum um sjálf niðrlagsorðin: „sem syner vor nofn“, því að það líkist eingu, er tíðkast í hrekklausem bréfum, og kemr hér auk þess eins og skollinn úr sauðarlegnum sem óskiljanleg lokleysa. Mér var því mikil forvitni á að fá að vita meira um frumrit þessa bréfs, og fór því þess á leit hér um árið gegnum Sighvat Grimsson Borgfirðing sagnfræðing í Höfðu í Dýrafirði — sem opt hefir reynzt mér manna beztr að útvega forna fræði, — að eigandinn léði mér bréfið um hrið, en það var fast fyrir, en með góðu leyfi hans fékk Sighvatr að taka afskript af því, er hann svo sendi mér. Bar afskript Sighvats nákvæmlega saman við afskript Jóns Sigurðssonar. En grunr minn á bréfinu minkaði ekki fyrir það, og áðr en það yrði prentað freistaði eg enn fyrir aðstoð Sighvats að fá bréfið í hendr, og heppnadið það loks fyrir atflygi hans og góða aðstoð Jóhannesar alþingismanns Ólafssonar og Magnúsar bæjarfógeta Torfasonar, og barst það til mín 30. Marts þ. á. (1906).

Eptir að frumrit bréfsins er nú komið til skoðunar, þarf ekkert af því að draga að bréf þetta er *óráekt falsbréf*. Eptir litarfari skinnins, bleki, stafsetning og leturgerð á bréfinu mun láta nærri, að það sé frá öndverðri 18. öld, eða svo sem 200 árum yngra en það segist vera. Að skeyta jafnáriðandi bréf og þetta saman úr tveim sneplum á þann hátt sem gert er, höfðu þeir heldr ekki gert um 1500; hefðu þeir verið í skinnahraki mundu þeir hafa gagnstungið það eptir endilaungum samskeytunum spor eptir spor með skinnþveing, og að lýktum mundu þeir hafa dregið síðasta innsigliþveinginn í gegnum sam-

skeytin og læst á þann veg báða parta bréfsins saman með síðasta innsiglinu — líkt og menn gegnumdraga nú áriðandi bækur, — svo að aldrei skyldu þessir partar bréfsins týnast hvor frá öðrum meðan innsiglið og þveingrinn héldi. En ekkert af þessu hefir verið gert, og er síðasti innsigliþveingrinn dreginn í gegnum bréfið rétt utan við samskeytin; limingin er nú og bíluð, og heldr bréfinu ekkert saman, nema hörspottarnir. En nú er bréfið ekki uppskafningr, ekki skafið upp gamalt bréf og svo skrifað þetta bréf aptr á skinnið, þar sem gamalt letr hafi staðið —, og svo er fyrsta innsiglið ósvikið innsigli Hjalms Sveinssonar frá 16. öld; þar með er og innsigliþveingrinn hvergi samsettr, heldr hefir hann verið heill frá öndverðu. Eina ráðið til þess að geta komið gamla innsiglinu Hjalms Sveinssonar — sem þeir hafa náð í frá einhverju gömlu bréfi — fyrir þetta bréf var því það, ef hægt hefði verið að kljúfa bakið af innsiglinu, leggja svo þveinginn í það mitt og bræða síðan nýtt bak yfir alt saman. Til þess að koma þessu á veg þurfti mikla varúð og handlægni, að ekki brotnaði sá gamli framhellingr innsiglisins, letrið eyðilegðist og alt væri ónýtt, og svo að ganga svo frá nývirkinu, að ekki sæist verks um merki. En á þetta hafa smiðir þessa bréfs hætt, og má, þegar vel er að gætt, í annari hlið innsiglisins sjá glögga rák fyrir samskeytum í vaxinu, og hefir þó verið vel og höndulega frá yfirbræðslunni geingið.

Það er að öðru leyti auðséð að þetta bréf muni vera samsett eftir fyrirmynd þess bréfs frá sama degi og ári, sem prentað er hér að framan sem Nr. 8, en það bréf er að vitni Árna Magnússonar og þriggja annara góðra manna „óskafið, óskorið og í allan máta falslaust“ svo mikið sem þeir máttu sjá. Hefir það bréf enn verið vestr í Dýrafirði — fylgt Núpi — fram á þá daga, sem þetta falsbréf var gert, þótt frumrit þess sé nú undir lok liðið.

Vitnisburður vm hvam(s) landamerke¹⁾.

Pat giorum vier epterskrifadir menn Hialmur Sueinsson. Sigurdur Þormodsson og grymur olafsson godum monnum kunnugt med þessu uoru opnu brieft a föstudagenn næsta eptur gudmundardag þa lidid war fra hingadburde vors herra jeshu christi m. d. og atta aæ æ Eyri j arnarfynde worum vier til kallader af welbornum manne Jone bonda biðrnsyne samañ ad lesa²⁾ tuo kaupbref firir jordunne Hvamme i dyrafynde j sanda kirkiu sokn liggande med heylum oskiertum hangande Jnnsiglum fromra manna. var annad brefed lxxxviij ara gamallt enn annad l og vj ara. stod i hvoriu firer

1) Utan á bréfinu. 2) Hér er eyða svo sem fyrir einu orði.

sig so latande ord meðal annara orða. Hwammur a land inn i suartabacka og það gagnvart a fiall vpp enn ad vtan i gard þann sem geingur vr fioru og gagnvart upp a sanda-fell firir vtan gras enn innaf þingeyre. til sanninda hier um setium vier vor jnnsigli firir nedan þetta bref skrifad i sama stad og æ deige sem syner vor nofn.

162.

19. Marts 1508.

í Holtl.

VITNISBURARBRÉF Grims prests Þrsteinssonar og tveggja annara um lýsing Bergljótar Haldórsdóttur um ætt og afspreingi Grundar-Helgu.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta, Hólum 1592 og Reykjavík 1902 bls. 57—58.

Þat giðrum vier Grimur Prestur Þorsteins(son) Officialis heilagrar Skalhóltz Kyrkiu. a milli Geirholms¹⁾ og Langaness. Biðrn Guðnason og Sumarlíde Halldorsson Leikmeñ. sama Byskupsdæmis. godum mðnnum viturlegt med þessu voru opnu Briefe. ad vier vorum þar i hia. saum og heyrðum. ad Bergliot Halldorsd(otter) fullrar skynsemdar. og heil ad öllum vitzmunum. lxxx. Vetra at Alldurtölu. bar sofelldaf vitnisburd Jone Sign(unds)s(yne). so sem hier eptir stendur. ad frasögn sinna Foreldra Guðrunar Sign(unds)d(ottur) Föðurmodur Bergliotar, hueria hun reiknade haft hafa tuo. Vetur ens tiunda Tugar þa hun andadest. og fleire sína Foreldra afara. þo þeir sie hier ei med nafni iñter. ad suo höfdu taled og reiknad. ad Jungherra Einar i Vatzfirde. var sonur Herra Eiriks. ef Eiríkr var sonur Sueinbiarnar. ef Biðrn var sonur Einars. og Fader Kristinar. og Biðrn hafde vered sonur Grundar Helgu. sem Smid liet taka af. Og alldr ei ætte Grundar Helga Bðrn vid Jungherra Einare. nema Biðrn. ef huðrke son nie dottur. so eg hafe heyrt geted eda taled. Og var Fader miñ Halldor. Sueinn hia Polleife Arnasyne og hia Hustru Kristinu i Vatzfirde. Visse eg ad Frasögn. Biðrn Einarss(on) do sudur i Hualfirde. en liggur i Skalholti.

1) Grimholms, Hólaútg. (9)

Og til Sañenda hier vñ. settum vier fyrr greinder Meñ vor jngsagle fyrer þetta Vitnisburdar Brief greindrar Bergliotar. huert ed giðrt var i Hollte i AunðandarFirde. Midvikudageñ næstan fyrer Passionem Dom(ini) a langaföstu vñ Vetureñ. Anno Dom(ini) M. D. viij.

163.

26. Marts 1508.

á Hrafnseyri.

GJAFABREF Jóns (dans) Björnssonar, þar sem hann gefr Bjarna Andræssyni allar löggjafir sínar og tilgreinir þar i Brjánslek á Barðarströnd með þeim jörðum, er þar með fylgja.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 234—239 með hendi Styr's Þorvaldssonar e. 1700 eptir transkripti frá 12. Apríl 1508. — Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar i Ríkisskjalasafni Dana, Barðastrandarsýsla Nr. 2, afskript eptir frumriti staðfest á Geirraudaeyri 17. Apr. 1704 af Guðmundi Þorleifssyni, J(oni) Jónssyni og Birni Jónssyni (= b).

Gjafabref Jons Dans Björnssonar. er hann gaf

Biarna Andressyni allar sijnar löggjafir

ad tilgreindri jörðinni Briðmslek

med öðrum þar undir liggia.

Það giðri eg Jon Björnsson godum monnum viturligt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkennist. ad eg hefi unt og bifalat. feingit og gefid Biarna Andressyni jörðina Briamz¹⁾lek er liggur á Barðaströnd. og þar med allar þær jardir er þar til liggia og mier tilheyra hveriar er svo heita Fossð. Þverð. Hella. hlijd²⁾. Añorstadir og³⁾ Raudzdalur. er liggia i ðdurgreindu⁴⁾ takmarke [ð Barðaströnd⁴⁾ i fyrgreinds stadar Briams⁴⁾lækiair kirkiusokn. hveriar fyrgreindar jarder eg gef honum til [fullrar eignar og æfinlegs forrædis⁵⁾ undañ mier og mijnum erfingium. en undir hann og hanz skilgietna⁶⁾ erfingia. med öllum þeim gögnum og giædum. hlutum og hlunnindum. Rekum og Renningum. vötnum og veidistöðum. hvöldum⁷⁾ og hafrekstrum. ökrum og töðum. eingium og skog-

1) brians b (alstaðar). 2) b. v. b. 3) — greindum(!) b. 4) [barðastrandar b. 5) frials forrædis og æfinlegrar eignar b. 6) sl. b. 7) haulum(!) b.

um. holltum og hógum og öllum þeim fyrgreindum gögnum og giædum. hlutum og blunnindum. sem öllum adurgreindum jörðum fylgir og fylgt hefer at fornu og nyu til ystra¹⁾ ummærkja er adrir menn eiga i [motz vid ockur Kristjnu mijna. og vid²⁾ höfum fremst eigandi ad ordit. ad³⁾ öllu tilteknu. enn ongvo frð. epter þeim dandimanna domum⁴⁾ sem ockur hafa þessar jarðir verid tildæmdar og [bref og⁵⁾ skilríki tilliggia. skal hverki hanz fadir nie brædur eda nockur annar hier nockur kil edur [kiæru. tilklögun⁶⁾. Bulldur eda omak uppð meiga⁷⁾ giora. helldur honum og hans kvinnu [og hennar börnum⁸⁾ og þeirra löglegum⁹⁾ erfingium til æfiñlegra ndða og nytka¹⁰⁾ Lysir¹¹⁾ eg því. ad eg gef honum þessa¹²⁾ peninga i allar þær löggiafir. sem¹³⁾ hann mð hellst notandi verda. eptir lögbok Kristin Riett.¹⁴⁾ lysir eg [þetta i Testamentumgiöf mijna¹⁵⁾ hier uti. sem meira er enn landzlög bioda ad gefa skuli. Svo og¹⁶⁾ medkennunst eg ðdurgreindur Jon Biörnsson. ad eg er nu heill ad öllu viti. Enn kränk-ur i lijkama¹⁷⁾ [giðri eg¹⁸⁾ þennañ giörning eptir sialfz mijns vilia. og fyrir utañ [nockurs mannz¹⁹⁾ tillögur.

Ög til sanninda hér um. setta eg mitt Innsigli fyrir þetta opid bref. hvert ad²⁰⁾ skrifad var ð Hrafn-Eyri i Arnarfyrdi, Sunnudaginn næstan fyrir Midföstu um veturinn ðrum eptir gudz burd 10. D. og viij. ðr.

164

27. Marts 1508.

á Staðarhóli.

VITNISBURÐR Þorláks Auðunarsonar um skóginn i Botnsdal i Tungulandi i Skutilsfirði, sem er eign Kirkjubólskirkju.

AM. Fasc. XXXIX, 23, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 862. — AM. Fasc. XXXIX, 24, afskrift á skinni vidimeruð 17/10 1597. — AM. Fasc. XXXIX, 25, transsskr. á skinni frá 17. Sept. 1603. — ÍBfél. Kh. 79. 4h. bl. 211—218 (tvær afskr.)

1) idstu b. 2) [mote. og vid Krijstijn kona mijn b. 3) sl. b. 4) dome b. 5). [sl. b. 6) [kiærslu eda klögun b. 7) b. v. b. 8) b. v. b. 9) nytta b. 10) Lysum b. 11) b; þa, a. 12) sl. b. 13) riette b. 14) [þad mijna testamentum giöf b. 15) sl. b. 16) Jón Björnsson mun hafa dáið á útmánnðum þetta ár. 17) [eg giöre b. 18) [b; sialfz mijns(!) a. 19) ed b.

Þorlakur audunarson.¹⁾

Suo felldan uitnisburd ber eg þollakur audunarson at skogr sá sem ligr j bozdal j tungu jord sem liggr j skutulsfirde j eyrar kirkiu sokn uar halldinn fullkomlig eign kirkiubols millum goto þeirrar sem fram ligr med þeirre á sem framan rennr epter bozdal og svo fyrir framan sialfa kringlumýre. stodo þar þa merkebiarker. og suo a lagan hialla up under blidinne. la þá²⁾ gata framarliga vm þann hialla heim med blidinne fyrir ofan huita riodr og suo heim j petursriodr og þar þuert ofan huita riodr og suo heim j petursriodr og þar þuert ofan attungusele. sagdi mer moder min ualgerdr sigmundardotter at audun grimsson fader minn hefði ridit á þenna skog og sagt sera jngimunde borgarsyne og jone sigmundssyni brodr sinum og ser þessi ornefni og skogareign kirkiubols og bad hana seigia sonum sinvm at þenna skog ætte³⁾ kirkubolsmenn j tungu jord. atte fyrr sagdur audun þá tungu. atta ec jordina tungu xl uetr og heyrda ec alldre þar tuimæle á og alldre annat en kirkiubol ætte þenna skog og her epter uil eg sueria fullan bokareid nær sem sa uill taka sem hann æ med logom at taka edur hans umbodsmadur. Og til sanninda her um setta ec mitt jnsigle fyrir þetta bref sem skrifat uar a stadarholi j saurbæ manudagin næsta epter annuñciacionem⁴⁾ sancte marie uirginis arum epter⁵⁾ guds burd M. d. og viij ar.

165.

28. Marts 1508.

í Kálfanesi

VITNISBURÐER síra Jóns Haldórssonar um að jörðin Ós í Strandasýslu eigi hálfan Vatnadal.

AM. Fasc. XXXIX 22, frumrit á skinni frá Staðarhóli. Af 3 innsiglum er nú 1 dottið frá. — AM. Apogr. 1455.

Ossbref fyrir landamerckium æ vatnadal.⁶⁾

Pat giorum við þorarinn jonsson ok Brandr jonsson

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) þar. XXXIX, 24. 3) ætti, XXXIX, 24. 4) Assumptionem, XXXIX, 25(!) 5) tvískr. í frbr. 6) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

godum monnum viturligt með þessu ockru opnu brefi at á þridiudagin næstan fyrir midfaustu¹⁾ um ueturin á grunduñum fyrir nedan skeliðvík Vorum við þ hið saum ok heyrðum á ord ok handaband jons prestz halldorsssonar af einne alfu ok þorbiarnar jonssonar af anare at svo fyrir skildv at greindur serð jon leýsti²⁾ fyrir ockur ok meðkendizt at hann hefði til vitad upp á fioretiger vetur edur leingur at þeir sem buit hafa á ose hefði haft ok halldit allan halfan vatnðadal ok allt á fiall fram sem leingst dregur votū at ok allt ofan þ ed nedra uatū ok hefði eingin at fundit ok aldri tuimæli á leikit at nockur ætti allan halfan vatnðadal nemð os. Ok því leysti³⁾ Seræ jon fyrir ockur at hann heyrði sin faður halldor jonsson leýsð því fyrir sier at hann hefði alldri tuimæli á heyrtt upp á allan þan tima ok langæfi sem halldor fader seræ jons bio á videuollum þ liotðardal ok alldri annat en os ætti allan halfan vatnðadal ok allt ofan þ ed nedra uatū ok allt á fiall fram sem leingst dregur votū at. Suo og leýsti⁴⁾ tittgreindur serð jon fyrir ockur at sinn fader halldor hefði haft til lañs af þeim sem á ose biovggu⁵⁾ vatnðadalsfit þá er hann bio á videuollum. Ok til meire audsyningar og sanzt vitñessburdar hier um þá set ec jon prestur halldorsson mitt juncigli með þessara manna jnnsigillum fyrir þetta vitnesburdarbref er giortt var þ kalfðnesi þ steingrimsfirde þ stadar kirkiv sokū á samð dag ok ari sem fyrr seiger. arvm epter guds burd. M. de ok attð ar.

166.

3. Apríl 1508.

á Reykjum.

VITNISBURÐAR Guðmundar prests Ólafssonar um Kirkjubólsskóg i Skululsfirði.

AM. Fasc. XXXIX, 24, vidimus á skinni frá 12. Sept. 1597. — AM Fasc. XXXIX, 25, transkr. á skinni frá 17. Sept. 1603, gert eptir frumritinu. — AM Apogr. 863. — IBfél. Kh. 79. 4to bls. 219—220.

1) P. e. 28. Marts. 1508. 2) Svo = lýsti. 3) Svo.

Suo feldað vitnisburd ber ec sera gudmundur prestur olafsson að pollakur aúðunarson selldi mjer iordina Tungú er liggur í skútúlsfirði í Eyrarkirkjusokn til fullrar eignar með þessum jtaðkum at kirkiubol ætte skog þann er liggur fram með þeirre æ sem framan rennur epter bozdal og so fyrir framan kringlumyri og so á hialla þann er liggur vpp með hljðinne og í gótur þær er liggia með hljðinne fyrir ofan huijtariodur og suo heim í peturzriodur og þar þúert ofan að tungúseli. og so sellda ec fyrr nefndur gudmundr olafsson iordina Tungu í Skutulsfirði Tómasi Jonssyni að fra skildum skogarpartti kirkiubols og so hiełtt og fyrr nefndur Tómas Jonsson þenna skog fullkomliga eign kirkiubols þa hann bio að kirkiuboli enn ec í Tungú og alldri heyrda ec fyrr nefndur sera gúdmundur olafsson vppa xx vetur edur leingur það tuijmælis orka annat en þessi skogur væri fullkomlig eign kirkiubols. Og hier epter vil ec sueria fullað bokareid nær sem ec fæ ordlof a minum herra fyrir þeim sem þann eijd a að taca með logum. Og til sanninda hier vm set ec sera gudmundur olafsson mitt innsigli fyrir þetta bref er giort var a Reykium í skagafirði í Tungúsueit manúdaginn næsta fyrir ambrosij episcopi vm vorid arum epter guds búrd [M. D og viij/) ar.

167.

3. Apríl 1508.

á Helgafelli.

VITNISBURÐARBREF um það, að Ingvildr Helgadóttir hafi skilið sér aðra jörð jafngóða eða þá peninga, sem henni líkaði að taka, móti jörðuuni Hvítárbakka í Borgarfirði, er hún fékk Einari Björnssyni (28. Aug. 1487).

AM. Fasc. XXXIX, 10, frumrit á skinni frá Staðarhóli, og eru öll (3) innsiglin fyrir, — AM. Apogr. 1498.

Vitnisb(urdur).²⁾

Það giorum wid nikulas kærsson ok arni brandzson god-

1) XXXIX, 25 og IBfél. 79. 4to; 158 (I), XXXIX, 24. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld,

um monnum witurligt með þessu ockru opnu brefi. að við worum þar í hía saum ok heýrdum æ. manudagin næsta fyrir gregorivsMesso.¹⁾ æ helgafelli í helgafellzsueit. þa er lidit war fra hingadburd wörs herra jhesv christi þushund fimm hundrvt og atta ær. ord ok handaband þeirra Sigurdar dada-sonar ok Jngvöldar helgadottur suo fyrir skildu að greindr sigurdur handlagdi adr nefndri jngvöldi. suo vordinn witisburd að hann hefði heýrt ok sied æ skardi þa fundr þeirra war þar einars heitins biörnssonar ok biskups magnus heitins eyiolfssonar. sem gud nade þeirra salir. þriðvuginn næsta efter bartholomeus Messo að fyrr nefnd jnguöldur feck adr greindum einari heitnum jordina alla huitarbacka er liggur í borgarfirde í bæiar kirkiu sokn til fullrar eignar í suo mata. að hun skildi sier adra jord í moti jafngoda eða adra goda peninga þa sem henni wel likade að taka. Ok hier epter megum við sueria þa þurfa þikir. Enn til sanninda hier wöm settum við fyrr nefnder menn ockur jnsigli fyrir þetta uitnisburðabref er giort war æ helgafelli. með sialfs hans jnsigli. Manudaginn næsta fyrir ambrosiusmessu æ enu sama ære sem fyrr seiger.

168.

3. Apríl 1508.

á Hólum.

VITNISBURÐABRÉF, að Þorbjörg Þorleifsdóttir upplagði Þorsteini Jónssyni að selja sinn eignarhluta í jörðunni Brúna-stöðum, og slíkt hið sama gerði Hallbera systir hennar.

AM. Fasc. XXXIX, 9, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM, Apogr. 3417.

bru(n)astadi 1508.²⁾

Þath giorer eg gvdmundr þorleifsson godvm monnum kvnnigt með þessv minv brefi at ec var þar hía sa egh og heyda eg æ at Þorbiorg Þorleifsdotter. lofadi og samþýcti og vpplagdi með handabandi við þorstein jonsson bonda sinn at hann skýlði frialsliga mega selia edr rad fyrir giora þeim

1) þ. e. 6. Marts. 2) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600,

jardar parti er hvin attí j brvnastodum. Sua og ei sídr gaf vpp svster¹⁾ hennar hallbera þann part sem hvin matti eiga j adr greindri jordu. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigli fyrir þetta bref giort æ hoolvm j hialltadal manadaginn næsta fyrir festvm ambrosij episcopi. anno domini 10° d viij.

169.

12. Apríl 1508.

í Ögri.

TRANSSKRÍPTARBREF.

Kriegers safn 2. 4to bls. 234—235, 239, með hendi Stýrs Þorvaldssonar c. 1700.

Það giörum vier Þorleifur Örnolfsson. Gijsli Jonsson. Sumarlíde Halldorsson og Jon Sigmundsson godum mönnum viturligt með þessu voru opnu brefi að vier meðkennunst. að vier höfum síed og yfirlesid opid bref Jons bonda Björnssonar með hanz heilu hángandi Jnsigli. svo létandi ord eptir ord sem hier eptir skrifad stendur. [Hér kemr bréf Jóns Björnssonar, gert á Eyri í Arnarfirði 26, Márs 1508, Nr. 163].

Og til sanninda hier um settum vier fyrnefndir menn vor Jnsigli fyrir þetta Transkriptarbref er giört var í Ögri í Jsafyrði á midvikudaginn síjðastan í vetri. næstañ fyrir Dominica Palmarum á sama ári sem fyr seigr.

170.

16. Apríl 1508.

í Hamborg.

BREF borgarstjóra og ráðsmanna í Hamborg til Vigfúsar hirástjóra Erlendssonar um borgun fyrir 12 lestir íslenzkrar skreiðar, hverja lest á 20 rínskra gyllina, sem ganga áttu til Kristjáns konungs, og hann hafði krafð, en kaupsamningrinn um skreiðina hafði gerzt milli Vigfúsar og þeirra Dankward Smíjd, Clawes Schomaker, Hermen Moysan og

1) Svo.

Jacob Prütze, og átti að afhenda þeim hana á Íslandi. Lofa Hamborgarar að greiða andvirði skreiðarinnar, þegar þeir fái fulla vissu frá Vigfúsi um, hvað mikil skreið verði í té látin.

AM. Fasc. XXXIX, 1, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Hamborgar herra brief til Wichfusa Ærlendssonar
hirdstjóra 1508.¹⁾

Juw Erbarnn fusen Elendessen voghede vund Houethmann jn Jsland vnnszem b(e)sundernn gunstigen guden frunde dhon wij Burgmeister vnnd Rathmann der stad hamburghe neghst erbedinghe vnnszes frundlichen grutz mijt vormoge alles guden witlick apembar betugen. Jn vnnd mit dussem vnnssem openn breue. dat vns durch de vnnsze isz tokenende gegeuen. wo dat de vorsichtigen dangkquard smijd. clawes schomaker. hermen moysan vnnd Jacob prutze. mit Juw. nach etlichen schrifften darup gemaket. scholen gehandelt hebben. en Twolff last Jslandessches vysches jn Jsland toleuernde. darvor sze darsuluest vor Jsliche last solden geuen Twyntich Rinnsche gulden. welck geld denne vortan auer seh vnnd sand solde werden tageschigket dem durchluchtigsten hochgebornn fursten Hernn Christigern koninghe tho dennemergken. et cetera. so jssset dat desulue Her koningh. an de erscreuen. dangkquard. clawes. hermen vnnd Jacob syner koninghlichen Maiestat schrifte hefft gelanget Jnholden. dat nicht nutthe sy noch geraden sollich geld auer seh vnnd szand vnnd wedderauer. twie taeuenturende vnnd will. wanner wij werden vorshekert wovele vjsches aldar by Juw durch de erscreuen entfangen soliche betalinghe hijr tor stede toentfangen. So gij vth densuluen schrifften wol werden vornhemende worvmme isz vnnsze frundliche bede. den erscreuen solliche last vjschs auerantwarden. wanner wij darvon durch Juw vorszekert werden. sal de. der koninghliken m(a)iestat werden uorgulden vnnd betalt. darvon wij Juw szo vorszekernn jn krafft dusses breues wente wij nogastige borgetucht derhaluen weddervīne hebben entfangenn.

---

1) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

Tho Orkunde mit vnnszer stadt jnhangendem secret
vorszegelt gegeben nach Cristi gebord vnnszes hernn voffteyn-
hundert jni achten Jar jm Palmesondaghe.

171. 17. Apríl 1507. á Stað í Grunnavík.

LOPTE Magnússon fær Ólafi Eiríkssyni jörðina Nes í Grunnavík til fullrar eignar fyrir þá peninga, er Lopti „bíhagaði“ sjálfum að taka, og svo skyldi Ólafr taka af honum son hans og „kenna honum nokkuð á bók“.

AM. Apogr. 983 „Ex originali Sæmundar Magnussonar á Hole i Bolungarvík“. Árni lýsir innsiglið.

Þat giorum vid þorkell prestur palsson og landbiartur bardarson godum monnum kunigt med þessv ockrv opnv brefi. ad vid vorum hia stadder j badstofuni æ stad j grvnnavík savm vid og heyrðum at loptur magnusson fieck olafi eireckssyni balfa jordina nes er þar liggur j greindrar grvnnavíkur kirkiv sokn med fullv handabandi til efinligrar eignar. skyldi skrifadur loptur peninga vpp bera fyrir greinda jord þa honum bihagadi sialfum at taka. beiddizt opt nefndur loptur at fyrrsagdur olafur skyllði taka af honum son hans og því lofadi titt ritadur olafur og kenna honum nockvt á bok. og til sanninda hier vm settum vid ockur jnsigli fyrir þetta vitnisbvrðarbrief er skrifad var á savgdvm stad manvdagin j efztv vikv anno domini. M. d. viii.¹⁾

172. 20. Apríl 1508. í Holt.

GRÁMR prestur Þorsteinsson, prófastr milli Geirhólms og Langaness, alleysir Jón murta Narfason og Dýrunni Þórðardóttur af fyrstu barneign þeirra í fjörmenningsfrændsemi.

AM. Fasc. XXXIX, 19, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 864.

1) „viii. extat: non vero vii. idquod hic annotare placuit, ne dubitationem postea pariat“ (AM.)

Þath giori ek Grimur prestur Þorsteinsson profastur j millum geirhols¹⁾ ok langaness Godum monnum kunnigt med þessu minu opðu brefi. at ek medkenumzt at ek hefi afleyst jon murta nafason vk dyruði þordardottur af þeirri fyrstu barneign er þau hafa nu nyliga opinber at ordit sín j millum in quarto gradu affinitatis. ok sett þeim penitencias competentes. Suo hefi ek feseckt upp borit heilagrar kirkiu uegna ok minna sem mier uel æ nægir. Þui gef ec fyrr skrifadur grimur prestur (ok) profastur j saugdu takmarki adr greinda menn jon ok dyruði aullungiss kuit ok ækærulaus fyrir mier ok minum efterkomendum heilagrar skalhollzkirkiu formonnum. Ok til sanninda hier um heingda ec mitt insigli fyrir þetta kuitunarbref skrifat j holtti j auðundarfirdi in cena domini. anno domini M^o d octauo.

173.

17. Maí 1508.

í Vatnsfirði.

Björn Þorleifsson lýsir því, að hann hafi afhent síra Petri Pálsyni og goldið sins herra biskups Gottskálks vegna þá skuld, er hann var skyldugr Hans Krwko og hans dandikvinnu hústrú Sunnifu, með jörðum þeim, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXIX, 15, frumrit á skinni fúð og götugt. Innsiglid er dottið frá. — AM. Apogr. 3418 eptir frumritinu. — Landsbókasafn 115. 4to, 398—399 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1730.

medkienning Biorns Þorleifssonar ad hann hafe afhent Sira Petre Palssyne þad hann var skilldugur hustru Sunefu.²⁾

Þat giorer ek biorn þorleifsson godum monnum viturligt med þessv minv opnv brefi at ek hefi afhent sira petri palssýni og goldit mins herra biskups gottskalks vegna þa skulld er³⁾ eg var skyllidugur hans krwko og hans dandikvinnv hustru svnnifv. er þar til fyrst greindur stadur j

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700. 3) hér stendr „var“ í frbr.; er ofskrifað.

adalvík fyrir íij. c. og. xx. þverdalur. xvj. c. efre midvík [xviie], nedre midvík viij^e. stakadalr. viij. c. rekavík. vj. c. flóten. xx. c. holvngavík²) xij. c. hēlarvík íij. c. reykiarfiord íj^e. og þar til xij kvíldi í abata og íij^e þar til í frídum peningum fyrir þau íj ár er ek afenti ecki innstæðuna fyrir saker mína forfalla. skal adur greindr biskup gottskalk fyrir greindar iarder hafa og hallda uegna hans krkv til evenligrar eignar fyrir mīer og avllvm mínm lavglívm efterkomindvm og hallda títt nefndvm iordvm til retra laga en oft nefndr biorn þorleifsson svara laga ríftíngvm a iordvm. Og til sanninda hīer vm setur ek biorn þorleifsson mítt secretvm fyrir þetta iardar savlv bref og peningagialz er skrifat var í vatzfírdi í isafírdi midvíkdagin næsta fyrir dvnstani archiepiscopi þa lídít var frá³) gvdz býrd. M. u. c og viij ár.

174.

20. Maí 1508.

á Torfastöðum.

BJÖRN Árnason selr vegna Margrétar Jónsdóttur konu sinnar Þorvarði lögmanni Erlendssyni jörðina Bæ í Kjós fyrir átta hundruð í lausafé.

AM. 238. 4to bl. 48b skr. c. 1570 (Bessastaðabók eptir bréfab. Þorvarðs lögmanns).

Kavpbref fyrir Bæ í Kjos.

Þat giorvm vier Havardvr Tvmasson. Kolbein Ofeigsson. . . .¹) Alfsson ok Þordvr Sigvrdzson godvm monnm vitvrlígt med þessv vorv opnv brefi at þar vorvm vier í hīa savm ok heyrðvm æ ord ok handaband þessara manna Þorvardz Ellendzsonar logmans svnnan ok avstan æ Jslande af einne alfv en af annare Biarna(r) Arnasonar vegna konv sinnar Margrietar Jonsdottvr at svo fyrir skíldv at fyrnefndvr Biorn sellde ok fíek logmannenvm Þorvarde jordena Bæ alla xvje at dyrleika er líggvr í Savrbæiar kirkiv soknu med

1) [3418; fyrer xije, 115. 2) 3418; bardsvík 115. 3) b. v. 115.
4) eyða í hdr.

ollvm þeim gognvm ok giæðvm sem greindre jordv fyllger ok fylgtt hefir at fornv ok nyiv ok hvn vard fremst eigandi at jtolvlausa til ytztv vtmerkia sem adrer eiga til motz vid hana vndan sier ok sinvm erfingivm en vnder Þorvard ok hans erfingia æfinliga. Hier j mot gaf Þorvardvr logmadvr viije med svodan fridleika. iij malnyt vkvigillde at vore. hvndrad j havst j slatrvm. avnnvr iiije at odrv vore j því ockvr semvr. fvlvirde. Skyllde allt lvet innan tvenna xij manada. Sampycte þetta sama kavp advr nefnd Margriet Jonsdotter med handabande jayrde ok fvlv vpplage ok samþyckti at þat skilðe obrigdanlegana standa fyrir sier ok sinvm erfingivm.

Og til sanninda hier vm settvm vier vor insiglle fyrir þetta kavpbref skrifat æ Torfastodvm j midfirde j stadarbacka kirkiv soknn lavgardeigenn næstan epter sancte Hallvardz messo vm vorit arvm epter gvdz byrd m d viij ar.

175.

30. Maí 1508.

í Hjarðardal.

KETILL Þorsteinsson selr Sturlu bónda Magnússyni jörðina Syðragarð í Dýrafirði fyrir tólf hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXXI, 20, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium eru 3 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 883.

kaupbref fyrir gardi.¹⁾

Þat giorum uær Jon sigmundzson. Sigurdr Magnusson. halldor sigmundz(son). Jon þorleifsson ok halfdan jonsson godum monnum kunigt med þessu voru opnu bresi. ath uær uorum þar j hia saum ok heyrdum æ. æ mýrum j dýrafirdi laugardaginn j fardogum²⁾. þa lidit uar fra hingatburd uorss herra jhesu christi þusund fimm hundrvt ok atta ær ord ok handaband þessara manna af einne alfu stulla Bonda Magnussonar. enn annari ketils þorsteinssonar at suo fyrir skilðu at adr greindur ketill þorsteinsson selde fyrr skrif-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) þ. e. 27. Maí.

udum stulla Bonda Magnussyni jordina sydra gard j dyra-
firdi er liggur j myra kirkiu sokn til fullrar eignar ok frials
forredis. med aullum þeim gaugnum ok gædum sem greindri
jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyiu ok hann uard
fremst eigandi at. Hjer j mot gaf þratt nefndr stulli Magn-
usson sex malnytu kugilldi hest fyrir hundrat. þriar uættir
smiors fyrir ij hundrut. saudul ok briostgiord fyrir ij hundrut
ok þar til fritt hundrat edur fridurt. skylldi lukazt æ tueim
ærum. skylldi opptnefndr ketill suara lagaríptingum æ adr
greindri jordu sydra gardi. enn tittnefndr stulli hallda til laga.

Ok til sanninda hier um settum uær fyrnefndir menn
vor innsigli fyrir þetta jardarkauþs bref skrifat j hiardar-
dal. þridiudaginn j gagndaga uiku æ sama ari sem fyr segir

176.

4. Júní 1508.

á Hólum.

GOTTSKALK biskup á Hólum selr Pétri presti Pálssyni í um-
boði Þórólfs Ögmundssonar jörðina Brúarreyki í Staðholts-
tungum fyrir jarðirnar Ósland í Óslandsblið, hálf kotin Hól
og Brekku og hálfa Illugastaði í Fljótum.

Skjalabók í 4to, bl. 53, í Landsskjalasafni 94 með hendi Jóns
lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (= a). — ÍBfð. 67, 4to bl. 72a—b og
MSteph. 60, 4to bls. 23 með hendi síra Eyjólfss Jónssonar á Völlum
(d. 1745) án ártals og dagsetningar. Sbr. A. M. Apogr. 5040, sem er
afskript af bréfi frá 26. Jan. 1591.

Hier Byriast Oslandsmál. Biskup Gottskalk
kauper Osland af Pietre Pálssýne.

(Þ)ad giorum vier Biorñ Einarsson. Gunnlaugur Helga-
son. Þoruardur Jonsson og Hiallte Arñkielsson godum monn-
um viturlegt med þessu voru opnn brefi. ad wier worum
hia¹⁾ j kirkiustoplinum a holum j hialltadal saum og heýrd-
um á ord og handaband þessara manna gottskalks med
gudz nad biskups a holum j hialltadal af einne alfu [en af
ari hælfu²⁾] Pieturz prestz palssonar. ad suo fyrir skildu. at

1) 60, 67; hier a. 2) [67, 60; og a.

biskup gottskalk selldi síra Pietre Palssyni vegna Þorolfs Augmundssonar jordina bruarreyke er liggur í hiardarholttz-kirkiusokn til fullrar eignar sem hann varð fremst eigande ad. hier í mote selldi síra Pietur palsson í fullu og logligu vmbode þorolfz augmundssonar halfa jordena osland er liggur í myklabæiar kyrkiusokn og half kotin hol og brecku og halfa Jllugastadi í flitum Biskup gottskalk til fullrar Eignar til þess omagienn være vr omegd. skildd þa halldast kaupit ef hann [samþykkt¹⁾ attí þorolfur ad eignast med jordunne vj kugilldi og [tuiærda²⁾ landskylldd. skyllddi apttur renna oftalt³⁾ enn fram vantalt⁴⁾ til þess [ad huorutueggie⁵⁾ hefdi fullar⁶⁾ tolur. skyllddi sa suara lagaríptingum er selldi. enn hinn hallda til laga er keýptte.

Og til sannenda⁷⁾ hier vmb setium vier vor jnnsigli fyrir þetta jardarkauþsbref skrifat a holum í hialltadal sunnodaginn næstañ fyrir huitasunno arum eþter gudz burd 1508 aðr.

177.

6. Júní 1508. á Skriðuklaustri.

ÞORVARÐR prior á Skriðuklaustri lýsir því, að Jón prestur Koðransson hafi feingið sér til fullrar eignar jörðina Vík í Fáskrúðsfirði, en prior lýkur í móti vegna Valþjófsstaðar kirkjujarðirnar Heseyri og Skóga í Mjóafirði, en síra Jón lofar skipum priors frjálsa vervist á sinum jörðum.

AM. Apogr. 4298 „Ex originali Petri Asmundssonar á Ketilsstöðum í Austfirðum accurate, etiam quantum ad apices“.

Vier broder þorvard helgason prior a skridvklaustre giorvm ollum viturligt ad med radi og samþygt virðvligs⁸⁾ herra stefanar biskups í skalholte hofvm giort hand-salat kavp med sera jon kodranson í svo mata það hann hefur feingit oss til fvllrar eignar jordina vik í faskrvdsfirde

1) [villdi samþykkja 67, 60. 2) [v ara 67, 60. 3) oftalit 67, 60. 4) vantalit 67, 60. 5) [hvorir tveggju 67, 60. 6) rettar 67, 60. 7) Hér hættir 67 og 60. 8) „ita in originali, ne postea dubitem“ (AM.)

fyrir. xij.^e hier a mot hofvm vier vegna valþiofstadar kirkiv
lvkt nefndvm sera jone þessar jarder j mioafirde heseyre
og skoga badar xije. þar med hefur sera jon lofad vorum
skipvm og monnum frialsa vervist hvar þeir villdv a hans
jordvm til merkis hofvm vier sett vortt jnsigle og eg sera
jon mitt jnsigle fyrir þetta bref giort og skrifat a skridv-
klaustre þridivdagin epter vppstigningardag anno domini M^o.
D^o. alta²)

178.

14. Júní 1508.

á Munkaþverá.

MAGNÚS Hallsson gefr Bessa Þorláksson kvittan um allar
vígsbætr eptir Hall heitinn Magnússon.

AM. Fasc. XXXIX, 7, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dott-
in frá.

Þat giorvm vier sigmvmndur jonsson arne sigvalldafson
godvm monnum viturligt med þessv ockrv opnv brefi at vit
vorvm j hia sævm ok heyrdivm æ ord ok handaband þeirra
sæmundar simonasonar ok magnvsar hallssonar at suo fyr-
ir skildv at magnus hallsson gaf bessa þorlagsfson aulldvngis
kvittan ok ækiærvlausan fyrir sier ok ollvm sinvm epter-
komendum vm þær vígsbætur er fyr nefndur bessi atti at
giallda epter hall heitinn Magnússon. suo ok medkendizt
adr nefndr magnus hallsson at hann hefdi medtekit alla þa
penninga er þorlakur þorsteinsson hafdi j lofan lagt vm
greindar vígsbætur. Ok til saninda hier vm setur ec sæ-
mundur simonarfson mitt jnsigli med þessara fyrskrifadra
manna jnsiglv fyrir þetta vittnisburdar(bref) skrifat æ mvnka-
þveræ j eyiafirdi midvikudagin næstan fyrir bothvlfsmesso.
anno M^o qvingentissimo octauo.

1) „Nota. Þetta bref er daterat 1508. hvad eg annotera. ad
þad mig eigi sidan ville. því þa var eigi Skriduklaustr enn þá vigt.
Þorvarðr hefr verit þar prior adur enn þad fyllilega vigt var. Engar
distinctiones eru i brefinu“. (AM.)

179. 15. Júní 1508. á Reykjahólum.

LÝSING Jóns Gamlasonar um greiðslur Björns Þorleifssonar til Guðna Jónssonar í „hugmót“ og sakeyri fyrir það, að Björn var með Eiríki Haldórssyni í flokk og fylgi, þá er Páll heitinn Jónsson var ófyrirsynju í hel sleginn.

AM. Fasc. XXXIX, 13, frumrit á skinni á sama blaði og XXXIX, 12, sem gert er sama dag, og hafa báðir bréfarar innsiglað. — AM. Apogr. 5718.

Þat gior eg jon gamlason godvm monnum kvnnigt med þessv minv opnv brefi ath eg hefer vpp boret af birne þorleifssyni j umþode gvdina bonda jonssonar. ij. hvndrats hesta fyrir þat hvgmot og sakeyre er biorn þorleifson atte ath giallda greindv(m) gvdna fyrir þat at hann var med eir-eike halldorssyne j flock og fylge þa pall heithinn jonsson sem gvd hans sal nade var oforsyniu j hel slegen. Medkennvntz eg og greindr jon gamlason at ec hafde þessa fyrr nefnda peninga upp boret .xij. manvdm adr enn adr greindr biorn siglde efter sinne landzvist. So og lýste fyrr nefndr gvdine fyrir mier ath (hann) hefde vppboret af opt nefndvm birne þorleifssyne. ij. kvgillde adr og þesse. ij. og nær sem hann fiengi þat fimta hvndrated hier thil þa skyllde þratt nefndr biorn vera kvittur og frý og avllvngis¹⁾ akærvlavs fyrir sier og avllvm sinvm erfingivm og epterkomendvm vñ adr greindra peninga gialld Og thil sanninda hier vñ setur ec mitt ingesigle²⁾ fyrir þetta kvittvñarþref er giortt var æ reykiaholum æ reykianese fimtvdagin næstan efter hvitha-svnnvdag. anno domini. millesemo quingentesimo octauo.

180. 15. Júní 1508. á Reykjahólum.

LÝSING Eyvindar Guðmundssonar um greiðslur Björns Þorleifssonar til Guðna Jónssonar fyrir atvist og fylgi að vígi Páls heitins Jónssonar.

1) gis, tvískr. í frumbr. 2) Svo.

AM. Fasc. XXXIX, 12, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 5718.

Qujttantja Eivindar Gudmundssonar til
Biornz Þ(orleifs)s(onar) 1508.¹⁾

Þath giorec eyvindr gvdmvndzson godvm monnum kvnn-
igt med þessv minv opnv brefi ath eg hefer vpp boret af
birne þorleifssyne j vmbode gvdina bonda jonssonar ij. mal-
nytv kvgillde fyrir þat hvgarmoth og sakeyre er biorn þor-
leifsson athe at giallda greindvm gvdina fyrir þat at hann
var med eireke halldorssyne j flock og fylge þa pall heithinn
jonsson sem gvd hans sal nade var oforsyniv j hel slegen.
Medkennvnt eg og greindr eyvindur gvdmvndzson at eg
hafde þessa greinda peninga vpp boret tveimur arvm adr
enn greindr biorn siglde efter sinne landzuist. So lyste og
adr greindr gvdine fyrir mier ath nær sem opt nefndr biorn
hefde sier golldet iij hvndrwt hier thil at þa være hann
kvittur og frj og avllvngis akærvlavs fyrir sier og avllvm
sinvm erfingivm og efterkomendvm vñ adr greinda savk og
peninga gialld. Og til sanninda hier vñ setur eg mitt in-
sigle fyrir þetta kvittvnarbref er gjortt var æ reykiaholv m æ
reykianese fimtv(daginn) næstan efter hvitasvúdag²⁾. arvm
efter gvdz burd. M. d og atta ær.

181.

15. Júní 1508.

á Reykjahólum.

Lýsing Markúsar prests Árnasonar um greiðslur Björns
Þorleifssonar til Guðna Jónssonar fyrir atvist og fylgi að
vígi Páls heitins Jónssonar.

AM. Fasc. XXXIX, 14, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá.

vñ hvgarmott vit gvdna þa pall heitin
war j hel sleiginn.¹⁾

Þath giorer eg Sira marcus prestur arnason godvm
monnum kvnnigt med þessv minv opnv brefi ath eg med-

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700, nema hvað ártalið er
með hendi Árna. 2) Svo. 3) Utan á bréfinu með samtíða hendi bréfinu.

kennvnnzt ath eg hefer golldit j umþode biarnar þorleifsson-sonar gvdina bonda jonssyne sex vætter skreidar j þath fimtta hvndrated er greindr biorn sagdizth vera gvdina skyll-ogur fyrir þann sakareyre sem gvdina hafde veret thil dæmt æ alþingi og so fyrir hvgarmot ath fyrr greindr biorn hafde ueret med eireike²⁾ halldorsyne j flock og fylge þa hans broder pall heithinn jonsson uar oforsýniv j helsleginn. enn þessa fyrr greinda skvld gallt eg og fornægde gvdina bonda þath sama svmar sem adr greindr biorn siglde epter sinne landzuisth og so lyste og medkenndizt greindr gvdine þa fyrir mier ath hanu hafde vpp boret af opt nefndvm birne þorleifssýne alla þa peninga sem hann var honum pligtog-ur ath giallda fyrir þessa adr greinda savk og hvgmod sem hann hafde vid sig giortt. og gaf þa opt nefndr gvdine thitt nefndan biorn kuittan og avllvngis akærulavsan fyrir sier og avllvm sínvm erfingivm og efterkomendvm vm adr greinda savk og fesegth og thil sanninda hier vñ set-ur eg mitth insigle fyrir þetta kvittvarbref er giorth var æ reykiaholvm æ reykianese fimtvdag enn efter hvitasvnn dagh þa lidit var j fra gvdz byrd. M. d. og atta ar.

182.

22. Júní 1508.

á Hólum.

MÁLDAGI Hrafnagils kirkju í Eyjafirði gerðr eptir fornum og nýjum registrum og bréfum Hóladómkirkju.

Landsskjalasafn, frumrit á skinni meðal Hrafnagilsbréfa. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru tvö af þeim döttin frá. Höfð hefir verið við hendi snildarleg afskript með hendi síra Daniels prófests Haldórssonar, og fylgja þeirri afskript skýringar við mál-dagann.

Anno M. d. og atta ær. þa virðvligur herra og andlig-ur fader gottskalk med gvdz nad var biskup a holvm. var þesse maldage epter gomlvm og nývm hola domkirkiv re-gistrvm og jnsiglvdm brefvm vm land og fasta eign kirk-

---

1) Svo.

ivnar ens heilaga petri apostoli a hrafnagile af oss jone finnbogasyne. jone jonssyne. gvdmvnde jonssyne og sveine ionssyne prestvm hola biskvpsdæmis siedvr og yferlesinn a holvm j hialltadal in crastino sancti albani martyris so lat-
ande sem hier seiger.

kirkia hins heilaga petvrs apostoli a hrafnagile a halft heimaland. botn heimaland ee i leigv. rædur fyrer svinnan vtfra merkesteinvm lækur nidur j vallargard a stockahlod-vm. sidan til ar. ranastade halt þridia ei leigv med landeign vti gard. rædur hann til fialls ofan fra j gomlv merkesteina og svdur j rana a rædur hvn vpp epter j gard vid ana. gardur med anne allt vpp i lækiar sog. rædur þat vpp vm hagagard vns kemur j mýre og i stein þann j mýrenne stendur. sidan rettsýnis j fiall vpp. eiga stockahlod manadar rekstur malnytv a svmar j fiall vpp firir ofan ranateiga og torbskvrd ed efra til sæturs sem þarnar. en ranastader savdhofn a vetur ed nedra til iafnleingdar j stockahladna iord. allt nýlende ee i leigv. gil c. kiepsa c. epter því sem giorningsbref þar vm votta. allañ bleiksmyrdal firir vestan hnioskæ fram fra skardsa og svdur a oræfe. rekstrar skylldv vera epter því sem ad fornv eyrarlanda a mille firir avstañ fram ad oxna-felle. vestan fram ad skioldalsæ. ad hvors (!) tiv lomb eda fleire være. afrettur heimill j sogdv takmarke firir venivligan toll er golddinn skal sidast vikv epter bartholomei apostoli. bændur skyllder rett þeirre vpp ad halda er þorfinnur prestur liet vppstinga. Jtem torfskvrd j sigtvna jord. firir avstan eyiafiardara tveir eingeteigar heiler. annar geingia. enn annar karateigur. Jtem peturs skogi lavfas skarde er nollur var firir gefinn. til minniss gaf bryniolfur magnvsson j sitt testamentvm jordina kadalstade hrafnagils kirkiv med rekvm og ollvm þeim gognvm og giædv er greindre jordv fylger og fyllgt hefur ad fornv og nýv. er liggr i þavnglabacka kirkiv sokn.

Og til sannenda hier vm setivm vær fyrskrifader prestar vor incigle (firir þetta bref) skrifad i suma stad are og deige sem fyr seiger.

*Athugasemdir síra Daniels prófests Haldórssonar
við máldagann.*

„ . . . *hálfst heimaland.* Hinn helmingrinn er síðar keyptur, og stendur um það þannig ritað í kirkjustólnum af síra Erlendi próf. Jónssyni: „Efter Háfervaldanna kirknanna Hrr. Inspectorum Anmodning þegar þær mione Eyafjardar Kongs Jarder voru 2 Junii 1792 burtseldar við Auction, baud eg vegna Hrafnagils kirkju upp á Hans Köngl. Majt tilheyrandi part i Hrafnagils Beneficio 40re, hvört bod við konglega Resolution af 19. September 1798 er allranádugast approberað“. *Botn*, hjáleiga fyrir sunnan og ofan Hrafnagil, upp á brekkuuni: en *Stokkahlöðnir* standa neðan undir brekkunni litlu sunnar en *Botn*. *Síðan til ár*, þ. e. Eyjafjardarár. *Ranastaði*, nú alment nefndir Hranastaðir; eru fyrir sunnan Botn upp á brekkunni upp undan Stokkahlöðum. *Alt Nýlendi*; eyðijörð fyrir utan Hrafnagil, en sunnan Grísará. *Gil* heitir nú Syðragil og er í Hrafnagils sókn. *Kiepsá*. Svo heitir nú bær í Kræklingahlöð og Lögmannshlíðarsókn; þá jörð á kirkjan nú ekki; aptur hefir hún eignast *Grísará*, og er mér ekkert kunnugt um þau skipti, eða þá hvort nafnið hefir síðar breyttzt *Allan Bleiksmýrardal*. Dalr þessi liggir fram af Fnjóskadal; Munkaþverárklaustur á landið að austanverðu við Fnjóská. *Skarðsá*, þverá, sem rennr í Fnjóská, og dregr nafn af svo nefndu Gaunguskarði *Eyrrarlanda á milli*. Stóraeyrarland er að vestanverðu við Eyjafjardarbotn og yztr bær í Hrafnagilshrepp, en Litlaeyrarland að austanverðu við fjardarbotninn, fyrrum yztr bær í Öngulstaðahrepp (fyrir nokkrum tíma síðan bættust við hreppinn tveir bæir, Ytri- og Syðri-Varðgjá, frá Svalbarðsstrandar hrepp í Pingeyjarsýslu, og eru það nú yztu bæirnir); liggir allr hreppurinn að austanverðu við Eyjafjardará og nær fram að *Öxnaelli*, sem er yzti bær í Saurbæjarhrepp, þeim megin árinna; en að vestanverðu aðgreinast Saurbæjar og Hrafnagils hreppar af *Skjöldalsá*, sem er þverá og rennr austr í Eyjafjardará. Hafa þannig allir bændir í Hrafnagils og Öngulstaðahreppum verið skyldir að reka lömb sín á Bleiksmýrardal. *Sigtún*, jörð í Munkaþverárklaustressókn og klaustrsins eign, liggir að austanverðu við Eyjafjardará, andspænis Hrafnagili. *Tveir eingiteigar &c.* Teigar þessir eru á Eyjafjardarárbökkum, nú geingnir undan, og vita menn ógjörla afstöðu og ummerki þeirra. *Pétrosskógur í Laufásskarði*; er nú með öllu upprættur. *Nollur*, jörð í Laufáss sókn, og nú eign kirkjunnar þar. *Kaðalstaði*, kallaðir í Fjörðum (=: Ilvalvatnsfirði).

Daniel Haldórsson^a.

183.

23. Júní 1508.

í Ögri.

PENINGASKIPTABREFF þeirra Björns Guðnasonar og Kristínar Sumarliðadóttur eptir Jón (dan) Björnsson andaðan.

AM. Fasc. XXXIX. 17, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar í Ögri. Af 5 innsigjum eru nú 3 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 5701.

Giorningsbref þeirra kristinar svmarlidadottur
og biarnar vm sæbol.¹⁾

Þadh giorum vær grimr prestur þosteinnsson jon sigmundzson og þorolfr avgmundzson godvm monnum witrlegt med þessu woru opnv brefi. ath vær medkennuntz vær worum þar j hia saum og heyrdum á fyrir ofan forna kirkiu-gardinn a hrafseyri j añarfirdi. svnnvdaginu næsta eftir far-dagaviku vm worid²⁾ þa lidit war fra hingadbud wors herra jesv christi. M. d. c. og atta aa. ord og handaband þessara manna af einne alfu hustrv kristinar sumalidadottur. en ann-are biarnar gvðinasonar. adh svo vndir tavlvdv og fyrir skildv adh þav lavgdv alle peninga til helmingaskiptis med sier. fasta og lavsa kvika og davda frida og ofrida þa er jon heiteinn biornsson hafdi att og med haundum haftt. sinná vegna og greindrar kristinar svmalidadottur kvinnv hans efter þvi sem fyrr greind hion jon og kristin havfdv adur sitt helmingafielag til lagt. lofvdv þav bædi ad hafa og hallda þav skipte er dande menn giordi þa þar þeirra j milli eda þav skipte sialf med godra manna vitordi. giordv þav þa þadh skipte med sier. j sama handabandi og giorningi. ad opt greind kristin svmalidadotter skyldi hafa j sinn helming hrafseyre j añarfirdi. Enn greindr biorn gvðinason skyldi eignatz sæbola jngialldzsandi j sinn helming med þeim skil-mala ad optgreindr biorn skyldi lia greindri kristinv fram-vegis greintt sæbol til medferdar fyst næsta ar þar epter. og þad leingr þeim kæmi þa þad til samans. vildi og gvd svo lata ske sem wor herra radi fyrir adh birni yrði for-stockottar enn svo adh kristin hefði ecki sæbol. þa skyldi

1) Utan á bréfinu með sömu hendi og bréfið. 2) P. e. 28. Maí.

bavrū biarnar eda þeirra vmbodsmenn ríettíliga mega adh sier taka an klavgvnar eda novckra laga sokna opt greinda jord sæbol.

Item j annare grein medkennvntz ec adur greindr jon sigmundzson tristran bvason og biorn olafsson adh vær worvm j hia saum og heyrðvm a. j sama stad og tima degi sidar enn fyrr stendur skifad vidtal þeirra biarnar gvdinasonar og kristinar svmalidædottvr. hvertt er suo war. ad biorn gudinason spvrdi ad prattgreinda kristinv svmalidadottr hvortt henni likadi og hvn villde hallda þav peningaskipte sem þar havfdv þa fram fared af dandi monnum þeirra j millvm og þav sialf havfdv med sier giortt med þeirra godra manna vitordi. En tittgreind kristin svarade honum adh henni likadi þav og hvn villdi þav j allan mata hallda. og med þui toku þau havndum saman med þui skilyrði oss og mavrgvm avdrvm heyrandi ordin enn siaandi handsavllin adh þav lofddv bædi fyrir sig og sína erfingia adh þessi skipte skyldi ævenliga og obrigdeliga standa og halldalz fyrir ríett lagaskipte svo hvorecke þeirra skyldi þav rivfa nie rivfa lata eda rofsmenn til fa. War þa avllvm peningum skipt þeirra j milli. sem bref þar vīm giortt vtuisar hveria peninga hvortt þeirra hlavt vtan nvpvr og alvidra skyllði standa oskipt þar til biskup være vīm ridinn þa vm svmared epter. og þav vissi. hverssv hans aklagan lyktadi vppa þær.

Og til sanninda hier vīm settum vær fyr (nefnder) menn wor jnnsigli fyrir þetta bref hvertt er skrifad (war) j avgre j jsafirdi favstvdaginn næsta fyrir jonsmessu baptiste vm vor-ed a sama are sem fyrr seiger.

184.

23. Júní 1508.

í Skálholti.

VITNISBURÐUR fjögurra presta, að Björn Guðnason hafi svarið Stepháni biskupi fullan bókareid að því, að hann skyldi gjalda kirkjunni í Vatnsfirði og Aðalvík alla þá peninga, er hann hefði frá þeim tekið eða hans menn, og sör Þorleifr Örnólfs-son að veita fylgi sitt til að þetta yrði efnt; sör Björn og að

vera biskupinum til gagns og góða, kirkjunnar kennimönnum og staðarins mönnum í Skálholti, og lofaði bót og betrun bæði í skriptum og fjársektum.

AM. Fasc. XXXIX, 18, frumrit á skinni. Tvö innsiglafor eru á bréfinu, en ekkert innsigli er nú fyrir því, og fleiri en tvö hafa þau aldrei verið, enda er óvist, að þetta bréf hafi nokkurn tíma orðið að fullum gjörningi.

Lofan og Eður biarnar gudinasonar og
þorleifs ornolfssonar.¹⁾

Það giorvm ver broder arne med gudz nad abote j videy. einar prestur ingemundzson. halldor þorsteinsson og gisle jonsson prestar skalhollsz biskupsdemis godum nonnum kvnigt med þesso uoro opnu brefi ad uer uorum þar j hia savni og heyrdum a. ad biorn gudnason lofadi biskup stephane med fvllv handabande i skrudhusenu j skalhollte ad bitala kirkivnni j uaszfirdi alla hennar peninga þa sem j burto hofdo farid fra henne og stadnum þar ad hans forlagi. radum eda dadum. eda nockru hans tilstille j so mata ad greind kirkia j vaszfirdi fienne og mette bihallda alla sina peninga þa sem hvn hefer mist af hans tiltektum og þeirra manna sem af hans parte hafe verid. Somoleidis lofadi hann og ad kirkian j adalviik skyldi fa og bihallda alla sina peninga þa sem hann eda hans menn hofdo fra henne haft so ad badar greindar kirkiur skyldi hafa alt sitt ut af greindum birne og hans monnum. Jtem lofade adur nefndur biorn ad uera biskupnvm til gagns og goda og kirkiunar klerkvm og stadarens monnum j skalhollte og giora hier med bot og betran bædi j skriptum og fiarsektum epter þui sem biskupen segdi honuin til. og hier vpp a sor opt nefndur biorn fvllan bokareid fyr nefndvm kennemonnum nerverondom.

Jtem med sama hette lofadi þorleifur ornolfsson greindum biskup stephane ad styrkia til og veita hialp og adstodo epter sino megne so ad fyr skrifadar kirkiur j uaszfirdi ok¹⁾ adaluik feinge aptur alla sina peninga þa sem þer hofdu mist af hans adstodo eda fylge med gudna jonssyni godrar

1) Utan á bréfinu með hendi c. 1600. 2) Svo fullum stöfum hér; annars: „2“

minningar og birne syni hans. sor og adurskifadur þorleifur hier vppá fvllan bokareid ad nēruerondo ollo stadarfolkino j skalholte. Og til sanenda hier um festum uēr fyr nefnder kennemenn uor insigle fyrir þetta bref skrifad j skalholte in uigilia johannis baptiste anno domini 1508 d^o octauo.

185.

1508.

ÁGRIP af úrskurði Stepháns biskups í Skálholti, að Helgafellsklaustr eigi jörðina Fáskrúðarbakka í skiptum fyrir Laxarbakka og tólf hundruð í friðu.

AMagn. 252. 4to bls. 47, skr. c. 1660. — AM. 430. 4to bls. 7, sára Jón í Hítardal c. 1720.

Faskrudarbacke.¹⁾

Anno 1509.²⁾ næde abote Halldor med dome biskups Steffhans jordunne Faskrudarbacka aff Arna Brandzsine. enn skilade honnm aptur Laxarbacka og xije j frijdom penijngum.

186.

24. Júní 1508.

á Helgafelli.

29. Maí 1509.

Árni Brandsson gefr sér til sáluhjálpar og framfæris klaustrinu á Helgafelli jörðina Fáskrúðarbakka í Miklaholtshreppi og þrettán hundruð í gangandi fé, en af því að Fáskrúðsbakki var geinginn af Árna og undir klaustrið með dómi, fékk Árni klaustrinu jörðina Berserkseyri og þar til tólf hundruð.

Eptir skjalabók í Landsskjalasafni 94 4to bl. 132b_133b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

Kaupbrief fyrir faskrudarbacka.

In nomine Domini Amen.

var so felldur gierningur giordur j millum Abota Hall.

1) 430. 2) Ártalið mun hér að réttu lagi eiga að vera 1508. Sbr. næsta bréf á eptir.

dorð a Helgafelli og Arna Brandzsonar að firskrifadur Arne gaf sier til saluhialpar og framfæriss klaustrino a Helgafelle jordina faskrwdarbacka er liggur j michlholttshrepp j michlholttzkirkiusoku. fyrir xxxc. med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefur að fornu og nýju. og hann varð fremst eigandi að og þar að auki ix malnytu kugildi. ij gielldfiar hundrut og ij hesta fyrir kugildi huorn. Hier a mot skilur Arne Brandsson sier æfinliga kost a klaustrinu. epter þui sem þeir dandimenn ero halldner áður sem þangat hafa giefit sijnar profentur. og jafnháfa peninga. skal hann hafa vöð vadmålz a huorü áre og ij kljippinga. so skal hann og hafa sæng og kistu til klaustursinz og skal klaustrid eignast huortueggia epter hann. hann skal og meiga giora sier hws vppa siálfs sijnz kost. þar sem abotinn lofar. med þui hann skal þar onguan jnn taca nema sig vtan abotanz leyfe. Lofade firskrifadur Arne að suara lagaríptingum a jorðunni faskrwdarbacka. enn klaustursinz formenn halda til laga. Lýste fyrrnefndur Arne það fyrir morgum dandimonnum að hann hefði þenna kaupskap giortt við Abota Halldor þegar j fyrra vor med handabandi og vottum nærverendum so framtt sem biskup Stephan j Skálholtti giæfi sitt samþýcke þar til. enn hanz opid brief var vpplesid að hann gaf sitt samþýcki til þessarar proventutekiu. skildi og Arne brandsson setiast j profenttuna þegar hann villdi enn klaustrid eignist alla peningana hier epter. for þetta hid fyrra kaup fram á Helgafelli j Helgafellzsueit jn festo Johannis Baptiste Anno 1508.¹⁾ med rade og samþýcke allra conventubræðra greindz klausturz. nu saker þess að jordin faskrwdarbacke var dæmd vera og verid hafa klaustursinz eign adur enn Arne Brandsson fíech hana klaustrinu epter doni (er) þar vm gior vtvjsar.

1) þ. e. 24. Júní. Á spássiu stendr hér með hendi Bjarna amtmanns Þorsteinssonar, sem átt hefir bókina 1828, „al. 1509“; mun það bygt á því, að úgrip af úrskurði Stepháns biskups um Fúskrúðarbakka og Laxárbakka hefir það ártal í afskríptunum. en eingar þær afskríptir eru eins merkar og þessi bók, sem hér er farið eftir. Mun því hið rétta ártal dómságripsins einnig vera 1508.

en fyrrskrifadur Arne atti að suara lagaríptingum á greindum faskrwdarbacka. og þú gallt aðurgreindur Arne Brandsson hálfa jördina Bessisseyre er liggur í Eyrarsueit í Eyrarkirkjusochn klaustrinu á Helgafelli til æfinligrar eignar. með öllum þeim gögnum og gæðum sem greindri jörfu fylger og fylgt hefur að fornu og nýju. og hann varð fremst eigandi að og þar til xij þú sem abotann og bræðrunum vel líkjadi að taka fyrir það að greind Jörf faskrwdarbacke gíeck af. Lofað(e) Arne að suara Lagaríptingum á fyrskrifadri jörfu. enn biskup Stephan með klaustursins formönnum halda til laga.

for þesse gíorningur fram í sama stað á Helgafelle manudaginn næstað epter fardagavíkjú áre síðar enn fyr seigier.

og til sanninda hie vñ.

187.

29. Júní [1508].

á Þingvellí.

DÖMR sex klerka útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um ágreining út af reikningsskap kirkjunnar á Stað á Reykjanesi milli síra Þorleifs Eiríkssonar og síra Jóns Jónssonar.

AM. Apogr. 2308 með hendi Arna Magnússonar „Ex originali fra Stað á Reykjanese. Originall er það að visu. Enn er nú so rotenn. og bokstaerner so flagnader burt. að eingin maður mun hann hie epter lesa. Stryk undir stöfum eða örfum merker. að þetta var ölldungis burtu. enn punctar under stöfum merkia að þie stafer vort ei skirer. enn varð þó nogu vissulega til þeirra geted. Platsed í orginalnum passar annars just til þess sem til er getid“ (AM.). Það, sem undir er strykað í afskript Arna, er hie sett í hornklofa.

Öllum mönnum þeim sem þetta bref sia eður heyrð send[a bro]der nafni með gudz naðaboti [i] þy[ckvabæ]. gíse ionson. ion eiríkson. ion heðinson. ion markusson. halldor tyr[flingsson prestar] sk[alho]lz biskupsdæmis k[ue]diu guds[og s]in[a]. kunnigt gíorandi þa l[ídit] uar fra guds burð 0 d og

u[liij]¹⁾ [ar] . . . [dag]in [næstan fyrir petursmesso] og pal[s
um] sumarit [i] skalholhti [vorum uier i dom] n[ef]nder af
worum andlig[um fo]dur biskup [steph]ani wm p[a] æ[kiaer]u
sem sira þorleifur [ei]rek[son klə]gadi til [sir]a ion[s] ion-
[sonar] að grein[dur] sira þor[leifur] sa[gdi a[d sira ion] ions-
son hef[di] ecki golldit kirkiunni æ stad æ reykianesi fvllan
reikningsskap af sinne [in]stædu. kom þar fram [s]æ reikn-
i(n)gskapur sem sira þorleifur tok, suo kom þar fram sæ
reikni(n)gskapur sem sira ion ionsson haf[di] adur giort bisk-
upinum. virtizt oss þar brest[a ij] kugillde at grein[dur] sira
ion hafdi ecki utgolldit. sagdizt sira þorleifur hafa heimt fyr
greindan reikning[skap. en fe]ingit ecki. uar underlagit svarit
þui at he(i)lags anda nad til kalladri at suo profudu og fyrir
[oss kom]nu demdu uier sira ion retliga fyrir kalladan og
skylldan að giallda þessi .ij. kugillde at næstum fard[ogum
heim[a æ] sta[d]²⁾ med [lei]gum og le(i)gu³⁾ le(i)gum i frid-
uirtum peningum an kapla. sam[py]kt[i] þenna vorn dom
med oss vor verdugur [fader] biskup stephan [og setti] in-
sigle med vorum in[siglum] fyrir þetta domsbref skrifad⁴⁾
æ þ[ingu]jelli fimtvdagin næsta fyrir visitacio sancte Marie æ
s[a]m[a] ar[e] sem fyrr seiger.

188.

30. Júní 1508. á Öxarárþingi.

ALÞINGISDÓMR útnefndr af Þorvarði lögmanni Erlendssyni um
konungsbréf (Nr. 147) upp á arftökuréttarbót (frá 2. Maí 1313)
og um Möðruvallaarf, að Grímr Pálsson afhendi hann.

AM. Fasc. XXXIX, 2, frumrit á skinni; af 12 innsiglum eru nú
4 fyrir; komið frá Hlíðarendu. — Apogr. 221 („ex orig. Hlíðarendensi“)
Afskriftir eru af dómnum í AM. 238, 4to bl. 55—56. — Landsbóka-
safn 115, 4to bls. 113 með hendi síra Jóns í Hitardal. — Prentaðr í
Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 103—106 með danskri þýðingu.

1) „Striken sem hafa vered epter. u. eru nu burtu. en su næsta
virgula uppi yfir .i. er til baka. Arstaled hefurs annars óefad vered
vj. vij eða viij“ (AM.). Ártalið mun vera 1508. Sbr. bréf frá Okt. 2)
Þessi orð: heima aa stad, stóðu á spassi i frumritinu. 3) legum stóð
hér i frumritinu. 4) skrifad, stóð i frbr.

Domur upp æ ríettarbotina sem dæmdur
 uar á alþingi¹⁾

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda. Sníolfur brafnsón. jón magnússon. halldor bryníolfsson. guðmundr jónsson. olafur asbíarnarson. þorleifur bíornsson. runolfur þorsteínsson. bíarne pálsón. are narfuason. olafur oddzson. Níkulas þorgílsson og kolbeinn andresson²⁾ svarner lógriettumenn kuediu guðs og sína kunnígt gíorañdi. þa lídít var frá híngadbúrd vors herra íhesv christi þushúñd síñ huñdrud og átta ár. faustudagíññ næst-
 añ epter peturs messv og páls æ almennílgv auxararþíngíe vorum víer j dom nefnder af ærlegum manne þorvarde ellendzsyne laugmanne fyrir sunnan og austan æ ísláñde. at skoda og dæma vm það kongsens bref sem nu er nýlega íññ komít j landít. er híliodar upp æ híilaga kong bakonar ríettarbot. vm árftókur og annað fleíra sem það íññe híelldur. Þuí dæmdum víer adur nefnder domsmenn fýr sagt kongsens bref med aullum sínum greínum staudugt og obrígdúlegt j allañ mata. J añare greín dæmdum víer grím pálsón vegna sona síñna. benedíks og þorleífs. skýlldugañ ad afeñda allt það íarda goðz sem grímur pálsón hefur at síer teced med ológum uegna sona síñna. þorleífs. og benedíks epter íngebíorgu þoruardzdottur. Vígfuse erleñdzsyne. þorvarde broður hans. og holmfride systur þeírra. jññan fíortan natta at heyrðv kongsens brefue og þessum vorum dome med slíku úídlagi úñder obotamal sem steñdur j kongsens brefue um grund og grundar eígn-

---

1) Utan á bréfinu með samtíða hendi. 2) Á miða við Apogr. 221 ritar Árni Magnússon: „Af þessum domi hefi eg síed ounderskrífadar Copíur álíka og þennan original. nema þar voru domsmenn nefnder Arne brandsson og Jón Pálsson í stadíñn fýrer *Guðmund Jónsson* og *Kolbein Andresson*. fleíre enn eína hefi eg síed af því slage“. Samkýns afskrípt hefír og Magnús Ketílsson haft, og eíns síra Jón í Hítardal, og svo mun varíð flestum pappírísaífskríptum bréífa þessa; ætti það ad stafa frá öðru frumríti, og gæti veríð ad allír dómsmenn hefði ekki veríð á eítt sáttír, og ad þar af kæmí á eínhvérn hátt þessi afskrípta munur.

er. Enn ef hann vill eigi afgreida fyrr sagt iarda gotz, þa dæmdum uier adur nefnd syskin riettlega at sier taka mega adr fyrr greindar iarder. og eignast epter kongsens brefue og skipan. at heyrðum domenum og kongsens brefue.

Samþykke þenna vorn dom. þoruardur erlendzson lögmann sunnañ og austañ æ islande og fyrr skrifadur vigfus erlendzson hirdstiore og höfudsmann yfer allt island. og settu sin innsigle med uorum fyrr nefndra doms manna innsiglum fyrer þetta domsbref. huert er skrifat uar j sama stad degi og ære sem fyrr seiger.

189.

1. Júlí 1508.

á Öxarárþingi.

Dómr sex manna útnefndr á Alþingi af Þorvarði lögmanni Erlendssyni um ákæru Þorvarðs til Einars Eyjólfssonar. vegna Holmfríðar Erlendsdóttur systur Þorvarðs, út af peninga-skakka í skiptum þeirra systkina Vigfúsar, Þorvarðs og Holmfríðar.

AM. 238. 4to bl. 56, skr. c. 1570 (eptir bréfabók Þorvarðs lögmanns). — AM. Apogr. 1929 (eptir 238 og brot af annari afskrift með hendi Franz Íbssonar).

Domvr j millvm þorvardz oc Einar(s) Eyolfssonar.

Þeim godvm monnvvm sem þetta bref sia edvr heýra senda Halldor Bryniolfsson. Olafvr Asbiarnarson. Pall Teitsson. Þorleifvr Biorsson. Jon Magnvsson. Petvr Sveinsson qvediv gvdz oc sina. kvnnigtt giorande arvm epter gvdz byrd m. d. oc .viij. ar lavgardagenn næstan epter Peturs-messo oc Pals æ almenniligv Avgxararþinge vorvm vier j dom nefnder af velbornvm manne Þorvarde Ellenzsyne logmanne svnnan oc avstan æ Jslande ad skoda oc dæma vm þa akærv oc penninga skacka. er Þorvardvr lavgmadvr kærde til Einars Eyolfssonar vegna Holmfridar Ellenzdottvr systvr Þorvardz.

J fyrstv dæmdvm vier stefnvna lavgliga oc Einar Eyolfsson riettiliga fyrirkalladan. því stefnan var svarin af tveim-

vr lavgligvm vitnvm. en sakir þess að Einar fyrnefndvr kom ecki nie hans vmbodsmadvr en hans var beitt oc krafitt at lavgvm. því dæmdvm vier hann sekan í stefnvfall mork at forfallalavsv. kom þar fram fyrir oss reikningsskapvr hvad hvert þeirra spstkina hafde vppborid Vigfvs. Þorvardvr oc Holmfridvr. Reiknadizt oss .xxxv. í jordvm er Holmfridvr hafde meira vpp dreigit en Þorvardvr Ellendzson . . . .¹⁾ í sylfre oc kvriele í talnabandeno .vij. avrar oc næfrena er hann reiknade fyrir .x. eda .xij. rinsk gyldende. giordvm vier oc dæmdvm advrskrifadan Einar Eyolfsson skylldvgan at giallda Þorvardi logmanni allan fyrskrifadan peninga skacka í jordvm oc sylfre vtan hann synie þat med logligvm vitnvm innan manadar að heyrðvm domenvm. at Holmfridvr eige avngvan annann peninga skacka annadhvort med logligre gíof eda skíallígv kavpe. en ef vitnen leidast ecki í settan tíma þa sie greiddvr allvr peninga skacke að næstvm fardogvm.

Samþyckte þennan vorn dom Þorvardvr lavgmadvr í sama stad med oss oc sette sitt ínsigle med vorvm.

Og til sanne(n)ða hier vm setívm vier vor ínsigle fyrir þetta domsbref skrifat í sama stad og dag sem fyr seiger.

190.

1508.

SKÝRSLUGRÆIN um gingjald (= nefskatt) af Íslandi til Kristjáns konungs hins annars.

Add. British Museum 11,242. 4to (F. M 206) bl. 47a, Sópdyngja sira Gottskálks í Glaumbæ skrifuð á árunum 1543—1590. — MSteph. 61. 4to bls. 374, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar (d. 1635). Sbr. dóm frá 1. Júlí 1511. Segir í einni afskrípt þess dóms, að dæmt hafi verið á alþingi um þetta gjald „í tíð Benedicts Horst höf. höfuðsmanns“ (1499—1502)

anno domini M. d. viij. vm gingíalld.

kong kristiern gaf hver bondi xx fiska eine²⁾ sinne. skylldi þessi tollur lvkaz meðan þessi uor³⁾ kongr lífdi.

1) eyða í hdr. 2) eitt 61. 3) sl. 61.

191.

6. Júlí 1508. á Stað í Grunnavík.

BÓKAREIÐIR síra Þorkels Pálssonar um það, að Loptr Magnússon hafi selt Ólafi Eiríkssyni jörðina Nes í Grunnavík.

AM. Apogr. 984 „Ex originali Sæmundar Magnússonar á Hól í Bolungarvík“ og var innsigilið fyrir.

Æg þu prestur eiríksson. officialis heilagrar skálholz-kirkíu gíore godum monnum kunnigth með þessu mínu opnu brefi. ath eg hefi tekit so felldað bokareid af síra þorkatle þalssyne sem hie epter stendur skrifadur.

Til þess legg eg haund æ helga bok og suo skyt eg míno male til guds ath ec war hia sa og heyrda æ ord og handaband þessara manna af einum parte olafs bonda eiríkssonar. enn annars uegar loptz magnússonar. ath adur nefndur loptur selde með fullu lagakaupi fyrr skrifudum olafi halfa jordina nes í grunnawíkur kirkíu sokn til fullrar eignar og frials forrædis. epter þeim skildaga sem þetta witnisburðarbref utwisar. sem eg helld upp æ og ec hefi adur mitt insigle fyrir sett. og ath suo stofudum eide sie mier gud hollur. gramur ef eg lyg.

woru marger goder menn nær stadder þa þesse bokareidur war tekin. þu steinsson og hans skipweriar nockrer. þu hnararson. þu gunnlaugsson og marger adrer goder menn.

Og til sanniðda hie um setta eg mitt insigle fyrir þetta bref skrifath æ stad í grunnawík. þu octtau apostolorum petri et pauli. anno domini M.^o d^o. vij^o. 1)

---

1) „Datum þessa brefs er skirt M. D. vij. en ecki M. D. viij. Enn vitnisburður Síra Þorkels, sem hier allegerast, er dateradur 1508. so ad annadhvert árstaled verður óriett ad vera. líkast þessa brefs eige sömuleidis ad vera 1508. og sie missskrifad í originalnum. Endilega kynni Síra Þorkell hafa utgefud tvo vitnisburde“. (AM.). Vitnisburður síra Þorkels er frá 17. Apr. 1508, og mun þetta bréf vera frá sama ári.

192.

23. August 1508.

í Vatnsdal.

MAGNÚS Magnússon selr sira Ögmundi Pálssyni jörðina Ey í Vestrumlandeyjum fyrir tuttugu og eitt hundrað í öllum þarflegum peningum, en Magnús skyldi hafa hjá sira Ögmundi skip fri til Noregs, og aptr til Íslands, með fleira skilorði, er bréfið hermir.

AM. 238. 4to bl. 68b—69, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — AM. Apogr. 5828 (eptir AM. 238. 4to).

Kavpbref fyrir halfri Ey avstvr j Landeyivm.

Það giorvm vier Jon prestvr Arnason. Nikvlas Þorgillsson. Are Narfason godvm monnvvm vitvrligtt med þessv voru opnv brefe. at þa er lidit var fra hingat byrd vors herra Jesv Christi m. d. viij ar j Einarsshofnn æ Eyrarbacka. svnnv-dagenn næsta epter Olafs messo ena fyrre.¹⁾ vorvm vier j hia savm ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna. af einne alfv sira Avgmundar Palssonar en Magnvs Magnvssonar af annare. faldizt þat ok skilltz vndir þessv þeirra handabandi at nefndvr Magnvss Magnvsson selldi adr greindvm sira Avgmvnde alla halfa jordena Ey er liggvr j vestrv Landeyvm j Breidabolstadar kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm ok gædvvm sem greindre halfre jordv fyllger ok fylgt hefer at fornvm ok nyiv ok advr greindvr Magnvs vard fremst eigandi at med logvm. Hier j mot gaf optt nefndvr sira Avgmvndvr tittskrifvdvm Magnvsse xxje j avllvm þarfligvm peningvm. skilde prattnefndvr sira Avgmvndr giallda biskvpe Stefane vegna prattskrifadz Magnvssar xvije af þessvm peningvm med svo vordnvvm fridleika sem optt nefndvr Magnvs hafdi lofat advr greindvm herra Stefane. hier til skilde titt skrifadvr Magnvs hafa hia optt greindvm sira Avgmvndi skip fri til Noregis ok aptvr til Jslandz ok þar til mat ok dry(c)k med fri. aptvr ok fram yfir hafit. ok medan þratt nefndvr Magnvs væri j Noregi nærre sira Avgmvnde Pálssyni til herbergis þa skilde ok þrattskrifadvr Magnvs hafa mat ok dry(c)k an alltz reikningskapar. nema þa Magnvs færi j sinar erindagiordar þa skilde hann sialfvr standa sier fyrir mat

1) Þ. e. 30. Júlí.

ok dry(c)k. Skyldi opt nefndvr sira Avgmvdvr hallda advr- greindre jorðv Ey til laga en Magnvs Magnvsson svara laga- riptingvm. Ok til sanninda hier vm settvm vier fvrnefnder menn vor innsigle fyrir þetta kavpbref hvort er skrifat var j Vatzdal j Flotzhlid midvikvdaginn næsta fyrir Bartolomevs messo æ sama are sem fvr seiger.

193.

30. August 1508.

á Staðarhóll.

VITNISBURÐR Jóns prests Haldórssonar um gjöf Loptis Orms- sonar á jörðunni Munadarnesi á Ströndum til Staðarhóls- kirkju í Saurbæ.

AM. Fasc. XXXIX, 21, frumrit á skinni. og er innsiglið enn fyr- ir. — AM. Apogr. 1461. Aptan á frumritið hefir Árni látið rita „sk“ (= skilist aplr eigandanum, sem er Staðarhólskirkja). — AM. Fasc. XL, 12, afskrípt á skinni frá e. 1550.

Wm mvnadarnes.¹⁾

Þath giðre eg jon prestur haldorsson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi. ath j þann sama tíma sem eg uar tuftugur at alldre ok einum vetri meir var eg j hollte j saurbæ hia oddi heitnm peturssyne gestkomande. sagdi hann mier þa at hann hefði hia verit á stadarhole j þann sama tíma sem loptur heitinn ormsson gaf kirkjunne æ stadarhole jordina Munadarnes sem liggur æ ströndum. j ðrnes kirkiu sokn. Sagdizt hann hafa sagt fyrir handabande þeirra biskups sueins ok fyrr greindz loptz ormssonar j þann sama tíma sem loptur gaf kirkjunne adr greinda jord mun- adarnes Suo ok heyrda eg jon heitinn þorleifsson seigia ath hann hefði hia uerit fyrr sogdum þessum giorninge þeirra biskups sueins ok loptz ormssonar ok hann hefði suo fram farit sem oddur hafde adur mier fra sagt ok fleire dande menn adrer sogdu mier j þann tíma fra þessum þeirra giðrn- ingi. hier epter uil eg sueria ef þurfa þiker. Ok til sann- inda hier um setta eg mitt jnsigli fyrir uitnisburdarbref sem

1) Utan á bréfinu með fornri hendi.

skrifat uar a stadarhole j saurbæ. jn festo sanctorum martirum felicis et audacti. anno domini. M.^o d.^o viij.^a

194.

3. September 1508.

á Hólum.

11. Júní 1512.

KAUPMÁLABRÉF Þorvarðs lögmanns Erlendssonar og Kristinar Gottskálksdóttur.

A.

AM. 238. 4to bl. 51—52 skr. c. 1570 (eptir bréfab. Þorvarðs lögmanns). — AM. Apogr. 552 (eptir 238). — Afskript er og í MSteph. 27. 4to bls. 501—503, skr. c. 1730 og Landsb. 115. 4to I, 209—210 með hendi síra Jóns í Hítardal c. 1730.

Kaupmalabref Þorvardz Ellendzsonar oc Kristinar Gottskalksdotter.

In nomine domini amen

var svo felldvr kaupmale lystvr oc stadfestvr j millvm ærligx mantz Þorvardz Ellendzsonar logmans á Jslande oc ærligrar dandi kvinnv Kristinar Godskalksdotter á þeirra brvdlupsdeige svnnvdagenn næstan epter Egidivsmesso fyrir Marivmesso nativitas vm havstid. var hann á fostvdeige. á Holvm j Hialtadal. þa lidit var fra hingadbvrd vors herra Jesv Christi M. d. viij. ar. ad advr nefndvr Þorvardvr Ellendzson hafde til kavps med greinda Kristinv. x^c. hvndrada .v.^c. hundrada i jordvm. onnvr ve. hvndrada j kvigilldvm. silfvr oc fridvm penningvm oc ofridvm. vorv þessar jarder til greindar j þenna sama kaupmala.

Strond j Selvoge fyrir lxxxxx.^c

Nes j Selvoge fyrir lx^c.

Hof á Kialarnese fyrir. lx^c.

Skravtholar fyrir .xxc.

Breidabolstadir fyrir. xl.^c.

Hravn. xxxc.

Grimslækvr. xc.

Biarnastader xl^c

Litlaland. xc.

Avxnalækvr. xc.

Hier j mot hafde greind Kristin Godskalksdotter heiman er fader Kristinar biskvp Godskalk gaf henne til motz vid fyrnefndan Þorvard Ellendzson. v^e hundrada. iij^e hvndrada j jordvm oc ije. hvndrada j kvgilldvm oc odrvm þarfligvm penn-ingvm fyllvirdes. vorv þessar jarder hier til nefndar et cetera.

Vik j Stadarsveit oc þar med Holt xx^e. þar næsta vt fra fyrir j^e. hvndrada oc. xx^e. reke j vikvm med kirkivunne.

Bessastader xlc.

Holl fyrir. xlc. liggia þær j Semvndarhlid badar hvor vid adra.

Seyla. lx^e. med Grafargile .xx^e.

Posteinsstader j Tvngvsveit. xlc.

Brvnnastader halfer. xx^e.

Gaf þrattnefndvr Þorvardvr Erlendzson tittnefnd(r)e Kristinv Godskalksdotter .lx^e. j tilgiof. Holm æ Akranese eda Savrbæ æ Kialarnese hvorria hvn villde kiosa fyrir sig. j bekiargiof oc morgvngiof. gaf hann henne eitt diasn med sylfvr forgyllt er voo .iij. merkvr.

kiore biskvp Godskalk dottvr sina Kristino æ þeir(a) brvdlupsdeige helmingakonv j gard Þorvardz Erlendzsonar lavgmanz.

Vorv þessir festingarvottar oc brvdlopsvittne. Stvlle Magnvsson, Eirekv Posteinsson. Vigfvs Ellendzson. sira Niklas Vilhialmsson. Grimvr Jonsson oc Jon Þorgeirsson med fleirvm godvm monnvum hvorier er sin jnnsigle settv fyrir þetta kavpmala bref gior(t) j sama stad oc ære þrimvr dogvm sidar enn fyr seiger.¹⁾

B.

Íbæd. Khd. 248. 4to, skr. 1770.

Kaupmalabref Þorvards Erlendssonar Laugmans og Christinar Gottskálksdottur.

In xomine domini. Amen.

Var suo felldur kaupmali lýstur og stadfestur i millum ærlegs mans Þorvards Erlendssonar Laugmans sunnañ og austañ a Jslande og ærligrar dandikuinnu Kristinar Gottskalksdottur á þeirra brudkaupsdeige sunnudagenn næstañ

1) P. e. 6. Sept.

epter ægidius messu um hausted á Holum i hialtadal þá er lidit uar fra hingadburd vors herra Jesu Christi þusund fimm hundrud og átta ár. at adurnefndur Þorvurdur Erlendsson talde sier og hafde til motz uid greinda Kristinu til kaups tiju hundrud hundrada i jorduð og kugijlduð friduð peninguð og ofrijduð. Hier i mote hafde fyrgreind Kristin Gottskalksdotter heimañ er fader hennar biskup Gottskalk gaf henne heimañ til motz við Þoruard Erlendson fimm hundrud hundrada i jorduð og tuo hundrud hundrada i kgýlduð og audruð þarfleguð peninguð. frijduð og ofrijduð. Hier til lagde og gaf þratnefndur Þoruardur Erlendson tittnefndre Kristinu Gottskalksdottur lx hundrada i tilgiof. Keyre þa þegar a brudkaupsdeige nefndur biskup Gottskalk Kristinu dottur sina helmingakonu i gurd Þoruards Erlendsonar Laugmands. Og gipte hana suo i helmingafielag til alls þess fiar er þa atte hann. eða eigande að yrde med erfduð eða audruð hlutuð. huorneg sem under þau kynne að bera svo framst¹⁾ sem það mätte fremst med lauguð giorast.

Sampickte og jáyrde fullt tillagde Vigfus Erlendson med Þoruarde Erlendsýne broður sinuð. þessum festingarvottuð og brudkaupsvitnum nærverande Vigfus Erlendson. Stulle Magnusson. Eyrekur Þorsteinson. Einar Eyolfson. Sira Nicholas Wilhjalmsson. Sira Jon Philippuson. Jon Þorgeirson. Magnus arnason. Einar Einarsson. Jon ásgrimsson. Petur Loptzson. Sæmundur Simonarson og grimur Jonsson med fleiruð goduð monnum sem þar voru huorier sin inneigle settu fyrer þetta kaupmalabref giort i sama stad in festo Barnabæ Apostoli fiorum aruð sijdar enn fyrr seiger.

195.

11. September 1508. á Svínavatni.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Einari bónda Oddssyni, kongs umboðsmanni i Húnavatnssýslu, um sakir Ásgrims Þorbjarnarsonar, er rofið hafði fjóra göðra manna dóma.

Landsskjalasafn 94. 4to bl. 5b 7a með hendi Jóns lögmanns Sigurdsonar c. 1600. — ÍBtel. Kh. 309 8vo bl. 139b — 141 með hendi

1) Svo.

Ara Magnússonar í Ögri c. 1620. — Dómabók úr safni Jóns Pétrssonar í 4to (bls. 311—313), þetta skr. c. 1650—1660. (= c) — MSteph. 62. 4to bl. 35a — 36a — ÍBfél. Khd. 125A. 4to bl. 57a — 158, skr. c. 1680 eða fyrri. — Í Bfél. Khd. 125 B. 4to nr. 309, skr. c. 1680 eða fyrri. — ÍBfél. Khd. 67. 4to bl. 67, „Iclis“ með hendi síra Eyjólfssonar á Völlum (d. 1745). Dómr þessi er í afskriptum þessum sumum nokkuð afbakaðr og nöfn dómsmanna í ýmislegri röð. Bezt eru 94 og 309.

Wtlegdardómur.¹⁾

Aullum þeim²⁾ monnum sem þetta Bref sia Ğdur heyra [sendum vier³⁾ Jon Ğinarsson. Halldor⁴⁾ Sygurdsson. Brandur Olafsson. Ornolfur steinsson.⁵⁾ [Hallgrimur Skulason. Þoruardur Þorsteinsson.⁶⁾ steiñdor Sauluason. Þorgils Hakonarson. Ğyulfur Augmundsson.⁷⁾ Arngrimur⁸⁾ Liotsson.⁹⁾ Vlfur Jndridason og Jon Olafsson¹⁰⁾ Quediu Ğudz og vora¹¹⁾ kunnugt giorande ad þa lidit var fra [Ğuds burd¹²⁾ Ğ D viij Ar æ Manudaginn næstañ fyrir krossmesso vñ haustid á Suinavatni æ þingstad riettum vorum vier til doms nefnder Af ærligum manne Ğinare Bonda Oddssyni. er þa hafde miñs herra kongsins syslu og vmbod j¹³⁾ Hunavatnsþingi ad dæma vñ þat huorra suara ad Asgrimur Þorbiarnarson yrde skyldugur kongdominum og Ğudmunde Jndridasyni fyrir þær sakir ad¹⁴⁾ Asgrimur hefde rofit iij godra manna doma sem dæmder voru æ millum þeirra¹⁵⁾ Asgrims og Ğudmundar [Jndridasonar¹⁶⁾. og¹⁵⁾ Ğirn af þeim er lagaskipunardómur Finnboga Jonssonar Laugmanns er ækuedur æ¹⁵⁾ millum annara orða ad Asgrimur skilde giallda peninga med laga avegste epter akiæru Ğudmundar Jndridasonar vegna Ingebiargar Jllugadottur konu¹⁷⁾ sinnar med

1) 94; Dómur vmm mál Ğudmundar Jndridasonar og Asgrims Þorbiarnarsonar 309; venjulegast er dómr þessi í dómabókum nefndr „dómr um dómrof“. 2) h. v. 309. 3) [94; senda 309, c off. 4) Hallur c 5) sl. 125B. 6) [sl. c. 125A, 125B, 67. 7) Arngrímsson 125A, 62; Asgrímsson 125B. 8) Asgrímur 125B (rangt). 9) Loftsson 125A og B (rangt); á spássu í 94 stendr með hendi Jóns Pétrssonar „al. certe minus recte Ólafsson“. 10) 125B, sem slept hefir áðr þremur dómsmönnum úr, þætir þessum nöfnum hér aplan við: „Ğudmundur Jonsson. Jon Skýdason. (Grímolfur Steinsson)“. 11) sjóna 309, c, off. 12) [Ğudz Hjúgadbardi 309. 13) yfer 309. 14) er 309. 15) h. v. 309. 16) [sl. 309. 17) kinnu 309.

þeim fleirum¹⁾ greinum, ordum og atkuædum sem sa²⁾ domur jñnehelldur, og adrer domar hier vm dæmder til³⁾ seigia, og þui stefnde fyrgreindur⁴⁾ valldsmadur Ğinar Oddsson adur saugdum⁵⁾ Asgrime vm⁶⁾ þessi⁷⁾ domaof og rangligt hald m peningum og syðað til vtlegdar sem bokiñ akuædur. Dæmdum vier stefuuna logliga og Asgrim rietteliga fyrir kalladañ. Ğnn sakir þess ad⁷⁾ oss virtist ad⁷⁾ Asgrimur [eij neina logliga afsaukun hafa⁸⁾ nie helldur nauckurt lagasuar. Ğnn logbokin⁹⁾ sialf⁷⁾ skipar valldsmanninum¹⁰⁾ ad stefna honum¹¹⁾ þing og giora hann vtlægañ sem hann giorde. Þui dæmdum vier Asgrim Þorbiarnarson⁷⁾ vtlægañ af ollu vmdæmi finnboga Jonssonar laugmanns vr [þeim tueimur¹²⁾ fiordungum landsins nordan og vestan. Nu seigir suo riettarbot virduligs herra Ğyreks kongs Magnussonar vñ þa lausamenn sem oskil giora og skulld¹³⁾ eigu ad giallda þa take syslumadur vp goss þeirra med vitund¹⁴⁾ skilrikra Bænda og liukie¹⁵⁾ huorium syjna skulld sem¹⁶⁾ til vinst Ğlla skierde fyrir huorium sem tala ænnur til [epter fiarmagni¹²⁾. Og¹⁷⁾ fyrir þui oss leist Asgrimur eij betre eun [oskilamenn fyrir syjna langa þriosku og laugleysu.¹⁸⁾ [þui¹²⁾ dæmdum vier greindañ valldsmann Ğinar Oddsson skylldugan ad taka wp fie Asgrims, og þeir skilrikir menn [med honum¹⁹⁾, sem hann til nïed sier krefur og giallda [suo²⁰⁾ huorium sitt epter laugligre wirdingu. [Ğnn Gudmunde fullrette halftímtu mork.²⁰⁾ Ğnn ef Asgrimur ver peningana²¹⁾ odde edur eggju þa sie hann med ollu vtlægur og ohelgur²²⁾ og [suo²⁰⁾ allir þeir er honum lid veita, enn hiner allir fridhelgir er til sækia [epter þui sem²³⁾ seigir j fiarsoknum j kaupabælkie. Somuleidis skal hann og þeir [vtlægir og ohelgir²⁴⁾ ef þeir veria ferd j odrum fiordungum. Ğnn ef Asgrimur Ğdur adrer menn heitast vid edur

1) audrum 309. 2) þesse 309. 3) sl. 309. 4) — nefndur 309. 5) greindum 309. 6) fyrir 309. 7) b. v. 309. 8) [hefdi aungua laugliga afsaukun 309. 9) — bok 309. 10) — manni 309. 11) heijm 309. 12) [sl. 309. 13) skulldir 309. 14) vitordi 309. 15) luke 309. 16) ef 309. 17) Enn 309. 18) [Þeir sem sljkt giaura 309. 19) [b. v. 309. 20) [sl. 309. 21) 309; peninga 94. 22) ogilldur 309. 23) [sem hier 309. 24) [vtlægur og ogilldur 309.

hefnast æ þeim monnum sem peninga¹⁾ taka vp edur veita þar lid til Takist og jnnsetiest vnder kongs geymslu þar til [ad²⁾ hann fær þa borgunarmenn ad hinn³⁾ sie traustur og auruggur fyrir honum er hann heitadist vid. og honum fullrette. enn konge [iiij merkur⁴⁾. suo sem Hakonar [kongs⁵⁾ rettartot vtvijsar [og⁶⁾ stande wtlegdiñ⁶⁾ Asgrims þar til ad²⁾ fullar greidslur werda æ fianum⁷⁾ Sieu þeir og allir sliku sekir sem hysa edur heima. kaupa edur skipta vid sagdañ⁸⁾ Asgrim sem laugiñ [skipa æ hendur þeim⁸⁾. sem kaupa vid [vtlæga menn.⁹⁾

Samþyckte þennan [dom med oss greindur¹⁰⁾ valldsmann.

[Og til sanninda hier vñ et cetera.²⁾

196.

11. September 1508.

á Hálsl.

VITNISBURÐABRÉF, að Finnbogi lögmaðr Jónsson las upp og lét upp lesa bréf og skilríki um Grund í Eyjafirði og lagði lög og dóm fyrir jörðina og alla peninga fasta og lausa, sem hann reiknaði sér (til arfs) fallið hafa eptir Guðríði dóttur sína.

AM. Fasc. XXXIX. 3, frumrit á skinni. Af níu innsiglum eru nú fýögur fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 236 (eptir frumritinu).

Grundarbréf finnbog(i) laugmen urskurdadi.

Þat fleck eg j huarbi eckiertt annad til gagns nema ættleidingarbréf þorunnar med einu insigli.¹¹⁾

Þat giorum uier magnus þorkelsson einar einarson petur tumasson oc audun sigurdzson laugrettumenn. gamle þorsteinsson biorn hakonarson þorkell magnusson ketell hall-danarson eirekur þvarsson og jon magnusson godum monn-

1) [þaa menn er sagda peninga 309. 2) [sl. 309. 3) hann 309. 4) [fiorum morkum 309. 5) [b v 309. 6) 309; wtlegd 94. 7) 309; fienu 94. 8) [seygia þeim aa hendr 309 9) vtlægan mann 309. 10) [vorn dom fir nefndur 309. 11) Utan á bréfinu með hendi mjög svipaðri Guðbrands biskups.

um uiturligt með þessu uoro opnu brefi at finnboge jonsson laugmann hefer téð og birt og opinberliga upp lesit og latit upp lesa fyrir oss og fleirum dande monnum audrum bref og skilríki vnder heilum og oskauddum dandemanna þnciglum með suo latande greinum og artievlis inne halldande at ordum efne og understandu sem hier efter skrifat stendur.

J fystu .xij. laugrettumanna dom suo latanda at þeir dæmdu og samþygtu þann vrskurð laugligan og fullmegtugan með avllum sinum greinvum og artievlis sem finnbogi laugmann hafde urskurdat þa kuittun onýta og ecke æfl hafa sem sueirn hafde gefit sumarlida faður sinvm efter þær lavggiafer gefnar er hann hafde gefit gudride konu sinne fra teknum þeim uingiofum sem j urskurdenum standa dæmdu þeir og alla þa peninga fasta og lausa sem att hafde sumarlide og gudrun kona hans gudride finnbogadottur til hallz og eignar með þeirre grein profum og skilríkivm sem j vrskurdenum inne standa huersu mykla peninga sumarlide hefde golddit sveine syne sínum af þeim lausagozum sem hann hafde honum skyllðugur ordit og domur hafde a fallit.

annar .xij. laugrettumanna domur suo latande at efter þeim profum og skilríkium sem fyrir þa fram kom dæmdu þeir finnboga jonssyne lavgmanni til fullrar eignar alla jorðina laugmannzhlid vera skyllðu hans fullkomna eign.

Þar efter fleire dandemanna doma suo latande at finnboga jonssyne laugmanni hafa dæmder verit til fullrar eignar faster peningar og lauser þeir att hefer gudridur finnbogadotter dotter hans og hyn vard eigande at efter suein bonda sinn suo sem þeirra kaupmale felagsgjorð og lavggiafer ut uisar suo og þeir peningar er gudrunu dottur þeirra sueins og gudridar hafde til arfs fallid efter suein sumarlidason faður sinn af þeim helminge sem faður hennar j fýstu til heyrde. birtizt og fyrer oss at gudrun sveinsdottur deyde laungum tíma seinna enn sueinn fader hannar sem godra manna bref þar um gior til uisa.

Jtem birtizt fyrir oss þat kaupbref at gudridu(r) finnbogadotter hafde sellt finnboga jonssýne faður sinum með handabande til fullrar eignar og frials foræðiss alla jorðena

grvnd j eyiafirde med jordeni hollte til skilldv fyrir .ij. c. hundrada j iordum og lavsa fe. skyllde finnboge hallda til laga greindri jordu en gudridur suara laga xiptingum.

Saumvleidiss var oc upp lesit fyrir oss greindum monnum bref under dande manna jnciglum suo latanda [at efter andlat gudridar finnbogadottur settizt finnboge jonsson fader hennar j arf og aundvege efter gudride dottur sina oc lyste sig hennar laugligan erfingia og eignarmann at aullum þeim peningum faustum oc lausum fridum oc ofridum sem att hafde gudridur dotter hans oc henne hafde til arfs og eignar fallit af þeim peningum er att hafde sueirn bonde hennar sem uar j fýstu sa helmingur peninga oc lauggiafer sem sueinn hafde giort oc gefit uit optnefnda gudride oc godra manna bref þar um gior ut uisa. þar efter þeir peningar sem gudrunv hafde til arfs fallit efter suein faudur sinn af þeim parte sem honum hafde til heýrt af nefndu helmingsfélage. lagde opt nefndur finnboge þa laug oc dom fyrir jordena grund j eyiafirde og alla adra greinda peninga fasta oc lavsa sem hann æiknade sier fallit hafa efter dottur sina gudride sem fyrr skrifat er. talade finnboge þa þar þeim fleirum ordum sem laugligum erfingia ber at tala efter laugum.

Hier efter fjyllgde oc fram kom fyrir oss bref vnder godra manna jnciglum at gudrun arnadotter hafde j borgan sett alla sina peninga huad suein kynne at bresta a sina peninga uit sumarlida faudur sinn oc hann ýrde honum skylldugur efter eirek heiten loptzson.

Og til fullrar stadfestu oc audsyningar hier um setium uier fyr nefnder menn vor jncigle fyrir þesse transkriptarbrief huer er birtuizt oc vpp lasuizt a manudagen næsta fyrir exultacio¹⁾ sancte crucis a halse j hnioskadal æ pingstad ættum anno domini. M. d. octano.

---

1) Svo.

197.

13. September 1508. á Reykjahólum.

VITNISBURÐUR fjögurra manna um útgreiðslu Björns Þorleifssonar til Gottskálks biskups á hundrað hundraða skuld til Hans Krukugh í Noregi, og hafði Krukugh lánað Birni það fé.

AM. Fasc XXXIX, 16, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 5719.

Vitnisburdur vppa þad Biorn Þ(orleifs)(on)
reid j Vatnzfiord.¹⁾

Þat giorvm vær jon jonsson klavus gvtthormsson jon arason og mattheus palsson godvm monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefi at vær vorvm med birne þorleifssyne er hann reid norðr j vathzfiord med sira petre palssyne thil þess erindes at greindr biorn afgreidde og gallt fyrir nefudvm sira petre palssyne a vegna biskups gottskalks þat hvndr. at hvndratha sem fyrir sagdr biorn var skylldogr hans krkvgh j noregi fyrir peninga sem hann lanade optnefudvm birne efter því sem bref prestsins sialfs þar vñ vt visar. j annare greiñ savm vær og heyrdvm adr greindan sira petvr palsson lesa fyrir oss og morgvm avdrvm godvm monnum bref biskups gottskalks so lathanda at optnefndr sira petur skyllde hafa fvllt valld og mact thil þess at heimtta æ sinna vegna vt af birne þorleifssyne hvndrat hvndrada er hann var skylldogr hans krkvgh. og samaleidis skyllde sira petur fvlla qvittan giefu birne þorleifssyne fyrir adr greinda skvld at avllv jafn fvllv sem hann sialfr. (j) þridiv grein vorum vær og þar j sama stad j vazfirde og so savm vær vppa ogh heyrdvm at optnefndr sira petvr gaf þrattnefndan biorn þorleifsson avllvngis qvittan og akærvlavsan vm adr greinda skvld og gialld er hann var skyldoghr thitt nefudum hans krkvgh og lyste þui fyrir oss ath hann hefde fvlla peninga upp boret af birne þorleifssyne vppa sins herra vegna biskups gothskalks so at sier vel æ nægde. Og thilsanninda hier (vm) sethivm vær vor junsigle fyrir þetta vithnisbvrðarbref er giort var æ reykiaholv m reykianesse midvikvdagen næst-

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700.

an fyrir kossmessu vīm havsted þa lidet var j fra hingatburd vors herra jhesv christi M. d. attā ær.

198.

16.—30. September 1508.

VITNISBURÐR um fjárkröfur Þorvarðs lögmanns Erlendssonar til Grims Pálssonar.

AM. 238. 4to bl. 58, skr. c. 1570 (Bessastaðabók, eptir bréfabók Þorvarðs lögmanns). — ÍBfél. 126 4to bls. 180—182 eptir Landsbókasafni 115. 4to bls 115—116 (sem fara mun eptir AM. 238. 4to).

Krafa Þorvarðs Erlendssonar Lögmañs til Grijms Pálssonar um nokkra fíemune. Anno 1508.¹⁾

Þat giorvm vier Grímur Jonsson Petvr Loptzson Jon Asgrímsson systumadvr ok Sæmvndvr Jonsson godvni monnv m kvnnígt med þessv vorv opno brefi æ lavgardeigenu næstan epter krossmessu vm havstíð²⁾ æ Samkvomogerde j Eyiafirde vorvm vierj hia savm ok heyrðvm æ at Þorvardvr Erlendzson logmadvr beidde ok krafde einn tíma annann tíma ok þríðia tíma Grím Pallson (vm) xxxij kvgíllde ok íj gíeldfíar hvndrvd er greindvr Þorvardvr sagde og reíknade Grím Palson sier skyldvgan vera med leígv m ok leígvleígv m j vííj ar edvr leíngvr.lagdi hann þar víd ran ok ríett sínn ef þratt nefndvr Grímvr hellde þessvm peníngvm leíngvr.

Fíortan daga þar epter lavgardagenn næstan efter míkells messo vm havstíð³⁾ for ek⁴⁾ heim til Móðrvalla j Eyiafirde til Grím Palssonar. beidde ek þar enn ok krafde minna penínga sem skríptt þar vm gíort vtvísar. Þesser vottar til nefnder af míer Jon Þorvalldzson oc Ellendvr Þordarson. somv vottar nefnder til stefnvunar. Jon Alfsson Havardur Tumasson med fleírv m godvm monnv m.

[Þessir vottar j Holvm j Eyiafirde þa Havardvr Tvmasson afente vegna Þorvardz logmans Gríme Palssyne halft nítiande kvgíllde ok íj gíeldfíar. c. híaverande Gvdmvndvr Ara-

1) [115; sl. 238. 2) p. e. 16. Sept. 3) p. e. 30. Sept. 4) p. e. Þorvarðr Erlendsson lögmaðr.

son. Simonn Posteinsson. Jon Jonsson æ Æsvstodvm ok fleirer adrer.¹⁾

199. 20. September 1508. á Möðruvöllum.

SEX meðn transskríbera þrjú bréf frá 15. öld.

AM Fasc. VI, 17—19 transskriptarbréfið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá, nem hið síðasta, sem þó er brákað. — AM. Apogr. 626.

Það gerum vær jon ionson, simun posteinsson. ketell arnason. einar olafsson gunstein odzson. biorn ingemundason godum monnum kunnigt að uær haufum sied og heyrt ifer lesen opin bræf með he(i)lum og oskaudvm hangande insiglum suo latande sem hier seigier. [Hér kemr:

1. bréf frá 25. Maí 1406 gert í Odda, DI, III. Nr. 589;
2. bréf frá 1. Febrúar 1445 gert á Grund í Eyjafirði, DI, IV, Nr. 710;
3. bréf frá 14. Júní 1487 gert á Laugalandi, DI, VI, Nr. 530].

Og til sanennda hier um settum uær fyr nefndir menn uor insigli fyrir þetta transkriptum brief er skrifad uar æ modruvöllum j eyjafirde æ midkvdaginn j imbreviku a sumarid arvm epter gvds bvrð m. cccce og ata ar.

200. 20. September 1508. í Saurbæ.

ARI Andrésson fær Arnóri Finnssyni reka fyrir Smáhömrum í Fellskirkjusókn á Ströndum með tilgreindum rekamörkum.

AM. Apogr. 1737 eptir kopiu með hendi Páls lögþingisskrifara Gíslasonar.

Enn um Smáhamra reka.

Það giðre eg Are Andresson godum mönnum viturlegt

1) [sl. 115.

ad eg medkennist með þessu minnu opnu brefi. ad eg hefe feingid Arnore Finnssyne með vottum og handabande þeka allañ er liggur fyrir Smðhómrum. er liggur í Fellskirkju sokn í millum Holslækjar og lækjar þess sem næst rennur haganum í millum Hejdalsðr og greindra Smðhamra. Hefe eg feingid greindum Arnore áður skrifadañ þeka til fullrar og allrar æfinlegrar eignar með ollum gognum og giædum sem greindum þeka fylger og fylgt hefur ad fornu og nýu og Eg varð fremst Eigande ad. bæde hvalreka og vidreka og öll önnur hlunnende sem þekamanne ber ad hafa. undañ mier og minum Erfingium enn under Arnor og hans Erfingia. kvittañ og ákiæruleusañ fyrir mier og öllum minum Erfingi-um og Epterkomendum. Og til sannenda hier um setta eg mitt jnnicgle fyrir þetta mitt kvittunarbref. Skrifad í Saurbæ á Raudasande midvikudagenn í sælúviku um haustid árum eptir guds burd 1508 ár.

201. fyrir 30. September [1508.]

Bræf þeirra bræðra Vigfúsar hirðstjóra og Þorvarðs lögmanns Erlendssona og Einars Eyjólfssonar í Dal, mágs þeirra, til Gríms Pálssonar, að þeir muni riða heim til Möðruvalla með friði í fjárheimtur sínar.

AM. 238 4to bl. 58, skr. c. 1570 (eptir bréfab. Þorvarðs lögmanns). — Landsbókasafn 115. 4to bls. 116 með hendi síra Jóns í Hítardal c. 1730.

Vita skvle þier Grimvr bonde Pálsson at vier þeinkvm oss aller þrir Vigfvs. Þorvardvr oc Einar at rida heim til Modrvalla æ lavgardagenn eptir Mikelsmessv¹⁾ með vorn selskap með frid oc speckt oc felegan dag oc beida ydvr afendingar æ vorvm peningvm eptir þeim dome sem dæmdvr var æ alþinge í svmmar oc þier hafit heyrt. seigivm vier þar nei til at fara heim til Modrvalla til havggva edvr slaga með ydvr ne ydra nienn. þvi vænter mik at þier mvnvd standa

1) þ. c. 30. Sept.

Dipl. Isl. VIII. B.

ydrvm bodvm til at þier villiet veriazt lavgvvm en avngvvm slogvm. kvnno vier þa at koma til nockvrrar venligrar¹⁾ semiv hvad þier biodit en vier beidvnt. þa siavm vier þat. En þott var selskapvr ride med sin þing þa þvrfv²⁾ þier ecki at taka ydvr þat til vonzkv. þvi veria hleypvr vpp æ avngau mann et cetera³⁾.

202.

4. Október [1508.] á Grund í Eyjafirði.

Dómr útnefndr at Vigfúsi Erlendssyni hirðstjóra og höfuðsmanni yfir allt Ísland um það, hvort Þorvarðr lögmaðr Erlendis mætti að sér taka Hóla og Hólaeignir í Eyjafirð, er hann hafði feingið í jarðaskiptum hjá Grími Pálssyni.

AM. 238. 4to bl. 56 b 57, skr. c. 1570 (Bessastaðabók eftir bréfabók Þorvarðs lögmanns). — Landsbókasafn 115. 4to I, 114—115 með bendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — Landsbókasafn 63. 4to bl. 353a 354a skr. c. 1640. — Upsalasafn R. 713. 4to (Troilsbók), skr. c. 1640. Ártal vantar í öll hðrr.

Domvr Þorvarðz logmanz er honvm voro dæmder Holar oc Holar eignar aptvr fyrir nordan.⁴⁾

Ollvm godvm monnvvm þeim sem þetta bref sia edvr heyra senda Jon Asgrimsson syslmadvr j Vodlapinge. Petvr Loptsson logriettvmadvr⁵⁾. Semvndvr Simvñarson. Jon Josson bordhvs. Þorvalldvr Jonsson oc Olafvr Kodransson [fkvediv gvdz oc sina kvnnigt giorandi. [at þa lidit var fra hingatbvrð vors herra Jesv Christi M. d. viij. ar⁶⁾ æ Grund j Eyjafirði þridivdagenn næstan fyrir Franciscvsmessv⁷⁾ vm havstid æ þriggia hreppa þinge vorvm vier j dom nefnder af ærligvm dandemanne Vigfúse Ellendzsyne hirdstjóra oc havfydzmann yfir alltt Jsland ad skoda. [dæma oc alita⁸⁾ hvort Þor-

1) = vænligrar; venliguar 238; veniulegrar 115. 2) þurfed 115, 3) Við þetta er ritað í hðr:

taxillator et potator,
puellarum et amator
non est avri congregator.

4) Heradsdomur Vigfúss Erlendssonar hirdstjóra um þetta mál Anno 1508, 115. 5) logriettumann 115. 6) [fallin lína úr 238; [fallið úr 115, 63, 713. 7) þ. e. 3. Okt. 8) og dæma 115.

vardvr Erlendzson lagmadvr mætte med riettv ad sier taka Hola oc Holaeigner j Eyiafirde oc allt þat jardagodz sem Grimvr¹⁾ oc Þorvardvr²⁾ skiptv vm sem bref þar vm giort vtisar. beiddi Þorvardvr lagmadvr og krafde hier doms æ hvort kavp oc skipte þeirra Grims skyllde nytt eda onytt sem sem bref þar vm giortt [syndizt et cetera.³⁾

J fyrstv grein kom fyrir oss j vorn dom kong⁴⁾ Kristi-erns bref hvort at svo hlydde oc innne hieilt med sinvm greinvm oc artievlis ad [heilag kong⁵⁾ Hakonar rettarbot skal ganga hier j landit og geingit hafa sidan hvn var fyrst vt-gefir [et cetera.⁶⁾

J annare grein kom þar fram .xij. lavgriettvmanna domvr at dæmdvr var j svmar j lavgretto æ alpinge. at þav syskyn Vigfvs. Þorvardvr⁷⁾ og Holmfridvr mæt(t)e med rietto ad sier taka alltt þat jardagodz sem Grimvr Pálsson hefir⁸⁾ ad sier tekit vegna sona sinna Þolleifs oc Benedicktz ad heyrdrv kongszins brefe oc fyrskrifdvm dome. [et cetera.⁹⁾

J þridiv grein at giorningsbref þeirra Grims Pálssonar oc Þorvardz Ellendzsonar innehelldvr. at þessv lvektv sem þar seiger. holldno oc bitolvdo skylldo þeir kvitter oc satter. [et cetera.⁶⁾

J fiordv grein at⁹⁾ var lavgbok svo seiger.¹⁰⁾ ef madvr selvr þat sem hann æ ecki j eda ef fals finst j þa skal þat kavp aptvr ganga. þess oc annars. at þat jardagodz sem Grimvr gaf Þorvarde fyrir svnnan fyrir Hola oc Holaeigner skipade kongvrenn aptvr med sino brefe.¹¹⁾ at svo profvdv oc fyrir oss komnv. [þvi⁶⁾ fyrir þessar fyrnefndar greiner dæmdvm vier med fvlo doms adkvæde Þorvard Ellendzson lavgmann svnnan oc avstan æ Jslande retteliga mega ad sier taka Hola oc Holaeigner oc hans eign vera vpp hiedan þar til kongvrenn sialfvr med sinv brefe giorer adra skipan æ logligre ef hans nad vill svo giortt hafa. en kavp þeirra Grims oc Þorvardz onytt oc med¹²⁾ avngvo halldande vnder þa grein sem fyrskrifat¹³⁾ stendvr.

1) Pálsson b. v. 115. 2) logmadur b. 115. 3) [synde 115. 4) kongs 115: 5) heilags kongs 115. 6) [sl. 115. 7) Ellendur 238(?). 8) Hafde 115. 9) seiger 115. 10) sl. 115. 11) og b. v. 115: 12) ad 115: 13) skrifud 115.

Og til sanninda hier vm samþykke þennan vorn dom¹⁾ Vigfvs Ellendzson hirdstiore [oc havfdzmann yfer allt Island²⁾ oc sette sitt innsigle [med advrnefndra domsmanna insiglvm fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad (oc) are. deige sidar enn fyr seiger.³⁾

203.

[1508].

VIDIMUS.

AM. 238. 4to bl. 53b skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — Landsbókasafn 115. 4to bls. 110 með hendi sér Jóns Haldórssonar í Hitardal e. 1730. Sbr. Lagasafn Magnúsar Ketilssonar I, 102.

Medkinningarbref Vigfvs oc þorvardz oc sira Eriks vm
ij konvngs bref.⁴⁾

Þat giorvm vier Vigfvs Erlendzson hirdstiore oc hofvdzmann yfer allt Jsland. Þorvardvr Ellendzson lagvmann svnnan oc avstan æ Jslande. sira Eirek Svmarlidason godvm monnvvm vitvrligtt⁵⁾ med þessare vorre vtskrift ad vier hofvm sied og yferlesid vor nadig⁶⁾ herra kong Kristierns bref er hans nade⁷⁾ hefer vtgefit med hans hanganda oc oskaddo in-sigle svo hlydanda ord epter ord sem hier fyrer [oc epter⁸⁾ stendvr skrifad. et cetera.

204.

[1508.]

MINNISGREIN Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um jarðaskipti hans og Grims Pálssonar.

AM. 238. 4to bl. 55, skr. c. 1570 (Bessastaðabók eptir bráfabók Þorvarðs lögmanns); stendr aptan við alþd. 1. júlí 1508 (Nr. 188).

1) med oss b. v. 115 2) [sl. 115 3) hier fyrir nedan med vorum jnnsiglum et cetera 115. 4) P. e. Möðruvallaréttarbót frá 24. Nóv. 1507 og ríkisráðsdómrinn frá 22. Nóv. 1507. 5) vitanlegt 115. 6) náðuga 115. 7) náð 115 8) [ofan 115.

Reiknadizt jardagodz fyrir svnnan þat vid Grimvr Pals-son byttvm oc skiptvm .lxxc oc .ijc hvndrada. en þat er eg fleck Grime fyrir nordan Hola og Hola eignar lxxxxc og .ijc hvndrada j stadinn.

205.

17. Oktober 1508. á Möðruvöllum.

VITNISBURÐARBRÉF um lýsing Gríms Pálssonar, á hvern hátt hann geingi af Möðruvöllum í Eyjafirði, er Gottskálk biskup vildi fá hann til að játa þeim eignum undan sér.

AM. Fasc. XXXIX, 4, frumrit á skinni. Af 5 innsiglum eru 2 ein fyrir bréfinu. — Gömul afskrift þessa bréfs er í AM. 914. 4to (AM. Apogr. 5791 er afskrift eftir því) og kallast þar: „Varygd fyrir þreinging biskups Gottskálks“.

breif æ millum grimms pälssonar og biskups
gottskals.¹⁾

Þat giorum uier petur loptzson jon þorsteinsson halldor sigmundzson gunnsteinn oddzson þorualldur arnason arni oddzson finnboge jonsson brigeius gvdmundzson jon gisla-son þorsteinn hialmsson og kolbeinn inðridason godum monn-um uiturligt med (þessu) uorv opnv brefi þa lidit uar fra gvds burd .M. d. og atta ar faustudagin fystan j vetri²⁾ adur grim-ur pälsson reid heim til mycklagardz til fundar uit biskup godskallk. lysti hann þui fyrir oss þo hann ýrði neýddur til nauckrar lofunar upp a sinna sona vegna um þeirra pen-inga þa giordi hann þat meir fyrir otta oc hræzlu enn at sinum uilia þui hann sagdizt sia fyrir liftion sitt oc sona sinna oc þeirra manna er þeim fyllgdu a maudruvöllvm og allra þeirra peninga þui þar uar jnne fodur fiar oc manna sem godvm monnum vel kunnigt veri. suo oc uorum uier fyr greinder menn sama dag j mycklagardi j eyjafirði med fleirum audrum dandi monnum sem uar aboti einar a mvka-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Þ e. að vetrinn er hér talinn hefjast á föstudaginn síðastan í sumri. Sbr. formála fyrir Ísl. Ártíðaskrár bls. VIII, 1. neðanmálgrein. Sjá athugasgrein að niðr-bréfsins.

þuera jon arason jon þoruardzson prestar magnus arnason simon þorsteinsson jon finnbogason biorn jngimundarson þorbiorn jonsson oc marger adrer goder menn siaandi oc heyrandi þann skilmala oc skildaga sem giordizt med bisk-up godskalk og grimi palssyui.

J fýstu þa biskupin villdi at grimur hefði jatat oc hand-salat af sier oc sonum sinum maudruuollu oc þat fastagoz er þar til heýrði enn grimur sagði þar nei til at hann jat-ati þeim gozum huorki undan sier nie sonvm sinvm oc alldri frekara lofat enn hann mundi ganga fra mandruvullum at vori komanda oc audrum þeim jordum er þar nalægt lægi oc hann hugði odalsjarder uera oc hann skýlði huorki ueria þær nie lata veria j þui sinne oc hann þeingti at sýner hans mundu svo giora oc þeir mundu ecki a maudruuollum efter ef hann burt færi. sagðizt grimur þetta goz huorki greida nie afenda audrum enn þeim er hann hefði umbodin fyrir haft. skildi grimur nidurfall a stefnunum fusa oc þorvardar.

Og til sannaenda hier um setium uier fyrrnefnder menn uor jnnicgle fyrir þetta uitnisburdabref skrifat á maudru-uollum j eyiafirdi þrim nottum efter calixtusmessu a sama ari sem fyrr seiger.¹⁾

206.

17. Oktober 1508

í Miklagarði.

28. December

á Hólum.

SÁTTARBRÉF þeirra Vigfúsar og Þorvarðs Erlendssona og Einars Eyjólfssonar, vegna Hólmfríðar Erlendsdóttur, við Grím Pálsson og sonu hans um Möðruvallaeignir.

1) 1508 kom vetr að réttu lagi laugardaginn 14 Okt. á Calixtus-messu sjálfa, en hér er talið, að bréfið að efni sé frá 13. Okt. eptir því sem hér stendr að niðrlagi:

13. Okt. föstudaginn síðastr í sumri. Hér talið upphaf vetrar.

14. Okt. Calixtusmessa, laugardagr, vetr.

15. Okt. sunnudagr.

16. Okt. mánudagr.

17. Okt. þriðjudagr.

AM. Fasc. XXXIX, 5, frumritið á skinni. Átta innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá, nema eitt, og mun þetta bréf vera komið frá Hlidarenda, því á Apogr. 225 ritar Árni „Ex orig. Hlidarend.“ Meðal Apogr. 225 er og önnur afskrift bréfsins með hendi Árna Magnússonar sjálfs, en hún virðist gerð eptir einhverri pappirsafskript (líklega AM. 238. 4te) og er miklu lakari. Fyrir frumritinu voru fjögur innsigli þegar Árni lét afskrifa það.

Saltarbrief þeirra Þoruardz fusa og grims
pálssonar.¹⁾

Það giorwm vier ċinar med gudz nad abote æ muncka-
pueraa. ċirekur sumarlidason. jon þoruardzson. jon arason.
prestar holabiskups dæmis. jon asgrimsson kongs vmbodzmadr
j vaudlapinge. petur loptzson. magnus arnason ok jon þosteins-
son leikmenn. godum monnum viturligth med þessu voru
opnu brefe. ad ærum epter gudz burd. M. d. og viij. ár.
faustudagenn fýstan j vetre j mycklagarde j eyiafirdi. Vor-
um vier j hia saum og heyrdum æ. ad godskalek med gudz
nad biskup æ holum hafde handaband vid þessa menn. Wig-
fus ċrlendzson²⁾ hirdstiora ok hofudzmann yfer allt jsland.
Þorward ċllendzson²⁾ laugmann sunnan ok austan æ islande
ok einar bonda eyolfssonar²⁾ vegna holmfridar erlendzdottur²⁾
af einne halfu. ċnn af annare halfu vid grim bonda palsson
vegna sin ok sona sinna þorleifs²⁾ ok benedicktz grims sona.
ad suo fýrer skildu. ad bondenn grimur fýrnefndr handlagde
af sier og sonum sinum þolleife²⁾ ok benedikth maudruwöllu
j ċyiafirde. ok alla þa fasta eign sem þar til liggur ad od-
ulum æ jslande. ċnn skýllde þo sitia j fullu frelse ok allra
þeirra leyfe til næstu fardaga. niotande lodar ok forwereks.
bædi bondenn grimur ok aller þeir sem æ þessum jordum
bua. ċnn ad næstum fardaugum skýllde grimur palsson ad-
ur nefndur ok fýrnefnder syner hans þolleifur²⁾ ok benedikt
viliuger ok hindrunarlaust an allre modstaudo ganga af
greindo fasta godze. suo ad fýrnefnder menn. vigfus. þor-
uardur ok einar. mege það frialsliga ad sier taka. ad næst-
um fardaugum. hier æ mote handlagde hirdstiorenn vigfus.
þoruardur ok einar fýrnefnder greindum biskup godskalek.

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) Svo.

ad þrattnefndr grimur palsson. ok adur nefnder sýner hans. skýlldo kuitter ok akærulauser ok aller hans fylgiarar. bæde hans ok annara manna menn. lærðra ok leik(r)a. fyrrer hugarmot styrekk ok atstaudu sem þeir hafua veitt grime palssýne ok sonum hans i þessu. ok sierliga gaf hirdstiorenn þa alla kuitta fyrrer þad obotamal ok kongsins brefa broth sem hann sagde grim palsson med ollum sinum fylgiurum hafa i fallid. Suo ok gaf grimur bonde alla þa ok þeirra menn. ok annara manna menn sem þeim hafde fylge veitt i þessum erendum. ok sierliga þa sem heim haufdu farid æ sumra landzsetanna bu. þeirra peninga j burt takandi. an vilia eiganda. kuitta ok akærulausa fyrrer sier ok aullum sinum. Hier med skýlldo huorer tueggiu viner ok velsatter. æ huar þeir finnazth. sunnan. austan. nordan eda vestan æ jslande. Enn rýfur þrattnefndur grimur palsson edur sýner hans polleifur ok benidikt eitt huerit af þessum fyrnefndum saukum edur greinum. þa skýlldo adur nefnder menn. vigfus. þoruardur ok einar vppe hafa sinar malakærur. ef þeir villdo. sem fyr skrifad steindur bæde kongdomsens vegna ok sinna. Ok til sannenda ok meire audsýningar hier vm settu fyrskrifader dandemenn sin jnsigle fyrrer þetta sattarbrief. skrifad æ holum j hialltadal. fiorda dag j jolum.¹⁾ þa lidit var fra hingadburd wors herra jhesu christi þusund fim. c. og viii aar. Suo ok settum vier godskalek med gudz nadh biskup æ holum j hialltadal vortt jnnsigle fyrer þetta bref med fyrrnefndra godra manna jnnciglum.

207.

18. Oktober 1508. í Hjarðarholtt.

VÍGSLUMÁLDAGI hálfkirkjunnar í Arnarbæli á Meðalfellsströnd, er Stephán biskup Jónsson setti.

AM. Apogr. 2301, afskrípt gerð stafrétt eftir frumritinu á kálfskinni, og staðfest í Kaupmannahöfn 31. Maí 1728 af Árna Magnússyni, Finni Jónssyni, Jóni Sigurðssyni og Jóni Ólafssyni. Innsigli

1) Hér hefir í öndverðu verið skrifað og uptr skafið út: „sama stad ok deigi sem fyr seiger“.

Stepháns biskups var fyrir bréfinu. „Pesse Arnarbælis Maldage er ritadur með þeirre sömu hendi sem su stora Indulgentzskrá, er hia mier liggur. Noekrer fáeiner af stöfunum eru litlu öðruvis giorder þar enn hier. Enn flester eru allt eins. Pennafared er og rielt hid sama“ (AM.). „Originalenn gaf eg 1728 Þorvalde Grims-syne studioso i Kaupenhafn, til að senda Benedict Jónssyni i Hrafnsøy, eiganda Arnarbælis vegna konu sinnar, dottur Biarna Biarnasonar“ (AM.). Önnur afskript þessa bréfs er og meðal Apogr. AM. 2301 og ritar Árni á hana: „Arnarbælis kirkju Maldage ex apographo chartaceo, óunderskrifadu hia Biarna Biarnasyni i Arnarbæle, eins raungu og þetta er“. — Afskript með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörfa i Haukadal (d. 1752), gerð eptir frumritinu, er i mínum vörslum (= b). — Afskript er og i Landsbókasafni 108. 4to bls. 541 með hendi síra Jóns Haldórssonar i Hitardal.

Arnarbælis Bænhus Vigsla edur Mældaga.¹⁾

Uer stephan med gvdz nad biskup j skalholte giorvm godvm monnum kvnnjgt med þessv vorv opnv brefe. ad j heidr vid gvd jvngfrv mariv sanctvm jacobvm maiorem et sanctam sesciliam hofvm vier vigt halfkirkivna j arnarbæli á medalfeszstrond²⁾ med þessvm mældaga. ad svmarlidi boði biarnason³⁾ lagde til kirkivnar þessar eygiar og sker sem svo heita. jn primis barmsey. avgvfæta⁴⁾. brimilslatvr og holmar og sker þav sem þar vid liggia. reiknad. x.^e ad dyreika. jtem lagdi hann og til messvklæde. jtem æ kirkian .iij. kvgilldi. hier vp æ hofvm vier leyptr og gefvm gott orlof til ad þar siev hion samañ vigd. born skird og konur j kirkiv leiddar.⁵⁾ jtem skal þar syngiazt savngur svo sem æ avdrum halfkirkivm epter því sem prestr kann vid ad komazt. og lvckizt .ij. merkur kavps. þar sklv takazt heima

1) b. 2) Svo a og b; Medalfellströnd 108. 3) „Þad verdr ecke til vissu sagt. hvert i Originalnum stande: *biarna* eda *biarnar*. ad visu hefr þar i fyrstu skrifad vered *biarnar*. enn þad synest. sem þad sidarsta r sie ut skafed. enn siast þess þó skir merki. Biarnason er Sumarlidi i einu brefi hia mier dat. 1513“ (AM.); Biarnarson b; Biarnason 115. 4) laugvfæta b; Öfugvfæta 108. 5) ad leidar, stóð i frumritinu. Segir Árni hér um: „Expunge ad. et lege: j kirkiv leiddar. Og þesse sama phrasis brukazt i Brefi Stefans biskups um Bænhused a Melgraseyre 1492. En eins rangt stendur þetta i originalnum. sem þad hier i copianne skrifad er“. b les; leiddar.

tollar og tivnder bonda og hvsfreyv og allra heimamanna svo þo ad þar reiknezt ecki meire tivnd til halfkirkivnnar enn svo sem fe liggur i jordv. Oc til sannenda hier vm festvm¹⁾ wer vort jnnsigle fyrir þetta maldaga bref skrifad i hiardarholhti i dolum jn festo sancti lve ewangeliste anno domini m d viij.

208.

26. Október 1508.

á Helgafelli.

STEFHÁN biskup i Skálholti afleysir Björn bónda Þorleifsson og Ingibjörgu Pálsdóttur um alt það, sem þau hafa brotleg orðið hér til við guð og menn, og dispenserar með þeim um hjónaband þeirra, og fastnar Björn Ingibjörgu á nýjaleik.

AM. Fasc. XXXIX, 11, frumrit á skinni, og er innsiglið enn fyrir, og þó brákað.

fastnadarbref þeirra biarnar þorleifssonar og
jngebiargar palsdottur.²⁾

Ver Steffan med Gvds nad biskup i skalholhti giorvm godum monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefi. af því svo er fyrir oss konnid ad nockrer men wile hindra lasta edr lyta það hionaband sem biorn bondi þorleifsson hefer giort til jngibiargar palsdottur reiknadi þa dispenseran ad litlv edr óngvo sem wer hofum adr til forna giort vid þav. því hofum wer nv en vppa ny endrnyad vorn giorning eicki³⁾ fyrir þa sok ad hiñ fyri dispenseran wæri i nockrv vanmegn. helldr til þess ad næve(r)ondvm monnum wæri lioss og opuberr wor giorningur þeir sem eicki vorv vid hinn fyra. hier fyrir hofvm wer afleyst fyrnefnda menn biorn bonda og hans dandi hvstrv vm allt það sem þav hafa brotlig wordit hier til vit gvd og menn og sett þeim mogvligar skripter svo og hofvm wer dispenserad med þeim vm þeirra hionaband oc klarad þav og hreinsad af þeirri hindran edr motstodv. ef nockvt hefdi matt talma adr til forna þeirra hiona-

1) settum þ. 2) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 3) Svo.

bandi og hier epter fastnadi fyr nefndr biorn adrgreinda jugibiorgv ad vorv forlagia nyaleik. oss sialfvm nærveranda og vorum kapellan. kiæmeistara og morgum odrvm godvm monnum. Oc til sanninda her vm festvm wer vort jnsigle fyrir þetta dispenseranarbrief skrifad æ helgafelli j helgafellz- sveit. jn crastino sanctorum crispini et crispiniani martirum anno domini M d viij.

209.

27. Oktober 1508.

á Helgafelli.

VITNISBURÐR sex klerka, að sira Jón Jónsson smásveinn handlagði Stepháni biskupi í Skálholti jörðina alla Hamarland kirkjunni á Stað á Reykjanesi til æfinligrar eignar í reikningsskap kirkjunnar, en það, sem jörðin væri dýrri en reikningsskapr til stóð gaf sira Jón guði og sancto Olavo patrono nefndrar kirkju.

AM. Apogr. 2310 með hendi Árna Magnússonar „Ex originali fra Stad á Reykianese accuraté“ og lýsir Árni innsiglum. — Afskript frá 18. öld í Landsskjalasafni (= b).

Vitnisburdr um Hamarland. etc.¹⁾

Þat giorvm vær broder halldor med gvdz nad aboti æ helgafelle. helge jonsson officialis skalholltz biskupz dæmis. hallbiorn jonsson. einar snorason. þordur gvdmvndzson og are jonsson klerkar skalholltz biskupzdæmis godvm monnum kvnigt med þessv vorv opnv brefi. at æ þridiadagenn i vikvne fyrir festvm sanctorum crispini et crispiniani²⁾ martirum æ helgafelle i helgafellzsvet vorvm ver i hia savm og heyrðvm æ ad sira jon jonsson smasveñ³⁾ handlagdi biskup steffane jordina alla hamarland er ligur æ reykianesi i stad- ar kirkiv sokn. xiie ad dyrleika. kirkivne þar til æfenligrar eignar fvllkomliga med þeim skildaga at þat sem iordin var dyri en reikningskapur til stod. þa gaf greindur sira jon þat gvdi og sancto Olafo fyr nefndrar kirkiv patrono. skyldi greindur sira jon svara lagaripthingvm æ greindre iordv en

1) b. 2) þ. e. 24. Okt. 3) Svo.

stadarpresturinn hallda til laga. Ok til sanninda hier vm sett-vm ver fyr nefnder menn vor insigle fyrir þetta bref skrifat æ helgafelle. in vigilia apostolorum simonis et iude. anno domini M.^o d.^o viij.

210. 9. Nóvember 1508. á Möðruvöllum.

EIREKUR Þorsteinsson kvittar Þórarinn Jónsson fyrir andvirði jarðarinnar Gils í Borgarþingum (í Skagafirði).

AM. Fasc. XXXIX, 8, frumrit á skinni. Annað af innsiglanum er dottið frá.

Gilzbref.¹⁾

Það giðrum vit magnus arnason og biorn oddason god-um monnum viturligt með þessu ockru opnu brefe a holvm i hialltadal þriadiadagen næstan epter mikaelsmessv vm havst-it²⁾ arum epter gudz burd M. d og viii. ar vorvm vid i hia saum og heyrðum a ord og handaband þessara manna ad eirekur þosteinnsson giorde og gaf þoraren ionsson kuitan og akiærvlausan fyrir sier og ollvm sinvm epterkomendvm vm þa peninga er greindur þoraren gallt og gaf fyrr nefud-um eireke fyrir iord er hann keypte at honum sem gil heit-er (og) liggur i borgarþingum. medkendizt fyrr nefndur eirekur þosteinnsson ad hann hefde fulla peninga og alla vp borid fyrer greinda iord gil sem honum vel a nægde. Og til san-enda hier vm setivm vit fyrr nefnder menn ockur insigle fyrir þetta kvittunarbref skrifad a modruvollym i horgardal fimtudagen næstan fyrir marteinsmessu vm haustit a sama are sem fyr seier.

211. 12. Nóvember 1508. á Munkaþverá.

FINNBOGI prestur Einarsson fær Gottskalki biskupi til fullrar eignar jörðina Grindur á Höfðaströnd og kvittar hann um andvirði hennar.

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17 öld. 2) þ. e. 3. Okt.

AM, Fasc. XXXIX, 6, frumrit á skinni með hendi síra Finnþoga Einarssonar. Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu, og er nú miðinnsiglið stórlega brákað, en síðasta innsiglið fallið frá. — AM. Apogr. 3416.

grindabref 1508.¹⁾

Þat giore eck finnþoge prestr einarsson godum monnum uiturligt med þessu minu brefe at ek medkennunstz eck hefe feingit andligum faudr og uerdugum herra godskalk med gudz nad biskuþe a holum alla iordina grindur er liggur a haufdastraund i hofskirkju sokn med ollum þeim gognum og giædum eignum og itaulum til fialls og fiuru sem greindre iordu fylgir og fylgt hefuer at fornu og nyiu og ek uard fremstz eigande at epter þui kauþe er heidsamligr mann abote einar selde mier og suo sem bref þar vīm giord wtvijsa. Skal fyrr nefndr biskup godskalk mega frialsliga at sier taka fyrr nefnda iord nær sem hann uill. eignazst. hafa og hallda hier epter seīm adra sina logliga eign med frialsu forræde. hefer og biskup godskalk mier fullt verd fyrir þessa iord vnt seīm mer lijkar. Voru²⁾ vitnismenn at þessum minum giorninge optt nefndur abote einar og magnus aarnason huerir sin incigle settv med minu incigle fyrir þetta bref er skrifuat vār a mvnkaþuera i eyiafirde. dominica inffra octauas omnium sanctorum anno domini millesimo quingentesimo octauo.

212.

30. Nóvember 1508.

í Skálholti.

7. Marts 1509.

í Odda.

STEPHÁN biskup í Skálholti selr Páli Þórðarsyni undan Skálholtsdómkirkju jörðina alla Hróarsholt í Flóa með fóðurskyldu, ráðsmaunsgisting og heygjöfum til þanda Skálholtsstað, hundrað hundraða að dýrleika (kaupahluti 40 hundruð, kirkjuhluti 40 hundruð og iskyldarfyristaða til Skálholtsstaðar 40 hundruð), fyrir 25 hundruð í jörðum og 15 kúgildi.

Bisk. Skalh. Fasc. v, 6, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2561 „accurati,“ og er afskriptin staðfest í Skálholti 14. Apr. 1711 af Arna Magnússyni og Þórði Þórðarsyni. Afskript frá c. 1700 er og í Landsb. 93, 4to bls. 121-122.

Bref um broasholtt og stadarins iskylldu þar.

Það gio(r)uni uer þoruardur prestur juarsson radsmadur j

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) Vorum. frbr.

skalholle. asbiorn sigurdzson kirkiuprestur ok skolameistare sama stadar. jon hiedinson ok jon jonsson prestar skalhollz-biskupsdēmis. gvdmundur jonsson ok dagstyggur helgason leikmenn godvm monnum kunigt med þesso uoru opno brefi. ad sub anno gracie M^o d^o uiij^o. j skrudhuseno j skalholle in festo sancti andree apostoli. uorvm uier j hia savm ok heyrdum á ord ok handaband þessaram anna. af eine alfo uirduligs herra ok andarligs fodurs herra stephans med guds nad biskups j skalholle en af anare alfo pals þordarsonar ad so firir skildo ad nefndur biskup stephan selldi adurnefndvm pale jordina alla hroasholte r liggur j floa med ollvm þeim gognvm ok gēdum sem greindri jordo fylger og fylgt hefer ad forno ok nyv. ok hann ok heilug skalholszkirkia vrdo fremszt eigandi ad til ēfinligrar eignar og frials forrēdis. undan sier ok sinum epterkomendum bēdi kirkivnnar formonnum ok sinum erfingium. med sodan skilmala ad þar j hroasholte skyldi fodrast ēuenliga huern uetur .iij. kyr fra skalholte ok abyrgiazt ad ollo sem annan fvlgoftenad. ok gialldaz iij. naut ueturgomul huert uór. edur annat naufa. c. þad sem þeim likar ad taka sem taka eiga. so ok skal sa er j hroasholte byr taka sēmeliga vit radsmanne stadarens þriar reisur a hveriom xij. manvdum a ueturen þa hann hefer landastefno ok a uorid þa hann tekur ut lan(d)skylder j fardogv(m) ok iii a haustit þa hann setur j fodur. suo ok skal þar gefazt dugandi hey hestum stadarens a ueturen avallt þa farid er ofan á backa epter naudsynlegum hlutum stadarens. reiknadizt iordin þa firir c. livndrada .xl. hundrvt kavpalhluten. ok onnur .xl. hundrud er standa skyldi firir þessare jskyldune stadarens. ok .xl. hundrvt er kirkivune heyrdi til þar j hroasholli. hier j mot gaf optnefndur pall tuę iarder er suo heita tottēr fyrir xuc. ok hollt firir .xc. liggia þessar badar j floa j bēiar kirkiu sokn med ollvm þeim gognum ok gēdum sem greindum jordum fylger ok fylgt hefer ad forno ok nyo. biskupenum ok hans epterkomendum til ēuenligrar eignar ok frials forrēdis. ok þar til .xu. kugilldi. skyldi huor þeirra firir sig hallda til laga er keypte. en sa svara lagariptingum er selldi. Ok til sannenda hier vm sett-

um uer uor insigle ok fyr greindur herra stephan sitt inn-
sigle med vorvm jnsiglum firir þetta bref skrifad j odla
j averiahrepp miduikodagin næsta firir gregoriusmessu are
sidar en fyr seiger.

213.

10. December 1508.

á Akrrshúsi.

KRISTJÁN konungr hinn annar staðfestir dóm og úrskurð um
Reyki og Aðalból 22. Nov. 1503 og 3. Júlí 1504 (DI, VII,
Nr. 618 og 654).

AM. Apogr. 389, stafrétt afskrípt eptir svo sljóðandi transskripti,
sem aldrei hefir verið botnað: „Ollum godum monnum þeim sem
ath þetta Bref síaa edr heyra. senda Biorn gudnnason, Þorleifur orn-
olfsson, einar Þorleifsson, guðmundr lopptson, filipus augmundzson ok
jon signatson. Quediu guðs og sínar (!) kunnigt giorandi. ath wer
hofwm sed og heyrnt yferlesin tuen doms Bref med hangandum heil-
umm jneiglumm med wors werduga elskulig nadis kongsins Brefi og in-
eigli þar med festu wtt uisar og jneheldr med greindum doms Bre-
um ord epter ord sem hier seiger et cetera“. Í þessu transskripti er
ennfremr:

- 1, Úrskurðarbréf Finnboga lögmans um Reyki og Aðalból,
bréfaðr í Viðidalstungu 22. Nóv. 1503, og
- 2, Alþingisdómur um Reyki og Aðalból frá 3. Júlí 1504.

Wij kristierñ med gudz nad retth erfingi til norigis Rícki
vtuald konung til danmarek og suiarícki hertugi j slesuik
holsteñ stormørin. Ditmerskin. greifi j olldinborg og delmin-
horst. Giori alle witurligt at denne Brefuisari oss elskuligi
jon sigmundzson. hefer werit hier fyrir oss med tuene Doms
Bref wpp á aðalból og nockure andra garda. Bisigilldi med
logmannz jneigli Og thette wort bref er wid heingt. huilki
forneft doms bref wij hafi stadfest og fullburdigt Og meth
thetta worth oppne Bref stadfeste ok full Burdi. wtt j fulla
magt ath Blifaa vtt j alle siñ ord puñcti og articuli epter
som þan jonne hallda. og vtt visa. forbiðandis allaa huo
the hellz ero eda weraa kunaa. ok sierdeilis thig Einar oddz-
son. ok woraa foueta ok embættismenn fornefnd jon sig-
mundzson hier á moti hindraa. eda hindraa¹⁾ lataa ellaa j

1) hundraa, Apogr.

noekurn (mate) forfang ath giora. wnder hejguztu Brefa Brot swo leingi hier komur annare sannare Biuisni(n)g wpp fyrer oss þar forer.

Gefit wpp æ wortt slot ackurshus. Sunnodagin. Hæsta epter wor frur dag concepcionis. arum epter gudz Bur(d) 7 d og atta ær.

214.

23. December 1508.

i Árnesi.

Jón prestr Jónsson tekr, i umboði síra Ólafs Gilssonar prófasts á Ströndum, bókareid af Jóni Dagstygssyni um það, að hann hafi aldrei hnykt eða jarðvarpað, slegið eða dregið Einar heitinn Bjarnarson, og að eingri sinni tilverkan hefði Einar þurft að flýja samvistir við Þórkötlu konu sína, og aldrei hafi hann veitt Jóni bróður sínum högg né slög síðan þeir voru i úr barnæsku.

AM. Fasc. XXXVII, 27, frumrit á skinni frá Staðarhóli, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 1506.

Þat giori ec jon prestur jonson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi ec medkennvzt ad ec tokk suo felldan bokar eid af jone dagstygssyne sem hier epter skrifadr stendr og domurinn inne helldr.

til þess legg ec hond æ helga bok og sua skyt eg minv mali til guds ad eg hefi alldri hnyckt edur iarduarpad sleigit edur dreigit heilagt edur rumheilagt einar heitin biarnarson Ok at avngri minne tiluerkan orda edur giorda þurfti hann ad flýa samuister edur sambud uid þorkautlu konv sina. suo og hefi ec alldri ueitt brodur minum jone dagstygssyne haugg ne slaug og eigi xyskingar edr aflog med heipt edr aufund sua ad eg mvne og uid vorum vr barnæsku. ok soru suo marger menn med greindum jone sem domria til skipar. tok eg þenna eid ad bo(de) og skipun og lavgligu umbodi sera olafs gilssonar er þa uar profastur æ stravndum.

Og til saniūda hier vm setti ec mitt insigle fyrir þetta eidsbref er skrifad uar j arnese j trekyllisvík festum beati thorlaci episcopi confessoris anno domini M^o d^o viij^o.

215.

1508.

VIRÐINGARGERÐ á staðnum í Hvammi í Norðrárdal.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2680 með hendi Arna.
— JSig. 143. 4to bls. 333—34 skr. c. 1600.

Huammur j nordurardal.¹⁾

Anno domini M^o d^o octavo.

Jn primis var sira helge svo mikít skyldugur kirkíunni í hvammi í nordurardal. þa biskup steffan var þar í sinni visitacio. xx^c. oc. uij^c. betur. var hier í reiknad innstæða oc porcio.

Jtem vard oddgeir skyldugur kirkíunni í huammi í nordurardal siotiger hundrada. er hier til reiknat innstæða oc porcio oc mortuaria. oc at auki var kirkian af fallen nema hun var gior fyrir iiij^c. enn þat er oreiknat hvat kirkian hefer spillzt medan oddgeir hefer halldit.

Jtem voru þesser dandemenn tilnefnder af virdulegum herra biskup steffane. sira helge jonsson. er þa var offi-
cialis heilagrar skalholltzkirkíu. sira þorlleifur eireksson. sira magnus arnoddzson. [sira þor]leifur kolbeinsson. oc sira þord-
ur jonsson er þa var profastur. þorsteinn þora[rinsson] oc þor-
steinn þollaksson oc jon oddzson leikmenn. til at meta kirkí-
una í hv[ammi. henn]ar innstæðu. porcio oc mortuaria.

[kirkia j hvamme j nordurardal var metin firir ve.

²⁾ Kirkian j hvamme j nordurárdal æ þessar jarder. ha-
reksstader. huol. krok. xv^c j desey oc x^c j dal fram fra huarfsæ.
froða eingi oc kleppstíu.

1) 143. 2) Það, sem eptir fer, hefir þessa fyrirsögn „Hvammur j norduraardal“, eius og þetta væri sérstakr máldagi, en það mun þó ekki vera svo, heldr mun þetta eiga hér við.

Ítem æ kirkian .x. kyr oc 1x æsaudar .x. hundrud j koplum oc j busgagne oc elldzgögnvm.¹⁾

216.

1508.

á Eyrarlandi.

Dómr sex klerka útnefndr á prestastefnu af Gottskalk biskupi um ákæru síra Jóns Arasonar til Stepháns Ketilssonar, að hann hafi látið reka leyfislaust 40 lamba á Bleiksmýrardal og látið þau þar vera frá Jónsmessu til Maríumessu síðari, en kirkjan á Hrafnagili átti Bleiksmýrardal fyrir vestan Fnjóská frá Skarðsá og suður á öræfi.

MSteph. 62. 4to bl. 14b —15, skr. c. 1650.

Domur vm lambarekstu ra Bleiksmýrardal²⁾

Öllum monnum sem þetta Brief sia edur heyra giorum³⁾ vier Jon finbogason. annar Jon finnbogason. Gudmundur Jónsson. Jon Andresson. Jon philippusson og Jon Jónsson prestar Hola biskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu voru opnu briefi ad arum eptir guds burd 1508 ar æ eyrarlandi i Eyjafirði (æ) almennilegri prestastefnu. vorum vier j dom nefndir af vírduligum herra og andligum föður Gottskalk Hola biskupi. at dæma vm þa akiæru. er síjra Jon Arason kiærði til stephanz ketilssonar ad hann hefði reka latid .xl. lamba a Bleikzmyrardal⁴⁾. og þar vera latid fra Jonsmessu baptistæ og til maríumessu síjdari. j öngvu síjnu leyfi.

Kom þar fram fyrir oss brief med tveggja presta Jnsiglum ad kyrkia hins heilaga Peturz a Raffnagili ætti Bleikzmyrardal⁴⁾ fyrir vestann Hnioská fra Skarsá og sudur á Auræfi.

Samhlödadi þessu Briefi gamallt Registur Hola domkirkíu vm fyrr sagda landeign.

1) [vantar í 257; hefir því skinnbókin verið fyllri en nú þegar 143 var skrifað. Einungis þessi kafli stendur í Biskupsskjalasafni 2. 4to, afskr. c. 1750, og er fyrirsögn „Maldage Huams kyrkiu i Nordurárdal“. 2) Bleiksmýrdal, hdr. 3) sendum, hdr. 4) Bleikzsmýrdal, hdr.

Og þui að Guðz nafni til kolludu dæmdum vier Stephan ríttilega fyrir kalladan. og fyrgreindan síra Jón skyldugan að leida tvo löglig vitni að Stephan kjetilsson hefði so morglomb reka latid. og ef hann fær þessi vitni. þá dæmdum vier tíjtnefndann Stephan kjetilsson skyldugann að gjalda .xv. merkur í fullríetti Holakyrkju. og fullríetti Hrafnagilskirkio og fullríetti síjra Jóni Arasyni.

Hier með dæmdum vær aður greindan dal Rafnagilskyrkju Eign vera og verid hafa að fornu og nyiu.

Slijka sauk dæmdum vier alla þá eiga að gjalda sem í öleyfi hafa rekid edur reka latid. xl. lomb edur fleiri á þríttnefndann dal. og fallna í bann. nema þeir sverie fullann bokareijð. að þeir heyrdi alldreij eignadann Hrafnagilskirkju þennann dal. og að eidnum vnum skal falla aptur half þessi sauk. Enn þeir sem ræke færri lomb enn. xl. þá dæmdum vier til þess vrskurdar sem herra biskupinn þar á leggur.

Samþykkti virðugligur Herra Biskup Gottskalk með oss þennan vorn dom.

Og til sanninda hier vm settum vier fyrr nefnder prestar vor jnsigli fyrir þetta doms Breff á Mvkaþuera í Eyiafirði degi síjdar enn fyrr segir.

217.

1508.

ÁGRIP af dómi, þar sem Háfeý er dæmd eign Húsavíkr á Ströndum og klaustrsins á Helgafelli.

AM. 252. 4to bls. 48, skr. c. 1660. — AM. 430. 4to bls. 8, síra Jón í Hítardal c. 1720. — AM. Apogr. Nr. 1599. Þetta bréf stendr ekki í Helgafellsklaustrsskjalabókinni í Landsskjalasafni með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar.

Háfeý.1)

Anno 1508. dæmdest Háfeý eign Húsavíkur og clöstursins á Helgafelli með þeim holmum og skerium sem í

1) 430.

krijngum hana eru. vtann það jtak sem Tunga a j Háffey og Husauijk aptur j Tungu land. og vard prestur sa sem eýna haffde teked ad sier. asamt þuij þar haffde reked. sekur dæmdur það aptur ad jnna klöstrinu. og þar a offann xv merkur firer grip uid klöstrid. og adrar xv merkur uid Skalholltz kirckiu.

218.

[um 1508].

KVITTUNARBRÉF Stepháns biskups í Skálholti til handa Þorvarði Erlendssyni um tíundir og Rómaskátt úr prófastsdæmi sínu milli Stapa og Hvitskeggshvams.

AM. 238. 4to bl. 62 skr. c. 1570. — AM. Apogr. 5867 (eptir Bessastaðabók; setr Árni þar svo ártal: „circa 1507. 1508 eda 1509. ut videtur.“

Kvittvnnarbrief fyrir prófastsdæmvm.

Vier Steffan med gudz nad biskvp j Skalhollte giorvm godvm monnvvm kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi at Þorvardvr Ellendzson lavgmann svnnan oc avstan æ Jslande hefir stadit oss fvllan oc allan reikningskap af tivndvm oc Romaskottvm j sinv prófastdæmi j millvm Stapa oc Hvitskeggshvams j eitt ij edvr iij ar iiij ar forlidin oc fyrirfarande því gefvm vier hann avllvngis kvittan oc^m akærvlavsan vm fvrsgdan reikningskap for oss oc ollvm vorvm epterkomendvm kirkivnnar formonnum j Skalhollte.

Og t(il) s(anninda) h(ier) v(m) s(ettvm) vier vortt ins(igli) f(irir) þ(etta) k(vittvnar) b(ref) g(iort).

219.

[um 1508].

BÉFSFORM um kvittunarbréf fyrir sýslum.

AM. 238. 4to bl. 61b — 62, skr. c. 1570. — AM. Apogr. 1752; ætlar Árni þetta bréfsform úr tíð Þorvarðs lögmanns 1499—1512.

Kvittvarnbref fyrir syslv.

Þat gíore ek N. N. hirstiore oc hofvdmann yfer ollv Jslande godvm monnvvm vitvrligt med þessv minv opnv brefi at eg hefi vpp borid af N. N. fvllan oc allan reikningskap af ollvm þeim skottvm oc skyllvm sem fallit hafa j þeirre syslv sem hann hefir af mier haft oc liggvr j millvm N. oc N. svo mier vel ænæger oc því gefvr ec advrskrifadvr N. N. kongs vmbodzmadvr fvr nefndan N. N. avllvngis kvittan oc akærvlavsan fyrir mier oc avllvm [minvm] epterkomendvm kong(s) vmbodzmmonnvvm j Jslande vm fyrskrifadan skatt og svo vm landskyllder þær sem fallit hafa j greindv takmarki og alla adra kongliga rentv. viseyrer og sakfelle æ þessvm .xij. manvdm.

Og t(íl) s(anninda) h(ier) v(m) s(etta) eg m(itt) in(sigli) f(írir) þ(etta) k(vittvar) b(ref) er skr(ífad) var.

220.

[um 1508].

á Hólum.

GOTTSKÁLK biskup Nikulásson og Þorvarðr lögmaðr Erlends-son vidinera Launguréttarbót frá 26. Nóv. 1450 (DI, V, Nr. 55).

Gl. kgl. saml. 1159. Fol. bls. 526, skr. c. 1640.

Vittnisburdur vppá þetta Breff.

Þad giorum vier Gottskaalk med Guds naad biskup ad Hoolum i Hialltadal. Þorvardur Løgmann sunnan og austan á Jsslandi godum mðnnum kunnugt med þessu breffi ad vier höffum sied og yfferlesid vors naaduga Herra kongs Christians fyrerskrifad breff med hans Mayestets hængandi incigli oskoddudu. suo laatandi ord fyrer ord sem hier fyrer offan skriffad stendur.

Er þetta jnnicglad á Holum i Hialltadal.

221.

[eptir 1508].

MÁLDAGI hálfkirkjunnar í Arnarbæli á Fellsströnd úr tíð Stepháns biskups Jónssonar.

AM 263. Fol. bls. 74 skr. 1598. — Landsb. 268. 4te bls. 111b og 118b skr. 1601 (=b). Sbr. vígslubréf kirkjunnar 18. Okt. 1508 (Nr. 207). Þessi máldagi er lítið eitt yngri.

Arnnarbæle [gamall máldage.¹⁾

Jacobs kirkia major²⁾ oc sancte scesseliv j Arnnarbæli a þessar eyiar.

jn primis barmsey³⁾. avgvfæta. brimilsldtur. holma oc sker þáu sem þar vid liggia. er erv það x.^c

jtem iij kugildi.

jtem fyrer jnnann sig messvklædi oc kiriall.

skal þar syngia suo sem ad odrvm halfkirkivm oc gjalld-
azt ij merkur kavps.

þar skvlv takazt heima tollar oc tjuvnder bonda oc hus-
freyiv oc allra heimamanna.

jtem a kirkian Marivlikneski oc Antonius likneski.

jtem hefur fallid halft c j porcio.

222.

[1508 eða síðar].

í Ögri.

SAMNINGE þeirra Grims Jónssonar og Björns Guðnasonar um
helmingafélag Jóns Björnssonar og Kristínar Sumarliðadóttur
(DI. VI. Nr. 357) og um fjárskipti þeirra Björns og Krist-
ínar eftir Jón Björnsson andaðan (23. Júní 1508).

Landsbókasafn 42. Fol. bl. 156b. með hendi síra Jóns Erlendsson-
ar í Villingaholti c. 1660, eða nokkrum árum fyrri. — Bréf þetta er
til í mörgum afskriftum frá síðari öldum. Prentað í Sýslumannaæf-
um I, 587. — Bréf þetta finst hvergi með ártali Sbr. bréf 23. Júní
1508, Nr. 183 hér að framan.

Giorningsbref Biarnar Gudnasonar og Grims Jons-
sonar vppa þetta Helmingafielag.

Þad giorum vier Jon Sigvatsson og Jadgeyr⁴⁾ Helgason
godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefi ad
vid⁵⁾ vorum þar j hia saum og heyrdum a ord og handa-

1) [263; 2) 263, 268b; mærie 268a; 3) 263, 268b; biarnsey 268 a. 4)
Játgeir, Sýsl. 5) vér, Sýsl.

band þessara manna Biorns b(onda) Guðnasonar og Grijms Jonssonar að fyrrnefndur Grijmur Jonsson gaf Jon Biornsson er kalladur var Danur öldungis kvittan og akiærulausað wñ þad helmingafielag sem þav haufdu með sier giort fyrrnefndur Jon Biornsson og Kristin Sumarlídadóttir fyrir sier og sinum erfingium. Sömuíeidis gaf Grijmur Jonsson optnefndañ Biorn Guðnason qvittan og akiærulausað wñ oll þeirra peningaskipte er þav giordu sin a mille fyrrnefnd Kristyn og Biorn Guðnason epter ædurskrifadan Jon Dan fyrir sier og ollum sinum epterkomendum. hlotnadist þratt nefndum Birne j sinn hlut Sæbol. Brecka. Willingadalur. Gierdhamrar. arnarnes. Brunnastader¹⁾ og Skage. Enn optnefadre kristynð hlotnadist j sinn hlut þeir peningar sem j Arnarfirde liggia.

[Skrifad j Øgri Anno.

Og til sannind et cetera²⁾).

223.

[1508.]

SKRÁ og reikningskapr Björns Guðnasonar eptir Guðna föður sinn andaðan.

AM. Fasc. LXIV, 22, skinnarolla með hendi Björns Guðnasonar. — AM. Apogr. 5788, eptir frumritinu. Þó að þeir Guðni Jónsson og Torfi í Klofa sé hér ekki nefndir á þann hátt sem þeir sé dónir, sýnist þessi reikningr þó vera minniaskrá Björns Guðnasonar eptir föður sinn andaðan. Sbr. Nr. 157.

Svo miced firir nordan (j) jarda gozi sem hier seigir.
draflastadir lxxx hvndrvdvm.
holar tvennir oc melar fyrir .xl^c oc atta .c. j krokum.
Hrafinkelstader a myrvm .xl. c.
kirkivbol j langadal florum .c. oc xx.
nedri backe atta hvndrvdvm
hamar .xvj. c.

1) Gunnastaðir, Sýsl. 2) [sl, Sýsl.

Svo mikel kvikfie woru j hessey þa gvdini jonsson¹⁾ medskildetz enn torfe jonsson²⁾ med tok.

jn primis .vij. kyr. ein oc xl. asavdar. einn oc .xl. vetr-gamler savder oc .x. gymbrar med lavmbvm þar vthj. florer savder tvævetrer. tuævett naut. vetr-gavmvl kviga. j kalfur. hross oc .iij. hestar.

Þetta jnnann gatta. seytian smakeravlld. ellefv trog. ix. bollar oc xx. ix. spæner. x. trediskar huitar. viij trefaut ravd. ij. uernizvd. vj. borddiskar ravder. vj. kavnnr. litel tintt. eitt tinfat. lindvkur. iij. hornstaup. atta fiordvnga ketill bættvr. halfs pridia fiordvngs ketill oc lited gat a askenum oc þar til litell ketell oc .ij. pottar oc litel pylla. ij. sængr adh avllv oc eitt aklæde betvr. tveggia tvnna sar oc anar halfrar ann-arar tvnnv sar. florar tuunnr. mvnnlavg.

Jtem worv svo mikel kvikfie a kirkiuboli vm worid j fardavgum epter þorv heitna biörnisdottir gvd hennar sal nadi. xj. kyr. atian ær oc lx. florer savder. oc .xx. tvævetrer. oc elldri. fimm navt vetr-gavmavl. fimm kalfar. þrív vgðar tvævetrer. florer hestar. ein kyr j eyinni. þrív navt veturgavmvl. tvævetur gridungr oc tvævetr vgxi oc fimm kalfar.

Jtem vtan gardz svo mavrg kvilldi sem hier seigir.

eitt a skeggiastavdvm.

fiogr a efri backa og fiogr a nedra.

eitt a breckv.

fiogr a hamre.

wj. hrafinkelstavdvm.

Hefr eitt navt vetr-gamallt faretz a kirkivboli sidan far-daga oc kalfur annar j eyinni.

þa gallt ec þadan tvævett navt robertt kran j gamla skvild vegna pals heitens sera jone eirekssyne galltt ec þadan vegna helgv gvdinadottur þrív navt vetr-gavmvl. x. savdi vetr-gamla oc þriar ær oc þar til galltt ec honum af miuvm peningvm sialfs fra eyre j jsafirdi vetr-gamallt navt og tvær ar.³⁾

---

1) dáinn fyrir 29. Jan. 1508. 2) dáinn fyrir 11. Febr. 1505. 3) Þ. e.: ær.

224.

[1508].

SKRÁ Björns Guðnasonar og reikningsskapr um jarðagóz og eignir Guðna föður síns fyrir vestan Þorskafjarðarheiði.

AM. 267. 4to bl. 2a—b, skinnblöð, og er þetta ritað með hendi Björns Guðnasonnr. Sbr. Nr. 157.

Jtem er so micid jarda goz fyrir vestan þorskafiardarheiði. j fystu kirkiubol j langadal fyrir fiogr hvndrvd og xx. nedri backe atta hundrvdum. hamar xvie. augr atta hvndrvdm og xxxx. blamyrrar xije eftizidalvr xije hiallar xije. kalfua-uik xvj hvndrvdvm. borg og kleifar xij. c. añar dalur .xv. og xx.

Jtem so mikler frider peningar heima a gardinum j avgri. xiiij kyr med þrimur kvigum tvævetrum. þrir gridvngar. vetr-gamler. og wj kvigr. ij vgxar. annar w vetra enn annar wj. tvævetr vgxí og tveir gridvngar. w. kalfar. jtem atta ær og lx og erv xj gelldar af þeim. x savder gamler. og tue(i)r tueuetrer. nitian savder og xx vetrgamler. þessara gelldra navta og savda war von j afriett og a fialli. jtem nitian lavmb og xxxx. tve(i)r hestar. og ij hross.

Ellefu kuilldi og xx æ leigustavdvīm utan fra kleifum j skautufirdi og jnn til skalauikr j miouafirdi.

Jtem j uirdinga¹⁾ gozi tunnu ketill gamall sprunginn a botninum og gat a askinum. atta fiordunga ketill bættv tueimr botum. uij f(iordunga) ketilskrifl aungu hæft. ui f(iordunga) ketill med ij botum. tueggia f(iordunga) paunnu skrifl. ij. pottaskrifl. þridie bættv og ij heiler. þetta allt fyrir halft annad c. wj og xx uppgiordarkeraulld. x fautr. iij og xx trog huortueggia miog fangaliett. nitian bollar. uij skerdiskar. þrir askar. ein kupa. x spæner. wj. tunnr. iij kerallda skrifl. ij med þrimr giordum. eitt med tueimur. ein kiotkista gaum-ul. ij strockar. iij orb. wj þrifur. iij liaer. torfliar. pall. avgx. j litill hardsteinn. iij klappbryni litel. einer kambar. kryda-byssa. u grindr. klafur. torfkrokr. iij kerall(d)skrifl. ij larar litler

1) uirdinda, skbl.

og fangaliettir. þri(ggi)a hesta reip. ij klyberar. xj. dryckiu horn. x staup. j dryckiutol utlenzkt med tre. j. sagarþiel. xij og xx faut. og ij dryckiuskaler. er þetta tavlvsie allt fimtan avrar annars c. j uazkall litell med tueimr gavgum og þar med munnlaug. bringofin dukur halfu settu alin. j staup med koparþeit. steintt fat og skerdiskur. þetta alt fyrir c. fimm tinfaup j sallzier. w kavnnr smar og storar. ein munn(a)ug litel. allt gamallt og miog brokad.¹⁾ ij dukaslitur. þetta allt fyrir ijc. j vavndr xvj alna gamall. xv alna tialld miog gamallt. roted og bætt. malltkuern og mustardzkuern. þetta allt fyrir ijc. j kista litel og pryzkur.²⁾ kistell. þat huortueggia fyrir .x. aura. ij byrdr fyrir halft annad c. iij storkerauld avll gaumul. j sar. keralldzkrifl afgamallt med tveimr giordum. iij eingelskar pipur og byrduskrifl afgamallt og nær avngv hæft. þetta allt fyrir þriu c. w sængr alfærar. dvnlitlar. gamlar og fanytar. þar til ij beder. og ij hægindi. miog fanytt med liten dvn og klyppur. þetta allt fyrir halft ed þridia c. segxaringar og litell batr bader sileker fyrir halft ed þridia c. teinaringr reizskaparlavs fyrir wi c. tvenn tigi alfær. þridiu brestur til heingit. þar til ij panzarar [og ij hattar³⁾] þessi avll fyrir fimm c.

Reiknatz þetta allt virdingagoz ix^o. og xx og fimtan aurar betr med einv segxtvgv fære.

225.

1509.

SKRÁ og reikningsskapr Björns Guðnasonar um jarðagóz og eignir Bjarna Andréssonar, mágs hans, er þá var andaðr.

AM. 267. 4to bl. 2b—3a, skinnblöð, og er þetta ritað með hendi Björns Guðnasonar.

Anno domini m d. viiij.

Suo miked jarðagóz hafði biani bonde andresson. [gvd hañs sal nade.⁴⁾] þa hann fiell fra sinnæ vegna og sinnar kvinnv gvdrvnr biornsdottr sem hier seigr.

1) Svo. 2) = prússneskr. 3) [efst á spássiu 4) [fyrir ofan linuþa.

Jn primis j fystv. Briamslækur a bardastravnd med eingey .lx. c. fossa fiorvm c og xx. hella segx c. hlid xvi c. añorsstader xxc. ravzdalvr xx c. atta c sudr j skalanesi. Jtem æ ravdasande atte hann stacka atta c og xl. lam(b)avatn priatigi c. kollzuik fiorum c og xx. tvnga j hafn xx hvndrvdm. vazdalur atian c. gerseyr j patregxfirde xxx c. half tvnga xv c. j avnvndarfirde hiardardaler ij. niutiger c. og er annar lxxc enn annar xx c. vatnadalvr xvi c.

Reiknatz þetta jarda gozed allz wi c og lxxx ens fiorda hvndrads hvndrada.

Enn fyrir nordan er so micid sem hier fyrir nedan er skrifat.

Jtem atte hann svo mavrg kvillde a leigvstavdvm sem hier seigir. hia tvmase a stavckvm ij. halft ed w. hia arna ði lambavatni. þriv hia ser(a) hermunde. med halfv lambavatni(n)v. tvo hia joni j kollzvik. fimm j tvngv j havfn. halft ed þridia j vazdal. fiorar ær hia joni diakna syne jons snartarsonar er lofade adh suara vegna gvdridar palsdottr þa hyn færde sig j burtt fra stavckvm. svo sagdi hann mig sialfur bondenn adr enn gvd kallade hann adh hann ætte wj kvgilldi norðr a stravndvm. enn ecki hefi ec feingid þar reikning meir enn af fiorvm.

Er þetta dyrleike a þeim jorðvm biani atte norðr a stravndvm sem hier seiger.

svnddalur atta c. Reykiarvik atta c. brvara fiorvm c. giogr fiorvm c. finnbogastader xvi c. bær fiorum hvndrvdm og xx. eyr atta c. jngolfsfiórðr xu c. ofeigsfiórðr atta c. strandatvn med stravndenni xvi c. og er nv halldin ein jord allt .xxc. j gardinvm sialfvm nese.

Reiknatz þetta allz .xl. c annars hvndrads c. j jorðvm er hann atte ði stravndvnm.

Anno domini M d. viiij.

Svo miklar og fridar landskyllder eru ði jorðvnum¹⁾ a sand sem hier seger.

Hefi ec bygt katie halfa stacka fyrir malnytv kvilldi. og fimtan avra j ofridvm peningvm sem er skreid eda avdrum

1) jorðvnum, skbl.

godvm peningvm sem ec vil sialfur taka. suara fiorum tiundvm. bænhuskyllð og avllvm lavgskilvm fyrir halfa jordina.

gizur bygda ec atta c af stavckvnum fyrir w. avra frida og halfa adra vætt skreidar. iiij tivnder. svara avllvm lavgskilvm fyrir parttenn.

oby(g)d xv hundrud.

sera hermundi bygda ec halft lambavatnid vm ar fyrir fiorar ær. vætt skreidar og biortvnnv eda mioltvnnv jafn-skilin hvor fyrir sig fyrir xl alnar j kavptid. Arna hermundz-syne halfa fyrir suo skilda landskyllð.

kollzvik fyrir fiorar ær og fiorar vætter skreidar. svara fiorvm tivndvm. prestskyllð. avllvm lavgskilvm fyrir jordina. er þar nv goldinn hallfr atte fiordvngur fiska fram fyrir.

wazdalvr er bygdr vñ þrenna xij manvde fyrir hvortt eg vil taka malnytv kvillde eda fiorar ær og mioltvnnv. svara fiorum tiundvm og avllvm lavgskilvm fyrir jordina.

half tvnga j havfn er bygd joni marteinssyne fyrir iiij ær. skreidar vætt og vetr gamlan savd og fiorar tivnder. þorvallde og sigrde bygda ec halfa fimm c huorum fyrir u. ær huorum eda skreidar vætt og a. og w alnar betur j fiske. svara fiorvm tiundum og avllvm lavgskilvm fyrir jordina.

gisla bygda ec xx^c j geirseyre fyrir fiorar ær. tvnnu biors. tvnnv miols. xl alnum. huaria magr hans leiger x c fyrir ijær. fiska vætt og þar til einhuer(ar) xx alner ofridar.

Half tvnga j talknafirde er bygd fyrir ij ær og ij vætt-er skreidar og svara preste og avllvm [lavgskilvm].

Lækvr er bygdr fyrir halft annad kvillde og halft annad hvndrad j godvm peningvm ofridvm. svara preste kavpe og mavtv og fiorum tiundvm og avllvm lavgskilvm fyrir gardinn.

Þvera fyrir lxxx alnar.

hellð fyrir mavrk j avllvm peningvm. fiorar tivnder. svara avllvm lavgskilvm fyrir koted.

fossa er bygd vm þrenna xij manvdr env fystv fyrir malnytv x avra og gelldfiar tiv avra og tvnnv biors fyrir xl alnar. fiorar tivnder. svara lavgskilvm fyrir jordina. þar ept-

er er hvern bygð fyrir malnytva kvillde. tvennvið biers og xx alnar ofridar þar til svara avllvm lavgskilvm fyrir jordina sem fyrr seigir.

nedri ravdsdalur er bygðr fyrir frida x avra. og tvennvið biers fiorar tivnder af jordini svara avllvm lavgskilvm fyrir hana.

añorsstader fyrir malnytva kvillde og tvennvið biers fiorar tivnder. svara avllvm lavgskilvm fyrir jordina.

hlid er bygð fyrir þriar merkvr j godvm peningvm halft j malnytva enn halft(t) j fiske og avle.

226.

25. Janúar 1509.

í Ögri.

URSKURÐR Jóns lögmans Sigmundssonar um dóm frá 1. Júlí 1499 (DI, VII, Nr. 446).

Kriegers safn 2. 4to bls. 48—50 með hendi Styrðs Þorvaldssonar e. 1700. Hvernig þessu bréfi og öðrum lögmansbréfum, sem Jón Sigmundsson gefr út fyrir Alþingi 1509, verði komið heim við lagaboðsbréf Björns Guðnasonar frá 30. Nóv. 1510, verðr ekki að svo stöddu sagt, því að eftir því bréfi býðr Björn sig á Alþingi 1509 beint undir dóm Finnboga lögmans Jónssonar norðan og vestan, sem þó kom ekki það ár til þings, en Jóns er þar að einu getið. Líkast er að dagsetning bréfsins sé eitthvað brjáluð.

úrskurður Jóns Sigmundssonar upp á fyrskrifadañ Dom.¹⁾

Eg Jon Sigmundsson Lögmann norðan og vestan á Jslandi giori godum monnum kunnigt með þessu minnu opnu bréfi. að eg meðkennunst. að fyrer mig kom Biörn Guðnason. tiedi og bijrti fyrir mic xij manna dom er finnbogi Lögmán hafði utnefndt og samþýkt. hver er dæmdur hafði verið i millum þeirra Biarnar Þorleifzsonar og ádurgreinds Biarnar Guðnasonar um peninga og arftökur eftir Þorleif heitinn Biornsson. hvers sal Gud að náði. og hvorutveggju þottust tilkomner sem j dominum stendur. [hefe eg hann skodad og ransakad og synist i²⁾] allan mata skiallegur. Jtem

1) Þ. e. alþingisdómur Finnboga lögmans frá 1. Júlí 1499 (DI, VII, Nr. 446). 2) [undirstrykað i handritinu.

stendur svo i fyrsógdum domi. ad þeir hafa dæmdt þetta sama mál og dom aptur til mijns herra nada med riettri tracteran. hijrdstioran og Lógmanninn skylduga fram ad skrifa þar med rietta undirvijsan landzlaganna lógbokar og Kristin Rietts. h̄vad eg vil viturlegt giora fyrir minn part ad eg veit fullkomlega. ad allt vort lógmal. lógbok og Kristin Riettur forbydur fullkomlega öllum mönnum sinn hiuskap samañ ad bijnda med nockrum meinbugum. og þyki mig það skiallegast og lóglegast ef vors elskulegasta og verdugasta mijns herra kongsins naad vill svo giðrt hafa skipa það jnn hingat i landit aptur under vor riett obrotiñ landsinz lóg lógbokar og Kristin Riettz. Og til sanninda hier um set eg Jon Sigmundsson lógman mitt Jnsigli fyrir þetta opid bref. hvert er skrifat var i Ögri i Jsafyrði ð Pålsmesso um veturinn arum eptir Gudz burd. M. d. og niju ðr.

227.

10. Febrúar 1509. á Munkaþverá.

DÓMSURSKURÐR Jóns prests Arasonar, prófasts og almennilegs dómara milli Varðgjár og Glerár, um kærur hans vegna Gottskálks biskups til Thomasar Hjálmssonar, að hann hefði eigi gert lagabrullaup til Helgu Þorvarðsdóttur, er hann hefði haldið sína eiginkonu í tuttugu ár eða leingr, að hann hefði eigi goldið rétta biskupstiund í þrjú ár samfleytt, og að hann hefði eigi viljað lesa fræði sín fyrir Jóni presti, þegar hann krafði hann þess.

AM. Fasc. XL, 2, frumrit á skinni, og er skaddað neðst til vinstri handar. Fyr þriggja innsigla má sjá á bréfinu, en þau eru öll dottin frá. Frumrit þetta er vislega með hendi Jóns prests Arasonar, síðar biskups, enda er það hvorki með hendi Einars ábóta (AM. Fasc. XXXIX, 5 er með hans hendi) né síra Finnþoga Einarssonar (hönd hans er á AM. Fasc. XXXIX, 6), og aðrir en þessir þrír menn koma ekki við samsetning þessa bréfs. Sama hönd og á þessu bréfi, og því hönd Jóns biskups Arasonar, er á rímnabókinni miklu frá Staðarhóli (AM. 604. 4to) og á helgikvæðabókinni, frá síra Ólafi Gíslasyni á Hofi, sem átt hefir Brynjólfur biskup (AM. 713. 4to). — AM. Apogr. 3419.

Medkienning Jons presz Arasonar Ahrærande

Dom yfer Thomase Hialmsine 1509.¹⁾

Þat giorer eck jon prestur arason profastur ok almenne-
ligr domare millum vargiar ok²⁾ glerar godum monnum uit-
urligt með þessu minv opnu brefe at aarum epter gudz burd
þwshund fimm hundrut ok níu áár faustudagin næstañ epter
festum purificationis sancte marie virginis³⁾ a rafnagile i eya-
firde hafða ec stefnt fyrir mik thomase hialmssyne fyrir þær
sakir er ec kærde til hans verduligs herra biskups godskalks
uegna ok minna. j fyrstu grein at hann hafde eigi giørt sitt
laga brvðlaup til helgu þoruardzdottur hueria hann hieilt sína
eiginkonu laugliga ok suo setid vñ .xx. aar eda leingur. Nv
med þui at fyrr nefndr thomás hialmsson medkiendistz þa
þar fyrir mier ok odrum godum monnum at hann hefde
suo nær uerit þa ec stefnde honum at hann máátte stefnuna
uel heyra. þui at gudz nafne tilkolludu ok godra manna ræde
dæmda ec stefnuna logliga ok tomas riettliga fyrir kalladañ
enn sakir þess ad adr nefndr tumáas hialmsson hafde þær
þa ongua laugliga sakuaurñ mote þessare minne akiærv þui
dæmda ec tumás hialmsson skyldugañ at giallda tolf aura
fyrir huertt áár síjdañ hann giorde sitt hionaband vid fyrr
nefnda konu nema hann leide ij lauglig uitne med suaard-
um eidum innan xiiij natta fyrir mier at hann hafe sitt brud-
laup laugliga giort. eda synie med siettareide at hann hafe uerit
a minntur af kirkiunnar valldzmonnum. j annare grein er i stefn-
unne stod ok ec kærde til tumas hialmssonar at hann hefde eigi
golldit biskups tiund sína rietta og suo setid vñ .iiij. áár samfleytt.
þui dæmda ek hann skyldugañ at seigia til fleuaxtar síns señ ver-
it hefuer vñ næstu. iiij. áár ok vinna eid at innana .vij. natta at
heyrðum domnum ok leide ij loglig uitne at hann hafe rietta tiund
giort ok golldit enn ef honum fellzt þesse afbatañ dæmda
ek hann slíku sekañ sem kristinriettir til skipar a sierhuerio
áare af þeim hans peningum sem æynistz med logum at
otiundat sie. j þridiu grein er i stefnunne stod ok ek kærde
til tumáas hialmssonar at hann hefde eigi lesit sín kristelig

1) Utan á bréfinu með binni sömu hendi frá 17. öld, sem venju-
lega er utan á Hólastaðar bréfum, nema ártalið er með annari eldri
hendi. 2) ok z. frbr. 3) þ. e. 9. Febr.

fræde fyrir mier þa ek krafde hann ok beidde ok alla þa sem honum bar med logum fyrir at suara. þui dæmda ek hann skyldugan at giallda .vj. aura fyrir sialfan sik ok shjka seckt fyrir sierhuern hinna ok skyldugan at lesa síjn fræde fyrir mier innañ vij natta at heyrðum dominum. enn fyrir sierhueria þessa sauk dæmda ec hann skyldugan at taka skript og lausn epter laugum enn pionustotekiur ok kirkiu-gaungur seṁ hann hefer haft j saugdum laugbrotum dæmda ec vnder þann wrskurd seṁ minn herra biskupinn þar yfir seiger. skulu fyrstu saul greidazt a þessum peningum at næstum fardaugum. aunnur at þorlaksmessu. eno síjdustu at mikelsmessu heima a hrafnagile mier i haund edur min-um vmbodzmanne.

var þesse minn domur gior ok in scriptis fram borinn mier i domsæte sitiande i stad dege ok aare seṁ fyrr segir. Samþycktu þennan minn dom med mier vir[du]ligur mann abote einar a munkapueraa ok sira finnboge einarsson ok huerer at set[itu] sin inncjigle med minu incigle fyrir þetta domsbref er scrifat var a mun[kal]p[ueraa] j eyafirdi deilige síjdar enn fyrr segir.

228.

14. Febrúar 1509.

í Niðarósi.

BREF Gauta erkibiskups í Niðarósi til Stepháns biskups í Skálholti um að dæma á milli Gottskalks biskups á Hólum og Jóns Sigmundssonar um peningamál þeirra og hjóna-band Jóns.

Bréf þetta er tekið hér eptir Morðbréfabæklingum Guðbrands biskups öðrum og þriðja: a, Hólum (III) 1608 og Reykjavík 1904 bls. 171; b) Hólum (II) 1595 og Reykjavík 1903 bls. 97, en Guðbrandr biskup hefir tekið það eptir því, sem það stóð ritað með eiginhendi Gottskálks biskups í bréfabók hans. Texti bréfsins er betri og auð-sjáanlega nær frumritinu, eins og það stendur í síðari bæklingnum.

Vr Brefabok B(iskups) Gotsk(alks) med hans
eigin Honde skrifad.

Wij Gautho med Guds Nadh Erchebyskup j Nidaros¹⁾

1) Nidarose b.

ok Paualegs sætis Legatus [heilsæ verduglegen Herre¹⁾] vorum kærum²⁾ Brodhur med Guds Forsion B(iskop) Stefan j Skalhollte a Jslande. Herra Halldor Abota³⁾ i Helgafell. Herra [Narfua Abota⁴⁾, kærlega med Gude⁵⁾ og S(ancte) Olaf Konung⁶⁾], kunnugt giðrande [ath thenne Brevfijsare⁷⁾] Jon Sigmundsson hefur nu kært og klagad for⁸⁾ oss. og til forna klagad hafde [j Oslo⁹⁾] fyrer vorum naduga unga Herra. Her Christiern. at [Virdeleg Her¹⁰⁾] B(iskop) Gotskalk a Holum hafue [fra hõnum hans Peninga og myked Godz med Oriette kufuad og bannlyst¹¹⁾] hann. og skilth hann fra syne Ektequinde. [so sem hann sialfur frammar meir kann fyrer yður ad beretta.¹²⁾] Þui bidiom vij¹³⁾ yður [bifalle og fulle Magt gifue. ath y tilteknum Abotum. Kirkiunne Prelatum og fleirum vitrost Mõnnum. stefner for ether pæ vorre vegne fornefndan Herre B(iskop) Gotskalk og Jon Sigmundsson vppa lögleg Tijdt och Sted. et ct. Og skilieth þa ath med riettum Dome. og lated Jon Sigmundsson fa sijna Hustru j gien. om þad finst meinbugalaust.¹⁴⁾] [og allt þad hann hefur oriettliga mist¹⁵⁾] et ct. Datum [apud residentiam nostram metropolitani Nidaros 16. Kalen. Martij Anno 1509.¹⁶⁾]

229.

31. Marts 1509.

á Marðarnúpi.

Jón Sigmundsson lögmaðr norðan og vestan á Íslandi unnir, veitir og skipar Þórólfi Ögmundssyni sýslu milli Gilsfjarðar og Langaness í Arnarfirði (Barðastrandarsýslu).

AM. Apogr. 1342, án efa eptir frumriti. Um ártal bréfsins fer Árni svo feldum orðum: „Þetta árstal 1509 er mier æred suspect. Eg

1) [heilsum virduligum b. 2) kiera b. 3) Abote b. 4) [Narfe Abote b. 5) Gud b. 6) Kong b. 7) [ad þesse briefvijsare b. 8) fyrer b. 9) [sl. b. 10) [virdulig Herra b. 11) [med oriett og ofrije kugad af honum hans Peninga og mikid Gotz. og Bansungid b. 12) [b; et ct. a. 13) vier b. 14) [fulla makt giefum. ad þier takid til ydar Abota. Kirkiunnar prelata. og vitrustn Menn. og skilied þa ad med Dome. og lated Jon Sigmundzson fa sina Hustru i gien. ef þad finst meinalaust b. 15) [b; sl. a. 16) [þessa briefs M. D. ix. b.

ætla þad mune vera eiga MDXI, því Jon kom til Íslandz á lidnu sumre 1509.¹⁾ Mun eigi *palmadag* kunna vera forskrifad. og brefid vera. dat. um hausted? Birne gudnasyne gaf Jon eitt sýslubref um Jsafiardarsýslu í *Novembri* 1509^u.

Æg ion sigmundz(son). Logmann. xordañ og vestañ a íslandi. giori godum monnum witurligt med þessw mino aopnu Brefi ath ec medkenuñz. ath ek hefi wnt veitt og skipat wel Bornum dandimanni þorolfi augmundzsyni mins herræ kongsins sýslu og umbod þar med ydr. æ millum gilsfiardar og langænes j annarfirdi. suo sem fullmegtugum sýslumanni til Ber ath hafæ. med skottum. skýlldum. secktum. sackfellum. rekuñ. renningum. huolum.²⁾ hafrexstrum og alhi renttu. sem kongdomin til heýrer og mins hera nadi hefir mig wnt. Skal fyrnefndr þorolfur augmonsson aull mal smæri og stæri og secktæ. sæckia og sacker æ gefæ ath ollu jamfullu sem ek sialfur suo ei sidr prof æ tacka og doma yfer nefña. hier med kongxins uiseyri og skatta tacka edæ takæ lata j toldu tackmareki Badi fornan og nýañ og þatrad fyrir honum ath gioræ sem vid hofum asatter ordit. skal greindr þorolfr eignaz oll vj marekæ mal og þar fyrir innañ. j greindu tackmareki sier til liettis og eignar. fyrir sinæ armædu. eunn ef stæri mal kunno til at falla. sem gud lati færri enn fleiri. þau skal hann sæckia under min herræ konginn og mig og mier þar fullan æickning af gioræ. skal hann mins herræ jarder og krununnar j norigi Bygia eda Bygia lata ef til erv. eda falla kuna j til tecknu tackmareki og landzskullder wpp Bera æ minna uegña. jtem skal hann greida nefndarmonnum sitt pingfararkaup (j) tiltecknu tackmarki. sem logþockin agreiner eunn ei framar. Byd eg greindum þorolfi. hann tali log og rett til hwers mannz þo med wægd og myskunn. þar sem þat til heýrer. Eunn þriozkum og þrælýndum se hann rettur domari og refsingasamur. jtem skal titt taldur þorolfur þeim manni sem hann til kys med sier ath ueita adr greinda sýslu at jafnñ fullu sem ek sialfur ok sie sialfur j æickninxskap uid mic. kongdomsins wegna. Bid eg alla godæ menn og sierdeilis þæ. sem mins

1) Sbr. þó úrskurð Jóns frá 25. Jan. 1509. 2) tvískrifad í Apogr.

herræ kongsins uiner vilia wera at þier sed greindum vallz-manni greider og goduiliuger huers hann ydar kann med ath þurfæ. og latid hann uel og reiduliga at komaz þeim goduilia sem þier uilid honum giorth bafa. Byd ek og uniliga¹⁾ Bid oppt nefndan þorolf augmundzson. ath þan fram fylgi og fullgiore þat gingiallz wttbod. sem min herræ hefer tilskrifat og taki fullt mantal hwersu marger woppufærer men ero j grei(n)du tackmarcki. Skal hann greind(r)i syslu og wmbodi at fylgia til næsta auxararþingx. skal hann þeim monnum stefna aptur j sina sýslu sem þar hæfa Brotliger ordit ef þeir ero j adrar sueiter kommer.

Ög til saninda hier wm setta eg mitt incigli fyrir þetta syslu Bref er giort war æ mardarnupi j wazdal æ laugar-dagin næstan fyrir palmadag. anno domino¹⁾ millesimo quingentessimo ix.^o

230.

9. Apríl²⁾ 1509.

á Helgafelli.

HELGI Þorvaldsson gefr klaustrinu á Helgafelli sér til sálu-hjalpar og æfinlegs framfæris þrjá tigi hundraða í jörðunni Stórahrauni í Kolbeinsstaðahreppi, með öðru skilorði, er bréfið hermir, en skógarhögg í Hraunsjörð eiga kirkjurnar á Stað(arstað) og í Haffjarðarey.

Eftir skjalabók í Landsbókasafni 94. 4to bl. 134b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600. — Ágrip af þessu bréfi með ártali 1509 er í AM. 252. 4to bls. 48—49; AM. 430. 4to bls. 8; AM. Apogr. 1601.

Brieff fyrer Stora Hraune.

In nomine Domini Amen.

var so felldur giorningur giordur j millum Herra Hall-dorz Abota a Helgafelli og Helga Þorvaldssonar med rade og samþycke herra Stephanz med gudz nad biskupz j Skalholti og conventubrædra a Helgafelli ad firskrifadur Helgi Þorvaldsson gaf sier til saluhjalpar og æfinligz framfæriss

1) Svo. 2) eða 21. Okt.

klaustrinu a Helgafelle xxx^e j stærri brauni er liggur j kolbeinstadahrepp. skildi aboti Halldor bitala x^e fyrir það ad jordiñ var djurre enn xxx^e. Hier epter skildi fyrnefnd jord Hraun vera æfinliga eign klaustursinz hiedan af med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyiu. og hann varð fremst eigandi ad hier j mote skildi Helgi sier æfinligañ kost a klaustrinu. eft-er þui sem þeir dandimenn ero halldner adur. sem þangat hafa gefit sijnar profentur oc jafnhófa peninga. skal hann hafa vod vadmálz og ij klyppinga a huoriu ðre so og skal hann hafa sæng og kistu til stadarinz og skal klaustrid eignast huortueggia epter hanz dag. Jtem skal haun meiga giora sier hws þar sem abotinn lofar vppa sialfz sijnz kostnad. med þui ad hann skal þar onguan mann jnn taca nema sig vtan abotanz lof sie til. Lofade tittnefndur Helgi ad suara lagaríptingum a brauni enn klaustursinz formenn halldi til laga. skildi þrattnefndur Helgi mega setiast j þro(f)entuna nær hann villdj.

for þessi giorningur fram ð Helgafelli j Helgafellzsueit in festo sanctarum virginum Anno 1509.

[Stadar kirckia og Haffiardareyar kirckia eiga skogar högg j Hrónsjörd.¹⁾

231.

12. Apríl 1506.

á Laugabóli.

LOPTR Magnússon handlegr Jóni Steinssyni sinn hluta i jörðuinni Nes i Grunnavík til umboðs i þrjú ár, og lofar honum fyrstum kaupí á, með fleira skilorði, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XL, 3, frumrit á skinni og er annað innsiglið fyrir.

Þat giorum uid jon einarson og jon jonsson godum monn um kvnigt med þessu oekrv opnv brefi at vid uorvm þar j hia savm og heyrdvm á ord og handaband þeirra loptz magnvssonar og jons steinssonar fyrir kirkiudyrvnum a lavgaboli j isafirdi at fyr nefndr loptur magnvsson handlagdi þone steinsyni sin part j jorduni nesi er ligger j grunavik j stadar kirkiu

1) [Þetta stendr aptan við ágrip bréfsins, og er hvergi vísað inn.

sokn til umbods vm iij ar fra næstvm fardavgvm. skyldi þratt nefndr jon steinsson eignaz oll hopp og hlvninde er a greindan jardar part kyni bera tll fials og til fiorv og svo sok og sokn a eiga ef nokur yrkti eda yni þenan jardar part vm greindan tima. svo jd sama lofadi loptur fyr nefndr at selia jone steinssyni sin part j adr greindri jordv nesi þa hann vildi selia med mogvligv verdi. slikv enu sama lofadi þratnefndr jon steinsson titt nefndvm lopti j mot at hann skyldi honum fyrstvm selia ef loptur villdi kaupa en lausan lata. Voru þat fiogr hundrut er hvor sagdiz eiga j adur greindri jordu nesi og hier epter uilium vid sveria ef þvrfa piker. Og til saninda hier vm settum vid okur jnsigli fyrir þetta vitnisburdabref huert er giort var svmarðag fysta þa er lidit var fra hinga(t)burd uors herrra jesv christi þusund ve og ix ar.

232.

23. Apríl 1509.

á Helgafelli.

VITNISBURÐARBREF Halldórs ábóta á Helgafelli um rekann á Skeiði milli „Aulversár“ og Þorlákshafnar.

Bisk. Skalh. Fasc. VI, 24 frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM, Apogr. 2579.

Bref vm rekann a Skeidi.

Vitnisbyrdur abota halldors vm rekann inter

Oluesaros og Thorlakshofn.¹⁾

Vær broder halldor med gvds nad aboti æ hellgafelli giorum godum monnum kunnigt med þessu vorv opnu brefi ad vær vorvm j skalholti radzman upp æ þriar reisur og hofum vitad þar til meir enn vppæ fimtíge ara og var iafnan suo haldid fyrir vora tima og epter þad vær vissum af ad kirkian j skalholti ætti bædi vidreka og hualreka og onnur gædi þau sem æ land kynni ad bera fra aulversæ og ut ad thorlakshofn sem kallad hefer verid skeid ad fornu. þria hluti þar j enn kirkian j arnarbæli ætti þar j fiordung og alldri heyrdvm vær þar tuimæli vpp æ suo leingi sem

1) Utan á bréfinu með þrennslags höndum frá 16. og 17. öld.

vær vorvm j skalholtti. Og til saninda hier vm festvm vær vort insigli fyrir þetta bref skrifad a helgafelli in festo sancti iohannis episcopi holensis. anno domini M^o. d.^o ix.

233.

6. Maí 1509. í Hafsfjarðarey.

STEPHÁN biskup í Skálholti staðfestir mældaga Árna biskups Helgasonar frá 6. Aug. 1317 (DI, II. Nr. 231) og tvö skipunarbréf Jóns biskups í Skálholti um osttolla, lambseldi, skæðatolla, málsmjólkurtolla og heytollagjald til Eyrarkirkju í Bitru.

AM. 262. 4to bls. 30—31, skr. um 1593.

Wier stephan med Gudz nad biskup j skalholtti giorum ollum godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ad vær hofum sied og yfer lesid maldagann kirkiunnar¹⁾ a Eyre j bitru. hueria ad vijgdi herra arne helgason skalholtz-biskup vor forverare med þeim maldaga ad vm Bitru og krossárdal af ollum bæum j millum Ennishofda og Gudlaugshofda skyldi gialldast af huerium bæ thil Eyrarkirkiu arliga fiordungur ostvægs mathar. lambseldi og alnar skiæde. Enn malsmiolk vndan ollu bue þeirra þa best er og lambselde af huerium bæ mille Borgarhals og Gudlogzhofda. Og þeir jatudu kirkiunne þessum thollum sem fyrir londin attu ad suara. Suo og hofum vær sied og yfer lesid ij opin bref herra jons med Gudz nad biskupz j skalholtti. annad so latanda ad hann aminner alla bændur og sierhuern sem bua a sogdum jordum og skipar þeim vnder fulla stridu og hegning laganna ad giallda alla adrskrifada tolla greindri Eyrarkirkiu so af eydijordum sem þeim sem bygdar eru. Enn j odru sijnu brefe bydur hann sterckliga vnder hlydne. ad aller þesser tollar sie lokner med skilríkke. so heytollur sem hiner jnnan sagdra takmarka. Enn huer ej giorer so. viti sier af sialfu verckinu fyrirbodinn jungang heilagrar kirkiu og þetta forbod leggur hann a þa þanu tjma sem þeir neita a(t) luka

1) bætt hér við; þetta orð vantar í handritið.

kirkiunne þá hlute sem hier eru skrifader, seigist hann fram-
ar giora skulu ef þeir þrískazt í móti. Nu af því að oss
ljóst þessi hans bref og skipan löglig og skjalleg í alla mál
því staðfestum vier þessa hans skipan með þessu voru brefe
lögliga og oþrigduliga standa eiga. Og skipum vnder skylda
hlyðne ollum og sierhuerium sem fyrir sagðar jarder eiga
að suara jnnan greindra takmarka. að þeir gjalldi alla adur-
skrifada tolla vel og reiduliga opt skrifadri Eyarkirkju. Enn
huer sem þessa tolla vill ecki gjalda og heldur með þríosku.
setium vær þann huern í forþod og bann og vtsetning hei-
lagrar kirkju og hennar sacramentis þar til sem þeir koma
til jdranar og yferþotar og eru leyster af heilagrar kirkju
formonnum. Skipum vær vorum vmbodzmannum að giora
heilagri Eyarkirkju hier fullan riett á af ollum þeim og
sierhuerium sem ecki vilja gjalda þessa opt greinda tolla. Ef
kiært verður af hennar vmbodzmanni. og til sannenda hier
vm og fullrar staðfestu heingdum vier vort jnnsigle fyrir
þetta vort giorningzbref skrifad í hafursfiardarey vppa messu
Johannis ante portam Latinam. Anno Domini m^o d^o ix^o.

234.

17. Maí 1509. á Stað í Aðalvík.

6. Apríl 1514. á Kirkjuból.

ÞORSTEINN Þorleifsson selr með samþykki Haldóru Halls-
dóttur konu sinnar Einari bróður sínum jörðina Tannanes í
Önundarfirði fyrir lausafé.

AM. Fasc. XL, 4, frumritið á skinni. Af 4 innsiglium eru 3 fyr-
ir bréfinu.

Kaup vm Tannaness.¹⁾

Þat giorum vier þorkell prestur þalsson, landbiartur
bardarson, jon guðmundzson og þorarinr arason goðum
monnum uiturligt með þessu voru opnu brefi. þá lidit var
fra hingatburð uors herra jhesu christi þusund fimh hundr-
ut og niu ar. æ stað í adaluik uppstigningardag um uorit.

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700,

Vorum uier j hia saum og heyrdum á ord og handaband þessara manna. af einni alfu einars þolleifssonar. Enn annari þorsteins þolleifssonar og halldoru hallzdottur kinnu hans. at so under tauludu og fyrir skildu. at greindr þorsteinn þolleifsson selldi fyr skrifudum einare broðr sinum jordina tannanes er liggur j aunundarfirde j hollzkirkju sokū med þýrde og samþýcki greindrar halldoru kinnu hans. til frials forrædis og fullkominar (eignar) med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindre iordu fylger og fylgt hefer at fornu og nýiu og þau haufdu fremst eigandi at ordit. vndan sier og sinum erfingium. Enn under adr greindan einar og hans erfingia. fyrir sodan peninga hæd sem fie liggur j jordunni. og suo ordnum fridleika malnýtu kugilldum uxum gelldingum smiorum uadmalum og audrum þarfligum peningum. Skýllde þratt skrifadr einar hallda greindri iordu tannanesi til laga. Enn titt taldr þorsteinn suara laga riptingum. So og j sama handsali og giorningi metkendunz¹⁾ þessi nefnd hion þorsteinn og halldora fyrir oss adr skrifudum monnum at þau hefde fulla peninga og alla upp borit fyrir greinda iord. sem þeim uel likade. og þui giordu þau og gafu greindan einar þolleifsson kuittan og ákiærvlausan um fyr sagt iardar uerd fyrir sier og aullum sinum laugligum epterkomindum. Og til meire audsýningar og sanninda hier um settum uier adr greindir menn uor jnsigli fyrir þetta jardar kaups bref skrifat á kirkiuboli j langadal j isafirði fimtudagin næsta fyrir dominica palmarum. þa lidit uar fra gudz burd þusund fim hundrund¹⁾ og fiortan ar.

235.

4. Júní 1509.

í Skálholti.

1510.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Jón Einarsson af ráðsmannsstarfi.

Bisk. Skalh. XVIII, 40, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2383 „acc^o uratissimé“ eptir Skálholtsfrumritinu. Árni lýsir innsigli biskups.

1) Svo.

Uær steffan med guds nad biskup j skalholtti giorum godum mounum kunnigt med þessu uoru opnu brefi at jon einarsson hefer stadið oss reikningsskap sem oss vel anæger af því starfi sem hann hefir haft heima æ stadnum j skalholtti hier til. þui giorum vær greindan jon oлдungis kvittan ok akærvlausan um fýrsagdan reikningsskap oc vm alla medferd æ stadarins penningum firir oss ok ollum vorum epterkomindum kirk(i)unar formonnum j skalholtti. Ok til sanninda hier vm festum uær vort jnsigli firir þetta kvittunarbref skrifat j skalholtti jn crastino festi sancte trinitatis anno domini' m.^o d. ix.

[Jtem hofum wer gefit ok med þessv sama vorv brefi gefvm wer fyrr nefndan jon e(i)narsson kvittan ok akiærvlausan vm þa medferd sem hann hafdi vm litla stvnd are seirna enn fyrr seger.¹⁾

236. 5. Júní 1509. á Möðruvöllum.

GOTTSKÁLK biskup á Hólum gefr Kristinu dóttur sinni í heim-anfylgju til hjónalags við Þorvarð lögmann Erlendsson tvö hundruð hundraða í jörðum og fjörutíu málnytukúgildi.

AM. 238. 4to bl, 58b 59, skr. c. 1570. — Landsbókasafn 115. 4to I, 210 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730.

Giafabref biskups Godskalks hvstrv Kristinv dottvr sinne.

Þad giorvm vier Magnvs Arnason ok Semvndvr Simvnnarson godvm monvnm vitvrligt med þess(v) vorv opnv brefi at arvm eptur gudz byrd m. d. ix. æ Modrvollvm j Eýiafirde þar j kirkivne þriðvðagenn næstan fyrir festvm corporis christi vorvm vier j hia savm²⁾ ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna Godskalk³⁾ med gvdz nad biskvp⁴⁾ æ Holvm [j Hialtadal⁵⁾ af einne alfv en Þorvardz Ellendzsonar lögmanns⁶⁾ af annare at svo fyrir skilldv at greindvr

1) [með sömu hendi og Skalh. ix, 14; xvii, 31; xviii, 36. 2) sl. 115.

3) Godskalks 115. 4) Biskups 115. 5) [sl. 115. 6) b. v. 115.

biskvp Godskalk galltt ok gaf dottvr sinne Kristinu Godzskalksdottvr¹⁾ hennar heimann fyllgívr j motz við Þorvard til fyllrar eignar ok frials forrædis vnder hana og hennar erfingia æfinliga, en vndan sier ok sinvm epter komendvm kirkivnnar formonnvm svo beitande jarder sem hier epter standa skrifadar. Vík er liggvr j Semvndarhlid ok þar til xx^e jord er Holl heiter fyrir hvndrad. c. Bessastader fyrir xl^e Holl j Semvndarhlid ok²⁾ fyrir xl^e. Seyla fyrir lx^e með Grafargile xx^e j Stadarsveit. Posteinstader fyrir xl^e er liggvr j Tvngvsveit. Brvnnastader halfer fyrir xx^e ok xl kvgillde eða fimtíge með þessvm fyrnefndvm jordvm. Og til sannenda hier vm settvm við fyrnefinder menn ockvr insigle [fyrir þetta bref et cetera.³⁾

237.

1509.

SAMÞYKT klerka um gjafir Gottskálks biskups til Kristínar dóttur sinnar.

AM. 238 4to bl. 59, sk. c.1570. — Landsbókasafn 115. 4to L. 210 ==211, með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — Hvort þetta er annað en ágrip með raungu ártali (1509) af bréfi frá ²⁹/₄ frá 1510 — ²¹/₆ 1511 verður ekki sagt með vissu, en hvortveggja er sama efnið.

Wm peninga Gottskálks biskups.⁴⁾

Anno domini m. d. ix. þá biskvp Godskalk reiknade æ sama are j presta stefnv fyrir sinvm prestvm og prelatvm hvorsv micla penninga j jordvm ok kvgilldvm er hann hafde vnder komit heilaga Hóla kirkiv vp æ forliden x ar síðan hann kom vt. Svmm⁵⁾ reiknadizt þat íx^e hvndrada að⁶⁾ avk þav v^e hvndrada er hann gaf frændkonv sinne Kristinv [heiman⁷⁾ til giptingar motz við Þorvard Erlendzson. Samþykttv

1) sl. 115. 2) sl. 115. 3) [et cetera 115. 4) Peningareikningur Gottskálks Biskups Anno 1509, 115. 5) sl. 115. 6) og 115. 7) [heimanfylgiu 115.

aller hans abotar og¹⁾ prestar æ furnefndre prestastefnv þessar fvrsgdar peninga giafer. [et cetera.²⁾

238.

16. Júní 1509.

í Blönduhlíð.

DÓMR sex manna útnefndr af Sturlu bónda Þórðarsyni kongs umboðsmanni milli Gílsfjarðar og Gljúfrár um landeign Hrafnabjarga í Hörðadal samkvæmt bréfi frá 31. Dec. 1393 (Nr. 12 að framan).

Eptir afskrípt kominni ^{15/12} 1903 frá Hirti Sigurðssyni á Hrafnabjörgum, gerðri eptir transskripti frá 30. Maí 1599, og er afskríptin staðfest á Blöndubliðarþingi 18. Maí 1777 af síra Benedikt Hannessyni og Magnúsi sýslumanni Ketilssyni. Sbr. Nr. 12 hér að framan.

Öllum monnum sem þetta Bref sia edur heyra senda Pall Clemensson. Eigill Jonsson. Gunnlaugur Jonsson. magnus Biorsson. Jon Jonsson. asmundr Clemensson kvediu Guds oc sijna kunnigt giorandi a laugardaginn næsta epter vitus-messo þa er lidit var fra þingadburd vors herra Jhesu christi m. d. og ix ar.) Blöndubljð a þingstad riettum vorum vær i dom nefnder af ærligum manni Stulla Bonda Þordarsyni er þa hafde mjns herra kongsins vmbod oc syslu i millum Gílsfiardar og Gliufurar ad skoda oc rannsaka oc fullnadar-dom a ad leggja hueria mact edur afl hafa skyllde það kaupbref sem Polleifur Bonde Gudmundsson birte þar oc fram þar fyrir oss huert er hlydde vm landareign hrafna-biarga vm kaup oc solu Eign oc itok fyrskrifadrar jardar Hrafnabiarga. Nu saker þess það var med heilum oskoddwm hangande jnnsiglum leist oss það j allan mata myndugt oc oc skiallegt med ollum þeim sijnum greinum oc articules sem vær mattum yfir taca ad logum þar til ad annat skial kemr það fram ad þui hrindur.

Samþykkti þennan vorn dom vorn fyrnefndr sýslumadur oc setti sitt jnnsigle med vorum fyrnefndra domzmanna jnn-

1) 115; sl. 238. 2) [sl 115.

siglum fyrir þetta doms Bref. skrifad i sama stad deigi sýðar enn fyr seiger.¹⁾

239. 30. Júní 1509. á Öxarárþingi.
 ÚRSKURÐER Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um eignarétt þeirra Narfa og Jóns bónda Sigurðssonar, i umboði Markúsar Jónssonar systursonar sins, til jarðarinnnar Prándarstaða i Brynjúdal.

AM. 238 4to bl. 59, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Orskvrðvr millvm Narfa ok Jons Sigvrðzsonar vm Prandastade j Kios.

Þeim godvm monnvm sem þetta bref sia edvr heyra sender Þorvardvr Ellendzson logmann svnnan ok avstan æ Jslande kvediv gvdz ok sina kvnnigt giorande ad þa lidit var fra gvdz byrd. m. d. ix. æ lavgardagenn næstan epter Petvr(s)messo ok Pals vm svmarid æ almenniligv Avxarárþinge kom fyrir mik Jon bonde Sigvrðzson j vmbode Markvs Jonsonar systvrsonar sins. krafde ok beidde Jon Sigvrðzson mik vrskvrðar sidan til min var dæmt af xij monnvm sem domvr lavgligr þar vm giordvr vtvisar vm þa jord er Prandastader heita er liggia i Brynjudal hvort æklogvn fvrnefnds Jons Sigvrðzsonar (skyldi meira²⁾) afll hafa enn voron Narfa Sigvrðzsonar vm advrnefnda jord Prandastade sem þrattnefndvr Narfe hafde þa halld ok medferd æ. Nv saker þess at ek hefi innvirdvliga skodat ok rannsakat beggia þeirra bref og bevisingar vp æ hvoria sidv ok litz mier hvortveggiv svo nær hafa bref og skialligheit til sins mals vm þrattnefnda jörd. því at til kollvðvni þeim bestv monnvm er j hia mier vorv ad svo profvðv sem þa kom fyrir mic vrskvrða ee Þorvardvr logmadvr med fvlvm laga vrskvrðe halfa jordena hvorivm vm sig fyrnefnda Prandastade til æfinligrar eignar ok frials forrædis j svo mata at hvor biode odrvm fyrstvm til solv sinn part ef sellia vill.

1) þ. e. 17. Júní. 2) [leiðr.; magtt (?) hdr.

Ok til sanninda hier vm sette eg mitt insigle fyrir þetta vrskvrðar bref. giort j sama stad deige ok are sem fyr seiger.

240.

24. Júlí 1509.

í Skálholti.

STEPHÁN JÓNSSON biskup í Skálholti úrskurðar Hælarvík á Hornströndum með öllum hvalreka og öðrum gæðum eign kirkjunnar í Vatusfirði, samkvæmt máldögum hennar.

AM. Apogr. 905 „Ex org. Vatzfiord. accuraté.“ Af 5 innsiglum var að eins eptir innsigli sira Gríms Þorsteinssonar.

Vier steffan med guds nad biskup j skalholti giorum godvm monnum kunnigt med þessv uorv opnv brefi at sira jon eireckssoon hefur komit fyrir oss. og beiddi oss og krafði at vær legdvu dom og vrskvrd æ hvat kirkian j vatzfirdi skyldi eignast j helaruik sem liggur j adaluikur kirkivsokn. Skodvdu ver maldagabækurnar þær sem heima liggia j domkirkivni j skalholti. og sva þan sem greindur sira jon bar fram fyrir oss. stod sva skrifad j maldaganvm at kirkian j vatzfirdi æ allan hvalreka j hælarvík og aull gædi avdur. nv af því at maldagabækurnar hafa verit halldnar skiallegar og ravksamlegar af vorum forverrvu. og epter þeima hafa domar dæmder verit vm þat sem heilaga kirkiv snertur. Þvi at heilax anda nad til kalladri og at sva provudu og fyrir oss komnu. dæmdum ver og fullan vrskvrd æ lavgdvm at greind hælarvík skal fullkomlega vera obrigdvleg kirkivnar eign j vatzfirdi hier epter. bædi til fialz og fiorg med aullum gognum og gædvu þeim sem henni fylgia og fylgt hafa at fornu og nyv.

Samþycktv þenna vorn dom og vrskvrd med oss þess-
er vorer prestar. sira grimv Þorsteinsson vor radsmadur.
asbiorn sigurdzson kirkuprestur. avgmundur palsson. Þordur
gudmundzson. sæmundur arñason og einar jonsson og settv

sin insigli med voru insigli fyrir þetta bref skrifad j skalholti in uigilia beati jachobi apostoli anno donini. M. d. ix.

241.

1509.

í Vatnsfirði.

MÁLDAGI kirkjunnar í Vatnsfirði, er Stephán Jónsson biskup í Skálholti setti.

AM. Apogr. 932 eptir kopiukveri Vatnsfjarðarkirkju hinu meira. Máldagi þessi var og í kopiukveri síra Jóns Arasonar af Vatnsfjarðarbréfum rituðu 1649.

Maldage Vatzfiardarkirkju. samantekinn
af Stefane biskupe 1509.¹⁾

Vier steffan med gvds nad biskup j skalhollte giorvm godv(m) monnum kvnnigt at þa er lidit var fra hingadburde vors herra ihesv christi þusvnd. v. hvndrvd og niv aar j vorre visitacione kvomum vier j vatzfiord j isafirde. tokum vier þa at oss sierdeilis heilaga vatzfiardarkirkiv epter þeim domum og giorningum sem þar voro adur vm giorder og at heilags anda nad til kalladre og mavrgum godum monnum til kavllavdum þar nær vervndum og oss samþyckivndum samsettum vier þenan maldaga heilagrar vatzfiardarkirkiv sem hier epter stendur skrifadur med þeirra godra manna rade sem þa voro nær oss stadder og vier vilium ad halldist stavdvgliga og obrig(d)uliga hier epter.

Marivkirkia i vatzfirde og ens heilaga olafs konvugs æ heimaland allt. borgarey alla og þessar iarder halshus og þvfur. heidar lavnd bæde. svansvik og voga. giorfedal og eyrarland allt j mioffafirde. hest land allt j hestfirde. alla dranga a stravndum. hælarkirkia at avllv.

Þesse fe liggia til kirkiv i vatzfirde at fornv. tvær kyr og .xx. gridvngur og hestar u. hundrad agilldra savda. skip sexært. net tolfraett. xij c^d. alna j hvsgavgnum med sængum. j kirkiv skrvde avllv iij. c^d. og .xx. med klvckum og glergluggum. Enn a fiam þessvm skvlv vera prestar ij. messv-

1) með hendi Árna.

diakn og klerkur. þar skal vera messa hvern dag. Enn tvær messur hvern dag um langafavst og um sælvdaga. Missa avngur tíðar nema gólden sé fyrir anar savngur eða mannveisla. Svo og tvær messur um íolafavst og favstvdaga alla í íolafavst rúmhelga. diakn skal skrydast hvern laghelgan dag og íafnan er níu ræðingar eru í ottusavng og hvern favstvdag og miðvikudag um langafavst. hvern dag um paskavík og helgu vik og eftir hinn þrettanda dag til geisladags. prestar skulu vera heima báðar at hamessv allar hafvðhatíðir. þar skal lýsa allar nætur frá maríumesso hinna fyrri laghelgar. Enn hverja nótt þáðan. frá hinna síðari þar til er líður paskavíka og fyrir kirkivdag. þar (er) ecki mannelde skylt nema þat er í lagum er mælt.

Þangad skal hver maður bvfastur sa er af lande hefur ala lamb og abyrgiast eða gefa eða í mílle ísafiardarbotns og kleifa í seyðesfirde.

Ítem gaf bíorn einarsson lambselde a þær jarder sem hann atte í alftafirde sem er svðavík. eyrardalur. dvergasteinn. svarthamar. svartbol. selialand. hattardalur.

Savmleides og kristín dóttir hans gaf og til vatziardarkirkiv lambselde a þa bæ sem hún atte a langadalsstravnd sem eru amle. hamar. hafnardalur. navteyr. ravdamyr. arngerðareyr. backar báðar. lagadalur.

Þangad skal gefa a vr æðey hvert vor.

atfæðing torfs gilldan skal gefa hvert svmar vr vnadsdal. og fa eyk at færa til síofar þa sóktur er.

Skogarhavgg a tíarnanese svo sem vill.

Skogarhavgg í isafiardarbotne sem vill og gelldíarhagar þar avllv fe. flórnytiar allar frá gíorfedalsa. og til meigenar í isafiardarbotne.

Sadíord í reykiánese sem vill og þaranytiar.

Torfskvrður í halshusaland sem vill.

Þíar vættr skarprar skreidar vr skalavík hvert¹⁾ missere.

Sex hrvtá hafn í hrvtý til brvndtíðar.

Sker at avllvm nytívm.

Reke vnder eyiarhavmrvm.

---

1) „hvert extat“ (AM.).

heimil ¹⁾ kolgiord j iokvlskelldv skog.

Skogarhavgg i skeidarmvla.

Stodhrossa hage j bessadal.

Laxveidar hid þridia hvert svmar j lavgardalsa.

hún á land á midia leikskólaeyre. j motz vid reykiafiord. sionhending nedan af eyrinne vpp j teiksvordu²⁾ hyn æ og manudar beit á reykiadal fremra.

Item manudarbeit a hlífðinne sem er á millum skala-
uþkur oc kelldu.

Besser rekar liggia til kirkiv j vatzfirde.

Sieltvngvr i ællvm reka j rekavik hia³⁾ latrvñ.

allvr reke a teig under hvestv.

Vr halfum hval j flíote fimta hlvt meira en helming.

Slikan allañ reka at avke sem atte einar eireksson.

Tvo hlvt e wskerda j kagadarvik og a griotleite og i sandvik. en grasnavtnar gæde avll.

j kiaransvik og hlavdvik sex vætter af hveriv hvndrade vætta.

j hælarvik allan reka og avll gæde avnur.

Svlnastapa.

j havfn fimtvng og sieltvng j hvalreka.

j bardzvik hinvm eystra meigen fiordvng j hvalreka med agoda en attvngur firir nordan.

J bolvngarvik toltvngur hvalreka med agoda.

J sæbolsreka j reykiarfirde fiordvngur j hvalreka.

J siglvik toltvnge minna enn þridivng j hvalreka en þrid(i)vng j vidreka.

kirkian j vatnzfirde a flora tigi vætta j hverivm hval er kemur a almenningar en ein ef mina kemur.

---

1) „So stendur það i kálfskinnskverinu vatziardarkirkiu“ segir Árni, og er slept hér „selveidi i skersundi“, sem stendr í forna máldaganum frá 1327 (DI, II, bls. 620). „Þetta mun þó staðid hafa i originalnum af Stephans máldaga. enn copiukvers skrifarenn óvart yferhlaupet. Endelega kynne Stefane biskupe sialfum þetta hafa yfersiest“ (AM). 2) Svo hér, en *teigsvordu*, segir Árni að staðið hafi í afskrípt síra Jóns Arasonar frá 1649. 3) „ita extat“ (AM).

242.

17. August 1509.

á Eiðum.

KOLBEINN Ófeigsson selr í umboði Þorvarðs lögmanns Erlendssonar Þorvarði Bjarnasyni jörðina Njarðvík í Borgarfirði austr fyrir sextigi hundraða, með tólf kirkjukúgildum og silfirkaleik, er vo halfa mörk, er Þorvarðr Erlendsson lykr í testamentum Margrétar Vigfúsdóttur ömmu sinnar.

AM. 238. 4to bl. 59b—60, skr. c. 1570 (Bessastaðabók, eptir bréfabók Þorvarðs lögmanns).

Kavpbref Þorvardz fyrir Niardvik.

Svo vordenn kavpskapvr giekr fram á Eidvm j Vtmanna-sveit fostvdagen næsta eptir mariv messo env fyrr þa er lidit var fra hingadbyrd vors herra jesv christi m. d. ix ar at Þorvardvr Biarnason keypte Niardvikvr stad med handa bande en Kolbein Ofeigsson sellde j vmbode Þorvardz Ellendzsonar lavgmans at svo fvr skilldv ad advr nefndvr Þorvardvr Biarnason skyllde gefva vid fyrnefndre Niardvik xxx kvgillda ok onnvr xxxc j smiorvm ok hestvm ok gielldfiar c. xij fiordvnga j hvort hvndrad. hest vnder hvoriar iij væt-ter. ok skyllde gialldazt vt á þrimvr arvm ef þratt nefndvr Þorvardvr Biarnason villde svo en þa skemvr ef hann getvr svo giortt það. keypte optnefndvr Þorvardvr Biarnason fvr-nefnda Vik med ollvm þeim gognvm ok gædvvm sem advr greindvm stad fyllger ok fyllgtt hefer at fornv ok nyiv ok Þorvardvr Ellendzson lavgmadvr vard fremst eigandi at. fleck ek¹⁾ fvr nefndvm Þorvardi Biarnasyni þar med kirkivnne xij kvgillde ok kalek med silfvr er voo half mork. lvete eg Þorvardvr lavgmadvr Niardvikvr kirkiv j testamentvm avmmv minnar heitinar Margretar Vigfvsdottvr. Vorv þessir menn hier nær stader þa þessi giorningvr giekr fram Einar Hallsteinson. Sigmvndvr Gvnsteinsson. Biorn Einarson Hrod-biartvr Brandzson. et cetera.

1) þ. e. Þorvarðr Erlendsson.

243.

24. August 1509.

í Stafholtri.

23. Júní 1510.

í Miðdal.

VITNISBURÐUR um það, að Sigurður Guðmundsson hafi feingið Stafholtskirkju til fullrar eignar í sama fyrir kirkjutíundarhald alla veiði í Móhyl í Gljúfrá.

AM. Apogr. 2246, með hendi Árna Magnússonar „Ex orig. Stafholt“. „Innsiglen både kringlott og kalekshus innani báðum“ (AM.)

Það medkennum við Arne Eyjolfsson og þorarinn peturson prestar Skalholtz biskupsdæmis með þessu ockru opnu brefe að sub anno gracie M D ix. Bartholomei messu dag í Stafholtri í Borgarfirde vorum vier med biskup Stephan þa hann giordi sama í mille sira Helga Jonsonar er þa hieilt Stafholt og Sygurdar guðmundzsonar. fyrer það tíjundarhalld er sira Helgi klagadi ad ecki hefdi veret goldeñ tíjund kirkiunne i Stafholte i tvö samfelld ár af iördunne Gljúfurá. Samdist það svo þeirra æ millum med biskupsins radi og handsöludum fullnadar giorninge ad Sygurdur guðmundzson gallt og fieck kirkiunne i Stafholte til fullrar eignar alla veiði i Mohyl i ðanne gljúfurá i kirkiunnar riettarfar undan iördunum. kirkiunne til æfinlegrar eignar.

Oc til sanninda hier um festum við fyrnefnder prestz-menn ockar insigli firir þetta bref skrifat i Middal næsta dag firir Jonsmesso um sumarit. ærum epter guds burd. M. D. x.

244.

c. 1. Nóvember [1509]. á Mosvöllum.

Dómr tólf manna útnefndr af (Jóni) lögmanni (Sigmundssyni) um tilkall Jóns Jónssonar, Þorlákssonar, til arfs eptir Solveigu Björnsdóttur á hendr Birni Guðnasyni, og dæma þeir gögn Björns rikari, svo og dæma þeir Birni umboð Einars Ólafssonar, Filippussouar.

AM. Fasc. LXIV, 9 frumrit á skinni með hendi Björns Guðnassonar, en skorið er af bréfinu öðrumegin ofan frá og niðr í gegn; enn fremr er skorið neðan af því. — AM. Apogr. 954, eptir frumriti þessu. Af lagaboðsbréfi Björns Guðnasonar frá 30. Nov. 1510 er að ráða, að

Þetta sé dómr sá, er Jón Sigmundsson dæmdi, þegar hann reið í Vest-fjörðu um haustið 1509.

Ollvm godvm monnvm þeim sem þetta bref sia edr
 heyra senda þorolfur avgmvdzson. þolleifur avnno[lfsson].
 . . . . . dzson. petr gvdmvndzson. einar olafs-
 son. sveinn helgason og gisli petrsson kvēdiv gvds og sina
 kvnnigt [giorandi] . . . . . [allra] heilagra messv
 vm vetvrian a mosvavllvm j avnvūdarfirde .ā. almennilgv
 þriggia hreppa þingi [vorvm vier j dom nefnder] . . . .
 [til ad dæma vm] þau mal og malaferli med þeim brefum
 og biuisingum fram bornum er biorn bondi gvdinason las
 þar . . . . . [hver]ssu greindr biorn hafde adh sin-
 um peningvm komitz epter favdr sinn og adra sina frændvr
 og fore[ldra] . . . . . er jordin avgr med þeim
 jordvm þar til liggia. eyr j seydesfirde. annardalvr. holl j
 aunundarfirde og kirkiubol j . . . . . orde sem
 er jardinar j adalvik og avnnr þav goz sem af þeim partte
 til koma og biorn hefr vmbod yfer haf[t] . . . . .
 . . lavgfest. a sumvm kyrrsett peninga eigi sidr landskyld-
 er vpp bored og sitt eignarord a lagt greintt g[oz] . . . .
 . . . . . og systur til allra þeirra goza er hvn hafde
 heillt¹⁾ og reiknadi sier til eignar fallit hafa epter brædr
 sina þolleif og einar biornssyne] . . . . . skiptvm ept-
 er favdr sinn gvdina jonsson. gvd hans sal nade og hann
 erfde epter pal jonsson brodr sinn. sem . . . . .
 . . gnar sem er fyrr grein(d) jord eyr j seydisfirdi og holl.
 og adh þessvm avllvm greindvm askilnade og tiltektvm . .
 . . . . . med mavrgvm kravfvm og lavgligvm aminn-
 ingvm ad nefna hier dom yfer hvortt biorn skyllde firir þess
 . . . . . dr tekit og hann hieilt og
 hafdi epter sina frændr og foreldra. eda þa peninga sem
 honvm sialfvm . . . . . gozvm
 epter þeim brefvm og bivisingvm hallde og heimilldar tavk-
 vm sem hann syndi þar firir oss. jtem beid(d)e og [krafde]
 . . . . . skyldi til arfatavkv tilkall jons

1) Svo.

j þat goz er hann reiknar sier nu adh skilgetningv og til eignar fallit hafa epter . . . . . giortt med greinda solveigv j mote lavgvm og avllum lavgligvm landzins uana heilagrar kirkiu og hennar formanna firirskip[unum] . . . . . [ha]fe svared svo felldan bokareid ad jon þollaksson hafe ð alldri æfe sinuar sig fest. Er og svo frasagt . . . . . [so]lveigu. J annari grein haufu uær sied eid adr greindrar solveigar¹⁾ vnder godra manna junsiglvn bade lærðra og le[ð]kra. hver medal annara orða svo vottar ad jon þor]laksson hafe sig ecki fest. Jtem hier til beidde opt nefndr biörn gvdinason opt greindan valldzman vnder sa[ma] skilorde vñ at dæma] þav vmbod og fiarvardveizlv. er biörn hefur haft af olafe philippussyne a vegna sonar hans einars olafssonar. j ue . . . . . bvirtt feingid af forsomvn. og forsvarsleysis²⁾ olafs fyrr savgd goz omagans jarder og lavsagoz . . . . . [æk]uædvñ sem sa xij manna domur med lavgmanzins vrskvrd þar vñ giordr vthuisar og jnni helldr med þeirra . . . . . [grei]ndr omagi megi navckrar fiarheimtvr eiga sidar meir edur hans erfingiar til biarnar eða hans barna . . . . . [ve]rdr svarenn og sannr gior svo hlydande ad adr nefndr lavgman hefde komid heim til hols j bolvnga[r-vik] . . . . . og hans fylgiavrvñ vñ fyrr sagt fiar tilkall og skilgetningar j goz biarnar. Eigi sidr barv nefnd vitni . . . . . verdvñ nade herra kongs bref sem þa worv ny komin j landed og þa worv liosliga vpplesin huer svo hlydande . . . . . og godan og gamlan vana. og adh þessvñ adkvædvñ orðra²⁾ æmintra þa beid(d)e biörn greindan valldz[mann] . . . . . giorder jons jonssonar. hans fylgiara og allra manna annara. Enn bodit af hende biarnar hann vnder lavg og lan[dzins riett] . . . . . mðnnvñ joni og birne stadr og dagr sem adr seiger. til. mosvalla bodaðex og kallader þangad bader af . . . . . arfatavk-

1) Eidr Solveigar Björnsdóttur er útgefinn í Æðey 2. Maí 1484, DI, VI, Nr. 454. 2) Svo.

vr og adrar fjarheimtivr. War þat og birtt fyrir oss að greindr
 lavgmann hefde beitz fram . . . . . nad arfa og
 odala taka. Svo og eigi sidr hefde lavgmanninn beidtz sia
 edr heyra þær kvitt[aner] . . . . . gnum j
 sialfs þeirra heimilvm. Nu a avllvm þessum bodum birting-
 vm æ avllvm áskilnade ol . . . . . [all]-
 ar þessar greiner ord og artticvli sem hier fyrir standa og
 með þeim ægistrvm vpplesvm fyrir oss sem flyrr skrifat
 stendur] . . . . . [fjrir]mæle laganna. huat svo
 seiger. ath vær skulum oss ecki að gripdeilldvm giora. doms
 er huer uerdr [fjrir sinv] . . . . . J fystv
 war þat wor domur og eiginligt samþycke epter avllvm þeim
 brefvm og hivisingvm sem . . . . . [for]jelldra sem
 jon hefr nv tilkall veitt og alla adra kvika og davda fasta
 og lavsa frida og [ofrida] . . . . . feingid
 þa havfv vær dæmt með fullv donis atkvæde fvllkomliga og
 obrigðiliga biarnar eign vera og ver[ed hafa] . . . . .
 . . . þav odaul sem liggia j jsafirde eða annarstadar og
 hann synde skilaice fyrir þa sie hans eign epter . . . . .
 . . . . . veiter greindvm gozvm eða þat girnetz að giora
 þa syna þar til skælliga giorninga með skil[visra manna
 innsiglum] . . . . . [jar]da brigdvm. að fra
 skildvm gripdeilldvm og fjar vpptektvm. eigi sidr kyrsetning-
 vm og olavgligvm . . . . . la og eigi hin-
 er helldr sem bygdv fa sinar skvllder sem skilin war vltan
 með því mote hver þat d[irfizt] . . . . . hann
 vinne eða yrke annars mannz jord lavgfesta. Enn vīm þat
 tilkall og vpplosted ep . . . . . modr sinn-
 ar og hennar lavgligr erfingi til allra goza þeirra hvn atte
 til mōz vid avnnr sysken sin. h . . . . .
 teke jons vīm arfatavkvnar því vær vitvm jon eigi nær standa
 j almenniligv erfdatale . . . . . ygt af
 alþydv að þav fyrrsagder menn solveig og jon þollaksson
 hefði ásamt vered og halldit s[ig] . . . . .
 jlla til lockud frilla. a mote radagiord og vitordum og vilia
 favdr modr hennar og brodr . . . . .
 [finn]boga jonssonar. svo hlydandi að frillv dottr son sol-

veigar war dæmdr og vrskvrdadr hennar erfingi . . . .
. . . . vm þo at avllvm monnvm virdetz sa vrskvrdr olavgligr sem af lavgmanni gioritz þa ma hann eingi riufa] . .
. . . . . [vitrvt]zv manna rade ad lavg votte j mote. litz oss þetta a mot lavgvm vera ad jon megi inn seti[atz] . . . . . og settvm landzins nietti. af því adh svo seiger erfdataled med því fleira þar h[eyrer] . . . . . getner, svo og aminner j brefe virdvligs herra magnvs kongs. adh ef madur erfir navckrar jar[der] . . . . . ungv og hann kvnne sialfs odvl epter lavgvm adh brigda. Svo og firir skilit fader og moder skvlv . . . . . [hi]ner nanvtzv giptingvm rada. Er og avisvn lavgmalsins ef giptingarmadur vill firra han[a jafnræde] . . . . . [gipt]ingarmadur og sie þat þa jafnræde eda betr. Hallda svo lavg heilagrar kirkiv ad hivskapr . . . . . gs leita þa skal hann bidia þeirrar meyar eda konv med hygle og godre forsia adh eigi sie mein[buger] . . . . .
. . . uill fa nefna votta ij eda fleire ad þesse rad skvlv takatz ad havlldnvm skilda[ga] . . . . . firirbodenn því skipa lavgin lysa skvli þria svnnvdaga ad svo lavngvm tima tilskipvdm . . . . .
ad hann aminner menn late lysa þria tima adr enn festar fara fram. af því ath þar svo . . . . . og lavgmalit at heyratz skvle jayrde þeirrar sem fest er og svo formæle þess sem fes[ter] . . . . . honum stendr firir arfe. þa skal hann niota votta sinna hann stefnde þangad. þat skvlv og bera vot[tar] . . . . . menn honum arf adh dæma. Jtem tedetz og firir oss greindvm domsmönnvm af greindvm lavgmanni og . . . . .
. . . sidv og dætvir attv heima ogiptar. sem worv herrar og hangeingner menn riddarar og radm[enn] . . . . .
. . . . . samkvñdr og hefde alldri heyrt þess geted ad þat være þeirra lavn at liggia þeirra dæ[tvr] og vista . . . . .
. . . . . festing sem foru lavg wotta enn eingin avnnr er madur tekr j havnd mey edr konv . . . . .
veg binda sinn hiuskap þa skvlv þeirra bavrn eigi lavglig

til þess arfs. og á avllvm frá . . . . .
 arfa og skilgetningar. suo og hiner sem frá erv skillder arfa-
 tavkvnm fyrir otierligar . . . . . sem
 hermt er. Því hafv vær þesser xij menn af lavgmännvm
 vtnefnder dæmtt med [fvllv doms atkvæde] . . . . .
 . . . . . tiltali sinna vegna til þess goz sem solveig
 atte og biorn hefr nv að hallda annat . . . . .
 . . . og avngvar adrar arfvatavkr og festingar vtan þær ein-
 ar sem epter lavgbok erv gi[ordar] . . . . . [be]idd-
 itz doms á og vær worum til nefnder. huerssu að fara skyllde
 vñ þav omaga goz til heyra einare olafs[syne] . . . . .
 . . . . . [j vat]fiardar þingvm og vidar annarstadar
 sem nv erv panttadar og bvirtt selldar. adrar lavgfestar og
 ymisliga omakadar . . . . . jarder sem þar
 fylgia med. svo og þav goz sem fyrir nordan land erv og j
 hunavazþingi liggja sem er avdkvla . . . . .
 [he]fur nv haft vmbod yfer hier med eytt og vte lated farg-
 að og br(o)tt feingid sveinsins goz med . . . . .
 . . . liggja eigi sidr griper. og gersemar lavsa fiar og
 fridara¹⁾ peninga. Nu beidde biorn hier doms á huert vær
 . . . . . hvortt greindr biorn skyllde
 navckra vmskygning á sia að tavkv vmbod ei epter mal
 greindr . . . . . madur omag-
 ans lætr lavst fie hans an doms þa setr hann sitt fie igen.
 suo og ef hann selvr avdrvm . . . . .
 . . . [virdi]tz ohætt skvldvnavtvr enn fai ðdrvm med
 fvllvm vavrdzlv ef sa dvger ei. og saker þess vær vissvm
 . . . . . biorn bide edur bidia lat-
 etz framlags og reikningsskapar á goze sveinsins jarda og
 lavsa fiar hvortt þa . . . . . skyllid-
 vgañ. að afenda olafe þav vmbod sem hann hefur haft af
 olafi j vestfiordvm. finntz sv[o] . . . . . þa
 hafv vær dæmt med fvllv doms atkvæde biorn gvðinason
 skylldvgañ að taka til sin greindan einar . . . . .
 . . . [he]fur ei fyrir verdavra ei navdsyniar selltt lika vel
 þav goz olafur atte sialfur og fyrir omagans goz . . . . .

1) Svo.

. . . . . til eignar af því fle fasta eign og lavsa
 fiar sem nú er til ofargad. Enn hallde sveininn sæmi[liga]
 . . . . . lvkvm fyrir af gozvm sveins-
 ins og svo avavgxtv sem fyrr seiger. Enn abyrgitz adh avngv
 þav goz sem . . . . .¹⁾

245. 15. Nóvember 1509. á Akershúi.

KRISTJÁN konungr hinn annar kvittar Vigfús hirðstjóra Er-
lendsson fyrir þriggja ára afgjaldi af Íslandi.

AM. Fasc. XL, 1, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Kuittun Wigfus Ellindssonar. kong Christian
gamle 1509.²⁾)

Wij Cristierin mett gwdz nade rett arffuing till Nor-
rigis rüge vdwald koning till Danmarck och Sverige hertug
i Sleszuig holsteinn Stormarin och i Ditmerskeinn Greffwe i
Oldenborig och Delmenhorsth Gore alle vitterligt att thenne
breffwisse(r) oss elskelig Vigfwss elendsson haffwer nw giordt
oss gode reedhe och regenskab for hwess som hand haffwer
vpborett och vdhgiffwitt paa vore vegne i thesse tree neste
forlednæ aar affgiffteinn aff vor och norigis krones lañ J-
landh Thij lade wij hannom och hanss arffwinge qwitte frj
ledwge och løse for allt yttermere tiltall eller kraff aff oss
och alle andre paa vore vegne om forne regenskab vti alle
madhe.

Giffwit paa vortt slott Agershuss torsdageñn nesth eft-
er sancti morthenss dagh Aar efter gwdz byrd mdix.

Vndher vortt Signet.

Relator Jørgheñn scriffwer.

246. 24. November 1509. f Ögrl.

Jón lögmaðr Sigmundsson veitir Birni Guðnasyni kongsins sýslu og umboð milli Geirhólms og Langaness í Arnarfirði (Ísafjarðarsýslu).

1) hér þrýtr skinnblaðið og vantar niðrlagið. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

Frumrit á skinni í frumbréfasafni Jóns Sigurðssonar Nr. 7, og er innsiglið glatað. Prentað í Safni til sögu Íslands II, 191—192, eptir dómabók skr. c. 1600, sem þá átti Jón háyfirdómari Pétursson, en nú á Jón skrifstofustjóri Magnússon (= b).

Sýslubref Biorns Bonda Gudnasonar
af Joni Sigmundszyni 1509.¹⁾

Ég jon sigmundzson laugmann nordan og uestan
á Íslandi giorum godum monnum uiturligt med þessu
minu brefi ath ec medkennuntz. ath eg hefi unt og ueitt
welbornum manni birni gudinasyne mins herra kongs-
ins syslu og umbod j millum geirholms og langanes j
áðarfirdi þar med ydr suo sem fullmagtugum syslu-
manni til ber at hafa. med skauttum og skyldum rekum
og reningum h(u)aulum og hafrekstrum. skal hann aull mal
smæri og stæri sekta og sæka saker a gefa fyrir sig stefna
prof æ taka. doma yfer nefna adh aullu jafnfullu sem eg
sialfur. eigi sidur sætta og semia og nidursetia þar eigi er
adr logligir sattmalar akomner. skal hann uiseyri saman
taka eda taka lata under rettañ reikning uit mig og suo
ueria honum og med hann fara sem uid haufum ordit ásatt-
ir at afluktum nefndarmonnum sitt þingfararakaup. skal greindr
biorn gudinason eignatz aull. .ui. marka mal og þar fyrir
jñnañ ser til liettes og eignar fyrir sina armædu. Enn ef
stæri mal kunna til at falla edr fallit hefr hier j syslunni
sem eigi er laugligr sattmale æ kominn sem er skurdir med
knifum og adrar skammfæringar. Eigi sidur halld og hysing-
ar og sammneyti uid þa menn er brotligir hafa ordit med þeim
konum sem odadauerk mega med gioratz og minn herra
kongrinn hefr ecki sitt sektarfie upp borid. Ei sidr um þa
menn sem lostid hafa menn j kirkiu eda kirkiugaurdum med
heiptugri hende. Eigi sidur epter ad sia um þann mann sier
tynde sialfur a hole j bolungaruik af uangæzlu þeirra er
er hann skyldu geyma huortt það eru arfar hans eda adr-
er menn sem hans fie hafa eignatz. Eigi sidr um þa menn
er kirkiunar ualld æhrærer um tiundargjorder at þeir beri
eckí meira upp enn sem minn herra kongin fai þat sem hans

1) Utan á bréfinu með yngri hendi.

nadi til fellur og þesse mal og aunnr slik skal fyrgreindr biorn sækia under minn herra og mic. og mier þar fullaũ reikningskap af giora. skal og fyrrgreindur biorn fulltt ualld til hafa þeim monnum dag ath gefa sem j uandræde kunnu falla eða falled hafa og boda þeim til min sem skiotatz kunna þeir sem æ kirkiunar nader komatz. Byd eg¹⁾ optgreindum birni hann tale laug og riett til huers mannz þo med uægd og myskun þar sem þat tilheyrer enn þriozkum og þralyndum sie hann rettur domari og refsingasamur. Byd ec at þrattgreindr biorn stefne þeim monnum aptur j sina syslu sem hier hafa brotligir ordit þo þeir sie komner j adrar syslur. Bid eg og um greindan biorn hann fram fylge mins herra kongsins gingialde sem hann fær med godu orkad. og skrive upp alltt manntalit huerasu martt er. Bid ec blidliga og svo byd ec tittgreindum birne hann halde kongsins folk og almuga j sangdu takmarke med frid. lavg og rett an ran og reyfari þui hann ma ad giora. suo bidur eg og byd avllum kongsins þegnum upp a lagana uegna greindan biorn þar til adh styrkia. Enn ec forbyd under saumu grein aullum og sierhuerium kongsins þegnum og almuga ungum og gaumlum under strida hegning laganna ad þier ueited navckvd samhleypti hylling eða styrking þeim monnum sem sig syna j opinberum ospektum sem er særa og skammfæra saklausa menn gripdeillder og adrar ospakligar atferdir. skal greindr biorn fulltt ualld til hafa þeim manni umbod ad gefa lavg og riett adh giora sem hann med sier til kys j adrgreindu takmarke. Bid ec um alla goda menn sem mins herra kongsins uiner uilia uera og miner adh þier sieud saugdum birni greider og goduiliuger og lated hann uel og reidugliga adh komatz þeim goduilia þier uilid honum giortt hafa. Ei sidr minna æ bæendr og bufasta menn þeir take skolla sem laug uotta og sele minn herra konginn fyst og hans umbodsmann þui rettarbotin bydur so ad hans nader skule fyst kaupaa alla uauru. skal greindr biorn þessari syslu og umbode ad fylgia til næsta augxararpings og þat leingr eigi gioretz aunnr lauglig skipun æ.

---

1) b. v. b.

Og til sanninda hier um setta ee greindr jon sigmundz-son laugmann mitt jnsigle fyrir þetta sylsubref huerтт er var giortt j augre j jsafirde laugardagin næsta fyrir festum katerinu uirginis arum epter guds burd M d og niu år.

247.

1509.

undir Ási.

STEPHÁN Jónsson biskup í Skálholti transskriberar máldaga Refstaðakirkju frá 1367.

AM. 263 Fol. bls. 3, skr. 1598.—AM. Apogr. 1988, afskr. frá c. 1620.
— AM. Apogr. 2012 með hendi Árna Magnússonar.

Uier Stephan med gvdz nad biskup j skalholltte: kunnugtt giorum godvm monnum: med þessv vorv opnv brefe: ad vier hofvm yferlesid: suo blodandi maldaga kirkiunnar a Refstodvm j vopnafirdi: ord firir ord sem hier epter stendur: [Hér kemr máldagi Oddgeirs frá 1367, DI, III, Nr. 183] Og til sanninda hier vmm: setivm vier vortt jnsigli firir þennann maldaga. skrifad vnder Ase j fliossdals hieradi Anno M.d. ix.

248.

[1509].

ÁRNI Brandsson selr Kolbeini Ófeigssyni í umboði Þorvarðs lögmanns Erlendssonar jörðina Tinstaði í Kjós fyrir tuttugu og eitt hundrað í lausafé.

AM. 238, 4to bl. 59b skr. c. 1570 (Bessastaðabók, eptir bréfabók Þorvarðs lögmanns).

Kavpbref vm Tinstade j Kios.

Svo felldvr kavpmale for fram med þeim Arna Brandzsyni oc Kolbeine Ofiegssyni j vmbode Þorvarðs lavgmanz aa Hafvrsaa j Hallormsstada þingvm. ad advrnefndvr Arne selde fyrnefndvm Kolbeine Ofiegssyne vegna Þorvarðz lavgmanz jordena Tinstade er liggvr j Savrbeiarþingvm fyrir .xxc. med avllvm þeim gognvm oc giædv. sem greiudre jordv fyllger oc

fylgtt hefir at fornv oc nyiv oc greindvr Arne vard fremst eigandi at. Hier j mot skyllde advr nefndvr Þorvardvr lavgmadvr gefa .xxjē med svodan fridleika. x. malnytv kv-gillde oc vij giellfia(r). c. oc. iijē j ollvm fvlhvirdes peningvm fra skilldvm koplvm. oc .jē i varninge hier j med þessvm fvrnefndvm peningvm.

Vorv þesser kavpvottar.¹⁾

219.

[1509].

KRISTÍN hústrú Sumarliðadóttir endurnýjar þann gjörning, er Jón bóndi Björnsson gerði í sinni dauðstið, að hún gaf jörðina Hrafnseyri í Arnarfirði til æfinlegs beneficium og þar til tíu kýr, sextígi ásauðar, sex hesta og tvö skip alfær.

Landsbókasafn 108. 4te bls. 423 (máldagasafn síra Jóns í Hitardal). Jón danr dó 1508 öndvert ár. Þetta sýnist muni stafa frá máldagabók Stepháns biskups, og mun vera frá 1509.

Hrafnseyre.

Þann gjörning sem Jón Bóndi Björnsson giörde j sinne daudstíjd. Endurnyade hans Eigennkvinna. Hustru Christin Sumarliðadóttir med því mote að hun gaf Jördena Hrafnseyre j Arnarfirde til æfennlegs Beneficium Gude og Jungfru mariæ og sancte Petro Apostolo og þar til x kýr. lx ásauðar. vj hesta, og ij skip alfær med rð og reida. og bushlute svo sem þorv vinne i þvíljikum stad.

Þesser voru vitnesmenn hier um.

sira Grijmur Þorsteinsson.

Biorn Gudnason.

Vigfus Þordarson.

Jon Sigurdsson.

1) Ekki skrifað meira af bréfinu í hdr.

250.

12. Marts 1510. á Breiðabólstað.

ÖGMUNDUR prestur Pálsson, prófastr og almennilegr dómari yfir öllum kirkjunnar málum á Rangárvöllum, úrskurðar löglega testamentumgjöf Herðisar Gísladóttur, þar sem hún gaf Odda-kirkju á Rangárvöllum jörðina hálfa Efrihamra í Holtum, með öðrum þeim greinum, er bréfið hermir.

AM. Apogr. 2139 „Ex orig. Oddensi“.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sendi eg Augmundur prestur Pálsson profastur og almenniligur dómari yfir öllum kirkjunnar málum á Rangárvöllum Q. G. og mína kunnigt giðrandi að sub anno gracie M. d. x. á manudæginna næsta fyrir Gregoriusmessu¹⁾ j Odda j Averiahrepp. var Grimur Sigvatzson laugliga fyrir mig stefndur af Þorvardi presti Jvarssyni er þa hieilt Oddastad fyrir þa sauk ath hann hieildi j umbodi dotturbarna sinna jörðina hálfa efri hamra er liggur j Holtum j Kalfholtz kirkju sokn. þann hluta jardarinnar sem Herdis heitin Gísladóttir hafði adur gefit heilagri Odda kirkju j sitt Testamentum. sem Gud hennar sól náði. Tiedust þar fyrir mier af hendi sira Þorvardz opin bref under dandi manna innsiglum hver ed svo vottudu at fyrr skrifut Herdis var heiman gefiu og gipt Arna heitnum Peturssyne med. xxc. j fullgilldispeningum og þau voru honum utlugt svo honum vel likadi. Jtem kvomu þar fram af hendi sira Þorvardz tveir skilviser dandimenn. og soru fullnadar bókareid ath Arni Petursson lysti því fyr- er þeim þann tid sem hann hafði gefit sina profentu ath þat eina veri þa epter. ath Herdis kona sin ætti þad allt. Jtem var umbodit og stefnan svarin af .ij. laugligum vottum. því giorda eg stefnuna laugliga og greindañ Grim riettliga fyrir kalladañ. var hans beitt og kraft og kom hann ecki og eingi af hans hendi. því sagda eg hann sekañ mörk j stefnufall. Jtem soru þar þá fyrir mier ij skilviser kennimenn. ath áður skrifut Herdis gaf j sinni dauðz tid. fyrir sinne sól. j sina testamentum giord. heilagri kirkju j Odda

1) P. e. 11. Marts.

og blezada Nicolai Erkebiskupi kirkjuherra j greindum stad alla hálfa fyrrgreinda jörd Hamra og bifaladi sira Þorvardi ath sækia sagda jord under heilaga Odda kirkju. og abyrgdi honum ef hann giördi eigi svo. lysandi því þá j sinne daudztid ath xiije veri þa epter ögefen. og þau skyldi hennar erfingiar hafa og sækia epter laugum. Nu af því ath svo stendur skrifat j kristnum Rette j millum annara orða. ath sa madur sem eingen skilgetin baurn á skal gefa fyrir sinni sal iij hluti enn erfingiar taki enn fiorda. því syndist mier og audrum göðum monnum sem þetta veri epter riettu laugmáli gefit. Þvi med beztu manna radi þeirra sem hia mier voru j þann tid ath heilax anda náð tilkalladri ath svo profudu og fyrir mig komnu. sagda eg j Gudz nafni amen. med fullum dömi og laga urskurdi optskrifadañ Grim skyldugañ at afgreida titt skrifudum sira Þorvardi j næstum fardaugum adur skrifada halfa jord Hamra. og hana vera ævenliga eign kirkjunnar j Odda þar eptir. Enn greindum Grimi laugliga sokn og athgang barnana vegna ath þeim sem laug giora ráð fyrir. Ok til sannenda og samþyktar hier um setti Jon Gislason. Jon Markusson. Jon Palsson kennimenn. Hakon Jonsson. Tomas Jonsson. Runolfur Þorsteinsson og Petur Hreinsson svarner laugriettumenn sin insigli med minu insigli fyrir þetta domsbref. hvert er skrifat var á Breidabolstad j Flíotzhlid deigi sidar enn fyrr seiger.

251.

13. Marts 1510. á Munkaþverá.

WITNISBURÐR um aðtekt Stígs Einarssonar á Illugastöðum í Fnjóskadal.

AM. Fasc. XL, 8, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 178.

Witnisburdr ions þorsteinssonar vñ atteckt stjgs
einarssonar a illugastaudum et cetera.¹⁾

Þat giorer ek ion þorsteinsson godum monnum uiturligt med þessu mífnu opnu brefue at eck uar a illugastaudum i

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

hnioskadal þá er stíggur heitinn einarsson er sagdr uðr at sier tok til eignar ok abyllis nefnda jord illugastade med ollum þeim peningum fríðum ok ofríðum, utan gardz ok inu-an, sængur bordbunadur eldzgaugn ok busgagn, malnytu ok geldfie sem þar fylgde stadarins bue ok klaustrsins a múnka-þueraa medan eck til uisse upp a. xxx. árr edr leingur stíð-an martein heitin gamlason hafde hana gefuit i prouentu med sier ok ranueigu konu sinne til æuinligrar eignar epúr þui sem bref ok skilríkke þar um giord utuísa, uissa ec aldre nockut af þessum peningum adur greindum, hit minsta eda nockut til klaustursins aptur koma, stíðan stíggur heitin þa at sier tok ok med haundum hafde. Ok til saniða hier um setur ek mitt incigle fyrir þetta uituisburðarbref, þetta sama styrkiande med fullum eide ef þess þikir med þurfa. Skrifuat a munkapuera(r) klaustre i eýafirde míduikúdaginn næstan fyrir festum beati godemundi episcopi et confessoris anno domini millesimo quingentesimo decimo.

252.

22. Apríl 1510.

á Þverá.

HALLA Kolbeinsdóttir selr Finnboga Jónssyni lögmanni sex hundruð i jörðinni Garði við Mývatn fyrir fjögur hundruð i lausafé, með öðrum greinum, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XL, 9, transskript á skinni frá 16. Apr. 1547.

kaupbrief fyrir Gardi uid miuatn fyrir vje.¹⁾

Þat giorum uier eirekur jvarsson. hallur ketilsson. hans runk oc jon antoniusson godvm monnum uiturligt med þesv uoru oppou brefe at þa lidit var fra gudz burd. M. d. ok x uetur. a þridiudagin næstan fyrir tiburci et valerianj.²⁾ a grænauattne uid myuattu uorum vier j hia saum oc heyrdum a at halla kolbeinsdotter selldi finboga jonsyne laugmanni med handabandi til fullrar eignar ok frials forrædis. vje. j jordvne garde er liggur j skvtustada kirkivsokn vid myuattu

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) þ. e. 9. Apr.

med aullum þeim gaugnum oc giædum eignum oc þaukum. sem greindum jardarparti fylger ok fylgt hefer at fornv oc nyu ok hun hafde fremst eigandi at ordit. hier j moti gaf sagdur finbogi greindri haullv kolbeinsdottur flogur .c. med þessvm fridleika ok skildaga. ku ok asaudar kugillde at næstum fardaugum oc. ii.^e at hausti j slatrum oc smiore sem geingi til kaups j sueiteni. vorv nidur fallin aull husin af jorðvne. skyllði fyr greindur finbogi halda nefndri jorðu til laga en halla svara laga riftingum med so felldum skildaga at ef jordin gardur geingi af finboga med laugum þa skyllði hann eignazst halft siovnða c vpp j jordin a hialla j reykiadal j einarsstadar þingum þav sem oppt nefnd halla hafði erft efter jon heitin kolbeinsson broður sinn en halla skyllde eiga kvitt oc ækiersvlaus þau flogur c. sem titt nefndur finbogi hafði henni lucktt oc gefit fyrir optt nefndan jardar partt. Ok til sanenda hier um setium uier fyr nefnder menn uor jncigle fyrir þetta jardar kaups bref skrifad æ þuera j laxardal manvdagin næstan fyrir jonsmesv biskups um uor it æ sama are sem fyr segier.

253.

29. Apríl 1510.

á Víðivöllum.

26. Maí 1511.

á Hólum.

GOTTSKALK biskup á Hólum reiknar upp fyrir klerkum á prestastefnu þann framgáng i fjám Hóladómkirkju föstum og lausum, er orðinn var síðan hann kom til stólsins, alls átján hundruð hundraða, og samþykkja klerkar gjöf biskups til Kristínar dóttur hans.

AM. Fasc. XL, 6, frumrit á skinni. Af 24 innsiglium eru nú 8 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 326. „Originallenn af þessu brefi lá meðal þeirra brefa er eg feck á Stadarhole 1703. Hann hefur, óefad, slædst fra Holum i Hialltadal til síra Biarnar Jonssonar. síðann fra Steinunni Jonsdottur til Pals broður hennar forfödur Stadarholsfolks. Eg má gefa hann Holakirkju“ (AM.). — Afskr. i ÍBfál. Khð. 67. 4to bl. 67^b og 101 með hendi síra Eyjólfis Jónssonar á Völlum (d. 1745).

Samþykkt presta um giöf Gottskalks biskups Nikolassonar.¹⁾

Þath giorum uier broder einar med Gudz nad abote ðá munkapuerðá. Broder joñ med samre nad abote ðá þingeyrum. Broder Hichulas med Guds þolinmæde prior ðá modruuollum. finnboge Einarssoñ. joñ Þorgilsson. gilbrikt jonsson. joñ finnbogason j mula. olafur klængsson. nichulas uilhialmssoñ. gudmundr joñsson. joñ finnbogason j laufase. petur palsson. joñ jonsson. halfdani Hjarfason. joñ arason. jon Þoruardzsoñ. gunnar Þordarsoñ. halluardur biarnarsoñ. jon philiphusson. olafur gudmuñdzsoñ. Þorbjörn jonsson. steingrimr bessason. Þorbjörn jonsson ogh Þorleifur jonsson. godum monnum uiturligt med þessu woru opnu brefuj. ad sub anno domini .m. d. decimo. ðá manvdaginn næstan fyrir philippi et jacobi²⁾ ðá uideuollum j blönduhljöð skagafirde ðá almenneligri prestastefnu. Warum herra Godhschalk med Guds nad er þá war heilagrar hola domkirkiu biskup upp æiknaðe fyrir oss faust ogh laus domkirkiunnar godz. ogh æiknadizt þá at fram hefde geingit j jarda godze um niu hundruth hundrada. en j lausa godze annur niu hundruth hundrada frá þuj er hann kom til stolsins æ holum ogh þá war komith. æiknade hann ogh huersu micla peninga hann hefde burt feingith einum og audrum j jarda godze ogh fridum peningum. fyrst kristinu Godskalksdottur. uoru þath þriu hundruth hundrada j iarda godze ogh ath þessu æiknudu ogh framtoldu bad biskup godskalk oss alla sem þar uoru þá ðá fyrr greindu presta mote ath uier skyldum samþyckiazt honum um þá giöf sem hann hefde gefith kristinu Godskalksdottur. huath uier medkennuñzt. ath uier samþyckium þessá giöf þui ath os leizt ath hann metti uel med logum giefra greindre kristinu og huerium audrum er hann uillde sakir þess myckla framgangs sem adur er greindur ogh þvi gefum wier fyrr greinder prestar og preldtar uort fullt ogh allt samþýcke uorum virduligum herra biskup Godskalk til þessarar gíafar um allt þath heilaga holdá domkirkiu snertur hier utj ogh oss. um þessa biskupsins giöf og uier megum fremzt samþyckia med lögum.

Ogh til sanninda hier um setium uier fyrr æfunder prelatar ogh prestar uorr jnzsígle fyrir þetta samþýctarbref

1) 67. 2) þ. e. 29. April.

skrifath æ holum j hialltadal jn die augustinþ anglorum epi-
scopi et confessoris einu are seirúa enn fyrr seger.

254.

5. Maí 1510.

í Skálholti.

DÓMR útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um heytollagjald.

AM. 128. 4to bls. 218—219, skinnbók af Jónsbók, og er þetta skrifað um 1600. — AM. 242. 4to syrpa Guðbrands biskups með hans eiginhendi c. 1580. — ÍBfél. Khd. 309. 8vo bl. 69^b—70^a (Öxnafeilsbók) með hendi Ara Magnússonar í Ögri um 1620. — J. Sig. 147. 4to með hendi Jóns prófasts Arasonar í Vatnsfirði 1655. — ÍBfél. Khd. 125.A. 4to bl. 100—101, skr. c. 1680 eða fyrri. — ÍBfél. Khd. 125.B. 4to nr. 5, skr. c. 1680 eða fyrri (svipað 309). — ÍBfél. Khd. 67. 4to bl. 68 með hendi síra Eyjólfssonar á Völlum (d. 1745). — Afskript frá c. 1750 (= H). Til er dómr þessi í fjölda af öðrum afskriptum frá síðari tímum, og prentaðr er hann í Kirkjusögu Finns biskups II, 508—509 með latinskri þýðingu (= HE). Sbr. Stjórnartíðindi 1875, B, bls. 7.

vm heitolla.

[Þad giorum vier¹⁾ øgmundur palsson. halldor tyrfings-
son. salomon heinreksson. halldor æfsson.²⁾ sæmundur jons-
son. narfi þorsteinsson prestar skalholltz Biskups dæmis. jon
þordarson. jon magnusson. jon eiricksson. Runolfur³⁾ Hausk-
olldzson. Eiríkur þorsteinsson. Jon Hallzson⁴⁾ svarner log-
rettvmenn [[godvm monnvm kvnnigt ad þa lidit var [fra
lavsnarans fæding⁵⁾ 1510 ar⁶⁾. vm vorit. ij. nottum eptir⁷⁾
krossmesso vorum vier j dom nefnder af heidurlegum herra
og andligum fodur j gudi [Biskup stephani jonssyni⁸⁾ ad

1) [sl. 309, 67, 125B, H. 2) 128, 242, 309 ofl. Rafnsson 67, 147;
3) Bryniolfur 242 (!); leiðrétt eptir H, 125 og 147. 4) [242; nöfn þessi
eru mjög rugluð í handritunum: jon hallsson. bryniolfur hoskollsdson
Eiríkur þorsteinsson 128; Magnus Jonsson. Jon Eyriksson. Jon Hall-
son. Runolfur Hallsteinsson. Eiríkur þorsteinsson 309; Jon Þordarson.
Jon Magnusson. Jon Eiríksson. Jon Pálsson. Runolfur Hallsteinsson
og Eiríkur Þorsteinsson 67. 5) [fra hingad burd vors herra jesu
christi 242; [[arum eptir gudz burd 309. 6) b. v. 242. 7) fyrir (= 1.
Maí) 125, sem mun rangt. 8) [309, H, HE.; Stefan biskup Jonssyni
128; af biskupinum Stephani Jonssyni 242.

skoda og rannsaka og fyllnadardom æ ad leggja vm þa akiæru sem¹⁾ sjra jon þorsteinsson kiærði til [þorgautz þordarsonar²⁾ vm þa hialeigumenn [og huzmenn³⁾ sem hann hafði a sijnum gardi. ad hann villdi [og sagði so ad eigi⁴⁾ gjlldiz ne gialldazt skyllði⁵⁾ meiri en einn beitollur af hveriv bygðv boli. [[Enn oss leijst svo ollvm⁶⁾ epter vori klari⁶⁾ skynsemi⁷⁾ ad svo mivndi þvrfa gvds vid fatækur⁸⁾ sem rikur⁸⁾. og sok-vm þess omaks sem [presturinn þyrfti eda kynne⁹⁾ firir þeim ad hafa [og þeirra folke¹⁰⁾ svo sem firir øðrvm monnvm [og þeim skyldum sem honum ber þeim ad veita¹¹⁾. firir¹²⁾ því dæmdvm vierfyrskrifader domsmenn med fyllv doms atkvæði¹³⁾. [sem standa skyllde manna á mille um alldur oc æfi.¹⁴⁾ ad aller þeir menn sem j bwskap væri og nockrar¹⁵⁾ grasnyti-ar hefde skyllði giallda agreindan¹⁶⁾ þingatoll [sem er lamb ad fodra¹⁷⁾ [edur giallda hey¹⁸⁾ edur giallda þa peninga sem j fullvm avrvm stæði þeim sem taka ætti edur hans loglig-vm vmbodsmanni. Enn þeir sem eigi villdv giallda greindan þingatoll og hielldv honvm j þrioskv [þa dæmdvm vier¹⁹⁾ skylldvga ad twigiallda²⁰⁾ hann aptur og [sekan hvern²¹⁾ .iiij. aurum. [Enn heytollurinn skyllði gialldast mille mariumessna nema þeim semdist²²⁾ audru vjjs um hann²³⁾].

1) ad 242. 2) [242, 309, 147, 125, 67. H, HE; Þordar Þorgautssonar 128. 3) [b. v. 309, 67, H; sl. 242, 128. 4) 242; ei, hin. 5) [ad prestinum gjlldist ei H. 6) 128; sl. hin, nema ad nokkru H, og HE. 7) 128; samuisku 242, H, HE. 8) — er 242, HE. 9) [242; prestrinn þyrfti HE; prestur þvrfti 128. 10) [b. v. 242, HE. 11) [b. v. 242. 12) þessa setningu alla hefir 309 á þessa leið: enn sokum þess omakz sem presturinn þyrfti firir þeim fatæku at hafa sem firir øðrum monnum þa leist oss epter vorri klarri skinsemi og samuisku at suo mundi fatækur gudz med þurfa sem rikur. 12) og 242. 13) 242, 309, HE; vrskvrdi 128. 14) [b. v. HE (milli sviga) og H. 15) 128, 309 H; sl. 242, HE. 16) 128; þennan 242; fyrgreindan (greindan) 309, HE. 17) [sl. 242. 18) [b. v. HE. 19) [242; dæmdum vier þa 309, HE; dæmdum vier 128. 20) twigillda 242. 21) [128; seka 242, HE; at auk seka 309. 22) semie 125a. 23) [b. v. 242, 125a. Gömul ákvæði um heytoll segja svo: „í heytoll má gjalda málbandsklyffjar góðrar tóðu fyrir nativitatem Mariæ [= 8. Sept.], ellegar ij vættir með tvihrista tóðu, ellegar sekur sex aurum“ (Ny kgl. Saml. 1847. 4to bl. 3, með hendi Guðbrands prófasts Jónssonar í Vatnsfirði 1669). Sbr. Dipl. Isl. II, bls. 292.

[var þennan vorn dom með oss samþykkiandi fyrir nefndur herra biskup stefan jónsson. og setti sitt innscigli með vorum fyrr greindra manna jónsciglum fyrir þetta domsbrief. huert ed skrifad var i skalholhte a sama deige og ari sem fyrir seiger.¹⁾

Aptan við þennan dóm hnýtir H:

„Amtmanns Fuhrmanns Resolution um heytoll og dagsverk presta.

1, Alle boefaste mænd i Sognerne som nogen Jordavling haver og Præstetolde, som bestaaer i høe, betale, ere skyldige at fløtte Høet hiem til Præstens Gaard i Rette tiide saa got og meget som af Arilds tiid haver været.

2, De boefaste mænd som paa sin egen kost sig forsorge med Kone og børn, har sit qvæg paa den Jord baade vinter og Sommer, enten det er med Proprietariernes eller Lejlændingens Forlov, og endskiondt hand og den som Jorden beboer har vaaren udi ligeverk til sammen om Sommeren, og deris høe sammenstaaer uskift dem imellem alt til vinteren kommer, men betaler dog saa meget af Landskylden efter Advenant, ere de skyldige at betale Præsten sin Høetold ligesaa fuldkommelig som den der boer paa een heel Jord.

3, Alle de, som forskrevne Avling haver og ikke betaler denne Præstetold med Høe, skal hiemfløtte til Præstens boepæl Høet, og være skyldige i Forfaldsnavn enten at fodre eet Lamb for Præsten eller betale til ham 10 fiske i døgtige vahre og i sædvanlig Rette Tiid; men Lammet skal være saa fodret om vinteren alt til Kaarsmisse om vaaret, at det for magerheds skyld er skadesløst, baade i slemt veirlig og andre Pericler, og leveres enten paa Præstens Boepæl, eller ved Sognekirken.

4, Synes Ret at være og billigt, at alle boefaste mænd, som ikke betaler skiftetiende, og intet betale til Præsten i Lösøre og i tiendenavn, skal arbeide eller lade arbeide een dagsverk aarlig Præsten til nøtte, men Præsten skal dem forsørge saa længe. Dog bør ikke Præsten dette dagsverk begiære af de fattige mænd, som har mange børn, ej heller af de fattige Enker, besynderlig paa den tiid som dette

1) [242 og 125a (að mestu samhljóða); *hin stytta þessa klausu á ýmsa vegu, en 309 segir þó „skrifat“ „j skalholtti are og deigi sem fyrir seigir“.*

fattige Folk har fornóðen at conservere sit Høe om Sommeren, eller og søge om sit Livs ophold.

Øxeraae Landsting d. 24 Julii 1721.

Niels Fuhrmann“.

255.

5. Maf 1510.

í Kálfnesi.

VITNISBURÐUR um nokkur líkindi til samræðis milli Bjarna Óttarssonar og Valgerðar Guðmundardóttur.

AM. Fasc. XL, 15, frumrit á skinni; er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 772.

Þat giori ec jon nikulasson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi at þessi líkindi hefi ec sed i millum biarna ottarssonar og valgerðar guðmundardóttur konu þordar suarztsonar. at ec jon nikulasson sá þau liggia bæði samað miced af deigi vnder gardinum frame uit kalldbakssteck. sua at ec sá þau þá ok sua þicke mier full líkindi til at hann mundi hana legit hafð bæði þar þá ok uidar annarss stadar. þui at þau tocu sig opt upp til einuistá ok einferda fra audrum monnum bæði nætur ok dagá. Ok þui hefi ec jon nikulasson þar fullan grun á þui at hann hafi hana fullkomligá legit. Ok til meire sannindá hier um settá ec mitt jnn ciglli fyrir þetta vitñessburðar bref skrifad i kalfðnesi i steingrimsfirði sunnudaginn næstá ept er cross Messo arum epter guds burd M. dc. ok tíu ar ok hier epter vil ec sueria fullán bokareid ef þurfá þicker.

256.

13. Maf 1510.

í Hjarðarholtt.

VITNISBURÐUR um frændsemi þeirra hjóna Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur eptir frásögn Agnesar abbadisar á Stað og Þorvalds Jónssonar á Möbergi bróður hennar.

AM. 240. 4to bls. 13—14 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — MSteph. 56. 4to bls. 272 með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

Suo felldan vitnisburd ber eg Jon prestur Jonsson ad eg kom optsinis til klaustrsins j reyninesi j skagafirdi þá fru agnies abbadijs lifdi. sem gud hennar sál hafi. ockur vard þar talad til margra hluta og j millum annara orða þá vard ockur talad til ættar hennar. taldi hun ætt sijna og biarnar einarssonar j vatzfirdi. sagdi hun mier suo ad þau hefði verid halfsyskin þessi biorn einarsson j vatzfirdi fader kristinar og [Jngigierdur þorsteinsdotter¹⁾ ama sijn og grundar helga hafði verid moder þeirra beggia biarnar og Jngigierdar. Somuleidis kóm eg opt til mobergz j langadal á þessum timum og þá lifdi þorualldur Jonsson broder greindrar agniesar abbadijsar. vard ockur og margt talad til ættar hanz. sagdi hann mier ad þau hefði verid reiknud halfsyskin biorn einarsson j vatzfirdi fader kristinar og [Jngigierdur þorsteinsdotter¹⁾ ama sijn. taldi j aunnann ættlegg Jngigierdi þorsteinsdottr.

Jon faudur sinn.

sig sialfann enn þridia og

biorgu dottur sijna enn iij mann.

enn j annan ættlegg.

biorn einarsson broder Jngigierdar Þorsteinsdottur.

kristin biornzdottur. og

solueig dotter hennar²⁾ og

Jon³⁾ son solueigar enn fiordi mann og fleiri

born onnur.

Og til saninda hier vm setti eg mitt þncigli firir þetta vitnisburdabref er skrifad var j hiardarholtti j laxárdal manudaginn nærstann firir halluardzmesso þá er lidid var frá hingadburd vorz herra Jehsu christi m d og x á. b.

257.

24. Maí 1510. [á Breiðabólstað].

SKOÐUNAR og virðingargerð á peningum Þórðar Þorleifssonar, er andazt hafði í húsum síra Ögmundar Pálssonar (á Breiðabólstað í Fljótshlíð).

1) [Jngigierdar Þorsteinsdottr, hdr. 2) hanz, hdr. 3) Jonsson (1) b. v. hdr.

Bisk. Skalh. XVIII, 41, frumrit á skinni. Öll (6) innsigli eru dottin frá. — AM. Apogr. 2384 accuratissimé^a eptir frumritinu.

Bref vm arf Þordar heitins Þorleifssonar.

Það giorum vier hakon ionsson jon sveinsson jon andresson narfi erlendzson lafranz nichulasson ok helgi sygurdzson godum monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefi ath aa faustvdægin j fardaugum vorvm vier til nefuder af sira augmundi palssyne anno domini M d x. ath sia ath peningum epter¹⁾ þord heitin þorleifsson sem gud hans sal nadi hvers arfur fallinn var j hvsvm adurskrifats augmunz prestz. Giordvm vier þar viije j kum vije j asaud. iije j gelldvm navtvm. jtem j gelldum savdvm vje jtem veturgamler sauder xxx ok iij. ok iij. kugillde a leigustaudum. jtem viij hestar vonder ok erv þar j ij hundrats hestar iij hross ok veturgamallt. vorv þesser hestar ecki svo nærendis ath vier kynnvu dyrleika aa þa ath leggja þui þeir vrdu ecki aller færer enn vorv þo sagder vonder. var hier vt af oreiknadur mali konu hans. hvndrat fatækum ok hundrat prestinvm ok fatækvm manni hross. Giordum vier optskrifudum sira augmundi. þessa peninga til hallz epter bokinne. Ok til sannenda hier vm festum vier vor jnsigli fyrer þetta bref skrifat j sama stad deigi sidar enn fyr seiger²⁾.

258.

28. Maí 1510.

á Akirshúsi.

KRISTJÁN konungr hinn annar staðfestir bréf frá 18. Júlí 1502 (DI, VII, Nr. 581).

AM. Fasc. XXXVI, ad 1, frumrit á skinni og er innsiglið fyrir bréfinu og læsir það saman við kvittunarbréf Benedikts hirðstjóra Histens frá 18. Júlí 1502 handa Vigfúsi Erlendssyni. — AM. Apogr. 1758.

Wii Christiernn met gudz xaade rett arffvingh tiil norges konge Vtvaldh koning tiil Danemarek oc suerige Hertug vtj sleszuig hølstenn stormarñ oc i Dittmerskeñ Greffue i oldenborig oc Delmenhorst Giøre alle vittherligt at wii vtaff

1) tvískrifað í frbr. 2) P. e. 25. Maí.

wore synderlige gwnst oc nade hafue stadfest oc ffwillbwr-
det oc met thette wortt opne breff stadfeste oc ffullbwrde thet
breff som thette wortt breff er weedhengt wid ffuld mact at
bliffue vtj alle syne ord pwnctte oc artickule effther som thet
jndeholdher oc vtwiser vtj alle mathe Thii fforbiwde wii alle
ehwo the helst ære elle være kwnde oc serdeles fogett-
her oc embitzmend oss elskelige vigffws edlandsson her emod
at hyndra eller hyndra lade eller vtj noget mathe fforffang
at gøre vnder wortt hyllest oc naade.

Giffuet paa wortt Slott agersshwss tysdageññ nest eff-
ther the helligtrefoldighedz søndag Aar effter gwdz byrd mdx.
vnder vort Signet

Relator magister ericg valckendorff.

259.

1. Júní 1510.

á Hólum.

VITNISBURÐUR um fjórmenningsfrændsemi þeirra hjóna Jóns
Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur.

AM. 240. 4to bls. 11—13 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar e.
1592. — MSteph. 56. 4to bls. 270—71 með hendi Snæbjarnar Torfa-
sonar 1646.

Vitnisburður um frændsemi Jonz Sigmundssonar og
biargar Þorvalldzdóttur sem Jon kracksson falslega klagad
hefur fyrir kongligri maiestet.

primus.

er handskrift biskupz olafs hialltasonar á þessum fyrr
skrifudum titli.

Suo felldan uitnisburd berum vær fru solveig hrafn-
dotter abbadijs ad stad j æynesnesi. gudbiorg pálsdotter.
helga þorkielzdóttur. steinuor gudolfsdotter og þorgierdur
Jonsdotter systur j sama stad ad vær vorum þar j hia og
heyrdum á ad godrar minningar fru agnies er þá var abba-
dijs ad stad og syster þordijs er var systurdóttur greindrar
abbadijsar lysti fyrir oss og morgum odrum frændsemi þeirra

Jonz S(igmunds)sonar og biargar þorualldzdottur oc taldi suo mann frúa manne sem hier greiner.

fyrst biorn son einarz og helgu er kaullud var grundar helga.

þa kristinu biornzdottur.

þa solueigu dottur kristinar.

þá Jon sonr solueigar.

enn audrumeginn reiknudu þær.

Ingigierdi dotter greindrar grundar helgu og sira þorsteinz Jonssonar j saurbæ.

þá Jon sonur Ingigierdar.

þá þorualldur sonur Jonz á mobergi.

þa biorg dotter þorualldz.

sogdu þær ad þessi ætt hefði suo reiknud og talin verid af sier elldri monnum og alldri tuimælis orkad suo þær hefði vitad eda heyrð. heyrðum vær og allar ad þau fyrrgreind syskin fru agnies og þorualldur Jonsson toludust uid j klausturbadstofunni á stad. spurdi fru agnies brodur sinn þorualld. huort hann hefði gipt og gefid biorgu dottur sina¹⁾ Joni S(igmunds)syne. enn hann suaradi á moti huort henne hefði suo sagt verid. enn hun kuad já vid. Enn hann sagdiz þad eigi giort hafa og huorki gipt þau saman og alldri gefid þar ráð til og þann sama²⁾ skyldugleika sagdiz hann hafa sagt þessari biorgu dottur sinni sem á var³⁾ med þeim Joni S(igmunds)syne og henne og firirbaud henne og bannadi ad⁴⁾ giora nockurn giorning vid Jon S(igmunds)son. Suo og eij sijður tauludu þau margt annad hier vm og tauldu sialf ættina sijn á millum sem fyrr greiner og vrdu samsaga suo vm⁵⁾ faderne og moderne greindrar Ingegierdar sem vm adra þessa ætt til og frúa. vorum vier og fyrrgreindar systur solueig og þordijs þar j hia og heyrðum ad fru agnies taladi þetta uid sialfan Jon s(igmunds)son. enn hann setti þar ecki syn firir og ecki þrætti hann þess helldur. enn sagdi þo ad þad væri margt sagt at eigi væri suarit. enn abbadijsin suaradi honum þui ad þessi ætt yrði bædi synd og suarin. suo og heyrðum vær greinda fru agnies abbadijs

1) sinni, hdr. 2) skams, hdr. 3) voru, hdr. 4) og, hdr. 5) sem, hdr.

lysa saugu Jonz á möbergi faður sínz. enn hann eftir saugu modur sinnar Jngigierdar að greind grundar helga hefði haft og uppfædd greinda Jngigierdi og veitt henni meðgöngu að hun væri hennar kítlig modur og gefið henni peninga og gíft hana heiman.

Og til sanninda hie rím setium vier vort kapitula Jncigl(i) firir þetta vitnisburðarbréf er út uar giefið þá líðið var frá guðz burð m d og vj árr enn skrifað. var á holum j hialltadal laugardaginn nærstann firir marcellini et pietri fiorum arum síðar enn fyrr seiger.

260.

1. Júní 1510.

á Hólum.

VITNISBURÐUR um fjórmenningsfrændsemi þeirra hjóna Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur.

AM. 240. 4to bls. 15–16 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — MSteph. 56. 4to bls. 273 með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

Suo felldan uitnisburð ber eg jon arngrijmsson að eg heyrda síra Þorstein prest jónsson lýsa þú firir mier að uíð værum fiormenningar að frændsemi Jon Sigmundsson og eg suo og lysti Þorualldur jónsson fader biargar firir mier að henni hía verandi að þau væri fiormenningar Jon (Sigmunds)son og fyrr greind kona biorg. Reiknudu þessa fyrrskrifada frændsemi sanna vera og greindi mann firir mann j báðar ætter. broder asgrijmr áboti á þingeyrum og syster agnies abbadijs að stad j Reyninesi modersyster miijn og hustru helga Þorleifsdóttur modursyster Jons S(igmunds)sonar og fleira dandi-folk annað. hefur jon s(igmunds)son lyst þú firir mier. að við værum skyllðer. og hie eftir uíð eg sueria ef þurfa þiker.

Og til sanninda hie rím set eg mitt jncigli firir þetta mitt vitnisburðar bréf skrifað á holum j hialltadal laugar-daginn nærstan firir marcellini et pietri arum eftir guðz burð m d og x.

261.

3. Júní 1510.

á Staðarhóli.

VITNISBURÐR um gjöf Lopts Ormssonar á jörðunni Munadarnesi á Ströndum til kirkjunnar á Staðarhóli í Saurbæ.

AM. Fasc. XL, 13, afskrípt á skinni frá c. 1550 eða síðar, óinn-sigluð, og skemd af fáu. Ritar Árni á bréfið „sk“, þ. e. skilist Stað-arhólskirkju. — AM. Apogr. 1460 (eptir transskr. 1533) og 1462 ept-ir kopju frá 1561 með hendi síra Illuga Guðmundssonar í Múla.

Vm Munadarnes a Ströndum.¹⁾

Þat giore ec olafur magnusson godum monnum vitur-
ligt at ec medkenunst at ec heyrdi magnus heitin helgason
favdur minn opt og margan thima lýsa þui fyrir mier og
morgum audrum at hann hefði hia verit j stofunne æ stad-
arholi at biskup sveirn godrar minningar og loptur ormsson
giordu so felldan giorning sin j milli uegna kirkiunar æ stad-
arholi sem hier stendur skrifadur at fyr greindur loptur gaf
kirkivnne æ stadarholi jordna²⁾ munadarnes sem liggur j
arnes kirkiv sokn æ ströndu(m) með ollum þeim gognvm
og giædvvm sem greindre jordu hafa fylt at fornu og nyu
og greindur loptur varð fremst eigandi at. gaf loptur orms-
son fyr greinda jord með fullu handabande uid biskup suein
at uottum nærverandi. Sagði fyrir þessu þeirra handabandi
oddur petursson. Sagdist magnus helgason [hier] epter villdu
sueria ef þurfa þætti og þessa hans lysing uil ec fyr greind-
ur Olafur magnusson sueria nær sem kr[afit verður]. Og
til sannenda hier um setta ec mitt incigli fyrir þetta bref
skrifat æ stadarhole j saurbæ æ manvd[aginn infra octavam
festum³⁾] corporis christi arum epter guds burd 00 d og x ær.

262.

4. Júní 1510.

á Staðarbakka.

VITNISBURÐR um innsiglagröpt Jóns Sigmundssonar, sem kall-
aðr er Solveigarson.

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Svo. 3) [sumpart
fúð úr eða ógreinilegt í xl, 13.

AM. 240. 4to bls. 9—10 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — Skjalabók Landsskjalasafnsins 94. 4to bl. 33b—34a með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — MSteph. 56. 4to bls. 269—70 með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

Biskupz olafz handskrípt á þeim titli sem yfer þessum vitnisburdum ero.

Vitnisburður vm falzbrefagiord jonz sigmundssonar.
primus.

Það giori eg þorsteirn prestur gudmundsson godum monnum kunigt með þessu mijnu opnu brefi að þa eg hieilt stadarbacka j midfirði kom til mijn sira hallr heitinn finns-son sem gud hanz sæl nædi. var þá hia mier vistarmadur asgrimur magnusson oc kalladur var biargarson. sagði sira hallr asgrijmi að hann hefði grafið jncigli hanz. enn asgrimr spurði huersu það kiæmi til. enn sira hallur sagði að jon sigmundsson (sem kalladur¹⁾) er solueigarson hefði beitt sig að grafa jnciglið og optnefndur asgrimr hefði giefið sier þar lof til. enn asgrimr sagði þar þuert nei til²⁾ og sagði þad huorki hafa lofad og ecki beitt. varð þá sira hallr [miog reidur³⁾] og sagði suo að jon sigmundsson hefði illa giort að hann hefði bedið sig að grafa falz jnnsigli.

Og til saninda hier um setti⁴⁾ eg mitt jncigli firir þetta vitnisburðar bref er skrifad var á stadarbacka j midfirði þridiudagin nærstan firir bonifacij episcopi et martiris anno domini m d og⁵⁾ x.

263.

5. Júní 1510.

á Melstað.

VITNISBURÐR um fjörmenningsfrændsemi þeirra hjóna Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur.

AM. 240. 4to bls. 13 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — MSteph. 56. 4to bls. 271—72 með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

Það giori eg þorsteirn prestur kietilsson godum monnum kunigt með þessu mijnu opnu brefi að eg kom til aud-

1) [sagður 94. 2) fyrir 94. 3) [reidur miog 94. 4) setta 94.
5) b. v. 94-

unarstada j vjddidal med fodur mijnum katli teitssyni. var þar þá jón s(igmunds)son. sem opt nar kalladur solueigar-son. toku þeir tal med sier fader minn kietill og greindur jón sigmundsson. og annara orða j milli þá toldu þeir ætt þeirra jóns sialfs og biargar dottur þorualdz jónssonar á mobergi. toldu þeir mann firir mann j báðar ætter þo eg minnunst þá ecki. enn þá minnunst eg grant ad þeir báðer jón s(igmunds)son og fader minn fyrr nefndur kietill toldu þau jón s(igmunds)son og biorgu þorualldzdottur fiormenn-inga ad frændsemi oc þau mætti ecki eigaz. Og til saninda hier vm setti eg mitt jncigli firir þetta bref er skrifad var á stad j midfirði miduikudaginn nærstaun firir medardi et gilldardi episcoporum anno domini m d x.

264.

[1510.

á Hólum].

BREF Gottskálks biskups á Hólum til Björns bónda Guðna-sonar um mál biskups og Jóns lögmanns Sigmundssonar.

I.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902 bls. 58—59, en biskup hefir tekið þetta eptir bréfabók Gottskálks biskups sjálfs.

Copium af briefe B(yskups) Gotsk(alks) a Holum.
vr hans Briefabok. med eigen hende til Biörns
bonda Gudnas(onar) i Vatzfirde.

Viturligt ma yður vera. ad vier skrifudum yður lijted Brief til med ydrum Mañe. N. N. stod þar lijted iñe. vtan vier lofudum ad senda ydr. viss Bod. suo sem nu munum giðra. Mege þier vita. ad vier hófum skodad og yferlesed þad Brief sem þier sendud oss. Huad fyrst i þui stod. ad þier hefdud vered fyrer vorum Hôgborna Herra Kongenum. og þier hefdud honum openberliga vnderuisad. og þui ærligu Ríkjes Rade. sem þa var med honum. alla þa Giðrninga. Doma. Samþyckter og Vrskurde. sem þier hófdud feinged af Jone Sigm(unds)s(yne) sem þier kalled Lôgmañ. og þier søgd-

ust merkt hafa Konglegan Vilia. ad hans Lögman skylle blija med fullre Magt. i Frij og Frelse bæde leikra og Lædra. Eñ vier suðrum þar so til. vñ það sem Jon snertur. Ad vor nadugaste Herra Kongureñ. mun ecke vilia giðra ockar þann Mun. ad heyra ei suo uor Sañende sem hanns. et cetera.

II.

Morðbréfabæklingr II. Hólum 1595 og Reykjavík 1903 bls. 105, eptir bréfabók Gottskalks biskups og mun vera úr sama bréfi og I.

Meige þier vita. ad vier fullkomliga seigium þennan sama Jon Sigmundsson sem þier kallid Lögmann i hæsta Pauans Banne. og voru Forbodzbanne et cetera.

265.

1. Júlí 1510.

á Öxarárþingi.

Dómr sex lögréttumanna útnefndr á Öxarárþingi af Birni Guðnasyni eptir skipan konungs um góz þau og garða, föst og laus, er frá Jóni Sigmundssyni höfðu tekin verið utan lögréttumanna dóm og lögmans úrskurð.

Eptir blöðum á pappír i Landsskjalasafni, sem komu 28. Júní 1901 frá Breiðabólstað i Fljótsblíð, rituð um 1750. Sbr. dóm Gottskalks biskups frá 7. Jan. 1508 geinginn i Viðvík. Guðbrandr biskup segir hiklaust i Morðbréfabæklinginum fyrsta 1502 (bls. 40 i útg. minni 1902), að dómr sá, er hér fer á eptir, sé dæmdr af Birni Guðnasyni samkvæmt konungsboði 1510, og á orðum hans byggja þeir Finnur biskup (Hist. Eccl. Isl. IV, 333) og Jón Sigurðsson (Safn II, 104), en ekki hafa þeir þekt þenna dóm sjálfan.

Dómr um peninga Jons Sigmundssonar.

Öllum monnum þeim sem þetta Brief sia edur heyra senda Arnor Finnsson. Sigurdur Dadason. Þorolfur¹⁾ Ögmundsson. Tumas Jonsson. Þolleifur Örnolfsson.²⁾ Asmundur Clemensson kved(iu) G(uds) og s(ina) k(unni)gt (giorande) ad það lided var fra hīngadburd vors herra Jesu Christi 1510³⁾

1) Þolleifur (!) hdr. 2) Ögmundsson (!) hdr. 3) „1500“ stendr inni i textanum, en leiðrétt svo á spássíu „NB hier á ad vera 1510“, og er það rétt.

mánuðaginn næstað eptir¹⁾ Peturs Messo og Pals a almenn(eleg)u Auxarðrþíngi. vorum vær í dóm nefnder af ærlegum manne Birne Gudnasyne. er minn herra kongurinn hafde til skipad med sinu opnu brieft ad nefna Logrettumanna dóm. ad dæma láta fullnadardóm um þau góts og garda faust og laus. sem frð Jóni Sigmundssyni hófdu teken vered utan lögrettumanna dóm og lögmanns úrskurd.²⁾ hvört hann þau löglega mist hefde edur eige. med þeim fleirum greinum. sem i greindu kongsins brieft standa.

I fyrstu kom þar fram xij presta dómur er biskup Gottskalk á Holum hafde dæma láted sina presta sier til hallds og trausts oll kyrkiugóts sem tilheyrde kyrkiunne i Videdals-tungu. og kyrkiunne ad Urdum og Nupe i Nupsdal þar til og so lenge sem greindum kyrkium være sett full borgun fyrir sinne Jnnstædu af þeim sagdar kyrkiur áttu hallda med lögum eptir gömlum sáttmala i millum kongs og kyrkiu. og so var þar lesenn annar prestadomur er Biskup Stephan hafde dæma láted um sögd kyrkiu góts so hliodande sem hinn fyrre ad biskup Gottskalk voru ecki dæmd sögd kyrkiu góts lengur enn þar til honum være sett full borgun fyrir sin-um æikningskap af þeim sem þad bære med lögum ad giðra.

Nu af því ad sá sáttmále sem giðrde virdelegur herra Eirekr Magnusson Nor(egs) k(onungur) vid Arna biskup ad Skálhollte med rade og samþycke Jörundar Erkebiskups i Nidaröse um stade og kyrkiur á Jslande.³⁾ so utvisar. ad (alla þa garda⁴⁾ er kyrkiur eiga alla og meir enn hálfa skulu under biskups forsið og valde. Enn allar þær kyrkiur. sem ecke ættu meir enn hálfað gardinn edur minna. skyldu leikmenn hallda. sem adrar jarder eptir eign og erfdum med slíkre kennemanna skyldu. sem sa skjylde fyrir er gaf. Þess og annars ad fyrr skrifader prestadomar voru ecke frekare dæmder um sögd kirkiufie en til hallds biskupe gottskalck⁵⁾ þar til er þeir feinge fulla Reikningskap af þeim sem þær ættu ad hallda. Þridia ad vier heyrðum bada fyrr skrifada Biskupa því lýsa þar á þinginu ad þeir villdu hallda greindan sátt-

1) leiðrétt; „fyrir“ handritið, sem ekki fær staðit. 2) úrskurds, hdr. 3) Sjá Ögvaldness-sættargerðina 2. Maí 1297, DI, II, Nr. 167. 4) [Svo. 5) „Stephane“ stendr i textanum; á spássíu er sett „forté Gottskalk“, sem er hið rétta.

mala i allan máta. Þvi fyrer allar þessar greiner. að so profudu og fyrer oss komnu. dæmdum vier fyrrskrifader menn Jón Sigmundsson þann sama mann sem halda átte sagda garda og kyrkiugöts. hvört hann ætte þá eda Einar sonur hans. og fyrrskrifadañ Jón skyldugañ að giðra fyrr skrifudum kyrkium fullan Reikning med vitorde vj skynsamra manna og yfersion af þeim peningum sem hann framleider og gelldur sögdum kyrkium. hvört það eru qviker peningar eda dæder. hvört hann gelldur þá edur i borgun setur. þar til þær eru leystar. og að þessu giðrdu dæmdum vier optnefndañ Jon Sigmundsson fríðlslega og löglega mega að sier taka og retteliga halda fyrr skrifada garda. Videdalstungu. Urder og Nup. og þau kyrkiugöts sem optgreindar kyrkiur eiga bæde faust og laus.

Item i þridiu grein hlyddu sagder prestadomar upp a kyrkiugötsin. eige bonda eign. og leitst oss aller þeir og sier. hvörrier. sem sagda garda hafa tekit yrt edur unnit. hafa med ængre heimilld þann hluta haft sem leikmanna eign er i optskrifudum og áður greindum gördum. og Jón Sigmundsson þá rettelega sækia eiga med lögum fyrer ranglegt halld og medferd sagdra garda.

Samþyckte þennañ vorn dóm adurgreindur etc.

266.

1510.

[á Hólum].

BRÉF Gottskálks biskups á Hólum til Stepháns biskups í Skálholti um mál Jóns lögmanns Sigmundssonar.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apo^ologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902 bls. 59—60, og hefir biskup tekið það eptir bréfabók Gottskálks biskups sjálfs.

Copium af öðru Briefe b(yskups) Gotsk(alks) til B(yskup)s Stephans. vr hans eigen Briefabok. þa Biörn Guðnas(on) epter Kongsins eigen briefe og skipan. hafde dæmt xij¹) Lögriettumaña Dom. vñ Jardernar. Vrde. Nwp og Vjdedals Tungu Anno M. D. X.

1) Svo.

Mege þier vita. ad oss er sagt. ad Leikmeñ hafe dæmt
 vñ Mál ockar Jons Sigm(unds)s(onar) i Lögriettu síðan
 vier vorum i burtu. þau mál sem þier með ydrum Prestum
 og Prelatum hafed adur vñ dæmt. huad vier hölldum líjted
 af þeirra Dome. Þui bidium vier yður ad þier gefed oss yd-
 ar Styrktar Brief til Erkebyskups so latande. ad þier hafed
 dæma lated. og samþyckt vora Doma stöðuga og lögliga.
 þa sem dæmder hafa vered a mille Jons og vor. sem er vñ
 hans Tiundargiörðer. Hionaskilnad. vñ Alkyrkiur og þeirra
 Goz et cetera. Hölldum vier Jon i sama Forbode og Banne
 sem hann var i dænidur. fyrer þad Sattar Rof sem hann
 hefur giort et cetera. *Et post pauca.* Giöred nu Briefed sem
 miukasta til vors A(ndaliga) Föðurs Erkebysk(upsens) vppa
 vora vegna. Mege þier og vnderuijsa Erchebyskupe ad yður
 og ydrum (prestum) hafe líttest ad vier höfum haft Lagasokn-
 er vid. Kyrkiuñar vegna. en ei Gripdeillder eda Ofrijke. Er
 oss sagt ad Jon vilie sigla. En ef hann sigler ecke þa vili-
 um vier forboda hann med yðru Rade. fyrer greindar Sak-
 er. þui þad er oss a mote. ef hañ skal ganga yfer Heilaga
 Kyrkiu og ockur. Og Kennedomeñ.

267.

3. Júlí 1510.

á Öxarárþingi.

TYLFTRADÓMR útnefndr á Öxarárþingi af Jóni Sigmundssyni
 lögmanni norðan og vestan á Íslandi um eignaskipti þeirra
 Grims Pálssonar og Þorvarðs lögmanns Erlendszonar.

AM. 914. 4to með hendi frá frá c. 1595 (á pappir). — Afskrípt
 eftir þessu handriti er meðal Apogr. AM. 5790. Sbr. DI, VII, Nr. 559.

Domur vñ skipte Grims Pálssonar og
 Þorvarð¹⁾ Erlendszonar.

Ollum monum þeim sem þetta bref sia edur heýra senda
 finnbogi Jonsson. Biorn Gudnason. arnor finsson. Sturli
 Þordarson. Þorolfur²⁾ augmundsson. Sigurdur Dadason. Þoll-
 eifur aurnolfsson. audun Sigurdsson. Eyvindur Gudmundsson.

1) Þorvalldz, hdr. Fyrirsögn dómsins er með hendi Ara Magnús-
 sonar í Ögri. 2) Þorleifur, hdr.

Þorsteinn Þorláksson, ásmundur klemisson og túmas Jónsson kuediu gudz og sjna, kunnigt giorandi arum epter gudz burd M. d. og x ar æ miduikudæginna næsta epter pieturs messo og þals æ almenniligu auxararþingi vorum vier j dom nefnder af ærligum dandi manni Jóni Sigmundssyni laugmanni nordan og vestan æ Jslandi ad skoda og dæma vīm þau skilríjki og bref sem Grimur Bondi Pálsson bar þar fram, beiddi og krafði greindan Jón Laugmann ad nefna dom yfer huort þau skyldu lauglig vera edur ecki. J fyrstu bar adur nefndur Grimur fram bref med dandi manna Innsiglum suo hlíodanda, ad Þoruardur erlindsson laugmann og greindur Grimur Pálsson byttu og skiptu med fullu kaupvefna Þorleifs og Benedicts þessum jordum er suo heita, hollum j Eyjafirdi, arnarstadi, vatzena, Jokull, tiarner, Torfufell, vlfæ, villingadaler tuenner, selldi nefndur Þoruardur allar þessar adurgreindar jarder fyrtsaugdum grimi enn sonum hans adurnefndum til fullrar og allrar æuenligrar eighar, so sem þad kaupbref jnnehelldur er þar [var þa vpplesid¹⁾]. Enn hier j moti gaf grimur saugdum Þoruardi þessar jarder fyrir sunnan land er suo heita, Breida Bolstad, Eya Læk, Þufuland, Grimslækur, Hraun, Biarnarstader, Gata, Eyma, Hlid, Hof, arnarholt, skrautholar, aufugskiellda, Galltarvijk, Liggia þessar jarder j auluesi, Seluoqe og Kialarnesi sem brefid greiner, og hier til skyldi Grimur fa Þoruardi atta, c. og .xl. j kugilldum og peningum þarfligum fyrir þann peningaskacka sem Þoruardur æiknadi og kiærði vppa arf Jngiariagar Þoruardzdottur og optnefndur Grimur vard jatza at bitala honum sem bref þar vīm giord vtuisa, og ad þessu golldnu og luktum sem lofad var, þa skyldi Grimur og syn-er hans aulldungis kuitter og ækiærulauser vīm alla klagan og ækiærur Þoruardz vpp a þad goss fast og laust sem att hafði Jngiariorg Þoruardsdotter, jordina fýst maudruvollu og alla peninga adra huort þad hefði af honum kiært verid epter riettar bot edur audrum fiarskacka, Var og lesid kuitunarbref vnder godra manna Innsiglum, Nu med þui ad oss leist þessi giorningur laugliga gior vera j allan mata sagdra

1) leiðr.; [var þa vpplesin, hdr.

manna æa millum sem fyrsagt bref jtar meir jnnhelldur og vtuisar. Þui ad suo profudu mali dæmdum vier med fullu doms atkuædi þenna giorning. kuittañ og kaup. laugligañ og stodugañ j allañ mata enn Grim og sonu hans riettiliga hallda meiga og suo eiga og att hafa allar fyrsagdar jarder sem Þoruardur selldi greindum Brædrum til eignar þar til þær væri med riettum lagasoknum sottar af þeim. so og vñ þann giorning sem þat bref vtuisar er Grimur let þar vpp lesa og hann hafdi giort vid biskup godskalect j myklagardi j eñiafirdi. þa hann lofadi ad ganga af maudruvolum og audrum gossum sem þar nalæg¹⁾ være. Leizt oss þad eingin lagaskylldu giorningur vera nie verid hafa fyrir Grim og sonu hans. og hann og þa fullkomliga fyrir þessa lofan at sier taka mega alla fyrsagda peninga nær þeir villdu.

Og til sanninda hier vñ setti laugmadurinn Jon Sigmundzson sitt Jnsigli med vorum Jnsiglum fyrir þetta domsbref sem skrifad var j sama stad. ðeige og are sem fyr seiger.

268. 3. Júlí 1510. á Öxarárþingi.

TYLFTARDÓMR útnefndr á Öxarárþingi af Jóni Sigmundssyni lögmanni norðan og vestan á Íslandi um kaupmála og helm-ingafélag Sveins Sumarliðasonar og Guðriðar Finnbogadóttur.

AM. Fasc. XL. 10, frumrit á skinni. Af 13 innsiglum eru nú tvö fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 237. Í bréfabókum frá síðari öldum eru margar afskriftir af þessum dómi. Sbr. úrskurð Sveins Þorleifssonar 28. Aug. 1510, Nr. 271, og DL, VI, Nr. 489.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heýra senda arnor finnzson. salomon einarsson. brandur einarsson. vigfus þordarson. avðvn sigurdzson. juar brandzson. gvdmundur jndridason. sigurdur juarsson. brandur olafsson. þorleifur aurnolfsson. thomas jonsson oc eyvindur gudmundzson. Q. G. oc sina kunnigt giorandi ad subb anno gracie. M. d. decimo þridiudaginn næsta efter petursmessu og pals²⁾ um sumarid a almenniligu auxararþingi. worum uier j dom nefnder af ærligum dandi manni joni sigmundzsyni laug-

1) nalæger, hdr. 2) P. e. 2. Júlí.

manni fyrir nordan oc uestan æ jslandi. at skoda oc rannsaka og fullnadar doms atkvæði a at leggja um þau bref oc skilríki er finnbogi jonsson þar fram lagdi vnder vorn dom sem (hlíoda) appæ gipting oc kaupmala og helmingafelag sem giordizt millum þeirra sueirns sumarlidasonar og gvdridar finbogadottur. kom fyrir oss kaupmalabref greindra hiona. suo latanda at þeir finnbogi og sumarlide giftu sín borū saman med laugum og huoratueggju jayrði og samþýcki. og suo uornum skildaga og fekaupi at sueirn hafði til kaups og eigenordz uit fyrnef(n)da gudride alla sina peninga fasta og lausa at tilskilinne grund j eyiafirdi. hier j moti hafði gudridur til kaups vit suein halft annat hundrad hundrada fasta peninga og lausa. Gaf sueinn geidridi. lx. hvndrada j tilgiof og aunnur lx. hundrada fyrir morgungiof og beckiargiof. þar efter med vilia ædi og samþýcki allra fyrgreindra manna skilldu þeir finnbogi og sumarlidi at uera skýlði helmingafelag millum nefndra hiona sueins og gudridar med aullum peningum til greindum faustum oc lausum sem þa attu þau og eigandi kynni at ad uerda med þeim skilmala sem ættarbot hakonar kongs ut uisar oc hier j landi hefer leingi halldit uerit j laugum. kom þar fram annat bref under dandi manna jnciglum huert er giordizt æ þeirra festingardeigi suo latandi at aller fyrrgreinder menn endurnjudu og fullgiordu þennan sama giorning og þar med gaf sueirn þa med handabandi og samþýcki faður sins allar sinar lauggiafer gvdridi finnbogadottur konu sinni ef hun lifdi honum leingur af þeim helminge er efter hann felle at æ greindum fimta hlut ur jardagozi en fiordung af aflagozi. Nu fyrir þann skulld at suo ut uisar ættarbot uirduligs herra hakonar kongs sem hier j landi hefer æuenliga fyrir laug geingit. at þar sem menn gipta saman baurn sín þa standi sa skilmali er menn giora millum barna sinna huort sem þat er felag edur tilgiof. Og þui dæmdum uier allan þenna fyrgreindan kaupmala og skildaga oc lauggiafer fastan staudugan og obrigduligañ og fullkomliga eign finnboga jonssonar allar þær halfar jarder smar og storar sem gudridi fellu j sitt helmingsfelag efter suein bonda sinn at

ættu helmingaskipte af þeim jordum sem sueirn atti og þar til fimta hlut vr þeim helmingi jarda sem sueine hafði til heyrt þui at þesser peningar felag og lauggiafer fellu alldri gudrunu til erfda. er hier j tilskiliñ jordin half grund j efjafirði og fimti hlutur upp j annan helming suo sem adur greiner um felag og lauggiafer. þui at uier dæmdum med fullu doms atkuæði alla þessa greinda peninga æuenliga eign finnboga uera og uerit hafa sidan gudridur deýði og hann ættiliga j hafa setit greindum peningum og sitia mega þar til hann er laugliga sottur til ættz lagaskiptis sem laugbok ut uisar.

Samþýgti þenna uorn dom greindur jon sigmundzson laugmann oc þui setti hann sitt jncigli med uorum jnciglum fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad og ari. deigi sidar enn fyr seiger.

269.

5. Augst 1510.

í Ögri.

TRANSSKIPTARBREF.

AM. Apogr. 470, tvær afskriftir, önnur gerð „Ex transscripto monasterii Thingeyrens. accuraté“ og staðfest í Skálholti 6. Aug. 1712 af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni, en hin gerð „Ex transsumto facto 1562“. — Í Landsskjalasafni eru tvær nýlegar afskriftir, önnur staðfest að Hólum í Vesturhópi 30. Maí 1828 af síra Gísla Gíslasyni, Jóni Bergsted, Árna Skúlasyni og Helga Bessasyni, en hin staðfest af Birni sýslumanni Blöndal og lesin upp á Stóruborgar manntalsþingi 1. Júní 1829.

Ollum godum monnum þeim señ ath þetta Bref sia edr heyra senda Biorn gudnason. añor fiñzson. þorgautur olafsson og þorolfur augmundzson Quediu guds og sina. kunigt giorandi at wer medkenunz. at fyrir oss war birt og wpp borit suo hlydanda oppit Bref med heilum og skoddum. hangandi jnciglum. og wer þar yferlasum og heyrdum yfer lesit suo latanda ord epter ord sem hier stendr skrifat.

[Hér kemr bréf frá 10. Aug. 1504, DL, VII, Nr. 661].

Ok til saninda (hier) wm settum wer fyr nefnder men wor jncigli fyrir þetta transkriptarbref er giort war j augri j

isafirdi æ manudaginn næstan eptir Olafsmessu enu fyrri um sumarit arum eptir gudz Burd Ɔ d og x ær.

270.

14. August 1510.

á Melum.

VIGSLUMÁLDAGI og aflátsbréf Hafnarkirkju í Melasveit útgefið af Stepháni biskupi í Skálholti.

AM. 269. Fol. bréfabók Brynjólfs biskups VIII, 244—245, skr. 1656.

Wigslubref Hafnar kyrkiu j Melasveit.

Vær Stephan med Gudz náð Biskup j Skálholti Heils-um öllum godum mönnum þeim sem þetta vort Bref síð edur heyra kærlega med Guds kvediu og vorre kunnugt giðrande að i heidur við allsvalldanda Gud. jumfrú Sanctam Mariam Guds móður og hinn Heilaga Olaf konung. höfum ver vigt kyrkiu i Höfn í Melasveit med þessum mál-daga að hun á. xc. j heimalande og iiij kugillde og fimm hundrada einge er liggur j Andakíl fyrer nedan ena ytre Skeliabrecku er heiter landvarnarnes. Hier med höfum vier gefed i Guds trauste. jumfru Sanctæ Mariæ og med rögsemd Blessadra postula Petri og Pauli og móður vorrar heilagrar kyrkiu öllum rettskriftudum monnum og idrandest synda sinna. xl. daga aflát ollum þeim sem vitia greindrar kirkju med Gudhrædslu edur góðfyse fyrer bæna saker edur pilagrims ferda. heyrande þar messur edanockud Gudlegt Embætte. Jtem þeim sem retta¹⁾ sinar hiðlpar hendur til gagns edur góða um upphelldu edur efling. smid edur bygging greindrar kyrkiu um messuklaede. skrudu edur önnur ornamenta. lysing. vax. æykelse. við edur adra nytamlega hlute. Jtem þeim sem lesa pater noster og Ave Maria við þritekna hringing á morna og á kvöld. Jtem þeim sem liðsta á sitt briðst þá er presturenn seiger j messunne nobis qvoqve peccatoribus. So og þeim sem fylgia Guds likama þá hann er borenn j processione eda til siukra manna. Jtem þeim

1) leiðr.; votta, hdr.

sem standa að predikun. og hvort það sinn er þeir gjöra eitthvort af fyrrnefndum hlutum eða öðrum þulikum. Þá seigjum vier þeim til áður greint. xl. daga aflátt. So og þeim sem ganga í kyrkiugardenn og lesa pater noster eða Ave Maria fyrir christnum sálum. Ítem þeim sem sækia liðs edur vatn til messu edur þjóna til Guds Embættis. Skipum vær að kirkiudagurenn sie halldenn sunnudagenn næsta effter Asums(i)onem Beatae Mariæ. Og til sannenda hier um festum vier vort junsigle fyrir þetta brief. Skrifad á Melum í Melasveil in virgilia assumsionis beatae Mariæ Anno Domini 1510.

Er þetta vtskrifad effter Permetz Brefe gömlu. til merkis ockar nöfn sem samanldsum. Skáldholte 11 dag Aprilis Anno 1656.

Þorleifur Arnason.

Oddur Eyolfsson.

271.

28. Augúst 1510.

á Þverá.

SVEINN Þorleifsson staðfestir, í umboði Hans Ranzau hirstjóra yfir allt Ísland, alþingisdóm frá 3. Júlí 1510.

AM. Fasc. XL, 11, frumrit á skinni læst saman við dóminn (XL, 10), og er þó innsigli hirstjóra dottið frá. — AM. Apogr. 237. Sjá alþingisdóm Jóns Sigmundssonar 3. Júlí 1510, Nr. 268.

Medkennvúzt ec sueinn þorleifsson í fullu og laugligu umbodi hans ranzaau hirdstjóra yfer allt ísland með þetta mitt opna brefi at eg hefi staðfest og fullburdig þat domsbref sem þetta mitt bref er vit heingt vt í alle sine ord pungt og articulis huort sem þat jnne halld og ut uisar. til ýtar meir bívising heingi eg mitt jncigli fyrir þetta samþýckt-arbref giort á þuera í laxardal miduikudagin næsta fyrir decollacio johannis baptiste anno domini millesimo. d. decimo.

272.

13. September 1510. í Presthólum.

Jón Jónsson geldr og fær Gottskalki biskupi til fullrar eignar jarðirnar Vindheima og Ás í Hörgárdal og Bakka í Öxnadal í sakfelli og brot sín og Rögnu Finnbogadóttur, en þau voru að öðrum og þriðja mauni, og gerir biskup Jón kvittan og ákærulausan.

AM. Fasc. XL, 7, frumrit á skinni. Af 5 innsiglum eru 2 döttin frá. — AM. Apogr. 3420.

Vm viðheima og hol og áss j auxnadál.¹⁾

Þat giorum vier ion andresson og ion ionsson prestar holabiskupsdæmis. magnus arnason og haðskolldur sigurdzson leikmenn godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi at arum epter gudz hurd þusund fimh hundrut ok tiv ar faustudaginn næstan fyrir krossmessu a haustit i prest-holum i núpasueit vorum vier j hia saum ok heyrðum a ord ok handaband virduligz herra godskalkz med gudz nad biskups a holum i hialtadal af einne halfw en ions ionssonar af annare at suo fyrir skilddú at nefndur ion ionsson galt og feck greindum biskup godskalki til fullrar eignar og friallss forrædis iordina alla vindheima og ass er badar liggia i haurgardal²⁾ i bægisar kirkiu sokn og iordina hola i auxna-dal i backa kirkiu sokn med aullum þeim gognum og gæd-um hlutum og hlunendum sem þessum greindum iordum fylger og fylgt hefuer at fornú og nyu vndan sier og sinum erfingium en vnder biskup godskalk. galt han þessar iarder biskupinum fyrir sig og raúgnú finbogadóttur fyrir þau brott og sakfelle sem hann hafde brottligur ordit med greindre raugnú huer er reiknadizt vid hann at audrum og þridia manne en hier a mote gaf biskupinn fyrrnefndan ion ionsson aullungis kuittan og akærulausan vm fyrr nefnd brot og sakfelle epter þui sem hans kúittunarbref þar vm giorrt vt uisar fyrir sier og aullum sinum logligum epterkomend-um heilagrar holakirkiu formonnum og þar til galt biskup-inn opt nefndum ione ionssyni sex kyr og sex asaudar ku-gillde. atte adur greindur ion ionsson at súara laga ripting-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) dal, tvískrifad í frbr.

um a aullum þessum fyrrgreindum iordum en biskupinn halde til laga. Og til sannenda hier vm sette adurnefndur ion ionsson sitt jncigle med vorum inciglum fyrir þetta iarda-bref er skrifat var a sama are stad og deige sem fyrr seigir.

273. 20. September [1510]. á prestastefnu.

Dóma klerka útnefndr á prestastefnu af Gottskalki biskupi á Hólum um barsmið Jóns Sigmundssonar á Ólafi presti Guðmundssyni (Beggu-Láfa), og dæma þeir Jón í bann og kunn-an og sannan að mörgum falsbréfum.

AM. Fasc. LXIV, 30, frumrit á skinni. Bréfið hefir verið skorið á ská yfir þvert, án efa viljandi til þess að eyða dóminum, svo að nú er týndr allr síðari helmingr bréfsins, og vantar af hverri línu; hefir þetta verið gert endr fyrir laungu, því að Guðbrandr biskup og Jón lögmaðr þekkja ekki annað en þetta brot af dóminum 1592. Prett-án innsiglapveingir eru við þetta brot af bréfinu. — AM. 240. 4to með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — MSteph. 56. 4to bls. 275—276 með hendi Snæbjarnar Torfasonar á Kirkjubóli 1646. Shr. Morðbréfabæklinginn fyrsta Rvík. 1902 bls. 39—40.

Domur vm Jon Sigmundsson ad hann hafi sleigð
sira Olaf guðmundsson og vm hanz brefagiorder.

Sæ domur er onýtur.¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra
senda broder einar med gudz nad aboti a munkapuera. brod-
er . . . . . kirkiu. finn-
bogi einarsson. ion þorgilsson. ion finnbogason. guðmundr
ionsson. ion finnbogason. gi . . . . .
. . . . . einar hallsson. þorbiorn ionsson. tumas einarsson.
þorbiorn ionsson. ion marteinsson ok ion magn[usson kuediu
gudz ok sina kunnigt giorande. at ærum epter hingat burd
vors herra iesu christi . . . . .] faustu²⁾ daginn
næstann epter krossmesso a almenneligri prestastefnu vor-

1) Utan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups. — Pridie domr vm Jon Sigmundssn 240. 2) þannig 240; . . . tu LXIV, 30;

um vier i dom nefnder af uirdu[ligum herra¹⁾] ok andalig-
 um faudur gottskalk med gudz næd biskupi á holum til at
 skoda og rannsaka ok fullnadardoms atkuædi á at leggja
 vm þá ákiæru er biskupinn hafði til jóns sigmundz[sonar].
 at hann hefði slegit olaf prest gudmundzson tuau steinshogg
 med heiptugri hendi. nu med þui [ad greindur jón¹⁾] . . .
 . . . ok med ollu óþolanligt at firir þa grein
 afsakizt hann eða undan dragizt lögligri hegningu af kirk[i-
 unnar valdi firir¹⁾] . . .
 at hann hafði hia uerit þa ion sigmundzson slo fyrr greind-
 ann prest. so og sor olafur prestur gudmundzson at hann
 [hefði langan tíma¹⁾] . . .
 . . . tæði hefði komit a handbokina er sira olafur hafði
 a briostinu ok gudz likame uar i geymdr. [vissum vier¹⁾] .
 . . . at suo profjudu. dæmd-
 um vier adur greindann jón sigmundzson fallinn i fullkom-
 it bann af sialfu verkinu epter þui sem [login til uijsa¹⁾] .
 . . . upp á ion sigmundzson.
 þins annars at uier uissum hann kunnann ok sannann at
 morgum falsbrefum. þui dæmdum [vier opt nefndan jón sig-
 mundzson¹⁾] . . .
 lögin ut uisa firir þratt nefnda sauk. Og til sanninda hier
 um setium uier fyrr skrifuader prelatar ok prestar [firir¹⁾]
 . . . fyrr seiger.

Á eptir dómi þessum í handriti Jóns lögmanns (AM. 240. 4to)
 kemr svo látandi klausa:

Er handskrift biskupz olafz hialltasonar á þessu epter-
 skrifudu.

verdur vr þessum domi ecki meira lesid nie skrifad.

er þar og annar til med jnciglum skiemdur.

j badum domunum (er) jón sigmundsson dæmdur æru-
 laus og omyndugur firir falsbrefagiorder.

hinn þridie domurin er horfinn med jnciglum sem bisk-
 up stephan liet dæma á alþingi j millum biskup gottskalkz
 og jonz epter skipan kong kristianz gamla og erkibiskupz
 gauta j huerium hann var dæmdur falsbrefagiordarmadur

1) [240; rífið af LXIV, 30.

og rogzmáður og omyndugur með öllu og hanz peningar
 aller fallner vnder domkirkiuna oc biskupinn.

274.

9. Október 1510.

í Snóksdal.

VITNISBURÐR Sveins prests Oddssonar um lýsing til hjóna-
 bands með Ólafi Guðmundssyni og Þorbjörgu Guðmund-
 ardóttur.

AM. Fasc. XL, 14, frumrit á skinni, og er innsiglið enn fyrir
 bréfinu.

Þat gior eg sueinn prestvr oddzson godvm monnum
 vitvrligt at ec medkennvntz med þessv minv opnv brefi at
 ec hefi lyst j heilagri kirkiv vppp a þria svnnudaga huern
 æ bak odrvm. at olafur guðmundzson villdi fæ þorbiargar
 guðmundardottvr sier til logligrar eiginkonv so framt sem
 eingin mein¹⁾ edur sifskapur væri æ med þeim. og bad ec
 þæ til seia ef nockvr vissi þat. enn sæ kom einginn fram
 at þar segdizt nein mein æ vita. Og til sanninda hier vm
 setta ec mitt jnsigle fyrir þetta mitt medkenningarbref skrif-
 at j snoksdal j middaulvm midvikvdaginu næsta fyrir vetur
 arvm epter gudz burd 10 d og x ær.

275.

2. Nóvember 1510.

á Melum.

VITNISBURÐR Höskulds prests Hallsteinssonar um Hesteingi i
 Andakil, að það hafi átölulaust verið eign Hests, en ekki
 Hvanneyrar.

AM. 238. 4te bl. 14, skr. c. 1570. (Bessastaðabók).

Bref vm Hestz eingi.

Þat giorer ek Hoskolldr prestr Hallsteinson godvm monn-
 vm kvnnigtt med þessv minv opnv brefi. at eg medkienn-

1) tveir síðustu stafirnir eitthvað misskrifaðir.

vnst at ek er barnfæddr a Hesti j Borgarfirdi ok minn fader atti þa somv jord ok bio þar meir en xl vetvr ok er ek nv mikit til attrædr madr. man ek ok at Vermvndr ok hans fadir Kolbeinn bivggv æ Hvanneyri ok attv hana svo ok Jon Ketilsson eptir þa ok svo nv hans sonr kietill eptir. heyrdar ek all dri æ ollvm þessvm tima nockvd tvmæli edvr tilkall af þeim sem æ Hvanneyri bivggv ok hana attv vp æ einge þat sem Hesteinge er kallat ok Hestr hefir haftt ok halldit svo leinge sem menn vita. svo ok var eigi helldr ækall veitt æ kongs oddann edr þav tvo onnvr einge sem þar med liggia svo ek mætti þat skynia edr skilia af nockrvn manne ok hier epter vill ek sveria ef þvrfa þyckir. ok til sanninda hier vm setta ek mitt innsigle fyrir þetta vitnis byrdar bref er giortt var æ Melvm j Melasveit næsta dag epter allra heilagra messv þa er lidit var fra gvdz byrd m. d x ar.

276.

13. Nóvember 1510.

í Ogrl.

BÓKAREIDR Björns Jónssonar, tekinn af Birni Guðnasyni, um aðfarir Einars Oddssonar og Pétrs Loptssonar, þegar Jón Sigmundsson var rýmdur út af eignum sínum um haustið (1508) í Viðidalstungu, og er talið upp bú Jóns.

AM. Apogr. 3968 með hendi Páls Hákonarsonar eptir transskripti á skinni frá 11. Aug. 1592.

Þad giorum vid Þorleifur Aurnolfsson og Tristram buason godum monnum viturligt med þessu ockru opnu breff ad vier vorum þar j hia saum og heyrdum ð j augre j Jsa-firdi um veturenn þa lidit var fra gudz burd 10 D og niu ðr: ad Biorn Jonsson sor suo felldañ bokareid fyrer Birni Gudinasyne. sem hier epter skrifadur stendur.

Til þess legg eg haund a helga bok. og suo skyt eg minu mðli til gudz ad eg var j vjðidalztungu um haustid þå Einar Oddzson og Petur Loptzson kom þar. og Jon Sigmundsson var utrymdur af sinu gotze. kuiku og daudu þar saman standandi. kom petur fyrst um morgunenn og hañs

menn. en Einar Oddsson kom epter middag. og hañs medfylgiarar. og þar epter voru gripner peningar Jóns Sigmundssonar aller bæði uti og inni. æter og oæter. kviker og dauder. frijder og ofrijder. var Einar Oddsson hans menn og fylgiarar hier j fullan styrk. rad. hylle og samþycke að þetta Bu Jóns var upp tekit. hann borinn ofrijki sialfur. suo hann matte huorke vera sialfráður fyrer sig nie sie (!) sinum peningum: hier med hañs eigiinn mann sleiginn og Beinbrotinn að hans saugn. Suo og heyrdi eg Jón Sigmundsson lysa því optsinness fyrer mier að alla þá peninga sem hann lagdi af við Biskup Goscalk þa legde og liete (hann) ute naudigur.

Jtem voru þesser peningar j Vydedalztungu þá Jóni var giord greind heimsokn og bus upptaka. af greindum monum sem hier seiger j þessum reikning sem hier fyrer nedan stendur.

Jtem j fyrstu átta vætter skreidar.

tiutiger blauta skreid.

vij. vætter smiors.

vij sauder uppskorner.

vj. tunnukier med hvitu.

v. sængur.

xl. fiar annarz hundradz ungt og gamallt.

xl. lamba.

vijj. kyr.

xij. uxar gamler.

Og til sanninda hier um settum við fyrrnefnder menn oekar Jnnsigli fyrer þetta vitnisburdar bref hvert er skrifad var j sama stad midvikudaginn næsta epter festum Martini episcopi áre sidar enn fyrr seiger.

undir dóm Vigfúsar hirðstjóra Erlendssonar, því að Finn-
bogi var þá ekki á þingi, en Vigfús hafi sagt þar nei til,
en um haustið eftir (1509) hafi Jón lögmaður Sigmundsson
riðið í Vestfjörðu og dæmt um þetta efni, og þann dóm
hafi Björn birt á alþingi 1510.

AM. Fasc. XL, 5, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnason-
ar sjálfs, og eru öll (6) innsiglin fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 5702.
Sbr. dóm frá c. 1. Nóv. 1509. Nr. 244.

Wm lagabod biarnar gvdinasonar a alþingi.¹⁾

Þadh giorvm wær olafur gudmundzson þollefur²⁾ avñ-
olfsson eyvindur gvdmundzson lavgreittvmenn.³⁾ jon eireks-
son jon siguazson og jon biornson godvm monnum witur-
ligt med þessv worv opnu brefi adh wær medkennvntz. adh
wær worum á avgxararþingi vm svmarid lavgardaginn næsta
epter petursmessv og pals⁴⁾ þa lidit war fra gvds bvrð. M.
d. og ix ææ. saum wær og heyrdvm a. ad biorn gvdinason
las birtte og fram bar. þa þar j lavgriettvnni sin bref og
skilrice er hann hafdi fyrir þeim odavlvu gavrdvm og goz-
vm og lavsa peningvm er hann hafdi erftt efter sinn favdr
gvdina heitin jonsson og sinn modrbrodr jon biornsson
hverra sal adh gvd nadi. Bavd greindr biorn sig þa vnder
lavg og dom vid hvern mann sem til hans þættetz navckvd
hafa (adh) tala og sin bref og skilrice vnder ransak og skod-
an lavgmannzins finnboga jonssonar eda hans vmbodsmannz
og þeirra lavgriettvmanna dom nordan og vestan er hann
til nefudi. Nv saker þess adh greindr finnbogi lavgmadur
war þar þa ecki eda navckvr sa sem þar ætte lavgdoma
ad nefna hans vegna. þa bavd opt greindur biorn sig og
sin greind bref og skilrice vnder vthnefning vigfvss ellendz-
sonar. er þa war wors nadvg herra kongsins fovite j jslandi
og þeirra lavgriettvmanna dom er hann til nefndi vr lavg-
savn optgreinz finnboga lavgmannz því svo seiger riettar-
bot H⁴⁾ kongs adh lavgmadur skvli nefna menn til doma
ef hann er nærr. enn kongs vmbodsmadur ef hann er ecki

1) Utan á bréfinu með svipaðri hendi og bréfið. 2) Svo. 3) Þ. e.
30. Júní. 4) Svo.

nærr. Enn greindr vígfv sagde nei til adh nefna þar návck-
vrn dom yfer. et cetera.

J annari grein vm havsted epter ð sama are vissu
vær adh jon sigmundzson er þa war ordiu lavgmann fyrir
nordan og vestan reid j vestfiordv adh skipa malvm manna.
kom tittgreindr biorn þa fyrir hann. birtte og fram bar sin
optt greind bref og skilrice fyrir honum beidde hann og
krafdi (ad) skoda þav og ransaka og svo dom yfer nefna
hveria makt eda fvllkomet afl þav skyldv hafa. Nefndi þa
greindr jon lavgmann xii dande menn til doms hverir ad
dæmdv fyrr greind goz eign biarnar vera og vered hafa eft-
er hans brefum og skilricium sem dandi manna domur þar
vm gior uth visar. hvern ad opt greindr jon lavgmann efter
sidan vrsk(v)rdadi lavgligañ og obrigdiligañ med avllvm sin-
vm greinvm og articvlis.

J þridiv grein vissv wær adh biorn gvdinason kom med
þenna sama dom og vrsk(v)rd næsta ar epter til alþingis.
birtte hann og vpp las þar j lavgriettvnni og lyste honum
vnder goda menn og bad dandi menn ad minnatz hann
bade jnnan vebanda og vtan. heyrdv wær þa avngan navekra
klagan edr ðsakan giora adr greindvm birni. enn wær viss-
vm þo ad þeir menn worv þa þar a þinginv sem veitt havfdv
honum adr klagan og asakan vm þessi goz heima j hieradi.

Og til sanninda hier vm settvm wær fyrr nefnder menn
wor jnnsigli fyrir þetta vitnisb(v)rdarbref hvertt er skrifatwar
j avgre j jsafirde festvm andre apostole anno domini M. d. x.

278.

9. December 1510.

í Osló.

Dómr Kristjáns konungs hins annars um jarðabýti þeirra
Þorvarðs lögmanns Erlendssonar og Gríms Pálssonar.

AM. Apogr. 717 með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna „ex origi-
nali“. Var samstungið við jarðakaupabr. 15/9. 1501. (DI, VII, Nr. 559). —
Lagasafn Magnúsar Ketilssonar I, 141—145 á ísl. (með danskri þýðingu);
þar er dómr þessi ártalslaus, en Magnús getr upp á, að hann muni vera
frá 1512, og eptir því fer Jón Sigurðsson í Safni II, 99, og segir hann

dóminn dagsettan 13. Dec., og væri það rétt, ef ártalið væri 1512, en svo er ekki. Í afskrift frá c. 1595 í AM. 914. 4to er dómr þessi, sem þar er á íslenzku, ranglega árfærðr til 1500.

Wij Christienn mett gvdz nade rett arffing till Norigis riige vdvald konig till Da(n)marck och Sverige Hertug j Slezuig holstenn Stormarnn och j Ditmerskenn greffue j Oldenborig och Delmenhorstt gôr(e) alle vitterliggt att aar effter gudz byrdh millesimo qvingentesimo decimo mandaghen neste effter wor frue dag conceptionis j prouestegaarden j Oslo neruærendis oss Elskelige Herrar Joñn pouelsson prouest j Oslo. Erich Erichsson vor Lagmandh the samstedz. Joñn Jonsson vor Lagmand j tonsberig och atter¹⁾ kræmer vor borgmester i Oslo. wor skickede for oss Toruard Ærlendsson Lagmand j jsland och benedictus grimsson boendi och j jsland om trætte deele och vuilie them emellom var om Jordgotz Eege²⁾ deele peninge och Jordeskiifte som toruard och grim Benedictus hanss fadher hafde gio(r)th thennom emellom nogre aar forledne. Thedhe³⁾ tha forne benedictus oss breff som ther om giordt var och mynderlige jndeholde mett alle articulis och beusing som gjorde war om kiøb jorde byutæ och peninge breff om ther om grandlige offuer læsenn och randsachett gaffue tha forne thoruardh och Benedictus segh j Rætte for oss till rætt doom att sigess them emellom om forne maallempnæ och ath the ville holle och haffue j alle made huess doom⁴⁾ som them kunne aff sighess for ræth doom. Waar tha thette wor fuld doom och samdrehtelige samtycht meth forne wort elskelige Raadh och gode mendh som næær oss wor Saa ath forne Benedictus hanss breff som for oss kom och thette wort domsbreff viðher hængt ær skall bliffue viðh fuld macht effter som thet jndholler och vdh wiiser j alle grææne och articulis om forne jorde byuthæ Eegedeale och peninge som giordh ær emellom Toruardh och forne grim j saa made att kunne thet findiss j noghenn made ath forne benedictus war forne thoruard noghen peninge ytte(r) mer skyldugh for

1) Otta, MKet. 2) Eoge, Apogr. 3) Thnda (!) Apogr. 4) decu eda deom, Apogr. Jón mun ekki hafa getað lesið hér frumritið.

forne gotz tha skulle handh them bethale hannom. giffuitt
aar dagh och stedh som for stoer scriffuit vndher vortt signet.

Relator dominus Rex per se.

279.

1510 [og síðar].

SKRÁ um ítök kirkjunnar í Miklaholti í Miklaholtshreppi,
rekamarkaskrá hennar og landamerkjaskrá staðarins.

Eptir kirkjustól Miklaholtskirkju í Landsskjalasafninu, með hendi
sira Petrs Einarssonar c. 1740. — Skrá þessi er nokkuð misgömul.
Elzti hluti heunar (frá 1510) sýnist vera landamerkin. Það, sem þar
er fyrir framan, er yngra (frá 16.—18. öld).

Jtök kirkiunnar í öðrum löndum.

hun a ðitt skips uppsatur og Bud i Sidra Skogarnes veide-
stodu. nefnd Holmur. Akurgierde þar vita menn ei af ad seigia.
Skogartak i Langadal. Er oлдungis foreitt fyrir longu.

Miklaholts kirkiu Reke.

Hun a skifite Reka vid Sidra Skogarnes. hann birst
ad sunnañ. þegar fyrst siest Sidra Skogarnes Bær koma
fram undañ þui síðsta síðarholte þa menn standa i fiðru.
Enn Endast til vesturs vid Grastoppaskier. þa birst adal
Rekapartur kirkiunnar og Endar þegar jtra Skogarnes Bad-
stofa er siðnhending i stallinn a Vegghamrahlyd þar sem
hana hækar.

Jtem a hun skifite Reka i Kieflavíyk a mots vid kongs-
partinn.

Miklaholts stadar Landamerke.

A mille Miklaholts og Haushusa rædur kiellda su sem
geingur utañ ad Holslæk fyrer sunnañ Saudabolsholtt og
mest er. sionbending ur henne fyrir nedañ Saudabolsholtt
og Riupnaholtt i kielldu þa sem geingur ut i Deildarlæk.
fyrer nedañ Eingiagardsbrot.

Þá rædur Deildarlækur, j mille Miklaholts og Sidra Skogarness upp til kielldu þeirrar sem geingur utaín ur deildarminne, sionhending ur kielldunne ut i Hrossabeinsholt.

Enn i millum jtra Skogarness og Miklaholts sionhending ur Hrossabeinsholte ut i Hrysholt, sionhending ur Hrysholte og ut i Brattholt.

J millum Laxárbacka og Miklaholts sionhending ur Brattholte og upp i Þufnalækjarðs.

i millum litlupufu og Miklaholts rædur Þufulækur.

Enn a millum Holslands og Miklaholts rædur kiellda su sem geingur ur Bláfene og sudur i Holslæk fyrer utan nonbrecku.

Anno Domini 1510.

[NB klofar a Þufulæk giora agreining um landamerke mille Miklaholts og Litlupufu.¹⁾

280.

[um 1510].

SKRÁ um það, hvernig Ögur i Ísafirði og Kirkjuból i Valþjófsdal er komið undir Björn Guðnason.

Landsbókasafn 787. 4to, bls 69—71, með hendi Odds Jónssonar digra c. 1680—1690. Skýrsla þessi er gerð eftir lát Guðna Jónssonar (1507), en hins vegar meðan Björn Guðnason er enn á lífi („og nú er Ögur komið undir greindan Björn“); er hún því frá árabílinu 1507—1517. Shr. Nr. 277.

Ögur j Jsafyrde það Erfde fyrst Sigurdur²⁾ effter fodur sinn Þord.³⁾ þá Þórdys⁴⁾ effter fôdur sinn Sigurd. þá Gudn Oddsson effter móður sijna Þordyse. þá Christyn effter fôdur sinn Gudna. þá þeir Brædur Ormur Jónsson og Páll Jónsson effter móður sijna Christijnu halft huorer. Keifte þá Páll ad brôður sijnum Orme halft Ögur og halfar jard-

1) [þetta er án efa athugaklausa síra Pétrs (c. 1740) við gömlu skrána. 2) Sigurðr Þórðarson (Kollsson) i Ögri og á Mýrum i Dýrafirði (1366—1394). 3) Þórðr kall (kollr) i Ögri (1363). 4) Þórdís kona Odds lepps.

iðnar sem þar fylgdu með. er so heijta Kalfavíkj. Borg og Kleijfar. og Gaf hann við Aas j Holttamannahrepp. er Solueig Biornsdotter atte. Enn eftir það þa er þau voru a Einu Ráðe Páll og Solueig. þá kom suo ad hun giorde sitt Testamentum. ad henni heijlbrigdri til vitsmuna og j líjkama. og gaf sonum sínum er hun atti við greindum Pále. Jðne og Þorleijfe. þessa sömu halfua jörð Ögur. Skard a skardströnd og Holl j Bolungarvíkj. huoriar fyrrgreindar (jarder) þeim voru tildæmdar j prestastefnu. af þrimur heijdarlegum kenne-monnum. og iij Erlegum leijkmonnum. með vors náðuga og vel-burduga Biskups Stephañs samþicke. og þar til adrar jarðer og lausagots. so voru xijc. þeirra vmbodzmønnum til frials síðrs-forrædes. Enn þeim bræðrum Jone og Þorleijfe. sem fyr greijner. til æfeñlegrar Eignar. þá kom so ad aftur vnder Pál fiell Ögur eftir son¹⁾ hañs Jðn. þá Erfdu þeir bræður Gudne og Ormur bróður sinn Pál. þá Biorn Gudnason og hañs systur föður sinn Gudna. og nu er Ögur komid vnder greindañ Biörn. ad rettum lagaskiftum við hañs systur et cetera.

Kirkiuból j Valpiðfsdal er so thil komed ad það atte fyrst Are Guðmundsson²⁾ og gaf það halft Oddfrjode dottur sinne til kaups við Halldór Jonsson Bonda hennar. enn halft selde hann honum með samþicke sonar síns Guðmundar Arasonar. og tok við xxjc. j Alfadal og jörðena Víf-elsmýre. xvijc. xj Qugillde og iij hesta. þá kom so ad greindur Halldór gallt greindre Oddfrjode konu sinne halft kirkiuból. fyrir xijc j Þorfinnastöðum. og xijc j Grafargile og Tungu er fader hennar hafde henne aadur heiman gefed. með halfu kirkiubóle. og þá atti greind Oddfrjður allt kirkiuból. þar eftir gaf þesse Oddfrjður það syne sínum Halldóre Hakonarsyne. með vpplæge og samþicke. Barna sinna Jðns Hakonarsonar. Guðrunar Hákonardottur. Ingebiargar Halldorsdottur og Bergliotar Halldørsdottur. og suo þeirra Bænda Þordar³⁾ og Þorsteins með þeim skilmála ad greindur Halldór sonur hennar skilde Eignast xvjc j greindu

1) Bróður, handr. 2) Ari Guðmundsson á Reykhólum (d. 1423).
3) Þ. e. Þórðr Sigurðarson í Haga (enn á lífi 1473).

Kirkiuboole í hennar löggiafer. þá Erfde þad Vigdís eftir fôður sinn Halldôr. þá Christijn Gudnadotter. eftir dottur-dottur sína Vigdijse. þá gaf Christijn þad syne synum Pále. þá Erfdu þeir brædur Gudne og Ormur þad. eftir Brôður sinn Pál halft huôr. þaa keifte þad halft Gudne ad Broodur sínum Orme. og gaf hann vid Bæ a Snæfiallastrônd. og Erfde þad Biörn eftir fôður sinn Gudina.

281.

8. Marts 1511.

VITNISBURÐARBRÉF um landamerki Þoristaða í Ólafsfirði.

AM. Fasc. XLI, 1 frumrit á skinni, og eru bæði innsiglin fyrir ír bréfinu. — AM. Apogr. 277 (eptir þessu frumriti).

Þorustader í olafsfirði.¹⁾

Suo feldan uitnisbyrd berum vid jon gunlaugson oc gvdmv(n)dr einarsson ad ion gvnlaugson sagdiz hafa bvid priatie uettr a þorisstodvm oc finboge bonde ionsson bygdi mier ut í vasshorn oc rettsyne upp í fial(l) suo lengge sem hann lifde til en ion finnbogason sonur hans sidan. en gvd-mvndr einarson sagdiz hafa bvitt í garde í olafsfirde vpp æ tolf tolf manade²⁾ oc sagde arnfinnr bonde ionsson hefde by(g)tt sier svdr í vashorn. þa frette eg hann ad huort hann villde ecke byggia mier svdr í syrstein en arnfinnr sagde þar nei fyrer því vid finboge brodir mín hofum giort skipte æ med ockr ad huôr iordin skilde jtavllvavs hvor vid adra ad gardvr skilde eigga selfavrina fra þorizstodvm fram a dalin en þorirstadir vt í vasshorn oc rettsyne vpp í fial(l). suo og sagde ion gvnlaugson ad fyrnef(n)dir brêdr hefde [lyst þessum skiptum³⁾ æ⁴⁾ med iordvm sinnvm fyrer⁵⁾ sier. oc til sanenda hier vm settvm vid fyr nef(n)dir men ockr insigle fyrer þetta vitnisbvdarbrief er skrifat var æ lavgar-

1) Utan á bréfinu með allgamalli hendi. 2) Þ. e. Arnfinns. 2) = 12 ár. 3) [upphaflega skrifað: „giort þesse skipte“, en svo leiðrétt. 4) Svo óleiðrétt; er ofaukið? 5) Svo fullum stöfum.

dagin næsta fyrir¹⁾ gregorívs Messo arvm epter gvds M ccccc
oc ellefu ar.

282.

12. Marts 1511.

í Vatusfirði.

LOPTR Magnússon selr Ólafi Eiríkssyni átta hundruð í jörðunni
Nesi í Grunnavík, og greiði Ólafr andvirðið í þarflegum pening-
um Guðrúnu systur Lopts, en Loptr og Ólafr kvitta hvor annan.

AM. Apogr. 985 „Ex originali Sæmundar Magnussonar a Hole í
Bolungarvík“. Innsiglið var fyrir bréfinu.

Það giore eg loptur magnusson godum monnum kunn-
egt með þessu mínu opnu brefi að eg meðkennunzt að eg
hefi sellt nelkenðum dandimanne olafi eirekssyni átta hund-
ruð j iordunne nesi sem liggur j grunauikur kirkíu sokn
med fullu upplagi og uilianligu samþycki kattrinar þorleifs-
dottur modur minnar med ollum þeim gognum og giædum
sem greindum jardarparti æ að fylgia að fornu og nyu að
ollu til tecknu enn ongu fra skildu honum til fullrar eignar
og frials forrædis med suo felldum skilmala að fyr skrifad-
ur olafur skal greida gudrunu systur minni suo mýkla þarf-
liga peninga að upphæd. sem hann ber upp minna uegna
j greiðri jordu og að þessu holldnu gef eg adurnefndur
loptur opt skrifadan olaf ollungis kuittafi og ækærulausan
fyrir mier og ollum minum epterkomendum um þessarar
jardar uerd. Somuleidis gaf titt nefndur olafur mig ollung-
is kuittan um peninga skrifadrar gudrunar systur minnar
suo framarliga sem þessi ockar skilmali hielldizt að logum.

For þessi ockar skilmali fram j uatzfirdi miduikudaginn
j ymbruuku æ langafostu að hia ueranda sira joni eireks-
syni og moigum odrum godum monnum.

Ög til sanninda hier um setta eg mitt jnsigli fyrir þetta
bref. Skrifad j sama stad. deigi sidar enn fyrr seiger. arum
epter gudz burd M. d. og xi ar.

1) Svo fullum stöfum.

283.

12. Marts 1511.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti leggur bæina Ánastaði og Hamrenda á Mýrum til sóknar og gjalda til Hjörseyjarkirkju, og leyfir Helgu húsfreyju Guðnadóttur að gera kór og kirkju í Hjörsey undir einu þaki, og sé aukið grjót í vegg.

AM. Apogr. 4186 „Epter originalbref(e) á kalfskinne fra Halldoru Erlendzdottur í Bolstadahlid“, og er afskriptin staðfest í Skálholti 11. Maí 1711 af Árna Magnússyni, Þórði Þórðarsyni og Magnúsi Einarssyni.

Vier Stephan med Gudz nad biskup í skalhollte giðrum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. at hustru helga guenadotter¹⁾ hefer sagt oss ad þeir tueir bæir er suo heita anastader og hamreñdar liggia lañgt j burtu fra soknarkirkjunne alltanesi. Enn erv j nalægd uid hesseyar kirkiu og þat hier med at aunr jorden af þessvm tueimr er eign greindrar hesseyiar kirkiu. Suo og er oss og sagt at aller frafalizt²⁾ ad bua ð þessum jordum fyrir saker leidarleingdar þa er þeir skulv sækia sinar skýlldur. þui hofum [u]ier med g[od]ra manna rade skipat fyr nefndar jarder til kirkiunar j herssey med þeim hætte at þeir sem æ þeim bua skulu sækia þangat tider og allar sinar skýlldur. Somuleidis giallda þaňgat sinar tiuñder og adra tolla hier epter jtem hofum uier og gefit fyrnefndre hustru helgu gott orlof til at lata giora vñder einu þake kirkiuna og korenn j adur skrifadre herssey og auke steinenum j kirkiueggena meir enn adur er. Og til sannenda hier um festum uier uort jnnsigle fyrir þetta bref skrifat j skalhollte. festum gregori pape anno domini. M^o. d^o. xi.

284.

27. Apríl 1511.

á Þingeyrum.

VITNISURÐR Jóns (Þorvaldssonar) ábóta á Þingeyrum um reka og rekamáldaga klaustrsins á Stað í Reynisnesi.

1) „So stendr hier skirt *guena*. enn ecke *gudna*“. (AM). 2) Svo.

AM. Fasc. XLI, 2, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2978.

bref. firir rekum j gaugstadabæse.¹⁾

Vier broder jon med Guds náð áboti á Þingeyrum
giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi
ath j þann tíma sem uær uorum radsmadr æynisness stad-
ar klausturs saum uier optsinnis og yfer lasum þess sama
klausturs bref og skilæiki imillum annara greina orða og
atkuæda so lataði ath kirkian á Stad j æynenesi á fiord-
ung j land æka j millum gaugstadaar og forsær. enn all-
an uidæka j litlabasi firir utan gaugstadaá. Enn gaugstad-
er eiga j skefelsstada jord hus stodu og fiarþeit uestan fram
j asinn. Jtem á æynenes stadr halfan uidæka um oll þop.
Enn fiordung j hualæka bæði um þop og keflabacka. En
hier til ath auk gaf jon med þrafni syni sinum halfan hual-
æka og vidæka frá klett ut ur midri sanduik og ut til
mikla steins. Enn attung j hualæka um allar keflabacka.
Efranes æ allan uidæka j bási þeim sem firir jnnan er
holkná. En nedra nes á eingia teig upp med nesá. War
þetta haft og balldit firir sannindi þav finitan ar sem uier
uorum heimilisfaster. æ adr sogdu klaustri. Og so uar oss
sagt af oss ellri monnum bæði lærðum og leikum at halldit
hefði uerid um þeirra minne. Og til sanninda hier um sett-
um uier uort jnnsigli firir þetta bref er skrifat uar á þing-
eyrum j hunavazþingi. Dominica jn octaua pasche anno
domini m^o d^o decimo primo.

285. 8. Maí eða 18. September 1511. á Eyri í Bitru.
Dómr útnefndr af Jóni lögmanni Sigmundssyni um, að Arn-
ór Finnsson kongs umboðsmaðr í Þórsnessþingi sé skyldugr
að taka Jón Halldórsson, er ræmdr var af því, að kona
hans hefði látizt af hans völdum, og flytja hann bundinn
að Staðarfelli, heimili Sturlu Þórðarsonar kongs umboðs-
manns í Strandasýslu, sem þá var norðr á Ströndum.

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

Dómabók Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni í 4to bls. 81—82, skr. c. 1608.

Domur vm kongsfanga fyrir vont rykte.

Það giorum vier Sigurdur Juarsson. Hafliði Juarsson. Brandur Jonsson. Biarni Jonsson. Sueirn hrafsson og Helgi Helgason. Godum monnum viturligt. at þa ed lidit var (fra) hingadburd vors herra Jhesu christi M. d. xi ar fimtudæginn næstañ eptir Crossmesso á Eyre j Bitru vorum vier i dom nefndir af ærligum dandimanni Jone Bonda Sigmundzsyne laugmanni nordan og vestan á Jslandi ad skoda og dæma. huorsu fara skyldi vm þann mann sem Jon heiter og var halldorsson og greindur Jon Sigmundzson hafði tekid og lyst kongsins fañga. Eptir þui vondu orði og Bygðar æymt. sem á honum liek. ad Herdis Jonsdotter kona hans mvndi hafa latist af hans vaulldum og audrum fleirum vondum hjkindum sem þar frañ komu hier til. Jtem j annari grein vissum vær at Stulli Boñði Þordarson hafði kongs vmbod j nullum Geirholms og brutafiardarar. Enn hann var nu nordur á Straundum og huorgi nær til þing at setia og dæma lata vm þetta mal. Þess annars ad vær vijssum ecki og Einginn annar sa þar var. ad greindur Stulli hefði ecki lyst edur ætti nockur laugheimili j sagðri syslu. sem til bar. Þess þridia ad greindur Jon laugmadur var vegfarandi. og matti ecki suo leingi (dvelia) sem laug geingi á þetta hans mal. Þui fyrir allar þessar greiner. dæmdum vier fyrrnefndir doinsmenn Arnor finnzson kongz vmbodzmann j þornesþingi skylddugan ad taka þennañ mann Jon Halldorsson þar þa og flytia heim til Stadarfellz á Medalfellzstrand a heimili Stulla Bonda Þordarsonar og setia hann þar nidur sundinn og seigi af sijna Abyrgd. og vera þa vid skildur ad saklausu huat af honum verður sýðar. Enn vær dæmdum optnefndan Stulla Þordarson þar skylddugañ vid honum ad taka edur taka láta og alla abyrgd á honum eiga sem laug votta. og hann skylddugañ ad hallda honum j fullu fangelsi þar til og suo leingi sem lauglegur domur fellur á þetta hans mal. huort hann er þess valldur edur eigi þar sem greindur lauginadsetur þing til. Hier med dæmdum vier adur skrifadir menn Jon

halldors son ríett fangadañ fyrir adur sagt vondt áyckti og ríett sakalaust ad rinda hann og fíotra sem adra kongs fanga vnder laug og dom. Og til sanninda hier vm setium vier fyrnefndir menn vor jnsigli fyrir þetta domsbref skrifad i saugdum stad. deigi og ari sem fyrr seigr.

286.

14. Maí 1511.

á Hólum.

ÓLAFR Filippusson selr með samþykki Einars sonar sins Gottskalki biskupi á Hólum jörðina Auðkulu i Svinadal fyrir jarðirnar Ytri- og Syðri-Borg i Vestrhópi, með þeim at-riðum, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XLI, 3, frumrit á skinni. Öll (8) innsiglin, nema brot af einu, eru dottin frá. — AM. Apogr. 3421.

Kaupbref vm auðkulu og borger tuafr j vesturhópi.¹⁾

Þath giorum uer jóñ prestur þorgilsson Einar oddsson jóñ Einarsson jóñ þorgeirsson grimur jóñsson guðmundur Jndridason halldor sigurdsson og halldor jónsson leikmenn godum monnum uitanligt með þessu uoru opnu brefi þa er lídít uar frá guðz burd þusund. fimf hundruth og ellefu ar. æ holum j hialltadal manudaginn nesta fyrir halluarcz-Þesso²⁾. worum ueer j hið sæum og heyrðum á ord og handaband þessara manna. wors uerduga herra og andaligx fodur gothskalks með guðs nað biskup(s) ath holum af einne alfu Enn olafs filiphussonar og einars olafssonar. sonar hans. af annare. aller j einu handabande. ath suo firir skildu. ath nefndur olafur selde með samþycke uplagi og jayrde einars sonar sins fyrir greindum herra biskup Godskalk jordina alla auðkulu er liggur j suinadal. með aullum þeim gognum og giædum sem þessare greindre jorðu fylgir og fylgt hefer ath fornu og nyiu og fyrir nefndur Einarr sonur hans uar fremst eigande ath ordinn. j erfð epter solueigu biornsdottur modr modur sina. epter þui sem godra manna domur og logmanz urskurdur þar um giorr ut uisar til fvllrar eignar og efin-

1) Utan á bréfinu með allgamalli hendi. 2) þ. e. 12. Maí.

ligrar. og frials forredis undan sier og sinum erfingium. enn under biskup Godskalk og heilagæ kirkiu. Hier æ motj selde optnefndur biskup godskalk olafe filippussyne tuer jarder er suo heita ytri borg og enu sydre er badar liggia j uestra hope j uidedal i breidabolsstadar kirkiusokn. med aullum þeim gognum og giędum sem þessum fyrr greindum jordum fylgir og fylgt hefur ath fornu og nyiu. og biskup Gothskalk uar fremst eigande ath ordinn og eigi er adr med logum fra komith. undań sier og heilaga.¹⁾ kirkiu. Enn under einar olafsson og hans erfingia til efinligrar eignar og frials forredis. Skylldu og huorer firir sigh suara lagaríptingum æ þeim jordum er selldu. Enn þeir hallda til laga er keýptu. skylldu huorer afenda audrum fyrr greindar jardir ath næstum fardogum. hier til lukte olafur philippusson biskup Godskalk j reikningsskapp og jnstędu kirkiunnar æ audkulu. tuer jardir er suo heita grund og hollt er badar liggia j suinadal j audkulu sokn og þar til. x. malnytu kugillde. enn allan þann reikningsskap og kirkiugodz sem meire uar enn þetta. þu gaf biskupin kuittan og akięrulausan einar olafsson og hans erfingia þar um enn vndirbatt sigh sialfan ath suara kirkiunne þar fyrir suo framt sem jordin audkula gengi ecki af honum med laugum. en allur reikningskapur okuittur sem ath fornu hefir uerit. ef hun kynne af ath ganga. kynne og suo at uerda ath biskup gothskalk gieti ecki halldith jordunne audkulu fyrir ofrikis sakir. þu skilde hann sier aptur sinar jardir borgirnar badar og hann skyllde rięttiliga mega at sier taka domlaust. veri og þer jarder teknar med ofriki¹⁾ af olafi er biskupin selde honum þa skyllde biskupin fęu honum adra peninga jafnğoda. enn eiga þar sialfur sokn æ jordunum. Ogh til sanninda. hier um. settum uier fyrr greinder menn uor jnsigli fyrir þetta jarda-kaups bref. er skrifath war j sama stad og are. tueimur dogum sidar enn fyrr segir.

---

1) Svo. 2) hér stendr „teknar“ aptir í frbr., og er því ofaukið.

287.

25. Maí 1511. á Öndórsstöðum.

Dómr útnefndr af Grími Pálssyni, kongs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, um réttaryrði Kolbeins Haldórssonar við Pétur Tumason.

AM. Fasc. XLI, 4, frumrit á skinni. Fyrir bréfið hafa aldrei komið fleiri en 4 innsigli, og er nú tvö af þeim dottin frá. — Gömul afskrípt af þessum dómi er í ÍBél. Khd. 125.A 4to bl. 97, skr. c. 1680 eða fyrri.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eða heyra senda Magnúss þorkelsson jón þorsteinsson jón þorláksson jón magnússon þorkell augmundzson og magnúss jónson Q. G. og sína kunnigt giorandi at þa er lídíd uar fra guds burd m. d. og .xj. ar a manudagin næsta efter halluards Messo¹⁾ um uorid a helgastodum jreykiadal a þingstad rettum uorum uier j dom nefnder aff erligum manni grime palsyne er þa hafde kongsins syslu og umbod j þingeyjarþingi at dēma um þa akēru er petur thumasson kērde til kolbeins halldorssonar um þau rettarjyrde og sakargipter sem kolbein halldorson hafde talad uid petur thumasson. uar þar stefnan upp lesin med suo latande sokum. xu. fullrettisordum og. uj. halfrettisordum. kom fram firir oss bref med tueggia manna innciglum at suarin hefde uerid oll þessi ord. þui dēmdum uier kolbein skýlldugan at giallda petre halfa fimtu Mork j fullrette a hueriu fullrettisorde en konginum. iiij. Mærkr. en. ij. merkr a halfrettisordum en petre halfan rett. en um þa sauk sem kolbein kerde til petr's at hann hefde gripid firir sier hest upp fra krossMesso um uorid og til olafsMesso en petur uēndizt lane at. eða giof en ongum uitnum. þui dēmdum vier kolbein skýlldugan at sueria eid þar firir sýslumaninum ad hann hefde huorke gefid ne led ne leingre heimilld a giort en atta daga a hestinum en at eidnum unnvm dēmdum uer kolbeine slikan rett sem login ut uisa um uinnumisse en þau sakferle og ordbragd ssem²⁾ kolbeinn kērde til peturss dēmdum uer kolbein skýlldugan at leida tuo loglig uitne hier a þinginu eða jnnan halfsman-

1) þ e. 19. Maí. 2) Svo.

adar at petur thumasson hefde slikum ordum uid hann talad en at þessum uitnum leiddum og eidum suordum dæmdum uer slikan rett kolbeine af petre thumassyne og kongdomenum a hueriu fullrettisorde sem logbok ut skýrer en um saul sie gollden j fardogum hin fyrstu en at mikels-Messo j haust aunnur þridiu at audrum fardogum fiordu at audru hauste. Og til sanninda hier um settum uier fyrr nefnder domsmenn uor incigli firir þetta domsbref giort a aundorstodum j reykiadal jn festo urbani paua martiris a sama are ssem ffyr sseger.

288.

25. Maí 1511.

á Þverá.

VITNISBURÐR, að Guðrún og Helga Helgadótr gefa Narfa Ingimundarsyni umboð til að selja Brandi Pálssyni jörðina Gautastaði í Fljótum, og að Narfi hafi svo gert, fyrir tíu málnytu kúgildi og tíu hundruð í þarflegum peningum.

Skjalabók Landsskjalasafnsins 94. 4to bl. 24—25 með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Hier Eptær fylgia Gautastada Bref.

Þad giorum uier Arnbiorn Þoruardsson. Bauduar Magnusson. Hallur Jonsson og Bæringur Jonsson Godum monnum kunnugtt med þessu voru opnu Brefe ad æ Þueræ j Skagafirde. vorum vier j hia saum og heyrðum æ ord og handsaul þessara manna Gudrunar Helgadóttur og Helgu systur hennar af eirni halfu. Enn Narfa Ingeniundssonar af annarj ad suo fyrir skildu ad þessar greindar systur Gudrun og Helga feingu adur nefndum Narfa Ingemundarsyne fullt og laught vmbod med handabande til að selia Brande Pálssynj jordina Gautastade j fliotum er liggur j huappstada kyrkiusokn er þær hielldu sier til arfs og eignar fallit hafa epter sinn faudur helga heitiun vigfusson. suo og þar þa samstundis saum vier adur nefndir nienn og hia vorum ad fyrnefndur Narfe selde med handabande adur nefndum Brande pálssyni til fullrar eignar og frials forrædis þessa

somu jord Gautastade med ollum þeim gognum og gjædum sem þessare greindre jordu fylgir og fylgtt hefur að fornu og nyiu og þær og þeirra fader hafde fremst eigande að ordit. hier j mot skillde Brandur gíefa x malnytu kugillde og leigia onnur .v. og þar til x^c j odrum þarfligum peningum sem Narfa hjkade að taka.

Samþykkti þennað giorning vmbod og kaupskap orný asgrimsdotter kunna opt nefnds Narfa en moder þeirra Gudrunar og helgu adur nefndra. skildu þær sier aptur suo vordna peninga af Narfa Ingemundssyni sem fyrir jordina kom edur synnum vmbodsmanne ef verda kynni. Skillde þær edur þeirra vmbodsmadur suara lagaríptingum æ þessari jordu gautastodum enn Brandur hallda til laga og að sier taka að þeim fardogum er þa voru. for þesse giorningur og kaupskapur fram æ sunnudaginn næstað epter vppstigningardag vm vorit þa lidit var fra Guds Burd 0 d xj ar.

Og til sanninda hier vm setium vier vor Jnnsigle hier fyrir þetta jarda kaupsbref.

289.

7. Júní 1511.

í Snóksdal.

ÁREIÐARDÓMR Arnórs Finnssonar, kongs umboðsmanns (í Þórsnessþingi), um landamerki Hólmlátrs á Skógarströnd og Gunnarsstaða.

Eptir frum riti á skinni í Frumbréfasafni Jóns Sigurðssonar Nr. 8, og er skinnbréfið skorið sundr yfir um þvert á tveim stöðum, og þar hefir verið kliptr þveingr úr bréfinu, svo að nokkra stafi vantar í hverja línu. Þetta má þó fylla eptir gamalli afskrípt bréfsins á pappir, gerðri á Drangarþingi á Skógarströnd 15. Maí 1694 og staðfestri af Thomasi Pétrssyni, Rögnvaldi Ásmundssyni, Þórði Þorleikssyni, Grími Jónssyni og Vigfúsi Árnasyni. Á þá afskrípt er ritað: „Þessi Dómur var upplesinn fyrir Manntalsþings Réttinum á Dröngum þann 31. Júlí 1819.

J. J. Bonnesen“.

Ennfremr: „Upplesid fyrir abúandanum Eiríki Eiríkssyni á Gunnarsstodum þann 19 Augusti 1819 af ockur Biarna Jónssyni, Gudbrandi Magnussyni og Joh. Sigurðssyni“.

holmlaturs bref.

Þat giorum uær [Gudmundur f]jinnsson. ormur illuga-
son. jon suarthofdason. egill jonsson. þorðr dadason og a[rne]
jonsson godum monnum uiturligt med þessu uoru o[pnu
brefi. a]t þa er lidit uar fra hingatburð uors herra jhesu
christi. Oð og ellifu ár. fôstu[dag]in næsta fyrir huitasunnv¹⁾
uorum uær til[krafdir] af sigurdi boñða dadasyni ok helga
jonssyni. suo og af arnori finzsyni kong[z vm]bodzmanni.
at rida a lañdamerke j millum [holmlat]urs a skogarstrond²⁾
er sigurdr dadason atti og gunnarsstada er helgi jonsson
atti. u[ar] helgi jonsson þar stefndur af sigurdi dadasyni [ð
sagða]ð d]ag a fyrr greind landamerki til logligs añdsuars
vm sagdt mál. fyrir greindan arnor kongs umbodzmánn vnd-
ir þann dom sem þ[eir dandizmenn] dæmdi sem hann til
nefndi huad rett og saunn lañdamerki skylldu uera a mill-
um sagdra iarda. nef(n)di greindur arnor oss j dom [hier um og
kr]afði oss fullnadardom a at leggja huad gliufurá skyllði
uera at rettu og lañdamerkia a uar kóllut millum opt greindra
ja[rða. J fyrst]v kom þar fram opit bref med godra manna
jnsiglum. huort sigurdur boñði fram þar [ad] gliufurá uæri
riett lañdamerki millvm [optgrein]dra jarda. huert giort uar
fyrir. viij. uetrvn og lxxx.³⁾ þess annass at uær a [rid]um
bædi hit nedra og efra wt og austur a[llt ð fiol]l fram. og
leizt oss ollum þat gliufurá riett uera sem fellur wr arnar-
d[al og] allt til siofar. enn eingin önnur. þess þ[ridia ad
h]elgi hafði eingin bref edr þjfvising hier a mote. þui dæmd-
vm uær [fyr] nefnder domsmenn med fullu doms at[kuæde
þ]a saumu a sem fellur wr arnardal og allt til siofar riett
landamerki [ve]ra og uerit hafa millum sagdra iarda holms-
l[æturz og G]unnarsstada. allt fra sio nedan og j uotn fram
a fioll. enn ong[ua l]æki edr kuislir adrar.

samþykkti [med oss þe]nna uorn dom arnor finzson
kongs umbodzmánn og setti sitt jnnsigle med u[orum] jn-
siglvm fyrir þetta domsbref skrifat j snokxdal [j midde]llum
a sama are degi sidar enn fyrr seigir.

---

1) þ. e. 6. Júní. 2) skogarstrond, frbr. 3) þ. e. 1423.

290.

20. Júní 1511.

á Hraunum.

GOTTSKALK biskup á Hólum kvittar Jón Oddsson eldra og Jón Oddsson yngra, annan af fimm, en annan af fjórum barneignum með meinalausum konum.

Bisk. 3. Fol. bls. 517, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—1642.

Kvittantia tueggia Jona Oddzsona fyrir Barn-
eigner aff Biskup Gottskalcki.

Wier Godskalck med Gudz náð Byskup a Holum gior-
um þad godum monnum kunnugt med þessu woru Opnu
Briefe. ad wier hofum giort og giefid. Jon Oddsson hinn
eldra og Jon Oddsson hinn yngra. aullungis kuitta og á-
kiærulausa fyrir oss og worum Epterkomendum kyrkiunn-
arformounum. vm þær Barneijgner er þeir medkiendust fyr-
er oss. ad þeir hefdi átt vid meijnalausum kvinnum. Jon
Elldri vm fimm Born enn Jon jngri vm flogur. oc so þeirra
Barna mædur gieffum wier kuittar vm þessar fyrrgreindar
Barna eigner fyrir oss og worum Epterkomendum. og til
fullrar audsyningar og sanninda hier vm. setium wier wortt
secretum fyrir þetta kuittunar Brief. giort á Hraunum j fliot-
um hinn næsta dag epter festum corporis Christi anno Do-
mini mº. Dº. xiº.

291.

23. Júní 1511.

í Árnesi.

Dómr útnefndr af Sturlu Þórðarsyni, kongs umboðsmanni
milli Geirhólms og Hrutafjarðarár, um ákæru Sturlu til Jóns
Jónssonar um ásetu og yrking á jörðu konu sinnar, Guð-
laugar Finnbogadóttur, þriðjunginum í Krossnesi.

Dómabók í 4to bls. 107—109, úr safni Jóns báyfirdómara Pétrs-
sonar, skr. um 1630—1640 (= a). — MSteph. 62. 4to bl. 26b—28a
skr. um 1650 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar (dómrinn
hér heill, en afbakaðr á stöku stað). — ÍBfél. 125B. 4to nr. 107. (fú-
ið) skr. c. 1680 (styttr). Ágrip, alls ónýtt, af dómi þessum eru víða
í dómabókum, stundum með brjáluðn ártali (1533 eða 1599).

Domur ef madur situr á jordu otekinni.

Ollum monnum sem þetta Bref sia edur heýra sendum vier Asmundur Clemensson.¹⁾ Heming²⁾ Þordarson. Jon Þordarson. Jon Salamonsson. Jon Biarnarson og Jon Jonsson q(uediu) g(uds) og v(ora) k(unnigt) g(iorandi) að þa lided var frá hingadburdi vorz herra Jesv Christi 1511 ár manuð(aginn) næstañ fyrer [Johannis Baptiste³⁾ j arnesi j trekyllisvið⁴⁾ á þijngstad riettum vorum vier j dom nefnder af velbornum manni Stullu Þordarsýne. er þá hafdi herra kongsinz sýslu millum geirholmz og brutafiardarðr. að skoda huoria magt. [edur afl⁵⁾ hafa skilddi su ákiera er Stulli Þordarson klagadi til Jonz Jonssonar. að hann hefði haft og halldid yrkt og vnned þann þridiung j jordunni Crossnesi. er Stulli Þordarson hiełtt eign kuinno⁶⁾ sinnar. gudlaugar fimbogadotter. eptir þeim brefum sem hann liet þar vpp lesa. huor það jóni hiełldu. að fimbogi Jonsson gallt gudlaugu dottur sinni þridiung j krossnese. og suo þridiunginn j melum j nordurfirdi. og selianese og þridiunginn af þeim xij kugilldum er þar stodu med fyrr greindum jordum eptir þui sem giorningzBref Narfa Sigurdssonar og Sigurdar Narfasonar þar vñ giort vtuijsar. Þui j firstu grein dæmduñ vier stefnuna logliga og manninn⁷⁾ rietteliga⁸⁾ fyrerkalladañ og Beiddum⁹⁾ vier fyrrnefnder dömmzmenñ adurnefndan Jon Jonzson þar¹⁰⁾ þá fram ad¹¹⁾ leggja fyrir oss. ef hann hefde nockud skial edur beuijsing. það honum mætti til bata koma fyrir adur greindar sakargipter Stulla Þordarsonar edur vñast [þeim nockrum vitnum¹²⁾. er honum mætti til bata koma. enn hann sagdest þar augu fyrir vñast kunna¹³⁾. vtan Teitur B(ondi) Þorleifzson hefði býgt sier¹³⁾ jordina krossnez og kugilldiñ er þar med stodu.

---

1) Svo öll, — sem og er rétt, — nema 62, sem hefir: „Philemonsson“ (!) 2) 62; Hening α; Hemingur, hin. 3) [Johannis Baptiste (þ. e. 23. Jún) 62. Episcopi Johannis (sem þó er 21. Apr. og annar í páskaum !)] α; 4) leiðrétt; α hefir „kietistlisvið“; 125B hefir: „Reykiaholltzvið“ 5) [oc valld 62; 6) konu 62; 7) Jon 125B; 8) logliga 62; 9) báðum 62. 10) 62; þau α. 11) b. v. 62. 12) [þui nockru 62. 13) b. v. 62.

Nu sokuð þess að þar kom frá þessum Bæf og Bæfúsing¹⁾ vnder góðra manna Insiglum. þuor suo jnnæhielldu að Nærfi Sigurdsson vegna sona sinna og Sigurdur Nærfason sinna vegna gulldu fimboga Jonssýne og Teiti Þorleifssýne þessar adur skrifadar jarðer og kugilldi j þann fieskada og mismun er þeir vrdu þeim vīm²⁾ skillduger. en fimbogi Jonsson gaf og gallt gudlaugu dottur sinni ut af sier adurnefndan þridiung³⁾ j jordunum og kugilldunum og fyrrnefndur Stulli Þ(ordar)s(son) hafði adur að sier tekid. hennar vegna. bygdi og bældi þridiunginn j þrattnefndum jordum og kugilldum uppa iij år edur leingur suo að⁴⁾ einginn átalði. þess og annarz að þar kom frá vitnisburður⁵⁾ að Stulli Þordarson hafði ridit heijm til Teitz Þorleifssonar og bodit honum til rieltz lagaskiptiz á tigtnefndum jordum og peningum. en hann sagdist alldrj skilldi⁶⁾ með þeim giora. og þar mætti huer hafa og halda sem villdi fyrir sier. og þar skilldi hann alldrj vpp á tala⁷⁾. vissum vier og fyrir full sannendi. að þessar adurskrifader peningar hafa alldrj sokter vered af optskrifudum Stulla Þordarsýne með logum. Þui dæmdum vier þridiunginn j ollum tigtnefndum jordum og kugilldum gudlaugu fimbogadottur til fullrar eignar vera og vered hafa sijðan fader hennar gaf henni það⁸⁾. Medkendest og þar fyrir oss adurskrifadur Jon Jonsson að fyrr nefndur Stulli hefði fyrirboded sier að hafa og halda það sier til heyrdi j jordum og kugilldum upp á ij år. En hid iij áred hefði hann sent sinn vimbodzmann að logfesta og kirsetia og forbijoda bæði halld á jordum og peningum og fyrir þann⁹⁾ skulld að suo greiner vor Landz L(aga) Bok að þar sem madur situr á jordu otekinni. þá á landzdrottinn lóð alla. þui dæmdum vier optskrifadur L(ogriettu)m(enn) tigtnefndan Jon skilldugað að giallda þrútt¹⁰⁾ nefndum Stulla Þordarsýne tuo falldar lanskyllder vppa þessi iij år og tuofallt landnám og ij falldar leigur vppa ij år. en það iij^a áred. sem hann liet beidast og krefia kugilldanna. þá dæmdum vier að þau skilldi giallast með fullum laga avexte. Skilldi tigtnefndur Stulli Þordarson eignast þridiung j aullum daud-

1) — ar 62. 2) b. v. 62. 3) fiordung (f) 62. 4) 62. 5) — ar Bæf 62. 6) sl. 62. 7) telia 62. 8) þær 62. 9) þá 62. 10) 62; tigt a.

um peningum & optskrifudum jordum og þær¹⁾ ríettílíga mega að sía taka. enn landskílldernar og landnam þar með leigur og laga auðxt skíldi Jon Jonsson gíallda að næstum fardaugum Stulla Þ(órdar)s(yne) eða hanz umþodzmánni.

Samþjýkti þennañ vorn dom²⁾.

292.

27. Júní 1511.

í Ríða.

8. September 1512. á Reykhólum.

VITNISBURÐ, að Einar Þórólfsson játaði, að hann hefði í umboði Diðríks Pínings tekið við tveim lestum skreiðar af Þorleifi Björnssyni í skuldir Solveigar Þorleifsdóttur til konungs, og fyrir þá skreið hefði Solveig feingið Þorleifi hálfar Akreyjar til fullrar eignar.

AM. Fasc. XLI, 5, frumrit á skinni. Bæði innsíglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 5720.

vm ackureyar.³⁾

Þat gíorvm víð brandr einarsson og þorðr arnbiarnarson goðvm monnum kvnnígt með þessv ockrv opnv brefe at arvm effer gvdz býrd þvsvnt fim hvndrvth og xj ár favstvdagín næstan fyrir visithacionis marie vorum víð stadder j rífe æ snefellsnese j hols kirkiv sokn hía víðthale þessara manna er so heitha einars þorólfssonar og biarnar þorleifssonar. var þeirra thale so hattad at biorn þorleifsson frette einar effer hvort at hann hefde ecki nockura skreid borid vpp af favdr sínvu þorleife biornssyñe vegna pínings heithins og bad hann vel gíora og bera þar vott vñ. en greindr einar sagdizt þat vil(ia) gíora og meðkendizt þa fyrir ockur og morgvm avdrvm er þar vorv í býdine bæde jnlendzker og vtlendzker at þorleifr heithín hefde lathed afgreida sía thvær lester skreidar vegna dírek pínings. j þat gíalld og skvñlder sem solveigh þorleifsdotter hafde lofad honum kongsins vegna. og firir þa savmv skreidina hefde

1) þá 62. 2) þ. v. 62. 3) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

og greind solveigh feingit nefndvm þorleife biornssýne thil fvlrrar eignar halfar akvreyiar er ligia j stadarhol's kirkiv soká og hier vñ sagdizt hann vilia fvlfnadar vithne bera ophnefndum birne nær sem hann villde sier til seigia. hier efter vilivm (vid) sveria ef þess vinnvr þavrf thil. Og thil sanniða hier vm sethivm vid ockur jnnsigle fyrir þetta vith- ishvrðarþref er giortt var æ reykholvm æ reykianese mid- vikvdagin næstan fyrir krossmessv vñ havstid are sydar enn fyr seiger.

293.

1. Júlí 1511. á Öxarárþingi.

Dómr útnefndr á Öxarárþingi um þann toll, „sem mínum herra konginum var jataðr á Alþingi hið fyrsta sumarið af biskupunum, lögmönnunum, lögréttumönnunum og öllum al- múganum, hvort hann skyldi gjaldast eðr eigi af þeim, sem heima voru, jafnvel sem þeim, á þinginu voru og játuðu“, en toll þennan, sem Kristján konungr hinn annar hefir beiðzt, kölluðu landsmenn „gingjald“.

Dómr þessi þekkist nú ekki, nema í tveim afskriptum einum frá 17. öld, og er þó hvorug vel góð. Að efni til er þó dómrinn heill í texta þeim, sem hér er nefndr A, og enda að nokkru leyti í B, þótt afbakað sé. Um ártalið ber báðum afskriptunum saman, að dómrinn sé frá 1511, og svo bætir B því við, að þetta hafi verið „í tíð Benedikts Horst höfuðsmanns og Vigfúsar Erlendssonar lögmanns“. En ekkert af þessu getr á neinn hátt farið saman, og er þetta því með öllu marklaust. Benedikt Horst (Histen) var ekki hirðstjóri hér á landi 1511, heldr 1499—1502. Vigfús Erlendsson var og hvorki lög- maðr 1511 né um þau ár, sem Benedikt Histen var hér hirðstjóri, heldr var hann lögmaðr 1513—1520. Hinsvegar var Þorvarðr Erlends- son, bróðir Vigfúsar, lögmaðr sunnan og austan á árunum 1499—1502, samtíða Benedikt Histen, og yrði þá nafn Vigfúsar að vera hér mis- skrifað fyrir nafn Þorvarðs bróður hans, hvort sem dómrinn ætti að vera frá hirðstjórnarárum Histens eða frá 1511, því að þá voru þeir lögmenn Þorvarðr og Jón Sigmundsson. Þar á móti var Vigfús Erlendsson hirðstjóri hér á landi 1508, einmitt það ár, sem vér nú höf- um fyrstu skýrslu um, að Kristjáni II. hafi verið borgað „gingjald“ (Nr. 190), og kynni hér af því að hafa orðið einhver málablöndun.

Það er og auðsætt að þref um „gingjaldið“ hefir staðið yfir í nokkur ár. Konungur mun hafa hugsað sér að koma því á sem árlegu gjaldi, en það hafa landsmenn viljað varast. Það er ekkert, sem rekur það, að ártal dómsins 1511 sé rétt; tvmælin um ártalið hefðu tekið alveg af, ef betri afskriptin (A) hefði sagt skilmerkilega til dómnefnendanna — sem hún sleppir alveg — og talið dómsmenn mann fyrir mann, en þar telur hún af 24 að eins fjóra, sem að visu voru allir uppi um þetta leyti. Því til stuðnings, að ekki þurfi að ugga ártal dómsins (1511), er það, að Jón lögmaðr Sigmundsson skipar í sýslubrífum þeim, er hann gefr út 1509, að fullgera gingjalds útboð konungs (Nr. 229 og 246).

A.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608.

Domur vm Gingjald.

Það Giorum vier Þorsteinn Fimbogason. Halldor Brinolfsson. Brandur Einarsson og Arnor Finsson. Godum monnum vitanligt með þessu voru opnu brefi. að þa er lidit var fra hingad Burd vors herra Jhesu christi M. d. xi Ar. manudæginna næsta eptir pietursmesso og pás¹⁾ á almenniligu auxarapingi. vorum vær til nefndir með audrum dandimonn-um að dæma vm þann Toll. sem minum herra konginum var jataður á alpingi hid fyrsta sumarid. af biskupunvm. Laugmaunnum. Laugriettismaunnum og aullum almuganum. huort hann skyldi gialldast edur eigi. Af þeim sem heima voru. jafnvel sem þeim á þinginu voru og jatudu.

Nu af þui vær vissvm að það uoru laug hier j landi og suo annarstadar. at það skulu allir fyrir laug hallda. sem enu bestu menn samþyckia á alpingi edur audrum storfundum leikir og lærdir. Þess annars að oss leijst það ecki skynsamligt að þeir fauijser menn sem heima sitia skulu það Briota og bakferla sem syslumenn og laugriettismenn samþyckia á alpingi sem laugum eiga að rada. Þui dæmd-um vier Laugriettumenn xxiiij alla skattmenn og sierhuorn skyldugañ að giallda minum herra konginum Christiern með Gudz nad. nu einu sinne suoddan gialld sem hier eptir skrif- að stendur.

1) þ. e. 30. Júní,

Peir menn sem skatt eiga að gjalda sem eiga ve gjaldi eyri. Enn þeir sem eiga x^e gefi x alnir. enn þeir sem eiga x^{ve} edur minna enn x^{ve} gefi xu alnir. enn þeir sem eiga x^{ve} edur meira gefi xx alnir. og gefi j godum peningum. smiore edur vadmali og audruni godum peningum. Skal þetta fie taka huor syslumadur j sinni syslu. Enn huor Boñdi sem þetta vill eigi gjalda þegar heimt verdur. sekur vj aurum. skal þetta gjald ecki gjalldast optar enn nu.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrrnefndir menn vor Jnnsigli fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad og Ari deigi sijdar enn fyrr seigir.

B.

Landsbókasafn 790. 4to bls. 194, skr. c. 1690.

Domur vm nyañ skatt.

Anno 1511 var dæmt a Alþingi j tjd Benidicts Horst Hofudzmanz og Wichfuser Elliudssonar logmans vm þann toll sem konginum var jatad a alþynge hid firra sumarid af ollum Bestu monnum vtañ vebanda oc junañ. En dæmdist af 24 huortt hann skyldi gjalldast Edur Eij af þeim sem heima satu¹⁾ Edur Ecki nema af þeim sem a alþyngi voru og jatudu. Nu af þuj vier vissum að það voru Log hier j landi og suo annarstadar að það skuli allir fyrir log hallda sem hiner bestu menn a alþyngi sampickia. þess og annars að oss leist það Ei skinsamligt að þeir faujsir menn sem hejma sitia skule það briota og bakfella sem syslumenn og Logriettumenn sampickia þa dæmum vier alla skattbændur og alla adra Eyrrn og sierhuorn skillduga að gjalda H(erra) konginum Christian 3 (!) m(ed) G(uds) n(ad) nu Einu sinni suoddan skatt. að sa sem a ve gjaldi v alnir. x^e gjaldi x alnir. sð Er a x^{ve} gjaldi xv alnir. x^{ve} madur gjaldi xx alnir og giefi það j godum og gillduum peningum. vadmali. skreid. smiori og flitiandi Eyrrir og taki huor syslumadur j sinne syslu. Enn huor sem þetta vill Ei gjalda fyrir annad alþynge

1) voru, yfir linunni í hdr.

sekur 6 ørum og 4um morkum j domrof. skal þetta gialld
Ei gialldast offtar En Eitt sinn.

Og til sanninda hier vñ.

294.

9. August 1511.

í Tungu.

VÍÐSLU og aflátsbréf Fellskirkju í Kollafirði útgefið af Steph-
áni biskupi í Skálholti.

AM. Apogr. 2363 með hendi Árna Magnússonar „Ex originali
Einars Einarssonar Syslumanns. Þetta bref er ríett skrifad og bok-
stafat epter originalnum. Jtem rité ur þeim böndunum skrifad sem
þar inne eru. so þar uppa er ad byggia“. (AM).

Ver Stefan með guds nad biskup í Skálholtti giorum god-
um monnum kunnigt með [þessu] voru opnu brefi ad í heidur
vid gud sæla guds modur mariam og einkanlega hinn heil-
aga Olaf konung haufum vær vigt kirkiuna under felli í
kollafirði með þeim maldaga sem hnn hefer ath fornu haft.
gefandi í guds trausti og allra heilagra. einkanlega með rauk-
semd blezadra postola petri et pauli. og modur vorrar heil-
agrar kirkiu. xl. daga aflat aullum og sierhverium rett[skrip]-
udum monnum þeim sem með godfysi vitia heilagrar kirkiu
í greindum stad [til b]ænahalz sid eda snemma eda heyra
þar gudlegt embætti. Jtem og þeim sem nauckra goda hluti
giora kirkiunni til gagns og upphelldis. í hverium hellzt hlut-
um [sem] þat kann ath vera í peninga tillaugum eda ar-
beidi. eda nauckrum aulmausugjordum. skipum vær kirkiu-
dagenn a olafsmessu sidari. Og til sanninda hier um fest-
um vær vort insigli fyrir þetta kirkiuvigslubref. Skrifat í
Tungu í Steingrimsfirði in vigilia Sancti Laurentii martiris.
anno Domini. Mº qvingentesimo. xj.

295.

26. Augúst 1511. á Hóli í Bolungarvík.

SKIPAN og skipti Stepháns biskups í Skálholti á testament-
umgerð Solveigar Björnsdóttur.

AM. Fasc. LXV, 16, viddisse á skinni gert í Skálholti 21. Október 1512, sem aldrei hefir verið innsiglað. AM. Apogr. 787 með hendi Árna Magnússonar eptir LXV, 16. — AM. Fasc. LXXIII, 14, transskript á skinni frá 27. Aug. 1517. Sjá biskupsdóm frá 29. Júní 1512.

Vær Stephan með gudz náð biskup í skalholtti Giorum godum monnum kunnigt¹⁾ með þessu woru opnu brefi. ad sub anno gracie M^o d^o xi^o. æ holi í bolungarvíjk. þridiudagin næsta²⁾ efter festum sancti Bartholomei apostoli. hofum uer giort þessa skipan ok skipti á testamentum giord solveigar biornsdottur. Godrar minningar. Einkanliga á þeim peningum sem hun gaf baurnum sinum. þeim er hun nefndi laungetin.

[Jn primis³⁾ jone jonssyne jirdina alla eyri j seydisfirdi fyrir xx. c. ok iiij. c. {betur³⁾].

Item hol j aunundarfirdi fyrir xvij. c.

Item úss ok gil fyrir xvj. c ok xx.

Item hanhol fyrir xij c.

Item geirastadi fyrir iiij. c.

Item skipum ver þeim brædrum. Birni [Jonssyne⁴⁾ og einari. Hol j bolungarvíjk fyrir lx. c.

Item breidadal [enn nedra⁴⁾ j aunundarfirdi fyrir. xx. c. ok iiij. {betur.³⁾}

Item Gault ok keflavík fyrir xx. c.

Item meire hlid fyrir xx. c. ok iiij c. {betur.³⁾}

Item backa fyrir xij. c.

Item mydal fyrir xij. c.

Item tunga⁵⁾ fyrir xij. c.

Item minne hlíð fyrir viij. c.

Item meira hraun⁶⁾ fyrir vj. c.

Item minna hraun fyrir iiij. c.

Item kroppstadi fyrir iiij. c.

Item skipum uer með sama hætti Brigidu⁷⁾ jonsdottur arnardali fyrir xxx. c.

---

1) viturligt lxxiii. 2) næstan lxxiii. 3) [sl. lxxiii. 4) [b. v. xxiii. 5) tvngv lxxiii 6) lxxiii; hrun lxx, 16. 7) Birgittu lxxiii.

Item Breidabol ok backa fyrir. xxx. c.

Item kristinu jonsdottur. kirkiubol [j aunundarfirde¹⁾ fyrir xxx. c.

Item efstabol ok kroppstadi fyrer xxx. c.

Biodum ver ok skipum undir skyllða hlydni. bædi lærdum ok²⁾ leikum at hallda obrigðuliga³⁾ þenna vorn giorning ok skipan efter worum domi ok vrskurd.⁴⁾ suo framt sem þeir uilia fordaz forbod ok bann af heilagri kirkiu ok oss. Ok til sanninda hier wm festum ver vort insigli fyrir þetta peningaskiptisbref skrifat á sama ari ok degi sem fyrr segir.

296. 3. September 1511. á Hrafnseyri.

STEPHÁN biskup í Skálholti úrskurðar Jóni, Birni, Einari, Brigitu og Kristínu, börnum Solveigar Björnsdóttur, þá peninga til eignar, sem skiptabréf biskups frá 26. Aug. 1511 (Nr. 295) segir til.

AM. Fasc. LXV, 16, vidið á skinni gert í Skálholti 21. Okt. 1512 og hefir aldrei verið innsiglað. — AM. Apogr. frá 787 með hendi Árna Magnússonar eftir LXV, 16. Sjá biskupsdóm 29. Júní 1512.

Vær stefan med gudz náð biskup í Skálholtti Giorum godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefi. Sak-er þess at langur time er lidinn sidan ver vorum beiddir ok krafdir i almenniligri prestastefnu. at giora skiluisliga grein á testamentum giord solveigar bjornzdottur godrar minningar. huersu þat skyldi skiptazt eda skikazt med einu ok audru. Ok ver kaulludum til med oss ærliga prelata ok presta. suo ok skiluisa leikmenn ok giordum þa þar til suo sem oss uar moguligt. Enn af þui at þat sem ecki greiddizt þá. þa hefer nu hier til undandregizt. þui ottumzt ver at oss meigi þar nockur ábyrgdarhlutr af reiknazt. ef þat dregdzt suo undan leingur. þui at heilags anda nað til kalladri. at suo profuodu ok fyrir oss komnu. sem suarin uitni hafa borit.

1) [b. v. lxxiii. 2) lxxiii; sl. lxxv, 16. 3) sl. lxxiii. 4) vrskurde lxxiii.

Seigum vær med fullu doms atkuædi og laga vrskurdi. saurn-um greindrar solueigar. jone. Birne. Einare. Brigitu. Kristinu. Suo vordna peninga til fullrar eignar ok frials forrædis vpp á fyrrnefnt testamento. sem adur erv tinder med æ kuednum nofnum j þui brefi sem hier er med fest þessum vorum um domi ok urskurdi. fyrirbiodande aullum ok sierhuerium under fullt fordod ok bannz pinu. þenna worn dom ok urskurd at hindra eda hindra lata. Skulu þessi fyrrnefnd baurn eda þeirra umbodzmenn frialsliga at sier taka alla adur greinda peninga þar sem þeir liggja med moguligri afgreizlu. wpp á þeirra vegna sem á bua. at lesnum ok heyrðum þessum vorum domi ok urskurdi. Ok til sanninda hier um. festum wer vort insigli fyrir þetta domsbref. ok urskurdar. skrifat á hrafnsseyri j arnarfirði. Midvikudaginn næsta fyrir natuuitatem beate MARIÆ virginis. Anno domini M^o d xj.

297.

3. September 1511. á Hrafnseyri.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Guðmund bónda Andrés-son um reikningskap kirkjunnar undir Felli í Kollafirði.

AM. Apogr. 2364 „Ex originali Einars Einarssonar Syslumanns“. „3. Septembris 1511 var Stefan biskup staddr á Hrafn(s)eyri í Arnarfirði, og um það leita verdr þetta bref utgefid ad vera. festum cuthberti er annars 20. Martii. Enn sa dagur eda hinn 19de geta ecki hier vid komid. Translatio Cuthberti er 4. Sept. Er so brefit utgefid 3. Sept.“ (AM.)

Vier Stephan med guds nad biskup j Skalholti giorum godum monnum kunnigt med þessu woro opnu brefi. ad guðmundur bondi andresson hefer giort oss fullan og allan reikningskap. sem oss vel æ næger. wegna kirkjunnar under felli j kollafirde. wt af hennar porcione og mortuarífs. sem fallit hefur sidan andres bondi godrar minningar guðmundz-son stod reikningskap. af adur greindre kirkju. worum foruerara næsta biskup magnusi godrar minningar til þess sem nu er komit. Þui giorum uær adur nefndan guðmund bonda

aulldungiss kuittan og ækærulausañ wm allañ adurnefndan reikningskap fyrir oss og ollum uorum epterkomendum: kirkunnar formonnum j skalholtti. Og til sanninda hier um festum uær wort jncigle fyrir þetta kvittunarbref skrifad æ hrafseyreyr j arnarfirde in profesto sancti cutberti. anno domini. m^o d.^o xi.^o

298.

18. Nóvember 1511.

í Skálholtti.

Dómr útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholtti um fulla skipleigu sekt Einars Þórðarsonar, landseta Skálholtsstaðar, fyrir það að hafa ekki róið á staðarskipinu, svo sem ráðsmaðr hafi lagt fyrir landbúa stólsins í landastefnu að róa fyrr á staðarius skipum en annara manna.

Bisk. Skalh. Fasc. II, 13, frumrit á skinni, og hafa verið fyrir því fimm innsigli — AM. Apogr. 2519 með hendi Árna Magnússonar. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 507—508. Transskript af þessum dómi frá 22. Febr. 1544 er og í Bisk. Skalh. Fasc. II, 14—15.

Afskript af dómi þessum, gerð eptir frumritinu og staðfest í Langholti í Flóa 22. Febr. 1719 af Grími Magnússyni og Þorgils Sigurðssyni, er og í Landsbókasafni 62. 8vo. Aftan við þá afskript stendr í frumriti:

„Framan skrifadur domur var opinberlega upplesinn á Grafar, Nups, Husatofita, Wælugerdis, Bæjar og Stoxeyrar Manntalsþingnū á þessu vore þingsöfnudenum dheyðrande. til merkes ockar underskrifud nöfn, ad Langholte i floa d. 1. Junij 1719.

Grimur Magnusson. Sigurdur Ketelsson“.

Ollum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda asbiorn sygurdson. jon hédinsson. þoraren skeggiason prestar. einar eyulfson. jon gudmundzson og þoraren sigmundzson leikmenn kvediu guds ok sina kunegt giorunde ad sub anno gratie m^o. qvingentesimo undecimo i skalhollte i biskups-tungum þridiudagin næsta epter marteinsmesso, worum vær til nefnder af erligum herra sthepane¹⁾ med gudz nad biskup up i skalholtti at skoda og ransaka hveriu einar þordarson

1) Svo.

væri skyldugur heilagri kirkiu og biskupenum fyrir það er hann hafde ecki roit a stadarskipino svo sem skilit var uppa hann. War greindur einar þar þa laugliga stefndur af razmannenum. Kom og þar sanliga firir oss at razmaduren hefde svo firirskilit a landastefnu þa er hañ bygde kirkiunnar iarder. at stadarens landbuar. þeir sem reri edur leti roa skyllde roa fyr a stadarens skipum enn annara manna i aullum þeim verstaudum sem þeir fengi þar ecki tion ut af edur skada. og því at heilax anda nad til kalladri dæmdum ver sagdan einar þordarson og hvern ahan þa ð sem slíks dirfízt skyldugan at giallda stadnum fulla skipleigo. suo sem fellr a því skipi sem honum er til sagt at roa æ. og sekan fullretti kirkiunar ad auki. Og til sanenda hier um settum uer fyrnefnder menn uor jnsigli firir þetta domsbref skrifat i sama stad dag og æri sem fyr seger.

299.

1511.

í Svignaskarði.

VITNISBURÐR Oddgeirs Grímssonar, að Haldór Guðmundsson hafi goldið Þorleifi Björnssyni fyrir 30 ára eða meir jörðina Svignaskarð í þrófentu sína.

Bisk. Skalh. XVIII, 42, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.
— AM. Apogr. 2385 „accuratissimé“ eptir Skálholtsfrumritinu.

Um suignaskard.

Þat giori eg oddgeir grímsson goðum monnum viturligt med þessu minv opnu brefi. at. eg uar hia þorleifi biornssyni. á æykholum og hans man. war þar þá haldor guðmundzson j þrófentu ath þui ath eg heyrdi þar þá wintal weitt. og þessi hans þrófenta ætti at koma j uerd fyrer suignaskard j borgarfirde. Og suo heyrdi eg þar wñ talat og wíjd. ar añars stadar. ath greindr haldor hefði selltt adr nefndum þorleifi fyrr nefnda jord suignaskard. Og alldri hefi eg heyrð kuitad ath eigi hafi fullir peningar fyrer komit greinda jord edr nockr hana ákiært edr þá peninga sem fyrer hana skyllði koma. Ðað eg suo stad(id) hafa wppá þria

tigi wetur eda leingur. huorki greindr halldor nie nockur annar fyrr en nu j uetur. Og til sanninda hier win sette eg mitt insigle fyrer þetta witnisburdabref skrifat j suigna-skarde j borgarfirde ærum eptter guds burd fimtan hundrud ára og ellefu ára.

300.

14. Janúar 1512.

í Vallanesi.

Jón Oddsson „á Hörgslandi“ gefr Erlendi bónda Bjarnasyni til eignar og sóknar fé nokkurt, er Jón mætti réttilega eignast.

AM. Apogr. 4299 „Ex originali Peturs Asmundssonar a Ketilsstödum“.

Þat giorvm vier snore arnason. þosteinn arnason. og þorvardvr arnason godum monnum kvnniet med þessv vorv opnv brefe at vier vorvm þar i hia savm og heyrðvm a ord handaband þessara manna ellendz bonda biarnasonar og jons oddsonar a havrgzlande at hann gaf honum til fyllrar eignar og allrar soknar þa peninga sem þorsteinn haralldzson hafde haft fra klippstavðvm af þeim arfe sem honum fiell at lagvrm og hann hafde avngvan reikningzskap af stadet eda af hans forsomvn hafde farest en greindur jon matte riettelega eignast. Og til sanninda hier vm festv vær advr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta vitnisburdabref er skrifuad var i vallanese a völlum næsta dag efter geisladagen arvm efter gudz byrd. M. d. og xij ær.

301. 26. Janúar 1512. í Kalmanstungu undir Jöklum.

HALDÓR Þorgeirsson gefr Þorgerði dóttur sinni alla jörðina Jörfa í Krossholtskirkjusókn fyrir þau tuttugu hundruð, sem hann gaf henni til kaups við Jó[n Bjarna]son.

Eptir afskrípt síra Helga Sigurðssonar á Melum (d. 1888), gerðri 20. Febr. 1872, af Jörfabréfum eptir transskripti frá 1619, sem orðið var skemt.

Það gere eg Halldor Þorgeirsson godum monnum vit-
anligt. að eg [gere kunn]ugt með¹⁾ þessu mijnu opnu Briefi
at ec hefe lukt Þorgerde dottur minne jördina alla Jörfa er
liggur i [Kross]holtz kyrkiu sokn til fullrar eignar og frials²⁾
forrædis fyrer þau xx^{ed} sem eg gaf henni til kaups með
Jo[n Biarna]son með öllum gögnum og giædum er greindum
Jörfa fylger oc fylgt hefur at fornu og nyiu og eg varð fremzt
eigandi at itakalaus. Og til sanninda hier [um setta] eg
[mitt] insigle fyrer þetta brief er skrifat var i Kalmanstungu
undir Jökulum manudaginn næstan eptir conuersio³⁾ sancti
Pauli arum eptir guds burd fimtan c^d vetra og xij vetur.

302.

28. Janúar 1512.

undir Núpi.

VITNISBURÐAR Kristínar Sumarliðadóttur um skipti þeirra Jóns
Björnssonar bónda sins, „guð hans sál náði“, og Magnúsar
Eyjólfsssonar á jörðunum Tungu i Hörðadal og Þorsteins-
stöðum i Dölum, með öðru fleira, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XLI, 19, frumrit á skinni með einu innsigli. Höndin
á bréfinu er lík hendi Björns Guðnasonar.

vñ tungu j haurdudal og þorsteinstadi.⁴⁾

Það giorec kristin suma(r)lidadotter godvm monnum vit-
urligt með þessv minv opnv brefi. að ec medkennvntz að ec
vissa jon heiten biornson minn hvsbondi sem gvd hans sal
nade giorde magnuse eyolfssyne jardaskipte að bon og beizlv
greindz magnus sialfs. hver svo woru að greindr jon biorns-
son fieck honum tvngv j havrdadal j snoksdals kirkiv sokn.
enn magnus lagdi og fieck honum aptur jgen þosteinsstade
j davlym. er opt greindur jon hafde honum og hans konu
sigride adr feinged. Medkennvntz eg og adr greind kristin
að adh ec gaf alldri samþycke ordlof nie navckvd vpplag æ
tungu til þess adh jon heiten fiengi magnvsi hana framar

1) leiðr.; i, afskrípt síra Helga. 2) leiðr.; sialfs, afskr. síra Helga.
3) Conuent . . ., afskrípt síra Helga. 4) Utan á bréfinu með hendi
frá 17. öld.

enn svo að optgreindr magnus og hans kona legde ockur aptur greinda jord þosteinstade sem dandi menn vita hann hefur giortt þui hann hafde þar epter vmbod yfer henni ockara vegna og býgdi hana vnder ockra havud og giorde svo reikningskap bondanum af landskýlld þar af sem avdrvm jordum han hafde vmbod yfer hans vegna. svo og adrer dande menn sem þar hafa nv vmbod haft sidan hafa svo bygt þessa jord þosteinsstade bondans vegna sem adrar. J þridi(u) grein medkennvntz ec opt greind kristin að ec gaf þar fvllt samþycke ordlof og vpplag til aðh optgreindur jon heitin biorsson selldi narfa jonssyne þessa optgreinda jord þosteinstadi. og til sanninda hier vm setta ec mitt jnsigli firir þetta bref skrifad vnder nvpi j dyrafirde miduicudagin næsta firir purificacio sancte marie vm vetrin. anno domini m d xii.

303. 12. Febrúar 1512. á Stað á Reykjanesi.

VITNISBURÐUR um peningaskipti Maguúsar Þormóðssonar millum barna sinna og Katerinar konu sinnnar.

AM. Fasc. XLI, 21, frumrit á skinni. Innsiglið er dottit frá.

Skiptabref epter Magnus Þormodsson.¹⁾

Þat giore eg eireckur biarnason godvm monnum kynigt med þessv minv opnv brefi at eg var vid staddur j mula j isafirdi þa er magnus heiten þormodzson la sivkur nockrv adur en hann andadizt at hann giordi peningaskipti millvm barna sinna og katerinar konv sinar at minv radi og allri forsavgn. skyldi steinn sonur hans hafa mvla og þat algiort bv er þar stod saman. en loptur skyldi eignast hlid j altafirdi og at avk ii kvgilldi. keypti og þa fyrr nefndur steinn at magnvsi fedur sinum vigdisarstadi en steinn skyldi svara gvdrvkv systur sine þar j staden .x. hvndrvdvm. en gvdrvkv sem snorri helgason atti sagdizt opt greindvr magn-

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld; þar stendr ranglega „Þoroddsson“.

us hafa af garde leyst með sinn hlvt. katerinv konv sinni skipadi hann nes halft og þar til nockur kvgildi heldur en eeki j sina heimanfylgiv en katerin vnderbatzt at svara kristinv dottur sini því sem hana brast við adrar sinar systur. en petre seni fyrir nockrvn arvm var sigldur af landinv sagdizt titt skrifadur magnus avngvm peningvm skipta en ef sva beri til at hann kæme aptur þa skyllði avll sysken hans leggja honum at til tavlldv. giordi þratt nefndur magnus þessi peningaskipti a sidvztvm dagvm lifs sins og alldri avnor sva eg vissi. og til sanninda hier vm setta eg mitt insigli fyrir þetta vitnisburdabref er skrifad var æ stad á reykianesi fimtvdagen næsta fyrir simonsmessv arum epter gvds byrd þvsund fim hvndrvt og tolf ar.

304.

18. Febrúar 1512.

á Staðarhóll.

VITNISBURÐUR um, að Guðbjörg Ljótisdóttir hefði samþykkt að Gunnsteinn Arnfinnsson bóndi hennar seldi Haldóri presti Tyrfingssyni hálfa jörðina Hvammsdal í Saurbæ, og að fullir peningar hefði fyrir hana komið.

AM. Fasc. XLI, 14, frumrit á skinni með tveim innsiglum.

Þat gervm við jörðendr sveinbiarnarson ok jon jonson godum monnum uiturligt með þessu ockru opno brefi at æ þridivdaginn næsta epter purificationem sancte marie uirginis¹⁾ j brimnesi j uiduikr kirkiu soku uorum uid j hia ok heyrðum á at gudbiorg liozdotter medkendizt firir ockr at hun hefði fullt jayrði ok samþýcki til gefit at gunstein anfinzson bondi hennar skýllði selia sira halldore tyrfingsyni jordina huamsdal sem ligr j stadarhols kirkiu sokn hálfa er hvn sagdizt erft hafa epter fodr sinn ok modr með fullu handabandi. sagdizt hvn ok uita at gunsteinn bondi sinn hefði fulla ok alla peninga upp borit firir sagda hálfa jord huamsdal. her epter uil(i)vm við sueria ef þurfa þiker. ok

1) þ. e. 3. Febr.

til sanninda her um settum uid fyrr greinder menn ockr jn-
sigle firir þetta bref sem skrifat uar á stadarholi j saurbæ
midvikudaginn næsta firir chatedra petri arum epler guds
burd. M. d. ok xij ár.

305.

20. Febrúar 1512.

í Fagraskógi.

VITNISBURÐUR um kaup þeirra Sæmundar Jónssonar og Sig-
mundar Guðmundssonar um jarðirnar Brú og Sólheima í
Mýrdal.

AM. Fasc. XLI, 22, frumrit á skinni frá síra Skúla Þorlákssyni.
Innsiglið er fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 4415.

Vitnissburður Vm bruar og Solheima kaup.¹⁾

Þath gere eg þordur ísleifsson godvm monnum vitur-
ligt með þessu minv opnv brefi að eg var hia stad(d)vr í
hoffelli í hornafirdi a manvdagin næsta efter marteinsmessv
er þeir sæmvndur ionsson og sigmvndvr gvdmvndzson keyptu
iordvnm brv og solheimvm með handabandi. svo og var eg
vid stad(d)ur að holmfridur biarnadottir samþýkti iardakaup-
it sem eg trvi log til stædi. og lagakavp vt visar með handa-
bandi. ok til saninda hier vm set eg mitt inzcgli firir þetta
bref skrifvat var í fagraskogi a galimastord²⁾ a fostudagin
næsta firir catidra petri apostuli. þa lidid var fra gudz burd.
M. d. og xij ar.

306.

13. Apríl 1512.

11. Janúar 1513.

VITNISBURÐUR um sölu Lopts Magnússonar til Jóns Steinsson-
ar frænda síns á fjórum hundruðum í jörðunni Nesi í
Grunnavík.

1) Utan á bréfinu með hendi frá e. 1700. 2) Svo = Galmaströnd.

AM. Apogr. 986 „Ex originali Sæmundar Magnússonar a Hole i Bolungarvík“.

Þat giori eg jon olafsson godvm monnvm kunnigt med þessu minv opnu brefi at um uorit æ þridia dag paska þa lidit uar fra hingatburdi vors herra jesu christi þusund .u. hundrut og xij. ar uar ec hia sa og heyrdi ð at loptur selldi med handabandi joni steinssyni frænda sinum flogur hundrut j jordune nesi er liggur j grvnauk j stadar kirk(i)u sokn med soddan uerdi at adr greindr jon steinsson lofadi at greida fyr skrifudum lopti magnussyni. .iiij. hundrut j þridiunga peningum j malnytu fridu og daudum peningum. skyldi þetta jardar verd greidaz a prenum tolf manudum en hvad er þa uæri ogreitt af þessum peningvm skyldi jon steinsson fullu leiga huad epter sinu lagi. suo heyrdi eg og jon olafsson fyrskrifadr at tittnefndr loptur magnússon var ad frettr þa j þat sama sine huort hann mætti þetta giora med logum. en hann sagdi þat satt vera og kuezt alldri olafi eirigssyni hafa sellt ne lofatt þessum jardar parti j nesi nema hann fylgdi honum til ætra laga þa snori aklagadi hann vm hlid j alftafirdi. svo og sagdi titt nefndur loptur at þrattnefndr olafr hefði lofad at taka son sin til kenzlu og fa ser smor¹⁾ nockut og sagdi hier aungua raun a hafa ordit. og hier epter uil ec adr greindr jon olafsson sueria. Og til saninda hier vm setta eg mit jnnsigli fyrir þetta uitnisbvrðarþref huert er gjort uar þridiudagin næsta fyrir geisladag j sama stad ari sidar en fyr seiger.

307.

29. Apríl 1512.

á Viðivöllum.

Dómr útnefndr á prestastefnu af Gottskalk biskupi á Hólum um arftöku Einars prests Magnússonar eptir Haldór Brands-son föðurföður sinn, en síra Einar var ættleiddr og arfleiddr.

Skjalabók Landsskjalasafnsins, 94. 4to bl. 53—54 með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — ÍBfél. 67. 4to bl. 72b—73 með hendi síra Eyjólfssonar á Völlum (d. 1745).

1) Svo.

Domur vīm Halldor Brandsson dæmdur af
Biskup Gottskalk¹⁾.

Þad giorum vier Abote Jon. Prior Nicholas. Jon Þorgilsson. Olafur Klængsson. Pietur Palsson. Jon Jonsson. Þorleifur Jonsson. Þorbiorn Jonsson. Steingrimur Þessason. Olafur hallsson. Þorsteinn Jonsson. Jon Sugurdsson Prestar Hólabiskupzdæmiss godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ad sub anno gratie 1512 fimtudaginn næstañ fyrir tueggia postula messo Philippi et Jacobi a Vijdeuðllum j blonduhlid a almenneligre prestastefno vorum vier j dom nefnder af Gottskalk med Gudz nad biskuþe ad holum. at dæma skoda rannsaka vīm þa akiæru. er Einar prestur Magnussen kiærði til Jons finnbogasonar. er æiknudust og toldust syskina syner sijn a mille. Kiærði Einar prestur magnussen til Jons finnbogasonar vegna margrietar halldorsdottur modur Jons. enn faudursystur sinnar ad greind Margriet Halldorsdotter stædi sier fyrir arfi er honum²⁾. hefdi fallit eptter Halldor brandsson fodur margrietar. og fodur fodur sinn. var Einar prestur ættleidingur og arfleidingur. enn margriet skilgetin dotter halldors. kom þar frañ ættleidingarþref sera³⁾ Einarz magnussenar j hueriu ed suo stod ad halldor brandsson jatadi sýni sinum sira magnuse ad arfleida son sinn einar og (sýskin hanz⁴⁾ sem j þrefino standa. til þess hlutar. er sýra magnus stod til eptter fodur sinn halldor. stod og suo j sama brefi ad greindur sijra magnus arfleiddi son sinn Einar. og onnur hans sýskin sem j þrefino standa. eptter logbogarinnar ordum sem ættleidingarþrefit vtuijs-

1) Svo látandi ágrip af þessum dómi er í Landsbókasafni 63. 4to bl. 87b. skr. c. 1640, í „Nockur andsuor a mote þeim sem ættleiddum monnum vilia fra Erfdum hrinda. M(agnusar) B(iorns)s(onar)⁴⁾“.

Ættleidsludomur. 1512.

Jtem 1512 dæmde Biskup Gottskalk med xij kienne-manna domi og vrskurde sira Einar Magnussyne ættleiddum arf eptter halldor Brandsson fodurfodur sinn þann sem fader hanz stod til. so hann hefde jafnañ hlut við skilgetna dottur Halldors Brandssonar.

2) henni, 67; og 94. 3) b. v. 67. 4) [önnur hans sýskin 67.

ar. logdu þeir vnder biskupsins¹⁾ vrskurd og prestadom Jon finnboason j vmbodi modur sinnar og síra Einar²⁾ sinna vegna. ad halda þann dom og vrskurd sem prestarnir dæmdu og biskupinn vrskurdadi þeirra a millum. vñ sagðan arf.

Þui j(n) nomine domini amen. dæmdum vier fyrr skrif-ader prestar. med fullu domz atkuædi. allan þennan halfan arf. eptir fyrr sagðan halldor brandsson síra Einare Magn-ússyne til logligrar og fullrar eignar vera og verit hafa eptir þui sem logbokin og Heriolfsbref vtuijsar og frialsliga mega ad sier taca og tecid hafa þennan halfan arfinn³⁾ eptir halldor brandsson. ad ollu suo profudu sem fyrir oss er komit.

Og til sannenda hier vñ et cetera.

308.

29. Apríl 1512.

á Víðivöllum.

Dómr útnefndr á prestastéfnu af Gottskalk biskupi á Hólum um undanfæri Ólafs Filippussonar af kirkjugarðssaugun (i Víðidalstungu 1483, þegar Ásgrímur Sigmundsson var veginn).

AM. Fasc. XLII, 7, frumrit á skinni. Af 22 innsiglum er nú að eins brot eptir af 4 fyrir bréfinu. — Apogr. 3423. — AM. Apogr. 397. og JSig. 66. 8vo eptir transcripto frá 20. Apr. 1515.

Domur vñ undanfæri olafs philippussonar
fyrir kirkiúgardin i videdalstungu.⁴⁾

Þat giorum uier broder Einar med gudz nad aboti á munkapæra. broder jon med gudz forsia aboti á þingeyrum. broder nicolas med gudz myskunn prior á modruuollum. finnbogi Einarsson. jon þorgilsson. gudmundr jonsson. gilsbrikt jonsson. olafur klængsson. petur palsson. nicolas uilhialmsson. jon jonsson. jon arason. þorbiorn jonsson. gvnnar þordarson. jon ionsson. þorbiorn jonsson. halluardr biarnason. bersi jonsson. gisli gudmunzson. steingrimr bersason. þorsteinn ionsson. einar magnusson ok þorleifur jonsson.

1) 67; biskups 94; 2) 67; sl. 94. 3) arf. 67. 4) Utan á bréfinu með fornri hendi.

prestar holabiskupsdæmis, godum monnum uiturligt með þessu uoru opnu brefi, at sub anno gracie M^o quingentesimo. duodecimo. á fimtudaginn næstað fyrir íj postula Messo. philippi et jacobí á uideuollum í blonduhlíd í skagafirdi á almenniligri prestastefnu, uoro uer í dom nefnder af uorum andaligum fodr godskalk með gudz nad biskup á holum, at skoda, innuirdiliga at rannsaka oc fullkomliga um at dæma þat undanfæri, er olafur philippusson hafði giort, með svordum tylftareidi ok adr giort bref þar um gior ut uisar, þui in nomine domini amen, dæmdum uer þann tylftareid, lögligan og¹⁾ fullmectugt undanfæri sem olafur philippusson hafði giort fyrir savrgun kirkiugardzins í uíðidalstungu, fyrir abota jóni þorualszyni á þíngeyrum er þa uar officialis heilagrar holakirkiu. Sor og⁴⁾ olafur philippusson þa þar fyrir oss fullan bokareid at hann hefði alldreigi peninga til gefit abota jóni til þessa undanfæris, sannadi oc abote jón þar fyrir oss með sinum ordum þenna sama eid, at olafur philippusson hefði sier alldreigi peninga til gefit þessa undanfæris, Suo sagdizt og¹⁾ olafur philippusson ecki uilia þess giallda þo at broðer hans eða brædr hefði talat af sier sitt undanfæri, leizt oss og¹⁾ þat logligt uera at þeir mætti huorki fyrirgiora ne fyrirtala eidum uitnum undanfæri eða profun olafs philippussonar þui þar mundu huorer uita sinn giorning, þui í sama domi dæmdu uer olaf philippusson aullungis kuittan og¹⁾ ákærulausan, heilagrar kirkiu uegna, um sagða savrgun kirkiugardzins í uíðidalstungu, ok greindan olaf uid skilinn þetta kirkiugardz malit bæði fyrir lærðum ok¹⁾ leikvm at öllu suo profudu, sem fyrir oss hefer komit, Ok til sanniða hier um settum vier uor innsigli fyrir þenna uppskrifadan dom sem dæmndr uar og¹⁾ vpp sagdvr í advr greindan stad oc dag a sama are og fyrir seiger,

309.

29. Apríl 1512.

á Vífólsvöllum.

Dómr útnefndr á prestastefnu af Gottskalk biskupi á Hól-

1) Svo hér.

um um lausn á jörðunum Viðidalstungu í Viðidal og Urðum í Svarfaðardal, en Jón Sigmundsson var í fyrirvari um jarðirnar.

AM. 240. 4to bls. 16—18 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — Landsskjalasafn 94. 4to bl43a —44b með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

annar domr vm Jon Sigmundzson¹⁾

Þad giorum vier broder einar med gudz nad áboti á mukapuera. broder jon med gudz myskun aboti á þingeyrum. broder Nikulas med gudz náð prior²⁾ á modruuollum j horgardal. finnogi einarsson. jon þorkielsson.³⁾ gudmundur jonsson. gilbrigt jonsson. olafur klængsson. pietur pállsson. nikulas vilhialmsson. jon jonsson. jon arason. þorbiorn jonsson. [gunar þordarson. þorbiorn jonsson.⁴⁾ halluardur biarnarson. hessi jonsson. jon jonsson. gijsli gudmundsson. steingrijmr bessason. þorsteinn jonsson. olafur hallsson. einar magnusson. polleifur jonsson og jon sigurdsson prestar hola-biskupzdæmis godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ad sub anno gratiæ m d xij á fimtudaginn nærstan firir tueggia postulamesso philipi og jacobi á vijduuollum⁵⁾ j skagafirdi j blonduhlið á almienniligri prestastefnu vorum vier j dom nefnder af vorum andligum faður Gottskalk med gudz náð biskupe æ holum ad skoda og jnuirduliga ad rannsaka huerzu leingi su lauzn skyldi standa æ jorduni vididalstungu j vijdedal. somuleidis og á jorduni vrdum j suarfadardal og þeim kirkiugozum sem sá domr vtvijisar sem þar er áður vm dæmdur. þui at þar stendur ecki tijni til nefndur huerzu leingi su lauzn skal standa. þui beiddi biskup gottskalk oss og krafði og suo til skyldadi heilagrar kirkiu vegna og sinna hier fullt domz atkuædi á ad leggja sem vier uissum sannast. sagði biskup Gottskalk þar firir oss verid hafa fiogr á sijðan jardernar voru dæmdar til lausnar og vid aunguum kirkiugotzum hefði

1) Á undan á bls. 1—9 er dómrinn um Jón frá 1505. (DI, VII, Nr. 708)

2) prior 94 3) Svo; rétt: Þorgilsson. 4) [sl. 94. Þessi nöfn eiga að visu að standa, eru rétt, sbr. annan dóm frá sama stað og degi. 5) videuollum 94.

hann tekid j vjddedaltungu nema jorduni sialfri. vissum vier fyrr skrifader kennimenn ad þad var satt suo og vissum vier ad biskup Gottskalk toc ad sier vrder epter þui sem domr þar vm dæmdur vtuijsar. enn eigi vitum vier hueria adra peninga hann hefur þar tecid nema kirkiunnar peninga. nu firir þa sauð ad eingin lausn er fram komin j suo langann tijma af greindum jordum og einginn stodugur og laugligur sami á giordur vm greint kirknana gotz vid biskupinn af þeim sem med laugum á ad leysa biskupinum j hönd edur hanz vmbodzmanne sem domurin hefur dæmt og eigi ad logum vpp bodid nie virt. þui jn nomine domine amen dæmdum vier tijltnefnder prestar þessara ædur nefndra jarda vjddudaltungu og vrda lausner kirkiunar vegna og biskupzins eij leingur standa eiga enn til nærstu fardaga nema biskupinn sialfur vilie leingur biðda¹⁾ kirknanna vegna. enn ef þá er eigi lausnin fram komin á jordunum j þeim peningum sem kristinættir skipar og skyrer ad gialldaz skule j kirkiu tiund sem er j vaxi eda uidi eda æykelsi. j hier-
 eptum godum og j vadmælum enn adra peninga dæmum vier ecki j kirkiugotzen²⁾ enn kristinættir skipar þá dæmdum vier fullkomliga fallid vera suo micid af huori jordu sem ecki er leyst vjddidaltungu og urdum enn alla huora firir sig ef ecki er leyst j fyrr sagdan tijma og æfinliga eign kirknana huora firir sig ad suo profudu [ollu sem firir oss hefr³⁾ komid nu⁴⁾. þuiat biskup gottskalk hefur sagt oss ad hann hefði⁵⁾ opt beidst lausnarinar og [eckí feingid⁶⁾. enn vm þann sakeyrer. sem dæmdur hefur verid og domarner vtuijsa og reikningskapurinn sem sanliga profaz og biskupenum sialfum til heyrer firir vtan kirknanna portionem dæmdum vier ad gialldaz skyldi med þrenum⁷⁾ solum. nu fyrst j fardogum nærst er koma þridiung þessa sakeyres. annann þridiung ad mickaelismesso nu nærst er kemr. þridia þridiung þessa sakeyris og reikningskapar ad audrum fardogum. hier næst epter. æiknadi biskup gottskalk þá þar fyrir oss⁸⁾ hæð þessa

1) liðda 94. 2) — gossino 94. 3) [sem nu hefur fyrir oss fram 94. 4) sl. 94. 5) hafe 94. 6) [feingit ecki 94. 7) þrenur 94. 8) 240 bætir hér „j“.

sakeyris og reikningskapar. voru þad hundrat¹⁾ hundrada [þriatijger hundrada²⁾ oc vij hundrud. eru hier med þau lxc i fastagotze sem dæmd voru fallin og tiundarhalld og oll hanz half lausagotz ad auki oreiknud.

Og til sanninda hier vīm setium vier fyrr greinder kennimenn vor jncigli fyrir þetta domzbref skrifad æ³⁾ klaustrinu þingeyrum laugardaginn næstan epter krossmesso vm vorid á sama are sem fyrr seiger⁴⁾.

310.

30. Apríl 1512.

á Reykhólum.

TRANSSKRIFTARBREF.

AM. Fasc. XXXIII, 24, transskriptið frumritað á skinni. Öll (3) innsigli dottin frá. — Apogr. 5715.

Hallsteinsness forna Bref.⁵⁾

Þath giorvm vær eyuindr gudmundzson. oddr þordarson. Snorre hafliðason og endride svarthzson godvm monnum kvānūckth med þessv vorv opnv brefi ath vær hōfvm sied og heyrth yferlesit opith bref med heilvm og oskavddvm hang-(an)ða jnsiglv so lathanda ord efter ord eem hier seiger.

[Hér kemr bréf frá 16. September 1498. DI, VII, Nr. 421].

Og til sanninnda hier vīm sethivm vær fyr nefnder menn vor insigle fyrir þetta tra(n)skriptarbref er giortt var a reykholvm a reykianese favstvdagiun næstan fyrir tueggia postula messa (!) philippi et jacobí þa lidit var j fra hingadburd vors herra jhesu christi þvsvnd. v hvndrvt og xij.

311.

6. Maí 1512.

í Dynhaga.

ÞORLEIFR GRIMSSON gefr Haldóri Sigmundssyni jörðina Árskóg hinn ytra á Árskógarströnd til fullrar og æfinlegrar eignar.

1) 94; hundrud 240. 2) [94; sl. 240. 3) ad 94. 4) p. e. 8. Maí 5) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

AM. Apogr. 158 með hendi Árna Magnússonar „Ex originali sira Hannesar á Snæfiollum“. Árni lýsir innsiglium.

Þat gere eg Jon Þorkelsson og Asgrimur Halsson godum monnum kunnigt með þessu ockru ofnu¹⁾ brefe at vid vorum þar i hia saum og heirdum²⁾ æ ord og handaband þessara manna þolleifs grimssonar og Haldors Sigmunssoñar at svo fyrir skjuldu at þolleifur grimsson gaf adur nefndum Haldore sigmunssyne iordena arskog en ytra et³⁾ ligur i arskogs kirku sonck⁴⁾ til fullrar eignar og frials forrædes med aullum þeim gaugnum og gædum sem greindre iordu fylger og flygt⁴⁾ hefur at fornu og nyu og þolleifur grimsson vard⁵⁾ freimzt⁵⁾ eigande at vorden kvitta og akærulausa bæde fyrir seir⁵⁾ og aullum sinum efterkomendum. skal greindur Haldor meiga skipa og bytta greindre iordu sem honum biheñtar best. Og til meire stadfestu og audsyningar hier um sette þolleifur grimsson sitt inslige⁶⁾ med ockrum insliglum⁵⁾ fyrir þetta bref et⁵⁾ giortt var i sydra Dynhaga i horgardall⁵⁾ fimtudeen⁵⁾ næstan efter krosmess(u) um voret arum efter gudz burd þussund fimm hundrut og tolf ar.

312.

11. Maí 1512.

á Auðkúlu.

ÓLAFR Filippusson og Einar sonr hans selja Gottskálki biskupi á Hólum jarðirnar Hrafnabjörg, Ljótshóla, Snæringstaði, Geithamra, Mosfell, Þremi tvenna og skóg i Blöndugili, — sem alt hafði átt Solveig Björnsdóttir, — en biskup geldr i mót jarðirnar Arnarstapa á Vatnsnesi, Hvol i Vestrhópi, Galtarnes i Viðidal og Vatnsenda i Vestrhópi.

AM. Fasc. XLI, 9, frumrit á skinni. Af 7 innsiglium er nú að eins brot eptir af einu. — AM. Apogr. 3424.

kaupbref um kulu i suinadal.⁶⁾

Þat giorum uær petur prestur palsson jon þorgeirsson grimur jonsson magnus árnason skúle gudmundzson þórar-

1) Svo. 2) ita est (AM.) 3) Svo = ed. 4) ita est (AM.) 5) Svo. 6) Utan á bréfinu með fornri hendi.

inn jonsson ok gudmundur þorleifsson leikmenn. godum monnum úturligt með þessu uoru brefi. at ærvm epter gudz burd. M. d. ok. xii. ár þridia daginn næstan fyrir halluardz-messu. æ. audkúlu j suinadal. uorum uær j hia saum og¹⁾ heyrðum æ ord ok handaband þessara manna. uors andarlígs faudurs godskalkz með gudz nðd biskup(s) æ hólum af eirne halfu enn olafs filippussonar ok einars ólafssonar sonar hans af anare. aller j einu handabandi. at suo fyrir skildu að nefndnr olafur selldi með samþycki upplagi ok jayrði einars sonar sins greindum biskup godskalki jardernar hrafna-biorg liotzholar snæringstader geithamrar mosfell með til greindum þraumum tueimur ok skoginum j blaundugile með aullum þeim gaugnum ok gædum sem þessum jordvm fylger ok fylgt hefer at fornu ok nýv ok fyr greindur einar olafsson uard fremst eigandi að j erfd epter solueigu biornsdottur modurmodur sína. epter þui seín gǫðra manna dǫm-ur ok laugmannz vrskurdr þar um giordur ut uisar til fullrar ok æfinligrar eignar ok frials forræðiss. unðan sier ok sínum erfingium. enn unðer biskup godskalk ok heilaga holakirkíu. Hier a móti selldi opt nefndur biskup godskalk olafi filippussyni ok einare syne hans. arnarstapa æ uatznese fyrir. xxx. hundrada. huol i breidabolstadar kirkiv sokn fyrir. xxx. hundrada. galltarnes j æsgeirsær kirkíu sokn fyrir. xl. hundrada. uazenda er liggur j uesturhopi j hǫla kirkiv sokn fyrir. xx. hundrud. með aullum þeim gaugnum ok gædum sem þessum fyrir greindum jordum fylgir ok fylgt hefer að fornu ok nýo. ok biskup godskalk uard fremst eigandi að ordin. og eigi er ádur með laugum frá komit. unðan sier ok heilagri hǫla kirkíu. enn unðer einar olafsson ok hans erfingia. til æfinlegrar eignar ok frials forræðiss. skylldu ok huorer fyrir sig suara lagaríptingum. æ þeim jordum er þeir selldu. en þeir hallda til laga er keyptu. skylldu huorer afhenda audrum fyrir greindar iard-er að næstum fardaugum. Ok til sannenda hier um settum uær fyrir skrifader menn uor jnncegle¹⁾ fyrir þetta jarda-

---

1) Svo hér.

kaups bref er giorrt uar j sama stad deigie ok are sem
fyr seigier.

313.

14. Maí 1512.

í Stafholtí.

VIGFÚS bóndi Þórðarson fær kirkjunni á Borg á Mýrum til fullrar eignar jörðina „Þjóðstaði“ (= Þursstaði), tólf hundruð að dýrleika, og tíu hundruð í Gufufit, og kvittar Stephán biskup í Skálholti hann um tuttugu hundruð frið af innstæðu kirkjunnar, en hér til skyldi hann leggja til 30 kúgildi og 60 ásauðar í innstæðu kirkjunnar æfinlega; leggr Vigfús kirkjunni og bækr og líkneski, gerir portionsreikning, og fær kvittan biskups fyrir.

AM. Apogr. 2255 „Epter originalbreffe hia Sr. Porde Jonssyne á Stadarstad, accuratissime“ (AM.)

Vier stephan med gvdz nad biskup j skalholte giorvm godvm monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefi. at vier hofvm bytt med vigfvs bonda þordarson kirkivnar vegna a borg a myrvm j svodan mata ad greindvr vigfvs bondi feck kirkivne til evenligrar eignar alla jordena þiodstade er liggur j borgar kirkiv sokn¹⁾ sem er .xij.^e ad dyrleika og þar til x.^e j gvfvfit. hier firir gafvm vēr adr greindan vigfvs bonda kvittan vm. xx.^e frid af instędvne. en hier til skyllde hann leggja kirkivne. xx. malnytv kvgillde. x. kyr og. lx. asavdar og skyllde þetta hennar evenlig jnnstęda vera ad avk þeirra xx.^e sem hvn a i heimalande.

Item hefur greindur vigfvs bonde stadiť fullan reikning-skap af porcione og mortvarijs sem fallid hefur sidan nęst vēr tokvm reikningsskapin af honum gallt hann kirkivne. iij. bękr. eina sekveńcijvbok de tempore de sanctis per annvm og adra bok missale. missale de tempore og de sanctis. per annvm. pridiv bok missale fra .ix. vikna fostv til paska firir. vj.^e og hier med gallt hann jvngfrv mariv likneske og annad likneske mariv magdalene firir ondr. vi.^e því gefvm vier

1) sonk, Apogr.

þrattnefndan vigfvs boða olldvngis kvittan¹⁾ og akiervlavs-
an vm greindan reikningsskap firir oss og ollvm vorvm ept-
erkomendvm heilagrar skalhollzkirkiv formonnum.

Og til sannenda hier vm festvm vier vort jnsigle firir
þetta maldagabref og kvittvnar skrifad j stafhollte jn profesto
sancti hallvardi martiris anno domini. m^o. d^o. xij.

314. [fyrir, um og eptir 1512].

MÁLDAGI Borgarkirkju á Mýrum (i tvennu lagi).

I.

Landsbókasafn 108, 4te bls. 451 (máldagasafn síra Jóns Haldór-
sonar í Hitardal).

Borg á Myrum.

So miked göts luckte Magnus bonde Audunarson Þorde
Sjgurdssyne a Borg.

first i kirkiufie lxxx asaudar og xij kyr. vje j hrossum.
enn þetta i hans fðdurarf: hundrad hundrada i jðrdum
og lausagotse.

So miked luckte Auduñ bonde Salamonsson Þorde Syg-
urdssyne á Borg.

vij kyr og xx i kirkiufie. xijje i gelldfie. j saudum og
nautum.

xxc i silfre og ix i hrossuñ.

kietil og vod firir hundrad.

Beigallde firir xij.^c

og Læker firir xij.^c

Þiotstader firir xij.^{c1)}

og þar til x kugillde bulæg.

[Borg á myrum og Anabrecku eiga þeir fedgar Bjarne
Oddsson. 6da syner hañs.²⁾

1) hér stóð ál i frumritinu, sem er of aukið. 2) Borgarkirkja eign-
aðist Þjótstaði (Þjodstade = Þursstaði) 14. Maí 1512. 3) [viðbót Odds
biskups (frá c. 1592).

II.

Landabókasafn 108, 4to bls. 428—29 (máldagasafn síra Jóns í Hitardal), tvær afskriftir (a—b). Þessi texti er í raun rétttri ekki annað en máldagaágrip af næsta bréfi hér á undan (Nr. 313).

Borg á mýrum.

Kirkia sancti Michaelis á borg á x kyr og lx ásaudar og¹⁾ xc j Gufufit og xij^c jörd er heiter Þiðstader er Vigfus bonde Þordarson luckte kirkjunne.

Jtem [gallt hann hier til^a] ij bækur firer vj.^c

[Jtem Mariuskrifft firir vj.^c]

315.

25. Maí 1512.

á Staðarhóli.

Dómr útnefndr af Birni bónda Þorleifssyni og Ögmundi Tyrfingssyni — og samþyktr af Ólafi bónda Guðmundssyni kongs umboðsmanni milli Gilsfjarðar og Gljúfrár — um ákæru nefnds Björns til greinds Ögmundar útaf arfi eptir Petr Jónsson bróður Sigríðar konu Ögmundar, en Björn reiknaði Páli Jónssyni mági (teingdafiðður) sinum arfinn eptir Petr Jónsson bróðurson sinn.

AM. Apogr. 5898 með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna „Ex originali“. „Brefed er á kalfskinn. með sex junsiglum og sjöunda lausum þveing“.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia ædur heyra senda stulli Þordarson. sigurdr narfasou. gudmundr finzson. Þorolfur augmundsson. asmundr klemensson og eyuindr gudmundson kuediu guds og sína kunnigt giðrandi ath æ fóstudaginn næsta fyrer gangdagauiku um uorit^a) þa lidit uar fra hingat burdi uors herra ihesu christi M. d. og .xij. ar i huamme i huamsueit uorum uær i dom nefnder af ærligum monnum birne bonda Þolleifssyni og augmundi týrfingsyni ath skoda og ransaka og fullnadardom æ ath leggja huorth su akæra skyllði nockra makt hafa æða ðngua er biorn bondi Þolleifson kærði þar til augmundar týrfingsonar. ath hann hefði eignath sigriði jonsdottir eiginkono sinne arf

1) sl. b. 2) [sl. a. 3) p. e. 14. Maí.

og audæfi. goz og peninga. laund og lausa aura epter petr heiten jonson brodr sigridar jonsdottur. j sezt. lög og dom fyrir lagt allan fyrsagdan arf. enn biorn bondi polleifson kalladi pal jonson mag sinn til þess arfs komenn uera epter petr heiten jonson brodrson sinn. toku þessir fyrrnefnder menn. biorn polleifsson og augmundr týrfingsson höndom saman oss fyrrgreindum domsmonnum hia uerondum með þeim skilmála at þeir skýlldu hafa þat og halda og alldre upp á tala huor um sig sem þessar fyrr nefnder domsmenn dæmdu þeirra j millum um þetta mal. Jtem i fystu grein dæmdum uær underlagit laugligt i allað mata og greindan biorn bonda polleifson löglegan suarsmann og soknar fyrr nefnz páls jonssonar mags sins epter þui sem þat umbodsbref utuisar sem adrgreindr biorn bondi polleifson las þar fyrir oss. Jtem kom þar fram uitnisburðarbref helga gíslasonar með hans heilu og óskóddu hanganda jnsigle at hann uar þar nær staddr at sera jon heiten jonson arfleiddi sigridi jonsdottur. dottur sina. epter þui sem bok gerir rad fyrir páli jonsyni hia uerandi og ollum arfi undan sier íatandi. Jtem kom þar fram uitnisburðarbref jons gudmundzsonar huert er suo inne hiełlt at hann uar þar hia at sera jon jonsson arfleiddi sigridi jonsdottur dottur sina epter lögum. J þridiu grein kom fram suo latandi uitnisburðr sýgnýjar jonsdottur ath hun hefði hia uerit fyrrsagdre arfleidingu. suo og eigi síðr kom þar fram opit bref páls jonssonar með heilu og óskóddu hangandi hans jnsigle ath hann meðkenn(i)zt ath hann hafi ollum arfi undan sier íatath þeim sem hann stod til epter sera jon jonsson brodr sinn með þeim skilmála. ath sigridr jonsdottur dotter sira jons skýłłdi til þess arfs leidazt. enn eingi hans börn onnr. suo meðkennizt og optnefndr pall jonson i þessu sinu brefi þrattskrifadr sira jon jonson hefði arfleitt sigridi dottur sina epter lögum. Suo og meðkennetzt optnefndr biorn polleifsson með sinu brefi og jnsigle ath (hann) uar hia at greindr pall jonson gaf ut allan fyrrskrifadan uitnisburð ord epter ord. enn titthnefndr biorn bondi polleifsson uændizt þui at pall jonson magr sinn geingi ecki uid fyrrskrifudum gerningi. nu saker þess

at greindr. biörn bondi þolleifson uændizt öngum þeim uitnum at oss virtizt hrinda mega brefum greindz augmundar. þui dæmdum uær fyrr nefnder domsmenn med fullu doms atkuædi þrattnefnda sigridi jonsdottur löglega arfleidda. og rettañ erfingia peturs heitens jonssonar brodr sins. suo framt sem helgi og jon oc sýguñ sueria fullan bokareid epter sinum framburdi oc aunnr tvö uitni þessum jafnhöð i sinum framburdi. en greindan augmund týrfingson lauglegan halldzmann allra peninga sagdrar sigridar kinnu sinnar. Skulu uitnin suarit hafa hith sidazta ath. michaelsmesso i haust at kemr. og augmund skýlldugan ath gera birne bonda bod suo longo fyrir eidaytokuna at hann meigi til koma ef hann uill. enn ef tittnefnudum augmundi fallazt uitnin. þæ dæmdum uær hann loglega mega i sitia. hafa og hallda þenna arf þar til hann er med löglegum domi af honum soltr. samþýcti þenna uorn dom olafr bondi gudmundzson sem þæ hafdi kongs umbod milli gilsfiadar og gliufrar og setti sitt insigle med fyrrnefndra domsmanna jnsiglum fyrir þetta domsbref skrifat æ stadarholi i saurbæ. þridiudaginn fyrir huitasunnu a sama are sem fyrr seiger.

316.

4. Júní 1512.

á Helgastöðum.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Grimi Pálssyni, kongs umboðsmanni i Þingeyjarþingi, um ágreining milli Ásmundar Sturlusonar og Þorleifs Þorleifssonar um arf eptir Ólöfu Haldórsdóttur, en Bergþóri, sem var sammæddr bróðir Þorleifs, hafði fallið sá arfr eptir Ólöfu systur sina.

MSteph. 61. 4to bls. 108, skr. c. 1660. — Landsbókasafn 791. 4to bls. 118—119, skr. c. 1630.

Domur vm arf.

Ollum monnum sem þetta Brieff sia edur heyra [sendum vier¹) Magnus Þorkielsson. Petur Thomasson. Audun

1) [791; sender 61.

Sugurdsson. Pietur Loptsson. Logriettumenn. Benedict Grijms-son. Sæmundur Sijmonarson. Þorkiell magnusson. Simon Þorsteinsson. Hoskuldur Runolfsson. Jon Þorlaksson. Magnus Jonsson og Hallur Kietilsson kuediu gud(s) og vora. kunnugt giorandi. þa hýded¹⁾ var fra Guds Burd 1512 vm vored á Helgastodum j Reykiadal þjngstad riettum. fostu- dæginna næstani fyrer dyradag vorum vier j dom n(efnder) aff Erligum manne Grijme B(onda) Palssyni. er þa haffdi mýjns²⁾ H(erra) kongsins syslu j Þjngeyarþjngge. ad dæma millum þeirra þeirra Asmundar Stullasonar og Þorleifss Þor- leifssonar. vm þann arf og peninga sem fallid hofðu j gard Asmundar og Christijnar konu hans effter Olufu Halldors- dottur. Enn Berþore fiell til Erfda effter Olufu systur sijna andada. sem var Broder Þorleifss sammæddur. Enn Þorleifur Reiknar sier til Erfdar³⁾ falled haffua. Kom fram fyrer oss Breff med godra manna jnsiglum. er giort var vm gipting Olufar og Jons Grijmssonar Broður Christijnar. Kom fram fyrir oss stefnañ. og var suariñ aff iður logligum vottum. Þui dæmdum vier hana logliga og Asmund logliga fyrer kalladañ.

J annari grein dæmdum vier Asmund skylldugañ ad sueria Bokareijð hiér á þjnginu. ad hann hefde ei það kaup- mala Brieff edur visse aff þui. sem Þorleifur kiærði effter. edur skilldugañ ad leggja aptur Brieffid Þorleife j hond. Enn vm þann arf Þorleifur kiærde til Asmundar. ad hann ad sier teked hefdi. og ologliga j setid. dæmdum vier titt n(efnd- um) Þorleife ad leyda ij loglig vitne. huorier peningar jnne stæde. Enn ef Þorleife fallast þesse vitni. þa dæmdum vier Christinu edur hennar vmbodsmann skylldugañ ad leggja fram slikt er hann vill. og vinne Eijð ad. ad Þorleifur hef- ur þa slikt. er hann á j hans gard. effter sinne samuisku. og ij skilrijker menn med honum. Enn fallest hun⁴⁾ á þess- um Eydi. þá dæmdum vier þeim Þorleiffe og Jone effter þui Brieffe sem fram kom fyrer oss xxx^c med þeim peningum er Jon haffdi [vid teked⁵⁾ ádur. og Jon villdi ei med Eydi

1) hýdeed, 61. 2) vors 791 3) eignar 791. 4) 791; honum 61.
5) [sl. 791.

fyrer sanna. suo og dæmdum vier Asmund rietteliga við skilenn við þá peninga. Enn kugilldi þau er Þorleifur fær vitni að jnne stæde¹⁾ j garde Christijnar. skulu greidast með laga ðuexte. Enn giellðfiar hundrud með xij alna auexte. þad Christijn suer ei fyrer. sijðan logliga var ðhrært við Asmund. skulu aller þesser Eijdar vnner hid seinasta að Þorlaksmessu. Enn hin fyrstu saul skulu vera jnnan xiiij natta. að Eijðunum vnnum edur vitnunum leyddum. audrum að Michaelz-messo. Enn þridiu að fardogum að vori komanda. og skila heijm til Nupa. vtan þeim semie annað.

[Samþykkti þenna dom et cetera.²⁾

317.

9. Júní 1512.

á Hólum.

STAÐARBRÉF handa Jóni presti Brandssyni um Barð í Fljótum, útgefið af Gottskálki biskupi á Hólum.

AM. Fasc. XLI, 10, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu. — Apogr. 3425. — Afskrift af bréfi þessu er og í skjalabók síra Björns Haldórssonar í Sauðlunksdal í Advocates Libr. í Eidinaborg 21, 7, 14. 4to eptir þessu frumriti („Ex originali Holensi“), og er ekki góð.

literæ collationis de præbendis Bard in fliotum.³⁾

Uniuersis christifidelibus presentes literas inspecturis seu auditoris Godskalcus dei gracia episcopus holensis Salutem in domino sempiternam.

Noueritis nos ecclesiam sancti olaui regis et martiris apud bard in fliotum Dilecto nobis in christo filio domino iohanni brandonis sacerdoti nostre diocesis cum omnibus suis inribus libertatibus et pertinencijs habitis et in futuro habendis preter porcionem ecclesie rite ac canonice contulisse cum debita cura duorum sacerdotum. þat pydizt með tueggia presta skyld. perpetuis temporibus iuste et libere possidendam dummodo caste deuote et sacerdotaliter vixerit et bona ecclesie sibi pronunc credite non quouis modo alie-

1) standi 791. 2) [b. v. 791. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

nauerit neque ecclesiam vel curiam¹⁾ sacerdotalem desolauerit nobis nostrisque successoribus canonice intrantibus debitam et filialem exhibuerit obedienciam reuerenciam pariter et honorem istis non tentis et rite seruatis, hec nostra collacio irrita sit et inanis.

In cuius collacionis testimonium secretum nostrum presentibus est appensum. Datum apud sedem [nostram] episcopalem hola feria quarta proxime ante barnabe apostoli anno domini Millesimo quingentesimo duodecimo.

318.

28. Júní 1512.

í Skálholti.

DÓMR útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um ranglega rekatöku Arnórs bónda Finnssonar í Kaldárósi eða Kaldarlóni, er biskup kallaði hálf eign kirkjunnar í Skálholti.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 19, frumrit á skinni skemt af fúa. — AM. Apogr. 2606 með hendi Árna Magnússonar, og er afskriftin staðfest af Árna og Þórði Þórðarsyni í Skálholti 29. Júní 1711. Skallana hefir Árni fyllt.

Domur a millvm biskup stephans oc arnors bonda finz sonar.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eða heyra senda þoruardur juarsson. augmundr palsson. halldor tyrfingsson. jon helgason. sæmundr arnason. jon einarsson jon hedinsson. þordur gudmundzson. pollakur landbiarzon. bardur petursson. oddur halldorsson. ellingur ilifsson kvediu guds og sina. kunnigt giorandi ad sub anno gracie millesimo quingentesimo duodecimo. manudagin næsta fyr(i)r peturs messu og pals j skalholtti almennilegri prestastefnu uorum uier j dom nefnder af ærligum herra og andaligum faudur herra steffane med gudz nad biskup j skalholtti. ad skoda og dæma um þa ækæru sem hann kærði til annors bonda finzsonar. ad hann hefði rangliga ad sier teikit¹⁾ og helldi þat sem jnn hafði rekit j kaldáros eða kaldarlön. sem var skipbrot og adrer þeir hluter sem þui fylgdu. In primis

1) Svo.

uar þar suarit fyrer oss ad nefndr annor bondi hefði lofad
 ad koma j prestastefnu forfallalaust. eda hans umbodsmad-
 ur. og svara sem stefndur um þetta tilkall biskupsins. uar
 hans þar beizt enn hann kom ecke og einge af hans alfu.
 því dæmdum uier hann rettliga fyrir kalladan. Jtem i ann-
 are grein uændizt biskupin gomlum maldaga og brefi med
 jnnsiglum gamalla manna. ad kalldaros eda kalldarlon. er
 kallat er. uære sextige hundrada eign og ætte kirkian j skal-
 holti þar j. xxx hundrut. leizt oss sem takmark greindz
 aurnefnis hefði dyrleika af þeim gædum sem þui hefði fylgt
 eda til kyne ad falla. huortt sem þat er j reka eda audrum
 hlutum et cetera. Þui ad heilags anda nad tilkalladri. ad suo
 profudu og fyrer oss komnu dæmdum vier biskupin skyld-
 ugan at lata koma fram maldagan eda sueria skialleg uitne
 sem lesit hafa maldagan. og hafi þetta giortt jnnan manad-
 ar. og ad þessu leiddu dæmdum uier optnefnan annor bonda
 skyldugan under suaren eid apttur ad leggja jnnan siavund-
 ar ad heyrðum domenum allt halft þat sem hann hefur haft
 eda latid hafua af greindu skipe eda goze sem þui fylgdi
 fra því þat stod j osnum. biskupenum eda hans umbods-
 manne kirkiunar vegna til halz. enn til eignar ef ecke
 kemur rettur eigandi jnnan þess tima sem laug giora rad
 fyrer. Enn af þui ad kirkiunar laug [segia] þeim liosliga
 sektt æ hendur sem viliandi og vitandi uilia draga under sig þa
 hluti sem heilagri kirkiu til heyra. þui dæmdum uer j sama
 domi tittnefn[an annor bon]da skyldugan ad sueria lyritar-
 eid ad hann hefði ecke heyrt nie uitat ad kirkian ætte nockra
 medgiord med saugdum kalldarosi eda kalldarloni. og [hafi
 un]nid eiden jnnan manadar ad heyrðum dominum fyrir
 biskuþe[um eda] þeim sem hann til setur. og ef hann fell-
 izt æ eidnum skyldugan ad taka lausn og sek[an . . . .
 . . vi]d biskupen. skal þetta gialldazt ad næstum farda[ug-
 um. uar þessi uor domur uppsagdur og iñ skripttis fram
 borin j domkirkiune j skalholtti fyrir herra steffane og
 [morgum god]um monnum [med oss sam]þyckiundvm. hier
 med samþycktte optt[nefnur herra] steffan þenna uorū dom
 med oss og setti sitt jnsigle med uorum jnsiglum fyrir [þetta

doms]bref skrifat j sama stad og are deige sidar enn fyr seiger.

319. [1512]. á Kolbeinsstöðum.

VITNISBURÐR að „sira Flosi heitinn“ (Jónsson), „sem verið hafði ráðsmaðr í Skálholti“, hefði gefið eða galdið kirkjunni í Skálholti hálfa eignina Kaldárós (Selalón) í Hnappadals-sýslu, sem öll væri sex tígir hundraða að dýrleika.

AM. Apogr. 2629, og er afskriftin staðfest í Skálholti 13. Marts 1710 af Árna Magnassyni, Þórði Þórðarsyni og Ormi Dadasyni, eptir afskrift með hendi sira Bjarna Hallgrímssonar í Odda gerðri eptir frumritinu, sem þá var í Skálholti. „Pesse skrá er án jnnsigla“, stendr neðan við bréfið. — Apogr. 2630 (ágrip).

Vitnisburdur um Kalldárós edur Selalón.

Svo felldan vitnisburd og framsaugu báru þeir Helge smidur Þorvalldsson og Olafur Paalsson fyrrer biskup Stephani á Kolbeinsstöðum. að þeir hefde heyrt Ellend heitinn Narfason og Þorgeir smið Halldorsson seigia að kirkiañ j Skalhollte ætte. xxx. hundrud j Kalldáros er stundum er kallad Selalón¹⁾ og halldin hefur vered allur lxc. og munde so vera til kominn að Sira Flose heitinn sem vered hafde Radzmadur j Skalhollte skyllde hafa gefed eða gollded kirkjunne j Skálhollte greinda hálfa eign Kalldáros. Enn half hefde skipst med hans Erfingium. því hann hefði átt margar jarder j Kolbeinsstada Repp. Sagdest Helge vera hálfdátrædur edur meir. enn Olafur vel siotugur.

Reiknar Datum j þeim brefum sem á hañs daugum voru meir enn halft annad hundrad ára²⁾.

Saugdust þeir aldrei hafa heyrt hier tvimæle á leika og hier uppá handsoludu þeir biskupinum bokareid ef þurfa þætte et cetera.

1) „Það sem hier skrifast Selalón mun eiga að heita Kalldalon“, segir Apogr. 2630. 2) Sira Flosa er síðast gelið á lífi 1368.

320.

29. Júní 1512.

á Bessastöðum.

ÓLAFR Diðreksson hirðstjóri yfir allt Ísland staðfestir þau skilríki og úrskurði, er Björn Guðnason hafi fyrir jörðunum Eyri í Seyðisfirði og Breiðadal í Önundarfirði og fleiri jörðum, er Stephán biskup hafði skipað af Birni, og bannar öllum, sérstaklega Jóni Jónssyni, að hindra Björn hér um, og skyldar alla honum til styrks, kvittar Björn um sýslugjöld og bannar verzlun við enska duggara.

AM. Fasc. XLI, 15, frumrit á skinni, og er innsiglið enn fyrir bréfinu. Bréfið er með hendi Björns Guðnasonar.

Samþykki Olafs Diricksonar¹⁾ vppa þa
Doma sem giengid hafa vppa nockra
garda sem Biorn²⁾ hafdi til
erfda fallid.³⁾

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra og sierdeilis þeim godum monnum sem býggia og bua j millum geirholms og langanes heilsar ec olaf didrekson hirdstiori yfer allt jsland kærliga med gud, Wil eg ydr uitrligt giora ad biorn gudinason kom firir mig nu j sumar upp á alpingid tiede þar og birte firir mig og laugmaninum og aullum almuga æ heyranda utan laugriettu og jnnan sin bref og skilrike med laugmanz urskurde huer ad hlydandis woru upp æ nauckra garda j uestfiordum er suo heita eyr j seydisfirde breidadalur j aunundarfirde og fleire jarder adrar. huer greind bref og skilrike ad mic og audrum dandi monnum þeim þar woru saman komner litutz þau j allan mata myndug og skælig og epter laugmali giord hafa uered. klagade greindr biorn þar firir mig adh biskup stefan hefði skipad þessar greindar jarder uth af sig audrum monnum til eignar huat mic þiker j aungan mata mauguligt uera og ec skyniar og fullkomliga ueit adh laugmaled mæler þuertt j mote adh nauckr madur huoreke lærdur nie leikur skuli hier j landit laugmanz nrskurd riufa. og þui uil ec ydr uitrligt (sie) ad ec wil aungaleidis ad slikir hluter gangitz mid um (þat) ec fæ j mote stadit. saker þess ad ec uil giarna

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar.

giora epter minne skylldu sem mins elskuliga uerduga kong kristiens nad hefr mic til skipad ad ec skyldi hallda huer(u) mann med laug og riett. þui forbydur eg aullum med hueriu nafne sem helltz er og sierliga þig til greindum jon jonsson og þinum fygiurum og adstaudumonnum greindan biorn gudinason hindra eda hindra lata hier epter. vt af þessum optgreindum jordum under fulla hegning laganna. Enn huer þat dirfetz ad giora gripa þær eda taka ræna og reyfa þa bid ec um kærliga og suo skylduliga bydr ydr aullum mins kongsins þegnum og almuga suo freckliga og framarliga sem þier uiled uera mins herra nad holler og truer ad þier styded. og styrked opt greindan biorn gudinason til riettra mala og laugligræ suo hann megi badi hallda sig og huern annan med laug og riett ad mins herra kongsins riettr og sakferli j aungan mata nidr þryckt (verde) af ranglatra manna jlluia samhelldi og fullu ofbelde jllzkunar. helldr sem ec fyrr sagde bydr ec ydr aullum sem opt greindr biorn krefvr til ad þier ueited honum hialp og styrk taka þa og fanga under laug færa þeim suo firir mic eda laugmanin ef þær fær ecki yfir þeirra mal teked nær ydr en huer ad syniar sa biorn krefr til þa byd ec honum adh sækia þa til sekta sem laug giora rad firir og þo uon meire stridu af mins herra nad sem hans riett nidr þryck(i)a og uilia ecki styrk(i)a. Hier med lyser ec mins herra kongsins frid yfer greindum birne og avllv hans gozi favstv og lavsv et cetera.

Þat medkennuntz eg greindr olaf didrekson ad ec hefe upp bored af þrattgreindum birni gudinasyne og hans umbodsmonnum fullan og allan reikning af skauttum og sýslugjävldvm uth af þeim þrimur¹⁾ er titt greindr biorn gudinason hefur haft af hans rausn æ uestfiordum nu þetta ared um lided er og þui gefr eg greindr olafr greindan biorn gudinason aulldungis kuittan og ækærulausan um adr greindan reikningskap og syslu gjavld firir mic og aullum mic epter komendum kongsins umbodsmonnum.

---

1) Svo.

Suo giorer ec aullum godum monnum kunnigt adh ec forbydr aullum og sierhuerium adh giora nauckun kaupskap med þa eingelska sem hingad sigla med duggaraskap firir utan leyfe og aungan toll giallda minn herra kongin enn huer þat giorer þa bydur ec aullum mins herra liensmonnum sækia þa og sekta sem godum monnum uirdetz þar laugmal adh mega luta.

Og til sanninda hier um setta ec olaf didrekson mins herra kongsin fouite yfer alltt jsland mitt jsngli firir þetta oped bref huert er giortt war á þessastaudum á altanese þridiudagin næsta firir translacio sancte thome¹⁾ anno domini M. d. xij.

321.

29. Júní 1512.

í prestastefnu.

SAMÞYKT klerka á prestastefnu upp á skipan Stepháns biskups milli kirknanna í Bæ á Rauðasandi og í Sauðlauksdal.

AM. Apogr. 1178, eptir frumriti. — AM. Apogr. 1328 með hendi Árna Magnússonar einnig eptir frumritinu. „Után á brefed er skrifad með sömu hendi sem utan á minne Leidarholms samþykt. Þad er hönd einhvers sona Magnúsar í Ögre, kannske Ara, þá hann var ungr og skrifade vel“ (AM.)

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra senda [broder narfue med gudz nad abote æ helgafelle²⁾]. þoruardur juarsson. augmundur þalsson. jon jonsson. hall-dor tyrfingsson og³⁾ jon helgason prestar skalholz-biskupsdæmis kuediu guds og sina kunnigt giorandi ad sub anno gracie. M^o. d^o. xij manudaginn næsta fyrir petursmessu og þals⁴⁾) i almennilegri prestastefnu uorum uier i dom nefnd-er af ærligum herra og andaligum faudur herra steffane

1) Þad er líkara að hér sé miðað við translacio Thomæ apostoli 3. Júlí, en translacio Thomæ episcopi 7. Júlí, því að væri það, yrði bréfið dagsett 6. Júlí, en þá hefir hirðstjórn varla verið kominn af þingi, en hefir ríðið á þingvöll frá Bessastöðum 29. Júní, og gert bréfið áður um morguninn. 2) [abote narfue, hafði upphaflega verið skrifad í frbr. 3) b. v. í frbr. með dauðara bleki, en jafngamalli hendi. 4) Þ. e. 28. Júní.

med gudz nad biskup j skalholte ad skoda og alita þa giord sem biskupinn hafdi giortt æ millvm kirkna bæiar æ raudasandi og [kirkiunar j Saudlausdal j patrefxfridi¹⁾ er hann hafdi skipat fra bæiar kirk(i)u tiunder og tollvættar. hualuættar. sinatiunder. skædatollr og alla þa rentu sma og s(t)ora sem legit hefur vnder kirk(i)vna j bæ ad fornu og nyu af aullvm bæium a millum talkna og straumnes til kirk(i)vna j saudlausdal hier med hafdi hann skipat j burtt af kirk(i)vne j bæ adra prestskyllidina. nu af þui ad suo stendur j kristinrett ad biskup æ ad rada kirkium og kirkna eignum og aullum kristnum domi. tiundum og tilgiofum. Suo og stendur j audrum stad ad þangat skal hver madur leggja kirk(i)vtivnd sina sem biskup kvedur æ og hann skal skiptta heradi til þess hvar huer madur eda til huerrar kirk(i)u hann skal gialda tivnd sina. heimilt æ og biskup ad taka tiunder fra kirkium ef hann uill et cetera. þui ad heilags anda nad tilkalladri ad suo profudu og fyrir oss komnu²⁾ dæmdum uier med fullu doms atquædi fyrsagdan giorning j allan mata logligan og myndugan og obrigdulega halldast eiga hier [eptter um alldur og æfi³⁾. uar þessi uor domur uppsagdur og in skripttis fram borinn biskupin(um) j domssæte sitiandi og maugum godum monnum nær uer-vndvm og med oss samþyckiundvm. Og til sanninda hier uin setti hann sitt jnnsigle med uorum jnsiglum fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad og are. deige sidar enn fyr seiger.

322.

29. Júní 1512.

á prestastefnu.

KLERKAR og leikmenn samþykkja á prestastefnu skiptagerð Stepháns biskups um testamentisgjafir Solveigar Björnsdóttur.

A.

AM. Fasc. LXV, 16, frumvidisse á skinni, sem aldrei hefir verið innsiglað. Um það segir Árni: „Mitt: feinged af Sira J(ane) H(all-

1) [Svo með daufara blekinu; upphaflega ritað hér: Saudlausdals. Með daufara blekinu er og g sett inn í þetta orð (Saudlaugsdal).

2) Hér var með daufara blekinu bætt inn: þæ. 3) [b. v. með daufara blekinu. Árna þykja þessar additioner nauðsynjalaugar.

dors)s(syne) i H(ítar)d(al) 1707^a. I þessu vidisse eru og bréf Steph-
áns biskups nm sama efni frá 26. Aug. og 3. Sept. 1511 (Nr.295 og
296). — AM. Apogr 788 með hendi Árna Magnússonar eptir LXV, 16.

Gjorningar Biskup Stephans og hans presta vppa Testa-
mentum bref Solueygjar Biornsdottur.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta Bref sia edur heyra.
Senda Herra Narfi med Gudz nãd, aboti ðã helgafelli. Þor-
uardur Jwarsson. avgmundr Palsson. Halldor tyrfingsson.
Jon helgason. Jon Einarsson. Sæmundr arnason. Þorðr Gud-
mundzson. Jon Marcusson. prestar. Snioolfur Hrafnsson.
Halldor Brýniolfsson. Pall teizson. Leikmenn skalhollz bisk-
upsdæmis. Qvediu Guds ok sina Kunuigt giorandi. ad sub
anno gracie M^o qvingentesimo duodecimo. Manudag hinn
næsta fyrir PetursMesso ok pals²⁾ j almenniligri prestastefnv.
Worum uer til nefndir af ærligum herra ok andligum faudr
herra Stephani med gudz forsia biskupi j skalholtti. ad skoda
ok ðã at lita. wm þa giord ok penningãskipti sem hann hafdi
giort æ millum barna solueigar heitinnar biornsdottur. þeirra
sem hun atti uid jone heitnum Þorlakssyni. Er hun gaf
þeim j sinni dauðztíjd Epter þui sem hennar testamentum
bref þar wm giort utuisar. Hveria magt eda afl hafa skyldi.
Nu af þui at suo stendur j kristnum rett. fyrir þui at salin
er aullum veralldligum hlutum mætari ok agætari. ðã eigi
at rænast sinu godu. ok at mannum er ecki iafnskylldugt.
sem hann megi vel ok frialsliga med mildleiks verkum uel
fyrir henni bua. Er ok suo sett ok skipat af guds alfu¹⁾.
ok veralldligu ualldi. at su skipan sem menn giora fyrir
sier ðã siduztum dogum. nærueraundum tueimur skilueinum
monnum. ok fyrir preste ef honum nair. skal standa ok
obrigduliga halldast sem laugmal. Þess ok annars at ýfer
testamentum giord ðã eingi at dæma vtan biskup eda hans
umbodzmadr. Þvi at heilags anda nãd til kalladri. at suo
profudu. ok fyrir oss komnu. Savgdu uær med fullu doms
atkuædi allan þann gioruing. sem biskupin hefer giort j pen-
ingaskipti med fyrrsaugðum syskinum efter greindu testa-

1) Utan á vidisse með hendi Ára Magnússonar í Ögri á yngri
árum, 2) þ. e. 28. Júní. 3) afu, vidisse.

mento. fullmegtugañ og myndugañ. ok obrigduliga halld-
azt eiga.

War þessi vor domur vppsagdr. ok iñ skriptis fram
borinn. biskupinum j domsæti sitiandi. Maugum godum
monnum nærverondum. ok med oss samþýckiondum. Ok
til sanninda hier vm. settum vier vor innsigli fyrir þetta
domsbref. skrifat j sama stad ok ære. degi sidar enn fyrr
segir.

Ok til saninda hier vm festum ver fyrrnefndir menn
vor insigli fyrir þesse transkriptarbrief skrifud j skalholiti in
festo sanctorum vndeciñ virginum¹⁾. arum epter gudz burd
þusund fimm hundrut og tolf ár.

Tak nu uid kæri fadir ok er uerr enn ogíort.

B.

UPPTEIKNAN Stepháns biskups Jónssonar til minnis um, hver-
ir hafi setið skiptagjörð hans milli Bæjarkirkju á Rauðasandi
og Seyðisdalskirkju og fjarskipti biskups um sálugjöf Sol-
veigar Björnsdóttur til barna þeirra, er hún átti með Jóni
Þorlákssyni.

AM. Fasc. LXIV, 23, minnisblað Stephans biskups á skinni.
Árni Magnússon ritar aptan á blaðið „1512“.

Memorandvm

uorv þesser menn j samþykkt vm giord biskups steffans
þa sem hann giordi æ millvm kirknanna j bæ oc²⁾ rauda-
sandi oc seydisdals³⁾ kirkiv.

abote narfue.

þoruardur juarsson.

augmundr palsson.

jon jonsson.

halldor tyrfingsson.

jon helgason.

hier med marger adrer goder menn.

---

1) P. e. 21. Okt. 2) Pannig. 3) = Sauðlauksdals.

Item uoru þessar enu saumu j samþykkt umm þat fiarskiptte semm biskupin giordi vm testamentum giof solueigar heitinnar biornzdottur er hyn gaf havrnvm sinvm þeim sem hun atte uid jone heitnvm þollakssyne oc þessar ad auk. adalrik.

sæmundur arnason.

jon einarsson.

þordvr gudmwndzson. prestar.

snioolfvr hrafsson¹⁾.

pall teizson. logrettvmenn med maurgum avdrum godvm monnum leikum oc lærðum.

323. 30. Júní 1512. á Öxarárþingi.

Dóma útnefndr á Öxarárþingi af Ólafi hirðstjóra Diðrekssyni um vígsbætr eptir Þorstein Engilbriktsson, er Magnús Gunnlaugsson hafði öfyrirsynju í hel slegið.

AM. Fasc. LXXIII, 12, frumrit á skinni, en rist sundr að endilaungi, og þar með rifð af endanum á síðara helming bréfsins. — Apogr. 1930 með hendi Árna Magnússonar eptir frumritinu og með sömu eyðunum og það. — Afskript frá hér um bil 1669 er í AM. 196. 4to bl. 75a, ekki nákvæm og hleypr yfir mart, en er þó gerð eptir frumritinu á meðan það var heitt og má því fylla sumstaðar eptir henni; sömuleiðis í AM. 211c. 4to bls. 173—74 frá c. 1700, ekki heldr góð; fyllir þó sumt, sem vantar í 196. 4to og frumritið.

Domur um vígsbætur dæmdur a alþingi. hvad
rett sie goldid i þær²⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref seia edur heyra. Senda olafur asbiarnarson. þorleifur biornson. tuma jonsson. runolfur þorsteinsson. runolfur hoskolldzson. hrafn gudmundzson. jon sueinsson. þorgautur þordarson. nichulas þorgijlsson. olafur olafsson. sigrðr sigrdzson og arnbiorn einarsson kuediu guds og sina kunnigt giorandi. þa er lidit var fra gudz burd. xv. c. og .xij. ær. a miduikudaginn næsta epter peturs Messo og pals. æ almenneligu oxararþinge. vor-

1) Þannig, 2) AM. 196. 4to.

um vær j dom nefnder af ærligum dandisueine olafe didrekssyne míns herra kongsins vmbodzmanne yfer allt ýsland at dæma og skoda vm þat sama vijgsmal sem magnus gunnlaugsson hafdi oforsyniu j hel sleigit þorstein eingilbrigzson og þangat hafdi dæmpt verit. var og vijglysingiñ suariñ og loglig gior heima æ hieradsþinge. nu saker þess at þar var fyrir oss suarit af tueimur skilvijsum monnum. at þesse same þorsteirn sem sleiginn var. var fæddr j norige. nu at so profudu og fyrir oss komnu dæmdum vier j bætur epter manen. xx. c. enn j reitling og tilverkan vid magnus gunnlaugsson skyldu aptur hlaupa. iiij. hundrud. skyldi þridiungr af þessum. xvij. hundrudum gialldazt jnnan manadar at heyrðum dominum. en gunnlaug teizson fodr adr skrifads magnus hans logligan vmbodsmann. annar þridiungr at Mikils Messo j haust. enn allt at næstu olafs Messo hinne fyrre at sumri komañda. med so ordnum dyrleika og adr hefer dæmpt verit j vijgsbætur. x. stikur [klædis . . .
. . .¹⁾ med varningsklædi. xij. stikur lerepz med tuijbreitt lerept j. c. ij. tunnur mallz fyrir. c. [ij. tunnur miols med [varningz miol (j . c)]. xxx. asmundar annars hundrads fyrir. c.²⁾ iiij merkur og. xx. tiñs fyrir. c. xij. merkur vax fyrir. c. halfu þridiu vætt gam[allra sauda ullar³⁾ c. xij. fiordunga smiors fyrir. c. edur adra so vordna peninga. enn j koplum skyldi mest gialldazt fiordung[ur. enn rielt gollðit j nau]tum og saudum heima a rangaruollum. jtem dæmdum vier adr skrifadan olaf kongs umbodsman rettan vidtok[umann þessara vijgsbota] og skyllðugan at flytia til rettra erfingia og hafa fyrir starf sitt so hann se vel halðinn af. og setia vmbods[mann þar jnnan syslu] at taka vid þessum penningum [so og skyldi fyrr skrifadr olafr fa fullan vordzluman a rangarvollum ef þessi peningr kynne ei at skilum at fara⁴⁾. enn manen wtlægan og feriañda þat fliotazta sem hann kann wt af landit. enn kon[gi. xiiij. merk-

1) [klædis 196, en eyðan i frumritinu er stærri og vantar því meira. 211 hefir: „x stikur varningsklædis jc“, og sleppir: med varningsklædi. 2) [196 bleypr yfir, og fyllir því 211 eyðuna. 3) [196, 211; eyða i frbr. 4) [á spássu i frbr. og vísað inn hér.

ur j] þegngillde með so dan salastefnum sem adr var dæmpt
a botunum og manen fridhelgan at lugtu hina¹⁾ fyr[sta sale.

Og til sanninda] hier vm settum vier fyrr nefnder
domsmenn vor jnnsigle [fyrir þetta domsbref er giort var j
sama stad deigi og ære sem [fyrr seger].²⁾

324.

2. Júlí 1512.

á Staðarhóll.

VITNISBURÐUR um eptirgjald eptir Hól þann i Þorpalandi i
Steingrímsfirði, er eignaðr var kirkjunni i Tröllatungu.

Eptir afskrípt Magnúsar Einarssonar á Jörfa (há mér), gerðri
c. 1730—40, að því er virðist, stafrétt eptir frumriti.

Um Hól þann er liggur i Þorpslande
við Steingrímsfjörð.

Það gerum við Jorondr sueinbiarnarson og oddr jonsson
godum monnum viturligt með þessu ockro opno brefi at við
vorum j hia og heýrdvm ð at valerianus hrafnson lýsti
fyrir ockr at þa hann var xvij vetra oc nær tvítugr bio
hrafn fader hans j þorpv(m) j steingrímsfirde og bann visse
at hrafn gallt j leigu af holi þeim sem liggj j þorpalandi
og eignadr var kirkivne j tungv j steingrímsfirde eitt laubs-
fodr. enn sidan var golldit j fyrr sagda leigv eýrer enn
stundum x alnar oc xij alnar enn alldri meira svo hann
vissi og sagdizt j steingrímsfirði verit hafa alla sina daga
sidan. Ok þessa hans lýsing vilvm vit sveria nær þurfa
þikir. Ok til sanninda her vm settvm við ockr jnnsigle fyr-
ir þetta uitnisburðarbref sem skrifat var æ stadarholi j saur-
bæ visitacio beate marie virginis arum epter guds (burd).
M. d. og xij ar.

1) Svo frbr. 2) [med samþycki og innsigli adur sagds of-
geta 196.

325.

11. Júlí 1512.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup samþykkir og staðfestir mældaga Svignaskarðskirkju á Mýrum og úrskurðar Þorstein Þorleifsson réttan halds og eignarmann jarðarinnar.

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 6, transkr. á skiani frá $\frac{6}{10}$ 1512, nokkuð skemt. — AM. Apogr. 2447 „accuratissimé“ eptir XII, 6. — AM. Apogr. 2252 með hendi Páls Hákonarsonar eptir transskripti á skinni gerðu á Melum í Borgarfirði 11. Nóv. 1664 af Bððvari Jónssyni, Péttri Þórðarsyni og síra Jóni Grímssyni.

Vm maldaga kirkiunnar a Suignaskarde.

Wær stefan med guds náð biskup j skalholti. giorum godum monnum witurligt med þessu woru opnv brefi ath wær medkvennvntz ath. wær hofum sied og yferleset mældaga kirkiunnar j suignaskarde. suo látanda j millum annara orda. att fyrrgreind kirkia æ ij manada beit [æ sumar¹⁾] j gliufurær land aullum busmala hrossum. og elldiwt eptter þui sem þui bui þarfnazt. Suo og æ kirkia j [suignæ²⁾]skarde laxueide [alla¹⁾] j gliufuræ. fra kiarkalæk og at kidmula as. þadan halfa til diupawads.

Item æ hun kerstodu j greindri gliufurð. og alla weide j kerí edr teiñu. hvort at j er.

Item j annari grein kom þorstein bondi þorleifsson firir oss. kiærði at fyrrgreind jtök wæri yrkt og wnnin j moti sinu leyfi.

Nw saker þess ath fyrrgreindr þorsteinn þorleifson kom firir oss med fimtarstefnu dom godra manna. suo latanda millum annara greina³⁾ at þeir dæmdu greindan þorstein riettiliga halda eiga og hafa halldit fyrnefnda jord suignaskard. Suo og hafa mat(t) og mega riettiliga heimila huerium. er hann will sagda jord. eigi sífdur segta og sækia med riettu hueria hellzt sem þessa jord suignaskard hafa yrkt og wnnit og gagnsemder af haft. suo sem sina eigin jord.

Þui fyrer þessar greiner. og þær fleire sem j greindum domi standa. og hier at luta. lifzt oss greindr Þorstein riettiligur halldzmadur greindrar jardar suignaskardz. og fyrsagdra jtaka kirkiunnar þar og það fleira sem maldaginn

1) [b. v. 2252; sl. xu, 6. 2) [sl. 2252. 3) orða 2252.

innehelldr. suo leinge og þar til sem fyrrgreind jord suigna-skard er eicke med riettum logum af honum sokt. og med riettum laga atferdum.

Þui forbiodum wær huerium manne wpp á heilagrar kirkiu uegna. under fullt forbod og bann fyrgreindan þorstein þorleifsson edr hans erfingia og eptter komeñdur hindra. omaka. edur oforrietta j nockurn mata wñ fyrrskrifadrar kirkiu eign edur mældaga.

Bidium wær wñ alla lærda og leika. ath þier werdit greindum þorsteine hialpliger til riettra laga og lagasokna. Enn skyldugliga biodum at þier styrkit log og landz riett. eptter þui sem kristiñrnettur á wíjsar. og landz laga bokiñ inne helldr oc utskyrer.

Og til sanninda hier vñ settum wær wortt iñcigli fyrir þetta bref er skrifat war j skalaholtti Dominica jnfra octauas visitacionis Beate marie wirginis. anno Domini millesimo quingentesimo. duodecimo.

326.

19. Júlí 1512.

undir Felli.

NARFI bóndi Sigurðsson og synir hans gefa Ívari Narfasyni alla þá tiltölu, sem þeir eiga, til jarðanna Kollafjarðarness og Hvalsár, en Ívar fær sömu tiltölu aptr Guðmundi Andréssyni til eignar.

AM. Apogr. 774, eptir frumriti, sem 2 innsigli höfðu verið fyrir, en frumritið var orðið skemt.

hier grein[er at narfui] bondi sigurdson gaf
kuiitt akallit sem hann þikist eiga
til kollafiardarnes.¹⁾

Þat giorvm vit guðmundvr eyvinszson og pietur landbiartzson godvm monnum kunegt med þessv ockru optñu brefue á laugardæginñ næstan epter sancte suñefridis²⁾ uir-

1) Þetta segir Árni hafi staðið utan á bréfinu „manu comæva“.

2) „suñefði . . ecki verður þetta öðruvis lesed. f. er skirt. i i eru og skirer. Jtem striked uppi yfir því fyrra i . e. er skirt. f er skirt of-antil. trosnad nedan til d. það sem er uppi yfir linunni er alskirt.

inis þá er lidit war fra hingatburde wors herra jhesu christi
 M. ccccc. og xij á. á korbæke¹⁾ j kirkiugardenum under
 felli j kollafirde uorum uid j hia sáum og heyrðum á ord
 og handaband þessara manna narfua bonda sygurdzsonar
 og sylgurdar og . . . . . sona hans] af eine
 alfu Enn juars narfuasonar af annare at so fyrir skildu
 at alla þá ækæru og tilkall sem fyr[greinder] fedgar hefde
 matt eiga med erfðvm edur annare ækæru j jorðvnum kolla-
 fiardarnese og hvalsá er liggia j felldz kirkiv sokn gæfu
 þesser fyrnefnder fedgar narfue og syner hans j ualld juars
 narfuasonar kvittar og ákærulausar fyrir sier og aollvm¹⁾
 sinum epterkomendum undan sier og sinvm erbingium. enn
 under þann og þess erbingia. er adur greindur juar uillde
 þessa ákæru og tiltaolu¹⁾ gefua. So og sáumstyndes¹⁾ j ad-
 ur greindum stad og deigie sáum uid og heyrðum ord og
 handaband juars narfuasonar og gudmundar andressonar at
 so war fyrir skilit at oft nefndur juar narfuason gaf og upp-
 lagde j valld adur greins¹⁾ gudmundar andressonar alla þá
 áklavgun og tilkall sem þratnefndur juar og hans fader og
 brædur hefði matt eiga j jorðunum kollafiardarnese og hualsá.
 er liggia j adur sagdri kirkiusokn. undan opt nefndum ju-
 are og hans erbingivm. enn under þratt nefndan gudmund
 andresson og hans erbingia til æfuenligrar eignar og frials
 forrædis. Og til sannenda hier wm setivm uit adurgreinder
 menn ockur jnsigle fyrir þetta uitheshurdarbrief er skrifuat
 war under felli j kollafirde manudæginnn næstan fyrir trans-
 lacio thorlaci episcopi wm sumarit á sama áre og fyr seigier.

327.

23. Júlí 1512.

á Marðarnúpi.

Jón lögmaðr Sigmundsson úrskurðar löglegt kaup þeirra
 Þorleifs Bjornssonar og Haldórs Guðmundssonar um jörð-
 ina Svignaskarð.

1 þar næst og so ad kalla skirt. — Aptan vid synest vanta mune s. bil-
 ed i brefenu er so sem því svarar. Ecki ætla eg þetta geti heited
 Sunnefe. því d. er skirt. So heiter það festum og Selumanna messa
 i Jslendsku. Være einhver Sancta *Sunefridis* til. þá synest ad so
 ætte þetta ad vera" (AM). 1) Svo.

Bisk. Skalh. XVIII, 43, frumrit á skinni og er innsiglið fyrir.
— AM. Apogr. 2386 „accuratissimé etiam qvodað mendas“ eptir Skál-
holtsfrumritinu.

Vm jordina Suignaskard.

Þat giori eg jon sigmundzson lognian nordan og west-
an á islandi godum monnum witurligt med þessu minu
opuv. brefi. at eg medkennunzt. at eg hefi sied og yferlesit
kaupbref þorleifs biornsonar og halldors gudmundzsonar
suo latanda j millum annara orða. at greindr halldor gud-
mundzson selldi adrnefndum þorleifi Biorssyni jordina suigna-
skard j borgarfirdi og sigmundarnes. er liggur j stafholztz
kirkiusokn. fyrir attatigi hundrada. med tuegia manna hang-
andum insiglum. Suo heitande. jngimundar jonssonar og ein-
ars brandzsonar. Suo og medkenunzt eg adrgreindr jon
sigmundzson logmann. at eg hefi sied og heyrð yferlesit aun-
at opit bref wüder fyr greindra manna jnnsiglum. jngi-
mundar og einars. suo latanda. at þeir sau og heyrdu á
ord og handaband þorleifs biornssonar og¹⁾ halldors gud-
mundzsonar wm þá peninga. sem greindr þorleifur atti at
gjallda honum fyrir jordina suignaskard. at fyrnefndur hall-
dor medkendizt j þeirra handabandi. suo þeir heyrdu. at
hann hefde wppborit j greint jardaruerd. suo honum wel
ænægde fioritigi hundrada og þar til skilde greindr halldor
sier æfinliga profentu j. xx. hundrud. og þar til jordina eini-
fell j borgarfirde fyrir. xx. hundrud. Suo og medkennunzt
eg at eg hefi sied og yferlesit opið bref med tuegia manna
hangandum jnnsiglum. suo heitande. þodr andresson og
oddgeir grimson. at þeir uissu fyrir full sanninde. at opt-
nefndr halldor gudmundzson war j profentvnni fyrir²⁾ greint
suignaskardzuerd á æykhollum. wirdiztt mier med san-
indum þetta jardakaup laugligt werit hafa j¹⁾ millum greindra
manna þorleifs og halldorss. suo framt. sem optnefndr hall-
dor hefer att fyrgreinda jord suignaskard. [og fuller¹⁾] og aller
peningar hafi og fyrir komit titnefnda jord suignaskard. eptt-
er þui sem þetta brefit inehelldr. og hier fyrir stendur skrif-
at. Og til sanninda hier wm setta eg mitt innsigle fyrir

1) tvískrifað. 2) fyrr, frbr.

þetta transkriptarbréf. er skrifat war á mardarnupi í wazdal fostudagin næsta fyrer jacob's Wesso þæ er lidit war fra hingatburd uors herra jesu christi fimtan hundrud ara og xij. ár.

328. 3. September 1512. í Heydölum.

VÍS-LUMÁLDAGI og aflátsbréf klaustrsins í Skríðu í Fljótsdal, er Stephán biskup í Skálholti setti.

AM. 914. 4to, afskrípt Skríðuklaustrsbréfa staðfest 28. Sept. 1697: „Framanskriðad á fimm blöðum er rett coperad eftir síjnam Origin-alum medkiennum vnderskrifader ad Berufyrde d. 28. Septembris Anno 1697.

Guðmundur Arnason.

Bryniulfur Halldorsson

(L. S.) m. e. h.

(L. S.) m. e. h.“

Utan á þessar afskríptir er ritað „Gamle Closterbrefves Copier 1697“. — AM. 265. 4to, afskrípt Skríðuklaustrsbréfa frá 1704, gerð eptir annari frá 17. Sept. 1697: „Ad a framannskriðfudum blöðum sie Rielt utcoperad Epter Skríðuklausturs ellefu pergamentsbreffumm. Eru til vitnisburdar og Sannenda merkis vnderskrifadra manna nöfn. Er samannlasu vid originalana ad Skorastad í Nordfyrde settu þijnge þann 17 Septembris Anno 1697.

Isleifur Jonsson meh.

Besse Guðmundsson meh.

Eyrekur Biarnason E.g.h.

Arne prestur Sygurdsson meh.

Hallur Högnason meh.

Torfe Bergsson meh.

Olafur Magnusson meh.

Framannskriðad Rielt Coperad Epter a þijngenu vidimerudum Cop-ium medkenna Er samannläsu a Skríðuelöstre þann 26. Aprilis Anno 1704.

magnus Einarsson meh.

Jon Helgason meh.

Thomas Hallsson meh.

Eyrekur p. Jonsson meh.“

Þar neðan við hefir Bessi sýslumaðr Guðmundsson ritað:

„Firt nefnd ellefu pergamentis Breff afhendte eg underskrifadur Anno 1697 mijnum kaupmanne Monst^r Jacob Nijelssyne til frammfærslu Epter Hanns Kongl. Majest. Amtmanns Vel Edla og Velbyrdigs Herra Christians Möller(s) befallingu. af þess ars alþijngis Bokar Num. 17da. Til merkess mitt Naffn.

Besse Guðmundsson, meh.“

Þá kemr kvittan Jakobs kaupmanns Nielssonsr:

„Vel fornemme Islands kaupmanns Monst^r Jacobs Nijelssonar Revers vppa Afthendijng breffanna. Er sem filger.

Dipl. Isl. VIII. B.

Jeg underskrefne annamit aff Hans Kongl. Mayt Sysselmand Seingr Bese Gudmundssen a Schredekloster 11 slige pergaments brefve. aff Effterfolgende Jndhold nemlig.

1. Vilgslabref Schredeklosters Kirck. Dat. 1512.
[Pað er þetta bref, sem hér er prentað].
2. Kiöbbref for Bremnesse. Ostedall. Krose og Nesse Schredekloster tilhende 1598 [rétt : frá 1. (2.) Júlí 1498; DI, VII, Nr. 413].
3. Qvitantzbref Wigfus Lougmands paa tiender A^o 1516 [p. e. 2. Nov. 1516].
4. Kiöbbref for halven Stullaflött [p. e. bréf um Sturluflöt 24. (25.) Maí 1497. DI, VII, Nr. 380].
5. Kiöbbref endnu for halven Stullaflött [p. e. bréf um Sturluflöt frá 22. Apr. 1485. Dipl. Isl. VI, Nr. 480].
6. Giefvebref Haldor Brondolfssener om hundred hundre Egn Er hand gaf Schredekloster [p. e. bréf frá 29. Júní 1497. DI, VII, Nr. 385].
7. Giefvebref Hvannaare j Hopsteigs tingaa [p. e. bréf frá 5. Sept. 1514].
8. Qvitantzie broder Joens a Schredekloster [p. e. bréf frá 1. Okt. 1524].
9. Bref om peninge som Gudron baarderdaatter lofvede Klosterit a Munchetvera [p. e. bréf frá 14. Aug. 1496; DI, VII, Nr. 346].
10. Proventebref Arnbiörns Gudmundsener og Halla Koene hans [p. e. bréf frá 5. Júní 1486, Dipl. Isl. VI, Nr. 515].
11. Jtale Waltioustader om torfshiere j Schrede Jord og lambe Reigster j lungurnar fra Schrede [p. e. bréf frá 2. Maí eða 12. Sept. 1491, Dipl. Isl. VI, Nr. 652].

Forshrefne brefve lofver Jeg at levere til Vedkommende j Kiob enhafn. Til bekræftelse under min Egen haand.

Dattum Rodefors Kiöbsted d. 19. Septembris Anno 1697.

Jacob Nielsson

manu propria.

Rett Coperad Testera Anno 1704 d. 26 Aprilis

Eyrekur Jonsson meh.

Jon Helgason meh.

magnus Einarsson meh.

Thomas Hallsson meh."

Eingin af frumritum þessara bréfa hefir komið í leitirnar eptir þenna flutning til Kaupmannahafnar. Framan á afskriftinni í 265 stendr: „Skriduklausturbrefa Copiur“, og með hendi Árna „Sendt af Bessa Gudmundssyne uppá Alþing 1704“. En framan á afskriftunum í 914 stendr: „Copiur Skriduklausturs Breffa Jöne Tkorlakssyne affhend af Thorsteine Thorleifssyne Anno 1671“. — Var bréf þetta á kálfskiinni, enn innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 4438 (eptir 265 og og 914). Bréf þetta er prentað á latínu í Kirkjusögu Finns biskups Jónssonar IV, bls. 115—116.

Vjgslubreff Skriduklausturs kyrkiu.

Vier Stephan med Gudz naad Biskup i Skalhollte heils-
um ollum goodum mǫnnum. þeim sem þetta vort¹⁾ bref
sið edur heira. kærlega med kuediu guds og vorre. kunn-
ugt giðrande að i heidur við allsvaldanda Gud. jungfru
Sanctam Mariam Gudz moodur. og hið helgasta Sacrament-
um holldz og blodz vors Herra Jesu Christi. höfum vier
vjgt kyrkiuna á Skriduclǫstre i fljótzdal. með þeim skilmála
að hun á heimaland með gǫgnum og giædum sem flgt hef-
ur að fornu og nýu. og þær allar aðrar Eigner i fóstum og
lausum sem seiger j Registrum. Hier með höfum vier gief-
ed i Gudz trauste og heilagra postula Petri og Pauli og
moodur vorrar heilagrar kyrkiu öllum ættskriftudum og
ídrandess synda sinna .xl. daga aflátt þeim mǫnnum öllum
sem vitia greindrar kyrkiu með Gudhrædsu edur goodfyse.
firer bæna saker eda pílagrímsferda heirande þar mess-
ur. edur nockur gudleg Embætte. Jtem þeim sem retta síjn-
ar hialparhendur til gagns edur gooda vīm vpphellde edur
efling. smíjd eda bigging greindre kyrkeiu. vīm messuklæde.
skruuda edur önnur orpamenta. lýsing. vax Reikelse²⁾. við.
edur adra naudsynlega hlute i huðrt það sinn er þeir giðra
eitthuert af firrnefndum hlutum edur ódrum þuilljukum. þá
seigium vier þeim til firrgreint³⁾ .xl. afflátt. og þeim lesa
Pater noster og ave maria. við þrijtekna⁴⁾ þrijnging á morgna
og á kuelde⁵⁾. þeim sem liðsta á briðst sier þá er prestur-
enn seiger j messunne Nobis qvoqve. peccatoribus⁶⁾. suo
og þeim sem filgia Gudz lykama þá hann er borenn til
siukra manna eda j processione. Jtem þeim sem standa við
predikan. suo og þeim sem ganga vīm kyrkiugardenn og
lesa Pater noster eda ave maria firer christnum saalum.
Jtem þeim sem færa liðs edur vatn til messu edur þiðna
til gudz embættes. skipum vier að kyrkiudagurenn sie halld-
enn drottens dag hinn næsta firer festum Sancti Bartholomei
Apostoli.

1) b. v. 265. 2) 265; Reikelses 914. 3) adurgreind 265. 4) 265;
predickna 914. 5) kvöld 265. 6) precatoribus 265.

Og til sannenda hier vñ festum vier vort innsigle fyr-
er þetta bref er skrifad var að¹⁾ Heydölum j Breiddal föstu-
dagen in profesto translationis²⁾ Cuthberti confessoris Anno
Domini Milesimo qvingentesimo duodecimo.

329. 17. September 1512. á Marðarnúpl.

TYLFTARDÓMR út nefndr og samþyktr af Jóni lögmanni Sig-
mundssyni um kærur Björns Guðnasonar til Jóns Jónssonar,
Þorlákssonar, út af framfærslutöku Jóns við Jón heitinn
Þórðarson, er misförzt, um skattbald, um heimferð Jóns
til Eyrar í Seyðisfirði og burtrekstr á málnytupeningi þaðan
og aðrar óspektir.

AM. Fase, XLI, 12, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú 5
fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 617. Af dómi þessum eru afskriptir
allviða í dómabókum, mjög misjafnar að gæðum.

Domur vñ ion solveigarson á holi var.³⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra.
senda jon jonsson þolleifur auñolfsson juar brañizson sigrdr
juarson laugrettumenn. oddr gislason hallgrimur skulason
jon eireksson sigrdrur odzson jon arna(son) sueinn sigrdrz-
son kiartan jonsson og jon olafsson kuediu guds og sina
kunnigt giorande. adh a fimtudagin næsta firir festum lan-
bertte episcopi⁴⁾ þa lided war fra guds b(v)rd M. d. og xij.
ar. á mardarnupe j uazdal. worum uer j dom nefnder af
ærligum manni joni bonda sigmundzsyne laugmanni nordan
og uestan a jslande. adh skoda og ransaka og med skyn-
semd fullnadardom æ adh leggja þær sakargipter er jon
jonsson war þangad firir stefndr af birne gudinasyne. eigi
sidr dæmdr af xii dandi monnum. sem war j fystu um þann
sama mann jon heiten Þordarson er greindur jon jonsson
skyllde hafa adh sier tekit. med fe og æ framfære heim til

1) j 262. 2) leiðr; translatio 265; Tarndatio (!) 914. 3) Utan á
bréfinu með gamalli hendi. P. e. Jón sonr Jóns Þorlákssonar og
Solveigar Björnsdóttur. 4) P. e. 16. Sept.

sin. þú var það j fystu vor domur adh jon jonsson leide eda late leida sinn laugligað umbods(mann) eda erfingia ij. lagauitni med huerium skilmala hann hefde teked nefndan jon þordarson og ad þeim leiddum þa leide hann þau aunnr t(u)au uitui adh hann hafi skipað honum fulltíða mann til geymslu nött og dag mat og klæde sem hans þavrf hefr til uerid. og adh aullum þessum uitnum leiddum med s(u)aurdum bokareide þa suere greindr jon settareid adh það hafi huorcke ordit (ad) hans uite nie uilia og huorcke hefde hann þar til lagt rad nie dad adh jon þordarson misfæretz. og hafelated leida þesse vitni jmað fiortan natta adh upplesnum domum firir honum eda han(s) umbodsmanni firir birne gudinasyne. og adh þessum uitnum leiddum þa bæte mannin fiordungi bota erfingia enn sektalaust uid kong sem fyrir aunnr wodauerk. Enn ef þesse greind uitni leidatz eigi þa bæte manninn fullum botum erfingia og þrettan merkur konginum.

J anare grein war það vor domr um þa sakargipt greindr biörn klagade til optgreindz jons jonssonar. adh hann hefde ecki goldded skatt upp a niu ar er biörn hafde systluna haft. adh jon late leida þau t(u)au laga¹⁾ uitni það sueri þau hafe yfer lesed eda heyrtt yfer lesed wors uerdugatza herra kong kristierns bref suo hlydanda adh biörn bonde polleifsson hafi uered skattfri. hans baurn og barnabaurn. og adh þeim leiddum þa se greindr jon skattfri. Enn ef hann fær eigi þesse uitni þa leidet þau [ij lagauitni²⁾ af skiluisum monnuu gaumlum adh það suere þeir hafa heyrð það seigia sannorda menn biörn polleifsson edr hans baurn og barnabaurn uære skattfri sem hann sialfur. og hier adh uinni jon settareid fyrer greindum ualldzmanni birni. hann hafe fyrer þann skulld eigi skatt goldded meir enn fyrer þriozku og jilnilia. og adh þessum uitnum leiddum og unum eide þa giallde skatta alla sem til hafa stadit. og segx aura med huerium skatte og þar med æbata upp æ huertt ar. Enn ef þesse uitni leidatz eingi jonnað manadar adh heyrðum dominum þa dæmdum uær hann fallinn ath þessu

1) lauga, frbr. 2) [laga ij uitni, frbr

mali og sie landradamadur fyrregiortt fe og fride nema kongur uili meire myskun a giora. saker þess adh oss uirdetz huer hann heildur mins herra kongsins skatt um þriu ar edur leingur samfleytt med fullum jlluilia og þriozku þar sem aller hafa svarit sig undir suodan þegnskylldu þeir sem þar hafa peninga til. þui oss uirditz það til einnar greinar koma i laugmaliuu og þeir sem rada þegna undan kongi sinum et cetera.

Enn um þær tær saker er optgreindr biorn kærde til nefndz jons jonssonar vñ heimferd til eyrar i seydisfiord j wor i fardaugum med flock manna burt rak peninga og liet reka sextan kyr. hier med husarauskun hurdir upp brotnar burt tekuer lasar yfing folke (giord) og ofrike suo það uogade huorecke yrkia gardinn nie nytia fenadinn eda til uista ad uera a fyrr greindum garde sem suarid uar af tueimr laugligum uitnum aller þesser tilgiorningar jon(s) jonssonar a opt greindum garde eyre. i annari grein hafdi jon sentt i sumar ad jacobsmessu til þratt greindrar eyrar og liet i burt reka bade kyr og ær er greindr biorn atte þar med annara manna peninga. langa uegu a fiall upp. suo fenadr war allur skemdur suo skaudvm gegndi. þui fyrer þessar saker og allar adrar ospekter ran og gripdeillder sem i þeim domi stendur er i uestfiordum war dæmdur og hier er med festr og suo þessum worum domi þa dæmdum uær med fullu doms atkuædi þrattskrifadan jon jonsson rettfangadañ og rettgripenn under lagv huar sem hann naitz utan gridastada i fulltt fangelse og færetz suo a huertt þing biorn uill til setia. og reitt¹⁾ broten hus til hans huar sem hann er kominn þeir aller ogillder. er fyrer honum standa eda ueria slikt ed sama hann sialfur huortt hann og þeir fa sar edr baa. enn þeir aller fridhelger. er til sækia. suo og þo þeir falli ecki sem fyrer erv þa er flogxforingi sekur x maurkum huer hinna maurk er honum ueitte lid til. suo og aller þeir menn sem uid greindan jon jonsson kavpa hysa hann edur heima eru sliku seker uid kongdomin sem fyrer annan uthlægán mann. kann og suo uerda ad jon sie

---

1) Svo = riett.

gripinn og fanginn fyrr enn þau uitne erv leidd sem honum er til dæmd(t) adh leida. þa dæmuð uær hans erfingia ef hann er jonnañ sueitar skyldugan leida aull fyrrskrifud uitni fyrer op(t)greindum birne jonnañ til tekens tima. enn laugligan umbodsmann ef erfingi er eigi nær. Enn ef þesse uitni leidatz eiugi þa dæmum uær hann falliun adh aullum malum. og biorn gudinason retteliga mega adh sier taka alla halfa peninga þrattgreindz jon(s) jonssonar. uppa mins herra kongsins uegna. j suo mata adh þrattgreindr biorn skal hafa bod til erfingia eda umbodsmannz ef erfin(ge) er eigi j nand sem fyrr seiger. og huorn þeirra skyldugan til adh fara sem nærr er og bodið fær og ganga til skiptis vid titt skrifadan biorn a fyrr greindum peningum jons til helm-inga adh af lugtum fyst avllum kongsins sakeyre og aullum laugligvm skulldum er adrer menn kunna sig med lavgum til adh leida og fyrr woru gioruar enn fe eiganda fiell j saukenasuo gudfinna sem adrer menn. Werdr og suo adh jon jonsson vñ kemptz j adrar sueiter suo hann kann huorcke takatz vnder lavg nie domar yfer lesatz eda þeir til koma og lag(a) suar fyrer hann gefa sem til er dæmt þa dæmum uær og greindan biorn riettliga mega adh sier taka sagda peninga gre(i)ndz jons med vj dandi manna uitorde og uird-ingu under eina grein og skilyrde og fyrr seigir.

Medkennuntz ee fyrr skrifadr jon sigmundz(son) lavg-mann adh ee hefi þennañ fyrr skrifadan dom laugsamid og samþykkt med þeim dandi monnum hann hafa dæmtt þar med allur almugi sa nær uar oss samþyck(i)ande.

Og til sanninda hier vñ setta ee mitt jnnsigli med þessara fyrr nefndra doms manna jnnsiglum fyrer þetta domsbref huertt er skrifad war j sama stad og ar degi sid-ar enn fyrr seiger.

330.

17. September 1512. á Møðruvöllum.

TYLFETARDÓMR klerka út nefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um reka Reynistaðaklaustrs milli Gauksstaðáar og Fossár og í Litlabási fyrir utan Gauksstaðáa.

AM. Fasc. XLI, 8, frumrit á skinni. Öll (12) innsiglin eru dottin frá, — Apogr. 2979.

Bref fyrir rekum j gauckstadæ bæse.¹⁾

Þath giorum vier broder nichvlæs med gudz nad prior æ mavdrvvollvm, gilbrigt jonsson, petur pælsson, jon arason, jon jonsson, þorbiorn jonsson, besse jonsson, jon jonsson, steingrinnr bessason, þorbiorn jonsson, þorleifur jonsson, olafur hallzson, prestar holabiscupsdæmis godvm monnvm viturligt med þessv voro opnv brefi, ærvm epter guds burd. M. d. ok. xij, ær. fostvdagen næsta fyrir tveggia postula messv philippi et jacobí²⁾ æ viðivollum j skagafirdi, æ almenniligrí prestastefnv vorum vier j dom nefnder af vorum ándaligvm fodvr gothskalk med guds næd biskupi æ holvm, ath skoda ok rannsaka ok fullan lagadom æ ath leggja, hvert afl hafa skyldi þat registrvm reynnesstadar kirkiv er fyrir oss kom er svo inne hiełlt (at) adr greind reynnesstadar kirkia sette fiordung i landreka j millum gavkstadaær ok fossár, en allañ uidreka j litla basi fyrir vtan gavkstadaa, þui jñ nomine domini amen, dæmdvm vier fyrr skrifader lærder menn epter þui registrum brefi ok vitnisburdvm sem þar fyrir oss kom eign klavstursins ok kirkivnnar a stad j reynnesi þessa reka parta vera ok verit hafa sem þat registrvm bref ok vitnisbvrder jone hallða, ath svo profvdv sem þa kom fyrir oss, ok til sannenda hier vm settvm vier adrskrifader¹⁾ kennemenn uor jñncigle fyrir þetta domsbref, skrifad æ mavdrvvollvm j havrgardal favstvdagenn j imbrvvikv vm havstid, anno domini, M. d. ok xij, ær.

---

331. 19. September 1512. á Ásgeirsá.
Jón lögmaðr Sigmundsson staðfestir skilriki og dóm um landeign Bólstaðar í Steingrímsfirði.

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá seinni hluta 16, aldar. 2) þ. e. 30. Apríl. 2) arðskrifader, frbr.

AM. Fasc. XLI, 13, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 773.

Það giori eg jon sigmundzson lagvman nordan og vestan a jslandi godum monnum witrlegt med þessu min(u) opnu brefi adh ec medkennuntz ad guðmundr lopzson kom firir mic æ mardarnupi j uazdal tieðe þar og birte firir mic bref og skilrice er (hann) hefde vpp æ landareign med bolstad j steingrimsfirde eigi sidr tieðe hann þar og birte vj dande manna dom huer er svo hlyd(d)i ad þeir hefði dæmtt greind bref og skilrice myndug og skælig og j allan mata fvllmaktvg med avllvm sinvm greinvvm og artikulis og þeim þeim bære yfer ad taka. þui adh suo profudu og firir mic komnu þa samþycker ec greindr jon laugman þenna sama dom myndugañ og skialligan firirbiodandi avllvm og sierhverium vpp a laganna vegna greindan gvdmvnd adh sækia neinum osoknum sem lagmalid mælir j mote. Og til sanninda hier vñ setta (eg) opt greindr jon sigmundzson lagmann mitt jnsigli firir þetta samþyktarbrief hvertt er skrifad war æ asgeirsóñ svnnvdaginn næsta epter jmbriðkv vñ havsted arum epter gvðs b(v)rd Ɔ. d. og xij ar.

332. 25. September 1512. á Meðalfelli.

VITNISBURÐR Hóskulds prests Hallsteinssonar, að Hestr eigi eingi í Andakil, er Hesteingi heitir, svo hann hafi til vitað um 70 ár eða leingr, og tilgreinir ábúendr á Hvanneyri um langt skeið á 15. öld.

AM. 238. 4to bl. 14, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref vñ Hestz eingi.

Þat giori ec Hoskolldur prestur Hallsteinsson godvm monnvvm kvnnigt med þessv vorv opnv brefi at ec medkiennvnt at ec ogx vpp æ Hesti j Borgarfirde hia fodvr minvm xx vetur oc leingur. svo oc var eg æ Melvm j Mela-sveit og j Belgsholtti fimtigi vetur edur leingur. heyrda ec fodvr minn lysa því margañ tíma at kirkian æ Hesti oc

jordin sialf Hestur ætti eingi j Andakil er kallat væri Hest-
einge oc hvñ var bædi keyptt oc selld med þessv eingi so
einginn kynne at finna. Svo oc vissa eg fyrir fvlñ sannindi
at Kolbeinn fadir Vermvndar bio fyrstur æ Hvanneyre svo
eg mvnda oc þar næst Vermvndvr sonr hans. þa Jon Kiet-
ilsson. þa Kietil sonvr hans. heyrda ec alldri nockvñ pata oc
tvmæli æ koma at ollvm þessvm tima at Hestkirkia oc
Hestvr ætti eigi þetta hit sama eingi. attv þesser somv bænd-
vr allir. sem nv hefvr ek nefnda hver eptir annað. þessa
sama fyrnefnda jord Hvanneyri. hafdi þessi sami fyrnefndvr
Vermvndvr syslv vm Borgarfiord langa tima. svo oc hafdi
mion fadir þar stvndvm stortt hvs en stvndvm tialld þa han
liet slaa þetta einge oc fann einginn at.

Hier epter vill ec sveria ef þvrfa þyckir. oc til sannenda
hier vm setta ec mitt insigle fyrir þetta vitnisbvrðar bref er
giortt var æ Medallfelli j Kios lavgardaginn næsta fyrir
Cosme oc Damiane þa er lidit var fra gvdz byrd m d.xij ar.

333.

29. September 1512. á Reykjahólum.

BREF að Björn Þorleifsson hefði goldið Ingveldi Helgadóttur
niður sinni jarðirnar Hvallátr og Skáleyjar á Breiðafirði í
þau áttatíu hundruð, sem Ingveldi þótti eptir standa í garð
Þorleifs Björnssonar, föður Björns, en Ingveldr fær jarðirn-
ar mágum sínum Eyjólf Gíslasyni og Grími Jónssyni í pen-
inga dætra sinna Helgu og Guðnýjar, og kvittar Björn um
greiðsluna.

AM. Fasc. XLI, 16, frumrit á skinni. Af 5 innsiglum eru nú 3
fyrir bréfinu. — Fasc. XLI, 17, afskrípt á pappir frá hér um bil 1527. —
AM. Apogr. 1343 og 5721.

Bref vm þav syskin biorn þorleifsson og
helgu systur hans.¹⁾

Þath giorvm vær kodran prestur jonsson oddr þordar-

1) XLI 17; Vitnisburður vm afhending Björnz Þ. s. fyrir hönd mod-
ur hans Ingveldar Helgadóttur a Skáleyum og Latrum XLI, 16.

son snorre hafliðason endride svarthzson og steindor olafs-son leikmenn godvm monnum kvænið med þessv vorv opnv brefi ath arvm efter gydð byrd. M. fim hvndrvth og xij ar vorvm vær j kirkjunne æ reykhaholvm a reykianese michalsmessv dagh vñ havstid. ath jngvellðr helgadóttir lyste því þar fyrir oss og morgvm avdrvm godum monnum nærverandvm ath sonur sinn biörn þorleifsson hefde gollðeth sier vm havstid j flatey þa kann og magari hans skiptu þar peningum epter þorleif heithinn biörnsson sem gyd hans sal nade. hualatur og Skaleyiar er liggia æ breiðafirðe j j flatheyiar kirkivsokn med ollum þeim gðgnvm og gæðvm sem greindvm eyvm hefde fylgth ath fornvm og nyiv og hans fader varð fremst eigande adh. j þav attatige hvndrata sem fyrr. nefndr biörn sonur sinn hafde sier lofat ath gjalda a sins favðrs vegna j sina retta skvld og akerv sem sier þætte efter hafa stadith j gard þolleifs favðr hans nema meira være og þessa greinda peninga og eyiar sagðizth op(t)nefnd jngvellðr þa þar þegar j flathey hafa afgreitth feingit og gollðith magvm sinvm eyiolfe gislasyne og grime jonssyne j peninga dætra sinna helgv og gydnyv fyrir þav xl hvndrvt er þeim eyiolfe og grime þotte þær a vantta hvora fyrir sig við adrar sinar systur. Hier med handlagde þratnefnd jngvellðr optnefnadan biörn son sinn avllvngis kvittan og akervlavsan fyrir sier og ollum sinvm erfingivm og efterkomendvm vm allañ peninga reikningh skvldder og lofan sem hvn mætte thil hans thala. Og thil sanninda hier vñ settvm vær fyr nefnder menn uor jnsigle fyrir þetta kvittvnarbref er giortth var æ reykhaholvm æ reykianese deigi og ære sem fyr seiger.

334.

6. Október 1512.

á Staðarfelli.

TRANSSKRIFT af bréfi um Svignaskarð frá 11. Júlí 1512 (Nr. 325).

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 6, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2447 „accuratissimé“. Árni Magnússon segir, að þetta transskript sé með sömu hendi og bréf um Svignaskarð 1511 (Skalh. Fasc. XVIII, 42)

og 23. Júlí 1512 (Skalh. Fasc. XVIII, 43). „Annars er bágð að skilja hvernig þetta kunni so að vera þar þessu eru utgefin i ymsum stöðum“.

Medkennunz vær þó prestur kolbeinsson. Asmundr klemensson og Þórdr wermundzson. ath wær hofum sied og yferlesit og heyrðt yferlesitt opit bref wors næduga herra. stefans med guds næd Biskups i skálholtti med hans heilu og oskoddu hanganda innsigli. suo latanda ord epter ord sem hier fyrir stendr skrifat. Og til sanninda hier wia sett-um wær fyrnefnder menn worr innsigli fyrir þetta transkriptarbrief err giðrt war wnder stadarfelli á fellzstrond. Miduikudaginn næsta eptter franciscus Messu. þa er lidit war fra þingatburd uors herra jhesu christi fimtan hundrud ára og. xij. ær.

335.

26. November 1512. á Þingeyrum.

VITNISEBURÐUR um reka Þingeyraklaustrs i Sigluvfík fyrir norðan Geirhólm, og að klaustrið eigi jörðina Kirkjuból, og er tilgreint, hvernig rekinn og jörðin sé undir klaustrið komið.

AM. Fasc. LXV, 15, frumrit á skinni, sem Árni fékk frá Hlíðarendu í Fljótshlíð. Af 4 innsiglium eru 3 fyrir. — AM. Apogr. 476, tvær afskriftir: a, með hendi Árna Magnússonar, b) afskrift staðfest í Skálholti 1. Aug. 1712 af Árna Magnússyni, Gísla Bjarnasyni, Þorgíls Sigurðssyni og Páli Hákonarsyni — báðar gerðar eptir sama frumriti, sem Árni eignaðist frá Hlíðarendu: „Originalenn eignaðizt eg fra Híðarenda. Mun fyrrum hafa slæðst frá Þingeyraklaustre með Arna Gíslasýne“ (AM.) Og enn ritar Árni við afskrift sína, sem honum þykir ekki nógu nákvæm um stafsetningu: „rescribatur. Originalenn liggur meðal minna Hlíðarenda brefa. Þetta er þó innfært í aðölen. Eg skal gefa Originalenn kongenum því hann er þó revera Þingeyraskial. og hefur slæðst þurt með Arna Gíslasýne forðum“.

vm reka þingeyraklausturs.

Þath giorum vær gílsbríkt jonsson. petur palsson prestar. oddr þorgilsson og steinn hrolfsson leikmenn godum monnum kunnigt með þessu uoru opnu brefi ath uær hof-

um sed og yferlesit og heyrð yfer lesin bref og skilríke þingeyrarklusturs j huerium so stendr millum annara greina orða og atkuæða. at þingeyraklaustur eigur nu næka allað j sigluvíkj fyrir nordan geirholm og so jordena kirkiuból. Er þesse jord og næke so komin under þingeyraklaustur at helga þorleifsdóttir gaf hann klaustrinu sier til saluhialpar og abota asgrime. Enn helga erfdi hann epter gudnyv þorleifsdóttir systur sína. Enn gudny hlaut hann j erfd epter modur sína kristinu biornsdóttur. Og til sanninda hier vm setium uier fyrrskrifader menn vor jncigle fyrir þetta bref skrifat at þingeyrum j hunauazþinge fostudaginn næsta fyrir andresso anno domini M^o d^o duodecimo.

336. 2. December 1512. á Mððruvöllum.

ÞÓRÐUR JÓNSSON selr Gottskalk biskup á Hólum jörðina Borðatjörn í Höfðahverfi fyrir jörðina Garðshorn eð syðra í Svarf-aðardal.

AM. Fase. XLI, 11, frumrit á skinni. Af 3 innsiglum er eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3426,

Quittantia uppa Jordena Bardartiorn j Hofdahverfe.¹⁾

Path giorum vier broder Hicvlæs þrivr aa mavdrvvollvm. magnus aarnason ok jon jonsson bordhws leikmenn. godvm monnum viturligt med þessv voro opnv brefi. ath svb anno gracie M^o. d xij^o. in die sancte cecilie virginis²⁾ aa mavdrvvollvm j havrgardal. vorum vier j hia savm ok heyrðvm aa ord ok handaband vors uirdvligs herra godskalks med gvds nad biskups aa holum ok þordar jonssonar. ath svo fyrir skildu. ath adr nefndr þordr selldi biskupinum til fvllrar eignar jordina bordatiorn³⁾ er ligger (j) haufdahuerfi j grytvbacka kirkivsokn med ollvm þeim gognum ok giædvvm sem greindri jordv bordatiorn³⁾ fylger ok fylgt hefer ath

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) þ. e. 23. Nóv. 3) Svo.

fornu ok nýiu ok nefndr þódr vard fremzt eigandi ath. hier j mot gaf biskup godskalk þódi jonssyni jordina gardzhorn ed sýdra er ligr j svarfadar(dal) j valla kirkivsokn til fvlrrar eignar med ollvm þeim gognvm ok giædvvm sem greindri jordu gardzhorni fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýiu ok biskupinn vard fremzt eigandi ath. skyldi hvor vm sig þessara manna hallda til laga sinni jorðv epter kaupi sínv. enn ef af kýnni ath ganga med logum þa skyldi huorr vm sig ganga aptur ath sinne jorðv. suo ok eigi sidr lofadi fyrr nefndr þódr ath selia biskupinum aptur jordina garzhorn fyrstum ef hann villdi selia. Ok til saunenda hier vm settvm vier fyrr skrifader menn vor jnnicgle fyrir þetta jarda kavpsbref skrifa(t) fimta dagen næsta epter andres messv j sama stad ok ære sem fyrr seger.

337.

8. December 1512.

á Hofi.

VITNISBURÐARBREÐ að Haldór Sumarliðason hefði gefið Sumarliða syni sínum jörðina Syðragarð í Dýrafirði, en Briet dóttur sinni fimtán hundruð og tuttugu.

AM. Fasc. XLI, 20, frumrit á skinni, og eru bæði innsiglin fyrir.
— AM. Apogr. 884.

Vitnisb(u)rðarbref þeirra hálldors Sigmvns Sonar.
og arnbiarnar, Þorvars Sonar vm gard
j dýrafirde.¹⁾

Þat gerum uid halldor sigmunson og arnbion²⁾ þorvarson godum monnum kunigt med þessv ockrv opnu brefi. at vid vorvm þar j hia og heirdum æ at sumarlide halldorsson lyste þui firir ockur og fleirvm godvm monnum audrum at halldor sumarlidason fader sinn heifde²⁾ geifet²⁾ sier jordena sydra gard er ligur j myra kirk(i)v sonckn²⁾ til fvl(r)ar einggnar²⁾ og frialz forrædes med aullu þui er henne hefur fylgt at fornu og nyv og halldor uard freimzt²⁾ eigande at uord-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Svo.

en. Suo og lyste svmarlide þui firir ockkv¹⁾ at fader sinn hefde gefet og vtt golldet brifft dottur sinne fimtan hundrvtt og .xx. Suo og uændizt svmarlide halldorsson þessvm uottvm at upp yfer hefde veret þa fader sinn hefde feinget sier jordena birne jonssyne og kattle posteinssyne og tũmase jonssyne mage sinum. Og til sandenda¹⁾ hier vm seittvm²⁾ vid fyrr nefnder menn ockvr jnslige¹⁾ firir þetta vittnesbvrðarbreif¹⁾ et skrifat uar æ hofe æ haufdastraund Mariumessv æ jolafaustu arum efter gudz burd þussund fimm hundrvd og tollf ar.

338.

27. Janúar 1513.

á Starnesi.

GUDLAUGR Sigurðsson selr Árna ábóta og klaustrinu í Viðey jörðina Kolbeinsstaði á Rosmhvalanesi til fullrar eignar fyrir lausafé.

AM. 238. 4to 61. bls. 1—2 skr. c. 1570. (Bessastaðabók) — Borið samant við dómasyrpu Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni frá c. 1608. —

Kolbeinstada brief.

Þat giorvm vier Jon [prestvr Þorsteinsson³⁾ Olafvr Asbiarnarson. [pietur Þorsteinsson⁴⁾. þoralle Einarsson oc Gissvr Þorlleifsson godvm monnvvm kvnnigt med þessv vorv opnv brefi þa er lidit var fra hingadbyrd⁵⁾ vors herra jesv christi m. d. xij ar vorvm vier j hia savm oc heyrdvm [æ i⁶⁾ Starnesi fimtvdeiginn næsta fyrir pyrficacio [sancti⁷⁾ marie ord oc handaband þessara manna broðvr Arna med gvdz nad abota j Videy af einne⁸⁾ alfv enn [Gvdlavgs Sigvrðssonar⁹⁾ af annari. skilldizst þat oc faldizt vnder þeirra handa bandi at fyrgreindvr Gvdlavgv Sigvrðzson selldi advr nefndvm herra abota Arna j Videy jordena alla Kolbeinstadi xx^c at dyrleika er liggvr æ Rosthvalanesi j Kirkivbols kirkiv. sokn til æfnligrar eignar oc frials forrædis med avllvm þeim gognvm oc giæðvm sem greindri jorðv fylger oc fylgt hefv at fornv oc nyiv oc hann vard fremst eigandi at til ytztv vmmerkia vid adrar jarder.

1) Svo. 2) Svo, og er tvískrifað. 3) [pietursson, JHák. 4) [b. v. JHák. 5) — burd JHák. 6) [æ at æ, JHák. 7) [sl, JHák. 8) annari JHák. 9) [Gudlaugur Sigurðzson, JHák.

Hier j mot skyllde opt greindvr [abote Arnē¹) gefa oc giallda Gvdlavgi Sygurdzsyni fim hvndrvd oc xx. tiv²) malnavtv kvigildi. xc j smiori oc slatvr oc v³ j [fridvirtvm³) peuingvm. skyllde þratt nefndr Gvdlavgvr Sygvrdzson svara lagaríptingv edvr hans erfingiar æ advr greindre jordv Kolbeinstodvm eñ aboti Arne hallda til laga oc ef jordin gengi af honvm med logvm þa skyld hann ganga domlavst aptvr ad sinvm penningvm med svo vordnvm⁴) fridleika sem jn kvomv.

Oc til sanninda hier vm settvm vier fyrrgreinder menn vor insigle fyrir þetta jardarkavps bref skrifad j Videy æ sama are sem fyrr seiger.

339.

15. Febrúar 1513.

á Melum.

RUNÓLFR Hóskuldsson selur Þórði presti Guðmundssyni hálfa jörðina Leirá í Leirársveit með öllu tilteknu, ásamt tveggja eða þriggja manna íferð í sölvafjöru í Belgsholti.

Visitatiubók Brynjólfs biskups um Sunnlendingafjórðung 1642, bls. 54. Bref þetta þekkist nú ekki öðruvisi en í þessu ágripi hjá Brynjólfi biskupi.

Peturskyrckia ad Leirð a þridjung i heimalandi og wt-löndum. epter Wilchinsböck. enn Visitatiuböck Herra Gijsla Jonssonar kallar xxx^o j heimalandi. Báðar mældagabækurnar seigia. og þridiung alhrar veidi i Laxð. Síðan seigir Visitatiubökin. Jtem Akurey j Wogum. hálffa Svanga jord i Skoradal allañ skóg austur ad Svartagili. Jtem greiner lög-maduriñ Arni Oddsson alla vejdi i Laxfossi vtan sióttúng. er Skards kyrckia skal eiga. enn er þó nu haftt og halldid til Leirðr med þvii kyrekian er aflógd fyrer mörgum aarum.

Sambliðdar þessu öllu sem fyrr skriffad er Breff Stephans diakna Gijslasonar og Hallvards Magnussonar. med þeirra Insiglum. ásamt Insigli Runolfs Hóskuldssonar huor selltt haftdi Sera Þordi Gudmundssyne hálfa Leirð ad þessu

1) [ArneAboti JHák. 2) sl. JHák. 3) [virtum, JHák. 4) pen-
ingum oc, b. v. JHák.

öllu tilteknu, og þar til tveggja manna jferd eda þriggja í Solfafíðru í Belgsholltt. huort sem sá vill er að Leirð Byr. Epter því sem Hallsteinn heitinn gaff kyrkiunni þá hann atti Báðar jardernar. Datum þess brefs 1513 þridiudaginn fyrsta í föstu vñ veturinn að Melum. Það sama Breff skier og liðslega vr að xxxc j heimlandi reiknist ecki með vtlöndum sem það Breff hermer.

Item á hñ þad eingi að þridiungi vid jörðina sem kallad heffur verid Lögmanseingi.

340.

17. Febrúar 1513.

í Æðey.

Dómr sex manna út nefndr af Birni Guðnasyni, er þá hafði kongsins sýslu og umboð millum Geirhólms og Langaness, um ákæru Jóns Einarssonar til Tjörfa Þorsteinssonar, að hann hefði yrkt og unnið og ranglega á búið og að sér tekið jörðina hálf Nes í Grunnavík.

AM. Apogr. 987 „Ex originalibus Sæmundar Magnussonar á Hole í Bolungarvík accuratissime“. Arni lýsir innsigliunum. Sbr. lögmannsúrskurð frá 29. Aug. 1514 og 10. Aug. 1519.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sender þolleifur avrnolfsson. einar þorleifsson. snorri helgason og jon arnason. jon siguadzsson og olafur gudmundsson kuædiu guds og sina kunigt giorandi með þessu voru opnv brefi. at þa er lidid var fra hingad burd vors herra jesv christi .m. d og xiiij. aa a nauteýri j jsafirdi a þingstad rettv m favstudagin næsta epter geisladag vñ veturinn¹⁾ vorum vær j dom nefnder af ærligvm dandimanni birni bonda gudnasyni er þa hafdi mins herra kongsins sýslu og vmbod millum geirholms og langanes. at skoda og dæma. ættiliga at ransaka og invirdvliga a at lita og fvllnadaroms atkuædi a at leggja. a þa akærv. er jon einarsson hafdi þar til tiorfa þorsteinssonar. og hann hafdi honum þangad fyrir stefnt j adr sagdan stad og dag fyrir adur

1) P. e. 14. Janúar.

Dipl. Isl. VIII. B.

greindan vallmann. fyrir þá sauk at hann hefði óættliga ýrkt og unet og rangliga á búi og at sýr tekit jörðina halft nes er liggir í grunnavík í stadar kirkiv sókn. hueria adr greinda halfa jörð at fyrir greindr jón einarsson hellt sína eign epter þú kaupir sem hann hafði af jóni steinssyni. fyrir greindri jörðu. Ítem í fyrstu grein dæmdum væra laugliga stefnuna og mannenn rettiliga fyrir kalladan. Enn í annare grein kom þar fram sira jón eireksson og meðkændiz at hann hefði heimilat adurgreindum tiorua fyrir skrifada jörð nes. í vmbodi olafs eirekssonar brodr síns. birtiz þar og tediz fyrir oss af hendi olafs bref með .ij. skiluisra manna jnsiglum. hvert at so inne helt at loptur magnusson hefði selt adr greindum olafi opt skrifada jörð halft nes til fullrar eignar og frials forrædis. kom þar og fram bref. huert at so var latanda at þessi same loptur magnusson hefði selt jóni steinssyni þessa sömu halfa jörð nes. Nu saker þess at aller þeir giorningar sem oppt greindur loptur hafði við þratt nefdan jón giort voru aller seinna giorder en kaup þeirra olafs geck fram. þá seiger so vorr landzlaga bok at halldaz skulv aull handsaulud mal þav sem halldaz mega at logum og bok mæler ecki í moti. Enn þat ma eigi halldaz ef madur selur þat manne er hann hefur audrum fyrir selt. en ef sa hefur hönd at er sidar keypti þá ma hann hallda skiladomi fyrir kaupir sín til laugmannz vrskrvdar. Nu æsa kaup at hafa er fyrr keypti ef honum fulnadz vitne at skiladomi. en þá er þeim kaupfox er sidar keypti. stendr og so í voru laugmali í odrum stad at ef madur selur .ij. monnum eina jörð at leigv þá skal sa hafa er fyrir tok. og so skal hvetuetna þar er madur selur. .ij. monnum id sama at sa skal æ hafa er fyrir kauper edur leiger. Nu fyrir þessar greiner og margar adrar er hier til luta þá dæmdum vær með fullu doms atkuædi þessa halfa jörð nes fullkomna eign olafs vera og verit hafa sidan hann hafði kaup fyrir henni af þratt skrifudum lopti so framt sem þau vitni sveria epter sinum jnsiglum sem fyrir adr greint kavppbref eru skrifad(er) hvort fyrir sinum ýferboda þrattnefndum jóni einarssyni nærverandi eda hans vmbodsmanni. skulv þessi uitni

ed seinzta leidd j vor at fardogvm forfallalaust. en ef þav uilia ecki sueria fyrir nockurar þriokzu¹⁾ saker þa dæmdvm uær titt skrifadan olaf skýldvgan at leida aunur þav uitni at nær hefði verit heýrt og sied æ kaupþ þeirra lopzt og at þeim leiddum þa skýlði hans eign jordin en ef þessi fyrr skrifud uitne sueria j moti sinum innsiglum þa dæmdum vær titt skrifada halfa jord nes eign jons einarssonar epter kaupþ sinu og einfallda landskýlð med.

samþýckti þennan vorn dom fyrrskrifadr valldzmadur og setti sitt jnsigli med vorum fyr nefndra manna jnsiglv fyrir þetta domsbref. hvert er skrifad var j ædeý j isæfirdi fimtvdaginn j ymbreviku æ langafavstv æ sama ære og fyr seigen.

341.

1. Apríl 1513.

á Helgafelli.

„VEL boriun maðr“ Helgi Þorvaldsson gefr klaustrinu á Helgafelli með sér í prófentu sína alla jörðina Stórahraun í Kolbeinsstaðahrepp, að undanteknum þeim tveimur skógarhöggum, sem Helgi hafði fyrr gefið, annað kirkjunni á Stað á Öldubrygg, en hitt kirkjunni í Haffjarðarey, til kolgerðar, mállaupa á hverju ári.

Skjalabók í Landsskjalasafni með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar á Reynistað, skr. c. 1600, bl. 134—135 (= a). — AM. 252, 4to bls. 1—3 með hendi Jóns Steindórssonar á Knerri c. 1660.

Eignarbrieff fyrir Stórahraune.

Wier Broder Halldor med gudz náð Aboti a Helgafelli giorum²⁾ godum monnum kunnugtt med þessu voru³⁾ opnu brefe ad med rade og samþycke [virdulegs herra⁴⁾ Stephans [med samre næð⁴⁾ biskupz j skalholtti og allra⁵⁾ conventubrædra hofum vier giorft þetta kaup og skilmala vid velborinnu mann Helga Þorvaldsson ad greindur Helgi skilldj fa klaustrinu a Helgafelli jordina alla Stórahraun⁶⁾ til

1) Svo. 2) 252; giore a. 3) 252; mijnu a. 4) [b. v. 252. 5) annara 252. 6) Stórahraun 252.

fullrar¹⁾ eignar er liggur í kolbeinsstada kirkiu sochn med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og njuu og hann varð fremst eigandi ad. vndanteknum þeim tueimur skogarhoggum sem adurgreindur helgi hafðj gefid fir. kirkiunne a stad á olldubrigg annad. enn kirkiunne í Haffiardarey annad. til kolgiordar mallaupa a huoriu áre. fyrir xlc med þeim²⁾ skilmala ad xxxc skilldj vera í hanz profentu. enn klaustrid skilldi (bitala³⁾) x kugildi fyrir xc í adur greindre jordu. Hier í mot skilldi Helgi hafa æfinligt framfæri (og upphelld⁴⁾) og proventu a klaustrino (og stadnum a Helgafelli⁴⁾) og sæmiligt kostarhalld sem hann mætti vel við hialpast (og⁴⁾) tuithuga vod og skiædi a huoriu áre epter sinne þorf medaþ hann lifdi. skilldj hann hafa sæng og kistu thil stadarinz enn klaustrid (signist⁵⁾) huortueggia epter hanz dag. so skilldum vær giora honum vpp profentuhws a stadarinz kostnad. enn hann skilldj vera oss við þuilljka gagnzmune. sem giegndi í sendiferdum edur Renjdum jnað sueitar. skilldi klaustrid fa so micinn við til hwssinz sem Helgi lieti⁶⁾ epter vnder hraune (þann sem ecki a⁷⁾) jordinne ad fylgia (ad skylldu⁸⁾) og atti þetta greidliga⁹⁾) ad giora af huortueggia hendi med godum jafnade. skilldj helgi hafa a stadnum huortt hann villdi þionustumann eda þionustukonu a siþn kostnad. Lofadi helgi ad suara laga-riptingum a greindre¹⁰⁾ jordu¹¹⁾) enn klaustursinz formadur hallda til laga. Og til sanninda hier vñ (setium vær vort conventu jncigle firir þetta proventubrieff er skriffad var a Helgafelle calendas Aprilis. Anno Domini 1513.¹²⁾)

342.

1. Apríl 1513.

á Ökrum.

HALDÓR prestur Jónsson og þeir leikmenn vidimera þrjú bréf um Akra og Krossholtskirkju:

1) fullkomligrar 252. 2) þessum 252. 3) [borga og betala 252. 4) [b. v. 252. 5) eignast 252. 6) liet 252. 7) [252; þau eckiattu a. 8) [med Riettu 252. 9) greidligana 252. 10) opttneffndre 252. 11) hrðne, b. v. 252. 12) [252, og í a bætt við með hendi Bjarna amtmanns Þorsteinssonar; upphaflega hefir hér í a að eins staðið: et cetera.

1. Bréf Vermundar ábóta frá 18. Marts 1406. DI, III, Nr. 585.
2. Bréf Jóns Skálholtsbiskups frá 10. Marts 1410. DI, III, Nr. 608.
3. Bréf Stepháns biskups frá 9. Okt. 1502. DI, VII, Nr. 586.

AM. Fasc. LXV, 17 frumvidimus á skinni; innsigli hafa verið fjögur fyrir bréfinu, en þau eru nú öll döttin frá.

Það giorum vier halldor prestur jonsson. helgi helgason. jon jonsson og gudmundur eyuindarson leikmenn godum monnum vitanligt að vier hofum sied og yfirlesid og heyrt yfirlesin op in bref med heilum og hangandi iunsiglum suo latanndi ord epttir ord sem hier fyrir standa skrifud. og til sanninda hier vm setum vier vor junsigli fyrir þessi transkriptarbref skrifud æ økrum j hraunhrepp a myrum faustudaginn j paskaviku. ar um eptir gudz burd m: d: xiiij ar.

343.

25. Apríl 1513. í Kaupmannahöfn.

KRISTJÁN konungr annar skipar Vigfús Erlendsson lögmenn sunnan og austan á Íslandi.

AM. Fasc. XLII, 1, frumrit á skinni með innsigli konungs í rauðu vaxi: „Innsigled under þessu brefe er rielt hid sama sem under Confirmatione R(ettar)botarinnar 1507^a. (AM). Bréfið er prentað í Safni til sögu Íslands II, 193, og Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 145—147.

Laugmanns Bref Wigfús ellendzsonar¹⁾

Wii Christiernn met guds nade vdwaldt koningh till Danmarck oc Suerig rett arffuing til noriges riighe hertug utj Sleswig holsten Stormarn og dytmerschen greffue i oldenborg och delmenhorst Giøre alle witterligt at vii haffue nw tilltrood oc befalet oc met thette wort obne breff tiltroo oc befale oss elskeligh Wigfws erlandssøn at wære oc bliffue wor lagmann synden oc østen paa wort oc noriges krones land Jsland all then stwnd oc emedhen han schicker hwer mann fattig oc riighe hwis islandtz lagh oc rætt ære oc inghen aff them vforrætther i nogher made. Thii forbywde

1) Utan á bréfinu með fornri hendi.

wii alle ehwo the helst ere eller være kunde Serdelis wore fogder og embitzmenn paa fornefute Jsland hanom her emodt paa fornefute lagmandzdom at hindre hindre lade møde platze vmaghe eller i nogher made forfang ath giøre.

Vnder wor hyllest oc nade.

Giffwet paa wort Slott kiöbenhaffn Sanctj marci euan-
geliste dagh aar et cetera mdxiii.

vnder wort Secretum.

ad inmandatum principis proprium.

344.

29. Apríl 1513. í Bólstaðahlíð.

TYLFTARDÓMR út nefndr af Jóni Einarssyni, er þá hafði kongsins sýslu og umboð í Húnavatnsþingi, um atvist Ólafs Filippussonar að vígi Ásgríms Sigmundssonar, er varð í Víðidalstungu (1483).

AM. Fasc. XLII, 2, frumrit á skinni. Af 12 innsiglium eru nú 4 fyrir bréfinu. — Apogr. 3427. — AM. Apogr. 799 „ur stóru transskriptarbrefi 3ja presta og 3ja leikmanna 1515“. 20. Apr. — JSig. 66, 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eptir sama transskripti.

Domur vm atvist olafs er geck i bolstadahlid
1513.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda Einar oddzson. jon þorgeirsson. grímur ionsson. einar einarsson. þorarin ionsson. gudmundur indridason. halldor ionsson. halldor sigurdzson. brandr olafsson gudmundr þorleifsson. marteinn þoruardzson og jon olafsson kuediu gudz og sina kunnigt giorandi að þa lidit uar fra gudz burd. M. d og xiiij ar a fostudaginn næsta fyrir tueggja postulamesso philippi et iacobi i bolstadarhlid i langadal æ pingstad rettum vorum uær i dom nefnder af uelburdugum manni i one einarssyne er þa hafdi mins herra kongxins sýslu og umboð yfer hunauazþinge. til at skoda og bæna-aka og fullnadarðom a at leggja huerra suara eda sekta at olafur phil-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi; ártalið með nokkurra nýrrí hendi en hitt,

ippusson yrði skyldugur um þá atúist er aður greindr uallz-
 madur bar til hans kongdómsins uegna eptir orðróm og
 íj manna útnisburði. íons íonssonar og íons olafssonar er
 soru þar æ þinginu at íon sigmundzson logmadur hefði tal-
 at at olafur philippusson uæri atúistarmadur at broður sin-
 um asgrime sigmundzsyni og annar þessara manna sor suo
 at hann heyrdi íon segia til olafs at hann helldi hann at-
 uistarmann at broður sinum asgrime sigmundzsyni. lagði fyrr
 nefndur olafur philippusson sig viliugliga með handabandi
 under dóm og logliga stefndað uid aður nefndað ualldzmann-
 at halda og gialda sem dómur dæmði um greinda atúist.
 Nu í fyrstu grein birtizt fyrir oss dómsbref dandi manna
 með þeirra inciglum. einn meðal annara þeirra uar fyrr
 skrifadur íon sigmundzson logmadur. var þessi dómur so
 latandi at þeir dæmdu einare syne olafs philippussonar all-
 að arf eptir solueigu bíornsdóttur móðurmodur sína. enn
 dæmdu olaf philippusson logligað umbodsmann með þeim
 fleirum greinum orðum atkuæðum og artikulis sem sa dóm-
 ur utúisar og inne helldr. heyrdum uier ecki ne uissum at
 íon sigmundzson hefði þá gefit olafi neina sok. somuleidis
 uar og upplesinn fyrir oss vrskurdr finboga íonssonar log-
 mannz með hans incigle so hlydandi. at orðum og under-
 stoddu at hann urskurdadi einari arfinn en olafi umbodit fod-
 ur hans og firsagdan dóm logligan með ollum sinum grein-
 um og dóms atkuæðum með fullum laga urskurdi. hófum
 uier og heyrt marga menn seigia at þeir Ólafur philippusson
 og íðn sigmundzson hafi haft sín í mille kaup og skipte og
 marga aðra peninga skikan og hafi íon halldit olaf þá osekað
 og myndugað í sinum giorningum. So og lysti einar
 oddzson þar fyrir oss og oddr þorgilsson at þeir hefði uer-
 it í uíðedalstungu í þann tíma er asgrinnir sigmundzson feck
 sitt banasár og þeir uissu fyrir full sanninde at olafur phil-
 ippusson uar þar ecki nær og aungua atúist ueitte hann þar
 til. reiknadizt oddur uera mægdur olafi og uirtizt hann oss
 ecki lagauitne helldur gagn í greindu máli. Nu eptir greind-
 um gognum ualínkunnum uitnum. suordum eidum. birting
 skíalligra skilríkia. doma. urskurda. brefa og búis-

inga sem at luta þessu male og at ollu so profudu og fyrir oss komnu dæmdum uier fyr nefnder domsmenn underlagit logligt og olaf philippusson rettiliga fyrir kalladan. dæmdum uier og olaf skyldugan at uinna settareid þar æ þinginu fyrir ione einarssyni kongs umbodsmanni eda innan manadar særra daga at forfallalausú at hann hafdi ecki ridit med þann hug til uidedalstungu at asgrimr sigmundzson uæri life sinu at firr eda nockri skomm at nærr. og eigi Red hann honum banaað ne sara og einar oddzson skyldugan at sanna med olafi þenna eid med odrum ualinkunnunum monnum sem ualldzmadrinn til nefndi. fiellizt olafur at þessum eide dæmdum uier hann slíku sekað sem login ut uisa og akueda kongdominum og erfingium hins uegna. enn at eidnum unum dæmdum uier titt nefndað olaf philippusson fri og frialsliga lidugan ollungis kuitan og akærulausað uera og uerit hafa adur og nu. og æuinliga hier epter um adur greinda atuist bædi fyrir kongi og erfingium hins uegna. saum uier og heyrðum æ at olafr sor þenna eid fyrir opt nefndum ione einarssyni kongs vmbodsmanni þar þegar æ þinginu epter þui sem dæmt uar.

Samþykkti þenna uorn dom med oss fyrr nefndr ualldzmadur. og til sanninda hier vm settum uier fyrr nefnder domsmenn uor inncegle fyrir þetta domsbref skrifat æ gunsteinsstodum i langadal miduikudag næstað fyrir huitasunnu dag¹⁾ a sama áre sem fyrr seiger.

345. 30. Apríl 1513. á Kvønnabrekku. VITNISBURÐR um að Þórðr Andræsson seldi Helga Jónssyni Slettárdal fyrir þrjú hundruð, er hann var skyldugr í landskyld af Vatnshorni upp í þrjú ár.

AM. Fasc. XLII, 3, frumrit á skinni, og eru öll (3) innsiglin dottin frá.

Þat giorum vid þorðr arnbiarnarson og guttormur snorason godum monnum viturligt med þessu okru opnu

1) P. e. 11. Maí.

brefi að uid uorum þar j hia saum og heyrðum á ord og hañðaband helga jonssonar og þordar andressonar upp á nupi j uazsshorn's kirkiu sökñ að þordr andres(son) selldi slettardal helga jonssyni með handabandi. og ockur hia uerandi fyrir .iij. c er hann uar skyllðugur j landskyllð af uas-horn'e upp á þriu ar og þar til eitt kuigilldi af peningum bondans og suo lofadi helgi jonsson að bera hier¹⁾ grime jonssyne fullan uitnisbburd hier¹⁾ um og hier epter uilium uær sueria ef þurfa þikir. uar þessi uitnisburdr ut gefin á saudafelli j m(i)ddaulu(m) hia verandi syslumanninum olafi gudmunzsyne og fleiri daudimonnnum audrum. Og til san-inda hier vm setium (uær) uor jnn cigli fyrir þetta uitnis-burðarbrief er gjort uar á kuennabrecku laugardagin næsta fyrir tueggia postula Messo arum epter guds burd. M. v. c og .xiiij. ar.

346.

1. Maí 1513.

á Kirkjubóll.

NARFI Jónsson kærir fyrir Jóni lögmanni Sigmundssyni, að sira Jón Eiríksson hafi gripið og tekið fyrir sér með fullu ofríki jörðina Dynjandi í Grunnavík, og biðr lögmann ásjár.

AM. Apogr. 838 „Ex originali fra Sira Hannese á Snæfjollum. Þetta bref er ritad sem (!) sömu hendi sem Copie af Leidarholms samþyktenne, su er eg á. Utan á brefed er skrifad með hendi Egg-erts lögmanns Hannessonar“ (AM.). Innsiglið var fyrir bréfinu. Á bréfinu er þekktanlegr stýlsmáti Björns Guðnasonar.

Ollum godum monnum sem þetta bref sia edr heyra kunngiori eg narfi jonsson og klagu ec fyrir gudi og ydr jon sigmundzson laugmann nordan og uestan a jslandi er minn herra kongrinn hefr til sett adh giora mig skicka skipta laug og æitt sem audruni mins herra kongsins þegn-um og almuga þat stora ofrike er eg hefe fyrir orded af sera jon eireksson huert suo er adh ec kære þat til hans adh hann hafe griped og tekit fyrir mier með fullu ofrike

1) Svo.

jordina dyniande j grunnavik j stadar kirkiu sokn er eg held uera og uered hafa min¹⁾ eign epter þeim giorningum. brefum og biuising er þar fyrer ligga¹⁾ hafandi þetta mitt nial boded til alþingis under lavgriettumanna dom og ydra utnefning enn eg hefi þui j aungan mata nad og þui hydr ec mig til stod og styrking adh giora fyrir minn partt þat uppsatur og bigering sem gud skytur. med annara dandi manna rade. ydr j hug upp adh taka ef wor herra þhesus christur uillde þat gefa fyrir sin mild heit adh senda oss þat navckvd hialpræde ad þui anavdar ocke mætte navckud aflietta sem uær havfum langa tima vnder legid af kirkiunar uallde j mavrgum hlutum einkannliga þat adh uær mættum aptur fa wora peninga sem þeir hafa rangliga fyrir oss haft og tekít. Hvad eg bidr ydr herra lavgmán upp a gudz uegna og laganna vegna adh þier siaed suo mina naudsyn sem annara. Hier med blifid j fride og farsælld allzmektugs guds og sancti ola[fs] konungs. Og til sanninda hier um sett(a) ec narfi jonsson mitt jónsigli fyrir þetta opit bref huert er skrifat war a kirkiuboli j skutulsfirði tueggia postulamessu v^m worid anno domini M d xiiij.

347.

10. Maí 1513.

í Leiðarhólm.

TYLFTRADÓMR útnefndr af Jóni bónda Sigmundssyni lögmanni norðan og vestan á Íslandi um erfðatilkall Björns Guðnasonar til garðsins Auðkúlu í Húnavatnspingi og þeirra eigna, sem þar með fylgdu.

AM. Fasc. XLII, 4, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar. Af 13 innsiglum eru nú 6 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 391.

Domur um kulv vegna bíaðar og undanfæri
olafs philippussonar 1513.²⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda arnor sínzson uigfus þordarson sigrdr dadason gudmúndr finnsson laugreittumenn. ormur jllugason stefan þor-

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með fornri hendi.

arinsson petur jonsson halldan gudmundz(son) eigill jonsson hallgrimur skulason jon jonsson og jon bessason. kuediu guds og sina kunnigt giorande ath a þridiudaginn næstan fyrir halluardznessu wm uorit. arum efter guds b(u)rd 00 de og xij ar i leidarholme j breidafiardardaulum a almeunilegu þriggja hreppa þingi. Worum uer j dom nefnder af ærligum dandimanni joni bonda sigmundzsyni laugmanni nordan og uestan a jslande. ath skoda ransaka og fullnadarðom a adh leggja huerтт afl eda fullkomna magt ad hafa skyllde su klagan og tilkall er [greindr biorn¹⁾] hafde til gardzins audkulu og allra þeirra peninga fasta eigna og lausafiar sem þar med fylgia og j hunauazþingi liggja. og biorn hafde unt og feingit jone lavgmanni til umbods a þui gozi aullu sem birne hafde adr uered dæmtt a uegna olafs philpussonar. og olafur sialfur hafde adr afgreitt jone laugmanni sem domrinn jonne helldr og nu er greintt umbod ute adh næstum fardavgum þad jon hefer af savgdvm birne haft. Giorde jon lavgman þann reikning birne gudinasyne adh aull þau goz kula og aull avnnr sem fyrr greiner hefde rænd og gripen uered undan ualde jons og lagahalde af olafe philpusseyne og hans fylgiara huer epter anañ. og þar med selldr j b(u)rttu [gardiñ¹⁾] kula af olafe og so utjardenar med ur saugdu umþode. rofenn so af olafe xij domr lavgmanz vrskurdr og sialfs hans handselld afending. Hier til beidde biorn og krafde sagdan jon lavgmann lagaueg a adh giora huerssu þesse fyrrsaugd goz og gardar skylldu fara. eda huerssu suarlig su skickan og giorningur skylldu uera sem olafur og sonur hans einar hafa giortt vñ greintt umþod. Suo og eigi sidur worvm (wier) til nefnder a ad lita og ransaka þau skilrice doma eida og undanfære er olafe til heyrdur og suo doms atkuædia adh leggja huerssu mynduger oss litutz giorningar olafs a kaupum uthlatum og annarre skickun er olafr hafde giortt j saugdum peningum et cetera. J fystu kom fyrir oss xij presta domur er dæmdr war a seylu j skagafirde a millvm þeirra jons lavgmannz olafs og brædra hans gisla og hermanz. suo hlydande ath

---

1) [Svo.

olafur og þeir bræðr hans skyldu leida ij lauglig uitne huer fyst hefde saurgad kirkiugardenn j uidedalstungu þa asgrimur heitenn sigmundzson war þar j hel sleginn. stod suo j greindum xj presta domi adh olafur og bræðr hans skyldu fallner adh þessu male ef þeir leidde eigi ij lavguitne fyrir biskup olafe um kirkiugardz saurgunina jnnañ manadar. og giallda xv merkur og taka lavsn og skript. af biskuþe. huad uær uissum fyrir full sanninde adh þau hafa alldri leitz. j annari grein kom fyrir oss domr er dæmdr hafde uered æ sueinstaudum j uazdal og uthnefndr af sigrdi bonda dadasyne sem nu war j þessum worum domi j huerium er suo stod adh þeir greinder bræðr olafur. gisle og herman hefði þann eid suared adh þeir hefde ecki særtt asgrim nie slegid upp fra þui hann feck sitt banasar huat oss leitz þetta hans undanfære¹⁾ helldr spilla enn bæta og ecki afl hafa. fyst hann matte ecki skirslu fyrir þat giora adh hann hefði eigi adr slegit hann og stungit. eda (i) navekre atuist uered. J þridiu grein kom fyrir oss bref birtt af birne med þriggia godra manna jnsiglum heimilisfaustum j uididalstungu. huerer adh suo baru adh olafur og bræðr hans woru j slagi og hauggum uid asgrim leingi nætr og hann fiell fyrir þeirra wopnum og feck sitt banasar. Hier med hafde hann lemstur og auerka framan j hafvued annan enn þann er sa veitte honum er hann j hel slo. [Stendr og svo j vrskurde finnboga jonssonar er þa war lagmadur solveig biornsdott-er deydi vm arflavkv einars olafssonar epter hana ad so profvdy sem fyrir hann kom. Enn uær vitum fyrir vist þessi prof hafa alldre fyrer komed.²⁾ og þui fyrir allar þessar greiner sem hier seiger. og med fylgia þa haufum wer med fullu doms alyktar akuæde³⁾ dæmtt alla giorninga olafs philippussonar um kaup skipte savlvr og uthlat og afendingar vm kulu og alla adra peninga sidan hann tok uid. onyt og olavgligt⁴⁾ og ecki afl hafa skulu og hann alldri med lavgum giptazt hafa matt þo adh kirkiunar formenn uili lida samuister slikra manna. þa dæmum uær eigi⁴⁾ bavnr slikra

1) tvískr. 2) ritað með sömu hendi í einni línu neðan við bréfið og vísað inn. 3) Svo; ekki: atkuæde. 4) Svo.

manna ei¹⁾ laugliga til arfs getna¹⁾ sem suo binda sinn hiu-
skap. og einar son olafs alldri arf hafa matt taka epter sol-
ueigu biornsdottr adh erfdum og landz lavgum rettum
huorcke fasta peninga nie lavsa. þui dæmum uer med fullu
doms atkuæde kulu fullkomligá birni rett tekna adh sier
nær hann uill sem sa domur uth uisar er þar liggr fyrir
og biorn hefur dæma later æn umbods einars olafssonar.
og biorn þennan greindan gard kulu og alla peninga adra
fasta og lausa kuika og dauða frida og ofrida sem þar und-
er liggja hallda mega hier epter svo leingi og alltt jnn til
þess þeir erv af honum sokter med stefnum og rettum landz
lavgum epter þui sem hann hefur adr j þa setz og bref og
og domar dandi manna þar um gior uth uisa. Enn huer
þessa greinda peninga helldr hier epter fyrir greindvm birni
bygger þa eda bæler. an hans ordlofs sie sliku sekur sem
þeir standi fyrir avdrum dæmdum arfi.

Samþykte þennan worn dom med oss jon signundzson
wor laugmadur og allur almugi sa nær war og sette sitt
jnsigli med worum fyrr nefndra domsmanna jnsiglum fyrir
þetta domsbref huertt skrifad war j snoksdal j middaulum
a sama are degi sidar enn fyrr seger.

348.

í Maí 1513.

á Leiðarhólmi.

LEIÐARHÓLMSSKRÁ eða samtök leikmanna fyrir vestan og
norðan land gegn ágangi og ofríki klerkdómsins.

Menn hafa verið í nokkrum vafa um ártal þessarar skrár. Hafa
bæði Finnur biskup (Hist. Eccl. IV, 389) og Jón Espólin (Árb. III,
44—47) árfært hana til 1517. Er sú árfærsla án efa tekin eptir síra
Jóni í Hítardal, því að hann ritar við afskrift sína af skránni: „Þetta
meina eg gerzt hafi 1517“ (Lbs. 115. 4to). Af orðatiltækjum skrárinn-
ar hefir Jón Sigurðsson hins vegar séð að aldr hennar hlaut að velta
á árunum 1511—1513 (Safn til sögu Íslands II, 105), án þess þó að
fá henni markað fast ár. En þessi óvissa hefir öll komið af því, að
mönnum hefir verið ókunnugt um afskrift Guðbrands biskups af
skránni, því að hún tekr af öll tvímæli um ártalið, að það sé 1513,
og með sama ártali vitnar biskup auk þess í riti sínu um Barðsmál

1) Svo.

í þá „samþykkt, sem gerð var á Leiðarhólmi Anno 1513 af bestum mönnum landsins fyrir norðan og vestan“ (MSteph. 56. 4to bls. 234). Árni Magnússon hefir og talið ártal þessarar skrár 1513, og hefir í því án efa farið eptir Guðbrandi biskupi Af Leiðarhólmsdómi Jóns lögmanns Sigmundssonar um Auðkúlu frá 10. Maí 1513 hér næst á undan, sem einnig er með hendi Björns Guðnasonar, má sjá, að þá hafa verið staddir á Leiðarhólmi ýmsir stórbændr langt að komnir, og meðal þeirra lögmaðr sjálfir og Arnór Finnsson, sem báðir koma við þessa skrá. Liggir því nærri að ætla, að skráin sé gerð einmitt næstu daga fyrir eða eptir 10. Maí 1513.

Frumrit það af skrá þessari, sem nú er til, er ritað með þekki-anlegri hendi Björns Guðnasonar í Ögri, og er það auðsáanlega uppkast eitt, sem aldrei hefir verið innsiglað. Þegar þessi texti skrárinnar, sem hér er prentaðr sem A, er borinn saman við afskríptir Jóns lögmanns og Guðbrands biskups af henni, liggir næst að ætla, að frumrit þetta sé að eins frumvarp, er Björn Guðnason og aðrir fleiri hafi samið og lagt fyrir fundarmenn á Leiðarhólmi. Síðan hafi þar verið hreinskrifað skjal um hið sama far að öllu efni, en fyllra að orðum og atkvæðum og stutt enn ríkar með skjallegum rökum og ritningum; hafi svo það skjal verið innsiglað af samþykktarmönnum. Þetta skjal, sem hefir verið hið rétta og samþykta frumrit skrárinnar, virðist einmitt vera sá texti, sem geymdr er í afskríptum biskups og lögmanns, og prentaðr er hér sem B. Frumvarp sitt hefir Björn, sem hefir verið aðalforingi að samtökum þessum, svo haft heim með sér, og hefir það síðan legið í Ögri og komið þar í hendr Magnúsi Jónssyni (prúða) og sonum hans, og síðan hefir það fylgt þeim frændum, þar til Árni Magnússon fékk það hjá Magnúsi sýslumanni Magnússyni á Eyri í Seyðisfirði (d. 1704). Um höndina á frumritinu (AM. Fasc. LXXIII, 13) fer Árni Magnússon svo feldum orðum (AM. 226. 8vo):

„Ahrærande handskriftena á Leidarholms Samþykkt 1513.

Það er annadhvert hönd sialfs Biörns Gudnasonar, eða einshvers Vestfirðings, sem vered hefur domesticus Biörns og Gudna födur hans.

Med sömu hendi, sem Leidarholms Samþykten, er

1. 12 manna domur um vigsbætur epter Bödvar Lopzson af Pále Jonssyne 1494. Þar var einn i dominum Biorn Gudnason. (= Dipl. Isl. VII, Nr. 272).
2. Syslubref Torfa Jonssonar fyrer Rangárvallasyslu, utgefíd 1504. af Key van Ahlefeldt og er það eins apalega bokstafad. Originallenn liggur vid Oddakirkju, og hefi eg þess utskrift. (= Dipl. Isl. VII, Nr. 645).
3. Original-kaupbref um Medaldal i Dyrafirde, mille Biarnar Gudnasonar og Jons Fusasonar 1504. Apographum habeo. Vide ibi.

4. Kvittunarbref utgefud Gudina Jonssyne af Tilman umbodsmanni Keys van Ahlefeld 1505.
5. Öinnsiglad vidimus under nafne Biarnar Gudnasonar, Þorleifs Aurnolfssonar, Hakonar Jonssonar, og Helga Jngimundarsonar de dato 1505. Vide alibi exscriptum.
6. Bref um Dyniandi milli Narfa Jonssonar og Gudina og Orms Jonssona dat. 1505. habeo apographum. Var fra Snæfiollum (= Dipl. Isl. VII, Nr. 694).
7. Bref Olafs Didrikssonar, Hirdstiora, pro Birne Gudnasyne 1512. apographum habeo. autographum qvoqve habeo. (= Dipl. Isl. VIII, Nr. 320).
8. [Klögün Narfa Jonssonar fyrir Jone lögmanni Sigmundssyni um Dynianda 1513. [1. Mai. Nr. 346 hér á undan].
9. Jtem urskurdur Jons Sigmundssonar lögmanns upp á sömu klögün 1514.1) [2. Aug.].
10. Domur Jons Sigmundssonar Lögmanns um arf eftir Þorleif og Einar Biorssyne, samt Solveigu. gjörður í Hvammi í Hvammsveit 1514. manud. næsta eftir alra heilagra messu. Est mihi apographum. Jtem autographum. [7. Nov.]
11. Domur Hanness Eggertssonar um Skreid er Eingelsker settu eftir í Sudavík 1515. [28. Aug.]
12. Vidimus Olafs Gudmundssonar, Helga Jonssonar, Jons Sigvatssonar, Lopts Gudmundssonar og Gudmundar Sigurdssonar (yfir document milli Biarnar Gudnasonar og Ragnhildar konu hans) dat. Vatzfirde 1516. vidi et contuli. habeo (frá Haga).
13. Domur Biarnar Gudnasonar um arf eftir Kristínu Sumarlídadóttur, milli Grims Jonssonar og Ara Andressonar, á Mosvollum í Aunundarfirde 1517 [16. Dec.]. Eg á original-brefit.
14. Gíafabref Biarnar Gudnasonar til Jons Biorssonar yngra um Heydal í Míofafirde, og Vetrarå í Aunundarfirde 1517. Originale habui. Copian liggr in fasciculo suo loco".
Mörg fleiri skjöl eru enn til með sömu hendi sem þessi skrá.

A.

AM. Fasc. LXXIII, 18, frumritið á skinni með hendi Björns Gudnasonar í Ögri (uppkast), og hefir aldrei verið innsiglað. Þessi texti skrárinnar er prentaður í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 509—517 ásamt latínskri þýðingu, en skráin er þar ónákvæmlega út gefin og slept úr heilum málsgreinum, hlaupið yfir nöfn og farið rangt með sum af þeim.

Samþykktarbrief Bændanna á moti Biskupanna ofríjki
híer j landi.²⁾

Fridr oc blezan vors livfatza lausnara vors herra jehsu

1) [Með hendi Páls Hákonarsonar. 2) Aptan á skránni með hendi „einhvers sona Magnsar í Ögre, kannske Ara, þá hann var ungr og skrifade vel“ (AM. í Apogr. 1398).

christi. hans milldutzu modr jumfrv mariu. allz mankyns-ens myking myskun lifande mana oc frammfarinna. oc hennar jtrligatzu upp runninar riettelælis rotarenar. signad(r)-ar frv sancti aunnu sialf hinnar þridiu. hins heilaga olafs kongs oc allra heilagra mana. wirditz adh wera j faur fylgi frammdrætte oc favrvneyte med oss avllum hier saman komnum monnum æ leidarholmi ungum gaumlvu æikum oc fatækum sem stydia vilia guds riett heilagrar kristni oc heilagrar kirkiu samband. oc wors verdvgtatza herra kongsins oc krununar j noregi samhelde. wortt sialfra frelse oc fridkavp sem oss war adh avndverdv gvdi jatat. oc hinum signada sancti olafi oc hans avllvu rettum epter komendvm af huerium epter annann hafa nu samþyktz allt til þeirrar stundar sem nu er yfer oss komin adh wer skyldum auduelldiliga¹⁾ an allrar naudungar oc afarkosta hafa oc hallda lavg oc landzins riett sem suared war sambundit oc samþykt æ millum krununar kennimanna kirknana oc kongsins þegna oc allz landzins almvga et cetera.

ydr aullum godum monnum gvds vinum oc worum sem þetta wortt vppsatvrs samþyktar samtals bref sia edr heyra. Senda jon sigmundzson wors verdvgtatza heygbornatza herra christiærni med guds nad wtualld konung til danmarck oc suiarice rett erfingi til noregis rikes hans nadis lavgman nordan oc uestan a jslande. finnbogi jonsson. teitr polleifsson. Biorn gudinason. biörn polleifsson. grimur palsson. polleifur grimsson polleifvr palsson. posteinn finnbogason. sig-(v)rdr finnbogason. stulli þordarson. arnor finnzson. gudmundr andresson. polleifur gudmundzson. are andresson. sigrdr dada-son. sigrdr narfason. tumas jonsson. þorolfr augmundzson. narfi jonsson. eyuindr gudmundzson. tumas odzson oc asmundr klemensson. worss uerdugtza nadis kongsins eidsuarar²⁾ fouitar oc lavgrettumenn æ millum huitar j borgarfirde oc helkunduheidar. huer j sinni tegund oc tilsettu wallde oc nafubot et cetera.

Wær uilium ydr uita lata oc kunnigt giora sierhuerium oc aullum inniliga almvga lavgrettvmonnum oc skattbænd-

1) auduelldiligi (!) frumritið. 2) eidsuararar, frumritið.

um sem erv j hunauazþingi huerer suo heita jon olafsson. brandr olafsson. gudmundr jndridason. aunolfur steinsson. sigurdur jfarsson oc jfar brannzson. þar med ur hegranesþingi sem heita jon þorgeirsson. grimr jonsson. einar einarsson. gvdmundr þolleifsson. halldor jonsson. hakon hallzson. halldor sigrdzson. oc þorarenn jonsson. suo ur uodlaþingi oc þingeyiarþingi oc nu erv hier ecki j þessare worre settre samkundu oc avllvm avdrum lavgrettumonnum sem mins herra kongsins truer uiner uilia wera oc hans þetta fatækt forstadvlavst skattland oc wortt frelse sialfra oc allz wors afspringis uilia stydia oc styrkia wndan þui anaudar oke sem yfer oss er komed oc æ lagt af kirkiunar uallde.

wilium uer ydr kunnigt giora adh wer haufum yfersed oc vnderstaded saman jafnad oc sannann skilning yfer bor ed svmer af raun reyndre oc framm komnu uerke þann stora steyt skada fiartiona fiarmissu fastra eigna oc annars osuarligs agangs oc offelldis er almvgi allz þessa vmdæmis fær af biskupunum¹⁾ prestum klerkum oc þeirra medfylgiurum eru firir ordner. sumer af hardligum heitum oc hotum ummsagningana enn flester med frammkomnu offelldisuerkinu þeirra langs agangs sem er forbod vtsetningar af heilagre kirkiu skriptamal pionutzu tekia grauftur heilags legstadar syniun allrar slikrar pionutzu huat lited til ber. hier med bannz afelle ef naukr syniar þeim þess er þeir beidatz. oc baunnun samneytes allz kristens folks. kugader med þessu afelle oc agangi fra sinum gaurdum gripum oc ganganda fe rekner sidan j armod eynd oc uthlegd oc þeirra afspringi a mot lavgum oc tilsettum guds rette. oc nu er þat wor uile oc samþykkt allra hier saman komande med fullkomnu sambandi oc lofatake.

Ad uer uilium hafa oc hallda suarit lavgmál oc sannin sattmala sem gior war æ millum krununar j noregi kirkiunar klerkanna vmm aull þau mal þa war æ sætz til greind oc sundr skilin. huat firir huorum skylldæ sækatz oc dæmatz kongs valde oc kirkiunar oc hier greiner sem aullum er kunnigt adh giordetz æ millum andlagra hluta oc ricesens

1) biskupunum, frumskr.

rads j tvnsbergi sem til heilagrar kirkiu umdæmis heyrer. so sem umm tiundargiord med rade oc samþykt agæz herra magnus kongs oc uirduligs herra jon(s) erkebiskups oc annara biskupa barona rikesens oc korsbrædra oc annara godra manna er þa woru j nand oc skipad vmm allt noregs rike adh¹⁾ aull þesse mal skulu frialsliga dæmatz hedan af oc skipatz af biskupunum og þeirra umbodsmönnum þau sem hier fylgia.

wm avll klerkamal þav er þeir þræta sin j millum.

wm hiuskap og huersu huer er geten.

wm kirkiu frelse.

wm tiunder.

wm heit avll.

wm skipaner er menn giora æ sidutzvm daugum sinum skynsamliga guðe firir salu sinni.

wernd pilagrima sem uitia stadar hins helga olafs kongs oc anuara heilagra stada.

Suo hid sama wmm kirkna eignar.

wm bannz uerk oc meinsære.

wm okr oc þar sellder oc keypter eru andliger hluter.

wmm uillu oc uantru.

wm frillulife.

ummm hordoma oc frændsems spell.

wm ran oc stulld ur heilagre kirkiu oc aull auunr mal þuilik þav sem kirkiunnar rette til heyra.

skulu þesse mal sem nu eru upp tauld fara epter þui sem sættabrefit uottar oc lagboken dæmer oc firir kirkiunnar domara skulu sækiatz oc eigi skiotaz vnder leikmanna-dom.

Jtem seiger suo j rettarbot uirduligs herra hakonar²⁾ kongs adh umm aull jardabrigde oc garda adh þat skal kæratz firir systlumanni oc laugmanni huortt sem kæra eigu lærder edur leiker. oc giorj þar rett af.

Jtem skal nu aullum mönnum vitrligt vera huad rettarbot kong kristierns jone helldr oss til styrkingar sem hier epter stendr.

1) tvískrifð. 2) Sbr. réttarbót *Eiríks* konungs 1280. DL II, bls. 199.

Wij kristiern med guds nad danmarks noregis vendis gotes konung greifi j olldinborg oc delmenhost sender avllum worum elskuligum almuga oc vndersate sem byggia oc bua j noregs rice kuediu guds oc sina. kære almuge oc uiner. wer haufum vnderstadet af radi woru oc andrum godvm monnum þa storu missemiv oc vnderdrag oc oskæligan giorning sem adh hier til j woru rice j noregi oc audrvum worum skattlavndvm vered hefr. oc nu af þui ad ver uili-um giora sem wor skyllda til ber. adh styrkia ydr oc hallda oc alla andra vndersat sem j rettre laga hlydni erv uid oss oc sierliga mætte afleggiatz oc nidrsetiatz avll olavg oc oskælig regimenta oc skadligar osidueniur oc þess helldr mætte stavdvgt jndrag blifa j riked. oc þui haufum wier einkannliga suo yfer eins ordit med wortt elskuliga rad sem hia oss woru j biorguin adh heilavg kirkia skal frialsliga niota tivndar oc þeirrar renttu. suo satt þat er hun med rettu eigu oskertt huat sem hier til hefur uered suo vilivm ver oc biodum adh biskupar oc profastar oc þeirra umm-bodsmenn navckr af þeim dirfetz adh sækia þegna wora oc undersat framar meir enn suo sem forn kristen retrr vottar med rettum profaste oc sektum til settum. suo oc adh þeir sie profastar oc armenn sem gaumul lavg votta. Item so uilium uer oc biodvm avllvm worvm fouitum oc þeirra vmbodsmonnum oc armonnum bade j andligu valde oc uer-alldligu adh þeir biskatte truga eda med nauckrum uelium(!) koma æ nauckru uorn almuga sem er semiur eda sakeyrer framar meir en suo sem kristen retrr oc lavgboken vottar. oc saumuleidis stefnetz oc sæketz þo med uægd oc myskun þar sem þad til heyrer.¹⁾

Nv goder menn sem ydr er aullum kunnigt ad hier hafa nu uerin (!) upp lesen landzins lavg oc riettarbætr konganna sattmalar oc sundrgreining oc samþycking erki-biskupanna lydbiskupanna eigi sidr leyfe legatanna af paf-anum uthgefed huad huorum til heyrer oss oc kirkiunnar formonnum. Havfum uer nu um eins samþycker ordet aller greinder menn hier nv samankomner oc svo bidium uer ydr

1) Sbr. bls. 443—445 hér á eptir.

almenneliga almuga að uer skilivm frá oss aullum þau malaferli sem aðh heilagre kirkiu til heyrer aðh biuara oss þar í navckun mata með. Enn hafa og hallda fastliga alla þa hlute sem oss hafa vered jatader af kongdomenum og lata þær huergi dragatz huortt sem biskupar eða prestar leggja á oss bann eða forbod. hafa þat aðh aungu. nema openber bannz uerk falli á navckvñ þa styrkium hann og eggium til jferbotar uid gud. Enn ef leikmenn stydia og styrkia presta til agangs upp æ þegnana þa skulu þeir og allt þeirra underfolk aungan rett taka og seker þrettan mavrkum og átta avrtugum uid huert þat fylgi og styrk sem þeir ueita þeim. Enn alltt þat folk sem prestunum og biskupunum þiona og bua á þeirra jordum þa greide sína landskyld. enn þioni þeim ecki með styrk á mote kongsens valldzmonnum. wtan þeir gauge frá þeim þa þeir heyra þessa wora samþykkt vtan þeir gialde sem fyrr seiger. utan minn herra kongrinn uile meire stridu á leggja. Suo og þeir menn sem hlaupa under ualld biskupa og presta eða annara lærðra manna. og selia þeim þær jarder. eða leiga aðh þeim. er ahræðar erv og brígd eru á boren epter landz lagvum og menn syna skial frír hallditz aðh avngv enn hiner rett sokter epter landz lagvum sem á bua eða j burt selia. suo og um beit og auerka og jneyds(l)u á kirkiu eignum bætetz með land(name) og auerka bot sem laggbok uottar lærðum monnum enn (eigi) með aumbaunnum edr forbodum eða utsetning af heilagri kirkiu Enn ef avdrvvis er giortt hallditz aðh aungv frammar enn lagv uotta og fyrr er skrifad. Suo og þeir prestar og lærðer menn sem frammar ganga á þegnana og almugann enn lagv standa til þa dirfetz eingi aðh vinna frír þeim huorcke konr ne kallar unger nie gamler. Enn huer sem þat giorer hier epter. aðh upp lesnu þessu samtali og konganna rettarbætr. þa se rettfangader utan gridastad af syslumonnum og bændvm. og skiptetz suo j pionutzu með þeim sem mins herra kongsins rett stydia og falle rettlavser huat sem þeim er misboded þar til þeir ganga frá þeim. vtan hiner vilia betra sig. Enn þeir menn sem nu ganga j þessa uora samþykkt og lagastyrking og

uilia sidar ganga fra oc skiliatz uortt samhelldede annad tueggia firir otta oc alavgr lærdomsens eda fyrer adrar fortavlvir oc jllvilia þa se sa sekr .xiiij. mavrkum oc uthlægr oc take aungan rett oc eingin mal sæke hann oc under saumu grein oc skilyrde sie vmm þa sem ecke uilia hylla oc samþycka med oss þessa wora samþykt.

[Enn huer sa madur rikur eda fatækur. sem hann uedr firir navckrum soknum orettligum eda agangi af kirkiunar formonnum sem j þessum samtaukum hafa uered eda erv med oss þa skulu uer aller greinder menn huerstu sem til er krafdr hialpa honum oc styrkia. et cetera.¹⁾

B.

AM. 240. 4to bls. 19—32, með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. Ari Magnússon í Ögri hefir ritað víða á spássíur við skrána. — AM. 242. 4to bl. 109a — 115b (syrpa Guðbrands biskups og með hans eigin hendi um 1580).

Leidarholms skrá.²⁾

Fridur og blessan vorz herra jelsu christi banz milldustu³⁾ moder [mey mariu allz mankyndz myking og myskun og hennar jtarligustu modur fru sancte auunu sífiar hinnar þridiu hinc heilaga sancte olafz kongz og allra heilagra manna⁴⁾ virdiz ad vera j ferd⁵⁾ og fylgi framdrætti og fauruneysi med oss olluni hier saman komnum monnum æ leidarholmi vngum gomlum riðkum sem fatækum sem stydia uilia og styrkia gudz rett heilagrar kristni samband og hinc⁶⁾ verdugazta kongzinc og krununuar j noregi samhelldi vort [sialfra frelsi og fridkaup⁷⁾ sem oss var af gudi jatad og af hanc⁸⁾ haleita heilogum hinum dyrliga sancte olafi og síðan audrum hanc riettum epterkomendum af huerium (huer) eptir annann hafa nu samþyckt allt til þeirrar⁹⁾ stundar sem nu er yfer oss komin ad vier skyldum auduelliga¹⁰⁾

1) [með moraudara bleki neðan við og fylkir ekki fulla línu í skránni; höndin er hin sama og á skránni. 2) Á spássíu í 240 með hendi Ara Magnússonar. 3) milldu 242. 4) [etc. etc. 242. 5) faur 242. 6) vors 242. 7) [sialfra fridkaup og frelsi 242. 8) sl 242. 9) þessarar 242. 10) audvellðiga í 242.

ánn afurkosta ánnauðarlaust hafa og hallda log og [landzinn rett¹⁾] sem svarid var sambundid og samþykkt á millum krúnunnar kennimannanna og kirkiunnar sem²⁾ eij síjdur kongzins þegna og allz landzins almuga.³⁾

Nu [aullum yður⁴⁾] godum monnum gudz vinum og vorum sem þetta vort vppsáturs samþykktar samtalz bref sia edur heyra senda

Jon Sigmundsson vors verdugasta heygbornasta junkhera kristiern⁵⁾ med gudz nad vtualdi⁶⁾ konung til danmark⁷⁾ Suia eike rett erfingi til noregz rikes⁸⁾ hans nadis logman nordan og vestan á jslandi.

finbogi jonsson.

teitr þorleifsson.

biorn gudnason.

biorn⁹⁾ thorleifsson.

grimr pállsson.

þorleifr grimsson.

þorleifur pállsson.

þorsteinn finbogason.

Stulli þordarson.

Sigurdur finbogason.

annor finsson.

gudmundur andriesson.

þorleifr gudmundsson.

are¹⁰⁾ andriesson.

ormur jonsson.

sigurdur dadason.

sigurdur narfason.

thomas jonsson.

þorolfur¹¹⁾ augmundsson.

eyvindur gudmundsson.

pall klemensson.

thomas od(d)sson.

1) [landz riect i 242. 2, so 242. 3) Á spæssiu i 240 stendur: Ad hallda þad samband sem svarid var medal krúnunnar kyrkna og Kiennedoms j tijd Christiern. 4) [yður aullum 242. 5) christians 242. 6) utvalinn 242. 7) Danmerkur 242. 8) ríjki 242. 9) biarni 240; 242 (rétt). 10) are, 242; arne 240. 11) Þorleifur 240; 242 (rétt).

[þorleifur ornolfsson.¹⁾

thomas jonsson og

olafur gudmundsson

vorz uirdugasta nadis kongzins eidsuarar. fouitar. skatta-
bændur og laugrettumenn á milli huitar j borgarfirdi og
helkundarheidar huer j sinui tegund og tilsettu valldi eda
nafubot et cetera.

vier uilium ydur vita lata og kunigt giora sierhuerium
og aullum inniligum almuga [og laugættumonnum²⁾ skatt-
bændum³⁾ sem ero vr odrum fylkium sem er hunavatzþingi⁴⁾
og þeim laugættumonnum sem þar jnni ero og nefndarkaup
taka og [skattfrij eru⁵⁾

joni olafssyni.

gudinundi jndridasyni.

brandi olafssyni.

ornolfi steinssyni.

sigurdi juarssyni.

juari brandssyni.

eigi sidr logættumonnum vr hægranesþingi.

grijni jonssyni.

joni þorgeirssyni.⁶⁾

halldori jonssyni.

halldori sigurdssyni.

gudmundi þorleifssyni.

þorarni jonssyni

og aullum audrum logættumonnum j vodlupingi og suo⁷⁾
þingeyar þingi og aullum audrum⁸⁾ muga mōnnum og al-
þydu þessara fiordunga sem nu ero ecki j þessari vorri
settri samkundu og ollum odrum godum monnum sem vorz
verdugasta og heygbornasta⁹⁾ herra kongzins og krununnar
j noregi viner vilia vera og hennar og hanz þetta forstaudu-
laust skattland og vort [sialfra frelsi¹⁰⁾ sinna og allz¹¹⁾ vorz
afspreingis vilia¹²⁾ stydia og styrkia vnder [þvi og¹³⁾ þeim

1) [b. v. 242. 2) strykað hér út í 240 „vr hægranesþingi“. 3) [sem skattbændum og logrettu monnum 242. 4) hunavatzþing 242. 5) [242 „eru“ þó strykað út; skatt fyrir sig 240. 6) leiðrétt; Þor-
grijmssyni; bæði hðrr. 7) sl. 242. 8) b. v. 242 9) hágbornasta 242
10) [frelsi sialfra 242. 11) sl. 242. 12) og, b. v. 240. 13) [sl. 242.

útgangi og anudaroki sem yfer oss er [komit og álag¹⁾] allan inniliggann almuga í þessum tueimr fiordungum landzins vestann og nordann af kirkiunnar valldi²⁾ vilium vier ydur kunnigt giora að vier hofum yfer sied. skodad. lesid og vnderstadid. saman jafnad og sannan skilning yfer borid sumer af raun reyndri og fram komnu verki³⁾ þann stóra steyt skada fiartona og fiemissu fastra eigna og lausra⁴⁾ aura sem anars omoguligs útgangz og obbeldis er almugi allz⁵⁾ þessa vmdæmis er firir ordinn af biskupum prestum klerkum lædum og leikum sem þeim fylgia.⁶⁾

7) Það fyrst vier naum aungum nyttum að niota af þeim neinum priuilegium suardogum semium og sættmalum sem vorer forfedur foruerarar og forstiornarar landzins hafa vm einz ordid og samþycker med ordum og eidum bundid við kongaua erkibiskupana og allan almuga og alpydu rijkisinz rædz ræd í noregi oc þeir sialfer sagder herrar millum sijn og almugans í noregi med eidum bundid hafa og sundur skilid huad huorer skyldu bihallda og niota vm allr og æfi. Vier leikmenn uorz nðdis herra kongsinz⁸⁾ þegnar og suo ed⁹⁾ sama biskupar og þeirra klerkar huer mal fyrir huerium [skyldi sækiaz og dæmaz¹⁰⁾] og hier greiner sem aullum er kunigt að gior var á [millum andlegra hluta¹¹⁾] og rijk-esenz í tunzbergi¹²⁾ sem til heilagrar kirkju vmdæmis [til heyra sem er¹³⁾] tiundargiorder að suo var það med ræði og samþycki ægiætz herra magnusar kongs og uirduligz herra jonz erkibi-kupz og annara biskupa barona rijkisinz korbædra¹⁴⁾ og annara godra manna er þa voru í naand. og skipað vm allan noreg að aull þessi mal sem hier fylgia¹⁵⁾ skulu frialzliga dæmaz hiedan af af biskupum eda þeirra vmbodzmønnum og þau mál ea þeir þræta á millum sijn eiga eigi að sækiaz af leikmonnum vm liuskap eda¹⁶⁾ huersu

1) [kominn og lakt 242. 2) „ok af kirkiunnar valldi“; á spássiu í 240. 3) „vm álgang Biskupa og presta við Bændur“, á spássiu í 240. 4) lausa 242. 5) sl. 242. 6) Hér bætir 240 ranglega við: „er nu firir ordinn“. 7) „Ad Bændur nioti ej neinna frijheitu“; á spássiu, 240. 8) b. v. 242. 9) hid, 242. 10) [skyldu dæmast og sækiaz 242. 11) „hvar hver skuli sækiaz“; á spássiu, 240. 12) [mille rijkisinz í tunzbergi og andlegra hluta 242. 13) eru 242. 14) korbædra 242. 15) fylgier 242 16) og 242.

huer er gietinn, um kirkiu frelsi, vm tiunder, vm heit, vm skipaner er menn giora á sjúðustum dogum sínum, vm vernd pilagrijna þeir sem vitia heim stadar hinu helga¹⁾ olafir kongz og anara biskupzstola j noregi, suo hid sama vm mál kirkna eigna, vm banz verk og meinsæri og okur²⁾ og þar sem sellder ero andliger hluter, vm villu alla og vantru, vm frillulifi, vm hordoma, vm frændsemis spiell og aunur mal þui lyk þau sem [kirkiuuni heyra og hennar ríettj vardar³⁾, skulu þessi mal sem nu ero vp [saugd og⁴⁾ told hiedan j frá epter þui sem sættar briefid vottar og laugbokin dæmir fyrir kirkiunar domara sækiaz eiga og ei skiotaz eiga vnder leikmanna dom, ero⁵⁾ hier greind framsaugd og vp lesin þau flest oll priuilegia og frijheit med hlydnis bodum af gudi til sett til linkindar og hyltætis vid⁶⁾ heilaga kirkiu og hennar formenn og vier uilium giarna j hlydni vera vid gud vm shjka skickan og skilyrði sem fyr skrifad stendur og þo fleire finnis þessum samhlioda sem hier ero nu j þessum⁷⁾ vorum bæklingi jusetter lysum⁸⁾ vier fyrir gudi og godum monnum ad vier vilium oss hier med drifa eingeleidis eda nockra medgiord eiga ad riufa suarin sattmála og samid laugmal sem biskupar og prestar giora á oss greindum fatækum landzinz almuga med suo felldu afelli⁹⁾ vid alpyduna sem er¹⁰⁾ forbod fyrir oprofadar sakier vtsetningar af heilagri kirkiu og syniun skripta¹¹⁾ móla pionustu tekia bonnun graptrar heilagz legstadar syniun allrar slikrar pionustu huad litid til ber hier til banz afelli ef nockur syniar þess þeir ákuætt giora hier til bonud samneyti suefnz og matar vid kristid folk kugader med þessu

1) heilaga 242. 2) „hver Maal fyrir kirkiunnar domara skuli sækias¹⁴⁾; á spássiu 240. 3) til kirkiunnar heyra og henne vardar. 242. 4) [sl. 242. 5) eru nu 242. Kallinn frá: med radi og samþykki rígmætz etc hingað ad er allr í hornklofum í 242. 6) Gud b. v. 242. 7) sl. 242 8) „Þeir yferlysa ad þeir vilie ei dreifa sig med andlig maali“; á spássiu. 240. 9) „forbod biskupa fyrir oprofadar sakier vtsetning af kirkiu; syniun skriptau mala etc. greptrun legstadar huad litid til ber Bans aafelle ef nockur syniar þess þeir ákvætt giora. Bonnun samneyte svefnis og matar“, á spássiu 240. 10) eru 242. 11) skriptar 242.

æfelli að ganga frá þíu þíu frelsi og fríðnum með rekner síðan í eynd og vtlegd vier og vort afspreingi¹⁾ á móti lögum og til settum gudz ríetti. ei síður nissa marger goder menn fyrir þeirra ofbeldi²⁾ og ræugligum ágangi sinna odala og fasta eigna með suo felldum tiltektum að þeir áður halda gæðana rænglega með eins huerium faulskum flar-aflla með kaupum eða soknum³⁾ þá hlaupa þeir vnder kirkiunnar valld og selia þeim suo ordnær sokner⁴⁾ og varner sagðra jarda enn hiner sem eiga ganga frá armer og fatæker og þeirra afkuæmi. forarga þar með⁵⁾ í fleirum stodum⁶⁾ vorz nadis herra krununar skatt af einum parti. meigum vier vel uita⁷⁾ ef nockur er suo fáfroður í sinni fallatiu að hann vinr og verk í þeirra jórdum⁸⁾ edur skogum þá ligr ei minna við⁹⁾ enn fullriettj domkirknana edur nockru meira og uera í bani. af einum parti erum vier suo til þreyngder oc neyder að þar sem syngiaz¹⁰⁾ skal¹¹⁾ íij marka íj edur¹²⁾ halfrar merkur og ei síu sungin meiz en ein mes(s)a litlu fleiri eða eingin þá skal giallda sem fyrir fullan sæung edur vera í banni. verdur og suo að vinukonr vorar verdi jupregnæte sem¹³⁾ er með barni og þó bændur bíði sektina suo mikla sem profastar¹⁴⁾ kueda á þá er einginn kostr annar enn sú að lata laus hionen huersu langa maldaga sem bændur hafa giort uíð hionenn edur vera í banni. fleire æfelli og meizæ smæri og stærri ero þau misferli með marghattudum þyngslum er¹⁵⁾ vor landz almugi er fyrir ordinn huad suarligaz er¹⁶⁾ að sialfur greini huer í huerium hlut honum er misbóðid enn ei er þetta talad til þeirra¹⁷⁾ godra manna presta edur kirkiunnar formanna sem aunguar alaugar edur nyungar legia æ vors nadis kongsins folk. vilium vier nu allri alpyðuui kunigt giora bæði hier í þessari [vori samkundu og¹⁸⁾ anarz stadar þar sem¹⁹⁾

1) afspringi 242. 2) óbbeldi 242. 3) 242; suo 240. 4) „selia Biskupum rangar sokner“; á spássíu 240. 5) 242; sem 240. 6) „forarga kongsins skatt“; á spássíu, 240. 7) ad. b v. 242. 8) „ef nockur vinnur í þeirra Jórdum uppe fullriette með banne“, á spássíu 210. 9) 242; til 240. 10) syngia 242. 11) til b. v. 242. 12) sl. 242. 13) þeir 242. 14) „æfelli af vinnukonum etc.“ 15) 242; og 240. 16) b. v. 242. 17) sl. 242. 18) [samkundu vorri og so 242 19) „að er“ b. v. 240 (rænglega)

þetta vort brief er vplesid huer hjkn lynkind og laug um lækning med grædi¹⁾ og grodri²⁾ gudlgra smyrsla oss er send af grædara vorum jesum christo á moti slíkum afellum [furduligs æfells³⁾ ef vier kunnum til ad giæta sem oss er sent og vt gefid af paualigu valdi Noregs [kongana og⁴⁾ erkibiskupanna og suarid samþycki lydbiskupanna⁵⁾ sem hier epter skal heyrast⁶⁾

Vij kristiern med gudz náð danmark(s). noregis. vendis. gottis konung hertugi i slesnik græfi i oldenborg og delmenhorst sender aullum vorum elskuliga almuga og vnderat sem byggia og bua i noregz ríki kuEDIU gudz og sjna. kiæri almugi og viner. vier hofum vnderstadid af rædi voro og audrum monnum þa storu missemi og vnderdrag og oskickilig⁷⁾ giorning sem ad hier til i voro [ríke i noregi⁸⁾ nu leingi verid hefur⁹⁾ nu af þui ad vier vilium giora [ept-er þui sem¹⁰⁾ vor skylda til ber og ydur [ma til standi¹¹⁾ ad hallda ydur og alla andra vora vnderat sem i ríetti laga hlydni ero uid oss og sierliga¹²⁾ skapara vorn og vid frid. laug og ríett og ríettligri¹³⁾ ríegiment enn olaug og oskiæleg ríegiment og skadligar sidveniur mætti nidur leggiast og þess helldur mætti stodugt eindragt oc kiærlíek ad bhfa i ríkid. og þui hofum vij einkanliga suo yfer einz ordid med vort elskuliga náð sem nu hia oss voro¹⁴⁾ i biorguin ad heilog kirkia skal frialsliga niota¹⁵⁾ tiundar og rentu suo og allt það er hun med ríettu eigur oskiert sier til vppheldis og huad hier til hafr verid. Suo oc vilium vier og fyrerbiodum biskupum og profostum¹⁶⁾ og þeirra vmbodsmonn-um ad nockr af þeim dirfiz [ad sækia¹⁷⁾ þegna vora og vnderat frammar meix en suo sem forn kristniariettur vottar med ríettum profostum til settum þo suo ad þeir sie¹⁸⁾ profastar og armenn¹⁹⁾ sem gomul log [votta²⁰⁾. Jtem suo vilium vier

1) „lækning papin giefur a mote agange kennelydsins“; á spássu 240. 2) goda 242. 3) [ferlex afellis, 242. 4) [konga 242. 5) lyd biskupa, 242. 6) það er réttarbrót Kristjáns konungs fyrsta frá 10. Okt. 1453. Sbr. Dipl. Isl. V, Nr. 104 B. 7) oskiæligan, 242. 8) ríki noregi 242, 9) 242; haufd 240 10) [sem er 242. 11) [vera til stander 242 12) „konga biðfalning ad olog og Rangur aslattu skule nidur legiast“, á spássu 240. 13) ríettlig 242. 14) var 242. 15) „hvors kirkia skal niota“, á spássu 240. 16) „ad asækia ei frammar þegna vora enn log votta“, á spássu 240. 17) [a sækia 242. 18) seu 242. 19) „hvories profastar skulu vera og armenn“, á spássu 240. 20) [giora rad fyrer 242.

og bódum ollum vorum fóitum og þeirra vmbóðzmonnum og ollum odrum badi j andlegu valldi og¹⁾ veralldligu ad biskatta truga²⁾ edur med nockrum uelum ad koma á [vorn almuga³⁾ sem eru sekter edur sakeyrer framar meir⁴⁾ enn svo sem forn kristinriettur og laugbok vottar og somuleiðis stefnaz og sækiaz þo med vægd og myskun þar sem það til heyrer. og huilkin sem hier æ moti giorer [af vorum⁵⁾ vmbóðzmonnum eda þeirra liensmonnum þa sekiz all-er þeir þar⁶⁾ vm sem log votta og sie skilder vid vmbodid⁷⁾ til vorra nada enn fírhirder vor j þeirri fírhirdslu sækí þá syslu oss til handa þar til sem vier giorum adra skipun um⁸⁾ en profastar og armenn j anlegu valldi sem [hier æ moti⁹⁾ giora skulu onguan riett sækia fyr en þeir hafa þeim riett giort er þeir misgiordu vid og sie hier til seker atta ortugum og xij merkur j briefabrot. Jtem suo forbíodum vier ollum vorum monnum bædi leikum og lærdum nockur drífelsi grip edur fiar vpptekter ad hafa eda nockud reifarij ad bídrífa j voro áike til [vatn edur land¹⁰⁾ vtan huer sem það giorer skal slíku fyrer suara sem laug votta. bódum¹¹⁾ vier ollum vorum monnum [fyllilega epter ad sia ad þeir verdi refster¹²⁾ epter þui sem til heyrer. en huilken sem nockra fyrer verndismenn helldur hyser eda vndan skytur eda forsuarar síðan¹³⁾ þeir ero opinberliga ákiærder suari hann suo fyrer sem hinn er illgiorninginn giordi epter lauguu. Suo og megid vita ad vier¹⁴⁾ stadfestum yður allar þær riettarbætur sem veralldiger kongar j noreigi og uorer forelldrar godrar minningar gafu yður vm alldur og æfi og gefid hafa og giarna vmbæta [aptur nær gud gefr j gien¹⁵⁾ hierad koma epter vorra godra manna bædi huar fyrer bódum vier yður og suo bídium og fullkomliga áð til giefum ad þier setied ydart siuni og traust til gudz og oss til allra riетtra laga hlydni og truskap ad eingin uilla komi yfer yður og huad ad hier til hefur verid og þess meir ad vij finum nu¹⁶⁾

1) suo 242 2) þruga 242. 3) [vorum naunga 242. 4) „Ad ásækia ei framar þegna enn lög og Christin R. vottar“; á spássiu, 240. 5) [af vorum af vorum (i), 242. 6) b. v. 242. 7) „Þeir sem briota af kongs skinnun afsetter“; á spássiu 240. 8) b. v. 242. 9) [heria edur j moti 242. 10) [vatn edur lands 242 11) „Þeir sækí engvan Riett er misgiort hafa fyr en þeir hafa þeim Riett giort er þeir misgiordu Ad grippa ei nie Reyfa“, á spássiu 240. 12) [epter ad síá fulluliga ad þeim verdi refst 242 13) „hyser lagabrotzmenn edur undanskytur edur forsvarar síðan þeir ero opinberliga ákiærder“, á spássiu, 240. 14) 242; nu 240. 15) [nær gud gefur oss aptur j gien 242. 16) sl. 242.

af yður truskap og traust og þú vilium víj at¹⁾ þér skulid víta af oss vinattu með sannað goduilla og sakir þess að víj kunum nú að sinni ei leingur að dueliast [fyrir saker²⁾ stor forfaull³⁾ sem víj huxað hófum að⁴⁾ almuginn mætti fyrir oss koma með þeirra erindum þá hófum víj forsið að herra magnus riddari og vor fírhírdur vm vort Ráð skal j vori fullri mact yður til Ríetta styrkia og [hialpa⁵⁾ vora vegna j huerium þeim erindum⁶⁾ þér kunid honum til að seigia lagana vegna þar til sem gud gefr [oss koma með þeirra erindum þú j vort Ríke noreg⁷⁾. anno dominj m¹⁰ 6) cd⁹⁾ quadragesimo tertio.

[Jn nomine domini Amen.⁹⁾ Það sie aullum monnum kunigt að þá er lídíd var frá hingat burd [vorz herra¹⁰⁾ jesu christi m vetra iij c uetra xxx og víj vetr á laugardaginn nærstann epter bartolomeus messo j akursborg giordiz með Ráði oc tillaugum uirduligz herra herra halluárdar oc hakonar með gudz myskun biskups j hamar og allz landz almuga og allz Ríkjesinz Ráð j þrandheimi er þar var þá var þetta þá samþykkt og skipað með vmdæmi ákuednu oc anefndra fíarsekta j kristinriettum og [misgreiningur nyliga¹¹⁾ hafði á komid á millum agíætra herra og haufdingia herra magnusar með gudz myskun Noregz dana og gauta kongr af einni alfu og herra asualld¹²⁾ með samri myskun erkibiskup j nidarosi af eini¹³⁾ alfu að huorz þeirra vmdæmi vm noregz Ríki allt með Ríettu vm fíarsekter þær allar sem j kristindómz ríetti standa skulu dæmaz og vrskurðaz fyrir kongz valldi hía verandi officialis suo að sinn vrskurð seigie huer¹⁴⁾ en ef suo stor mál kunna til að falla að logmadur og officialis píkíast ei einer saman mega yfer taka [vm þau mál efni sem ber jafnan Ríett yfer að dæma¹⁵⁾ þá skal logmadur og officialis fara til erkibiskupz edur Ríta og skal erkibiskup þá dom á leggja oc þó af huorutueggiu alfunni hía verandi. skyldi þessi skipan standa þar til sem kongrinn kalladi hana aptur og giordi aðra skipun á með bestu manna Ráði. og til sanz vitnisburdar híer vm settu bader greinder herrar sin jncigle fyrir þetta sattmal er giort var j sama stad og fyrir seiger.¹⁶⁾

1) sl. 242. 2) [242; víj 240. 3) forfall 242. 4) b v. 242. 5) [helpa a vora 242. 6) sem b. v., 242. 7) [oss inn j vort Ríke i noregi j gien koma 242. 8) m^o 242. 9) [sl. 242. 10) [sl. 242. 11) [misgiorningur nyligr 242. 12) Svo; rétt: Páls. 13) annare 242. 14) hvor 242. 15) taka 242. 16) Þetta er Akrsborgarsamningrinn frá 30. Aug. 1337, sem áðr er prentaðr í Dipl. Isl II, Nr. 458. Leiðréttist hér það, sem þar er sagt um tilvitnan Leiðarhólmsskrár í þenna samning. Sbr. og formála við III, b. bls. vi, neðanm.

Vilialmr med gudz myskun sabininzis biskup legatus pauanz af Rom sender ollum monnum j noregz kongz¹⁾ nike heilsu og hamingju j nafni jesu christi vier skildum og saum opinberar nauder folkzinz og naudsyniar j noregi þá jatudum vier og leyfdum epter bænastad virðuligz herra hakonar kongz og annara godra manna þessa hlúti. silld skal taka á helgum dogum sem [syknum j leyfi²⁾]. hey og korn og allzkynz sædi skal biarga. eingiun biskup skal dirf-az ad leggja vnder sig edr³⁾ sinn stad eigner eda odul ann-ara kirkna og þar sem þad kann gioraz eda giorst hefur þá skulu eignernar⁴⁾ aptr ganga til kirknana og þad allt aptur gialldaz⁵⁾ er þar hefur verid af tecid fyrer vtan [lof og þad⁶⁾] biskupin hefur lagt til vmbotar eignarinar. þar med lietum [væir opinberliga priedika og⁷⁾] mintum vier kongin á krununa. erckibiskupinn og alla lydbiskupa og alla adra formenn heilagrar kirkiu barona og suo allan almuga j landinu ad huer⁸⁾ sem kiera uill á moti erkibiskupi þá skyldi hann [og kiera sig⁹⁾] fyrir pauanum eda hanz liegat. enn ef nockur uill kiera lydbiskup þa skyldi hann og kiera fyrir erkibiskupi. enn ef nockur uill kiera prest þa skyldi hann kiera fyrir biskupi. enn huer sem hefur nock-ud andligt mala efni leikmadur þa skyldi þad¹⁰⁾ kieraæz fyr-ir biskupi. enn huer sem hefur nockud veraldligt mala efni huort sem þad¹¹⁾ væri helldur leikmadur eda prestur þa skyldi hann kieraæz¹²⁾ fyrir kongi elligar fyrir þeim domara er kongur skipar til ad giora ríett mauna á milli. enn huer sem forsmar laugligan domara og uill suo taca og hallda annara manna eigner á moti logum og ríettindum þá skal hann [vita sig¹³⁾] falla j bann bædi gudz og manna. suo og setium vier j bann alla þa er [setia sig og¹⁴⁾] vpp ríjsa j moti kongi synnum og vilia giora ofrid j landinu vn þessar bauzpijnur oc allar adrar þær sem vier giorum j noregi þa faum vier valld vortt biskupinum er j þuilk stormæli kunna ad falla ad þeir meigi leysa (þa af ef) þeir uilia betra sic. Datum bergonensi septem decimo Calendas Septembris.¹⁴⁾

Eirekur magnusson med gudz myskun Noregz kongur hinn koronadi etc. j fyrstu ad þeir prestar hafi profastz

1) sl. 242. 2) [sygnum 242. 3) og 242. 4) sl. 242. 5) giallda, 242. 6) [þat er 242. 7) [vier priedika opinberlega naudsyniar og 242. 8) sl. 242. 9) [kiera sig 242. 10) hann 242. 11) hann 242. 12) kiera 242. 13) [sl. 242. 14) Þetta er skipan Vilhjálmis kardinála frá 16. Aug. 1247. Dipl. Isl. I, Nr. 139; sbr. II, bls. 391—392.

dæmi sem ei hafa soknar kirkiur eda heyra leynd skriptamál. Ítem vm jarda brigdi og vm garda ad þad¹⁾ kíæriz fyrer logmanne edur fyrir syslumanne og giore þeir þar ætt af huert sem ad (kíæraz lærder menn eda leiker.²⁾)

Eirekr med gudz nyskun Noregz kongur sender ollum lærðum og leikum á jslandi kuædiu gudz og siyna [kunigt giorandi³⁾ ad uier hofum sæst vid arua biskup j skalholtti og giort fullann ueg á vid hann vm stadi og kirkua eign-er j skalholttz biskupzdæmi med æadi og samþycki jorund-ar erkibiskupz ad þær jarder j skalholttz biskupzdæmi sem kirkiur eiga allar skulu vera j biskupanna forrædi [en þeir leikmenn sem eiga halfar⁴⁾ edur heilar þá skulu leikmenn hallda med þui hjkum kennimanna skyldum sem þeir hafa til skilid er [gafurnar⁵⁾. luka ecki framar af. soru sex prestar med biskupinum ad þessi sættargiord skyldi obrigdu-ligana⁶⁾ vera fyrir sig og alla siyna epterkomendur og æfin-liga halldaz skulu. bïodum vier ydur ollum ad hallda þetta fyrir laug nema hiner er audru uijs giora vilie sæta af oss reidi og refsingum og felli suo á sig pauanz bann og gudz reidi og hanz heilagra manna. og til sanninda hier vm settj jorundur erkibiskup og arni⁷⁾ biskup siyn jncigli fyrir þessa sættargiord er giord var á augualldznesi á krossmesso aptan á xiiij⁸⁾ ari rijkis vorz.⁹⁾

Þenna hatt hæfer syslumonnum og laugmonnum ad hafa og hallda og jnuirduliga epter ad sia til vphalldz og ættlinda vid þegnana og anara manna j noregz¹⁰⁾ rijk. Ad aunguar sekter legiz¹¹⁾ á framar enn forn kristinzdomz ættr vottar huorki forbod nie taksetningar edur stefnur er ættr giora j lysingum edur brudlaupz giordum framar meir enn greint er¹²⁾ skipaner þær allar¹³⁾ er menn giora á siyd-ustum dogum siynum huort sem menn giora kirkium edur klaustrum edur audrum monnum skal ei framar halldaz enn laugbok uottar. erfa skulu leikmenn presta epter þui sem forn vani hefur til verid. zinkanliga er fyrir bodid ad jata profostum eda þeirra vmbodzmonnum nockra [tolla almenniliga.¹⁴⁾ forbodid er og ollum monnum ad giefa til kirkiu¹⁵⁾ fyrir

1) þeir 242. 2) [kíæra leiker eda lærder 242. Þetta er úr rétt-
arbótinni frá 1280, Dipl. Isl. II, Nr. 86, C. 3) [vier vilium ydur
kunnigt giora, 242. 4) [en þær sem leikmenn eiga halfar 242. 5)
[gafu enn, 242. 6) obrigdanliga, 242. 7) leiðrétt; ormur hðrr. 8) rétt: xvij.
9) Þetta er Ögvaldsnessættargerðin frá 2. Maí 1297, Dipl. Isl. II, Nr. 167. 10)
kongs b. v. 242. 11) þa b. v. 242. 12) b. v. 242. 13) sl. 242. 14) [almennilega
tolla 242. 15) „Ad eij sie golldid fyrir legkaup“; á spássiu 240.

graupr edur barnskirn oleun hjkam vors herra eda adra þui ljka hluti nema med godum vilia vilie huer fyrir sier [giora¹⁾] þuiat prestar ero skylder at veita monnum þuiljka hluti okeypis suo þo²⁾ ad þeir giore monnum kunigt ad þeir krefie med skynsemd þuilkrar skyldu suo og þeir menn er foralldrar³⁾ þeirra manna hafa latid kapellur vpp giora og sialfer bæudur hafa nockurn kost til lagt sier til tydahalldz eda anarz embættis og uill biskup ei [til fúa prest⁴⁾] sem forn vandi hefur til verid þá syniz ei skynsamligt [ad menn missi tydana enn luki⁵⁾] kaupid sem ádur. Nu ef profastar eda þeirra vmbodsmenn giora þa hluti sem nu ero talder og þyngia kongz þegnum med⁶⁾ banni edur audrum hardindum ad ganga vnder sekter edur adrar nyungar edur nyar alaugar þær sem [þeir hafa ei fyrr vnder buid⁷⁾] þa skal logmadur edur syslumadur huern sem bændur krefia til skyldugur til vera ad fylgia bændum til riettra laga og fornra. hefur og profastur riettar sakier á bændum þá skulu þeir skylda bændur til riett ad giora enn ef suo spyrst til ad profastar gangi rangliga á bændur edur þegna vora og þeir uilia med aunguo moti hlita þeirra fortaulum helldur ad þeir þreyngia bændum med bani og audrum þyngslum ad ganga vnder þeirra álaugar þá er oss⁸⁾ oliuft ad sa nioti riettinda sem adur uill ei odrum riett giora. skal þa og [syslumadur og logmadur⁹⁾] seigia profaustum edur þeirra vmbodz monnum ad þeir muni ei laga niota nema þeir vilie audrum riett giora. Nu ef logmenn eda syslumen verda ad þui saner ad þeir uilia ei hallda þegna vora til riettinda þá viti sanliga ad þeir¹⁰⁾ skulu missa vora vinattu enn ef laugmenn og syslumen vorer fina ad [þeirra profastar og vmbodsmenn¹¹⁾] kienaz ei vid þad er fyr var fra sagt ef þeir eru uel aminter þá skulu þeir fyrirbioda ollum monnum bædi konum og kaullum ad þiona fyrir þeim eda leigia eignar þeirra hus edur jarder.¹²⁾

Riettar bot hákonar kongz

Þeir og hand geingner menn vorer sam taca profastz dæmi af lærdum monnum og stefna þegnum vorum til biskupa ymisligar fiarhluti¹³⁾ þa eru þeir sialfer sagder vr þienustu vori og sie skilder vid profastzdæmid þuiat vier vilium¹⁴⁾

1) [giortt hafa 242. 2) b. v. 242. 3) Svo. 4) [til prest fa 242. 5) [ad missa tydina enn luka 242. 6) sl. 242. 7) [þeir menn hafa ei adur umbuid 242. 8) b. v. 242. 9) [logmadur og syslumadur 242. 10) sl. 242. 11) [profastar og þeirra umbodsmenn 242. 12) Þetta er réttarbot Hákonar háleggs frá 1309. Dipl. Isl. II, Nr. 196. 13) 242; sl. 240.

ad laugmenn vorer seigie þar yfer suo sem æfinliga hefur forn siduani á verid enn huer mugamadur er það giorer hiedan af skulu suara oss viij ortogum og xiij merkur j briefabrot og [vera vidskilder¹⁾] vid vmbodid. en lærd-er menn þeir sem²⁾ profastz dæmi hafa og briota suo þessa vora skipun er vier biodum og þui skipum vier ad suara þeim aunguo fyr en þeir³⁾ huorutueggju malin koma fyrir oss edur laugmenn vora. þetta brief var⁴⁾ giort j biorguin jonzmesso baptiste⁵⁾ á xij ari ríjkis vorz.⁶⁾

kong⁷⁾ hákonar ríettarbot.

Nu [goder menn ollum⁸⁾] sem hier eru jaskrifader og suo þeim⁹⁾ þetta vort vppsaturz brief heyra hueria stod og styrking kongarnir med sijnum ríettar botum hafa sent oss og samid á moti sljku afelli sem hier fyrir skrifad er og vpp lesid á kirkiunar valld og þeirra agang vid oss fatækan almuga suo ei sydur su styrking legatanz brief vt-unsar sem erkibiskupin med eidum biskupanna hafa suarid mjunum herra konginum og nu hier epter hefur vor verdugi herra kong kristiern skipad sinn settan laugmann med sijnu briefi ad dæma á millum kirkiunnar formanna og vor þegnanna epter þui sem ríettar bæturnar laugbokin og landzins vani jnni helldur. vilium vier enn sem fyr seiger frá skilia oss og af seigia med aullu ad bidrija oss nockud med heilagrar kirkiu [siett edur¹⁰⁾] malaferli framar enn hier fyrir seiger. enn hallda þui fastligar alla hluti er oss hafa jatader verid af kongdominum ok lata það huergi dragaz huert sem biskupar eda profastar leggja á oss bann edur forbod ad hafa það ad aungu nema opinber banz verk af þeim xvj sem logmalid til greiner og þo¹¹⁾ med þeirre dispenseran og appelleran sem til heyrer ad menn falla ei¹²⁾ j bann. Enn ef suo ber til¹³⁾ ad nockur fellur j banz sauk [þa sie¹⁴⁾] vier aller skylder ad leida hann til yferbota¹⁵⁾ vid gud¹⁶⁾ heilaga kirkiu og hennar formenn enn ef leikmenn

1) [verde skillder 242. 2) b. v. 242. 3) sl. 242. 4) sl. 242. 5) sl. 242. 6) Þetta er ár réttarbót Hákonar háleggs frá 23. Júní 1310. Norges gl. L. III, 88–90. 7) kongs 242. 8) [ollum godum monnum 242. 9) sem 242. 10) [sl. 242. 11) sl. 242. 12) sl. 242. 13) b. v. 242. 14) [seum 242. 15) „Þeir sem veita prestum“, á spássiu 240. 16) b. v. 242.

stydia styrkia edur nockurn afla til leggja med prestum upp á þegnana med heimreidum eda homlun stefnum domum forbodum edur audrum misgiorningum þá skulu og¹⁾ þeir menn aunguan riett taka og allt þeirra folk huad þui er misbodid og seker þar med viij ortogum og xiiij morkum uid [kong huer sa þeim²⁾ fylger eda styrk ueiter vtan vor nædis herra vilie meire stridu á legia. enn þeir menn sem bua á [jordum biskupa profasta og presta³⁾ þá luki leigur og landskylder sem skilid er. enn þioni ecki frammar med styrk á motj kongs⁴⁾ valldz monum vtan þeir gangi fra⁵⁾ þeim fyrst þeir heyra þessa vora [skipan og⁶⁾ samþyckt [ero seker⁷⁾ xiiij merkur. enn þeir menn sem hlaupa vnder valld biskupa⁸⁾ abota edur presta edur anars slyks efnis og selia þeim þær jærder eda ad⁹⁾ leigia ad þeim er lagasokn edur landabrigdi er á komin og uilla suo sanar heimillder fyrir þeim ed eiga þá sækiz þeir sem alldri hefdi þeir sellt fyrir landz domara edur sækie [hinn sem á. suo og halldiz ad aunguo su bygging¹⁰⁾ frammar enn¹¹⁾ laug votta. enn vmm beitt auerka og landnam [þá take sem bok greiner xx aura suo¹²⁾ áboti og abbadijs sem þeim ækuedur enn alldri frammar. enn þeir menn sem þiona fyrir profostum og prestum hier [epter þetta vortt vpp lesid samtál¹³⁾ laugmal riettarþætur konunga brief pauanz og erkibi-kupanna¹⁴⁾ og forsma suo krununnar gudz riett og sanctj olafz þá sie þeir riett fangner vtan gridastada huer valldzmadur j sinni syslu og skiptiz med bændum j þionustu og odrum¹⁵⁾ þeim monnum sem mins herra kongsins riett vilia styrkia og fæ þesser menn onguan riett huad þeim er misbodit þar til þeir ganga fra greindum formonnum vtan þeir vilie betra sig. Suo og þeir menn sem j heidur vid gud hylli vid vorñ

1) sl. 242. 2) [kongenn og hver sa sem þeim 242. 3) [biskupa profasta edur presta jordum 242. 4) kongsins 242. 5) 242; faa 240. 6) [b. v. 242. 7) [edur seker 242. 8) biskupanna 242. 9) sl 242. 10) „NB Riettur kirkna“. á spássiu 240. 11) [hina sem a bua og halldist su bygging ad aungvu frammar enn 242. 12) [fare epter því sem bok greiner taki biskup xx anra 242. 13) [epter upp lesed þetta vortt samtál 242. 14) erckibiskupsins 242. 15) Niðr-lag skrárinnar vantar í 240 því að týnt er blað úr bókinni.

verduga herra konginn og sinna frelsi og vortt allra vilia ganga j þetta samband vort sanþycki og laga styrking til vpphelldis landinu og til afmaningar og nidurdreps þessarar nidranar og nidingskapar er yfer oss er komiñ af kirkiunnar valldi og vilie þeir seirna meir ganga fra og skiliast við þetta vortt samhelldi annat tueggia fyrer otta. alogur edur fortolur edur jlluilia þa sie sa huer sekur xiiij morkum við konginn og (þar) til vtlægur og taki onguañ riett fyrr enn hann hefur bætt sin suik og eingin mal sæki hann. Enn huer sa madur rikur edur fatekur sem hann verdur fyrir nockrum agange edur alogum af kirkiunnar valldi sem að þessum samtokum hafa verid með oss þa sie huer skyldur honum að hialpa sem sialfum sier er hann til seiger. edur sie þeir vr voru samlagi sem synia. og sekur sem fyr seiger.

Jtem aller þeir bændur og lausamenn sem hlaupast j samhelldi edur j styrk með biskupum edur odrum lærðum monnum j moti kongsins rietti og krununar og þessare vore samþyckt. suo vier naum ecki logum og landzins rietti sekur xiiij morkum við kongin og vtlægur og verdi aungra riettinda notandi af kongs valldi huada mal sem hann hefur að kiera. enn (sie) þeir nockrer menn sem hier vilia a moti mæla þessu voru samtali og somdu logmali og giora það j venskap við biskupana og lærdominn og nidra suo kongsins og krununar rietti. þa syne þeir oss þar log til standa a moti þessum setningi laganna sem hier er nu vpplesinn ella blife þeir sem adrer kongsins og krununar motstodumenn sem soddan conspiationem giora a moti sinum herra. Virdist og suo oss greindum monnum sem vor verduug nadis tru pienarar (vilium) vera að vm þa ogiorningmenn sem eru manndraparar og adrer oknyttismenn hlaupa heim a biskups stolana sem huerki hafa lyst ne leid(t) viglysing og ej giorder feriandi helldur halldner sem sygner menn. etid. druckid. hyster og halldner a moti landz logum huad logmalid skipar xiiij merkur a huerñ það giorer a moti logum. er það vor blidlig bon til vors verdugasta herra að hans nad styrke með sijnu brefi fyrst oll þau formæli sem

hans nadis forsuararar¹⁾ hafa oss jatat. bæði kongar og erckibiskupar og hier er nu samansett og setie styrkingar-bref þessu voru brefi. vñst gud²⁾ giefur það konist fyrer hans verdugustu nader.

Giefi oss Jhesus Christus suo nu j nyt ad færa þetta vortt samtal ad honum sie til virðingar enn oss til salu-hialpar er vnder ganga og ombunar ollum þeim er varðar ei sijdur oss til veralldligrar virðingar og farsælldar sem eij-lifs fagnadar blezan(ar) og varðueislu faudur og sonar og heylags anda eins gudz j algjordre þrenningu.

Og til sanninda hier vm settum vier fyr greinder menn vor jnsigli fyrer þetta bref er gjortt var j sama stad og dag sem fyr seiger. arum epter guds burd M d og xij ar.

349.

17. Maí 1513.

í Vatnsfirði.

DÓMA útnefndr af sira Jóni Eiríkssyni officialis í Vestfjörð-um um landamerki milli Ness í Grunnavík og Snjáfjalla á Snjáfjallaströnd.

AM. Apogr. 988 „Ex originalibus Sæmundar Magnussonar á Hole í Bolungarvík accuratissimé“, og er afskriptin staðfest í Skálholti 26. Janúar 1711 af Þorleifi Arasyni skólameistara, Gísla Bjarnasyni kirkju-presti, Vigfúsi Jóhannssyni presti að Útskálum, Þórði Þórðarsyni og Ormi Daðasyni. Lýsir Árni innsíglunum. Til er önnur afskript af þessu bréfi meðal Apogr. AM. 2355 „Ex Apographo communicato per Donimum Sigurdum Johannis Sacerdotem Holtensem Onundarfjörð.“ „Þennan dom skrifar sira Sigurdur sig feinged hafa hia sira Hannese Benedixsýne á Snæfjöllum. En eg hefi conferad hann við það sem skrifad er framan við kirkiugrallarann þar. Það sem hier er understrikad er nu burt fued. og álíka mun það vered hafa. þá sira Hannes þá Copiu skrifad hefur. er Sira Sigurde feinged hefur“ (AM). Í Apogr. 2354 og 2356 skýrir Árni svo frá þessum dómi og Snæfjallagrallararanum: „*Snæfjalla kirkia á grallara ritadan á perga-ment j quarto, nockud aflaungu. Hann er ritadur epter þeim prent-ada á Holum 1594, nema hier eru epter skildar collecturnar og hand-bokin sem aptan við Holagrallarann eru. Prolegomena um messu Embætt-ed eru og hier framan við. Enn kongsbrefed og præfatio herra Odds*

1) Svo. 2) tvískrifad.

eru hier eeki. Eg hefi confererad þetta so vel, ad það er óefad. Framan á þessum Snæfiallagrallara (fyrir nedan titelenn á fyrsta bladenu) stendur með somu hendi sem á grallaranum sialfum: *Skrifud á Snæfiollum anno Domini 1601 I. T.* Þetta I. T. á óefad ad þyda Sira Jon Þorleifsson sem prestur var á Snæfiollum næst fyrir Sira Thomas Þordarson og þennann grallara hefur kirkíunne feinged fyrir j^e. sem stendur í visitatiubok M. Bryniolfs 1643. Framan við þennan grallara er ritad með sömu hendi sem á grallaranum er (án efa Sira Jons Þorleifssonar): Domur um landamerki mille Ness og Snæfialla Anno 1513 með urskurde biskups Stephans upp á sama dom 1513. hefi eg þetta hiedan uppskrifad. Er mior þó onytt. því eg hefi originalana. og epter þeim corrigeradi eg 26. Martii 1710. ásamt Ormi Dudasýne þesse 2 bref framan í grallaranum. og settum við so okkar nöfn nedan fyrir ad nu være þessar Copiur ordriettar epter originalnum enn hvergi nærri stafriettar. — Anno 1711 (þann 23. April.) um vored sendi eg Arne Magnusson Sira Gísla Hannessýne ad Snæfiollum. og gaf kirkíunni þar gott og correct transcriptum af Dome sera Jons Eiríkssonar og stadfestingarbrefi Stefans biskups (hverttveggia ex originalibus Sæmundar Magnussonar á Hóljbolungarvík) under höndum Skolameistarans Þorleifs Arasonar, kirkíuprests-ens Sira Gísla Biarnasonar, Þordar Þordarsonar, Þorgíls Sigurdssonar og Gríms Magnussonar. Og annoteradi biskupenn á Spatiu Snæfiallakirkíu visitatiu 1700. ad þetta bref heyrði kirkíunne til. og ætte henne ad fylgia. og eg hefði það þangad gefed.^u Sbr. Nr. 353.

Domur vm Landamerke millum Ness
og Snæfialla.¹⁾

Þat giorum vier Þorgíls nickvlasson. thomas olafsson. prestar. Þorle(i)fur avrnolfsson. thomas jonsson. landbiartur Þardarson og Jon Þarfason leikmenn godvm monnum kvnnigt með þessv vorv opnv brefi ad svb anno gracie millesimo qvingentesimo xiiij vnder biarnarnupe við þsafiardardivp æ manudagen næsta epter uppstigningardag vorum vær til nefnder af sira Jone eressýne²⁾ er þa var heilagrar kirkíu officialis í ve-^tfiordvm jnvirdvlega at skoda og á at lita þa misgreining sem var í millum snæfialla stadar og ness í grunnavík vm landamerki þar vnder nvpinum. hafði þar þa litlv adur rekit hval og kavllvðvzt hvorertveggiv eiga hvalen sira Þorkell Þalsson er þa helt greindan snæfialla stad og

1) 2355. 2) Svo 988; Eirekssýni 2355. Dagsetningin hér er 9. Maí.

olafur eireksson er þá atti nes. kom þar fram maldagaskra af hendi síra Þorkels er sva sagði at kirkian á sníofíollvm á heimland allt millum beriadalsar og melhíllv bæði híd efra og híd nedra. j annarri grein kom þar fram fyrir oss kirkivnar maldage j grvnnavík er sva vottadi at þangat liggia kirkivtínder allar á stravndvm millvm geirholms og hornsteina en fyrir svnnan skorarheidi j milli nordurfiardarnvps og árenar j midivm biarnarnupi. er oss þetta landz leg kvnnegt því at vær hafvum þat optlega síed og yfir þat lítid sierliga híd nedra hafvum uær og heyrta at þessi landamerki hafa leingi verit tvgreind. þotti oss og maldagen á snæfíollvm nockvt so tuigreindur j sier um landamerken og þingaskipten því at hann segr at þangat liggia kirkivtínder j milli kaldalons og biarnarnups en vm melhillu þá er hann kallar landamerken skília vítum uær ogiorla hvar hun hefer at fornv kaullvð nerid j nupinum og þíker oss oglavgt epter henne at ganga því nupuren er miog rvnnin. en maldage grvnnavíkur kirkiv leizt oss glavgliga og skíalliga til vísa um þingaskipten. vírdízt oss þat míkít vítni og gott. þar fyrir er þat vort alít og gíord vm þetta mal epter vorri skynsemi at eingen se onnur landamerki skíallig j þessu takmarki edur haldandi vtan á sv er kavllud er mígandi og miog nærri geingur at hvn síe j midivm nvpinum með því at eingen er avnuvr til auðsen og eingen hefur verit sva men víti því at þessi merki lítazt oss obrígdvlig og efinlega avðsynílíg. en fyrir þan skvld at kirkian er híer annarsvegar þá skíotvm vær alycktarordi vm þetta mal vnder herra biskupsíns orskvrd at hann skípi þessv sem honum synízt ríettazt fyrir gvdi þeirra j millvm. en hafan hualen hafí hvor til halz með því skílordi at sa skal bítala helmíngen xij hvndrvdvm sem eckí verður eígandi at landínv því er hvalen rak á. skulv þesser peníngar gíaldazt vt á tveímur arvm þadan fra er biskupen leggur sín vrskvrd híer vpp á gíalda j navtvm savdvm. smíore. vadmalum. fískí gíalda frída penínga at vorlagí. en adra penínga nær er víll þar j millvm.

Samþyckti fyrrskrífadur síra jon eireksson með oss

Þessa vora giord og alit og setti sitt jnsigli med vorum fyr-
ir þetta bref skrifad j vatzfirdi feria terciā post pentecosten
a sama ari sem fyrr seiger.

350.

29. Maí 1513. }

á Staðarhóli.

24. Febrúar 1514. }

ÁRNI Helgason selr Hallvarði Eiríkssyni jörðina Sólheima í
Laxárdal í Dölum með tilgreindum landamerkjum.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar, Dalasýsla Nr. 33, afskrípt
staðfest „eptir sínum original“ á Slitvindastöðum 7. Júlí 1704 af síra
Páli Ketilssyni og Þorbergi Þorsteinssyni.

Þat gerim¹⁾ ver¹⁾ augmundur tífingsson og Jon Svejn-
son goðum mönnum viturlegt með þessu ockro brefe. að
ðr(um) eftir guds burd M d og xij ar j kirkiugardinum
a Stadarholi i Saurbæ. vorum ver i hia. sunnudaginn næsta
eftir fardagavíku. og saum ð. og heyrðum ord og banda-
band þessara manna af einn þu halfu Hallvardz Eiríkssonar.
enn af annari halfu Arna Helgasonar. at so fyrer skjalldu
at firri grejndur Arni Helgason. selldi adurnefndum Hall-
vardi Eiríkssyni jordena Solhejma er liggur j Laxardal j
Hiardarholz kirkiu sokn. með öllum gögnum og giædum þeim
sem grejndrj jordu hefer fylgt at forno og nyu og grejndur
Arni Helgason vard fremst eigandi at. Hier i mot gaf grejnd-
ur Hallvardur xij hundrud með svo felldum fridleika. iij.
málmitu kugilldi. ij giellðfiarhundrud og hest fyrir e. Jtem
xij fiordunga smiors og ku með medgiðf um haustid og þar
til annað best. gallt Hallvardur alla þessa peninga. suo at
Arna Helgasyne gæzt vel at og þu gaf grejndur Arni Helga-
son titt nefnadañ. Hallvard Eiríksson kvittañ og akiæruleus-
að. fyrer sier og öllum sýnum erfingium um sagt jardar
verd. skjalldi Arni svara lagariptjngum a grejudri jördu. eun
Hallvardur hallda til laga. selldi Arni firr sagda jörd til

1) Svo.

Holmavazúr fyrer nordan og nedañ fram og austur a fiallit sem votn falla. enn til skeggiagils fyrer sunnañ. Ok til saninda hier um setti firr grejndur Arni Helgason sitt innsigli. med ockar innsigluñ fyrer þetta gjornjugzbref. sem skrifat var MatthiasÞesso i sama stad ari sidar enn fyrr seiger.

351.

17. Júní 1513.

á Vífðivöllum.

28. Marts 1514.

á Hólum.

TYLFARÐÓMR klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á presta-stefnu um lambatoll Reynistaðarklaustrs fyrir vestan Vötn i Skagafirði.

AM. Fasc. XLII, 6, transskriptið á skinni skemt og götugt. Af þrem innsiglum eru tvö fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 338, tvær afskriptir, önnur „ex apographo vidimato Bessastadis asservato“, og er það án efa þetta skinnbréf hér. — Apogr. 576t.

1514. [1573¹⁾]

Lambadomur

[um Lambatoll i Skagafirði Reynistadar klaustri
til heyrandi.]

Þad gþorum vier broder einar med gudz nad aboti æ mûkapueræ. broder nikulas med samri nad priur æ modruwollum. finnbogi einarsson. jon þorgilsson. eirekur Sumarlidason. gudmundur jonsson. gilbrigt jonsson. olafur klængsson nikulas vilhialmsson. jon árason. þorb[ior]ñ jonsson. petur pælsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi æ botolfsmesso dagæ widewollum i skagafirði æ almenniligri prestastefnu. þa lidit var fra gudz bûrd M. d. xiiij ær worum vier i dom nefnder af vorum andligum fodur herra gottskalk med gûds nad biskup æ holum at skoda og rannsaka. lagadom æ at leggja huertt afl at

1) Utan á bréfinu; frá [med hendi Árna.

[haf]a skyldde sa lambatollur sem f[ra reyn]eness stadar klaustri hafði verid hafður og halldinn j skagafirði fyrir vestan wottn [j] langa tíma. kom þar og fru] solueig er þa [var a]bbadis i firsogdu klaustri. og beiddist rettar á þessu fyrir adur greintt klaustur. lysti biskupinn þar fyrir oss at olafur gúðmundsson [hefði ha]ūsálat sig vnder log vm þetta mal. barð þar og vittni med honum. sagdist biskupinn sied hafa dom med wrskurdi og dani manna jnciglum [vm] adurgreindan lambatoll. en fyrr greind frv ábbadis sagdi hann þa ecki til vera. en wændist at þenna dom hefði sied og yfer lesid godir menn. Þui jn nomini domini amen. at gúdz nad til kalladri dæmdum vier adur greindañ olaf gudmundsson rettiliga fyrir kalladañ. en optt nefnda frv Solueig abbadis skyllduga eda hennar vmbodzmenn at leida ij loglig vitni fyrir biskupinum at mikilsmesso j haust. at þenna dom hefði sied og yfer lesid. suo latandi. at adur greindu klaustri hefði dæmdur verit þessi lambatollur. leiddust ecki þessi vittni. þa dæmdum vier þrattnefnda frv abbadis. eda hennar vmbodzmenn skyllduga at leida ij loglig vittni. at þessi tollur hafi halldinn verid klaustursins eign vppa xx vetur eda leingur. en at þessum vittnum leiddum dæmdum vier adur greinder prestar fyrr greindañ lambatoll æfinliga eign klaustursins á stad á reynenesi vera og verid hafa. og huern þann skylldugañ at ala lamb fra fyrr greindu klaustri. sem bua á millij hrauns á skaga. og til hofs j dali. med til greindum holmi og hægranesi en huer sem tæki eda tekit hefði lomb j fyrr sagt eldi og ecki gjord skil fyrir at krossmessu vmbodzmenn(i) klaustursins. eda syna godum monnum. at þa er gillt. þa dæmdum vier þa skyllduga at gialda aptur saud med alldri. og iij merkur j secktt huern fyrir sig sem sannprofadur verdur at ecki hafi golldid. eda ecki viliad j adur greindañ toll ala lamb. samþycktti þennan vorn dom med oss. vor andaligur fader herra gottskalk med gúdz nad biskup á holum. og setti sitt jncigli med vorum jnciglum fyrir þetta domsbref skrifat á holum j hialltadal manudaginn j paskawiku vm vorit anno domini m^o d^o x quarto.

Þat giore ec Suartur prestur Arnason godum monnum kunnigt med þessu minnu opnu brefi ad ec hefi sied og yfer lesid suo latande domsbref ord epter ord sem hier fyrir ofan skrifad stendur med teimur eda þremur hangandi jnsiglum ad minnu minne. Og til sa[nnenda] her vm set ec mitt jnsigli fyrir þetta transkriptarbref huort skrifad var á þui áre 1000 D lxx iij.

Þad giore eg Magnus Jonsson godum monnum kunnigt med þessu minnu opnu brefi ad ec hefi sied og heýrt yfer lesit suo latanda domsbref ord epter ord sem hier fyrir ofan skrifad stendur med tueimur eda þremur hañgandi jnn-siglum ad minnu minne. Og til sannenda hier vm heingi ec mitt jnsigli fyrir þetta bref huortt skrifad var á þui áre 1000 d lxx iij.

352.

19. Júní 1513. á Felli í Fellshverfi.

RUNÓLFUR Jónsson selr með upplagi og samþykki Kristínar Jörundardóttur konu sinnar Stepháni biskupi í Skálholti jörðina Skeggjastaði á Ströndum og kvittar um andvirðið.

Bisk. Skalh. Fasc. X, 2, frumrit á skinni með innsigliu fyrir.
— AM. Apogr. 2609.

Bref vm skeggiastadi á straundum.

Þath giore eg runolfr jónsson godum monnum uiturligt med þessu minnu opnu brefi adh eg medkennustz eg hefi sellt herra stephane biskupe j skalholtti jordena skeggiastade er liggz æ straundum j skalholltz biskupsdæmi med upplagi og samþykki kristinar jörundardottur konu minnar undan ockrum erfingjum. hefi eg fulla peninga uppborit sem mierz uel anæger. þui gef eg fyrr greindr runolfr adr nefndan herra stephan ölldungis kuittan fyrir mierz og ollum minum epterkomendum. Og til sanneñda hier um setta eg mitt jnsigle fyrir þetta kuittunarbref er skrifat uar æ felle j fellzhnerfe j kaluafellzkirkiusokn æ sunudagenn næstan epter botolphi abbatis arum epter guds burð þusund u hundrud og xiiij ær.

353.

29. Júní 1513.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti staðfestir dóm sira Jóns Eiríkssonar frá 17. Maí s. á. um landamerki Ness í Grunnavík og Snjáfjalla (Nr. 349).

AM. Apogr. 988 „Ex originalibus Sæmundar Mugnussonar á Holi í Bolungarvík accuratissime“, og var læst saman við dóm frá 17. Maí 1513. — AM. Apogr. 2355 eptir kopíu frá síra Sigurði Jónssyni í Holti.

Vær stephan med Gvdz nad biskup j skalholtti giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. ad sira jon eireksson hefer komit fyrir oss uegna olafs eirekssonar med þa giord og alit sem lærder menn og leiker hafa haft á um landamerke j millum snæfiallastadar og ness under biarnanupi. hofum uier innvirduliga skodad þetta þeirra alit. Somuleidis hofum uær og uorer klerkar j vorre prestastefnu yferlesid maldagabækur kirkiunnar j skalholtti. og litazt oss þeir j ollum greinum samhliodandi þeirra fyr skrifadre giord og alite. þui ad heilags anda nad til kalladre og ad suo profudu og fyrir oss komnu dæmdum uier med fullum laga urskurdi þeirra alit lögligt og skialligt og bædi landamerkin og þingaskiptin obrigdvliga og æfiuliga halldazt skulu j anne er kollud er mijgandi epter þui sem þeirra alitzbref þar um giort utuisar. Og til sanninda hier um festum uær uort insigle fyrir þetta wrskurdarbref skrifad j skalholt¹⁾ jn commemoratione sancti pauli apostoli. anno domini. m^o. d^o. x^o. tercio.

354.

1. Júlí 1513.

á Öxarárþingi.

DÓMR sex manna útnefndr á Alþingi af Jóni lögmanni Sigmundssyni um það, hvor þeirra Arnórs Finnssonar eða Brands Einarssonar væri löglegr eigandi að jörðunni Litla-skarði í Stafholtstungum.

---

1) Svo 988; Skalaholte 2355.

Dómaþók Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni í 4to, bls. 74—76, skr. c. 1608.

Domur vm Litlaskard.

Það giorum vier halldor þorgeirsson. helgi þorualldzson. þorualldur helgason. Þorleifur aurnolfsson. Eyvindur Gudmundzson og tumas Sigurdzson. Godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi að þa er lidit uar fra hingadburd vors herra Jhesu christi M d. xij ar faustudæginna næsta eptir pieturs messo og pals á almenniligu auxararþingi vorum vær til nefndir af ærligum manni Jone Sigmundzsyni laugmanni nordan og vestan á Jslandi að skoda og dæma jnnvirduliga á lita j millum arnorz finnzsonar og Brandz Einarssonar huer þeirra oss litist laugliga eiga jordina litlaskard er liggur j Stafholtzkirkju sokn.

J fyrstu bar arnor þar fram fyrir oss þria doma dandi manna bædi laugriettumanna og annara dandi manna doma. og þar med laugmannz vrskurd að honum var dæmt og vrskurdar saugd jord aull til fullrar og allrar æfuligrar Eignar eptir stefnum og lagasoknum og audrum laugligum prouum. sem greindur arnor hafdi lejt þa hann sokti sagda jord af þeim sem hieilt. sem domarner june hallda. Enn Brandur Einarsson bar fram biskups dom er hann hafdi dæma latid vm sagda jord nu seirna Enn laugmannz vrskurdur var á kominn og for suo til biskups og beiddist þar doms á að arnori outandi. Nu af þui að arnor finnzson hafdi sokt þessa jord med riettum lagasoknum fyrir kongs valdi sem til bar af ellindi hakonarsyni og oblaudi grimsyni sem hielldu þessa greiða jord og greindir menn syndu ecki neytt skial edur skilriki fyrir greindri jordu. Þess annars að uor laug suo seigia. at sa vrskurdur sem laugmadur seigir. ma Eginginn madur riufa nema kongur og þo med skyusamra manna nadi. Þess þridia að oss lejt þad i moti laugunum giort vera at færa þad mal vnder kirkunnar domara. sem adur er laugliga soktt (og) dæmt fyrir kongs valdi. og vorum naduga herra konginum er skipað j laugum yfer að dæma. þui að suo profudu og fyrir oss komnu lejt oss Arnor finnzson riettiliga og laugliga sokt hafa þessa þratt-

skrifada jorð. og hañs fullkomliga Eign vera eptur adur skrifudum domi og vrskurdi. og þessa jorð frialsliga og riettiliga hafa mega og hallda. þar til sem hun er með riettum landzlaugum af honum sokt eða minn herra kongurinn vilie adra skipun á giora. Suo og j sama stad og dag vorum vier i hia og heyrðum á at Arnor finnzson bauð Brandi Einarssyni þar þa vndir dom og jafnadar laugmal vñ þessa titt nefnda jorðu og æidist hans skials ef hann hefði nockur fyrir sagðri jorðu. enn Brandur villði huorki.

Samþyckti þennañ dom meður oss greindur Jon laugmadur og setti sitt jnnsigli með vorum fyrskrifadra manna jnnsiglum fyrir þetta domsbref skrifad j sama stad. deigi og ari sem fyrr seiger.

355.

7. Júlí 1513. á Reykjahólum.

TRANSSKRIFT af alþingisdómi Finnboga lögmanns i erfðamáli eptir Þorleif Björnsson, 1. Júlí 1500 (DI, VII, Nr. 498).

AM. Fasc. XXXIV, 26, frumtransskript á skinni. — AM. Apogr. 2925.

Vm hiona Band forelldra Biorns Þorleifssonar.¹⁾

Þat giorvñ vær eyvindr gvdmvndzson oddr þordarson endride svartlfson²⁾ snorre haflidason og svartur palsson godvm monnum kvnieth með þessv vorv opnv brefi ath vær hofvm sied og heyrth yferlesith so hliodanda domsbref með heilvm og oskavddvm hanganda jnsiglum sem hier stendr fyrr skrifvat. Og til sanninnda hier vñ settivm vær vor jngsigle³⁾ fyrir þetta transkriptarbréf er giorth var a reykiaholvñ æ reykianese kvellðith fyrir sancte svnnife arvm efter gydž bvrð þvsvnd fim hvndrvth og xiiij ær.

1) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. 2) Svo.

356.

19. Júlí 1513.

í Skálholti.

TYLFTARDÓMR klerka útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um uppsteyt, högg og slög Marteins Ólafssonar og Ísleifs sonar hans við menn Stepháns biskups, þá er biskup var á þeirra garð í sinni visitacione.

Bisk. Skalh. Fasc. X, 15, frumrit á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 2622.

Domsbref vni martein olafsson vm vppsteyting
a mote Biskupe.

Ollum godvm monnum þeim sem þetta bref sia edvr heyra. senda þordur jousson. magnus bardason. alexius pals-son. snorre þorgilsson. thorlacur lanbiartsson. eysteynn jons-son. sveinn odzson. oddur þorsteinsson. arne gislason. sig-urdr jonsson. jon ionsson. einar jonsson prestar skalholltz biskupsdēmis kuēdiu gudz og sina. kunnigth giorande ad sub anno gracie M.^o d.^o xiiij.^o a manudēginn nēsta fyrir translacionem sancti thorlaci episcopi confessoris¹⁾ j dom-kirkíunne j skalholthe. uorum uier j dom nefuder af uorum andligum fodur herra steffane med gudz nad biskup j skal-holthe ad dēma um þa akiæru er hann klagade til mar-teins olafssonar og isleifs sonar hans ad þeir hefde giort uppsteyt med hogg og slog a sina menn þa er hann uar a þeirra gard j sinne uisitacione og ueitte hans monnum. skemd-er og lemstrasar og giordu honum fulla hindran og fara-talman j sinne ferd og hefer ecke giort n(a)uckra bot eda betrañ sidan upp a heilagrar kirkiu uegna og hans. kom stefnan þar fram fyrir oss iusiglod med conuentu jnsigle af skriduklaustre. leist oss þetta allth saman openberligur giorn-ingvr sem j stefnunne stod og ecke fleire uitna uid þurfa enn þar komu fram þui ad uerkiñ syndu sig sialf. og ad heilags anda nad til kalladre ad so profudv og fyrir oss komnu dēmdum uier j fyrstu grein stefnuna logliga og greindañ martein og hans fylgiara rettliga fyrirkallada. jtem j annare grein fyrir þat er sagdur marteinn olafsson og

1) P. e. 18. Júlí.

hans fylgiarar hófdu giort uppsteyt á biskupsens menn með skemdum og auerkum dæmdum nér þá fedgana martein olafsson og jsléif son hans seka vera við heilaga kirkju og biskupen sextíjge maurkum í fullgilldispeningum og audrum. lx. morkvm fyrir þat er þeir giorduzt epter biskupenum þá er hann var af garde farinn og slogu og sërdu þá enn í aunnat sinnhans menn. jtem í þridiu grein dæmdum uier biskupsens monnum fvljar bétur epter godra manna yfersyn huerivm epter þui sem sarsaukan hafde feingit meira eða minna. jtem í sama dome dæmdum uier opt nefnda menn martein og jsléif son hans seka í stefnufall sinne mork huorn þeirra.

Samþykktu þennan vörn dom opt sagdur biskup steffan og marger adrer goder menn.

Og til sanninda hier um festum uier fyrr nefnder kenne-menn uor jnsigle fyrir þetta domsbref ritad og upp lesid í sama stad og ære. deige síðdar enn fyrr seiger.

357. 12. August 1513. í Nýjakaupangi.

BREFF Kristjáns konungs hins annars til bæjarstjóra og bæjarráða Hansastaðanna, þar sem hann bannar bein verzlunarviðskipti þaðan og við Ísland, er nokkrir kaupmenn hafi upp tekið þvert á móti gömlum fyrirskipunum, og var yfir því kært frá Björgvin.

Dipl. Norv. VI, Nr. 657, eptir koplu í bæjarskjalasafninn í Rostock.

Den ersamen vnsen leuen besundern borgemesternn vnd
radmannen der stedere Lubeck Hamborgh Stralessund
Rostock Wismer vnd Lüneborgh samptlik
vnde besundern¹⁾.

Cristiern van gots gnaden to Dennemarken vnde Sweden

1) Utan á bréfinu.

konnynk recht erue to Norwegen. hertoch to Slesewich oc to Holsten etc.

Ersamen leuen besundern vor vns vnd vnser leuen getruwen rikes Norwegen reden hebben vnser vndersaten van Bergen ok desgeliken de gemene dutsche copman darsuluest residerende vnd Bergerfare vth den Wendesschen steden laten berichten klagende. wo dat bauen olde gewonheit de van Hamborch Bremen vnde andere coplude vth den Wendesschen steden nw nygelinges bynnen etliken korten jaren sik angenamen to segelen na Ysland. vnd strax wedderumme van dar den Yslendesschen fisch vnd andere ware darsuluest fallende to Hamborch vnde andere wegen ostwardt foren vnd bringen de wile denne sodane vorgenamen nyge segelaten nicht alleyn genanten vnser rike Norwegen vnde yngeseten dessuluen to merckliken groten schaden nadeile vnde vordarffe is dann ock to affbroke vnd tegen priuilegia vnnszer vndersaten to Bergen ok dudieschen copman nw dar residerende vnd der Bergerfarere gelangende. Als is derhauen vns dat also togedulden vnde tostaden gar nicht donlik worumme begeren wij jn gutliken flite vnd ok ernstlick willen vorberorde gelegenheit vnde dat gemene beste mede angesteen. gy samptlik vnd jntbesondere mit dem besten bar vor. gen vnd vorschaffen desuluen vorbemelte nygehe segelaten vnde reise affgestellt werde vnde ok jn sunderheit gar nicht gestaden de dorch jemande der juwen vnde andere togebruken. dan holden wo vnde also van oldinges here gewesen van Yslandt na Engellant to segelende. Des geschuth hiranne also vnser ernste meninge vnd darmen des nicht also gestdigt vnd jemandt schaden dare auere nemende wurde. gedenckenn wy alsedenne darto nicht toantwerden. Datum Nikopinge am ffridage negest na sancti Laurentij martiris anno etc. xve vnd jn drutfeynenden vnder vnsem signete.

358.

31. August 1513.

á Brekku.

EINAR Hallsteinsson selr Þorvarði prior og klaustrinu á Skriðu jörðina Brekku í Fljotsdal fyrir átta tigi hundraða í lausafé.

AM. Fasc. XLII, 5, frumrit á skinni. Af 5 innsiglium er nú að eins eitt fyrir. — Apogr. 2888

kaupbref Brekku j fljotzdal 1513.¹⁾

Þath giorum vier jon prestur markvsson. ion diakne jonsson. jon gvdbrandsson. valtir sigurdarson. rvsticvs benedictsson. godvm monnvm viturlegt med þessv vorv opnv brefi. þa er lidit var fra hingat bvrð vors herra jhesv christi þvsvnd fim hvndrvt ok þrettan ár aa breckv j fljotzdal. midvikodaginn næsta fyrir egdivsmessv vm havstid. vorum vier j h[í]a sa]vm ok heyrdvm aa ord ok handaband þessara manna. sf einne alfv herra prior þorvards [en] af annare einars hallsteinssonar. falldizt þath ok skilldizt vnder þeirra handabande. [at] greindur einar selldi fyr nefndvm prior þorvarde. jordina breckv j fljotzdal er liggr j valpiofs stadar kirkiv sokn. med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindri jordv fylger ok fylgt hefer að fornv ok nyiv. skridvklavstri til æfínligrar eignar til frials forrædis. ok fyr nefndr einar vard fremzt eigande at med logvm. vndan sier ok sinvm erfingvm efter komendvm. hier j mot gaf fyr skrifadur prior þorvardr .lxxx. hvndrada og lavsagodze. svo latande peninga. jn primis. xv. kyr. xv. asavdar kvgillde. x. hvndrvt j vgsvm ok gelldingvm. x. hvndrvt j smiorum. x. hvndrvt j kavplvm. xx hvndrvt j ollvm þarflegvm peningvm. skyllde þessi fyrskrifadr peningr allr gíaldazt jnnan tveggia ara. en þa þrimr arum ef klavstrid feingi nockvrn skada. en þath sem þa stædi efter forfallalavst ogolldit. skyllde opt nefndr einar þa eignazt svo micit vpp aftur j iordina breckv. ok vt af þessvm adrnefndvm peningvm atti prioren að lvka a tveimur arum. x. kvgillde svdur a sidv

1) Utan á bréfinu með fornri hendi.

þratt skrifavðvm einare eða hans vmbodsmanne. skyllde herra [prior] þorvardur hallda aðr greindri jorðv til laga. enn titt nefndr einar svara lagarijftingvm ok giallda aftvr klavstrinv svo ordna peninga ok jafnmicla eða aðra jafngoda ef opt nefnd jorð geingi af með lagvrm. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyr nefnder menn vor jnsigle fyr þetta jardar kavps bref er skrifat var aa skridvklavstri a sama are florum dagvrm sidar en fyr seiger.¹⁾

359.

3. September 1513.

í Lambey.

Dómr útnefndr af Vigfúsi lögmanni Erlendssyni um kaplavirðing leiguliða.

AM. 232. 8vo bl. 106 a—b, bréfabók Gizurar biskups Einarssonar með hans eigin hendi 1540—48. — Dómr þessi er auk þessa til i mörgum afskriptum yngri, svo sem i Öxnafeilsbók ÍBfél. 309, 8vo skrifaðri e. 1620 af Ara Magnússyni i Ögri, og þess utan fjölviða i ónýtum ágripum.

Domur um virðinga kapla.

Ollum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda ion oddzson. jon sueinsson. olafr oddzson. Narfi erlindzson. runolfur þorsteinsson. suarner logrettumenn. olafr þadason. gudmundr andresson. solmundur jonsson. andres²⁾ þorgeirsson. Gudne þorarensen. Nikulas ogmundarson. ion ionsson kuediu gudz og sina. kunnigt giorandi þa er litið uar fra hingalburd uors herra ihesu christi .m. vc. og xiiij áar. laugarðaginn næsta firir Mariu Messo eno seirni i lambey a þingstad rettum uorum uier j dom nefndir af ærligum dandimanne vigfuse Erlindzsyne laugmanne sunnan og austan á jslandi at skoda og dæma og fullt doms atkuædi á at leggjavm þa hesta og kapla sem uirter ero af leigulidum þeim

1) P. e. 3. Sept. 2) Amundi 309.

sem bua a annara manna jordum huort þeir skyldu eign-
 azt kaplana eda uirdingina. Nu af þui ad suo stendr j uorri
 landzlaga bok ad allt það fe sem finnst j iordu og á það
 skal eignast landzdrottinn. Enn j annare grein stendr [suo]
 j vorri laugbok ad ef eignarmadr kemur til þa [skal] hann
 hafa huort er hann uill uirdingina edr kapalinn. þui nu ad
 suo komnu sem þa kom firir oss dæmdum uier landzdrottni
 kapalinn. eda virðingena ef kapall er dauður þui oss leizt
 leigulidi ecki mega selia uirtaþi kapalinn eda fa j burtu eda
 ulla heimildir á honum. Skal leigulidi skilíazt þar uid
 kapalinn þa hann fer fra jordunni og afenda kapalinn landz-
 drottni eda hans vmbodzmanne.

Samþykke þenna vorn dom fyrskrifadur vigfus erlends-
 son laugmann sunan og austan a jslandi med fullu doms
 atkuædi og se(tti) sitt jnnsigli med fyr nefndra domsmanna
 jnnsiglum fyrir þetta domsbref huert er skrifat uar a hliðar-
 enda j flíotzhlið a sama are enn deigi sidar enn fyrr seigir.

360. 10 September 1513. á Stað í Steingrímsfirði.
 ÁLITS og skoðunargerð átta manna útnefndra af sira Jóni
 Haldórssyni officialis milli Geirhólms og Hrótafjarðarar um
 áskilnað milli Staðarkirkju í Steingrímsfirði og Guðmundar
 Loptssonar út af Selárdal.

AM Apogr. 2358, afskrípt gerð eptir frumritinu og staðfest í
 Skálholti 2. Sept. 1712 af Árna Magnússyni, Þórði Þórðarsyni og
 Páli Hákonarsyni. „Brefed er til min komid fra Asgeire Sigurdzsyne
 á Ose í Steingrímsfirde 1708. Er tekid ad trosna. NB. Originalenn
 er nu under lok lidenn. Enn Copiur godar þar af liggja“ (AM.).
 Árni lýsir innsiglum. — AM. Apogr. 779, afskrípt staðfest á sama
 stað, ári og degi af sömu mönnum.

Það giorv uær jon [prest]ur palsson. þorkell palsson.
 eyolfur sigvrdzson prestar skalhollz byskupsdæmis. jon jons-
 son. jon ellingsson diaknar sama stadar. hromundur gud-

mundzson. þorgeir sigurdz=on. audun hauskullzson godum monnum kunnigt med þessu uoru optnu þrefi at vær vorum tilkallader af sera jone halldorssyni er þa var officialis j þann tima j millum geirholm(s) og brutafiardarar til a ad lita og um at skoda þann askilnad er (var) og verid hefer i milli stadar kirkiv j steingrim=firdi og gvdmvndar loptzsonar. Nv saker þess at suo stendr j maldaga kirk(i)unar adr greindrur a stad at hun eigi allan selardal tueimegin til vmmerkia j mozt vid boolstad og gilstadi. skodudum uær ridum og [al]litum. leizt oss jord gudmundar bolstad¹⁾ hafa fullt jardar megn fra triekyllingaarose er ofan fellur j sela millum Bassastada og adrnefsnz bolstadar og fram at gili þui sem fornar totter standa vid sialft gilit fyrir framan med toftamynd [og eingia garda²⁾]. Nu af þui at þref nefndz gudmundz loptzsonar eru suo latandi at adur greindr gudmundr halldi sin landamerki at kop-tadagili. leizt oss helgvm stad[ar]stad su sama jardar eigin¹⁾ tilheyra og hafa heyrt sem fram er fra þui sama gili og tottvm. og hier epter vilium uær sveria. Og til sanniðda hier vm settum vær uor insigle fyrer þetta alizbref er skrifad var a stad j steingrimsfirdi laugardag hinn næsta epter natiuitas marie Anno domini M^o d^o xiiij.

361.

26. Oktober 1513.

í Vatnslirði.

TYLFRTARDÓMR út nefndr af Hannesi Eggertssyni, kongs umboðsmanni sunnan og vestan a Islandi, um kæru Jóns Narfasonar til Þorleifs bónda Grimssonar og Jóns Sturlusonar og þeirra meðfylgjara fyrir það, að þeir hafi brent fyrir sér til ösku og kaldra kola í Meiragarði í Dýrafirði sex kúgilda fóður af heyi og þar með fjósið og jörðina um kring.

1) Svo. 2) [eingia og garda, hafði upphaflega verið skrifað í frbr., en skafið út og breytt í þetta þegar í öndverðu.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 229b—231a, skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 789. 4to bls. 348—352, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 63. 4to bl. 40a—41b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 65. 4to II, bl. 55a—56b, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640 (dálitið styttr). — Ny kgl. saml. 1945 4to bl. 235b—235d með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666.

Domur um akiæru Jóns nafasonar til
þeirra sem brendu hey hans í meira gardi
og hueriu þeir skyldu seker.

Ollum monnum þeim sem þetta Bref sia edur heyra senda Þorleifur Aurnolfsson. Olafur Gudmundsson. Biörn¹⁾ nafason. Þorgautur Olafsson. Einar Sigurdson. helgi Jónsson. Jón Arnason²⁾. Snorri helgason Jón Steinsson. Jón Pjeturson. Hakon Eyvindsson³⁾ og⁴⁾ Jón Gudmundsson. kuediu guduz og sijna kunnigt giorandi með þessu woru opnu brefi að æ midkudægin⁵⁾ næstan fyrir simonis et jude. þa er lidit war fra guduz burd (M d og xiiij⁶⁾ dár í watzfirde í Jsa-firði æ almenniligu þriggja hreppa þijngi worum wier í dom nefnder af ærligum manni hannes⁷⁾ Eggertsyni kongs um-bodzmanni sunnan⁸⁾ og westan æ Jslandi að skoda og rann-saka og með skynsemi⁹⁾ fullnadardoms atkuædi æ að leggja epter worri samvitsku¹⁰⁾ sem wier uilium suara fyrir gudi enn bikender werda fyrir godum monnum um þa somu akiæru er Jón nafason þar¹¹⁾ fram bar. og domis æ beiddist. eij sydur krafði hann greindan hannes að giora sier log og riett æ þeirre¹²⁾ aklagan er hann kiærði þar til Þolleifs B(onda) Grymsonar og Jóns sturlasonar og þeirra medfylgiara. að þeir hefði brent fyrir honum nu í sumar ed uar í meira-gardi í dyrafirði¹³⁾ til ausku og kalldra¹⁴⁾ kola so mikid hey í gardi og stædu að adur war giort af vi skinsonum monn-

---

1) Biarni 789. 2) Adnason 789, 1945. 3) Eyfundason 1945; Sig-mundsson 63. 4) 789, 63, 65, 1945; sl. a. 5) midvikudægin 789, 63. 6) [1513, 789, 65; 15 og xiiij 63; M. D. og xiiij, 1945; M d og xiiij a, sem mun ritvilla. 7) Hanns 789, 1945. 8) nordan 1945. 9) skynsen.d 789, 65, 1945. 10) 789, 65, 1945; skynsemi a, 63. 11) b. v. 789, 63, 65, 1945. 12) 789, 65, 1945; greindri a, 63. 13) Eyafirde (I) 789. 14) galldra (I) 789.

um vj¹⁾ kugillda fódur. þar með fíósíð og jórdina j kúíjug. hueria greinda²⁾ jórd Jon Narffason³⁾ reiknadi síjna vmbodzjórd. wegna birgítar halldorsdóttur magkonu hans. og sona⁴⁾ hennar jóns tumasonar og guðmundar tumassonar. Ítem j fyrstu kom þar fram fyrir oss vj manna dómur vnder goðra manna jncíglum. huer⁵⁾ so hlydde. að tumasi Jónssyni. huers sal að⁶⁾ guð nadi og brígitu⁷⁾ halldorsdóttur kúinnu hans hafði aður veríð dæmd þessi greind jórd meiri gárdur til fullrar eignar. so framt sem⁸⁾ þau útí leiddust eij inn-
 añ þess⁹⁾ tiltekíns tíjma sem j dominum stendur. er það suæri með fullum bókaréiði. tumasi hía werandi eður hans vmbodzmanni að halldor suntarlíðason með jayrði og samþycki kúinnu hans hallderar hákonardóttur hefði gefit syni sínum sumarlíða til fullrar eignar optgreinda jórd meiragárd. enn sáker þess að wíer wítum fyrir wíjst að þessi greind wítí hafa ekki leíðst sem j dominum stendur¹⁰⁾ og dæmd woru. þa¹¹⁾ leíðst oss [aullum það að¹²⁾ optgreíndur jón hefði¹³⁾ fulla heimíld fyrir jórdunni. Nu sáker þess að þessi gíorningur war bæði suarínn og bíkendur¹⁴⁾ af skýl-
 unsum monnum. þess og anars að¹⁵⁾ þar komu fram goð-
 er menn márger [og hófðu heyrta sagt¹⁶⁾ að þesser aður greínder menn Þorleífur bóndi Gríjms-son og Jón sturlason. og þeirra fylgíarar hefðu geíngít j gegn og meðkíent þenn-
 au gíorning. þess ens¹⁷⁾ þríðía að j greíndum stáð watzfírdi war grípínn og vnder lóg tekínn fyrir þennan gíorning mar-
 teínn guðmundzson huer að¹⁸⁾ j gegn geck og meðkendi hann hefði með þessum greíndum brennugíorninge weríð. þar með sannadi hann með fullum¹⁹⁾ bókaréiði hann hefði weríð til skípadur af sínum húsoonda Jóni Þorsteínssyni og þesser

1) vj, 789. 2) b. v. 789, 63, 65, 1945. 3) b. v. 789, 65, 1945.
 4) 789, 63, 65, 1945; sonum (!) a. 5) hvað að 789; huor að 65.
 6) b. v. 789, 65. 7) 789, 63, 65, 1945; brígitar (!), a. 8) b. v.
 789, 65, 1945. 9) b. v. 789, 65, 1945. 10) 789, 65, 1945; standa, a.
 11) Því 789, 63, 65, 1945. 12) [b. v. 789, 65, 1945. 13) 789, 65;
 hafi 63, 1945; hafa, a. 14) bókadur 789, 63, 65, 1945. 15) b. v. 789.
 16) [sem heyrðtt hefðe sagðtt 789; hefði sagt heyrta 1945. 17) b. v.
 789, 65, 1945. 18) eð 63; að eð 789. 19) b. v. 789, 63, 65, 1945.

tyttgreinder menn Þorleifur og Jon hefði werid með þessum giorninge. Seiger og so wor landzlaga bok. Nu skal einginn fyrir audrum brenna hus edur heyhlada. sætur edur skip heiptugri hendi. Enn ef hann brenner og werdur ad þui kunnur. þa er hann utlægur og oheilagur og heiter brenniwargur og fyrirgiort huerium peninge fiar sjyns bæði j landi og lausum eyri og tuigilldi það aptur er hann brendi [sem vj skynsamer menn meta. og alett sinn eptter laga-döme þeijm er hann brende fyrir¹⁾ adur vnder kong gangi og frændur með þui skipti sem seiger j obotamalum. J annari grein seiger so wor landslagabok j domacapitula ad þeir hafi blotid hardar hefnder er wandæmt hafa. enn þeir þo hardari er ofdæmt hafa²⁾ og þui skal dom huerueta til betra efuis færa ef³⁾ þeir wita jafnwijst huertueggia og [er allmiott⁴⁾ mundangshofid. enn þui miorra sem það er [þá eru⁵⁾ þeir þui sælli er suo fa hæft þeirra siogra systra ho⁶⁾ sem⁷⁾ j aullum riettum domum eigu ad wera. ad gudi lijki enn monnum hæfi. Enn það er myskun og sannindi. rettunje og fridsemi. Wirdist oss suo ad j shjkum malum og odrum þuihjkum sem so micid liggur vid. sem oss lijst hier liggia. sie shjkar greiner wel atgiætandi enn eij gleymandi þui⁸⁾ þau morg forfoll hafa matt til koma. ad þeir hafi ecki þau uitni leitt. sem⁹⁾ þeim war til dæmt. þo¹⁰⁾ wær witum ecki af. Þui¹¹⁾ fyrir þessar greiner kunnum wær huerki nie wogum ad forskiota þeirra witnum j þetta sinni eda leggja þar frekari dom uppa enn so. ad wær dæmdum þessara fyrskrifadra manna godz Þolleifs og Jons og þeirra fylgiara sem ad þessari brennu woru. vnder kongsins lds og kongs vmbodsmanns forsia. enn malid til myra j dyrafiord¹²⁾ j wor fyrir fardaga. vnder þessa grein ad þrattnefndur [Þorleifur og¹³⁾ Jon sturlason skyldi eiga kost á¹⁴⁾ ad

1) [789, 65, 1945; sl. a, 63 (og rugla þar með setninguna). 2) 789, 63, 65, 1945; sl. a. 3) er 789. 4) [miott er 789. 5) [789, 65; sl. a; 63 og 1945 fella úr dóminum á þessum kafla. 6) hofte 789, 65. 7) suo 789. 8) 789, 65, 1945; fyrir (!) a; sl. 63. 9) b. v. 789, 1945. 10) b. v. 65. 11) [þui. Og 789, 1945. 12) Dyrafirde 789. 13) [789, 65, 1945; sl. a, 63. 14) b. v. 789.

leida ij loglig witni fyrir tjttnefndum [hannes¹⁾ eggertzsyni edur hans vmbodzmanni. Joni narfasyne hia weranda. er það suæri med fullum bokareidi. ad greindur halldor sum-arlidason. med jayrði og samþycki konu hans hallgerdar ha-konardottur hefdi gefid syni synum sumarlida til fullrar eign-ar fyrrgreinda jord meiragard. sem fyrr skrifad stendur. og ef þeim fullnast eidur²⁾ og þessi witni. þa skulu þeirra godz frij og frials aptur j þeirra walld. vtan suari [þo sauk³⁾ kongdomi og sakarabera sem dæmt werdur. Enn ef þau fallast og leida-t ecki sem nu er dæmt. þa sie aull þessara fyrrgreindra manna godz falliñ til wor kiarasta herra kongs-ins⁴⁾ nada sem log giora rad fyrir. og fyrr skrifat stendur. og metist þa og dæmist riettarfar og skadrædi þess sem⁵⁾ hus og hey atti. skal þessi domur lesast yfer þeim umbodz-manni sem Þorleifur og Jon hafa hier jnnan fiordungs. sem log giora rad fyrir so hann meigi leida þessi witni j nefnd-an tjma. Enn ef þeirra vmbodzmadur er ecki jñan fiordungs. þa skal þrattnefndur hans hafa sitt uissubod med bref⁶⁾ til Polleifs og Jons og kunngiora þeim huer domur a þes-i mal fallit hefur. so þeir meigi til koma og leida þau [vittne⁷⁾ er domur hefur dæmt.

Samþyckti [þennañ dom med oss greyndr Hanns Egg-erttsson og aller þjngmenn. og sette sitt Jnnsigle med vor-um fyrrnefndra manna Jnnsiglum fyrir þetta doms Breff. hvortt skrifad var i greindum stad Vatssfirde. a sama aare sem fyrr seiger.⁸⁾

362.

28. Oktober 1513.

[i Thorninzi].

VERNDARBREFF Kristjáns Danakonungs II. handa Birni Guðna-syni.

1) Hanns 789, 65; [lögmanni H(ans) 1945. 2) b. v. 789. 3) [þeirre sekk 789; þá stök 65, 1945; sl. 63. 4) b. v. 789, 63, 1945; sl. a, 65. 5) b. v. 789, 1945. 6) Breffe 789, 65, 1945. 7) 789; skiol 63; sl. a, 65, 1945. 8) [789; sl. hin.

AM. Apogr. 3880 með hendi Páls Hákonarsonar eptir transskripti frá 8. Júní 1592, sem gert var eptir transskripti frá 13. Janúar 1515.

Vij Christiern med Gudz nad fnllburdig og samþeykt konung til Danmark og Noregis utuald konung til Suarijki- is hertuge uti slesuik hollsten stormarin og Ditmarskin Greifji j oldenborg Delmiñhorst giori alli viturligt at vi af vorre synderlig gunst og nad hafi nu taket anamat og iñfangat og med þetta vort opna bref taki anami og vmfangi þenna brefvíjsara Biorn Gudnason hañz hustru born hion þienara og allt hañz godz værandi og oværandi eda huat hellst er eller nefnaz kann entid vndañtakit uti vora fostuliga hegum un um frid og biskammelsi¹⁾ bisynderliga og forsuara og fordagþinga til alli riettra mðla thi forbydi vi alli huo di hellzt er ellers vera kunna sierdeilis vora foueta og embættismenn honum hier ð mot upp a personu hustru born hion thie(n)era eller godz ad hindra ellis at hindra lata deila mæda edur placa eller j nockurn mata ad (o)forrietta under vora fyrstiliga hefnd og reidi. gefit a vort slot . . . ²⁾ sanctorum simonis et jude apostulorum aptan Anno Domini M. D. xiiij vnder vort ceereta.

363.

30. Oktober 1513.

í Thorningi.

VITNISBURÐA, að Björn Guðnason hafi birt, téð og upplesið í borgarstofunni í Thorning í eystra Jótlandi í Danmörk fyrir Kristjáni konungi lögmansdóm frá 1. Júlí 1499 (DL VII, 446) og lögmanns úrskurð frá 25. Jan. 1509 (DL VIII, 226) um arf eptir Þorleif og Einar Björnssonu, og skipar konungr þann dóm og úrskurð inn aptr í landið undir lög- sögu Jóns lögmanns Sigmundssonar.

AM. Fasc. XXXIV, 2, frumrit á skinni, meirt og gßtugt. — Krieg-

1) Pannig. 2) „Þess eyða stendur eins í Exemplare því sem þetta er epter skrifad“ (AM.); mun eiga að vera; *thorning*.

ers safn 2. 4to bls. 51—52 afskrift með hendi Stýrs Þorvaldssonar c. 1700. Sbr. dóm Finboga lögmanns 1. Júlí 1499 og úrskurð Jóns Sigmundssonar frá $25\frac{1}{4}$ 1509.

Þadh giorum uid biorn jonsson og jon siguatyson god-
um monnum witvrligt med þessv ockrv opnv brefi adh wid
medkennvntz adh vid worvm þar nær. savm og heyrdvm a
j borgarstofvni til thorning j eystra jvtland j danmark. adh
biðrn gvdinason birte þar tiedi og vpp las forir wors heyg-
bornatza herra kong kristierns nad þenna sama dóm hier
er med festur. svo og eigi sidr heyrdvm vid fyrr greinder
menn adh hans elskvligatza nad skipadi þenna sama fyrr
greinda dóm jnn aptur j landit wnder lavgsavgu jons sig-
mundssonar lavgmanz nordan og vestan a jslande adh
greindr lavgman skyllði þar fvllan alyktar endaligan laga-
veg giora epter því sem j dominvm stendvr og lavgmanzins
brefe hier er med fest. og vor verdvgi herra þefur nv opt-
greindvm joni lavgmanni til skrifad med sitt opid bref. Og
til sanninda hier vfm settvm vid fyrr greinder menn ockr
jnnsigli firir þetta opid bref bvertt er skrifad war j sama
stad a svnnvdagin næsta fore allra helgena dag anno dom-
ini M d xij.

364.

2. Nóvember 1513.)

19. Október 1514. }

á Skarði.

ÞORLEIFR bóndi Pálsson selr Hallvarði Eiríkssyni jörðina
Kvennahvol á Skarðsströnd, með tilgreindum landamerkjum,
fyrir lausafé.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar, Dalasýsla Nr. 1, afskrift
gerð eptir „sinum kálfskinns original“, staðfest á Skarði á Skarð-
strönd 30. Sept. 1703 af Lýð Magnússyni og E(ínari?) Einarssyni.
Árni ritar á blaðið: „fra Skardi“. — Önnur afskrift á sama stað,
Dalasýsla Nr. 2, staðfest á Skarði 15. Apr. 1703 af Lýð Magnússyni
og Þórði Egilssyni (= b).

Kuennahuols skials copie Anno 1413.¹⁾

Þat giðrum vid Paall Sigmundzson. Sigurdur Arason. Brandur Sigurdz(son). Gunnar Helgason goodum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefi. at þá er lidit var fra hingadburd vors herra Jssu Christi 9 fíaugur c og xiiij árr²⁾ mitvikudagen næsta epter allra Heilagra messu. um veturinn á Skardi á Skardzstrond. vorum vær i hið saum oc heyrdum á ord og handaband þessara manna af einri halfu Þorleifs Bonda Pálssonar. enn annari halfu Hallvards Eirekssonar. at so fyrir skilldu at fyrrnefndur Þorleifur pállsson fíeck fyrrnefndum Hallvardi Eirikssyni jordina alla kuennahuol. iiij hundrudum oc. xx. er liggur á Skardsstrond oc³⁾ i⁴⁾ Skards kirkiu sokn med soddan landamerkið. at lág þeirre er geingur undan fiallenu oc ofan i fálbeinsárðs med ollum þeim gognum oc giædum sem greindri iordu filger og filgt hefur. at fornu oc nýu. oc hann hefur framaz⁵⁾ eigandi at ordit. undan sier oc sijnum erfingium. enn under adurgreindan Hallvard Eireksson. oc hanz erfingia. til frials forrædis oc fullrar eignar. skilðe áður greindur Þorleifur paalsson suara lagariptingum á áður greindre iordu kuennahuole.⁶⁾ enn optnefndur Hallvardur Eireksson hallda til laga. Hier i mót gaf prattnefndur Hallvardur Eiriksson atian malbitu kugillde. iiij vætter smiors. xvi sauder gamler ad haustlagi. Og til sanninda hier um setium⁷⁾ uær áðurskrifader menn vorinsigli fyrir þetta iardarkaupsbref huort er skrifad var á Skardi á Skardsstrond fimtudaginn næsta epter sancte luce ewangeliste aarum⁸⁾ epter gudz burd 9 d. og xiiij ár.

365.

10. November 1513.

i Skálholti.

SKIPUNARBRÉF Stepháns biskups handa Kenek presti Þor-

1) Utan á bréfinu. 2) Svona stendr það skýrt (1413), en er berleg misskript (líklega í öndverðu) fyrir 1513 3) sl. b. 4) b. v. b. 5) fremst, b. 6) — hole b. 7) settum b. 8) b; anno, a.

steinssyni til þess að vera prófastr um Rosmhvalanes milli Stapa og Hvítskeggshvams.

Bisk. Skalh. XVIII, 44, frumrit á skinni. — AM, Apogr. 2387 með hendi Árna sjálfs „accuratissimé“ eptir frumritinu.

prófastz Bref.

Vier steffan með guds nad biskup j skalholte heilsum aullum godum monnum þeim sem þetta vort bref sia edr heyra sierliga þeim sem byggia edr bua æ rosmhvalanesi j millum stapa og hvítskeggshvams. kærliga með guds kuediu og vorre. kunnigt giorandi ad uier haufum sett og skipad vorn prest sera kenek þorsteinsson profast og almenneigan domara hier með yður vm aull heilagrar kirkiu mal þau sem. vj marka sekter vid liggia og þadan af smærre. Skal hann malum firir sig stefna prof æ taka. yfer dæma og mauguligar skripter setia þeim sem brotligir kunna ad uerda. jtem skal hann fullt uallt¹⁾ hafa ad dæma yfer hiuskaparmalum j greindu takmarke. jtem skal hann sia ad kirkium og kirkna eignum og aminna þa sem kirkjur edur ha(l)fkirkjur edr saunghus hafa latid af falla ad þeir gioru upp innan tolf manada fra þui þeir eru aminter. Skal fyrgreindr sera kenek alla hluti giora suo sem fullmektugr profastur. Skal þessi uor skipan standa suo leingi sem uier giorum ei annaⁿ giorning hier uppæ. Og til sanniða hier vm festum uier vort insigle firir þetta profastsbref skrifad j skalholte. jn profesto sancti martini pontificis. anno domini m^o d^o x^o iij.

366.

1513.

ÁGRIP af dómi útnefndum af Vigfúsi lögmanni (Erlendssyni) um réttaryrði.

---

1) Svo.

Ny kgl. Saml. 1945. 4to bl. 383b (sbr. bl. 229b) með hendi Hannesar Gunnlaugssonar 1666.

Anno 1513 dæmt nei¹⁾ af Vigfúsa lögmanni.

haltu í sundur á þér fjandans kjaptinum. og ertu hér helvítis strákurinn?

fjandinn eigi þig.

Þetta alt hálfretti hvert um sig, og sveri eineiði, að hann hugði ei þetta til skammar að tala.

367.

[1513—1520].

Dómr útnefndr af Vigfúsi lögmanni Erlendssyni um grip á hesti fyrir Erlendi Þorvarðssyni.

Í Bfél. 125A 4to bl. 59. skr. c. 1680. — Í Bfél. 125B 4to nr. 185 skr. c. 1680 (Melsteðsbók), mjög fúð, og er B styttra en hitt. — MSteph. 62. 4to bl. 37a—b, skr. c. 1650—60. Sbr. Ífél. 114. 8vo cxxxviii. Dómr þessi fæst nú ekki hcill, en er víða til í ágripi áþekku þessu.

Annar domur vm hest vtnefndur²⁾ af [Vigfusi Erlendssyni³⁾ logmanni.⁴⁾

Wier eptir skriffadir menn et cetera.

Vorum j dom nefndir af Vigfusi Erlendssyni logmanni sunnan og austan a Jslandi ad skoda og rannsaka og dæma vm þa akiæru er Erlendur Þorvardsson⁵⁾ hafði og kiærði thil gissurz gudmundssonar vm þann raudann hest sem hann hafði gripid firir vtan þorleifslæk. giorum vier loglegt þetta⁶⁾ vndirlag það⁷⁾ sem þar var logliga framm borit og skilvijslega suarid. nu af þui ad einginn skialleg afbotun kom⁸⁾ fram vegna gissurs gudmundssonar firir þeim aburdi sem

1) Þannig. 2) tvískrifad; 3) [Erlendi Vigfussyni (1) hdr. 125.

4) Annar domur um sama Efne 125B (á undan er dómr frá 1554).

5) Þorvaldsson 125A 6) þeirra 62. 7) þar 62. 8) þar, b. v. 62.

eadem gracia episcopus notum facimus per presentes nos anno domini m^odxiii^o dominica infra octauas sancti Laurentii martiris vidisse legisse et sane intellexisse quasdam literas reverendo patri et domino Andree episcopo Asloensi a sanctissimo domino nostro domino Leone papa decimo destinatas super denario sancti Petri levando quarum tenor talis est vt infra.

Leo papa decimus venerabili fratri Andree episcopo Asloensi collectori nostro¹⁾. Venerabilis frater salutem et apostolicam benedictionem. Quoniam sicut nuper accepimus denarium sancti Petri tam in Noruege et Suecie regnis quam Islandie et Feroensi aliisque dictorum regnorum insulis a multis annis citra . . . restant exigendi. Idcirco non confisi de intelligentia et integritate fraternitatis tue necnon fidei et deuocionis sinceritate quam ad nos et hanc sanctam apostolicam geris sedem. te nostrum et apostolice sedis collectorem dicti denarii sancti Petri in regnis et insulis predictis ad beneplacitum nostrum et dicte sedis inchoandum cum primum te illuc contuleris tenore presencium facimus constituimus et deputamus. concedentes tibi eciam harum serie plenam et liberam facultatem et potestatem quoscumque habentes et detinentes dictos denarios sancti Petri et illos adhuc solvere debentes: eciam per edictum publicum monendi et citandi ac non solventes excommunicandi declarandi ac contra eosdem eciam si episcopali archiepiscopali aut alia maiori prefulgeant dignitate ad censuras ecclesiasticas procedendi necnon omnia alia et singula ad id necessaria et oportuna faciendi gerendi et exequendi que similes collectores de iure vel consuetudine facere potuerunt seu eciam debuerunt cum potestate eciam subdeputandi alios subcollectores et nuncios cum simili aut limitata potestate eosque quotiens tibi videbitur reuocandi. Hortantes omnes et singulos archiepiscopos, episcopos, abbates et alios ecclesiarum prelatos vt te et subcollectores et nuncios tuos pro tua erga nos deuocione et

1) Hér stendr í vidisse *Jd* (= Jacobus) *Sadoletus*, sem hefir komizt inn'af einhverjum misskiliungi; er haldið, að nafn þessa manns kunni að hafa staðið í frumrits röndinni sem ritara (secretarius).

obseruancia ad dictum collectorie officium illiusque liberum exercitium prompte recipiant et admittant tibi et illis pro executione dictorum denariorum faueant et assistant et si quid ex dictis denariis apud se habeant tibi libere tradant et consignent et quantum in eis fuerit ab aliis illorum debitoribus tradi et consignari faciant, recepta a nobis idonea quitantia. Quas quidem pecunias per te ac subcollectores et nuncios tuos predictos colligendas et exigendas volumus ut in civitate Lubicensi in banco resposalium mercatorum Fucarorum deponere debeas, qui illas per eosdem mercatores hic in vrbe nobis et camere apostolice solui faciant. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscunqve. Datum Rome apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris die ii Januarii mdxiiii pontificatus nostri anno primo.

In cuius rei fidem et testimonium secretum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum Asloie x kal. August.) anno et die vt supra.

369.

12. Febrúar 1514.

á Helgafelli.

STEPHÁN biskup í Skálholti leyfir að beiðni Jóns Hallssonar og skipar bænhús að Jörfa í Hnappadalssýslu.

Eptir afskrípt síra Helga Sigurðssonar af Jörfabréfum gerðri 1872 eptir transskrípti frá 1619, sem farið var að skemmast.

Wier Steffan med Guds næd biskup i Skalholti giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe að Jon bondi Hallsson hefur komit firir os og bedit os vm hænhusgiord at jordu sinne Jörfa er liggur i Kolbeinstada hreppi i Krossholtz kirkiu sokn. hofum vier leyft greindum Jone bæn[hus]giordina og med þessu voru brefe leyfum vier og skipum bænhus skylldu æfinliga æ fyr nefndri jordu Jörfa med þui tillagie sem hann bondinn hefur sialfur æ kuedit at hann gefur greindu bænhuse tuo Malnytu kugillde og þar skulu syngiast xij messur æ hveriu ære enn gialldast

v aurar i tíjdaoffur prestinum i sitt kaup. Og til sanninda hier vm festum vier uort insigle firir þetta bænhusgiörðar-bref skrifat æ Helgafelli i Helgafellzsueit dominica septuagesima anno domini M.^o d.^o xiiij.

370.

13. Febrúar 1514.

á Helgafelli.

SAMNINGR Stepháns biskups i Skálholti og Narfa ábóta á Helgafelli og konventubræðra, að heilög Skálholtskirkja skyldi eignast af klaustrsins peningum á Helgafelli jarðirnar Máfahlíð og Arnarstapa og Kambana báða í Breiðavík og þar til tvö hundruð í öllum þarslegum peningum, — sakir þeirra tilfella, sem dómkirkjan i Skálholti hefir fyrir orðið af eld-gangi og þeim mörgum öðrum kostnaði, sem hún þarf að hafa til lærdóms og annarar eflingar heilagrar kristni, svo og vegna tilkalls þess, er biskupiun hafði upp á klaustrið vegna Haldórs ábóta góðrar minningar, — en biskup lofar að vera klaustrinu til gagns og styrkingar og gefr það kvitt og ákærulaust um allt peninga tilkall, að frátekiuni biskupstíund.

AM. Apogr. 2631, með bendi Árna Magnússonar „Ex originali Scalholtensi admodum lacero“, og sem datt i sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa bréfið. Skallarnir eru hér fylltir eptir afskrift i bréfabók Gizurar biskups AM. 232. 8vo bl. 72a—73a (AM. 266. Fol. bls. 53—54). Sex innsigli höfðu verið fyrir frumritinu, en þau voru öll dottin frá.

Þat giorum vier Einar prestur Snorrason [o]ff[icialis og profastur] heilagrar Skálholzkirkíu. Helgi Jonsson. Þordur gudmundzson prestar og profastar adurgreind(r)ar heilagrar Skálholzkirkíu godum monnum viturlegt med þessu voru [opnu brefi ad s]ub anno gratie. M.^o d.^o xiiij.^o in profesto sancti Valentini martyris i abotastofune a Helgafelli vorum vier i hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara m[anna af einne alfu] virduligs herra og andaligs faudur Steffans med guds nad biskups i Skálholtti. enn af annarri alfu herra Narfa med samri nad abota a he[lgafelli] og hans conu]entubræd(r)a. faldizt þat og skildizt under

þeirra handabandi með samþykke hans conventubrædra. að saker þeirra tilfella sem heilu[g Shalholtz] k[irkia hefur fyrir] ordit af eldgangi og þeim maugum audrum kostnadi er domkirkian þarf að hafa til lærdoms og annarar eflingar heilagri kristni. Svo og [þess tilkalz] sem herra biskupinn hafði [uppa] klaustrit vegna abota Halldors godrar minningar. Skyldi heilaug skalholzkirkia eignast af klausturssens peningum [ðá Helgafelli] iardernar Mafahlid og Annarstapa og adrar tvær iardir er Kambar heita. og þar til tvo hundruð hundrada í aullum þarflegum peningum klædi. lerept[e. jarne. kugjilldum. og gialldast að þrennum tolf manudum lauser peningar. enn iardernar að næstum fardaugum með xxx. kugjilldum. Hier í mot lofadi herra biskupinn. að v[era klaustrinu] a Helgafelli til gagns og goda og styrkingar um þat sem þat kynne með að þurfa og gaf þat aullungis kvitt og akærulaust fyrir sier og aullum sinum ep[terk]omendum kirkjunnar formonnum rettum í Skalholti um allt peninga tilkall sem hann hefur haft og þættizt mega hafa í einni grein eða annari til optznefndz¹⁾ klausturs a Helgafelli. að fratekinni biskupstíund. Og til sanninda hier um settu fyrrnefndir herrar biskup Steffan og aboti Narfi sín insigle með conventu in-igle og vorum fyrir þetta giorningsbref er skrifat var í sama stad deige og are sem fyrr seiger.

371.

22. Apríl 1514.

í Hrauni.

VITNISBURÐ, að Haldór Sigmundsson hefði gefið Sumarliða syni sínum jörðina Meiragarð í Dýrafirði til æfinlegrar eignar.

AM. Fasc. XLII, 16, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir, en brákað.

Vitnisbvrðarbref peturs sigfussonar
vm gard j dyrafirdi.

Þat giori ek petur sigfusson. Godum monnum kunnigt með þessu minu opnu brefi. að eg meðkenunzt at ek heyrða

1) Svo.

halldor sumarlidason godrar minningar þui lysa fyrir mier at hann hefði gefit sumarlida halldorssyni syni sinum jord-ina gard j dýrafirdi er liggr j myrakirkíu sokn. til æfinligrar eignar ok frials forrædis. ok þo hefði hann ecki sinn hlut fulla. Ok til sanninda hier vm heingda eg mitt insigli fyr-ir þetta vitnisburðabref. skrifat j brauni j keldudal. laugar-daginn j paska viku. arum eftir gudz burd þusund fim hundr. ut ok fiortan ær.

372.

30. Apríl 1514.

í Hofteigi.

VITNISBURÐR Eiríks Ormssonar, að Grimsstaðir á Fjalli lægi undir Möðrudalskirkju eptir lýsingu Orms prests föður hans.

AM. Apogr. 4423 „Epter copiu með hendi Sira Biarna Hallgrims-sonar, sem nu er profastur og prestur j Odda á Rangärvöllum. og vor þar saman vid utskrifur af mörgum brefum sem in originalibus liggja j Skálholte. og til heyra biskupsstolnum þar. J sagdre Copiu var óskrifad bil á mille ordanna *öllum* og til sem svara kynne einu orde. hvert ólæselegt mun vered hafa j bríefe þvi er sira Biarni hef-ur uppskrifad“. Afskriptin er staðfest i Skálholti 13. Marts 1710 af Árna Magnússyni og Þórði Þórðarsyni.

Þad giðre eg Eiríkur Ormsson godum mönnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. ad þvi heyrde eg faður minn Sira Orm lýsa. ad Grimstader á Fialle læge under Möðru-dals kirkíu ad öllum . . . 1) Til sannenda her um setta eg mitt Innsigli fyrer þetta mitt vitnisburðabref. Skrif- ad á Hofteige. sunnudagenn næsta epter f(estum) Marci Evange-listæ. þá lidet var fra Gudz burd M^o. D. xiiij.

373.

1. Maí 1514.

á Hólum.

GÖTTESKALK biskup á Hólum kvíttar Þórarinn Jónsson um reikningskap kirkjunnar á Svinavatni með þeim atriðisorð-um, er bréfið sér líkast hermir.

1) Orðið, sem hér vantar, mun vera: *tiundum*.

AM. Fasc. XLII, 7, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 338.

Uer gottskalk með gvdz nad biskup a holum giorvm godum monnum viturligt með þessu vorv opnu brefe at ver hofum giort og giefit þoraren ionsson kuitan og akiærulavs-an fyrir oss og ollvm worum epterkomendum logligvm kirkiunar formonnm vm allan reikningxskap og kirkiunar fe sem honum ber ad suara fyrir kirkivna a suínavatne og adrnefndur þoraren hefur i borgaň geingit epter þui sem bref þar vm giort vt visar og þa peninga frialsliga hans eigň at kirkiune vp giordri og ornamentis til logdu og odrvm peningum innan. x. ara. suo henar kennemadur mege halldazt af. og til sanenda her vm heingum ver vortt insigle fyrir þetta bref skrifat a holum i hialltadal in die filepi et iacobi þa lidit var fra gvdz bvrđ. þusund. v. hundrod og. xiiii. ar.

374.

5. Maí 1514.

í Skálardal.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Landbjarti Bárðarsyni, sem þá hafði sýslu fyrir norðan Þjarggnúp í umboði Björns Guðna-sonar, um ágreining um Almenning og eignarreka þar í Skáladal, en hval hafði rekið þar fyrir skömmu.

AM. Fasc. XLII, 8, frumrit á skinni. Af 11 innsiglum eru 3 fyrir bréfinu. — Apogr. 5722.

XII Manna Domur Vm Almenninga A Grænu Hliđ og fyrir rit Dæmdur j Skalandal j Adalvíkj.)

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda. olafur eereksson²⁾ einar þorleifsson. jon biorsson. þorsteirn þorleifsson. jon steinsson. þoraren arason. jon sig-huatsson. jon krabbi petursson. jon gudmundzson. þorsteinn einarsson. pall arason og jon þordarson q. g. og sina. kunn-igt giorandi at ærum epter guds bvrđ þvsund fim hvndrut

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Svo.

og fiortan ar ðá favstvdagen næsta fyrir nerei og ackillei guds pislarvotta j skaladal j adalvik. worum vær j dom nefnder af ærlegum dandi manne landbiarti bardarsyni sem þá hafði syslv fyrir nordan biarggnup j umbodi biarnar bonda gvdnasonar er þá var kongs vmbodsmadur j vestfiordvm at skoda og dæma vm þá agreining sem nefudur landbiartur quad vera j milli vm almenning og eignar reka þar j skaladal. var þar litlv adur reken hvalvr j því takmarki er bændur og almgafolk sagði at almenning hefði haldin verit at fornv og nyiv sem er fra tolfhvndradagiogri og svo hit ytra vm kring fyrir framan ríjt og grænahlid og jn til sleppis fyrir jnnan¹⁾ hafner. en sagdur landbiartur lets hvortuegia heyrð hafa. Jtem kom þar fram sira jon eireksson og kalladi at heilavg vatzfiardar kirkia ætti. xl. uætta vr hvalnum sem vr avdrvm almenninga hualvm²⁾ og sagði hann savmleidis at almenning hefði halden verit j greindv takmarki fra því fyrst er hann uissi og til þessa dags. voro þeir og nockrer er savgdvzt vita at þar hefði tre teken verit og alldri þeir at fvndit sem skaladal attv eda þeirra vmbodsmenn og svo selar drepner og hafi huer haft sem at bar og hendi kom ðá. Jtem kom þar fram fyrir oss savgn magnus jonssonar er þá hafði. u. vetur og alta tiger. sagðizt hann hafa roid j greindvm skaladal atian vertider og aldri heyrdi hann tuimæli ðá at almenning var halden j milli tolfhvndradagiogurs j skaladal og sleppis fyrir jnnan hafner og ecki vissi hann annat sannara j þessv mali en þat uæri almenning j avllv greindu takmarki. kom og sa eingi þar fram huorki vngur ne gamall. at eigi þættiz optlega heyrðt hava²⁾ at almenning hefði almenniliga kollud verit vtan at tolfhvndradagiogri og so j kring sem fyrr er sagt. Nv af því at svo er ritad j logbok vorri þar er hun seger. svo skulu almenningar vera sem at fornu hafa verid bædi hid efra og hid ytra. Ef menn skilur æ og kallar annar sier annars almenning eda afriett edur eigu sina þá laugfesti sa fyrr er sier kallar og stefne þing et cetera. a þingi skulu þeir nefna xii bændur j dom ena beztv. vi. hvor þeirra vr þinga þeirri

1) misskrifað i frbr. jnman. 2) Svo.

og hafi tuo af þeim þa er svere huort er eign hans afrett eda almenning et cetera. En svo skal þenna eid sveria at þat hofum vid heyrt en eigi vitum vid hvad satt er at þar skilvr mark æ milli eignar bonda og almennings eda afriettar og eigi veit eg annat sanara fyrir gvdij þessv mali. Item j avdrvm capitula þat eru almenningar sem at fornu hafa verit et cetera. Ef hualur kemur æ almenningar et cetera þar skal hval skera huer sem uill og burt flytia huort er uill æ skipum eda eykivm. hniga hier og margar greiner adrar at. savmleidis sorv tveir skiluiser menn þennan fyrskrifadan eid huorgi yngri en sextvger at alldri annar þar þegar i stad en annar litlv sidar. því at svo profvdu og fyrir oss komnu dæmðvm ver adur skrifader domsmenn. almenning vera. og verit hafa og obrigdvlega¹⁾ haldazt skulu æ hier epter j oppt nefndv takmarki fra tolfhundradagorgri j skaladal og til sleppis fyrir jnnan hafner og aullvm rett at hafa allar þær gagnsemder af sem j lavgum eru lofadar af almenningum at hafa. og sier at nyta. samþykti þennan vorn dom med oss ritadur laudbiartur. og festi sitt insigli med worum fyrir þetta domsbref. hvert er skrifad var j vatzfirdi j isafirdi in festo sancti vrbani episcopi²⁾ æ sama ari sem fyrr seger.

375.

21. Maí 1514.

í Hjarðarholti.

VIRÐINGAGERÐ á stað og kirkju á Hjarðarholti í Laxárdal.

Frumrit á skinni í Landsskjalasafni, komið frá Hjarðarholtskirkju. — Afskript í Landsskjalasafni frá 1701 meðal Hjarðarholtsskjala, staðfest af Jóni biskupi Vídalín. — AM. Apogr. 2281 „Ex orig. Hiardarholt. accuratissimè“. Þá voru innsiglin dottin frá bréfinu. „Þetta bref tekur miög so til ad funa. og kann ecki gamallt ad verða“. (AM). Frumritið er nú stórlega skemt.

Þat giorum vier jon einarson. jon helgason prestar skalholltz biskupsdæmis. are diakni steinolfsson. biorn þor-

1) obrigdvlega, frbr. 2) p. e. 25. Maí.

leifsson. þfar nafason. þolleifur gíslason leikmenn godum monnum kunnigt með þessu uoru opnu brefi at sub anno gracie m^o quingentesimo Decimo quarto i hiardarholli i laxardal sunnudagin næstan fyrir fardagaviku vorum uier tilnefnder af guðmundi bonda og beidder at lita a stadin og kirkiuna huat oss virtizt kirkian og stadurenn verd uera ad uidum og husum. leizt oss hann at flestu hrórligr uera bædi ad uidum og torfum. og þau fa hus ad oss þotti atgiord- arlaus mega standa. þui giordum uær fyr greindan stad hiardarholt og kirkiuna fyrir xx^e. og aull stadarius hus. Og til saninda hier um setium uier uor þnsigli fyrir þetta giord- arbreif skrifat i hiardarholte sama are og deigi sem fyrr seiger.

376.

23. Maí 1514.

á Espihóll.

ÞORSTEINN Finnþogason selr Jóni Ásgrímssyni jarðirnar Hvamm á Galmaströnd, Haga á Árskógsströnd og Einarstaði i Kræklingahlíð, en Jón leggir á mót Breiðamýri i Reykjadal, Voga og Haganes við Mývatn og þar til Kálfborgará eða Bjarnastaði i Bárðardal.

AM. Fasc. XLII, 18, frumrit á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá.

Vm Huam a Galmastrond og Einarzstade i
Kraklingahljld.¹⁾

Þatli gervm vær sigurdr finþogason. einar brýniolfson. havskvldur runolfson. jon þorlakson. ormur stvllason. godvm monnum uiturligth með þessv vorv brefi þa er lidit var fra gvds býrd þvsvnd fim hvndrvd og fiortan ar a espihole i eyiafirde þridi dagiu næsta fyrir vppstiguingardag vorv vær i hia savm og heyrðvm æ ord og handaband þessara manna þorsteins finþogasonar af einne alfv en jon(s) asgrimssonar af annari ath suo fyrir skilldv at adur greindur þorstein selldi fyr nefndvm jone asgrimssyne jardernar er

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

suo heita huamur æ galmastrond j mavdrvalla kirkiv sokn og hagañ a arskogsstrond j arskog(s) kirkiv sokn og huort sem jon villdi helldur hafa jordina hellv a arskogsstrond eda einarstadi j kræklingahlid og keyre jon einastade¹⁾ til fvllrar eignar med avllvm þeim gognvm og gædvni sem greindvm jordvm fylger og fylgt hefer at fornvm og nyiv og hann vard fremzt eigandi at. hier j moti gaf adur greindur jon asgrinnisson jardernar breidamyre j reykiadal og vogana vid mjvottu¹⁾ j heykiahlidar kirkiv sokn og hagues vid myuattu¹⁾ j skvtvstada kirkiv sokn ok þar til hvort sem opptt nefndur þorstein finbogason uilldi helldur hafa kalborgara¹⁾ j bardardal eda biarnastade j bardardal j lvnabrekv kirkiusokn med aullum þeim gognum og gædvni er greindvm jordvm fylger og fylgt hefer at fornvm og nyiv og hann vard fremzt eigandi at. samþykte þeirra kavpskap sigvrdr finbogason broder greindz þorsteins. skyldi hvor fyr greindra mana hallda þessvm jordvm til laga er keypte en svara laga ríptingvm hvor a þeirri¹⁾ jordvm¹⁾ er selldi. Ok til saninda hier um settum uær fyr skrifader menn vor þicigle fyrir þetta jarðakaupsbref er skrifat var æ espehole j eyiafirde æ sama are sem fyr seigier.

377.

24. Maí 1514.

í Niðarósi.

EIRÍKUR erkibiskup Walkendorph kvittar um eptirstöðvar af Pétrspeningum þeim frá Noregi, Íslandi og Færeyjum, sem Mag. Johannes Krabbe hafði ekki tekið við af því Pétrsfé (978¹/₄ Rínargyllini), er safnað hafði verið í tíð Gauta erkebiskups (1474—1510).

Dipl. Nor. V, Nr. 1016 eptir frumriti meðal norskra bréfa í safni Árna Magnússonar Fasc. XVIII, 8; en áður er bréfið prentað í Annales Pontoppidans II, 744—745.

Quittance episcopi Erii Walkendorp nomine
Johannis Krabbe.

[Erkebisp Erik Walkendorfs revers paa en deel af

1) Svo.

pecunia Sti Petri af Thrundhiems Holes Skal-

holts oc Færøes bispedømmer 1514.¹⁾

Nos Ericus dei gracia archiepiscopus Nidrosiensis et apostolice sedis lagatus vninersis et singulis presentium inspecturis seriem literarum notum facimus quod ex commissione commissarii sanctissimi domini nostri pape Leonis decimi reuerendi fratris nostri domini Andree ecclesie Asloennis episcopi. pecuniam eiusdem sanctissimi que alias pecunia Petri nuncupata est ab vltima computatione in antea facta et v-que in hunc diem ex dyocesibus Nidrosiensi Holenni Schalotensi et Farennsi. per predecessorem nostrum reuerendum dominum Gautonem pie memorie hic et Bergis colectam nos et venerabile capitulum nostrum computauimus. que quidem pecunia extreme etiam acuratissime computata ad summam nongentorum septuaginta viij aureorum renensium de pondere cum quarta parte vnus aurei renensis in toto es extendit de qua quidem pecunia sancti Petri magister Johannes Krabbe quandam summam auri et pecuniarum pro confirmatione sua habenda si consecutus fuisset effectum secum ab hinc et Bergas detulit et deportauit partem igitur residuam ex prefata summa per nos subleuatam recognoscimus nos ad bonam computationem faciendam eidem domino prescripto reuerendo fratri nostro domino Andree eiusdem sanctissimi domini nostri pape in hiis commissario subleuasse. non ad nos computata illa summa aureorum et pecuniarum sancti Petri quam predictus magister Johannes Krabbe a regno vt prefertur secum deportauit. In quorum omnium premissorum et recognitionis testimonium sigillum nostrum presentibus inferius duximus. Datum Nidrosie in vigilia ascensionis domini anno eiusdem millesimo quingentesimo decimo quarto.

378.

25.—30. Mai 1514.

í Eínholtri.

VIRBING á kirkjunni í Eínholtri í Hornafirði eptir sira Magnús Jónsson fráfallinn, en sira Oddr tók við.

1) [Utan á bréfinu með hendi Árna Magnússonar.

AM. 259. 4to bl. 40, skrifað um 1600 fyrir Odd biskup.

Einholt.¹)

Anno Domini M D X oc iiij.

Epter frafall sera Magnusar hejttins Jonssonar æ næsta arj epter [vm vorid²) j fardogum [vm vorid³) j Einholtti uoru þesser menn til kalldader ad ljta æ kirkiuna. Sera Hall-dor Þorsteinsson. S(era) Oddur Jonsson. S(era) Hallur Sug-urdzson profastur hejlagrar Skalholtzkirkju. Samþykkti med oss Tejtur B(ondi) Þolleifsson. kietill B(ondi) Biarnarson. Runolfur Jonsson. Þorualdur Guttormsson leikmenn.

Var kirkiañ komiñ til nidurbross af veggium og rafri. og eigi saungfær. Enn þo giordu vier hana fyrir xc. enn ofañ æ hana 15^c j aullum þarfligum peningum þeim sem Sera Oddi hjkadi ad taka frjðdum og ofridum. Enn stadinn giordum vier fyrir 13^c.

379.

1514.

SKRA um staðarpeninga i Einholti eptir síra Magnús Jóns-son fráfalliun, en síra Oddr Þorsteinsson tók við.

AM. 259. 4to bl. 40—41, skrifað um 1600 fyrir Odd biskup.

Einholt.¹)

Anno Domini M D X og iiij.

So felldur peningur vijrttur epter Sera Magnus hejttinn Jonsson þa S(era) Oddur Þorsteinsson medtok stadinn j Ein-holtti.

Jn primis j ofrjðdum peningum. ij pottar goder. j Mor-tiel. j kietill sterkur. var þetta giortt fyrir jc. 5 tinfot og voru 3 brakud 4 konnur og voru 3 vondar. j god. j kietell uondur. var þetta vijrtt j jc. muñlaug og vatzkall j framtals hundrad. 20 triediskar uonder. 20 kieraulld uoru j 4 skiol-ur. 20. trog. 22 skierbord. 12. skaler. 8 spæner. 5 snælddur med snudum og j strockur alfær. a 6 besta reijp. j torfkrok-

1) með hendi Odds biskups. 2) [svo.

ar og pundari. var þetta alltt gertt j jc. 4 bediarydnur. 5 hæindi. 4 reekiuoder. 2 aklædi. þetta allt fyrir jc.

æ sama ari tok ec Oddur prestur so micid j malnýtu.

Jñ primis 13 kýr. sexuetra gamalltt naut og veturgamalltt fvrir 2c. fiogra uetra gamalltt naut fyrir jc. 2 naut tuæuetur fyrir jc. þrieuett naut fyrir 4 kalfa og veturgamalt naut j jc.

Jtem j asaud 5 asaudar qugilldi. og 12 sauder gamler.

Jtem j koplum 5 hestar og 3 hross.

J portio kirkiunni sem s(era) Magnus heitinn lysti æ dauda deigi. var það 20 og 2c er fallid hafdi og batur ad auk.

Jñ primis lugt 12 sauder gamler. 3 asaudar qugilldi.

Jtem lugu þeir jordina haukafell er liggur j Einholtz kirkiu sokn fyrir 8c med ollum gognum og giædum.

Jtem 5c j koplum.

Jtem 12 fiordunga smiors j jc. 4 vetter fiska fyrir jc. 2 kier j jordu fyrir jc.

Jtem 2 kier fyrir 2c. kom eitt kierid fyrir batinn.

380.

27. Maí 1514.

í Hjarðarholti.

Mat og virðing á eign og innstæðu staðarins í Hjarðarholti í Laxárdal, þegar síra Jón Helgason afhenti Guðmundi bónda Andræssyni staðinn.

AM. Apogr 2280 „Ex original. Hiardarholt. securatissimé. Inn siglen eru öll burtu fra brefinu. og það sialft fued og fordiarfad. so það nu ecki hanger saman. og er hier epter eingum leselegt. for geingur og ölldungis innan skemmrar stundar“ (AM) Frnmritið er nú glatað. — Af-kript í Landsskjelasafni meðal Hjarðarholts skjala gerð 1701 og staðfest af Jóni biskupi Víðalín.

Þat giorum uær sera sueinn oddzson. arnor finszson og gudmundur findzson. jon gislason. þordur arnbiarnason og

jon eirejksson godum monnum kunnegt með þessu woro optnu brefui. arum epter guds burd. M. u hundrud og xiiij dñr. j hiardarholtti j laxardal faustudæginn j fardaugum um uorit¹⁾. uorum uær til nefnder af ærligum danjmannj og personu sera jone presti helgasyne Er stadinn hiardarholtt og stadariñs peninga afgreiddi Gudmundi andressyne at skoda og æliita meta og uirda stadariñs eign og jnstædu. J fyrstu in primis x. kyr. u heima med stadnum og adrar .u. med stadariñs iordum og hundrad ásaudar. og xij sauder uetur-gamler. viij sauder tuæuetrer og fio[rer] gamler. t(u)au naut ueturgaumul. og tuæuett naut gellt. og u. hestar. þriu hundrud i sængum og sængarklædum. ij stor kiorulld forn. xiiij trog. uij. sma kiorulld. og ij fantur. x. diskar. xuiij spæner. xij skaler og niu²⁾ smaker. uij fiordunga ketill og fiogra marka pottur. laoklaus³⁾ kanna. uij fadma langt net. Item uar oss sagt at sera jon heitin jonsson. gud hans [sal] nadi. hefði skipat epter sinn dag kirk(i)unni munlaug. uaszkall. aunnu likneskie. kistu og lóur og [ne]taskaler. og skilit so fyrir at þetta uæri gi[a]lld uit kirk(i)una ef biskup taladi upp á porcio. enn þ[æ]l gíof ef hann uæri ecki klagadnr. Syndizt og flest allt samt ornamantum kirk(i)unar þá sera jon hafði medtecit og nw er Gudmundur toc uit. Og til sannenda hier um⁴⁾ setur sera jon prestur helgason [sitt] insigle med uorum insiglum fyrir þetta reikningsbref. skrifad i sama stad og ári deigie síðdar en fyr seigier.

381.

2. Júní 1514.

í Hjarðarholtti.

SKRÁ um peninga þá, sem Guðmundr Andrésson tók með kirkjunni og garðinum í Hjarðarholtti í Laxárdal, en síra Jón Helgason afgreiddi.

AM. 262. 4to bls 44—45, skrifad 1614 „Þetta allt sem fyrr skrifad er Er skrifad j Skalhollte ord epter ord epter gamallre maldaga-

1) Þ. e. 26. Maí. 2) Þetta orð var óglögt í frumritinu, en Árni kemst að þeirri niðurstöðu að svo eigi það að lesa. 3) Svo. 4) Hér er í frumritinu útpunktað: „settum uær“.

skrá innsiglalausre, fra Hiardarhollte, sem sera Brinjolfur hafde med sier vestan ad og vestur aptur" (1614).

Ein afhending.

Suo mykla peninga tok Gudmundur Andresson med kirkiunne og Gardenum j Hiardarhollte. Enn Sera Jon Helgason afgreiddde, sem hier seiger.

Jn primis. hundrad ásaudar og x kyr. og fíora hesta. og eitt hross. og .j. naut veturgomul. og eitt tuæuett. og xij sauder veturgamler. og viij Tuæuetrer. og iiij gielldingar gamler. vij tigu fiordunga kier forntt. og af ein giordeñ. er þetta xl. hundrud.

Jtem þetta jnnan Gátta. þriu hundrud j sængum. vj fiordunga kietell bættur forn. med þremur hrærum. fiogra marka pottur forn. ein kanna loklaus. xiiij trog. vij vppgiordar kierolld. ij fotur. x spæner og xiiij Bollar smðer. og x ker. þriu bord. xj. hurder. eitt net vij fadma.

Jtem skipade Sera Jon heitenn kirkiunne. vatzkall. munnlaug. kistu og Byrdu. og metaskaler fyrir portiu. ef Biskupenn talade vpp á þad. Enn þá være þad gíof. ef þad være ecki gialld. og Önnu líkneske.

Sýndest flest allt samtt ornamentum kirkiunnar nu ad Gudmundur metok. og þá Sera Jon heitenn hafde medteked og hier seiger fyrir nedan¹⁾. vtañ ein klucka hafde Brotnad. og ij Bækur fra kirkiunne og hokull forn. er for vñ prestenn Sera Jon heitenn. Lofade petur Jonsson kirkiunne j stadenn. x. stikum liereptz. og er ogollded fyrir lerepted og kluckuna og Bækurnar. og fyrir kirkiunnar vid sagadañ. og ounnenn kirkiunne. er petur Jonsson hefur burtu feinged og flutt og flytia lated vr Hiardarholltte et cetera.

Var þesse æikningur skrifadur fostudagenn næsta fyrir huijtasunnu j Hiardarhollte arum epter Guds burd 1514 ár.

---

1) Sjá afhending frá um 1500.

382.

18. Júní 1514.

í Flatey.

Brænn Þorleifsson gefr og uppleggr, í nmboði Páls Jónssonar, Péttri Jónssyni og Jóni syni hans, ef Páll vill það samþykkja, alla þá peninga og arf, sem Pétur tók þar þá við og hafði áður upp borið, — en eingva aðra —, eftir sira Jón Jónsson föður sinn, en Birni þótti fallið hafa Páli Jónssyni til erfða eftir greindan sira Jón Jónsson bróður sinn, og geldr Pétur þrjátígi hundraða í arflausn.

AM. Fasc. XLII, 14, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium eru tvö fyrir bréfinn.

bref þeirra páls jónssonar og bróður hans sera jóns
vm arflavsn¹⁾

Þath giorvm vær gisle prestur halldorsson. Gudmvrdr andresson. jvar narbason. jon gislason. þorstein kethilsson og jon þordarson leikmenn og godvm monnum kvnnigt med þessu uorv opnv brefi. ath. arvm efter gydzt býrd þvsvnd fim hvndrvt og xiiij ár lavgardagin j fardagavikv²⁾ vorvm vær j hiardarhollthe j kirkivne þar savm og heyrdvm æ ord og handaband þessara manna af einne alfu biarnar þorleifssonar enn af annare peturs jónssonar faldisth þat og skildizth j þeirra handabande ath biorn þorleifsson gaf og upp lagde þann arf og peninga sem hann kallade thil j vmbode páls jónssonar petre jónssyne og syne hans jone so framt sem þall villde þetta samþykkja alla þa sem greindr pétur thok þar þa vid og hann hefde adr vpp bóræth enn engva adra efter sira jon heithinn jónsson favdr sinn og birne þorleifssyne þotte falleth hafa thil erfda pale jónssyne efter brodr sinn sira jón heithinn efter þeim brefvum vithnvm og savkvu sem adr greindr biorn gaf þar petre og syne hans vñ arfthavkvua. Enn hier j móth fieck gaf og gallth thil fvllrar eignar j aflavsn fyrir sig og son sinn petur jónsson birne þorleifssyne og pale jónssyne. xxx. hvndrvt. þessvm peningvm thil greindvm partenn j eyre fyrir xiiij. c. og þar med iij kvgillde og j kroksfirde atta kvgillde eda niðv og þar thil iij hvndrvt j-gelldvm navthvm. So og skilde

1) Utan á bréfinn með fornri hendi. 2) þ. e. 27. Maí.

ophlonefndr biorn Þorleifsson þat þil þ sama handabande ath þat skýllde vera eign þals jonssonar æ¹⁾ ollum þessum peningvm qvikvm og dauðvm favstvm og lavsvm sem adr nefndr sira jon heithinn jonsson hefde þ burtv feingith. þ hvern mata sem þat hefde hellzth matth vera frammar enn retth log þil segde ath hann hefde giortt eda giefith og ongvann mann gæfe hann kvittan þann sem þessa sira jons peninga hefde edr helde nema petur jonsson og son hans jon. enn tittnefndr petur jathade þessv og samþykthe þetta fyrir sig og son sin ath þrattnefndr biorn skyld eiga alla sök og sokn æ ollum adr greindvm peningum hvar hann kvæne þa vpp ath spyria og frialslega mega ath sier thaka sialfvm sier til handa og tittnefndvm palle jonssyne þil fullrar eignar og frials forrædis og hier með skyldv þeir vera alsattvm satter. Og þil sauinda hier vñ settvm vær fyr nefnder menn vor þu-sigle fyrir þetta vittnisburðarþref er giortt uar þ flathey a breiðafirde næstan daginn efter botholfsmesso a sama are sem fyr seiger.

383.

25. Júní 1514. á Möðruvöllum

VITNISBUÐ, að Haldór Sumarliðason hafi gefið Sumarliða syni sínum jörðina Garð enn syðra, er liggur í Dýrafirði.

AM. Fasc. XLII, 19, frumrit á skinni, og er innsiglið enn fyrir bréfinu. Apogr. 886.

Vitnisburðarþref jons kolbeinssonar vm gard þ
dýrafirde.²⁾

Þat giore ek jon kolbeinsson godvm monnum kunnigt með þessu minv opnu brefe at ek meðkennuzt at ek uar þar þ hia sa ek ok heyrde ek æ at halldor sumarlidason gaf svmarlida syne sinvm jordena gard en sydra er liggur þ dýrafirde þ myra kirkiv sonck³⁾ til fullrar eignar ok fiars³⁾ forrædes. uar ek ok þar þ hia sa ek ok heyrde ek æ ord ok handabañð þessara manna at fyr nefndr halldor svmar-

1) Svo = af. 2) Utan á bréfinu með fornri hendi. 3) Svo.

lidason afuente svmarlida syne sinum fyr neifnda¹⁾ jord til fullrar eignar ok alsz abyles ok hier epter uill ek sveria at sumarlide hafde alldre fullan blutt af peningum uid systur siña brjtt. Ok til sannenda hier vm setta ek mitt þusigle fyrir þetta uitnisbvrðarbrief et skrifat uar æ modruuollum j eyafirde sunnudæen næstan efter jons Messo baptiste arvm efter gvds burd M. d. hundrvt¹⁾ ok xiiij ar.

384.

19. Júlí 1514.

á Staðarhóli.

VITNISBURÐR um landamerki milli Stakkabergs og Kveunnahvols á Skarðsströnd.

Eptir frumriti á skinni í Landsbókasafni, og var það keypt 2. Júní 1891 úr dánarbúi Jóns bókavardar Árnasonar. Innsiglið er dottið frá.

Þat geri eg oddr jonson godum monnum uiturligt med þessu minu opno (brefi) at eg uar smalamadur æ stackabergi og kuennahuoli¹⁾ og uoro þa halldin landamerki milli stackabergs og kuennahuols¹⁾ j fúðbeinsaros og alldre heyrda ec annat enn kuennahuoll¹⁾ ætti nesit allt at ossinvm suo leingi sem eg uar á skardi og skardzströnd. hier epter uil ec sveria ef þurfa þiker. Og til sanninda her um setta eg mitt þusigle fyrir þetta bref skrifat á staðarhóli miduiku(daginn) fyrir translacio thorlace arum epter guds burd. M. d og xiiij ar.

385.

eptir 20. Júlí 1514.

í Skálholti.

VITNISBURÐR tveggja manna, um að þeir hafi afhent þá sömu peninga í Björgvin í Noregi, sem Fúsi (Vigfús) bóndi Er-
lendsson sendi fram unga herra Kristjern (konungi II), sem voru 20 hálfstykki klæðis og 80 Rínargyllini.

1) Svo.

AM. Fasc. XLII, 17, frumrit á skinni, og eru bæði innsiglin dottin frá.

uitnisburður um gjalld fusa laugmanns.¹⁾

Það giorum nið jon prestur eireksson og sæmundur eireksson godum monnum kunnigt með þessu ockru opnu brefi að uid hofum afhent þa somu peninga i biorguin i noreigi sem fuse bondi ellenzson sendi fram unga herranum kri tierñ og hans nad uar þar upp æ gardinn og skipadi sinum gardzfofeta með að taka sem hiet magnus skrifari. uoru þessir peningar honum afheñtir. xx.²⁾ halfstyecki klæði og lerept og að auk. lxxx. rins gyllini. stikadi þessi same magnus með sinne eigin hendi i sialfs konungsins herbergi klæðid og liereptid að ockur badum hia uerondum og gieck sidan upp a gullsmida stræti og liet þar uega gullid og ecki heyrdum uid anuad enn þessir peningar uæri i godu lagi og uel gollduer. uissu þetta og margir godir menn bæði norgsker og islensker.

Og til sanninda hier um settum uid fyr nefndir menn ockur insigli fyrir þetta uitnisburðarbref skrifad i skalholtti post³⁾ translationem thorlaci episcopi confessoris. anno domini. m^o. d.^o x^o. iiii^o.

386.

31. Júlí 1514.

i Vatusfirði.

TYLFETARDÓMB, útnefndr af Jóni lögmanni Sigmundssyni eptir konungsboði, um aðtöku Vatusfjarðar og annara óðala fyrir Birni Guðnasyni, og hverju þeir sé sekir, sem ekki vilja konungsbréf halda.

AM. Apogr. 3881 „Ex orig. communicato a Paulo Jonæ Vid(alino) [er komid af Vestfiordum]“ (AM). — AM. Fasc. XLII. 10, frumritað transskript á skinni með hendi Björns Guðnasonar frá 22 Sept. 1515. — Gömul afskript af þessum dómi er i dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar frá c. 1604 og ennur frá c. 1730 i skjalabók síra Jóns Haldórssonar i Hítardal, Landsb. 115. 4to, 152–156. — Dómrinn er prentaðr i Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 149–156 með danskri þýðingu, eptir transskriptinu frá 22. Sept 1515.

1) Utan á bréfinu með allgamalli hendi. 2) xx, en hefir upphaflega verið skrifað „lxxx“, en síðan skafið i lið og seinasta x-ið. 3) Svo.

Domur um attaukv vafsiardar eptir kongsins
skipan og hans brefum.

[hueriu þeir skúlo seker seni ecki uilia kongsbref hallda¹.)

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra. senda arnor finnzson. þorleifur aurnolfsson. ion narfason. tumas oddzson laugriet(t)umenn. narfi ionson. ion murti²) einarson. einar þorleifsson. ellingur ionson. snori helgason. asgrimur asgrimson. ion einarson og sygurdr helgason qvediu Guds og sina kunigt giorandi. at þa er lidit war fra hingatburd wors herra ihesu christi. M. D. og xiiij. ár æ manudagin næstan fyrir Olafs Messo sidari um sumarit i vafsfirdi [i] jsafirdi [a] almenniligu þriggia hreppa þingi woro wer i dom nefnder af ærligum manni ioni sigmundzsyni wors werdugazta herra kongsins og krununar i norigi logmanni nordan og westan æ islandi at skoda og ransaða med skynsemd fullnadardoms atkvædi æ at legia eptir logum og worri samvizku. hverer þeir menn skyldu wera til seekta og sacfella sem svo fakunniger. oforsialer. forsuger. illgiarn-er og oradvander fyrir fyndizt edur diarfer i sinne illzku og ohlýdni vit gud og worn werdugazta herra kongin og krununa i norigi. at dirfaszt þess at rangsnua med [styrck. radum³). atforuñ. fulltingi. föruneysi. edr ödru ofbelldis samhelldi þeim wors werdug herra nadis brefum sem i greindum stad voru upp lesiñ af birni bonda gudnasýni.⁴) i fyrstu hwer at hlýddu⁵) upp æ þau oodul goz og garda. er greindur biorn hafdi erft og i eigñ feingit eptir faudur sinn og modur. eigi sidr eptir sinn modrbrodur ion heitinn biornson med fleirum æ nefndum iordum. sem er eýr i seyðisfirdi er optnefndr biorn hafdi feingit at kaupi af ormi ionsyni faudurbrodr sinum. Jtem vafsiardur i jsafirdi sem dandi manna domur og logmannz wrskurdr til hlyder at werit hafi eign solveigar biornzdottur og fleiri goz onnur sem greindur⁶) logmann med godra manna domi hafdi urskurdi æ

1) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld; frá [með yngri hendinni.

2) sl. LII, 10. 3) [swikradum, xliij, 10. 4) gudinasýni, xlii, 10. 5) hlyða, xli, 10. 6) sl. xlii, 10.

lagt sem þeir sialfer tilvisa. i hverium stad edur sveitum. hver gotz til liggia med agreindu heiti og [wors nadis¹⁾] herra kongurin hefer nu sialfur styrekt. stadfest og fullnadar obrigdiligan urskurd æ lagt æ alla adr greinda doma sem wrskurda²⁾ sem hans nadis bref utt visa. ei sidr sem er wors heygbornazta kongxins biskarmelsisbref sem biorn hefer feingit upp æ greind goz med kongxins brefi sem þat inne helldr og þar war vpplesit med hans nadis incigli et cetera. Nu i fyrstu at upplesnum ollum þessum wors werdugazta nadis herra brefum. sem logmanen³⁾ oss þar epter at spurdi. hvort wer og allur annar almugi þar saman kominn villdi lida. hylla og samþyckia þessi sem oll onur wors nadis herra bref sem wer og aller adrer iatodum og samþycktum. Og þar epter beiddi og krafði tit(t) nefndur ion logman oss sagda domsmenn liosliga alycktardoms atkvæði æ at legia. hverra agreindra seckta og sackfella at þeir menn skulu wera⁴⁾ vid kongdominn og sakar aæbera sem at þessi sogd kongsins bref og oll onur riufa edur i nockuru ôðru formincka edur forsma hwar þau hellz upp æ hlyda edur hwerium þau til heyra. og sierdeilis hier og i hvern stad annan. sem wor elskuligazta fridsamlig faudurligazta nad kongurin skickar og epter logum skipar manni aptur sin oðul og garda sem nu hefer hann hier gjort sem hans nadis magt og krununne werdr mestur skadi i ef [skatturin skal forargaz. og gozin under kirkiunar valld hniga eigi sidr fyrri manana og thenustan fra krununni sem kongin⁵⁾]. þvi i fyrstu war þat wor domur. at hver sô madr at þvi werdr kunur og sanur med styrekk og samhelldi sem radagiordum. svo konur sem karlar þa se hver sekur xiiij morkum vit kongdomin og viij ortogum og uttlægur til noregis til slickrar myskunar sem wor nadis herra vill giora æ um landzvist hans. Stendur og svo skrifat i einn(i) rettarbot. at leg-

1) [Svo, bæði. 2) wrskurda xlv, 10. 3) laugmadurinn xlii, 10.

4) Svo. 5) [oðulin og gardarnir skulu ganga wndan leikmaunnum og wndir kirkiunar og kennemanna ualldit med nauckrvm raungum fiarafla og þar med forargatz skatturenn eigi sidr frelse og friheit þegnanna sem tienulzan folksens fra kongin, xlv, 10.

atin af rom. vilialmur kardinalis predicadi opinberliga i domkirkiunni i þrandheimi ath abeyranda kongin. erekibiskupin. lydbiskupa og allt rikisins rad ráðs¹⁾ i norigi æ heyrandi. at hver sá madur sem hann giórði mottstodu med rad edur hylli kongi sinuðm þa skuli sa wera i pafans banni. hvad oss er vel truligt. þo wer dæmum þar eigi yfer. Jtem er þat vor domur at þeir menn sem weria sögd goz æ moti kongsins brefum þa skulu rett fangader. hvar sem þeir werda gripner. og rett brotin hus til þeirra fyrir utan vigda etadi. eg svo þeir fridlausar. sem þa weria sem ættarbotin agreiner ath slicker menn sem styrekia illgiorningin med vondum manni ero ecki betri en þeir sem hann fremia. en hvorutuegiu fridlausar og ogillder. hvort þeir fæ beniar edur bara sem fyrir staða. edur onur orkumsl. enn þeir sem til sæckia med hættu og ha ka siñs heilbrigdis og uppfylling gudz laga og styrekia wors nadis kongsins bref þessi og onur sem wer vitum aller at²⁾ hann er ýfer skipadur login. Og ef þeir menn fæ nockörn vansa. bana edur beniar af linum sem ath³⁾ weria sögd godz og gærda. þa taki [ij. valldar³⁾ bætur sem i heimili sialfra þeirra. Jtem þeir menn. sem hýsa edur heima eta edr drecka med slickum monnum⁴⁾ sem hier fyrir greiner og seker werda i greindum brefabrotum. svo konur sem karlmeun. se seker more fyrir eina nott. ij fyrir ij. xii. morkum fyrir hina pridiu nottina. utan þeim se ovisa wargur sem hyser. Ei sidr þeir sem kaupa vizvitandi vid slicka ohlýðnismenn sem svo rangsnua az at briota wors werdug herra biskarmelsisbref. ve(r)ndar-bref. styrkingar ed(ur) stadfestingarbref sem hier⁴⁾ hafua wer(id) fyrir oss upplestin edur onur slie godum monnum sem wors nadis herra vinir vilia vera þeim til styrk og stadfestu æ sinum gozum vondum monnum til vidsiar æ sinni vonzku og ofdirfd æ moti kongsins bodum og brefum og þeir menn sem kaupa vid þessa⁵⁾ menn konur og karla. sem sig syna i slikum ohlýðnis illzku giórningi at moti sögdum kongs⁷⁾ brefum og vorum domi upplesnum æ soknar-

1) Svo. 2) sl. xlu, 10. 3) tvefaldar xlu, 10. 4) sl. xlu, 10. 5) þa xlu, 10. 6) kongsins xlu, 10.

þingi edur soknarkirkju i hverri (sueit sem greind gozt¹⁾)
 ligia. og þeir menn konur og karlar sem þar epter kaupa
 við þá vitandi. leiga iarder þeirra. hus edur skip edur adra
 þionuztu giora. þa eigi kongur slickt fe sem sa en utlægi
 selldi og þar til vj aura. og sæcki þetta fe allt med atfar-
 arþingi. enn ei med heimstefnum. framar enn vill. þo svo
 at þeim se sagt til adr at gialldiz af þeirra umbodsmanni²⁾
 sem i sagda utleg(d) kunna at falla við vorn nadis herra
 konginn sem gud forði öllum. en vinofolk. lausamenn. kon-
 ur sem karlar og bulauser eru. og þessi greind oskil giora
 sem fyrr greiner. fari sem rettarbotin aqvedur um þa menn
 sem oskil giora. at systumadur hver i sinne systu taki fe
 þeirra med godra manna yfersyn og skipti hverium skulld
 sinni. svo sakar æbera sem odrum en kongi þat meira er.
 Enn greint folk svo bufaster menn sem adrer skulu vera
 under slicku formæli sem adrer um utlegd fegiöld og seckt-
 er sem skilid er æ adra. utan þeir menn eda konur sem
 falla kunna i slik weru at briota kongxins bref og hafa eigi
 fe til. þa taki lickamliga refsing epter slikri mýskun sem
 sa leg(g)ur æ sem kongx valld hefer i hendi til allra rettra
 mala og hver naudsyn at þann dro til sem at braut. edur
 (lati vinna³⁾) af sier sagdar sekter og eigi ero færer at fara
 urlendis. og til meire audsyningar og sanz vitnisburdar. þa
 logsamdi sagdur ion med oss þenan worn dom og ver med
 honum med svo felldri grein (og trakteran⁴⁾). ath hver han
 ryfur med ofdirfd illzku og illvilia i moti þessum sem odr-
 um kon(g)sins brefum. þa se sa slicku seckur sem logbok
 aqvedur um þa men sem at⁵⁾ þa doma riufa sem at⁶⁾ fyrir
 eiga at koma heil mangiolld edur half enn ei sem þa doma
 riufa sem flogra marcka seckt við ligur. hier til setti oppl-
 nefndur ion sigmundzson⁵⁾ lögman sitt incigli med worum
 fyrir greindra mana inciglum fyrir þetta domsbref. er giort
 war i aogri i isafirdi æ sama ari og adr greiner. ij. nottum
 sidar en fyr seiger⁶⁾).

1) [xlu, 10; sem greind gozt i hverri sveit 3881. 2) —monnum
 xlu, 10. 3) [uinne xlu, 10. 4) [b. v. xlu, 10. 5) sl. xlu, 10. 6) þ.
 e. 2. Aug.

¹⁾Medkennuntz wær olafur gudmundzson. bíañi narfa-son. jatgeir helgason. olafr kodran-son. jon siguazson og gudmundr sigurdzson adh wær haufum sed og yfer lesed og hevrtt yfer lesed suo hlydanda dom sem hier fyrir ofan skrifad star. wnder þeirra godra manna heilum og oskauddum hangandi jnsiglum fyrir hann eru skrifader. Og til saninda hier wim settvm wær fyrr nefnder menn wor jnsigle fyrir þetta transkriptarbrief hueritt er skrifad war j sama stad auðre laugardagin j tempuruiku wim hausted ari sidar enn fyrr seger.²⁾

387.

2. August 1514.

í Ögri.

Jón lögmaðr Sigmundsson úrskurðar Narfa bónda Jónssyni til eignar jarðirnar Svarfhol í Álptafirði og Dynjandi í Grunnavík.

AM. Apogr 889 „Ex originali Sira Hannesar á Snæfiollum. Þetta brief er ritad með sömu hende sem Copie af Le darholms samþyktenne, sem eg á“ (AM.), en það er hönd Björns Guðnasonar Árni lýsir innsigli Jóns.

Ég jon sigmwndz(son) wor werdvga herra kongs kristierns og krununar j noregi laugmann nordan og westan a jslande giore godvm monnum witurligt adh kom fyrir mig narfe bõnde jonsson tiedi og avdsyndi fyrir mic open bref wnder godra manna jnsiglwim sem hlydanda er wpp æ jordina dyniande er liggj j grunnavik j stadar kirkiu sokn med þeim ordvm. atkuædum og artikulis þav jnuihallda wim eign narfa epter lvtning og gialde orms jonssonar. og gvdina brodr hans. eigi sidr samþycke biarnar gvdinasonar og ara brodr hans. J annari greiu wm jordina suarfhol er liggur j alftafirde j eyrar kirkiv sokn med þeim brefvm og biuising sem greindr narfi avdsynde og fyrer mier wim eigu og giavf lopz ormssonar wid jon heiten brodur narfa sem þau uth skyra. hefe ec nv avll saugd bref rannsakah. skodad med avdrum godvm monnum og svo jnuirdvliga vndirstad-

1) Það, sem nú kemr, stendr að eins í xlu, 10. 2) þ. e. 22. Sept. 1515.

ed og kann ec ecki j þat adh merkia epter laganna setningi að adr greindr narfe eigi eigi og att hafe sagdar jarðir dyniande og svarfhol sem brefin hlyða. og adh svo profvðv sem fyrir mic er komed litz mier narfi kavpi inu og lyktning vñ dyniande hallda skvlv til lavgmannz vrskvrdar. enn wñ abvd jardar sæke þann æ jordv byr med stefnum svo hlydandi hann giore heimildarmanni inu bod til warnar sem lavgbok greiner. svo og eigi sidvr wñ svarfhol sem fyrr skilvr af þui suo uisar kongsins rettarboth adh avll landabrigdi skule sækiaz fyrir kongs ualldi huort sem kœra lærder eda leiker. Og til meiri avdsyningar og stadfestv og fullkomiunnar sanþyektar hier vñ þryckte ec greindr jon lavgmann. og vidfeste mitt jnsigle med advr greindvm giorningsbrefum¹⁾ og þessv minv opuv brefi huertt er skrifad war j avgre j jsafirde midvikodagin næsta fyrir olafsmessv sidari wñ svmared. anno domini M. d. xiiij.

388.

6. Augúst 1514

í Ósló.

RETTARBÓT Kristjáns konungs II. um að bændr megí selja öðrum varning eu konungs umboðsmönnum, um að sá ráði bygging jarða, er mest á í jörðu, og um legorð.

Bréf þetta hefir ekki verið ætlað Íslandi, heldr Noregs ríki í heild sinni, og hvorki hafa Íslendingar fært það inn í Jón bókar handrit sín né önnur forn:éfasöfn. Ekki hefir Magnús Ketilsson heldr tekið það upp í Lagasafn sitt. Þó er bréf þetta þess eðlis, að það gæti hafa verið vitnað í það á Íslandi og stuðzt við það, og því er það tekið hér upp í þetta safn.

A.

Landsbókasafn 58. 8vo: a, bls. 99—104; b, bls. 105—108; eru báðar afskríptirnar gerðar um 1720, að því er virðist, fyrir Árna Magnússon, og er síðari afskríptin með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörfa.

1) „Nu hanga eingenn giorningsbref við þennan urskurd. enda er reimen í innsiglenu sliten öðrumegin so þau kynne vera dregin þar af. og so mun vera“. (AM).

Um vöru að hun meige seliast öðrum enn kongz umbodzmönnnum. Jtem að sá ráðe firer jardarbyggingu sem mest á j þörd. Jtem um legord.

Vi Christiern med Gudz naade. Danmarkis. Norgis. Vendis og gottis konung udvoldt konung til Sverig. Hertug udi Holsten. Stormarn og Dyttersken. greve ndi Oldenborg og Delmenhorst. giðre alle vitterligt að os Ælskelig verdige fader med gud Herr Erik Walkendorff. Erkebisk j Trundhem. med flere vore Ælskelige Raad. have os tilkiende givet. at vore kiere under-aater bønder og meenige almue udi vort Rige Norge have nogen tid her til med disse forskrefne thynger¹⁾ veret besværet. hvilket vi med vort Ælskelige Rigens raad overveiet have at føre vore kiære undersaatte bønder og meenige almue til gode og bistand. der om gjort saadan skickelse som vi ville herefter skal ubrydeligen holdes.

Først at os er til videndes vordet at bonder og meenige almue ei maa selge deres vare anden end vore fougder. Thi vil vi at hver mand og bonde maa raade at selge deres vare hvem de ville. og skulle ei tvinges at selge fougderne eller Embetzmændene.

Var thet og sammeledes kiert for os om Jordebýgning og godvillie. og der om have vi saa skicket og ville at den som mest ejer j gaarden og beste mand er efter louen. hand raader for býgning og jordevetzelen²⁾ alle ejgenis til gode. og ingen anden mand hvis godvillie eller aabodzfald og husbot som ther af ganger. skal vere alt med eigendis tilhande. hver efter som hand ejer j gaarden til. Skulde og bønder feste³⁾ af anden for jordbýgning. uden af dem som forraadet haver om bodrecht. efterdi at kongens sag reises af bondesag efter louen.

Da ville vi at vil bonden legge nogen som beligger hans hustru. dotter eller folk. sag til. og beviser hannem det over. eller siger hannem det til med skiel. da bør fougden hielpe dem til ret paa begge sider efter settergerden og Christen Reten. uppaa thet at den meenige mand efter denne

1) thingar b. 2) jorderwetzelen b. 3) gestes, skrifad fyrst i a, en svo leiðrétt með öðru bleki, en sömu hendi.

vor skickelse sig rette kand. ville vi at laugmænd her udi vor Rige Norig dennem j deres laugbøger indskrive skulle.

Forbindendes alle ehvo de helst ere eller vere kunde. serdeiles vore fougeder eller Embetzmænd. bønder og meenige almue her j mod denne vor skickelse at hindre eller hindre lade. kvele. platze eller j nogen maade at uforrette under vor hyldest. og her med Eder gud og Sancte Oluf befalendes.

givit udi vor stad Opslaa søndagen næst efter Petri dag Ad vincula M. D. xiiii.

Under Vor Zignet.
Christiern.

B.

Landsbókasafn 58 8vo bls 109—113 með hendi eins af skrifurum Árna Magnússonar c. 1720. Hér er bréfið dagsett degi síðar en í A.

Om Kiøb og om Jordebýgning. Om Giesteri och om godvillie.

Vi Christiern den anden med Guds naade Danmarkis. Norgis. Vendis och Gottis konning. vdvaald konning til Sverrige. Hertug j Slessuig Holsten. Stormarn oc Dýtmersk en. greve udj Oldenborg oc Delmenhorst. Giore alle witterligt at os Elskelige velbyrdigste fader Herr Erich Valchendorp Erchebisp j Trondhiem och paffuelig sædis legat med vort Elskelige Raad hafue giffuit til kiende och undervist os at vore kiære undersatter bønder och menige almue herudi vort Rige Norrige. hafue nogen tid verit besverit med disse ting och besveringer. hvilke vi med vort Elskelige Norrigis Rigis raad hafue overvejet och fornefnde vore undersaatte bønder och menige almue til gode och bistand der om giort saadan en skick som vi ville at her efter ubrødeligen holdes skal.

Først at os er til vidende vordet at bonder och almue ei maa selie deres vare andre end vore fougeder. ville vi

at hver mand maa selie deres vare hvem dennem lýster och ei schulle tiungis at selie fogeder och vmbodzmænd.

Sammeledis var og berittit for os om Jordebýgning och godvilge. Der om have vi saa skicket. och ville at den som mest aager j gaarden. och beste mand er efter louven skal raade býgning och Jordeveisle. alle Jordeigerne til gode. och ingen anden.

Men hves godvilie husebod och aabodfald som der áf ganger skal vere alle medeierne tilhaandé. hver søni hand ejer j jorden.

Om nogen bonde legger nogen den sag til at hand hafuer belejet hans dotter. hustrudotter eller folk. och beviser hannem det over. med ret prof och skiel. da bør fogeden at hielpe dennem ret paa boode sider efter loven. settergierd och Christen Retten.

Skulle och ei bonder giestis af anden for Jordebýgning uden den som forraad hafuer.

Thi forbiude vi alle ihuo helst de ere eller vere kunde. och serdeles vore fogeder och Embidzmænd. vore kiære undersaatte. bonder och menige almue her j mod denne vor vilie och skick at hindre. qvellie eller platze. under vor hylliste och naade.

Sammeledes bede vi och biude alle vore Lagmænd udi vort Rige Norrige. at j denne vor skick skrifue j Eders Lagbøger. paa det at menige almue maa vide at rette sig derefter. och lader det jugenlunde.

Datum Oslo Mandagen næst efter vincula Petri¹⁾ Anno Domini M. D. xiiii.

359.

18. August 1514.

á Hólum.

TYLFTARDÓMR klerka, útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, um að Jón Sigmundsson hefði saurgað kirkjugarðinn í Viðisdalstungu, þegar Ásgrímur Sigmundsson var þar veginn (1483), en Ólafur Filippusson væri sýkn þar af, svo og væri hjú-

1) þ. e. 7. Aug.

skaparband Ólafs og Vigdísar Jónsdóttur fullmyndugt eftir úrskurði Stepháns biskups, og kaup Gottskalks biskups og Ólafs um Auðkúlu lögfult, og þeir í banni fullu, er því vilja ekki hlíta. en öll skjöl Jóns ónýtt og að eingu hafandi, því að hann „var sannreyndr að mörgum falsbréfum“.

JSig. 66. 8vo með hendi Jóns frá Grunnavík eftir transskripti á skinni frá 20. Apr. 1515, sem hann fékk 1735 af Markási sýslumanni Bergssyni í Ögri — AM. Apogr. 398 eftir sama transskripti — Landsskjalasafn 94. 4to bl. 51^b—52^b með hendi Jóns lögmanns Sig. urðssonar c. 1600. — Bisk. 3. Fol. bls. 12—14, skr. 1641—1642 eftir transskripti frá 6. Maí 1517. — AM. Apogr. 3894 og 3895 „Ex transcripto [frá c. 1530] membraneo. sem nu er í eigu lögmannsens Pals Jonssonar Widalin“ (AM.); í þessu transskripti hefir langr kalli verið felldr ár dominum. — MSteph. 56. 4° bls. 276—277 með hendi Snæbjarnar Torfasonar á Kirkjubóli 1646 eftir transskripti frá 19. Apr. 1544. Fleiri afskriftir og yngri eru til af þessum dómi.

Prestadómur vm öll mál Ólafs.¹⁾

Það giorum vier Broder Einar med Gudz náð aboti á Munkaþverð. Broder Nikulas med sannri náð prior a Modruvöllum. Jon Ara-on raadmann heilagrar Holakyrckiu. fimbogi einarsson.²⁾ Jon þorgilsson. Jon fimbogason. Gudmundur Jonsson. Gilsbrigt Jonsson. Nikulas Vilhjalms-son. Þorbjörn Jonsson. Þorsteinn Jonsson og Pietur Pálsson prestar Hóla Biskupsdæmis. godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi. arum eptter Gudz burd M. d. xiiij ár a Holum i Hiallttadal. fostudaginn næstañ fyrer Bartholomeusmessu. vorum vier i dóm nefnder af vorum verdugum herra og andligum fodur. Godskalcke med Gudz náð Biskup a Holum æ³⁾ að ljíta. skoda og rannsaka og doms atkuæde á að leggja vm þau vitnisburðabref er Biskupinn þar framlagde fyrer oss. huor er það innihjelldu. að Jon Sigmundsson og hans fylgjarar hefdu saurgad kirkju⁴⁾ gardinn i Vjddalstungu i huna- uatzþjngi. þa Asgrimmur Sigmundsson var i hel sleiginn. Var það fyrst vitnisburðabref S(ira) Sigurðar Þorlákssonar⁵⁾ er það var officialis heilagrar Holakyrckiu og vitnisburðabref

1) Dómur vñ Jon Sigmundsson og hanz Breffagiörð. 56. 2) Jonsson 66 (rangt); leiðrétt eftir hinum afskriftunum. 3) sl. 66; b. v. hin. 4) b. v. 94. 5) frá 29. Febr. 1500.

Ægils Grijmssonar. Einars Oddzsonar. Bardar Jonssonar og Jons Olafssonar¹⁾. með heilum og oskoddum þeirra jnnceglum. kom þar og fram fyrir oss. xij. presta dómur. sem dæmdur hafði verid á Seylo í Skagafirde suo latandi að þeir Olafur. Gysli og Hermann Philippussyner. skyldu leida. ij. loglig vitni. huorier saurgad hefdu kyrckingardinn í Vjddaldstungu. ero þau vitni nu leidd. og loglig dæmd. Sáðum vær og þannu dóm. og yferlðsum. sem dæmdur hafde verid á Hólum í Hialltadal. er suo var hljóðande í einni sinni grein. að oll þau bref. skilríjke og vitnisburder. sem Jon Sigmundsson hefde og fram bæri. bæði forni og ny. þau sem kyrckionnar ríett áhræra²⁾. skyldu onyt og að aunguo halldande. nenia þau ein sem skilríjser menn sueria eftter sijn-um jnnsiglum. saker þess að það var dæmt og suarid. að adurgreiður Jon Sigmundsson var sannreyndur að morgum falsbrefum. og þu skyldu þau jafnt onyt. huort þau væri kyrckionni með eða moti. Suo og vissum vier medsannindum. að adurnefndur Olafur Philippusson hafði gíortt sitt logligt vndanfæri vñ fyrrgreinda kyrckingardz saurgan. fyrir kyrckionnar valldi. Þu að Guðz náð til kalladri og suo profudu sem þa kom fyrir oss. dæmdum vier fyrrgreind vitnisburðarbref og vndanfæri optnefndz³⁾ Olafs Philippussonar. loglig. og obrígðiliga halldazt eiga og þratnefndañ olaf Philippusson kuittañ vidskilinn og saklausan vera og verid hafa vñ greinda kyrckingardz saurgan.

[Saumuleidis dæmdum vier það hiuskaparband fullmyndugt. sem Olafur Philippusson hafði gíortt við Wigðijse Jonsdottur. eftter þu sem vr-kurðarbref virðuligs herra Biskups Steffans þar vñ gíortt vt uijzar og það kaup logligt sem Biskupinn hefur⁴⁾ gíortt við Olaf Philippusson og Einar son hans vñ jordina Audkulu. og það gotz sem þar til liggur og þeirra kaupbref þar vñ gíor⁵⁾ vtuijsa. og Biskupinn ríettiliga mega hallda adur greindu gotzi til laga. hier með dæmum⁶⁾ vier þa alla fella á sig fullkomid bann sem þessa kirkionnar penijnga og Biskupsins gripa.⁷⁾ ræna edur rangliga að sier taka styrki⁸⁾ edur fylzi til veita. Biod-

1) Dipl. Isl. VI. Nr. 491, 493, 494 og 503. 2) áhrærer 94, 3894.

3) b. v. 94, 3894. 4) hafði 94. 5) gíorð 94. 6) dæmdum 94. 7) b. v. 94, 398, 56. 8) styrk 94, 56.

um vier þennañ vorñ dom frañ fyrer vorñ virðuligazta herra Erchibiskupinn í Þrándheime¹⁾ og hañs Elskuliga Capitulum. og þad Ríksins ráð sem hann med sier til kallar.²⁾

Samþykktli þennañ vorñ dom med oss virðiligur³⁾ herra og vor andligur fader Godskálk med Gudz náð Biskup a Hólum.⁴⁾ og setti sitt jónsigli med vorum jónsiglum fyrer þetta dómshref. er skrifad var í sama stad og áre. deigi súdar enn fyrr seigier⁵⁾

390.

22. August 1514. við Vallalaug.

Dómr útnefndr af Sigurði Finnboegasyni kongs umboðsmanni í Hegranes-þingi um kaupalag á varningi og um verkakaup.

Landsbókasafn 789 4to bls 420—422 með hendi Jóns Gizurarsonar á Núpi í Dýrafirði, skr. c. 1630. — ÍBfél. Khd. 309. 8vo bls. 5—8, brot, með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620. — Landsbókasafn 69. 4to bl. 214b—215b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 65. 4to I, 114—115; II, 128—129, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Landsbókasafn 791. 4to bls. 11—12, skr. c. 1630 (vantar aptan af). — Landsbókasafn 812. 4to bl. 121, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði c. 1660. — Ny kgl. Saml. 1945. 4to a, bl. : 14a—315a, b, 409b—410a, einnig með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. — ÍBfél. Khd. 67. 4to bl 68b—69b með hendi síra Eyjólfss Jónssonar á Völlum (d. 1745) Viðar er og dómr þessi til í afskríptum og ágripum. en alstaðar vantar dómnefndina. Hér er að eins hirt um orðamun að svo miklu leyti sem hann horfir til þess að styðja réttan texta dómsins.

1) 94, 398; — heim 66. 2) [felt úr 3894 og 3895 og hafa fyrir það „et cetera“. 3) 66; virðuligur, h'n. 4) Med öllvm sinum greinum og articvlis sem í honum standa, b v. 3894 og 3895. 5) p. c. 19. Aug. Aptan við afskríptina í 56 stendr þetta:

„Sau þesser menn þennan fyrskrifadan dom med heylum og óskóddudum hangandi innzígum so latandi ord eff er ord sem hier stendur skrifad. Biörn gjúslason. Halldor asgrímsson. gottskalk tummasson. arne gjúslason. Jon stjígsson. Bessi Þorsteinsson æ Hol-um anno 1544 laugardaginn í paskavíku“ (= 19. Apr.).

Domur vinn kaup a varninge og slætte.¹⁾

[Arum²⁾ effter guds burd³⁾ 1514⁴⁾ þridindægin næstan effter assumptionem⁵⁾ beatæ marije virginis⁶⁾ vid vallalaug i skagafjarðe a þingstad ríettum a almenniligu leijdarþingge oc þriggia hreppa þinge [vorum vier i dom nefnder⁷⁾ af ærligum manne Sygurdj sinnbogastjone. er þa hafdj mijns herra kongsins stjalu og vinnbod i hægranessþingge. ad skoda oc dæma eptter lögum vinn kaupalag⁸⁾ a varninge. skreijð oc odrum hlutum⁹⁾. og vinn lausamenn vinnufolk. karlmenn og konur. sem ecke vilja vinna [hja bændum¹⁰⁾. enn eiga ongua alið. [Kom þar fram fyrir oss alþingisdómur logmanna oc lögriettumanna enn vt nefndur¹¹⁾ af dijdrieh þingning. hijrdstiora oc höfudsmanne yfer allt jsland. skodudum vier hann fra upphafe og til enda oc vijrtist oss hann med öllum¹²⁾ sijnum greijnum oraskaðligur¹³⁾ og dæmum vier hann obrigduligan.¹⁴⁾ stodugan¹⁵⁾ oc myndugan med öll um sijnum [greinum oc¹⁶⁾ articulis i alla stadi.

Enn kaup¹⁷⁾ öll varninge oc skreijð dæmum vier sem hier seiger.

12 stikur varningsklædis fyrir¹⁸⁾ je.

[8 stikur med þridungaklæði fyrir¹⁸⁾ je.

6 stikur med tuigillt klæði fyrir¹⁸⁾ je. ¹⁹⁾oc felldum vier vpp a vog sem lögbook vottar. oc so tuielnt²⁰⁾ liereptt eingelsktt.

1) Domur vinn kaupskap a varninge og lausamenn 309; hin hafa fyrirsögn á margvislegan hátt sama efnis. 2) Anno 69. 65 I. 3) [Anno Domini 1945, 812 4) 1513, 1945 (hin öll hafa hiklaust 1514). 5) annunciatio 65 I. 6) b. v. 812. 7) [65 I 1945; vorum til doms nefnder 69; vorum vér nefndir 67, og setr sira Eyjólfur á spássiu „vantar nöfnin“; ad skoda oc dæma enn til nefnder (!) 789 309, 791, 65 II, 194^a 8) kaup 812; kauplag 65 I. 9) 789; peningum; hin. 10) [b. v. 65 I. 11) [309, 65, 69, 791, 812 ofl.; komu þar fram fyrir oss domar logmanna oc logriettumanna a alþingge. enn vtnefnder 789. 12) hér vantar i 309. 13) rogsamlegur 69. 14) 67, 812; obrigdulan 69, 791, 65; sl. 789 15) sl. 65. 16) [69, 65, 812; sl. 789 ofl. 17) kaupalag 69, 791, 67; kauplag 65 I; kaupmálann 65 II. 18) b. v. 65, 69, 791, 812, 67 19) [við stikur med tuigillt klæde fyrir je. 6 stikur med þridungaklæði fyrir je 69, 812. 20) 67; tuielptt 783; tuielft 69, 791; tuielt 65 II; tuiplat 65 I; tuielleft 812.

íj vætter miols fyrir¹⁾ je.

4 stikur²⁾ med stockbreitt³⁾ liereptt fyrir¹⁾ x alner.

[x⁴⁾ stikur stríjga fyrir xx alner.

v fiordunga ketill fyrir je.

sallttunna fyrir⁵⁾ x aura.

[grionatunna fyrir¹⁾ x aura.⁶⁾

las huor⁷⁾ fyrir¹⁾ eyrer.

[suarttaskór fyrir eyrer.

ix fiordunga vætt⁸⁾ fiska fyrir halfmork.⁹⁾

solva vætt fyrir¹⁾ xv¹⁰⁾ alner.

[kaup a ad sla víjkuverk xl alner.

eyrer a dagslattu. enn x alner ef hun er sleigið a dag.¹¹⁾

[ij tunnur maltiz¹²⁾ og hunangsáttungur fyrir hundrad.

tuibirgð¹³⁾ hwfa xx alnum.¹⁴⁾

enn allur smavarniñgur sem¹⁵⁾ godum monnum [sem-
ur. og líjki þiker á vera.¹⁶⁾

Enn aller þeir menn og konur sem minna fie eigu enn
íje tñundarvirtt. skulu onguaf buskap¹⁷⁾ hafa. helldur dæmd-
um vier þa oc þær skýllduga ad vinna hia bændum fyrir
moguligt kaup. sem þeim semur. ellegar¹⁸⁾ vpptækur þeirra
peningur sem alþingisdómur junehelldur. Enn ef bændum
eda kongs vñbodsmannt finst fals i kaupum. þa dæmum
vier effter þui sem seiger i kaupabælki i lógbok. oc þeir
einer [beri¹⁹⁾ klædi²⁰⁾ sem logmalid²¹⁾ lofar²²⁾ ad²³⁾ riettu.
oc lausamadur skýllde sa einginn vt róa²⁴⁾ fyrir sig. sem
ætte minna fie enn v. og menn vite hann tijundi það. eigi
skulu vinnumenn [naudoka bændur²⁵⁾ til þess ad taka það
i kaup sitt. ad róa vt fyrir sialfa sig. Enn huor þetta vill

1) b. v. 65, 69, 791, 812, 67. 2) 69, 65 67, 791, 812; alner 789. 3) stert (!) 812. 4) víj 65 I; xij 65 II. 5) [ímt yfir 789. 6) [sl. 67. 7) sl. 69. 8) fiordunga 69, 791. 9) [sl. 789. 10) xij 65 I, 69. 11) [sl. 65 I (hér). 12) miols 791. 13) = tvíbyrd (og svo stendr i 67). 14) [sl. 789. 15) sie epter því sem, 812. 16) [kemur saman, en líki þykir á vera 69; þykir. líkindi til vera 812 Þessa málsgrein vantar i 789 og 65 I. 17) kaupskap 67. 18) ella 791, 65, 69; edur er 812. 19) sl. 65 II. 20) klæge (!) 789. 21) logbok 69, 812. 22) 791; leyfer 789, 69, 65, 812. 23) med 812. 24) hér hefst 309. apr. 25) [791, 309, 67, 65 II, 812; bændum 655, 789; naudga bændum um það 69.

eij hallda þa sie vpptækt fyrir þeim kongs vmbodsmanne sem þar i sylsunne er hluturinn edur verkosturinn. fiorir¹⁾ fiordungar lysis [skulu takaz²⁾ fyrir xx alner.

So oc ad iij³⁾ menu skal taka til i hrepp huorium ad sia ad þui ad⁴⁾ þesse domur halldist oc skyllduga ad taka vpp fyrir þeim. ef þeir selia edur kaupa ðdruvijs enn dæmtt er. sa er sekur 4 morkum vid kong. huor ad selur edur kauper. enn þeir iij⁵⁾ menn er þetta eiga ad stunda i hrepnum. skulu nefna til med sier suo marga menn sem þeir þikiast þurfa vr hrepnum. enn huor sem eij vill fara af þeim er þeir nefna til med sier. ad taka vpp. sie sekur mork vid kong. Enn huor eyrñ af þeim er eij vill fara edur leiner þui er ologlega er sellt edur keiptt. er sekur iiij morkum vid kong. Enn fyrir þann skulld ad vær vilium þessum osid og oveniu⁶⁾ af koma. sem of leinge hefur i veniu⁷⁾ dreigist vñ þaug varningskaup. sem hier i sueit⁸⁾ hafa fram farid [og adrar oveniur⁹⁾ þuert a moti lögum. þa dæmdum vier þa alla seka 4 morkum vid kong. sem dýrra selia [varning sinn¹⁰⁾ hier i sylsunui. so oc alla þa sem i nockri greiu riufa vorn dom dæmdum vier seka 4 morkum vid kong. ad frateknum [[þeim sem [þennan vorn döm eiga ad lagfæra effter logum.¹¹⁾

Samþycte [þennan dom adur¹²⁾ greindur walldzmann og aller þingmenn.

Og til sannenda hier vm..¹³⁾

391.

29. August 1514.

í Ögrl.

ÚFSKUDARBRÉF Jóns lögmanns Sigmundssonar um það, hver væri réttur eigandi að jörðunni Nesi í Grunnavík (Sbr. Nr. 340).

1) 69, 309, 65, 791, 812; tuo 789. 2) [b. v. 812. 3) fjóra 65 II; þa (!) 309, 791; sl 69. 4) b. v 309, 69, 65 I, 791, 812. 5) leiðrétt: v, 789 65 II; iiij. 65 I; sl. hin. 6) óvana 65 II. 7) 309, 65; óveniu 789, 69, 8. 2. 8) landi 69. 9) veniur 65 II; [sl. 65 I. 10) b. v. 65 II; [sl 309, 69. 11) [b. v. 65 I, 1945b; [[eingum 65 II. 12) [b. v. 65 I. 13) [309, og að nokkru leyti 65 I og 812.

AM. Fasc. XLII, 9, frumrit á skinni frá Hóli í Bolungarvík og er innsigli Jóns lögmanns fyrir bréfinu, og bréfið án efa með hendi Jóns lögmanns, sem er allt önnur hönd en á bréfum og dómum þeim, er hann gefr út fyrir Björn Guðnason — AM. Apogr. 989 (eplir frumritinu).

Ég jon sigmundzson logman fyrir nordan og nestan æ
 islandi giore godum monnum kvinnigt at þa er lidit war fra
 hingalburdi uors herræ jesu christi þusund .d. og xiiij. ar.
 ð manudaginn næstan epter olafsðesso fyrri¹⁾ j vasfirdi j
 isafirdi ð almennelegu .iiij. hreppa þingi kom fyrir mic jon
 bondi murti einarsson og tedi fyrir mer kauptref under
 godra manna jnnsiglum hvertt er suo uar hlydandæ at þeir
 hauf(d)u keypt med greindur jon murte einarsson og jon
 steinsson suo hlydandæ at nefndur jon steinsson selldi jone
 murtæ einarssyne halfa jordina nes er liggr j grunduik j
 stadar kirkiu sokn epter þui skilyrði sem greintt kaupref
 jone helldur med þeim fleirum styrkingarordum sem þar at
 lutæ og fyrir mic kuomu. j anare grein war blifyktat fyrir
 mier at loptur magnussou hefdi sellt sagdan jardar partt
 flogur hundrvt j nesi jone steinssyne suo jd sama uar [og]
 sagt ad adr greindur loptur hefdi sellt olafi eirekssyne halfæ
 jordina og nu j þessum sogdum stad beid[d]i jon murte
 nic dom yfer at nefndæ huorer sagda jord eiga skyldi murte
 edur olafur og nu saker þess at þeir dandimenn sem ec
 nefndi þar til doms dæmdu þettæ mal under min vr-
 skurd huor greindra manna jon einarsson eda olafr eiga
 skyldu sagdæ jord og nu saker þess at suo segia log uor
 at sa skal hafa kaup er fyr keypte suo og at handsolud
 mal skulu halldazt þau sem bok mæler ecki j mote enn
 hon seiger at þat meigi eigi halldazt ef hann selr þat audr-
 um sem hann hefir audrum adr sellt ok þui jn nomini do-
 mini amen seigi ec jon sigmundzson logman mer j domsæti
 sitiande med fullum laga urskurde og godra mana radi þa
 seigi ec sagda jord halfa nes uera eign jons murta og uer-
 it hafa sidan hann keypte hana utan þat syniz sem j þeim
 domi stendur er dæmdur uar æ navteyri at leidd hafi uerit

1) þ. e. 31. Júlí.

þar. ij. uitne loglig og osokvd og osifvd fyrir logligum vmbodsmanni biarnar gudnasonar med handabandi ut gefnu suo og þat uitne er borit uar af þeim manni er lagt hafði mann med knife þa urskurda ec þat uitne onyt(t) og allra anarð utlægra manna uitne og doma og at suo profudu sem nv er fyrir mic komit þa set ec mitt junsigle fyrir þetta vrskurðarbref er giort war j avgri j isafirde a decollacio sancte johannis baptistå æ sama are og fyr seiger.

392.

4. September 1514.

á Meðalfelli.

VITNISBURÐARBREF um Hestseingi i Andakil.

AM. 238. 4to bl 13—14, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Vitnisbvrðvr vm Hestseinge.

Þat giorvm vier Narfe Sigvrdzson. Jon Gislason oc Jon Torfason godvm monnvvm kvnnigt med þessv vorv opnv bresi þa er lidit fra var gvdz byrd m d oc xiiij ar æ Sydrvm Fossvm j Andakil j Hvanneyrar kirkiv sokn æ fostvdaginn næsta fyrir fardaga vikv¹⁾ vorvm vier j hia savm oc heyrdvm æ at Ketil Jonsson lysti fyrir oss at hann sagdizt alldri hafa heyrdt annad en Hestvr ætti einge nidre hia Hvanneyre oc kallad væri Hesteinge oc þat hefir verit haft fra Hesti æfniliga oc alldri hefði sinn fadir Jon Ketilsson nockvd tvimæli þar æ haft svo hann heyrdi oc einginn hans forelldra oc svo sagddizt²⁾ fyrnefndvr Kietil selltt hafa Hvanneyri þa hann atti hana at hann vissi eigi betvr enn Hestvr ætti þetta sama eingi oc hier epter sagdizt hann villia sveria ef þvrfa þætti.

Oc til sanninda hier vm settvm vier fyrnefndir menn vor insiglle fyrir þetta vittnisbvrðarbref er giort var æ Medalfelli j Kios manvdaginn næsta fyrir Mariv messo hinu seinne vm svmarit æ sama are sem fyrr seigir.

1) þ. e. 19. Maí. 2) Svo.

393.

5. September 1514. á Skriðuklaustri.

VALTYR Sigurðsson gefr klaustrinu á Skriðu í Fljótsdal jörðina Hvanná í Jökulsdal til æfinlegrar eignar.

AM. 914. 4to afskript Skriðuklaustrsbréfa staðfest i Berufirði 28. Sept. 1697 af Guðmundi Árnasyni og Brynjólfi Halldórsyni; var frumritið á kálfskinni, en innsiglin (5) dottin frá. — AM. Apogr 4439 (eptir 914. 4to). — AM. 265. 4to afskript Skriðuklaustrsbréfa staðfest á Skriðuklaustri 26. Apr. 1704 eptir afskript staðfestri á Skorrastað 17. Sept. 1697.

Giaffa Bref Huannar æ Jökulsdal til klaustursins (i) Skridu.

Þad giðrum vier Jón prestur Kodransson og teitur Þorleifzson. thomas thomasson. Steinmodur Þorvardsson. Jon Oddsson. Jón Jónsson goodum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe at¹⁾ þá er lidit var frð hingatburd vors herra Jhesu Christi Ƨ d og xiiij aar fòstudagenn næsta effter Lavrentiusmessu²⁾ at vier vorum þar i hið sðum og heirdum á skðlanum á Brecku j Valþiofstadar kirkin sockn. ad Valtýr Sigurdarson fleck og gaf jörðena huannðá er liggur j Hofsteigs þingum i Jökulsdal klaustrenu á Skridu til æfeñlegrar eignar og friðls forrædes. vndañ sier og sijnum erfingium (og) effterkomendum med ðllum þeim gðgnum og giædum sem greindre jörðu filger og filgt hefur ad fornu oc nýu og hann vard henne fremst ad eigande. [Epter þeim dðme og skilrijke sem þar er vñ giðrt.³⁾ Var greindur Valtýr heill at vite og allre skinsemd. enn siukur i lijrama. og skillde firrnefnd jörd huannæ vera æfeñleg eign Skriduklausturs vpp frð þeim deige er þa var komet. huðrt sem þratt nefndur Valtýr stijgie fram edur ecki. Oc hier med hafande handsöl at med herra Prior Þorvard formann heilags klausturz er þá var þar nær verande ock hans conventubrooder Jón. Og til sannenda hier vñ settum vier firrnefnder menn vor innsigle fyrer þetta bref huðrt er skrif at var heima á Skriduklaustre. þridiudagenn⁴⁾ næsta fyrer

1) sl. 265. 2) þ. e. 11. Aug. 3) [b. v. 265. 4) þridiadagenn 265.

Nativitas beatę Marię virginis og á') sama aare sem firr seiger.

394. 13. September 1514. í Selárdal.

STEPHÁN biskup í Skáfholti skipar Eyjólfí bónda Gísla-yni mókoll staðinn í Selárdal til forstöðu og ábyrgðar, þar til Magnús sonr Eyjólfss, „sem nú er til skóla með herra Narfa ábóta á Helgafelli“, er orðinn svo mannaðr í kunnáttu, síðferði og aldri „undir þvilikum læriföður“, að hann megi með líkindum veita staðnum góða forstöðu.

Bisk. Skalh. Fasc. XIII, 11, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2464 með hendi Árna Magnússonar „accuratissimé“, og lýsir Árni inn-siglinu.

Ver Stefan með guds nad biskup í Skalholti giorum godum monnum kunnigt með þessv vorv opuv brefi að ept-er frafall sira loptz philippussonar godrar minningar hefer komid firir oss eyolfur bondi gislason mokolur oc talad vegna magnus sonar síns sem nv er til skola med herra þarfa abota a helgafelli. ef wer villdum weita honum stad-inn í selardal. nv af þui að ver hofum goda von a þessum vnga manne að hann mvne þroazt í kvnnattv oc síðferdi vnder þvilikvm lærifodr þa hofum wer skipad greindañ selardalsstad fyrr nefndvm eyolfe bonda að sier að taka med að fara oc forstanda stadinn oc hans peninga. vppa sig oc sína abyrgd svo að kirkian oc stadurin se sæmeliga halldin. þar til að fyrr nefndr magnus eyolfsson er svo mannadur í kvnnattv síðferdi og alldre að hann megi med likendvm goda forstodu veita. oc vilium wer þa med wors herra forsia veita honum stadinn med collacionisbrefi. Oc til sann-enda hier vm festvm wer wort jnnsigle firir þetta vmbods-bref skrifad í selardal jn profesto exaltacionis sancte crucis anno domini. M d xiiij.

395. 15. September 1514. í Sauðlauksdal.

GJAFABRÉF Jóns Jónssonar Íslendingar og Dýrfinnu (Gísla-dóttur) konu hans til kirkjunnar í Sauðlauksdal í Patreks-firði.

AM. Apogr. 1329 eptir frumriti Sauðlauksdalskirkju „accurate collatum 1726“. Lýsing fylgir á innsiglinu með hendi Orms Daðasonar og Árna Magnússonar

Path giore ek jon jonsson godvm Monnum kvnnegt med þessv minu opnu brefi. ath eg medkennunzt eg hefi gefit kirkivnne j saudlauksdal j patrefirde og til laget svo ordna peninga Med samþycke dyrfinnv konv minnar sem her seger. jn primis. vj. hvndrut j heimalandi j fyrgreinda jord saudlauksdal. jtem lx savda beit j jordena hvalatur er ligur j savrbæiar kirkiu sokn á ravdasandi vnga og gamla og hafa þar þessa beit á vetur. Suo og teinært skip og þadan af minna tollaust og ecki meir enn eitt hvert ár. jtem biarg tollavst til fyglingar og eggia. ed efra og ed nedra. jtem hvannskurd svo mikn sem dalsmenn þurfa enn lia avngwm. jtem settung j ollvm reka j keflavíjk þeim sem þar kann á land ath koma. jtem skog j patrefirde halfan dalspart j motz uid bonda eign. jtem saulua fiurv suo ath vj menn skulu fara j hana. ut til hualatra. Medkennvnzt eg fyrr greindur jon ath eg hefi til gefid og skipad med samþycke adurgreindrar dyrfinnu ath einn fatækur ómage anat hvort vr mine ætt eda hennar skal æfenliga fædazt j savd-lavksdal á ollum þeim peningvm sem þar ero heima á jörd-unne og þar skule fortærazt.

Samþykte þennan minn giorning herra Stefan med gudznad biskup j skalhollti.

Og til sanninda hier um setur herra Step(h)an med gudznad sitt jnscigle og fyrrnefndur jon jslendingur sijt egit jncigle fyrir þetta bref er skrifat var j saudlauksdal j patrefirde favstvdagen næsta fyrir festvm evfemie virginis anno domini m.^o d. xiiij.

396. 26. September. 1514. á Stað á Reykjanesi.

STEPHÁN biskup í Skálholti skipar síra Þorkeli Pálssyni að halda þá gerð um hval þann, er rak undir Bjarnarnúpi, sem gerð var á milli hans og Ólafs Eiríkssonar.

AM Apogr. 1078, eptir frumriti á kálfskinni, og er afskriptin staðfest í Skálholti 26. Janúar 1711 af Þorleifi Arasyni skólameistara, Gísla Þjornasyni kirkjupresti, Vigfúsi Jóhannssyni presti að Útskálu, Þórði Þórðarsyni og Ormi Dadasyni. Árni lýsir innsigli.

Vier steffan med guds nad biskup j skalholti giorvm godvm monnum kunnigt med þessv voru opnv brefi saker þess at þier síra þorkell þalson hafid ecki halldid þa skipun sem vier giordum j millvm yekar olafs eireikssonar um hval þann sem rak vâder þiarnarnupi og dandimanna¹⁾ âlît þar vm giort vt visar Skipvm vier yður vnder skylduga hlydni at halda þessa uora skipvn og giallda adur greindvm olafi svo fellda peninga sem dandimenn giordv yekar j milli nema yekur semi odrovis sialfum. En ef þier vilid ecki halda þessa vora skipan þa þeinkium uær ef gud lofar at minna ydr vpp æ med meire stridu seirna meir. Ok til sanninda hier vm festvm vier vort innsigle fyrir þetta skipunarþref skrifat â stad â reykianesi þridiudaginn næsta fyrir Michelsmesso vm haustid þa lidid uar fra hingadburd vors herra Jhesu christi. þusvnd fim hvndrud og xiiij âr.

397. 26. September 1514. á Stað á Reykjanesi.

STEPHÁN biskup í Skálholti skipar æfinlega bænhúss skyld á Melanesi á Rauðasandi, og leggr Ari bóndi Andrússon fé þar til.

AM. Apogr. 1179, eptir frumriti, að því er virðist — Skjalabók Saurbæjar á Rauðasandi með hendi Magnúsar Einarsson á Jörfa c. 1730—1740, eptir frumriti: „Under brefinu hanger Jnnsigle Stephans biskups, sem er brákað, og ur rondenne ad utan broted, ei vel læselegt“ (Bæjarbók).

1) Hér var í frumbréfinu sýrkað út „domur“.

Vier stephan med gudz nad biskup j skalholtti giorum godvm monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi at vier hofum¹⁾ j heidur uid gvd og jungfru²⁾ mariu og alla guds helga einkanliga sancte magnus eyiajarll hofum¹⁾ vier leyft og skipat æfinliga bænhus skýlld ad jordine melanesi er liggur j saurbæar kirkiu sokn á rauda sandi. skýlldi bænhusit eiga þriu malnytu kvigilli og mariu likneski og magnus likneski og klucku vigda. skulu þar syngiast xij messur og gialldast sex aurar kaups presti. var þetta giorningur ara bonda andressonar med vorv samþycki. Ok til sannenda hier vm festum uier uort insigle fyrir þetta bænhus skýlldarbrief er skrifat var a stad a reykianesi vm havstid þridiudagin næsta fyrir nichelsmesso anno domini. M.^o d.^o decimo quarto.

398.

14. oktober 1514. í Kaupmannahöfn.

KVITTUNARBRÉF handa Seueren Norby höfuðsmanni á Íslandi fyrir farmi af Rúsinubarkinum, sem hann hafði leigt af konungi frá Kaupmannahöfn til Íslands og þaðan aptr til Kaupmannahafnar.

Ríkisskjalasafn Dana, Register over alle Landene, Nr. 2 A bl b. Prentað í Suhms (ældste) Samlinger II, 1, 125.

Seueren norby Hôuitzman paa Ysland

ffieh quittanceiam at han nw till gode rede haffwer la-
det fornôget myn Herre iijē march penninge fore thet .j.c rinsk
gylden han myn Herre skyldug var for fracht aff Rusine-
barecken han haffde hyret aff myn Herre her fraa Kiôpne-
haffn oc till Ysland oc swa hiid tilbage igen. cum clausu-
lis solitis.

Datum Haffnaie die calixti anno. et cetera. m d xiiij.

---

1) Svo. 2) jungfru, Bæjarbók.

399.

19. Október 1514.

á Skarði.

VITNISBURÐUR um landamerki Kvannahvols og Stakkabergs á Skarðsströnd.

Eftir frumriti á skinni í Landsbókasafni, og er það keypt 2. Júní 1891 úr dánarbúi Jóns bókavardar Árnasonar. Brot af innsigliinu er enn fyrir bréfinu. Fúð er úr einu horni bréfsins.

Vitnisburður um landamerke mille kuennahuols
og stakkabergz.

Þat giore ee þorbiörn eyuindzson godum monnum uit-
urligt med þessu minu opnu brefi at ee kom til hustru [ol-
ofar loptz]dottur þrettan uetra gamall og uar ee hennar
uistarmadur þriatige uetr. enn eg bio eitt árr á stakkaberge.
hiellt eg þa landamerke at lag þeirri er geingr ofan vndan
fiallinu og j fabeinsaros þar sem eg hefi heyrt sagt at gilid
skal at fornu hafa runed og alldri gieck min fienadr suo ut
yfer þessi landamerki at eg hefda eigi þeirra leyfi fyrir mier
sem á kuennahuoli biuggu þui eg hefi alldri annat heyrt alla
mina daga enn þetta væri rielt landamerki þar á mille.
vissa eg og at j nesinu rak sel og kaulludu þa þeir til sem
á stakkaberge uoru. liet þa hustruen olof loptzdottur rads-
mann sin þorarin aronsson rida á landamerki med dandi-
monnum og leizt þeim þat sem kuennahuoll ætti nesid og
þessi landamerki uæri savn og þat hefer alla tima halldit
verid sidan bædi fyrir og epter. og hier epter uil eg sueria
nær sem þurfa þicker. Og til sanninda hier um setti eg
mitt jnsigli fyrir þetta bref skrifad á skardi á skardzstraund
fimtudagenn næsta epter sancte luce ewangeliste. arvm ept-
er gvds burd M. d. og xiiij ar.

400.

28. Október 1514.

í Hjörning.

KRISTJÁN konungur hinn II. staðfestir dóm Jóns Sigmunds-
sonar um Vatnsfjörð frá 31. Júlí 1514 (Nr. 386).

Lagasafn Magnúsar Ketilssonar I, 147–148, og segist Mag-
nús taka bréfið eptir öðru því góða konungsbréfasafni, er

hann hafði fyrir sér, og Árni Magnússon hafði undir höndum haft. Stóð þar ritað fyrir framan bréfið: „*Epler hende Jons Dan.*“ Eingin afskript hefir nú að svo komnu fundizt af þessu bréfi, enda munu þær aldrei margar til hafa verið.

Við Christiern medt Gudz naade. fuldburd ogh samtyckett Koning thill Danmarck¹⁾ och Norege. uduolld Koning thill Suerrige. hertug udi²⁾ Slessuig Holsteñ Stormaren och dittmersken. greffue udi²⁾ oldenborch och delmenhorst gior alle vitterlichtt att thenne brefuise Biorn Gundersson i Ager paa Jsland haffuer nu haft her for oss eth dom breff och udskird. som oss elskelig Jon Sigmundsson vor laugmañdt ther paa Jsland udgiffuit haffuer lydendis at hannd haffuer efter Jslandz log och fortollgeng till dømppt forne(ffnte) Biorn gundassøn Vasføret gardt liggendis i isseforidt paa forne(ffnte) islannddt met fleere ord och Article ther inde beslutter. Huilckeñ dom vii nu mett thette vordt opne breff mue vedt macht adt bliffue udi alle sine ord och Articule som then inde holder ogh uduiser og forne(ffnte) Biorn gunderssøn og hañs Retti arffuinge at haffue nyde og beholde efter sodañe doms lydelsse forne(ffnte) gardt mett Sin Rette thilligelse ogh Rettighed indtill suo lenge att sagen kommer ind for oss og vordt Elskelige Noreg(is) riig Radt och then anderledis efter Noreg(is) laugh adt Schild worder som thett seg bør. Gifuit paa wordt Slott Jørningh Sanctorum Simonis et Judi Apostolorum dag Ar et cetera M. D. xiv.

Under vordt Secrett.

401.

6. Nóvember 1514.

i Vatnsfirði.

Jón prestr Eiríksson lýsir því, að hann hafi leyst Þorbjörn bónda Jónsson af hórdómsbroti með Guðrúnu Gunnlaugsdóttur, sett honum skriptir, og fullar fésektir upp borið kirkjunnar vegna, og kvittar þau bæði.

1) Dañarh (1) MK 2) b. v.; sl. MK,

AM. Fasc. XLII, 15, frumrit á skinni með innsigliðu fyrir. — Apogr. 885.

Ek jon prestur eireksson profastur ok almenneligur domare j millum grindur j steingrimsfirdj ok hestfiardar j jsæfirdj giorum godum monnum viturligt med þessv minu optáv brefi at ec medkennunzt ath ec hefi absoluerat þorbiorn bonda j onsson ab adulterio sem hann uard brotligur med gudrunv gunnlaugsdottur. Ok þau urdu opinber at. hefi ec sett honum maug(u)ligar skripter fyrir greint brot ok fullar fesekeer upp borit heilagrar kirk(i)u uegná ok minná suo mier uel á næger. þar fyrir gef eg fyrr skrifadr profastur nefndan þorbiorn aulldungis kuittan. ok sua adr skrifáda kuinnu gurunu¹⁾ gunnlaugsdottur ok ækærulaus bædi fyrir mier ok aullum minum epterkomundum kirkiunar formonnum vm þes(s)ar feseke(t)er. Ok til sanninda hier vm festa ec mitt junsigli fyrir þetta kvittunarbref skrifad j uazfirde in festo leonardj confessoris. anno domini. M.^o d.^o xiiij.

402.

7. Nóvember 1514.

í Hvamml.

ÚRSKURÐER Jóns lögmanns Sigmundssonar eptir konungs boði milli Björns Guðnasonar og Björns Þorleifssonar um það, hver eiga skyldi þau góz og garða, lausafé og fastaeignir, er fallin voru eptir Þorleif Björnsson, Einar Björnsson og Solveigu Björnsdóttur.

AM. Fasc. XLII, 11, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar, læst saman við hirdstjóra úrskurð frá $16\frac{1}{11}$ 1514 og konungsbréf $1\frac{1}{2}$ 1518. Af 6 innsiglium eru nú fjögur fyrir bréfinu.

Urskurdar Bref Jons Sigmundzsonar logmanz
vm aull goz j millum Biorns Gudnasonar
og Biörns Polleifssonar.²⁾

Ek jon sigmundzson laugmann nordaá og vestan a jslande giori avllvin godvm monnum witrligt med þessu minv

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hendi likri Eggerts Hannessonar.

opnv brefe adh þa er lidit war hingadb(v)rd wors herra jhesv christi
 10 d og xiiij ar a manvdaginn næsta epter allra heilagra messv¹⁾
 vīm veturinn j hvamni j hvammsueit a þingstad rettvīm a almenni-
 ligv þriggia hreppa þingi. kom fyrir mig biorn gudinason.
 Beidde mig og krafde dom og vrskurd a adh leggja epter lavg-
 vīm. huor eiga skyllde þav goz og garda lavsafiar og fastaeigna
 er fallin worv epter þolleif biornson einar biornson og sol-
 veigv biornsdottvr epter því bifalingarþrefi og tilskickan. sem
 wor heybornatzi hera kongrinn hefr mig til skrifad og hans
 nades bref vthvisar. Nu saker þess adh epter þeim xij manna
 dome og lavgmannz vrskurde sem wor nadis herra med-
 kennetz ad fyrir sig hafi komed vīm sakfelli olafs philpus-
 sonar vīm þa vthlegd sem hann war j fallenn ad hann med
 war (þa) asgrimur sigmundzson bleif j hel sleginn sem hans
 nadis bref ytar meir vth visar. og wors nadis herra hefur
 nu vrskurdad einar olafsson j utlegd geten hafa vered. j
 annari grein kom fyrir mic xij lavgrettvmanna domur vt-
 nefndr af finnboga jonssyne er þa war lavgmadr og af
 honum sialfum saminn og samþycktr ad allur þeirra agrein-
 ingur biarnar þolleifssonar og greinz biarnar gvdinasonar
 vīm þesse greind arfagoz war dæmdr til mins herra kongs-
 ins nada huern hans nadis²⁾ hefr nu aptur sent j landed og
 nu til skipad epter noregs lavgvīm hier riett af adh giora
 sem þeirra manna vitnisb(v)rdarþref vth visar sem vid sagd-
 an dom war vid festur²⁾. af einum partte hefe ec og sed dom
 xij lavgrettvmanna. dæmdr war xij manvdm seinna svo
 hlydanda ad greindr biorn þolleifsson war dæmdr skilgeten
 hvorecke epter því sem leyfesþrefit vt uisar nie epter lavg-
 male. epter því sem sa domr jonne helldr er fyst war dæmdr
 greindra manna j millum hvad mier leitz sa domr seinna
 war dæmdr og avdrvīm þeim godvīm monnum sem ec til
 kallade med mic hann ecki lavgligr og eingin madur matt
 magt til þess hafa adh seigia dom yfer þann dom sem til
 minn herra war dæmdr vtan hans nadis sialfs²⁾ sem nv hefr
 hann giortt. jtem af einvīm partte kom fyrir mig wors nad-
 is herra kongsins bref svo hlydanda ath hans nadis²⁾ skipar

1) Þ. e. 6. Nov. 2) Svo.

og skickar allt þat goz sem fallit war epter einar biornsson fasta eigna og lavsafiar skyllde þa þat vera eign biarnar gvdinasonar. og annara hans mederfingia. Eigi sidr hefi ec sied tylftardom ad dæmdur war j bo(l)stadarhlid so hlydandi adh einare olafssyne sem nv hefur ninn herra konginn wrskurdad geten j vtlegd sem fyrr skrifat stendr. og j greindvm dome worv tveir menn sem worv æ briamslæk j þann sama tima er biarne heitinn þorarinsson war j hel slegin med þeim fleirvm storvirkivm sem þar fram forv. Hefur ec og sed vrsk(v)rd vppa þenna sama dom hver er gior war seinna enn mins herra bref war wthgefed og jnn komit j landit. hvat mic virditz so wera adh eingin megi rivfa lavgmannz vrsk(v)rd þo avllvm virdetz hann olavgligr. vtan hann giore sig sekan. og því virditz mic so vera wnder eina grein ad eingin hafi matt seiga vrskurd yfer þessvm gozvm sidan kongsins bref kom jnn j landit wtan med hans nadis skickvn vilia og tilskipvn sem nv er til komed. Og nv fyrir allar þessar greingir¹⁾ brefa og bivisinga sem fyrir mig komv. og adh svo profvðv med þeirra betzv¹⁾ manna rade sem ec til kalladi med mig til doms rannsaks og vrskvrðar wñ greind goz sagdra mann(a) j millum epter mins herra kongsins bode og brefe og birttv lavgmale jnnsettv og s(v)avrdv et cetera. því jn nomini domini amen og adh heilags anda nad til kalladri mier j domsæte sitiande seiger eg nefndr jon sigmundzson lavgmann med fvllvm laga vrskvrde greinda stefnv lavgliga og þessa fyrr greinda menn bada rettliga og lavgliga fyrir kallada og þann tylftardom sem biorn þolleifsson liet dæma æ alþingi wñ greind godz og arf epter fyrr sagda menn og einginn war fyrir kalladr sem lavgmalit giorer rad fyrir brotenn svo og rofinn sa lavgsamin tylftardomur er fyrr var dæmdr fyrir minn herra konginn og hans nader hefr nv mer²⁾ til skipad vnder mina lavgasavgñ þui giore ec fyrr greindan dom þann af birne þolleifssyne giordetz vm greind mal onytan og ologligan og adh avngv halldande med þessvm minvm fvllvm og lavgligvm laga vrskvrde. wnder sama skilyrde seige (eg) og vera skvle wñ

1) Svo. 2) Óljóst í frbr.

þann dom sem dæmdr var vīm þetta goz j bolstadahlid og þeir menn worv j sem j atvist worv adh greindvm blaia æ fyrr skrifudum briamslæk og til þeir syne lavgliga kvittvn af mins herra kongsins valde vtgefna fyrr enn þeir worv j þessvm dome því þat war birtt fyrir mic ad þeir worv dæmder vthlægir æ alþingi. Nv saker þess ad eingin bref eda bivising eigi gavgn nie vitne komv fyrir mig j þessv sinne j settan stefnvdag. eigi biorn þolle(i)fs son sialfur til navckra lavguarna fyrir ækærv biarnar gvdinasonar til sagdra goza. og því ept-er avllvm wors heygbornatza herra konganna nadis brefum eigi sidr vrsk(v)rdvm og domvm sem s(v)avrðv lavgmaie og s(v)avrðv wīm allt noregs rike hier sem annarstadar fyrir mic kom adh eingin maður skal eiga sina frændkonv eda sifkonv nanari enn ad fimta manni med þeim fleirvm ordvm og atkvædv þar adh lvtá þó þav sie hier ecki jnnsett. Eigi sidr aminner kongsins rettarbot at menn skvli lysa lata ed miūtza þria tima j heilagri kirkiv adr enn band fvllgior-etz og því fyrir allar þessar greiner epter bokarenar avisan sem hvn skipar systerson j fimtu erfð. Og því med þessvm minum lagavrskurde og orofnv lavgmaie sem nv er fyrir mic komit og eg vil andsvara fyrir gvd og vera bikendr fyrir minum herra sem hans bref mig til visar epter rett noregx lavg og jslenzkv erfdatale og sv bok jnne helldr er magnvs kongr sendi oss med worvm forverara jone lavgmanni þa wrskvrda ec med fvllvm laga vrskvrde þesse adr greind goz avll fasta eigna og lavsafiar sem fallit hafa ept-er greinda menn þolleif biornson einar biornsson og solveigv biornsdottvr. alla þa sem þessar greinder menn hafa ecki lavgliga j bvrtt feingit ad giavf eda gialde eda savlv wera skvlv og vered hafa æfenliga og obrigdeliga eign þrattgreinz biarnar gvdinasonar og hans mederfingia til greindz goz adh javfnvm skvllvgleik og skilgetning. og retteliga mega adh sier taka hier epter nær sem hann uill hvar j jslandi þav liggia fyrir nordan og vestan. svnnan eda avstan nema þa sem hallda syne lavgligar heimillder fyrir og sæke hvora hann vill þa ad æ bva eda hina sem byggia. skvlv þeir

slikv seker sem savgd goz veria sem þeir menn sem standa fyrir dæmdvm arfi.

lavgсамdv og samþycktv þenna dom og vrskvrd med nler j fystv arnor finnzson. jon jonsson. mins herra kongsin liensmenn. þorolfur avgmvndzson. gvdmvndr finnzson. tomas odzson. lavgreittvmenn¹⁾ Þorðr vermvndzson. jon eir-ekson. jon sveinsson. arni jonsson. sveinn sig(v)rdzson. hall-varðr þorsteinsson og bardr palsson og allur annar almvgi þar saman komin. Og til meire avdsyningar og sannz vitnisbvrðar og stadfestv hier wñ þa settv þessir advr greinder menn sin þusigli med minv þusigli fyrir þetta vrskvrdarþref hvert er giort war j sama stad og ar degi sidar enn fyrr seiger.

403.

7. November 1514.

í Hvammi.

Dómr sex manna útnefndr af Jóni lögmanni Sigmundssyni um arf eptir Ingiríði Þorsteinsdóttur.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni bls. 62—64, skr. c. 1608.

Domur vm arfs tilkall.

Ollum mðnnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. Senda Biorn Guðinason. Ormur Jonsson. Jon Eiríksson. Þorður Vermundsson. Bergur Tumasson og Arni Jonsson quediu Guðz og sijna. kunnigt giorandi. at þa lidit var fra hingadburd vors herra jhesu christi M. d og xiiij ar. þridiudæginna næstañ eptir allra heilagra messo j huammi j huamsueit á þingstad riettum. vorum vær i dom nefndir af ærlegum dandismanni Jone Sigmundzsyni laugmanni nordan og vestan á Islandi. ad skoda og dæma vm þann arf sem fallinn var (eptir Ingiríði²⁾) heitina Þorsteinsdóttir. Guð hennar sal nadi. huor hann skyldi riettiliga Eiga og Arnor finns-son beiddi og krafði nefndañ laugmann ad nefna dom yfer. og hann æiknadi sier til arfs og Eignar fallit hafa (eptir

1)Svo. 2) Svo alstadar i þessum dðmi; ekki Ingihjörgu.

greinda Jngiridi modursystur sjna. sagðan arf og peninga til jafns við adra. þa sem honum standa jafnframt. Enn Þordur palsson hieft sjna Eign sagðan arf.

J fyrstu kom þar fram Aunundur Þordarson. vegna faðurs sjns. með vitnisburð tveggja manna. at Aunundur skyldi leitt hafa með suorum Eyðum fyrir sira halldori Tyrfinssyni. Er saugðust hia hafa verid. at Pall heitinn Þorsteinsson faðer Þordar skyldi fest hafa j elli sinni Gudrunu heitina halldorsdottur modur Þordar. Nu af þui að Aunundur hafði leitt þessa votta suo at hann stefndi þeim aungum til. sem til þessa arfs kaulludu. Arnori eður þeim audrum sem jafnt fram stodu sem honum bar. Ef hann villdi sig til arfs leijða. Þess annars að það stod ecki j þeirra eyði að Gudrun halldorsdottur modur Þordar hefði laugliga fest verit sem laugin skjppa. Þess þridia að laugbokiñ skipar. at hueruetna þar maður vill sig til arfs leijða. þa skal hann stefna þeim til. sem honum stod fyrir arfi. og leidi suo votta sjna. Enn ef hann lejdir suo votta sjna til arfs. at hann stefndi hinum eigi til er honum stod fyrir arfi. þa er vitnum hans fyrirskotid. Þess fiorda að Aunundur syndi ecki að hann hefði laugligt lagavmbod fyrir haft. að leijða þessa votta. vegna faðurs sjns. Þui fyrir allar þessar greiner og aórar fleiri dæmdu vier þau saunnu vitni sem Aunundur leiddi hier vñ onyt og eckirt afl hafa til vottaleidslu vñ þennañ arf vegna Þordar palssonar. Suo voru þau ecki Ept-er laugum leijdd. Enn sakir þess að það syndist þar fyrir oss. at Arnor finnsson hafði lyst sig laugarfa eptir greinda Jngiridi til jafns við adra sem honum standa jafnt fram og lagt laug og dom fyrer¹⁾ greindañ arf og peninga. og hier með sat hann j optskrifudum arfi. og hafði setid eptir dandi manna domi. Þui að suo þrofudu og fyrir oss komnu. dæmdu-um vier með fullu doms atquædi þennañ þratkskrifaðan arf allañ sem fallinn er eptir Jngeridi heitina Þorsteinsdottir arnori finnssyni og audrum þeim sem jafnt fram standa honum til þessa arfs til fullrar og allrar Eignar. og þa frials-lega byggia mega og bæla þær jardið sem Jng(i)ridur Þor-

1) yfer, hdr.

steinsdottur atti. þa hun andadist og þeim þær heimylar sem þeir æygia þær. Suo og alla sauk og sokn á þeim eiga ef nokkur hefur eða helldur fyrir þeim yrkir þær eða vinnur. að þeirra lofs edur leyfis sem á þeirra Eigin peningum sialfs og audrum arfi dæmdum, þar til og suo leingi sem þessi arfur er með ríettum lagasoknum. lauglegum vitnum suordum til leiddum af þeim sem ber. Eptir þui sem logbokin skipar. og ríettir afgreidzlumenn allra skvilda. sem (ad) laugum eiga ad lukast.

Medkiennunst eg Jon Sigmundzson adur greindur laugmann. ad ec hefi þenna sama dom vtnefndt og samþyekt hann laugligan og staudugan með aullum sýnum greinum orða og atkuæda. sem hann jnnehelldur og vtuijsar. og til fullrar stadfestu og sans vitnisburðar hier vm. setta ec mitt jnsigli með adurgreindra domsmanna jnnsiglum fyrir þetta domsbref skrifad æ sama ari deigi syðar enn fyrr seigir').

404.

9. November 1514. á Ljósavatni.

DÓMR sex manna útnefndr af Þorsteini Finnbogasynti kongs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, er dæmir fullmektugt í allan máta kongsbréf, er kvittar Bessa Þorláksson af vígi Halls Magnússonar, svo og dagsbréf Finnboga lögmanns, og Bessa lögráðanda fjár síns.

AM. Fase. XLII, 20, framrit á skinni. Öll (7) innsiglin eru dottin frá.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda avdvn sigvrdzson. þorkell magnusson. helgi jseifsson. þoraren augmvdnson. thomas arnason og sigurdur finnbogason Q. G. og sina kunnigt giorande þa lidit uar fra gudz burd. M. d. oc. xiiij ar æ fimtvdagen næsta fyrir marteins Messo. um ueturen a liosauatne j bardardal a þingstad ættum worum uier j dom nefnder af ærligum manni þorsteine finnbogasyne er þa hafdi kongsins syslu oc vmboð j þing-

1) þ. e. 8. Nov.

eyiarþinge. at dæma um þat kongsins bref er þar fram kom uegna þessa þorlakssonar og hann beiddizt doms æ hvert alf¹⁾ hafa skjyllde er suo inne hieilt og utuisade at uor nad-ig herra kong kristiern fyrir gudz saker og godra manna bænastad gaf nefndum þessa grid og landzuist oc fulla kuittan fyrir þat manns-²⁾lag er hann oforsyniu at skada uard halle magnussyne. Nv fyrir þann skulld at suo stendur j j uorre landzlaga bok at ef sa hlutur kann til at giorazst at kongur gefi mannz baña landzuist med bænastad haufd-³⁾ingia edur annara godra uanna edur komizst hann a kongs fund og fae grid af honum þa skal hann sig suo j frid kaupa sem hans er myskun til. Suo og hins annars at þat til uisar j magnus brefi at erfder þær sem til hafa fallit um jarda bri(g)de oc uigaferle og aull aunur lagamal vnd-er hverium laugum þau giordust þa skulu aull under þeim laugum uera er þa geingu j lande er þau mal giorduzst ef eigi hefer adur lauglig skipun a komit. Nu fyrir þessar grein-er huorar tueggiu sem hier at luta kongsins brefi. dæmdum uier þat j allañ mata fullmegtugt med aullum sinum grein-um og articulis sem þat inne helldur oc þat sama dagsbref laugligt med sinum greinum er finnbogi jonson laugman hefer ut gefit um sagt sakaferle. Hier efter dæmdum vier optnefndan þessa þorlaksson laugradanda allzs sins fiar til frials forrædis uera og uerit hafa sidan næsta sumar efter er konguren honum ut gaf til landzuistar bref at laga a-⁴⁾uexste fra skilldum sem ordit hefer a þui fe sem frændur þessa hafa med laugsaumdum lagadome at sier tekit. wtan þær leigur oc adra peninga sem besse hefer lagt j bu sitt eda hann hefer fyrir naudsynia saker at sier tekit.

Samþygte þorstein finnbogason þenna uorn dom med oss. Og til sannenda hier um setti hann sitt jncigle med uorum fyrgreindra manna jnciglum fyrir þetta domsbref skrifat a grund j eyiafirde þ[rídiud]lagen²⁾ næsta fyrir pre-sentacio sancte marie uirginis a sama are sem fyr seiger.

1) Svo. 2) fyrri hluti orðsins er flagnaðr úr; þó sér allan efra hlut þ-sins, en leggrinn fyrir neðan bugiun er af; dagsetning þessi væri 14. Nóv.

405.

15. Nóvember 1514.

á Ökrum.

HANNE^s Eggertsson kongsins höfuðsmann upp á Ísland staðfestir og samþykkir úrskurð Jóns lögmanns Sigmundssonar frá 7. Nov. (Nr. 401).

AM. Fase XLII, 12, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. Hefir verið læst við dóminn frá 7¹/₁₁ 1514 og konungsbréf frá 11¹/₂ 1518.

Ég hanniss egersson míns herra kongsens umbodsmann uppa Ísland giore aullum godum monnum uitvrligt med þessv minu opnu brefi. at fyrir mig hefur komit wrskurdar-bref jons sigmundssonar laugmannz nordan og uestan æ Íslandi. huer gior er um þau goz faust og laus sem fallin eru. epter þorleif heitinn biornson. einar biornson og sol-ueigu biornsdottur. huer þau skal rettiliga eiga og ætt haf(a) sidan þau fellu til arfs epter sagda menn og kunnnu. hefi ec grænliga skodad sagdañ wrskvrd. og lizt mier og þeim dandimonnum. sem þæ uoru nær mier. hann skialligr og rauksamligr. og epter rettum norigiss laugum og landzins og mins herra kongsens skipan gior uera. þui samþycki ec nefndur hans egersson þenna sama wrskurd sem hier er med festvr þessu minv brefi. vppa mins herra kongsens negna og minna. stöðugan og laugligañ og obrigduliga halld-azt eiga. med ollum sinvm greinum. orða og atkuæda sem hann wtuisar og inne helldur. Og til sanninda og fullrar stadfestv hier um heingda ec mitt jnsigle fyrir þetta mitt samþýcktarbref. skrifat æ okrum i hronhrepp æ mýrum miduikudaginn næsta epter marteinsmeso. þæ lidit var frá hingatburd vors herra ihesv christi. Mð. og xiiij. ær.

406.

6. December 1514.

í Skálholti.

ALEXIUS Pálsson og Þorlákr Landbjartsson prestar vidi-mera úrskurðarbréf Gauta erkibiskups um Vatnsfjörð 7. okt. 1507 (Nr. 140 B).

Maldagabókin gamla í Biskupsskjalasafni með hendi Bjarna Marteinssonar 1601, bl. 140a.

Það giorum vier Alexijus þállsson oc þorlakur lanndbiartlsson prestar skalholltz biskupzdæmis godum moðnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe að við hofum sied oc yfirlesid oc giolla skodad opid bref med heilu oc oskoddu hanngannde jnnsigle virduligs herra oc anndaligs fôdurz herra gautonis med gudz nåd Erkebiskups j nidarose suo latannda j latinu oc norænu sem hier fyrir stenndur skrifad.

Og til sannænnda hier vmm festum við ockar jnnsigle fyrir þetta trannskriptum. skrifad j skalhollte. jn festo nicholai pontificis. Anno domini millesimo qvingentesimo decimo quarto.

407.

1514.

SKRÁ um peninga kirkjunnar í Hruna eptir sira Þórð heitinn Jónsson, þegar sira Jón Héðinsson tók við.

AM. 266 Fol. bls 126 (bréfabók Gizurar biskups Einarssonar í afskrift sira Haldórs Jónssonar í Reykholti 1654—1657).

Anno domini M d x quarto.

Woru so mikler penjngar afenter kyrkiune j hruna og stadnum eftir sira Þord heitinn Jonsson gud hanz sal nadi. Enn sira Jon Hiedinsson tok við.

Jn primis xx kyr og e asaudar. viij (e) j gielldum saudum og iiije j kauplum.

Jtem viij hundradz hesta j porcio og gielldfiar hundrad.

Jtem fiegra tunna kier og tueggia tunna kier. x kier old og xii trog. eirn strockur.

Jtem ein sæng.

408.

1514.

AFHENDING Hjaltastaðar, þegar sira Oddr Ólafsson tók við, en sira Arnoddr Jónsson afhenti.

Máldagabókin gamla í Biskupsskjalasafni með hendi Bjarna Marteinssonar 1601, bl. 144a—b.

Hjalltastadur.

Anno domini M^o d x iiij.

Svo micklir penijngar vtlucktir med hjalltastad þá Sijra arñoddur jons(s)on afeñte enn Sijra oddur olafsson med tok.

jn primis iiij kyr gilldar et cetera. ij ðsaudar kugillde. jtem kapla hundrad. jtem xxx skiolña keralld. og xx skiolña keralld. jtem xuiij skiolña keralld. jtem xiiij skiolña keralld. jtem v. vppgiordarkeraulld forñ oc mathelld. jtem viij trog forñ oc mathelld. jtem vj skiolña ketill med ij gotum. jtem v tredisk(ar) voñdir. oc tinfat lasid. jtem xj skerdiskar oc munnlog brakud. jtem vj skðlir oc vj spænrir. jtem iij bedir. j nyr enn ij forñir. jtem ij hægiñde. j reckiu vod oc abreida. var stadurinn giordur fyrir xx huñdrud enn kirkian fyrir halft þridia huñdrad.

409.

1514.

ÁGRIP úr prófentubréfi, sem fylgt hefir Þingeyraklaustri.

Landsbókasafn 67. 4to bl. 42a, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 789 4to bls. 417, með hendi Jóns Gizurarsonar á Nápi c. 1630.

[Vm profentu ein skynsamlig grein.¹⁾

Suo latandi [Bref eitt fylger Þingeyrum²⁾. Ad sã sem profentuna tekur eignist³⁾ halfa peninga eptter handabandit⁴⁾ giörningsins. enn alla þa profentumadurinn⁵⁾ er ð profentuna komenn. Anno⁶⁾ 1514.

410.

[1514].

STEFNA Björns Guðnasonar til síra Jóns Eiríkssonar í Vatnsfirði að mæta á næsta Öxarárþingi fyrir Jóni lögmanni Sigmundssyni.

1) [sl. 789. 2) [er eitt bref sem Þing(eyrum) fylger 789. 3) eignast 789. 4) handaband 789. 5) hann 789. 6) sl. 789.

A.

AM. Fase. LXIV, 10, frumrit með hendi Björns Guðnasonar. — Apogr. 958, eptir þessu frumriti og segir Árni um það: „Ex pagina pergamenô frá Odde Jonssyne i Gröf accuratissime (nunc meâ). Eckert árstal er á þessare pagina, og alldri hefur þar innsigle under vered. Er annars hreinskrifad document, orasurad, enn eeki uppkast. Þesse pagina er ritud med sömu hendi sem Copie af Leidarholms Samþykkt, su sama er eg feck af Magnuse Magnussyne, og önnur bref sem þar hia eru specificerud. Vide ibi. Er ad visu, so sem originali, og hafa, oefad, stefnur so vered giördar i þá daga enn eeki med signeti under því alldri siest nein med innsigle. Utan á brefed er ritad þess innihald med hendi Eggerts Mgmanns Hannessonar, eda annarri allt eins. Þesse Stefna Biarnar Guðnasonar til sira Jons Eirekssonar, er skrifud i Copiubok Ara Þorkelssonar Num. 2. epter þessu sama documente Oddz Jonssonar, sem audsied er. Hirdte eg því eige hana ad lata ur bokinu uppskrifa *domi sidan þu heyrder stendur þar skirt i bokinne. Jtem greindr Jon logmann*“. Afskript af stefnunne er og i ÍBfel. 79. 4to bls. 268—270, skrifud eptir þessu frumriti c 1680, en gagnadrepa og sumstaðar ólesandi. Afskript af stefnunni i þessu formi er enn fremur i Kriegers safni 2. 4to bls. 135—138. Uppkast Björns Guðnasonar að þessari stefnu er Fase. Lxiv, 11. (= B).

Þa biörn guðnason stefnde sera Jone eirekssyni¹⁾

Eg Biörn gudnason stefni þier jon prestur eireksson lagastefnu til næsta augxararþings nu j sumar adh kemur næstan syknar soknardag epter petrs messu og pals fyrer jon sigmundzson laugmann nordann og uestan á jslande til settann og skipadann af minn herra konginn adh dæma laug og rett á millum kennemannana og leikmanana wñ allar ueralldligar saker epter þu sem hans laugmannzbrief vthuisar. stefni eg þier firir þa fystu sauk adh þu hefr griped firir mier jordina uazfiord j jsafirde og jordena furufiord og reykiarfiord. Eigi sidr jordena dyniande allar greindar jarder liggjande j grunnauik j stadar kirkiu sokn. þier til hefr þu gripid fyrer mier jordena hælaruik haft og hallded allar sagdar jarder upp æ maurg ær yrkia lated og æuaungxtu af teked saugdum jordum. Eigi sidr hefr þu grip-

1) Utan á LXIV, 10; „Stefna sem Biörn Guðnason stefndi Jone Eyrekssine“ 79.

ed fyrer mig fioretiger uætta huals af rekuṁ minuṁ. h̄ier til hefr þu broted æ m̄ier m̄ins herra kongsins bref þar til rofit æ m̄ier t̄ylftardom og laugmannz urskurd og ueitt forstaudu dæmduṁ arfe fyrer m̄ier. hallded og [h]yst utlæga menn konr og kalla æ mot laugsaumdum domi si[dan] þu heyrder hann upp lesenn. stefni eg þier j adur greindan sta[d] og dag fyrer nefndan jon laugman edr annann þann logligan do[mar]a sem þar æ med laugum laugdoma adh nefna ef greind[r] j[on] laugman er eigi til edr hefr nauckur lauglig forfaull. stefni eg þier fyrer allar fyr greindar saker og þær fleire sem eg ma þar med laugum til þin tala med aullu þinu profe og skilrike sem þier ma til gagns og bata verda fyrer greindar saker. fyrer þann m̄ins herra (kongsins) rettara. sein doma skal nefna nordan og vestan æ jslande hver helltz hann er. wertt komin fyrer midian dag sit suo leingi stefnuna sem¹⁾ endiligr vegr fellvr æ þitt mal. stefni eg þier adh ordfullv og laugfullu og laugmali rettu. ad vitu þinv. H̄ H̄ son og þinu H̄ H̄ son og allra²⁾ er ord min heyra.

B.

AM. Fasc. LXIV, 11, framrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar, og er þetta *uppkast*.

Biörn Gudnason stefndi síra Joni Eriksyni.³⁾

Eg Biörn gudnason wors nadis herra kongxins Biskermelsman. stefn[i] þier Jon prestur eirixson Lagastefnu til næsta aoxararþingx nu er kemur næstan dag sycknan epter peturs messo og pals at sunni næst er kemur firir jon sigmundzson logman nordan og uestan æ islandi til settan af minn herra kongin og skipadann ad dæma log og rett æ millum kennimanana og leiknanana uṁ allar weralldigar sockner epter þui sem hans logmanz Bref utt visar. stefni ek þier firir þa sok at þu hefer gripit firir mer jordina uazfiord j i[s]afirdi og jordina furufiord og reykiarfiord. eigi

1) Riettur lagavegur geingur oekar a mille og. b. v. 79. 2) þeirra, b. v. 79. 3) Aplan á stefnuṁni með hendi Eggerts lögmanns Hannessonar.

sidr jordina dynianda allar greindar jarðer liggiandi j gruna-
vikur kirkju sockn. hier til jordina hælauik haft og halldit
adur sagðar jarðer upp æ morg ðr yrkia latit og auoxtu
af tekit sogdum jordum. eigi sidur hefer þu gripid firir
mier fioritiger uætta huals af rekum minum. hier til hefer
þu brotit æ mer mins herra kongxins Bref. rofit æ mer xii
dom logmanz ur(skurd) og ueitt forstodu dæmdum arfi firir
mer. halldit og hýst uttlæga menn. konur og kalla. æ moti
logsomdum domi. sidan þu heyrder hann upplesin. stefni ee
þier¹⁾ firir æ(dur) greindar (saker) j settan stad og dag fir-
ir nefnd(an) logman eda anan logligan domara. ef hann er
eigi til. stefni ek þier med oll²⁾ þin prof³⁾ og skilriki. sem
þier ma til gagns og afbatanar uerda firir greindar saker.
og sit suo leingi stefnuna sem endiligr uegur fellur æ þitt
mal. wert þu þar logliga stefndr firir þan rettara mins herra
kongxins sem doma nefner uestan og nordan æ islandi j
logrettune huort hann er þessi logmadur eda anar af hans
nadi til settur. Stefni ek þier at orðfullu og logfu(llu) og
uert logliga firir kalladur firir allar saker ek ma þar
med logum til þin tala kongdomsens uegna og mina. stefni
ek þier at Logmali rettu at uittni þin og þin og allra þeirra
ord min heyra.

411.

13. Janúar 1515.

í Ögri.

TRANSSKRIFTABRÉF.

AM. Apogr. 3880 með hendi Páls Hákonarssonar eptir trans-
skripti frá 8. Júní 1592.

Þat giorum vier Jon Sigmundsson logmann nordan og
vestan á Jslandi. Olafur Gudmundsson. Þolleifur Ornlfs-
son og Jon Siguatsson godum monnum kunnigt med þessu
voru opnu brefi ad vier medkennunst ad vier höfum sied
og yferlesit og heyrt yferlesit med heilu og oskoddu vorz

1) tvískr. 2) ollu, frumritið. 3) profi, frumr.

nadis herra kongsins jnnsigli suo latanda bref ord fyrer ord sem hier epter stendur skrifat

[Hér kemr bréf Kristjáns konungs II. frá 28. Okt. 1513 til verndar Birni Guðnasyni, Nr. 362 að framan].

Og til sanninda hier um settum vier fyrrnefnder menn vor innsigli fyrer þetta traðskriptarbref er giort var j augri j Jsafirdi á laugardaginn næstan epter þrettanda dag Jola árum epter Gudz burd M. D. xiiij. ar.

412.

14. Janúar 1515.

í Ögri.

BRÉF Björns Guðnasonar til klerkdómsins í Skálholtsbiskupsdæmi út af málum hans og Stepháns biskups.

AM. Apogr 3860 með hendi Páls Hákonarsonar eptir transkripti frá 8. Júní 1592

Eg Biorn Gudnason vors heygbornasta mins herra kongsins biskarmelsismann og tienare giðri yður viturligt aullum sæmiligum personum prestum og prelatum Skálholtz Biskupsdæmis með gudz kuediu og minne huorz nafns eda nafnbotar að þier fyrer finnist. bidiandi er eg þess gud allzmektugan að su villa komi eigi yfer yður og eigi yfer yðarn formann sem kom af predikun Biskupanna yfer Herodes kong af Italia og Pilatus Jall svo mælandi þier athugid meir valld og virding vors veralldligs kongs sem nu hofum vier. enn þeir somu athugudu valld ens himneska kongs og keisara vors herra Christi og þeim var þa syniligur sem þier meigit sialfer yður skyra. enn það er under þa grein ef þier viliet ecki hallda með mins herra brefi sem hier er sambundid og giorit hier dom nockurn a. þa appellera eg ollum þeim saukum og sakafellum sem eg hefi fyrer verid stefndur undan yðrum domi og fyrer minn heygbornasta og verdugasta herra konginn til Noregs upp a radstefnuna j Oslo innan xij manada dags edur auxarðrþings ef vor elskuliga nðd kongurinn vill suo vera lata og skipa. og til sann-

inda hier um þryckta eg mitt Jansigli og pressadi med mins
 herra brefi og afsakanarbrefi j gegnum spaciuna fyrer þetta
 appellatiubref huort er skrifat var j augri j Jsafirdi octauo
 epefanie Anno domini M. D. xv.

413.

[14. Janúar 1515.

í Ögri].

AFSÖKUNARBREF Björns Guðnasonar til Stepháns biskups fyr-
 ir sakir þær, er biskup hafði stefnt honum fyrir.

AM. Apogr. 3880 með hendi Páls Hákonarsonar eptir transskripti
 frá 8. Júní 1592.

Þat er upphaf mals mins ad eg gef mig under valld
 og vernd og vardueislu fylgi formæli sem forsuar allzuall-
 anda Gudz hans milldustu modur með mariu fru Sancta
 Annu og hinum dyrdliga siguruegara sancti Olafi kongi
 sem sigradi alla villu og nidrun nordurlanda med sinum
 haleitum og helgum stormerkium christiligrar truar. Hann
 þad veiti ad eg fae vidsied og af mic stadit allann omogu-
 ligan agang og bodskap vorra kennimanna yferboda. enn eg
 mætti j stadinn setia þeirra osonnum sakargiptum logliga
 afsakan med svarligre syniun logligrar afsakanar et cetera.

Byriast suo bigering herra Stephans Biskups j Skál-
 holli vid mig Biornn Guðnason ad eg var stefndur j Skál-
 holti j vetur manudaginn næstann epter Petursmessu nu er
 kemur¹⁾ fyrer suo felldar sakargipter.

J fyrstu ad eg hefði ecki halldid þa lofan sem eg hefða
 giort vid greindan Biskup Stephan med sial(f)s mins
 sannindum og heilagrar kirkiu vegna. Er þad min afsakan
 hier fyrer ad eg veit mig ongua þa lofun hafa giört vid
 Biskup Stephan j nockrum stad einum eda audrum ad eg
 hafi eigi halldid sem eg hefi lofat ef riett virding er á logd
 og meir enn skyllða eda verdleiki hafi þar til verid af Bisk-
 up Stephan til. saker þess su sætt og lofun eg giorda med

1) þ e. 26. Febr.

hann under mula á skalmanesi. þess líkis j annann tíð j skrudhusinu j Skalholti¹⁾. þa giorda eg þær badar j allan mata þuingadur og naudigur sem goder menn vissu að þier herra Stephan höfðut aður þrugat mig og þuínгат mitt folk menn og kuinnur með forbodi utsetning heilagrar kirkiu og allz kristiligs embættis og samneyti kristins folks allz og þar matt með blifa ef eg hefða þa ecki jatad þvi þier villdu²⁾ sem var að ganga frá minum²⁾ eiginn gardi og godzi vatzfjrdi og helld þa sem nu vera og verit hafa mina eign epter vorum obrotnum landzins logum Laugbókar og kristins rietz og nu þar upp a mins elskuliga verduga herra nadis kongsins samþycki og skipan. viti þier og vel kærri herra Biskup Stephan huoria lofun yðar náð hafði með mig i skrudhusinu j Skalholti. þvi herra ef eg skal j Gudz trausti og yðru orðlofi seigia sem var að þier lofudud sem einn verdugur herra yfer yðart þerradæmi að giora mig alldrei neina þuingan þar epter. enn þier hafði það halldid sem þier vitid vel sialfer enn bæði þiki mier margar og storar af yðrum parti sidan til hafa komit við mig og þvi veit eg ecki betur enn suo að með gudz forsia. ef min orð eru riett færð að eg sie þerra i allan mata vitalaus af yðari náð til fyrir min orð eða lofun með yður.

J einum parti gaf herra Stephan mig þa sak að eg hafi ecki giort kirkjunne j greindum vatzfirdi riettan reikningzskap og eg hiellda hennar skilríkjium. er su min afsakan hier j moti að eg giorda sera grime þosteinsyni sem þa hiełlt sig officialis heilagrar Skalholtz kirkiu fyrir mig og mina forełldra reikning upp a xx vetur og hundrat epter þann sama dom sem yðar náð sialfs dæma liet j Skalholti um sumarit og þetta greint Registrum og maldaga lagða eg i yðar hönd Biskup Stephan j godri tru enn eg fieck hann alldri aptur. J vatzfirdi um sumarit j þann sama tíð sem þier forbodud mig ut af gardinum epter sidann þess likes gef eg það svar um bref greindrar vatzfíardar kirkiu að eg lagða þau j yðar eigiñ hand j skrudhusinu j Skalholti et cetera.

1) Sjá bréf 23. Júní 1508 (Nr. 184). 2) minne, Apogr.

Item stod og í greindri stefnu að eg hefda ecki giort glogguann reikning af minum Biskupstíundum giori eg þá afsökun fyrir mig þar um að suo seigia kirkíunnar log að þeim sie riett heimt tíund sem á jordu byr enn eg hefi aukid yfer laugiñ j því að eg skil. og skilia læt alla mína Radzmenn a alla þá sem a minum jórdum bua að þeir skule aller giallda biskupstíunder. enn a bui mínu edur bu-um giori eg þá afsakan að radzmenn giora mic þann reikning að þeir hafi golldid tíunder af þeim jordum og lausafiam þar með fylgia. enn eg veit eigi log til nockur madur eigi abyrgiast vitni um skullder lengur enn [v. ar') þar sem leingst tekur um skuldalukningar.

Item stod og j greindri stefnu að eg hafi latid nidurfalla bænhús á þeim jordum sem mier bæri með skylldu uppi að hallda og þar fyrir meigi ecki flytiast á þeim Gudz embætti. þyke mier þesse sakargipt sem flejri adrar eigi sannar þui eg veit þau eingiñ falliñ sem eg hefi maldaga til sied eða nockur skialligheit aunnur at þau hafi att að vera. Enn kann það suo að finnast fyrir at það sie satt og beri mier þar svari fyrir at hallda þá skal eg giarnan lata þau uppgiora nær eg er logliga ámintur.

Eigi sidur hieilt greind stefna inne at eg hefði ecki aptur lagt þá kirkíupeninga er Pall heitinn Jonsson faðurbroder minn hefði haft frá Reykholum og bræðratungu. enn su sakagipt (er) með slikum lagasetningi til min laugd sem fleiri adrar því það mun godum monnum kunnigt að ecki var eg erfingi þals og ongum lagasuðrum bar mig hallda fyrir honum huat eg hirti ecki að sinne allar afbataner þær fram að leggja sem þar til heyra með logum. því godum monnum er þat kunnigt hvorninn hans efnum var komit þess goda mannz.

Item lagdi herra stephan þar eina sak til min j sinne stefnu að eg hefði giort a mot sig nockra motstadning suo hann hefði ecki matt giora sína biskupliga skylldu og eg hefði haft harneski upp á og verid með tíjad folk. gef eg þá afsakan og suar þar upp a fyrir mig að eg seigi þar

1) Sbr Kaup 8; [var (!) Apogr.

nei til að eg hafi þann verduga herra nokkra motstæðning
giört eða gíora latíð. heildur mun það finnast með sönnu.
að eg bauð mig til að gíora honum gisting með xijj. menn
sem samþykkt er. og eigi að eins með xijj. menn heildur
suo morgum sem þeir voru og greindur Biskup Stephan
sialfur villdi með því moti að eg væri omakzlaus fyrir út-
að allt hindur og mitt folk sem er forbod og stefnur og
þar upp á bauð eg sialfur að ganga í borgun um að þann
goði herra og allt hañs folk skyldi vera fyrir utað allt
hindur og omak af mig til og minu folki suo það skyldi
ongum hlyðaz annars af minum parti til og eg villda og
skyllða herra Stephan allt líuflega veita ef hann villdi suo
þuggja allt það sem mig bar honum heilagrar kirkju vegna
að veita. enn under nokkurs manz lagasokner edur akíæru
þa veit eg mig eeki skyldugañ að ganga. þú eg lýser minn
herra konginn minn forsvarsmann til allra ríettra mala huat
huor hefur til mín að tala. og allz mins folkz epter því
sem hans nadis Biskarmelses Bref inneheldur. Enn um það
hardneski og týi sem eg hafða upp á og mitt folk það dro
eg eij nie draga líet fyrir yðra skulld og eij yðar ærlígra
presta nie prelata og eigi heildur yðar dandisveina heildur
þeirra manna annara sem með yður voru og umsagt¹⁾ hafa
mitt líf suo eg hefi sialfur upp á heýrt og af einum parti
hefi eg þar og vítni til og fyrir slíkum monnum villda eg
forsvara mig meir enn fyrir því eg mundi það þeínckia að
þeir mundud nokkurn skada vília lata gíora mig.

Enn þann eina sak yðar náð lagði mig til að eg hefða
haft j bland með mig forbodada menn eða bannsetta þa
gef eg það suar þar til að eg veit þa ongua j minn gard
veríð hafa utan það síe þeir sem þeir víkut nokkud til j
sumar sem var af einni deílld vors naduga herra kongsins
logmann og hans náð hefur sialfur sett og tilskipað að
dæma laug og landzins ríett. eigi síður hefur og hañs náð-
er yður tilskipað að dæma lata hañs saker²⁾. veit eg hann
nú eeki hafa brotíð síðan yðar náð líet dæma honum sín
godz jgen.

1) þannig; rétt : unnsagt. 2) sáler, Apogr.; leíðrétt á spássu.

Enn upp a deilld murta bonda gefur eg þad suar ad þo hann skipti ecki hval suo miklum sem til var kallat. þð veit eg þad eigi bannsauk því laugmalit skipar (þeim) æ stefnu og tuigilldi sð hval er angara hefur.

Enn þo kirkiunnar valld þuingi þessa menn suo mig og huorn annann þann minn herra konginum tilheyrer og þier kunnid yður hafa þar mackt til ad formincka kongsins umbodsmenn þa ma eg huoreki nie vil eg formincka mins herra kongsins folk og almuga helldur vil eg þad styrkia j allann mata til allra riettra mala. Og nu fyrer allar ydrar saker mier til lagdar. þð skyt eg mig og aull min mðl fra yður Biskup Stephan og ydrum domendum og fyrer vorn heygbornasta nadis herra konginn upp a hañs mact frid og forsuar og forðagþingun¹⁾ sem hans nadis biskermelsisbref utuisar þad hier er med fest. fyrerbyð eg huorium manni lærdum og leikum under full(t) brefabrot og sierdeilis yður Biskup Stephan og ydrum prestum og prelatum ad dæma eda dæma lata nockut um þessi min mðl og sierdeilis þau minn herra konginn tilheyrer og hans nadis a halfa sektina ð ef saunn væri þar til sem ydrar sakargipter til min koma fyrer mins herra nader og hañs nader giorer þar veg upp a fyrer mina deilld med sinu fridsamligu forsuari. vilie þier eigi herra Stephan þennan minn bodskap lida þa giore eg suoddan appellaciū sem hier er medfest ad gudz vitni og godra manna et cetera.

414.

24. Janúar 1515.

í Efradal.

ÖGMUNDUR prestur Pálsson og prófastr undir Eyjafjöllum selr í umboði Stepháns biskups erlegri dandikvinnu Hólmfriði Erlendsdóttur þrjátígi hundraða í góðum peningum, sem Stephán biskup átti í garði Einars heitins Eyjólfssonar, fyrir alla jörðina Auðsholt í Ölvesi, fjörutíu hundruð að dýrleika, en það sem jörðin reiknaðist dýrri en hæð peninganna, skyldi koma fyrir margfalda velgjörninga biskups við Hólm-

1) forðagþingum, Apogr.

fríði og hennar húsbónda; skyldu og börn Einars kvitt um allar þær fjársektir, er Einar faðir þeirra hafði verið skyldugr biskupinum.

Bisk. Skalh. Fasc. VI, 21, frumrit á skinni. Af 3 innsiglium er nú 1 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 2576.

Avdzholtzbref.¹⁾

Þat giori ec augmundur prestur palson profastur vnder eygiafiollum godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi ad ða miduikudagin næsta fyrir conversio pauli um veturen. anno domini. M. d. xv. giorda eg suodan kaup og skilmala vid Erliga dandi kinu holmfridi Erlendzdottur j vmbodi virduligs herra Steffans med guds nad biskups j skalholtti ad ec selda fyr skrifadri kinu holmfridi til fullrar eignar þau. xxx. hundrata j godum peningum sem greindur herra stefan atti j gardi Einars heitins eyiofssonar sem gud hans sal nadi. Hier j motti gaf opt skrifut holmfridur fyr skrifudum herra stefan jordena alla audsholt j oluesse j arnarbælis kirkiu sokn til æuenligrar eignar og frials for(r)ædis huoria hun reiknadi. xl.^e. ad dyrleika. lysti hon þui þa þar fyrir mier ad þad jorden reiknadizt dyri en hæd penninganna hefði titt skrifadur herra stefan veitt sier og sinum husbonda margfallda velgiorninga þar j gen. gaf ec þa j sama handabandi born einars heittips aulldungis kuitt og ækærulaus vm allar þær fiarsegter sem þeirra fader Ein-ar heittin hafði biskupinum skyldugur ordit vpp ða heilagr-ar kirkiu vegna.

for þesse giorningur fram j efradal vnder eyiafiollum þessum giorningsuottvm til kaulludum þorsteini torfasyne og joni hallzsyni.

ok til sanenda hier vm festa ec mitt jnsigli med fyr-skrifadra manna jnsiglium fyrir þetta kaupbref skrifad j sama stad deigi og ari sem fyr seiger.

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. Með hendi frá 17. öld stendr þar og: „Vm audzholt j Oluose“.

415.

28. Janúar 1515. }
15. Apríl 1520 }

á Hólum.

KAUPMÁLABRÉF Jóns Einarssonar og Kristinar Gottskálksdóttur.

ÍBfæl. Kbd. 67. 4te bl. 69b — 70. — MSteph. 60 4te bls 25 (ágrip).
— Hvorttveggja er með hendi séra Eyjólfss á Völlum (d. 1745). Gottskálks-
annáll segir að brúðkaup Jóns og Kristinar hafi staðið 1516, en það
er líklega misgáningr.

(Útskrift) af kaupmalabrefi Jóns Einarssonar og Christinar
Gottskálksdóttur Biskups Nicolássonar.

In nomine domini amen.

var sofelldr kaupmali lýstr og stadfestr æ brudkaupsdegi
millum Jóns Einarssonar af einri hálfu. en Christinar Gott-
skálksdóttur hustrur hans af annari. þá lidit var frá G(uds)
burdi M. D og xv ar. sunnudaginn næstan fyrir Purificati-
onis Sanctæ Mariæ Virginis j storustofunni æ Hólum i
Hialltadal. at so fyrir skildu. at Virduligr Herra Gottskalk
med G(uds) nad Biskup at Holum gipti nu i þenna tíma
aður greinda Hustru Christinu dóttur sína fyrrnefndum Jðne
Einarssyni med so greindu fekæpi. at Jðn Einarsson skyllði
hafa til kærps við hustru Christinu .vij.^{ee} j jordum og læsafe.
hier i mót skyllði hustru Christin hafa .iiij.^{ee} i jordum og
.ij.^{ee} j læsafe. sem fyrrnefndr herra Gottskalk fadir hennar
hafði gefit henni adr.

skildi optnefndr herra Gottskalk dóttur sína hustru
Christinu malakonu i gard optnefnds Jóns Einarssonar. og
so fiordungs giðf or ollum hans peningum þeim er hann atti.

Hier med festi Jón Einarsson hustru Christinu sier til
løgligrar eigiñ konu med þeim bðkarinnar ordum sem þar
til heyra.

Voru þessir brudkaupsvottar. Petr Pálsson. Jón Arason
og Þorsteinn Jonsson. prestar Hólabiskupsdæmis. Jðn Þor-
geirsson. Gunnar Jonsson. Skuli Gudmundsson. Magnus
Arnason og Jðn Ólafsson mörgum odrum gðdum monnum
nervorðndum.

Ög til meiri stadfestu og ædsýningar hier um setium

vier Gottskalk med G(uds) næd Biskup æ Holum vort innsigli og Einar Oddsson. med ædr nefndra manna innsiglum fyrir þetta kápmalabref. er skrifat var in octava paschæ i sama stad v ærum seiuna en fyrr segir.

416.

16. Febrúar 1515.

á Auðkúlu.

VITNISBURÐAR, að Vigdis Jónsdóttir sór að því bókarreið, að Ólafur Filippusson bóndi sinn hefði að sínu viti ekki verið i neinum þeim sökum að sífjum eða mægðum né nokkurri útleð, að það mætti hindra þeirra hjónskap.

AM. Fase. XLI, 6. frumrit á skinni Öll (5) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3422. — AM. Apogr. 801 og JSig. 66 8vo, eptir transskripti frá 20. Apr. 1515.

Ættdur vigðysar Jons Dotter.¹⁾

Þath giorum uier jon þorgilsson tumas eireksson prest-ar holabiskupsdæmis magnus arnason olafur ionsson og nichulas helgason leikmenn godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi at uier uorum þar i hia a audkulu i suinadal fimtudaginn næsta epter kyndilsmesso²⁾. saum og heyrðum a at uigdis ionsdotter sör so latanda bokareid. at hun uisse olaf heitenn þhilippusson bonda sinn i aungum þeim saukum uera [eda uerit hafa³⁾] at skyldskap sífjum eda mægðum og eigi uisse hun hann i nockurri utlegd so at⁴⁾ þesser hluter eda adrer mætti hindra þeirra hionskap þa hann geck til kaups og festingar vid hana med ædi modr sinnar solueigar biornzdottur og undertali einars biornzsonar modurbroður sins. Og til sannenda hier um setium uier fyrr skrifader menn uor incigle fyrir þetta bref skrifat i sama stad in die juliane virginis et martiris. anno domini. M.^o d.^o xu.^o 5)

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) þ e. 8. Febrúar. 3) [á spásætu með álika gamli hendi. 4) b. v. 801. 5) Bæði Hóla-

417.

1515.

á Auðkúlu.

VITNISBURÐR, að Vigdis Jónsdóttir hafi unnið að því bókar-
eið, að hún hafi af eingum manni líkamlega syndgæzt, ut-
an sinum bónda Ólafi Filippussyni.

AM Apogr. 800 „ur stóru transskriptarbrefe 3ia presta og 3ia
leikmanna 1515“ (AM) 20 Apr. — JSig. 66vo með hendi Grunnavíkr-
Jóns eftir sama transskripti.

Ædur Vigdísar.¹)

Þat giorum uier teitur þorleifsson. eirekur oddason.
haffidi iwarsson godum mönnum kunnigt með þessu voru
opnu brefi at uær uorum þar i hia saum og heyrðum á a
suinauatni a asum sor uigdis ionsdotter so felldan bokareid
firir sira petri palssyni at hun hefði af aungum manni lík-
amliga syndgæzt utan sinum bónda olafi philippussyni og
hann uæri iafnsannr fader at ollum sinum bornum sem hun
moder.

sonnudu þenna eid með henne xij. dandi kuinnur.

Og til sanninda hier um setium uier uor incigle firir
þetta eidsbref skrifat á auðkulu i suinadal þa lidit uar fra
gudz þurd M. d og xu. aB.

418.

20. Apríl 1515.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBREF.

JSig. 66 Svo, með hendi Grunnavíkr-Jóns 1741 „Ex Transcripto
pergameno. collatum“, sem hann fékk að gjöf í August 1735 af
Markúsi sýslumanni Bergssyni í Ögri.

Það giorum vær Jón Arason radzman heilagrar hól-
kyrkeiu. Jón Olafsson kirkiuprestur j sama stad. Olafur

menn i Hjaltadal á 17. öld. (Hólaopitubókin eldri Bisk. 3. Fol.
bls. 190) og Árni Magnússon hafa lesið þetta ártal sem „1512“
og hafa ritað það utan á bréfið, og svo er því raðað i bréfaskrá
Grunnavíkr-Jóns, en það er berlega rangt lesið fyrir 1515, enda má
sjá af bréfi frá 11. Maí 1512, að Olafur Filippusson er þá enn á lífi.
1) 66.

hallson prestar hóla Biskupsdæmis. Jon Þorgeirsson. Grijmur Jonsson og Einar Einarsson leikmenn. Góðum monnum kunnigt med þessu voru öpnu Brefi. að vier hofum sied og yferlesid opin bref med heilum og oskoddum hangande jnsighlum suo latande ord eptter ord sem hier eptter stendur skrifad.

[Hér koma þessi bréf um mál Ólafs Filippussonar og vígð 1, Viðidalstungu 1483:

1. Bólstaðarhljóðardómr Einars Oddssonar 21. Júní 1497, DI, VII, Nr. 383.

2. Undanfærslubréf Ólafs frá 17. Júní 1495, DI, VII, Nr. 314.

3. Úrskurðarbref Stepháns biskups frá 23. Júní 1498, DI, VII Nr. 408.

4. Úrskurðr Finnboga lögmanns frá 20. Aug. 1498, DI, VII, Nr. 418.

5. Viðivalladómr Gottskálks biskups um undanfæri Ólafs frá 29. Apr. 1512, DI, VIII, Nr. 308.

6. Bólstaðarhljóðardómr Jóns Einarssonar frá 29. Apr. 1513, DI, VIII, Nr. 344.

7. Dómr Gottskálks biskups á Hólum frá 18. Aug. 1514, DI, VIII, Nr. 389.

8. Vitnisburðr Sigurðar prests Þorlákssonar frá 29. Febr. 1500, DI, VII, Nr. 486.

9. Vitnisburðr Egils Grímssonar frá 24. Sept. 1485, DI, VI, Nr. 491.¹⁾

10. Vitnisburðr Einars Oddssonar frá 7. Okt. 1485 DI, VI, Nr. 493¹⁾.

11. Vitnisburðr Bárðar Jónssonar frá 4. Nóv. 1485, DI, VI, Nr. 494.¹⁾

12. Vitnisburðr Sölva Þorvaldssonar og Steins Hrólfssonar frá 12. Apr. 1486, DI, VI Nr. 503.¹⁾

13. Vitnisburðr Teits Þorleifssonar og tveggja annara um eið Vigdísar Jónsdóttur útgefinn á Auðkúlu 1515, DI, VIII, Nr. 417.

14. Vitnisburðr Jóns Þorgilssonar og fjögurra annara um eið Vigdisar, útgefinn á Auðkúlu 16. Febr. 1515, DI, VIII, Nr. 416].

Og til sanninda hier vm setium vær fyrrskrifader menn vor jnsigli fyrir þetta Transkripttarbref. skrifad á holum]

1) Dagsetning transskriptsins er við þessi bréf misprentuð 22. Júní, fyrir 20. Apríl.

hialttadal fostudaginn næstañ fyrer Jons messu hola Biskups
vm vorid. anno domini M.^o d.^o x v.^o

419.

23. Apríl 1515. á Reykjahólum.

VIDIMUS af alþingisdómi Finnboga lögmanns í erfðamáli ept-
ir Þorleif Björnsson, 1. Júlí 1500 (DL VII, Nr. 498).

AM. Fasc. XXXIV, 27, frumvidimus á skinni. — AM. Apogr.
5716.

Dom(ur) vñ skilgethningh biarnar og systra hans.

Medkennvnt uær kodran prestur jonsson. gvtormur
gvnnarson. jon helgason. snorre haflideson.¹⁾ og þorsteinn
ketilsson leikmenn ath uær hofvm lesit ok heyrtt yferlesith
opit domsbref med heilvm ok oskavddvm hangande jnsigl-
om so latanda ord efter ord sem hier stendr fyrr skrifat.
Og til saniñda hier vñ setivm vær fyr nefnder menn vor
jnsigle fyrir þetta transkriftarbrief er giort var a reykiahol-
vm æ reykianese jonsmesso dag holabiskups vm vorit þa
lidit uar fra gudz burd M.^o d.^o xv.^o

420.

12. Maí 1515.

í Hvammi.

Dómr út nefndr af Ólafi Guðmundssyni kongs umboðsmanni
milli Gilsfjarðar og Gljúfrár um kærur Björns Þorleifssonar
til Ögmundar Tyrfingssonar út af arfi eptir Pétur Jónsson.

AM. Fasc. XLII, 21, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dott-
in frá.

Domur Vm Stefnu Máli Biðrnz Þorl(eifs)(onar)
til Augmundar Tirþungssonar.²⁾

Þat giorvm vær Stvle þordarson. sygvdr nafason.
asmyvdr clemensson. gvdmyvdr finzson. eyuindr gvdmundzs-

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hendi e. 1700. 3) Svo. 4) Þ. e.
11. Maí.

son og þorolfur avgmyndzson godvm monnum kunnigh med þessv uorv opnv brefi ath favsta¹⁾ dagin næstan efter ante portam lathinam²⁾ j hvame j hvams sveith uorvm vær j dom nefnder af ærligum manne olafe gvdmundzsyne er þa hafde mins herra kongsins syslv og vmbod j mille gilsfiardar og glivfurar ath dæma og skoda vñ þa stefnv og saker er þar jnne stodv er biorn þorleifsson stefnde avgmvnde thyrbingssyni j umbode þals jonssonar fyrir þann arf sem fallenn uar efter petur jonsson er fyr nefndr avgmvndr hafde j settz og lagdth log og dom fyrir a sinnar qvinnv vegna sigridar jonsdottur syster³⁾ fyr greindz peturs er hann hieilt logligan erfingia enn biorn þorleifsson hieilt fallet hafa pale jonssyne til arfs og eignar. Nv saker þess ath kom fram bref helga gislasonar med heilv oskavddv hanganda jnsigle annat opit bref jons gvdmundzsonar med oskavddv jnsigle hverer hia savgdvzt hafa verit a stadarstad a reykianese þridivdag⁴⁾ jola þa sira jon heitin jonsson arfleidde bavnñ sin sigride og avnnvr fleire þar. So j januara⁵⁾ grein lavgdv þesser menn biorn þorleifsson og avgmvndr tyrbingsson sinar hendur saman fyrir oss adr nefndvm domsmonnum ath hafa og hallda þat þeir dæmdv obrygdanliga a badar sídr. Nv fyrir þessar greiner dæmdvm vær skyldogan optnefnda avgmvnd ath latha þesse vithne sveria fvllan bokareid efter sinvm brefvm eda avnnr jafn ha þessum so hliodanda sem brefin og bokiñ vth skyrrer og hafit sveria lathed vithþin ath micelsmesso þat seinazth(a) nv j haust fyrir þirne eda hans logligvm vmbodzmanne og ath svavrdvm vithuinv⁶⁾ dæindr⁷⁾ vær med fvllv doms athkvæde æfinlig eign vera sigridar jonsdottur qvinnv avgmvndar og hennar systra arf peturs jonssonar brodr þeirra en ef vitin svære æcki sem dæmt var. þa skyllde avgmvndr þo j sithia med frialsv thil þess ath hann være sogthr vr med logum. Og til saninda hier vm setivm vær opt nefnder domsmenn (vor jncigle) fyrir þetta domsbref er giortt vár j hvame j hvamssveith

---

1) Svo. 2) þ. e. 11. Mai. 3) Svo. 4) Svo (vithuinv).

laugardagen næstan fyrir hallvardzmesse anno domini millesimo quingentesimo quindecimo.

421.

12. Maí 1515.

á Þingeyrum.

Dómr klerka út nefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, þar sem jörðin Kallaðarnes í Bjarnarfirði er dæmd óbrigðanlega eign klaustrsins á Þingeyrum, en Jón ábóti Þorvaldsson hafði lukt jörðina Gottskalk biskupi upp í skuld, þegar Jón ábóti var prestur og officialis Hóla­kirkju.

AM. Apogr. 471 „Ex originali monasterii Thingeyrensis accuratissime“. Árni lýsir innsiglinu. — Afskrípt af þessu bréfi er og í klanstraskjalabók Lands­kjalasafnsins (og í AM 280. 4to bls. 203—205) með hendi Hákonar Ormssonar. Þar er þessi fyrirsögn: „Dómur fyrir Kalladarnese. Huor jörd nu er frá Þingeyraklaustre og fylger vmböðsjordum“. Sbr. Dipl. Isl V, Nr. 608.

Þat gioruú vær broder einar med gudz nad aboti a munkapuerð. broder nichulas med samri nad prior ð modruuollum. finnbogi einarsson. ion þorgilsson. gudmundr ionsson. ion finnbogason. petur pallsen. ion finnbogason. þorsteinn ionsson. þorbiorn ionsson. gunnar þordarson og olafur gudmundzson prestar holabiskupsdæmis godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. at þa lidit uar fra gudz burd Ɔ d og xu ær. faustudaginn næstañ epter kross-messe um uorit¹⁾ ð videuðllum i blaunduhlid i skagafirde a almenniligri prestastefnu vorum uier i dom nefnder af uirduligum herra og uorum andaligum faður godskall med gudz nad biskup a holum. ad skoda ðlita innuirduliga at rannsaka og fullnadardoms atkuædi ð at leggja um þann askilnad er uar a millum uerdugs herra biskups godskallz og broður eirekz abota at þingeyrum um iordina kalladarnes i biarnarfirde. hueria er fyrr skrifadur herra biskup godskall sagði sier lukt hafua abota ion godrar minningar er næstur uar aboti at þingeyrum fyrir fyrrnefndañ abota eirek i þann

1) þ. e. 4. Maí.

æikningskap er hann uard biskupinum skyldugur. þa hann uar prestur og officialis heilagrar holakirkju. sem bref þar um giort ut uisadi. Hier i mot birte abote eirek fyrir oss bref og skilrike under godra manna inciglum so hliodandi. at biarne þorarinsson og solueig gudmundardotter hans eigin hustru höfdu sellt brodur gunnari ionssyni conuentubroður af þingeyrum og þingeyraklaustri iordina kalladarnes i biarnarfirdi til fullrar eignar og adur skrifut hion biarne og solueig medkenduzt at þau hefði upp borit af broður gunnari klaustursins uegna a þingeyrum finitige gyllene ens þridia hundrads. og aboti ion gamlason at þingeyrum hefði endurnyat og stadfest med fullum giorninge þetta sama kaup uid optnefnd hion biarna og solueigu. Og þui sagðizt opt nefndur aboti eirek ecki hallda fyrrnefndan ion abota sinn foruerara hafa matt i burt fa opt nefnda iord. nema fyrir einhueria logliga naudsyn klaustursins. eda hann hefði sett klaustrinu adra iafngoda fastaeign i stadinn og þo med brædranna samþycki. lögdu þesser fyrrskrifader menn verdug herra biskup godskall og abote eirek med handsölum þetta mal under þann dom sem uier hier yfer dæmdum. þui in nomine domini amen. Dæmdum uier fyrrnefnder domsmenn med fullu og logligu doms atkuædi. at ollu so profudu sem þa uar fyrir oss komit. opt nefnda iord kalladarnes obrigdeliga eign klaustursins a þingeyrum uera og uerit hafa sidan fyrst hun uar klaustrinu selld epter þui sem fyrr seiger. Enn herra biskupinn skyllde eiga logligað adgang at abota ions erfingium til so mikilla peninga sem hann tok iordina fyrir. Samþyckti þenna uorn dom med oss virduligur herra biskup godskall og setti sitt incigle med uorum inciglun fyrir þetta domsbref skrifuat i klaustrinu & þingeyrum in die nerei et achillei martirum a sama dære og fyrr seiger.

mann á Haritzborg“ — lénsmann á Islandi um þrjú ár, gegn fjögurra lesta afgjaldi árlega í góðum fiski goldnum í Kaupmannanöfn og hálfu sakafalli konungs af landinu og öðrum óvísacyri, en reisa skal hann á eigin kostnað tvö föst og góð vigvirki, annað þar sem konungsgarðrinn er (á Bessastöðum), en hitt í Vestmannaeyjum.

Ríkisskjalasafn Dana, Register over alle Landene Nr. 2A bl. 11b.
— Suhms (ældre) Saml. II, 1, 131—132.

Seuerinus Norbii wor embitzmand paa haritzborgh Ffick forleningsbreff paa wort oc Norgis Kronis Leen Jsland met alle sijne renthe oc retighedh ath haffue nyde och beholje nw uti thette aar oc syden framdelis vti two samfeldh aar ther nest effther fölgendis effther thette breffs datum regnendis. Dogh met sodannth skell ath hand fore huerth aar skall tiil godhe redhæ giøre oc geffue oss fiere lester Jsslantzske fiske gille oc geffue oc thennom at föræ oc leffuere hüidh tiil wort sloth Kõpnehaffn paa sind eghen kosth oc skall hand ther tiil giøre oss gode redde och reggenskab fore hues sagefaldh oc andit vwist som oss i samme aar ther paa landith tiilfaldendis vorder oc ther aff skall hand haffue halfdelen ther aff oc wij then anden halffdelen vndentagith tolden som hand besõnderlighen skall selff haffue oc beholle allene. Och skall hand thette forne oss til Kõpnehaffn slot paa sin eghen kosth aarlighen skicke oc leffuere lade. Och skall hand fore thenne forne forlening jnden forne tree aar lade opbygge och sette ther paa Jsland paa sin eghen kosth teringh oc arbeidh two gode oc faste blockhwsse thet enne som konnings jorden stande skall oc thet andit paa Vespenõð oc skall hand giøre oss oc Rigith tiennisthe ther aff nar behoff görss oc hand tiilseges och hand skicke wore kere vndersatthe ther paa Landit Norgis logh oc rethh oc thennom ey vfforretthe eller vfforretthe ladhe i noget made.

Tii forbiwde wii alle. et cetera.

Giffuit paa wort slot Kõpnehaffn sõndaghen jnfra octavam ascensionis Domini Aar. et cetera. mdxv.

Signatum.

423.

24. Maí 1515.

á Ánabrekku.

TÝLFTRADÓMR út nefndr af Hans Eggertssyni, „kongs umboðsmanni yfir Ísland“, um skyldu Arnórs sýslumanns Finns-sonar til að afhenda þá peninga, sem mínum herra konginum voru dæmdir eptir Þorstein Þorláksson.

Framrit á skinni í Frumbréfasafni Jóns Sigurðssonar Nr. 9, í Landsbókasafni. Öll innsiglin eru dottin frá.

Domr j mille Hannes eggertssonar og Arnors fins-sonar um sakamann og sektafiðr afhending.

Ollvm monnum þeim sem þetta brief sia edur heyra sender uigfus þordarson. Harfi Ellendzson. jon jonsson. salamon einarsson. jon halsson. svarner logriettvmenn. Runollfor añason. Vermvndvr jonsson. magnus Olafs-son. Þorbiorn gudbrásson. magnus hialltason. jon jonsson. Olafvr Codranzson kuediv gvds og sina kunnigt giorandi. þa lidit var fra hingadbvrd vors herra jesv çhristi þvshvndr-ud fim hvndrud. ok xiiij ar midkudagen næstan fyrer huita-svnnv¹⁾ j eskeholte. aa þingstad riettvm. Vorum vier j dom nef(n)der. af ærlegvm dandisveine. hans egerzsjni kongs vmbodsmanne yfer island at skoda og dæma. hvort añor finsson skyllde afenda sier þa peninga sem minum herra kongenvm voro til dæmder Eptir þostein pollaksson. sem dañdi manna domvr þar vm skrifadur er. ok dæmdur af kirkiunar ualldi. synde arnor þar sitt syzlvbrief. suo latañda at hann ætte at eignazst avll vi marka mal. ok þar fyrer inañ. Enn ef stære mal kynne til at falla, sem gud liefi fære enn fleire. þa skyllde hann somoleides sækia vnder kongdomen. hafdi adur skrifadur hannes adur skipad og bi-falat fyr greindum añore at bivara alla þessa peninga. Þvi dæmdum uier fyr skrifader domsmenn. advr nefndan añor finsson skylldugañ at afenda þostein pollaksson. ok alla þa peninga seu minum herra kongenvm voro dæmder hans eggerzsyne i hond eda hans vmbodsmanne. [gjallda jnan sioundar. allt j havst²⁾]. og suo fyr greindan þostein pol-laksson fyr(er) þing.

1) þ. e. 23. Maí. 2) [á spásslu og hvergi vísað inn.

Samþýckte þenná samá vörn dom uigfus Ellendzson logman fyrir savnan¹⁾ ok áustan á island ok sette sitt insigle med fyr greindra manna insiglum fyrir þetta domsbrief, hvort er skrifat uar. á anábreckv. á samá ari degi sidar Enn fyr seiger.

424.

25. Maí 1515.

á Valþjófstað.

Jón prestur Kodransson, prófastr og almennilegr domari á millum Gilsár í Skógum og Reyðarfjarðar, afleysir og kvittar Erlend bónda Bjarnason um alt það; er hann hefir mátt brotleggr verða í hans umdæmi, hvort heldr sem það hefir mátt verða fyrir staðarsókn eða önnur tilfelli.

AM. Apogr. 4300 „Ex originali Petrus Asmundssonar á Ketilsstöðum“.

Þad giori ek ion prestur kodransson profastur og almenniligr domari á millum gilsár í skógum og reyðarfjarðar godum monnum kvnekt med þessv minv opnv brefi ad ellendur bóndi bjarnason bauð sig vnder hlyðne við gvd og heilaga kirkiv og mic hvad hann hefer mátt brotleggr verða fyrir staðar²⁾ sokn eða önnvr tilferle þui hefi ek afleyst hann og sett lionum tilheyreligar skriptir og fvlla fesekt vpp bored sem mier vel á næger vpp á heilagrar kirkiv vegna. þui gef ek fyr greindvr prestvr sera ion ádr nefndan ellend örlungis kvittan og akærvlösan fyrir allar þær sex marka sekter og þad(an) af smærri sem hann hefer mátt brotleggr verða og ek hefi mátt yfer taka medan ek hefi profastur vered. og til þess nv er komid fyrir mier og öllum kirkivnar formonnum epterkomendum í skalholle. Ok til sannenda hier vm setta ek mitt insigle fyrir þetta kvittvnbref er skrifad var á valþiofstad í fliotzdal föstudagen næsta fyrir hvitasvinnv árvum epter gwdz burd m. d. og x. v.

1) Svo. 2) „a. epter st. er nockud klest hiner aller staferner skirer og ecki les eg þad ödruvis enn staðar“ (AM).

425.

31. Maí 1515. á Hóli í Bolungarvík.

FALSBRÉF um jörðina Dynjandi í Grunnavík.

AM. Apogr. 840 „Ex originali fra Sira Hannese á Snæföllum. Originall verður það að heita. því tvö innsiglen hanga under óskóddud. Annars hjtur þetta bref út til að vera falsbref. Er skriftarform- ed þar á nylegt og vidvæningslegt. olikkt þeim brefum er um þá tíð giordust. Synest að upp muni skafed hafa vered bref það er þesse innsigle (er hier nu fyrer hanga) hafa vid hangt. og sömu menn fyrir skrifader, og giórt ur því bokfelle þetta bref sem nu er. Það be- visar og þetta bref falskt að vera að Solveig Biörnsdóttir var fyrir laungu daud 1515. Jtem feek Narfi Anno 1505 Dynianda af þeim bræðrum Orne og Gudina Jonssonum. og hefði það sierlegt áriette vered að kaupa nu á ny sömu iördena. Jn summa: Það er fals- bref. Árstaled er óskirt. synest. þá slíotlega er á það líted. að vera *tiutiu og xij* og so hefi eg sied *xij* í gamalli Copiu hier af. giördre anno 1573 — en þegar grannara er að gáð. þá siest það að vera *xv.* og er þó þar fyrir utan platz fyrir tveimur figurum. sem eru burtraderadar. so það synest það mune í fyrstu vered hafa *xvii.* En hier um mikid að criticera er þarflaust því brefed er a capite að cal- cem falskt og diktad“. — (AM.).

Ollum þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra señðvm uid hoskoldur ionsson og jon jonsson kuediu guds og sina kunigt gerandi þa er lidit var fra guds burd M. cccc. tiutiu og xv. ara miduikudægin næsta epter huita- sunu um vorit á hólli í bolungarvík uorum uid í hia saum og heyrdum á ord og hañðaband þessar[a] mana af eini alfu solveigar (biorsdotter') og anari narfa ionssonar at suo feldur kaupmalli for þar fram á mille fyr sagdra mana at solveig seldi narfa ionssyni iordena dyniande. xvj. hundrud- um er liggur [ý') grunauíkur [kriku soktn') til frials forræd- is og fullrar eignar med aullum þeim [gongnum') og gædum sem greindre iordu fylger og fylgt hefur at fornu og nyu vndan sier og sínum erfingvm og epterkomendum en und- er narfa og hans erfingia. hier [ý') mot galltt og [greide') narfi ionsson ockur hiauerandi og fleirum odrum solveigu biörnsdotter teinahring [þriga') ara [gallman') med ra og reida fyrir vj.e og vi malnytu kvgillde. ij.e. í kauplum og .ij.

---

1) [Svo stóð í framritinu.

kuildi er stodu á [hanholli¹⁾] hía [lanseta¹⁾] solueigar og tuærdar leigur med. skyldi [býging¹⁾] standa á fyrrsagðri jorð til næztra fardaga. skyldi fyrgreind solueig skika þar til [skaligan¹⁾] man at afgreida narfa titt nefnda iorð dyniandi at uori komandi ef hun sialf eigi uid kæmist skyldi solueig suara lagarípting á fyrnefndri iorðu [dynandi¹⁾] og her epter [uillum uid sueria ef þurfa picker. Og til sandinda¹⁾] hier vm setivm vid ockur insigli fyrir þetta kaupmalla bref skrifat á holli j bolungaruik á sama ari díge¹⁾] sidar en fyr seiger.

426.

2. Júní 1515.

á Ökrum.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Hans Eggertssyni, kongs umboðsmanni yfir Íslandi, út af kæru hans til Arnórs sýslumanns Finnssonar um fé og fangan Þorsteins Þorlákssonar.

Dómabók Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni í 4to, bls. 79–80, skr. c. 1608. — Af þessum dómi er hræmglega afbökun afskript frá c. 1680–1690 í Landsbókasafni 790 4to bls. 146.

Domur huor at afuenda atti fie vtlægs mannz.

Þat Giorum vier vigfus þordarson. Narfi erllindsson. Salamon Einarsson. Runolfur Arnason. Jon Jonsson. Jon hallzson. Olafur Codransson. Vermundur Oddzson. Magnus Olafsson. Þorbiorn Gudbrandzson. Magnns hialltason og Jon Jonsson. Godum maunnum viturligt med þessu voru opnu brefi. ad þa lidit uar fra hingad Burd vors herra Jhesu christi. M. d. og xu ar miduikudæginn j fardagavíku²⁾ j Eskiuholli j Borgarfjrdi á þingstad ríettum vorum vær j dom nefndir af ærligum dandissueini Hañs Egertson³⁾. mins herra kongsins vmbodzmanni yfer Jslandi at skoda og dæma vm þa akærú sem greindur Hañz kiærði til arnors finssonar at hann hefði eeki tekid til fanga Þorstein Þorlaksson og feingit sier hann og sagdist heimta ad arnori bæði þennañ mann og

1) [Svo stóð í frumritinu. 2) þ. e 23. Maí. 3) Svo.

hans peninga þa sem hann hefði af sier Brotid við minn herra konginn. Nu sakir þess það syndist þar fyrir oss að greindur Arnor hafði sett þing í Eskiuholti og nefnt dom yfir í vetur eptir kindilmessu. huort hann skyldi taka nokkra peninga að sier á Brecku á Bui Þorsteins Þorlaks-sonar. Eður nokkra adgiord þar at hafa edur eig. Einn þeir dæmdu að allt skyldi standa til næstu fardaga kyrrt. Því dæmdum vær Arnor finnzson saklausan við greindan Hans kongdomsins vegna um þessa sauk. Jtem í annari grein dæmdum vier arnor finnzson skyldugan að taka fyrr greind-
 aú mann Þorstein Þorlaksson nu fyrir Alþingi og færa opt-
 nefndum Hans. Suo og dæmdum vær Þorstein Þorlaksson
 aiett fangadan. huar sem hann jrði fundinn. Og til sann-
 inda hier um setium vier fyrr nefndir domsmenn vor jnsigli
 fyrir þetta domsbref skrifad á Aukrum í hraunhrepp á
 Mirum laugardægin í helguviku á sama ari og fyrr seigir.

427.

2. Júní 1515.

á Ökrum.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Hans Eggertssyni, „kongs umboðs-
 manni yfir Íslandi“, um það, hver vera skyldi afhendingar-
 maðr að peningum Þorsteins Þorlákssonar.

Dómabók Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni í 4to, bls. 80—81, skr.
 c. 1608.

Domur um fiar afhending.

Það gíaurum vier vígfus þordarson. Narfi Elldinzson.¹⁾
 Salamon Einarsson. Jon Jonsson. Runolfur Arnason. Jon
 Hallzson. Olafur Codransson. Magnus Olafsson. Þorbiorn
 Guderandzson. Magnus hialltason og Jon Jonsson²⁾. Godum
 monnum vitanligt með þessu voru opnu brefi at þa er lid-
 it uar fra hingadburd vors herra Jhesu christi m d xu ar
 miduikudægin í fardagaviku³⁾ í Eskiuholti í Borgarfirði á
 þingstad riettum vorum vier í dom nefndir af ærlegum

1) Svo. þ. e. Erlindsson. 2) Svo, og vantar einn dómsmanna,
 sem verið hefir Vermundr Oddsson, 3) þ. e. 23. Maí.

dandis sueini Hanz egertsyni mins herra kongsins vmbodzmanni yfer Islandi. að skoda og dæma um huer afhendingarmadur skyldi vera á peningum sem Þorsteinn Þorláksson hefði att. edur með haundum haft. Nu sakir þess at Olafur skilgetinn sonur Þorsteins Þorlákssonar var stefndur af Arnori finnzsyni þar þá fyrir hans egertsson. til laugligs andsuars. huort hann skyldi vera laugligur afhendingarmadur á greindum peningum edur Arnor finnzson. Nu af því að laugin skipa að erfingi skal suara aullum malum fyrir þá menn sem vtleðarverk giora á meðan hann er í vtleð. Því dæmdum vier fyrr nefndað mann Olaf Þorsteinsson laugligað afhendingarmann allra laugligna skulda þeirra sem með laugum syndist á fie Þorsteins sannar vera. Hier með dæmdum vier Olaf Þorsteinsson skyldugan saman að reka og reka lata alla fyrrsagða peninga sem af geingi skulldum og síðan framleida bæði kuika peninga og dauða vnder sinn svarinn Bokareid sem hann vissi framast. og aunguo afleyna og tveir skilríkir mepp með honum. Enn allt það sem af geingur skulldum. skal hann afhenda Arnori í hönd edur hans vmbodzmanni jnnan xiiij nætta. allt það hann gietur áhendt. Enn það í haust sem nu verður eigi fundit. Enn Arnor afuendi Hann egertzsyni það ut eptir sem Olafur hefur golldit edur hans vmbodzmanni allt það sem hann fær og minum herra konginum til heyrer. Og til sanninda hier um setjum vier fyrrnefndir menn vor jnnsigli fyrir þetta domsbref skrifad á Aukrum í hraunhrepp á Mirum laugardægin. í helguviku á sama ari og fyrr seigir.

428.

1. Júlí 1515.

á Öxarárþingi.

SÁTTABREF þeirra Grims bónda Pálssonar og Þorleifs sonar hans af einni álfu og af annari Vigfúsar lögmanns Erlendssonar og Hólmfríðar systur hans um allan hugmóð, heimsóknir, fjárupptektir og „sér í lagi um réttarbót Hákonar kongs, sem þeim hafði mest á millum þorið“ (Nr. 147).

A.

AM. Fasc. LXVII, 2, frumrit á skinni. Þrjá innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú dottin frá. „Þetta bref feck eg til eignar 1725. fra Orme Dadasyne. hann mun það funded hafa i Bæ epter Gudrunu Eggertsd(ottur) dauda. Eg hefi það accuraté afskrifað“. — AM. 238. 4to bl. 93, Bessastaðabók, skr. c 1570, beint eptir þessu eða öðru samskonar frumriti.

koppia af sattmala j millum grims ppals-
sonar og vigfus Ellindssonar.¹⁾

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda herra stefan med gudz nad biskup j skalhollte og herra Gottskalk med samri nad biskup æ holum. brøder narbi a helgafelle. broder arne æbote j þyckuabæ. Sira avgmvndur palzson. Sira einar snorrason. Sira jon arason²⁾. Sira petur palson. jon magnusson. brandur einarson. erimur jonzson. Einar einarson. Sniolfur hrafnsson og jon olafsson. kuediu gudz og sina kvnigt giorande ath þa er lidit war fra gvds burd þusvnd fimhvndrud og xv ar. sunnvdagin nærstan epter petursmessv og pals. a almenniligu auxarasþingi vorum vier j hia saum og heyrdum a ord og handaband þessarra ærligra dande manna. vigfvs bonda ellendzsonar laugmanz svnnan og avstan a jslande og hvstrv holfridar hans systur. af einne halfu. en erims bonda palsson og þorleifs bonda sonar hans af annare. ath svo fyrer skildu og vndertoludu. ath lostligvm³⁾ vilia huorratueggju adr nefndra manna at þeir skylldu uera alsattum satter vm allt þat sem huorer mattu til annara tala upp æ hugmod heimsokner fia upptekter og allar adrar agreiningar sem þeim og þeirra monnum hafdi a milli borit þær til. ath suo felldv feskipte þeirra a mille ath vigfus ellendzson laugman og [hans systur hvstrv holfrid⁴⁾ laugdvr fyr greindvm grime palssyne og þorleife syni hans jordina kirkivuog. kotuog og merkines.

1) Utan á bréfinu með hendi frá síðara hluta 16. aldar, að því er virðist Eggerts Hannessonar. — „Sat(t)arbrief vigfus erlinndssonar og hustru holmfridar. og grims palssonar og þorleifs grimasonar“ 238. 2) Arnason 238 (rangt). 3) lostuligum 238. 4) [hustru holmfridur systur hans 238.

sandgerði og straum til æuenligrar eignar og frials forædis. hier med vnder¹⁾ sama skilordi skyldu adur nefnder fedgar bihallda og eignast alla þa peninga sem fyrer nordan land liggia og adr skrifud syskin hofdu adr ahrært vpp¹⁾ a riettarbot hakonar kongs sem erv modrvvellir j eyiafirde og silfrastader et cetera. En uigfus ellendzson²⁾ skyldi eignast og ath sier taka til æuenligrar eignar og frials forædis þa peninga sem fyrer sunnan land liggia og suo heita Eingey og laugarnes. galmatiorn. kirkiuhofn. var þa nidrslegit j samri satt allt þat tilkall sem adur skrifvt syskin mattu hafa til fyr skrifadra fedga vpp a [ædur skrifada³⁾] riettarbot hakonar kongs ath ollum þeim hlutum til skildvm sem þeim hofdu til agreiningar ordit hier til sem þeir mattv fremst⁴⁾ med logvm giora. Og til samminda hier vm [settum vier fyr skrifader herrar vor innsigli fyrer þetta sættarbréf skrifat j sama stad deigi og are sem fyr seiger.⁵⁾

B.

AM. Fasc. XLII. 22, frumrit á skinni Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll döttlin frá. — AM. Apogr. 2904.

Sattargiordar Bref Bændanna⁶⁾

[vm eingey og laugarnes⁷⁾

Vier steffan med gudz nad biskup j skalholti. augmund med samri nad aboti j videy. þoruardur iuarsson officialis. þordur gudmunzson. Einar snorrason. helgi ionsson og ion Einarsson prestar skalholz biskupsdæmis [senda⁸⁾] Q. G. og uora kunnigt giorandi ad sub anno gracie Mdxv. a. almenniligu auxararþingi vorum vier vid staddir og til kalladir ath þessir menn allir geingu til eins handabanz. vifgus bondi Eirlenzson og hans syster hustrv holmfridur af einni alfu. en grimur bondi palsson og þorleifur bondi⁹⁾ sonur hans af annarri. ath suo firir skildu og vnder tauludu ath

1) sl. 238. 2) laugmann b. v. 238. 3) [b v. 238. 4) og frekast b. v. 238. 5) [et cetera 238. 6) [Utan á bréfinu með samtíða hendi. 7) [með hendi frá 17. öld. 8) [b. v. á spássiu. 9) Hér aptan við þetta orð er „X“ og úti á spássiu ritað „fals“ með yngri hendi; allt mun hér þó falslaust, nema bréfið alt (B) sé eitt falsbréf.

Þessir fyrrskrifadir bændur sættuzt fullum sattum vm alla þa hluti sem þa hafði aa greint og millum borit þar til. suo sem veri vm hugmóð heimsóknir fiarupptektir gripdeilldir ath aullu til greindu. Enn aungu fra skildu og sierliga vm riettarbot hakonar kongs sem þeim hafði mest aa millum borit. Skyldi adurskrifadur vigfus eignast æviðliga og ath sier taka þessar iardir. eingey og laugarnes. setberg. galma-tiorn og kirkjuhofn. Enn holmfridur sandgerdi. Enn grimur bondi og sonur hans þorleifur skyldu eignast ataululaust alla peninga firir nordan sem vpp aa riettarbotina horfa og þar med kirkjuuog j haufnum. arnarholtt og augurskelldu aa kialarnesi. skyldu þeir hier med alsattum satter. Ok til sannenda hier vm. festum vier vor jnsigli firir þetta sattar-giordar bréf skrifat i videy dominica letare iherusalem ari seirna enu fyrr seigir.

[voru þessar giorningsuottar af leikmonnum. jon odz-son. narfi sygurzon. narfi Erlenzson. ion hallzson og ion arnason og rvinolfur þorsteinsson.¹⁾]

C.

AM. 191. 4to, bls. 29 (bréfabók Jóns Hallssonar i Næfrholti, á skinni). — Prentað i F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 517—518.

Vier stefan med guds nad biskup j skalholtli. augmund med samre nad aboti j uidey. þoruardr juarson officialis-þordr gudmundzson²⁾. einar snorrason. helgi jonsson og jon einarson prestar skalholtzbiskupsdæmis send(um) Q. G. og uora kunigt giorandi ad sub ano gracie. M. d. xv. ar æ al-menniligu oxararþingi uorum (uer) u(i)d stad(d)er og til kall-ader ad þesser menn aller geingu aller³⁾ til eins handa-bandz. Vigfus bondi erlendzson og hans syster hustru holm-frid af einne alfu. En grimur bondi palsson og þorleifur bondi sonur hans af annare. ad suo fyrir skildu og vnder toludu ad þesser fyr skrifader bæendr sættuzt fullum sattum

1) Þetta er ritað neðan við bréfið með annari en samtíða hendi. Þessi nöfn koma ekki saman við sættargerðina sjálfa (A). Dagsetning og ártal hér er 2. Márs, 1516. 2) gugmundzson, skb. 3) Svo.

um alla þa hluti sem þa hafði á greint og j milli borit þar til suo sem uæri um hugmod. heimsokuer. fiar upptekter. gripdeilder að ollu til greindu en aungu frá skilldu og serlega vñ rettarbot hakonar kongs sem þeim hafði mest á millum borid. Skildi aðr skrifadr uigfus eignaz æuenliga og að sier taka þessar (iarder). eingey og laugarnes. setberg. galmatiorn og kirkiuhofn. en holmfridr syster hans æuenliga eignaz og að sier taka jordena sandgerði er ligr á rost-hualanesi j hualsneskirkju sokn. En grimur bondi og sonr hans þorleifur atolulaust alla þa peninga fyrir nordan sem upp á rettarbotena horfa og þar með kirkjuuog j hofnum. anarholtt og aðufuskeldu¹⁾ á kjalarnesi. skyldu þeir hier með alsat(t)um satter.

Og til sannenda hier um festum uier uor jñnsigli fyrir þetta sæt(t)argiordar bref.

429.

1. Júlí 1515.

á Öxarárþingi.

GRÍMUR bóndi Pálsson og Þorleifr sonr hans selja Hólmfríði Erlendsdóttur jörðina Sandgerði á Miðnesi fyrir Arnarholt og Ögurskeldu á Kjalarnesi.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar í Ríkisskjalasafni Dana, Gullbringusýsla Nr. 1, afskript gerð eptir „sinum original“ og staðfest við Öxará 18. Júlí 1704 af Runólfi Þórðarsyni og Gísla Jónssyni.

Það gioruð vier Grijmur Jonsson. Pietur Lofftsson. Magnus Arnason. Sæmundur Simonarson og Gunnsteirn Oddsson goðuð monnum kunnugt með þessu voru opnu brefi að þa lided var frá hingadbúrde vors Herra Jesu Christi M D og xv ar á sunnudæginu næstað Eftir peturs Messu og þalz á almennelegu Öxarárþinge. voruð vier j hia. sauð (og) heyrduð á ord og handa band þessara manna af Ejni alfa Grimur bondi pálsen og Þorleifur sonur hans. Enn af annari Holmfridur Ellendsdotter að so fyrer skilldu að grijmur pálsen og Þorleifur sonur hans selldu Holmfryde Ellinds Dottur jordina Sandgerði á Midnesi með olluð þeim

1) Svo.

gognuð og giæduð sem greindri jordu filger og fillgt hefur. Hier j mote gaf greind Holmfjrdur Ellendsdotter þeim fedguð grjme og Þorleife tuær jarder suo hejtande arnarholtt og Øgurskiellda. Liggia þessar jarder a Kialarnese. med olluð þeim gognuð og giæduð sem grejduð jorduð filger og fillgt hefur. Skillde huorutueggju suara lagariptinguð er sellt hefde enn þejr hallda til laga er keifft hefdi. Heyrduð vier þa ongvað askilnad þessara firrnefndra manna j milli. helldur kom þeim allt vel samað. Til sanninda hier vñ settuð vier fyrrnefnder menn vor jnnsigli fyrer þetta jardakaupsbrief. Skrifad j sama stad og are sem fyrr seijger.

430.

[1515].

Afsökunarbréf Björns Guðnasonar fyrir sakargiptir Stephans biskups til hans um töku á staðnum í Vatnsfirði.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 97—101, með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700.

Afsökunarbréf Biörns Guðnasonar.

Svoddan afsakan giöri eg Biörn Guðnason fyrir mig fyrir þær sakargiptir er j þeirri stefnu stodu sem Sera Griymur Þorsteinsson las fyrir mier föstudagin i Sæluviku i vor ed var¹⁾ j Breidadal j Önundarfirði. undir nafni biskups Stephans. hveriar er svo voru. ad hann gaf mig þá sök. eg hefdi rángliga med tekid gardin Vatsfiord og gardsinz peninga undað sijnu valldi og mot sijnum vilia. hvad mig er ovitanligt. hann hafi noekurn tijma under hans valldi verid. meir eunn adrar bonda kyrkiur i Skalholtz biskupsdæmi. eptir gömlum sáttmála er giör og svarinn var j millum kongs og Erkebiskups. og leinge hefur fyrir lög geingit i voru landi. Kom mig þessi stefna so höstug upp á. ad eg kunna hana aungleidis ad fara sakir stockotz tijma og lángs vegar og færleika sakir. sakir Järna og Hesta. því þotti mier ecki

1) mun vera 1. Júní 1515.

ohætt með fá menn að ríða fyrir mínum fiendum er upp á minn veg voru er mitt Líf og Heilbrigdu hafa umþagt¹⁾ sem byriast ma nær guð vill. Hefur greindur gardur Vatsfiordur verið í leikmanna valdi alla tíma það eg af veit. Enn þó eg hafi²⁾ og meðtekið hann. Þá hefur Björn Þorleifsson aður haft hönd að honum. Enn hvað eg hefi þar brotligur að orðid. Þá byð eg mig og mitt mál undir lög og landsins Ríett þó eg hafi á honum setið eptir dauðimanna dóm og öðru því skíali sem þar liggur fyrir. Enn ef biskup Stephan vill eða má með lögum nokkud tilta veita um Reikning og Jnstædu aður³⁾ fyrir greindrar kyrkiu. Þá byð eg það under skodan lærð(r)a og leikara³⁾. og byð eg mig til að standa optnefndri kyrkiu. allan Reikningskap þenna³⁾ mig ber eptir því ytazta³⁾ málðagar til finnast. að hun á. og fallið hefur svo langt fram sem dandimönnum lærðum og leikum þar er vel bera³⁾ með skyldu fyrir að svara. Enn eg afseigi allt ved pant eða taksetningar að samþykkiast upp í opt greindað gard Vatsfiord. Enn ef eg er hier ut af halldinn með magt eða nokkurri þvíjangan. Banni eða forbodi. so eg ná hier ecki lögum um eptir gamalli landsins veniu þá byð eg mig og þetta mitt mál og þessa mína sakargipt fyrir míns Herra kongsins naadir og Herra Erkibiskupsins í Nidarose og annað Ríkesins Raad í Noregi. að vitni allra dandimanna er Orð mín heyr. Anno.⁴⁾

431.

21. Júlí 1515.

á Bessastöðum.

ÓLAFR Asbjarnarson fær Jóni Einarssyni jörðina Kirkju-Njarðvík til fullrar eignar, en Jón fær hana aptr þeim Ólafi Dýðrikssyni, höfuðsmanni yfir skipi Sefrins Nordbys, og Hannesi Eggertssyni hirðstjóra yfir Íslandi; fékk hann þeim jörðina vegna Sefrins Nordbys konunginum til æfinlegrar eignar, nema hún væri leyst á tíu ára fresti.

1) svo = unnsagt. 2) hefi, hdr. 3) Svo. 4) Ártalið vantar, en bréf þetta gæti verið ritað um eða rétt eptir Alþingi 1515.

AM. 238. 4to bl. 45, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Brief fyrir Kirkiv¹⁾-niardvik.

Þat giorum vid Olafvr Kodransson (oc) Jon Sigvrdsson godvm monnvum vitvrligt med þessv ockrv opnv briefi. at vid vorvm þar i hia. savm oc heyrdvm a. at Olafvr Asbiarnarson medkendist at hann hefði fengit jördina Kirkiv-niardvik. med vpplagi Onnv Sniolfsdotter kvinnv sinnar. Joni Einarssyni. med fvlv handabandi. svo oc medkendist fyrr nefndr Olafvr Asbiarnarson þa þar med fvlv handabandi fyrir Olafi Didrikssyni. at þessi eñ sama jord Kirkiu-niardvik er liggvr i Kirkiuvogs kirkiusokū. væri æfñlig eigñ Joñs Einarssonar. eda þess sem hann fiengi hana. oc hann hefði fulla peninga vppborit sem honvm vel anægdi. var ec þar i hia. fyrrnefndr Olafvr Asbiarnarson. at optnefndvr Jon Einarsson fekk þessa somv jord advrskrifdvm monnvum. Olafi Didreckssyni. hofvdzmann yfir Sefrins Nordbi skip. oc Hannes Eggertssyni hirdstiora yfir Jsland. fieck (hann) þessa somv jord Sefrins Nordbys vegna oc minvm herra konginvm til æfinlegrar eignar. nema hvn væri leyst innan x vetra.

Og til sanninda hier um set ec Olafvr Asbiarnarson mitt innsigli med þessara manna innsiglvum fyrir þetta vitnisbvrðarbrief. skrifat a Bessastodvm lavgardaginn næsta eptir Þorlaksmessv. arum eptir gvds byrd M. D. xv ar.

432.

18. August 1515. í Kaupmannahöfn.

KRISTJÁN konungr hinn annar bannar Hansakaupmönnnum að flytja fisk frá Íslandi til annara landa en Englands, og leggur við missi einkaleyfis þess, er þeir hafi hér um feingið.

Dipl. Norv. VI, Nr. 659 eptir frumritinu á skinni i bæjarskjalsafni Lýbiku. Prentað áðr i Willebrandt's Hansische Cronick III, 86. Sbr. bréf frá 12 Aug. 1512.

1) á spássu.

Christiern wegen der Isslandischen fhart jn residentia Bergensi.

Wij Cristiern van gotsgnaden to Denmargken Norwegen der Wende vnd Gotten koningk gekorenn to Sweden hertogh to Slesswigk. Holsten. Stormarnn vnd der Ditmersckenn. greve to Oldenborch vnnnd Delmenhorst don wittick vnd openbare vor vns vnsze eruen vnd nakamen. jm rijke Norwegen. nha dem vnd als vnsze rijke Norwegen vnd dat kunthor. darsuluest. van etliken steden vnd jegen durch de vnnwontlike szegelatie jn Jsmlandt szere vorswacket werdt. vnd in kortten jaren vth voriger hanteringe vnd neringe mochte gebracht werden. szo willen vnd ordinerenn wij nhu jn bywesende vnd nha rade vnszer leuen getreuwen rijcks Norwegenn rede. der erwerdigisten erwerdigen vnd gestrengegn. hern Ericks ertzbisshops to Druntheimm pawestlike hellicheit legatt. hern Andrewes to Anszloo. hern Andor to Bergen. hern Hawschull to Staffuanger. bisshoppen. ern. Negels Hinricksson hauemesters vnd ern. Hinrickes Krummedickes riddere. vmme mitt framen vnd beste willen. des szuluen vnszes rijkes ock jnwanere vnnnd kunthors der glijken vmme vordenst. vnd willen alsze de dudesche copman darszeluest. vns vnd vnszen vorfaren gedan. vnd hen forder don willen vnd scholen. dat de szuluen stede szampt andernn hirnamals mit dem vijszke vppt olde vth Jsmlandt vortt jn Engelandt. vnd dar mit nicht in ere egegn offte enige ander hauen szegelen. offte loszen scholen. vnd dar jemandt vth vorgerorden steden hir entbauen donde vnd handelen worde. szo scholen alszdenne deszuluen stede. aller vnszer vnd vnszer vorfaren priuilegie begnadinge vnd rechticheide och touormijdinge vnszer rijke hauen strome vnnnd gebede. vorlaren vnd vorbraken hebbenn. vnd oft se dar nha in vnsze hauen strome vnd gebeden kamende worden. alsz denne scholen se van vns vnszen vogeden amptluden vnd beuelhebberrnn ernstlick mit schyppe vnd gude angeholden werdenn. vnd oft se ock derhaluen anderst ist schaden qwemen. dar to willen vnd scholen wij vnd der vnsze nicht schuldich offte geholden synn toantworden. Desszes

also to wydermeher getuchnisse js desser breue twoe eijnes ludes. de eyne bij vnszen leuen getruwen rijkes Norwegen reden. vpgenant. vorwarett. vnd de ander bij dem copmanne Bergen beszokende. vnd beijde mit vnszen secrete witliken vorszegelt. vnnd gegeuen to Copenhagen nha Christi vnszes hern gebortt dusent vyffhundert vnd jm veffteinden jare am szonauende infra octauas assumptionis Marie virginis.

Ex mandato dominj regis proprio.

434.

28. August 1515.

í Vatnsfirði.

TYLFTRADÓMR, útnefndr af Hans Eggertssyni höfuðsmanni fyrir sunnan og vestan á Íslandi, um skreið þá, er Englendingar höfðu eptir sett orlofslaust í Súðavík, og um fjártöku úr Vatnsfirði fyrir Birni Guðnasyni.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 65—75, með hendi Styrz Þorvaldssonar c. 1700. — Árni Magnússon hafði í höndum frumrit þessa dóms. og var það með hendi Björns Guðnasonar (sbr. bls. 431), en nú er það undir lok liðið.

Dómur um skreið Eingelskra í súðavíkj. og
burtflutning gots úr Vatsfyrði.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. sendum vær Olafur Gudmundsson. Biarni Narfason. Jon Einarsson. Jon Biornzson. Olafur Kodranson. Jon Einarsson. Jon Steinsson. Snorri Helgason. Gjysli Gudmundsson. Ormur Jonsson. Jatgeir Helgason og Pall Arason kvediu gudz og sijna¹⁾. kunnigt giorandi med þessu voru opnu brefi. ad þá er lidid var frá hingadburd vorz herra Jhesu Christi. M. ve. og xv. ár. á þridiudaginn næsta fyrir decol(l)acio Johannis Baptiste. j Vatsfyrði j Jsafyrði á almenniligu þriggia breppa þingi. vorum vær i dom nefnder af ærligum manni Hañs Eggertzsyni höfudzmanni fyrir sunnañ og vestañ á Jslandi ad skoda og dæma um þá skreið. er Eingelsker höfdu ordlofzlaust eptirsett i Súðavíkj. og Sira Jon Eyrekzson medkiendist i sijnu brefe. er hann skrifadi fyrskrifudum

1) Svo.

Hañs til að hann hefði j burt haft og hielldi einn Eingelsk-
 añ kaupmann eiga. var það sama bref þar upplest fyrir
 oss. enn Hañs kalladi vors verdugasta herra kongsins eign
 vera og verid hafa síðan hann var oleyfilega eptir settur í
 landit. Jtem í fyrstu grein kom þar frá fyrir oss tran-
 skriftarbrief ut af þeim domi sem dæmdur hafði verid á al-
 mennilegu Öxarðrþingi af tveimur tylftum. síðan samþykkt-
 ur af hjrdstioranum Dydrik þjning og tveimur lögmonn-
 um. og allri lögriettunni. lærðum og leikum. hver að svo
 er latandi j millum annara greina. að það gotz utlendskra
 manna þyskra edur Eingelskra sem oleifelega stendur eptir
 í landit. eignist kongur halft. enn halft kongs umbodsmad-
 ur og því kunnu vær j aungvañ mæta þann dom að riufa.
 helldur dæmum vær með fullu dðms atkvæði þessa sömu
 skreid vera og verid hafa síðan hun var oleyfiliga epter
 sett. fullkomliga eign vors heygbornasta herra kongs Krist-
 ierns. og þa sömu lærda edur leika sem hana hafa burt
 flutt skylduga aptur að gíalda undir full sannindi jñnañ
 mænadar. að heyrdum dominum jafnmýkla skreid edur adra
 jafnvirdta peninga. og þeim í hönd selia edur til þess heim-
 ilis færa sem optskrifadur Hañs Eggertzson gefur umbod til
 með að taka hier innañ syslu. eða svare fullri landráðasok
 við vorn Elskulegasta herra konginn.

Svo og ei síður vorum vær tilnefnder af þrattgreind-
 um valldzmanni að skoda oc jnvirdulega at ransaka og fulln-
 adar doms atkvæði á að leggja hverra svara edur sekta
 þeir menn skulu skylduger verda við kongdominn sem svo
 kunna oforsialiger. jllgiarner edur orðdvander fyrir finnast
 að halda þa menn með magt. hylling edur styrking sem
 adur hafa lðgsamder domar á fallid og utlægir hafa dæmd-
 ir verid. edur þa sem með öllu hafa obotaverk giort. svo
 að vor naadugasti herra kongurinn fær aungvañ sinn Riett
 ut af þeim. og ei helldur þeir sem þessir menn hafa við
 brotid. sem utlegdarverkiñ hafa giort. Nu af því að svo
 stendur í vorum landslögum í Riettarbot kong Magnúsar
 Haakonarsonar¹⁾ j niillum annara greina. þar hann svo seig-

1) Hér hafa þeir vilt á konungunum Magnúsi lagabæti Hákon-

er. Svo leggium vier landrāðasök á alla þa sem ohlydni. samhelldi edur samhleypti giora til þess að styrkia jllgiordamenn i moti krununnar Rietti og landsins lögum og þa sem draga þa undan laga Refsingum þeim sem þeir ero verder fyrir sakir sinna brota. því vitum vær ei sannara eptir þessu settu og samþycktu lögmalí og mörgu öðru hier til hniygur. enn þeir sie þeirri sök sekir. sem Riettarbotiñ jñne heldur. og því er það vor settur domur og samþyckur. með fullu doms atkvæði. að þeir sie sanner landrāðamenn sem svo ofbelldner verða við vorn naadugasta herra konginn.

J pridiu grein voru vær til nefnder af tíjtskrifadum Hañs Egertzsyni. hverir þeir menn skulu vera til sekta og sakfella við kongdominn sem burt höfdu haft ur Vatzfijrdi bæði kvika peninga og dauda. ra(u)fad þar og reifad gardinn sijdañ á hann fellu lög samder domar. eptir vors heygbornasta herra kong Kristierns brefi er hans Elskulegasta naad hafði Bijrni Gudnasyni utgiefid upp á greindañ gard Vatzfiörd. hvorer domar þar voru sijdañ i greindum stad upplesnir öllum áheyrandi þeim þa hielldu gardinn. og þar eptir sijdañ af greindum Bijrni kyrsettir allir. peningar og undir kongsins lás. frid og biskarmelsi lyst. Og nu sakir þess. að vær vissum giðrla hverer domar þar höfdu á fallid. og svo voru þeir enn nu þar fyrir oss upplesnir og eptir þessum domum og öðrum laga atferlum er greindur Biorn hafði á gardinum og peningunum haft þa heyrdur vær optgreindañ Biorn lysa þar fyrir greindum kongs umþodzmanni Hañz Eggertzsyni fullri ránsök á alla þa menn sem þar hefði i nockrum burtflutninge verid kvikra og dauðra peninga með hveriu nafni sem hvör væri og þar voru þa með ánefnu nafni fyrir oss og öðrum með sökudu maali upptaldir. Enn saker þess að vor landz lagabok seiger svo. Ránsmenn sie obotamenn hvar sem þeir verða tekner. Enn þar var einginn fyrir fangadur sem oss þykia laugiñ ávijsa því kunnu vær þar ecki að sinni dom á að leggja. Heyrdu vær og allur annar almugi þar samankomin. að tíjtskrifadur Hañs

---

arsyni og Magnúsi smek Eiríkssyni. Þetta er einmitt ár réttarbót Magnúsar smeks frá 11. Dec. 1342 (Dipl. Isl. II, bls. 765).

Eggertzson fyrirbaud öllum og sierhveriam hysa þá edur heima eda nockrar biargir ad veita. helldur skyldadi hann til og krafði almugann upp á kongdömsins vegna. grippa þa og taka hvar þeir kynni vera utaá gridastada. skyldi hver ódrum bód giora. ef sialfir væri eeki megtugir. og flytia þa svo sem lög giora ráð fyrir á flet systumans. ef sialfir fá ei skadlaust geint. þar til lög falla á medal þeirra. hverier ad svo heita. Halldor Jllugason. Ari Þorarinsson. Olafur Asbiarnarson. Jon Þorsteinsson. Hafliði Jonsson. Jon Sigurdsson. Markus Magnusson. Þorolfur Sigurdsson og Magnus Gudmundsson.

Samþykkti þenna vorn dom med oss þratt skrifadur Haús Eggertzson kongs umbodsmann med ódrum godum monnum. sem þar voru saman komner. og setti sitt Jnsigli med vorum fyrnefndra domsmanna Jnsiglum fyrir þetta domsbref. hvert er skrifad var i sama stad og ári deigi sijdar enn fyr seigir.¹⁾

434.

15. September 1515. á Brjanslæk.

STEPHÁN biskup i Skálholti vígir kirkju i Sauðlauksdal með ákveðnum máldaga og skipar þangað bæi þá i Patreksfirði, sem liggja milli Tálkna og Straumness með öllum rétti og rentu, og veitir öllum réttskriptuðum mönnum fjörutíu daga aflausn, sem vitji kirkjunnar með góðfýsi og bænagerð.

AM. Apogr. 1330, eptir frumriti Sauðlauksdalskirkju „accurate collatum 1726“. Árni og Ormr Daðason lýsa innsiglinu. Sjá bréf 15. Sept. 1514 (Nr. 395).

Ver Steffan med Guds nad biskup j Skalholti giorum godum monnum kvnnigt med þessv voro opnv brefi ad j heidr wid allzmehtvgañ gud hans vel signvðv modr jungfrv sanctam mariam og alla guds helga menu einkaáliga og sierdeiliss vid sælan thorlacvm biskup. hofum wer vigt kirkina j sauðlaugsdal j patrifirdi med þeim maldaga sem

1) Þ. e. á höfuðdag sjálfan, 29. Aug.

skrifadr er j þui brefi sem hier er med fest. skipande hier med ad auk þær jarder og bæe til greindrar kirkiu sem liggia j patrifirde j mille talkna og stravnnes med tiundvm og lysitollum og allre þeirre rentv og rett sem þingv-nautum ber ad veita sinne soknarkirkiu fyllmecktvgrí. jtem gefum wer j guds trausti ollum rettskriptvdum monnum .xl. daga aflat j huert þat sinn er þeir vitia med godfysi greindr-ar kirkiu ad heyra þar guds embætti. eda flytia fram gud-ligar bæner sier til saluhialpar og odrum. oc til sannenda hier wu festvm wer wort junsigli fyrir þetta kirkiu vigslu bref skrifad a brianslæk a bardastrond jn octava nativitatis beate marie virginis anno domini 1515 d. xv.

435. 29. September 1515. í Skálholti.

STAÐARBRÉF út gefið af Stepháni biskupi í Skálholti handa Magnúsi subdjákna Eyjólfssyni fyrir Selárdal í Arnarfirði.

Bisk. Skalh Fasc. XIII, 12, frumrit á skinni, og er kringlótta inn-sigli Stepháns biskups hið meira fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 2465 með hendi Árna Magnússonar.

veitingar Bref fyrir Selárdal.

Universis christi fidelibus presentes literas inspecturis vel audituris Stephanus dei gracia episcopus Skalatensis salutem jn domino sempiternam.

Noueritis nos ecclesiam sancti petri apostoli jn selardal j arnarfiord Skalatensis diocesis per mortem domini lopteri philippi sui ultimi rectoris vacantem. dilecto nobis jn christo filio magno eyolui subdiacono nostre diocesis cum omnibus suis juribus libertatibus et pertinencijs habitis et habendis preter porcionem ecclesie rite ac canonice contulisse per-petuis temporibus juste et libere possidendam dummodo no-bis nostrisque successoribus canonice intransibus debitam ex-hibuerit obedienciam reverenciam et honorem. Jn cuius col-lacionis testimonium Sigillum nostrum presentibus est ap-pensum. Datum in residencia nostra Skalatensi in festo sancti Michaelis archangeli anno domini. 1515 d. xv.

436.

24. Október 1515.

í Vaðnesi.

VITNISBURÐUR um lýsing Ástríðar Özurardóttur um landamerki Snæfoksstaða, Miðeingis og Ásgarðs í Grímsnesi.

Bisk. Skalh. Fase. XI, 12, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2439 „accurate“. — Gömul afskrift frá c. 1570 er í AM. 238. 4te bl. 26—27 (Bessastaðabók) = b.

landamerkiabref milli miðeingis og snæfo(g)lsstada.

Þat giorum við¹⁾ kolbein andresson halldor magnusson ok gizaur þorleifsson¹⁾ at vier vorum þar hia heyrðum aa ath astridur auzaurardotter ærlig dandi kuinna hver er var heil at skynsemi en litid midur en attræd ath alldri. ok hafdi væxit²⁾ vpp í miðeingi lysti suodan aurmerkium ok landamerkium millum snæfofstada nedan at en asgardz ofan at.

Jn primis ath miðeingi ætti landeign audrvmegin í tiarnarholum ok suo ofan í raudhol ok þadan sionhending í kolgrafarhol ok sidan í far þat sem geingur fram í alftavatn. En firir ofan til moz vid asgard. skyllði miðeingi eiga sionhending vr fuglsþufuhol firir nedan þreyngis³⁾. ok ofan í mosavallarbrvn sem geingur vt í alftavatn. hier epter villdi hun sveria ef þurfa þætti ath hier taladi eingin vpp aa ok e(c)kert tuimæli heyrði hvn a leika fyrr en nu firir stutto.

Ok til sannenda hier vm festum vier vor þisigli firir þetta vitnisburðarþref skrifat í vadnesi in profesto sanctorum martirvm crispini et crispiniani anno domini Mdxv.

437.

27. Október 1515.

í Skálholti.

BRÓÐIR Freysteinn Haldórsson gefr klaustrinu í Viðey, með samþykki Haldórs Brynjólfssonar föður síns, jörðina Vaðnes til æfinlegrar eignar.

AM. 238. 4te bl. 15, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Vadnesi.

Vier brodir Avgmrvndvr med gvdz nad aboti j Videy

1) Svo, a og b. 2) vaxit b. 3) Svo a; þreyngis b.

giorvm godvm monnvvm kvnnigt med þessv vorv opuv brefi at vier hofvm verit til ordz med Halldor bonda Bryniolfsson vm jordena Vadnes. sem brodir Freysteinn hans sonvr hefvr inlagtt oc gefit klavstrinv j Videy til æfinligrar eignar med ollv því sem greindri jordv fyllger oc fyllgt hefvr at fornv oc nyiv oc þar med. v. kvgilldi. medkiennidzt greindvr Halldor Bryniolfsson at hann samþykkti. styrektti oc stodvga giordi þessa iūgiof af sinvm parti oc æfinliga halldazt skyldi.

oc til sannenda hier vm setti hann sitt insiglli med vorv insiglle fyrir þetta bref skrifad j Skálholtu in profesto apostolorum Simonis et Jude anno domini M. d. xv.

438.

29. Október 1515.

í Skálholti.

TYLFETARDÓMR klerka, útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti, um kærur biskups til Björns Guðnasonar fyrir dómrof, misþyrming á Jörundi presti Steinmóðssyni og fleira; dæma þeir Björn óbótamann, fallinn í bann af sjálfu verkinu og fé hans öll föst og laus fallinn undir konung og biskup.

AM. Fasc. XLII, 24, frumrit á skinni. Öll innsiglin (13) eru dottin frá. — Fasc. XLII, 23, annað frumrit á skinni, og eru sömu leiðis öll (15) innsiglin dottin frá. — Apogr. 2929. Dómr þessi finst hér og hvar í skjalabókum með raungu ártali (1520).

biarnar gvdnasonar domur.¹⁾

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra. Senda broder²⁾ augmundur med gudz nad aboti j uidey. einar snorason officialis heilagrar skalholtzkirkju. helgi jonson. jon hedinsson. jon þorsteinsson. sæmundur arnason. teitur þorsteinsson. asgrimur þordarson. jon jonsson. pollakur landbiartsson. steingrimur gudmundsson og steffan þorgilsson klerkar skalhollz biskupsdæmis kuediu³⁾

1) Utanú XLII, 23 með gamalli hendi. Utan á XLII, 24 stendr með ekki miklu yngri hendi: „Domur biarna gvdinasonar“. 2) sl. XLII, 23. 3) kuidiu XLII, 23.

guds og sina. kunnigt giorandi að þá er lídíd uar frá hing-
 adburd uors herra jhesu christi. M. d. og. xu. ar. manu-
 dagin næsta fyrir allra heilagra messu j skalholli. vorum
 uær j dom nefnder af ærligum herra og andarlígu¹⁾ fau-
 ur biskup²⁾ steffani með gudz náð biskup j skalholli. að
 skoda og dæma um þá klogun sem biskupin kíærði til
 biarnar guðnasonar. j fystu grein að hann hefði rófið þann
 dom sem dæmdur uar af sex prestum. herra laugmannin-
 um uífusi ellínzsyni og fimm laugrettumönnum. og lesin³⁾
 uar j augri að hans heimili. Ítem j annari grein að hann
 hefði ognad dauda prestinum⁴⁾ síra jorundi steinmodzsyni j
 halfkirkíuni j sudaík hafandi⁵⁾ hann út af henni með of-
 ríki under prisund og auerka sem hann og hans menn
 gjordu honum. rífu af honum klæðin og skaru. Morgu audru
 [hann súíuirdandi⁶⁾] þá er hann uar j kirkíunar og mín-
 s herra biskupsins erendum. nú sáker þess að uær heyrðum
 að sagður bíorn guðnason uar stefndur j sumar á alþingi
 að aheyra⁷⁾nda⁸⁾ herra gottskalk biskup a holum og allre
 laugríettunne. Nú af því að suo stendur j lanzlaga bókin.
 að þar sem maður helldnr ecki laugsamdan dom þá er
 hann sekur. ííj. Morkum uíð kong enn mork uíð sakar-
 abera og hallda dom sem adur. j annari grein kom fram
 fyrir oss að bíorn og hans fylgíarar hefði⁷⁾ haft uppi kirkí-
 una j sudaík. með þreyngingum. ognandi prestinum síra
 jorundi dauda með mikilli forfæling og fyrir hræðslu sáker
 hafði hann sig út af kirkíunne. gripinn af bírni og hans
 fylgíorum. sleiginn síðan og bárin. rífin [og skorin af hon-
 um⁸⁾] klæðin. Þetta gjordi bíorn guðnason. jon síguatzson.
 loptur guðmundzson og fleír þeirra fylgíarar. og híer upp
 a sor síra jorundur fullan bokareíð og .íj. skíluíser menn
 með honum epter því sem hann uar til krafður af biskup-
 inum að bera uítni heílagrí kirkíu. því að heíla^x anda náð
 til kalladre og að suo þrofudu og fyrir oss komnu dæmd-
 um uær fyrr nefnder domsmenn stefnuna lauglíga og fyrr

1) andalígu XLII, 23. 2) sl. XLII, 23. 3) XLII, 23; lesíð 24.
 4) hafði XLII, 23. 5) [svíuirdandi hann XLII, 23. 6) aheyrdum
 XLII, 23. 7) hafði XLII, 23. 8) [af honum og skorin XLII, 23.

nefndað biörn guðnason retliga¹⁾ fyrir kalladan. uar hans beitt og kraft²⁾ og kom hann ecki og einginn af hans hendi og þui dæmdum uær hann sekan mork j stefnufall. Jtem fyrir domrof dæmdum uær titt nefndan biörn guðnason sek-an .v. morkum uid biskupin og skylldugan ad hallda dom-in med ollum sinnm greinum og artikulis og alla adra doma þa sem biskupin hefur latid dæma yfer honum eink-anliga þa sem hlíoda upp a uatzfiord med þeim greinum sem þar ad luta. Jtem j annari grein um þær hrakningar er hann giordi prestinum sira jaurundi finnum uær skiluis-liga skrifad j laugum heilagrar kirkiu. ad huer sem mis-pyrmer klerk eda klaustramanne med heiptugri hendi fellur³⁾ j hann af sialfu uerkinu. Suo og eigi sidur stendur þat⁴⁾ skyrft skrifat j kristnum retti ad huer sem hefur mann ut af kirkiu med uelum eda⁵⁾ ualldi eda einhuerium suikum þa skal hann sliku sekur sem hann hefði drepid hann j kirkiunni. luta hier og ad hniga⁶⁾ margar adrar greiner j kirkiunnar laugmali ad sa uerdur obotamadur sem hennar frid brytur eda raskar. þui dæmdum uær med fullu doms atkuædi aull fie biarnar guðnasonar faust og laus fallin und-er kong og biskup med þeim skilmala sem login seigia vm onnur obotamal ad ollum skulldum adur afluktum og saka-fiam huerir sem hellzt þau þar þne eiga leiker eda lærdir. Jtem og⁷⁾ dæmdum uær orm bonda jonson afgreid(s)lumann allra skullda suo ad afgreida umbodsmonnum kongsüns og kirkiunnar. þad sem þeim er til dæmt. Enn ef hann fyrir nemst og uill ecki af greida. þa sie upptæker peningarner kongs umbodsmanni og kirkiunnar med godra manna yfer-syn ad holdnu þui aullu sem fyrr seiger um skullder og sakafe.

Samþyckti þenna uorn dom med oss steffan med guðs nad biskup j skalholhti og setti sitt jnsigli med uorum fyrr nefndra domsmanna jnsiglum fyrir þetta domsbref skrifad j skalholhti a sama deigi og⁸⁾ are sem fyrr seiger.

---

1) rettiliga XLII, 23. 2) krafid XLII, 23. 3) falle XLII, 23. 4) sl. XLII, 23. 5) og XLII, 23. 6) sl. XLII, 23. 7) sl. XLII, 23. 8) XLII, 23; sl. XLII, 24.

[Bíðum uær sira jóni einarssyni að lesa þetta domsbref fyrir orme bonda jónssyni suo hat(t) og skilid að hann megi uel heyra ef hann uill. og seti sitt jnsigli að secundam caudam að hann hafi þetta uort bod fyllt og fai sidan sira belga jónssyni j hendur j stafholtti et cetera.¹)

439.

4. Nóvember 1515.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti lofar söng að bænhusi því, sem Þorbjörn Jónsson hefir látið gera á Ósi í Steingrímsfirði; skal þar vera æfinleg bænþús skyld og Þorbjörn leggja þar til ákveðið fé, en biskup veitir öllum réttskriptuðum mönnum níu daga aflát, er sækja þangað heilagar tíðir með góðfýsi eða gera þangað nokkra góða hluti.

AM. Fasc. XLII, 25, frumrit á skinni meirt af fúa. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 813 (afskr. staðfest í Skálholti 3. Júlí 1712 af Árna Magnússyni).

Vær steffan með guds nad biskup j skalholtti giorum godum monnum kvnigt með þessu uoru opnu brefi að uier hofum j heidur uid almattigan gud jungfru mariu og enu heilugu aunnu lofad saung að því husi sem þorbiorn jons-son hefur giora latid a osi j stadar kirkju sokn j steingrims-firdi með þeim skilmala að þar skal uera æfinliga bænhus skylda. Skal greindur þorbiorn bondi gefa .ij. kvgilldi og suo micid j jordunni sem þau megi fæðast æ þessu bænhusenu. skulu þar syngiazt .xij. messur arliga og giallda presti. .v. aura. að auk motu. hier með gefum uær ollum og sierhuerium riettskriptudum monnum 1x daga aflat j huert sinn er þeir sækia pangat heilagar tider með godfysi gefa pangad lysingar eda pryda heilagt alltari. eda giora pangad nockra adra goda hluti. Skal þessi uor skipan standa æfinliga og obrigduliga hier epter. Og til sanninda hier um festum vier uort jnsigli fyrir þetta bref skrifad j skalholtti.

1) [Þessi klausa Stepháns biskups er rituð með öðru bleki en sömu hendi neðan við frumritið í XLII, 23, en stendr ekki í XLII, 24.

Dominica die infra octavas omnium sanctorum. anno domini. M.^o d.^o x.^o v.^o

440. 6. December 1515. í Vatnsfirði.

VITNISBUÐUR um samtal þeirra Stepháns biskups í Skálholti og Björns Guðnasonar 30. Júní 1515 á Þingvelli um kærur þær, er biskup hafði til Björns.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 103–105, með hendi Styrks Þorvaldssonar c. 1700.

Samtal Biskup Stephans og Biörns Guðnasonar
á alþingi.

Það giðrum vær Hannes Eggertzson. vors Høybornasta Herra kongsins þienare og umþodsmann i Jslandi. Vigfus Þordarson. Arnor finsson. Jon Jonsson. Þorleifur Örnolfsson. Jon Biörnsson. Jon Narfason. Jon Magnusson. Jon murti Narfason. Þordur Einarsson og Jon Arnason. godum monnum viturligt. med þessu voro opnu brefi þá er lidid var frá guds burd M. d. og xv. ár. á laugardaginn næstañ eptir Pieturs messo og Þálz um sumarid¹⁾ á Þingvelli á almenniligu Öxarárþingi i Lögriettu vorum vier i hið og heyrdum á. á vidrædu og ordtök herra Stephans biskups i Skálholtti af annari álfu. en Biörns Guðnasonar af annari. hvor svo voru. ad greindur Biskup Stephan lagde nockur sakferli til greinds Biörns um ein og önnur þing er biskup Stephan sagdi hann hefði brotlegur ordid vid heilaga kyrkiu og sig. og sagdist hafa látid gánga dom á hans mál og so Bannsungid hann. gaf greindur Biörn guðnason það svar fyrir sig og sitt folk. ad hann villdi giarnañ audmiukliga j allri hlydni blifja. fyrst ad upphafi vid gud. heilaga kirkiu. og hennar formann. og baud sig og beiddist af biskup Stephan ad hann skyldi leysa sig og sitt folk. og hann villdi giarnañ hana taka med allri hlydni og audmykt. og svo bæta vid heilaga kyrkiu og hennar formann hvad med sann-

1) P. e. 30. Júní.

indum kynni firir finnast og Ransakast af godum monnum skilvijsum. ad Biörn hefði brotlegur orðid. svo hann kynni ei afbótun fyrir ad koma. enn það fleckst ecki. ad biskup Stephan villdi hann leysa eða hans folk utan hann legði aptur gardinn Vatsfiord. er optgreindur Biörn hafði það ad hallda. og fyrir litlu ad sier tekid eptir því sem dandi menn höfðu honum hann áður tildæmdt sem¹⁾ vors Höybornasta Herra kongsins naadis stadfestubref uppa hlyder greindan dom og gard Vatsfiord. Enn optgreindur Biörn sagdist það ecki kunna ad gjöra því hann villdi hallda vors Elskulegasta herra kongsins bref fullmegtugt til hanz verdugu náðar sem það tilhlydir og vors verduga náð hefur honum það utgiefid.

Og til sanninda hier um. settum vær fyrrnefnder menn vor Insigli fyrir þetta vitnisburðabref. hvert skrifad var i Vatsfyrði i Jsafyrði festum Niculai Episcopi Anno 15. og 15.

441.

7. December 1515. í Grímstungum.

Dómr klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um fiskatolla — fjórðung fiska af hverjum vermanni frá Mäsbyðum og til Fossár — til kirkjunnar á Hofi á Skagaströnd, og kallast tollar þeir Ólafstollar.

AM. Fasc. XLII, 26, frumritið á skinni. Af 7 innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3428. — Á afskrift af þessum dómi, sem er í Landeskjalasafninu, og staðfest hefir verið á Hólum 16. Júlí 1780 af Jóni Árnasyni staðarráðsmanni, stendr ritað: „Upplesið í manntalsþingsréttinum á Vindhæli þann 27. Júlí 1784 testerar M. Gíslason. Lesið fyrir manntalsþingsrétti á Vindhæli þann 23^{ia} Maí 1829 testerar Blondahl“.

fjlskatollzdomur fyrir hofe a skagastraund.
kallader Olafstollar.²⁾

Þat giorvm vier sira ion arason radzmadur heilagrar holakirkiv. nichulas vilhialmsson. olafr ionsson. hallvardur biarnason. smiofur ionsson og petur palsson godvm monn-

1) leiðr.; til (1) hdr. 2) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600.

um viturligt med þessv voro opnv brefi. at arvm epter gvds burd. M. d. og xv. ar þridivdagin næsta fyrir presentacio marié¹⁾ a flugumyri i skagafirdi voro vier i dom nefnder af uorvm herra og andaligvm favdur gottskalk med gudz nad biskup a holum at skoda og rannsaka og fvlfnadar- dom a at leggja hvat oss lititz lavgligatz rettazt og sannazt vm þa akierv er fru solveig abbadijs a stad a reynninesi kiærði til brandz olafssonar at hann hefði ei golldit þann fiskatoll sem hann atti at giallda kirkiunni a hofi a skaga- strönd og maldagi kirkivnnar inne hiełt at hver maður uæri skyłldur sem til vers væri at giallda kirkivnni a hofi fiska fiordvng fyrir mitt svmar. enn annađ vpp fra þeir sem leingur væri til siofar. kom þar og fram vitnisburdur tueggja manna at svo hofdu borit at þessi tollur hefði golld- in verit til fyrr greindrar kirkiv fra masbvđvm og til fossar vppa .xl. vetur eða leingur svo þeir vissv og avngvan heyrđv þeir at finna. var fyr greindur brandur olafsson stefndur i fyr sagdan stad og dag af adur greindri fru solveigv abba- dis a fyrrsavgdv klavstri. þvi in nomine domini amen. at guds nad til kalladri dæmdvm vier fyr greinder prestar stefnuna laugliga og adur greindan brand olafsson rettliga fyrir kalladan og skyłldvgan at giallda adur greindan fiska- toll kirkivnni a hofi a skagaströnd eða hennar vmbods- manne og þenna fyr greindan olafstoll ævinliga kirkivnnar eign a hofi vera og verit hafa og hvern þann skyłldvgan sem til siofar væri giordur manvd eða leingur at giallda opt nefndan fiskatoll fiordvng fyrir mitt svmar enn annan vpp fra midiv svMRI fyr greindri kirkiv eða hennar vmbods- manne i adur greindu takmarki fra masbvđvm og til foss- ar en iij aura sekt hver sem ecki gelldur og tvigillda aptur tollinn og lata til reidv þegar vmhodsman kirkivnnar heimt- er at avly svo profvdy og fyrir oss komno.

samþycti med oss þenna vorn dom virdvligur herra og vor andaligur fader gottskalk med gvds nad biskup a holvm og setti sitt incigli med vorvm inciglv fyrir þetta domsbref er skrifat uar i grimstvgum i vatzdal favstvdag- in næsta fyrir concepcio marie a sama ari og fyr seger.

442.   1515.   á Barði.

NARFI Ingimundarson kvittar Brand Pálsson um andvirði jarðarinnar Gautastaða í Fljótum.

Skjalabók Landaskjalasafnsins í 4to, bl. 25^b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Kuittunar Bref fyrir Gautastaudum.

Þad Giore jeg Narfe Ingemundarson Godum monnum vitanliggt med þessu minno opnu Brefe ad eg medkiennist ad eg hefe fulla og alla peninga vpborit af Brande palssyni sem mjer vel æ nægir og skilid var fyrir jordina Gautastadi j fliotum er liggur j hnapstada kyrkhusokn. Þuj gef eg hann kuittan og akiæruleusan vīm þad jarðarverd.

Og til sanninda hier vīm set eg mitt jncigle fyrir þetta kuittunar Bref huortt skrifad var æ Barde j fliotum arum epter Guds burd Anno 1515 år.

443.   [1515].   í Ögri.

[15. Júlí 1516].

ÞORVALD prestur Nikulásson gerir og gefir, eptir undirtali við Ragnhildi Bjarnadóttur, alla menn Björns Guðnasonar frjálsa og kvitta um alla sök og sókn og alt skaðræði, sem hann þóttist af þeim hafa feingið, „sérdeilis tilskilið það rusk og rask, högg eðr slög, sem til kom með þeirra monnum á Holtseingi“, en skilr þó undan þessari kvittan Helga Pálsson, nema meðan hann sé undir vernd Björns eða Ragnhildar.

AM. Fasc. LXIV, 14, frumrit á skinni. Tvö innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú dottin frá. — Björn Guðnason er á lífi þegar þetta bréf er ritað, en hefir þá annaðhvort verið erlendis, þegar þessi kvittan samdist, ellegar þá í banni eptir dóminn frá 29. Okt. 1515 (Nr. 438), og þykir mér það fult svo sennilegt, og árfæri eg því og bréf þetta eptir því.

Kuittunarbref sem sira Þorgils Nikulasson gaf Ragnhilddi vpa nockrar sakir sem hann atti ad Birni Guðnasyni og hans monnum.¹⁾

Þat giorum uier Jon nafason. Þorgautur olafsson. og tristram buason godum monnum viturligt met þessu voro opnu brefi. at uier medkennunz at vier uorum j hia æ læk (i) dyrafirdi. saum og hefðrum ðá ord og handaband og fullan skilmala tueggia ærligrá manna. af einni alfv ragðhildar biarnardottur²⁾. enn annari sirá þorgils nichulassonar. at so under tauludu og fyrer skildv at greindr sirá þorgils nichulasson giordi og gaf med fullkomnum giorningi alla menn biarnar gvdvnasonar³⁾ bændr og bulausa. fri frialsa kuitta og at aullu ðakiærvlausa fyrer sier og aullum sinum laugligum epterkomendvm. vm alla þá sauk og sokn. og allt skadrædi er adr greindr sirá þorgi(l)s þottiz hafa feingid af monnum adr nefniz biaðar gudunasonar. j hueriu sem þeir hefði hellz matt vid hann brotligir verda edur hans menn. sierdeiliss til skilit þat rusk og rask ha(u)gg edur slaug sem til kom med þeirra monnum ðá hollz eingi. So og eigi sidr um þann manna missi er titt skrifadr þorgils prestur þottizt hafa feingid ðá þeim monnum badi konum og kaulum er hann þottiz mist hafa fyrer radvm þratt greinz biaðar gvdvnasonar. voru hier aller hans menn til skilder under þessa kuittan sem fyrr seiger vtan helgi palsson. þo j sodan mata. at greindr sira þorgils lofadi þui at hann skýlldi verð med fríj s(uo) leingi (hann) væri under vernd biaðar edur ragðhildar.

Og til sanninda hier vm settum vier fyrr greinder menn vor jnsigli fyrer þetta vitnissburðarbrief skrifat jaugri j isá-firdi þridiudag hinn næstá fyrer translacionem thorlaci episcopi. ari sidar enn fyrr seigir.³⁾

---

1) Utan á bréfinu með hendi Ara Magnússonar í Ögri. 2) Svo.
3) Ártalið hefir gleymt úr fyrri í bréfinu.

444.

[1515—1517].

SKILMÁLAR þeir eða „orðtök“, sem Brandr, er kendr er sviðandi logi, las á Grimsstöðum í Reykhólts Reykjadal fyrir Birni Guðnasyni vegna Stepháns biskups, að hann vildi skilja undir áðr en hann leysti Björn og menn hans.

AM. Fasc. LXIV, 6, frumrit óinnsiglað á skinni með hendi Björns Guðnasonar, en frumritið fékk Árni frá síra Hjalta Þorsteinsyni í Vatnsfirði. — Apogr. 5777. Skjal þetta er yngra en dómriinn frá 29. Okt. 1515 (Nr. 438), og er annaðhvort frá úthalli þess árs eða frá 1516 ellegar fyrra hluta árs 1517.

Svóðan orðtavr las upp brandr er kendr er svidande logi a grimstaudum j reykholz reyk(i)adal fyrir birni gud-inasýne vegna biskup stefans að hann villde skilia under adr hann leyste greindan biorn og hans menn.

j fystu adh adr greindr biorn skyllde leggja aptr vaz-fiord og kirkiunar peninga þar.

j annare grein skyllde lofa uera¹⁾ alldri j mote heilagri kirkiu²⁾ og hennar formonnum.

j þridiu grein skyllde hann lofa leggja¹⁾ aptur þa pen-inga hann hefde gripid fyrer sera joni eirekssýne vr grvnnavik.

J fiordv grein skyllde hann lofa giallda aptr einare polleifssýne þau xxe er hann sagdi biorn hefði samit af honum med ravngvm sama þui domsmennerner hefde ecki vilíad dæma fyrer þat greindr einar hefði hyst sera jon eir-eksson fyrer gamlan kynnskap env s(u)aurtutzv nott og ver-ed j br(o)ttv adr enn lyste vm morgunin.

j fimtv grein skyllði hann lofa hallda alla hans skipvñ er hann hafði skipað bavnvm solveigar heiteñar biorns-dottur. sem hvñ hafði att vid jone heitvñ pollakssýne.

j settv grein skyllde hann lofa bæta sera jorvnde.

j siondv grein skyllde hann lofa hallda alla þa doma greindr biskup stefan hefde lated dæma vpp a hann.

j attv grein skyllde hann lofa leggja j biskup stefans haund alla þa doma og vrskvrde. er jon sigmundz(son) hefr

1) Svo. 2) vantar í frumritið af ógáti.

dæmtt og vrskvrdad þánn tíð hánn var lavgmann vegna optt greinz biarnar epter wors kæratta nadis bref og skipan og hallda adh avngu et cetera.

Virde nv gud og goder menn hvortt slik bod muni ecki meir af oradvandra og omilldra og agirndrar¹⁾ fullra manna radvm mier til ouirdingar nidrvnar og miukvnr og efenligra brigxla ef ee hefda að geingid. hælðr enn navckr vizka lavgmal eða gegning sitz myskvnnin sem þeim ber hælzt að hafa baðe gudz laga og manna slikvm geipvnr þætte fylg(i)a et cetera.

445.

6. Janúar 1516.}

á Hólmmum.

16. August 1517.}

MARTEINN Ólafsson selr Jóni Hallvarðssyni fimtan hundruð í kaupahlutanum í Hólmmum í Reyðarfirði fyrir tuttugu hundruð í lausafé, og kveðst Marteinn verða að selja vegna góz og nauðsynja kirkjunnar og barna sinna; því að hann sé „grann-tækr“ til peninganna í þær nauðsynjar.

Bisk. Skelh. Fasc. X, 16, framrit á skinni skemt af fúa. — AM. Apogr. 2623 með hendi Árna Magnússonar.

vm holmastad j austfiaurdum.

Þat giörum vier arne þorbiarnason. arnor helgason. eyvindur bergsson. hallðor einarson. sigurður jonsson godvm monnum vitanligt með þessu vorv opnv brefi á holmvm j reyðarfirði þrettanda dag jola arum epter gvðs búrd þvsvnd fim hvndrvt og xvj ar vorum vier j hia savm og heyrðvm á ord og handaband þessara manna af [einne] alfv Marteins olafssonar enn annari alfv jons hallvardssonar [at] svo firir skilðv at adur nefndur marteinn selldi adur nefndvm jone hallvardssyne fimtan hvndrvt j kaupahlutanvm j iordvne holmmum j reyðarfirði [með] ollum þeim gögnvm og giæðvm sem halfri greindri jörð fylger og fylgt hefer at fornvm og

1) Svo.

nyv og hann varð fremst eigandi at með logvm. hjer j moti gaffyr skrifadur jon fim hvndrut og .xx. j lavsagozi j ollvm þarfligvm peningvm fra teknvm kavplvm. lyste opt skrifadur marteinn hann yrði at selia adur skrifada jörd holma saker [go]zs og navdsynia kirkivnnar og barna sinna. hann sagdizt vera grantekur til peninganna at veita framfæri [baurnu]nvm og reikningskap kirkivnnar. skyldi þrattnefndur jon hallda opt greindri jörðv til laga enn Marteinn svara lagariptingv æ þrattnefndri jörðv ef hvn giængi af með lögvm. skilde tit(t) skrifadvr jon sier aftur svo vordna peninga af greindvm Marteine ef jörðin giængi af honum. Og til sanninda hier vm settvm vier fyr nefnder menn vor jnsigle firir þetta kavpbref skrifat j sama stad svnnvdagenn næsta epter Mariv Messv fyrri. ari sidar enn fyr seiger.

446.

24. Maí 1516.

í Viðey.

Jón bóndi Einarsson fær Ólafi Ásbjarnarsyni jörðina Stærri-ey á Skagaströnd til fullrar eignar, og kvittar hann um andvirði jarðarinnar, því að Ólafr hafði lagt út jörð sína Njarðvík syðra, „í þann tíð, sem optskrifaðr Jón bóndi var gripinn og fangaðr af Ólafi Diðrikssyni, og var svo í ómildra manna höndum“ (Nr. 431).

AM. Fasc. XLIII, 1, frumrit á skinni með tveimur innsiglium; er með hendi Ögmundar biskups. — Apogr. 3429.

Kaupbref fyrir ey 1516.¹⁾

Vier broder augmund með gudz nad aboti j videdy gior-um godum monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefi ath a laugardægin næsta epter dunstani episcopi j abotastofvni j videdy anno domini Mdxvj vorum vier j hia saüm ok heyrdum aa ord ok håndaband þessara manna jons bonda einarssonar af eirni alfv. Enn olafs asbiarnarsonar af annari ath svo fyrir skildu ok vnder távludu ath greindur ion ein-

1) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

arson feik¹⁾ fyrr skrifudum olafi iordina alla stæri ey er liggur a skag(a)strau(n)d j hauskulzstada kirkiu sokn til æueñligrar eignar ok frials forrædis vndan sier ok sinum erfingium enn vnder olaf ok hans erfingia. Medkeñdizt adur skrifadur ion bondi þar fyrir oss ath hann hefði fulla ok alla peninga vpp borit af titt skrifudum olafi fyrir adur skrifada iord eñ svo sem til kom j þann tid sem opt skrifadur ion bondi var gripinn ok fangadur af olafi ditrekssyni ok var svo j omilldra manna hauðum et cetera ok titt skrifadur olafur lagði þa vt sina iord niardvik er liggur j kirkiuvogs kirkivsokn honum til lausnar ok frelsis sem maurgum godum monnum er kunnigt vordit, Ok til sannenda hier vm setti þratt skrifadur ion bondi sitt jnsigle med voru jnsigle fyrir þetta (bref) skrifat j videygiarklaustri a sama ari sem fyrr seiger.

447.

29. Maí 1516.

á Strauml.

ÞURÍÐR Þórðardóttir og Birgir sonr hennar handleggja Hannesi Eggertssyni til fullrar eignar fimtán hundruð og fjöru tíu álnir i jörðunni Þoroddsstöðum á Rosthvalanesi í þá peninga, sem honum voru til dæmdir á Vogspingi.

AM. 238. 4to bl. 1, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — Borið saman við dómasyrpu Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni frá c. 1608.

Þoroddzstadabreff.

Þat giorvm vær Jon Sigurdzson. Olafvr Kodransson. Þordvr Þoroddzson. Reinhold Voca godvm monnvm vitvrligt²⁾ med þessv Vorv opnv brefi fimtveiginn næstan epter Marcellini et Petri þa er lidid var fra hingad byrd vors herra Jesv Christi M. d. xvi. ar j Stravme j karpstad riettvm vorvm vær j hia savm oc heyrðvm æ at Þvrridvr Þordardotter oc Birger sonvr hennar handlagði Hannes³⁾ Eggertssyni med fvllv handabandi fiorvtiger alnar ens⁴⁾ xv. hundradz j jordine Þorodztodvm er liggvr æ Rosthvalanesi j þa pen-

1) Svo. 2) vitanligt, JHák. 3) Hannesi, JHák. 4) b. v. JHák.

inga sem honvm voru til dæmder æ Vogsþinge til frials forrædis oc fvlrrar eignar vndañ sier oc sinvm erfingivm eñ vnder Hannes¹⁾ Eggertsson oc hans erfingia. skyllde Hannes¹⁾ Eggertsson hallda jordinne til laga eñ Þvrridvr oc Birger svara laga riptingvm æ fyrrgreindre jordv Þorodzstodvm.

Oc til sanninda hier vm settvm vier fyrnefader menn vor insigle fyrir þetta jardarkavps bref er skrifad var j sama stad. deige oc are sem fyrr seiger.

448.

30. Maí 1516.

á Staðarhóli.

ÞORVALDR Helgason selr Haldóri presti Týrfingssyni, með samþykki og upplagi Valgerðar Ljótadóttur konu sinnar, hálfa jörðina Hvammsdal í Saurbæ fyrir lausafé með þeim greinum, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XLIII, 2, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum eru nú tvö fyrir bréfinu.

Path gereg²⁾ Þorualldr helgason godum monnum uiturligt með þessu minu opno brefe ath eg medkennunzt ath með upplagi og samþykki ualgerdar liozdotter kono minnar hefi eg sellth halldore preste týrfingssyne halfan huamsdal sem liggir j saurbæ j stadarhols kirkiv soku med ollom þeim gógnom og gædum sem greindre halfre jördo fylger og fylgt hefer at foño og nýio og greind ualgerdr uard fremzt eigandi at j erfd epter fodr sinn og modr undan henne og mer og ockrum erfingium enn under sera halldor og hans erfingia. gaf sera halldor hier j moth xij hundrót med suo felldum fridleika vj malnýto kugilldi og ij sængr nyiar alfarar fyrir cc. halft þridia hundrat j busgagni kross med festi fyrir ccc. skylldi fyr nefnd valgerdr eignazt halfan krossinn med festinne fyrir vpplag a fyrr greindri halfre jördo enn halfr skylldi j jardar uerdt ganga. greidde fyrr skrifadur sera halldor alla þessa peninga sem mer uel likadi og þui gef eg hann kuittan um fyrr sagt jardar uerd. skylldi

1) Hans, JHák. 2) Svø.

greindr sera halldör hallda opt skrifadre jördo til laga. enn ef hvn geingi af med lögum fyrir erfingium loptz heitens ormssonar skyldi sera halldör eignazt alla þa peninga sem liotor¹⁾ ormsson atti skillda af lopti fyrir optnefndan huamsdal. for allr fyrr skrifadr giörningr fram oekar j millum med fullo handabande j kirkiunne á stadarholi þessum mounum nær veröndvm ögmunde tfrfingssyne halluarde eirfkssyne orme gudmundssyne og fleirum odrum godvm monnum nær ueröndöm. og til sanninda her vm settu þesser fyrr skrifader menn sín þnsigle med minv þnsigle fyrir þetta bref skrifat á stadarholi j saurbæ fostodaginn j attv uiku sumars arum epter guds burd 10° d. og xvj ar.

449.

27. Júní 1516.

í Skálholti.

Dómr klerka útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti, um kæru Ögmundar ábóta í Viðey til Jóns bónda. Þórðarsonar á Hvanneyri, að hann hefði ranglega tekið að sér eingi klaustrsins í Andakíl, er heitir Hestseingi.

AM. 238. 4to bl. 13, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — Borið samant við dómasyrpu Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608 (= b).

Domr vm Hestzeingi.

Ollvm monnvm þeim sem þetta brief sia edvr heyra senda brodir Árni med gvdz nad abote j Pyckvabæ. Þorvardvr Jvarsson officialis heilagrar Skalholtz kirkiv. Hellige Jonson. Kollgrimvr Kodransson.²⁾ Postein Jonsson oc Olafvr . . . .³⁾ prestar Skalholtz biskvpsdæmis. Jon Magnvsson. Brandvr Einarsson. Brandvr Gvdmvndzson. Hakon Biorgolfsson. Skyli Tvímasson oc Dagstigr Helgason leikmenn kvediv gvdz oc sina kvnigt giorandi at svb anno gratie m^o d^o xvj æ fostvdaginn næsta fyrir Petvrs messo oc Pals á almenniligri prestastefnv j domkirkivinne j Skalholti vorum vier j dom nefndir af ærligvm herra oc and-

1) Svo. 2) Helgason (l) b. 3) eyða í hðrr. báðum.

ligvm fodvr herra Stefan [med gudz nad biskvp') j Skalholti at skoda oc dæma vm þa ækiærv sem brodir Avgmwndvr med samri nad aboti j Videy kærði til Jons bonda Þordarsonar at hann hefði med ofríkie oc rangindi²⁾ at sier tekid einge klavstrzins j Videy er heitir Hesteinge er liggvr j Andakil vid Hvanneyrar land. kom þar fram fyrir oss opin bref dandimanna af einne alfv sira Hoskolldz Hallsteinsonar oc Kietils Jonsonar af annari hvor svo inne hielldv oc fvltnadar vitne barv at þetta sama einge var haft oc halldit vp æ lx ar ætolvavst af eignarmonnvm æ Hesti. medkiendizt greindvr Jon Þordarson stefnvna þar fyrir oss. og at heilagx anda nad til kalladre oc at svo profvdv oc fyrir oss komnv dæmdvm vier logliga stefnvna oc fyrrnefndan Jon Þordarson rettlega fyrir kalladan. Item j annari grein dæmdvm vier fyrrgreint einge vera oc verid hafa klavstrzins eingi oc eign j Videy sidan fyrrsogd jörd Hestvr kom vnder klavstrid. en fyrir godra manna meðalgongv oc bæna stad gaf herra abotinn vpp þær alogvr oc sakfelli sem fallit hefir sakir rangligs halldz eingizins oc yrdi þeir hier med allsattvm sætter.

Og til sannenda hier vm settvm vier fyrr nefnder doms menn vor insiglle fyrir þetta domsbref skrifad j Skalholti æ sama are oc deige sem fyrr seiger.

450.

27. Júní 1516.

á Hömrum.

10. Apríl 1518.

í Þykkvaskógl.

MAGNÚS Björnsson selr Þorleifi Gamalelissyni hálfa jörðina Jörfa í Haukadal fyrir jörðina Kolgrafir í Eyrarsveit, sem Þorleifr eigi forkaup á, en gefi sex hundruð á milli, meðal annars tveggja hundraða skip, sem Þorleifr eigi einnig fyrstr endrkaup á.

AM. Apogr 2266 með hendi Magnúsar Einarssonar eptir frumritinu á skinni meðal Jörfabréfa „accuratè collatum“. — Afskript meðal jarðabókarskjala Árna Magnússonar, Dalasýsla Nr. 4, staðfest

1) [sl. b. 2) Rangirndum b.

við Öxará „d. . . . . Julij“ 1703 af Sigmundi Helgasyni og Þorvarði Sigurðssyni. Árni ritar á: „Sigurðar Þorgilssonar á Jörfa í Hauka-dal“.

Öllum monnum sem þetta bref sia edr heyra sendum vit markus eyiolfsson og eyuindr eyiolfsson kuediu guds og sína kunnegt giorandi ærum epter guds burd. M. d. og sextan ær. a faustudagin næsta fyrir peturs messu um sumar-ed æ haumrum j grundarfirdi vorum vid þar j hia saum og heyrdum upp æ. er magnus bjornsson selldi þolleifi gamalelissyne¹⁾ jordina halfan jorfa j haukadall j uazhons¹⁾ kirkíu sokn fimtan. c. ad dyrleika at skiptum husum og todum. med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jördu hálfri fylger og fyllgt hefer ad fornu og nyu og magnus vard fremst eigandi at. Enn hier j moti gaf þolleifur gamalelissyn¹⁾ magnusi bjornssyni jordina kolgrafi¹⁾ er liggur j eyrarkirkíu sokn. sextan c at dyrleika med ollum gognum og gædum er greindri jördu fylger og fylgt hefer at fornu og nyu og þolleifur uard fremst eigandi at. med so felldum skilmala at mag(n)us atti at selia þolleifi aptur jordina kolgrafui²⁾ fyrstum. fyrir suo mikla peninga og so uirta pe(n)-inga sem adrer byde honum vid j lausafe. suo og gaf þorleifur æ millvm jardanna fiogur malnytu kugilldi og ij. c j aullum peningum og skip fyrir ij. c. og atti magnus (at) selia honum aptur fyrstum skipet ef hann uilldi selia það fyrir ij. c. atti huartvegiu hallda sinu kaupi til laga og suara laga ríjptingum æ þeirri jördu er huar selldi audrum. Enn til meiri stadfestu og sannenda hier vm settum uid ockur jnsigle fyrir þetta kaupbref er skrifat uar j þyckuaskogi j mi(d)dolum laugardagin j paskauiku. arum epter guds burd M. de og atian ar.

451.

24. Augúst 1516.

á Langabóll.

Dómr sex manna útnefndr af Birni Guðnasyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness, um framferi Guðrúnar Árnadóttur.

---

1) Svo.

AM. Apogr. 841 „Ex originali Sira Hannesar á Snæfiollum“ „7. olim sigilla udfuere. nunc unicum restat“ (AM.).

Aullum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sendum uer einar þorleifsson. jon steinsson. jon einarsson. jon gvdmunsson. snorri helgason og jon murti einarsson kvediu guds og sina. kunnigt giorandi med þessu uoro opnu brefi. æ þridiudagin .ix. nottum fyrir sumar þa er lidit uar fra hingadburdi uors herra þhesu christi m. d. c og xuj¹⁾ ar æ neyreyre²⁾ j jssafirdi æ almenniligu hieradspingi uorum ver til nefnder af ærligum manni birte gudnasyne er þar²⁾ hafdi mins herra kongsins syslu og vmbod j millum geirholms og lauganes æ at lita. skoda og mansaka og fvllnadardom æ at leggja þær greiner er hrepsmenn þar fram baru og doms æ beidduzt huert afl at hafa skyldi og huad dandimонnum litizt ættazt og logligazt um þat huort þeir skýlldu annazt gudrunu arnædotter eda færa hana annars stadar. vændizt jon steinsson þui at hann hefði uitat at henne hefði fylgt uerit sunnan yfer kollafiardarheidi j hreppin. uissu þat og marger adrer menn at hun þottizt lōngu fyr eigi fær at fara einsaumun yfer kollafiardarheidi. seiger suo j bok uorri at fatacker menn eigu þar med rettu vmferd at hafa sem þrimningr þeirra eda nanare er heimulifastur²⁾. þess og annars at ef omagi kemur a hendr manni giori huort er uill færi aptur æ hæl eda lati fara til þings. Nu fyrir þessar greiner og þær fleiri sem þar at luta dæmdum uer fyrnefnder menn gudrunu arnædotter rangliga færða hafa verit j hreppinn huort helldur hun var reidd eda leidd og þa menn alla sem hv og fiarforrædi eigu og j kirkiubolsþingum bua skyllða at leggja lid til at færa hana til klezt²⁾ j kollafiord. en ef suo kynne til bera at þeir er þar j sueit uæri giordi svo oviturliga at þeir færði þrattnefnda gudrunu arnædotter fyrir utan ætt logmal þa skylldv aller bumenn j kirkiubolsþingum skyllder til uera þeim lid at ueitð. er tittnefnd gudrun uæri tilfærd til þess er hann kæme af sier fyrgreindri

1) M. D. c. og xuj. est; corrige: M. D. og xvj^u (AM.). Dagsetningin hér er 1. Apr. 2) Svo.

kono gudrunu. skyldu þeir og allar þar til styrkia at hiner stæði ætt sin er hana færði sunan yfer heidina.

samþykti þenna voru dom biorn gudnason og setti sitt insigli med uorum fyrnefndra mana insiglum fyrir þetta domsbref huert er giort uar a laugaboli á Messod(ag) bar-tolomei apostoli a sama ari sem fyr seiger.

452.

25. August 1516.

í Viðey.

EIDR Jóns lögmanns Sigmundssonar unninn fyrir Stepháni biskupi um bót og betran og hlýðni við heilaga kirkju.

A.

Þetta er eidr Jóns Sigmundssonar eins og Guðbrandr biskup hélt hann ófalsadan, og eins og hann er prentaðr í Morðbréfabæklingnum III. Hólum 1608 og Reykjavík 1904 bls. 139—141. Bréf þetta er hér tekið eftir AM. Apogr. 1932, en orðamunr neðanmáls er tekin úr textanum eins og hann er í þessum bæklingi hjá Guðbrandi biskupi, og er kallað hér *b*. Til hlíðsjónar eru og hafðar tvær gamlar afskriftir, önnur í AM. 240. 4to, bls. 40—41, með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592, en hin í Landsskjalasafni 94. 4to, III, bls. 35, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Bréfið er áður prentað í Kirkjustögu Finns biskups IV, 339—340.

Vier stephan med gudz náð biskup j skalholtti giörum godum monnum kunnigt med þessu uoru öpnu brefi. ath jon sigmundzson sem kalladur hefer uerid langmann. (hefer komid¹⁾) firir oss og hōdit²⁾ sig til hlýdni. og ath giora bōt og betran firir sin misferli. Einkanlega³⁾ þath sem hann hefer brotid j moti heilagri kirkju og klenkdominum og kirkjunnar laugum og lagasetninge j domum eda wrskurdum. sem finnast kann ath hann hefer olaugliga giort⁴⁾ dæmt edr samþeykt. upp á heilagrar kirkju skada. og j mote friðe og frelsi klerkanna. og hier epter skal hann styrkia. hylla⁵⁾ og uidhjalpa heilagri kirkju og hallda hennar priuilegia. þau sem henni og hennar klerkum hafa gefin uerit ath fornu og nyiu. enn eyda onyta og aptur taka allt þath sem krist-

1) [kom, *b*. 2) baud, *b*. 3) fyrer, *b*. v. *b*. 4) og *b*. v. *b*. 5) sl. *b*.

indominum hefer mǫtt [nóckr hindran¹⁾] eða [skadsemd j uera.²⁾] af hans upptecktum eða framfylgingu³⁾ domum eða wrskurdum epter þui sem finnast kann. ath oskauddum herra konungsins riette. og hier upp á sǫr greindr jon sigmundzson fullann bokareid. mǫrgum godum monnum nær-uerðndum. bædi lærdum og leikum. og hier epter hófum uier leyst greindann jon sigmundzson af þui banni. sem uier hófum hann ádr j sett. og⁴⁾ aullum þeim misferlum sem hann hefer j ratad j uoru biskupsdæmi. með þeim skildaga ad hann fari nordur j holabiskupsdæmi. epter þui sem hann ma mǫgulega uid komast. og fride sig uid vorn kiera brodr herra⁵⁾ biskup Gothskal(k). með þui fridkaupi sem hann kann ad fá af hans nad. enn kirkiu jnngöngn edr hennar sacramenta⁶⁾ leyfum uier honum ecki j uoru biskupsdæmi á medan hann hefer ecki fridat sig uid uorn greindann brodur biskup gothskalk.

Ög til sanninda hier um festum uier uort insigli fyrir þetta bref skrifat j videy. jn crastino sancti bartholomei apostoli. anno. [domini. M dxvj.]

B.

Þetta er eidr Jóns Sigmundssonar í þeirri mynd, sem Guðbrandr biskup kallaði hann falsadan, og er hann prentaðr í Morðþréfabæklingnum III. Hólum 1608 og Reykjavík 1904 bls. 130—132. Bréfið er þó hér ekki beint tekið eftir því, sem stendr í bæklingnum hjá Guðbrandi biskupi, heldr eftir AM. Fasc. XLIII. 3, sem er transskript á skinni frá 10. Aug. 1550, og borið saman við AM. Fasc. XLIII. 4, sem er transskript á skinni frá 10. Júní 1560, komið frá Sæmundi Magnússyni á Hóli Bolungarvík; enn fremur borið saman við AM. Apogr. 675 (eftir transskripti frá 1. Febr. 1569); AM. Apogr. 1499 (eftir XLIII. 3); AM. Apogr. 1024 (eftir XLIII. 4); Landsskjalasafn 94. 4to, III, bl. 35 b—36 b með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600; AM. 240. 4to bls. 41—42 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. Bréf þetta er prentað í Kirkjusögu Finns biskups Jónssonar II, 518—520. Texti bréfsins eins og hann er í bæklingnum hjá Guðbrandi biskupi er kallað b hér neðanmáls í orðamun.

Eydr Jóns Sigmundssonar.⁵⁾

Vier stephan með gudz nad biskup j skalhollte giorvm

1) [hindran nóckr, b. 2) [skade b. 3) framfylgingum, b. 4) af, b. v. b. 5) sl. b. 6) sacramentum. b. 7) [1516, b. 8) Utan á XLIII, 4 með hendi frá 16. öld.

godvín monnum kynnið með þessu mínu¹⁾ opnu brefi at vier höfum leyst jón sigmundsson²⁾ kallaður hefur verið lögmann. af þeim misferlum sem hann hefur j fallit j skálhóltz biskupsdæmi j útnefningv dóma urskurdum og samþykktum. þeim sem hann hefur gírt j mote kirkivnar³⁾ frelse og klerkanna og þeirra þionuztumanna hvern veg sem það hefur hellzt til komit með því skilorde at hann suor fyrir oss so felldan bokareid sem hier epter [stendr skrifadur.⁴⁾

Eg jón sigmundsson legg til þess haund æ helga bok og so skyt ec mínu máli til gudz at ec skal gíora bot og betran fyrir aull þav misferle sem ec hefur j fallit j skálhóltz biskupsdæmi. so leinge sem⁵⁾ biskup stephan hefur [att at⁶⁾ regera j útnefningv dóma⁷⁾ urskurdum og samþykktum og [ec hefur gírt j mote lögvm og rette heilagrar kirkiv og priuilegijs hennar klerka og þionuztumanna. So og meðkennvmzt ec at⁸⁾ ec hefur gírt og ladet⁹⁾ gíora ranga dóma og urskurde j mílle biarnar¹⁰⁾ þorleifssonar og biarnar¹¹⁾ gvdínasonar um arftak epter þorleif heitin biornsson og þa skal ec alla aptur taca. reingia og onyta gíora eptir því sem mier er framazt möguliðtt af stad at koma. Hier með skal ec gíora alla þa bot og betran vit gud og heilaga kirkiv sem biskupin vill mier til segia [eda segia⁸⁾ lata. So og skal ec hiedan j fra hylla og styrkia j ollum hlutum heilagrar¹²⁾ kirkiu riðtt og klerkanna at oskoddum¹³⁾ jafnan míns herra kongsins riðtte epter lögvm. Og at so stofnudum eide sie mier gud hollur sem ec satt segier.¹⁴⁾ gramur ef ec lyg.

voru úttnesmenn at þessum eidstaf og ollum gíorninge broder avgmund¹⁵⁾ með sannre¹⁶⁾ nad abote j uidey. helgi jónsson.

1) voru 94, b, 240, XLIII, 4; sl. 695. 2) sem b. v. 240, b. 3) valdi b. v. 695; kirkiu b. 4) [skrifadr stendur, b. 5) ath, b. v. XLIII, 4, 695; 6) [ath, XLIII, 4, 695, b; 7) i, b. v. b. 8) [sl. b. 9) þannig XLIII, 3; latid XLIII. 4, 695, b; gíora latid 240. 10) Biarns (i) b. 11) Biörn's, b. 12) heilagan, b. 13) oskauddudum 695. 14) enn b. v. 695. 15) Augmundur, b. 16) þannig XLIII, 3; Guds, b; samre XLIII, 4, 695, 240.

jon einarsson.

olafur gilsson. prestar.

jon þordarson.

brandur einarsson. suarner logrettumenn.

og marger¹⁾) goder²⁾) menn bædi [lærder og leiker.³⁾)

Og til sanninda hier um festum uier wortt jncigle med fyrnefndra⁴⁾) manna jnciglum fyrer þetta uortt opit bref skrifad j uidey jn crastino sancti bartholomei apostoli. anno domini [millesimo quingentesimo decimo sexto.⁵⁾)

C.

TRANSSKRIFTAVOTTORÐ um eiðstaf Jóns Sigmundssonar þann falsaða frá 25. Aug. 1516 (B).

Árni Gíslason á Hlíðarenda studdi sig í málum sínum gegn Eggert Hannessyni um arfinn eptir Solveigu Björnsdóttur og Þorleif Björnsson við falsa eiðinn Jóns Sigmundssonar, og vann mál sín upp á hann 1555.

Í bæklingnum 1608 segir Guðbrandr biskup, að Árni hafi feingið eiðinn á Ökrum í Skagafirði hjá niðjum Björns Þorleifssonar, og hafi Árni haldið hann falslausan.

Ætli Árni hafi samt ekki látið gera eiðinn? Biskup vill vitanlega forsvara teingdaföður sinn, þá dáiinn, fyrir falsinu. En ekki kom eiðr þessi fram í öllum þessum málum fyrri en Árni tók þau að sér, og hefir hann þá haldið eiðnum mjög á lopti. Elzta transskript eiðsins frá 10. Aug. 1550 er að öllum líkindum gert að hans undirlagi. En transskriptin frá 10. Júní 1560 og 1. Febr. 1569 eru gerð á heimilum hans, Þingeyrum og Hóli í Bolungarvík, svo að það er varla vafasamt, hver hafi látið gera þau. Eiðrinn var enn ekki þektr 1542, en 1550 er hann kominn fram, og þá fyrst transskriferaðr, en frumrit af honum hefir aldrei komið fram síðan.

Eggert Hannesson sýnist ekki hafa verið ýkjavandr að bréfa-gerðum, þegar svo stóð á. Kynni því að vera, að Árna hafi í mála-kappinu við hann, þar sem mikið fé var öðrumegin, ekki þótt vandgert við hann um sönnunargögnin.

I.

10. August 1550.

á Reykhólum.

AM. Fasc. XLIII, 3 frumtransskriptið á skinni. Tvö innsigli hafa

1) adrer b. v. XLIII, 4, 695, 240. 2) adrer, b. 3) [leiker og lærder, b. 4) fyrgreindra XLIII, 4, 695, 240; greindra, b. 5) [1516, b.

Dipl. Isl. VIII. B.

verið fyrir því, en þau eru nú bæði dottin frá, en þveingirnir eru eptir. Á transskriptinu er ekkert fals að sjá, og alt er óskafið, en þrjátíu hefðu innsiglin átt að vera, en hafa aldrei verið nema tvö. — AM. Apogr. 1499 (afskr. af XLIII, 3).

Þat giorum uær (kunnugt) Þormur jonsson. arne olafsson og þorsteinn ketelsson med þessv voru opnu brefi at uier medkennunzt at vier hofum sied og yfer lestid²⁾ og heyrtt yfer lesid opitt bref herra stephans med gud(s) nad biskup(s) j skalho(l)tti med hans heilu og oskoddv hanganda jncigle med fleirum dandi manna jnciglum er þar voru vid at hann tok so felldan eid af jone sigmundzsyni. er hier fyrer stendur skrifadur j biskupsins brefi. Og til sanninda hier um festum vier fyrrnefinder menn vor jncigle fyrer þetta transskriptar bref skrifad á reykiaholv(m) á reykianese in festo sancti laurencij. anno domini millesimo quingentesimo. quingagesimo.

II.

10. Júní 1560.

á Þingeyrum.

AM. Fasc. XLIII, 4, frumtransskriptið á skinni. Tvö fyrstu innsiglin eru dottin frá, og letrið er dottið upp úr því þriðja. Fjórða innsiglið er heilt.

Þath giorum wier biarni arason prestur. Þorarin Gijslason. ion gudmundsson og are þormodsson godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefi ath wier haufum sied og yfuer lesid suo latanda bref med heylum og oskauddum hangandi innsiglum ord efter ord sem þetta bref inne heldur er hier fyrer skrifad stendur. Og thil sanninnda hier wim setium wier wor innsigle fyrer þetta bref er skrifad war æ þingeyrum j watnzdal mænudaginn næstann efter huijtasunnu ærum efter Gudz burd 7 d lx.

III.

1. Febrúar 1569. á Hóli í Bolungarvík.

AM. Apogr. 695.

Þat medkennunst vid Biarne Pálsson og Olafur prestur Sueinsson med þessu opnu brefi at vid haufum sied og yfirlesit suo lätande bref med heilum og oskauddum hangandi inciglum ord epter ord sem þetta bref jnneheldur er hier

1) þannig, og hefir verið ætluð eyða fyrir einu nafni, sem aldrei hefir verið skrifað, eða þá „kunnugt“ sem vantar í. 2) þannig.

fyrir ofan skrifat stendur. Og til sannenda hier vm setium vid ockur jnnsigle fyrir þetta bref er skrifath var æ hole j Bolungarwijk þridiudagenn næstann fyrir Purificacio Mariæ vm veturinn arum eptir Gudz sonar fæding. M. D. lx. og ix.

453.

29. Augúst 1516.

á Kálfatjörn.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar síra Þórð Guðmundsson um reikningskap kirkjunnar á Melum í Melasveit um þrettán ár, sem hann hefir haldið.

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 4, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2445.

Vm reikningskap kirkjunnar æ melum.

Vier stephan med gudz nad biskup j skalholtti giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. ad sira þordur guðmundzson hefer forlikazt med oss um porcio kirkjunnar a melum upp æ. xij. ðr er hann hefer halldit greinda kirkiu med suo felldum hætti ad hann reiknadi sig skyldugañ kirkjunne .x. hnndrud. gallt hann hier wt j ny messuklædi alfær. einn nyiañ serk med hofudline. kantarakåpu med sloppi. ij. koparstikur sem halda einu liose huor. einn storañ koparhialm med .vj. pipum. uatzkall til uigs uatnz med loki og teimur stwtum. þil tueim megin vm korinn. þui giorum uier greindañ sira þord aullungis kuittañ og akiærulausañ um greint porcionem fyrir oss og ollum uorum epterkomendum heilagrar kirkiu formonnum. Og til sanninda hier um festum vier uort jnsigle fyrir þetta kuittunarbref skrifat a kalfatiðrn jn decollacione sancti Johannis baptiste. anno domini M d xujº.

454.

1. September 1516.

á Sandeyri.

VITNISBURÐR Jóns prests Haldórssonar um lýsing síra Sigurðar Jónssonar, „er kendr var Tjaldsson“ um landamerki Skarðs á Snæfjallaströnd og Eyjar.

AM. Apogr. 2352 eptir frumriti á kálfskiinni frá Snæfjallakirkju, og er afskriptin staðfest í Hvammi í Hvamssveit 11. Júlí 1710 af Magnúsi Magnússyni, Þórði Þórðarsyni, Jóni Jónssyni og Páli Hákonarsyni, en afskriptin er með hendi Árna Magnússonar.

Það giorer eg Jon prestur Halldorsson godum monnum kunnigh med þessu minu opnu brefe ad siera Sigurdur Jonsson er kendur var Tialldsson lysti því optsinnis fyrer mior ad halldin hefde verit landamerke i millum Skards og Eyar þar sem kaullud er klyft iardarinnar kirkiunnar æ Snæfiollum utan ad læk þeim er fellur ofan æ sagda klyft. Vil eg hier epter sveria ef þurfa þicker. Og til sanninda hier um festum vier vort insigli fyrer þetta vitnisburðarbrief skrifad æ Sandeyre in fessum¹⁾ sancte Egidi. arum epter guds (burd) M. d. xvj. ar.

455.

8. Október 1516.

í Viðey.

ÖGMUNDR ábóti Pálsson kaupir heilögu klaustri i Viðey til æfinlegrar eignar tuttugu hundruð i jörðunni Vatnsleysu á Vatnsleysuströnd af Jóni Sigurðssyni, og geldr fyrir tuttugu og fimm hundruð i lausafé.

AM. 238. 4to bl. 6, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref vm vatzleyse.

Vier broder Avgmvdvr med gvdz nad aboti j videy giorum godvm monnmv kunnigt med þessv vorv opnv brefi at vier hofvm keypt at Joni Sigurdzsyni. xxe j jordinne Vatzleysv er liggvr j Kalfatíarñar kirkivsøkñ heilavgv klavstri j Videy til æfinligrar eignar. Hier j mot gafvm vier .xxve j svo ordnmv peningvm xj malnytv kvgilldi. iij.^e j²⁾ smiori oc skyri. iij.^e j hestvm. iij.^e j²⁾ klædi oc leriptti oc. iij.^e j fridvm penningvm. medkiendizt greindvr Jon Sygvrdzson at hann hefði alla þessa penninga vpp borid fyrir greinda jord svo honvm vell likaði.

1) Svo; rétt: *festum*. 2) oc, i hdr.

vorv þessir giorningsmenn oc vottar til kalladir. Olafvr Asbiarnarson. Poroddvr Oddzson oc Bardvr Magnvsson.

Og til sannenda hier v̄m festvm vier conventv insigle klavstrzens med fyrrskrifadra manna jnsiglv̄m fyrir þetta jardar kavps bref skrifad j Videy atta jdvs dag Octobris manadar anno domini m̄. d. xvi.

456.

2. Nóvember 1516.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Vigfús lögmann Erlends-son um allar þær tíundagreiðslur, sem hann átti að inna biskupi þetta „forliðið ár“.

AM. 914 4to, afskrípt Skriðuklaustrsbréfa staðfest í Berufirði 28. Sept. 1697 af Guðmundi Arnasyni og Brynjólfi Halldórssyni: „Ofañ-skrifad bref Numro 6to er skrifad á kalfskinn med gamla skriffit hvar af innzigled er burtu enn tijgellenn effter“. — AM. Apogr. 4440 (eptir 914. 4to). — AM. 265, 4to, afskrípt staðfest á Skriðuklaustri 26. April 1704 eptir afskrípt Skriðuklaustrsbréfa staðfestri á Skorrastað 17. Sept. 1697.

Kvittunar Bref Vigfusa Lögmanns uppa
tjunder 1516.

Vier Stephan med Gudz naad biskup i Skalhorte giðr-um goodum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe að Vigfus bonde¹⁾ Erlendsson Lögmann yfer allt Jsland hef-ur staded oss fullañ Reikningskap af öllum sýnum tjund-um og afgiölldum þeim sem honum bar að giallda þetta forlidit ar so sem oss vel ðnægier. Þuij giðrum vier greind-añ Vigfus bónda Erlendsson oлдungiss qvittañ og ðkiæru-lausañ fyrir oss oc ollum vorum vmbodzmönnnum uppð heijl-agrair kirkiu vegna [v̄m fyrrnefndar] tjunder og afgiölld. Og til sanninda hier v̄m festum uier vort innzigue firer þetta kuittunarbref skrifad i Skalholti in die animarum Anno Domini m̄ d xvj.

1) sl. 265. 2) [fyrrer nefndar 265.

457

4. Nóvember 1516.

í Spjaldhaga.

TYLFTAÐÓMR út nefndr af Jóni Asgrímssyni, kongs umboðsmanni í Vaðlapingi, um kaup Sturlu Magnússonar af Katli Þorsteinssyni á jörðunni Syðragarði í Dyrafirði.

AM. Fasc. XLIII, 5, frumrit á skinni. Af 13 innsiglium eru nú 5 fyrir bréfinu. — Apogr. 887.

Domr er dæmdur var þ eýafirde vm gard.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heýra senda petur loftzon. einar bryniol(f)sson. gisle hakonarson. þorsteirn þorlaksson. sæmundur simvnrarson. havskulldur runol(f)sson. þoruardur gudmvrndzson. jon sigvrðzson. gvrnnstein oddson. sigfus einarsson. biorn ingemundarson oc sigvrðvr finnbogason Q. G. oc sina kunnigt giorande þa lidit uar fra gvdz burd. M. d. oc sextan ar a þridiudagen næsta efter allra heilagra messu í spaldhaga þ eýafirde a þingstad ættvm. worum vier þ dom nefnder af ærligum manni jone asgrímssyni er þa hafde kong(s)ins syslu oc umbod þ uodlaþingi at skoda oc ransaka oc fulnadardoms atkuædi a at leggja vm þat jardakaupsbref. er þar uar birt oc upp lesit med heilum ok oskauddvm hangande insiglium huat suo inne hielt oc utuisadi at ketell þorsteinsson seldi stvrla magnussyni jordina sydra gard er liggur þ dyrafirdi þ myrar kirkiu sokn med handabande til fullrar eignar oc frials forrædis undan sier oc sinum erfingium en under sturla oc hans erfingia. Svo oc birte þorleifur grímsson þar fleire bref hver suo uottudu at þessi jord hefði at laugligri giof oc rettum saulum farit. leistz oss kaupbrefit oc uitnisburdarbrefin mundug²⁾ oc lauglig þ allan mata. seiger suo uor landz laga bok at aull handsaulut mal skulu halldazt er bok mæler eigi þ moti oc halldazt mega at laugum oc suo hins annas²⁾ at huer madur skal hallda skiladome fyrir kaupi sinu til laugmannz urskurdar eda annas²⁾ rettz ransaks og þui fyrir þessar greiner oc fleire adrar er hier at luta þa dæmdvm vier med fullu doms atkuædi jordena sydra gard

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Svo.

fullkomna eign Þorleifs grimssonar og sigrídar sturladóttur
kuinnu hans uera og uerit hafa eftir gíof sturla heitens og
samþykki jóns sturlasonar. bróður hennar.

samþygte þenna uorn dom jón asgrímson kongs um-
bóðsmann.

Og¹⁾ til meire audsyningar og stadfestu hier um setti
jón asgrímsson sitt incigle með uorum fyrgreindra manna
inciglum fyrir þetta domsbref skrifat a maudruvöllum í eyia-
firde a miduikudagen næstan eftir marteinsmessu²⁾ a sama
ari sem fyr seiger.

458.

25. Nóvember 1516. í Kaupmannahöfn.

BREF Kristjáns konungs hins annars til Íslands um kaup-
skap og sekkjagjöld.

MSteph. 48. 4to bl. 75 a—b með hendi Odds Jónssonar dígra 1668.
— Ny kgl. saml. 1945. 4to bl 109b—110a, með hendi Hannesar Gunn-
laugssonar í Reykjarfirði 1666. — Landsbókasafn 72. 4to bls. 39—40
með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1724. — Bréf þetta
er til í fjölda íslenzkra afskrípta, og eru þær ekki allar mjög skjal-
legar; kubba sumar þetta í sundr á ýmsa vegu, eru ártalslausar eða
rangt árfærðar. Bréfið er prentað hjá Magnúsi Ketilssyni í Lagasafni
hans I, 161—165 með danskri þýðingu, því að ekki þekkist nú dansk
frumtexti af þessu bréfi. Magnús setr ártalið 1509 í sviga, og svo
fínt í sumum afskríptum.

Kongs Bref vīm kaupskap og skipte almvigans
og landsetanna vid vtlendska kaupmenn
og adra ð medañ þeijr hafa ecke goll-
ed konginuīm og husbændunuīm
sijnar skullder Anno 1516.

Vier Christiān [sa annar með guðz náð et aetera.³⁾

Heijlsuīm yður øllum oss Elskuligum almvga [og vnd-
ersatuīm, sem bigged og bued a voru lande⁴⁾ Jslande kiær-
lega með Gude⁵⁾ og vorre náð.

1) Þetta bréf hefir fullum stöfum alt þrent: oc, ok, og; hér er
leyt upp í oc, þar sem bundið er. 2) þ. e. 12 Nóv. 3) [72; 2, 48.

4) [ð. 1945. 5) guðz 72.

Vited oss er¹⁾ kunngjört orðed. huorninn²⁾ krönnunna og vor rettugheijt formijnkaz. og eydaz j þui að marger af yður kaupslaga. og hafa skifte við vtlenska kaupmenn og aðra fyrr en þeir vtgiefed og golldeð hafa oss og krönnunni [sijn rettug³⁾ seckiagioll⁴⁾ vīm huor þeir skylduger verða. og aðra veniulega⁵⁾ reñtu. sem⁶⁾ þeir ero oss og krönnunni plicktuger að gjalda so vel sem øðrum sijnum rettum hús-bændum: þar á landinu. so þar af kemur. að þeir vilja ekki sijðan betala sijn seckiagioll. edur aðrar sijnar rettar skullder sem þeir oss og sijnum hús-bændum eiga að gjalda.⁷⁾

Þui fyrerbíðum vier öllum vorum vndersatum a fyr-nefndu voru landi Íslandi. að kaupa nokkra edur skifta við vtlenska kaupmenn edur nokkra aðra menn. fyrr en þeir hafa vtgreiðt sitt seckiagioll og allar aðrar riettar skullder. sem þeir oss og sijnum hús-bændum skillduger ero að gjalda og greiða. so sem gamall síduane hefur vered. enn huor sem á mote þessari vorri streingelegri skipan [og almennelegri⁸⁾ bíjfalning⁹⁾ giorer. og hefur kaup og skifte við vora vndersata a ádurnefndu voru¹⁰⁾ landi Íslandi. eftir þui sem áður er áhrætt. þá skal sá hinn same hafa forbroteð allt það gotz sem hann með soddan mote¹¹⁾ kauper. eða so goda peninga. og þar að auke sekur¹²⁾ við oss við ørtugum og xij mörkum j Brefabrot.

hier eftir vited aller yður að retta og fyrer skada vara að taka forsomandi það [onguan vegenn¹³⁾.

Vtg(efed) a voru slote [Kavpenhafn¹⁴⁾ a S(ancte) Katrj-nardag Anno¹⁵⁾ 1516. [under vortt Zigneth.

Christian.¹⁶⁾

1) kunngjört og b. v. 1945 2) hvorsu að 72. 3) [sinar rentur og 1945; sijn riettu 72. 4) secktagioll, hðrr. hér og annarsstaðar í þessu bréfi; leiðrétt hjá Magnúsi Ketilssyni. 5) 1945, MK.; óvenjulega 48; 6) b. v. 72, 1945, MK.; sl 48; 7) 1945, MK; gjaldast 48. 8) alvarlegre 72, MK.; 9) [sl 1945; 10) b. v. 72. 11) hætti 1945; 12) b. v. 72, 1945, MK.; 13) [j öngvan máta 1945; 14) 72, MKet. (al. Akurhús MK.); sl. hin. 15) b. v. 72, MKet.; sl. hin; 16) [b. v. MKet.

459.

13. December 1516.}

2. Apríl 1517. }

á Undanfelli.

VITNISBURÐUR, að Hemingr Markússon hafi kvittað Jón Sigurðsson um víg Jóns Markússonar bróður síns (Sbr. DI, VI. Nr. 665).

Eftir afskrípt Sigmundar Matthíassonar af frumritinu á skinni, er hann átti, og sendi Bókmentafélagsdeildinni í Kaupmannaböfn 1887, en frumrit þetta finst nú ekki. Um afskrípt sína fer Sigmundur þessum orðum: „Þessa afskrípt held eg orðrétt, en ekki er hún nákvæm að stafsetning, því langt er síðan eg afskrifaði skinnblaðið, og veitti þá stafsetningunni ekki næga eptirtekt. — Seyðisfirði 40^a Novemb. 1887.

Sigmundur Matthíasson“.

Þat giörum ver Semingur Olafsson. Steinþor Magnusson oc Pall Jsleiksson godum mönnum vitanlegt. med þessu voru opnu bríefi. at þa lidid var fra Guds burdi M D oc xvi ar. laugardaginn næstann eptir nichulasmessu a Undanfelli i Vatzdal. vorum ver i hia. saum og heyrðum a ord og handaband þessara manna Jons Sigurds(sonar og Hemings Marcussonar. at greindur Hemingur medkiendist. at hann hefði gefid firrgreindum Joni Sigurdssyni grid og fullan frid. fyrir það mannslag er hann hefði ad skada ordid Joni heitnum Marcussyni oforsiniu. broður hans. medkiendist hann at hann hefði fullar bætur upp borit. og nockut meira enn dæmt var. svo honum vel anægdi. Þvi gaf hann adur nefndann Jon Sigurds[son] kvittann og akærulausann. fyrir ser og aullum sinum lauglegum eptirkomendum. um adur greint mannslag. svo sem fremst ma hann þat med laugum giöra. Og til sanninda her um setium ver firr greindir menn vor innsigli fyrir þetta kuitunarbrieff. er skrifat var a Undanfelli i Vatzdal Fimtudaginn næstann fyrir festum ambrosij. ari sijdar enn firr seigir.

460.

30. Janúar 1517.

á Auðkúlu.

GILSBRÍKT prestr Jónsson selr Gottskalk biskupi á Hólum

jörðina Mánaskál í Laxárdal til panta fyrir 35 hundruðum, er biskup átti hjá honum, en lausn sé á jörðunni innan þriggja ára.

AM. Fasc. XLIII 11 frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3430.

Vm manaskal.¹⁾

Þat giornm vier þorleifur prestur ionsson. petur prest-palsson og þorarin ionsson godvm monnum viturligt med þessv voro opnv brefi. at a audkulu j svinadal voro vier i hia savm og heyrðum a ord og handaband virduligs herra gothskalks med guds nad biskups a holum og sira gilsbrigtz ionssonar at suo fyrir skildu at adr greindur gilsbrigt setti fyr greindum herra gotskalk iordina manaskal j laxardal j havskulzstada kirkiv sokn til panta fyrir xv. c. og xx er biskupinn atti hia honum. skýlði iordin leyst innan þriggia ara enn ef þa uæri ecki golner²⁾ fyr greinder peningar þa skylldi biskupin eignast adr greinda iord. lofadi sira gilsbrigt v. kviilldum med iordunni. hier med skylldi opt nefndr gilsbrigt kvittur ok akiærulaus um aull þeirra skuldaferli hier til. Og til saninda hier vm setivm vier vor incigle fyrir þetta bref er skrifat var a audkulv j svinadal faustvdagin næsta fyrir festvm purificacionis Marie arum epter guds burd M. d. og xvii.

461.

1. Febrúar 1517.

í Ögrí.

Björn Guðnason gefr Jóni Björnssyni yngra (syni sinum) jarðirnar Heydal í Mjóafirði og Veðrará í Önundarfirði.

AM. Apogr. 971 (án efa eptir frumriti meðal Ögrsbréfa).

Þat giðre eg biðrn gudínason gðdum monnum witurligt med þessu minu opnu brefe adh eg medkennutz adh eg hefi gefid jðne biðrnssyne enum yngra jarðer þessar er suo heita. heydalur i miðafyrði fiðrum hundrudum og xx er

1) Utan á bréfinu með sömu hendi og bréfið. 2) Svo.

liggur i vazfiardar kyrkiu sokn. minne vedrarð er liggur i Aunundarfyrði i holls kirkiu sokn med aullum þeim gaugn-um og gædum hlutum og hlunnendum sem greindum jörd-um fylger og filgt hefur adh fornu og nyu til fiallz oc fioru. landz og siofar allt tilskiled enn ecke vndañ tekit. til yztu vñmerkia sem adrar jarder eiga i motz vid þær. Og til sanninda hier vñ setta eg mitt jnsigli fyrir þetta jardabref er skrifad var i Augri j jsafjrdi næsta dag fyrir festum purification(is) santee marie Anno domini M D xviij.

462.

17. Febrúar 1517 í Hjarðarholti.

SAMNINGR þeirra Pétrs bónda Loptssonar og Guðmundar Andréssonar, að Loptr gjaldi Guðmundi 40 hundraða fyrir þá skuld, er Sigríðr heitin Þorsteinsdóttir hefði átt undir Lopti heitnum Ormssyni, en móðir Guðmundar hafði gefið honum sókn á skuldinni og Steinunn húsfreyja Gunnarsdóttir, móðir Pétrs, kannaðist við, að skuldin væri sönn.

AM. Fasc. XLIII, 20, frumrit á skinni. Af 6 innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu.

Þat giorum vēr tumðús bonde oddzson. bœrdur pðals-son. jon sueinsson. olafur þorualldzson. avnvundur þordar-son. einar þorgrimsson godvm monnum kunnegt med þessu woro optnv (brefi) þá er lidit var fra gwds burd .M. u hundrud og xuij ár j kirk(i)unne j sælingsdalstvangv þridia dag paska. uorum uær j hia og heyrdum á ord og med-tal pieturs bonda lopzsonar og gvdmundar andressonar vm þá ákærv sem greindur gvdmundur bar þar fram med brefvm og jnsiglvim uegna modur sinnar og sunar. at sig-ridur heiten þorsteinsdottir hefde att vnder lopte heitnum ormssyne ui malnytu kvígellde og hest. og ii uxa u uetrá og iii uættir smiors. og hefde alldre aptur feingit og ecki hennar skilgetinn erbingie þorbiorg olafsdotter og aungua peninga fyrir feingit. og nu þui at þesse skulld skyllde so jnn komiñ sem bref og jnsigle báru og steinunn hwsfreyia

gynnsardotter moder adur nefnsz pieturs medkendizt fyrir oss at skuldin væri saunn j gard lopsz heitens og hans erbingia gud hans sall nōðe og allar kristnar sēler. Enn gudmundur andresson lyste þar fyrir oss og uændizt at moder siin hefde gefit sier alla soken og akæru ā þessare skulld. sagdiz pietur bonde þat j aunguan mōta misgruna sem optnefndvr gudmundur þar wm uændizt. so og þat og¹⁾ sem siin moder medkendiz wm skullder sins faudur hielde hann fullkomliga satt vera og hann uillde giarna sinn faudur frida og kuitta. Og þui uar þat sattmale og samningur j millvm þessara þratt nefndra manna pieturs bonda loptzsonar og gudmundar andressonar at opt nefndur pietur skyllde giallda tiitt nefndvm gvdmundu xx hundrud ui malnytv kvigelde og flogur hundrud j fridvm peningum og x hundrud j vadmalvm. hudum. smiorum. klæde og kavtlvm og j ollu þui er badvm líkade (at) giallda og taca. og skylldu uera ā tuenn uorsavl og tuenn haustsavl. ā giolldunum. skyllde at þessv haulldnv og golldni aulldungis kuitter og ākærulauser huor uid annan. Og til sannenda hier wm setivm uær fyr nefnder menn uor jnsigle fyrir þetta uitnesburdarbref er skrifat uar j hiardarholtti j laxárdal. þridivdæginn næsta fyrir simónsmessu wm ueturinn ā samā āre og fyr seigier.

463.

18. Febrúar 1517.

í Skálholti.

Dómr Stepháns biskups og Vigfús lögmanns Erlendssonar með sex klerkum og sex leikmönnum um það, að Björn Þorleifsson hafi löglega greitt skuld sína við Hans Kruko og hústrú Sunnifu í hönd Péttri presti Pálssyni, sendiboða Gottskalks biskups, og sé hann við hana skilinn, en Björn Guðnason hefði haldið þessum peningum ranglega, og dæmist hann til að standa skil á fjánum og þola sektir, sem bréfið hermir (Sbr. Nr. 173).

1) Svo.

AM. Fasc. XLIII, 14, frumrit á skinni. og eru öll (4) innsiglin fyrir bréfinu. Innsiglin hafa aldrei verið fleiri en fjögur. — AM. Fasc. XLIII, 15, annað frumrit á skinni. Af 12 innsiglum, sem fyrir því hafa verið, eru nú 2 eftir. — AM. Fasc. XLIII, 16, transskript á skinni frá 11. Sept. 1518. — AM. Apogr. 2930.

Vm skulldaskipte uid hans kruko.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia²⁾ edr heyra. Senda³⁾ Stephan med gudz náð biskup j skalholhti. vigfws ellendzson laugmann yfer allt jsland. broder augmund med samre-nad aboti j vífdeý. helgi jonsson. petur mikelsson. þódr gudmundzson. þorleifur eireksson og þorlakur landbiartzson. kennimenn skalholthzbiskupsdæmis. narfi sigurdzson. jon hallsson. brádr einarsson. jon magnusson. olafur asbiarnarson. arnbiorn einarsson og olafur jonsson. suarner laugriettumenn. kuediu gudz og uora.⁴⁾ kunnigt giorandi. ad sub anno gracie Millesimo quingentesimo. decimo septimo. a miduikudaginn næsta fyrir cathedram sancti petri apostoli. vorum uier saman komner j domkirkíunni j skalholhti. epter bodi og skipan vors heygbornazta herra konung kristierns med gudz nad norigis (danmarks konung⁴⁾) et cetera. ath skoda. ráúsaka og dæma. vm þa skulld og peninga. sem biörn bondi þorleifsson uar skyldugur hannes krwko j noregi og hans hustru sunnifu. fyrir þa reidupeninga er þau haufdu honum j godri tru wt gefit. voru þesser menn. biörn þorleifsson. og biorn gudnason til⁵⁾ kallader. j þenna sama stad og dag. biörn þorleifsson af biskupinum. enn biörn gudnason af laugmanninum. kom greindr biörn þorleifsson. j sagdan stad og dag. enn biörn gudnason ecki. enn þar tiedizt hans sendibref til laugmannzins. huat ath suo jonne hiellt. ath hann medkendizt ath hann var kalladr af laugmanninum. viij. uikum fyrir þenna stefnudag. kom þar einginn af hans hendi. sa sem tiadi hans nockr lauglig forfaull. Jtem j annari grein tiedi biörn þorleifsson opit bref vnder godra manna jnsiglum huerir uitne báru ath þeir

1) Utan á bréfinu í XLIII, 14 með gamalli hendi. — bref hans krwko vmm bitaling vt af birnunum (!) birne thorleifssyni og birne gudnasyne XLIII, 15. 2) b. v. 15, 16; sl. 14; 3) Svo öll. 4) (konung. danmarks 15. 5) sl. 15, 16.

haufdu nær uerit. þa biorn þorleifsson afhenti hannes¹⁾ krwko laugligum vmbodzmanne sira petre palssyni biskups gothskalks sendiboda þessa saumu skulld. Suo og kuittanar-bref af þeim hinum sama sem peningana upp bar. huer oss sýnduzt í allan mata skialliga og laugliga wt gefin. eft-er sancte olafs laugum. Jtem í þridiu grein. Vitum uier fyrir full sanninde ath biorn gudnason hefer þessa saumu peninga rangliga ath sier tekit og halldit sidan med mackt og ofrike. Þui ath heilags anda nad til kalladri. ath suo profudu og fyrir oss komnu. Seigium uid biskup Stephan og vigfws ellendzson laugmann. í gudz nafni amen. med fullum domi og laga wrskurdi. og samþýcki þeirra godra manna lærðra ok leikra. sem fyrr skrifader standa. sagdañ biörn þorleifsson. riettliga golldit hafa þessa saumu skulld af sinu eigin erfdagozi. sem honum hafdi til fallit epter sinn fodr sem vors helgazta faudr pauans dispenseranar-bref wtuisar. og konganna bref inne hallda. kong kristierns og kong hans. godra minninga. hier med bref erkibiskupsins Gauta. og skalholltz biskupa. med domum bædi lærðra og leikra. enn hannes¹⁾ krwko fyrr greint goz til æfinligrar eignar. og biorn þorleifsson uidskildañ vid sagda skulld. í suo mata ath hann suare laga riftungum epter riettum landz laugum þeim sem med riett kann upp á ath klaga. áðr skrifat goz. ath honum sialfum fyrir kaulludum. Enn fyrir rangligt halld og grip á peningunum af hendi biarnar gudnasonar þa gialldi hann aptur peningana med fullum laga a-ueخته. nær sem heimt uerdr af hannes¹⁾ krwko vmbodzmanne. hier med dæmdum uier biorn gudnason skýlldugan ath giallda domkirkíunne í skalhollti fyrir þann allañ kostnat halfaukinn sem biskup stephan hefer borit fyrir þessum malafellum. og sekañ maurk í stefnufall.

Og til sanninda hier vm. settu. biskupinn. og laugmadrinn sin jnsigle med uorum fyrr greindra manna jnsiglum fyrir þetta domsbref og wrskurdar. skrifat í sama stad. deigi og áre sem fyrr seiger.

---

1) hans 15, 16.

464.

20. Febrúar 1517.

í Skálholti.

Dómr sex klerka útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um sekt þeirra Lýtings Einarssonar, Guðmundar Erlends-sonar og Sumarliða Einarssonar fyrir víðreign þá, sem þeir höfðu í kirkjugarðinum í Reykholti.

AM. Apogr. 1738, eptir koplu með hendi Páls lögþingisskrifara Gíslasonar; höfðu þá verið 4 innsigli fyrir frumritinu, þegar Páll afskrifaði það. Þessa afskrípt hefir Árni síðan borið saman við frumritið og leiðrétt eptir því: „Þetta fyrsskrifað bref er Anno 1709 í Octobri confererad við sialft originalbrefed sem Sira Þordur Jonsson á Stadarstad nu á. og eru nu fra því öll innsiglen. sem í fyrstu hafa 7 vered“.

1517. um fullrette biskups og kyrkiu
í fyrre tid.¹⁾

Öllum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda broder Augmundur með guds nad aboti j videy. Helgi Jonsson. Þordr guðmundsson. Jon Eireksson. Jon Þorsteins-son. Þorleifur Eireksson. kiennemenn skalhollz biskupsdæmis. kvediu gudz og sina. kunnigt giorandi ad sub anno gratie m. d. xvij^a) fostudaginn næsta fyrir cathedram Sancti Petri Apostoli j domkirkjunne j Skálholti vorum vier j dom nefndir af ærligum herra og andaligum faudr herra Steffane með gudz nad biskup j Skálholti ad skoda ransaka og dæma hversu háfar saker heilaug kirkia skal eiga uppa þessa menn Lýting Einarsson. Guðmund Ellenzson og Sumarliða Einarsson fyrir þá víðreign sem þeir höfðu j kirkiugardinum j Reykholti og þeir höfðu ádr meðkeñzt og lausnt²⁾ fyrir tekid af biskupenum. guðmundr Ellenzson flydi j gardenn og stod þar með vopne. kom þá Lýtingr með annat vopn og geck guðmundur j motti honum tvö spor eda þriu og stunguzt þeir á og gripuzt sidan. vard lýtingr þa undir guðmundi. enn Sumarlidi kom þa ad og hio guðmund averka j höfudid og á halsinn. Þvi ad heilax anda náð til kalladre ad svo profudu og fyrir oss komnu. dæmdum vær

1) Þetta stóð utan á frumritinu með hendi Páls Gíslasonar, og svo „Num. 7.“ 2) Í afskrípt Páls Gíslasonar hafði hér staðið '1514, sem Árni hefir leiðrétt í 1517 eptir frumritinu, og segir: „Arstaled og skirt í brefenu 1517“. 3) Svo.

fyrgreindir kennemeun með fullu dóms adkvæðe greindan Sumarlida sekan xv mörkum við biskupenn og kirkjuna. Enn Lýting sekan ix. mörkum fyrer þá blóð uthelling sem hann giordi. Enn guðmund sekan vj mörkum fyrer þáð rausk og tilhlaup sem hann giordi j kirkjugardinum.

Samþykkti þenna vorn dom fyr greindr herra Steffhan og setti sitt jnnsigli með vorum fyrnefndra kennemanna jnnsiglum fyrir þetta dómsbref skrifad j sama stad deigi og áre sem fyr seiger.

465.

10. Apríl 1517.

í Viðey.

ÖGMUNDR ábóti í Viðey fær Hannesi Eggertssyni til fullrar eignar jarðirnar Kirkjuból í Selárdal, Suðreyri og Tungu í Tálknafirði fyrir jarðirnar Byjasker og Þórisstaði á Rosmhvalanesi.

AM. 238. 4te bl. 1., skr. c. 1570. (Bessastaðabók). Borið saman við dómasyrpu Jóns Hákonarssonar á Vatnshorni frá c. 1608.

Biaskers Bref og Þorisstada Bref.¹⁾

Þat giorvm við Gissvr Þorleifssvn oc Solmvndvr Nikvlasson godvm monnvm kvnnigt með þessv vorv opnv brefi at uid²⁾ vorvm þar j hia savm oc heyrðvm æ fostvdagin j hellgv vikv arvm epter gudz byrd M. D. oc xvij ar at þessir menn tokv hondvm saman herra Oggmvndvr með gvdz nad aboti j Videy af einne alfv en Hannes³⁾ Eggerson af annare at svo fyrir skildv oc vnder tolvdv at herra Oggmvndvr fieck fyrsskrifdvvm Hannes⁴⁾ þessar jarðer j Vestfiordvm. Kirkivbol. xxx.^c j Selardals kirkivsokū. Sydvreire oc halfa Tvngv j Lavgardals kirkivsokū. xxxv.^c at dyrleika til fvllrar eignar oc frials forrædis.

Hier j mot gaf fyrsskrifadvr Hannes abotanvm þessar jarðer [halfa Biaskier⁵⁾] oc Þoristadi er liggia æ Hrosshvalanesi⁶⁾ oc þar til .x. æring með avllvm þeim gognvm oc giæd-

1) JHák. 2) JHák; vier. 238. 3) Hans; JHák. 4) Hannesi; JHák. 5) [halft Biaskerit; JHák. 6) Rosshvalanesi JHák.

vm sem greindvm jordvm fyllger oc fylggt hefvr at fornv oc nyiv oc hann vard fremst eigandi at. skyllde hvor hallda sinv kavpi til laga oc svara lagariptingvm fyrir sinar jarder.

Oc til sanninda her vm festvm vid ockvr insigli fyrir þetta jardakaups bref skrifad i Videy aa sama ari sem fyrr seigir.

466.

24. Apríl 1517.

í Kaupmannahöfn.

31. December 1526. í Skálholti.

GRÍÐABRÉF Kristjáns konungs hins II. handa Jakobi Brandssyni fyrir víg.

Bisk. Skalh. XVIII, 45, frumritað transskript á skinni. — AM Apogr. 2388 „accuratissimé“. — Landsbókasafn 72. 4to bls. 349—350 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1720 (með raungu ártali 1514).

Christiani secundi Liifs Bref utgiefed Jacob Brandssyne.

Anno 1514.¹⁾

Wij christiern met guds naade Danmarckis norgis Wendis och gottis koning wdvold koning till Suerige (hartug²⁾) i Slesuig hollsten Stormarreñ och ditmersken greffe i oldenborg och delmenhorst. Giore alle witterligt at thenne breffuiser jacob brandsonn haffuer werret for os ath han kom for skade och sloo een karll i hiehl paa frysland tha haffue wij nw aff wor sônderlige gunst och naade wndt och giffwit och met thette wort obne breff undhe och giffue. same jacob brandsônñ wor frijdt j genñ thog swo ath hanñ sielff skall fordrage sig met theñ dôdes weñner. Thij forbiwde wij alle wor(e) foghetther och embitzmenñ och alle andre forne jacob brandsonn her offuer at hindre hindre lade môde platze eller i nogher maade forfang at giore vnder wor konunglige heffnñ och wredhe. Giffuet paa wort Slott kiöbnehaffn fredagenn nest effther sanct jorgiens dag. aar et cetera m d xuij.³⁾

wîder wort Signeth.

1) 72. — Síra Jón hefir mislesið ártalið svo fyrir 1517. Cópia landsvistarbreffs jakobs brandzsonar, XVIII, 45. 2) Svo. 3) 1514, 72, því að síra Jón hefir mislesið ártalið md xiiij fyrir m dxuij.

Þat gíaurum uit gíse ualldason og helgi magnvsson godum monnum kunigt med þessu ockru opnu brefi at uid hofum sed og heyrðt yferlesit kongsbref med heilu og o-skauddu jnsigli so latanda ord epter ord sem hier fyrir skrifat steðdur. Og til sanninda hier um heingdum uit ockur jnsigle fyrir þetta bref skrifat j skalholtti siaunda dag jola. anno domini M d xxuj.

467.

26. Apríl 1517.

í Hofsteigl.

VITNISBURÐARBREF, að Grimsstaðir á Fjalli lægi undir Möðrudalskirkju að öllum skyldum.

Landsb. 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur Brefabok Biskups Ögmundar“. — AM. Apogr. 2776 með hendi Árna Magnússonar, og er afskrípt sú staðfest í Skálholti 9. Okt. 1711, af Árna sjálfum, Ormi Daðasyni, Þórði Þórðarsyni og Páli Hákonarsyni. Báðar afskríptir orðrétt samhljóða.

Um Maudrudal.

Þat giðre eg Eirekur Ormsson godum monnum kunnugt med þessu minu opnu brefi. að eg heyrda fòdur minn Sera Orm Eireksson því lýsa. að Grimstader á fialli lægi under Maudrudalskirkiu að ollum skýldum. ok til sanninda hier um sette eg mitt Jnnsigli fyrer þetta vitnisburðarbref. skrifad í Hofsteige. sunnudagin næstan epter Marci Evangelistæ um vorid þá lided var fra guds burd. M. D. xvij ðr.

468.

1. Maí 1517. í Kaupmannahöfn.

SÖFFREN „embættismaðr á Haridzborg“ fær kvittan um þau 800 Rínargyllini, sem konungr fékk honum í þann tíma, sem Söffren fór með skip hans „Engilinn“ út til Íslands.

Ríkisskjalasafn Dana, Register over alle Landene Nr. 2 A. bl. 20.

Söffrenn norby wor embetzmænd paa Haridzborg ffick qwiitancie paa the .viij. hwn drede rynske gilden myn hers

nade anthworde Hanwm then tiid Hand løb med myn Hers
nadis skiib engelend vdh till Jsland. Clausulis assuetis.

Datum Kopenhaffn sanctorum philipi et Jacobi dag
Aar. et cetera. mdxvij.

magister Andreas glob.

469.

6. Maí 1517.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBÉF.

Bisk. 3. Fol. bls. 1 og 18, skr. 1640 með hendi Hákonar sýslu-
manns Gislasonar. — Landskjalasafn 94. 4to bl. 44a—46b með hendi
Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (hér hafa bréfin nokkuð farið úr
reipunum).

Vm Olaf Philippusson oc Ėinar son hans.¹⁾

Path Giorum vier Olafur Jonsson og Olafur Hialtason
prestar Hóla Byskupzdæmis. Magnus Arnason. Narffe Inge-
mundarson. Magnus Biorns(son). og Gunnlaugur Helgason
Godum monnum kunnigt²⁾ með þessu voru Brefe. ad vier
hofum sied og yferlesed opin Bref. med heijlum og oskodd-
um hangandi Insiglum. suo latandi ord epter ord. sem hier
epter skrifad stendur.

[Hér koma þessi bréf um mál Ólafs Filippussonar:

1. Bréf síra Jóns Porvaldssonar um undanfæri Ólafs Filippus-
sonar 17. Júní 1495, DI, VII, Nr. 314.
2. Úrskurðr Stepháns biskups 23. Júní 1498, DI, VII, Nr. 408.
3. Bólstaðarhlíðardómr 21. Júní 1497, DI, VII, Nr. 383.
4. Úrskurðr Finnboga lögmanns 20. Aug. 1496. DI, VII, Nr. 418.
5. Kaupmálabréf Ólafs og Vigðisar Jónsdóttur 30. Sept. 1492 —
8. Apr. 1496, DI, VII, Nr. 209.
6. Dómr Gottskálks biskups um undanfæri Ólafs 29. Apríl 1512;
Nr. 308 að framan.
7. Bólstaðarhlíðardómr Jóns Einarssonar 29. Apríl 1513. Nr.
344 að framan.
8. Dómr Gottskálks biskups um kirkjugarðssaurgun Ólafs 18.
August 1514, Nr. 389 að framan.
9. Bréf klerka og leikmanna nyrðra um þessi mál til ríkisráðs-
ins 8. Maí 1517, en er hér ódagsett og óárfært, og mun því hér vera

1) Þetta stóð utan á transskriptarbréfinu. 2) 94; vantar í 3. Fol.

tekið eptir uppkasti bréfsins, sem síðan hefir verið innsiglað og hreinskrifað tveim dögum síðar en transskript þetta; Nr. 470 hér á eptir.

10. Kvittunarbréf síra Jóns Þorvaldssonar til Ólafs um kirkjugarðssaugan og leyfi til giptingar 11. okt. 1496; DI, VII, Nr. 353.

11. Kvittunarbréf síra Sigmundar Steindórssonar um sama 6. Febrúar 1500, DI, VII, Nr. 483].

Og til sanninda hier vm settum vær fyrst skrifader menn vor jnsigli fyrir þessi Transschriptar Breff skrifud a Holum j Hialltadal midvikudæginn næstan eptter krossmessu vm vorid Anno Domini. M. qvingentesimo decimo¹⁾ septimo.

470.

8. Maí 1517.

á Hólum.

BRÉF nokkurra klerka og leikmanna fyrir norðan land til konungs, erkbiskups og ríkisráðsins í Noregi um arftöku Einars Ólafssonar eptir Ólaf heitinn Filippusson föður sinn.

Bisk. 3. Fol. bls. 19—22 (= a) og bls. 14—17 (= b); eru báðar afskriptirnar gerðar á Hólum í Hjaltadal og staðfestar 2. Nóv. 1640 af Hákonni sýslumanni Gíslasyni, Sigfúsi Egilssyni skólameistara og síra Sveini Jónssyni á Bardí; er afskript sú, sem hér er kölluð a, gerð beint eptir frumritinu, en hin eptir transskripti frá $\frac{2}{3}$ 1517; í þá afskript vantar niðrlag bréfsins og ártal. — JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eptir transskr. frá 9.—17. Júní 1555 (= c). — AM. Apogr. 803 eptir transskr. 1555 hinu sama. — Skjalabók Landsskjalasafnsins með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (= d). Munr afskriptanna er í heild sinni mjög litill, nema að b (uppkastið) er nokkuð frábrugðið að lyktum.

Brief Til Rykessins Raads j Norege.

Worum heybornasta Herra og Nådugasta konungi konungi Christierne med Guds Nad Noregs²⁾ og Danmerckur konunge et Cetera eller³⁾ hans Nædar Logligum Vmbodsmanne fyrer nordan Dofrafiall⁴⁾ j Norege. vorum virduligustum⁵⁾ Herra og andaligum⁶⁾ faudur Herra Chrijke med

1) Þetta orð vantar af ógáti í afskriptirnar. 2) Noregis c. 3) Ellur c; Ellegar d. 4) Dofrafioll b. 5) virduligasta d. 6) andligum d.

samre¹⁾ Nðd Erche Byskupe j Nidarosi Wirdugligum Herrum og andaligum²⁾ fedrum. [Worum Byskupum³⁾ og aullum þeim Erligustum og welburdugum Herrum bædi Lærdum og leijkum. Rikissins ræði j Noregi j sama Takmarcki senda ydrer truer þegnar. og hinir minstu pienarar. Þorbiorn Jonsson. Ræðsmann Heilagrar Holakyrkiu. Jon Þorgilsson. Jon Arason. Gilbricktt Jonsson. Nichulas Wilhialmsson. Þorsteirn Jonsson prestar Høla Byskupsdæmis. Jon Þorgeyrsson, Griymur Jonsson. Einar Einarsson. Narfi Jngemundarson. [Halldor Jonsson. Gudmundur Þorleifsson⁴⁾ Leijkmenn wora audmiuka pionustu med allri Trw og lijtelæti. ydur kunnugt giorandi ad wier hofum sied og⁵⁾ yferlesid doma og morg aunnur Bref. med heilum og oskoddum Jnsiglum vm skilgietning og arftoku Einars Olafssonar og vndanfære fyrer [kongs valdi⁶⁾ og kyrkiu. ad⁷⁾ Olafur heytinn Philippusson hefur Logliga giort j môte allrj æklagan annara manna er arfinn effter Hvstru Solveigu Biornsdottur vilia hefda vnder sig med ymisligri Laganna breytne. huad vier autlum⁸⁾ ecki riett vera. [og j⁹⁾ mote vorum Logum. þo ad nockrer vilie so giora sem vær hofum heyrtt fra sagt. þui ad vær vitum ad Einar Olafsson er Logligur Erlngie sagdrar Hvstrvr Solveigar. ef hann skal oræntur vera. þui ad hann er dotturson Solveigar skilgietinn aff Laungietinne dottur kominn. hefur hann og alldrej. eda hans fader. edur nockur þeirra vmbodsmadur verid fyrer kallader þa þeir adrer hafa hier nockra giorninga edur doma vm giort. huad oss pyker berliga þuert j mote Løgum landsins. Enn ef þessi Einar være ecki arftækur sem þeir vilia þa ber þo fyrri arfinn vnder Biorn Þorleifsson. helldur enn vnder adra suo framt sem wors Helgasta¹⁰⁾ fodurs Pavans j Róm leyfis Brief. edur Edalbornasta¹¹⁾ Herra. konganna Erchi Byskupsins og Byskupanna¹²⁾ samþycktar Brief skulu myndvg og meckugt¹³⁾ vera. Enn þo vier toluð nockud vm

1) gudz d. 2) andligum d. 3) [biskupum vorum d. 4) [Gudmundur Þorleifsson og Halldor Jonsson bc. 5) b. v. bæd 6) [kongi b c. 7) er bc. 8) ætlum cd. 9) [sl. b. 10) heilagasta b. 11) Edla-bornasta c. 12) biskupa c. 13) wyckugt b (l)

Biörn Þorleifsson. yður kunngjörandi vnderstöðu málslinz. þá ljka vel efum vier oss ecki vm greindañ *Ein*ar. þui ad hann er riettur og sannur *Er*fingie Solveigar. ad worri sannri samvisku. *Enn* ef wor heygbornasti Herra og Nadugasti konung.¹⁾ konung Christiern hefur nockud Bref wtgiefid. mote þessum *Ein*are. þa er hans Nðd þad milldiliga gjörandi fyrer Guds skjöld. og²⁾ fyrer riettwijse og laganna skipan ad kalla þad aptur. þui ad vier vitum fullkomliga ad þetta mal hefur ecki verid riettiliga vnder flutt fyrer hans heygbornasta Nðd. þui er yður þad mykid myskunar werk goder herrar. bædi fyrir Gudi og monnum og haskalaust j aullum grejnum ad leggja yduarn alyckttardöm ð þetta mál og dæma *Ein*are Olafzsyne arfinn allann epter fyrrsagda Solveigu er hun erfði epter Broður sinn skilgietinn *Ein*ar Biörnsson. þui ad þui vite og skilningi er Gud hefur oss giefid og laganna skyringu þa witum vier ecki riettara fyrer gudi og monnum. ad sagður *Ein*ar eigi riettiliga fyrr sagdañ arf allañ. *Enn* ef þier verdid honum eigi³⁾ hialpliger med riettum Logum. þa biþhelldur hann ecke eitt hid minsta þar wt af. enn þad er þo⁴⁾ haskasamligt fyrer Gudi. ad ef þeir niota eigi⁵⁾ sem med riettu eiga þo ad þeir sie ecki so menter eda mannader sem hiner eru⁶⁾. er thil kalla. *Er* hier og liost Logmál vmschrifad j vorri Landslaga Bok. j riettu Erfdatali. þui ad *Ein*ar Olafsson er skilgietinn dotturson Solveigar Biörnsdottur. epter huðria Solveigu þessi arfur er fallinn. og er hann j hinne⁷⁾ þridiu *Er*fd. enn Biörn Þorleifsson Broðurson Solveigar j hinne fiordu *Er*fd. Enn hiner adrer systra syner optnefndrar Solveigar Biörnsdottur af Laungietnum systurum komner. eru j hinni fimtu erfð. var þessi arfur reyknadur xij. hundrud hundrada. eda meir epter adurgreinda Hvstrv Solveigu.⁷⁾ *Enn* þeir fedgar Olafur og *Ein*ar feingu⁸⁾ þar af alldrej mejr vtan ein þriu hundrud hundrada. *Enn* syðan þeir máttu þau eigi⁹⁾ b.jhallda med xadum. þa skiptti Býskupinn ð Holum vid þa fedga fyrer Bæn og Rðd godra manna. thil syn takandi þetta Gods og

1) konungur b. 2) sl. b. 3) ecki b; ei c. 4) sl. c. 5) ei c; ecki c. 6) sl. c. 7) Soluegu a. 8) fiengu c. 9) ecki b.

fiækk þeim domkyrkiunnar fasta gods annur á mote. Suo og wissum vier fyrer full sannindi. og hofum heýrtt marga goda menn seigia að þeir Olafur Philippusson og Jon Sigmundsson hafi haftt sijn á millum kaup og skiptti og marga adra peninga skickan og hafi Jon halldid þa Olaf osekan og myndugañ j sijnum giorningum. hefur og þessi same Jon Sigmundsson fyrstur og fremstur dæmdt fyrr sogdum Einare allañ þennañ arf. þo að hann hafi nu sýdan þar adra giorninga vm giort.

[Og til sanninda hier vm setium vær fyrr skrifader menn lærderog leyker vor Insigli fyrer þetta Brief skrifad á Holum j Hialltadal. faustudæginn næstan fyrer Hallvardsmessu. aarum epter Guds burd þusund. fimm hundrud og seýtian aar.¹⁾

471.

12. Maí 1517.

á Vífðivöllum.

TYLFTADÓMR klerka út nefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, um ákætur biskups til Jóns Sigmundssonar, meðal annars fyrir það, „að hann hefði talið rangan átrúnað fyrir mönnum og framið, og svo uppbyrjað nýja villu móti guðs lögum með sinni trakteringu og trúarinnar afgöngu“.

AM. Apogr. 3885 með hendi Páls Hákonarsonar „Ex membrana. accuratè collatum“. „Fyrer þessu brefe hafa alldrei Innsigle vered“. (Páll Hákonarson). — AM 240. 4to bls. 33—36 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — MSteph. 56. 4to bls. 277—280 með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646. Sbr. Nr. 228.

Hvert þesse domur hefur nockurn tima innsigladur
vered eda ecke veit eingenn. því að j þessum
brefum hefur alldrei annar siest enn
þesse. hverke fyrr nie seinna. sidann
herra Olafur heitenn hialltason
tok vid holum.²⁾

1) a; vantar í b. 2) „Hinumeigenn efst á bladenu er þetta skrifad með gamalle hende (kynne vel vera Herra Gudbrandz)“ [Páll Hákonarson].

Þath giorum wier broder nikulås med gudz myskunn prjur a maudruvaullum. Þorbiorn Jonsson æddzman heijlagrar hólakirkíu. finnbogie Einarsson. Pietur Pálsson. Gudmundur Jonsson. Jon finnbogason j laufðsi. nikulðs vilhjalms-son. Eigill hálsson. Jon Jonsson á Skinnastaðum. Jon Jonsson á Myklabæ. Steinn Markusson og Olafur hjalta-son prestar hólabiskupsdæmis godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ath árum efter Gudz burd m. d. xvij ár á Vjðivollum j blaunduhljóð i Skagafirði a almeniligrí prestastefnu þriðjudaginn næstann fyrer halluárðz-messu vorum vier j dom nefnder af vorum virðuligum herra og andligum faður Gottskall med gudz náð biskup á hólum á ath ljta. skoda og rannsaka og fullt og allt doms atkuæði á ath leggja um þá ákíæru er biskupinn kíærði thil Jóns Sigmundssonar og i stefnunne stod. Enn sakier þess ath stefnan var svarin af sira Jóni Sueinssyni þui dæmdum vier hana laugliga og mork j stefnufall nema jón Sigmundsson syni laugleg forfaull ath hann mátti ecki koma.

j fyrstu grein dæmdum vier þessar íij sakier er i stefnunni stodu sem er¹⁾ skriftaof og suo ath hann hefði eigi thil hola komid auskudag og skjrdag þo biskupinn hafui hann oftar bodad þangad og suo fyrer þá grein ath hann hefur ej thil hlydni geingid vid gud og heilaga kirkíu og biskupinn upp á næstu vj. ár og suo halldit samneyti og sidblendi vid adra menn sem osakadur madur j aullum þessum fyrrsaugdum tíma suo og ath hann hefði j kirkíu geingid og tálmad þar med gudlegu embætti og margur madur hefur mist sinnar þionustu þar fyrer þessa háfs ohlydni og fyrer þá grein ath hann hefði talid rangann á-trunad fyrer monnum og framid og svo uppbyriad nyia villu moti Gudz laugum med sinni traktieringu og truarinnar afgongu. Hier med ath hann hefði halldit sitt underfolk j sannri ohlydni sem sialfann sig. bannad þeim²⁾ messur ath sækia. þionustunar ath vitia og fyrerbodit almuganum ath giallda prestunum sinar skullder sem þeir eiga med laug-

1) firir, b. v. 240. 2) þui 240.

um ath hafa. og lagt þar vid storar fisekter. Suo og ath hann hefði sett sig j veralldligt valld og fiarforræði og fleira annad giort það sem laugin banna bannsettum manni ath giora sem domar dæði manna þar um giorder utuijsa¹⁾ þui dæmum vier alla þina²⁾ doma og urskurði ologlega og omynduga og ecki halldandi epter þui sem dandimanna domar þar um dæmder utuijsa og innihalda og Jon Sigmundsson sannreindann villumann og ath suara slijkri segt og likamlegum plagum fyrer sierhueria grein þessa sem laugmalid utuisar. J fimtu grein er biskupinn kiærði til adurgreindz Jons Sigmundssonar ath hann hefði rægt sig og i æygt borid vid vorn þeyghornasta herra og nðdugasta konung Kristiðn. heyrðum uier þar uppleid bref vors verdugasta faður godrar minningar Erckibiskups Gauta hvers súl Gud nðdi suo lðtanda ath Jon Sigmundsson hefði klagad fyrer vorum edlabornasta þerra konginum ath hann³⁾ hefði kugad af honum mikid gotz med orietti og skilid sig vid sina kuinnu og þessar saumu sakir kiærði hann⁴⁾ fyrer erkibiskupinum sem hans Bref utvisar. vissum vier ath allur þessi æogur reyndist osannur svo sem dandimannna domar þar um giorder utuisa. þui dæmdum vier Jon Sigmundsson sannann Rogsmann og fyrerfarid hafua aullum sinum peningum kvikum og daudum fridum og ofridum faustum og lausum og biskupin meiga riettlega ath sier taka nær hann villdi og Jon Sigmundzson fallinn j bann fyrer þessa sina thilverkan og skyldugann ath taka lausn og skrift af biskupinum edur hans laugligum umbodzmanni þui ath laugin seigia suo ath huer sem rægier annann fyrer valldi suari slikri sekt sem hinn ef hann æyndist sannur ath. Suo skipadi og skyldadi fyrrnefundur Erkibiskupinn sagdann biskup gottskalk ut af aullum sacramentum heilagrar kirkiu og biskuplegu valldi utan hann stæði under domi biskups Stefðns og hans lærðra manna um allar hans ðklaganer ð⁵⁾ Jon⁶⁾ Sigmundzson þessar fyrr skrifadar ðn allrar appellerunar. J siettu grein er biskupinn kiærði thil Jons Sigmundz-

1) 240; utuijsar, 3885. 2) hans 240. 3) 240; sl. 3885. 4) og b. v. 240. 5) og 240. 6) Jons, 3885.

sonar ath hann hefði sagt ath biskupin hefði rænt gripid og tekid og hans fylgiarar hañs gotz og garda algiord bu huad med aullu reyndist osannindi utan suo sem domar dandi manna þar um dæmder biskupinn thilskyldad hafua ath taka ath sier þessa garda þar thil kirkian hefði sinn fullann Reykning af þeim sem þá á med laugum ath leysa. Enn þessi thilskipadur timi er fyrer laungu umlidinn. Þvi dæmdum vier herra Gottskall og hans fylgiara frialsa liduga kuitta og ákiærulausa fyrer Joni Siamundzsyni og aullum audrum af allri sinni athtekt. J sioundu grein kiærði biskupinn ath Jon Sigmundsson hefði halldit j ofrelsi fyrir kirk-iunni og Biskupinum xiiij. kugilldi og xx med aullum laga-ðvexti upp a ixi ár sem bref¹⁾ med dandimanna jnnsiglum þar um giort utnijsar. Þvi dæmdum vier Jon Sigmundzson skyldugann ath giallda og greida fyrr saugd kugilldi med aullum ábata og laga avexti á allann fyrr sagdann tima og holadomkirkiu xxx²⁾ marka j sitt fullrietti. J attu grein kiærði biskupinn thil Jons Sigmundzsonar ath hann hefði átt barn j frillulifi j fyrrgreindum saukum. dæmdum vier hann þar fyrer sekann sliku sem lögmálid utuisar. J niundu grein er biskupin kiærði til Jons Sigmundzsonar ath hann hefði smáð. minkad og suivirdt heilagrar kirkiu laugmál og skeytti huorki forbodi nie banne. vitum vier fyrrnefnder kiennimenn ath þessi sauk er saunn og ath suo profudu sem nu er fram komid³⁾ med domum vitnum brefum og biuisingum dandimanna⁴⁾ ath vier vitum fyrer full sannindi ath satt er þvi dæmdum vier Jon Sigmundzson einskis kirkjunnar laugmáls notandi verda þar thil hann geingur thil sannrar hlydni vid Gud og heijlaga kirkiu og hennar formann.

Samþykti med oss þennann vorn dom andligur fader herra gottskall og tuennar tylfter presta med honum er þá voru þar á prestastefnunni.

Og thil sanninda hier um setium vier fyrrnefnder

---

1) bp(1) 3885; brefid 240. 2) xiiij 240. 3) 240; kom 3885. 4) og b. v. 240.

kennimenn vor insigli fyrer þetta domsbref skrifad á hólum j hialltadal jn dije bonifæscij Episcopi og Martijris á sama dri og fyrr seigier.¹⁾

472

12. Maí 1517,

á Vifólvellum.

TYLFARDÓMR klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um hjónaband Ingilbriks Jónssonar og Höllu Vilhjálmsdóttur.

AM. Fasc. XLIII, 7, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum er eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3431.

Þat giorum uier þorbiorn ionsson radzmadur heilagrar holakirkju. ion þorgilsson. finnboge einarsson. ion finbogason j mula. gudmundur ionsson. ion finbogason j laufase. nikolas uilhialmsson. ion ionsson æ skinnastodum. ion ionsson æ micklabæ. þorgils gudmundzson. steinn markusson. ok jon marteinsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturlíkt med þessu uoru optnu brefe at arum epter gudz burd m. d. ok xvii. ar æ videuollum j blaunduhlid j skagafirde æ almenneligre prestastefnu æ þridiudaginn næstañ fyrir halluardzmessu uorum vier j dom nefnder af uorum uirdelegum herra ok andaligum fodvr gottskall med gudz nad biskup æ holum æ at lita skoda ok rannsaka ok fullañ dom æ at leggja huort jngilbrikt ionsson skyllde uera logliga eigingiptur. uar stefnan loglig dæmd þui at hyn uar suarin ok mork j stefuivfall. leidde biskupinn þesse uitni þar fyrir oss herra priorin nikulas æ modrvuollum er þui lysti þar fyrir oss at þesse same ingilbrikt hefde bætt margar hordoms saker ok tekit skript ok lausn ok hann hefde sin kuittunarbref. suo ok bar sira gudmundur ionsson at hann hefde sied ok yfer lesit eid ok uitnisburd sira jons heitins peturssonar suo latanda at jngilbrikt ionsson hefde bæde keypt ok fest haullu uilhialmsdottur epter kirkiunnar logum. baru þetta sama marger adrer goder menn bæde lærder ok

1) þ. e. 5. Jáni,

leiker. þui in nomine domini amen. dæmdvm vier fyr nefnder kennemenn med fullu doms atkuæde jngilbrikt ionsson logliga giptaþ uera ok verit hafua sidan fyrst hann giorde þenna laga giorning uid sagda haullu uilhialmsdottur ok hann skylldugaþ at bæta allar þær hordoms saker sem hann syner ecke logligar kuittuner¹⁾ fyrir kirkiunnar vmbodzmønnum ok skylldugan at taka skript ok lausn æ auskudeige ok skirdeige ok hallda hrudlaup sitt innaþ .xii. manada ok skylldugaþ at suara suo morgum brudlaupsektum sem log seigia honum a hendur. Ok til sannenda hier um setium vær fyrnefnder kennemenn uor incigle fyrir þetta domsbref skrifat æ holum j hialltadal laugardaginn næsta fyrir Oedardi et gilldardi episcoporum et confessorum.²⁾ æ sama are sein fyr seiger.

473.

13. Maí 1517.

á Víðivöllum.

TYLFTARDÓME klerka útnefnder af Gottskalk biskupi á Hólum um kúgildahald Sæmundar Jónssonar í 23 ár fyrir Hóladómkirkju.

AM. Fasc. XLIII, 8, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú 2 fyrir bréfinu — Apogr. 3432.

Domur Herra Olafs Hialltasonar.³⁾

Þat giorum uer broder einar med gudz nad abote æ munkapuera. broder uikulas med samre nad prior æ modrvollum. ion arason. nikolas uilhialmsson. gunnar þordarson. haldan narfuason. ketill ionsson. magnus gudmundzson. hallur asgrimsson. steinn markusson. þorgils gudmundzson. ok [hallvardur b(jarnarson)⁴⁾] prestar holabiskupsdæmis godvm monnum uiturlíkt med þessu uoru opnu brefe at arum eptir gudz byrd. M. d. xuij ar æ uideuollum j blaundvhlid. j skagafirde æ almenneligri prestastefnu æ miduikudaginn næstan fyrir halluardzmessu uorum uær j dom nefnder af

1) Svo. 2) þ. e. 6. Júní. 3) Svo (!) utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 4) [með öðru bleki, en samtíða hendi.

uorum uirdelegvm herra ok andaligum fodur gottskall med gvdz nad biskup æ holum æ at lita skoda ok ransaka ok fullt doms atkuæde æ ad leggja um þa ækæru er sira petur kærde til sæmundar ionssonar j vmbode biskup(s)ins at hann hefde ok hielde tuau kugillde er þorkell sigurdzson hefvr fyrir morgvm arum golldit heilagre holakirkiu ok biskupinum j sinar skullder. hefvr biskupinn ok greindur þorkell optabeizt¹⁾ ok latit beidazt þessara kugillda ok feingit ecke. hafa þesse kugillde hia honum uerit upp æ. iij. ar ok. xx. Er þesse skulld ok suariñ af tueimur logligum uottum j þeirra gard. þui dæmdvm vier heilagre holakirkiu ok biskupinum þesse tuau kugillde med aullvm laga æuexte um allañ tima²⁾ at iafnfullu sem þorkele sigurdzsyni sialfum ber at hafa at logum ok sagdañ sæmund skyldugañ at giallda greinda peninga innan. xiiii. natta at heyrdum dominum. biskupinum eda hans umbodsmanne.

Samþykkti þenna uorn dom uor andaligur fader biskup gottskall.

Ok til sannenda hier vm setium uær fyr nefnder kennemenn uor incigle fyrir þetta domsbref skrifat a holvm j hialltadal jn die Medardi et gilldardi episcoporum et confessorum³⁾. æ sama are sem fyr seiger.

474.

13. Maí 1517.

á Viðivöllum.

TYLFRTARDÓMR klerka útnefndr af Gottskalk biskupi um kaup Gottskalks biskups hins fyrra af síra Sigmundi Steindórssyni um jörðina Synstahvamm á Vatnsnesi (Sbr. V. Nr. 28).

AM. Fasc. XLIII, 9. frumritið á skinni. Öll (12) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3433.

Domur um kaup Gottskalks biskup(s) við Sira

Sigmund Steindorsson.⁴⁾

Þat giorum uer broder einar með gudz nad æbote æ

1) Svo = optla (optlega) beizt. 2) Svo. 3) þ. e. 8. Júni. 4) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

munkapuera. broder nikolas med samre nad prior æ modrvuollum. finboge einarsson. ion arason. ion finbogason j mula. ion ionsson æ skinnastodum. nikolas uilhialmsson. gudmundur ionsson. olafur ionsson. eigell hallsson. halluardur biarnarson ok tomas einarsson prestar holabiskupsdæmiss godvm monuum uiturlíkt med þessu uorv optnv brefe at arvm epter gudz burd M d. xuii ar æ uideuollum j blaundvhlid j skagafirde æ almenneligre prestastefnu æ miduikudagin næstañ fyrir halluardzmessu uorum uier j dom nefnder af uorum uirdeligum herra ok andaligvm fodur gottskall med gudz nad biskup æ holvm æ at lita skoda ok ransaka ok fullnadardom æ at leggja huad oss litizt logligazt riettazt ok sannazt um þat hvert afl hafa skyllde þat kaup sem gottskall med gudz nad biskup æ holvm godrar minningar gud hans sal nade hafde giort uid sira sigmund heitin steindorsson sem er um iordina synsta huam æ uatznese. kom þar fram fyrir oss bref med dande manna incigle svo latanda at sira sigmundur selde greindvm biskup gottskalke iordena synzta huam fyrir .xxx. kugillda. suo ok medkeñdizt sira sigmundur j sama brefe at hann hefde fulla peninga ok alla upp borit af biskupinum ok þui gaf hann biskupinn aulldungis kuittañ ok ækærulausañ um greind¹⁾ iardar uerd. nv af þui at logiñ seigia suo at þat sem logliga er sellt þa æ þat huer sem kauper. þat ok annars at þar syndizt einginn sa giorningur at nockur biskup æ holum hefde þessa iord j burty feingit eda sellt. þui dæmdum uier biskupinn riettelega mega brigda greinda iord vid þann sem hana hefur at hallda. Ok til sannenda hier um setivm uær fyr skrifader kennemenn uor incigle fyrir þetta domsbref skrifat æ holvm j hialltadal laugardaginn næstañ fyrir Mædardi et gilldardi episcoporum et confessorum²⁾. æ sama are sem fyr seiger.

---

1) Svo. 2) þ. e. 6. Júní.

475.

13. Maí 1517.

á Hólum.

Dómr tólf presta útnefndr af Gottskálk biskupi Nikulássyni um kærur hans til Einars Jónssonar, Sigmundssonar, fyrir það, að hann hefði haft svefn og samneyti við föður sinn, skipti og fjárforræði með öðru fleira.

AM. Apogr. 3965 með hendi Páls Hákonarsonar eptir transskripti á pappír frá 9. Aug. 1592. — AM. 242. 4to bl. 17^b—18a (Syrpa Guðbrands biskups).

Það giorum vier broder Einar með gudz náðd áboti a Mukapverð. Broder Nikulas prior a Maudruvøllum. Finn-bogi Einarsson. Jon Arason. Jon Finnbogason j Mula. Jon Jonsson á Skinnastaudum. Nicolas Vilhjálmsson. Gudmundur Jonsson. Olafur Jonsson. Eigill hálsson. Hallvardur Biarnarson. Thomas Einarsson. prestar hola biskupsdæmiss godum monnum viturlegt með þessu voru opnu brefi. að árum epter gudz burd 1517. á viðuvøllum j blönduhljóð j Skagafirði a almennelegri prestastefnu á midvikudaginn næstan fyrir hallvardzmessu¹⁾. vorum vier j dom nefnder af vorum verduga herra og andlegum faður Gottskalk með gudz náðd biskupi á holum a að lita. skoda og ransaka. og doms atkvæði a að leggja um þa akiæru er síjra Petur palls-son kiærði til einars Jonssonar og j stefnunni stod. enn saker þess að síjra Jon Sveinsson sor fullann bokareid þar fyrir oss að hann hefði þessa saumu stefnu lesed fyrir Einare Jonssyne. svo hatt að hann matti vel heyra. ef hann villði. því dæmdum vier stefnuna lauglega. og Einar riettelega fyrir kalladann. og mork j stefnufall nema hann syne laugleg forfoll að hann matti ecki koma.

J fyrstu grein er i stefnunne stod að síjra petur kiærði til Einars. að hann hefði haft uid faður sinn Jon Sigmundsson svefn og samneyti. kaup og skipte. og fiarforræði sin og konu sinnar. um aull þau á síðan einar var ur ómegd. og bonum þar sialfum sitt umbod að hafa. enn vissi faður sinn j forbodi. og j banne. og i fullum saukum við gud. heilaga kirkiu og hennar formenn. því dæmdum vier

---

1) þ. e. 13. Maí.

Einar Jonsson sekann iijur. morkum fyrer hvert sinn er hann ðt. drack. suaf. keypti eda skipti. eda adra peninga skickan hafdi vid Jon Sigmundsson. j fyrrskrifadan tima. reiknudust þad iij. ar og fallinn j bann. og skylldugann ad taka skript og lausn af biskupi eda hans umbodsmanni.

J annare grein dæmdum vier ad hann svare slikre sauk fyrer alla sem hann a svar fyrer ad giefu ad laugum. og fyrer þå þridiu sauk. er sijra Petur kiærði til Einars ad biskupin hefði ei feingid sina gisting. ad hans kirkiu marstaudum upp å iij. år. Komu þar fram ij. laugleg vitni. er Biskupinn leiddi. ad hann hefði beidst gistingarinnar og bodid sina pionustu. og fieck ecki: því dæmdum vier einar skylldugann ad greida og giallda biskupinum eda hans umbodsmanni. ije. fyrer hveria nott sem hann atti ad gista. og iij. marka sekt. med hverri nott.

J fiordu¹⁾ grein kiærði sijra petur til Einars ad hann hefði tekid gudz pionustu j samre ohlydni. og i kirkiu geingid sem osekur madur. dæmdum vier hann skylldugann ad suara slikre sekt sem löginn til visa. er þad iij marka sekt a huerri pionustutekiu. og missa suo opt heilaga pionustu. sem hann hefur ranglega tekid og sekann. xij. aurum fyrer hvert sinn er hann hefur j kirkiu geingid hinar stærstu hátider. sex aurum. å sunnudaugum og audrum helgum daugum. enn iij. aura sekt fyrer hvert sinn. å aullum rumhelgum daugum.

J fimtu¹⁾ grein kiærði syra petur til einars. ad hann hefði ruskad og hragt sijra Jon Sveinsson. þå hann for i kirkiunnar erindi. og biskupsins. ad stefna Sijgurði Juarssyne. enn hann reif j sundur stefnuna og tradkadi svo kirkiunnar rietti. og geingid svo oleystur sidann. bæði i kirkiu og utan kirkiu. dæmdum vier þar fyrer .xv. merkur heilagri holadomkirkiu. j fullrietti og biskupinum adrar .xv. merkur og sijra Joni Sveinssyne sitt fullriette. og hann fallinn j bann fyrer sierhveria þessa grein og Einar skylldugann ad taka skript og lausn af Biskupinum. eda hans lauglegum umbodsmanni. þann sem hann til skipar.

---

1) Svo.

Og til sanninda hier um setium, vær fyrr nefnder kiennimenn vor innsigle fyrer þetta bref skrifad a hólum j hialltadal jn die bonifaci(j) episcopi¹⁾ et martiris a sama ðre sem fyrr seiger.

476.

27. Maí 1517.

á Helgastöðum.

Dómr sex manna, út nefndr af Jóni Ásgrímssyni kongs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, um það, hvort Ormr Jónsson skyldi vegna Ljótunar konu sinnar Jónsdóttur eiga löglega heimtu „upp á Einar Einarsson, er haldið hafði þeirra peninga systra Ljótunar og Oddnýjar, eða Þórarinn Steinþórsson, sem þá var eiginbóndi greindrar Oddnýjar.“

Bisk. Hol. Fasc. V, 4, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium eru nú 3 fyrir.

Tueggja Systra Brieff.

Ollvm monnum þeim sem þetta brief sia edur heyra seðv vær petur túmasson. avdvu sygvrdzson lavgriettvmenn. sæmndur simvvarson. jon magnvsson. þolleifur þolleifsson ok magnvs bryniol(f)sson kvediv gvds og vora kvnnigt gioraði ad þa lidit var fra gvds bvrð. M. d. og xvii ar æ midvikvdagin j .vii. vickna fardavgvm vñ vorid æ helgastavdvu j reykiadal æ þingstad riettum voro vier j dom nefnder af ærligum manni jone asgrimssyney er þa hafdi kongsens systv ok umbod j þingeyjarþingi ad skoda ok rannsaka ok doms adkuædi æ ad leggja huort ormur jonsson skyldi eiga lavgliga heimtv vegna konv sinnar liotvvar jonsdottur vpp æ einar einarsson er halldit hafdi þeirra peninga systra liotvvar ok oddnyar. eða þoraren steinþorsson sem þa var eigenbonde greindrar oddnyar. kom þar fram fyrir oss adur greindur valldzmadur ok ein domsmadur med honum ok lystv þar fyrir oss ad aller þesser fyrr greinder menn voro dæmder af haganespunge ok æ helgastadapung hver med

1) þ. e. 5. Júní.

sitt svar. J anare grein lofvdv þessar menn einar einarsson og þorarenn steinþorsson orme jonssyne ad svara þar sem lavgliga stefnder. J fystv grein dæmdvm vær þessa opt nefnda menn einar ok þorarenn ríettliga fyrir kallada vm sagda ækæru. lyste einar því þar fyrir oss ad hann hefði vt golldit tuenn niu tigi huðrada ok yfer fram. v. malnyt vkgilldi vt j tvngv ok nyan. vi æring oc god tyge þorarne j havnd sem hann hvggde lavgligan medtavkvmann þessara peninga beggia þeirra vegna liotvðar ok oddnyar hvar ad hann sor fvllað bokareid ok tveir menn med honum þar æ þinginu epter uorvm dome. vændizt einar bondi því fyrir oss ad oddny jonsdottur hefði gefit sig kuittan ok akærvlavsað vm allt þat er hvn matte til hans tala vm þessa peninga ad niwtigi hvndrada henni vt goldnum. vorv þessi vitni jon þosteinnsson ok jon jonsson hver er sor fullan bokareid ad þessvm gerningi. hier til dæmdv vær tittnefndan¹⁾ einar skyldugan ad leida vitni jons þosteinnssonar þat fysta sem hann kæmitz vid ad forfallalavsv. Enn ad því vitni leiddv dæmdv vær einar einarsson kuittan ok vid skilenn peninga oddnyar jonsdottur. Nv saker þess ad so til visar ad hvervetna skal aptur ganga oftalt enn fram vantalt þar til er menn hafazt ríettar tavlur vid. því leizt oss j allan mata olavgligt at þratt nefndur þorarenn hefði þar tvenn niutige hundrada eda meir sem hann atte ecki meir enn ein. því ad guds nafne til kav(l)vdv dæmdv vær þorarenn skyldugan fram ad leggja alla þa peninga frida ok ofrida so goda ok med þeim fridleika sem hann tok vid álavgvum og sveria ad fvllað bokareid ok. ii. skilríker menn med honum. þar epter dæmdv uær þorarenn skyldvgan ad lata skipta svndur j helminga ok giallda orme jonssyne annað helming vegna liotvðar konv sinar enn þat þorarenn bryste vpp æ niwtigi hundrada. þat skyldi takazt af helmingi liotvðar j avllvm peningvm vnder dandimanna yfersyn þeim sem kvnnigazt væri til þessa mals enn þat liotvni brysti æ niwtigi hvndrada skyldi einar giallda so hvn hefði fullan sin hlut. Enn ef so reyndizt ad opt nefndur þorarenn hefði

1) nefndan, tvískrifað í frbr.

meira tekit enn tvenn niðtugi hvíðræða þat dæmdv vær hann skyldvgan aptur ad leggja halft einari. enn halft orni. enn savl æ þessvm peningum skyldu greidazt nv strax frider peningar ok ofrider nema geldfe. þat skyldi gíaldazt hvort er þorarenn villdi nv eða j havst ad mickelsmessv ad vorlagi.

samþykti þenna uorn dom med oss adurgreindur valldzmadur jon asgrimsson.

Ok til sanninda hier vm settv vier fyrr nefnder domsmenn vor jnsigli fyrir þetta domsbref hvert skrifad var æ sama dære deie sidar enn fyrr seiger.¹⁾

477. 7. Júní 1517. á Söndum í Dýrafirði.

BRÉF, að sira Grímr Þorsteinsson hafi unnið eið að því, að hann hafi verið þar við staddir, að Haldór Sumarliðason gaf Sumarliða syni sínum jörðina Meiragarð í Dýrafirði til æfinlegrar eignar.

AM. Fasc. XLIII, 19, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 888.

Æidr sira grims þorsteinssonar um gard.²⁾

Þat giori ek hallr prestr augmundzson godum monnum kunnigt med þessu minv opnv brefi at ec med kennumzt. at ec hefi tekit suo felldan eid af sira Grime þorsteinssyne. j vmbodi sira jons Eirikssonar officialis heilagrar skalholltzkirkiu epter leyfi ok skipan mins herra biskupsins. sem hier epter stendr skrifadr.

Til þess legg ec haund á helga bok ok (þat) segi ec gudi at ec var hia j huamme j dyrafirde sa ec ok heyrra æ suo felldan giorning. at halldor sumarlidason. er sagdr var. gaf sumarlida syne sinum jordina alla meira gard er liggr j myra kirkiu sokn med fullu handabandi. til æfinligrar eignar. forordzlaust j alla stadi. med samþycki ok jödyrdi hallgerdar hakonardotur kuinnv sinnar. at suo stofudum eidi se mier gud holtr sem ec satt segi et cetera.

Voru þessir dandimenn nær staddir er þessi eidr geck fram æ myrum j dyrafirde laugardagin næsta fyrir huita-

1) Þ. e. 28. Maí. 2) Utan á bréfinu með samtíða hendi.

sunnu¹⁾ vm vorit þæ er lidit var fra hingadburdi vors herra jhesu christi þusund fimm hundrvt ok seytian á. Biorn gudinason. jon þorsteinsson. tristram bvason. ormr jonsson ok margir adrir godir menn. Ok til sanninda hier vm setta ec fyr skrifadr hallr prestr mitt jnnecigle fyrir þetta eidsbref. skrifad æ saundum j dyrafirde jn sabbato post penechosten-
á sama ári sem fyrr segir.

478.

10. Júní 1517.

í Vallanesi.

VITNISBURÐR Kollgrims prests Kodranssonar að eingir hafi rekið lömb né annan fénað á Örafi enu nyrðri né syðri án sins leyfis þau tólf ár, sem hann hélt Valþjófsstað, nema lambarekstr var hafðr frá Skriðu í Mariutungur.

AM. Apogr. 1994 „Ex origin. membr. frá Valþjófsstaðarkirkju“, og lýsir Árne innsíglinu.

Það giðre ek kollgrimur prestur kodranson godum monnum kunnekt með þessu minu opnu brefi að sub anno gracie M.^o d.^o xuij að ek hiełtt ualþiofstad uppæ. xij. ær og rak eingi laumb ne annad fie fram æ auræfi huorki enu nyrdre ne sydre nema j minu leyfi og aunguan penn-
ing annan utan lambarekstur fra skridu j mariutwngur. en fra aungre iðrd annare. Ok til sannenda hier um setta ek mitt jnsigle fyrir þetta uitnisburdarbref huert er skrifad uar j uallanesi æ uðllum miduikudagen næsta fyrir de corporis christi æ sama ære sem fyr seiger.

479.

12. Júní 1517.

í Reykjahlið.

ÞORVARÐR Guðmundsson gefr, með leyfi bræðra sinna síra Þórðar og Ívars Guðmundssona, Sigurði Finnbogasyni og Margrétu Þorvarðsdóttur konu hans jörðina Egilsstaði í Fljótsdalshéraði í prófentu sína.

1) P: e. 30: Mat.

AM. Fasc. XLIII. 13, frumritá skinni, og eru bæði innsiglin enn fyrir bréfinu.

Profenttugiof Þorvardz Gudmundssouar. hann gefur
þorsteini (!) finnbogasini með sier til foosturs
(Eigelstadi j flotzdalshieradi.¹⁾)

Þat giorum uit þorsteirn finnbogason og þorkell sniofzson godum monnum uiturligt með þessu ockru opnu brefi a faustudagen næsta efter dýradag um vorit j Reykiahlid uit mýuatn worum vit j hia saum og heýrdum a ord og handaband þessara manna þoruardar gudmundzsonar og sigurdar finnbogasonar at þoruardur gudmundzson sagdizt ulia endurnýa sinn giorning uit sigurd vm sina proventu. sagdi hann at brædur siner sira þordur gudmundzson og juar gudmundzson hefði leyft sier at gefa sina prouentu huerium hann uillde. Og þui með fullum giorningi og handabande gaf nefndur þoruardur gudmundzson sigurde finnbogasyini og margretv þoruardzdottur kuinnu hans jordena eigelstadi er liggur j flotsdzalsheradi j uallanes kirkiu sokn sier til framfæris ok fullrar profentu og þar til .xx.^e j aullum peningum j prouentu með gudlaugu thomasdottur kuinnu þoruardar. skyldu þau hafa mat. klæði og skæði. svo þau uæri uel halldin af bæði og²⁾ seiger j þeirra prouentubrefi. Og til meire audsýningar og³⁾ stadfestu hier um settum uit fyrnefnder menn ockur jncigle fyrir þetta prouentubref skrifat j sama stad sem fyr seiger arum efter gudzburd. 7. d. og seýtian ar.

480.

16. Júní 1517.

í Viðvík.

TYLFRTARDÓMR klerka, út nefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, um legorðs áburð Margrétar Ólafsdóttur á Guðmund Guðmundsson, en hann hafði áðr orðið brotleggr með móður hennar.

AM. Fasc. XLIII. 10, frumrit á skinni. Af 12 innsiglium eru nú þrjú fyrir bréfinu. — Apogr. 3434.

1) Utan á bréfinu með smárri hendi frá 17. öld. 2) Svo. 3) tvískr.

Legords Aburdur margretar olafs Dotter
a Gudmund Gudmundsson.¹⁾

Þat giorum uier þorbiorn ionsson radzmadur heilagrar holakirkíu. petur palsson. ion arason. gudmundur ionsson. þorsteinn ionsson. olafur hialltason. ion olafsson. marteinn sueinsson. ion magnusson. berse þorsteiosson. loptur petursson ok thomas ionsson. prestar holabiskupsdæmis. godum monnum viturligt med þessu uoru opnu brefe ath þa lidit war gudz burd m. d. ok xvii ar þridiudaginn næstañ fyrir botolfsmessu j uiduik j uiduikarsueit j skagafirde uorum uier j dom nefnder af uorum uirduligum herra ok andaligum faudur gottskall med gudz nad biskup æ holum at skoda rañsaka ok fullnadardom æ at leggja huat oss litizt laugligazt riettazt ok sannazt wm þa lysing ok æburd er margret olafsdotter hafde vid gudmund gudmundzson er hun sagde at hann hefde legit sig likanliga en hann hafde adur ordit brottligur med modur hennar. enn hann sagde hier þuerligt nei fyrir. hafde ok biskupinn latid stefna honum j fyr greindan stad ok dag ok hann kendizt stefnuna ok beiddizt doms æ malinu huort þeirra likligræ þætti til sannenda wm þetta mal. Nv af þui at laugiñ uotta sua at sa skal synia sem fyrir sauk uerdur ef eigi eru uitni uid ok at gvdz nad til kalladre dæmdvm uier manninn riettiliga fyrir kalladañ ok skyldugan at sueria tylftareid jnnañ tiu uikna særra daga fyrir biskupinvm eda hans loglegum wmbodzmanni j hvnauazþingi þar sem biskupinn til skipar. skulu þat wera atta nefndaruitni ok fiorer fangauottar ok allt skialleger menn ok þeir sem kunnigazt ma til wera ok at þessum eidi unnum dæmdvm wier adur greindañ gudmund kuittañ ok vid skilinn þetta adur greint mal enn ef hann fellzt æ þessum eidi þa dæmdum uier fe hans fallt²⁾ vnder kong ok kirkiv at af greiddum aullum logligum skulldum sem laug skipa. syndi biskupinn oss bref at teitur bondi þorleifsson er þa hafdi kongzins syslu j hunauatzþingi hefði sett gudmundi gudmundzsyni dag j bolstadarhlid um þetta sama mal ok þottizt hier dom yfer eiga enn laugiñ skipa at wm aull frændsemis spell skal fyr-

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Svo.

ir biskupi profazt þui dæmdum wier gudmund gudmundz-son þar ecki eiga sitt undanfæri at taka ok fyrir aunguu leikualldi audru wm þetta mal. Ok til sannenda hier wm setium wer fyr nefnder menn uor jncigle fyrir þetta doms-bref skrifat æ holum j hialltadal jn vigilia apostolorum petri et pauli.¹⁾ æ sama are sem fyr seiger.

481.

23. Júní 1517.

í Viðey.

ÖGMUNDR ábóti í Viðey tekr Erlend Jónsson, sem „nú er orðinn blindr maðr að likamssýn“, á frjálsra manna kost og klæði á klaustrinu, en Erlendr fær klaustrinu í mót til fullrar eignar jörðina Bakka á Kjalarnesi, tuttugu hundruð að dýrleika, og þar til tíu kúgildi.

AM. 238. 4to bl. 24b 25, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Backa á Kjalarnesi.

Vier broder Avgmvdvr med gvdz nad aboti j Videy giorvm godvm monnvvm kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi at saker þess at Ellendvr Jonson sem nv epter gvdz skick-añ er ordinn blindvr madvr at likams syn hefir komit til vor oc bedit med litillæti at stadfesta sig hia Videyar klavstri vm sina lifstid. Nv sæker²⁾ þess at greindvr Ellendvr er vell latinn af morgvm godvm monnvvm þar hann hefvr verit innbyrdis því med radi ok samþycki vors verdvgasta herra Steffans med samri nad biskvp(s) j Skalholti oc vorra conventvbrædra hofvm vier giort savdan³⁾ kavp oc skillmala vid Erlend Jonson fyrrskrifadañ. at hann skal leggja klavstrinv j Videy til æfinligrar eignar oc frials forrædis jordina alla Backa xx^o at dýrleika er liggvr j Savrbæar kirkiv sokn æ Kjalarnesi med ollv því henni hefir fylgtt at fornvr oc nyiv oc hann vard fremst eigandi at oc þar til x kvgillde. Hier j mot skal optgreindvr Erlendvr hafa æfinligañ frialsara³⁾ manna kost oc klæði æ klavstrinv. vod vadmals oc skyrtv leiriptt²⁾ fyrir sin klæði. tvo þar svartu skoo eda annad sko-

1) 28. Júní. 2) Svo.

ledvr sem honvm vell næger. skal hann hafa pionvstv svo sem honvm þarfnast oc vell ma vid komast. Skall hann hafa sæng oc kistv til klavstvrzins. eñ klavstrid skal eignast hvortveggia epter hans dag. For þessi giorningvr fram j abotastofvne j Videy in vigilia sancti Johannis baptiste anno domini m d xvij ar.

482.

28. Júní 1517.

í Skríðu.

MAGNÚS Þorkelsson gefr Jóni yngra Magnússyni (syni sinum) hálfa jörðina Svalbarð á Svalbarðsströnd til fullrar eignar.

AM. Apogr. 187 „Ex originali Svalbardensi. accuraté“, og var innsiglið þá fyrir.

Þat gerir ek Magnus Þorkelsson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi at ek hefer gefit jone Magnussyne yngra halba iordina svalbard æ svalbardzstraund til fullrar eignar med aullum þeim gaugnum ok gædum sem greind(r)i iordu fylger ok fylgtt hefer at fornu ok nyu ok ek vard fremstz eigandi at. Ok til sannenda hier vm setta ek mit insigli fyrir þetta bref skrifat æ skridu j rey(ia)-dal sunudagen næstan fyrir visitacio sanct(e) maria¹⁾ anno domini M.^o D.^o xvii.²⁾

483.

21. August 1517.

í Ögri.

LOFUNARBREFF Björns Guðnasonar við Stephán biskup um öll málaferli þeirra og misgreiningar.

AM. Fasc. XLIII, 18, frumritið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu en þau eru nú öll dottin frá, nema hið síðasta. — Bisk. Fasc. Skalh XIV, 18, frumrit á skinni. Öll (6) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 2468 eptir Skálholt-frumritinu — Afskript í

1) Svo. 2) „Arstaled er raderad. synest i fyrstu orielt ritad hafa vered M.^o. ed^o xxvii.“ (AM.)

Landsbókasafni 65. 4to (dómabók Jóns dans). — Afskript í Kriegers safni 2. 4to bls. 84—85, með hendi Stýrs Þorvaldssonar c. 1700, eftir Vidimus frá 20. Júlí 1519 (Sbr. Apogr. 2468).

Lofan biörns gudnasonar við biskup stefna.¹⁾

Vier stephan með gudz nad biskup j skalholtti giorum godum monnum kunnigt með þessu vorv opnv brefi at biörn gvdinason²⁾ hefer giort svodan lofan við oss j augri vm sumarit fyrri enn [vier leystum hann³⁾] ur banninu föstvdaginn næsta firir bartholomeus⁴⁾ Messso. arum epter gudz bvrð þusund .v. hundrut og xvij árr.

jn primis lofadi greindr⁴⁾ biörn bondi at hans skial. bref og domar sem hann hefði firir vatzfirde skyldi rannsakt æ næsta ári firir rikissens radi j noregi og minum herra konungenum sem hans bref sialfs jnne hallda og lata sier þar með anægja⁵⁾. sem rikissins rad honum tilsegdi. Hier með lofadi biörn at uazfiordr og kirkiunnar eigner þar skyldi blifa j biskupsins uardueizlu og forsia þar til sem suar kæmi jgen af noregi. hvort helldr þat uæri. ij. ar edr þriv.

Jtem lofadi biörn at bæta sira jorundi firir þau hardindi og uansa sem hann feck af [honum⁶⁾] saklaus j sudavik.

Hier með lofadi optskrifadr biörn gudinason⁷⁾ at blifa j hlydne við gud og heilaga kirkiv og bæta sin misferli við heilaga kirkiu og oss.

Hier með sor þratt skrifadr biörn⁸⁾ svo felldan bokaraid sem hier epter stendur.

Til þess legg ek hond á helga bok og svo skyt ec minv mali til guds at ec skal alldregi sla klerk eda klaustramann með heipt vtan ec se neyddr til með ordvm eda verkum. Jtem skal ec alldri taka með ráðne eda ofrike heilagrar⁹⁾ kirkiu eign hier epter. hier með skal ec alldri

1) Utan á XLIII, 18. með gamalli hendi; trúlofan biarnar gudnasonar XLIII, 18. 2) gudnason XIV, 2. 3) [hann var leystur XIV, 2. 4) sl. XIV, 2. 5) nægia XIV, 2. 6) [birne bonda XIV, 2. 7) gudnason XIV, 2. 8) gudnason b. v. XIV, 2. 9) hilagrar XIV, 2.

uera á moti heilagri¹⁾ kirkiu. [at oskerdum mins herra kongsins retti.²⁾

[[vorv þessar giorningsvottar til kallader. aboti narfi með samri nad. broder augmund af videy. laugmannen vigfus erlenzson. sira einar snorrason officialis og sira helgi ions-son og marger adrer goder menn.

Ok³⁾ til sanenda hier vm festvm vier vort jnsigli með þessara dandimanna insiglum [firir þetta bref⁴⁾ skrifat j sama stad deigi og ari sem fyrr seiger.⁵⁾

484.

22. August 1517.

í Ogrl.

Dómr sex klerka og sex lögréttumanna, útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti og Vigfúsi lögmanni Erlendssyni, um kærur Jóns prests Eiríkssonar til Jóns Einarssonar murta fyrir kirkju uppbrot, misþyrming og mart fleira.

AM. Fasc. XLIII, 17, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú 7 fyrir bréfinu. — AM Apogr. 2903.

Domur vm Jon Einarsson Murta og Sira
Jon Eiríksson.⁶⁾

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda Broder narfi með gvds nad aboti á helgafelli. Einar snorrason officialis. helgi jonsson. þorgils nichvlasson. Greip-ur jonsson og hallr avgmundsson. klerkar skalhollzbiskups-dæmis. Eirékur þosteinnsson. Brandur einarsson. Eyolfur gislason. rhafn⁷⁾ gvdmondsson. jon arnason og halldor þorgeirsson lavgriettvmenn. kvediv gvds og sina. kvnigt gior-andi. Svbb anno gracie M. d. x. vij. fimtvdagin næsta fyrir festvm bartolomej apostoli.⁸⁾ j avgri j ísafirde. worvm vær fyrr nefnder klerkar j dom nefnder af virdvligvm herra. og

1) heilagrar XIV, 2. 2) [minn herra kongsins riette oskertum XIV, 2. 3) Svo hér XLIII, 18, annars : z; 4) [vantar í frumritin bæði af ógáti. 5) [[ritað með annari hendi en bréfið sjálft í XLIII, 18, en í Skálholtsfrumritinu er það með sömu hendi og bréfið sjálft. 6) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 7) Svo. 8) þ. e. 20. Aug.

andalgvum fædur, herra Steffani með guds náð biskup j skalholtti. En vær áður greindir leikmenn af herra lagmaninum, yfir öllvíslandi, vígðsi ellendssyni, að skoda og dæma, um þær ækætur, er sira jón eiríksson klagadi þá þar til jóns einarssonar mætti. In primo, að hann hefði rófið dom við sig og heilaga varðardarkirkiv, ok að hann hefði veitt heimsokn á stáðinn j grvnnavík og verið með að bróta hann, og þá var þar vpp brotin kirkian. Jtem að hann hefði gripit sig og fangit, misþyrmt og bændit með sinni handbok, og guds líkama. Jtem fyrir forsmann og fyrirlitning, guds líkama meðtekning, um iij ár eður fiogur. Jtem að hann hefði eeki gollit biskups tívnd sína um iij ár, var fyrir nefndur jón einarson mætti þá þar stefndur af biskupinum, fyrir allar þessar áður greindar saker. Enn vígðsi ellendsson lagman beiddi og krafði oss leikmennina, að dæma lag og ríett kongdómsins vegna, æ þeim sakvum hær af, sem herra konginum hærði til, var fyrir nefndur jón einarsson þá þar á gáðinum beiddur og bóðinn til af dómsmönnum, með tveimur lavgligum vitvum að koma til þeirra með sínar afbataner um þessar saker j fríði og flelegvum degi, frá og til fyrir hverivum manni, og villði hann eeki koma og avgva afbatan liet hann þar heldur frá koma af sinne hendi, skóðvð vier stefnvna og leizt oss hon lavglig, og jón einarsson mætti ríettiliga fyrir kalladan. Því að heilax anda náð til kalladri, að svo prófðv og fyrir oss komv, dæmðv vær fyrir nefndir dómsmenn með fvlv dóms atkvæði opt nefndan jón einarsson mætti sekan mork fyrir domróf, við sira jón eiríksson, enn iij morkvum við biskupinn, og skyllðvgan að hallda domenn, Jtem fyrir heimsokn j stáðinn j grvnnavík, dæmðv vær hann skyllðan at¹⁾ færa aptur so micit sem hann toc, eða so micla peninga og goda, sem reiknaz æ hans part, og so að bæta aptur að kirkivnni og stáðvum fyrir sinn hlut, þat sem brotid var, og sekan ix morkvum við kirkivna, og odrvum ix morkvum við prestinn j sitt fullríetti, og xv morkum við heilaga skalholzkirkiv enn, x, morkum við kongin fyrir husabrotin.

---

1) af, frbr.

Item j þridiv grein fyrir þat hann batt sira jon. jardvarpadi honum. hnyllti og hnyskadi. og for ovægiliga med hann og hans handbok. ovirdandi gvds likama. er presturinn bar a sier j sinne reisv. hvar i hann æ stvndadi at pionvsta kristid folk. dæmdvm vier hann sekan xv morkvm j prest(s)ins fvlrrietti. þuiat hann var bædi profastur beneficiatus og officialis heilagrar skalhollz kirkiv. og hafdi felld æ sig bann af sialfv verkinv enn hveria lavsn edur skript hann skyllði taca fyrir þat. at hann ovegsamadi svo gvds likama. at hann þyrndi ecki prestinvm. helldur epter enn adur. þa hann vissi hann bar æ sier sacro sanctam evcaristiam. dæmdvm vær prestarner til biskupsins med bestv manna radi. enn vær leikmennerner dæmdvm hann vtlægan til norregis æ kongsins nader fyrir þuilika ohæfv. Item j fiordv grein hefdi hann ecki giort biskups tivnd retta af svuv fie sinv j þriv ar. enn af svuv j ij ar. Dæmdvm vær hann sekañ iij morkvm fyrir ed fyrsta ared. enn vj fyrir annat. enn fallit vndir kong og biskup æ þridia are þat sem otivndat var. Item j v grein. at hann hefdi vanrækt at taca gvds likama vm iij ar. dæmdvm vær hann vtlægan og fie hans allt. sem kristinriettur seiger. Enn ef titt nefndur jon einarson gæti nockra adur greinda sok med lavgvn afbatad biskupenvm. edur hans vmbodsmanni. þa skyllði þat fram koma jnnan siovndar. þuiat vær dæmdvm svo sem hann hefdi heyrt dominn. þo hann villdi ecki heyra hann. skyllði brædur hans. þeir sem ecki væri j storsokvm. afenda hans kvinnv sina peninga og allar adrar logligar skvilder. svo og sira joni sitt secktafie. enn kongi og biskupi þat sem af geingi. nema þeir vili meire myskvnn æ giora. enn ef þeir vilia ecki eda geta ecki. þa skal kongs vmbodsmadur og biskups med riettv mega at sier taca. med bezstv dvgandi manna radi jnnan hrepps. og giallda hverivm sitt. sem adur er sagt. epter þui sem þeir mega vid komazt. enn allt gollit at næstvm fardögvm.

Samþycpti þennañ vorn dom biskupinn og lavgmadurinn. og settv sin jncigli med vorvm fyrr nefndra domsmanna

jnciglvn fyrir þetta domsbref hvert er skrifat var j sama stad og are ij dōgvn sidar enn fyrr seiger.

485.

27. August 1517.

í Ögri.

Fimm menn transskribera testamentisbréf Solveigar Björnsdóttur.

AM. Fasc. LXXII, 14, stórt transskript á skinni, og hefir aldrei verið innsiglað.

Þat gjorum vier Olafur gudmundzson. Þorleifur aurnn-olfsson. Jón murti Einarsson. Þorgautur olafsson og hakonn Jonsson. Godum monnum kunnegt med þessv worv opnnv brefe ad vær hofum sied og yferlesid og heyrt yferlesid. suo lat-annda testamenntum bref hustru Solveigar heitenar biornsdottur ord firir ord sem hier epter skrifad stendur.

[Hér kemr testamentisbréfið frá 17. Janúar 1495; DI, VII, Nr. 297].

Og til saninda hier vm festum vier fyrnefinder menn vor jnnicgle firir þetta testamentum transkriptarhref hueritt skrifad var j avgre j isafirde tueim dogum firir decollacio johannes baptiste þa lidit var fra gudz burd .M. ve og xvij ær.

486.

14. September 1517.

í Árnesi.

Vígfus lögmaðr Erlendsson staðfestir kaupbréf um Byjasker og Þórisstaði frá 10. Apríl 1517 (Nr. 465).

AM. 238. 4te bl. 1, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — Borið saman við dómasyrpu Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni frá c. 1608.

Þat giore ec Vigfus Erlendsson lavgman yfir allt Jsland godvm monnvm kvnnigt med þessv minv opnv brefi at ieg hefi sied oc yfir lesid þetta jardakavpsbref sem hier er med fest. huort mier litzt j allañ mata myndvgtt oc skialigtt j avllvm sinvm greinvm oc articvls sem þat inne helldvr

epter sancti olafs logvm. þar fyrir styrkie ec oc stadfeste j allan mata þessi jardar¹⁾kavp med²⁾ þessv minv brefi.

Oc til sanninda hier vm festa eg mitt insigle fyrir þetta styrkingar³⁾ brief skrifad j Arnesi anno domini M. d. xvij in⁴⁾ exaltatione sancte crvcis.

487. 19. September 1517. á Hlíðarenda.

Vígfrús lögmaðr Erlendsson kvittar um lest fiska, er hann hafi upp borið af Ögmundi ábóta í Viðey vegna Bjarnar Þorleifssonar í skuld herra Andres Mus biskups í Ósló, og ábyrgist ábóti Bjarnar vegna greiðslu á annari lest tvö ár næstu eptir komandi.

AM. Fasc. XLIII, 6, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá — AM. Apogr. 2928.

Kvittvnarbref⁵⁾

Þat medkennvzt ec vígfus erlenzson laugmann yfer allt jsland at ec hefi upp borit ok anamat af herra augmund med gudz nad abota j videy lest fiska til gilldis vegna biarnar þorleifssonar j skulld herra andres mus biskup j oslo. hier med hefer greindr abote augmund geingit j borgan vid mig vegna greinz biarnar at giallda mier adra lest til gilldis hans vegna j næstu. ij. ar epter komandi. þar fyrir gef ec ok giori greindan biorn þorleifsson ollungis kuittan ok aakierulausan vm alla þa peninga sem hann var adr skrifudum herra andres mus skýlldugr vordin ok ec hafda vm-bod til vt at krefia hans vegna. Ok til sannenda hier vm setti herra augmund sitt jnsigle med voru jnsigle fyrir þetta brief skrifat a hlidarenda feria sexta quatuor temporum anno domini. M.^o dxvij.⁶⁾

1) jarda, JHák. 2) meður, JHák. 3) styrkings JHák. 4) Ar, JHák. 5) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 6) Ártalið er ekki vel skýrt; æið hefir upphaflega gleymzt úr, en hefir síðar verið bætt inn, og þó samtíða, og er nú óljóst. Árni ritar utan á bréfið „1517“.

488. 28. September 1517. í Otrardal.

BjARNI Andræsson gefr og fær Helgu Gísladóttur til æfinlegrar eignar jörðina Geirseyri í Patreksfirði með tíu kúgildum, og skyldi gjöf þessi snúast upp í fjórðungsgjöf eða aðrar þær löggjafir, sem ekki mætti upp á tala.

AM. Apogr. 2777, með hendi Orms Daðasonar „Ur brefabok biskups Ögmundar“ (AM.)

Um Geirseyre vestur.

Það giore ek Are prestur Gudlaugsson godum monnum kunnugt með þessu minnri opnu brefe að þar var ek í hið. sa ok heyrde ek á Hóle í Billdudal ord ok handaband þessara manna af einnri alfu Biarna Andresson(ar). enn af annari alfu Helgu Gísladóttur að so fyrir skildu og undertauludu. að greindur Biarne fieck ok gaf adur skrifadre Helgu jaurdena á Geirseyre. er liggur í Bæiarkirkju sokn á Raudasande með x¹) kugildum. til frials forrædis oc æfinlegrar eignar undan sier og sinum erfingium. enn under fyrrgreinda Helgu Gísladóttur ok hennar erfingia. Skyllde þesse hañs giof og giorningur snuast upp j hañs fiordungsgjöf edur j adrar hañs löggiafer þær sem hañs erfingiar mætte ecke uppá tala. Ok her epter vil ek sveria ef þurfa þyker. Ok til sanninda her um setta ek mitt innsigle fyrir þetta vitnisburðarbref er skrifad var j Otrardal manudaginn næstañ fyrir Michaelsmesso um hausted árum epter gudz burd M.^o D.^o ok xvij et cetera.

489. 22. Oktober 1517. í Glaumbæ.

TEITR Þorleifsson gefr í vald Gottskalks biskups „allan þann hugmóð og svívirðing, sem hann hafði á sér feingið og sinum garði og mönnum, að frá skildu því sama vígi, sem þar var unnið af hans mönnum í hans eigin garði“, en biskup lofar Teiti „svo mikilli sæmd sem honum bezt lynti og líkaði af sér sjálfum þessa sæmd að taka“.

1) hefur vantað í bréfabókina; AM. bætir því við.

AM. Fasc. XLIII, 12, frumrit á skinni, sem aldrei hefir verið innsiglað. — AM. Apogr. 3435.

Teids Þolleifssonar og Biskups Gottskalks
forlikun.¹⁾

Þat giervm ver jon þonði þorgeirsson. tume skulason. olafur oddason ok jon jónsson godum monnum uiturligt med þessu voru opnu brefe arum epter gudz (burd) M. fim hundrvd og xuii ár þridia dagin næsta epter mickilsmessu²⁾ um haustid vorvm ver j hia saum ok heýrdum æ j stori³⁾ stufuni j glaumbæ j skagafirdi at teitur þorleifsson gaf j ualld virduligs herra biskup(s) godskals allañ þann hugmod ok suuirding sem hann hafdi æ²⁾ sier feingit ok sinvm gardi ok maunnum at fra skildu þui sama uigi sem þar var vnnid af hans monnum j hans eigin gardi. hier j mott lofade herra biskup godskalk teite þorleifssyne suo mickille sæmd sem honum bestz lýnte ok likate af sier sialfum þessa sæmd at tacka. Ok til saninda hier um settum ver fyr nefnder menn uor junsigli fyrir þetta vitnesbvrðarbrief er skrifad var j glaumbæ j skagafirdi fimta dagin fystan j vettre æ sama ære ok fyr seigir.

490. 15. November 1517. í Belgsholti.
HÖSKULDR prestr Hallsteinsson lýsir því að Amundi sonr sinn hafi einn fyrir sér unnið og haft í 15 ár, og gefr hann honum nú hálfa jörðina í Belgsholti, tuttugu hundruð að dýrleika, en skilr sér framfæri af honum framvegis.

Bisk. Skalh. XVIII, 46, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2389 „ordriett“.

brief sira hauskulds hallsteinssonar vm Belgshollt
j Mela kyrckiu sðkn.

Þat giori ek hauskulldur prestur hallsteinsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi at amundi sonur minn hefer unnit fyrir mier uppæ .xv. tollf manudum og honum ecki kaupþ golldit. og hann einn hefer fyrir mier

1) Utan á hréfinu með hendi frá 17. öld. 2) þ. e. 6. Okt. 3) Svo.

haftt uetur og sumar og eingi annar. og svo þar til lagtt þat sem gud hefer honum gefit mier til hialpar. Hier j moti gelld eg og svo gef ek amunda syni minum jordina allæ halfæ .xx. hundrudvm belgzhollt er ligur j melakirkju sokn med aullum þeim gognum og gædum er greindre iordu fyllger og fyllgtt hefer at fornu og nýu og ek hefi fremst eigandi at ordit. til æfenlegrar eignar og friasls¹⁾ forrædis at mier lifs og lidnum. Hier j moti skil eg mier fullt framfære hia adrgreindum æmunda syne minum. Og til saninda hier um sett(a) eg mitt þúsiglli fyrir þetta mitt fullt giorn-ingxbref er skrifat var i belgsholli j mela kirkjusokn æ sunudaginn næsta epter Martini episcopi þa er lidit uar fra guds burd þushundrud fim hundrud og xvij ar æ sama are og deige sem fyr seiger.

491.

16. December 1517.

í Ögri.

Dómr sex manna, út nefndr af Birni Guðnasyni kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness, um erfð eptir Kristinu Sumarliðadóttur, milli Gríms bónda Jónssonar, systursonar Kristínar, og Ara bónda Andréssonar.

AM. Fasc. XLIII, 21, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar í Ögri. Öll (7) innsigli eru nú dottin frá bréfiu, enda hefir það fyrrum verið haft í band utan um bók, og eru kjalfarsgötin á því til merkis um það. Ágrip af þessum dómi finst á einstaka stað í dómabókum, svo sem Landsb. 115. 4to (stra Jón Haldórsson í Hítardal c. 1730). ÍBfél. 126. 4to (afskr. eptir 115) og í Ny kgl. Saml. 1945. 4to bl. 376^a með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. Afskript í heilu lagi er í dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar frá c. 1604.

[Domur á mosvöllum j Öfundarfirde af 6 monnum wtnefndur af Birne gudnasyne 1517.²⁾

Ollum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda polleifur auðolfsson. jon narfason. jon biornson laugrettu-menn. þorgautr olafsson. ketell þorsteinsson og helge jons-

1) Svo. 2) [1945 hefir þessa fyrirsögn.

son kuediu guds og sína kunnegt giorande ath æ faustu-
daginn næsta fyrir andreamessu¹⁾ wim vetrinn þa lidit war
fra gvdz burd 10 d og xvii ar æ mosuauillum j aunundar-
firde þingstad rettum worum uær j dom nefnder af ærlig-
vm manni birne gvdinasyne er þa hafde mins herra kongs-
ins syslu og umbod j millum geirholms og langanes æ ath
lita skoda og rañsaka og med skynsemd fullnadardoms att-
kuæde a ad leggja sem uær uilddum andswara uid gud enn
bikender uerda fyrir godum monnum þa saumu stefnu med
þeim sakargiptum hun jnne hiełtt er þar war upp lesen
uegna grims bonda j onssonar²⁾ huer er so hlydde hann
hafde stefnt j greindan stad og dag ara bonda andressyne
fyrir þa sok og akæru ad greindur grimur kærde þat til
greindz ara adh hann hefde rangliga j setz og adh sier
teked haftt og halldit þann arf goz og peninga er nefndr
grimr hiełtt sier til arfs og eignar fallit hafa epter hustru
kristinu modrsystur sína hverrar sal ad gud nade j fystu
sem war kula j añarfirde og algjortt bued a og þar med
alla adra peninga kuika og dauda frida og ofrida fasta og
lausu. hier med hefde greindr are halldit hann uthaf þessum
arfi goze og peningum med fullan orett og ofurualld magtt
og ofrike so grimur hefde hann ecki kunnad fa et cetera.
j fystu skodudu uær stefnuna og hana yfer lasuñ huer oss
leitz aull þau ord og atkuæde þar med leingd og tima jnne
hallda sem laugmalit bydr lagastefna skal hallda. þar med
war hun suaren og saunn gior af tueimr skæliguñ og laug-
ligum uitnuñ med so felldvm eidstaf og ordtake ad þeir
soru ad optt greind stefna war lesen heima j savrbæ æ
raudasande æ heimile ara þar fyrir kalldyrunum suo hatt
og skiled adh optt greindr are hefde hana uel matt heyra
ef hann hefde uiliad þui þeir hugdu fullkomlega þo þeim
uære hann ecki [kenn(e)ligr edr³⁾] syneligr adh hann uære j
gardenum saker þess adh goder menn baru adh hann hefde

1) þ. e. 27. Nóv. 2) „Grimr var sonr Jóns Guðmundssonar og Sesselju dóttur Sumarliða Loptssonar ríka og Karítasar Grímsdóttur. Sesselja var laundóttir Sumarliða. Son þeirra Gríms var Jón, sem deyðdr var í Síðumúla“ (Sira Jón Haldórsson). 3) [sl. dómab. J. M.

J gardeñum uered á enne saumu stundu bade fyrir og ept-
 er. so og epter þeim likendum adh gardrinn war open enn
 sett tyad folk med fullri veriu fyrir dyrnar so grimr fieck
 ecki j gardenn adh ganga er hann beiddetz til tals med ara.
 þa beiddetz og grimr are skyllde koma uth til lagasuars
 med sig þui hann uillde bæde beidatz laga og bioda laug.
 Enn Þórdis¹⁾ kuinna optgreindz ara sem til andzsuars war ute
 fyrir gardinum sagde upp æ marga reisu adh are uillde a
 aunga lund til nauckurs tals koma med grim og þat feing-
 itz ecki. Nu saker þess adh so seiger rettarbot kong krist-
 ierns wors uerdugazta herra forfader og foruerari godrar
 minningar adh huat madur sem uill skiota sig undan stefnu
 og laugligá doma og gá j leynelig skiol eda heimuglig
 hus og herbergi þa skyllde þat lika miced stefna og domar
 uære lesner fyrir kalldyrum a þeirra laugheimile er sauken
 kemur æ hendur sem honum sialfum nærueranda og a heyr-
 anda²⁾. so uitum uær fyrir full sanninde adh epter þessa
 uerduga herra kongsins rettarbot hafa hier j landed fyrir
 oss domar upp æ geingit. so og uitum uær eigi betur enn
 suo adh þat se ecki mauguligt adh nauckur madur niote
 suo sinnar ohlutuende og ribbaldaskapar adh hann skal
 med þui efni hallda eins mannz peninga langa tima adh
 skiota sig undan stefnum og hallda annað uthaf med magtt
 og ofurualde so hann uill eingin lagas(u)aur og sokn þola
 eda heyra sem synditz adh optgreindur are giorde nu j
 þessu sinne. þar med tieditz þat fyrir oss med fullri og
 sannri biuising nær grimur hefde adur nauckra epterleitne
 haftt med brefum eda bodskap til ara hier um þa hefde
 hann rekit j burtt med hardy(d)gi og suiuirdligum ordum.
 og þui fyrir allar þessar greiner sem hier fyrr skrifadar
 standa þa er þat j fystu wor domr adh uær dæmdum þessa
 optgreinda stefnu med aullum sinvm greinum j allan mata
 skæliga og laugliga og tittgreindan ara andresson laugliga

1) „Þórdís var dóttir Gísla Filippussonar og Ingihjargar dóttur Eyjólfss mókolls, en Filippus var sonr Sigurðar föstra . . .“ (Sira Jón Haldórsson). 2) Sjá réttarbot Kristjáns fyrsta 8. Júlí 1463 (DI, V, Nr. 334). Sbr. Launguréttarbot 26. Nóv. 1450 (DI, V, Nr. 55)

stefndan og retteliga fyrirkalladan og sekan halfa maurk j stefnufall. þui uær uitum eigi laugmalit¹⁾ æ kueda ad adr-er skulu med heimstefnum sæk(i)atz ur arfi enn þeir sem j arf setiatz og leggja laug og dom fyrir. Enn þat synditz ecke fyrir oss adh are hefði med dome j þenna arf setz. þui dæmduin wær hann sem fyrr seiger laugliga stefndan og retteliga fyrir kalladan med þessare adr greindri þingstefnu et cetera. Enn uin agreining þessara þrattgreindra manna j mille grims og ara win arftak epter greinda kristinu sumalidadottur.²⁾ þa uirdetz oss suo adh grimur stande j fimttu erfd enn are j tiundu erfd j almenneligu erfdatali worrar landz laga bokar. Nv fyrir þann skulld þar kom fram fyrir oss bref sera jons kolbeinssonar. under hans heilu og oskauddu hangande jnnsigle. huertt er so hlydde adh hann medkendetz adh karitass grimsdotter hefde suared suo felldað bokareid fyrir sier adh sumalide³⁾ lopzson uære so sannr holddligur fader adh sesceliu dottur hennar sem hun uære hennar kiotlig moder. tok hann þenna eid j umbode sera snorra er þa war profastur og almenniligr domari j millum gilsfiardar og skraumu sem hans bref til hlydde er þar war med fest. suo og kom þar fram fyrir oss kaupmalabref jons gudmundzsonar og sesseliu sumalidadottur⁴⁾ faudr og modr grims og nu fyrir þann skulld ad wær worum til krafder upp æ laganna uegna af greindum ualldzmanni ad leggja hier ælykttardom uppæ uin greindra manna agreining og arftak epter greinda kristinu sem fyrr skrifad stendur. epter þui sem optt greindr grimr hafde malenu adur under stefntt og so beitt og kraptt upp æ marga reisu adr hann kreinkttetz heill adh uite og allri skynseme optgreindan ualldzmann uppæ gudz uegna og laganna uegna adh giora sig laug og rett hier uin. æuisar so laugmalit. adh kongs umbodsmann skal sækia allra þeirra manna mal sem ecki hafa sialfer kunnattu uit eda menn- ing til adh sækia sitt mal. og nu þat fysta ad grimur hafde adr gefit saukena stefntt malenu beitt og kraptt rettarens adr hann kreinkttetz sem fyrr skrifat stendur. þa leitz oss

---

1) la[laugmalit, frbr. 2) Svo.

þat eeki skynsamligt adh þar fyrir yrde niðrfall á malenu þui oss uirtetz laugmalit skyllða kongs umbodsmann adh leida malit til lykta. Og þui fyrir allar þessar greiner (er) fram fyrir oss komu fyst brefa og jnsigla þar med annara uitna profa og gagna med skyrligre framsaugu godra manna greindu mali til styrkingar. þa er þat wor fullkomin alyktar lagadomr med fullu doms attkuæde adh wær dæmdvñ tittnefndan grim jonsson lavgligan og retteligan erfingia opt greindrar kristinar sumalídadottur modrsystur hans uera og uered hafa til allra þeirra godza fastra og lausra kuikra og daudra fridra og ofridra er hun atte og hafde eeki sialf j burtte feingit eda rad fyrir giortt þá gud kallade hana. so og dæmdvñ uær med fullu doms attkuæde titt greindan ara andresson skylldugañ fra adh ganga og lausa lata alla þa peninga fasta og lausa kuika og dauda frida og ofrida er hann hafde teked epter greinda Kristinu. Enn þrattgreindan grim jonsson eda hans umbodsmann rettelega mega adh sier taka nær hann uill þar þeir standa jarder og kuillde og alla jnnstædu. Enn uñ alaogr upptauku busens og jsetu peninganna þa standi þat til annarar soknar þui uær kunnuñ þar ecke yfer adh taka saker þess oss uirdetz þat hærre mega risa enn þar hlyde ui manna dom yfer adh taka. Hier med dæmdum uær þá sem æ jordunum bua skyllduga adh giallda grime landskyllder þær nu j wor adh kemur falla æ og frelsa sier med þui jardernar.

samþyektte þenna worn dom med oss biorn gudínason wor systunadur þar med aller þingmenn og sette sitt jnnsigle med worum fyrr nefndra domsmanna jnsiglum fyrir þetta domsbref huertt er giortt var og skrifad j augri j þa-firde miduikudagin j temperuiku¹⁾ uñ uettrinn fyrer jol æ sama are sem fyrr seiger.

---

1) tempriviku, les síra Jón Haldórsson.

492.

1517.

i Kaupmannahöfn.

LÉNSBRÉF Kristjáns konungs annars til handa Hannesi Eggertssyni fyrir Íslandi í fimm ár.

Lagasafn Magnúsar Ketilssonar I, 165—167, ásamt danskri þýðingu eftir Magnús sjálfan. Bréf þetta hefir ekki orðið neinsstaðar fyrir mér í afskriptum og ekki getr um, eftir hvaða heimild þetta bréf sé tekið. Ártal þess kynni að vera athugavert.

Vii Christiern med Guds Nåd et cetera. giörum öllum viturlegt. ad Ver af vorre serlegre Gunst og Nåd höfum unt og forlent. og nú med þessu voru opnu brefe unnum og forlenum vorum elskulega Hans Eggertssyne vort og Noregs Cronu Land Jsland med allre Konglegre Rentu og Rettugheitum ad hafa. nióta. brúka og behalda i fimm samfeld ár epter þetta Datum. þó med þeim skilmála. ad hann um sему Ar gefe oss þar af árlegann Toll med góðann vilia uppá vort Slot Kavpenhavn á hvorium Páskum vi. hundrud god útgengeleg Rikesgyllene¹⁾ i gulle. og skal hann nióta og behalda siálfr fyrir sig helmingnum af øllu saka Fe. enn af ødrum helmingnum Sakafallsins giøre oss reiduglegann og rettan æikningskap. med hvis Vrag. som der under Landet kommer. skulde Vi selv beholde. og han til sig. til vort Behov. anname skal. og giøre os der fremdeles Regnskab fore. Sømuleides skal hann hallda öllum vorum kiærum undersátum þar á landinu vid Noregs lög. Skiel og Rett. og avngvann af þeim i nockurn máta oforretta. Þvi fyrirbiódum ver öllum. hvører þeir helst eru edr vera kunna. serdeiles vorum Fogetum og Embættesmönnum fyrrnefndum oss Elskulegum Hans Eggertssyne her i móte á voru lande Jslande i fyrrnefnd 5. Ar ad hindra edr hindra láta. derimod plaste.²⁾ umage. eller i nogen Maade paa Landet paa Kongelig Rente og Rettighed i fornemte Tiid. at giøre nogen Forfang. under vores Kongel. Hefnd og Vrede.

Givet paa vort Slot Kiöbenhavn Anno 1517.

Under vort Signet.

---

1) Svo; mun eiga að vera: Rinsgyllini. 2) Svo = platze,

493.

1. Janúar 1518.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti samþykkir gjörning síra Höskulds Hallsteinssonar við Amunda son sinn (Nr. 490 að framan).

Bisk. Skalh. XVIII, 47, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2390 með hendi Árna „accuratissimé“. Sbr. bréf frá 15. Nóv. 1517 (Nr. 490).

Vm Belgsholt j mela sokn.

Vier stephan með guds náð biskup j skalholte giorum godum monnuu kunnigt með þessu voru opnu brefi. að uier haufum samþykt og stadfestum þann giörning sem sera hauskulldur halsteinsson hefur giört uid amunda son sinn. Er hann hefur golldit bonum og gefit j sin þionuztulaun halfa jordina belgsholt er ligr j mela kirkiu sokn til æfinligrar eignar og frials forrædis. vilium uier að þesse hans giörningur stande obrigdeligur. Og til saninda hier um settum vier uort jnsigli firir þetta stadfestingarbref skrifat j skalholte jn circuncisione domini. anno eiusdem. M.^o quingentesimo decimo octauo.

494.

12. Janúar 1518.

í Þrándheimi.

RÍKISLÁÐIÐ norska samþykkir alla þá dóma og úrskurði, sem dæma Einar Ólafsson réttan erfingja Solveigar Björnsdóttur móðurmóður sinnar.

Bisk. 3. Fol. bls. 22—23 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1640 eptir frumritinu. og er afskriptin staðfest á Hólum 2. Nóv. 1640 af honum, Sigfúsi Egilssyni skólameistara og síra Sveini Jónssyni á Bardi. — JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eptir transskripti frá 9.—17. Jání 1555. — AM. Apogr. 804 eptir sama transskripti; þessara allra afskrípta er svo sem breint einginn munr. — Skjalabók Landsskjalasafnsins með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (hálfislenzkað og misskrifað).

Wü Eric Walkendorff met Gudz Nadhe Erchebiscop j Trondem oc paffwelig sæde¹⁾ Legatt Niels Henrikson Ridd-

1) sedes 66.

e(r) Wor Nadis¹⁾ Heres Hoffmæster j Norige. Oluff Wigfastson Logmand j Trondem. Knwd skræddere. Gwdi Ericksson. Jon Olufsson. Pæder torleffsson. Hoken Olaffsson. Eskel arneson. Gwnnar Krok. Jon Ericksson. Niels arneson. Torsten Jonsson. Gwdlek Eileffsson. Oluff Troendsson. Magnus Haldsteensson oc Thomes person Raadmand ther samme-stæds. Amwnd Kock. Hoken person. Lasse Moghnsson. Jap Jwte. Hendrich skreddære. Olaff Erlandsson. Torsten Endritzson. Michel Jonsson. Berswend Nielsson. Hoken arneson. oc Eric Simonsson Lagrættismænd j Trondem. Giøre witterligt alle at aar epter Gwds Byrd M D xvij. tisdagen næst effter the hællige tre koningers dag paa Raadstwen j Trondem. kom for oss thette Bref. som thette wort Breff er wed-erhængt met Bønestad hederlige mande præstmænd oc Logrættismænd aff Jsland at wij wille granske og offwerweie thenne for^{næ} wdschrifft oc widdisse som thette wort Breff ær wed-erhængt om oss tyckis thesse domme som thet jndeholder war Loglig dōmd oc giord tha haffwe wij nw offwerwæiet oc grwndelige actet for^{næ} wdschrifft oc widdisse wdi alle sine ord grene oc artikle effter som hwn jndeholder oc wdwiser oc kwnde ej annet skōnie for Gwdi æn the domme oc wdskurder²⁾ som saa lyde som then for^{næ} widdisse jndeholder ære rættilige oc skællige dōmde oc skrifne effter xoriges skreffne Lag thi sige wij ath saadanne domme bōr at bliffwe wed theris fwlde magt j alle theris Ord pwncte oc artikle effter som the jndeholde oc wdwijse wed saadan næfst. then ther emod bryder effter som Lagen wdwiser. oc wide wij ej rættiere for Gwdi æn Einar Olaffsson ær fwl dmægtig thil at bliffwe met the gods som hannom æræ thil dōmde effter sin moders moder Solvege Biornsdotter hvass³⁾ siæl Gwd nade. oc at gore aff them hvass³⁾ hannom tyckes ænten at kobe them bort for wederlag eller oc sælie them Loglige om hannom trængis ther om. Til ydermer wtnisbyrd. at saa ær j sandingen som forskriffwet staar. tha haffwe wij ladet hænge wore Secreth og Jndsegle ned-

---

1) nadigste 66. 2) Svo. 3) hues 66.

en¹⁾ for thette wort obne Breff. som giort oc schreffwet ær aar dag oc stad som forskreffwet staar.

495.

2. Febrúar 1518.

í Viðey.

Dómr Ögmundar ábóta í Viðey um það, að tiundir af tíu hundruðum í heimalandinu í Vatnsleysu eigi að takast heima — sem af öðrum hálfkirkjum —, en ekki greiðast Kálfa-tjarnarkirkju.

AM. 238. 4to bl. 7, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). Sbr. F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 89—90.

Domr vm kirkivtivnd á Vatzleysv.

Öllum monnum þeim sem þetta bref sia edvr heyra sendvm vier brodir Avgmuvndvr med gvdz nad aboti j Vid-ey profastvr oc allmennilegvr domare heilagrar Skalholtz kirkiv æ millvm Bodzar oc Stapa kvediv gudz oc vora. kvnnigt giorandi at svb anno gracie m d xvij æ Gvfvnesi æ manvdagin næsta fyrir pyrficacio sanete marie²⁾ var Jon Gislason logliga stefndvr fyrir oss fyrir þa sok at hann hefði golldit tivndir til Kalfatiarnar af x^c j heimalandinu æ Vatzleysv oc Olafvr Asbiarñarson var eignarmadvr at. hafði greindvr Jon þar svar fyrir sier at hann hefði ecki vitad betvr oc fyrrskrifadvr Olafvr hefði honvm svo fyrir skipad. Nv sækir þess at æ ollvm halfkirkivm eiga heima at takazt prest(s) tivnder oc kirkiv tivnder. Enn opt skrifadvr Olafvr hafði medkienst fyrir oss oc morgvm godvm monnum at hann hafði latid giallda greindar tivnder til Kalfatiarnar. En sækir þess at vier finnum liosliga skrifad j kristnum riett at biskvp vor skal kirkivm rada oc avllvm eignvm þeirra. tivndvm oc tilgiofvm. et cetera. oc ecki valld mega leikmenn yfir slikvm hlvtvm hafa.

þvi jn nomine domini amen at heilagx anda nad til kalladri oc at svo profvdu oc fyrir oss komnv sogdvm vier

1) vnden, hdr. 2) p. e. 1. Febr.

med fvlv doms atkvæði tit skrifadar tivnder heima eiga at takast oc hafa att (at) Vatzleysv kirkiv æfinliga oc tittskrifadañ Olaf sekañ fyrir tivndar holld æ sogdvm jardar parti svo sem heilagrar kirkiv log vtvisa vm svo langan tíma sem honvm hefvr borid fyrir at svara vtan hann bevisæ med brefvm oc vitnvm ath þesse x^e siev ecki af Vatzleysv heimalandi oc siev leidd fyrir oss innan xiiij natta at heyrdvm dominvm. kolvdvu vier þessa menn til doms samþycktar med oss sira Jon Þorsteinsson radzmann j Skalholti. herra Petvr Michilson. brodvr Pall Bardarson kennimen. Hrafi Gvdmvndzson. Porodd Oddzson ok Petvr . . . .¹⁾ oc settv sin insigle med vorvm innsiglvu fyrir þetta domsbref skrifad j Videy deige sidar enn fyrr seigir.

496.

11. Febrúar 1518. í Kaupmannahöfn.

KISTJÁN konungr hinn II. staðfestir dóma Jóns lögmanns Sigmundssonar, þar sem Birni Guðnasyni og samörfum hans eru dæmd til æfinlegrar eignar öll fé föst og laus, sem fallið hafa eptir Þorleif Björnsson, Einar Björnsson og Solveigu Björnsdóttur.

AM. Fasc. XLII, 13, frumrit á skinni; hefir verið læst með innsigli konungs saman við dómi frá 7/11. 1514 (Nr. 402) og hirdstjóra úrskurd frá 15/11. 1514. (Nr. 405). Prentað í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 168—169.

Wii Christienn met guds nade Danmarkes Noriges Wendis oc Gottes konning Vdwald konengh tiil Suerige Hertug vti Slesuigk Holstein Stormarñ oc dytmersken Greffue i oldinburg oc delmenhorst Giore alle wittherligt at fore oss er nw kommet oc læst thenne laghvrskwrd som thette wort obne breff wederhængd er met huilken laghvrskwrd wor elskelige lagmand Norden oc westen paa Jsland Jon sigmundzssøn haffuer tildømt oss elskelige biorn gwnderssøn oc hanss medtarffwinge allt thet godz løst och fasth som fallit er effter tolleff biornssøn ejnar biornssøn oc soluegu biornsdotter at haffue oc nyde tiil ewindeligh eyge huilken laghvrskwrd wii met

1) eyða i hdr.

thette wort obne breff sambtycke fuldburde oc stadfæste vt alle sijne puncte oc artickle som then inde holler oc vdwiser widt fuld macht at bliffue. Thii forbywde wii alle ehwo the helst ere eller wære kunde Serdelis wore fogeder embitzmænd eller logrættismænd forn^e biorn gwnderssøn oc hanss medtarffwinge paa forn^e godz løst eller fasth at hindre hindre lade eller i noget made at vforrette vnder wor hyll-est oc nade oc breffbrudt.

Giffuit paa vort Slot Kiopnehaffn torsdagen nest efter sancte Scolastice virginis dagh aar et cetera mdxuiij.

vnder wort Signet.

497.

5. Marts 1518.

á Svalbarði.

Jón Þorsteinsson fær Jóni Magnússyni svo mikið sem hann ætti og hefði eigandi að orðið i jörðunni Svalbarði við Eyja-fjörð, en Jón Magnússon kvittar hann um ábúð og meðferð jarðarinnar.

AM. Apogr. 188 „Ex originali Svalbardensi. accuraté“.

Þat giorum uíd jon petursson og arnor ualtirsson god-um monnum kunnegt med þessu ockru opnu brefi at þar uorum uíd j hia saghum og heyrðum æ ord og handaband þessar(a) mana jons magnussonar af eirni alfu en jons þorsteinssonar af annari æ mariu Messo hina fyri um sumarit¹⁾ æ sualbardi at jon þorsteinsson feck joni magnussyne med handabandi jordina sualbard sua inikit sem hann eti j heni og hann hefði fremst eigandi at ordit og medkendiz at hann hefði meir en fulla peninga upp borit af magnusi faudr jons. skilldi þrat nef(n)dr jon magnusson mega at sier tacka fyr greinda jord sualbard þa hann uilldi eda þyrði med til asetú. Hier j mot gaf jon magnusson jon þorsteinsson kuitan og akurulausan um abud og medferd a fyr-greindre jordu sualbardi. hier uilium uit epter sueria ef

1) þ. e. 15. Aug. (1517).

þurfa þikir. Ok til sanenda hier um setium uit fyrgreinder menn ockur þnsigli fyrir þetta bref er skrifat uar æ sualbardi a sualba(r)dzstrond a faustudaginu næstan fyrir Gregorius Messo dag þa er lidit uar fra guds burd M.^o D.^o og atian ara.

498.

30. Marts 1518.

í Ögri.

VITNISBURÐR, að Vilborg sú, er Þorleifr Björnsson átti barn með áðr hann tæki saman við Ingvildi Helgadóttur, hafi verið þrimenningr að frændsemi við greinda Ingvildi.

Dómabók Jóns Magnússonar skrifstofnstjóra, í Fol. bl. 186_a, skr. c 1604 (= α). — Kriegerssafn 2, 4te bls. 90—93 með hendi Stýrs Þorvaldssonar c. 1700. — Landsbókasafn 115, 4te I, 151—152, með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal.

Þad gíauri eg Salamon prestur magnusson godum monnum witurligt [med þessu mynu opnu brefe.¹⁾ ad ec war j heimilisfastur hia Þolleifi heitnum Biorñssyni sem gud hans sál nadi. j þann [sama tįma²⁾ sem hann war staddur æ kulu j suįynadal sem optar. war þar þa æ wist [þann tįd¹⁾. su kona er Wilborg hiet. Wissa eg ad greindur Þolleifur [Biorñsson¹⁾ ward æ einu ráði wid þessa [sðmu³⁾ Wilborgu ad hjkamligri naueru. og þessi [fyrrgreind¹⁾ Wilborg ward barñs hafandi epter þeirra samuist. og [þar epter¹⁾ lysti [þessi¹⁾ tįttnefnd wilborg³⁾ optgreindan Þolleif biorñsson [holldligan¹⁾ faudur ad þessu saumu⁴⁾ barni so sem hun wæri kiotlig moder. Saumuleidis lýste þessi [sama³⁾ Wilborg [optsinnis so eg heyrdar. og marger goder menn adrer⁴⁾ ad hun wæri þrimenningur ad riettri frændsemi Jnguelldar helgadóttur þessarar⁵⁾ saumu konu. sem þar epter atti baurñ wid nefndum Þolleifi Biorñssyni. oc alldri heyrdar eg þar nockud⁶⁾ tuimæli æ leika af nockrum manni. ad þær wæri ecki so nanar ad frændsemi⁶⁾ sem fyrr seiger og þar epter liet fyrrnefnd Jnguelldur greinda Wilborgu burt ad⁷⁾ wist

1) [sl. 115. 2) [tįma 115; tįð, Kr. 2. 3) [b. v. Kr. 2. 4) sama 115; sínu Kr. 2. 5) þeirrar Kr. 2. 6) skyldsemi Kr. 2. 7) af 115,

og werum¹⁾ fra sier [og þeirra buum²⁾] vpp frá þui er hun kom til samuista wid nefndan Þolleif. og allðri heyrdar eg greinda Jnguelldi þar nei fyrir seigia. að ei wæri þessi þeirra skyldseme sonn. nefndrar Wilborgar og hennar.

Og til sanniðda hier vm. setta eg greindur Salamon prestur mitt þnnsigle fyrir þetta witnisburðarbref. Skrifad J Ogri J Jsafyrde. þriðudagin næstañ fyrir fyrir festum Ambrosij Episcopi. arum epter Gudz burd. m d og xvij ar.

499.

22. Apríl 1518.

í Björgvin.

ANDRÉS biskup í Björgvin, meistari Kristján prófastr að Postulakirkju, tveir lögmenn og sex ráðsmenn í Björgvin lýsa Einar Ólafsson, Filippussonar, réttan erfingja Solveigar Björnsdóttur, móðurmóður sinnar, „eptir Noregs lögum“.

Bisk. 3. Fol. bls. 23—24, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar, og staðfest 2. Nóv. 1640 á Hólum af honum, Sigfúsi Egilssyni skólameistara og síra Sveini Jónssyni á Barði. — JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eptir transskripti frá 9.—17. Júní 1555. — AM. Apogr. 805 eptir sama transskripti. — Skjalabók Landsskjalsafnsins (94) með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600 (hálf-íslenzkað og nokkuð afbakað).

Wij Andor met Guds Nadhe Biscop J Berghen mesther Christiern proesth ath apostola kirka ther same steds. Nor-igis rigis rade. Olaff Bagge Logman pa Steigh. Guttorm Nielsson Logmann J Berghen. Albert Swarth. Siwrðh Mwrth. Haldor J Kelewiken.³⁾ Christiern Torberson. Jæns⁴⁾ Hallensson⁵⁾. Hwge Willemsson Rodmen ther same stede helsæ allæ godhe men som thetta Bref see eller⁶⁾ lesæ hðris kerlighe met Gud oc Sancte Olaff konungh kwngðrandis met thetta worth opne Bref. at aarith efther Gwdz Bwrðh M. D paa thet⁷⁾ attindhe torsdaghin nesth efther Dominicam Miseri-cordia Domini kom J rette for oss paa forn^e Biscops Gard-

1) veru 115, Kr. 2. 2) [b. v. Kr. 2. 3) kieleniken (!) 66; ke luiken 94. 4) Jens 66; Jans 94. 5) Hallenfar 66; Hallandzfar 94. 6) 66; ellis, 3. Fol. 7) 66; then, Bisk. 3.

n j Berghen j Biscops makith ærligh oc beskeliagh¹⁾ man H(err) Pedher Pawelsson Biscop Gotscales wmbodsmann j Hola j yslande oc tedhe oss nakon permanbref som thette wort breff hær met hængher oc loth oss granlighe offwer see oc ransaka for²⁾ Breff domæ oc wtschriifter. hwilckit wij oc saa giorde oc fwnne them laglige j alle sinæ grener oc article effther Norigis Logh oc wethe wij ey rettere en Ćinar Olafsson ær reth Ćrwinghe thil allth thet gods som tomdis³⁾ effter modher modher hans Solweid⁴⁾ Biorsdotter er hwn ærffde effter Broder sin Ćinar Biorsson. oc ey kwnne wij finda⁵⁾ j Norigis Logh ath hans fader kwnnæ forbrytæ fornemde gods for then kirkæ gard som hannom war tillacth. ath han skwlde sawrgad eller for then⁶⁾ athwist som hannom orettelighe war tillact [oc hafide⁷⁾ thet⁸⁾ en saa warit tha hade han en icke⁹⁾ forbrut sit Barns¹⁰⁾ modherne godz for then sak effter Norigis logh. oc til yder¹¹⁾ mere wissen og forwarungh her om henge wij wor¹²⁾ Secret og Jnsigle for thetta Breff som schreffwit war paa wor gord. aar oc dagh som fore seier.

500.

22. Apríl 1518.

á Hóll í Kinn.

1. Marts 1520.

HALLR Jónsson selr Þorsteini Finnbogasygni hálfra jörðina Hól í Kinn fyrir jörðina Hjalla í Reykjadal eða Haganes við Mývatn, og þar til fimm hundruð undir þá grein, er bréfið hermir.

AM. Apogr. 61 „Ex orig. fra Sira Skula Þorlakssyni.“

Þat giorvm vier þorkell sniolfsson. sigurdur sturllason. olafur steins(son) ok olafur eireksson godum monnum kunn-

1) beskickanligur (!) 94. 2) 66; forðe, Bisk. 3. 3) = tæmdist; dæmdist (!) 94. 4) Solveigu 94. 5) 66; fwnnis, Bisk. 3. 6) thennem, 66. 7) 66; [hade; Bisk. 3. 8) 66; tha, Bisk. 3. 9) [og hefði það enn suo verit. þa hefði hann ei þó 94. 10) 66; Bars, Bisk. 3. 11) yter 66. 12) wore 66.

egt með þessu voru opnv brefe. þá lidit var fra gvds byrd
 10. d. ok xviii þr fimtvdagin næstan fyrir jonsmesu hola
 biskups vm vorit. æ. holi j kinn vorvm vier j hia savm ok
 heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna þorst(e)ins
 bonda finbogasonar af einne alfv. ok halls ionssonar af ann-
 are alfv. at svo fyrir skildu at hallur ionsson selde þor-
 steine finbogasyne jordina halfa hol j kinn er liggur j stadar
 kirkiv sokn með avllvm þeim gognum ok gædum sem
 greindri iordv fylger ok fýlt hefer at fornv ok nýv ok hann
 vard frem(z)t eigande at vordin. hier j mote gaf adur nefnd-
 ur þorst(e)inn finbogason jordina hialla er liggur i æykia-
 dal. eda haganes er liggur vit mývatn. og þar til. v. hundr-
 ud. svo framtt sem einginn sakferlle kiæme vpp á fyrr
 greindan hall ionson. En ef hann yrde fyrir nockrvn mala-
 ferllum ok dæmdvst penningar af honum. þá skyllde tit
 nefndur þorsteinn finbogason giallda j þeim penningum sem
 hann villde sialfur vtte lata fyrir jordina. var ion hallsson
 til þessa giornings kalladur af þorsteine finbogasyni ok bad
 hann til leggja þat hann villde. En hann bar þar avnguar
 brigdur æ þeirra giorning. sagd(e) jon hallsson fader sinn
 skyllde giora sem hann villde. skyllde þratnef(n)dur þor-
 st(e)inn hallda til laga gre(i)ndri jordu. en hallur suara laga-
 riptingu æ jordinne. Ok til sanninda hier vm sietivm¹⁾ vier
 vor insigle fyrir þetta iarda kaupsbref hvort er giort var a
 hole j kinn fimtudagin i imbrvvikv æ langafaustv arvm eft-
 er gvds bvrð. 10.^c d.^c oc xx. ar.

501.

27. Apríl 1518. á Stað á Ölduhrygg.

Dómr, út nefndr af síra Einari Snorrasyni officialis heilag-
 ar Skálholtskirkju milli Botnsár og Gilsfjarðar, um ákærur
 síra Einars til Magnúsar Björnssonar fyrir það, að hann
 vildi ekki greiða „halft þorcio“ Jörfakirkju í Haukadal þann
 tíma, sem honum bar fyrir að svara, né gjalda Þorleifi
 Gamalielssyni ásauðarkúgildi og hross, er „Bjarni“ heitinn
 Árnason sagðist hafa goldið greindum Magnúsi syni sinum

1) Svo.

með hálfri hálfkirkjunni á Jörfa, svo og hefði Magnús ekki viljað á landamerki ganga né til þeirra segja.

AM. Fase XLIV, 1, frumritað transskript á skinni frá 17. Nóv. 1618 með nokkuð sérstaklegum stafsetningarhætti. Sbr. Nr. 450 að framan.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda hellgij jonsson. narfe þorsteinsson. gisliþ halldorsson. snorriþ ionsson prestar skallholls byskupsdæmis. Runollfur diakni blaciusson og jon snorason godum monnum kunigtt med þesu voru opnu brefij ad subb Ano gracie M^o d^o xuiij d^o stad æ aolldubryg a þrijdudægin næsta firir festum sanctorum apostolorum philippi oc iakopij¹⁾ vorvm vær i dom nefndir af ærligum manni sira Einarþ snorasinþ officiali heilagrar skallholtskirk(i)v i millum bodznsær²⁾ og gillsfiardar. ad dæma ransaka oc skoda vm þa úkiæru sem adur nefndur sira Einar kiærdij til magnvsar biornssonar firir þad ad hann villdij echij giallda Þorleifþ Gamalielssini porcio halft hallfkirk(i)unar æ jorfa j havkadall firir suo langan tima sem honum bar ad suara þessum æikningsskap ad logum. suo og ad fyrgreindur magnus biornsson villdj Echij giallda firskryffudvm Þorleifþ asaudar kugilldij oc hros med follalldij er Þorleifur sagdij ad Biarni²⁾ heittin arnason sagdist hafa golddid greindum magnusij syni sinum med hallfrij hallfkyrk(i)unij a jorfa i havkadall oc hier yrdij samsaga margrett[dottir hans eigin kvina³⁾]. Eirnin hefdij magnus Biornsson Echij villiad æ landamerkj ganga. þeirar Afriettar sem kirk(i)an æ jorfa æ j haukadall og eekij til merkia seigia d^o fioll vpp vr bvfiar gangij. kom adur nefndur Þorleifur fram firir oss og sanadiþ þetta mall a marga vegu med sinum ordum. War magnus biornssonar beydst oc krafid og kom hann eeki og Eingi af hans hendij. Skodudv vær stefnuna. og dæmdum hana laoglliga³⁾ og magnus biornsson riettijliþa firer kalladan. því ad heilags anda nad til kalladrij ad suo profudu oc firir oss komnu dæmdum var³⁾ firr nefnder domsmenn med fullu doms adkvædij optt

1) þ. e. 27. Apr. (sbr. niðrlagið). 2) Svo. 3) Svo = vær.

nefndan magnus biornsson skyldugan að gjalda titt skrifudum Þolleifj gamaliellssyni fir greintt þorci(o) kirk(i)ynar á jorfa með vitordj þes profas sem þar er yfer að næstum fardogum firir suo langan tíma sem reiknast að hann verðij skyldugur að suara þesum reikningsskap og sekan þrimur morkum við sir(a) Einar og Þorleif hallf partt huorum. Jttem dæmdum vær greindan magnvs skilldugan að sueria Bokareid firer nefndum sir(a) Einarj eða hans laogligum vmbodsmanni jnan manadar að hejrdvm domnvm að hann hefðij echij asaugar kugilldij edur hros með föllalldij tekid með oppt greindrij hallfrij hallfkirkju (á) jorfa suo hun hefðij att. En ef hann fiellist að eidnum skilldij hann gjalda þolleifj gamaliellssine þetta kugilldij og hross með laga avegstij. Svo dæmdum vær magnus biornsson skjldugan að ganga á landamerki fjrgreindrar afriettar og seigia til merkia á fiall vpp sem logbok út visar eigij seirna en j sioundu viku sumars og sekan mork í stefnufall við sira einar. Og til saninda hier vm settium vier firr¹⁾ nefndir dömsmenn vor innsiglij firir þetta domsbref er skrifad uar á stað á aolldu-[hrygg tuttugasta²⁾] og siovnda dag aprillis manad(ar) á sama arij sem fir seigir.

Wier eptir skriffadir menn sira ollafur brandsson. Biorn gudmunsson oc Biorn ollafsson meðkenvmst að vier höfum sied og yfir lesid suo hlíodandij domsbref sem hier firer ofan skrifad stendur með nockrum jnsigllum litt roskvdm. Og til saninda settium vær vor jnsiglij firer nedan þetta vortt vitnisburðar og meðkeningar bref huort skrifad var að þichuaskogij þan xuij dag nouembris Anno M de xuij.

502.

15. Maí 1518.

í Viðey.

ÖGMUNDR ábóti í Viðey tekr Hrafn bónda Guðmundsson í prófentu á klaustrið, en Hrafn leggur klaustrinu til eignar með sér jörðina Hól í Lundarreykjadal, sex kúgildi og níu hundruð í þarflegum peningum.

1) firer, transskr. 2) [vantar af ógáti í transskriptið (Sbr. upphafið).

AM. 238. 4to bl. 12b, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Holi.

Vier brodir Avgmvdvr vndir gvdz poliūmædi aboti j Videy giorvm godvm monnvvm kvnnigt med pessv vorv opnv brefi at med radi oc samþycki vorra conventvbrædra hofvm vier giort svodañ kavp oc skilmala vid Hrafn bonda Gvdmvndzson. skilde hann fa klavstrinv oc oss xlcj svo vordnvvm peningvm jordina alla Holl j Lvndarkirkiv sokñ fyrir xxvc. þartil vj kvgildi og ix^c j þarfligvm peningvm. Hier j moti skyllde hann hafa æfinligt framfæri oc sæmiligt bordhalld æ stadnvvm epter því sem frialsvm monnvvm hæfdi oc gamal vani væri. Hier med sæk¹⁾ j skala oc ses j bazstofv vtan hann giore sialfvr hvs med klavstvrsins tilhialp oc eignizt svo klavstvid hvsid epter hans dag. skal hann hafa arligaña vod vadmals. skyrttvleriptt. hosnaklædi oc par sko. hann skall hafa sæng oc kistv til stadarins eñ klavstrid eignizt þat epter han. skal Hrafn bondi vera j avlvm navdsynia erindvm klavstrzens ed besta sem han er fær til. eñ vær giorvm honvm af vorvm parti þav hlunnendi sem mogvligt er j vori tid klavstrino at skadlavso. leyfvm vier honvm torftak j greindri jorðv Holi fyrir hans jord Gvllberastadi vm nockvr ar.

Og til sanninda hier vm setivm vier vortt insigle med conventvbrædranna insigle fyrir þetta profentvbrief skrifat j Videy in festo sancti Hallvardi martiris anno domini m d xviij.

503.

6. Júní 1518.

á Staðarhóll.

RAGNEIÐR Hallbjarnardóttir selr síra Halldóri Tyrtingssyni málajörð sína Dögurðarues á Skarðsströnd fyrir jörðina Mús-keldu í Saurbæ og þar til tuttugu hundruð í lausafé, og kvittar Ragneiðr hann um andvirðið.

1) Svo.

Eptir stafrélttri afskrípt gerðri eptir frumritinu með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörfa c. 1730—1740, meðal Dögurðarness og Dímónarklakkaskjala: „Rígtug Copia af vellæseligu original kalfskinnssbrefe. hvert ed var med 2ur heilum hangandi Jnnsíglum“.

Þat gerum uær pall prestur olafson. jon olafsson. olafur þorualldzson og gudmundr þolleifsson leikmenn godum monnum uiturligt med þessu uoro opno brefi arvm epter guds burd. m. d. og xvij ar fimtodeginn j fardagauikv¹⁾ j dögurðarnesi j skardzkirkíu sokn uoro uær j hia saum og heýrdum á ord og handaband þessara manna af einne halfv sira halldors týrfingsonar enn anare ragneidar hallbiarnardottir at suo fyrir skilldv at fyrr greind ragneidr selldo adr sogdum sira halldore malajörd sina fyr greint dögurdarnes med ollom þeim gögnom og gædum sem greindre jördö fylger og fylgt hefer at forno og nýo og fyrr skrifod ragneidr uard fremzt eigandi at j sinn mala. her j mot gaf sira halldorr jordina maskelldo sem liggir j saurbæ j huolskirkívsokn og þar til xv malnýtvkugilldi. iij gellðfiar kvgilldi. iij fiordunga ketel og fiorar alnar uadmals og xx fyrir c og hvndrat j godvm peningvm. skyllði optskrifud ragneidr suara laga lagarípttingo á optskrifadre jördo enn sira halldor skyllði hallda til laga. Jtem medkendízt þrattskriföt ragneidr at sjra halldor hefði golldit sier fulla og alla peninga suo sem hann hafi lofat fyrir dogurdarnes. þui gaf greind ragneidr optskrifadan sira halldor oлдungis kuittan um fyrrskrifat jardarverd med fullu handabandi fyrir sier og allom sinom epterkomendvm. Og til saninda her vm festum uær fyr skrifader menn uor jnsigle fyrir þetta bref skrifat á stadarholi j saurbæ sunnodagin epter fardagauiko á sama are sem fyr seiger.

504.

17. Júní 1518.

í Skálhloti.

STEPHÁN biskup í Skálholti leggur aðra prestsskyld þá, sem hér til hefir verið í Saurbæ á Rauðasandi, til kirkjunnar í

1) þ. e. e. 27. Maí.

Sauðlauksdal, sökum vegaleingdar og torleiðis á vetrum að flytja guðs embætti í Patreksfjörð frá Saurbæ.

AM. Apogr. 1331, eptir frumriti Sauðlausdalskirkju „accurate collatum 1726“. Árni og Ormr Daðason lýsa innsigli.

Ver stephan med gudz nad biskup j skalahollte giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefe. saker þess ath j patreksfirde eru torfærun myklar á uetrum bæde saker uegaleingdar og annara hluta fram ath flytia gudz embætte þeim preste sem j saurbæ er þa hofum uer suo tilskipat med samþykt og domi uorra presta ath su annur prestskyllden sem hier til hefur ueret j saurabæ æ raudasande skal leggiast til kirkiunnar j sauðlausdal med þeirre rentu sem domur og samþykt þar um gior utuisar hier epter. skal huor þessara greindra kirkna sin á medal uera kuittar og akærulausar huor uid adra hier epter um þenna uorn fyrgreindan giorning med þui mote at sina prestskylldena hafe huor kirkian. Og til meire stadfestu og audsyningar hier um festum uer uort insigle fyrir þetta fyrgreindra kirkna kuittunarbref er skrifat uar j skalahollte jn festo sancte botulphi abbatis. anno domini. m^o. d^o. x^o. uiij.

505.

18. Júní 1518.

á Víðivöllum.

TYLFARÐÓMR klerka, út nefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, um ákærun Jóns prests Arasonar á Hrafnagili til Einars Brynjólfssonar, að hann hefði ekki sótt sóknarkirkju sína í tvö ár.

Landsbókasafn 65. 4to II, 192–193, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Ny kgl. saml. 1847. 4to; a) A 33 a—b; b) B 2 a—b, hvortveggja afskriftin með hendi síra Guðbrands Jónssonar í Vatnsfirði 1669. — ÍBfél. Khð. 67. 4to bl. 73 með hendi síra Eyjólfss Jónssonar á Völlum (d. 1745). Ágrip (ónýt) finnast og af þessum dómi hér og hvar í skjalabókum.

Dömur wīn forsöman sóknarkirkna.

Þad giorum wier Nikulas med Guds forsið [prior æ

möðruvöllum¹⁾, Þorbiörn Jonsson. Gilbricht Jónsson. Sæinn²⁾ Marteinson. Einar Magnusson. Olaffur Guðmundsson. Ketill Jónsson. Magnus Sigmundsson.³⁾ Halluaurdur⁴⁾ Biarnason.⁵⁾ Guðmundur Olafsson. Thumas Einarsson og⁶⁾ Gijlsle Guðmundsson prestar Hóla Biskupzdæmis [göðum mönnum kunnugt með þessu voru opnu Breffe. ad⁷⁾ arum Effter Gudz burd [m. d. xvij⁸⁾ a Vijdivöllum j Skagafirde a almenne- ligre prestasteffnu. friðdaginn⁹⁾ næstan firir Jons messo Bap- tistæ. vorum vier j döm neffinder aff virdueligum fødur [Gott- schalk með guds nad biskupi¹⁰⁾ á Hólum ad dæma vñ þá akiæru. er Jón prestur Arason Beneficiatus¹¹⁾ heilagrar¹²⁾ Hrafnagilzkirkíu kíærde til Einarz Bryniólfssonar. J firstu grein ad greindur Einar heffde ecke sókt sijna soknarkirkíu j tuø ár. Nu aff þui ad þar kom fram steffna retteliga bor- in¹³⁾ dæmdum vier hana¹⁴⁾ lögliga og nefndan Einar retti- liga¹⁵⁾ firir kalladan og sekan¹⁶⁾ mork j steffnufall. þar¹⁷⁾ hann kom ecke j nefndan steffnudag. [hier til sekan¹⁸⁾ Eff- ter þui sem kirkíunnar lög utvisa¹⁹⁾ þar sem²⁰⁾ so skrifad²⁰⁾ stendur. Eff madur søker ei sina²⁰⁾ sóknarkirkíu iij lög- helga daga samfleitt. sie²¹⁾ sekur vj aurum. Enn eff hann [kemur ei til²²⁾ [sóknarkirkíu²³⁾ adra iij helga daga samfleitt sie²⁴⁾ sekur xij aurum. Enn eff hann kemur ei til sóknar- kirkíu þridiu iij²⁵⁾ helga daga samfleitt. þá er hann sekur iij²⁶⁾ morkum. og sialffsettur vt aff kirkíunne. Sagdi Jón prestur Arason þar firer oss j döminum. ad nefndur Einar heffde þá vörn i málínu. ad hann bigge á þeirre jördu. sem være halffkirkia²⁷⁾ til söngs. Enn vier dæmum²⁸⁾ hann so²⁹⁾ skilldugan ad seekia til kirkíunnar sem alla adra Bænd-

1) [b. v. 67. 2) Einar 67. 3) Guðmundsson 67. 1847. 4) Há- varðr 1847. (f). 5) Biarnarson 1847 b. 6) b. v. 67. 7) [sl. 1847 a. 8) [67; 1518, 65. 9) 65, 1847 b; föstudaginn 1847 a; fimtadaginn 67. 10) [67; Biskup Gottschalk 65. 11) Beneficiator 67. 12) b. v. 1847 a. 13) 65, 1847 ab; eyða í 67. 14) 67, 1847; sl. 65. 15) 67; lögliga 65, 1847 b. 16) 67; sekur 65. 17) því 67. 18) [67; sie sekur 65; sekur 1847 b. 19) 67; aujisa 65. 20) b. v. 67. 21) er 67. 22) [seekir ei 67, 1847 a. 23) [sina sóknarkirkíu, 1847 a; sl. 67. 24) sl. 67. 25) 67; 3, 65. 26) iij, 67. 27) alkirkja 67. 28) dæmdum 67. 29) b. v. 67.

ur¹⁾ i s²⁾kninne³⁾. anna⁴⁾ huorn helgan⁵⁾ dag. Enn sierliga alla þ⁶⁾ sem i xv⁷⁾ daga halldi eru. Dæmdum vier⁸⁾ fyrr⁹⁾ neffndan Einar skildugan ad taca skrifft og lausn. nema hann suerie þann¹⁰⁾ Eijð fulla¹¹⁾ ad hann giordi¹²⁾ þad ecki til nýdrunar heilagri¹³⁾ kirkiu edur nockurrar¹⁴⁾ ohlydne vid kirkiunnar formann. og hugde sig til aungrar kirkiu med skylldu Eiga ad sækia. og ei visse hann annad sannara Enn hann [heffde¹⁵⁾ riett giort¹⁶⁾] sogdu¹⁷⁾ male. Enn ad þeim Eijde vnum skilte söki¹⁸⁾ falla nidur. þar [til¹⁹⁾ neffndur Einar være ádur amintur v²⁰⁾ kirkiusöknina. Enn greindur Jón prestur leidde vitne. ad hann heffde offtnefndan Einar amint [friðdaginn²¹⁾ næstan effter pálsmessu [ ] vetur.²²⁾ Þui dæmdum vier Einar fullri sekt sekan v²³⁾ þeirra lög-helgra²⁴⁾ daga sökn. sem hann hafdi²⁵⁾ ei sijdan sökt. firrsagdur Eijdur skilte vinninn jnnan xiv²⁶⁾ nótta ad heirdum dōminum. firir offtnefndum Jone Arasyne. þui hann haffde þ²⁷⁾ kongsinz v²⁸⁾ðod firir nordan Øxnadalzheijdi.

Samþyckte [þennan vorn dōm ádurnefndur biskup Gottskalk et cetera.²⁹⁾]

506.

22. Júní 1518.

á Mýrarlandi.

Átt bóndi Andrésson gefr Ormi Guðmundssyni (bróðursyni sinum), með samþykki, jáyrði og upplagi Þórdisar Gísladóttur konu sinnar og Guðmundar Andréssonar, jarðirnar Kamb, Kjós, Reykjarfjörð, Naustvíkr, Kesvog og Ávik, allar fyrir sextigi hundraða, liggjandi á Ströndum, og þar með tuttugu málnytukúgildi, og skyldi Ormr taka að sér jarðirnar, þegar hann væri leystur úr föðurgarði.

1) búendr 67. 2) sveit'nni 67. 3) löghelgan 67. 4) xij 65, 1847 b. 5) 67; sl 65 6) þar ad 67. 7) 67; giore 65. 8) 67; hanz 65-9) b. v. 67. 10) hugði 67. 11) [hugðist rétt gera 1847 a. 12) þessu 67. 13) [er áðr 67. 14) [á föstudaginn 67. 15) [um vetrinn 67. 16) 67; löglígra 65. 17) 67; haffe 65. 18) 67; xij 65, 1847. 19) [b. v. 1847 a.

AM. Fasc. XLIV, 2, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá.

Bref fyrir iordvnm æ strondvm.¹⁾

Þat giorum vær juar nafuason. bergur tumásson. gunlavgur gunlavgsson godvm monnum kvnnegt med þessv woro optáv brefue þá er lidit uar fra hingatbwrde vors herra jesu christi. M. v hvúdrvd og xviii ær. favstvdaginn næsta fyrir jons messu battihista²⁾. wm svmarit j badstofvnni j savrbæ á audasaúde. vorvm vær j hia sávm og heyrdum á ord og haúðabaúð þessara manna ara boúða áúðressonar og hans danj kúúá [þorúis gisladotter af einne alfu. Enn af annare³⁾ gvdmvndvr áúðresson og ormur sonur hans af annare. at so fyrir skilldv. at adur nefndur are bonde áúðresson gaf fyr skrifudvm orme gvdmvndzsyne med samþyckie jayrde og vpplægíe sínar kvinnv þorúisar gúsladottur og gvdmvndar áúðressonar so heitande jarder. kamb. og kios og æykiarfiord. naustvíkur. kesuog. áúufik. fyrir vj tíigie hvúdrvd. er liggia á strondvm j áúrnés kirkivsokú. og þar med xx malnytu kvígellde med ollvm þeim gaognvm og gædvvm sem greindvm jorðvm fylgíe og fyllt hefver at forúv og nyiu og hann uard fremstz eigande at vndan sier og sínum erbingívm. enn vnder opt nefndan orú gudmundzson og hans lavglíga erbingia til æfvenligrar eignar og fríals forræðess. [skylldi ormur gvdmvndzson rettíglíga mega at sier taka adur greinda penínga þa ormur uæri leystur af faudurgardi.⁴⁾ heyrdvm vær optnefndan ara boúða áúðresson ongvann mann nafne nefúá at hann gæfue gíafér nema orme gvdmvndzsyne og híe epter vílum vær sveria ef þurfva þycír. Og til meíre stadfestu og sannínda híe wm setívm vær adur greínder menn vor jnsígle fyrir þetta úittnesburðarbrief er skrifat var á myrarlaúde j dívpafírde j gufudals kirkiv sokú á sáma ære florum daogvm síúdar enn fyrr seígíe.

---

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Svo = baptiste. þ. e. 18. Júní. 3) [er eins og hálfðregið út. 4) [fyrir neðan bréfið og við inn.

507.

28. Júní 1518.

í Skálholti.

TYLFARÐÓMB klerka, út nefndr á prestastefnu af Stepháni biskupi í Skálholti, um ákæru biskups til Björns Guðnasonar um dómrof, forsmán og fyrirlitning dóma og úrskurða klerkavaldsins, einkum um testamentisgerð Solveigar Björnsdóttur, heimreiðir í Vatnsfjörð, hrakninga og harðindi við kirkjunnar þjóna, aðtöku Vatsfjarðar og peninga síra Jóns Eiríkssonar, umsátir og heitingar, kirkjubrot, kirkjurupl og kirkjugöngur í óhlýðni og sönnnum bannsverkum. „Nú þó að vor herra hafi kallað hann (Björn) til sinnar náðar“, þá gera þeir stefnuna löglega, og dæma erfingja hans skylduga að halda öllu svari hans vegna og skylda að halda alla dóma Stepháns biskups, er geingið höfðu um mál hans og Björns, og þá slíku seka sem dómrinn sér líkast hermir.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol. hl. 40b, skr. c. 1604 (Brot) = a. — Landsbókasafn 115. 4to I, 26—29 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730 = b. — Prentaðr í Lagsafni Magnúsar Ketilssonar I, 194—195 = c. Kopía af þessum dómi fylgir og sumum afskriptum af ættartölubók síra Jóns á Lambavatni, og eptir einni af þeim afskriptum sýnist Magnús Ketilsson hafa látið prenta; samkynja afskrípt er í Landsbókasafni 389. 4to bls. 275—279 með hendi síra Markúsar Snæbjörnssonar í Flatey 1757 (= d).

[Domur w m heimreid Biarnar Gudnasonar
æ watnzfiord og annarstadar.¹⁾

Ollum [þeim godum²⁾ maunnum sem þetta Bref sia edur heyra senda Broder Narfi med Gudz nad Aboti ð Helgafelli. Augmundur med samri nad Aboti j widey. Einar Snorrason. Helgi Jonsson. halldor tyrfingsson. Pordur Gudmundzson. Porleifur Eiriksson. [Pietur Nikulasson. Jon Jonsson. Pordur Einar(sson). Porleifur Eiriksson.³⁾ Snorri Porgijlsson. klerkar Skalhollz Biskupsdæmis kuediu Gudz og syna kunnigt giorandi ad sub anno gratie m d og xviii ðr worum wier j dom nefnder af ærligum herra og andligum faundur Herra Stephan⁴⁾ med Gudz nad Biskup j Skalholti manudaginn næstañ fyrir Pieturs messu og Pals æ⁵⁾

1) Domur Byskups Stephans upp a Erfingia Biörns Guðnasonar Anno 1518, b. 2) [b. v. b. 3) [sl. b, c, d. 4) Stephane b, c. 5) i b, c.

almenniligri prestastefnu að skoda og¹⁾ og ransaka og fulln-
 adar dom æ að leggja. um þá ækæru²⁾ sem greindur herra
 Stephan kærde til Björn Gudnasonar. In primis um dóm-
 rof. forsmán og fyrirliktning doma og urskurda þeirra. sem
 giorder höfdu verid af heilagri kirkiu og Byskupinum sier-
 lega um Testamentisgiörð Solveigar heitinnar Björnzdottur.
 og marga adra lute.³⁾ Ítem að áður nefndur Björn hafde
 giört tvær heimreider edur heimsökner med sinnum fylgiur
 um heim og uppa stadinn Vatnzfiord. dragande kirkiunnar
 pionustumenn nauduga ut af gardenum. færande þá i bónd
 og fiðtur. og toku kirkiuna og hennar peninga fasta og
 lausa. sömuleidis [peninga prestsins sira Jóns Eiríkssonar.⁴⁾
 sem Byskupinn hafde áður kirkiuna skipad. hier med veitt
 honum og hans monnum. þeim⁵⁾ sem flýdu upp a kirkiuna
 undan⁶⁾ ofride. umsáttur med vopnum og hördum heitingum.
 bannandi þeim öll hialprædi eftir sinu megne. Ítem að
 Björn Gudnason og hanz fylgiarar höfdu⁷⁾ giört heimreid og
 öfrid upp a Mariæ kirkiu i Grunnavík. þar var brotin kirki-
 an og stadirinn. teknir. rupladir og i burt bornir peningar
 nockrir. Ítem að sagdur Björn [hafde⁸⁾ i⁹⁾ öhlýðne og sönn-
 um Bannsverkum geingid i kirkiu á helgum dögum og rum-
 helgum. hier med teigt marga menn til sömu ölhæfu. Kom
 stefnan fram fyrir oss. enn marger af dómsmönnum heyrdu
 uppa. að Björn Gudnason var stefndur fyrir áður greindar
 saker. Nu þó að vor herra hafe kallad hann til sinnar
 náðar. þá¹⁰⁾ giörðum vier stefnuna lögliga. og hanz Erfingia
 skylduga að halda edur láta halda öllu löglegu svare hañz
 vegna. var þeirra beidst og krafid. og kom einginn af þeirra
 hendi. þar fyrir giörðum vier þá seka mörk i stefnufall.
 Komu þar og fram fyrir oss fiðgur dómrof og¹¹⁾ um hid
 fimta var áður dæmt. var og Byskupsins urskurdur rofinn i
 nockrum greinum um Testamentisgiörð Solveigar heitinnar
 Björnzdottur. So og sömuleidis komu þar fram fyrir oss heim-
 sökner. fiðr upptecker. og manna fangelse. kirknabrot og

1) sl. b. c. 2) Hér þrýtr brotið i a og tekr þá við b og c.
 3) b. v. c. 4) [prestinn sira Jón Eiríksson, c. 5) [b. v. c. 6) með (l)
 c. 7) hefdu c. 8) [Gudnason hefde c. 9) af c. 10) þó c. 11) enn c.

peninga utburdur ur kirkjunne i Vatnzfjörde. Var þetta nu og offtar áður sannad fyrir oss. Þvi ad heilags anda náð til kalladre ad so profudu og fyrir oss komnu. dæmdum vier fyrrnefndir dómzmenn med fullu dómz atqvædi Erfingia Biðrns heitins Gudnasonar og þeirra umbodsmann¹⁾ skylduga ad hallda alla dōma og urskurde. sem áður nefndur herra Stephan hafde giðrt og giðra latid um kirkjuna i Vatnzfjörde og hennar eigner. med sama hætte og þann dom sem dæmdur var um conspiracionem. þa sem giðr var i Ögre móti Byskupinum. med öllum þeim greinum og Articulis. sem sa domur innehelldur. So og um Testamentisgiðrd Solveigar heitinnar Biðrnzdottur. Jtem fyrir þær tvær heimsoðknar i Vatnzfiðrd og manna fðngun. dæmdum vier kirkjunne i Vatnzfjörde xij merkur i sitt fullriette á hvorri heimsoðkn. [Saumuleides Sira Jone Eirikssyne xij. merkur i sitt fullriette a hvorre heimsokn²⁾. en heilagri Skalholltskirkju xxx. merkur³⁾ fyrir hvðria heimsokn. Jtem fyrir kirkna⁴⁾ brotid og manna umsatrid i kirkjunne dæmdum vier kirkjunne i Vatnzfjörde tvennar xij merkur og Sira Jone [Eirikssyne⁵⁾ tvennar xv merkur i sitt tvðfallt fullriette. þvi hann var officialis. enn heilagri Skalholltskirkju lxi⁶⁾ merkur. Jtem fyrir adtekt og utburd ur kirkjunne. [dæmdum ver kyrkjunne⁷⁾ i Vatnzfjörde xij⁸⁾ merkur. [enn Skalholltskirkju xxx merkur.⁹⁾ Jtem dæmdum vier Erfingiana og þeirra umbodsmenn skylduga ad giallda afftur sira Jone Eirekssyne alla þa peninga. sem Biðrn Gudnason og hans fylgiarar tðku i Vatnzfiðrdi fyrir kirkjunne og honum. fyrir utan kirkju og innan. leigur og landskullder. mðlnytu kugilldi med laga ávexte. enn .xij. alnum giellðfiar hundrad med alldre¹⁰⁾ og tvijgijllde afftur dauda¹¹⁾ peninga. Dæmdum vier fyrir hernad og kirkju brot i grunnnavik tvennar ix merkur kirkjunne þar og Sira Jone xv merkur. enn heilagri Skalholltskirkju xxx merkur. Jtem á stadarbrotenu dæmdum vier kirkjunne

1) — menn c. 2) [b. v. c; 3) c; sl. b. 4) kyrkiu c. 5) [sl. c. 6) xc, c. 7) [b. v. c. 8) „al xxx“. c. 9) [sl. c. 10) ggleitt c, og svo ritað upphaflega i b, en leiðrétt jafnharðan. 11) dæmda c, og svo ritað upphaflega i b, en leiðrétt apr jafnharðan.

þar íx merkur og Sira Jone adrar íx merkur¹⁾, enn heilagri Skalholtzkirkíu xv merkur. Ítem fyrir kyrkiu inngöngu reiknast upp á viij²⁾ áðr lxxvj hundrud. Nu ef erfingiar kunna nockra löglega afbotuu að hafa fyrir sierhvoría grein þessa þa skulu þeir það gíðrt hafa innan þriggía máðnuda³⁾ að heyrðum dominum, fyrir Byskupenum edur hanz löglegum umbodzmanne. Skulu þesser peningar gialldast að þrennum solum, þaug fyrstu sól skulu vera að Michelsmessu í haust, máðlnýta gialldist í fardögum í vor að kiemur, enn allur þessi peningur sie golddinn að Michaelsmessu⁴⁾ á⁵⁾ óðru hauste. Skal það sem heilagri⁶⁾ Skálholtskirkíu tilheyrer gialldast heima í Skalholti Byskupenum edur haús umbodzmanne í hönd, enn það sem Vatzzfíardarkirkíu, grunnavík, og Sira Jone Eirekssýne tilheyrer, gialldast⁷⁾ heima í Vatzfyrde, prestinum eda haús umbodzmanne.

Samþíktí þennañ vorn dóm greindur herra Stephan [Byskup et cetera.⁸⁾

508.

1. Júlí 1518.

á Öxarárþíngi.

SAMÞYKTARBRÉF á Alþíngi um Vigfús Erlendsson og lögmensku hans og lögmansdæmi.

AM. Fasc. XLIV, 3, frumrit á skinni. Af 17 innsíglum eru nú 2 ein og brot af því þriðja fyrir bréfinu. Árni lætr rita utan á bréfið: „öldungis klárt, retinebo tamen“. — Prentað í Safni til sögu Íslands II, 193–194.

Samþykkt um fusa laugman 1518.⁹⁾

Vier Stheffan með guds náð biskup í skálholte, aboti aogmund af uidey aboti arni af þyckuaby, nafui bondi sigurdzson jon hallzson lensmen, nafui erlendzson jon odzson runulfur þorsteinsson jon þoruardzson odr þorkelsson olafur jonsson petur arason loptur eyiolffsson, biorn jonsson

1) c; sl. b. 2) c; eitt b. 3) manada c. 4) Mikíalsmessu c. 5) að c. 6) sl. c. 7) gialldez c. 8) [sl. c. 9) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

Jon Arnason Þorgautur Þordarson og Kolbein andresson suarnir logrettumen sunan og austan æ Íslandi giorum godum monnum vitanligt með þessu voru opnu brefe að vier vitum fyrir full sanende að uigfus bondi erlendzson hefer stediad sig í sinne logmanz stett sem eirn ærligur dandi man og hann ma vel þíkjendr verda fyrir mins herra kongsins nað sidan hann sette hann í þetta vmdæmi. Þui vilium vier hann hafa og halda fyrir vorn fullmegtugan logman epter vors herra kongsins brefi og skipan. nema anar verði keren vtt af landit af uorum monnum nordan og uestan með byskupanna samþycki og almugans.

var í þessare vorre samþyckt thile petersson hirdstiore og hofudzman yfer alltt Ísland og setti sitt Ínsigli með biskupsins og abotana Ínsiglum fyrir þetta bref huortt skrifad var æ þinguerli fimtadagen næstan epter petur(s) Messo og pals æ almenniligu oxararþinge þa lidid var fra guds byrd. M. d. og xvij ar.

509.

6. Júlí 1518.

í Laufási.

VITNISBURÐABRÉF að hústrú Málfríðr hafi feingið síra Jóni Finnbogasyni í Laufási umboð yfir hálfum Hédinshöfða meðan þau lifðu bæði, með þeim greinum, er bréfið hermir.

AM. Apogr. 85 „Ex orig. fra Sira Skula Þorlakssyni“.

Um halfan Hedinshauða.¹⁾

Þat giorum uier Runolfur nafason.²⁾ Gínar Þorsteinsson, Jon gudmundzson og Þorsteinn Juarsson godum monnum uiturligt með þessu voru opnu brefi at uær haufum sed og yferlesid og heýrt yfer lesid bref með oskodum hangandi Ínsiglum so bliodanda at hustru malfridr feck síra joni finbogasyni í laufasi með handabandi fullt og laugligt umbod yfer sinum parti halfum hedinshauða so leingi sem þau

1) með hendi Árna. 2) „So skrifast hann, enn eigi Sira Runolfur, eða Runolfr prest. hans innsigle er annars fyrir brefenu, ovalforms, með kalek innant, og utanum: S. Runolf. prest. nar“. (AM).

lifdu bæði. en ef þeirra kyni misdaudi at uerda þa skyldi jordin fara efter þi sem adr er bref um giort. skýlði sira jon giallda hustruni hundrat arliga huert sem hun uildi sialf kiosa og hann hefði til. en ef hann feingi audrum sitt umbod þa skyldi sira jon giallda þeim eitt huertt. c. af fyr greindri halfri jordu hedinshaufda. Og til sanninda hier um setium uier fyr greinder menn wor insigle fyrir þetta bref skrifat i laufasi i eyiafirdi þridiudagin næstan fyrir translacio thome episcopi þa lidit uar fra gudz burd M.^o d.^o og xvij. ar.

510.

27. Júlí 1518.

í Vogl.

DÓMR útnefndr af Vigfúsi lögmanni Erlendssyni um réttaryrði Þóris Þorlákssonar um kongdóminn, en Teitr Þorleifsson kongs umboðsmaðr í Húnavatnsþingi hafði dæmt málið til lögmanns.

MSteph. 61. 4to bls. 128—129, skr. c. 1660 (ártal hér 1506, en annars er dómrinn hér einna beztr og fylstr). — Uppsalasafn R. 713. 4to bl. 24—25, skr. c. 1640. — MSteph. 62. 4to bl. 5b—6a, skr. c. 1650—60 (styttr, ártal 1518 „Þessi dómur með x manna innsiglium“). — ÍBfél. 125A. 4to bl. 93b, skr. c. 1680 (styttr, ártal 1506). — ÍBfél. 125B. 4to nr. 128, skr. 1680 (styttr, ártal 1515). — ÍBfél. 215. 4to bl. 45b (örstuttr, ártal 1516) skr. c. 1690. Dómr þessi er til fjölviða í dómabókum, og er hann nær alstaðar styttr, og ártalið mjög á reiki. Ártalið 1518 mun nærri sanni, og yngri en 1515 eða frá því ári er dómrinn, því að þá sýnist Teitr Þorleifsson fyrst hafa tekið Húnavatnsþing.

Dómur um Réttaryrde kongdomenum til-
tolud 1518¹⁾.

Ollum monnum sem þetta Brieff sia edur heyra senda Vigfus Ellendsson Logmadur jfer Jsland. Olaffur Asbiarnarson. Jon Arnason.²⁾ halldor Þorgeirsson. Narffe Ellindsson. Olaffur Olaffsson. Jon Sugurdsson. Þorhalli Eynarsson. Griymur Kdrason. Þorleifur Jonsson. Olafur Cödransson

1) 1506, 61. 2) sl. 713.

suarner Logriettumenn [Olafur dadason og Jon Hallsson syslumann¹⁾ K(uediu) G(uds) og sijna kunnugt gioranda. ad Anno 1518²⁾ pridiudaginn næstan effter Thorlaxsmessu vm sumarid [ð Voge j Kialarnessþjinge³⁾ ð þjngstad riettum vorum um vier j dom nefnder aff ðdur greindum Vijgfuse Logmanne. ad skoda. rannsaka og fullnadardom ð ad leggja. vm Þorer Þorlaksson⁴⁾ er dæmdur var fyrer Logmanninn og adra goda menn þa sem hann med sier kalladi. huorsu harra suara edur sekta hann skyldi sekur vera vm þau ord sem hann hefur talad vid vorn herra konginn. og suarinn voru aff tueimur skinsomum monnum. ad adur greindur Þorer hefði talad so. ad hann villde giallda konginum skobætur og ollar Rústnar vr skobotum. og gulfætingaskinn og vllarfracka ærulausan⁵⁾ j sijna sekt edur sektafie. Nu med þui ad suo stendur j vorri lands laga bok. ad suo skule huort ord standa sem talad er og færa jafnan til betra vegar. suo og kunnum vier huorge ad finna j vorri lands laga bok. ad madur skuli missa sitt lijf edur lijme fyrer suoddan ord. Enn oss þyker soddan ord ecki hegninglaus meiga vera. þui hofum vier adurgreinder domsmenn med logmans radi og samþycki dæmt offtneffndum Þorer xij keyreshogg hier strax ð þjnginu sitt af huorium domsmanni sem i þessum domi hafa vered og logmannsins hid xij hier strax ð þjnginu. og slæ sig sialfañ vppa munninn. Jtem dæmdum vier Teit Þorleifsson kongs vmbodsmann j hunauatnsþjinge skyldugan ad sier ad taka alla hans peninga og giallda af allar logligar skullder þar i sueit. enn það meijr er skal hann flitia til Bessastada. sumt j haust. enn allt sijðast ad [Thorlaxsmesso⁶⁾ ad sumri konginum til eignar. vnder godra manna vitni og riettan reikning. Enn adur nefndañ Teit þar vid skjldañ. sem kongs umbodsmadur medtecur. Somuleijdes hofum vier dæmt logmanninn Vijgfus og adur nefnda domsmenn vid skilda vid þrattnefndan

---

1) [b. v, 713. 2) 1506, 61; 1518, 713. 3) [j vogi á Kialarnesi 713. 4) Svo 61; Þorkelsson, flest hinna. 5) Svo nær öll; lausan 61. 6) [næstkomandi alþingi 1258.

Þorer ad hans refsijng vt tekini. og halfr(ie)ttismann hiedan j fra. ad ollum riettarordum.

Pui set eg þrattnefndur Logmann [mitt innsigli fyrir þennan dom med odrum domsmonnum.¹⁾

511.

28. Júlí 1518.

í Skálholti.

VEGABRÉF út gefið af Stepháni biskupi í Skálholti handa Þormóði presti Gunnlaugssyni, er sendr er með sínum skipverjum með Pétursfé af Skálholtsbiskupsdæmi til Eiríks erki-biskups í Niðarósi.

Bisk. Skalh. XVIII, 48, frumrit á skinni. Tvö innsigliggöt eru á bréfinu, en ekkert innsigli var leingur fyrir því á dögum Árna Magnússonar. — AM. Apogr. 2391 „accuratissimé“ með hendi Árna sjálfs.

Wegabref sira þormodar.²⁾

Vier Stephan med guds nad biskup j skalholtti heilsum ollum godum monnum þeim sem þetta vort bref sia eda heýra. kærliga med gudz kuediu og vorri. kunnigt giorandi. ath þessi breffuisari sira þormod gunnlaugsson. er nu farandi med sinum skipuerium. j naudzsýnliga ferd heilagrar romakirkju til vors verdugasta fodurs herra Ēireks Ērchi-biskups j niðārosi. med þann pening sem tilheýrer hinum heilaga petri postola j rōm. og adrar vidurkuæmiligar skulder kirkiunnar j skalholtti. þui bidium vier vm alla goda menn. badi lærda og leika. ath þier sieid greindum sira þormod til gagns og greida. j þeim hlutum. sem hann kann ýdar med ath þurfa. takandi þar fyrir laun af almattigum gudi. vinskaf af sancto petro. blezada olaff konungh. dýrdarfullum thorlachi biskupi. og ollvm gudz helgum. enn þauck af oss. Og til sanninda hier vm festum vier vort jnsigle fyrir þetta vegabreff skrifad j skalholtti. jn vigilia sanctissimi olaui regis. anno domini. m d xviij^o.

1) [b, v. 62 ofl. með nokkrum orðamun. 2) „Utan á bréfinu með hendi helldr enn ecki gamalle“ (AM.)

512.

11. September 1518. á Reykhólum.

VIDIMUS.

AM. Fasc. XLIII, 16, frumvidimus á skinni. Af 5 innsiglium er eitt fyrir.

bref vm skuldaferli hans kruko og
biorns Þorleifssonar.¹⁾

[Hér kemr bréfið frá 18. Febr. 1517, Nr. 463 að framan].

Þat giorum vær pall jonsson. haflide skvlason. jon gvd-mundzson. eyuindur gvdmundzson. þorsteirn ketelsson god-um monnum kunnigtt með þessu uoru opnu brefi at vier havfum sied og yfer leset og heyrtt yfer leset opit doms-bref og urskurdar með heilum og oskauddum hanganda in-siglvu svo latandi ord epter ord sem fyrir²⁾ stendur skrif-ad. og thil sanninda hier vīm settvm vier fyrr greinder menn uor insigle fyrir þetta transkriptar bref er skrifad var á reykiahólvm lavgardag næsta fyrir krossmessu vīm haust-id arum epter gudz burd. M og d og xvij ár.

513.

18. Oktober 1518. í Kaupmannahöfn.

LEYFISBRÉF handa Jóhanni Johanssen að mega fara og verzlá afgjaldslaust í Danmörk, Noregi og á Íslandi með uxa, smjör og korn og aðra matvöru, að óskertum einkaréttindum konungs, fyrir þá „viljuga þjónustu“, sem hann hafi gert konungi með skipi sínu í Svíþjóð þetta ár.

Ríkisskjalasafn Dana, Register over alle Landene Nr. 24 bl. 30.

Johann Johanssen burgere i lundh i Engeland fick såadant breff,

Ath Hand Her effther fore then villige thieniste Han myn Herris Naade met syt skib i Suerige thette aar giord Haffuer Hans naade vndt Hannwm at skulle wære toldfrii och brughe Hanss naadis strømme bode i Danmarek Norge

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) fyr', frbr.

och Jsland och maa Han frít kiöpslage met Hanss naadis vndersotte paa Hanss nadis land bodhe öxenn smör kornn och andhen ædendis ware Doch Hanss naadis priuilegier och almindeligt forbudt ther met wforkrencket cum inhibitione et clausulis consuetis.

Datum in castro Haffnensi die beati luce euangeliste Anno et cetera mdxviij.

Relator magister andreas glob.

514.

12. December 1518.

í Viðey.

ÖGMUNDR ábóti í Viðey og officialis heilagrar Skálholtskirkju lýsir því, að Ólafr bóndi Asbjarnarson hafi með samþykki Önnu Snjólfsdóttur, konu sinnar, feingið klaustrinu í Viðey til eignar tíu hundruð í jörðunni Vatnsleysu, og þar með kvittar ábóti hann um allt það sakferli, sem hann hefir hér til orðið brotlegur við heilaga kirkju.

AM. 238. 4to bl. 6—7, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Vier brodir Avgmrvndvr vndir gvdz polinmædi aboti j Videy eige sidvr officialis heilagrar Skálholtz kirkiv giorvm godvm monnvvm kvnnigt med þessv vorv opnv brefi at æ lavgarðeiginn næsta epter conceptio sancte marie¹⁾ anno domini m d xvij giordvm vier svo felldañ giorning vid Olaf bonda Asbiarnarson. In primis fieck hann oss oc heilogv klaystri j Videy til ævenligrar eignar þann xc part sem hann oc hans kvinna attv j jordinne Vatzleysv er liggvr j Kalfatiarnar kirkiv sokñ henni nærverandi oc samþyckiandi Onnv Snioolfsdotter. Hier j mot gafvm vier fyrir godra manna medalgongv oc bænastad advr skrifadañ olaf ollvngis kvittañ oc akiaerulavsañ fyrir oss oc ollvm vorvm epterkomendvm heilagrar kirkiv formonnvvm vm allt þat sakferli sem hann hier til hefvr brotligvr vordit heilagrar kirkiu

1) p. c. 11. Dec.

vegna oc vorra. oc vorv þessir giorningsvottar til kallader brodir Pall Bardarson oc Þorleifvr Jonsson.

Og til sanninda hier vm festvm vier vortt jnnsigle fyrir þetta kvittanarbref skrifad j Videy dominica tertia adventvs domini anno domini m d xvijj.

515.

1518.

í Hítardal.

VIRÐINGARGERÐ á kirkjunni og staðnum í Hítardal í visitazíu Stepháns biskups, ásamt ættartölu frá Sölmundi Tafssyni og Einari Tafssyni.

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 7, innsiglaust skinnblað. — AM. Apogr. 2448 „Þetta epterskrifad er ordriett og stafriett ritad epter kalfskinnsblade sem liggur medal Skalholtzbrefa. Er sama kalfskinnsblad illa skrifad, þó audsynelega á þeirre tíð sem það umgetur, hefur vered minnes Sedell um það sem giördest i Hitardal, og átt sidan ad færast in formam instrumenti“ (AM.)

Peningagiord (stadarins) og kirkiunnar j hijtardal¹⁾.

saulmundur tafson²⁾. halbera saulmundardotter og einar sonur hallberu. erlendr einarson.

audrumegin einar tafson²⁾. saulmundur einarsson. þorbiorg saulmundardotter. saulmundur sonur þorbiargar.

Anno domini M d xviij var biskup stephan j sinne visitacione j hitardal til nefnande þessa menn ad giora og uirda kirkiuna og stadin j hitardal sira einar snorrason officialis. sira narfa þorsteinsson. sira suein odzson. ion þordarson. brand einarson hall indridason. giordu þeir kirkiu med golfi og veggium fyrir fimtiger hundrut. jtem stofuna og forstofuna fyrir x. c. jtem avnden skalen byret skemman fyrir. vj. c. jtem gavngin og gangaburid elldhvs og þar til litid hvs fyrir v. c. jtem badstofan og smidian fyrir .iiij. c. jtem litla stofan med forstofu fyrir .iiij. c. jtem fiorar vtiskemur fyrir .ix. c. jtem fios og hlada fyrir .iiij. c. summa xl. c.

Jtem uoru suo maurg kirkiu kugillde.

Jn primis. l og ix.

1) [með hendi frá 17. öld; hitt eldra. 2) „tafson. stendur i hvor-umtveggia stad skírt, og eigi er það annað“ (AM.)

1516.

1518.

í Reykholti.

SKRÁ um skróða kirkjunnar í Reykholti, þegar Ólafr prestur Gilsson tók við, en síra Jón Einarsson slepti.

AM. Apogr. Nr. 2221 „ex authentica membrana templi Reykhol-
tensis“ og segir þar, að höndin sé „manifeste eoræva“.

Anno domini M d xvij.

So mikit ornamentvm kirkivnnar j reykiollte¹⁾ þa olafur prestur gilsson med tok enn sira jon einarsson slepte.

Jn primis skrin med helgum domum tveir alltarisstein-
ar tueir krossar glersmellter. annar broten. Einn kaleckur
oc annat kaleckx brot.

Item tvenn alltaresklæde og þridiv framæ marivalltare.

Item pax med textaspialld oc annat med bokfelle. vpp-
hallz stika.

Item prenn messv klæde alfær oc þrir haveklar. einn
sloppur oc tvær kanntarakapur.

Item yfer haaaltarenv brik med tre oc er gyllt.

Item kross med vnderstodvm. mariu likneske. petvrs
likneske oc dionisius med alabastrvm. katerinar skript og
barbaru. þriar klvekur oc þriar korbiollur.

Item so margar bækur sem hier seiger. tuær cananvm
bækur. tvær oracionem hækur.

Item tvær ottusavngva bækur syngiande kringvm arit.

517.

1518.

í Viðey.

ÖGMUNDR ábóti í Viðey transskriberar Dipl. Isl. II, Nr. 39. A.

AM. Apogr. 789. — Landsb. 101. 4to og 115. 4to.

Vier broder Ogmund under gudz þolenmæde. áboti j Vid-
ey. giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi.
ad vier hofum sied og yferlesed gamallt registrum heilagrar
Schalholltzkirkiu. svo latandj ord epter ord sem hier stand-
ur skrifad.

1) Svo = reykiasholti.

[Hér kemr dómrinn um Odda og Vainfjörð frá 24. Júlí 1273].

Og til sannenda hler um festum vier vortt innsigli fyr-
er þetta transskriptarbrief skrifad j Videy Anno 1518.

518.

2. Janúar 1519.

á Upsum.

BREF Halls prests Asgrímssonar um það, að þau Ólafr Sig-
fússon og Guðrún Vigfúsdóttir kona hans hafi gefið sira
Jóni Ólafssyni syni sínum umboð yfir öllum sínum fjám
að selja, býta, skikka og skipta, einkum að selja Eyjólf
bónða Gíslasyni fyrstum manna fyrir svo gott verð, sem
aðrir bjóða best, en tilskilið styrk Eyjólfis til þess að heimta
arf eptir þá bræðr Ólafs, sira Hall og Pétur Sigfússonu.

AM. Fasc. XLIV, 4, frumrit á skinni feyskið. Innsiglið er dott-
ið frá. — Apogr. 598.

Þath giorer eg hallr prestur asgrímssonar godum monn-
um kvinnigt at eg var þar nær sem egh heyrði ord þeirra
ólafs sigfússonar og guðrunar vigfúsdóttur konu hans at
þau gafu sira jone olafssýne. syne sinvm sitt fult og lög-
ligt eignar vmboð yfer ollum sinum peningvm fostum og
lavsvm fridum og ofridvm til allra medferda og medgiorda.
selia og býta. skikka og skipta sem hann kann hentiliga af
stad ad koma en þav beiddú einkaňliga at selia eyjólf
bonda gíslasýne fjystum alla þessa peninga fyrir sua gott
uerd og hentugleika sem þeir er best bida en þav segia
hann lofad hafa ad styrkia sic til aptur at reſla og vpp at
spýria þa peninga alla epter þui sem hann er madur til
sua sem greindum¹⁾ olafi hafa til arfs og eignar fallid ept-
er sina bræðr sira hall og petur sigfússonu sem gud þeirra
sal hafi og alla þa peninga sem hann ma med logum eiga.
þiker ockr nockr brigd hafa ordid um peningaskip(t) þav
vier hofdvvm j skagafirdi feckzt þar ecki nééitt kvgilldi sem
þer²⁾ visodvd til vtan leigr nv j moti þui er egh reid. kvnn-

1) greingum, frbr. 2) yfir linunni.

vm vid þetta varla ydr at kenna. viti þier og giorla hverr samningr var j millvm ockars ketels heitjns gudmundzsonar um jordina kross er (liggur) j haga kirkiu sokn æ bardaströnd þvi eg kennvntt egeki ur þui brefi sem þeir ketelssýner hafa at hallda þuiat ecki var þar vm af mier til leingr lofat en vid lifdvm bader en ecki fyrir ockra erfingia. Og til audsýningar hier vm setar eg sira hallr asgrimsson mitt jnnsigli fyrir þetta bref gjort æ vpsum j suarfadardal æ niunda dag iola anno domini m^o. d^o. x^o. ix^o.

Bidivm vid gud gief(e) ydr þvsvnd marga goda natt og alla daga uel at fara og bidivm ydr kærliga at þier giorid sira joni minum god skipti svo hann mætti uid ydr ollum godum skiptum hallda.

519.

31. Janúar 1519.

á Brjánslæk.

Jón prestur Ólafsson selr Eyjólfu bónda Gíslasyni jörðina Skjallandafoss á Barðaströnd og kvíttar hann um andvirði hennar.

AM, Fasc. XLIV, 5, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Fasc. XLIV, 6, annað frumrit, ritað degi síðar og dálítið fyllra. — Apogr. 1180 og 1181.

Þat giore eg jon prestur olafsson godvm monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe at eg medkenumzt at eg hefe sellt eyiolfe bonda gislasyne jordena skialldanda foss er liggur j haga kirkiu sokn æ bardaströnd med ollvm þeim gognvm ok gædum sem greindre jordu fylger og fylgt hefer at fornv og nyiu til enna yztu vñmerkia sem adrar jarder eiga j mote greindre jordu [ok eg vard fremzt eigande at¹⁾ vndan mier ok minum erfingium eþ vnder greindan eyiolf ok hans erfingia. medkenumzt eg at eg hefe fulla þeytinga ok alla vpp boret sem mier vel anægir ok j kaup ockar kom. þar fyrir giore eg adur²⁾ greindan eyiolf oll-

1) [XLIV, 6; sl. XLIV, 5. 2) b. v. XLIV, 6.

ungis kuittan ok akærulausan fyrir mier ok ollvm minvm erfingvm ok epterkomendum vñ greint jardar verd. [skal eg suara laga ríptingvm æ adur nefndre jordv. eþ þratt greindur eyolfur bonde hallda til laga.¹) Ok til saðenda hier vñ setta eg mitt jnsigle fyrir þetta bref skrifad æ brianslæk [æ bardastrond.²) manudage³) næsta fyrir purificacionem sancte marie virginis. anno domini. M.^o qui(n)gentesimo. decimo nono.

520. 17. Febrúar 1519. uudir Staðarfélli.
VITNISBURÐABÉF, að Loptr Ormsson hafi gefið guði og sancti Péttri garðinn Staðarhól i Saurbæ til æfinlegrar eignar.

AM. Apogr. 1471 með hendi Árna Magnússonar eptir transskripti frá 28. Júní 1519, sem datt i sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það. — Apogr. 1469, með hendi Páls Hákonarsonar „Ur transcripto Mag. Bryniolfs og 4ra annara, giördu 1644 epter öðru vidimus 1547“.

Þat giore ec sira jon prestur kolbeinsson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi. at eg uar þar uid og heydda eg uppæ æ stadarstad æ aullduhrygg. at loptur ormsson gaf gudi og sancte petri gardinn stadarhol. er liggur j saurbæ til æuenligrar eignar suo framt sem hann ætti ecki epter skilgetin born edur ættleid(d) born vid steinumne. Og til sannenda hier um setta ec mitt incigli fyrir þetta vitnisburðarbrief hvert er giort var under stadarfelle æ medalfellzstrond. æ fimtudaginn fyrir petursmesso um ueturinn. arum epter gudz burd M. d. og nitian áar.

521. 22. Mars 1519. í Skálholti.
DÓMA sex klerka og sex leikmanna, út nefndr af Ögmundi ábóta i Viðey og officialis Skálholtsdómskirkju, um ákæru síra Jóns Héðinssonar ráðsmanns i Skálholti til Odds Þor-

1) [XLIV 6; sl. XLIV, 5; 2) [sl. XLIV, 6. 3) þridiudagen XLIV, 6.

kelssonar, fyrir það, að hann hefði nautnað og dregið Laxá hina minni leyfislaust þá daga, sem kirkjunni í Hruna tilheyrði, fyrir þjónustutekju af öðrum presti, fyrir vanrækt á fjallskilum og fyrir innsetning nauta síra Jóns.

AM. Apogr. 2181 með hendi Árna Magnússonar „Ex originali vid Hrunakirkju“. „Innsiglin eru öll í burt nema Síra Árna Halldorssonar“. — AM. Apogr. 2182, afskrípt staðfest í Skálholti 14. Maí 1710 af Ólafi Olafssyni, Þórði Þórðarsyni, Gísla Bjarnasyni og Grími Magnússyni, og gerð eptir annari afskrípt staðfestri í Skálholti 16. Janúar 1703 af Árna Magnússyni og Ólafi dómkirkjupresti Jónssyni. Segja þeir þá (1703) „þetta bref af elli og óvarlegre meðford hier og hvar nockud trofnad. þó læselegt fra upphafe til enda. ad frateknum fiorum ordum: *sift. giort. gaumlum. hana*“, sem þeir segjast setja „meir epter tilgátu enn vissum lestre“.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda Jon Einarsson. Arne Halldorsson. Hallur Þorsteinson. prestar Skalholtz biskupsdæmis. Halldor Bryniolfsson. Hrafn Gudmundzson og Freysteinn Grimsson leikmenn kuediu guds og sina. kunnigt giorandi ad sub anno gratie M^o qvintagesimo decimo nono. feria secunda oculi¹⁾ i Domkirkjunne i Skalhollte. vorum vær i dom nefnder af ærligum herra herra Augmunde med guds nad abota i Videy iafnvel fullmektugum oficiali greindrar Domkirkju. ad skoda og rannsaka um þa ækæru er Sera Jon Hiedenson Radzmadr adurnefndrar Skalholtz kirkju kærði til Odz Þorkelssonar. Jn primis ad hann hefði nautnað og dreigid Laxá hina minne þa daga sem heilagri kirkju i hruna tilheyrði i aungu hans leyfi. Jtem fyrir þa adra sauk ad hann hefði tekit þionuztu af audrum pingapreste en sier. Jtem fyrir þa þridiu²⁾ sauk ad hann hafði vanrækt og forlatid þau fiallskil og laugsafn sem honum bar setta part vegna iardar sinnar grafar. sem liggur fyrir nordan ytra hrepp og miste stadurinn suo i Skalhollte og hrunakirkia [si]tt fie. Jtem fyrir þa fiordu sauk ad hann hefde sett inn naut greindz sera Jons og eingin bod gi[ort] upp a iiij. dægr epter því sem laug bioda. Medkendizt greindur Oddr stefnuna þar

1) þ. e. 21. Marts. 2) fiordu. frbr., AM. leiðrétti.

fyrir oss. þui dæmdum vær hana laugliga og hann rettiliga fyrir kalladañ. Beidduzt vier ut af honum endeligs svars uppá greindar saker. fundu vier þar aungva laugliga afsakan. þui ad heilags anda nad tilkalladre ad svo profudu og fyrir oss komnu. dæmdum vær heilagre kirkiu i hruna veidi i laxa hinne minne. ij. hinu fyrstu rumhelga daga i hverri viku vera og verit hafa med nottum epter þui kiore sem rietter eignarprestar þar hafa kioret epter maldaganum. þui dæmdum vier nefndum Oddi lyritareid hinn meira ad hann hefði eigi veitt eda latid veida .xv. lauxum fleira og svo mikit sem tækizt til halfrar merkur skada. Enn ef hann fiellizt æ eidinum. þa dæmdum vær kirkiune i hruna .vj. merkur i fullretti. enn prestinum annad iafnhatt. Enn fyrir það ad hann hefði tekit sina pionuztu i forbodi. þa dæmdum vier hann sekan .iij. maurkum epter því sem kristiūrettur utvisar utan hann syndi laugliga kvittan. En fyrir það er hann hafði vanrækt þau fiallskil sem honum bar epter [gaumlum] godum vana vegna greindrar iardar grafar. þa dæmdum vier hann skyldugañ ad gjallda prestinum sera Jone aptur setta hvern saud af aullum þeim saudum sem presturinni hefur vitne til ad hann hefur til fiallz rekid og ei aptur heint og afreiknudur mauguligum uanhauddum. En opt greindan Odd skyldugan ad halda upp þessum laugskilum æfinliga upp hiedan fyrir þessa optnefnda iord grof suo leingi sem hann ætti fyrir [ha]na svara og hans epterkomendr. En fyrir það ad hann hefur innsett nautid og eigi tilsagt. þa dæmdum vier hann sekan .ij. aurum i þockabot.

Samþykte þennan vorn dom med oss greindur herra Augmundr med samre nad et cetera. og setti sitt insigli med vorum insiglum fyrir þetta domsbref skrifat i sama stad og are deigi sidar enn fyr seiger.

ábóta fá jarðirnar Hvítárvelli, Ardal í Andakíl og Norðtungu í skiptum fyrir Garðsauka enn stærsta í Hvolhrepp, Sámstaði austustu og Tungu í Fljótshlíð og þar til kúgildi og fimm hundruð ófrið, og litinn silfrkross.

AM. 23S. 4to bl. 66b, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Skiptvbref fyrir Hvítarvollum oc Ardal oc þar med xxvc
j Nordtvingv. Gardzvikia. Samstade oc Tvng(v).

Vier breder Avgmivndvr vnder gvdz þolinmæde abote j Videy giorvm godvm momvm kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi ath æ fímtvdagenn fyrstan j svmar anno domini m. d. xix j domkirkivne j Skalhollte giorvm vier svo felltt kavp oc skilmala við Jon Hallsson sem hafde lavglicht vm-bod Gvdlavgar Jonsdottvr. selde hann oss af hennar parte þessar jarder Hvitarvelle og Ardal er liggia j Andakil. þar med xxvc j Nordtvingv med ollv því sem greindvm jordvm fyllger oc fylgtt hefvr at fornv oc nyiv oc advr greind Gvdlavv hafdi fremst eigandi at ordit. Hier j mot gafvm vier þessar jarder. Gardzvikia enn stæsta j Hvolhrepp. avstvtv Samstade oc Tvngv er liggia j Breidabolstadar þingvm med ollv því greindvm jordvm fyllger oc fylgtt hefir at fornv oc nyiv þar til kvgillde og ve ofrid þar med litenn sylfrkross. skyllde hvor hallda sinv kavpe til laga oc svara lagaript-ingvm eptir lavgv. vorv þessir giorningstvottar tilkallader Jon Gislason oc Jon Einarsson prestar. Halldor Bryniolfs-son leikmann oc settv sin insigle med vorv insigle fyrir þetta jardakavps bref skrifat j sama stad deige oc are sem fyrr seiger.

523.

18. Apríl 1519. á Ketilsstöðum.

ÞORVARÐR prior á Skriðuklaustri lýsir því, að hann telur Ragnhildi Erlendsdóttur mega færa sig undan því holdlegu verki, sem hún var borin við Heinrek Stephánsson.

AM. Apogr. 4301 „Ex originali Pétrus Ásmundssonar á Ketilsstöð-um accurate“.

Vier broder Þoruardur með gudz nad prior æ skridu-klaustri og officialis yfer austfiordum giorum godum monnum kunnigt með þessu voru opnu brefi. að uier holldum ragnhilldi elendsdottur ecki fallna af þui holldligu verki sem hun er boren uid heinrek stefhansson þui fullnadaruitne hafa ecki fram komet fyrir oss suo hun megi eigi færa sig vndan þar fyrir eda aunnur rauksamlig biuising þui holldum vier adur greinda ragnhilldi j allañ mata saklausu þar til hennar mal er geingit til lykta. Ok til sannenda hier um festum vier vort jnsigle fyrir þetta bref skrifat æ ketelsstóðum æ vóllum manudagen næsta fyrir jons Messu hola-biskups anno domini M. d. xviiiij.

524.

2. Maí 1519.

í Skálholti.

Dómr sex klerka og sex leikmanna út nefndr af síra Árna Haldórssyni í umboði Ögmundar ábóta í Viðey um kærur hans til Guðmundar Ingjaldssonar fyrir dómróf um ranga hvaltöku í Grindavík, fyrir meðferð á tréreka og matreka þar á fjörum Skálholtsstaðar, fyrir rekatöku fyrir Viðeyjar-klaustri, um færslu landamerkjá, fyrir skógarhögg upp á tíu ár í skógum klaustrsins og fyrir ranga tíundargerð.

Bisk. Skalh. Fasc. VII, 8, frumrit á skinni. Fyrir bréfið hafa aldrei komið, nema 4 innsigli, og eru 2 af þeim dottin frá. — AM. Apogr. 2587.

Domur guðmundar ingjaldssonar vm skogarhögg
og reka j Grindavíjk 1519.

Ollum monnum þeim sem þetta bref siaedr. heyra senda jon einarsson. þorlakur landbiartson. arne jonson prestar skalhols biskupsdæmis. jon magnusson. gestur palson. grimur olafson leikmenn kuediu guds og sina kvnnigt giorandi ad sub anno gracie. M. quingentesimo decimo nono. Manudagin næsta fyrir krossMesso um uorit worum wær j dom nefnder af ærligre personu síra arna halldorsyni j umbode abota augmundar officialis heilagrar skalhollz kirkiu at

skoda og dæma vm þær saker er þar komu fram fyrir oss og hann kærde til guðmundar jngialldzsonar. Jtem j fyrstu grein at hann hefði ecke halldit þann dóm sem herra steffan godrar minningar hefur latid dæma yfer honum fyrir rangliga huals adteckning j grindauik. su aunnur sauk at hann hefði med aungum skilum farit med tre og matreka þann sem æ land hefer komit j grindawik og skalhollzstad hefir til heyrt. halldit. bytt og fargat epter þui sem honum hefir synzt. su þridia sauk at hann hefði under sig dregit þann hlut rekans sem klaustrenu. j videdy hefði til heyrt j triam og huulum og eige lauglig skipte ð giort. hier med haugguit skog klaustursins upp æ. x. ar j oleyfi og fært landamerki j millum stadar og husatotta og geingit suo æ klaustursins fastaeign vizvitande. fyrir þa siettu sauk at hann hefde ecke tiundat riett peninga sina. næstu .ij. ar. kom stefnan þar fram fyrir oss og leizt oss hun j allan mata skiarlig. þui dæmdum vier hana logliga og greindan guðmund rettliga fyrir kalladan og sekan mork j stefnufall. fyrir þat hann kom eige og einge af hans hendi. Nu af þui suo stendur j kirkiunnar laugmali at sa sem sæker eda sauk gefur skal hafa profan til sins mals. þui at heilax anda nad til kalladri at suo profudu og fyrir oss komnu dæmdum wier fyr nefnder domsmenn med fullu doms atkuædi fyrr nefndan herra abota augmund skyldugan at leida ij lauglig uitne junað halfs manadar at heyrdum domenun. til sierhuerra fyrrgreindra saka þeirra sem ecke er adur um dæmt. Jtem kom þar fram fyrir oss at biskup stefan hefði lyst þui at adur nefndur guðmundur hefði sellt sier sialfdæmi um þann sama dóm sem dæmdur uar j fyrra sumar a prestastefnu og hliodadi upp æ huallmalid. leizt oss nu þat sama sialfdæme nu komet til abota augmundar kirkiunnar uegna þat upp at seigia. En ef greindr guðmundur uilldi ecke þetta hallda þa dæmdum wier hann skyldugan ad hallda dominn med aullum sinum greinum og sekur domrofe a ofað. Enn ef vitnen leidazt a fyr saugdum saukum. þa dæmdum uier hann fallenn j bann af sialfu uerkinu fyrir skogarhauggit og færing æ landamerkiunum

og sekað fullretti klaustursins fyrir huora þessa sauk. og iij mörkum fyrir þionustuteckiu æ hueriu are og a kirkiu inngaungu sem kirkiunnar laug ut uisa xij auro fyrir huern þann dag sem j xuj daga halldi eru. og hann hefer j kirkiu geingit. En vj auro sekað fyrir sunnudaga og þeim jafnhafa enn xvij alnum fyrir huern minna. Enn fyrir hinar smærre saker at hann hefði olaugliga haft af huulum og reka uide og ecke reikningskap af stadit þa dæmdum vier hann skyldi aptur leggja slikt sem uitne bæere og v mörkur j aufundarbot kirkiune j sitt sakferle ef þat yrde minna enn halfrar mörkur skadi. Enn xv mörkur j fullrette ef meira uære og suo klaustrinu j sinar saker ix mörkur j sitt fullretti og titnefundur gudmundur skyldugur at taka lausn og skripter af abotanium edur þeim er þar er til settur. skulu enu fyrstu þesse peninga saul gialldazt ut at heyrdum dominum inað halfs manadar. aunnur ad michelsmessu. Enn allt at næstum fardaugum.

Samþyckte þenna uorn dom med oss greindur sira arne halldorson og sette sitt jnsigle med worum. jnsighum fyrir þetta domsbref skrifat j skalholte a sama are og deige sem fyrr seiger.

525.

2. Maí 1519. undir Staðarfelli.

TRANSSKRIFTABRÉF.

AM. Fasc LXVII, 3, frumtransskriptið á skinni. Annað innsiglið er dottið frá. — AM. Fasc. LXVI, 16 transskript sömu manna á skinni, ódagsett, og inniheldr að eins Staðarhólsdóm frá 26. Maí 1479, sem ekki stendr í LXVII, 3.

Þat giorum við eyiofur thomasson¹⁾ oc jon jngemundarson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at uid höfum [sied oc²⁾ yfer lesid [oc heyrt yfer(lesid)³⁾ suo [latande opin bref med heilum oc oskoddum hangande jn-

1) LXVI, 16; thomasson LXVII, 3, 2) [sl. LXVI, 16, 3) [sl. LXVII, 3.

siglum godra manna¹⁾ ord efter ord sem hier efter stendr skrifad.

[Hér kemr:

1. Ættleiðslubréf Stepháns Loptssonar 31. Maí 1474; DI, V, Nr. 662.
2. Staðarhólsdómr um þessa ættleiðing frá 24. Maí 1479; DI, VI, Nr. 196.
3. Leiðarhólmsúrskurðr Hrafns lögmanns Brandssonar um þessa ættleiðing 30. Apríl 1481; DI, VI, Nr. 331.
4. Staðarhólsdómr frá 26. Maí 1479 um arf eftir Solveigu Þorleifsdóttur; DI, VI, Nr. 198].

[Ok til meiræ audsyningar hier um settum uid fyrnefndir menn ockr jnsigle fyrir þetta transkriptarbrief skrifad under Stadarfelle a manudaginn næsta fyrir krossmessu um vorid arum efter guds burd M. d. oc xix. árr.²⁾

526.

4. Maí 1519.

á Hrafnagili.

GOTTSKALK biskup á Hólum kvíttar Jón prest Arason og Helgu Sigurðardóttur af níu barneignum.

AM. Apogr. 3701 með hendi Árna Magnússonar „Efter Transscripto 2. presta og 4. leikmanna 1594“.

Kvittum Biskups Jons um barneigner.

Vier godskall med gudz nad Biskup a Holum i Hiallta-
dal. giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu
brefi. ad vier hofum leyst Jon prest Arason fyrer þær. ix.
barneigner. er hann hefur brotligur ordid med Helgu Sig-
urdardottur. Hofum vier fiesekter uppborid sem oss anæg-
er fyrer sagdar saker. Pvi gefum vier þessa adurnefnda
menn kvitta og akiæruleusa fyrer oss og vorum epterkom-
endum Hola kirkju formonnum um oll adursogd brot. Og
til sanninda hier um setium vier vort insigli fyrer þetta
bref er skrifad var á Hrafnagili i Eyiafirdi. Midvikudaginn

1) [latanda domsbref undir godra manna jnsiglum heilum oc o-
skodnum suo latanda LXVI, 16. 2) [vantar i LXVI, 16.

næstañ epter krossmessu um vorid. arum epter gudz burd
M. D. og xix ar.

527.

5. Maí 1519.

á Hrafnagili.

Jón prestr Arason fær klaustrinu á Munkaþverá jörðina
Miðhús í Höfðahverfi, sex málnytu kúgildi og sex hundruð
að næstum fardögum, en Einar ábóti lofar með samþykki
Gottskálks biskups og conventubræðra Elenu Magnúsdóttur,
móður Jóns prests, æfinlegri prófentu og frjálsmannlegu
framfæri á klaustrinu, með fleirum greinum, sem bréfið
hermir.

AM. Fasc. XLIV, 7, frumrit á skinni með hendi Jóns prests
Arasonar. Af 5 innsiglium eru nú 2 fyrir bréfinu, og annað þó brák-
að. — Apogr. 3436.

Giafabref Jons prest(s) Arasonar til munk-
þverðrklausturs.¹⁾

Þath giorum vier finboge prestr einarsson jon prestr
jonsson sæmundur simonarson og hallr asgrimsson leikmenn
godvm monnum kvnnigt med þessv voro opnv brefi ath vier
vorum j hia savm og heyrðvm æ ord og handaband heid-
ursamligs manz herra einars med guds nad abota æ muka-
þvera ok jons prestz arasonar. at suo fyrir skildv at nefndr
jon prestr gaf og selldi klavstrinv æ mukapvera jordina
midhus j havfdahverfi er liggr j grýtubakka kirkiu sokn
med ollv þui er greindri jordu æ med logum ath fylgia og
nefnður jon prestr uard fremst eigandi ath og þar til .vj.
malnýtu kvilldi og .iiij. hundrvt at næstvm fardogum. hier j
mot lofadi fyr skrifadr herra einar abote med samþycki
uirduligs herra og andaligs fodr biskup godskall med guds
nad og med radi conuentvbrædra fyrnefnðz klausturs at el-
en magnusdotter moder jons prestz arasonar skýlldi hafa
ævinliga prouentv og fríalsmannligt framfæri til matar og
þionostv heima æ mukapuerar klaustri suo leingi sem hon

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

lifdi. skýlði alazt og geýmaz kýr hennar heima æ stadnvm
vetur og svmar suo sem stadarins naut. en hon skýlði hafa
kalfa og nýt vndan. [Item skal fyrrgreind elen hafa fornv
badstofv fyrir framan storv badstof(v) fyrir sitt proventtv-
hvs¹⁾ lofadi adr greindr jon prestur arason at leggja til
klavstursins. i. hundrat arliga um næstu .x. ær suo framt
sem hann og fyrnefnd elen lifdu suo leingi. suo og lofadi
opt nef(n)dur jon prestur arason at leysa til sin greinda jord
midhvs fyrir. x. hvndrvd inan þriggia æra ef klaustursins
formenn vilia. for þessi allr fyr skrifadr giorningr fram æ
mvkapvera j eyiafirdi miduikvdagen næstan fyrir jonsOesso
apostoli ante portam latinam.²⁾ arum epter guds burd. O.
d. og xix. ær. og til meire stadfestv og sannenda hier vm
setium uier abote einar vort kapitula insigle med þessara
fýrr skrifadra dandimanna þnsiglum fyrir þetta bref er skrif-
at var æ hrafmagili j eyiafirde dege sidar enn fýr seiger.

528.

11. Maí 1519. í Kaupmannahöfn.

SÖFFRÍN Norby fær kvittunarbréf um bygging þess vígis,
sem hann átti að láta gera á Íslandi, af því að hann hafði
byggt mylnu handa Visborgarhöll og tvö hús þar á eyinni til
þess að geyma í vistir konungsins.

Ríkisskjalasafn Dana, Register over alle Landene Nr. 24 bl. 63.
— Suhms (ældre) Saml. II, 2, 36. Sbr. N. 422.

Söwriinn norby

fíck breff at efftherthij han haffuer ladit bygge then mølle
till visborgh slots behoff oc thesligist ij hwss paa øen at
legge mijn Herris Fetalie vdi tha haffuer mijn Herre ladit
hannom qwiitt thee ploch huss som han plictig war oc op-
satt skulle paa issland thij lader mijn herre hannom oc hans
arffuinge qwiit frij et cetera. more solito.

1) [á spassiu og vísað inn. 2) þ. e. 4. Maí.

Datum haffnis feria quarta post dominicam misericordia domini Anno. et cetera. md xix.

529.

7. Júní 1519.

á Víðirvöllum.

Dómr sex presta, út nefndr á prestastefnu af Gottskalki biskupi á Hólum, um fjórtán hundraða meðlag með Egli presti Hallssyni, er Teitr bóndi Þorleifsson hafði lofað, þegar Gottskalk biskup tók síra Egil ungan smádreing heim til Hóla til lærdóms.

AM. Fasc. XLIV, 8, frumrit á skinni. Öll (6) innsiglin eru dotin frá. — Apogr. 3437.

Akiæra biskups Gottsha(l)chs Vppa Sira Eigel
Hallsson 1519.¹⁾

Þat giorum vier ion þorgilsson. petur palsson. gvd-mundur ionsson. gilsbrickt ionsson. halluardur biarnarson og hallur asgrimsson prestar holabiskupsdæmis godvm monnum viturligt med þessu uoru opnu brefi at þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi. M d. og xix ár. á þridiudaginn næstan fyrir barnabe apostoli. æ videuøllum j blaunduhlid j skagafirdi. æ admenneligre prestastefnv vorvm vier j dom nefnder af vorum uirdvligum herra og andaligum fodur gottskall med gudz nad biskup a holvm. at dæma vm þa akæru. er biskupinn kærði til síra eigils hallzsonar og j stefnunne stod. J fyrstu dæmdum vier stefnuna logliga. og síra eigil logliga fyrir kalladan hier j dag. enn fyrir þa sok er j stefnunne stod. at biskupinn hafde ecki feingit þau fiortan hundrut af teite bõnda þorleifssyni sem hann hafði lofat heilagri holakirkiv og biskupinum þa biskupinn tok greindan eigil ungan smadreing heim til hola til lærdoms. og æ kirkjunnar kost. lysti biskupinn þui fyrir oss. at hann hefði opt krafít og heimt þessa skulld og peninga af bõndanum teite og ecki feingit. sagði biskupinn ecki annat bondans svar enn presturinn sialfur

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17.

sira eigill skýldi suara þessum peningum. sagdizt biskupinn þenna giorning uid bondan teit giort hafa og hann hefði þessvm peningum lofat. þuiat eigill uar þa omagi fiars¹⁾ sins. þui at gudz nad tilkalladre. dæmdum uier fyr nefnder prestar sira eigill¹⁾ hallzson kuittañ og uid skilinn og biskupinn aungua laga sokn mega ð honum eiga um adur greinda peninga. þuiat suo seigia login. at huar sem menn kaupazt eda skiptazt uid. þa æ huer uid sinn sala. kom þar fram medkenningarbref bondans teitz. at hann hefði lofat biskupinum. x. c. med eikle. þui dæmdum uier bondan teit skyllidugan at leida tuau loglig uitne at hann hafe þessa peninga golldit. Skulu þesse uitne leidd jnnan fiortan natta at heyrðum domenum. enn ef honum fellizt þesse uitne. þa dæmdum uier bondan skyllidugañ at giallda biskupinum eda hans umbodzmanne greinda peninga med laga ðuexti. skýldi þessir peningar golldner. at næstum farðogvm. Og til sannenda hier vm settum uier fyr nefnder prestar uor jncigli fyrir þetta domsbref er skrifat uar æ holum j hialltadal. æ manudaginn næstañ fyrir jonsOesso baptiste^{a)} æ sama are sem fyr seigir.

530.

7. Júní 1519.

á Víðivöllum.

TYLFTARDÓMR klerka, út nefndr á prestastefnu af Gottskalk biskupi á Hólumu, um ósvarlega meðferð Jóns Sæmundssonar á kirkjufjám á Reykjum í Tungusveit og þar til 209 ára gamlan reikningskap kirkjunnar, og dæma þeir allan reikningskapinn og þessa peninga fallna upp í jörðina á Reykjum, og biskupinn mega að sér taka jörðina þegar í stað.

AM. Fasc. XLIV, 9, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú 5 fyrir bréfinu. — Apogr. 3438. — Transcript frá 21. Dec. 1520 á skinni í Landsskjalasafni. — AM. Apogr. 4112.

1) Svo. 2) þ. e. 20. Júní.

Domur (vm) reyki j tungusveit.¹⁾

[Til synis huad gomul lógen eru og hafa verid
vm þa portio.²⁾

Þat giorum uier broður helgi hauskolldzson. ion ions-
son. petur palsson. gilsbrikt ionsson. gudmundur ionsson.
jon finbogason j laufase. eigill hallzson. halluardur biarna-
son. þorleifur ionsson. steinn markusson. hallur asgrimsson
og gisle gudmundzson prestar holabiskupsdæmis. godum
monnum uiturligt med þessu voru opnu brefe at þa lidit
uar fra hingatburd uors herra ihesu christi. M.d. og xix
ár. á þriðjudaginn næstan fyrir barnabe apostoli. á uidi-
uollum j blaunduhlid j skagafirdi á almenneligre presta-
stefnu vorum uier j dom nefnder af uorum uirdiligum herra
og andaligum fodur. gottskall med gudz nad biskup á hol-
um. at dæma um þa ækæru sem biskupinn kærði til jons
sæmundzsonar. at hann hafði osuarliga farit med kirkiunn-
ar godz á reykium j tungusueit j skagafirdi. og hans um-
bodzmenn fast og lavst. og under sig dregit á biskupsins
uilia og leyfe. enn kirkian at aullu litt haldin. Nu sakir
þess at maldagarner uisa suo til at kirkiunne hafa uerit
golldin. lx.^c j fornað reikning. er at auk jnstæda. ui kýr
og iiij asaugar kugilldi. og fim hross. og cc j uoru. er nu
epter oreiknat upp á tuau hundrud ara. og ix ár. Visa
og suo maldagar til. at alldre hafe minne tiund fallit. enn
hundrat á hueriu áre. Þui at gudz nad til kalladre. dæmd-
um uier þessa fyr greinda peninga fallna upp j iordina
reyker³⁾. epter þui sem hun er dyr til. enn þar til adra
peninga sem hennar dyrleika uinzat ecke til kirkiunne til
eignar fyrir fornan og nýiað reikningskap. og biskupin [frials-
liga mega⁴⁾ at sier taka greinda jord nu strax kirkiunnar
uegna. æ reykium. og aull [aunnur hennar godz⁵⁾ faust
laus frid og ofrid. hafa og hallda greinda jord reyker.³⁾ þar
til þeir leysa sem med logum eiga aptur at leysa.

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) [Utan á bréfinu með
hendi Guðbrands biskups. Utan á transskriptinu stendr: „bref fyr-
ir reykium. Þessi domur seiger Jon Sæmundsson hafe fastaeign
kirkiunnar svallat“. 3) Svo bæði. 4) [mega frialsliga, transskr. 5)
[hennar godz aunnur, tr.

Samþykkti þenna uorn dom uor andaligur fader gottskall med gudz nad biskup á holum. og setti sitt secretum med uorum inciglum fyrir þetta domsbref er skrifat uar á holum j hialltadal á sunnudaginn næstañ fyrir ionsmessio baptiste¹⁾ á sama áre sem fyr seiger.

531.

27. Júní 1519.

á Hólum.

Dómr tólf klerka og tíu leikmanna, út nefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, eptir umboði Eiríks Walchendorphs erkebiskups í Prándheimi, um jörðina Staðarhól, en af því að Stephán biskup var dáinn og dómkirkjan í Skálholti formannslaus, en Stephán biskup var annar sakaraðili, geta þeir hér eingan dóm á lagt, og litast þó bréf Pétrs bónda Loptsonar skjallæg og myndug og kæra hans lögleg.

AM. Apogr. 1471 með hendi Árna Magnússonar eptir transskripti frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það. — Apogr. 1470, með hendi Páls Hákonarsonar „Ur transskripti Mag. Bryniólfs og 4ra annara, gjördu 1644. epter öðru vidimus 1547“, sem líka var skemt af fúa 1644.

Þat giorum uier broder helgi hauskulldson. eclectus. jon arason. petur palsson officialis heilagrar holakirkíu. ion þorgilsson. gilbríkt²⁾ ionsson. eigill hallzson. jon ionsson æ micklabæ. halluardur biarnason. hallur asgrimsson. einar magnusson. gisli gudmundzson og olafur gudmundzson. prestar holabiskupsdæmis. jon þorgeirsson. grimur ionsson a aukrum. skuli gudmundzson. jon olafsson. magnus arason. jon ionsson. einar einarsson j sigluuik. grimur jonsson æ uatzhorne. halldor jonsson og audun sugurdzson. logriettumenn og leikmenn godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefi. at þa lidit uar fra gudz burd. M d og xix ár. æ uidiuollum i blonduhlíd j skagafirdi. æ almenneligri prestastefnu æ þridiudaginn næstan fyrir barnabe apostoli³⁾

1) Þ. e. 19. Júní. 2) Var gallað í transskr. 1519; Árni vill gera úr því: gilsbríkt, en Gilbríkt stendr í 1470. 3) Þ. e. 7. Júní.

vorum uier til nefnder. af uirdiligum herra gottskall med gudz nad biskup æ holum. at skoda og rannsaka og samþycki til at leggja huersu myndug og skiallig oss lituzt þau bref. sem petur loptzon bar þar fram. um þat er hann kærði uppá staðarhol er liggur j skalholltz biskupsdæme. kuomu þar fram tueggja erkibiskupa bref bæði eins latandi. enn herra eirek ualkendorp med gudz nad erkibiskup j þrandheime hafði fulla makt gefit biskup gottskalki fyrir sig at stefna uirdiligum fodur herra stefane godrar minningar fordum biskupe j skalhollte. huers sal gud nade. og dom yfer at nefna. at þui sem brefin jnne hallda um adurgreinda jord staðarhol. enn sidan sa uirdiligur herra biskup stefan uar fra fallinn. og domkirkian j skalhollti uar formanlaus. kunnum uær þar aunguan dom æ¹⁾ at leggja. enn þo lituzt oss þau bref sem petur bondi loptzon þar fram bar skiallig og myndug og bondans ækæra loglig. þar til annat syndizt skialligra. at fyrsogd jord hefði med logum gefin uerid heilagre skalholltz kirkiu.

Samþykkti þetta med oss biskup gottskall. og setti sitt incigli med vorum inciglum fyrir þetta samþykktarbrief skrifat æ holum j hialltadal manudaginn næstañ fyrir peturs Messa og pals a sama are sem fyr seigir.

532.

28. Júní 1519.

4 Hólum.

TRANSSKRIFT af Staðarhólsbréfum.

AM. Apogr. 1471 með hendi Árna Magnússonar „Ex transcripto orig(inali). Original-transcriptum hefur þetta oefad vered, iafnyel þott nú være öll innsiglen þar fra, hver 4. höfðu vered, so sem siá var af gotunum nedan a brotenu. Skriftarlaged var og audsynilega þessarrar tídar. Transcriptum þetta feck eg hia Puride Sæmundsdottur. eckiu Sira Halldors Torfasonar. var það so morkid og fuid. ad það forgeck tilðungis medan eg skrifade það upp. þo var allt það læselegt sem hier, er ecki understrikad, eða punctar under stafena setler. Enn það sem hier eru strik under sett var aldeilis burt fu-

1) at 1471; æ 1470.

ed. og það sem hier er punctad under var litt læst, þó so að i það
 vard nockurn vegginn rædd. að öllu öðru er þetta apographum æ-
 curatissimé skrifad epter nefndu transcripto, sem var á kalfskinne“.

Þat giorum uær Olafur ionsson sacrista a holum. thom-
 as jonsson rector chori sámastadar. prestar holabiskups-
 dæmis. magnus ariason og magnus biornsson leikmenn
 godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefe [at
 u]ier hofum sied og yferlesit bref med heilum hangandum
 ög uskoddum jnciglum suo latanda ord epter ord s[em]
 hier seiger. [Hér koma átta bréf um Staðarhól:

- 1, bréf Gauta erkibiskups frá 27. Sept. 1481; DI, VI, Nr. 366.
- 2, bréf Sigurðar Daðasonar frá 4. Janúar 1482; DI, VI, Nr. 378.
- 3, bréf Helga Ólafssonar frá 5. Janúar 1482; DI, VI, Nr. 379.
- 4, bréf Brynjólfs Sigurðssonar gert í Ytra-Dal 1495; DI, VII, Nr. 328.
- 5, bréf Skúla Þórðarsonar frá 7. Mars 1504; DI, VII, Nr. 631.
- 6, bréf Helga Þorgilssonar frá 9. Nóv. 1507; Nr. 143.
- 7, bréf séra Jóns Kolbeinssonar frá 17. Febr. 1519; Nr. 520.
- 8, Dómr Gottskálks biskups frá 27. Júní 1519; Nr. 531].

Ög til sannenda hier um setum uær fyrskrifader menn
 uor jncigli fyrir þetta transkriptarbrief er skrifat uar á hol-
 um i hialltadal. jn uigilia apostolorum petri et pauli. Anno
 Domini. m. d. xix.

533.

30. Júní 1519.

á Alþingi.

BREF frá Alþingi til Kristjáns konungs annars um, að Ög-
 mundr ábóti í Viðey hafi verið kosinn til biskups í Skál-
 holti eptir Stephán biskup andaðan, og biðja þeir konung
 að samþykkja þá kosningu.

AM. Fasc. XLIV, 10, frumrit á skinni. Af 15 innsiglium eru nú
 2 ein fyrir bréfinu. — Prentað í Safni til sögu Íslands II, 197—198.

framskrif almugans med abota augmundi
 electo in episcopum.

(Eins og avnnvr Breff.¹⁾)

Vnsren gnedichen vnd hogghebaren forsten, Kristiern

1) Utan á bréfinu með tvennslags höndum fornum,

mijtt gades gnaden koninch jn norweghen et cetera. grôte wij faghet logmen laugrettumen vnd datt ghemeyne folch vnd almughe van jsland jn alwelldychen gade.

Doe wij jwwer gnade tho wetende datt vnser gott hefft tho sych ghenamen herra stephan mijtt gader dechnisse.

Daer vmme hefft datt kapittel vnde datt ghemeyne rad jn skalholtt vth ghesant eynen framen vnd eyn werdich personon herr aumund abbott jn widey vmme desswijllen datt her eirek dee wol werdych artzbischof jn druntheim et cetera wyll synen gnaden vnd otmødicheijt an vns vnd en bowysen vnd wyghen denn sulwen herra aumund tho eynen fullmachtych bischof tho skalholtt jss jdt sake datt dar nijcht rechtes jntjeghen steijtt. vorder meer wete wy gnedyghe herra vnd forste datt dusse vorbonomed abbet jn allen dynghen got vnd fram hijr jnt land ghewest hefft.

Dar vmme hape wij vnn meynen datt hee dett vorder meer vor vulle jnt beste jeghen jw gnade vnd datt arme folk. Datt hijr wont vnd blyfft. vmme duss sulwen wyllen hyllen wij en vnd samtyckium tho jwer gnade des sulwen warsess.

Tho meer thūgnysse vnd warheijt settum wij vnsze jn-segle vor dytt breff gheschrewen vpp datt aldingh. jn commemoracione pauli apostoli. Anno domini. m.^o quingentesimo decimo nono.

Thyle petrson.

vigfus ellendzson laugman.

grimur jonson laugman.

narfi sigurdzson. schule gudmundzson.

jon asgrimson. sigurd finbogason.

jfar narfason. syslumen.

þorleifur palson. jon magnusson.

jon arnason. brand einarson.

hrafn gudmuudz(son). jon þorvardzson.

jon þorgeirson. jon olafson laugrettumen. og allr almuighen.

534.

1. Júlí 1519.

á Öxarárþingi.

TYLFTADÓMR út nefndr á Alþingi af Vigfúsi Erlendssyni lögmanni yfir allt Ísland um kærur, Björns Þorleifssonar til Ragnhildar Bjarnadóttur og barna hennar um hald góða og garða eptir Solveigu Björnsdóttur.

Kriegers safn 2. 4to bls. 75—80 með hendi Styr Þorvaldssonar sonar c. 1700. — Landsbókasafn 6. Fol. bls. 231—232 skrifað c. 1640 fyrir Brynjólf hiskup Sveinsson; samskonar afskrípt er í Landsb. 122. 4to frá c. 1770. — Landsbókasafn 42. Fol. bls. 138, ættartölubók svipuð síra Jóns Ólafssonar á Lambavatni, með hendi síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti 1666 (með ártali 1515); samkynja afskrípt er í Landsbókasafni 115. 4to I, 25—26 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1720 (með ártali 1518 að ágizkan), og fleiri afskríptir dómsins eru til.

Alþingisdomur um akiæru Biörns Þorleifssonar

vegna gotza og garða sem Ragnhildur¹⁾

Biarnadóttir²⁾ hafði að hallda og at

málit var dæmt fyrir konginn.

Öllum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda Fuse Þordarson. [Brandur³⁾ Einarsson. Jon Magnusson. Olafur Gudmundsson. Salamon Einarsson. Asmundur Klemensson. Skuli Tuðmasson. Þorvaldur Helgason. Oddur Þorkiellsson⁴⁾. Jon Jonsson⁵⁾ Einar Jmason⁶⁾ og Jon Olafsson kvediu Guds og síjna. kunnigt giorandi þa lidid var frá Gudz burd m. d. og xix. á. á föstudaginn næsta fyrir visitacio sancte Marię á almennilegu Öxarárþingi vorum vier til doms nefnder af ærligum dandimanni Vigfúsi⁷⁾ bonda Ellendssyni⁸⁾ lögmanni yfir allt Ísland til að skoda og ransaka og fullnadardom á að leggja um þá ákiæru er Biörn Þorleifsson kiærði þar til Ragnhildar Biarnadóttur⁹⁾ og hennar barna að hun hefði halldid oriettlega fyrir sier avexti af síjnum peningum. var þar stefnan upplesiñ. og svariñ af tveimur vitnum. dæmdum vier hana lögliga. og þetta ákiærumál lögliga fyrir komid. Kom þar fram fyrir

1) Ragneidur, hðrr.; 2) 6; Biarnadóttir Kr. 2. 3) [42, 115; Bardur, Kr. 2, 6. 4) Þorleifsson 42 115. 5) Einarsson 6. 6) Jonsson 42, 115. 7) Vigfusa 6. 8) Ellingssyni, hðrr. 9) 6; Biarnadóttur Kr. 2.

oss af hendi Biarnar Þorleifssonar tvo konga bref kong Kristiens og kong Hans sonar hans. sem hlyddi uppa hanz skilgietning. og hans systkijna. Kom þar og fram þáðans bref hvert er og hlyddi uppá hans skilgetning. Svo voru þar og upplesnir tveir tylftardomar med urskurdum er Bjarni Gudnasyni voru dæmdir þessir peningar. J annari grein kom i dom fyrir oss bref med dandimanna Jnsiglum svo látanda. ad Biorn Gudnason hefði lagt lög og dom fyrir alla þa peninga sem Solveig Biornsdotter hafði átt. Kom þar og fram af hendi Ragnhildar¹⁾ vel þriu edur fiðgur kongabref uppa þessa sömu peninga. og ad öllu svo profudu og fyrir oss komnu. dæmdum vier med fullu doms atkvæði áður greind bref og skilríki fram uppa kongsins naadir. og svarsmenn hvorutveggju og vera komnir ad fallalausum fyrir minn herra konginn fyrir Jól i vetur nu næst er kiemur. under það skyekelsi sem minn herra vill tilseigia. hvad ad halldast skuli til obrijðdanligrar stadfestu [um] adurnefnd²⁾ bref og skilríki greindra manna i millum Biorns Þorleifssonar og Ragnhildar Biarnadottur og hennar barna. Enn adurgreind gotz og peningar þau sem Ragnhildur³⁾ hefur áður halldid. skyldi frij og frials fyrir utan allt omak so leingi sem mijns herra kongsins bref og skipan kiæmi jnn aptur j landit. Og til meyrri audsyningar hier um sette fyr greindur Vigfus Ellindsson⁴⁾ lögmann sitt jnsigli med vorum fyr greindra domsmanna jnsiglum fyrir þetta domsbref. skrifat j sama stad og dag sem fyr seiger.

Medkienunst vier Olafur Gudmundsson. Jon Narfason. Jon Bjornsson og Þorleifur Örnolfsson. ad vær hofum sed og yfirlesid so latandi domsbref sem hier med stendur skrifad under þeirra godra manna Jnsiglum heilum og oskóddum sem þar eru fyrir skrifadir. Og til sanns vitnisburdar hier um settum vier fyrrgreinder menn vor Jnsigli fyrir þetta transkriptarbrief skrifad j Sudavíkj i álfptafjörði. laug-

---

1) 6; Ragneidar Kr. 2. 2) 6; adurgreind Kr. 2. 3) 6; Ragneidur Kr. 2. 4) 6; Ellingason Kr. 2.

ardæginn næsta fyrir festum translacio(nis) sancte Thorlaci
episcopi á sama ari sem fyr seigir¹⁾.

535.

[1. Júlí] 1519.

á Öxarárþingi.

Dómr sex manna út nefndr á Alþingi af Vigfúsi Erlendssyni
lögmanni yfir allt Ísland um kæru Brands Guðmundssonar
til Sigurðar Finnbogasonar um hald á jörðunni Egilsstöð-
um á Völlum.

AM. Apogr. 4421 „Ex originali Sealholtensi perquam lacero.
Pesse originall var fuenn til storskemda, og burt ur honum stor
styeke, og er hier understrikad það sem svarar lacunis²⁾. Það sama
sem hier er understrikad³⁾ er tekið ur copiu af þessu brefe skrifadre
af Sira Biarna Hallgrímssyne hier um fyrir 25. arum (fra 1709. ad
reikna). bar öllu, so ad seigia, saman vid originalenn því sem copi-
an vard vid hann saman lesen, hvar af auddæmt er at þetta under-
strikada er sömuleides rett, og hefur þá brefed heillt vered er Copi-
an skrifadest, og læselegra enn það nu er. Þetta sama bref stendr
og i brefabok Ögmundar biskups. Enn ecki er það þaðan hier vid
samanborid ord fra ordi“. (AM). Öll (7) innsiglin voru dottin frá.

Ollum mǫnnum þeim sem þetta bref sia eda] heyra.
senda Hrafn Guðmundsson. Oddur Þorkelsson. Jon Magn-
usson. Guðmundur Jnd[ridason. Þolleifur Jonsson og] Kol-
beinn Andresson, kvediu guds og sina kunnigt giorande, ad
þa er lidit [var fra hingadburd vors] Herra Jhesu Christi
M. D. og xix³⁾ ar a Þingvælle a almennilegu auxararþing[e
vorum vier j dom nefnd]er af Erligum dandimanne Vigfusi
Ellendzsyni, laugmanne [yfer allt Ísland, ad skoda ra]nsaka
og fullnadardom æ ad leggja þat mal er bra[n]dur Guðmunds-
son klagadi til Sigurðar Finnbogasonar, at hann hieilde fyr-
ir sier jörðunne [Egilstodum er liggur] j austfiordum j valla-

1) þ: e. 16. Júlí 1519: Þessa viddissegrein vantar í öll, nema Kr. 2.

2) Það er hér í útgáfunni sett í hornklofa. 3) „M. D. og xx. hefur
Sira Biarne lesed og skrifad, arstaled er og nu oskirt i originalnum.
þo er ad sia þil mille x^{anna} og a það öfæd xix. ad vera, eins og
það finnst i brefabok Ögmundar. Vigfus var og (true eg) ecki lög-
madr yfer allt Ísland. 1520“. (AM.)

ness kirkiu sokn. er greindum brande hafde til [erfda fallid] epter Þorvard heitinn Gudmundsson brodur sinn samfedra. Bar greindur Sigurdur [þar fram br]ef med Insiglum. svo latanda. at Þorvardur heitin gudmundsson hefdi gefit þ[essa] saumu jord Eigelstadi j proventu med sier fyrnefndum Syg-urdi Finnbogasyni. Profadizt og þar fyrir oss at Þorvardur heitinn Gudmundsson hafdi aungva peninga att adra j þann tid er giorningurin for fram. Enn suo stendur j vorum landzlaugum at eingin ma meira gefua en fiordung ur fie sinu. Þvi at svo profudu og fyrir oss komnu dæmdum vier fyrrnefinder domsmenn med fullu doms atkvæði saugdum brandi Gudmundssyni til fullrar eignar xvije j fyrgreindre jordu Eigilstodum. Enn Sýgurdur skyllde hallda vje.¹⁾ sem reiknadizt fiordungur²⁾ jardarinnar. Var þesse vor domur upp sagdur tittnefndum³⁾ Sigurdi finnbogasyni aheyranda.

Samþýcti þenna vorn dom med oss fyrrnefndur Vig-fus laugmann og setti (sitt) jnnsigli med vorum fyrrnefndra domsmanna jnnsiglum fyrir þetta domsbref. Skrifad j sama stad. deige sidar enn fyr seiger.⁴⁾

536.

[1. Júlí] 1519.

á Alþingi.

VIGFÚS Erlendsson lögmaðr yfir alt Ísland úrskurðar með lög réttumanna ráði Svein Jónsson kvittan um viggsmál eptir Högna heitinn Bjarnarson.

AM. Fase. XLIV, 12, frumrit á skinni, töluvert mál. Innsiglið er dottið frá. Skorið er aptan af bréfinu yfir um þvert.

1) „Þetta .vj. er nu so ad seigia ólæst i originalnum. enn Sira Bjarne hefur það so skrifad. og mun það þá læst vered hafa. So stendur það og i Brefabok Ögmundar biskups“ (AM). 2) „fiordungur er næsta óskirt nu i originalnum. þó synizt það helldur ad vera fiordungur enn þridiungur. Og fiordungur hefur Sira Bjarne lesed það. Þad accorderar og við dominn sialfañ um fiordungsgjöfena. enn eeki þridiungur sem stendar i brefabok Ögmundar. Eigilstader munu vera eda vered hafa xxiiije allz“ (AM.) 3) tittnefndur, stóð i frumritinu. 4) Svo stendr hér, en eingin dagsetning er komin áðr i bréfinu. Líklegt er þó að fyrri dagsetningin sé 30. Júní, og hér 1. Júlí.

Það gíoreg uígfus erlendzson logmann yfer alltt jsland
 godum monnum kunnígt [med þessu mínu opnu brefe at
 þa lídít] uar fra gudz burd m. d og xix ar æ almenníligu
 oxarárþíngi fostudagin næ[stan epter petursmessu og pals
 . . . . .] log[re]ttu su sama skipun sem enn þa um
 haustíð fyrir j holltte j flíotum um þ . . . . . heyrði
 sem er um uígs[mal epter¹⁾] hogna heitin bíarnarson epter
 þuí sem su . . . . . eg nu til samþýcktar og skod-
 unar med míer þessa logrettumenn narua sígurdz[son . .
 . . . . .] eínarsson. erlíng gíslason. salomon eín-
 arsson. odd þorkelsson. hrafn gudmúndzson. þord . . .
 . . . . . andresson. og að suo þrofudu og fyrir
 míe komnu (míer) j domsæti sítiandi sagða ec j gud(z) nafn[e
 amen med fullum lagaurskurði] sueín jónsson olldungís
 kúittan frí og fríalsan um fyr greíntt mala[ferle . . .
 . . . . .] eíng híedan j fra skal j nocku(r)n mata med
 rett hann híer um híndra mega. [Og til sannenda híer um]
 festi eg mítt jónsígíe med fyr²⁾] greíndra manna jónsígíum
 fyrir þetta urskurda[r]bref er skrífat var æ sama stad] deígí
 og arí sem fyr seíger.

537.

7. Júlí 1519.

í Elnarshöfu.

VITNISBURÐER fímm manna, að þeír hafi verið í dóm nefndír
 á Óxarárþíngi 1. Júlí (1519) af Vígfúsi Erlenðssýni lögmanni
 yfír alt Íslanð um kaup Ögmúndar ábóta (Pálssonar) á hálfu
 Býjaskerí við Hannes Eggertsson, og að kaupíð hafi dæmt
 verið löglegt og lögmaðr samþýkt dómínn.

AM. 238, 4to bl. 1, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — Borið saman
 við dómasyrpu Jóns Hákonarssonar á Vatnshorni frá c. 1608.

Þat gíorvum víer Snæbíorū Gíslason. Jón Magnvsson.
 Olafvr Olafsson. Grímvr Karason. Jón Arnáson goðvum
 monnvum kvnínígtt med þessv vorv opnv brefi at þa eð lídít
 var fra gvðz býrd m. d. xix æ allmennenlígv Avgxarár

1) [mjög óljóst. 2) tvískrífað.

þingge fostvdeiginn næstañ eptir Petvrs messo oc Palls¹⁾ vor-
vm vier j dom nefnder af ærligvm dandi manni Fvsa Erl-
lendzsyni lagvmanne yfir allt Jsland at skoda oc dæma vni
þat kavn sem abote Oggmvndvr hafde giortt vid Hannes²⁾
Eggertsson vm jordina halftt Biasker.³⁾ er liggvr æ Rosm-
hvalanesi. tedizt þar fyrir oss bædi bref oc biviðingar [við
fyrirsagtt kavn⁴⁾]. leist oss þat j allan mata skialigtt oc log-
liga hafa fram farid.

þvi at svo profvdu oc fyrir oss komnv dæmdu vier fyr-
nefndir domsmenn med fvllv doms atkvædi optt nefnt kavn
stodvgtt oc obrigdvligtt j allan mata.

Samþykke þennañ vorn dom Vigfvs Erlendsson log-
mann oc setti sitt insigle med vorvm fyrrnefndra manna in-
siglvm fyrir þetta domsbref. skrifad j Einarshofn a Eyrar-
backa [þridivdeiginn næsta eptir translatio⁵⁾] sancti Martini
episcopi æ sama are sem fyrir seiger.

538.

20. Júlí 1519.

í Ögri.

VIDIMUS af lofunarbréfi Björns Guðnasonar við Stefán bisk-
up, frá 21. Aug. 1517, Nr. 483.

Kriegers safn 2. 4to bls. 87—88. með hendi Styr's Porvaldssonar
c. 1700. Sbr. AM. Apogr. 2468.

Medkiennunst vier Olafur Gudmundsson. Jón Björnsson
Jon Sighvatsson og Þorleifur Örnólfsson. ad vier höfum sied
og yfirlesid. og heyrdt yfirlesid svo kütanda bref ord fyrir
ord undir þeirra godra manna Insiglum sem þar eru fyrir
skrifadir sem hier fyrir ofan standa skrifud. Og til sann-
inda hier um settum vier fyrgreindir menn vor Insigli fyrir
þetta Traðskriftarbrief skrifad j Ögri i Jsafyrði festum Tor-
laci Episcopi arum eptir Guds burd m. d. og xix ár.

1) Þ. e. 1. Júlí. 2) Hañs, JHák. 3) Biaskerit, JHák. 4) [fyrir-
sagdz kaups og, JHák. 5) [Translacionein JHák.

539.

25. Júlí 1519.

á Ólafsvöllum.

ÖGMUNDUR ábóti í Viðey og „postulatus (episcopus) ecclesie Scalotensis“ selr í umboði Árna ábótaí Veri Snorra djákna Hjálmsyni tuttugu hundruð í jörðunni Ey (Pétrsey) í Mýrdal fyrir tuttugu hundruð í jörðunni Egilsstöðum í Flóa.

Bisk. Skalh. XIX, 50, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 2393 með hendi Árna sjálfs.

Kaup Brief vīm eigilstade j fioa og Ey
j Myrdal Anno 1519¹⁾.

Vier broder augmund under gudz polinmædi aboti i vijdey og postulatus ecclesie scalotensis giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. ath vier hofum giort suodan kaupskap vid snorra diakna. hialmsson i vmbodi abota arna med gudz nad abota i vere. ath vier hofum feingit honum .xx.^c i iordunne ey sem liggur i myrdal i solheima kirkiu sokn. med ollum þeim gôgnum og giædum sem greindri iordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu. hier i mot fieck hann oss. xx.^c i iordinne eigilstaudum i villingaholltz kirkiu sokn. med ollum þeim gôgnum og giædum sem greindri iordu fylger og fylgt hefer ad fornu og nyiu. skal hver hallda sinu kaupi til laga og svara lagariptingum a greindum iordum, skulu badar iardernar afhentar huorar fyrir sig nu strax i þessum tima.

Voru vitnismenn ad þessum giorninge jon bondi magnusson. og hrafn bondi gudmundzson.

Og til sanninda hier vm settum vier vort officialatus insigle med fyrrgreindra vitnismanna insiglum fyrer þetta iardakaupsbref skrifat a olafsvöllum in festo sancti iacobi apostoli. anno domini millesimo qvingentesimo decimo nono.

540.

[1519].

Bætur til Kristjáns konungs hins annars frá helztu mönnum á Íslandi, um að setja íslenzkan fôgeta eða hirðstjóra yfir landið.

Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Árna Magnússonar eptir bréfa bók Ögmundar biskups. — MSteph. 27. 4to bls. 3, Svartskianna, skr

1.) Aftan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

c. 1720—1730. — Prentað í Safni til sögu Íslands II, 196—197. — Um bréf þetta fer Árni svo feldum orðum: „Þetta bréf um yfergang, er sine loco año et die. Mun vera skrifad í Jslande af bestu mönnum, og feinged i hendur Ögmundi abota eda biskupsefne, 1519, eda 20. þegar hañ ætlade að sigla, til að bera þetta framm fyrir kong eda Noregs ríkis rad. J brefabokinne var það næst epter það bréf sem Ögmundr biskupsefne skrifade konge til fra Harvik Jdibus Angusti 1520. Er þó oefad ełldra, og að visu, sem synest, skrifad í Jslande.“ — Bréf þetta sýnist öllu heldr vera frá 1519 heldr en 1520.

Bréfabók Ögmundar biskups, sem þetta skjal er hér eptir tekið og nú verður um hrið tekinn mikill fjöldi bréfa eptir í þetta safn, hefir í aðalefninu náð yfir árin 1519—1540, þó að einstaka eldri skjöl hafi einnig verið færð inn í hana sér til minnis. Þykir því hlýða hér að gera nokkura grein fyrir því, hvernig bók þessi er nú til vor komin, og hverjar sé heimildir að henni. Bók þessi í frumriti hefir án efa verið rituð á pappir, og vita menn það fyrst til hennar að segja, að hennar er um 1600 getið í Skálholti (AM 234. 4to), og er þá kallað, að hún sé orðin skræða. Síðan hefir bókin legið í Skálholti fram á daga Brynjólfs biskups, og lét hann þá Jón Erlendsson prest í Villingaholti, handritaskrifarann mikla, afskrifa bókina nálægt 1650—1660 á að gizka. Hefir þá frumritið alt verið komið í blöð og rugling, eins og afskrípt síra Jóns bar með sér, því að í henni stóðu bréfin í eingri ákveðinni röð eptir aldrí, heldr alveg af handahófi. Hefir því orðið að ætla á ártal ekki fárra af bréfum þeim, sem í bókinni hafa staðið. Afskrípt síra Jóns af bréfabókinni gaf Brynjólfur biskup á síðustu árum sínum Sigríði Hákonardóttur frá Bræðratungu, og frá henni fékk Árni Magnússon hana, en til frumritsins hefir ekki spurzt síðan um daga Brynjólfs biskups. Eptir þessari afskrípt síra Jóns í Villingaholti, sem var í arkarbroti, lét Árni svo sumpart afskrifara sína skrifa upp bókina eda gerði það sjálfr. Af fácinum af bréfunum lét hann og að eins gera ágrip, og því, sem var fullkomnara annarstaðar, slepti hann alveg, og voru mart af því ýmiskonar skjöl, sem ekki höfðu staðið í frumbókinni, heldr hafði Brynjólfur biskup látið síra Jón auka þeim við í afskrípt sinni eptir ýmsum heimildum. Þessar afskríptir Árna er nú að finna í safni hans meðal afskrípta hans af fornum bréfum (Apographa) Nr. 2695—2789 og í Landsbókasafni 62. 8vo, og ganga þessar afskríptir nú í frumrita stað. En handriti Landsbókasafnsins 62. 8vo er svo varið, að í því eru bæði allmargar hinar upphaflegu afskríptir Árna Magnússonar, sem hafa án efa einhvern veginn lodað við þá feðga Finn og Hannes biskupa, sökum undirbúnings að Kirkjusögu Finns biskups, en mikið af handritinu er þó afskríptir með hendi Grunnavíkur-Jóns, gerðar fyrir þá feðga Finn og Hannes eptir hinum upprunalegu afskríptum Árna Magnússonar, sem sumar eru nú glataðar, svo að

Þessar afskriftir Jóns nokkrar eru nú svo sem frumrit. Handrit Landsbókasafnsins 61—63. 8vo hafa í heild sinni inni að halda afskriftir bréfa, er snerta Jón biskup Arason, afskriftir úr bréfabók Ögmundar biskups og afskriftir úr bréfabók Gizurar biskups, allar gerðar fyrir Árna Magnússon eða af honum sjálfum, nema þær afskriftir Grunnavikur-Jóns, sem fyrr voru nefndar. Bréfasöfn þessi hafði Páll stúdent Pálsson bundið inn fyrir hér um bil 50 árum, en ruglað þeim þá svo stórlega saman, sem stokkuð væri spil sem vendilegast, að í þeim hrærigraut var óbotnandi. Eg neyddist því til fyrir nokkrum árum (1902) að leysa bindi þessi upp og raða í þeim skjal fyrir skjal, svo að nú er bréfagerðir þær, er snerta Jón biskup Arason, að finna í 61. 8vo, bréf Ögmundar biskups í 62. 8vo og bréf Gizurar biskups í 63. 8vo.

Pó að Apogr. AM. 2695—2789 og Landsbókasafn 62. 8vo sé nú aðalheimildirnar að bréfabók Ögmundar biskups, eru þó þaðan glataðar ýmsar afskriftir úr bréfabókinni, sem Árni Magnússon hefur látið gera og til voru langt fram á 18. öld. og hafa þá fylgt þeim Skálholtsbiskupum Finni og Hannesi. En af safni því úr bréfabókinni, sem þeir höfðu þá undir höndum, hefur um 1770—1780 verið gerð afskrift, sem nú finst í Landsbókasafni 122. 4to, og hefur það handrit það til síns ágætis, að bæði fyllir það sumt af eldri afskriftunum, sem orðið er skemt, og svo hefur það að halda allmörg bréf, sem nú eru glötuð úr gömlu afskriftunum, og finnast því hvergi nema hér. — En um afskrift síra Jóns í Villingaholti, sem Árni Magnússon átti, og undirstaða er alls þess, er nú er til úr bréfabók Ögmundar biskups, er það að segja, að hún hefur verið glötuð síðan 1728, að brann hjá Árna. En áður en Árni fékk þá bók hafði Þorsteinn Eyjólfsson á Háeyri skrifað upp úr henni allmörg bréf. Þá afskrift Þorsteins fékk Árni í hendr frá Axel Friðrik Jónssyni, en reif hana í sundr, af því að hann sá að hún var honum að eingu gagni. En áður Árni næði þessari Háeyrarafskript og eyddi henni, hefur hún þó að nokkru leyti verið skrifuð upp, og er sú uppskrift nú fremst á merkri skjalabók einni, sem kölluð hefur verið Svartskinna, í safni Magnúsar konferenzráðs Stephensens 27. 4to (hl. 1—24) á Háskólabókhöðunni í Kaupmannahöfn. Hefir hún inni að halda alls 25 bréf Ögmundar biskups, og er þessi fyrirsögn að þeim: „*Nockud Lijted vr Brefabok Biskup Augmundar*“. Afskrift þessi er ekki gagnslaus fyrir oss nú, því að hún hefur sumt af þeim bréfum í heilu líki, sem ekki finnast nema í ágrípi í afskriftum Árna.

Önnur heildarsöfn en hér hafa verið talin að bréfabók Ögmundar biskups eru nú ekki til, því að afskriftir þær, sem eru í Landsbókasafni 391. 8vo eru gerðar fyrir hér um bil 20 árum eptir 62. 8vo, og hafa einga þýðingu. En allmargar bréfgerðir þessa biskups eru auk þessa bæði til í frumritum í skjelasafni biskupanna, frumbréfasafni Árna Magnússonar og í Ríkisskjalasafni Dana, — er koma

munu fram smám saman hér í Fornbréfasafninu á við og dreif — og svo í ýmsum skjalabókum, svo sem AM. 234. 4to, Landsbókasafni 101. 4to, 107. 4to, Ny kgl. Saml. 1847. 4to og víðar.

Um bréfabók Ögmundar biskups hefir Árni Magnússon ritað langt mál og fróðlegt sér til minnis. Er það að finna í Landsbókasafni 62. 8vo, og er það á þessa leið:

[„Acta Ögmundi Episcopi Skalholtensis
er Ögmundar Biskups BrefaBok.¹⁾]

Radzmenn i Skalhollte.

Sira Jon Hiedinsson 1523. 1524. (15)25.

Gudmundur Jonsson 1530.

Sira Þordur Olafsson 1531.

Olafur Jonsson 1535.

Gudmundur Jonsson 1538.

Alicubi annotatum vidi.

Biskup Ögmundi var dæmdur Briamslækur (Bardaströnd) til halldz vegna kirkju nidurfalls. enn hann gjörði kaup ur. selldi Erlinge fyrer Sidumula.

Hvamm og Asgard gaf Ragnhilldur Biarnadotter Marteinsonar frá Ketilsstöðum kona Biarnar Gudnasonar biskupe uppá það hann skyldi ei bannfæra Biörn mann hennar, þá dauðann.

Nockur fáein document ur bréfabok Ögmundar biskups hefi eg ecki láted uppskrifa. eru það þau. sem fullkomnare og betre finnast medal Domkirkjunnar brefa in Archivo Scalholtensi. liet eg því þesse authentic document uppskrifa. helldur enn extracta eda Copier þar af. sem i þessare bok finnast. og þvíelik eru all-einasta omitterud. Þó hefi eg saman bored þau við originalana. og annoterad. ef nockud a mille þar merkilegt. Þar sem Originalar eru til af brefunum sem hier eru innfærd. þá ber árstolunum saman. þar af er ad ráða ad árstölen mune i hinum og riett vera.

Brefabok Ögmundar biskups. er eg so. kalla. er i folio. öll med hendi Sira Jons. er var i Villingahollte. hver bokina skrifad hefur fyrer Mag. Bryniolf. enn hann gaf hana sijdan Sigride Hakonardottur. og fra henne er hui til mijn komin. Boken hefur inne ad hallda allra handa gjörninga Ögmundar biskups:

Doma hans.

kaupbref.

skickanar.

medkenningarbref um eitt eda annat þar hann hefur vidridinn vered.

---

1) [med hendi Grunnavíkr-Jóns. Alt, sem eptir fer, er með hendi Árna. Framan við Apogr. AM. 2695—2789 stendr þetta svo með hendi Árna: „Acta Ögmundi Episcopi Scalholtensis: ab anno 1519 ad annum 1540, un bréfabok hans. Allt óinnfært í árstölin“.

Sendibref hans til kongs. Radsins i Norege. godra vina þar. Jtem Jslandskra þá hann var i utsiglingu epter biskupsdæme.

Doma nockra og bref um vidskipte hans og Jons Arasonar á Holum.

Fæina verdslega dóma gjörda i tid biskups Ogmundar (puto: þá er hann hefur haft eitthvad interesse vid málen).

[Par dóma gjörda i biskups Stephans tid. eru um skips á-ródur og hestlan.¹⁾

Jtem eru i bokinne

Piningsdoms extract.

Um Sattargjörd Magnus kongs og Jons Erkibiskups excerptum.

Um Mödrudal bref. dat. 1517.

Öll þesse bref eru. qvoad literaturam óepterrettlega skrifud. A stundum eru og orden raung þar inne. Verbo: bokin er ei so accurat. ad þar sie uppá ad byggia. helldur er hun eins og adrar þvilikar Copiebækur plaga ad vera. imo eins og annad er Sira Jon skrifadi (i flyter fyrir peninga).

Um þessa bók er truanlegt. ad Mag. Bryniolfur muni einhvers stadar feinged hafa rifrillde af Copiebok (authentic) Ogmundar. og mune það sama hafa láted uppskrifa. og bæta so vid einum og öðrum hans brefum og gjörningum. Ad mikill partur bókarinnar sie hinc inde corraderadur. kann sluttast þar af. ad Documenteonn standa þar inne i fleing sine ullo accurate annorum ordine. Endilega kynni það og koma þar af ad bokin sem þesse være epter skrifud hefde vered i blöðum og ruglud. hvad þar af og ráðast kynni. ad optast eru fleire bref enn eitt. stundum mörg. af einu og sama áre. til samans. enn árenn eru confunderud ur sinne röd. so ad þau sidare standa opt fyrre og vice versa. Stundum er og. enn það sialldnar. saltus fram og tilbaka milli ymissra ára. og ei nema eitt document af hveriu. Jn Summa. confuse admodum congestus est codex. ut nunc est. Titlarnar sem eru uppe yfer brefunum eru ad visu sumstadar eigi genuini. helldur af skrifaranum (þeim nyrta) tilsetter.

Histeron proteron er vida i bokinne. koma þau brefen sidar. er fyrr skylldu standa.

So er domurenn um Jndridastade 1538 miklu fyrr i bokinne enn sölubref Ogmundar biskups til Clemusar a sögdum Jndridastöðum. hvad þó er alldra enn domurenn.

Domar um Sira Þord i Hitardal standa og ordine præpostero þeir sem þó eru af einu og sama áre. sá fyrst sem ecki skyllde. og eins kann ad vera um brefin um Pal fusason 1532.

Um Finnzarf er a dreif um bokina ex eodem anno.

Uppgiöf á Myradome 1532. stundur miklu fyrr i bokenne enn domurenn um Myrar 1530.

og fleira er eins forsett. Samt er tvisvar i bokinne so sem um Eyolf Einarsson 1539.

1) [Utsstrykad.

um adtekter i Videy 1537.

Um Hof a Kialarnese 1526.

Aptarst i bokinne var (sem nu er burt teked)

Domur mille biskups Jons og biskups Ögmundar. geingenn i Norege 1524.

Veitingarbref biskups Jons fyrir Skagafiardar Sýslu af Johan Peturssyne. 1525.

Framburður Dada Guðmundzssonar um vidskipte sin og þeirra fedga biskups Jons og sona hans.

Sendibref pafans til biskups Jóns. Islandice.

Petri Palladii bref til biskups Jons.

Bannsbrief biskups Jons til Sira Gísla Jonssonar í Selárdal 1550.

Sakargipter Christians skrifara til þeirra fedga.

Vita biskups Jons Arasonar. samanskrið af Magnuse Biornssyne. á 10. blöðum in folio (habeo ipsissimam).

2 kongsbref um biskup Jon. i Jslendsku. dat. 1549. so sem þar stendur.

Eitt kongsbref til Dada bonda og Peturs Einarssonar um biskup Jon 1550. i Dönsku.

2 kongsbref til Dada Guðmundzsonar. 1551. 52. i Dönsku bæde. Snoksdalsdomur um biskup Jon og hans sonu 1550.

Þetta allt hefi eg uppskrifað anuarstadar i þörtum.

[1533 eitt
1531 eitt
(1538 flögur
1527 (28) eitt } i einu vidimus
1539 eitt
1540 tvö
1532 tvö
1534 eitt
1536 tvö
circa 1524 eitt
1539 eitt
1525 þriu
1526 nokkur
1527 tvö edur þriu
1517 eitt. 1521. tvö.
1526 eitt
1519 eitt
1526 mörg
Piningsdomur
1525 eitt
1530 tvö
1538 eitt
Ur Sáttargjörð Magnus kongs.
1539 eitt
1538 tvö
1530 tvö eda þriu

1531 eitt edur tvö
1534 eitt
1528 eitt
1529 eitt
1528 eitt
1526 eitt
Um Þorolfsdal gamalt bref.
1528 eitt
1529 eitt
1524 eitt
1528 eitt
1530 eitt
1529 eitt
1537 eitt
incerti anni tvö kannske
1529 og 30.
1524 eitt.
1529 eitt
1530 eitt
1523 eitt
incerti anni eitt ante 1538.
1532 tvö edur þriu.
1531 eitt edur tvö.
1534 eitt
1531 þriu eda flögur
1530 eitt

1531 eitt	1535 eitt
Jncerti anni tvö	1534 eitt
1526 eitt	1523 flogur
1533 eitt	1524 mörg
1530 eitt	1525 eitt
153. eitt	1526 tvö edur þriu.
1530 eitt	circa 1538 edur 39. eitt.
1532 eitt	1538 eitt
1533 eitt	1521 eitt edur tvö
Jncerti anni þriu	1520 eitt
1532 eitt edur tvö	1523 eitt
1517 eitt	1522 eitt. ¹⁾
1535 eitt	1523 mörg
1534 tvö	1539 tvö
1537 tvö	1520—19 nockur i fleing.
1532 eitt	1521 mörg utgefin utanlandz.
1533 eitt	1520 eitt latinskt
1534 eitt	1507 eitt latinskt.

1522. mörg utgefin i Norege. þar i bland um Sigling Augmundar.

Jtem þar aptan við eitt. skrifad i Jslandi 1522.

incerti anni eitt. um Skriduklaustur.

1534. eitt skrifad i Noregi.

1522. tvö skrifud i Norege.

1522. eitt skrifad i Jslandi.

incerti anni eitt. daterad á sidurstu arum Ögmundar.

1520. eitt latinskt.

Ur þessare *Biskups Augmundar Brefabok* hefur Þorsteinn Eyolfsson (á Háeyre) uppskrifad nockur (bysnamörg) bref. Su hans Copiubok var in 4te. og voru brefin. sem hann uppskrifad hafde þesse:

Bref þau sem Ögmundur biskup skrifadi til ymissa utanlandz og i Jslande. 1520—21—22.

Um sigling Ögmundar biskups frá Norege til Jslandz 1522.

Ur Relatione (*Magnusar Björnssonar*) um biskup Jon Arason.

Um hans kosning og Sigling 1522.

Domur og bref i Controversia Ögmundar biskups og Jons Arasonar. i Jslande 1523.

Bref biskups Ögmundar. send ut af Jsande 1523. moti Sira Jone Arasyne.

Domur mille Ögmundar biskups og Sira Jons Arasonar i Noregi 1524.

Um utkomu biskups Jons Arasonar 1525 (ur fyrrsagdre Relation Magnusar Björnssonar).

Sendibref til Teits lögmanns (Þorleifssonar) perperam hic locatum. nam pertinet ad ann. 1522. (er Ögmundar biskups).

Ögmundar biskups um subsidium pallii (syneest og at vera rangt sett hier. og helldur ad heyra til ann. 1522 eda 1523).

1) [er með hendi Orms Þaðasonar; þá tekr aptir við hönd Árna.

Aminningarbréf biskups Ögmundar til þeirra í Skalholtz biskupsdæmi, sína anno. (synest og að vera daterad laungu síðar enn so. að það kunne hjer heima að eiga in ordine annorum).

Ögmundar biskups bréf um Galmanstungu og sætt biskupanna. 1527—1528. cum vidisse 1539.

Andævar biskups Augmundar upp á kongsbrefed um ordnantiuna.

Domur hjer uppá. og um sættargiörd biskupanna. (pertinet ad ann. 1540).

Um adtekt í Videy 1539 (integrum illud documentum).

Veitingarbréf Höfuðsmannins fyrir Skagafjardarsyslu sem veitt var biskup Jone Arasyne Anno M. D. xx. v.

Sendibref pavans til biskups Jons 1549.

Palladii bréf til Biskups Jons 1549 (uti ibi habetur).

Þriu kongsbref um Biskup Jon Arason. 2 í Jslendsku. Það 3^{ia} í Dönsku (dat. 1549—50).

Frammburður Dada Guðmúðssonar um vidskipte hans og biskups Jons (heiter hjer *SaudafellzReid*).

Snocksðalsdomur 1550.

Sakargipter Christians skrifara upp á biskup Jon og hans sonu í Skalholti 1550. ur Domabok Gísla Arnasonar.

2 kongsbref í Dönsku til Dada Guðmundssonar dat. 1551. 52.

Um Skalhollts Domkirkiu gard í Norege (152..).

Um Vigfus Ellendzson. dat. Harvik í Englande. laugardaginn epter Laurentii 1520.

Domur um Tyl Petursson 1523. manudaginn næsta epter Helguviku.

Ecki voru bréfin fleire sem Þorsteinn hafde upp skrifad.

Ordini bréfanna hafði Þorsteinn umbreitt. frá því er í sialfri bokinne stendur. sem síást kann af þessu Registre. hann hefr vilíad redigera bréfin að annos. pro suo captu. íafnvel (þo) þar í sie nockud misgád.

Framan á þessa brefa utskrift hafde Þorsteinn sett: *Ur bréfabok biskups Ögmundar*. nefnelega hann hefur conciperad það sama um þá elldre bokina. sem eg.

Þorsteins Copiabok feck eg af Axel Fridrik Jonssyna. enn hann hafde feinged af Verfödur sínum Biarna Arnasyne á Skumsstöðum.

Eg sá sídan. að hun var mjer að eingu gagne. og reif eg hana so í sundr.“

Þá koma ýmsar smásögur og smágreinir um Ögmund biskup með hendi Árna Magnússonar:

„Store Kroppur í Reykiahólts Reykiadal (þar hefur vered halfkirkia). Sagner eru að biskup Ögmundur hafi eitt sinn rid-ed þar um. og hafi einn af hans sveinum sagt. að þetta væri falleg iörd. og biskup þar til svarad. hann mætte þá eiga hana. A næsta alþinge kom eigande iardarennar til biskups Ögmundar. og sagdest heyrt hafa. að hann þessa sína iörd burtgefed

hefðe. biskup spurde hvert honum það forþöknadest. hinn sagde nei. jörðin hefði honum velkomen vered. Þetta likade biskupe vel. og gaf honum aptur Garpsdal.

Relatio er í manna munne á Jslande. að Ögmundur biskup hafe rided um eina iörd (kannske í Lundar Reykiadal) og hafe einn af hans sveinum sagt: Þetta er falleg iörd Herra. Biskup svarade (sem sagt er) eigdu hana þá. gaf honum so bref þar uppá. Sem biskup sidar iardareigandaunn þann retta fann. sagde hann honum þetta. og qvad honum munde þyckia diarflaga til tekid. hann sagde iörden hefde biskupe velkomin vered. og að því heyrdur betaladi biskup iördina riflega. Þetta er annars nockud oliklegt. iafnvel þott Ögmundur væri stór og óréttvis.

Sira Sæmundur¹⁾ s(ege)r að Ögmundur biskup Palsson hafe eitt sinn rided um Skeld á mille Olafzvala og Brunavalla. og á veige hastarlega blindur ordid í solskinsvedre. og strax hafe hann sagt fardu vel Veröld. sidan hafe hans þienare ordid strax hans hest eftir sier að leida.

Biskup Ögmundur reid fra Hialla í Ölvese. um hásumar. og sem hann kom á Grafningsháls. spardi hann þá með honum voru. hvert röckvadi. og sem þeir sögdu nei. sagdi hann fardu vel veröld. Þeir ridu so affram. tok synana so flíott af biskupe að þá þeir komu að litla halse (það er so mikid sem ein bæjarleid). var hann öldungis blindur og feck alldrei sion sidan. Þetta meinar Sigurdur Gudnason sig. lesed hafa í bok Sira Torfa í Bæ. ef ei. þá er það relatio gamalla manna.

Þá Danska stridskiped kom ut. villde biskup Ögmundur flya burt einhverstadar. Asdis á hialla afried honum það. og ried honum að koma til sin. Þvi qvad hann sidan þá hann var tekinn.

Huxadu um það hringalád
hvað hlautst af ordum þinum.
kölld eru iafnan qvenna ráð
kemur að ordum mínum.

relatio Jslenkra.

1504. var Sira Augmundur Palsson prestur á Breidabolstad í Flotshlid og profastur. Vide Skalholtzbref.

1510. í fardaugum var hann enn þá prestur. Vide Skalholtzbref.

1512. strax fyrir alþing var hann enn þá prestur. Vide Skalholtzbref.

1515. um Palmessö leite um veturenn var Augmundur enn þá prestur og profastur undir Eyiafiollum. Vide contractum hans við Holmfríde Erlendzdottur. inter tabulas Scalholtenses.

Sidar á þessu sama áre 1515. er hann ordinn aboti í Videy. Vide Videyensis.

1519. ætladi Ögmundur biskupsefnad sigla. enn vard apturreka.

1520. siglde hann með Engelskum til Englands og þadan for hann til Noregs. sama ár.

1) Það mun vera sira Sæmundr Hrólfsso.

1521. for hann fra Noregi til Danmerkur. fekk þar kongs Confirmation og for so sama sumars fra Danmörk aptur til Noregs. Vigdest so um hausted i Norege. og var þar um vetur enn epter.

1522. lagde hann til hafs fra Norege. kom vid Hialtland. og visiterade þar. Siglde sidan til Jslands. og tok land. efter mikla þrautarreisú. á Vestfördum.

1521. *friadaginn næstan efter S. Magni dag* o: 19. Aprilis um vorid var Ögmundur aboti i Biörgvin. Vide um leyfesbref Þorleifs Biörnssonar.

1521. anteqvam in Daniam abiret Ogmundus Abbatibus quibusdam et officialibus suis. quibus peregre iturus vices Episcopi in Islandia commiserat. e Norvegia scribit. rogans ut Ecclesiæ curam gerant. Resignat etiam regimen Monasterii Videyensis.

1523. tok biskup Augmundur vid kongs umbodi ifer allt Jisland i Hafnarfirde. Vide Seriem præsidum.

1523. Visiteradi Augmundur biskup fyrst i Austfiordum. Vide *Eida kirkiu sköl*.

1526. epter Alþing. var Augmundur biskup aptur i Austfiordum. certum ex actis illius⁴.

Um yfergang.

Vorum heigbornasta herra. oc volldugasta hofdingia konung Kristiern med guds nad. Danmerks. Noregis et cetera heilsum vier audmiuklega med guds kvediu ok vorre.

Kunngiorum vier ydar verdugasta¹) valde. ad þann arma lyd sem bygger uppa ydart skattland Jsland. klagar sig einkilega²) fyrer þann stora oriettt sem þad fateka folk skier af þeim utlendskum Fovetum. sem þar i landed koma. so Danumann sem skyldugur er eina mark eller tvo. hann er gripinn ok fangat.³) ok⁴) skal gefa ut fyrer sinn hals tiu eller dartig mark. hinn annar sem drept⁵) hefur sitt barn edur giaurt kietteri. hann skal kvittur. nær hann gefur ut ku eller⁶) a. um hann hefur til. ok her forminkast med ydar nadiss skattur oc gudstiund. oc ef svoddann orietttur skal stå. svo er landed platt i eyde.

Þar fyrer bidium vier audmiuklega. ok fatekur almuge. ad ydar nad villde skicka oss innfæddann Foveta ur Noregs kongs rike. þann ydr (ok) krununne være hollur ok trur.

Vill ydar nad skicka ydar mann Vigfus Ellendsson vorn foveta i Jsland. þa villdum vier þad giarna. því hann er

1) nadugasta 27. 2) mykeliga 27. 3) fanginn 27; 4) [so hann 27. 5) drepid 27. 6) edur 27.

ydur ok krununne hollur ok trur i allan mata. ok hann vil-
ium vier giarnan hylla ok styrkia i ydrum eyrendum.

541. 25. Júlí 1519. á Eyrarbakka.

VITNISBURÐARBRÉF nokkurra manna um róstur á Alþingi 1517,
1518 og 1519 af völdum Týls Péturssonar.

Landsbókasafn 62. 8vo með bendi Árna Magnússonar „ur brefa-
bok biskups Ögmundar“. — MSteph. 27. 4to bls. 1, einn-
ig eptir afskript úr bréfabók Ögmundar biskups, skr. c. 1720. —
Prentað í Safni til sögu Íslands II, 195–196.

Um yfergang Týls [Peturssonar.¹⁾

Það seigium vier Loptur Eyolfsson. Jon Magnusson. Sæ-
mundur Eireksson ok Markus Jonsson. fyrer full sañinde.
að svoddañ oriettur hefur giordur vered uppa alþing her
i lande i næstu forlidin iij. ær.

Jn primis var þar einn logrettumadur sleiginn ok skotinn
fyrer ongva sok af utlenskum fovita, utan hañ baud sig
under log oc rett.

Añad²⁾ ær var þar gripinn ein logrettumañ ok settur
i baullt³⁾ af Tyl Peturssyne, fyrer eingin sak.⁴⁾ utan hañ
sagde upp logsamdañ dom.

Ed þridia ær hliop greindur Tyl upp med daggard ok
stingsverd. ok vilde i hel sla⁵⁾ abota Augmund. fyrer ongva
sok adra. eñ hañ sagde þetta ecke vera Sancte Olafs log:
ok vor nadugaste herra konungurinn vilde eckj⁶⁾ lata suo re-
gera sitt Skattland. ok her epter vilium vier sveria. ok Vigfus
logmañ hiełlt honum her utaf.

ok til sañs vitnis þryckium vier vor insigle uppa þetta
bref. Skrifad i Jslande uppa Eyrarbacka Anno Domini M.
D. XIX. uppa Sancti Jacobi dag.

1) [b. v. 27. 2) annar 27. 3) bolt 27. 4) sök 27. 5) [helslá 27
6) 27; ek (!) 62.

542.

28. Júlí 1519. á Höfðadalseyri.

RAGNHILDR Bjarnadóttir, ekkja Björns Guðnasonar í Ögri, fær Þorleifi Örnólfssyni fult umboð sitt um tvenna tólf mánuði að flytja og færa sín bréf fyrir konung og að gegna öllum hennar málum til kæru og andsvara, hennar vegna og barna hennar, samkvæmt Alþingisdómi frá 1. Júlí 1519 (Nr. 534).

Kriegers safn 2. 4to bls. 130—131, með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700: Sbr. kgsbr. frá 30. Nóv. 1519 (Nr. 546).

Bref um utaferð Þorleifs Örnólfssonar.

Það giðrum vier Olafur Guðmundsson. Jon Biörnsson. Jon Narfason. og Jon Sigvatsson godum monnum viturligt með þessu voru opnu brefi. að vier medkiennunst. á fimtugdag hinn næsta fyrir festum Olavi regis og martiris. þá lidid var frá Gudz burd 10. d. og nįftiðn á. á Höfðadalz Eyri i talknařjrdi. vorum vier i hið. saum og heyrðum á ord og handaband þessara manna. af einni álfu Ragnhilldar Biarnadóttur. enn annari Þorleijfz Örnólfssonar. að svo undirtol-(u)du og fyrir skildu að greind Ragnhilldur gaf og feck nefndum Þorleijfi Örnólfssyni sitt löglegt umbod til þess að flytia og færa mįjn bref fyrir mįjns herra naader. þau sem eg hefį honum i hendur feingid. eptir því sem dandimanna domur hefur adur tildæmdt. skal hann og fullt andsvar og áklög-un hafa þessum mįjnum málum minna vegna og minna barna að öllu jafnfullt. sem eg sialf til allra logleggra and-svara. skal hann þessu mįjnu umbodi adfylgia næstu tvennu xij manudi eptirkomandi.

· Og til sanninda hier um. settum vier fyrrnefndir menn vor Jnnsigli fyrir þetta umbodzbref. skrifad i sama stad og dag. sem fyr seigir.

543.

1. Augúst 1519.

í Elnarshöfn.

SKRÁ, er Ögmundur ábóti og biskupsefni í Shálholti hefir lát-ið gera til þess að hafa með sér utan á vigsluför sinni, um

skjöl þau og skilríki, er liggi við skjalasafni Skálholtsdómkirkju og sýni það, að Vatnsfjörður sé staður (beneficium), þó að honum hafi leingi verið haldið fyrir kirkjunni með ofríki.

Bisk. Skalh. Fasc. XIV, 3, frumrit á skinni nú stórlega skemti. — AM. Apogr. 2469 með hendi Árna Magnússonar eptir frumritinu, er þá var „hier og hvar tekid til að trosna“, þó var það þá „í vidustum stöðum læselegt“, segir Árni. Á meðan hann var að rita bréfið upp hafði hann við höndina afskrípt með hendi síra Bjarna Hallgrímssonar í Odda frá c. 1680, og eptir þeirri afskrípt hefir Árni fyllt það í afskrípt sinni, er þá var fúnað úr frumritinu, og er það sett hér í hornklofa.

Vm Vatzfiardar eign 1519.

Liggja suodan skilríki með insigludum brefum og gaumlum registrum fyrir kirkíune í vatzfirde fyrir hennar heimalande. eignum faustum og lausum að domkirkíunne í skalhollte.

Ín primis að greind jáurd vatzfiordur var dæmd æfinligt beneficium af virduligazta herra og faudur jone erchibiskuþej nidarose godrar minningar. og korsbræðrum þar.¹⁾ var þar þá fyrir hans nad badi veriandi og sækiandi.

kom þá sidan nockur satt[male]²⁾ vpp æ þennan gard vatzfiord í suodan mata að biorn heitin einarsson skyllde hallda sama gard í sina lifstid. en epter hann andadan skyllde greindur gardur vatzfiordur vera æfinliga beneficium upp þadan. Enn hann var þar epter gripin með ofbelldi fyrir vtan laug af leikmonnum og hallden sidan með orette meir en hundrad ar.

Item í anare grein hefur nú suo til komit nær þessum tímum að biskup stephan godrar minningar klagade upp æ fyrnefndan gard vatzfiord og kirkíunar peninga og feck þar aunguan reikningskap vt af enn kirkían var þá litt hallden bædi jnan s[ig og] vtan. var þui garduren dæmdur í biskupsens forsia til prestastefnu enn malit vnder .xij. presta dóm huersu greindur gardur skyllde blifa þadan í fra.

1) Það var 24. Júlí 1273. Sjá Dipl. Isl. II, Nr. 39. 2) Hér las séra Bjarni „sattargjörð“, en Árna þykir „sattmale“ svara betr til rúmsins (eyðunnar). Það mun vera dómr Vinalda erkibiskups frá 1393, sem nú er ekki til.

Item j þridia Dome var jordin vatzfjordur og hennar peningar faster og lausir Dæmd vnder æfenligt beneficium.

Item giorde greindur biskup stephan sama vid biorn þorleifson vm optnefndan gard vatzfjord ad hann skyldi vpp gefa og vidskiliazt þad sama akall sem hann þottizt eiga til stadarens. enn þar j mote skyllde hann og hans for-elldrar kuitter vm rangligt halld sem þeir hefði haft a gardinum og gozenu.¹⁾

Item komu þesse bref aull og skilriki fram fyrir vorn verduga herra. herra gauta med guds nad erchibiskup j nidarose til profs og ransakanar og gaf hann þar vppæ sitt bref og insigle ad honum litizt þessi bref og skilriki med sinum greinum og articulis skiarlig og lauglig j allan mata. þui styrkte hann þau og stadfeste med þessu sinu brefi fyrirbiodandi huerium manne þau ad hindra j nockurn mata vnder hæstu strid(u) laganna. Enn hier j mote hefer biorn gudnason halldit med gripdeildum optnefndan gard vatzfjord og fyrir þad var hann bannsunginn af biskupinum. Enn nu med þad seinzta fyrir .ij. arum lidnum lofæde hann ad hann skyldi koma fyrir rikissens rad j noreg[i v]nder full[komi]t og endaligt suar.

Eru þesser menn til vitnis hier vm [er] þessi adur greind skilrike hafa sied og lesit. jon einarson. þor-modur gunlaugson prestar skalholtz biskupsdæmis. [Er]lend-ur [þorua]rdzson. sæmundur eirekson. jon magnusson. olaf-ur narfason.

Og til saninda hier vm settum vier vor jnsigle fyrir þetta transkriftarbrief skrifat i einarshaufn a eyrarbacka. ad uincula petri. anno domini M.^o d.^o decimo nono.

544.

10. Augúst 1519. á Breiðabólstað.

Vierðs Erlendsson lögmaðr yfir alt Ísland staðfestir dóm frá 17. Febr. 1513 um ásetu og yrking á Nesi í Grunnavík (Nr. 340).

1) Hér stendr aptr „haft“ í frbr., en því er ófaukið.

AM. Apogr. 987 „Ex originalibus Sæmundar Magnússonar et Hole i Bolungarvík accuratissime“. Árni lýsir innsiglium, og var þetta bréf læst saman við dóm Björns Guðnasonar frá 17. Febr. 1513.

Ollum monnum þeim sem þetta bréf sía edur heyra sender uigfus erlinzson laugmann yfer allt island kuediu guds og sína. kunnigt giorandi. arum epter gudz burd. þusund. fim hundrud og nitian ár faustudagin næsta firir niv uikna fostu.¹⁾ j lambey. æ þingstad riettum þa eg uar þar að skipa malum manna kom fyrir mig þall diakne olafsson j umbodi fodur síns olafs eirekssonar með suo latanda dóm sem hier er við festur með dandimanna innsiglium beiddi og krafði laga vrskurdar æ huert afl hann skyldi hafa. þui nefnda eg út með mier .vi. menn til samþycktar að skoda þenna sama dóm. Nu af þui að mier og þeim leizt hann að ollu laugligur og skiallegur. þui að suo profudu og fyrir mig komnu og tilkolludum beztu monnum er hia mier uoru og mier samþyckandi j domssæti sitiandi og logliga til krafður æ laganna uegna. sagda eg j gudz nafne amen með fullum laga urskurdi og dóm atkuæði adur skrifadan dóm að ollu logligan og skiallegan. og iordina nes fullkomna eign fyrr nefndz olafs eirekssonar. epter þui sem domurin þar adur um gior utuisar. Og til sanninda og fullrar samþycktar hier um. setti eirekur þorsteinsson. jon hallzson. narfi ellinzson. ellingur gislason. jon eireksson og gudni þorarinsson sín jnsigle með minv insigle fyrir þetta urskurdarbréf. Skrifad æ breidabolstad j fliozhlid. laurencius messu. sama are sem fyr seigir.

545.

4. November 1519.

á Sauðafelli.

9. Janúar 1520.

á Staðarfelli.

TYLFTARDÓMR, út nefndr af Þorleifi Pálssyni kongs umhöðsmanni milli Gílsfjarðar og Skraumu, um ákæru þeirra Jóns og Snorra Arnfinnssona til Þorleifs Gamalielssonar, að hann hefði veitt Arnfinni föður þeirra bana, en Þorleifr vann

1) þ. e. 18. Febr.

settareíð þar fyrir þegar samstundis, undir þær greinar, er bréfið hermir.

AM. Apogr. 2267 með hendi Magnúsar Einarssonar eptir frumritinu á skinni meðal Jörfabréfa „accuratē collatum“.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda stulle þordarson. brandr einarsson. sygurdr oddzson. asmundr clemensson. gudmundr gudmundzson. oblaudr grimsson. arne þorsteinsson. olafr gíslason. guttormur snorason. sueinn olafsson. liotur magnusson. hening þordarson. Q. guds oc sina. kunnigth giorandi a faustudæginn næsta ept-er allra heilagra messo (vm) ueturinn arum epter guds burd. M. d. oc nitian ar. a saudafelle j middaulum a þingstad rettum. uorum uier j dom nefndr af ærligum dandimanni þorleifi bonda palssyni er þa hafdi mins herra kong(s)-ins syslu oc umbod j millum gílsfiardar oc skraumu ath skoda oc rannsaka oc fullnadardoms atkædi a leggja hueria magt edr ualld at hafð skyldi su akiærð er jon. anfinnzson kiærði þar þá. oc hans broder snorre anfinnzson til þorleifs gamalielssonar suo uær heyrdum at hann hefði ueitt arúfinne faudr þeirra bana at þui at þeir hygdi. Hu saker þess at laugmalid til skipar at epter gaungum²⁾ oc uitnum skal huert mal dæma. enn þeir kuomu þar med einge fram uitne nie gogn til sagdrar akiæru. þui dæmdum uær adr nefndan þorleif gamalielsson saklausan um sagða ákiæru upp æ mannslagid. enn saker þess átt optnefndr þorleifur medkeándizst at hann hefði sleijt fyr nefndan anfinn faudr þeirra med auxi a herdarbladit oc litinn auerka æ fingurinn. Hu fyrir þann skulld at opt nefndur þorleifur ueitti uidgaungu um saugd tilrædi. þa dæmdum uær honum til .ui. eids. huort hann hygdi at lionum hefði þau til dauda dreigid edr eigi. Enn hann sor þar þegar samstundis suo felldan eid at hann hugdi at þau tilrædi hefði honum ecki til dauda dreigid. þui dæmdum uær konginum tuær merkr a saugdum tilræðum enn sonum anfinnz heitins .c. j fullgilldis peningum sem laug til skipa at giálldazst skule j

sarþætr. oc gialldi at laugheymile optz nefndz jons auþfnzsonar. heima j blonduhlid nema hann uile jnndælla um giora.

Samþykkti þenna vorn dom med oss adr skrifadr syslumann oc setti sitt jnsigle med uorum jnsiglum fyrir þetta domsbref huert er skrifat uar under stadarfelle a medalfellzstrond a manudaginn næsta epter epifanie domini are sidar enn fyrr seiger.

546. 30. Nóvember 1519. i Kaupmannahöfn.

BREF Kristjáns konungs annars, þar sem hann, samkvæmt dómum og úrskurðum Jóns lögmanns Sigmundssonar og staðfesting konungs á þeim, úrskurðar að Torfi Björnsson, Guðnasonar og systkin hans megi hafa, njóta, nytka og halda Vatnsfjörð og allar eignir þær, er lögmaðr hafði dæmt Birni Guðnasyni föður Torfa.

Landsbókasafn 72. 4to bls. 601—602, með bendi síra Jóns Halldóssonar i Hítardal 1724 beint eptir frumritinu á skinni: „Þetta Bref er skrifad eftir sijnum Original á kalfskinne med ósköddudu kongsins Signete þar vid föstu og hängande. eftir því sem eg riectast þocktest lesid geta. Hítardal d. 5. Augusti Anno 1724. Jon Halldorsson“, — Eptir þessari afskript er bréfið prentað i Kirkjusögu Finns biskups II, 257—258. Síðan er það prentað i Lugasafni Magnúsar Ketilssonar I, 169—172, eptir tveim afskriptum; var önnur þeirra tekin „Epter hende Jons Dan“, en hin var staðfest af Sigurði Sigurðssyni, sem lögþingisskrifari var á öndverðri 18. öld. Sbr. Nr. 542.

Christiani secundi Bref um vatnsfiord og hon

um fylgiande gots og garda. utgefud

Torfa Biörnssyne. Anno 1519.

Wii christiern met guds nade Danmarkis. Norgis. vendes och gotes konijngh. udvaldh konijngh till Sveriige. Hertugh udi Slessvigh. Holstein. Stormarn och Dijtmersken. greffve i Oldenborgh og Delmenhorste. giøre alle vitterligth at oss Elskelig Ravellde¹⁾ Biörns gundesöns Effterleverske paa vort landh ijslandh. och hennes Barn Torffve Biörnsson och

1) „o: Ragnhildur“, setr síra Jón á spásslu.

hans Brødre oc sijskene haffve nu ladeth berette fore oss. at nu noghen aar sithen forledne haffver voreth trette emel-
lom Biörn Gundesøn paa ijslandh og Biörn Torluffssøn. om
noghen gaardhe oc gots som liggendis ære paa ijslandh.
som kaldes vastföðre gaard. oc flere gorde och gots item
at vor Lagmand Jon Sigmonsson paa ijslandh haffver till
fordum dömtes samme for^{ne} gaarde och gotz till for^{ne} Biörn
gundesøn oc hans barn oc arffvinghe efter Norges lõgh. oc
haffve vii og tilfordum fundet samme Lagmands Breff och
dom som hann ter paa giffvet haffver ved sine fulde macht
at bliffve. og for^{ne} Biörn gundeson oc hañs barn oc rette
arffvinghe at nýde och beholde for^{ne} garde met alle for^{ne}
gotz. som vort Breff vii ter paa till fordum giffvet haffve
yther mere ther om udviiser oc indeholder. Tha efter saad-
an for^{ne} leilighede Breffe og bevisninge. som ter paa gan-
get er. undhe oc tillade vii at for^{ne} Biörns gundesøns Barn.
som kaldes Torffve Biörnssøn oc hans Brødre oc Sýskene
mue haffve. nýde. bruge oc beholde alle for^{ne} gaarde och
gots. som vor Lagmand for^{ne} Jon Sigmonsson haffver han-
nem och hañs arffvinge tildömte efter Norges lõgh. Thi for-
biude vii allom ihvo the hellst ere eller vaare kunde serdelis
vore fogeder oc Embetzmand och besonderlighen for^{ne} Biörn
Torlaffsøn for^{ne} [Biörns gundesons¹⁾] [søn Torffve Biörnson²⁾]
oc hans Brodre oc Söstre her emoth paa for^{ne} gaarde oc
gotz at hindre. hindre lade. mödhe. qvellige³⁾. platze. deele
eller i nogen mode at uforrette under vor konninglighe
hefndh oc vrede.

giffvet paa vort slot kópnehaffin Sancti Andreæ Apo-
stoli dag aar efter guds byrd Mxxix.

under vort Signeth.

---

1) [Svo afskript síra Jóns. Bæði Finnur biskup og Magnús Ket-
tilsson prenta „Biörn Gundeson“. 2) [bætt við hér í útgáfunni, því
að það má til að standa efnisins vegna. Það vantar í afskript síra
Jóns, og eins hjá Finni biskupi og Magnúsi Ketilssyni. 3) MKet;

547.

1519.

í Haga.

ERLINGER Gíslason lýsir því, að hann hafi tekið eiðfestan vitnisburð af Jóni Brandssyni um það, að skipherra Gerst Melen (Maulen) hafi feingið Eyjólf Gíslasyni til frjáls forræðis og æfinlegrar eignar „það sama kaupskip og skipabrot öll, er komið var á hans reka“.

AM. Fasc. XLIV, 13, frumrit á skinni fúid. Innsiglið fyrsta er fyrir bréfinu, en hin tvö eru dottin frá. — Apogr. 1182.

Þat giore eg ellingur gíslason godum monnum kunigt med þessu minu opnv brefi at eg medkennizt at eg hefi teckit suo felldañ vitnisbvrð af ioní brandssyni sem hier seger.

at til þess lagdi hann hoñd a helga bock ok suo (skaut) hann sinu mali til gvds at þar var hann j hia sa ok heyrde æ ord ok samtal þessara manna eyolfs gíslasonar og gerzt meleñ¹⁾ at suo fyrir skildu at fyrnefndur skipherra fick²⁾ adur greiñdum eyolfi þat sama kaupskip og skipabrot oll er komit var æ hans reka til fríals forrædis ok æfinlegrar eignar ok at so stofudum eidi sie honum suo gvd hollur sem hann satt seger gr(a)mur ef hann lygur.

voru þesser nær ueranda menn greipur prestur ionsson. hallur stullason ok settu sin insigli æ³⁾ med minu insigli fyrir þetta brief er skrifat var i haga æ bardastrond þa er lidity uar fra hingatburd uors herra iehsu cristi m^o fim hundrud xix ar.

548.

7. Janúar 1520.

á Svínavatni.

GOTTSKALK biskup á Hólum fær Þórarni Jónssyni jörðina alla Búrfell með hálfu „auðna“ Búrfelli á Ásum til fullrar eignar upp á þá peninga, sem biskup hafði í borgan geingið við hann með fullri lofan.

vellige, afskr. síra Jóns með punktum undir, sem merki þess að orðið hafi verið torlesið. Hjá Finni biskupi er prentað „vellige“. 1) eða: maleñ. Maulen er hann nefndr í dómi Snæbjarnar Gíslasonar 11/10 1520. 2) Svo.

AM. Fasc. XLIV, 14, frumrit á skinni og er innsigli biskups fyrir bréfinu. — Apogr. 3439.

vm Bwrfell.¹⁾

Uer gottskall með gvdz nad biskup a holum i hiallttadal giorum godum monnum viturligt með þessu uorv opnv brefue at ver hofum vát og feingit þorarné ionssyni iordena alla bwrfell með halfu audna bwrfelle a assum er liggur i suinavaz kirkiv sokn með öllum þeim gognum (og) gædum sem henne hafa fremst fylgt at fornu og nyu og uer urdvm fremst eigandi ad til fullrar eignar og frials for(r)ædis uppa peninga sem ver hofum i borgan geingit uid hann með fullri lofan. skal hann mega frialsliga ad sier taka fyr sagda iord nær hann uill. og til sanenda hier um setivm uer uort insigli fyrir þetta bref skrifat a suinauatne a assvm fostudagen næstan epter hin þrettanda (dag iola) um veturenn. anno domini. M. d. xx.

549.

20. Janúar 1520.

á Ökrum.

FINN Arnórsson fær Mariukirkju á Hvanneyri i Andakil þá eign og ákæru, er hann og (Arnór Finnsson) faðir hans máttu eiga til Smáhamrareka.

AM. Apogr. 1739 eptir koplu með hendi Páls lögþingisskrifara Gíslasonar, en síðan borið saman við frumritið og leiðrétt eptir því: „Innsigled er nu (1709) burtu. og er þesse ofanskrifud Copia conferud vid Originalenn, sem nu er eign Sira Þordar Jonssonar á Stad-arstad“ (AM).

Finnur fær kirkíunne smáhamra reka.²⁾

Þat giori eg finnur arnorsson godum mönnum viturligt með þessu minu opnu brefi at eg meðkiennuizt. at eg hefi feingit Mariukirkíu á Hvanneyri alla þá eign og akæru er eg og minn fader eiga mátti til Smáhamra reka. hvalreka.

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Stóð utan á frumbréfinu með nýrri hendi. Þar stóð og með hendi Páls Gíslasonar: „1520. Xum. 8“.

vidreka og með aullum hlunnindum og takmarki sem bref þar um tilvisar. þessum mönnum nærverandum Sira Gísla Halldorssyne. Jone Halzsyne. Helga Helgasyne. Berge Jngimundarsyne og mörgum öðrum gödum mönnum nærverandum. for þesse giorningur fram á aukrum á mýrum þa er lidid var fra guds burd M. d. og xx. ár faustudaginn næsta fyrir Palmessu um veturinn a sama are sem fyr seiger.

550.

28. Marts 1520.

á Hólum.

Jón Hallsson selr heilagri Hólakirkju og Gottskalki biskupi til fullrar eignar tuttugu hundruð i jörðunni Hóli i Kinn fyrir hálfa jörðina á Völlum (Stóruvöllum) i Bárðardal með þeim innstæðukúgildum, er þar með fylgja.

JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ex originali“. — MSteph. 27. 4to bls. 432—433, skr. c. 1720 „Ex membrana“. Hefir það verið annað frumrit sama bréfs gert 13. Apr. 1520.

Kaupbref fyrer. xxve i Hole i Kinn.¹⁾

Þath giorum uier magnus arnason. jon magnusson ogh Rafn Brandzson gödum mönnum uiturligt með þessu uoru opnu brefi. at harum epter Gudz burd. M. d. ogh tuttugu ár midvikudaginn næstañ epter marie messu annunciacionis j langafaustu j stopplenum á holum j hialltadal uorum uier j hia saum ogh heyrdum æ ord ogh handaband Godskallz með Gudz nad Biskups á holum af einne halfw. enn af annare jons hallzsonar. ath suo fyrir skildu ath sagdur jon hallzson selldi heilagri holakirkju og Biskupinum fim hundruth og xxe j iordinni hool i kinn er ligguri stadar kirkiu sokn. til fullrar eignar og frials forrædis. undan sier og sinum erfingium. með aullum þeim gognum og gædum er greind jord hefir fremst att til fialls og til fioru til motz uidh adra menn. hier i mot gaf biskupinn greindum jone hallzsyne hálfa jordena a uollum i bardardal i lundarbrecku kirkiu-

1) 27.

sokn med þeim jnnstædu kugilldum [er¹⁾ þar med fylgia-
vndan heilagre holakirkju og sier. fyrr sogdum jone til fullr-
ar eignar og frials forrædis. med aullum þeim gðgnum og
gædum er²⁾ greindre jordu fylger og fylgt hefir. og heilög
holakirkia hefir fremst eigandi ath ordith. [Skilde hver hallda
sijnu kaupe til laga og sa svara lagarptijngum er selde.³⁾
Ogh til sannenda hier um setium vier fyrnefnder⁴⁾ menn
vor juncigli fyrer þetta bref er skrifath uar j sama stad.
[are og deige.⁴⁾ sem fyr seigir.

551.

31. Marts 1520.

á Kirkjubóll.

THOMAS prestr Ólafsson, prófastr milli Langaness og Hvita-
ness, kvittar Jón Narfason af öllum sakfellum við heilaga
kirkju og hann.

AM. Fasc. XLIV, 23, frumrit á skinni og er innsiglið enn fyrir
bréfinu. — Apogr. 866.

Þat giore eg thomas prestur olafsson profastur j mill-
um langanes og huitanes godvm monnum kvnigt med þessv
mínv opnv brefi ad eg medkenvt at eg hefe afleyst jon
narfason af þeim sakfellum sem hann hefur opinber at ord-
in⁵⁾ vid heilaga kirkju og mic og set honum mögvlga pene-
tenciam sem greindvm brotvm til heyrir og fesegt vpp
borit sem mier uel æ nægir. þui gef eg adr skrifadr valzt-
madr⁵⁾ fyr skrifadan ion avldvngis kuitan ok ækærvlavsan
fyrir mier og aullum minum epterkomendvm kirk(i)vnar for-
monnum ættvm vm aull þav sakfelle sem hann hefur j fal-
it⁶⁾ og vm erv lidin og profastur ma yfir taka og seirliga⁵⁾
af þiem⁵⁾ fiormenings mædv⁵⁾ sem hann hefur opinber ad
ordin⁵⁾ med dyrvne þordardottur. Ok til saninda hier vm
feste eg mitt jnsilgi⁶⁾ fyrir þetta kv(i)ttv⁵⁾nar bref skrifat æ

1) [b. v. 27. 2) sem 27. 3) firskrifader 27. 4) [föstudagenn j
paskaviku a sama ære 27. (p. e. 13. Apr.). 5) Svo.

kirk(i)vboli 3 skvltvlsfirdi lavgardagin næsta fyrir palmsvinnv-
dag vm vorit anno domino¹⁾ m^o d^o xx.

552.

30. Apríl 1520.

á Munkaþverá.

Dóma sjö klerka, útnefndr af Jóni presti Finnbogasyni í um-
boði Gottskalks biskups á Hólum, um skilgetning Þuríðar
Brandsdóttur, Þorsteinssonar.

Bisk. Skalh. XIX, 51, frumrit á skinni. Af 8 innsiglum voru öll
nema 2, dottin frá á dögum Árna Magnússonar. — AM. Apogr. 2394
„accuraté“. Sbr. Nr. 556.

Bref um anastadaarf.²⁾

jhesus.

Þath giorum wier brodir Ėinar med guds myskunn
abote a munkapueræ. finnboghe einarsson. Ėigill hallsson.
suein finnboghason. loptur petursson. Raugnualldr raugnuallds-
son. og magnus magnusson. prestar holabiskupsdæmis. god-
um monnum viturligt med þessu woru opnu brefe. ath ær-
um epter guds burd. þushund. fín hundrut og tuttugu áár
manudaginn næstañ fyrir tueggia postula messo æ vorit. a
munkapueraa í eyiafirde. vorum vier i dom nefndir. af ær-
ligum manne síra íone finnbogasyne er þá [hafde þar til³⁾
fullt og logligt vmbod med brefue og incigle virduligs herra
og andaligs fautr godskalls med guds nad biskups a holum.
at vier skildum skoda. alita og doms atkuæde a leggja. huort
þuridr brandsdottir være skilgetiñ og lavgliga i ætt komiñ
edur eige. kom biskupsins kref þar fram fyrir oss suo lat-
anda og inne halldanda. at sæmundr simonarson hefde synt
sier tuau bref med godra manna inciglum presta og leik-
manna. at adr nefndre þuriyde brandsdottur hefde verit
skipt arfue eptir brand heitinn þorsteinsson. fautr sinn i
mots vid aunnur syn syskiñ. og af þui sagdistz biskupinn

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með gamalli hendi; 3) þá þar til hafde, frbr.
og mun það eiga að merkja, að „þar“ og „hafde“ eigi að skipta sæt-
um, sem betur fer á.

ecke kunna annat at merkia i þeim. enn at fyrr nefnd þuridr brandsdotter mune vera skilgetið og logliga i ætt komið. fyrir þann skulld. at þeir menn hefde skipt henne sinum faudrarfue sem þar hefde giorla til vitat. haufum vier og þesse saumu bref. heyrt. sied. og yfuerlesit. med heilum og oskauddum inciglum. huer oss litustz og syndustz riett og loglig vera. i ollum sínum greinum. til fulls vitnisburdar og sannra likenda at þurjdur brandsdotter sie skilgetin og laugliga i ætt komið. Þui at guds nad til kalladre dæmdum vier fyrr nefndir prestar epter þeim brefum. vitnum og gaugnum sem þa þar fram komu i dominn fyrir oss opt nefnda þurjde brandsdottur skilgetna vera og laugliga i ætt komna. nema þau lauglig vitne leidistz fyrir biskupinum edur hans vmbodsmanne. sem honum synist med sinum lærdum monnum riettliga hrinda mega skilgetning títtnefndrar þurjdar.

Samþyckte fyrr nefndr sira ion finbogason vmbodsmann heilagrar hola kirkiu med oss þenna vorn dom og sinn fullan laga vrskurd a lagde sem hann framastz maatte at laugum giora og þar med sette hann sitt incigle med vorum inciglum fyrir þetta bref. er skrifuat var a munkapueraa i eyafirde a sama are degi sýdar. enn fyrr seigir.¹⁾

553.

31. Maí 1520.

á Kolfreyjustað.

LÝSING Jóns prests Indriðasonar, að Valgerðr heitin Ólafsdóttir, kona Guðmundar Magnússonar, hefði gefið fimm hundruð eptir sinn dag upp í jörðina Hólma í Reyðarfirði kirkjunni þar heima og jungfrú Mariu, og að Ólafr Guðmundsson hefði í testamenti sínu á sama hátt feingið kirkjunni í reikningsskap og gjöf tíu hundruð í nefndri jörðu, og enn að Guðmundr heitinn Magnússon hafði, samkvæmt máldaga Magnúsar heitins biskups, feingið kirkjunni tíu hundruð í Hólmmum.

---

1) þ. e. 1. Maí.

Bisk. Skalh. Fasc. X, 17, frumrit á skinni og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2624.

bref vm holma í austfiordum.

Þat giore eg jon prestur indridason godum monnum kvannigt med þessu minu opnu brefi ath broddi tiorffason og gudrun olafsdotter lystu þui fyrir mier ath ualgerdur heitin olafsdotter eiginkuinna gudmundar magnussonar hun hefði gefit fimm hundrut upp j iordina holma er ligur j reyðarfirde kirk(i)unne þar heima og iungfru mariu til æuenligrar eignar epter sinn dag. j anare grein uar eg jon prestur indridason þar hia og heyrde eg æ ath olafur heitin gudmuðsson giordi sitt testamentum heill ath uiti og allri skynsemd en siukur j likama. sagði og lysti fyrir mier ath kirkian æ holmum j reyðarfirde skyllði eiga tiu hundrut upp j fyrr greinda iord holma j sinn reikningskap en ef hann etti eigi sua mikit ath giallda j sinn re(i)kningskap þa gefe hann þat heilagri kirkiu sem meira ueri ok en hier til er maldaga-brefit suo latandi þar æ holmvm sem biskup magnus heitin gud hans sal nadi [hefur þar um giortt¹]. hefði feingit titt nefndri kirkiu tiu hundrut gudmundur heitin magnusson vpp j þratt nefnda jorð holma. Ok til sanenda hier um setti eg fyrr nefndur sira jon indridason mitt insigle fyrir þetta vitnisburðabref er skrifath var æ koltreyvstad j faskrudsfirdi fimtudagin nesta in octavo in pentecosten anno domini millesimo quingentesimo vigesimo.

554.

4. Júní 1520. á Skarði í Langadal.

VITNISBURÐUR um samtal þeirra Gottskalks biskups á Hólum og Jóns bónda Einarssonar um fékaup þeirra Jóns bónda og Kristinar dóttur biskups, og kjöri biskup í þessa peninga sextigi hundraða jörð, og skyldi það vera Ey á Skagaströnd.

Íbél. 67. 4to bl. 73 með hendi sira Eyjólfssonar á Völlum (d. 1745). — Afskrift meðal jarðabókarskjala Árna Magnússonar,

1) [neðst við fald og innvið.

Húnavatnssýsla Nr. 2, staðfest að Geirraudaeyri 15. Apr. 1704 af Guðmundi Porleifssyni, J(óni) Jónssyni og Birni Jónssyni (= b).

(Utskrift) af vitnisburdi og skilmala um Ey æ skagaströnd.

Þeim godum monnum sem þetta bref sía edur heyra senda Einar Oddsson. Arngrímr Liotsson. Jon Halldorsson og Semingr Olafsson kvediu guds og sína. kunnigt giorandi með þessu voru opnu brefi. at vier vorum þar¹⁾ í hía. sæum og heyrðum æ. á²⁾ Holum í Hialltadal. á brudlæpsdegi³⁾ þeirra Jons Bonda Einarssonar og Christinar Gottskalksdottur. at so fyrir skildu. at virðugligr herra Biskup Gottskalk spurdi Jon Einarsson hvert sa skildagi skyllði halldaz er þeir höfdu giört. eða skylldu þeir giora annan. um fekæp þeirra hustru Christinar. en ædrgreindr Jon Bondi Einarsson sagði at Biskupinn skyllði ræða. en Biskupinn kiðri at sæ giorningr skyllði standa sem þeir höfdu ædr með sier giört. [enn Biskupinn sagdist⁴⁾ skilia til í þessa peninga sem þeir höfdu⁴⁾ æ sattir um ordit. lx hundrada jord. og skyllði þat vera Ey æ skagaströnd.

Og til sanninda hier um setium vier fyrr nefndir menn vor innsigli fyrir þetta vitnisburdar bref. er skrifat var æ Skardi í Langadal. mænadaginn næstan eptir De Trinitate um vorit. ærum eptir Guds burd M D ok xx vetr.

555.

6. Júní 1520.

á Hólum.

TESTAMENTISBÉF Gottskalks biskups Nikulássonar á Hólum.

Bréf þetta er tekið hér eptir tveimur afskriftum: a, afskrift með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar frá c. 1640, gerð fyrir Þorlák biskup Skúlason á Hólum, nú geymd í Landsskjalasafninu í Reykjavík; b) skjalabók Biskupsskjalasafnsins í Fól. bls. 25—33, er Þorlákr biskup lét rita 1641—1642, og er bréfið þar einnig ritað með hendi Hákonar Gíslasonar. Eptir a er gerð afskrift sú af þessu bréfi, sem er í

1) b. v. b. 2) brudkaupsdeige b. 3) [b; og sagðiz hann a. 4) hefði b.

bréfabók Brynjólfs biskups, því að þessi afskrift hefir verið leingi í Skálholti og fylgt síðan bréfabók Þórðar biskups Þorlákssonar. Og eptir annari hvorri þessara afskrifta er gerð afskrift síra Vigfúsar í Hitardal í Landsbókasafni 115. 4to II, 6—17. Bréf þetta, ásamt latneskri þýðingu, er áður prentað í Kirkjusögu Finns biskups II, 629—644.

Giafa Bref Byskupz Gottskalks til
hóla domyrkiu.

J(n) Nomine Domini Amen.

Vier Gottskalk med Gudz náð Býskup á Hólum Giör-
um godum monnum viturligt med þessu voru opnu Brefi.
að vier vilium sialfer kunngiora ydur. huor kot eda jarder
hafa vnder oss borid j þann tjma. sem almattugur Gud
hefur oss overdugañ þolad yffer Hóla Byskupzdæme. huad
þeir partar eda jarder hejta. huðrsu dyrar þær eru. og
huorsu þær hafa vnder oss borid og huad vier giorum af þeim.
fyrst fyrer nordan Jokulsá.

dalur xc.

aland xc. iij kugilldi med badum. Landskyllð þriar
merkur.

Gardur xije. fimm kugilldi. Landskyllð c.

voru þessar þriar golldnar j wtlegd fyrer Barneign j
hordæme.

Sueinhvswijk xc. vj kugilldi. Landskyllð. c. kom fyrrer
framfæri og kienslu til prestz Sijra Jons Magnussonar.

xc. j Skordum. iij kugilldi. Landskyllð. c. kom fyrer
annad kot og peningar á millum.

Puerá xc. vj kugilldi. Landskyllð. c. og keyptt fyrer
fulla peninga.

J Hiedara vmbodi.

Hool j Hofdahuerfi. xv. c vj kugilldi. Landskyllð. fim-
tan aurar og keypt fyrer fulla peninga. og er þo Christzfe.

Hrafnstader. xxxc. vij kugilldi. Landskyllð. ije. og kom
j prouentu.

half Biorgin. xc. fiogur kugilldi. Landskyllð. x. aurar
og golldin j sakfelli.

Vad. xc. vj kugilldi. landskyllð viij agilldi. og giefid j
prouentu.

Hoskulldstader med kotinu fimtigi c. vj. kugilldi. Land-

skyld. ije. og komu halfer fyrer Biskupzthjunder. enn halff med Syra Thomase Eyrjykkssýne. enn kotid keypt.

Halfer Hallbiarnarstader. xv.c. iiij. kugilldi. Landskyld .x. aurar. og gollðner j sakfelli.

fagranes. xiiij.c. iiij kugilldi. Landskyld. x aurar. og var keypt.

Strond .xc. iiij kugilldi. Landskyld .c. og var giefiñ.

Minne weller. xc. og keypt.

Christnes .lxc. x kugilldi. Landskyld .iiij.c.

kristnes. kroppur. Hialmstader og Grjsarð komu fyrer þær jarder sem vnder oss hafdi borid. og er kroppur. xlc. vj kugilldi. Landskyld atta agilldi.

Hialmstader .xxc. vj kugilldi. Landskyld. c.

Grjsarð .xxc. vj kugilldi. Landskyld. c.

Krukstodum .v. kugilldi. Landskyld. xv. aurar.

Draflastader .xxc. v. kugilldi. Landskyld atta agilldi.

Seliahlijd. .xxc. vj kugilldi. Landskyld. c.

Gilsð. .xxc. vj kugilldi. Landskyld. c.

voru þessar þriðr jarder keyptar.

Gierdi .xije. vj kugilldi. Landskyld. xij aurar. kom það j jardakaup.

Hleýnargardur. lxc. x kugilldi. Landskyld. ije. og sumur keyptur. enn sumur j sakfelli.

Huassafell sumt keyptt. enn sumpt fyrer Biarna heitin Olason¹⁾ j sakfelli.

Ytra krossanes. .xxx.c. vj kugilldi. Landskyld. cc. keyptt fyrer fulla peninga. enn halfft og kuastader j Suartárdal komu fyrer sydre²⁾ Bæisð.

Sydra krossanes. .xxx.c. vj kugilldi. Landskyld. c. keyptt fyrer fulla peninga.

Mýrarlön. .xxc. vj kugilldi. Landskyld. c. keyptt fyrer fulla peninga.

Aslacksstader. xlc. vj kugilldi. Landskyld. c. þa wti eru iijðr.

Arnbiargar Brecku og halfft Krossanesid ýtra fieck oss síra Eyrjukur Sumarlidason fyrer vora peninga. Enn hann tok j sama fyrer þiettarbotina. af þeim fimbogasonum.

Aas .xxx.c. vj kugilldi. Landskyld. c. a hinu þriðia þri.

1) leiðrétt; Olafsson, a. b. 2) b; sydra, á.

J & .xve. bitolud. vj. kugilldi. Landskylld. c.
 Stedie .xxe. vj kugilldi. Landskylld .c.
 xc j Grund j Þorvalldsdal.
 Steinstader. xxxe vj kugillde. landskylld kugilldi. og
 keyptter fyrer fulla peninga.

Holar .xxe. viij kugilldi. landskylld. c. og Midland. bad-
 ar j sakfelli.

fagraskögur. xxx^e. vj kugilldi. Landskylld. ij^e. og er
 sumur keyptur. enn sumur golddinn j mýkinn sakfelli.

Kalfskinn xl^e. vj kugilldi. Landskylld ij^e og golddiñ fyrer
 vorar tjunder.

Skalldalækur halfur. xc. j kugilldi. Landskylld .xl. alner
 og var keyptur.

Brimnes. xc. iiij kugilldi. landskylld. x. aurar.

Melar .xx^e. vj kugilldi. landskylld. c.

Kongustader .xx^e. vj kugilldi. Landskylld .c. og halfar
 audner settar vnder vrdakyrkiu.

xc j audnum. vj kugilldi. Landskylld .c. golddnar af Jone
 Sigmundssyni j sakfelli.

Hreydastader .lx^e. vj kugilldi. Landskylld. ij^e. og keypt-
 er af morgum fyrer fulla peninga.

Klaufa Breckur fimtíge c. viij kugilldi. Landskylld .ij^e.
 og golddnar af Jöne Sigmundssyne j sakfelli.

Dæli fimtíge .c. viij kugilldi. Landskylld. ij^e. og gaf
 Steirn Snorrason. xc. Hólakyrkiu. enn. xl^e. keyptt af Born-
 um Steyns er hann gaf þeim j Testament. og voru keyptt
 fyrer fulla peninga.

J Olafsirdi.

Gardur. xx^e. vj kugilldi. Landskylld halft annad hundr-
 ad. og var keyptur at tueymur.

Reyker. xl^e. iiij kugilldi. Landskylld. ij^e. og keypteraf morgum.

J fliotum.

Jllugastader. xx^e. iiij kugilldi. Landskylld. c. keyptter
 halfer. og halfer fyrer leyfe.

Molastader xx^e. fimm kugilldi. Landskylld c. keypter
 halfer. og halfer fyrer Eydikot.

Molbrigdastader. xx^e. vj kugilldi. landskylld c. og keypter.

Tunga .lxc. vj. kugilldi. landskyld iijc. og kom hun fyrer Þórustadi á Sualbardsströnd er golldiñ var j sakeyre.

Yztemör. xlc. iiij kugilldi, landskyld fíogur agilldi annars hundrads og tuær tjunder.

Bruarland. xlc. vj kugilldi. landskyld iijc. og sett aptur vnder kyrkiuna fyrer prouentu Salbiargar.

Grinder xxc. vj kugilldi. landskyld ijc.

Osland. lxc. ix kugilldi. landskyld iijc og halft keyptt. enn halft fyrer leyfe.

Brecka og hundholl. Dalur hia aukrum, xxxc. vj kugilldi. landskyld halftt annad hundrad.

Abær. xxc. og golddinn j sakfelli.

Willingarnes. xxc. og xvjc betur. vj kugilldi. Landskyld ijc. og golldid sumpt j skulld. enn sumpt keyptt.

Gilhagi. xxxc. vj kugilldi. landskyld kugilldi og x aurar. og suara presti halfre mork.

Sæfuarland xxc. iiij kugilldi. Landskyld .c. og keyptt fyrer sydra krossanes.

Hafragil .xijc. vj kugilldi. Landskyld fíorar vætter fiska. og kom med Sjra Einare Vlfssyne.

J Hunawatsþingi.

Hafstader .xlc. vj kugilldi. Landskyld kugilldi og c.

finstader lc. vj kugilldi. landskyld ijc. og kom fyrer kvíjar j Nordurárdal. er fiell j obotamal Sjra Jons Kollasonar.

Manaskól xxc. v. kugilldi. landskyld. c. golldiñ fyrer peninga og stendur þó til lausnar vm iij. ár.

Steinýastader .xxc. vj kugilldi. landskyld c. og kom med Sjra Bessa Þorsteinssyne.

xc j mýrum. iij kugilldi. Landskyld. x. aurar. golldnar fyrer fulla peninga.

halftt Spákonufellid. xxxc. a kyrkian þar j xvc. vj kugilldi og iij fyrer presti. Landskyld kugilldi.

Eingehljd half. xxc. vj kugilldi. landskyld. c. og keyptt fyrer fulla peninga.

xxc j moberge. ij kugilldi og et þridia fyrer presti. Landskyld kugilldi.

Æsisstader xxxc. fimm kugilldi. Landskyllð ijc og keyptt fyrer fulla peninga.

Kuastader .xxc. vj kugilldi. Landskyllð .c.

Hol .xxc. vj kugilldi. Landskyllð .c.

Steind .xxx. v kugilldi. Landskyllð .c. og lxxx alner og tjund. og þessar badar komu fyrer Gudrunarstadi. er fiell j obótamöl Sýra Jóns Kollasonar.

Langamyre .xxc. vj kugilldi. landskyllð .c. keyptt fyrer fulla peninga. og aunnur Langamyri xxxc. vj kugilldi. Landskyllð. ijc. og keyptt fyrer fulla peninga.

Asar .xxc. vj kugilldi. landskyllð .c. og keyptt fyrer fulla peninga.

Elldjarnsstader. .xxc. vj kugilldi. landskyllð .c.

Hrafnaborg. .xxc. vj kugilldi. landskyllð .c.

Liotzholar. .xxc. vj kugilldi. landskyllð .c.

Snæringstader. .xxc. vj kugilldi. landskyllð .c.

Geijthamar. .xxc. vj kugilldi. Landskyllð viij ágilldi.

Mosfell. .xxc. j Eydi. Komu þessar sex jarðer fyrer þær jarðer sem Einar Olafsson helldur.

Litli dalur. .xxc. vj kugilldi. Landskyllð .c. og er kyrkiu eign á kúlu.

Holtt. .xxc. vj kugilldi. landskyllð .c.

Grund .xxc. vj kugilldi. Landskyllð. ijc. og standa þessar badar fyrer kyrkiugodsenu á kulu.

Þorkielshuol. lxc. vj kugilldi. Landskyllð. iijc. og keyptt ur fyrer fimtigi .c. enn kyrkian þar á .xc.

Galltarnesid .xlc. vj kugilldi og j fyrer presti. Landskyllð kugilldi og .x. aurar.

Wasshorn .xxc. vj kugilldi. Landskyllð .c. og galltt sýra Þorsteirn Jllugason.

Fjrtiur .xxc. vj kugilldi. Landskyllð .c. og galltt oss Jón Sigmundsson.

Sydre þuera. .xlc. vj kugilldi. Landskyllð. ijc. og sott med logum.

Enn hin Ytre þuerð. lxc. iij kugilldi. landskyllð ijc. og keyptt fyrer fulla peninga.

Asbiarnarstader. .xxx. c. gollðner halfer fyrer fulla peninga. og halfer fyrer sakfelli.

Minne 8s .xxc. vj kugilldi. Landskylld .c.

Wjgdysarstader .xxc. iij kugilldi. Landskylld. c.

Weller j midfirði. xvjc. vj kugilldi. landskylld .c. og golldid j sakfelli.

Barckarstader .xlc. v. kugilldi. Landskylld .ije.

Adalbol. xxxc. vj. kugilldi. Landskylld .c. golldid halft. enn feingid oss halftt.

Biargarstader j Nupsdal .xije. og .iije. j Hnausum keyptt fyrer peninga.

halfer Balkastader j Hrvtafirði. xvc. iij kugilldi. Landskylld .c.

Kula og vrder ad auk Wjddedalstunga med sijnum kotum logd til Beneficium.

halfar tiarner j Suarbardal gaf Finnur Þorvaldsson sancte Johanni Baptistæ med voru thillægi. þui ad það var allt Christzfe.

Enn allttt fyrrskrifad gods laust og fast. nema það sem j obotamål hefur fallid. þa reyknum vier oss og wora Eign wera. þui ad vier hofum keypt það med woru aflagodzi. enn sumpt borid vnder oss j sakeyrer þann sem Christiñ riettur skipar Byskupe. enn Gudi til lofs og dýrdar. Enn oss og þeim sem áttu og aullum Christnum sálum til fridar og lyknar og mýskunar. þa giefum vier allt skrifad gods laust og fast heilagri Holadomkyrkiu til æfinligrar eignar. vnder þa grein ad sálutjyder þær og salumessa sem vor fyrverare Byskup Olaf godrar minningar og Gud hans sál náði. skipaði ad syngiast og lesast skyllði j sancte Annæ stuku. sie Eilijfliga vppi halldid suo sem fyrr nefndur Byskup Olafur. Gud hans sál náði. hefur skipað. þuiad hann gaf þar peninga thil. suo og þær messur tuær humiliavit og af sancta Anna á faustudaga og Laugardaga. þa sem ecki ber¹⁾ á frammistodu holld. j heilagri Holakyrkiu. skuli jafnañ syngiast. þar med skipum vier og fiorar aartjyder á tolf manudum vppa domkyrkiu. á aull klaustrin. aull Beneficia. og a huorn þingaprest j sijnum þingum á wetur. wor. sumar og haust á þessum tijnnum sem hier epter greiner. hinar fyrstu

1) b; i a er fyrst skrifad „ðer“, en svo gert úr því „sier“.

ártíjðer á weturinn decimo octavo kalendas Januarij. þad
 er tueim nottum effter Lucíæ messo.¹⁾ adrar tertio nonas
 Maij. þad er .ij. nottum effter krossmesso á worid.²⁾ hinar
 þríðiu á sumarid decimo qvinto kalendas Augusti. þad er
 tueim nottum fyrer Þorlaxsmessu á sumarid³⁾. hinar fiordu
 aartíjðer á haustid decimo tertio kalendas Octobris. þad er
 tueim nóttum fyrer Matthei Apostoli et Euangelistæ⁴⁾. Enn
 þa nockurn þessara fyrrskrifadra aartíjðadaga ber á sunnu-
 dag. faustudag edur laugardag. þa mismunar Humilavit og
 af sancta Anna skulu syngiast. sem fyrr seigir. þa bidium
 wier i vmbodi allra Christna sálna. kærliga þa tuo dandi-
 menn og presta. kyrckiuprestinn og Rectorem Chori á Hol-
 um ad þeir skipi þessar aartíjðer med sinni messu á Ein-
 huorn þann dag þeirrar wíku. sem þeim þyker best til fall-
 inn. suo ad þessar fyrrsagðar artíjðer. med messunne falli
 aldrej níður. skulu þessar sálutíjðer syngiast i kornum med
 niu lestrum á kuollded fyrer. enn Commendaciones anima-
 rum á morgunenepter tertiam og þa strax sálumessañ syngi-
 andi med þessum orationibus Concede qvæsumus omnipo-
 tens Deus. animabus omnium Episcoporum ac sacerdotum
 tuorum. Deus in cuius miseratione animæ fidelium red. Mis-
 erere qvæsumus Domine animabus omnium benefactorum
 nostrorum defunctorum. Omnipotens sempiternus Deus qui
 vivorum Deus fidelium Deus omnium & i huorre messu.
 Enn til þess ad kiennemenn sem eru chorales dagliga heima
 ad domkyrkíunne flytie og fremie þessa tíjdaskípun á huori-
 um tolf manudum medan þeir þíona domkyrkíunne. þá auk-
 um vier kaup huors prestz fram yfer þad sem weniuligt er
 .x. aurum. huors messudiakns xx alnum. huors subdiakns. x.
 alnum og huors klerks v alnum. Enn vnder þa grein. þa leggi-
 um vier þeim þessa peninga ad þeir giori þess auðveldligar
 og betur alla fyrrskrifada tíjdaskípun. og ef so kann til ad bera
 ad nockur af korsprestunum wílie fara sinna & rinda annarstadar
 burt af stadnum. þa þessar þríðr messurnar skulu seigíazt þa
 fyrerbíodum vier honum þad vnder hlyðne við Gud. heilaga

1) þ. e. 15. Dec. 2) þ. e. 5. Maí. 3) þ. e. 18. Júlí. 4) þ. e.
 19. Sept.

Hola domkyrkiu og hennar formann, nema hann hafi annað prest wjsað, ad syngia fyrer sig þessar þriar messurnar, sem er Humiliavit og af sancta Anna og aartjdar messuna, vm allañ þann tímañ sem hann er j burt. Og þui giorum vier ollum godum monnum witurligt, med þessu voru opnu Brefi, ad wier stadfestum oc samþýckium med þessu voru opnu Brefi, ad wier stadfestum og samþýckium Bref og giorning wors wurduligs faudurs og fyrerverara, Byskups Olafs godrar minningar, Gud hans saal náði, vm messu og sálutjider j Annæ stuku, Suo og confirmerum wier það fullkomliga j aullum audrum synum grejnum og articulis sem það hans Brief jone helldur, og það sama wæntum wier, truum og fylliliga treystum til allra worra Erligra Epterkomandi Byskupa, Officiala, Raadsmanna, og kyrkiupresta heilagrar Hóla domkyrkiu, ad þeir mune þbrigðiliga halldast lata vm alldur og æfui þessar þriar messurnar med aartjdunum, sem wier skipum og j þessu Brefi fyrr greiner, þar med bidiandi ydar kiærligt faderne, og elskuligt Broderni, ad þier aller sieud vmbodsmenn allra christinna sálna dygguer, truer og trauster, so sem þier wilied suara fyrer Gudi, og kiorum wier giarnan fyrer Guds skulld ad þier samþýckid þennan worn giorning med ydru Breffi og Insigli, þui ad sier giorer huor sem giorer, Enn moti þeir sem Gud vill, oc vid þurfa, Enn til mejri wissu og stadfestu ad þessi wor skipun og giorningur skuli obrigðuliga halldast vm alldur og æfui, hafa Edla herra abotarner, og Herra priorinn, og aller forprestar og suo aller adrer kiennemenn Hola Byskupzdæmis sem hier epter nefnast j Briefinu samþýcktt þessa wora skipun og giorninga almenniligre prestastefnu, ð Wjdiwollum j Blónduhljd j Skagafyrði þeir sem woru þar og suo hejta.

Broder Einar med Guds náð aböte ð Mwkapuerð.

Broder helge med Gudz polinmædi aböte ð Þingeyrum.

Broder Nicholas med Guds forsið og skipun prior ð Modruvollum.

Jon fimbogason j Mwla.

petur þállsson.

fimboge Einarsson.

Jon Þorgilsson.
 Guðmundur Jonsson.
 Nicholas wilhialmsson.
 Jon fimbogason j Laufasi.
 Jon Arason.
 Gilsbrícktt Jonsson.
 Þorsteirn Jonsson.
 Olafur Jonsson.
 Eígil Hallsson.
 Jon Jonsson á Mýklabæ.
 Jon Jonsson á Skinnastodum.
 Þorbiörn Jonsson á Bægisð.
 Þorbiörn Jonsson á Stadarbacka.
 Olafur Guðmundsson.
 Sniolfur Jonsson.
 Jon Sueinsson.
 Haldan Narfason.
 Thomas Eyríkjsson.
 Jon Andriesson.
 Sigmundur Arason.
 Jon Philippusson.
 Steirn Markusson.
 Jon Olafsson.
 Jon Marteinnsson.
 Sueirn fimbogason.
 Loptur Petursson.
 Magnus Guðmundsson.
 Einar Magnusson.
 Jon Brandsson.
 Gíslle Guðmundsson.
 Thomas Jonsson.
 Thomas Einarsson. og
 Þorleifur Jonsson.

með fleiri dandi manna samþýcke sem ecki eru nefnder.
 og með þeirra samþýcke sem nefnder eru. og ecki eru nu
 á prestasteffnunne. øtlum wier að fá þeirra samþýcktt eff
 oss hreckur hjf til. og nær Guð vill vier finnunst.

Og til sanninda hier vm setium vier wort Jnnsigli med fyrr sagdra prælata og presta Jnnsiglum fyrer þetta Bref. er skrifad var ad domkyrkjunne á Holum j Hialltadal. á midvikudægin næstañ fyrir Barnabæ Apostoli Anno Domini M^o D^o xx.^o

556.

13. Júní 1520.

á Víðivöllum.

GOTTSKALK biskup á Hólum samþykkir og staðfestir dóm frá 30. Apríl 1520, Nr. 552.

Bisk. Skalh. XIX, 52, frumrit á skinni læst saman við Ánastaðadóm frá 30. Apr. 1520. Jnnsigli biskups er dottið frá. — AM. Apogr. 2394.

Vier gottskall med gudz nad biskup æ holum giorvm godum monnum viturligt med þessu uoru opnu brefe at þa er lidit uar fra gudz burd Od og xx ár midvikudaginn næstan epter barnabe apostoli æ uidiuollum j blaunduhlid j skagafirde æ alnenneligre prestastefnu kom fyrir oss ærlig-ur mann sæmundur simonarson huer er þa hafdi umbod þuridar brandzdottur med dom og urskurd sira jons finn-bogasonar og ærligra persona hver er svo hliodande var at þuridur brandzdotter uar dæmd skilgetin og laugliga j ætt komeñ epter þeim brefum og þiusingum sem þar hofdu fram komit. beiddizt adurnefndur sæmundur simonarson samþykkis og laga vrskurdar æ þessum dome. Þvi at gudz nad til kalladri samþyckium vier þenna þeirra dom loglig-an myndugan og riettiliga halldanda og hier fullnadar laga urskurd æ leggianda. og uoru allir lærdir menn þenna dom og uorn vrskurd samþyckandi sem þa uoru æ prestastefnu. fyrirbiodum vier huerium manne at raska eda riufa þenna uorn urskurd. Og til sannenda hier um setium vier uort jncigle fyrir þetta urskurdarbref er skrifat var j sama stad. og deigi sidar enn fyr seiger¹⁾.

---

1) P. e. 14. Júní.

557.

14. Júní 1520.

á Víðivöllum.

Dómr klerka, út nefndr á prestastefnu af Gottskalk biskupi á Hólum, um umboð það, er Guðrún Jónsdóttir — kona Einars Jónssonar, Sigmundssonar, en Einar hafði verið í banni í þrjú ár — hafði gefið Gilbrikt presti Jónssyni frænda sínum yfir öllum sínum peningum.

AM. Fasc. XLIV, 15, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3440.

Brief Helga Abota a Þingeyrum 1520.¹⁾

Ollum godvm monnum þeim sem þetta bref sie Ēdur heyra sendvm viera helge med guds nad abote a þingeyrvm. Ēinar med samre nad abote a mukapvera. nicholas priur at modruuollum. jon finbogason. petur palsson. ioon þorgilsson. þorstein jonsson. gudmundr jonsson. nicholas vilialmsson. tvmás Ēinarsson. jon sueinson prestar holabiskupsdæmiss kunnickt georandi þa lidet uar fra hollgan uorss hera ihesu christi Mð og xx ar a uideuaollum i blonduhlid i skagafirde a almennelegri prestastefnu fimtodagin næsta epter barnabe apostoli uoru uier i dom nefnder af uorum andalegum fodr og virdeligvm hera biskup Godskall til a at lita og um at dæma þar med rietteliga ad skoda huort abl hafa skylldi þat umbod er gilbrikt prestur jonsson uændist þar fyrir biskupenum gudruno jonsdottur frændkonu sina hafa gefit sier yfer ollvm sinvm peningvm og hier med beidde hann og krafde doms a fyrir adur greindum hera huort hann mætte at logvm hallda þetta umbodit edur eigi. Þui i fyrsto grein syndist þat og satt geordist þar þa fyrir oss at hun hefde med vottum og handsolum gefit honum sitt umbod og suo i annare grein uissum uier Ēinar jonsson mann gudrunar vera dæmdan j bann og i þui leigit hafa upp a þriu ar i samtt suo hann hefur huorke lausn nei²⁾ leidriettv tekit þui seigia log af honum oll fiar forrædi at so komnv og svo dæmdvm vær hann huorke mega hafa hennar fiarhalld edur annara manna fyr en hann uæri i sannlegri hlydne uid heilaga kirkiv. i þridiv grein uar þat og æiknad

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Svo.

og ríetteliga talid af skiluisum monnum þar fyrir oss i dom-
envm at adur nefndur prestur sera gilbríkt uæri nanastur
fyr nefndri gvdrvno at frændseme af þeim sem fylla borg-
an hefði fyrir fe hennar og þui fyrir allar þessar greiner
litasst oss login stydia en i onguan mata kreinkia adur
greint mal. Og at suo profvovd nv fyrir oss komnv med
heilags anda nad til kalladri dæmðvm vier umbodit i allan
mata stodvkt og myndokt og titt nefndan sera gilbríkt mega
nv stragx ad sier taka þar med epter ad leita og vpp ad
spyrja segta og sækia saker a gefa a ollvm peningvm kvik-
vm og dauðvm fostum og lausvm fridvm og ofridum epter
þuj sem þratt nefnd gudrvn jonsdotter vard fremst eigande
at med logvm og hier med var þenna vorn dom samþycki-
ande med oss virduðgligr hera og vor adr greindur andaligr
fader Biskvp Godskall. En til meire avdsyningar setivm vier
advr skrifader menn vor jnsigle fyrir þetta domsbref Er
skrifat var a hialttabacka a kolkvmyrvvm a manvdagin næsta
fyrir natiuitas sancte marie uirginis¹⁾ vm sumarit a sama
ari sem fyr seiger.

558.

14. Júlí 1520.

á Hlíðarenda.

VITNISBURÐABREF nokkurra helztu bænda fyrir sunnan land
um hirðstjórn og lögmensku Vigfúsar bónda Erlendssonar,
og lýsa þeir yfir því, að þeir vilji hafa hann að hirðstjóra,
eptir heitorðum Gamla sáttmála.

AM. Fasc. XLIV, 20, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú
9 fyrir bréfinu og sum þó mikið brákuð. Árni lætr rita utan á bréf-
ið: „Ölldungis klár. retinebo tamen“. Prentað í Safni II, 198—199.

bref kongiinum til skrifat vm jslenska
hirstiora .[vigfus erlendsson.²)

Þat giorum uier Eirekur Þorsteinsson. jon Þoruardsson.
Runolfur Þorsteinsson. narfui ellendzson. olafur jonsson. jon

1) Þ. e. 3. Sept. 2) Utan á bréfinu með gamalli hendi, nema
frá [er með hendi frá 17. öld.

eirekxson. jon helgason. gudni þorarenssoon. tumas jonsson. jon hallzson. biorn arnorsson. olafur þorualdzson. og olafur jonsson godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi ad uier uitum fyrir full sanendi og uitni vm berum ad uel boren mann vigfus bonde ellendzson logman hefer stadið og stediad sig sem einn kurteis dande man j allan mata þann tima sem hann uar hirdstjóri yfir jsland suo og eige sidir nu sidan j sinne logmanz stett og under þa goda trv sem uier berum til hans bidium uier hann underuisa uorum uerdugazta herra kong Cristiern huad uier audmiuklega beidunzt at hans uerdug nad lati oss aptur fa þau frelse og friheitt sem oss uoru lofud af uirduliguztum herra hakone konge agætrar miningar j mote þeim skatte og þegnskyldu sem vier hofum honum jatat krununar vegna sem suaren sattmale þar um gior utt uisar ad uier skolum hafa jslendzkan hirdstjóra þann sem oss halde med log og rett. huorra uier þickiunz nu miog mist hafa j næstu .iij. ar forliden fyrir ofsa og akefd utlendzkra hirdstjóra og umbodzmanna suo sem sked hefir um þau fridbrot sem gior hafa verid á uorum logþingum ad logrettumenn hafa ualla matt ohræð(d)er dæma log og rett edr upp seigia logsamda doma fyrir þeirra ofsa og ojafnadi sem full raun hefer. æ. ordit ad logrettumenn hafa uerid gripnir og slegnir og j fangelsi setter þar æ þingenu fyrir retta logsogu.

Nu fyrir þesse greind tilfelli og fleire onnur lizt oss þetta j augnan mata suo leingur standa mega og þui keyrum uier helzt ad hafa adr greindan Vigfus logman fyrir hirdstjóra yfir oss suo framtt sem vors verduga herra nad will honum þat til ski(c)ka þui uier treystum honum vel ad hann mune hallda oss med log og landzins rett sem hann hefer adr giortt.

Og til sannenda hier um setium uier fyrskrifader men uor junsigli fyrer þetta brief huertt skrifad uar á hlidar-enda j fliozhlid laugardagen næstan fyrer diusi(onem) apostulorum arum epter guds burd. M. d. og xx ar.

559.

[1520].

VITNISBURÐUR um róstur á Alþingi 1517, 1518 og 1519 (af völdum Týls Péturssonar).

AM. Fasc. XLIV, 11, frumrit á skinni. Öll (6) innsiglin eru dottin frá. Árni Magnússon ritar utan á bréfið „circa 1519“, og er það annað hvort frá því ári eða 1520. Fult svo líklegt er, að það sé frá 1520. Sbr. vitnisburð Vigfúsar hirdstjóra Erlendssonar frá 14. Júlí 1520. — Apogr. 2907. — Prentað í Safni til sögu Íslands II, 194—195.

Tilbvrðer á. alþinge.¹⁾

Suodan parlamentum hefir sked a alþingi vpp æ næstu vmlidin. iij ar.

fyrsta sumaret var þar einn dandiman eltur og skotinn af hirdstiorans monnum og gripner hans peningar en hann baud sig adur vnder laug j laugrettu ef þeir mætti nockut til hans tala med dandimanna vitordi. enn þeir syniudu honum laganna.

Anad arid var þar tekin laugrettu madur sleigin og bardr og settur j jarn fyrir aungva sauk adra en hann sagde vpp dom þann sem hann dæmdi med audrum godum monnum og laugmadurin samþykti.

Þridia sumarit tauluduzt þeir vid j laugrettu abote augmundur og hirdstioren vm nockurar manbætur sagdi aboten suo ad honum þætti ecki iafnar bætur eiga koma epter þa vtlenzka men sem sig forbryte hier med ran og grip og adra ohlutuende sem fyrir hina jslendzka er vtlenzker slægi j hel saklausu. En hann vard þegar reidur med mielu forze og skipade sinu folke til ueriu. en aboten bad hann vera til frids enn hann biozt til bædi sla hann og stinga og var hann halldin af laugmannenum suo hann kom þui ecki fram. en skipade sinum monnum ad sla abotann j hel. og ef suð skal lengi fram fara þa er landit snart j fatækt og almugen hneyktur og suiurdr.

Voru þesser dandi menn hier nalæger vigfus erlendzson laugmann yfer alt jsland. helgi prestur jonson. jon

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

hallzson. narfe erlendzson. jon magnusson og j vitund allz almugans að þetta hefir suo sked.

Ög til saninda hier vm setium vier vor jnsigle fyrir þetta bref skrifat j sama stad deigi sidar enn fyr seiger.¹⁾

560.

11. August 1520.

í Harvík.

BRÓÐIR Ögmundur (Pálsson) lánar Vigfúsi lögmanni Erlends-syni 67 Rínargyllini og 2 nobel, er Vigfús skuldaði og geldr Tyl Pétrssyni gegn kvittan, en setr bróður Ögmundi jörðina Galmatjörn í Höfnum að veði, og lofar bróðir Ögmundur að líða Vigfús umi biskupstiundir í tvö ár.

Landsb. 62. 8vo úr bréfabók Ögmundar biskups, með hendi Grunnavíkr-Jóns. Bréf þetta fæst nú ekki öðruvísi en í þessu ágripi.

Broder Ögmundur gieck í borgun fyrir Vigfus Erlends-son logmanni í Jsland vid Tyl Petursson. er þa hafde fyrir skemstu vered fovete í Jsande um .lx. Rins gylline og vij betur. þar til lanade hann honum tvo nobel. var þetta strax gollded. og Tyl gaf Fusa kvittan um sinn Reikningskap. Hier fyrir sette hann Ögmundi og domkirkjunn i Skalholti i panta borgun Galmatiorn liggjande i Hofnum til medferdar og aftekta. so leinge ad greind skulld er eigi golldin. Skal hun gialldast af honum edur hans erfingium i skreid og vadmale. gulli og silfre. domkirkjunnar formanni i Skalholti i godre Reidu epter mogulegheitum. her med lofar Ögmundur ad bida greinds Vigfus um allar hans Biskupstiunder af fõstu og lausu. þar til gud sender fullmegtugan formann til stolsins. sem Ögmundur segest reikna tvo ar. ad sumri komanda.

Giorningsvottar voru Sera Hallur Þorsteinsson. Jón diakne Olafsson. Freysteinn Grimsson. Markus Jonsson. Sigurdur Asbiarnarson.

1) Hvorki staðr né dagr er tilgreindr fyrr í bréfinu, og hefir sá, sem ritaði, gleymt að gá að því; en bréfið er ritað annaðhvort 1519 eðr 1520:

brefed er skrifad Laugardagin næsta epter Laurentius-messu i Harvik i Englande Anno Domini M.^o D.^o xx.^o

561. [11.—13. Aug. 1520. í Harvík].

SAMNINGR þeirra bróður Ögmundar biskupsefnis og Vigfúsar lögmanns Erlendssonar um það, að þeir styrki hvor annan.

MSteph. 27. 4to bls. 3—4, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1720. — Prentaðr í Safni II, 197 eptir handriti Landsbókasafnsins 62. 8vo, sem hefir að eins ágrip bréfsins (= b).

Ver broder Augmundur under Guds poliñmæde Abote j VidEy. eige sijdur umbodsmann heilagrar Skalholltz kirkiu. giorum godum monnum kunnugt med þessu opnu brefe. ad uier hofum giort soddañ samtal og lofan vid Wigfus Ellendsson lögmann j Jsland og hann uid oss.

Jn primis skal huor ockar stirkia annañ til goda med ord og uerk utañ lands og jnnañ.

kann so skie vier blifum frañueigis fullmegtugur forstandare Domkirkiunnar j Skalhollte. enn greindur Wigfus mijns herra kongsins [fovete¹] þar j land þa uilium vi stirkia hann ad filgia fram lögum og Riette þar þess þarf konungsins og Crununnar j Norege ed besta og fateks almuga jnn j landid og hann oss upp a heilagrar kirkiu vegna þar behof giorest j suo mata. ad heilog kirkia hafe sitt og minn herra kongurinn sitt.²)

1) [b; vantar í α. 2) Í handriti Landsb. 62. 8vo stendr: „Hæc compositio facta esse videtur 1519 vel 1520, anteqvam Ögmundus ex Jslandia abiret“. — Þetta er þó varla svo, heldr sýnist sem þetta sé gert erlendis (sbr. „þar í land“ α: á Íslandi), og þá líklega í Harvík í August 1520.

562.

13. August 1520.

í Harvík.

BRÆF bróður Ögmundar biskupsefnis í Skálholti til Kristjáns konungs annars, að hann biðr konung að samþykkja kosning sína, lofar honum trú og hollustu, og getr þess, að Týll Pétsson hafi lofað, ef hann verði fógeti framvegis á Íslandi, að halda menn með lög og rétt.

MStep. 27. 4to bls. 1—22 með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinsonar c. 1720. — Ágrip prentað í Safni II, 200, eftir handriti Landsbókasafnsins 62. 8vo (= b).

Vorum Heygbornasta Herra Kong Kristiern med Guds nad Danmerkur og Norgers et cetera.

Ver broder Augmund under Guds poleñmæde Abote af Uidcy. Æige sijdur overdugur utsendingarmann¹⁾ H(eilagrar) Skalholltskirkiu heilsum uorum Heigbornasta Herra kong Kristiern med Guds nad Danmarkar og Noregx et cetera Kunnugt giorande jdar verdugasta uallde. ad uier erum utsender af Domkyrkiunne j Skalhollte til uors fodurs j Gude Erkebiskups j Þrandheime og hans verduglegra²⁾ capitulabrædra þar. þess Erindis ad hann sette sijnar uijgsluhendur jfer oss j allañ mata omaklegañ til fullmegtugs formans jfer Skalhollts Biskupsdæme, og ef so er vier blifum þann mann j Jslande³⁾ þa lofum vier uppa uora tru og æru. ad vera hollur og trur j allañ mata sem anad suarid Rijkesins Råd j Noreige. og hallda fatækan⁴⁾ almuga med Sancte Olafs lög og Noregs kongs Riett. Her med stirkia hans foveta til allra Riettra mæla mijns Herra kongsins uegna j suo mata. ad minn Herra kongurinn hafi sitt [og H(eilog) kirkia sitt⁵⁾ effter þui lögmæle sem uorer helgustu fedur Paparner⁶⁾ hafa sett og kristner kongar hafa stirkt. hilt og samþickt og suarinn sattmale utuijsar ð mille kongs og Biskups.

Vm so er ad Tíjl Petursson blifur mijns Herra kongens fogete⁷⁾ i Jslande framveges. þa hefur hann lofad ad hallda oss og fatækañ almuga med sama lögmale. grijpe

1) utsendare b. 2) verdugra b. 3) Jsland b. 4) b; fatækum a. 5) [sl. b. 6) Þafvarner b. 7) foveta b.

huorke nie fange nockurn mann. utaũ þann sem Sancte Olafs lög til seigia og logmenn¹⁾ þar j landid. uoru þesser giorningsmenn²⁾ tilkallader Wigfus Ellendsson lögmann j Jsland og Jon Jacobsson kaupmann j Eingland af lundun. Og til sans uitnis her um þrickium uier og Tyl Petursson ockar Jnnsigle med þessara manna Jnsiglum fyrer þetta bref skrifad j Harvijk firsta Jdus dag Augusti manadar Anno Domini. M. D. xx.

563.

15. August 1520.
1521.

á Svalbarði.

KRISTIN Þórarinsdóttir fær Sigmundi presti Guðmundssyni, syni sínum, allá þá peninga, tuttugu og fimm hundruð, er henni féllu til erfða eptir Kristínu Jónsdóttur móður sína, er Pétur Arason hafði haldið í mörg ár í aungu hennar frelsi; svo og fær hún honum sök og sókn á öllum þeim peningum, sem hún mætti eiga eptir foreldra sína á Sólheimum í Mýdal.

AM. Fasc. XLIV, 16, frumrit á skinni frá stra Skúla Þorláks-syni. Af 3 innsiglum er 1 fyrir bréfinu. — Apogr. 557.

Þat gior(e) eg ion prestur finbogason officialis heilagrar holakirkíu. þorgeir stullason ok jon gunlugson godvm monnum uitrligt med þessu uoru optnu brefui. ad þa lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu christe³⁾ þvssvnd fim hvndrut ok xx ær æ sualbarde j þilstilsfirdi æ mariv messo eña seinne um sumarit. vorum uer j hia savm ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna siera sigmundar guðmunzsonar ok kristinar þorarensdotter modur hans at hyn gaf honum ok galt alla þa peninga sem henne fell til erfða epter modur sína kristínu jon(s)dottr fim hundrut ok xx j fostu og lausv. Er petr arason hefr halldit vni morg ær j ongv hennar frelsi ok setit j ouirtum arfui. feck hun honum sok ok sokn æ ollum þeim peningum er hun matti eiga

1) b; lögin a. 2) -vottar b. 3) Svo.

æpter favdr sinn ok modr a sólheimum j mydal. Ok til sanenda hier vin setta eg ion prestr finbogason mitt insigli med fyr nefndra manna insiglum fyrir þetta bref skrifat j sama stad ok fyr seger einu ari seinna.

564. 16. August 1520. á Stað í Steingrímsfirði.

ÁREIÐAR og skoðunargerð þriggja presta og þriggja leikmanna, er til voru nefndir af síra Jóni Einarssyni officialis í Vestfjörðum, um þrætuland og landamerki á Selárdal milli Bólstaðar og Staðar í Steingrímsfirði.

AM. Apogr. 2359. „Originalbrefed liggur vid Stadarkirkju i Steingrímsfirde. Enn copiu þá. sem þesse er æpter skrifud. sendi mier biskupenn Mag. Jon Arnason 1724“ (AM.).

Copia af landamerkiaskrð á millum Bólstaðar og Staðar jarda i Selardal.

Þad giorum vier Halldor Tyrfingsson. Jon Ellingsson. Þorkell Pálsson. prestar. Stulle Þordarson. Sigurdur Odds-son. Jon Gíslason. leikmenn. godum monnum kunnugt. med þessu voru opnu briefe. ad á fimtudagenn næsta æpter assumptionem Sanctæ Mariæ á Stad i Steingrímsfirde. nefnde oss og beidde síra Jon Einarsson er (þá) hafdi officialisdæme yfer Vestfjörðum. til med sier at skoda og á at rijsa jardarpart þann er ágreining war á millum Sera Jons Halldorssonar vegna kirkiunnar á Stad i Steingrímsfirde. og Guðmundar Loptssonar. Skodudum vier maldaga kirkiunnar a Stad. er i hverium svo stöð. ad kirkiañ ætte Selárdal allañ til ummerkia til mots vid Bólstað. og Gilstade. Jtem af odrum parte tiede fyrr sagdur Guðmundur Loptsson sin brief og skilríjke þar fyrer oss. hver er svo voru latande. ad hann ætte land allt ad kopstadagile. og því ridum vier fyrrskrifader menn á þenna jardapart. og leitudum og skodudum sem smásmuglegast. hvar sa bær munde staded hafa [er ad fornu er gilid er vid kient¹). fundu vier þar hverge likende

1) Svø.

til i fyrrgreindu takmarke. nema við það gil. er gegnt er Geirmundarstodum og lítt nedar. það leitst oss at þar mundi bær að fornu verið hafa. því at þar voru gamlar totter margar. og kom oss það samað ef sa bær hefde verið nockurn tíma í þessum parte. at kopstadir hafa verið kalladir. at hann mundi þar verið hafa. og það sama gil mundi þar við kient er þar rennur firer nedað topternar. Samþýcktest og adur greindur sera Jon Einarsson þessu. at þar være hellst líkjende til. að þar mundi kopstada-gil að fornu kallad hafa verið. og sette sitt innsigle með vorum fyrer þetta alitsbrief hvort er skrifad var a sama deige sem fyrr seiger Anno Domini M. D. xx.

565. 1.—7. September 1520. á Kolfreyjustað.

VITNISBURÐR, að Svarthöfði heitinn Narfason hefði lýst því, að hann ætti tíu hundruð í jörðunni Skoravík í móðurarf sinn, og hefði þau aldrei burt feingið né peninga fyrir tekið.

AM. Fasc. XLIV, 24, frumrit á skinni frá Staðarhóli, og eru bæði innsiglin dottin frá. — Apogr. 1500.

Þat giore¹⁾ uid guñsteirn petturson. olafur jonson god-vm monnum kunnigt með þessu okru opnu brefe að við heyrdum suarthofda heiten narfason leyssa¹⁾ þui fyrir okr að hann ætte. xc. j skorauik j sinn modr arf þav hefde han aldrei giðfum gefit eda solvm seltt ok aldrei hefde han peninga þar up fyrir dreigit ok hann hefde ahrært marga tíma ok hier epter vil(i)vm vid sveria ef þurfa þiker. Ok til sannenda hier vm settum vid fyrer¹⁾ nefnder menn okur jnsigli fyrir þetta uitnisb(v)rdarbrief er skrifad var æ koltryusta(d) j fadskrusfirde¹⁾ fyrir²⁾ nativitas sancte Marie er lidit var (fra) hingat býrde uors hera jesv christi þvshvnd. v.^c og. xx. ar.

1) Svo. 2) Svo; sjálfan daginn vantar í bréfið af vangá.

565.

2. September 1520. á Skríðuklaustri.

Jón Sæmundsson selr í umboði Teits bónda Þorleifssonar Þorvarði prior á Skríðu tuttugu hundruð í jörðunni Borgarhöfn í Fellshverfi klaustrinu til fullrar eignar fyrir fjóra tigi hundraða í lausafjám, með öðrum greinum, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XLIV, 21, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru döttin frá (Skríðuklaustrabréf). — Apogr. 2885.

kavpbref priors Þorvardar fyrir borgarhöfn.¹⁾

Þat giorum vier einar prestur arnason. saulue gundsson. brandur jonsson. leodegarius vigfusson. ellendur arnason godum monnum vitanligt med þessu voru opnu brefi. þa lidit var fra hingat burd vors herra þesu christi þusund fim hundrut ok. xx. ár a skridu klaustri j fliotzdal sunnudagen næsta epter egidius Messu vm haustid. vorum vier þar j hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna. af einne alfu herra priors Þoruardar en af annari jons sæmundssonar. faldizt þat og skildizt vnder þeirra handabande at greindur ion selde fyr nefndum prior Þoruarde j vmbode teitz bónda Þorleifssonar. xx. hundrut j borgarhöfn j fellzhuerfe i kalfafellz kirkju sockn med ollum þeim gógunum ok giædum sem greindum iardarparte fylger ok fylgt hefer at foðu ok nyiu ok skrifadur teitur vard fremst eigande at skriduklaustri til ævenligrar eignar ok frials forrædis vndan sier ok sinum erfingium. Hier j mot gat opt nefndur prior Þoruardur xl hundrada j lausa godzi. þriatige hundrut j smiorum. fim hundrut j vgsam. ok fim hundrut j hestum. skyllde þa þegar gialldazt fimtan vietter smiorsens ok hestarnar aller. en are epter komande smiorit ok vgsarner þat sem epter stæde [ok iardarparturen klaustursens eign ok allt þat æ ræke huortt þat væri trie edur hualer ok biargleigur ad næsta vori vpp fra þeim deige þeir keyptuzt med ok ævænliga epter þat.²⁾ skyllde herra prior Þoruardur hallda adur greindri jördu til laga en titt nefndur teitur suara laga riptingum ok giallda aptur klaustrenu

1) Uten á bréfinu með gamalli hendi. 2) [bætt við fyrir neðan bréfið og vísað inn.

suo vordna peninga ok iafnmyckla. edur adra iafngoda og formadur klaustursens lætur sier lika at taka ok skila peningunum aptur æ kaupreinen ef optt nefndur jardar partur geinge af med logum. samþyckte þenna giörning conventubrædur æ nefndu klaustri. Ok til saninda hier um settum vier fyr skrifader menn vor insigle fyrir þetta kaupbref skrifat j sama stad deige ok are sem fyr seiger.

---

567. 2. September 1520. í Kallaðarnesi.

ANDRÉS Andræsson selr Sæmundi Eiríkssyni jörðina Tannastaði í Ölvesi fyrir tíu hundruð í lausafé.

AM. Apogr. 4472 með hendi Árna Magnússonar „Ex orig. Transcripto Excerptum. Ur Hustru Prudar brefum fra Pali lögmanni sendum 1723, en sendum til baka 1724. Collata accuratè satis“. Bréf þetta hefir ekki fundizt öðruvísí en í þessu ágripi.

Anno 1520. Sunnudaginn næstañ fyrir festum Cutberti í kirkjunni í Kalldadarnesi, selldi Andries Andriesson Sæmundi Eiríkssyni iordina Tannastadi í Aulvesi, í Arnarbælis-iskirkjusokn. Skyldi Sæmundur þar fyrir luka: 4 malnytu kugilldi. 2. gielldfiar hundrud. hundradzhest. tveggia fiordunga ketil og wi. stikur varningsklædis í hundrad. ije í þarfligum peningum. Vottar ad kaupinu voru. Sira Sniolfur prestur Palsson og Olafur Þorgeirsson, sem hier um giðra bref. daterad ut supra.

Þetta bref transscribera ex originalibus Ari Þormodzson og Sygurdur Kodransson. sine loco. anno et die.

Brefid er ritad aptanð annad Íslendzkt bref. elldra. sem sýnest. og vel skrifad. Er so su skrift utskafen. sem nu er svo aptanð í þessu brefi. Ecki verdur lesed. hvar um þetta elldra bref verid hafe. so grant er það utskafed.

Sigilla Ara Þormodzsonar og Sygurdar Kodranssonar hänga vid brefid.

568.

16. September 1520. á Munkaþverá.

VITNISBURÐR, að Eyjólfur Einarsson og hans fylgjarar hafi gert Rúnólfi Höskuldssyni þús upptöku á Bakka í Öxnadal, er mundi hafa reiknast til hér um bil fimtigi hundraða.

AM. Fasc. XLIV, 17, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. Apogr. 3441.

Bus Vpptaka a backa j Øxnadal.¹⁾

Þat giore ek hallur asgrimsson godvm monnum vitur-
ligt med þessv mínv opnv brefi ath ek vissa fyrir fvll sann-
inde at eyolfur einarsson ok hanz fyllgiarar giordv þvs vpp-
tokv rúnolfi höskollzssyni a backa j oxnadall svo giorla ath
þar var litil peningur edur nær eingin. mundi þat hafa
reiknast svo mikit sem til fimtigi hvndrada. Ok til sann-
inda hier vm setta ec mitt insigle fyrir þetta vittnisbvrðar-
bref er skrifat war æ mvnkaþverá j eyiafirde svnnvdagin
næstan epter krossmessv vm havstid þa er lidit war fra
hingadbvrði vors herra ihesu christi þvshvnd. v. hvndrvt ok
xx ár.

569.

8. Október 1520.

í Ös]ó.

Ansæts biskup í Ósló, Mattís Hvörv prófastr við Mariukirkj-
una í Ósló, Hans Mule höfuðsmaðr á Akrhúsi, Eiríkr Eir-
íksson lögmaðr í Ósló og Bent Heringsson lögmaðr undir
Agðasiðu lýsa því, að Ögmundur ábóti í Viðey og biskups-
efni í Skálholti hafi lagt fyrir þá bæði páfabréf og konungs-
bréf um, að löglegt skyldi hjónaband Þorleifs Björnssonar
og Ingvildar Helgadóttur, þótt þau væri fjórmennningar að
frændsemi, og börn þeirra skilgetin og arfgeing, og staðfesta
þeir og samþykkja öll þessi bréf.

AM. Apogr. 743 með hendi Jóns Magnússonar, bróður Árna, ept-
ir transskripti frá 7. Janúar 1521.

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld hinni venjulegu, sem
ritar á bréf Hólastóls.

Wij anders met guds nade biscop i Oslo. Mattis Hvørv proust till marie kirke ibidem. Hans mule höffetmand paa Agerhuss. Eric er(e)sson Lagmand i Oslo oc bent Herings-son Lagmand vnder Audeside giør vitterligt met thette obne breff at mandagen nest effter sancti francisci dag Anno Domini m d xx kom tha fore oss paa Raadstuen¹⁾ j Oslo værduge fader herr Amund abbat wdi Weydøen Closter paa Jisland oc wdvald biscop till Schalesticht ther samestedz met wor helligste faders pavens breff forkerandis oc jndholdendis en tilladelse oc stadfestelse hvorledis Tolleff biörnsson oc Jngvald Heliesdotther som ære tilsøgede i Ehteskaff j fierde led emod then hellige screfft. at the mue och skulle effter thenne tid. som thette breff wdgifuit er. bliffue fri oc frælse. j for^{ne} Ehteskaffs bond ærlige oc vbrødelige. bode for geslig oc wartzlig oc thesligest theris børn. bode the som the til forn haffu(e)r fød oc tid effter skulle nyde oc holde ærens priuileg(i)a oc jndgaa j arff oc eyæ. effter tharis²⁾ forrældra j alle mode som fri oc ærlige børn bør at gøre effter theris foreldra et cetera. Jtem soge vij hørde og læsde offuer alle for^{ne} article (wdi) tvene høgborne førstes breff. konig Christern oc konig hanss breff. koniger offuer Danmarck Suerige oc Norige hvæss siele gud nade jndeholdendis en stadelige stadfestelse sameledis at for^{ne} Tollef biörnsson oc Jngvald Heliesdotter oc theris arffuinge mue oc skulle frii fræselige arffue som ærlige oc æchte børn bør at gøre j alle mode. hvilken stadfæstelse effter theris befaling vii haffue aff vor nadigste herr. vij stadfæste oc wed macht dømme j alle theris puncthe oc ther wdoffuer fforbiudendis alle paa wor nadigste herris wegne geslig oc wartzlig emod at gaa thesse for^{ne} puncthe friiheder oc article. j noget mode vnder vor nadigste herris hæffn och vrede.

Till yttermer sanigen henge vij wore jndsigell nedhen for thette wort obne breff giffuit aar oc sted som forscriffuit staar.

---

1) Jón Magnússon les hér „baadstuen“, sem varla mun rétt.
2) Svo.

570. 15.—21. Október 1520. á Hafstöðum.
VITNISBURÐUR um landamerki Hafstaða á Skagaströnd.

AM. Fasc. XLIV, 18, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá, og aptan af bréfinu er skorið yfir þvert.

Þat giori eg einar bardarson godum monnum kvnnigt med þessv minv [opnv brefe. at eg var. . . . .] a skagaströnd v ar og tutugu eða leingur og víska eg að þessi landa[merki voru höfð og halldin og suo so]gdu mier þa gamler menn að halldit hefði verit og haft . . . . .
. . . seier að hafstader æti vti halladalsa eð nedra og upi slat . . . . . ur klofasteinum halfa kialarmýri og suo i hafstadagil . . . . . [no]rdan fram og manadarteig a halladal en a millum eýiar ytri . . . . .
. . . [til þes]sara vmmerkia nedan fra sio fyrir vtan borgernar vp i kveðhol vp . . . . . og grensshofða. vr grenshofða vp i milli selia og suo i k . . . . .
[Og til sannenda hier vm] set eg mitt insigli fyrir þetta bref er skrifat uar a hafstodum . . . . . [næ]stan ept-er kalicktusmesv arvm epter gvdz býrd M. d. xx.

571. 21. Október 1520. í Haga.

Dómr sex manna, útnefndr af Snæbirni Gíslasyni kongs umboðsmanni milli Gílsfjarðar og Langaness, um ágreining Þýzkra og Eyjólf's bónda Gíslasonar út af skipi og peningum, sem rak á hans lóð, og Eyjólfur hafði að sér tekið.

AM. Fasc. XLIV, 22, frumrit á skinni. Af 7 innsiglium eru 2 fyrir bréfinu. — Apogr. 1183.

Breffiñ j haga.¹⁾

Ollvm godum monum þeim sem þetta bref sia og heyra senda helge gíslason. Þordur halldorsson. erllingur gíslason. Jngimundur ketelsson. Jon Þorarinsson. Jon Jonsson kuediv guds og sina kunnigt giorande at þa er lidet uar fra hing-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

adburd vors herra ihesv christi. þusund. fim. hundrut. nítí-
 an ár og eitt ár. æ vadle æ þingstad ríettvm. lavgardag-
 inn næsta epter lucasdag¹⁾ vorum vær j dom nefnder af
 ærlegum dandemanne snæbirne gislasyne er þa hafde mins
 herra kongcens²⁾ syslu og vínþod j mille gilsfiardar og langa-
 nes. at skoda og dæma vñ þann askilnad sem uar j mille
 eyiolfs bonda gislasonar og þyzkra. vñ þat skip og peñ-
 inga sem rak a hans lod. var maled. skodat æ alþinge og
 dæmt heim aptur j hierað þar seu malet fiell og snæbiorn
 skyldugan at skoda og at rannsaka og dom yfer at nefna
 og endelegan veg æ at giora. kom þar fram su sakar gipt
 af þy(z)ckum at þeir gæfe adur skrifvdm eyiolfe bonda þa
 sok at hann hefde teket at sier skipa broten avll og bita-
 ad avngvm peñingum. sv avþur sauk at hann hefde havgg-
 vit mastret fyrir bord suo þeir þættiz þar fyrir ecke hafa
 matt hialpa skipenv. sv en þridia at hann hefde haft peñ-
 inga med leynd og ecke til skila halldet. eþ fyr skrifadur
 eyiolfur bonde vændezt því. at þat hefde giorningur þeirra
 veret. marchus. fris. lyckia meigis og hermaþ box er kapp-
 menn hofdy veret æ skipenv og hannes þafensköck er eiga
 þottezt part j gozenv at þeir fiengv greindvm eyiolfe bonda
 til fullrar eignar fyrir siþ kostnad og omac og lodarkaup.
 hesta læn og manna eþ setta part vr ollu því goze sem æ
 skipenu var at frateknv því goze sem skipenv og skipherr-
 anum til heyrde. Jtem j annare grein bar þratt greind-
 ur eyiolfur bonde þat fram vñ skipabroten at skipherran
 gert mavlen hefde feinget sier þav oll til fullrar eignar j
 suo dan mata at greindur skipherra skyldde bihallda aule og
 miole koste og kotlum. kodlum og byssvm og ollvm skips-
 ens æida. medkendiz opt nefndur eyiolfur bonde þat at
 hann hefde havgvæt mastret fyrir þennan sama skulld at
 skipit var þa rifet og skemt og fvllt med sio því hann þott-
 ezt ecke avdrvvis geta biargad gozenv og skipenv eþ sagd-
 iz því ecke hafa latid virða gozet at þeir komv til þhan
 þriggia natta fra því at skipit var landfast og tocv at sier
 allt gozet og gafv hann kvittan vñ alla abyrgd æ gozenv.

---

1) þ. e. 20. Okt. 2) Svo.

Þvi at suo profdv og fyrir oss komnv. og þess at suo stendur j bok vore j kavpabælke at halldaz skule avll hand-soltv kaup. þav sem halldaz mega at logvm og bok mæler ecke j mote og vottar vita og vid er geinget þui dæmdvm vær fyrr nefnder domsmenn titt nefndan eyiolf bonda gisla-son skyldugan at leida tuo loglig vitne at hvorvm giorninge þeim sem hann hafde giort vid kavpmennena og vid skip-heraþ og hafa leitt ed seinzta fyrir næsta auxararþing. eþ at leiddvm vitvnum dæmdvm vær adur nefnder domsmenn þeirra giorning stodvgan og stadfastan og j allaþ handa mata lauglegan og allaþ þaþ vid og peþinga sem eyiolfur bonde hafde haft af þui sama skipe dæmdvm vær hans æf-enlega eign epter þeirra giorninge. eþ sv sok er þeir gafv honum at hann hefde hogguitt mastret fyrir bord. leizt oss ecke afl hafa þuiat þat var boret og svaret af tueimur skil-visvm vottvm og vnder allra dandemanna vitorde þeirra sem j sveiteþe vorv at skipet var þa allt rifnad og skemt er hann kom til og hafde stædet vñ heillt siofarfall suo aller mattv þurrvm fæte til fara. þotte oss þat honum þa tiltæke-legaz af þui at suo stendur j bokeþe j vogægs kapitvla at landeigande skal vogrek vardveita hverr sem æka æ. eþ sa er æ jordu byr skal allt færa vr flædarmale. þui leizt oss hann þat med avngv mote giort geta nema hann tæke þetta til nads. þvi dæmdvm vær hann þetta riett giort hafa. sv en þridia sok at hann hefði haft peþinga heimilldarlavsa med leynd og ecke til skila halldit. þui dæmdvm vær titt skrifodvm eyiolfe bonda þar fyrir siettareid. vaþ hann eid-eþ þar æ þingenv fyrir syslvmannenvm og oss dömsmonn-um at hann hefde avngva peþinga haft hvorke leynelega nie opinberlega adra eþ þa sem þeir fiengv honum og sitt byte¹⁾ og þeir afenttv honum sialfer. Jtem voru tuo skialleg vitne leidd at huorum giorninge kavpmannanna og skipherr-ans at oss aheyrande domsmonnum þvi dæmdvm vier opt-skrifader domsmenn med fvlv doms atkuæde þeirra giorn-ing og kaupskap staudugan og laugligan og titt skrifadan

1) Það, sem eptir fer af bréfinu, er með öðru og daufara bleki, en sömu hendi.

eyiolf gislason kuittan og akærvlavsan og hans epterkomendur fyrir þyzkvm og ollvín þeirra epterkomendum og hans æfenlega eign allah þah vid jarn og peninga er hann hefer af því skipe haft. og til meire sannenda hier vñ samþyckte þennah vorn dom snæbiorn gislason kongs vmbodsmann og sette sitt jnsigle med uorvm jnsiglum fyrir þetta domsbref skrifad j haga æ bardastrond a sama are. deige sidar eh fyr seiger.

572.

29. Oktober 1520.

í Miklagarði.

GOTTSKALK biskup á Hólum selr Magnúsi Björnssyni jörðina Reyki í Tungusveit fyrir jörðina Miðvík á Svalbarðsströnd, og kvittar biskup um kirkjugóz á Reykjum, en Magnús skal halda Reykjakirkju sæmilega að bókum og öllum skrúða.

Eptir frumriti á skinni, sem Hanson telegrafmaðr léði mér 26. Sept. 1898, en hafði um sumarið keypt af Jóhanni Pétrssyni á Brúnastöðum. Af 5 innsiglum eru 2 heil og 2 brákuð, eitt glatað. — AM. Apogr. 4113 með hendi Jóns bróður Arna „Ex originale“.

Kaup og mældagabref fyrir Reikium j tungu sveit.¹⁾

Þat giörum vier jon flübogason thomas jonsson prestar. Magnus arnason Sæmundur Simonarson og finnur þorvalldzson leikmeñ godum monnum uiturligt med þessu voru opnu brefui at þa lidit uar fra gudz burd. Qd og xx ar j micklagardi j eyiafirdi manvdaginn næstañ fyrir allra heilagra messu vorum vier j hia savm og heyrðum á ord og handaband virduligz herra gottskallz med gudz nad biskups æ holum af einne álfv enn magnusar biörnssonar af annare at suo fyrir skildu at biskupinn selldi fyrnefundum magnúsi biörnssyni jörðina æyki j tungusveit j skagafirdi med aullum þeim gögnum og gædum eignum og jtökum sem greindri jörðu fylger og fylgt hefer at fornu og nýju og

1) Utan á bréfinu stendr og: „Kaupbref fyrir reykium at Biskup gotskalk selur hana magnuse Biorussyne“ (frá at með sömu hendi og falsaði mældaginn).

biskup godskall uard fræmst eigandi at. epter þeim dandi presta dōme sem þar vm (gior) ut uisar. enn hier j mōti gaf opt nefndur magnus biornsson jōrdina midvǫk æ Sualbardzstrōnd er liggur j laufass kirkiu sokn med aullvm þeim gōgnvm og gædum eignum og jtokum sem greindri jōrdu fylger og fylgt hefer at fornvm og nyiv og magnus uard fræmst eigandi at og þar til xiiij hvndrud. med (þeim) skildaga og skilmala at biskupinn gaf kvitt aull þau kirkiu godz sem þar til haufdu ā fallit æ adur nefndri jorðv æykivm enn þratt nefndur magnus skyldi hallda æykiakirkiu at bokum skruda kalek og aullv ærliga. enn ef jordin geingi af magnuse med logum þa skyldi aull kirkiu godzin okuitt enn magnus mega ganga aptur at sinum peningum domlaust. þeim sem hann gaf fyrir greinda jorð reyke. Skyldi huor hallda sinu kaupe til laga og suara lagaþptingu sem log ut uisa. Og til sannenda hier um setium vier fyr skrifader menn uor jnnccigle fyrir þetta jardakaupsbref er skrifat uar j sama stad og dag sem fyr seigir.

Ad. 572.

1.

*Falsmáldagi fyrir Reykjum, dagsettr á Hólum**24. Júní 1521.*

Aptan á frumrit þessa bréfs er ritaðr þessi máldagi Reykjakirkju með hendi frá öndverðri 18. öld, 1730—1740 á að gizka, og að vísu hefir ekki verið búið að skrifa þenna máldaga á bréfið, þegar Jón Magnússon (d. 1738) afskrifaði það fyrir Árna Magnússon (Apogr. 4113), því að máldagans getr hann að eingu, enda er máldagi þessi falsbréf, gerðr án efa til þess að byggja á lögmannsdóm frá 4. Maí 1621, sem líka er falsbréf.

Þezi er máldagi Reikia j tungusueit epter h. Hólakirkiu máldagabók; austur fyrir sig á hun i forna jökulzar farueg og steingarda allt ofań at krossodda; nordur fyrir sig i þann mosavaxna farueg er þar geingr uestr ofań krossodda og lambanez i Sijkit sem afmarkar Borgareij fram at Gratz-hólma rædr sijðań Suartæ merkium ffram jfer Reikiafoss oc hornmel nedań Reikiauelli, Padań ræda ener ellzu og westustu farueger ofań kalfholma Selholma allt til þess zijkit fyrir uestań tijdabacka midaz beint fram i wardań nedań uegiń æ lestamel. Sudur fyrir sig eiga Reiker a holinn fyrir nedań milnutiarnar lækiń mōtz uid wardan a lesta-

mel. síðan beint upp í tvenna líjritta í holltinu, þá fyrir nordan Ólbogarmel í grasi uaxit gardlag er geingr uestr ur hið sidri Reikja Geijl, deilar þá stefna austr ífer steinstada-sand í mosakeldr oc gardzendan nordari nidr a brækunni þá í steingardinn austr uid jokulzdá(!) forna farveg gegnt skeid-melz enda sinnri utan helluberg rettsynez. jðk a hon man-adarheit nautpeningi j Skidastada j jórd. oc gielldfiar rekstr uestr a gil a uor epter Mario Messo firri.

Skrifat at hólum í Hialltadal a jonz Messo Baptiste Mvxxi.

vitna gottskalk med gudz nad holabiskup. pall canuku-broder. jon Hallsson stadarinz Radmadr. Porvaldr fiñsson Briti.¹⁾

Ad. 572.

2.

Falsaðr lögmansdómr um landamerki Reykja, dag-settr á Reykjum 4. Maí 1621, og byggðr á falsaða máldaganum frá 24. Júní 1521.

Eptir frumriti á skinni, sem Hanson telegrafmaðr fékk sumarið 1898 hjá Jóhanni á Brúnastöðum í Skagafirði og léði mér ^{28/} 98. Af 5 innsiglium voru 3 fyrir. Er þetta án efa falsbréf og gert um sama leyti, sem máldaginn frá 24. Júní 1521, og á því falsbréfi byggðr.

Landamerkia Domz bref
anno M D cxxi.²⁾

Þeim göðum monnnum sem þetta Bref sia edur heyra sendum wier epterskrifader menn kvediu Gudz og wora ñl. hallur arnelzsson. Thomas Eyreksson. prestar. magnus Bionsson. Einar andresson. Jon Olafsson. Jon Jonsson. leikmenn. kunnugt giorandi med thessu Opnu brefi. at ar-um epter Gvdz burd Anno M. Dcxxi þann 4 Dag maíj mánadar a Reikium í Tungusueith worum ver til stadar med Halldori lögmanni oc fleirum godum monnum til að skoda forn og nij merki millum Jardanna Reikja Skjda-stada Steinstada og merkigardz epter böñ Jardanna Eigenda Porvallds Jonssonar og Þordysar Magn(ulzdottir til at fyrir-biggja upprisñ tvimæli og Tvistugheit millum hans og hanz Landseta. þar fyrir að giordri Grañskning á tiedra Jarda landamerkium med samburdi wit hin elldstu skiöl er fyrir-funduz a Pergamentum med synum hangandi waxjnnziglum. tok welnefndr lögmadr so felldañ witnisburd af Oddi Arna-

1) Gottskalk biskup dó 1520, og er það eitt nóg til þess að sýna, að máldagi þessi er fals. 2) Utan á bréfinu með samtíða hendi,

syni og Þorhilldi sistr hans sem um Lx ar höfdu wer-
 id æ Steinstodum og Merkigardi. Wilhjalmi Þorgeirssyni.
 Gudmundi Jsleikssyni og Wilborgu Hafæzdóttir sem öll voru
 uppalið æ Skjðastódum og Reikiavöllum öll yfer L ara at
 su væri landeign Reikia og merki umhuerfis at æstað redi
 krossgardar vit Jokulsar farveg forna ein ð landmerkium
 Stapa og Steinstada riettlinis norðr frá ærdhamri annar æ
 landmerk(i)um Reikia og Steinstada 3ie æstr undað arnar-
 bergi 4rði æstr undað skiphöll, 5ti æstur undað krossodda
 aller vit forna aðalfarveg vatnanna að vestað frá undað
 garde þeim er geingr norður milli fornu valla og Skinnþufu.
 að norðað rædr Reikialandi k(e)llda su er geingr vestr fyr-
 ir ofað krossodda og lambanes. ræða þð sijki er afdeila
 Borgareij frá ad farveg utað til vit grætholma. þð rædr
 Svartæ frá ad Reikiafossi. þaðað rædr enn Svartæ frá
 ð mötz vit Reikiavelli. þæ eiga Reikir Selhöllma kálholma
 og Tjðabrecka (!), sem allt i vestasta farveg hefr under
 Reyki leigit beitt og sleigit verid arliga frá ad lestamel.
 Millum Reikia og Steinstada rædr merkium stefna vestað
 yfer ðna af melzhöfðanum upp ð krosshöll fyrir utað og
 nedað minlu (!) Tiörn, þaðað upp i tvenna lyritta (brædr
 kallada af sumum) er standa ð holltinu norðað veginn, þa-
 að upp i Olboga (!) norðað Steinstadavöll, af Ölbogamel (!)
 æstr yfer Steinstadasand i Grænhamra, þaðað mosa kellda
 i nirdri gardzeðnan nidr a breckunni þð i krossgard æstr
 vit forna Jokulzar farveg motz vit skeidmelz enda sidri milli
 Wjðdivalla og hellu. Enn landamerki Reikia vestað frá
 æ Mælifellzðal Rædr kidærgil að norðað Mælfella (!) að
 nedað fremri knuka að frammað (1) Og ð Reikiafiðl upp
 sem wötn at dragaz. lijka ættu Reikir manadar beit fyrir
 sinn navtþening i Skjðastadalandi epter Mario Messo firri.
 Jtem thessi væri landamerki mille Steinstada og Merkigardz.
 ur sijki er geingr ur Svartæ upp i backann æ Einginu og
 uppi stein æ hlöðum æ hölsinum þaðað sionhending æstr j fol-
 allda Gröf þð tekr Steinstadaland vit og allt frá i skurd grasi
 vaxinn nedað under stöpunum og æstr i krossgarda. at svo
 felldum proum (!) teknum bædi skialegum og Eyðfestum.
 Dæmði welnefndr halldör Olafsson logmadr með fullum laga
 urskurdi greind landamerki öbrigðanlig og leiglendingar Þor-
 valdz Jonssonar skilldi ella forbriota sijna abud og rijma af
 Jörðunum og svara honum xv ærum fyrir logleisu og heimsku-
 fulla aseilni. Enn þeirra hussbondi hallda allri landeign

1) Alt framhaldið, sem eptir fer, er ritað aptan á bréfið.

Reikja til akuedinna merkja eptir því sem fyrr vottar og svarit var.

Ok til stadfestu settum vier wor jnnsigli fyrir þetta landamerkia Domz Bref a sama stad deigi sijdar enn upphaflega greiner.

Frumrit þessa bréfs er auðsjáanlega frá fyrra helmingi 18. aldar. Á 1. innsiglinu stendr: *S thomas Ol.*, en því nafni heitir einginn af dómsmönnum; 2. innsiglið skemt og ólæst; 3. innsiglið glatað. Á 4. innsiglinu stendr að vísu: *Jon Ha . . .*, en því nafni heitir heldr einginn af dómsmönnum; 5. innsigli glatað. Gamalt bréf hefir án efa verið skafið upp, þó að skafan sé ekki berleg á skinninu, og notuð gömul innsigli.

573.

15. November 1520.

KJÖRBRÉF Niðaróssklerka, útgefið af Eiríki Walchendorph erkibiskupi í Niðarósi, til handa Ögmundi ábóta Pálssyni til biskupsdóms í Skálholti.

Landsb. 62. 8vo með hendi Grunnavíkur-Jóns „Ur Brefa Bok Biskups Ögmundar.“ — Prentað í Finni Johannæi Hist. Eccl. Isl. IV, 201—202.

Vigslu¹⁾ Bref Biskups Augmundar.

In nomine Domini Amen.

Reverendissimo in Christo patri ac Domino. Domino Erico Valchendorp. Divina providentia Archiepiscopo Nidrosiensi. Nec non sedis Apostolice Legato. capitulum sacro sancte metropolitane Nidrosiensis Ecclesiæ. obedientiam et obsequium præstantissima. cum omni decenti reverentia et honore. Sacris canonibus novimus esse cautum. ne ultra tres menses. justo impedimento cessante. pontifice proprio cathedralis vacet ecclesia. ne lupus rapax pro defectu pastoris gregem invadat Dominicum. aut in suis facultatibus uiduata grave dispendium patiatur. Siquidem pię ac beatę memorie Dominus Stephanus episcopus Skálholtensis ecclesię. Domino Deo maximo sic disponente. xvii.

1) „Substitué: Kiörs“, hdr.

Calendas Novembris Anno Domini M. D. xviii. obiit¹⁾. et exalavit spiritumque tenues emisit in auras. corpus quoque ejus. celebratis prius ceremoniis sepulcralibus. quam(!) pie quam reverenter. ut decuit. ecclesiastice redditum est sepulture. Ideoque emersuris in hoc periculis animarum et ecclesiarum. ut tenemur. volentes providere. et ne ipsa ecclesia Skalholtensis viduitatis sue incommoda diutius deploraret. fuit a presentibus protunc canonicis ecclesie Nidrosiensis. ad quos de jure et prescripta consuetudine spectat huiusmodi electio et dies ut puta quintus decimus mensis Novembris cum continuatione sequentium concorditer assignatus ad electionem futuri pontificis. ipsius vacantis Skalholtensis ecclesie pastores. celebrandam Anno a Christo nato M^o. D.^o xx.^o citatis autem interim absentibus ad capitulum nostrum Nidrosiense vocatis pariter et rogatis. citiorisque reditus admonitis omnibus. qui huic negotio pene salutari debuerunt. voluerunt. et commode in termino prefixo interesse potuerunt. Et deliberatione itaque habita per quam formam esset in electionis negotio procedendum. placuit nobis omnibus et singulis per formam scrutinii eidem ecclesie providere. unde tres de nostro collegio fide dignos. Dominum Othleuum. Johannem Reff²⁾ in utroque jure Bachalarium. canonicos nostros concorditer duximus assumendos. dantes eis unanimiter plenam potestatem ut secro et sigillatim vota sua et nostra diligenter requirerent. et in scriptis redacta publicarent. Scrutatores autem ipsam potestatem sibi traditam acceptantes. et ad imum angulum nostri capituli se recipientes. secreto et diligenter inquisiverunt vota singulorum. sicut nobis post modum retulerunt. primo ad invicem vota sua et nostra post modum pro ut a nobis et in mandatis habuerunt. documentum ipsum in scriptis redactum more communi . . . . .³⁾

1) þ e. 16. Okt. 1518, og mun það órekandi, en það er laugar-
dagrinn fyrsti í vetri. Biskupasögur II, 237 segja, að Stephán bisk-
up hafi dáið þriðjudaginn fyrstan í vetri, sem er 19. Okt. 1518.

2) „NB tertius desideratur“, hdr. 3) „reliqua desunt“, hdr.

574.

20. November 1520.

í Niðarósi.

BREF Eiríks Walchendorphs til Andrésar biskups í Björgvin, Höskuldar biskups í Stafangri og Magnúsar biskups í Hamri, að þeir skuli koma saman í Björgvin og vígja bróður Ögmund ábóta í Viðey biskupsvígslu til Skálholts og gefa út vígslubríf honum til handa.

Landsbókasafn 62, 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur Brefa Bok Biskups Ögmundar“. — Prentað í Finni Johannæi Hist. Eccl. Isl. IV, 203—206.

Ericus Dei gratia Archiepiscopus Nidrosiensis et Apostolice sedis Legatus, venerabilibus et reverendis in Christo patribus et Dominis, Domino Andoro Dei gratia episcopo Bergensi, Hosculdo Stafangrensi, Magno Hamarensi, eadem divina gratia episcopis, dilectissimis fratribus nostris, salutem, reverentiam et honorem, Charissimi fratres, hisce jam proximis diebus ad nos ex Islandia venerabilem Dominum Avgmundum Pauli, ad monasterium Videy Abbatem, huc appulisse, commendatias totius cleri Skálholtensis Dyocesis, decessum boni pastoris et patris sui, et ipsius Dyocesis viduitatem et orbitatem deplangentis, serum apportantem, vobis significamus: in quibus suis literis ipsi Domino Avgmundo humanitatis et virtutum Testimonium, qvale vir bonus semper aspiraret, attribuunt, et eum sibi in pastorem et episcopum, et in Domini Stephani, bonæ recordationis, ibidem immediate episcopi, successorem dari et constitui, nobis et venerabili dilectoque capitulo nostro quam humillime supplicant, id ipsum venerabilis et reverendus frater noster Dominus Gottschalcus ibidem episcopus, suis literis, nobis et super hoc allatis, non solum rogat, verum etiam eum idoneum predicans constantissime exhortatur, Quibus permensis et consideratis etiam ipsius ecclesiæ et cathedralis sedis viduitate deliberata, canonici dilecti filii nostri et capitulum nostrum, ad quod ex Apostolico privilegio et inveterata consuetudine, legitima quoque præscriptione Skálholtensis episcopi spectat electio, eum, tanquam idoneum, maturum, et ad utramque administrationem, spiritualem ac

temporalem. providum satis et circumspectum. post invocationem divinam. observato in omnibus juris ordine. in Skalotensis ecclesiæ episcopum. et illic depascentis gregis Dominici pastorem elegerunt. eumque sic canonice et rite electum et electionem ipsam nobis presentarunt. rogantes obnixæ. ut et nos. tum ob divina merita assequenda. cum ob imminetia varia pericula propulsanda. hanc electionem. sic rite. sicque canonice celebratam. et approbare. et confirmare. ratamque in omnibus habere dignaremur. Nos igitur perpendentes longam ipsius Skalholtensis ecclesiæ viduitatem. et ipsarum cathedralium præsertim ecclesiarum orbitates ut plurimum esse dispendiosas et in primis cavendas. cum ex hoc in spiritualibus et temporalibus intolerabilia multoties dispendia lugent se incurrisse. Sed quia inaccessibilis hoc tempore nos disjungit distantia. quæ et cum maxima importunitate nos prohibet in unum consultandi et decernandi gratia personaliter convenire. et quia illustrissimus princeps. Dominus et rex noster gratiosissimus. extra hoc regnum regalibus et regia prudentia dignis nunc implicatur negotiis. ideo secundum scriptam exhortationem et petitionem nobilis viri magistri Johannis Mule. quem idem Serenissimus rex noster in talibus et similibus emergentibus negotiis constituerat in his regionis partibus obtemperandum et fecerat aut oratum precationem et astrictionem super homagium et obsequium regni. Eidem Serenissimo Domino regi nostro et Norvegio regno prestandum. a prefato Domino Amundo exegimus et solempniter accepimus. et eam in scriptis redactam sigilli sui appensione communivit. Et super hoc in nomine sancte et individue Trinitatis. electionem ipsam sic rite factam et nobis humiliter præsentatam. privilegio Apostolico et autoritate metropolitana approbavimus confirma(vi)mus. et per præsentem approbamus et confirmamus. ratamque et firmam in omnibus. et per omnia eam habituri. Eidemque Domino Amundo predicto electo. et ob suorum exigentiam meritorum ad sacram Skalholtensem ecclesiam confirmato. ut plenius eiusdem fluctuate ecclesie indemnitali consulere-mus. juxta canonicam dispositionem. plenariam potestatem.

jurisdictionem atque administrationem. generalem et specialem. in temporalibus et spiritualibus. ut pretacte Skalholtensis ecclesie pastori legitimo congruit. commisimus et committimus. eumque illi perficimus. tanquam episcopum et idoneum congruumque pastorem. admonentes pariter et exhortantes. ut jugum Domini. suis impositum humeris. prompta devotione suscipiens et reverenter. sic se in ejusdem ecclesie cura gerere studeat sollicite. fideliter et prudenter quod ecclesia ipsa desiderato sponso gubernatori provideo et administratori fructuoso gaudeat se commissam. ipse que præter æterne retributionis optatum gaudium et cælorum premium æternum. favorem nostrum omniumque sibi commissorum gratiam et benedictionem. et perpetuam Christifidelium laudem exinde uberius conciliare capescere et assequi mereatur. Qvapropter universis et singulis Skalholtensis Dyocesis inhabitatoribus clericis et laicis omnibus sub virtute sancte obedientie districte precipimus et precipiendo mandamus. qvatenus eidem Domino Amundo electo et confirmato subsint. et legitime obtemperent. nihil honori aut juri eius derogantes. sed eam. quam vero præsuli suo debent. reverentiam studeant eidem sollicite exhibere. nec cuipiam alii præter eum aut ejus assensum. de juribus episcopalibus redditibus. seu de quibuscunque proventibus. pertinentiis fructibus et emolumentis. prædictæ Dyocesi atinentibus. rationem et computationem deinceps reddere presumant. Postremo. reverendi patres. qvia. ut diximus. longe dolenter recensentes ipsam eandem Skalholtensem ecclesiam proprio ac singulari defensore iam ferme ad biennium fuisse orbatam ac pastoralis vel uti optimo suo presidio destitutam. idcirco requisito. et consulto capitulo nobis dilecto necessarium et oportunum duximus. ut eidem Domino electo et confirmato munus consecrationis circiter carnis privium proximum. nec tardius. Bergis impertiatur. ut tanto securius et facilius ordinatis et compositis rebus suis. possit bona hora et mitiori tempore Jslandiam versus iterato navigio feliciter divertere. et ne vel propter consecrationis suæ dilationem. contra spem. omnemque voluntatem suam sicut et contra nostram. adhuc

absessio sua ultra futurum annum, qvōd Dominus nollet. retardaretur. qvę prorogatio in maximum ecclesię divergeret detrimentum. et sicut sciverites (!) omnes. nec nos contra id concretum glaciale et hyemale tempus obniti tantum sufficimus. ut vel navigio posse Bergis devenire speramus. Qvare vobis. charissimis fratribus nostris. episcopis prænominatis. qvam benigne supplicamus. injungimus et demandamus. et in personas vestras auctoritate qua fungimur metropolitana. plenariam potestatem hac vice transferentes. imploramus. qvatenus in eundem Dominum Amundum electum et confirmatum consentientes. et ad prefixum terminum Bergis existentes et convenientes. omnes simul tres eum consecrare et episcopum facere. eo qvo decet modo. reverenter solempniter et devote accuretis deinde literas consecrationis suę. sigillorum vestrorum robore defensatas. eidem conferre et elargiri dignabimini. maximopere flagitamus. qvos labores vestros et importunitates clementissimus Deus. beatus Olavus et sanctus Thorlacus latius resarcient et re-compensabunt.

Datum in curia nostra Archiepiscopali Nidrosiensi ad xij. Calendas Decembris¹⁾. Anno ab incarnatione Dominica millesimo qvingentesimo vigesimo sub nostro secreto pręsentibus infra appenso.

575.

29. November 1520. í Þrándhelmi.

EIRÍKR Walchendorph erkibiskup í Niðarósi staðfestir og samþykkir páfabréf og konungsbréf um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur, og börn þeirra skilgetin og arfgeing.

AM. Apogr. 742, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“, sem var á kálfskinni. — AM. Fasc. LXXII, 2 A, 7, transskr. á skinni frá c. 1528. Hér er fylgt afskrípt Jóns með hliðsjón af transskriptinu.

1) „Septembris extat, sed absqve dubio legendum Decembris“, hdr.

Wij Erich med guds nade Erchebiscop vdi Trondhem och paffuelige Sædis Legathæ giør witterlicht for alle med thette wort obne breff ath wii haffue nu offuerseeth eeth vor helligstæ faders paffuens fuldmectig penitentiarij breff lydendis ath hand aff besunderlige befaling och nade paa vor helligste fader paffwens vegne haffer dispenseret ath Torleffue biørnsuni¹⁾ och jngwelde helgedatter som ære skuld²⁾ vdi begge fierde lid. motte aaye hver anen vdi thet hellige echteskab och huess barn the afflede till hobe skulle være echte och rette och vdi alle mode beqvemmæ till arff och anen deell ligher wedz som the ej wore afflede vdi frendsemespill j huilke breff som ær rettelighen och skelligen vdgiffnæ. och ey alenisthe vdgiffued till jsland men hiid till Norig Danmark Tysland och anen stedz j Christendommen hvor som behoff giøris och lyde j alle made som thette giør. thiū stadfeste och sambytte wij thet vdi alle sine Ord och articulis som thet jneholler. Thesligis haffue wij och seeth høgborne fursther konnigh Christierns og konnigh hanss huess siele gud nade. stadfestelse breff liidendis ath forne theris barn skulle mue gaa till arff som andre echtæ barn. thiū raade wii hver god mand ther ej emod ath sige. hwo thet giøre vele kunne komme ther i skade foræ. Till sanighen her om haffue wij ladet henge wort indsegle for neden thette wort obne breff som giffued er vdi Trondem sancte anders apostoli affthen aar et cetera m d vigesimo.

576.

29. November 1520.

í Björgvin.

ERÍKR Walchendorph erkibiskup í Niðarósi staðfestir og samþykkir dóma og úrskurði Stepháns biskups í Skálholti, góðrar minningar, að Vatnsfjörður skuli fullkomlega vera staður (beneficium) eptirleiðis og æ upp héðan.

A.

AM, Apogr. 906 með hendi Árna Magnússonar „Ex origin. Vatz-

1) biornson LXXII, 2. 2) skylld LXXII, 2.

fiordensi accuraté⁴. Var frumrit þessa bréfs læst saman við úrskurð Gauta erkibiskups frá 7. Okt. 1507.

Wij Erich met gudz nade Erchebiscopp vti Trondem och paffuelige sædis legathæ giøre witttherligt met thette wort obne breff ath wij haffue seeth och hørdt en wor kiere metbroders Biscop Stephans i Schalholt huess siell gud nade Dom och sententz vnder mange andre dannemendz prestmendz indzeglæ liidendis ath Wadzfierdæ kirkæ i Jsefierdæ skall her effther till ewig tijd aff god ræt och skæll kalles och bliffue beneficium och skall være vdi Biscoppens till Schalholtz kirke macht och forleningh. Thessligiste haffwe wij och seet vor kiere forfaders Erchebiscop Gautes huess siell och gud nade stadfestelsæ breff om forscreffne dom och sentenciæ. Thi haffue wij och nw stadfested och fuldburdet och met thette vort obne breff stadfeste och fuldburde forne dom och breffue vdi alle theris ord och articulis som the inne haldæ. Och forbyude och affraade alle ehwo the helst ære eller wære kvnnæ forne Scalholts kirkæ oc sæde paa forne beneficium Wadzfierde kirkæ ath hindre eller hindre lade platssæ qwellie møde vmagæ eller i noghre made wforrettæ swo frampt the wille ey lide then hellige kirkens neffst och forfylningh ther foræ. Datum in residen-
cia nostra Archiepiscopali Nidrosiensi Vigilia beati Andree apostoli anno m d xx.^o Sub nostro sigillo presentibus appenso.

B.

AM. Apogr. 933, eptir kopiukveri Vatnsfjarðarkirkju. Prentað í Kirkjustögu Finns biskups II, 351—352, með latneskri þýðingu.

Vii eræk med guds nad erkebiskup i Prandheim og pafalegs sætiss legatus. Giorum kvnnigt avllum þeim sem þetta vort bref sia edur heyra ad vii havfum sied og yfer lesit og giorla skodad vegna vors virdvligs brodvrs herra steffans med gvds nad biskups j skalholtli hvers sal gud nade. Dom og vrskvrd yfer vatziardar kirkiv j isafirde fram sagdan og vpplesin styrktan og stavdvgan giordan med samþycke brefum og insiglvn margra kennemanna þess sama biskupsdæmis j hverivm domi edur vrskvrde þeir havdv a-

lyktarord gefit. kirkivnar lavgum smasmvgliga adur vnder-skodvdm þessa sammv vatziardarkirkiv vera og eiga at blifa fvllmekvtgt beneficium æfenliga hier epter. Samvleid-is havfvn vii og sied og yferlesit vors forfadvurs erkibisk-ups gavtonis hvers sal og gvd nade stadfestingarbreff vm fyrrsagda doma og vrskvrda. og j gvds nafne stadfestum vier styrkium og stavdvgt giorvm med þetta vort breff fyr nefnda giorninga doma og vrskvrda vt j avllvm þeim ord-vm og articulis sem þeir innehallda med ravksemd havfvd-domkirkivnar j nidarose og opt nefnda vatziardar kirkiv eiga at vera og blifa æfinligt beneficium og vnder valde og veislv skalholtz biskups firirbiodande avllvm og sier-hverivm hier i mote at giora eda tala eda j nockvrn mata at hindra so framt sem hann vill fordazt stridv og alavgur af heilagre kirkiv. Datvm in recidencia nostra archiepisco-pali nidrociencis (!). Vigilia beati andree apostoli anno do-mini. M. D. xx. Sub nostris sigillis presentibus appencis.

577.

21. December 1520.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

Eptir frumtransskriptinu á skinni i Landsskjalasafni. — Prentað i Tímariti Jóns Pétssonar IV, 65–66. — AM. Apogr. 4112.

Þat giorum uier jon arason. petur palsson prestar. grim-ur jonsson. Rafn brandzson leikmenn godvm monnum kvnn-igt med þessv vorv opnv breffe. at vier hofum sied og yfer-leset dandi presta dom med heilvm og oskoddvm jnciglvn suo latandi ord epter ord sem hier seigir.

[Hér kemr dómr Gottskálks bisups um kirkjufén á Reykjum i Tungusveit 19. Júní 1519; Nr. 530].

Og til sannenda hier vm setivm vier fyr skrifader prest-ar og leikmenn vor jncigle fyrir þetta transkriptarbreff er skrifat uar á holum j hialltadal æ sialfua thomasmessu postula vm ueturinn. arum epter gudz burd M d og xx.

578.

22. December 1520.

á Hólum.

HELGI ábóti á Þingeyrum og átta klerkar aðrir samþykkja Pétur prest Pálsson forstjóra Hóladómkirkju til næstu presta-stefnu eftir Gottskalk biskup andaðan til jafns við Jón prest Arason, er Einár ábóti á Munkaþverá og Nikulás prior á Möðruvöllum höfðu, ásamt fleirum klerkum fyrir norðan Öxnadalshéiði, samþykkt.

AM. Fasc. XLIV, 19 frumrit á skinni. Öll (9) innsiglin eru dottin frá. — AM Apogr. 3442. — AM. Apogr. 3886 með hendi Páls Hákonarsonar, að því er virðist, eftir öðru frumriti, sem nú innsigli höfðu verið fyrir „accurate collatum“.

Biskup Jon Arason settur forsionarmadur
Hoola domkirkju.¹⁾

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Broder helge med guds nad abóte a þyngeyrum. olafur jonson Radzmann heilagrar hola kirkju. tumas eirekson kirkivprestur samastadar. þorsteinn jonson beneficiatus a hoskullstodum. nichulas vilialmsson beneficiatus a mælufelle.²⁾ tumas jonson. þorsteinn gunnason. þorgils sýgurdzson ok marteinn sueinsson prestar holabiskupsdæmis kuediu guds og sífna kunnigt giorande at fyrir þann stora skada sem heilug holladomkirkia hefer feingit i frafalle sins forstiora virduligs herra ok andalegx faudurs biskups Godskallz godrar minningar. gud hans sal nade. komvm vier saman epttar vorre s(k)ylldv heima a hólum i hialltadal i festo sancti tome apostoli³⁾ til radz ok samtals vm heilagrar kirkju for-sio⁴⁾ ok regeran huersu fara skyllde. tiedizt þar fyrir oss bref med jnciglum verdugra herra Brodur einars med guds nad abota a mvkapvera⁵⁾ og brodur nichulas med samre nad priors a modruvöllum ok fleire annara ærlegra dande presta fyrir nordan auxnadalsheide suo hliodande a millum annara [orda greina⁶⁾ ok atkuæda at þessir fyrsagder pre-latar ok prestar hefde samþykkt fyrir sinn partt ærlegan mann sira jon arason prest holabiskupsdæmis til ad hafa

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Svo. 3) p. e. 21. Dec. 4) Svo einnig 3886. 5) munkapuerá 3886. 6) [greina. orða 3886.

yfersion ok forsia hald ok medgiord a domkirkiunne ok hennar peningum faustum ok lausum et cetera. Þu j guds nafne amen. samþyckttum vier fyr skrifader kiennemenn þesse saumv bref med aullum sínvm greinvvm ok articulis. þar med samþyckelegasetiande af vorre alfv ærlega personv sira petur palsson prest holabiskupsdæmis til at hafa sama vmbod rad ok regeran yfer heilagre holakirkiu og ollu hennar godze faustu ok lausu sem fyrr seiger vm sira jon at ollu bader samradande jafnmektuger ok mynduger j ollum greinvvm heilagrar hola kirkio vegna til næsto prestastefnv sem halldin verður j holabiskupsdæme. jtem syndizt oss laugligt ok radligt at holakirkiv radzmador ok adrir stadarens vmbodsmenn hielde huor síjnv starfe ok vmbode j fyrsagdan tíjma kirkianne ad skadlausu. Ok til saninda hier vm setivvm vier vor jncigle fyrir þetta bref skrifad a holum j hialltadal jn crastino sancti tome apostoli. anno domini M^o quingentesimo xx^o.

579.

[um 1520].

SKRÁ um eignir kirkjunnar á Hallormsstað í Skógum, þegar sira Einar Arnason tók við.

AM. 263. Fol. bls. 6, skr. 1598. — Mál dagabókin gamla í Biskupsskjalasafni, skr. 1601. — Sira Einar Árnason slepti Hallormsstað 1524, en fæddur var hann 1498.

Hallormsstadur [gamall maldage¹⁾]

Suo mykler peningar a hallormsstad: þa sira Einar Arnason tok vid.

jn primis ix asavdar kvgilldi: oc vorv iij med lombvm. enn vorv viij gelldar j kvgilldi: viij kýr: og vorv. v. ogilldar af þeim: enn lagt var ofan a iij: afgomvl kýr hornbrotten oc ij [afgamallt²⁾] navt: c j veturgomlvvm navtum: jtem kaplar: iij hestar og ij afgamler af þeim: enn adrer afstyrme. enn annar þo ramstadur: og veturgamallt hross.

1) [263. 2) vetra gamallt 268.

allt saman firir cc. jtem ij hross ad avk. annad gilltt enn annad smatt.

Þetta j ofriðv jnnan stoks: ketill ad siettv skiolv vondur miog: hverna¹⁾ albætt: pottur hjtill: vij²⁾ trog vond:³⁾ eitt Birketrog af þeim mathelltt: v. vppgiordar kerolld vond: xl skiolna keralld gamallt⁴⁾: og loggbrotid: oc annad j jordv hjka vondtt: ij kistur⁵⁾: loklausar: og eirn strockur: ærvlaus: kanna hjtel og mvnlaug: og aux: allt saman firir ije. Ad avk var Brandreid: kuern: tialldtautur rifid: sæng ærvlaus: og ij hægingde veik.

580.

[um 1520].

SKRÁ um afhending Múlastaðar (Þingmúla) í Skriðdal, þá er Haldór Einarsson afhenti, en síra Jón Guðmundsson tók við.

A.

AM. 263. bls., skr. 1598. Í gömlu máldegabókinni í Biskups-skjalasafni (D 12), skr. 1601, bl. 135a er að eins ágríp af þessari afhendingarskrá.

Mule [gamall maldage.⁶⁾

Suo mykler peningar vorv med mulastad: þa halldor Einarsson sleppte enn sira jon gudmuvndzson tok vid.

jn primis: v. kyr oc xvj ær oc xx:

[so margar Bækur a kirkian. gradall an communs messvm: de sanctis Bok: fra jonsmesso Baptiste: oc ad Annunciationem beate marię. Aunnur fra Adventv til paska: og de sanctis fra Andress messo. og til Augvtv messo: og erv skoren xv. bloden vr henni til skemdar. þridia helldur fra paskvm og til Adventv: de sanctis og dominicur: oc skorenn xij blod j henne til skemdar: og enn gradall med gudzpiollvm og pistlvm: fra Adventv til paska. og annar fra paskvm med gudzspiollum og pis(t)lvm: og til Adventv dominicur: og de sanctis proces-

1) huarnna 268. 2) viij 268. 3) oc 268. 4) sl. 268. 5) ætu-kistur 268. 6) [263.

sionale: og brestur a hann vid endann: Alltarissbok med nockrvn messvm: dauidz psalltare: þessar erv 1x bækur ad tolv: (Enn Oddur Arason¹⁾) miste firir kirkivnne j mula: olafs savgv: og sequentiubok: og kirials Bok: firir mvs: enn hinar ij: firir vatne²⁾:

hvn a messoklædi alfær med silkehokle: og önnur messofot med vondvm serk: [iiij] corporalia med einv husi: ij Alltariss steinar³⁾: ij kalekar og annar vondur: [iij] Alltarisbvnningar: Randadvkur yfer sancte olafe: og enn iij dukar yfer likneskiunvm: kantarakapa vond: glodarker: Baxtur jarn: metaskaler: koparhialmur lytill: skryn: jtem smellter krossar ij: iij trekrossar: olafs likneski: marivskrift Andreslikneski: þollaks likneski. v: kluckur: ij merki: iij songblod: koparkross: ij lektarar: og setustoll.⁴⁾

B.

Eptir máldagabókinni gömlu í Biskupsskjalasafni (D12) bl. 143^b—144^a, skrifaðri 1601.

Mwle.⁴⁾

Suo michlir penijngar vtlucktir med mwla þá halldor einarsson afennte enn sijra jon guðmundson med tok.

Jn prijmis vj ær oc xx. jtem fimm kýr gilldar. jtem iij trog oc eirnn ketill. oc var suñdur j Barminum. jtem iij vppgiordarkerolld. jtem ij tinfot. jtem ij bedir harla voñdir. jtem j hæginde vondt.

Jtem a kirkian jnnañ sig graduale an communismessu-um. jtem de sanctis bok fra jonzmessu bāptiste oc ad annuncijacionem Marie. önnur fra advenntu oc til páska oc de sanctis frá anddresmessu oc thil auguttumessu oc eru skor- iñ fiortan blodiu vr henne til skieñdar. enn pridia helldur frá páskuñ oc til advenntu med de sanctis oc dominicum xij blöð skoriñ vr henni til skieñdar. Jtem gráðdall med pistluñ oc gudspiolluñ frá adv[entu] til pa[ska] oc annar frá páskuñ med gudspiolluñ oc pistluñ fra advenntu med dominicum oc de sanctis. processionale oc brestur vid hann enndann. alltarisbok med nockruñ messuñ oc daujidsalltarj. Þessar bækur eru 1x ad tölu. enn oddur arason miste fyrir

1) Oddr Arason fær Hallormstað 1524. 2) [sl. 268; 3) [sl. 268. 4) [anno domini MD. d.º 5º. 2º.º hefir verið skrifað fyrir ofan þessa skrá hér, en dregið út apr, og mun það ekki eiga hér við.

kirkiunne olafs sogu. sequencijubok. jtem kirialzbok fyrir mus. enn hinar ij fyrir vatni.

messuklæde alfær med silkehøkle. jtem Messofot voñd oc varla messufær. fiorer corporðlar j einu huse. ij alltarissteinar. ij kalekar oc annar voñdur. þriðr alltarisbunijngar. rañdadukur. dukur yfir sancto olafo oc enn ij dukar yfir l(ikneskiunum). kañtarakðpa voñd. glodarker. baksturjarñ. metaskalir. koparhialmur lytil(l). skrijn. ij smelltir krossar. þriðr trekrossar. olafs l(ikneski). mariuskript. anndress likneski. þollackz lijneski. magnus likneski. nichulas likneski oc enn mariuskript. jtem katrijngar likneski. v. kluckur. ij. merke. ij. sngngblød. koparkross eirñ. ij. legtarar. Eirñ setustoll.

var stadurinn giordur fyrir xc. enn kirkian fyrir halft hid þridia huñdrad.

581.

7. Janúar 1521.

í Þrándheimí.

TRANSSKRIFTABRÉF.

AM. Apogr. 743 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex transscripto“, sem var „á pergament“, hreint og hvítt. Skrifften jll aflestrar. og þarf adgætslu ad lesa ríetti“.

Bekiendis vii Eric Jonsson prest oc Erchidecken j Trondem oc knut persson prest oc cannick ther samestedz at vii sage en dom med hejlum oc oskaddum hangandi Jndsiglle so hlydendis ord effter ord som her effter star skriffet.

[Hér kemr dómr Andrésar biskups í Ósló um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur frá 8. Okt. 1520, Nr. 569].

Oc till thess yttermer vitnesbyrd om sanige her om haffuer forne wærduge fader þerr Amund¹⁾ tilbedet oss at hengæ wore Jndsegell nedhen for thette breff som skreffuit vor i Trondem monedagen nest effter [sanctorum trium regum²⁾] dag anno domini mdxxi.

1) Þ. e. Ögmundur biskup. 2) [Þetta kveðst Jón Magnússon ekki hafa getað lesið með vissu, en sýndist þar standa „storum tri regu“.

582.

30. Janúar 1521.

á Mýrum.

VITNISBURÐARBREÐ, að Grímr Aronsson og Halla Þorsteinsdóttir lögðu Þorsteini heitnum Sveinssyni, föður Höllu, aptr jörðina Grafargil í Valþjófsdal, er Þorsteinn hafði ánafnað Höllu, en Þorsteinn var nú þess vís orðinn, að Grímr hafði legið Höllu án hans ráðs og vilja.

AM. Fasc. XLV, 10, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. Er með sömu hendi og bréf frá 18. Febr. 1521 um sama efni (AM. Fasc. XLV, 9).

Vitnisburður að grímur aronsson lagdi aptur
jörðina grafargil.¹⁾ ●

Þat giore ec jon þosteinnsson godum monnum kunnigt met þessv minv opnu brefi. at ec metkennunz at ec var við staddr j hiardardal hinum meira j dyrafirdi nær verandi morgvm godum monnum bædi leikum og lærdum. þeim laga giorningi er fram for j millum þorsteins heitins sveinsonar faudr mins sem gud hans sal nadi. og grims arasonar og haullv þosteinsdottir systr minar. at greinder menn grímr og halla laugdv aptr þa savnv iord grafargil er ligger j valþiofsdal j kirkivbols kirkiusokn. adr greindum þosteini sveinssyni til laugligrar attektar og fullkominnar eignar sem hann hafdi adr att og anam(n)at haullu dottur sinni fyrir þa sauk at opt greindr þosteinn var þa viss ordinn at þratt skrifadr grímr aronsson hafdi legit titt nefnda haullu dottur hans fyrir vtan allan²⁾ hans rad og vilia og vitord adr enn þeirra hionaband skyldi fvllgioraz grims og haullu. þui þotti nefndum þosteini allur þeirra skilmali rofinn og onytur og ecki halldaz eiga við greinda menn grim og haullu. huorcki vm fiegiafer ne annan skilmala. geck greindr grímr og nefnd halla viliug fyrir utan allar þreyingingar at þessvm sattmala og apturlagi vm greinda iord grafargil við nefndan þostein sveinsson. vissa ec fyrir full sannindi og fleiri goder menn adrer at minn fader þosteinn bygdi þessa saumu iord grafargil og landskyllt af tok an allrar klaugunar badi af grími aronssyni og aullum audrum og tiundadi til þess að greindr þosteinn selldi greinda iord grafar-

1) Utan á bréfinu með hendi frá e. 1600. 2) Svo.

gil og tungv halldori heitnum hakonarsyni fyrir eyri j aun-
undarfirdi. var þessi adr skrifadr giorningur nefndra manna
grims og þosteins gior med brefi og jnsiglum godra manna
badi lædra og leik(r)a vm greint apturlag á titt greindri
iordv grafargili. lysti og sira grimr heitinn þosteinsson brod-
er minn sem gud hans sal nadi þui fyrir mier at þetta
sama giorningsbref lægi hia sier j sinvm brefvvm vm greint
apturlag grims og haullu (æ) nefndri iordu grafargili. Og
til sanninda hier vm setta ec mitt jnsigli fyrir þetta bref
skrifat á myrum j dyrafirdi. midvikvdaginn næsta fyrir fes-
tvm brigidi virginis. arum epter gudz burd. M. d. xx. og eit tar.

583.

6. Febrúar 1521. á Sævarlandi.

VITNISBURÐR um kaup á jörðunni Brú á Jökulsdal og parti
úr Sólheimum í Mýrdal.

AM. Fasc. XLV, 7, frumrit á skinni frá síra Skúla Þorlákssyni,
og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 4416.

Þat giori ek jon eýolfsson godvm monnum kunnigt
med þessu minu opnu brefi at ec uar hia staddr j hoffelli
hornafirdi. er þeir sæmundr jonsson ok sigmundr guðmundz-
son¹⁾ keyptu jordunvm bru j jökulsdal ok solheima parti
med handabandi. suo ok samþykta holmfridr biarnadotter
þetta jardakavp med handabandi. Ok til sanenda hier um
setta ec mitt jnsigle fyrir þetta bref er skrifat var æ sæu-
arlandi j pistilsfirdi æ midvikudagen næsta epter kýndil-
Messo. þa lidit var fra guðs¹⁾ burd. M. d. xx ok. i. ár.

584.

15. Febrúar 1521. í Hamborg.

BRÉF borgmeistara og ráðsmanna í Hamborg um sætt og
sama þeirra Týls Þétrssonar og Hannesar Eggertssonar á Al-
þingi á Íslandi 29. Júní 1520 um misgreiningar ýmsar þeirra
á milli, svo og um gripdeildir Ara Andréssonar. En sætt
þessi varð fyrir milligaungu tveggja skipherra Hinriks Horne-

1) Svo (med ð-i).

manns og Hinriks Vagets, er unnu nú að því bókareið, að sættin hefði fram farið á þá leið, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XLV, 2, frumrit bréfsins á skinni, og er innsigli Hamborgar fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 1933 með hendi Hans Beckers og leiðrétt af Árna Magnússyni. Sbr. Nr. 617—618.

Styrckingar breff þeirra hamborgar herra er þeir hafa vtgefid minum saluga fodr Hannes eggertssyni og fylgir hier med sæ reikningr sem þar wppa hliodar hueria peninga til pietursson greipp a
bessastodumm.¹⁾

Allen vnde enem jūwelcken beszundern watterleye werdicheyde states edder weszendes dhe sŷn dar dīssze vnsze apene breff vorkameth vnde ertoget warth dhon wij Burgermestere vnde Radtmanne der Stadt Hamborch negest irbedinge vnszes fruntliken denstes vnde grūtes Szo sick dath nach enes juwelcken stathe geboret. witlich vnde apenbar betugende vnde bekennde jn vnde myth dusszem suluen vnszeim vorszeghelden breue. wn dath vor vns erscheneñ sŷn dhe vorsichtigen Schipperñ Hinrick Horneman vnde Hinrich vaget vnze borgere vnde hebben myth vthgestreckeden armen vpperichteden vŷngerñ stauedes edes lyffliken tho den Hilghen szwernde getuget certificeret vnde wargemaket. dath am daghe Petri vnde Pauli apostolorum am neghest verganghen Jare duszent vyffhundert vnde Twynfigesten vppe dem aldynck jn Jsmlandt weren tho szamende erschenen vnde bŷ eyn gewesen dhe Erbarñ Hans Eggerzen eyns vnde Tyle Petersszen ander deylys vnde dhe vorbenom̃ beyden parthe durch myddell vnde frundlike vorhandelingē vorgemelter Hinrick Hornemans vnde Hinrick vgeth dar Jegenwardich mēde auer vnde anne sŷnde. alze gewillekorde schedeszfrunde synt wurden malckander tho enem gantzen klaren ende fruntliken gescheden vnde vordragen jn nabescreeñ wysze Szo dat vorbenom̃ Hans Eggerszen dhosuluest lauede vnde thoszede tho gheuende vnde tho vornogende gedacht Tyle Peterszen Twe vnde negenlich

1) Aptan á bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar.

golden gulden. dar vor dhe gnante Tyle Petersszen hefft weddervme sick vorsecht gelauet vnde vorwillekoret by synen besten eren unde trüwen dath he wolde myth dem flitigesten dar vor weszen vorhandelen vnde vorschaffen dat Are Andresszen scholde alle vnde Iszlike gudere alze he vth synem Hetende vnde beuele Hansze Eggerszen Hedde entfrommedet vnde genamen gedacht Hansze wedder auerantwurden behanden vnde volghen laten dar mede scholden alle gebreke schelinge erringe vnde twysticheyde szo wente her twüsschen gnañ Hansze Eggerszen vnde Tyle Petersszen weeszen gewest vnde sick hebben ieholden gantz vnde alle vordragen gesleten entlich gescheyden vnde bygelecht weszen szodans allenthaluen vast vnde sunder alle geuerde woll tho Holdende Hedden vorscreuen parthe gelaueth vnde sick malcander eyne Handtastinge gedañ vnde wente denne dhe vorbenom beyden Schipperñ tugen duth wo vormyddellst eren lyffliken geschworen eden vor vns apentlick vthgespraken vnde getuget Hebben wy vpp anszokent vorgedacht Hans Eggersszen betrachtet dat dhe rede vnde billicheyt essen wanner dat inen des ersocht vath tuchnyssze der warheytt tho gheuende. Szo vorszekerñ wy enem juwelcken dat enzodans bauenscreuen vor vns geschen is Hebben des tho orkunde vnszer Stadt secret witliken dhon Hanghen benedden ahn dusszen breff. Geschen vnde gegeuen nha Christi vnszes Herñ gebordt duszent vyffhundert dar nha jñ eyn vntewyntigsten Jare am voffteynden daghe des Mantes Februarij.

585.

18. Febrúar 1521.

í Ögrí.

VITNISBURÐ um það, að Grímur Aronsson hefði legið Höllu Þorsteinsdóttur laungu áðr en eiginorð þeirra skyldi fullgerast, og því gerðu foreldrar hennar, Þorsteinn Sveinsson og Bergljót Haldórsdóttir, ónýtan þann skilmála um fégjafir til hennar, er þau höfðu gert, og sér í lagi um jörðina Grafargil í Valþjófsdal.

AM. Fasc. XLV, 9, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá,
— AM. Apogr. 814.

Vitnisburður vīm grafargil.¹⁾

Þat giore ec olafur jonsson godum monnum kunnigt met þessv minu opnu brefi. at eg metkennunz at ec uar heimilissfastur hia halldori heitnum hakonarsyni sem gud hans sal nadi. á kirkivboli j valpiofsdal j þann sama tíð oc grimur aronsson skyldi fá hauvv dottur þosteins heitins sveinssonar og bergliotar halldorsdottir kuinnu hans sier til eiginkuinnu. vissa ec fyrir full sannindi og fleire goder menn adrer at adr greindr grimr aronsson hafði legít fyr nefnda hauvv þosteinsdottur laungv adr enn þeirra eiginord skyldi fullgioraz fyrir vtan aull rad og uilia fyrir greinz þosteins sveinssonar. favdr títt greindrar hauvv og so hennar modr adur skrifadrar bergliotar halldorsdottir. þui þótti títt greindum hionum þosteini og bergliotu rofinn og onytur og aungu halldaz eiga sa skilmali og skilord er greind hion hauvdu adr samþýek ordit vid nefnda menn grim og hauvv vm greint eiginord badi vm fiegiafer og allan annan skilmala sem gior var. sierdeiliss vm þa saumu iord grafargil er skrifud hion þostein og bergliot hauvdu anam(n)-at dottur sinni hauvv ef hun hefði at laugum gipzt epter þeirra radi sem laugmalit bydr. So uissa ec at greindr þosteinn sveinsson hiełtt og hafði landskýłłd vpp bar og sier tivndadi adr greinda iord grafargil j valpiofsdal an allrar klaganar. Vissa ec og fyrir²⁾ full sannindi at sira grimr þosteinsson reid svdr til kirkubols á rassmalanes³⁾. og selldi adr greindum halldori hakonarsyni j laugligu umbodi nefnz þosteins sveinssonar faudr sins grafargil og tvngv er liggia j adr greindum stad ualpiofsdal j aunundarfirdi. nefndum halldori til frials forræðiss og fullkominnar eignar. Hier j mot gaf greindr halldor skrifudum þosteini sveinssyni fimm hundrud og. xx. j iordunni eýri er liggir j aunundarfirdi j hollz kirkju sokn. títt greindum þosteini til fvllkominnar eignar og laugligrar attekta. ath frateknu. c. j skogi er halldor hafði gefit kirkjunni á kirkuboli j ualpiofsdal. For þessi skrifadr giorningr fram greindra manna á millum sira grims

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) á spássíu. 3) Svo.

og halldors j adr greindum stad kirkiuboli á rossmalanesi¹⁾.
 epter þui sem þeirra kaupbref þar vm giort vt visar. Sa
 ec og heyrdá á adr greindr olafur jonsson þenna þeirra
 adr skrifadan giorning halldors og sira grims og marger
 goder menn adrer. Og til sanninda hier um setta eg mitt
 jnsigli fyrir þetta vitnissburdarbref giort j augri j isafirdi
 manudaginn næsta fyrir festum chathedra petri apostoli
 arum epter gudz (burd) .M. d. xx. og eitt aa.

586. 8. eða 9. Marts [1521]. í Björgvín.

SAMNINGR þeirra Ögmundar biskupsefnis í Skálholti og frú
 Vilborgar abbadisar í Munklifi um „grundarleigu“ fyrir garð
 þann í Björgvín, er biskupsefni hafði keypt handa dómkirkju-
 unni í Skálholti af Sveini skrifara Einarssyni fyrir 100 „Be-
 rener gyllini“, með öðru fleira, er bréfið hermir.

Landsbókasafn 62. Svo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur Brefabok
 Biskups Ögmundar“.

Um Skalhólts Domkirkju gard i Norege.

Vier broder Ogmund med guds nad abote af Videy.
 overdugur electus til Skalhólts Domkirkju Biskupsdæmis
 giðrum godum mðnnum kunnugt med þessu voru opnu
 brefe. ad vier hófum under eins ordid vid frú Vilborgu med
 guds náð abbadis i Muklifi. um þá grundarleigu. sem oss
 ber ad svara fyrir þann gard sem Sveinn skrifari Einars-
 son selde oss. og Domkirkjuinni i Skalhólti. sem stendur
 nærst hans gardi ok vors kærasta herra i gudi Erchibisk-
 upsins grund fram ad garpahúsinu. ok upp i gautu. sem
 bref þar um giort útvisar. Skulum vier edur vor umbods-
 madur giallda klaustrinu arlega xxx. skillinga i gagnsam-
 ligum peningum sem geingur i byen. i fiski. vadmåle. reidu-
 giallde. klæde. eða audrum godum peningum sem henni vel
 likkar. og manna á millum går. giðrdum vid þenna giorn-
 ing fyrer ockur ok ockra epterkomendur. vier uppá Dom-

1) Svo hér.

kirkiunnar vegna. enn abbadisin fyrir heilagt klaustur. svo framt sem godum mönnum synist vel halldast meiga með lögum. Her með leyfde fruiñ oss að hafa litin kálgard þar fyrir ofaíñ.

For þessi giorningur fram á Långafostu [*laugardaginn* vel *fostudaginn*¹⁾] næsta fyrir midföstu í munklifis systra parte.

Ok til sanninda her um festum [vier] vort innsigli með klaustursins conventu þinsigli fyrir þetta bref. skrifad í Beren sama stad og ar sem fyrr seger.²⁾

Keypta eg fyrst gardinn af Sveini skrifara fyrir c. Berener gylline. bitalade eg það vel svo honum vel líkjadi. þar til fleck eg hönum. L. gyllini í klæði ok lierepte upp á þær skulldir sem ek átti að gjallda gert ofurland. kaunnu gytara. ok herra Rafald. lofade adurskrifadur Sveinn að setia upp eitt mark. og hafa umbod yfir greindum garde. Enn Domkirkiunnar umbodsmadur skyldi bitala það uppá ny. sem hann forbetrade gardinn. Her [med] feingum vier hönum til meðferdar iate sem mig stod xl gylline. atti hun að vera til taks nær sem Sancte Thorlaks fær³⁾ kiæmi fra Jslande. Sendum vier hönum þá halfstykke klædis. og annad með lerept. ok eina smávod. her uppá hefur hann bitalad. staup uppá. xx. gyllini. gert ofurland x. gyllini. kaunnu gytara oc herra Rafald það ek var skylddugur. ok hann hefur sialfur skrifad. Krökstofu hefur hann upp latid setia. sem eg reikna fyrir xx gyllini. Ongva leigu feingum vier af gardinum á meðan hann hafde umbodid.

587.

27. Marts 1521.

í Flensburg.

TÝLI Pétursson ritar Kristjáni Danakonungi hinum öðrum, að hann hafi með sveini sínum sent tuttugu stykki af því enska klæði til Kaupmannahafnar, sem haldið hafi verið eptir í Hamborg, segist hafa farið til Flensborgar til þessa að finna konung að máli, er sagt hefði verið að mundi koma

1) [Svo hdr., en setruppi yfir „supple“. 2) „at annus deest“, hdr. 3) Svo = far.

til Fjöns eða Sönderborg, en sem hann nú heyrði að væri norðr í Alaborg; hann kvartar yfir því, að Sibbrich (Sigbrit) hafi gefið Fúsa (Vigfúsi) Erlendssyni bréf fyrir hirðstjórn á Íslandi, og rægir Vigfús freklega, og biðr konung ennfremr meðal annara orða að ljá ekki eyru rógburði Hannesar Eggertssonar um sig.

Frumbréfið er í Ríkissjalasafni Dana, Island & Færøe Supl. I, 8, og eptir því er bréfið prentað í *Diplomatarium Flensborgense* II, Kh. 1873, bls. 1047—49. Tyli Pétursson var, eins og menn vita, hirðstjóri á Íslandi 1517—1520 og var heldr róstuþeiginginn. Það litr út fyrir, að hann hafi verið upprunninn frá Flensborg, eða að minsta kosti hefir hann belzt haft þar fastan sama stað. Af því að á Íslandi hefir ekkert komið fram að gagni um æfi Týla fyrir utan Ísland, en er hins vegar ekki ófróðlegt að vita hana nokkru gerr, skal eg í stuttu máli drepa hér á það, sem hans getr í *Frumbréfasafni* Flensborgar, sem skýrir mikið frá braski hans. Árið 1502 er „Tile Peterson“ nefndr sem bróðir í þrenningarsamkundunni (gildinu) í Flensborg (*Dipl. Flensb.* I, 91) og 1505 á „Tile Peterson borger bynnen Flensborch“ í tveim málum við Peter Hansson út af skuldaskiptum, og er Pétri dæmdr tylftareidr í öðru þeirra (*Dipl. Flensb.* II, 9). 2. Febrúar 1511 er „Tiell“ Péturssyni leyft að flytja inn harðneskjur, þúðr og byssur í konungsríkið og taka fyrir húðir, skinn og tólg (*DF.* II, 53). 14. Júlí 1511 kærir Tomys Lorek „Tyl Peterszon“ fyrir skammaryrði, að hann hefði kallað sig ærulausan og fant (*DF.* II, 11). 21. August 1511 býðr Friðrik hertogi fógetum sínum, borgmeisturum og ráðsmönnum borganna að hjálpa Týla til að ná rétti sínum (*DF.* II, 63). 20. Okt. 1511 fær „Tiile Persen“ leyfi til að verzla við veströnd með korn, flesk og því um líkt, og flytja inn humla, salt og klæðnað (*DF.* II, 66). 11. Nóv. 1511 meðkennir „Tiil Person“, að hann skuldi Greger Mikkelssyni í Ripum fimtigi óxna verð (*DF.* II, 70). 1. Dec. 1511 kærir Tomys Lorek „Tyl Peterszen“ enn fyrir skammaryrði og hafi hann nú kallað sig svikara, og fellr Týli á málinu (*DF.* II, 11—12). 21. Júní 1512 endrúnyjar „Tijl Peterszen“, „borger to Flensborg“ skuldajátning sína við Greger Mikkelsson (*DF.* II, 82), og enn apr 10. Sept. sama árs (*DF.* II, 84). 26. Júlí 1512 kærir „Til Peterszen“ Tomys Tap fyrir það, að hann hafi gefið manni þjófsnafn (*DF.* II, 12—13). Enn er þess getið 1512 að „Tyl Petersson“ á í máli við Pétr Hansson, og á Pétr að bæta honum þrjár merkr (*DF.* II, 13), og 1514 er þess getið, að þeir sættast Pétr og „Tyl“ (*DF.* II, 17). En nú hverfr Týli frá Flensborg um hirð, og er þar ekki getið apr fyrri en 26. Dec. 1520, að Greger Mikkelsson gefr Landbjarti (Lambert) Andréssyni umboð til að ná skuld sinni bjá Týla (*DF.* II, 145—46), sem ekki var borguð enn.

Nokkuð af þessum tíma hafði Týli verið á Íslandi og verið þar hirðstjóri. 1521 er Týla getið í Hamborg (DF. II, 22) og 27. Márs er hann í Flensborg og ritar þetta bref. 2. Okt. 1521 er hann enn í Flensborg (DF. II, 943). 22. Janúar 1522 getr hans einnig í Flensborg (DF. II, 152), og 20. Júní 1522 geigr „Tyle Peterson vnam vxore katherine“ inn í preningargildið í Flensborg (DF. I, 80). 4. Apríl 1523 er „Till Petersson“ nefndr borgari í Flensborg (DF. II, 175—76) og 27. Sept. 1523 getr hans enn (DF. II, 180), en eftir það fer að stýltast í því fyrir honum, því að skömmu seinna var hann drepinn af Hannesi Eggertssyni. Týli var fógeti í Bramstad 1517 (All-en: Breve og Aktslykker til Oplysning af Christienn den Andens og Frederik den Førstes Historie. Khavn. 1854 bls. 122).

Deme durchluchtigestenn grodtmechtigestenn hochgebarenn
furstenn vnnd herenn herenn Cristiernn von gots gnadenn
tho Dennemarcken Swedenn Norweghen koninck tho
Sleszwygk oock tho Holstenn hertich Stormarnn vnnde der
Dithmerschenn greue tho Oldenburg vnnde Delmenhorszt
mynem aldergnedigestenn leuenn herenn denstlich
vnnde demodichlikes.¹⁾

Myn ymodighe willighe vorplichtighe troofast tienestæ
szend mhet wor herræ. Nadighe Herre haffuer jeg szend
eders nadæ xx stucker engelszk kleede till Kobinghaffwen
mhet myn swen aff thet kleedhe som stoo till Hamborg og
stander ther en nw xij stucker i gien. hwilke ieg ick kwnde
faa men burgemester war begerindis. ath ieg schulle komme
igien till Hamborg paa Pallemiszondagh tha wille thi for-
lyghæ then sagh. Nw kom myn szon hyem og sagdæ ed-
ers naade wille wære i Fun eller til Sunderborg. haffuer
ieg reyen till Vlenszborg og willæ haff(ue) talet mhet e-
ders nadhæ ganzk giernæ. nu spurdhæ jeg adth eders
naadhe war i Alburg. nw faller meg thyen for korth adt jeg
ickæ kan komme till eders naade forthi thy Jslands schyb
wil affløbæ viij daghe effter pasches som ieg scall szegle
mehet. Nadighe herræ haffuer ieg vornomenn og i sanden
spwrdt thet Sibbrich haffuer giffwen Fuszæ Ellandtsson low-
mandt paa Jslandt szegell og breff paa Jslandt og nw
haffuer han thet festh i gien iiij borgere i Hamborg som
er Hans Kasszenbrock Hans Oppperheyde og Hans Cappten
hwilke er thy sæme som haffuer hyndert og rosteret eders

1) Utanákript.

nades kledhe og giordt meg stor vortreed thi same haffuer seth iij fogeder og vthgiordt til Jsmlandt hwilke schulle regere landeth mhet Fuszæ somme for nordenn og somme vor westen og for ostenn paa landet. Beder jeg giernæ eders naade for gudtschyll og for thet woll eders naade haffuer aff Gudth. ad eders naadæ will vnde meg then deell som eders naade haffuer meg beszegeldt forti jeg haffuer giordt ther stor vkost og paa og schicket alle myn tyngeste ther effter og wil ieg nest gudtz hielpp gioræ eders naade fulth og alth ther aff som noger gioræ scall. og som ieg haffuer lowet edhers naade og wed eders naade well thet Fusze Ellandtsson er en gammell swghe mandt og kan illæ gioræ eders naade regenschab og formoder meg adth han er eders naade mer en hunderth gulden schulligh aff thenn gammell giell. wil eders nade scriffue meg tha will ieg kraffue hannum them aff. Nadighe herræ beder ieg gie(r)ne eders nade som myn kieræstæ herræ adt eders naade will scriffue till borremestere og raademen i Hamborg. adt thi vnderwisze theres borger og Jslandes faar thet thi int-het beweræ them mhet fogediet paa Jslandt eller gioræ meg noger fortreth eller platz. Og som eders naade haffuer giffuet meg zegell og breff og befalinghe paa then owerscath i Jsmlandt og Ferø som er till hobe xxx lester fysk for hwilke ieg schulde kiobe eders naade hwyth Engelszk for og for alle then deel som ieg scall giffue eders naade aff Jsmlandt som eders naade meg haffuer befalet og will weræ paa eders naade bestæ som effter dagen scall befyndes og som ieg will haffue tagk og wenschub aff myn nadyghe herre og konnyghe Kundhe jeg noget bethyen¹⁾ faa thet schyb mhet jern og kobber som eders naade will haffuæ i Engellandt tha will ieg gioræ myndt beste men ieg fruchter thet scall komme vor sillæ men ieg wil allige well gioræ mynt bestæ thet scall eders naade siellff befyndæ. gud i hymerig giffue synt lucke og beholdenn resze tha hobes meg ieg will beholde en min naadige herræ nest gutz hielpp. Nadighe herræ haffuer ieg spurdt ath Hans Eggerdtsson fuller eders

---

1) = betids.

naadæ og giffuer stor klaghe ower meg kunde ieg weræ till swars mhet hannum. tha schulle eders naade well horæ adth han gior meg stor vloff. Beder ieg eders naade adt i jckæ will hør effter lowenn eller schallicheyt. thet scall icke befynde hooss meg. Kendis thet then almechligeste gudth then jeg eders sundtheyt og regimente ewyndelig befaller. Datum Vlennszborg feria quarta post palmarum anno xxj.

Eders naadhe jdmodge

ock troo tiener

Tyle

persson.

588.

19. Apríl 1521.

í Björgvin.

ANDRÉS biskup í Björgvin, Kristján Pétsson prestur við Postulakirkjuna samastaðar og fjórir ráðsmenn Björgynjar — þar á meðal Guttormr lögmaðr Nikulásson, bróðir Gottskálks biskups — lýsa því, að Ögmundur ábóti í Viðey hafi birt fyrir þeim páfabréf, ásamt fleirum bréfum, um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur, og staðfestu þeir þau.

AM. Apogr. 744 með hendi Jóns Magnússonar, bróður Árna „Ex originali. Brefed er a pergament heillt og hreint. Enn skrifften miög jll aflestrar, nema með ríett godre adgiætne“ (J. M.).

Alle men som thette breff see eller hõra lesa helse wií Ander(s) met gud(s) nad biscop j bergen. mester Cristiern perzon præst at apostola kirke ther samestedz. yren hanszon waar naadughe herris Embitzman paa kungzgaarde. guttorm nielzon Lagman. Jon Ellingzson. peder nielzon Raadmen ther samestedz kerlige met gud oc sancte Olaff kung kungõrendis med thette waart opne breff at aarit effter er gudz burd mdxxj fredagen nest effter sancti magni dagh wm waaren kom for oss oc flere gode men paa proeste-gaarden j bergen reinliffigh man herr Amund abot j Vidðøn i Jsland oc lout lese for oss eit waar helgelste¹⁾ faders

1) Svo.

pauens fulmectig penitentiarij breff liudendis at han aff
 waar helgeste faders pauens wegne haffuer dispenseret met
 Torleff biörnzon oc jnguilda helgedotter som ere skylde
 vthi beggia fierde lid paa beggia sider at the maa byggia
 oc boo samen vthi then helge eckteskap oc hues barn the
 affle skule ware eckte oc rette oc vthi alle maate bequem
 til arff oc annen deel likerviis som the ej waare afflad vthi
 frendsemdespel. Saage wii oc thuenne høgborne fyrstes breff
 kung Christier(n)s oc kung hanses hues siele gud haffue at
 the hafde samtygt og¹⁾ stadfestat waar helgeste faders paa-
 vens breff j alle sine grener oc article thi dömde wij forde
 breff fullkommelighe med mact j alle maate og raade full-
 kommelige at jngen dierffves at rygge eller riuffve them
 saa framt at hant wil ej lide straff og skade ther fore.

war thet breff giortj bergen aar oc dag som føre seier.
 vnder waar secret oc ins(i)gle.

589.

29. Apríl 1521.

á Eyrarlandi.

Dómr sex klerka, út nefndr á prestastefnu af Helga ábóta
 á Þingeyrum, um festing þá, er Jón Hallgrímsson hafði fest
 Helenu Þórarinsdóttur.

AM. Fasc. XLV, 3, frumrit á skinni, og hafa aldrei fyrir það
 komið nema 3 innsigli. — Apogr. 1456.

Kaup og Skipte nokkra manna á nokkrum
 jorðum j Hunavatnsþynge 1521.²⁾

Pathgiorum uier jon finnboqason officialis heilagrar hola-
 kirkiufyrir nordan óxnadalsheidi. gudmundr jonsson. þorsteinn
 jonsson. nichulas uilhialmsson. þorgils gudmundsson og stein-
 grimur bessason prestar holabiskupsdæmis godum monnum
 kunnigt med þessu uoru opnu brefi at þa lidit uar fra gudz burd
 0 d xx og eitt ár manudaginn næsta fyrir festum aposto-
 lorum philippi et iacobi [a eyrarlandi j eyafirdi á almenni-
 ligri prestastefnu³⁾ uorum uær j dom nefnder af uerdugum

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ártal með hendi
 Árna. 3) [á spássiu og vísað inn.

herra abota helga af þingeyrum er þa uar officialis heilagr-
ar holakirkiu fyrir uestan óxnadalsheidi æ at lita skoda og
rannsaka og fullnadardoms atkuædi æ at leggja huert afl
edur fullkomna magt hafa skyldi su festing er jon hall-
grimsson hefdi fest helenu þorarinsdottur. kom þar fram
þorarinn bondi jonsson i lögligu umbodi tumasar sonar
fyrir nefndz jons hallgrimssonar og beiddi og krafði hier
doms æ og uændizt at hann hefdi bref med tueggja manna
jnnsciglum eigils grimssonar og einars þordarsonar so hlyd-
anda at þeir hefdi þar hia verit æ gunnsteinstodum i langa-
dal at jon hallgrimsson festi helenu þorarinsdottur sier til
lögligrar eiginkonu med riettum festingarordum suo sem
kristiñrettur giorer rad fyrir og jon hefdi þa uerit i allan
mata heillr(ar) samuizkv at þeirra skynsemd. sogdu þeir og
hier hia hafa uerit kar prest jonsson huer lyst sagdizt hafa
þeirra hiuskaparkaupi þria sunnudaga. sagdizt og fyrir nefnd-
ur eigill upp yfer hafa uerit þeirra hiuskaparkaupi og fleiri
menn adrer so laungum tima fyrir at lysingar mattu uel
uti uera. Nu saker þess at oss leizt fullkomliga sagdur
hiuskapur og festing i millum greindra manna epter heilagr-
ar kirkiu skipan og bodi samteingdr og gior hafa uerit so
framt sem þorarinn syner adur skrifat bref med innsciglum
fyr nefndra manna so hlydanda sem fyrir seiger. adur nefnd-
um officiali þa hann heim kemur. Þui i gudz nafni amen
at ollu so profudu sem þa uar fyrir oss komit og hier stendr adur
skrifat og sogdu festingarbrefi syndu. Dæmdum uier fyrrskrifad-
er prestar med fullu og logligu doms atkuædi adr skrifada festing
og hiuskaparband sagdra manna jons og helenar lögligt stodugt
og myndugt i allan mata og þeirra son adur nefndan tumas og
onnr þeirra börn at lögum i ætt komin og skilgetin bædi til arfs
og allz heidrs sem eiginkonu barni ber epter lögum.

Samþykkti þenna uorn dom med oss fyrir nefndr offi-
cialis og setti sitt jnnscigli med uorum jnnsciglum fyrir þetta
domsbref skrifat æ þingeyrum i uazdal laugardaginn infra
octauas festi corporis christi¹⁾ a sama ari og fyrir seiger.

---

1) þ. e. 8. Júní.

590.

29. Apríl 1521.

á Eyrarlandi.

TÓLF klerkar nyrðra samþykkja síra Jón Arason ráðsmann og umboðsmann heilagrar Hóla-kirkju í öllum efnum millum Abæjar og Úlfsdalafjalla.

AM. Fasc. XLV, 5, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru 3 fyrir bréfinn, sem er úr skjalasafni Hólastóls. — AM. Apogr. 2932.

Síra Jón Arason Samþiktur Ráðsmadur

Holastadar af broður einari.¹⁾

Þat giorum vier broder einar med gvdz nad aboti æ munkapuera. Broder helgi med samre nad aboti a þingeyrum og officialis holadomkirkiv. Broder niculas med gvdz forsia prior æ maudrvuollum. Jón prestur finbogason officialis holadomkirkiv. tumas eireksson sacristarius greindrar kirkiv. gudmundur jonsson beneficiatus æ uðllum. Jón finnbogason beneficiatus J laufðuse. Þorsteinn jonsson beneficiatus á hauskolldzstöðum. Jón jonsson beneficiatus æ miclabæ. eigill hallzson beneficiatus J savrbæ. Þorbiörn jonsson beneficiatus æ bæisdá. tvmás jonsson beneficiatus J nypvfelli. Godvm monnum kunnigt med þessu vorv opnv brefi at med radi og samþycki prelata og presta holabiskupsdæmis æ almenniligri prestastefnv haufvm vier sett og samþyckt heidurligañ mann síra Jón ararson at uera ráðzmann og vmbodzmann yfer heilagri holadomkirkju og aullum holastadar eignum og peningum fridvm og ofridum med aullum þeim rietti og æntu heidur og verdugheit sem hólastadar ráðzmanne ber at hafa. Skal hann fullkomligt kirkivnnar ualld hafa yfer leikvm og lærðum heima æ domkirkivne og aullum þeim kirkivnnar malefnum sem til kunna at falla millum æbæiar og wlfsdalafjalla. skal hann leysa og penitencias setia þeim sem brotligger verda edvr ordit hafa J saugdu takmarki og eigi er löglic kvittvn æ komen. Skal hann sekta og sækia prof æ taka og yfer dæma kirkivnnar sakfellum og eignazt sialfur avll vi marka mal. enn ef stærre mál kunna til at falla þav skal hann

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld, hinni sömu og venjulega er utan á Hólabréfum.

sækia og giðra domkirkiunne og officialis þar æikningzskap af. enn eignazt halfar aalavgur æ þeim malum sem hann sæker eða sækia lætvr. vmbodsmenn og radzmenn skal hann setia til stadarens vmboda og sva sem hann sier stadnum naudsynligt og hann kann af stad at koma og fullaæ æikningzskap af þeim taka. sueina og pionuztfolk skal hann hallda heima æ stadnum og stadarens vtbvum suo mart sem honum þiker naudsynligt vera stadnum at skadlavsv. Skal hann kampa og skipta stadarens peningum sinna vegna og annara og luka allar lögligar skullder af kirkiunnar godze þær sem hann giorer stadarens vegna eða æ kirkiunnar peninga verða lögliga heimtar. Skal hann frialsliga mega kæra og fyrir sig stefna og dom oofer¹⁾ seigia og æsækia alla þa sem kirkiunnar peninga hafa eður hallda æangliga fyrir henne i langan tima eður nýliga og lata þa alla kirkiunni æiett giora sem hann ma þui við koma eða vm semia med godra manna æadi. vilium vær þat allt hallda sem hann lögliga giorer i þessum kirkiunna vmbodum og þeir allir kuittir fyrir holakirkiu epterkomendum og vmbodsmönnum sem nefndur sira jon kuitta giorer i fyrr saugdv vmbodi. kann þat suo til at koma at fellir kome æ stadarens peninga eða annar vóesligur¹⁾ skadi þa havlldum vier ei æbyrgd æ hann frammar enn hans handvóm og forsomvun kann til at koma epter godra manna dóme. skal hann taka siæn pionuztlavn af stadarens peningum med sialfs sins afending suo mikil sem officialis sýnizt hann uel af halldinn. Skal hann eignazt af hvavlum ef æka kvnnv svo mikid sem gamall vani er til. skal hann allt fyr sagt vmbod hafa svo leingi og þar til virdiligur herra og andaligur fader i gudi herra erchibiskupinn i þrændheimi giorer annat lögligt ææd fyrir. kann þat suo verða at nefndur sira jon fare olögliga med stadarens peninga eða forsoma þa af sinvm uolldvm og vilia meir enn hann hafi borgun fyrir þa vilivm vier þetta fyr sagt vmbod af honum dæma lata i næstu almenniligri prestastefnv er þat sannprofazt. Reikningzskap skal hann giora æiettem officialum holadomkirkiu

---

1) Svo.

æ huerium xii manudum j þeim stad og tima sem þeir og hann vilia til setia medan hann helldur greindv umbodi.

Ogh til sannenda hier vm setium vier fyrr skrifader prelatar og prestar vor jncigle fyrir þetta bref er giort var á eyralandi j eyiafirdi æ almenneligri prestastefnu manvdaginn næsta fyrir krossmessv dag vm vorid. arvm epter gvdz bvrð 00 d xx og eitt ár.

591.

3. Maí 1521.

[í Björgvin].

ÖGMUNDUR biskupsefni að Skálholti ræðr Ólaf skrifara Ásbjarnarson til þriggja ára í þjónustu sína gegn tveggja hundraða kaupi árlega, og gefr hann kvittan af misferlum sínum í Noregi, þeim er dómkirkjan hefði mátt fá útlát af.

Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur Brefabok biskups Ögmundar“. — AM. Apogr. 2780 með hendi Árna Magnússonar.

Um Olaf Skrifara.

Anno Domini M. d. xx^o. 1. inventio Sancte crucis um vored. giordum vier sodden skilmála vid Olaf skrifara. og sagdur Asbiarnarson.

in primis skyldi hans skildagi vera i sama tima. sem hann kom til herra Stephans. godrar minningar. ok þiona oss og Domkirkjuinni i Skálholtti fyrstum i nærstu epterfarandi þriu ár. Enn vier skyldum gefa hönum tvö hundrud i kaup árlega i godum peningum. Her med gefum vier greindan Olaf öldlungis kvittan um allt það honum hafde misunnist i Norege. ok Domkirkian [hafde matt¹⁾] nockurn skada af fð ok peninga utlåt.

Var herra Thormod ok herra Hall þessu nærverande. og marger adrer.

1) 2780; måtte 62.

592.

[Vorð 1521.

í Björgvin].

BREF Ögmundar biskupsefnis að Skálholti til Eiríks Walchendorps erkibiskups í Prándheimi um ferð sína til Danmerkr á fund konungs til þess að fá staðfesting hans á biskupsdómi sínum, er erkibiskup hefir ráðið honum til, og biðr um að geta feingið vigslu, þegar hann komi aptr, ef erindið geingr að óskum við konung.

MSteph. 27. 4to bls. 4, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1720. — Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur BrefaBok Biskups Ögmundar“. — AM. Apogr. 2781 með hendi Árna.

Bref til Erke Biskups.

Sinceram dilectionem cum omni obedientia [ad quævis¹⁾ beneplacita in Domino, cum Salute et cetera.

Audmiukliga þacka eg ydru²⁾ heidurfyllasta herradæme fyrer alla hlute vel til mījn giorda. mǽ jdar nad uirdast að uita. að eg fieck jdar nadis bref. j huorū þier ædløgdud mier að að æisa til Danmark. að fa uors herra nadugasta kongsins samþicke firr enn eg uære uijgdur til Skalhollts domkirkū. Vil eg giarnañ jdrum Radum filgia j ollum hlutum þad eg er mann til. Enn miog kiemur mig³⁾ þessi ferd hagliga. uppa þvi eg. er⁴⁾ fatækur. og fielaus. þar med ollum okendur. Og ef so kann skie. kiære herra. að eg fae mins⁵⁾ herra kongsins hille og samþicke her upp a. þa bið eg audmiukliga jdart Elskuligt faderne⁶⁾ að sia so til med Biskop Ander⁷⁾ að eg mætte fa j Beren munus consecrationis nær eg kiem med Gudz miskun fra Danmark j gen. Þui giarnañ uil eg jduare nad og Prandheims domkirkū vera hollur og trur so leingi eg lifer⁸⁾ þad eg formǽ bædi med ord og werk⁹⁾.

1) [leiðr. AM.; atque vis, afskr. 2) 62; ydur 27. 3) 62 og 2781; mier 27 4) sl 62. 5) 62, 2781; sl. 27. 6) 3781, 62; herradæme 27. 7) *corrige* Andor (AM) 8) 62; life 27. 9) „sine nomine loco et anno; est tamen absque dubio Ögmundi datum in Norvegia (forte Bergis) vernali tempore 1521“ (AM).

593.

[Vorð 1521.].

Í Björgvin.

BREF Ögmundar ábóta og biskupsefnis [ritað ráðsmanninum í Skálholti, síra Helga Jónssyni] um það, að Þrændheimsklerkar hafi kosið sig til biskups í Skálholti, en sem biskupsefni skyldi fara að taka vigslu, kom „einn kompan dragandi út af Danmörk“ frá Kristjáni konungi, að nafni Lafranz Vesteinsson, er vildi verða biskup í Skálholti; sé konungur sér mótfallinn og sé biskupsefni nú ferðbúið á konungsfund; biður hann styrkja Vigfús Erlendsson í konungsráðinu og sínum, og senda sér Þorlákssúðina hið fyrsta með vörum, því hann sé orðinn skuldugr mjög.

MSteph. 27. 4to bls. 5—6, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1720. — Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavikr-Jóns „Ur BretaBók Biskups Ögmundar“.

Sendebref til Íslands [ábóta Augmundar¹⁾].

Salutem in eo qui est fons et origo totius bonitatis.

Kunngiðrum vier þdur kære vin. að vier erum heilbrigðer. sem gud late oss²⁾ slíkt til þdar spyria.

meige þeir uita. að þann tíð j vetur á fustu sem vier komum af Þrændheime til Beren og Þrændheims capitolí hafði mig omakligañ eligerat og vèrdugaste fader j Gude Erchebiskupinn þar uppa confirmerad [fullmegtugan biskup til Skalhollts Domkirkiu³⁾]. og eg skilðe taka Consecrationem i Beren. þa kom einn Compan dragandi út af Danmark frá uorum⁴⁾ nadugasta herra konungenum⁵⁾. sem heit-er herra⁶⁾ Lafrants Vestani og uillde blifja Biskup jfer Scalholltsstifft⁷⁾ og kom til Þrændheims. síjdañ feingum vier bref af Erchebiskupenum. að konungenum⁸⁾ være ecki til frids. að vier [værum⁹⁾] viðgder med mindre enn vier hefðum hans samþicke. þui ried¹⁰⁾ hann óss að reisa ditt¹¹⁾ burt til Danmark. og saker þess að þier og adrer goder menn j Skalhollts Biskupsdæme hafed mig beded þessarar ferðar því vilium vier j hlydni við Gud og heilaga kirkiu

1) [sl. 62. 2) 62. mig 27. 3) [62; sl. 27. 4) vor 62. 5) konungen 62. 6) 62; sl. 27. 7) stíckte 62. 8) kongurinn 62. 9) [62; sl. 27. 10) riede 27. 11) 62; rielt 27.

reijsa nu til Danmark med Guds miskun og uoga mjnu
 lijfe þar uppa ad afueria kirkiunnar skada. þad eg er mann
 til. er mig sagt ad eg sie ganske miog forloginn fyrer mjin-
 um¹⁾ herra kongenum²⁾. huilken þad hefur giørt. þad ueit
 gud og Sancte Thorlacus. Sendi eg mjin bref heim til Dom-
 kirkiunnar. þui bidium (vier) jdur kærliga ad huor stirke
 nu annan uppa þad besta. og bidied fyrer minne saluhialp
 til Guds. Styrked Wigfus Ellendsson lögmann j mjinns herra
 kongsins³⁾ Erindum og sijnum. kann vort folk ad seigia j-
 ur þad margt sem uier kunnum nu ecki ad skrifa uppa
 þennañ her tijd. Bidium vi⁴⁾ jdur kærliga ad skunda Sancte
 Thorlacs⁵⁾ skipe og uoru folke sem snarast afftur til baka
 j sumar a mote oss ad leisa þær⁶⁾ skullder sem vier höfum
 giort uppa þetta hier⁷⁾ skip. Hofum vier til panta uid brigg-
 una⁸⁾ allt þad silfur sem uier höfdum ofortært sem eru
 vegnar 15 merkur. þui bidium vi jdur draga til skipsins
 þad snarasta þier kunnid vadmál og skreid. smior og slat-
 ur so folkid hafe arskost. þui her er ganske hord tijd sem
 Sira Þormodur kann [jdur seigia⁹⁾]. Er skip so best ad þad
 sie brukad so leinge þad uarer.

Giorid alla hlute med råde¹⁰⁾ officialis brodurs vors og
 annars kirkiunnar Ráds þar sem þui ndër¹¹⁾).

594.

[Vorið 1521.

í Björgvin].

BRÆF Ögmundar biskupsefnis til klerka í Skálholtsbiskups-
 dæmi, þar sem hann skýrir þeim frá ferð sinni á konungs-
 fund, er fyrir sér liggi, og segir af sér ábótadæminu í Viðey.

MSteph. 27 4to bls. bls. 6—7, með hendi Benedikts lögmanns
 Þorsteinssonar c. 1720. — Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunna-
 víkr-Jóns „Ur BrefaBok Biskups Ögmundar“.

1) minn 62. 2) konunginn 62. 3) 62; Biskupsins (1) 27. 4) vier
 62. 5) 62; Thorlaco 27. 6) 62; þar 27. 7) b. v. 62. 8) bryggiuna
 62. 9) [sega yður 62. 10) rad 62. 11) „Sine loco et anno, item
 nomine auctoris. Est autem absque dubio Ögmundi hæc Epistola,
 scripta in Norvegia, forte Bergis, tempore vernali 1521. anteqvam in
 Daniam migraret“, 62.

[Annad¹⁾ Sendebref [til Jslands.¹⁾

Frater Augmundus Dei gratia et cetera. Salutem in eo qui est fons et origo totius bonitatis.

Heilsum uj kærliga öllum uorum meðbræðrum j Skalholltsbiskupsdæme Prælatum og Prestum et cetera. Einkanliga abota Narfa ad Helgafelle. Arna brodur vorum ad Pickuabæ. Prior Þoruard ad Skridu. officialibus med Radsmanne j Skalhollte Sira Helga mijnum. bræðrum²⁾ öllum og sierliga modur uorre. og ollum Sancte Thorlaci³⁾ uinum og uorum. Kunngiorum vier jdur kærer viner. ad vier Erum heilbrigder og allur uor Selskapur. sem gud late oss slikt til jdar spiria.

Höfum vier haft [svara reisning⁴⁾ og mykenn kostnad. og uppa ný skulum vier nu⁵⁾ Reijsa til Danmerkur [med guds miskun⁶⁾ effter vors kæra föðurs⁷⁾ j Gude Erkebiskupsins Aujsun. Þui bidium vier jdur alla [kæra vine⁸⁾. ad huor styrke anna til goda heilagrar kirkiu ed besta og fatækx almuga. hillum vier stirkium [og samþyckium⁹⁾ jdur alla og sierhuoria j sijnu starfe fullmegtuga so leingi gud vill ad vier komum til ydar.

Nu saker þess ad vier vitum öleingdar má ecki klaustur vera fyrir uta til hirder rietta til önn stort salar¹⁰⁾ far og skada. ad¹¹⁾ öðrum parte ma Einginn tuo Beneficia ad sier binda. þu j Guds nafne Amen Resignerum vier og uppefum j Guds ualld og jdra forsia heilagt Claustur j Videy. þeirre personu til vallds og formannsstiettar sem jdur synest vidurkuæmelegur til. Aujsun uier og kiosum af uorum parte þar til uorn kæra brodur¹²⁾ Sira Helga Jonsson. sem uier settum þar j uort umbod j sijdst. Kann so skie sem oss skal uel lijka ad annar verdi skjekkadur af andligu valde til Skalhollts domkirkiu. þa uilium vier giarnan piona under hlydne fyrir brodur j greindu Claustre so leinge uier lifum. Og til sanninda et cetera.¹³⁾

1) [sl. 62. 2) bræðrunum 62. 3) Thorlaks 62. 4) [62; snara reisning 27. 5) b. v. hér 62. 6) [sl. hér 62. 7) faður 62. 8) [kærer viner 62. 9) [b. v. 62. 10) salu 62. 11) af 62. 12) 62; föður (!) 27. 13) „Sine loco et anno, est vero hæc epistola absque dubio scripta in Norvegia, forte Bergis, tempore vernali Anno 1521, antequam in Daniam migraret Ogmundus“, 62.

595.

21. Maí 1521.
25. Maíí Lambey.
í Dal undir Eyjaþöllum.

Dómr sex manna, útnefndr af Narfa Erlendssyni fullmektugum umboðsmanni yfir Rangárvallasýslu, um afgreiðslu á peningum þeim, er Salgerðr Snjólfsdóttir hafði næsta ár haft umboð yfir vegna Vigfúsar bónda Erlendssonar bónda síns.

AM, 191. 4to bls. 64—65, bréfabók Jóns skálds Hallssonar, skrifud samtíða á skinn. — AM. Apogr. 5521; er bréfið heilt í afskriftinni, en af fyrri skinnblaðinu er nú ytri helmingurinn týndr síðan daga Árna, því að blaðið hefir í öndverðu verið saumað saman í miðjunni að endilaungu, en saumurinn svo bílað og ytri hluti blaðsins losnað frá og glatazt.

Ollum godum mönnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sendum uier runulfur þorsteinsson. tomas jonsson. jon eireksson. gudni þorarensen. Simeon jonsson og biorn arnorsson Q(uediu) G(udz) og sin.¹⁾ kunnigt giorande að sub anno gracie. anno domini m^o. d.^o uicesimo primo. þriðja dagen j fardagauiku j lambey á þingstað rettum uorum uier j dom nefnder af ærligum manne narfa erlendzsyne huor er þa hafde fullmegtugt umbod yfer rangaruallassylu til að skoda og ransaka og fullnadardom á að leggja huornin husfru salgerdr sniolfsdotter skyllde greiða og afuenda þa peninga sem hon hafde næsta ár umbod yfer haft uegna vigfus bonda erlendzsonar bonda síns.

Nu af þui að oss syndest fodursyster skilgeten næst standa j réttu erfdatale af þeim skylldum mönnum sem til stodu. þui dæmdum vier fyrr greinder domsmenn med fullu doms athkvæde. husfru holmfridi erlendzdottur skilgetna systur adr greindz uigfus erlendzsonar bæde til kallz og konu rettiligan uidtokumann allra þeirra peninga sem hann att hafde og adr greinda husfru salgerde skyllduga henne alla at afuenda þa hon hefde umbod yfer haft og greinda holmfride logligan fiarhaldzman yfer ollu adrgreindu omaga goze og fullmegtugan forsuarsmann suo leinge og þar til sem onnur logligre skipan kemur uppa.

1) þannig.

Ok til sannenda hier um sette adr greindr kongs um-
bodsmaður sitt jnnsigli med uorum fyr skrifadra manna
jnnsiglum firir þetta doms bref huortt skrifat uar j efra dal
under eyfiollum laugardagen j fardagauiku u. sama are
sem fyr seiger.

596.

23. Maí { 1521. } á Hlíðarenda.
19. Júní { } í Gunnarshólti.

HÓLMFRÍÐR Erlendsdóttir og Salgerðr Snjólfsdóttur nefna sex
menin til þess að skoða og dæma, hvað haldast skyldi af
gjöfum þeim, er Vigfús Erlendsson hafði gefið nefndri Sal-
gerði konu sinni.

AM. 191. 4to bls. 37, bréfabók Jóns skálds Hallssonar, rituð sam-
tíða á skinn. — AM. Apogr. 5519.

Ollum godum monnum þeim þetta bref sia edr heyra
senda jon þoruardzson. runolfur posteinson. tumas ionson.
narfi erlendzson. gudni þorareinson ok biorn arnorsson
Q(uædiu) G(udz) og sina kunnegt giorandi þa lidid var fra
guds hvrd. m. d. xx og j ar a hliðarenda j flizhlið fimta-
dagen j fardaga viku vorvín vier til nefnder af holmfrídi
erlendzdóttur (og) hustru salgerdi snjólf(s)dóttur að skoda og
dæma huat haldast skyldi af þeim gjofum er vigfús er-
lendzson logman hafði gefit adr greindre salgerdi kúhv sinne
a brudlupsdeigi huat hvin reiknadi verit hafa. lx. hundrút
j tilgjof ok þar með fiordungsgjöf og hier til kostulegan
kross med feste forgyllt. nv af því at hun hafði þa þar
huorki bref ne skilríki firir þessum gjofum. því dæmdum
vier þetta þeirra mál til næsta oxararþings vnder xii log-
retumanna dom. en saker þeirra forfalla sem a voru um
færleikaleyse at hun komzt ecki til sinna peninga j aust-
fiordu og eige helldr þeir sem henne skildu afgreida dæmd-
um vier henne sæmeligt hald vid fimta man heima á hlið-

arenda fram yfer þing en aller hennar peningar skylldu standa alagalauser þar til at til yrði komizt at afvenda þa epter þingit.

Ok til sannend(a) hier vñ settvñ vier fyrrskrifader menn vor jnsigli fyrer þetta doms bref skrifad j gunars-holtti j aueriahrepp miduikudagin næstan firir jons Þesso baptista æ sama ari sem fyrr seiger.

597.

23. og 24. Maí 1521.

VIRÐINGARGERÐ á öllum peningum kvikum og dauðum, sem börnum Vigfúsar heitins Erlendssonar hafði til erfða fallið eptir hann, en Hólmfriðr Erlendsdóttir systir hans lét virða; svo og um útgreiðslu á skuldum eptir Vigfús.

L

AM. 191. 4to bls. 3—14 og 17—18, sem á að koma inn milli 6. og 7. bls. í skinnbókinni (bréfabók Jóns skálds Hallssonar og Hólmfriðar Erlendsdóttur, rituð samtíða).

Anno domini. M^o. qvingentisimo. vicesimo primo a fimta dagin ok fostvdagin j fardogvñ. voro þesser menn til kallader af hollmfridi erlendzdóttir at skoda ok logliga uird-ing æ at leggja alla þa peninga kuika oc dauda sem born-um uigfus heitins erlenssonar hafdi til erfda fallit epter hann oc Gudrunu pallsdóttur modur sina. og synder voro oc fram lagder af salgerdi sniolfsdóttur. æ hliðarenda j flíozhlid oc suo j teigi. jtem jon þoruardson. xunolfur þorsteinsson. tumas jonsson. Gudni þorarinsson. Narui erlensson. Simeon jonsson oc biorn arnorsson.

Jtem j fyrstu .x. kyr gilldar. tuær kyr oc þar ofan æ uetrgamalt naut firir. cc. ij kuigr milkar oc ij naut uetrgomul j .cc. ij navt þreuetur oc ij ueturgomul firir .cc. iij naut tuæuetur firir cc. Gomul kyr oc fim kalfar firir c. xx hundrud j asaуд oc ero þar j þriv kugildi lamblaus. Jtem x hundrud j gelldum saudum tuæuetrum oc eldrum. d.º j

veturgomlum. Jtem. xv. hestar firir xx hundrud. Reiknazt aller þesser peningar .i. hundrvd og iiijc. og xxc. j hestum.

Jtem þetta j ofridu. tuenn týgi alfær. x. pancarar¹⁾ uond-er og eirn þar til skarri. vi. hattar oreidder. eitt crevet [o]c armaria. stalhufa oc brestur til hokvjarnit. einer hanzkar. iiij byssur uondar. eitt uont arbrysti med .vi. skeftum kofr-laust.

Þetta j uirdingargoze. j diskum og borddiskum. dukum. trogum oc uppgiordar kerroldum. halt þridia hundrat.

J orfum og hrifum. ækum og kuishum. Klyfberum oc reipum. krokum og laupum. þetta allt firir x. aura.

Priar sængr alfærar j. cc. x. ækuoder. fiorar æbreidur og fimta æklædi. iiij hæindi oc ein bediardyna. j fiogur ægilldi. vi. katlar. iiij ponor. ein pottavsa. ij pottar. var þetta j. cccc. fiorar konnr. tintr oc er þar j eitt koparkanna. skakmenn nockrer. kuotra. þriv glasstaup. litit horn med latuns beit. eitt skurn. ij latuns skaler. ij leirkruser. var þetta allt. cccc.

Jtem. dcc. j æidskap. v. aura j liaum oc brynum. smidlum oc auxum. Jtem alfær smidia oc huerfisteirñ.

Jtem cc. j opæfdum uadmalum. c. j. skædaskinnum. þriar kistur firir hundrad. j. cccc. j kerum og tunnum. hogsetum og pipum. Jtem gamall uondr med .xiiij. hringum miog slitinn. gamall æfill med .xiiij. hringvm. æfils slitti uont oc hafa uerit j xij hringar. æiknadzt þat sem j virdingargozi var niu hundrud oc xxc og einum. x. alnum minnr.

Þesser vottar voro þar uid uerandi siera þorleifur eiriksson. þorsteirn jonsson. þon hallzson. þon eireksson.²⁾ þorbiorn³⁾ ionsson. þon þonsson. þorsteirn fusason.

Jtem somu uirdingarmenn oc vottar j teigi oc uirtuozt sod[an] peningar þar sem hier seger.

x. kyr gilldar. þreuetur kuiga oc kalfr j hundrad. ij. kuigr þreuetrar oc eirn kalfr. j cc. þriar kyr gamlar j. ij. hundrud. ij naut tuæuetur j hundrad. ij kalfar oc .ij. naut uetur gomul litil oc. ij. sauder tuæuetr(er) j. c.

¹⁾ Svo. ²⁾ eireskson, skb. ³⁾ misskr. í skb.: þorvinson. Þor-
björn Jónsson kemr við ýmsar bréfabgerðir þessa Hlíðarendafólks.

hundraðz hestur. gamall hestur og meiddur og þreutet hross. j. c. vj. j ueturgomlum saudum með fiorum tæuetrum. v. hundrúð j lamlausum¹⁾ ásaud. fiogr ásaudar kugilldi gilld.

Item .xxiiij. troy. x. kerolld með skiolum. vij. stampar og eitt tunnu hrof. þrir diskar. ix skaler. vij. hrifr. iiij orf. ij kuisler. ein æka. v. klyfberar. ein ox og smíðill. iiij liaer. einn pall. ij stiorar þrituger og einn fertuger. ij kyrhuder. reip á hæs[t]. fyrir .c. hundrad j uondum. ellzgoognum et cetera. Aller frider peningar saman æiknader j teigi. xiiij. oc. .xxc. Enn j ofridu .cc. j ellzgoognum. .xc. [j k]irkufve og xv allnum betur. þar at auk .ij. kyrhuder og ij ue. . . .

Item uoro þesser j virding j asi j holltum þa þar var að sied epter vígfus logman. jon þoruarzson. ketell jonsson. jon stillason. ormur asbiarnarson. eyiolfr olafsson og olafr jonsson.

Item afhent joni þoruardzsyni kirkivfe ui kyr og vj ásaudar kugilldi. virtizt þar at auk kirkju fianna ein kyr gilld og ij tuispenar og þar ofan á t[ua]uetur gridungr fyrir. .cc. þreutet kuiga og gomul kyr og tæuetur kuiga gelld fyrir .cc. ij naut ueturgomul fyrir hundrad.

Item suo micit j ásaud. iiij kugilldi j lamblausum am. onnur. iiij. j gellduim am og þar j. iiij. sauder tæuetrer.

Item .vij. hundrúð j gellðfe. var hier gölldit af joni eir-ekssyni uegna erlenz berfinzsonar. ij malmtytu kugilldi. og þriu hundrúð j lam og gellduim saudum. xij aurar presti j saungkaup. var þat leigan af framnesi.

Item var suo mikit j uirdingargozi j asi sem her seiger. xiiij kerolld með skiolum uondum. viij skaler. x diskar. iiij borddiskar. ij katla hrof og ein þana. einn stroktur og annar uondur. þetta allt fyrir .c. einbytnu. pipu og uont kerr j jordu. ij kistur. onnr með loki. stedi og uond²⁾ . . .
 . . . ³⁾ auxar brot. pall og rotin kyrhud allt [uirt] fyrir .c. Item dynvver. ij uondar huiluoder. [x]v. alner með uont uadmál og ij kapalskinn. [i]iiij hesta reip og þar til orf og

¹⁾ Svo. ²⁾ hér er eitt orð molnað úr blaðhorni. ³⁾ Hér tekr víð 7. bls. í skb. en þar á milli, milli þeirrar 6. og 7. bls. á að koma bls. 17—18 (rangt bundið inn).

hrifr oc uog. allt þetta fyrir. c. v. ægilldi hins þridia hundr-
a(d)s j hestum. uoro þar med. ii. kalfar. kambar¹⁾ oc ein ær
gellð .c.

Reiknadz þat sem j asi var j fridu at auk kirkiu fianna
.ccc. og. xx. oc. v. ægilldi betur. oc þar til. ccc. j ollu
þui sem ofritt var inan gatta.

Þessar uoro mazmenn j eingey þa uirt uar epter uig-
fus erlenzson laugman en jon sturlason afhenti. Erlendr þor-
varzson. sirá biorn olafsson. snæbiorn halldorsson. jon sturla-
son. ormur þorsteinsson. biorn olafsson. oddur asgrimsson.
virtizt þar .v. kyr gilldar oc uænar. er kirkian atti. enn þar
vm fram uar tuæuetur kuiga mylk oc ein tuæuetur gellð. oc
enn gomul kyr. oc tuæuett naut. uar þat giort fyrir. cc. iij.
naut ueturgomul fyrir .c.

Jtem inan gatta dyna oc hægingdi med rekiuuodum. ket-
ill uondur. uader oc hudarspötur. pottbrot oc þrir aunglar.
þetta allt fyrir .c. ij ker. eir[n uadur.]. Jtem fiortan hundr-
ud skreidar med þa sem um uorfid] hafdi feingizt oc cc.
sidan. Jtem var suo micit [hul]sgagn j engey. xij. trog. xj
uppgiordar kerold oc ero. ij. uond. v. ker og er eitt uont
jard[ker]. oc er ecki fært af þessum meir enn eitt. skiola.
fiogra fiordunga ketill. pottbrot eitt. viij tunnr. v. hrifr. iij.
orf. einer krokar. einer laupar. vj klyfberar oc er einr reidd-
ur. palreka. brythogg. eitt stefni. kista oc stokr j kirkiu oc
skrudakista. at auk uond kista loklaus. xx. skaler. vi. ssmá-
diskar¹⁾. iij fot. iij borddiskar. v skaler j þurinu. einn duckr
iij. alln(a) langr. iij skalar brot. æ þria hesta reip. ein
hud og ero ristar af .ij. leingiur. eitt uont kapalskinn. j
matbord. litit bryni. einr bedur med hæindi oc rekiuuodum.
iij uoder. einn sexæhringur og uondur bátur. ij lasar. Jtem
virtizt hier af .xij. aurar j tolufe. þusgagnit oc ambodin. Jt-
em ketillin og sængin. uadrin. hudin. pottbrotit oc þrir
aunglar. þetta allt fyrir .c. hestur ga²⁾mall. þriv kerolld oc
þrir kalfar. þetta allt fyrir .c. ker annat stor(t) fyrir x. aura.

Jtem var hier golldit af siera birni j songkaup su hin
mylka kuigan og þar til veturgamalt naut. onnur kuigan

1) Svo. 2) hér tekr aptr við 7. bls.

var golddin jóni sturlasyni oc þar til. vi. aura. Geck þa af fram kyr gomul oc naut tæuett er giortt uar fyrir c. Enn nautit hit ueturgamla uar goldit oddi asgrimssyni j kaup sitt oc odrum uinumanni þar j eynni.

Item er eg¹⁾ þar skyldugr at giallda auk kirkiu fiana .ccc. oc. xvj. alner med kierinu og hestinum gamla.

Þessar uoro jarder, hlidarendi. teigur. barkastader. þuera. heylækur. buturalldastader. griota. vîndas og uar þa j eydi. vollr. hillidsey. fit. Borg og midbæli. klombur og mini borg. kirkiujarder. item Ravfarfell. as j holltum oc Raudalækur. item þorkellsgerdi og vindas. galmatiorn oc kirkiuhofn. hefer biskupin tekit uid þessum fiorum j sinn æikningsskap.

Item med jôrdunum voro æ leigustodum. viij. kugilldi oc. xx. oc x. aurar betur.

Item med þessum jordum tok ec¹⁾ kirkiufe.

J asi j holltum .vi. kyr og .vi. æsaudar kuilldi.

Item j eyngey .v. kirkiukyr.

Item med laugarnesi .vi. hundrud.

Item j borg med kirkiunne tæuettur kuiga mylk.

Item j fillpholti²⁾ eitt kirkiv kugilldi.

Item æ Raudalæk j bænhus kugilldi oc kapla. c. þar til a þuera. kirkiukyr j þorkellsgerdi. allt annat h(er) med kirkiuni.

Suo morg skreid j uestmaneyium. æ sama ari sem fyr seger.

hlutur gudmundar .vj^c.

hlutur þorleifs .ij. fiskum fatt j. vj^c.

hlutur siguaz .v. fiskar og atta tiger ens fimta hundrads.

hlutur einars þrir tiger ens sietta hundra(d)s.

hlutur þorsteins xiiij fiskar og .cccc.

Item hlutur af skipi lafranz halft annat hundrad.

Reiknadz oll þessi skreid halft viij^c a hinu þridiu ^{oo} til tals og iiij fiskluter under fiollum lest til tals.

Item j seluogi .xix .(c). til tals.

v^c. j hofnum til tals.

J ejngey. xiiij. hundrud til tals.

Jtem gilltízt oll su skreid sem uar j uestmaneyium half fiorda lest oc. xufj. fiskum betur. uar þat med gíaftollum er þar uoro gefner oc ollu þui sem þar var fyrir utan urkast. þat for heim til hlídarenda. iij^e. enn. ij^e. til teigs. uoro þessar skullder þar af gollðnar. half lest er salgerðr hafði látið taka fyrir fram utt af þeim j smiori oc uini. bior oc mioli. jarni. klæði oc lerepti. skom oc hufum og odrum hlutum.

Jtem tumas dreyra .lx. fiska fyrir skulld er uigfus hafði gíort med hann j grindauið um halftunnu smiors og halftunnu uins.

Jtem gollðit kristforus¹⁾ andressyni uegna jon man. vij oc x tiger med gillda fiska.

Jtem gollðit uilhalm¹⁾ var²⁾ iij fiska til gilldis. og þriar allner oc .xx. opæft uadmal. for þat fra hlídarenda. uissi þessa skulld sueirn gunsteinsson og jon smasueirn. Reiknadz þetta. xijj. fiskum fatt j niu hundrudum og vaden at avk.

Jtem for ur seluogi .xij^e. til tals. geingu v tiger j hueria vet af þeim. var þat (!) gollðit hans kastinbrok af half. xuij^e vet j. dc.

Jtem herman brandiborg vij uoder uadmals .ij. alner oc .xx. j hueria. og xuj uetter oc. j mork oc. vj. fiordungar betur.

var þar goll(d)it j su halff xj. uett sem af geck þui sem ur uoginum for. foro til matfiska. xl urkast þar af þeim. þar uar og goll(d)it j su halff lest sem j hofnum uar. uogzt þar .xij. uetter. vr eingey foro .cc. til tals. voguzt þar iij uetter oc halff tiunda uett. af þeirri skreid sem holmfríður atti af landskyldum hennar oc hlutvm. Setta ec adur grein(d)um herman til panta fyrir lest er epter stendur oc. cccc. þar til .xxx. gýlleni. ero þar j .vi. nobil oc. vj. rosen-nobil. iij franðkar krunur. dupil ducat oc ein dupil ducat oc eitt halft nobil. var þetta allz .xv. styki. skal hann þetta aptur færa at sumri komanda.

Jtem gollðit gertt skradara .c. med gillda fiska og .lxxx. betur.

1) Svo. 2) v^r, hðr.

Item lykin .c. at uigt oc uett betur.

Item klauus vorm x alner uadmals.

Item didrek sem verit haf(d)i a mula .viij. alner uadmals er uigfus uar honum skyldugur fyrir hufu med t(v)eimr brotum.

Item (j) holminum henrek surbikar oc olaf meyar .ccc. fiska til tals. enn .cc. til gúlðdis¹⁾ oc uod uadmals. for þat ur engey.

Item golldit joni jakobssyni æ bazendvm, þýzkur daggarður fyrir .vie. fiska oc fyrir gamallt naut. uod uadmalls oc eitt nobil. var þetta gomol skulld fyrir vigfus logman.

Item golldit klauus er verit hafdi sveirn vigfus. iij. rinsgylini. j þýzkum reidupeningum j sin pionuzt(u)laun.

Item birni didrekssyni, hver vera skyllði sueirn fusa. golldit .xj. alner volmals¹⁾ huitt oc. viij. alner þar til gratt oc giordr vt at ollu. skal hann eiga hlut sinn sialfr oc standi til æuentyr. hvort hann færri nockud ellr ecki. aptur skal hann skila skinnklædum oc aunglum. hier skulu born fusa ollungis kuit(t) um þat sem hann hefr honum lofat. Reiknaz þetta .uij. æ ene .uij. lest. er þat ærid uar golldit hid fyrsta arid.

Suo margar skulldar golldnar jslens(k)um monnum uegna fusa æ sama ari.

vmbodsmonnum ellens berfinnssonar .x. hundrud.

sira þorsteini jonssyni .ccc.

joni jonssyni halft ccc. . . .

sira birni olafssyni .c.

sira sæmundi. xij. aurar.

einari uinumanni æ hliðarenda .xij. aura.

sueini gunsteinssyni .xij. aura.

asmundi a barkastodum saudur.

sniolfur hest.

pall hest.

markus jonsson hest hinn þezta.

jon sturlason .c.

eyiolfur olafsson ku oc asaugar kvgilldi fyrir kross er

hann feck uigfus.

katle jonssyni .uíf. agillde fyrir kirkiusmídi j asi.

narfa erlenssyni .vii. agilldi fríd oc .vi. fiordunga smíors.

Jtem hafa suo miclar skulder golldízt þetta arít uegna uigfus logmanz.

fíorar lester hans egerzsyni j sílfri oc skreíd. og þar at auk allan reíkningskap af rangaruallasyslu vni eítt ar. er þetta allt míns herra kongsíns skvúld.

Jtem heínrek surbíkar og olaf meýíar golldít fímtíger físka j hafnarfírdi. þar með var oll þeírra skvúld ut gíord oc erfíng(i)ar uí(g)fus kúíttér.

Jtem golldít uílhíalm húiť eíngelskum kaupmanni uegna uigfus logmanz .ixc. ¹⁾ físka tíl gílldís. víssí narfí erlensson þessa skulld þuí hann hafdí uíđ tekit j umbodí brodur síns .vije. enn fusi síallfr .cccc¹⁾.

Jtem uar suo mícít j kístu logmanzíns uígfus. þeírri sem jon halltson leýstí [u]t j hafnarfírdi.

Fýrs(t) bréf hans oll oc skílkíki. þau sem hann hafdí með síer haft.

Jn prímís lífraudur stakkur með svortum lambaskínn-um oc r[a]udur fallrockur. íj treýíur. þrennar hosur. eínn hnífur buín er hans egerzson tok uíđ.

Jtem kordahnífur obuenn.

íj þungar.

íj. stíguel. onnur forn og útslítín.

Jtem stalbogi með tueímur uíndum oc nockrar pílar með kogre.

Jtem logbok.

þríar skýrtur.

Jtem þríar húfur lodnar.

eínn hatt.

íj lítlar munnlaugar.

Ein uorvhempa með klædi.

Jtem uar j kofrínu eín sílfrfestur með híngum er stod halft fíorda lod oc xx.

eírn líndí lítell.

v. staxhnappar oc .íj. handsol.

gra uoshempa.

1) Svo.

þyzkur sodoll oc beils¹⁾ med æida.
ein treflaska og skakmenn.

War suo mickit j kistunni þeirre hia markusi uar .ix. stikur med gult uarningsklædi. oc half .vij. stika med blatt uarningsklædi. skínastakur spilltur. ein treyia med .vj. oc .xx. smahnoppum. ij. skýrtur uondar. ein linlok. kordahnifur buin oc daggarðr er hans tok uid. fernær silfrhringar oc eirn stakur. læstur pungur. ij hufur fodradar. ein konohufa. ij tidabækur. se(c)kur med skinn oc þetta j. stackr fodurlaus. vond treyia. eitt garney med skinn. annat med klædi erma-laust¹⁾. þrenn þor sko og uoro tuenn¹⁾ af þeim miog forner. oc tuennar klorur.

Jtem uar þat allt silfur sem j kistunum uar oc ec tok uid upp æ uigt .lxxx. lod oc þriu betur fyrir utan .v. stax-hnappa og eina kapuhringa.

Jtem uar þetta uirtt af þui sem j kistunum uar. dock-ur sta(c)kur forn einbyrdur. treyiur iiij oc annar sa smapanz-(are) sem þar uar j halft anat hundrad.

Jtem skyrtur þriar oc ij pungar .j. c.

Jtem þriar skinnahufur fyrir c.

Enn at auk þessa sem uirt uar. voro þrir stackar. oc half .xvi. stika med klædi. stalboginn oc logbokin.

Voru þesser menn j uirding. siera jon einarsson. snorri hialmsson. salamon heinrexson. fusi Runolfsson. jon boðdi þoruarztson oc þorbiorn jonsson.

halfur þridie þumlungur jc.²⁾

II.

AM. 191. 4te bls. 65—80 (bréfabók Jóns skálds Hallssonar og Hólmfríðar Erlendsdóttur, rituð á skinn samtíða). Skrár þessar I—II eru samferða fyrst framan af, en síðan skilja leiðir. Mart er í þeim yngra en frá því í Maí 1521, — og að visu frá 1522 eða 1523.

Anno domini M.^o d.^o uicesimo primo. a fimtadagen og fostudagen j fardogum uor(u) þesser menn til kallader af holmfride erlendzdottur að skoda og logliga uirding á at

1) Svo. 2) Hér er nokkurt autt bil í bókinni. Þar er skrifað með daufera bleki, en samtíða hendi: „saulmundur seger“. Þá kemur reikningr frá 1523. Sölmundur hét vinnumaðr á Hlíðarenda hjá Vig-fúsi lögmanni.

legia alla þa peninga kuika og dauda sem bornum vigfus heitins erlendzsonar hefde til er(f)da falled epter hann og gudrunu paldottur modur sina og synder voru og fram lagder af salgerde sniolfsdottur æa hlidarenda j fliozhlid og suo j teigi. Jtem jon þoruardzson. Runulfur þorsteinsson. thomas ionsson. gudni þorarensen. narui erlendzson. sim-on ionsson og biorn arnorsson.

Jtem j fyrstu .x. kyr gilldar. tuær kyr og þar ofan a ueturgamallt naut fyrir .cc. tuær kuigur milkar og .ij. naut ueturgomul j .cc. tuo naut þreuetur og .ij. ueturgomul fyrir .cc. iiij naut tuæuetur fyrir .cc. gomul kyr og .v. kalfar fyrir .c.

Jtem. xx.^c j asaud og eru þar j .iiij. kugilde lamblaus.

Jtem .x.^c j gelldvm saudum tuæuetrum og ellrum. en. dc. j ueturgomlum.

Jtem. .xu. hestar fyrir .xx.^c.

Reiknast aller þesser (peningar) .lxx.^c og .iiij.^c betr.

Jtem þetta j ofridu. tuen tygi alfær. x. pansarar uonder og eirn þar til skare. vi. hattar oreider og eitt kreuet og armiarn. stalhufa og brestur til hokuiarnit. einer hañskar. iiij byssur uondar. eitt uont arbryste kofurlaust med .vj. skeytum.

Þetta j uirdingargoze j diskum og borddiskum. trogum og uppgiordarkeroldum halft þridia hundrad. J orfum og hrifum. rekum og kuislum. kly(f)berum. reipum. krockum og laupum. þetta alltt fyrir .x. aura.

Jtem .iiij. sængr alfærar j .cc. x. reckiuuoder .iiij. abreidur og fimta aklæde .iiij. hægende og ein bediardyna þetta allt j .iiij. ærgilldi. uj. katlar. iiij ponur. ein pottausa. ij pottar. uar þetta j .cccc.

Jtem .iiij. konnur og er þar j eitt koparkanna. skakmenn nockrer. kuotra. iiij glasstaup. litid horn med latunsbeitt. eitt skurn. ij latunsskaler. ij leirkrusser. uar þetta allt j .cccc.

Jtem .dcc. j reidskap. u. aurar j liaum og brýnum. snidlum og oxum.

Jtem alfær smidia og huor(f)istein.

Jtem .cc. j opæfdum uadmalum. c. j skædaskinum. iiij

kistur fyrir .c. iiij^e. j kerum og tunum. hofsetum og pipum.

Item gamall uondr med med. xij. hringum miog slitten. gamall æfill med .xij. hringum. ævels slitti uoñt og hafa uerid j. xij. hringar.

Reiknast þat sem j uirdingargozenu uar. ix^e. og .xx^e. og einum .x. alnum minur.

Pesser voru þar uottar sira þorleifur eirexson. sira þorstein ionsson. jon eirekxson. þoraren simionsson.¹⁾ jon jonsson og þostein fusason.

Item somu uirding(ar)menn og uottar j teigi og uirdtuz suodan peningar sem hier seiger. x kyr gilldar. þreuetur kuiga og kalfr fyrir .c. ij kuigur þreuetrar og einr kalfur fyrir .cc. iij kyr gamlar j .cc. naut tuæuetur j. c. ij kalfar og ij naut ueturgomul litil og .ij. sauder tuæuetrer j .c. hestur j. c. gamall hestr og meid(d)r og þreuet hros(s) fyrir c. uj.^o. j ueturgomlum saudum med fiorum tuæuetrum .d. j lamblausum asaud. iij asaudar kugilde gilld.

Item þetta uar þar j ofridu .xx. trog og .iiij. betur. x keruld med skiolum. vij stampar og eitt tunnuhrof. iij diskar. ix. skaler. vij hrifur .iiij orf. ij kuisler. ein reka .v. klyberar.¹⁾ ein ox og snidell. iij liaer og einn pall. ij stiorar þrituger og einn fertugur. tuær kyrhuder. reip á þetta allt fyrir. c. hundrat j uondum eldzgognum.

aller frider peningar saman reiknader j teigi uoru xiiij^e. og xx^e. en .cc. j ofridu.

Pesser uoru j uirdingu j asse þa þar uar ad sed epter uigfus logman. jon þoruardzson. ketell ionsson. jon stullason. ormr asbiarnarson. eyiolfr olafsson og olafur jonsson.

Woru þar fyrst afreiknud¹⁾ kirkiupeningar. uj kyr og .uj. asaudar kugilde. uirtiz þar ad auk kirkiu fiana .iiij^e. og. xx^e. og fim aegillde¹⁾ betur og þar til .iiij^e. j ollu þui sem ofrit var innan gatta.

Pesser uoru j uirdingu j eingey þa þar uar epter uigfus logman en jon stullason afuente. Erlendr þoruardzson. sira biorn ollafsson. snæbiorn halldorsson. jon sturlason. ormur þorsteinsson. biorn olafsson og odr asgrimsson. uirt-

1) Svo.

iz þar fyrst af .v. kyr godar og gildar er kirkian þar atti en þar ad auk uirtiz þat allt sem uar þar fritt .cc. en iij hundrat j ofridu. tok sæmundr bondi uid þui ollu sem þar uar.

Þessar uoru jarder epter uigfus heitten. hlidarender.¹⁾ teigur. barkarstader. þuera. heylækur. buturalldastader. griot-aa. uindas og uar j eyde. uol(l)r og hilldisey. fitt. Borg og mid-bæli. raufarferll ed austru. klombr og minne borg kirkiuiarder.¹⁾

Item as j holltum og Raudalækur.

Item þorkelsgerde og uindas j seluoge.

galmatiorn hafde uigfus sett biskup augmunde til pañta fyrir tiundum sinum. kirkiuhofn. þorkelsgerde og vindas. hefer biskupen tekid j sinn reikningskap og kirkiunar j skalahollte sem giorningar þar um gioruer uttuisa.

Item med ollum iordum uigfus heitens uoru aa leigustodum. uiij. kugilde og xx og x aurar betur.

Med þessum iordum tok holmfridr kirkiufie j ase j holltum .xij. kugilde. j eyngey .v. kyr. med laugarnese. uje. j borg med kirkiune tuæuetur kuiga milk. j fiðhollte eitt kirkiukugilde.

Item aa raudalæk ij bænskugildi og kapla hundrad þar til. aa þueraa kirkiu kugilde. j þorkelsgerde halft annad hundrad med kirkiuni.

Suo morg skip tok holmfridr epter uigfus logmann sem hier seiger.

teinaring gamlan og halfan attæring. hofdu þesse geingit j uestmaneyium.

attæringur j midbæli er giordr uar fyrir .iije. og annat sexæringur. uar hann giordr fyrir halft annat .c.

J landeyium broten attæringur.

Item j eingey litit sio manna far gamalt og uppgiafa battur¹⁾. uppgiafa skip halft j hofnum aralaust og halfur bat-ur uondr. var þat huortu(e)gia uirtt fyrir .c.

Suo mikid tokz inn j landskyllder um uorid af iordum uigfus heitens under eyiafiollum. uj. aurar a enu fiord(a) .c. en fyrir uestan markarfiott. uje. j seluoge og med sundum halft setta .c. uar þat allt golldit j ofridu.

1) Svo.

Item oll su skreid sem holmfridur tók barnana uegna epter uigfus heiten broður sinn j ollum stodum j uestmaneyium og under eyiafiollum. j soluoge. hofnum og j eingey. uar saman reiknud half en atta lest og eitt .c. þar til til tals og iij fiskar minur.

Domur æ hlidarenda milli þeirra holmfridar og salgerdar á fimtadagen j fardogum j huorium at uoru þesser menn. ion þoruardzson. Runolfur þ(orsteins)son. tumas j(ons)son. narfi e(rlends)son. gudni þ(orarens)son og biorn arnorsson. dæma¹⁾ þeir salgerde sæmiligt halld uid fimta man heima æ hlidarenda fram yfer þing en adrar greiner þeirra æ mille woro dæmdar til alþingis.

Þessar uitans²⁾ skulder woro utt golldnar jslendz(k)um monnum j fridum peningum af adr greindum peningum uigfus.

ione eirekxsyne og gisla simionssyne²⁾ fiarhallzmonnum erlendz berfinnzsonar .xuiij. c.

sira þorste(i)ni ionssyne. iij^c.

Jone ionssyne .uc. og hinu beztu tygen.

sira birni olafssyne .c.

sira sæmunde xij aurar.

e(i)nare uinnumanne æ hlidarenda xij aura.

sueine gunnsteinssyn(i) xij aura.

asmunde á barkarstodum tuæuetur sautr.

Salgerdr hest.

pall fusason hest.

markus ionsson hest.

ion stulason²⁾ hest.

Æyolfur olafsson ku og asaudar kugilde.

katli jonssyne. vij. ærgillde.

narfua erlendz(syni) .uij. ærgillde²⁾ frid og .vj. fiordunga smiors

Reiknast .xvj^c. og .xx^c. og uinnufolkid allt ad auk.

Þessu(m) monnum let holmfridur giallda kaup æ hlidarenda uegna fusa heitens.

sānde .c.

1) dæmi, sjá Nr. 596. hdr. 2) Svo.

eyiolfe olafssyne .c.
 gudmunde sigurdzsyne .c.
 þorleife helgasyne .x. aura.
 siguate .x. aura.
 jone jonssyne .vj. aura.
 solmunde .v. aura
 jone clemenssyne. v. aura.

Item j eingey.

jone stullasyne .c.
 tueimur uinummonnum þar ode og þorgeire sina .vj.
 aura huorum.

Item Ingialde á uilkingslæk. uj. aura fyrir oxahud.
 amunda steinsyne .xx. alner fyrir hud.
 er þetta allt saman reiknad .iij. hundrut.

Item golldet uttlenskum monnum uegna uigfus heitens.
 minum herra kongenvm .iiij. lester fiska til gilldis.

Item þyztikum monnum.

In primis herman brandeborg .iiij. lester til gilldis j
 gulle. skreid og uadmalm.

Item uilkin rvgg og skipherra lycki smid lest fiska til
 gilldis.

Item hans kars(t)en brok lest fiska til gilldis.

Item skipherra karsten iung og helmiñg kuittenberg
 .x. ueltes fiska.

Item olaf meyar og henrek surbikar .cc. fiska til gilld-
 is og uod¹⁾ uadmals.

Item gertt skradarra²⁾ .c. fiska til gilldis og .lxxx. betur.

Item iaspar sueini fusa heitens uppá .ixc. fiska.

Item petur skraddare tíu tige fiska til gilldis.

Item eingelskum monnum golldit suo miket.

In primis joni brun tuær lester og iije. fiska til gilldis.

Item jone jacobssyne tuær lester til gilldis. lx. fiskum
 minur.

Item uilhialmi huit .ixc. fiska til gilldis.

Item ioni iacobssyne (!).

Item jone mel .vjc. fiska til gilldis.

1) tvískrifad í hdr. 2) Svo.

Item thomas dreyra og heri magnus .c. fiska huorum þeirra.

Item kristiphorus andressyne tiu tiger fiska og uij. betur til gilldis.

Item robert leg. c. fiska til gilldis og uod uadmals. er þetta saman reiknat .xvij. lester fiska til gilldis. u^e. fiska .lx. og uij betur. half onnur uett fiska og atta alner uadmals betur. epter þui sem kuitunarbref þar um gior utt uissa.

Hier ad auk golldet olaf meyar og henriek¹⁾ sur(bikar) enn uegna uigfus .x. fiskum fatt j cc. og uod en onur þar til.

Item clavvs iarmar uod uadmals.

Item didrik mejnar .xviij. alner uadmals og ij fiordunga smiors.

Item claus suein uigfus halft annad hundrat.

Item birne didrekssyne .iiij^e. og uod uadmals.

Item arna kaupmanne j hafnarfirde .c. fiska til gildes og .xxx. betur.

Item hans littla þeim sem vifgusi feck ararnar gollden uod uadmals.

Reiknast þetta og lest.

Aoll¹⁾ su adr skrifud skreid sem holfridr¹⁾ tok efter uigfus uar til gilldis fim lester og .cc. betur. .xviij. fiskar og .ij. fiordungar betur. hefer þesse adr skrifud skreid og .ij. lester j silfri golldizt af pening(um) uigfus heitens upp j hans skullder. og enn hier til hefer golldit (uerid) af hans peningum .viij^e. af þeim .iiij. lestum sem herman brandeborg tok uid og þar. ix^e. sem jasper sueinn uigfus tok uid og enn hier til clauus sueine uigfus .iiij. Rínsk gylne j þyzkum reidupeningum.

Item kostur sa allur sem uar æ hlidarenda þa holmfrid¹⁾ tok uid reiknast fyrir .iiij. lester epter þui sem dæmt uar æ alþinge. uar salgerde sniolfsdottur dæmtt þar af fæde uid fimta man fra fardogum og til alþinges.

Item uar gollden half lest uegna greindrar salgerdar kaupmonnum j uestmaneyium er hon hafde latit taka utt af um uorit sinna uegna. smior og miol. bior og uin. malltt og jarñ. lerept og sko med audru smakrami.

1) Svo.

Reiknast allt þat sem barnana peningur hefer gollde-
uerit j skullder uigfus heitens j skreid. silfre og koste .xi.
lester og .viij. tiger fiska betr.

Jtem reiknast þat sem af peningum holmfridar og jons
hallzsonar hefer gollit uerid j optskrifadar skullder uigfus
half atta lest j gulle og silfri. skreid og uadmulum. gelldum
nautum og saudum. og enn hier ad auk .xx. fiskar og .vij.
betur og viij alner uadmals.

var þat kirkiu eignen¹⁾.

Jtem hefer sæmunde bonda og þeim gudride suo mikit
gollit uerid .xx. malnyt v kugilde og .i. betur. avnur .x.
med borg. en onur med midbæli og hestur. ein kyr med
griotå.

Jtem .cc. j ofridu og tuæuetra kuigu milka med kirk-
ivni j borg.

Jtem tok adr greindr sæmundr uid suo myklu j ase j
holtum. vj kyr og .uj. asaudar kugillde. hier ad auk halft
þridia .c. j uirdingargoze og .ij. hesta. uar huortuegi af
erfdapeningum.

Pesser woro j uirdingu og skipte á hlidarenda þa
skipt uar med pali uigfussyne og systur hans. Jtem eirek-
ur þorsteinsson. jon þoruardzson. erlingr gislason. jon eir-
eksson. biorn arnorsson og suein holmfastzson.

Jtem tok sæmundr þar uegna pals og onnu. cccc. j
uirdingar goze og eigi fulla .uj. aura betr og þar ad avk. ccc.
j reidskap og þat ad auk sem hann tok j reflum og tiold-
um. bokum og ambodum.

Jtem tok hann suo mikit j eingey. xij. aura j tolufie.
busgagni og ambodum og hier til .iijc. j odru goze.²⁾

Jtem þar .cc. frid og hier til .ccc. er gvlduzt a huoli j
hualrepp.

Jtem hlaut pall og kristin syster hans j adr greindu
skipte .iiij. katlar. ein kannu. ij tintur. eitt horn. ij glos. ein
leirkrus. ein latuns skal. ij munlaugar. eitt tinfat. xij trefot
og .lx.xvij. borddiskar. ix. tög. ij skiolur. ij kerolld: ein

1) Efst á spássu og ekki vísað inn. 2) Orð þetta sýnist hafa
verið tvískrifad; skinnid er hér skemt.

pottausa. uirtizt þetta fyrir .xv. ára enu. út .c. og að auk ecke fuller .vj. árar í sængarklæðum. hær til half on-ur hud. ein ox. ein líar og bryni. hær að auk hlaut pall .iiij. pansara og .ij. jarnhatta. ein kr(a)ga. eitt heinge. eina armskífu. Ítem hlaut kristín í sinn part. íj. pansara og .ij. jarnhatta. eina byssu. hær til hlutu þau góða logbok og nialu og tíðabok og tíold og refel. huorústein og alféra smídiu. stalboga og kordahnífur nokkud buén um skaptíð. Suo feld skípa skípte. sámundr bóndi fekk tva hlutti í líttum attæringi á uegna guðríðar en halfan attæring uegna áonnu. Ítem uegna palls gamlan teinæring halfan og halfan .vj. æring níðri í eingey. kristín hlaut og halfan attæring.

Summa summarum aller þeir peningar fríðer sem sámundr bóndi hefur úð tekíð bæði sinna uegna og palls og áonu. eru .xxx. og .u. ærgíldi á enu xjta hundrade. En .xuc. í uírdíngargoze og ein mallttunna . . . . .¹⁾

Ítem afúent með teíg að biskups skípan sem dómr þar um hafðe honum til sagt kirknan(a) uegna þeirra sem uígfus heítinn erlendzson hafð(i) att.

Ín prímis .xxx. í kum og am og fríðum peníngum og þar til .c. í uírdíngargoze og sæng í .c. xij. fíordungar smíors og .c. fískar. tok síra salamon heíreksson úð þessum peníngum og afúenti páli uígfussyne og hær að auk tveir hundrads hestar rauðr og bleíkalotur.

Ítem afúent síra þorleífi eírekxsýne á hlíðarenda að biskupsens skípan með kirkíunne þar .iiij. kýr og .iiij. ásaudar kugíldi. íj. hestar og þreuet hross ofan á fyrir .cc. fíogra uetra gamallt naut og .uiij. sauder tvæuetrer fyrir .cc.

Ítem afúent adr nefndum síra þorleífi í sama stad uegna ualla kirkíu í huólhrepp epter biskupsens skípan .ij. kýr. en þríðia úar þar með adr. Ítem .iiij. ásaudar kugíldi. tvæuet naut og .iiij. sauder tvæuetrer fyrir .c. og hær til hundrads hestur. tok pall uígfusson úð þessum peníngum kirknana uegna.

Ítem afúente íon hallzson pále uígfussyni í sama stad uegna kristínar . . . . .²⁾

III.

AM. 191. 4to bls. 2 (bréfabók Jóns Hallssonar og Hólmfríðar Erlendsdóttur á skinni, rituð samtíða).

Suo morg skip tok ee epter vigfus heitten logman sem hier seiger.

teinæring siofæran og halfan attæring. geingu þesse j uestmaneyium.

attæringur j midbæli og annad sexæringur. var annad giortt fyrir iije en það jd minna fyrir halft annad hundrad.

Jtem j landeyium brotten attæringur er sandr og eyiof-ur olafsson hofdu med farid wm weturen.

Jtem j eingey litid sio manna far. wppgiaskip halftt j hofnum aralaust og halfur batur vondr. var þat huor- tvegia fyrir c.

skipbrot j seluo(g)e.

IV.

AM. 191. 4to bls. 63 (bréfabók Jóns skálds Hallssonar og Hólmfríðar Erlendsdóttur, rituð samtíða á skinn).

Reiknast all(t) þat sæmundr hefer uit tekid j uirdingar- goze bædi sinna uegna og pals og onnu .xv^c. En j fridum peningum ad saman reikndu .u. ærgilde æ enu .xj. c. og .xx. med þui sem hann tok j eingey og j landskyldernar og j hualuerdit.

Jtem goldit sæmunde bonda eirekxsyne j hualuerd er rak j midbæli .viiij. ær milkar .c. ij naut tæuetur .j. c. iij ær med lombum. iiij. sauder ueturgamler og ueturgamallt naut fyrir .c. afuentizt þetta a huoli hans manne. var sueinn holmfastzson og brandr þorarensen. biorn olafsson þar hia.

598.

[um 30. Maí 1521].

LOFAN Ögmundar biskupsefnis að Skálholti við Kristján konung annan.

MSteph. 27. 4to bls. 7—8, með hendi Benedikts lögmanns Þor

steinssonar c. 1720. — Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur Brefa Bok Biskups Ogmundar“.

Soddan lofan hef eg giort við vorn Heigbornasta konungenn.

Jn primis ad vera hanz nad hollur og trur so leinge eg lifer. og stirkia hans fogeta j Jslande so þeir giore huorim manne lóg og Riett. og hialpa þeim til med menn og hesta. þa bihof giorest uppa hanz nadis vegna. og Cronunnared besta. j so mata ad heilog kirkia bihallde æ jafnañ sitt.

Item lofudum vier ad samla¹⁾ ecki meijra folk til alpingis enn 15 eller 20 hestar. so þar ut af feingi ecki landid edur fatækur almugi skada. og so. sagde hans nad ad sijner fogetar skilldu giora.

Item lofudum vier og huar helst þad kinne ad biuisast²⁾ med sannindum ad vier hefdu keiffi nockud jarda gotz undan Crununne til kirkiunnar. þa skilldu vier nefna 6 kyrkiunnar Prælata og hans nadis fogeti 6 logriettumenn. og lata mig þad uel nægia. sem þeir 12 segde. 3^{a)} milli Crununnar og kyrkiunnar. huad eg hopunst til med guds miskun ad ecki [finnast skal.⁴⁾

599.

8. Júní 1521.

á Þingeyrum.

HELGI ábóti á Þingeyrum staðfestir dóm frá 29. Apríl, Nr. 589 að framan.

AM. Fasc. XLV, 4, frumrit á skinni frá Staðarhóli, og hefir verið læst með 1 innsigli saman við XLV, 3. — Apogr. 1457.

Vier broder helgi med gudz nad aboti á þingeyrum og officialis heilagrar holakirkíu fyrir uestan óxnadalsheidi (giorum) godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi ad sub anno gracie M^o d^o xx^o i^o jn uigilia ascensionis do-

1) samla 62. 2) 62; bevijsast 27. 3) b. v. 62. 4) [skal finnast 62. — Aftan við bréfið stendur í 62: „sine nomine subscripto, loco vel anno. Est autem indubie Ogmundi, conclusum in Dania 1521. cum ibi Regem inviseret. circa festum corporis Christi.“

mini¹⁾ á suinuatni æ asum kom fyrir oss ærligr mann þorarinn bondi jonsson og tiedi oss þar opit bref eigils grimssonar og einars þordarsonar með þeirra heilum og o-skoddum hangundum jnsciglum so hlydanda at ordum greinum og articulis um hiuskapar kauplysingar og festing er fram hafdi farit millum jons hallgrimssonar og helenar þorarinsdottur. sem sa domr jnnehelldur og ut uisar sem þetta uort bref er með fest og honum uar til dæmt. Og til sanninda hier (vm) setium uier uort jnscigli fyrir þetta bref skrifat æ þingeyrum j uazdal laugardaginn jnfra octauas festi corporis christi a sama ære og fyrr seiger.

600.

15. Júní 1521.

á Ökrum.

Sjö lögréttumenn og nefndarmenn lýsa því, að þeir hafi valið og samþykkt Grím Jónsson lögmann norðan og vestan á Íslandi, og víti þeir það með sannindum, að hann hafi verið til lögmanns tekinn og kjörinn á almennilegu Öxarárþingi.

AM. Fasc. XLV, 8, frumrit á skiinni. Öll (7) innsiglin eru dottin frá.

logmannzbref grims jonssonar²⁾.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heýra senda gjfsle hákonarson. einar einarsson. jon jonsson þordur gunarsson. narfe jngemundarson. halldor jonsson ok marteinn þoruardzson. laugrettumenn ok nefndarmenn j hegranesþingi. kuediu gudz ok sina kunnigt giorandi að fyrir þær greiner. er laugin ok landzins uane suo til vísa að sá skal logmadur uera er laugriettumenn samþýckia. ok þui fyrir naudsyn landzins ok styrking laganna haufum uier af uorum parte til ualid ok samþykkt heidarlegan mann grim jonsson að uera laugmann fyrir nordan ok uestan á Íslandi. uitum uier hann fyrir allar greiner þar uel til fallin. Suo ok uitum uier með sannendum að fyr nefndur mann grimur jonsson uar til logmannz tekin ok kiorinn á almenneligu auxarárþingi. Ok til sanenda hier

1) þ. e. 8. Maí. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

um settum uier fyr nefnder menn uor jncigle fyrir þetta kiorsbref er skrifad uar æ aukrum j blaunduhlið j skaga-firdi laugardagin næstan fyrir botolfsmessu. arum epter gudz burd. þusund. fimm. c. xx. ok eitt. ær.

601.

20. Júní 1521. í Kaupmannahöfn.

KRISTJÁN konungr annar samþykkir og staðfestir páfa, erki-biskupa og konunga bréf um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur, og börn þeirra öll arfgeing.

AM. Apogr. 745 með hendi Jóns Magnússonar, bróður Árna „Ex originali. Brefed er á pergament. hreint og hvitt enn skrifteñ oskir og jll aflestrar“. Innsigli konungs heilt og óbrotið var fyrir bréfinu. — AM. Fasc. LXXII, 2^a, transskript á skinni frá c. 1528.

Wii Christian met gudts naade Danmark(s) Suerigis Norgis Vendis oc gottis konig. Hartug j Sleszuig Holsten Stormarn oc ditmersken greffue j Oldenborg oc Delmenhorst giðr alle witterligt at effther thi thenne breffuise Biðrn torleffsson oc hans syskenn haffue nu met werdoge fader her Amund Electus till skalholte domkirke ladet wise for oss eth wort helligste faders pavens Legatus breff oc tuende andre wor kiær(e) herr faders oc faderfaders kong Christierns¹) hues siæle gud naade stadfæstelsse breff lyd-andis at forne Biðrn torlaffssons fader oc modher mege bliffue samend j Echteskap endoch the sameñ hðr(e) þa slecht j fiorde ledh effter som forne breff ythermer jndeholde och vduise oc sameleidis fordraget oc tilgiffuit them hues rett the paa kronens wegne haffde till them oc theris born oc godts ther for j alle modhe hwilcke breff wij aff wor synderlig gunst oc naade haffve stadfest oc fuldburðit oc met thette vort opne breff stadfeste oc fuldburde wedh alle theris ordh oc article som the jndeholde oc vdvese²). Och forne Biorn torlaffsson oc hanss syskene retthe oc æchte arffuinge at vere effther theris fader oc modher oc erffue

1) Svo bæði 745 & lxxii; 2, og hefir því nafn Hans konungs² gleygmt úr frumritinu sjálfu. 2) wthwise lxxii, 2.

fader oc modher oc all andhen arff som hannem oc ollum
hanss syskinde kand tilfalde meth lagen thi forbiude wii alle
ochwo¹⁾ the helst er eller wære kunde oc serdelis wore fo-
gether Embitzmend som nu er eller her²⁾ effter kommende
worde paa wort land Jsland for^{ne} biörn torlaffsson eller
hans syskine her emodt at hindre. hindre lathe. mōdhe.
quellie. wmake eller j [nokru mothe³⁾] at wforrette⁴⁾ vndher
wor koniglige heffn oe wreidhe.

Geffuit paa wort slott Kaupnehaffn Torstdagen nest
efftter sancti botulphi abbatis et confessoris dag aar [et ce-
tera⁵⁾] mdxxi vndher wort signet.

602.

21. Júní 1521.

á Munkaþverá.

FINNBØGI prestr Einarsson fær Gísla syni sínum til fullrar
eignar jörðina Fjósatungu í Fjhnóskadal, og áskilr sér fyrst-
um kaup á henni, ef Gísli vilji selja hana.

AM. Fasc. XLV, 6, frumrit á skiini. Innsiglið er dottið frá.

Þat giorir ek finnboghe prestr Einarsson Godum monn-
um viturligt med þessu minu opnu brefue. ath ek hefuir
gefit gísla finnboghasyne syne minum alla iordina fíosatungú
er liggur í hnioskadal í illugastada kirkiu sokn med ollum
þeim gaugnum og giædum eignum ok itavkum sem greindre
iordu fíosatungu fylgir ok fylgt hefuir at fornú ok nýu ok
ec hefuir fremst eigande at ordit sem bref þar vñ giord wt
wíjsa. med þeim skildaga og fororde. at ef adr nefndur
gílsle vill þessa iord fíosatungú nockrum selia edur burt fa
þa skil ek þat til at hann fðe mier nefnda iord fíosatungu
fyrstum aptur til eignðr fyrir suo mykla peninga sem ockur
badum vel semur. Ok til sanninda hier vñ setur ek mitt
incigle fyrir þetta bref er skrifuat ok giort var a munka-
þueraa) eyafirde. faustudaginn næstañ fyrir ionsmessu bap-

1) ethwo lxxii, 2 (rétt: ehwo). 2) leiðrétt; hand 745; hands lxxii,
2. 3) [nockre mathe lxxii, 2. 4) [lxxii, 2; wsæmte 745; 5) [domini
lxxii, 2.

tíste vñ sumarit. arum eptar guds burd þusund fimm hundrut tuttugu ok eitt aar.

603.

2. Júlí 1521.

á Öxarárþingi.

TYLFTARDÓMR út nefndr á Alþingi af Erlendi Þorvarðssyni, „er þá var samþykkt lögmaðr fyrir austan og sunnan á Íslandi“, um gjafir Vigfúsar Erlendssonar til Salgerðar Snjólfssdóttur konu sinnar.

A.

JSig. 66. 8vo með hendi Grunnevikur-Jóns c. 1740 „Ex originali. collatum. frá Syslumannenum Jone Benedictssyne sendt mier 1740“. Fyrir bréfinu höfðu verið 8 innsigli, af þeim voru 1740 „ei eptar nema þriu broten“.

vñ þat sama feste kross (!) veri betri enn þat
silfur er hann hafði fyrir henne fargað þa
skyldi þat koma niður í þeim xc er
hann gaf henne í tilgíauf.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eða heyra
señðar eirekur þorsteinsson. jón þorvardsson. Rvñollfrv þor-
steinsson. tvmás jónsson. loptur eyolfsson. olafvr jónsson.
oddr þorkíelsson. steinn þorgíelsson²⁾. skvle tvmasson. gvd-
mñndvr gvd-mvñsson. einar eimason³⁾ ok kolbeinn andresson
kvediv gvd ok sína. at þa er lídíd var frá hingatburd vors
herra íhesu christi (M. v.c³⁾) xx ok eitt ár. þrídiudægenn
næstan eptar peturs messo ok þals æ almennelegu auxar-
ærþingi voru vier í dom nefnder af ærlegum manne er-
lende þorvardssyne er þa var laugmaðr fyrir austan ok
sunnan á Íslandi. at skoda ok dæma um þær gíafar er vig-
fus erlendszson gaf salgerði sinne husfrv .lx. hundrada í til-
gíauf ok fiordungsgíðf vr fe sínu. Nu at suo þrowdu ok
fyrir oss komnu dæmdum vier fyrgreinder domsmenn með
fullu doms atkvæde adr greindre husfrú Salgerði Snjólfss-

1) „fyrir ofan stendur þetta kannske af vanvara oafskored“ (Jón Grunnvíkingr). 2) Svo. 3) vñ, hdr., sem er rangt.

dottur sinn mala vskertan. sem hann kom þnn j fridu ok vfridv ok lx hvndrada j tilgiauf. Nu saker þess at skullder ok akærun komu a fien erfingianna vegna at þeir mundu litla eda aungua vppbera. þui dæmdum vier at fyrnefnd fiordungsgjöf skyllde nidur falla þui oss leiz at hun munde eingefi verda epter skullda greisluna. Enn fyrir þat sama silfur er fyr nefndur fuse hafdi wt af landenu med sier og hun gæte biþvisat at hun hefði att¹⁾. og nockvd smasilfur²⁾ at auk. Nu fyrir þetta sama silfur dæmdum vier fyrir greindre Salgerdi þann sama kross er Sniolfur vændiz at fuse hefði gefit henne j kiaurgrip er hun hafði þa at hallda til fullrar eignar vpp hiedan sem hun gæte biþvisat at hun hefði att. enn þat hun hefði meira skyllði hvn aptur leggja vnder sin sannende hier vm. silfur eda adra hlute.

Samþykkt þenna Dom med oss fyrgreindr laugmadur elleñdr þorvardzson ok sette sitt incigle med vorum inciglum fyrir þetta domsbref huert ed skrifad var j sama stad ok ære deige sidar enn fyrir seiger.

B.

AM. 191. 4to bls. 37—39 (bréfabók Jóns skálds Hallssonar og Hólmfríðar Erlendsdóttur, rituð samtíða á skinn). — AM. Apogr. 5520.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda eirekur þorsteinsson. jón þoruardzson. rýnolfur þorsteinsson. tvmás jónsson. loptur eyolfsson. olafur jónsson. steinn þorgeirsson. skuli tumasson. guðmundr guðmundsson. einar jónason. oddr þorkelsson. kolbeinn andresson. kuediu guð(s) oc sina. at þa er lidit var fra hingatburd vors herra jhesu christi M. vc. xx og eitt þridiudægen næsta epter peturs messo og þals æ almenuelegu axararþingi voru vier j domi nefnder af ærligum manni erlendi þorvardzsyni er þa var samþykktur laugmadur fyrer austan oc sunan á jslandi at skoda og dæma vm þær giafer er vigfus erlensson gaf salgerdi sinni hvsvfrv sem var .lxc. j tilgiöf oc fiordvngsgiauf vor³⁾ fe siðu.

1) Hér stendr í 66, en er aptur útstrykað: „er hun atte sem var x aura kross og goðar koparfestar. gull hveu“ er keypt var fyrir lest skreidar tuær silfurskeider“. 2) Hér stendr í 66, en útstrykað: „er fyrnefnd“. 3) Svo = ár.

Nu at suo provodu ok fyrer oss komnu dæmdum vier fyrgreinder domsmenn med fullu doms atkuædi adr greindre husfrv salgerdi sniolfsdottur aptur sinn mala uskertañ sem hann kom jn j frid(u) oc ofridu .lxe j tilgiauf. Nu saker þess at skullder oc akærun komv a fen erfingiann(a) uegna at þeir mundu litla eda aungv(a) peninga uppbera þui dæmdum vier at fyrnefnd fiordungsgiauf skyllði nidrfalla þui oss leiz at hun mundi eingen verda epter skullda afgreidsluna. En fyrer það sama silfur er fyrnefndr vigfus hafði vt af landinu med sier og hun gæti biuisat at hun hefði att. Nv fyrer þetta sama silfur dæmdvm vier fyrgreindre salgerdi þan sama kross er sniolfur vændiz at adr nefndr vigfus hef(d)i gefit henne j kiaurgrip ok hvn hafði þa at hallda til fullra(r) eignar upp hiedan. En þat sem þesse kross væri betre en þat silfur sem hann hefði fyrer henni fargat skyllði þat koma nidr j þeim .lx.^e er hann gaf henne j tilgiauf. Enn allt það er hun hefði meira at hallda þa skyllði hvn þat allt aptur leggja silfur edra¹⁾ hlute under sin full sanendi.

samþykkti þena vorn dom fyrgreindr erlendum þoruardsson logman og sette sitt jnseigli med vorvm inciglum fyrer þetta domsbref huert et skrifad var j sama stad og are deigi sidar en fyr seigir.

604.

4. Júlí 1521. fyrir utan Túnsberg.

BREF Ögmundar biskupsefnis til Magnúsar biskups í Hamri, þar sem hann skýrir honum frá því, að hann hafi verið á konungs fundi „um helga líkamans dag“ (= dýradag = 30. Maí 1521) og feingið hjá honum góð erindislok, sendir Magnúsi biskupi útskrípt af bréfi konungs og biður hann að koma sem fyrst til Björgynjar upp á vigslugerð sína, því að hann vilji sem fyrst komast til Íslands.

MSteph. 27. 4to bls 8—9 með hendi Benedikts lögmanns Þor-

1) Svo = edr adra.

steinssonar c. 1720. — Landshókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur BrefaBok Biskups Ögmundar“. — AM. Apogr. 2782 með hendi Árna Magnússonar.

[Bref Magnuse á Hamre tilskrifad¹).

Reverendo in Christo Patri et Domino. Domino Magno divina gratia ad sacram Hamarensem cathedralem antistiti hæc litera præsentetur cum humilitate et cetera. Salutem in eo qui est fons et origo totius bonitatis.

Kjærliga tackar eg ydare²) nad fyrer allt vel giort til mig og minn dreing. nær gud vill eg verðskulde. ma þdar nad uita. ad eg uar hoss min herra³) kongiū⁴) um helga líkamans dag⁵) og fieck eg hans nádis uilia og samþicke uppa þad Erende sem eg uar ut for sendur af Erkebiskupinum. þui sende eg þdur utskriftuū af hans nadis brefe til þdar og annara þdra meðbrædra sem hlyder uppa minna vigslugiord. þui þægia⁶) eg giarnañ ad þdart Elskuligt faderne uillde sem snarast omaka yður til Beren. so at⁷) eg mætta⁸) sem first med guds miskun koma heim til Jslandz i gen. þad uillda eg giarnañ med ydri⁹) nad verðskulda nær gud uill ad ek¹⁰) komur¹¹) til magt. kann min dreing seigia idur nockud þad eg skrifa ecke. Ej meira um siñ.

Her med bifolum¹²) uier yðarn hejður. líf og sal allzmegtuguū gude. jungfru Mariæ og olluū helguū.

Skrifad utanfor Tunsberg in Translatione beati¹³) Martini Anno 1521.

605.

12. August 1521.

á Hólmum.

MÁLDAGI um landamerki Melrakkaness í Geithellahreppi í Suðr-múlasýslu í transscripto þriggja manna eptir máldaga(bók) Þykkvabæjarklausturs í Álptaveri (Falsbréf).

Eptir afskrípt með þekkjanlegri hendi Pétrss Sveinssonar, prests

1) [Sendebref 62, 2782. 2) 62; þdar 27. 3) 62; herr 27. 4) konungen 62, 2782. 5) þ. e. 30. Maí. 6) 62, 2782; þæge 27. 7) leiðr. AM. fyrir oc. 8) 62; mætte 27. 9) ydar 2782, 62. 10) 2782, 62; jeg 27. 11) kome 62. 12) 62; befolum 27. 13) Sancti 62, 2782.

Pétursonar á Hofi í Álptafirði, e. 1824. Afskrípt þá fékk eg frá Haraldi Briem á Búlandsnesi ²/₃ 1893. — Bréf þetta hefir öll einkenni þess, að það sé falsbréf. Í fyrsta lagi er það ekki mjög líklegt, að máldagabók Pykkvabæjarklausturs hafi verið austr á Hólum 12 Aug. 1521. Í öðru lagi verður ekki séð, að Pykkvabæjarklaustur hafi nokkurn tíma átt jörðina Melrakknes. Í þriðja lagi var Árni Magnússon ekki prestur á Hólum 1521. Hann varð fyrsti prestur þar 1583. Í fjórða lagi er transscriptum dagsett að mánaðardagatali, en ekki messutali, sem er afargrunsamlegt í íslenskum bréfum enn 1521. Í fimta lagi er orðfæri transscripti iskyggilegt og afkálelegt, einkum í niðrlaginu. Bréf þetta er að líkindum saman sett nálægt miðbiki 18. aldar, á meðan menn mundu enn til þess að Jón Þorláksson (d. 1712) hefði einhvern tíma verið sýslumaður í Austfjörðum, en þó verið búinn að gleyma, hvenær hann var uppi. Jón Arnórsson var lög-sagnari Hans Wiums í miðhluta Múlasýslna 1769—1778. Þó er ekki óhugsandi, að hann hafi einhvern tíma framið eitthvert dómstafi í syðsta hluta sýslunnar, en hvort sem væri, þá bætir það ekkert úr göllum þessa bréfs.

Máldagi Melrackaness¹⁾.

Það medkénnum vér Arni Prestur Magnússon, Einar Hjörleifsson og Oddur Teitson, Anno 1521, og giðrum góðum mönnum kunnugt, að vér höfum sied og yfirlesid eigin Máldaga Pickvabæar klausturs, ord fyrir ord, sem hér eftir fylgir:

Melrackanes á Landeign ad Bragðavallar Gili, enn Beit ad Jökulgili, Siónhending uppá Tumás øxl, og ofanad anni og útá Hilinn, og allar Fossbreckur, og af Fossbreckum og útá Berghilinn, og af Berghil og í Línghólma, og úr Línghólma og útj Stein þann sem stendur ei ört i midium Leirum.

Item, Sanda alla út frá sögðum Steini og ad Sands Enda, og sama Rif sem kastad er upp i milli Jskills eyar og Lands og út ad Hvalskérium, og Sanda alla vestur ad Osi, þar sem hann hefur fallid ad fornu lagi, og allar Víkur innad Stecká, og inn með öllum Skudum ad fyrrnefndri Tumás øxl, Siónhending upp frá Stecká, Enn Beit ad Grásteini, og nordur frá Tumás øxl þar til vötnum hallar;

Item á Melrackanes Stránga Eyri i midium Fjrdi.

1) Utan á afskrípt Péturs.

Item Skóg í Háls Jörd er heitir Skialdar Endi, um tvenna Læki uppá Fiallinu, enn norður um nidri.

Item hálfá veidi í Hamarsá móts við Hálsmann;

Item Skóg í Geithellra Jörd upp með Þrándará, so langt upp í Fiall sem Skógur vegs útá Þrándarholt, og so ofanad Geithellraá.

Og til meiri stadfestu hér um setium vér vor Jnnsigli hángandi við þetta Bref hvört ed skrifad var á Hólumum í Reidarhjrði þann 12ta Augustij. Datum sem fyrr seigir.

Var þetta Bréf upplesid og auglist á Geithellna þingi Anno 1590 þann 7da Junij —

Jón Thorláksson Gíslí (eyða)

Benedict Jónsson

Upplesid fyrir Manntalsþings Rétti á Geithellrum d. 7da Aprilis.

Testerar

J. Arnórsson

606.

28. August 1521.

í Björgvin.

BREF Ögmundar biskupsefnis til Magnúsar biskups í Hamri, sem forfallast hafði sökum áhlaups Svía að fara til Björgynjar, þar sem hann biðr hann meðal annara orða um að koma til Björgynjar til framkyæmdar vígslu sinni, því að biskupsefni kveðst vera „ganske skyldug orðinn“.

MSteph. 27. 4to bls. 9 með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1720. — Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur Brefa Bok Biskups Ogmundar“. — AM. Apogr. 2783 með hendi Arna Magnússonar.

Annad sendebref til sama Biskups¹⁾.

Salutem in Domino sempiternam.

Kærlega þackar eg yður fyrer allt vel gert. ma yðar náð vita að eg fieck yðart bref í buoríu eg fornam að í hófduð²⁾ forfall og herra Electus í Oslo hefde ráddid yður og forboded að fara nockurn stad þennañ tid. saker þeirra Suenskra. og saker þess að [ek veit³⁾ yður hefur nu fátt

1) þ. e. Magnús biskups, af Hamri. „Sendebref“ er fyrirsögn í 62 og 2783. 2) hefdit 2783, 62. 3) [b. v. 2783, 62.

fulla uissu um þeirra ahlaup uppá þenna tíð. þú bíð eg yður auðmiúklega að lata mig úta nær yðar nað uíll omaka [sig hit¹⁾] að. og fullgera vors [herra naðugasta²⁾] kongsens og Erchebiskupsens bref og boðskap uppá mína Consecrationem. Bíð eg yðart Elskulegt faderne og hejður-samlegt herradáme for heilag Trifaldigheit og sancte Thor-lacs skulld að uíllíed uírdast til að fullgera mítt erende dátt firsta sem í³⁾] kunneð. því eg er ganske skyllíug⁴⁾] orðenn. Enn ðomkirkiañ hefur vaxerað í mang ár sem yðar náð ueit. Enn þar sem⁵⁾] yðar nað skrífar um Biskupsens frá-fall í Stafangur. er það entet. þú hann er til⁶⁾] reíðubueñn natt eller ðag þegar hann fornemur að yðar náð ðregur til Beren. gered nu her um sem eg hefur alla goða von til yð-ar. og eg víl gíarnañ verðskullda nær guð gefur mer magt til.

Cum his paucis vos et vestrum consilium altissimus in prosperis observare dignetur.

Scriptum Bergis die Sancti Augustini episcopi et confessoris Anno domini M^o D^o xxi^o.⁶⁾

607. 28. August 1521. í Björgvín.

BREF Ögmundar biskupsefnis til Mattíasar biskupsefnis í Ós-ló, þar sem hann bíðr hann að eíga góðan hlut að því, að Magnús biskup af Hamri komi sem fyrst til Björgynjar að framkvæma vígslu sína.

MSteph. 27. 4to bls. 9—10, með hendi Benedíkts lögmanns Þor-steinssonar c. 1730. — Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr Jóns „Ur BrefaBok Biskups Ögmundar“. — AM. Apogr. 2784 með hendi Árna Magnússonar „Ur brefabok biskups Ögmundar“.

1) [62 2783; her 27; 2) [kíera naðugasta kerra 62. 2783. 3) b. v. 62, 2783. 4) skulldug 27. 5) sl 62. 6) „Sine nomine tam scri-bentis quam illius ad quem scriptum est. Est autem Ögmundi ad Episcopum Hamarensem, seqvebaturque immediate in libro, literas Ögmundi ad dictum Episcopum Hamarensem datas apud Tunsber-gum in translatione S. Martini 1521“ (AM).

Sendebref.

Salutem plurimam [et cetera¹⁾]

Mikelega þackar²⁾ eg yður kære herra Electe³⁾ fyrer ydurt skrifelse og uelgierning i fiord. er eg var hoss yður. meiged vita ad⁴⁾ eg hefe haft snara⁵⁾ reisu⁶⁾ miken hid og didt. var eg hos vorn nadugasta herra konunginn. og fieck eg hans nãdis vilia. hille og samþicke med bref og innsigle uppa þad erende sem eg var ut fyrer sendur af domkirkjunne i Skalaholti. þui bid eg yður audmiuklega enn sem firre ad hialpa mig fatækañ med ydar⁷⁾ ord og tillogur vid biskup Magnus i Hamar ad hann uilie⁸⁾ gera sem verdug herra og omaka sig med tad allra firsta hit⁹⁾ til Beren uppa vora consecrationem effter vors nãdugasta herra kongsens brefe. huad eg hefe mang og merkeleg erende til Jslandz med tad allra firsta konungsins vegna og krununnar sem hann bifalade¹⁰⁾ mig sialfur i Danmarck. gered nu her um sem eg hefe alla goda tru til ydar. Hialped min dreing kære herra um vegabref og tærepning til baka um hann kann treingia.

Non plura ad præsens sed vos et vestrum statum altissimus in prosperis observare dignetur.

Scriptum in Bergis ipso die sancti Augustini episcopi et confessoris Anno domini M^o D^o XXI°.¹¹⁾

608.

1. September 1521.

í Otrardal.

BJARNI Andrësson fær og gefr Helgu Gisladóttur jörðina Geirseyri i Bæjarkirkju sókn á Rauðasandi með tíu kúgildum til æfinlegrar eignar og frjáls forræðis, og skyldi þessi gjöf snúast upp i hans fjórðungsgjöf og aðrar hans löggjafir, sem erfingjar hans mætti ekki upp á tala.

AM. Apogr. 2778, með hendi Orms Daðasonar „Ur brefabok biskups Ögmundar“ (AM).

1) [b. v. 2784. 2) þacka 62. 3) Electus 62, 2784. 4) b. v. 62, 2784. 5) suara, vill AM. leiðrétta 2784. 6) reisir 2784. 7) yður 2784. 8) villde 62, 2784. 9) b. v. 62 2784. 10) befallade 27. 11) „Est Ogmundi ad electum Osloensem“ (AM).

Það gíore ek Ormur Tumasson godum monnum kunnugt með þessu minnu opnu brefe. að þar var ek í hið á Hole í Billdudal. sá ek og heyrdi ek á ord ok handaband þessara manna af annare alfu Biarna Andressonar. oc af annare alfu Helgu Gísladóttur. að so fyrer skildu ok undertauludu að greindur Biarne fíeck og gaf áður skrifadre Helgu jordinu Gejrseyre er liggur í Bæiarkirkíu sokn á Raudasande með x. kugílldum til fríðls forrædis og æfinligrar eignar undan sier ok sínum erfíngíum. enn under fyrer greínda Helgu ok hennar erfíngía. skýllde þesse hañs gíof oc gíorningur snuast upp í hañs fíordungsgíof oc í adrar hañs loggíafér þær sem hañs erfíngíar mætte ecke uppá tala. Ok her epter víl ek svería ef þurfa þýker. Ok til sannínda her um setta ek mítt ínsígle á þetta vítnísbúrdarbref skrifad í Otrardal í festo Sancti Egidii þá er lídíd var frá hígadbúrd vors Herra Jesu Christi M°. D°. xx. og eítt ár.

609.

8. September 1521.

í Haga.

VÍTNÍSBÚRÐR um gíof Bjarna Andréssonar á jórðunni Geirseyri til Helgu Gísladóttur.

AM. Apogr. 2779, með hendi Orms Dadósonar „Ur brefabok biskups Ógmundar“ (AM).

Það gíore ek Snæbíorn Gíslason góðum móðnum kunnugt með þessu minnu opnu brefe. á Hóle í Billdudal uppá síaífa krossmessu um vored. var ek forsagnarvottur fyrer gíorninge þeirra Biarna heitins Andressonar ok Helgu Gísladóttur að greindur Biarne gaf Helgu Gísladóttur jáurdena Gejrseyre er liggur í Bæiarkirkíu sokn á Raudasande. ok þar til x. mólnýtu kugíllde til æfinlegrar eignar undan sier ok sínum erfíngíum enn under fyr nefnda Helgu. Skýllde þesse hañs gíof og gíorningur snuast í hañs fíordungsgíof. eða í adrar hañs loggíafér þær sem hañs erfíngíar mætte alldre reíngía nie uppá tala að laugum. fór þesse gíorningur fráñ með fullum handsolum þeirra í millum. Ok til

sanninda her um setta ek mitt insigle fyrer þetta vitnisburðar-
 arbref. skrifad j Haga á Bardastrond Mariumessu sidare um
 hausted þá lidid var fra hingadbud vors Herra Jesu Christi
 M.^o D.^o xx.^o ok 1.º á. r.

610.

14. September 1521.

í Skógl.

ÞÓRKATLA Árnadóttir geldr og fær Jóni Dagstyggssyni, syni
 sínum, „ábóta að kendr er,“ í sin þjónustulaun allan þann
 part í jörðunni Hlíð í Kollafirði, er Árna syni hennar bar
 til erfða eptir Dagstygg Jónsson föður sinn, en hún hafði
 haft fyrir Árna þar til hann lézt alt í frá láti föður hans,
 og Jón unnið hjá henni kauplaust í niu ár, frá því faðir
 hans dó.

AM. Fasc. XLV, 11, frumrit á skinni og er innsiglið dottið frá
 — AM. Apogr. 1501.

Þat giore ec bergur tumason godum monnum kunekt
 med þessu minú opnu brefi at ec uar þar j hia sa ec og
 heydda ec þar a at þorkatla árnadóttir galltt syne sínvm
 joni dagstýggssýne abóttu at keñdur er allan þann partt j
 jordune hlid j kollafirði j fellzkirkiv sökñ er arña syne sín-
 vm bar til erfda epter dagstýg heiten jonsson faður sin sem
 gud hans sal nadi til fvllrar eignar og frials forrædis vnd-
 an sier og sinum erfingium aullum andrum en fyr skrifud-
 um joni. en under jon son sinn abota og hans erfingia.
 Lysti hun þui þa þar fyrir mier og tilskildi j þeirra handa-
 bandi at þennan jardar partt gylldi hun honum j sin þion-
 uztulaun. upp á þau .ix. ær er hann hafdi hia henne ver-
 ed og ecki kaup neitt upp borid. sagdizt þorkatla hafa hapt
 fyrir adur nefndum omaga arña. fra þui er fader hans fiell
 fra og til þess er gud kalladi hann. og þui uisse hun eigi
 betur en suo at hun mætti þennan jardar partt fúa til eign-
 ar huerium sem hun uilldi. for þesse giorningur fram j hlid
 j kollafirði. en til meire stadfestu og sanenda set ec mitt
 jnnzgle fyrir þetta uitnesburðarabref hueritt er skrifad uar j

skogi í middaulum. krossmessu um haustid. þá lidit uar fra guds bwrð. M. v. c. og. xx. og eitt ár.

611.

29. September 1521.

á Skarði.

VITNISBURÐR, að Jón Sigmundsson hafi enn aptr að nýju feingið og goldið Gottskalk biskupi jarðirnar Hól og Bessa. staði í Sæmundarhlíð með jáyrði og samþykki Bjargar Þorvaldsdóttur konu sinnar (Falsbréfl).

Bréf þetta er prentað hér eptir Morðbréfabæklingum Guðbrands biskups: a) hinum II. Hólum 1595 og Reykjavík 1903, bls. 93–94, og b) hinum III. Hólum 1608 og Reykjavík 1904, bls. 155–156. — Afskrift af bréfi þessu er og í Syrpu Guðbrands biskups í Biskups-skjalasafninu (= c). Sbr. Nr. 125.

Skilríkjid fyrer hole og bessastodum þeirra
gotskalks nidia.

Þad giorum vier¹⁾ Olafur Hallsson og Eyolfur Eyolfs-son godum Monnum viturligt med þessu ockru opnu brieft ad vid vorum vidstadder a Þingeyrum i Hunavatz Þinge vm Haustid. Þa Byskup Gotskalk reid i Visitatiu. þa Jon Sigmundzson fieck og gallt nefndum Byskup Gotskalk enn apt-ur ad nyu Jardernar Hol og Bessastadi i Sæmundarhlíð i Reyneness stadar Kirkiusokn. med Handsøludu jayrde og Samþycke sinnar Kuinnu Biargar Þorualldzdotter. til fullrar Eignar. eptir þui sem bref þar vm giort þar vm vtuijsar. hier epter vilium vier Sveria ef þurfa þiker. Og til sann-enda hier vm. setium vid fyrr skrifader Menn ockar Insigle fyrer þetta Brief giort og vtgiefid a Skarde i Langadal. a Mickaels Messu sialfa. þa lidid var fra hingad burd vors Herra Jesu Christi M. d. xxj Aar.

1) sl. c.

612.

30. September 1521. á Holtastöðum.

GOTTSKALK biskup á Hólum gefr Jóni Þorvaldssyni ábóta á Þingeyrum umboð til að leysa Jón Sigmundsson af því mannslagi, er hann í féll, þá er hann varð Ásgrími Sigmundssyni, bróður sínum, að bana í kirkjugarðinum í Viðidalstungu, og Jón hefði meðkenzt (*Falsbréf, eitt af morðbréfunum*).

Bref þetta er áður prentað í Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinnum III. Hólum 1608 og Reykjavík 1904, bls. 144—146, en er hér tekið eptir AM. Apogr. 696 α, stafréttri afskrift eptir frumfalsbréfinu. Lætr Árni Magnússon þar fylgja þessa athugasemd með hendi Hans Beckers: „Þetta er innsigle Gottskalks Holabiskups under falsbrefinu um umbod, giefed Jone abota Þorvaldssyne til að afleysa Jon Sigmundsson af brodurdrápinu 1521. nefnelega hins fyrra Gottskalks biskups bref hefur vered upp skafed og skrifud á aptur þesse lygd. Það er audsied á brefinu að það er uppskafed, og skrifad á aptur. Þetta innsigle er annars fyrer þeim so nefnande original so á sig komed sem epter fylger: Sancta sem i því situr er i þessum original skir. Hægra megin af jnnsiglenu er skriften öldungis bur(t)brotn. Jtem nedan af Jnnsiglinu, allt það sem er fyrer nedan fæturna á Sancta, nefnelega figuran og þeir tveir smáu krossar. Þetta er, so sem sagt er, allt burtbroted, og allt . . . sem hier er allæselelegl. Hiner aller Staferner, sem hier eru punctader, eru litt læser i þessum original, að skilia til að gjöra ur þeim ord, en ductus synast þo skirer helldur enn ecke og að visu eru þeir hvörke fleire nie færre. Ecke gietur hann Sæmundzzson (!), nema originallinn sie of rangt stungenn. Það sem i originalnum er burtbrotid, er hier fyllt ur ödru innsigle gottskalks biskups hins fyrra, allt eins giordu, og þetta hefur vered, adur enn það brotnade“. Mynd af innsiglinu er á miða, sem liggir hjá afskriftinni. Um þessi bréf í heild sinni (Apogr. 693—697) segir Árni: „Þetta eru Copiur af falsbrefunum. Eg þyrste að skoda betur þá so kölluðu originala“. — AM. Apogr. 3958 eptir transskripti á pappír frá 1594; Apogr. 696 β „Epter ovidimeradri copiu á pappír“ (AM). — Bps. 4. 4to bls. 213 og 218 (Syrpa Guðbrands biskups = c og d, með hans eigin hendi). Landskjalasafn 94. 4to bl. 41 b með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (= e „Nu epter fylgia þau Bref Biskup heldur Login“). Texti prentaða bæklingins er hér kallaðr b.

aflausn Jons Sigmundssonar.¹⁾

[U] gottskall²⁾ med gudz nad biskup at³⁾ holum giorum⁴⁾

1) 696 β; það herlega goda hreft vm Jon Sigmundsson og brodurdrap hans, c. 2) [Vier Gottskalk 3958, d; Vj Gottskalk c; sl. Vj 94. 3) a, 3958, b, c, d. 4) giori d.

þat godum monnum kunnigt með þessu voru opnu brefi at vier hofum feingit jone [þorualldssyni¹⁾] abota a þingeyrum vortt fullt ok [logligt²⁾] vmbod ok biodum honum skyldugliga at afleysa jón sigmundsson af þui mannslage er hann j fiell [þa er³⁾] hann vard asgrime sigmundssyni broður sijnum ofyrersyniu⁴⁾ ad skada j kirkjugardinum a⁵⁾ videdalstungo⁶⁾ [þui hann hefur þat kienst fyrer nuer og⁷⁾ fleirum godum monnum hiauerundum⁸⁾ ok setia⁹⁾ honum skripter¹⁰⁾ epter þui sem heilog kirkiunnar log þar vm gior vt uisa. þui hann hefur [med oss vm peninga segt so¹¹⁾] forlikast¹²⁾ sem oss vel a neger. ok til saninda hier vm settum¹³⁾ wier¹⁴⁾ vortt jnnicgle fyrer þetta bref [vtgefit a holltastodum j langadal næsta daga epter michaelsmesso¹⁵⁾] anno domini [m d xx ok eitt¹⁶⁾]

613.

30. September 1521. á Holtastöðum.

VITNISBURÐUR þriggja manna, að þeir hafi verið við staddir, þá er Jón ábóti Þorvaldsson tók umboð af Gottskalk biskupi að leysa Jón Sigmundsson af mannslagi því, er hann féll í, þá er hann varð ofyrirsynju Asgrími Sigmundssyni að bana í kirkjugarðinum í Viðidalstungu, og Jón meðgekk fyrir biskupi og mörgum góðum mönnum (*Falsbréf, eitt af morðbréfunum*).

Bréf þetta er áður prentað í Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum III Hólum 1608 og Reykjavík 1904, bls. 143–144, en er tekið hér eptir AM. Apogr. 697, sem er afskrípt gerð stafrétt eptir frumriti falsbréfsins, en texti þessi eins og hann kemr fram í bæklingnum hjá Guðbrandi biskupi er í orðamun hér neðanmáls kallaðr

1) [sl. c. 2) allt, d. 3) [sl. 3958, b; [þegar c. 4) oforsyniu d. 5) j, b, c, d. 6) videdalstungu c, d. 7) [b. v. 2958, b. 8) [sl. c. 9) setie 3958 10) skript 3958. 11) b. v. d. 12) [vm peninga sekt so vid oss forlikkast c. 13) setium 3958, b, c, d. 14) vij b. 15) vm Hausted, b. v. b. 16) 1521, b. d; [giefit a holum j hialltadal. þridiudagin næstan fyrer purificacionis S. marie anno m. cd l[átralið útstrykað] domini (l), c. Þessu bætir Guðbrandr biskup aptan við: „þá vér vorum dauðir fyrir einu ári“.

b. Til hlíðsjónar eru enn fremr hafðar þessar afskriftir: AM. Apogr. 3957, eptir transskripti á pappír frá 1594; syrpa Guðbrands biskups í Biskupsskjalaaafni c. 1600 (= c) og Landsskjalasafn 94. 4te, III, bl. 41^b með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Pat giorum uid¹⁾ þodr biarnason²⁾ andres gvdbrandz-son³⁾ einar ionsson godum monnum uiturligt⁴⁾ med þessu voru opnu brefe at vid⁵⁾ vorvm vid þa abote ion þorvalds-son tok vmbod af biskup gottskalk til at afleysa ion sigmundsson af þui mannslage er hann fiell j þa hann vard asgrime sigmundssyni broder⁶⁾ sinum ofyersyniu⁷⁾ [ad at⁸⁾ skada j kirkivgardinum j videdalstungu og hann medgieck fyrer biskupinum og morgum odrum godum monnum. Og til sanninda hier vm setivm vier fyrrskrifader menn vor in- sigle fyrer þetta vitnisbref⁹⁾ vt giefit ð holltastodum j langa- dal næsta dag eptir sancte michaelz¹⁰⁾ messo anno domini¹¹⁾ [M dxxi.¹²⁾

614. 30. September 1521. á Breiðabólstað.

Dómr tíu klerka og tveggja leikmanna útnefndr af Jóni Einarssyni officialis heilagrar Skálholtskirkju um þau tíu kúgildi, sem Árni ábóti Steinmóðsson, guð hans sál náði, bygði síra Jóni Arasyni fyrir tveimur árum, en heilög Skálholtskirkja átti og hafði hvorki af feingið leigur né ábata.

Bisk. Skálh. XIX; 53, frumrit á skinni. 4 innsigli hafa verið fyrir bréfinu, og eru öll dottin frá. — AM. Apogr. 2395 „ordriett“ með hendi Árna sjálfs.

Domur um kúgillda klagan af síra íone einarssyne
Anno 1521.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda þorleifur eireksson officiales. jón gíslason profastur. bryniolfur halldorsson. þorsteirn jónsson. fuse runolfsson. gudmundur arnason. jón biornson. sueirn þorarinsson. sala-

1) vier, b. 2) Biarnarson, b. c. 3) Gudmundsson, b. c. 4) kunnugt, b. 5) vier 3957, b. c. 6) brodur 3957, b. c. 7) oforsyniu c. 8) [þannig 697; ad 3957, b. c. 9) þannig 697; vitnisburðarbrief 3957, b. c. 94. 10) Michaelis 3957, 94. 11) sl. c. 12) [M. D. XX og eitt 3957; 1521, b. c.

mon heinreksson. are steinolfsson. klerkar skalhollz biskupsdæmis. jon eireksson. biorn arnorsson. leikmenn. kuediu guds og sina kunnigt gioraði ad sub anno gracie M^o. d. vigesimo primo. a breidabolstad j fliotzhlid manudagenn næsta epter michelsmessu vorum. vær j dom nefnder af ærlegri personu sera joni einarssyni officiali heilagrar skalhollz kirkiu. til at skoda og rannsaka og fullnadardom æ at leggja vñ þa aklagan, sem sera jon einarsson klagadi uegna heilagrar skalhollz kirkiu. um þau .x. kugilldi. sem aboti arne steinmodsson. gud hans sal nade. bygdi sera joni arasyni fyrir tueimur næst forlidnum arum. enn heilvg kirkia huorki fengit leigur ne abata. voru peningarner utheimter nu j vor et uar og fienguzt ecki. af logligum umbodsmanni sera jons arasonar. var umbodsmaduren sera jon guttormsson þar þa stefndur logliga af greindum officiali. suo uier heyrðum um fyrr nefnt fiarhalld. Og at heilags anda nad til kalladri. at suo profudu og fyrir oss komnu dæmdum uær fyrr nefnder domsmenn med fullu doms atkuædi siera jon guttormsson skýlldugañ at greida umbodsmanne heilagrar skalhollz kirkiu. vegna siera jons arasonar þesse somu kugillde jnnan sio-undar med leigum og leiguleigum fyrra arit. Enn med fullum laga avexti seirna arit sidan heimt uar og ecki fienguzt peningarner. tuo fiordunga smiors epter huert kugillde. og halftunnu skyr og halftunnu syru og iij. vætter ullar epter oll kugillden. Enn heilagri skalhollz kirkiu .lx. marka j sitt fullrietti. Skýlldi þridiungur gialldazt sektafiarins jnnan manadar heima j skalholli at heyrðum dömenum. annar at næstum fardogum. allt golldit at michaelsmessu at odru hausti. Og til sanninda hier um settum vier fyrrnefnder domsmenn vor jnsigli fyrir þetta domsbref skrifat æ nupe j eystra hrepp in profesto dionisii a sama ari sem fyr seger')

615.

6. Oktober 1521. í Kaupmannahöfn.

KRISTJÁN konungr annar skipar Hans Eggertsson hirðstjóra yfir Island.

Landsbókasafn 72. 4to bls. 630—631 með hendi síra Jóns Hal-
dórssonar í Hítardal 1725 „skrifad effter originalnum“. Prentað í
Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 172—173 og Finni Johannæi Hist.
Ecc. Isl. II, 258.

Christiani secundi Embættis Bref Hannes Eggerts-
sýne fyrer hirdstiorn a Jslande. utgefed
Anno 1521.

Christiern met guds nade Danmarkis. Sverrigis. Norgis.
vendis oc gothis koning. Hertug i Slessvig. Holsten. Stor-
marn oc Dytterschen. greffve i Oldenborg oc Delmenhorst.
helse Æther oss Ælskelige verdige father. Bisper. vore lens-
mend oc menige almue. som bygge oc boe paa vort land
Jsland kerligen met gud oc sancte Oluff konge. vider kiere
venner. at vii haffve thilltroet oc befalet thende Breffviser
oss elskelige Hans Eggertssøn at vere vor Embitzmand ther
paa Jslandt og ther met Æther alle oc menige Jsslender udi
verd oc forsvar ad haffve. Thi bete oc biude vii ether alle
oc hver. serdelis at j vere hannem paa vore vegne hõrige og
lydige. følgachtige oc biistandige giõrendis oc giffvendis han-
nem hviss sagerõre. landgielde. gesterii oc all anden rettighet.
som j oss og Norges krune plichtige ere oc aarligen at
giffve oc giõre. Hand skall holde Æther alle vedt sancte Oluff
konings lóg oc gode gamle sedvaner oc ingen aff Æther at
uforrette i nogen mader. Serdelis bete oc biude vii ether
alle forn^{te} vor lensmand. at til gode rede antvorde forn^{ne}
oss Ælskelige Hans Eggertsson vor Embitzmand hviss skatt
oc tõld. som j offver alt Jsland upboret oc indtaget haffve.
hand skall siden ýthermer giõre oss ther reide oc regenskab
fore. og lader thet ingenlunde. Her met Æther gud befa-
len-
dis oc sancte Oluff koning.

giffvet paa vort slot Køpenhaffn søndagen nest effter
Sancti Francisci dag det aar 1521.

Under vort Signeth.

616.

21. Oktober 1521.

á Ökram.

GRIMR Jónsson lögmaðr norðan og vestan á Íslandi skipar
tíl næsta Öxarárpings Jóni Þórðarsyni konungsins sýslu og

umboð milli Hvítar og Skraumu, eptir því sem áður nefnt konungsins umboð var mér nú í sumar tilsaðt upp á Öxarárþingi“.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatashorn. bls. 92—93, skr. c. 1608..

Ég Grímur Jóns(son) Laugmann Nordan og Vestan á Íslandi heilsar aullum Godum mönnum sem Byggja og Bua millum huitar og Skraumu, med Gudz kuediu og minni.

vil eg yður viturligt giora. at ee hefi vnt og veitt ærligum dandi manni Jone Bonda Þordarsyni mins herra kongsins syslu og vmbod hier med yður. suo sem fullmectugvin systumanni ber ad hafa. med skottum og skyllidum og aullum þeim riectt og æntu. sem kongdominum til heyrir. og eigi er laugligur sattmali á kominn. Skal hann smærri og stærri (mal) sætta og semia. sekta og nidursetia. fyrir sig stefna. profan (a) taka. og doma yfer nefna. þar sem þess þarf med. Skal hann og eiga vj marka mal aull og þar fyrir jnnan sier (til) vidlettis fyrir sitt starf. Enn ef stærri mal kunnu til ad falla. sem Gud lati færri enn fleiri. þa skal hann þau sækia vndir kongdominn og giora mior þar riectt- að reikningsskap þar af. Skal hann og mins herra kongsins jardir Byggja i greindu takmarki. Viseyri saman taka eda taka lata og flytia til næsta auxararþings. og giora mior þar riecttan reikniningsskap ad aflucktum nefndarmonnum sitt þingfararþaup. Skal hann og afvenda þeim greindan kongsins skatt. sem þa er laugligur vidtaukumann mins herra kongsins vegna med minv vitordi og annara Godra manna. Suo og skal fyrrgreindur Jon Þordarson fullt vmbod til hafa þeim monnum dag ad gefa. sem i vandrædi kunna ad falla edur fallit hafa. og Boda. þeim til min sem skiotast kunna þeir. þeim sem á kirkiunnar nadir komast. Bid eg tittnefndañ Jon ad hann tali laug og riectt til huors mannz þo med vægd og myskunn þar sem það til heyrer. enn þrioskum og þralyndum sie hann riecttur domari og refsingasamur. Bidur eg alla Goda menn vm og sierdellis mins herra kongsins vinj og mina ad þier sieut greindum Jone

Greidir og goduiliuger medan hann stendur j þessu mins herra kongsins starfi og vmbodi og latid hann vel og æidugliga ad komast þeim Goduilia. sem þier vilied honum giort hafa. Skal hann þessa mins herra kongsins syslu og vmbod hafa til næsta auxararþings. Eptir þui sem adur nefnt kongsins vmbod var mier nu j sumar til sagt vpp á auxar(ar)-þingi. med laugriettumanna radi og samþycki allz almugans. sem þar var saman kominn.

Og til sanninda hier vm setta eg mitt Jnnsigli fyrir þetta syslubref er skrifad var á Aukrum j Blaunduhlid j Skagafirdi. Laugardægin fyrstañ j vetri Arum eptir Gudz Burd 0 d xx og i ar.

617.

[21. Október] 1521.

[í Ögrí].

VITNISBURÐUR um heimsókn Ara Andréssonar með tuttugu menn vopnaða eða meira til Nups í Dýrafirði, heimilis Hannesar Eggertssonar, og um óskunda þar og gripdeildir (30. Júní—1. Júlí 1520).

Landsbókasafn 115. 4to I, 303—304 með hendi síra Jóns Haldrssonar í Hitardal c. 1730. Afskrift eptir handriti síra Jóns af þessu bréfi er í ÍBfél. 126, 4to bls, 61 með hendi síra Gísla Ísleifssonar í Kálfholti. Sbr. Nr. 584.

Witnisburdur um Heimsökner Ara og Gudmundar

Andressona til Nups í Dýrafirde Anno 1521.

Þad giðre eg Tristram Buason gðdum mðnnum kunnigt med þessu mijnu opnu Brefe. ad eg var heimilisfastur hia Hannese Eggertssýne under Nupe í Dýrafirði i þann sama tíjma sem Are Andresson kom under Nup um vorid næstu nðtt Eftir Petursmessu og Pðls um sumarid med flok manna. nær xx edur meir. aller med týum og vopnum þad eg kunne ad merkia. vissa eg ecki þeirra framferde edur giðrninga fyrr enn þeir komu inn skalann. þar eg lá sof inn og vakinn i sænginne og sex menn adrer sem þar heýrdu

til. voru þeir aller með brugðnum vopnum og verium. sem i skalann geingu. kenda eg þar fyrstað ara andresson. að hann kom þar að. sem eg lá. með vopnum. sló á sængena. og bad mig vaka. og sagde eg hefði leinge þionad þeim. sem sier hefdu i mot verid. enn eg sagda. að eg hefde þeim einum þionad sem eg villda vera þijkiendur. reidde greindur Are síjna veriu til höggss sem eg sá fyrir víjst að það högg hefde á komid. ef Are hefde ecke verid halldinn af óðrum monnum. Sá eg þá að þeir menn adrir sem i skúlanum voru af mínum selskap. voru slegner og höggfir med vopnum af mönnum greindz ara andressonar. Komst eg þá ut ur gardenum og adrer míuær fylgiarar. var þá skemman uppbrotin sem þar stóð ute. og kosturinn utborinn sa þar var þá inne. Sá eg og út ur kirkjunne var borid .x.c skreidar af monnum Ara og i burt. hveria Hannes Eggertsson hafde þar áður inn sett og hann hafde i kongsiús sakfelle tekid. og under hans láss lýst. var þar fljótfande Tíjæringur fyrir lande. og þar með ij voder vadmals. 4 vætter skreidar og sexæring(ur). er greindur Are i burtu hafde og háus menn. sex vopn. eina Býssu stora. er gyltli vel xx gyllene¹⁾. einn vagn.

voru þessir menn með títtgreindum ara i þessare reijsu under Nup Ketell Þorsteinsson. Griymur Einarsson. Þordur Ketilsson. Jon Erlingsson. Jon Ketelsson. Pall Tumasson. Tumas Gudmundsson. Jon Gijlsson. Rafn Þorvalldsson. Olafur Helgason. Jon Olafsson. Einn þyskur hiet Castian. Jon Jousson. Jon Ketelsson.

618.

21. Október 1521.

í Ögrl.

VITNISBURÐAR um heimsókn þeirra bræðra Ara og Guðmundar Andréssona til Núps í Dýrafirði (i August 1520), um viðtal þeirra og Guðrúnar Björnsdóttur, konu Hannesar Eggertssonar, og um óskunda þann og gripdeildir, er þeir þá frömdu.

1) n^c: 25 Rd Courant^a á spássia.

Landsbókasafn 115. 4to I. 304—306, með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730. Afskript eptir því í ÍBfél. 126. 4to bls. 62—63 með hendi síra Gísla Ísleifssonar í Kálfholti. Sbr. Nr. 584 og 617.

Annar vitnisburður um adra heimreið

þeirra Brædra.

Item medkennest eg áðurgeindur Tristram Búason. á sama áre var eg under Nupe nær Gudrun Biðrnsdotter kvinna áðurgreindz Hannesar Eggertssonar um sumarid eftter Mariæmessu fyrr feck fulla bevijsing. ad Are Andresson og Gudmundur broder hans voru komnir til alftamýrar med selskap þess erýndis. ad þeir villdu under Nup. og taka ad sier gardenn. liet fyrrnefnd gudrun Biðrnsdotter skrifa Bref og senda sijna eigen menn med til greindra Brædra Ara og Gudmundar. hvad so inne hieilt i millum annara orða. ad Gudrun baud lög og dóm fyrir sig og alla sijna menn. hier med fyrir alla peninga sijna kvika og dauda. fasta og lausa. sierlega tilgreindañ gardinn Nup i Dýra-fjarde og allar þær jarder. er med liggia og greindum hiðnum tilheyra Hannese og Gudrunu. Enn eftter fá daga lidna komu tittgreinder Brædur Gudmundur og are heim under Nup med flokk manna og flester med tþum og vopnum. flude þa Gudrun á kirkiu og so eg áður skrifadur Tristram Buason. því eg kunne hvorge flýa fyrir mijns krankleika saker enn allt annad hennar folk flude gardinn og vogadi óngva þionustu ad veita á gardinum fyrir heitan og umsögn¹⁾ greindra brædra Ara og Gudmundar. var þa kirkian afturlátin. er þessi selskapur kom heim á gardinn. stóð Gudrun þa fyrir kirkiuhurðinne. er are kom ad. og bad hana upp láta enn hun sagde nei fyrir. hlupu þa á hurðena nockrer af þeirra selskap. so hun geck nær upp. hófðust þaug þa ord vid are og Gudrun. lýstu þa þeir Brædur are og Gudmundur (ad þeir) skýlldu greindañ gard ad sier taka Nup og allar adrar eignar er þar til liggia. Baud greind Gudrun Biðrnsdotter þa enu sömu bod fyrir sig og sijna menn. sem fyrr seiger sier til fridar og frelsis og óllum sijn-

1) Svo = uppsögn.

um mönnum. enn fyrrerbaud allar ólöglegar adtekter og adgiórder ad sier og sínum monnum. Lýste og oftgreind Gudrun því fyrir mier og fleirum óðrum. þo hun hefde orded nockru ad lofa vid greinda Brædur Gudmund og ara. þa giórde hun það meir fyrir ótta saker. ad hun villde frida sitt folk. so það mætti blifja med frij. voru þar og hus upp broten. og ut borin hennar eign. lýsti greind Gudrun Biórnsdotter fullre heimsókn á þa Brædur Ara og Gudmund og alla þeirra medfylgiara. Enn effter þennan þeirra skilnad Gudrunar og sagdra Brædra Ara og Gudmundar. tóku þeir leigur af 20 kuilldum vestur i fiórðum. er nefnd Gudrun átti. enn allar leigur og landskullder annad ár þar effter. og effter þessum mijnum framburde vil eg sveria ef þurfa þicker. og til sanninda hier um þricke eg mitt Jnnsigle fyrir þetta mitt (vitnis)burdar Bref. er skrifad var i Øgre i Jsafjrdi manudaginn næsta fyrir festum Simonis og Taddei¹⁾. árum effter guds burd 1521.

619.

31. Oktober 1521.

i Ósló.

LANDSVISTARBRÉF út gefið af Kristjáni konungi óðrum til handa Ólafi Ormssyni, er orðið hafði að skaða (= vegið hafði) Skúla Þormóðsson.

AM. Fasc. XLV, 1, frumrit bréfsins á skinni með brákuðu innsigli.

Wij Cristiern met gwtz nade Norges Danmarkes Sweriges wendes ok gottes konungh Hertugh i sletzwiig Holsten stormaren och Dijtmersken Greffwe wti oldhenborgh och Delmenhorsth Sendher ollvm mönnom them som tette breff see ether høre Q(uediu) G(uds) och sina.

wer wilkom ath thier widher at wer haffwom i heidher widher gvd saker oc gode manne bønistadher och effther thi proffwe och qvitten som han haffde aff koninglige dom-

1) Svo = Judæ Taddæi.

mere och nere som han haffwer qvitten aff arwinge hins daude. tha haffwe wij giffuet oluff ormsson som skolæ tormodsson¹⁾ worth at skadhe offter landtzwisth och fvle qvitten a saa motthe at jngen skall machth haffwe hedhen aff om thette moll til at tale i nogen maade nema hwer sem thette gører wille haffwe forgiorth fiese och friidh och werdhe aldrig mere bothamadher siiden.

wor thette breff giorth i oslo vigilia omnium sanctorum anno domini M d xxj. Herr Hans arildsson canich i osloo [item til marie kirke²⁾] jnceglede.

620.

1521.

SKRÁ um eignir kirkjunnar á Reykjum í Tungusveit, þegar Magnús Björnsson tók við.

AM. Apogr. 4114 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“ á kálfskinni, sem aldrei hafa innsigli verið sett fyrir. Shr. Nr. 572.

Anno do(mini) M d xx primo

a sama are þa magnus biornsson med tok Reykium j tungusveit jn primis innan kirkiu. kross og alltare med sinum buninge. mariu likneski. Michaels likneski og einn dukur yfer. gamallt tialld vm pueran koren. kluckur iij. kalekur med corporal. tuenn messoklædi med slitnum haukulum og einn haukull slitin. irskur kross. glodarker ij. er annat uont. Jtem þetta j bokum grallare godur. sequenciubok. missale de tempore irsk litil. gudzspiallabok de tempore med pistlum og collectum. capitularius. psalltari. ymnarius. historie bok fra aduentum fram yfer iol. historiebok de sanctis fra andres-messo og fram yfer mariumesso j faustu. skrudakista stor. og kertakista litil. baxturjarn. fontz umbuningur. jarnstikur ij. ein koparstika. gallt sira magnus kyrkiunne eina bok er hieilt komonspisla med gudzpiollum og med missale syngi-

1) Þ. e. Skúla Þormóðssyni. 2) Óljóst og óvíst.

ande fyrir xv aura er fallit hafdi þ portio meðan hann hieilt.
og. c. j vadmale.

Item liet sira magnus heim fra skidastodum iiij alner
og xx. af merkigardi ij alner. af vatni viij alner. af odru
uatni iij alner.

Athuganir og lagfæringar.

Bls. 22 í fyrirsögn að Nr. 16 „um þrítugt“ les: þrjátíu og fimm ára eða þar um bil. — Bls. 41, Nr. 35, l. 2. Robertus, l. Robertus. — Bls. 48₁₃ (í fyrirsögn að Nr. 47) „fyrir“ falli niðr. — Bls. 60 (í fyrirsögn að Nr. 57) landeign Skefilsstaða, l. laudeign Skefilsstaða og Gauksstaða. — 68₁₇ hundud l. hundrud. — Bls. 76² Norðmunna l. Norðmanna. Bls. 78¹¹ Fimboga l. Fimboga. — Bls. 93₁₄ (í fyrirsögn að Nr. 90 og eins á bls. 113 í næst-neðstu línu) Sigurðar Ívarssonar l. Sigurðar Daðasonar. — Bls. 101¹⁰ Finnhogasonar l. Finnbogasonar. — Bls. 115⁰ (í fyrirsögn að Nr. 104) Þorvaldsdóttur l. Þorvarðsdóttur. — Bls. 122^a gudmunnnson l. gudmunnnson. — Bls. 169, elreck. l. eireck. — Bls. 193⁰ Guðmundarsonar sinss l. Guðmundar sonar sins. — Sama bls. 6. l. a. n. þessi l. þessu. — Bls. 196⁰. Þrsteinssonar l. Þorsteinssonar. — Bls. 197¹⁰ Barðarströnd l. Barðaströnd. — Bls. 198, Kirkjubólaskirkju l. Kirkjubóls. — Bls. 202. Yfírskríptin setti að vera: Hvítárbakkabréf. — Bls. 205. Ártalið yfir bréfinu Nr. 171 er misprentað 1507, fyrir 1508. — Á sömu bls. 15 l. a. n. balfa l. halfa. — Bls. 209₆ opnn l. opnu. — Bls. 216¹⁰ Rerolution l. Resolution. — Bls. 219¹⁰ nonnum l. monnum. — Bls. 226⁰ spetkina l. systkina. — Bls. 239². kossmessu l. krossmessu. — Bls. 342₈ Jossou l. Jonsson. — Bls. 243¹¹⁻¹² vtgefir l. vtgefin. — Bls. 244¹⁰ sér l. séra. — Sama bls. í 12. l. a. o. Medkíningarbref l. Medkíeningarbref. — Sama bls. í 2. l. a. n. bráfabók, l. bréfabók. — Bls. 249₁₁ dyreika l. dyrleika. — Bls. 260 í fyrirsögn að Nr. 219 BEFSFORM l. BRÉFSFORM. — Bls. 261₁₄ víðinera l. vídimera. — Bls. 263¹⁷ sannind l. sanninda. — Bls. 272, Honde l. Hende. — Bls. 277⁴ til l. til. — Bls. 282₁₁ = l. — Bls. 283. Yfírskr. HRAFNAFJÖRG l. HRAFNABJÖRG. — Bls. 288 (efst í horni til hægri) 1508 l. 1509. — Bls. 330₅ og biskop l. biskup. — Bls. 343₁₄ VITNISURÐR l. VITNISBURÐR. — Bls. 343₁₄ balldit l. halldit. — Bls. 360 í yfírskr. ABFR fyrir ARFR. — Sama bls. 14. l. a. o. Björnsdóttur l. Björnsdóttur. — Bls. 361⁰ fordod l. forboð. — Bls. 381¹⁰ afleiddi l. arfleiddi. — Bls. 380—382, Nr. 315, á að dag- og árfærast til

22. Maí 1515, og er prentað á þann hátt í IX. bindi Nr. 54. — Bls. 384^a. futuro l. futuro. — Bls. 386¹⁰ biskup l. biskup. — Bls. 389³ fygiurum l. fylgiurum. — Bls. 394¹⁶ slegið l. slegið. — Bls. 431² nm. Magnúsar l. Magnúsar. — Bls. 445¹⁷. Eptir orðunum „) hamar og“ á að réttu lagi að bætast inn: *Bjorgvin og* (sbr. Dipl. Isl. II, Nr. 458), en það stendur ekki í handritunum af Leiðarhólmsskrá. — Bls. 478 í yfirskrift fyrir HEYBRENNNA l. HESTGRIP. — Bls. 478 í fyfirsögn að 368: 23. Aug. l. 23. Júlí. — Bls. 482 (í fyfirsögn að Nr. 371) Sigmundsson l. Sumarliðason. — Bls. 483 neðanmálsgr. 1. „eyðunni í bréfinu á án efa að standa: *skýldum* (Sbr. 467, bls. 610). — Sama bls. 14. l. a. o. vor l. voru. — Bls. 488⁹ asgrimmsson l. asgrimsson. — Bls. 516⁴ Skáfholti l. Skálholti. — Bls. 518⁴ Einarsson l. Einarssonar. — Bls. 521 og Noreg(is) l. Noreg(is). — Bls. 530⁵ (Nr. 401) l. (Nr. 402). — Bls. 555¹⁰ Magnús l. Magnus. — Bls. 599⁴ aetera l. cetera. — Bls. 653 í 1. línu fyfirsagnar að Nr. 499: ANDRÉS l. ANDOR (= Arnþór = Annþór = Arnþór). — Bls. 658⁶ Dögurðarnes l. Dögurðarnes. — Bls. 660¹ Sauðlauksdal l. Sauðlaussdal. — Bls. 694³ guðmundz(son) l. guðmundz(son). — Bls. 695⁴. Komman (,) eptir „kæru“ falli niðr. — Bls. 708¹⁹ Guðmundzsonar l. Guðmundzsonar. — Bls. 710²¹. Hér má nú bæta því við *um bréfabók Ögmundar biskups*, að *frumrit hennar* hefir Brynjólfur biskup fyrst þekt 1656, og var það þá hjá Árna lögmanni Oddssyni, sem án efa hefir haft það frá Skálholti. Getr Brynjólfur biskup bókarinnar á þennan hátt í prestastefnubók sinni (III, 17) 1. Júlí 1656:

„Item birti Einar Guttormsson utskrift af bréfabók sem sögd er Biskups Augmundar Er finst hia herra Arna Oddssyni Lögmanne hvar jóni að Biskup Augmundur meðkenner að hann hafi giort soddan kaupskap við Gissur Sighvatsson að hann hafi seltt honum jordena alla Stærra botn er liggur í Hualfyrdi í Saurbæiar kyrkiu sokn fyrer Hallkelsstadi í Huitársijdu og Gylsbacka kyrkiusokn. datum þess giörnings 1525. Skalholti in octava sancti Johannis Evangelistæ¹⁾. Su utskrift uar handskrift-ud af Lögmannenum H(er)ra Arna Oddssyne og Sira Joni Jonsyni a Melum“.

Bls. 715 í 1. l. fyfirsagnar að Nr. 545: umhóðs- l. umboðs- — Bls. 717. Af bréfinu Nr. 546 er ennfremr til afskrift í safni Magnúsar konferenzráðs Stephsens 57. 8vo, gerð eptir frumritinu handa Árna Magnússyni, og staðfest:

„Rett ut af Originalnum að vera skrifad Testerar

S. Sigurdsson
landþingsskrifare“.

Er samhljóða því prentaða hér, nema að lyktum er bætt við:

„Dominus Rex per se“,

en mislesin í afskrift þessari skammstöfunin. — Bls. 723³ kref l. bref. — Bls. 729 Laudskyllð l. Landskyllð. — Bls. 733¹⁰ Humilavit l. Humiliavit. — Bls. 755⁶ fram l. fram. — Bls. 782¹⁸ Andrés l. Andor (= Arnþór) og „Ander(s)“ í 10 l. a. n. Ander.

— Bls. 795⁶. *armaria*. Þetta orð gátum við Guðmundr meistari Þorláksson (d. 1910) ekki lesið öðruvísi, þegar við lásam afskript mína saman við frumritið 5. Maí 1903, en frumritið er lítið og gallað á þessum stað. Þegar þessi stað er borinn saman við hinn texta skrárinnar, sézt þó, að þar (bls. 803²⁰) stendr: *arm-iarn* (= *armjárn* = *handjárn*). Mun því hið sama eiga að standa hér. — Bls. 807¹². *uilkingslæk* l. *uikingslæk*.

REGISTR.

- Á (amnis) 9, 199, 201, 215, 350, 454^a. — árfarvegr 12.
 Á í Ólafsfirði 729.
 ábati 105, 106, 116, 123, 124, 125, 129, 207, 405, 618, 829 — 830. — tólf álna ábati af hundraði 105, 124.
 abbadís 309—310, 312—314, 450, 457, 578, 777—778.
 abbas 13, 18, 34, 36, 42^a, 47, 53, 54, 55^a, 56, 57 (opt), 64, 131, 458. Sbr. ábóti.
 abbreviator (pátabréfa) 41.
 ábóti 17, 42^a, 57^a, 64. 131, 219 — 222, 245, 247, 251, 253, 270, 272—273, 275—277, 283, 305, 314, 329, 342—344, 370 — 373, 390, 392—393, 413, 415—416, 419, 421, 450, 456, 481—482, 507, 516, 549—550, 558—560, 571—572, 583, 586—587, 592, 596, 605, 607 — 608, 620 — 621, 623, 631, 634, 638, 649, 657—658, 660, 664, 667—668, 673, 675, 678—679, 681—684, 686—687, 693—694, 699—702, 709—712, 723, 734, 737, 740, 742—743, 749 — 750, 758, 760, 767, 777, 782 — 785, 789, 791, 812, 827—830. — Sbr. abbas. — ábótadæmi 53, 790. — ábótastofa: á Helgafelli (1514) 481. — í Viðey (1516—1517) 583, 632.
 ábóti (viðrnefni) 825.
 ábreiða 532, 795, 803.
 ábúandi 349, 409.
 ábúð 503, 651, 757.
 ábúnaðr 116.
 áburðr (sakar) 629, 630.
 ábýli 303, 496.
 ábyrgð 344.
 Ábær í Skagafirði 730, 785.
 Acken 30.
 acta 704.
 að — sbr. at —
 Aðalból í Austrárdal í Miðfirði 255, 732.
 aðalembættisgjald (biskupa til páfa) 26, 27, 29, 30, 35, 36, 37, 40, 51.
 aðalfarvegr 757.
 aðalforingi 430.

- Aðalrik prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1512) 394.
 aðalsmaður 171.
 Aðalvík á Hornströndum 207, 218—219, 279, 285, 291, 484 485.
 A. de Feletis 50.
 A. de Sarzano 29.
 additio 391.
 aðgerð 836.
 aðhlaup 69.
 administratio 22, 34^a, 39, 40, 42, 45, 46, 48, 49, 50, 55, 161, 760, 762, — administrator 19, 22, 23 (opt), 24^a, 26, 32, 50, 762.
 aðstoðarmaður 22.
 aðstöðumenn 389.
 aðtekt 126, 148, 155, 160, 302, 497—498, 618, 664, 666, 706, 708, 772, 776, 836.
 adulterium 522.
 advenant 308.
 adventa 769—770, 837.
 afbatan 113, 271, 477, 535, 539, 577, 635, 667. — Afbötunarekrá Jóns Sigmundssonar (1506) 87, 88, 69, 90, 91, 93, 109—113.
 áfelli 442—443, 449. — áfellisakir 109.
 afgift 296.
 affinitas 206.
 afganga (trúar) 615—616.
 afgjald 87, 296, 551, 597.
 afgreiðsla (fjár) 78, 361, 792. — afgreiðslumaður 528, 574.
 afhending, afhendingarskrá 66, 79, 148, 179, 241, 401, 410, 427 —428, 493, 531, 552, 769, 786. — afhendingarmaður 556—557.
 afi 93, 140.
 afkvæmi 442.
 aflát 42, 43, 156—157, 326—327, 358, 403, 570. — aflátsbréf 326, 358, 401.
 aflausn 206, 250, 494, 522, 529, 553, 569, 827.
 afli 450. — aflagóz 188—189, 324, 732.
 áflog 256.
 afmáning 109, 111.
 afrétt 149, 215, 265, 485, 486, 656—657.
 afsakan, afsakanarbréf 90, 109, 112, 156, 537—539, 562, 680.
 afspringi 196, 433, 439, 442.
 afstyrmi 768.
 aftekt 741.
 áganga (á hval) 7.
 ágangr 149, 429, 433, 436, 437, 440, 442, 449, 451, 537.
 Agatha mætur hin helga, Agathæ (Auguttu) messa 13, 88, 769, 770.
 Agðasíða í Noregi 749—750.
 ágildi 179, 727—728, 730—731, 795, 797, 801, 804.
 Agnes Jónsdóttir, systir Dorvalds búlands, abbadis á Reynistað (d. 1507) 309—310, 312, 313, 314.
 ágóði 288.
 ágreining(r) 382, 644, 745 751.
 ágrip (bréfa og dóma) 108, 187, 387, 416, 466, 476—477, 509, 532, 641, 660, 702 — 703, 741 — 743, 748.
 áheit 2.
 áhlaup 821—822.

Ahlefeld, sjá Key.

ákall 332, 398, 714.

ákefð 739.

áklagan, áklögur 110, 152, 218,
284, 399, 469, 613, 617, 712,
830.

áklæði 264, 491, 795, 803.

akr 197. Sbr. sáðjörð, korn.

Akra-Kristín, sjá Kristín Þor-
steinsdóttir.

Akranes í Borgarfjarðarsýslu
150, 231.

Akrar á Mýrum 420—421, 530,
555—557, 720—721.

Akrar í Blönduhlíð 14—15, 63
—64, 593, 691, 730, 813—
814, 831, 833.

Akrey í Leirárvogum 416.

Akreyjar fyrir Skarðsströnd 354
—355.

Akrgerði í Miklaholtshreppi 337.

Akrsborg 445. Sbr. Akrshús.

Akrshús í Noregi 171—172, 174
—176, 255—256, 296, 311—
312, 600, 749—750.

ákæmur, ákærumál 82, 83, 98,
101^a, 103, 104, 105, 106, 121,
122, 123, 125, 127, 128, 147
—149, 151—152, 183, 223,
225, 233, 258, 271, 307, 322,
330, 347, 351—352, 370, 380,
385, 399, 411, 417, 462, 469,
477, 535, 540, 555, 578, 587,
603—604, 615—616, 621, 623,
626, 635, 642, 655—656, 660
—661, 664—665, 678—679,
688, 690, 692, 695, 715—716,
720, 817—818.

alabastrum 675.

Álaborg 779, 780.

Áland í Þistilsfirði 727.

Albanus píslarvottir 215.

Albeiðr, sjá Álfheiðr.

Albert Swarth ráðsmaðr í Björg-
vin (1518) 653.

A. Aldimarins 19.

aldr 152. — aldratala 196.

Alexius confessor 117.

Alexius Pálsson prestur á Þing-
velli (1513—1514) 462, 530—
531.

Álfadalr & Ingjaldssandi 339.

Álfheiðr Flosadóttir (1393) 16.

. . . Álfsson nyrðra (1508) 207.

Álfsson: Jón.

alin (vaðmáls og verðaura) 75^a,
77^a, 88, 105^a, 510—512, 584,
666, 684, 695, 731, 733, 795
—800, 804, 807—808, 838.

álitsbréfi(-gerð) 459, 467, 468, 746.

alkirkja 321, 661.

Allen, C. F. sagnaritari 780.

allir guðs helgir menn 2. — allra
heilagra messa 61, 79, 165,
166, 291, 332, 431, 474, 475,
523, 526, 573, 598, 716, 754.

allir menn 103.

allir peningar 103.

allsveldandi guð 2.

Almenningar á Hornströndum
288, 484—486.

almúgi 3, 184, 298, 355—356,
388—389, 407, 425, 429, 432,
433, 435—436, 438—440, 443
—446, 449, 485, 499, 504—
506, 526, 541, 568—569, 616,
668, 693—694, 710, 740—743,
791, 812, 831, 833.

Álptafjörðr í Ísafjarðarsýslu 167
—168, 287, 366, 369, 502, 696.

Álptafjörðr í Suðr-Múlasýslu 121,
820.

Álptamýri í Arnarfirði 835.
 Álptanes(ið) við Faxaflóa 390.
 Álptanes á Mýrum 342.
 Álptavatu í Grímsnesi 571.
 Álptaver í Vestr-Skaptafellssýslu 819.
 Alríðr (= Alfríðr) Gunnlaugsdóttir, trilla Ásgríms Þorbjarnarsonar (1507) 155.
 alsættir, alsáttir 558, 560, 561.
 altari 5, 575, 837. — háaltari 675. — altarisbók 770^a. — altarisbúningr 770, 771. — altarisklæði 4, 10, 675. — altarissteinn 645, 770, 771.
 Alviðra í Dýrafirði 9, 218.
 Alviðrubakki í Dýrafirði 9.
 ályktan 645.
 ályktardómr 188, 499, 614, 645.
 — ályktarorð 454, 766.
 Alþingi 2—3, 74, 75, 81^a, 108, 109, 125, 182, 214, 224—226, 241, 243, 269, 309, 330, 333—335, 355—357, 388, 394, 402, 426, 459, 510, 524—525, 556, 563, 573, 576, 607, 670, 693—695, 697—698, 708—711, 740, 752, 773, 806, 808, 812, 816. — Alþingisbók 401.
 — Alþingisdómar 67, 77^a, 78^a, 81, 154, 190, 223, 244, 255, 269 (um.), 327, 461, 510—511, 547, 695, 712. — Alþingismaðr 194. — Alþingissamþykktir 2, 74, 75. Sbr. Öxarárþing.
 alþjóð 1.
 alþýða 1, 2, 31, 38, 48, 109, 293, 439—442.
 álögur 14, 15, 16, 57, 75^a, 105, 124, 437, 442, 448,

451, 587, 626, 645, 766, 786.
 ambachteslúde 44.
 ambachtmann 44.
 ambítmann 43.
 amboð 71, 797, 809. — Sjá hrifa, orf. Sbr. ljár, torfljár.
 Ambrosius biskup hinn helgi, Ambrosiusmessa 139, 201—203, 601, 653.
 áminning, áminningarbréf 291, 708.
 amma 289, 310.
 amtmaðr 221, 308, 401, 420.
 Ámundi Höskuldsson, prests Hallsteinssonar (1517) 640—641, 647.
 Ámundi (Amond) Kock lögrétta- maðr í Þrándheimi (1518) 648.
 Ámundi Steinsson syðra (1521) 807.
 Ámundi Þorgeirsson, sjá Andrés Þorgeirsson.
 Ámýrar í Helgafellssveit 160.
 Ánabrekka á Mýrum 379, 552—553.
 Ánastaðir á Mýrum 342.
 Ánastaðir í Tungusveit 14.
 Ánastaðir á Vatnsnesi 723—724, 736. — Ánastaðaarfr(-dómr) 723—724, 736.
 ánaudarok 440.
 andlát 237.
 Andakill í Borgarfirði 139, 326, 331, 409—410, 514, 586—587, 681, 720.
 An. de Adria 33.
 Anders, sjá Andrés.
 Andor (= Arnþór) biskup í Björg-

- vin (1506—1522), 565, 653,
760, 782, 788, 840.
- Andreas, sjá Andrés.
- Andreas Glob meistari (d. 1546)
611, 673.
- Andrés Andrésson, Guðmunds-
sonar (1520) 748.
- Andrés Finnbjarnarson prestur í
Grímtungum og víðar (1369
—1391) 13.
- Andrés Guðbrandsson (Guð-
mundsson) nyrðra (í falsbréfi
1521) 829.
- Andrés (Anders) Guðmundsson
biskupsveinn í Björgvin (1506)
85.
- Andrés Guðmundsson, Arason-
ar, bóndi undir Felli í Kolla-
firði og í Bæ á Rauðasandi
(d. 1507—1508) 69—70, 127,
166, 193, 361.
- Andrés Hansson biskupsveinn
í Björgvin (1506) 85.
- Andrés Mus biskup í Ósló (1514
—1520) 478—479, 489, 565,
638, 749—750, 771.
- Andrés postuli, Andrésmessa
130, 179, 254, 335, 413—414,
642, 718, 742, 764—765, 769,
770, 771, 837. — Andréslik-
neski 770, 771.
- Andrés Þorgeirsson í Rangár-
þingi (1513) 466.
- Andrésson: Andrés, Ari, Bjarni,
Einar, Guðmundr, Jón, Kol-
beinn, Kristophorus, Land-
bjartr, Sigurðr, Þórðr.
- Andreas, sjá Andrés.
- and svar 557, 712.
- andvirði 19, 64, 116, 204, 252,
341, 458, 579, 583. 658, 677.
- Animabus omnium 733.
- Anna mætur hin helga 432, 437,
492, 537, 732—734. — Önnu-
stúka í Hóla kirkju (1520) 732,
734.
- Anna Snjólfsdóttir (Steinmóðar-
sonar) kona Ólafs Ásbjarnar-
sonar lögréttumanns í Reykja-
vík (1515—1518) 564, 673.
- Anna Vigfúsdóttir hirdstjóra Er-
lendssonar (1521) 809, 810,
811.
- annunciatio beatæ Mariæ 92,
199, 769, 770.
- Anzlo (Anslo), sjá Ósló.
- antependium 5.
- antistes 37, 55^a.
- Antonius hinn helgi 262. — San-
Antonio (hjá Florens) 22, 24.
- Antonius klerkr og kardináli í
Acken (1429) 30.
- Antoniusson: Jón
- Aofuskelda, sjá Ögrskelda.
- apices literarum 158.
- Apologia Guðbrands biskups
(1592) 87, 88, 89, 90, 91, 93,
109.
- apostolus 29, 118—119, 166,
179, 385, 390, 403, 459, 473,
521, 570, 572, 590—591, 593,
605, 607, 631, 634, 687—688,
690—691, 693—694, 701, 718,
733, 736—737, 764—768, 774,
777, 783. —
- appellacia, appelleran 191, 449,
537, 541, 617.
- aptan 172, 174—175.
- aptrlag 772—773.
- Aquilegia, sjá Acken.
- ár (remus) 808.
- ár og auðæfi 2.

- Arason: Bessi, Bjarni, Jón, Magnús, Oddr, Páll, Pétr, Sigmundr, Torfi, Sigurðr, Vigfús, Þórarinn, Þórðr, Þorleifr.
- arbeidi 358.
- arbrysti (armbrysti) 795, 803.
- Árbær á Landi 46.
- archangelus 570.
- archiepiscopus 19, 26, 32, 35, 50, 160—161, 478—479, 489, 758, 760.
- Árdalur í Andakíl 681.
- áreið, áreiðardómr 349, 745.
- arfi (arffuing) sjá erfingi, með-erfingi, samarfi.
- arfr 14, 110, 123, 124, 135, 169, 171, 187, 235—237, 290—295, 311, 322, 348, 359—361, 364, 370—371, 379—383, 392—393, 423, 429, 431, 473, 494, 524, 526—528, 530, 534—535, 547—548, 593, 612—615, 641—645, 653—654, 676, 685, 723, 744, 750, 764, 783—784, 815. — arfagóz 523. — arfatal 171. — arflausn 494. — arfleiðing 370, 381. — arfsheimta 168. — arftak, arftaka 224, 269, 291—293, 295, 369, 428, 494, 592, 612—613, 644. — arftökuréttar-bót 223. — arftaki 166. — arfstíllkall 526. Sbr. fæður-arfr.
- argentum 58. Sbr. silfr.
- Ari Andrésson, Guðmundssonar, bóndi í Saurbæ á Rauðasandi (1506—1521) 104, 166, 240—241, 431—432, 438, 518—519, 641—645, 662—663, 773, 775, 833—835.
- Ari Guðlaugsson prestur vestra (1517) 739.
- Ari Guðmundsson á Reykhólum (d. 1423) 339.
- Ari Guðnason (Guðinason) bróðir Björns (1514) 502.
- Ari Haldórsson vestra (1508) 9.
- Ari Jónsson prestur vestra (1508) 251.
- Ari Magnússon sýslumaður í Ögri (d. 1652) 167, 233, 306, 321, 390, 392, 431, 437, 466, 509, 580.
- Ari Narfason lögréttumaður (1508) 224, 228.
- Ari Sighvatsson í Húnavatnsþingi (1508) 190.
- Ari Sigmundsson vestra (1507—1508) 155.
- Ari Steinólfsson djákni vestra og prestur syðra (1514—1521) 486, 830.
- Ari Þórarinason vestra (1515) 569.
- Ari Þorkelsson sýslumaður í Haga (d. 1730) 533.
- Ari Þormóðsson (Arasonar) nyrðra (1560) 594, 748.
- Arildsson: Hans.
- ármaður 435, 443—444.
- armaria (r: armiarn = arm-járn?) 795, 841.
- armir menn 442.
- armjárn 803, 841.
- armskífa 810.
- Ármúli á Langadalströnd 287.
- Árnadóttir: Guðrún, Þorkatla.
- Arnanes í Landbroti eða Hornafirði 6.
- Arnarberg í Skagfirði 757.

Arnarbæli á Fellsströnd 248,
249, 261—262.

Arnarbæli í Oltosi 277, 542,
748.

Arnardalur, er Gljúfrá fellur úr
350.

Arnardalur í Ísafirði 265, 291,
359.

Arnarfjörðr vestra 9, 136, 193,
195, 198, 203, 217, 263, 278
—274, 296—297, 300, 361—
362, 570, 642.

Arnarholt á Kjálarnesi 322, 560
—562.

Arnarnes í Dýrafirði 263.

Arnarstaðir í Eyjafirði 322.

Arnarstapi undir Jökli 481—
482.

Arnarstapi á Vatnunesi 376—
377.

Árnason: Bjarni, Björn, Einar,
Erlendr, Eskel, Gísli, Guð-
mundr, Hákon, Hermundr, Jón,
Ketill, Magnús, Markús, Niels,
Rúnólftr, Snorri, Svartr, Sæ-
mundr, Thomas, Vigfús, Þor-
leifr, Þorsteinn, Þorvaldr, Þor-
varðr.

Arnbjargarbrekka í Hörgárdal
728.

Arnbjarnarson: Þórðr.

Arnbjörn Einarsson lögrétta-
maðr í Þverárþingi vestara
(1512—1517) 394, 605.

Arnbjörn Guðmundsson eystra
(1486) 402.

Arnbjörn Þorvarðsson í Skaga-
firði (1511—1512), 348, 414.

Árnes í Trékyllisvík 229, 256
—257, 315, 351—252, 637—
638, 663,

Árnesingaskrá 13, 14, 15, 16.

Arnfinnr faðir Jóns og Snorra
(1519) 716—717.

Arnfinnr Jónsson „bóndi“ og
sýslumaðr í Eyjafirði, bróðir
Finnboga¹⁾ (d. fyrir 1511) 67,
840.

Arnfinnsson: Gunnsteinn, Jón
Snorri.

Arngerðareyri á Langadalströnd
287.

Arngrímr Jónsson í Húnavatns-
þingi (1506) 89, 93.

Arngrímr Ljótsson í Húnavatns-
þingi (1506—1520) 106, 190,
233, 726.

Arngrímsson: Jón, Þorsteinn.

Arnheiðarstaðir í Fljótadal 179.

Árni Brandsson eystra (1506)
120^{a)}.

Árni Brandsson vestra og syðra,
lögréttumaðr, prófentumaðr á
Helgafelli (1508—1509) 201,
220—222, 224, 299—300.^{a)}

Árni Dagstygsson, Jónssonar,
vestra (1521) 825.

Árni Eiríksson („Erlendsson“) í
Reykjavík á Seltjarnarnesi
(1505—1507) 108—109, 152.

Árni Erlendsson 103—109. Sjá
Árni Eiríksson.

Árni Eyjólfsson prestur í Borg-
arfirði (1509—1510) 290.

Árni Gíslason prestur syðra (1513)
462.

Árni Gíslason á Hlíðarendu

1) ekki „Jögmanns“, eins og
stendur í registri VI. bindis. Ber
að leiðrétta það. 2) Kynni að
vera einn maðr.

- (1544 og síðan; d. 1587) 412, 509¹⁾, 593.
- Árni Guðbjartsson flóka (1411) 20.
- Árni Guðmundsson á Hóli í Bfldudal (1704) 64.
- Árni Guttormsson í Eyjafirði (1475) 62.
- Árni Halldórason prestur syðra, umboðsmaður Ögmundar biskupsefnis (1519) 679, 682—684.
- Árni Helgason biskup í Skálholti (d. 1320) 278.
- Árni Helgason í Dalasýslu (1513—1514) 455—456.
- Árni Hermundsson á Lambavatni (1506—1509) 127, 267, 268.
- Árni Jónsson í Rangárþingi, maður Hóllu Gunnarsdóttur (d. fyrir 1507) 147.
- Árni Jónsson í Þórsnessþingi (1511—1514) 350, 526^a.
- Árni Jónsson prestur syðra (1519) 682.
- Árni Jónsson prestur á Brekku í Saurbæ (1708 og síðar) 73.
- Árni kaupmaður í Hafnarfirði (1521) 808.
- Árni Magnússon prestur (1521; í felaþréfi) 820.
- Árni Magnússon prestur á Hólmu í Reyðarfirði (1583 og síðan) 820.
- Árni Magnússon prófessor (d. 1730) 9, 11, 58, 59, 60, 61, 64, 68, 71, 73, 91, 92, 109, 110, 117, 121, 130, 157, 160, 161, 166, 175, 192, 193, 195, 197, 213, 222, 224, 229, 247, 248, 249, 251, 253, 257, 260, 273, 280, 286, 288, 290, 299, 315, 325, 335, 342, 358, 359, 362, 376, 380, 385, 387, 390—393, 394, 398, 402, 411, 412, 417, 430, 452, 453, 455, 456, 467, 474, 476, 481, 483, 488, 489, 492, 508, 505, 516—517, 521, 533, 545, 549, 561, 566, 569, 575, 581—582, 587—588, 596, 607, 610, 628, 638, 647, 660, 667, 668, 671, 678, 679, 685, 691, 692, 701—704, 707, 708, 711, 713, 715, 723, 725, 738, 740, 748, 749, 754, 755, 763, 764, 771, 774, 782, 783, 787, 788, 792, 814, 819, 821—822, 827, 829, 837, 840.
- Árni Oddsson nyrðra (1508) 245.
- Árni Oddsson lögmaður á Leirá (d. 1665) 174, 175, 416, 840.
- Árni Ólafsson biskup í Skálholti (f. nál. 1378, d. 1425) 22—24, 26, (839).
- Árni Ólafsson vestra (1550) 594.
- Árni Péturson á Efri-Hömrum í Holtum, maður Herðísar Gísladóttur (d. fyrir 1510) 301.
- Árni Sigurðsson prestur á Skorrestað (1669—1724) 401.
- Árni Sigvaldason í Eyjafirði (1508) 211.
- Árni Skúlason í Húnavatnsþingi (1828) 325.
- Árni Snæbjarnarson ábóti í Viðey (1508—1513) 219, 415—416,

1) Þessi staður gæti þó átt við Árna á Kimbastöðum Gíslason.

- Árni Steinnmóðarsson ábóti í Árskógr & Árskógarströnd 375
 Dykkvabæ í Veri (1515—1521; —376, 488. — Árskógarströnd
 d. fyrir 80. Sept. 1521) 558, 376, 487, 488.
 586, 667, 701, 791, 829—830. árskostr 790.
 Árni Þorbjarnarson eystra (1506 ártíðir, ártíðardagar, ártíðar-
 —1516) 115, 582. messur 732, 733, 734.
 Árni Þórisson ráðsmaðr í Björg- ás 130, 343.
 vin (1507) 169. Ás í Fljótsdalshéraði (Fellum)
 120, 299.
 Árni Þorláksson biskup í Skál- Ás við Hafnarfjörð 118, 119.
 holti (Staða-Árni, d. 1298) Ás í Holtum 796, 798, 801,
 319, 447. 804, 805, 809.
 Árni Þorleifsson, Árnasonar, Ás á Þelamörk 328, 728.
 bróðir Teits (1506) 124. Ás í Öxarfirði 92.
 Árni Þorsteinsson nyrðra (1506) ásakan 335.
 122. Ásar í Húnavatnsþingi 190, 545,
 Árni Þorsteinsson vestra (1519) 719—720, 731, 813.
 716. ásauðr, ær, ásauðarkúgildi 3—
 Arnkelsson: Hallr, Hjalti. 5, 13, 16^a, 72, 91, 115, 179,
 Arnóðr Jónsson prestur á Hjalta- 258, 264, 300, 304, 311, 323,
 stað (afhenti 1514) 531—532. 378—380, 465, 491, 492, 493,
 Arnóðsson: Guttormr, Magnús. 531, 655, 656, 657, 690, 768,
 Arnór Finnsson sýslumaðr á 794, 596, 798, 800, 803, 804,
 Ökrum (1508—1515) 103— 806, 809, 810. — ásauðarkú-
 106, 110, 240—241, 318, 321, gildi með lömbum 91. — ásauð-
 323, 325, 343—344, 349— arkúgildi lamblaust 794.
 350, 356, 385—386, 426, 430, Ásbjarnarson: Ólafr, Ormr, Sig-
 432, 438, 459—461, 491, 498, urðr.
 526—527, 552, 555—557, 576, Ásbjarnarstaðir í Húnavatnsþingi
 720. 731.
 Arnór Helgason eystra (1516) 582. Ásbjörn Sighvatsson lögrétta-
 Arnór Valtýsson í Eyjafirði (1518) maðr (1507) 146.
 651. Ásbjörn Sigurðsson kirkjuprestur
 Arnórsson: Björn, Finnur, Haf- og skólameistari í Skálholti
 liði, Sigurðr. (1507—1511) 141, 254, 285,
 Arnórstaðir & Barðaströnd 197, 362.
 267, 269. ascensio domini 97, 489, 812.
 áróðr (skips) 705. Ásdís Pálsdóttir á Hjalla 709.
 Áron Grímsson prestur vestra áseilni 757.
 (1507—1520) 166. áseta (jarðar) 351, 651, 714.
 Áronsson: Grímr, Sveinbjörn, Ásgarðr í Grímsnesi 571.
 Þórarinn,

- Ásgarðr í Hvammssveit 704.
 Ásgarðr í Landbroti 6.
 Ásgeir Sigurðsson lögréttumaðr
 á Ósi í Steingrímsfirði (1708)
 467.
 Ásgeirsá í Viðidal 123, 125,
 377, 408—409.
 Ásgrímr Ásgrímsson vestra (1514)
 498.
 Ásgrímr Hallsson nyrðra (1507
 —1512) 135, 376.
 Ásgrímr Jónsson nyrðra (1461) 58.
 Ásgrímr Jónsson, bróðir Þor-
 valds búlands, ábóti á Þing-
 eyrum (d. 1495) 314, 413.
 Ásgrímr Jónsson nyrðra (1506)
 89, 109, 112, 113.
 Ásgrímr Magnússon, kallaðr
 Bjargarson, vistarmaðr á Stað-
 arbakka (fyrir 1500) 316.
 Ásgrímr Ormsson nyrðra (1507)
 144.
 Ásgrímr Sigmundsson, Steindórs-
 sonar (veginn í Viðidalstungu
 1483) 371, 422—424, 428,
 506—507, 523, 527—529.
 Ásgrímr Þorbjarnarson í Húna-
 vatnshvíkingi (1506—1508) 127—
 129, 155, 190—191, 232—235.
 Ásgrímr Þórðarson prestur (í
 Kirkjubæ 1515) 572.
 Ásgrímsdóttir: Oddný.
 Ásgrímsson: Benedikt, Gunn-
 steinn, Hallr, Jón, Oddr.
 aska 468, 469.
 áskilnaðr 291, 293. 467—468,
 549, 752.
 askr (á katli) 264, 265.
 Áslákr Harníktsson Bolt erki-
 biskup í Niðarósi (d. 1450)
 42, 43.
 Ásláksstaðir í Kræklingahlöð 728.
 Áslákstungur í Þjórsárdal 4.
 Ásmundr á Barkarstöðum í Fljóts-
 hlið (1521) 800, 806.
 Ásmundr Hallsson nyrðra (1506)
 122.
 Ásmundr Klemensson, Pálsson-
 ar, á Harastöðum á Fells-
 strönd (1506—1519) 104, 283,
 318, 322, 352, 380, 412, 432,
 547, 695, 716.
 Ásmundr Sturluson í Þingeyjar-
 þingi (1512) 382—383, 384.
 Ásmundr Sveinsson syðra (c.
 1450) 96.
 Ásmundsson: Eiríkr, Pétur, Rögn-
 valdr, Þorvaldr.
 assumcio Mariæ (15. Aug.) 158,
 327, 510, 566, 745.
 astrictio 761.
 Ástriðr 155. Sjá Alriðr.
 Ástriðr Jörundardóttir (1411) 19,
 20.
 Ástriðr Özurardóttir í Grims-
 nesi (f. c. 1445; á lífi 1515)
 571.
 Ásvaldr erkibiskup 445. Sjá Páll.
 at — sbr. að —
 atferðir óspaklegar 298.
 atför 498. . . atfararþing 501.
 atgangr 302.
 átrúnaðr 615—616.
 atstaða 348.
 Atter, sjá Otta.
 áttfeðmingr (torfs) 20, 177, 287,
 áttæringr 805, 810—811.
 atvist 212—213, 422—423, 429
 525, 654. — atvistarmaðr 423.
 auctio 216.
 auctor 34.
 Audactus, sjá Felix.

Auðkúla í Svinadal 295, 345—346, 376—377, 426—430, 507—508, 544—546, 601—602, 652, 731—732.

Auðnir í Svarfaðardal 729.

Auðólfstaðir í Langadal 11—12.

Auðsholt í Olfosi 541—542.

Auðun Grímsson vestra (c. 1450) 199.

Auðun Höskuldsson í Strandasýslu (1513) 468.

Auðun (hyrna) Salomonsson hinn ríki á Hvanneyri (1409—1431) 139, 140, 379.

Auðun Sigurðsson lögréttumaðr, bróðir Helgu (1506—1519) 122, 154, 235, 321, 323, 382, 528, 625, 691.

Auðunarson: Magnús, Þorlákr. Auðunarstaðir í Viðidal 317. auðæfi 2, 381.

Aufugskelda, sjá Ögrskelda. auglýsing 90.

Augurskelda, sjá Ögrskelda.

Augustinus hinn helgi, Augustinus regla 22—24, 38—39, 42, 54, 56—57, 305, 822—823.

Augustinus apostolus Anglorum 306.

Auguttu messa, sjá Agatha.

Aulversá. Sjá Ölvesá.

Aulues. Sjá Ölves.

aumban 436 (= umbun).

Aundorstaðir, sjá Öndorstaðir. aurmerki 571.

aurum 27, 28, 29, 30, 37, 40, 41, 42, 51, 489. Sbr. gull.

Austdalr í Seyðisfirði 402.

Austfirðir, Austfirðingafjórðungur 49, 50, 115, 121, 210, 582, 682, 697, 710, 793, 820.

Auxi (= Öxi) á Öxarheiði 11.

Ave Maria 157, 326—327, 408.

Auxn-, sjá Öxn-

Áverjahreppur í Rangárþingi 255, 301, 794.

áverki 101, 428, 436, 450, 463, 573, 607, 716. — áverkabót 436.

Ávik á Ströndum 662—663.

ávísan (lög málsins) 294.

avling 308.

ávöxtr (fjár) 87, 296, 384, 533, 535, 695.

Axel Friðrik Jónsson á Hömrum í Grímsnesi (d. 1718) 703, 708.

B. Abbac 35.

baccalaureus 32, 759. — baccalaureatus 31.

baðstofa: á Stað í Grunnavík (1507) 205. — Í Ytra-Skógarnesi (um 1510 eða síðar) 337. — í Viðey (1518) 658. — í Bæ á Rauðasandi (1518) 663. — í Hítardal (1518) 674. — á Munkaþverá (forna og stóra baðstofa 1519) 687.

Bagge: Ólafur.

Bakkárholt í Olfosi 478.

Bakkapýfi í Borgarfirði austr 8. bakki 757.

Bakki í Borgarfirði austr 115, 116. Sbr. Bakkapýfi.

Bakki, sjá Eyrar(bakki).

Bakki á Kjálarnesi 631.

Bakki í Laxárdal í Skagatjarðarsýslu 63, 64.

Bakki í Skálavík út við Ísa-fjarðardjúp 359—360.

Bakki í Svarfaðardal 158.

Bakki í Öxnadal 328, 749.
 bakstrjárn 770, 771, 837.
 Bálkastaðir í Hrutafirði 732.
 band (= hjónaband) 525.
 bani 406, 500. 715—716, 828.
 — banaráð 424. — banasár 423, 428.
 bann 114, 134, 145, 164, 185, 259, 279, 318, 321, 329—330, 360, 398, 436, 442, 446, 448 —449, 473, 507—508, 563, 572, 574, 579, 591, 617—618, 623—624, 633, 636, 683, 737.
 — bannfæring 145. — banns-
 áfelli 433, 441. — bannsbréf 706. — bannspína 74, 361, 446. — bannsetningarsök 90, 112. — bannsettr maðr 617.
 — bannsverk 434, 436, 441, 449, 541.
 Barbara mæðir hin helga, Bar-
 baru skript 675.
 barbaræ gentes, sjá gens, óþjóð.
 Barð í Fljótum (Barðsmál) 86, 94, 384, 429, 579, 612, 647, 653.
 Bárðardalur í Dingeyjarþingi 192, 487—488, 528, 721.
 Bárðardóttir: Guðrún.
 Bárðarson: Braudr, Einar, Jón, Landbjartir, Magnús, Njáll, Páll.
 Bárðason, sjá Bárðarson.
 Bárðaströnd 64, 197, 267, 570, 677^a, 678, 704, 719, 754, 825.
 — Bárðastrandarsýsla 64, 73, 197, 273.
 Bárðr Jónsson, sveinn Jóns Sig-
 mundssonar (1483—1485) 89, 508, 546.
 Bárðr Magnússon syðra (1516) 597.

Bárðr Pálsson vestra (1517) 603.
 Bárðr Pétursson prestur á Rafns-
 eyri (1507—1520) 166, 385.
 Barðsvik á Ströndum 207, 288.
 Barkarstaðir í Fljótshlíð 798, 800, 805.
 Barkarstaðir í Miðfirði 732.
 barmr (á katli) 770.
 Barmsey á Breiðafirði 249, 262.
 barn 70, 110, 137, 152, 166—167, 171, 196, 198, 218, 249, 292, 294, 302, 308, 310, 324, 339, 351, 359—361, 366, 381, 392—394, 405, 428, 442, 542, 545, 548, 581—583, 618, 652, 654, 695—696, 710, 712, 717 —718, 729, 749—750, 763—764, 783—784, 794, 800, 803, 806, 809, 814. — skilgetin börn 678. — ættleidd börn 678. — barnabörn 405. — barneign 205, 206, 551, 685. — barneign í hárdómi 727. — barnsréttir 171. — barnskírn 448. — barnæska 256.
 Barnabas postuli 166, 232, 385, 688, 690—691, 736^a, 737.
 barónar 434, 440, 446.
 barsmið 329.
 Bartholomeus postuli (-dagr, festum, messa) 202, 215, 229, 290, 359, 403, 445, 507, 590 —591, 593, 633, 634.
 Bassastaðir í Steingrímsfirði 468.
 Bassendar, sjá Bátsendar.
 bátar 266, 491, 797, 805, 811.
 — uppgjafabátr 805. Sbr. skip.
 Bátsendar í Grindavík 97, 800.
 bault (bolt = fjötur, járn) 711.
 Bayern 43, 44.
 Becker: Hans.

- beðr 266, 532, 770, 797. — beðjardýnur 491, 795, 808.
 befaling 750, 764. Sbr. bifalning.
 behov 646, 742.
 Beigaldi á Mýrum 379.
 Beinsvarða á Öxarheiði 11.
 beit 13, 135, 149, 436, 450, 517, 757, 820. — beitaritala 95—96, 98. Sjá mánaðarheit, sambeit, sauðabeit.
 beit (á drykkjarfláti). Sjá koparheit, látúnsbeit, silfrbeit.
 beizl 802.
 bekkjargjöf 231, 324.
 Belgsholt í Melasveit 409, 416—417, 640—641, 647.
 ben 500.
 Benedictus de Guidalocis 27, 28.
 Benedikt ábóti hinn helgi 27.
 Benedikt Ásgrímsson lögréttumaður í Hegrannessþingi (1461) 58.
 Benedikt Björnsson, Magnússonar, í Bólstaðarhlíð (1637) 11.
 Benedikt Brynjólfsson ríki á Ökrum (1389 og síðar; d. fyrir 1421) 14.
 Benedikt Grímsson, Pálssonar frá Möðruvöllum (1508—1512) 224, 243, 247, 322, 336, 383.
 Benedikt Guðmundsson í Eyjafirði (1575) 63.
 Benedikt Hannesson prestur í Miðdalapingum (1759—1816) 15, 17, 383.
 Benedikt Histén (Horst) hirðstjóri (1500—1502) 226, 311, 355, 357.
 Benedikt Jónsson í Hrappsey (d. 1746) 249.
 Benedikt Jónsson eystra (í fálðbréfi „1590“) 821.
 Benedikt Þorsteinsson lögmaður (d. 1733) 742—743, 788—790, 811, 818, 821—822.
 Benediktsson: Hannes, Jón, Rusticus.
 beneficium 161—162, 166—167, 216, 300, 713—714, 732², 765—766, 791. — beneficiatus (beneficiator) 636, 661, 767, 785.
 Benth Hákonarson borgarstjóri í Ósló (1507) 169.
 Bent Heringsson lögmaður undir Agðasiðu (1520) 749—750.
 Beren } sjá Björgvin.
 Bergen }
 Bergfinnsson: Erlendr.
 Berghylur, landamerki Melrakkaness 820.
 Bergljót Haldórsdóttir, Jónssonar (f. 1428; enn á lífi 1508) 196—197, 339, 775—776.
 Bergljót Sigmundsdóttir, Steindórssonar (á lífi 1505) 168.
 Bergr Ingimundarson vestra (1520) 721.
 Bergr Tumason (Tómasson) vestra (1508—1521) 193, 526, 663, 825.
 Bergsson: Eyvindur, Hjalti, Markús, Torfi.
 Bergstaðir í Svartárdal 131.
 Bergsted: Jón.
 Bergþór Haldórsson í Þingeyjarþingi (d. fyrir 1512) 382—383.
 Berjadalsá á Snæfjallaströnd 454.
 Berserkseyri á Snæfellsnesi 220, 222.

Berswend Nielsson lögréttumaðr í Þrándheimi (1518) 648.

Berufjörðr í Múlaþingi 9—11, 70—71, 401, 515, 597. —

Beruffjarðarströnd 121.

Berunes við Berufjörð 121.

baskermelsi, sjá bi-

Bessadallr í Ísafjarðarsýslu 288.

Bessadóttir: Þórny.

Bessason: Helgi, Marteinn, Steingrímur.

Bessastaðir á Alptanesi 97, 146,

149—150, 152, 169, 173, 175,

177—179, 207, 228, 239, 242,

244, 260, 284, 289, 299, 321,

388, 390, 409, 415, 456, 514,

551, 558, 563—564, 571, 584,

586, 596, 608, 631, 637, 649,

658, 670, 673, 681, 699, 774.

— Bessastaðabók (AM. 238.

4to) 97, 146, 149—150, 152,

169, 173, 175, 177—179, 207,

228, 239, 242, 244, 260, 284,

289, 299, 331, 409, 415, 514,

558, 564, 571, 584, 586, 596,

608, 631, 637, 649, 658, 673,

681, 699.

Bessastaðir í Sæmundarhlöð 13,

142—144, 231, 282, 826. —

Bessastaðagil 13.

Bessatunga í Saurbæ 155.

Bessi Arason í Húnavatnsþingi (1508) 190.

BessiEinarsson sýslumaðr á Reykjum í Tungusveit (1461) 58.

Bessi Guðmundsson sýslumaðr í Múlaþingi (1697) 401—402.

Bessi Jónsson prestur nyrðra (1512) 371, 373, 408.

Bessi Sighvatsson á Auðólfstöðum (1378) 11—13.

Dipl. Lat. VIII. B.

Bessi Þorláksson á Lundarbrekku, er vo Hall Magnússon (1508—1514) 211, 528—529.

Bessi Þorsteinsson prestur nyrðra (1517—1520) 630, 730.

Bessi Þorsteinsson nyrðra (1544) 509.

Bessisseyri, sjá Berserkseyri.

beztu menn 3, 100, 356—357, 430, 445, 525, 636, 702, 715.

— beztu manna ráð 302, 524.

betaling, sjá bi-

bevising, sjá bi-

bifaling 523, 600. Sbr. befaling.

Bíldudallr í Arnarfirði 64, 639, 824^a.

bíllæti 127^a.

Birgir sonr Þuriðar Þórðardóttur, syðra (1516) 584—585.

Birgitta (Brigida, Brigitta) hin helga 162, 163, 773. — Birgittudagr 163.

Birgit, sjá Brigit.

birki, sjá birkitrog.

Birnufell í Fellum 119, 120.

birting 293.

biskermelsi, biskiarmelsi 176, 473, 568. — biskiarmelsis-

bréf 499—500, 540—541. —

biskiarmels(is)maðr 534, 536.

biskup 1—4, 7—8, 10, 17, 20,

24—41, 45—52, 60, 64—66, 70—

72, 82—94, 96, 104, 109—114,

117—118, 120—121, 130, 133—

136, 138—145, 156—157, 159—

165, 168, 170, 176—178, 183—

185, 196, 203, 206, 207, 209—

210, 214, 218—222, 223—

229, 231—232, 238, 245—254,

257—261, 270—273, 275, 278,

280—282, 285—286, 288 nmi., 290,

299—300, 304—306, 308, 312,
315—320, 323, 326, 328—331,
333, 339, 342, 345—346, 351,
355—356, 358—363, 369—374,
376—378, 379nm., 384, 385—388,
390—394, 397, 401—403, 407—
408, 412—414, 416, 419, 421,
428—431, 433—436, 440—441,
446—451, 453—454, 456—460,
462—463, 466, 475—476, 478,
480—484, 486, 490—493, 506—
509, 516—519, 531, 536—541,
542—544, 546—547, 549—550,
558—560, 562, 563, 565, 569—
570, 572—578, 581, 583, 586—
587, 590—595, 597, 601—602,
604—608, 610—611, 613, 615—
624, 627, 629—636, 638—640,
647, 649, 653—655, 659—662,
664—668, 671, 674, 682—
683, 685—686, 688—693, 697—
698, 700—710, 713—714, 717—
721, 723—727, 732, 734, 736—
738, 741, 743, 745, 749—750,
754—756, 758—767, 771, 777—
778, 782, 787—791, 798, 805,
812, 818—819, 821—824, 827—
829, 831. — biskupsbréf 121,
723, 827. — biskupsdómr 359—
360, 460, 758, 788. — biskups-
dæmi 24—25, 33, 45, 47, 136,
162, 184, 196, 215, 219, 222, 247,
251, 254, 258, 290, 306, 328, 370,
372—373, 467, 486, 489, 507,
531, 536, 543—544, 546, 549,
559—560, 562, 572, 586, 591—
592, 607, 611, 613, 616, 619—
620, 622—623, 630, 634, 656,
661, 664, 671, 679, 682, 688,
690, 692—693, 705, 708, 714,
723, 727, 734, 737, 743, 765,
767—768, 777, 783, 785, 789—
791, 830. — biskupsefni 37, 51,
702, 709, 712, 742—743, 749,

777, 787—790, 811, 813, 821—
822. — biskups forræði 447.
— biskups forsjá og vald 319.
— biskupsgarðr (í Björgvin)
653—654. — biskupsgisting
4, 176—177. — biskupsher-
bergi 140, 142. — biskups-
kosning 694. — biskupsráð
184. — biskupsskipan 127,
810. — biskupaskuld 172. —
biskupsstóll 17, 441, 451, 483.
— biskups stórf 22. — bisk-
upssýsla 1. — biskupstiund
88, 90, 91, 110—111, 270—
271, 481—482, 539, 635—636,
728, 741. — biskupsverk 24.
— biskupsvígsla 760. — Sjá
lýðbiskup.
Biskupsskjalasafn 5, 86, 94, 162,
530—531, 726, 768—770, 826,
829.
bítaling 204, 605.
bívísing (bívísning, bevísing,
bevisning) 170—171, 256, 284,
291, 293, 350, 352—353, 423,
426, 502, 524—525, 618, 643,
682, 700, 718, 736, 835.
Bitra(n) inn úr Húnaflóa 278,
343—344.
bjalla 4.
bjarg 517. — bjargleiga 747.
Bjargarson 316, sjá Ásgrímur
Magnússon.
Bjargarstaðir í Núpsdal 732.
Bjarggnúpr við Ísafjarðardjúp
484—485.
Bjarnadóttir: Hólmafríðr, Mar-
grét, Ragnhildr.
Bjarnarfellsgrúpa á Skaga nyrðra
60.
BjarnarfjörðráStröndum 549—550.

Bjarnarhöfn í Helgafellsveit 159, 160.

Bjarnarnúpr við Ísafjarðardjúp 453—454, 459, 513.

Bjarnarson, sjá Björnsson.

Bjarnarstaðir í Selvogi 230, 322.

Bjarnarvatn yzta á Skaga nyrðra 60.

Bjarnason: Bjarni, Eiríkr, Erendr, Gísli, Hallvarðr, Ketill, Sumarliði, Þorvarðr.

Bjarnastaðir í Bárðardal 487—488.

Bjarni Andrésson ábóti í Viðey (d. 1423) 42.

Bjarni Andrésson, Guðmundssonar, mágur Björns Guðnasonar, lögréttumaðr vestra (1507—1508; d. 1509) 165—166, 197—198, 266—269, 639¹, 823—824¹.

Bjarni Arason prestur (á Þingeyrum 1560) 594.

Bjarni Árnason í Þóranessþingi

(d. fyrir 1518) 655—658. Sbr. Björn.

Bjarni Árnason á Skúmsstöðum (c. 1700) 708.

Bjarni Bjarnason sýslumaðr í Arnarbæli (f. 1639, d. 1723) 249.

Bjarni Guðlaugsson á Vatns-horni í Viðidal (c. 1494—1506) 89.

Bjarni Gunnarsson nyrðra (1411) 20.

Bjarni Haldórsson vestra (1506) 103—105.

Bjarni Haldórsson sýslumaðr á Þingeyrum (d. 1773) 12.

Bjarni Hallgrímsson prófastr í Odda (d. 1723) 387, 483, 697, 698, 713.

Bjarni Ívarsson, Vigfússonar Hólms (enn á lífi 1473) 122—124.

Bjarni Jónsson vestra (1511) 344.

Bjarni Jónsson vestra (1819) 349.

Bjarni Konráðsson í Húnavatnsþingi (1707) 12.

Bjarni Marteinnsson skrifari í Skálholti (1601) 162, 530—531.

Bjarni Narfason í Ísafirði (1513—1515) 469, 502, 566. Sbr. Björn.

Bjarni Oddason á Borg á Mýrum (d. 1621) 379.

Bjarni Ólason í Hvassafelli (d. 1499) 728.

Bjarni Óttarsson í Strandasýslu (1510) 309.

Bjarni Pálsson lögréttumaðr (1508) 224.

Bjarni Pálsson vestra (1569) 594.

1) Í þessum bréfum, sem eru vitnisburðir frá 1517 og 1521 um að Bjarni hafi gefið Helgu Gísladóttur Geirseyri í Patreksfirði, er að visu ekki talað um, að Bjarni sé þá dáinn. En vitnisburðirnir sýna það sjálfir, að til gefandans nær þá ekki lengr, og því hefir vitnisburðanna þurft. Bjarna Andréssonar. Guðmundarsonar, er síðast getið í bréfum 1508, svo að með vissu sjáist, að hann sé á lífi. Hefði hann ekki dáið skömmu síðar, kæmi hann án efa mikið við bréf á næstu árum þar á eptir. Þetta mun og alt vera einn maðr.

- Bjarni Þórarinnsson á Brjánslæk (veginn 3.—4. Dec. 1481) 65, 67, 524—525, 550.
- Bjarni Þorbjarnarson, Jónssonar (1508) 193.
- Bjarni Þorkelsson, sjá Björn Þorleifsson.
- Bjarni Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1506) 89.
- Bjarni Þorsteinsson amtmaðr á Stapa (d. 1876) 221, 420.
- Bjarnsey 262, sjá Barmsey.
- bjór 799, 808. — bjórtunna 268, 269.
- björg, bjargir 569.
- Björg í Kinn 727.
- Björg Þorvaldsdóttir búlands, Jónssonar, kona Jóns Sigmundssonar (1506—1510) 87, 88, 93, 111, 113, 133, 134, 142, 143, 144, 145, 185, 309, 310, 312—314, 316—317, 826.
- Björgólfsson: Hákon.
- Björgvin (Bergen, Beren) í Nor-egi, 6, 18, 33—34, 42—44, 70, 76, 80, 84—86, 160—163, 170, 434, 443, 446, 449, 463, 464, 489, 496—497, 565—566, 653—654, 710, 760, 777—778, 782—783, 787—790, 818—819, 821—823, — í-herðala Björgynjar 12. — Bergens fundats 6. — Bereneygylini 777—778. — Björgynjarfarar 80^a. — Björgynjarmenn 43.
- björk, sjá merkibjörk.
- Björn Arason syðra (1508) 207.
- Björn Árnason vestra (1508) 207—208. Sbr. Bjarni.
- Björn Arnórsson, Finnssonar (1520—1521) 739, 792—794, 803, 806, 809, 830.
- Björn Blöndal sýslumaðr Húnavetninga (d. 1845) 325, 577.
- Björn Diðriksson syðra (1521) 800, 808.
- Björn Einarsson Jörðsalafari (d. 1405 eða 1415) 196, 287, 310, 313, 713.
- Björn Einarsson nyrðra (1508) 209.
- Björn Einarsson eystra (1509) 289.
- Björn Galle biskupsveinn í Björgvin (1506) 85.
- Björn Gíslason nyrðra (1544) 509.
- Björn Guðmundsson vestra (1618) 657.
- Björn Guðnason (Guðínason) sýslumaðr í Vatnsfirði, á Kirkjubóli í Langadal og í Ögri (1506—1517; er á lífi 16. Dec. 1517; dáinn fyrir 28. Júní 1518) 105, 114, 136—137, 155—156, 165—166, 178, 181—182, 186—188, 190, 196, 217—220, 255, 262—266, 269, 274, 290—293, 295—298, 300, 317—321, 325, 332—335, 338—340, 365, 388—389, 404—407, 417, 425—432, 438, 472—474, 484—485, 497—499, 502, 513—514, 521—526, 532—534, 536—540, 562—563, 566, 568, 572—574, 576—577, 579—582, 583—590, 592, 602—603, 604—606, 628, 632—633, 641—642, 645, 650—651, 664—666, 696, 700, 704, 712, 714, 715, 717—718.
- Björn Hákonarson í Þingeyjarþingi (1506—1508) 98, 101, 122, 285.

- Björn Haldórsson prestur í Sauðlaussdal (d. 1794) 384.
- Björn Indriðason nyrðra (1507) 135.
- Björn Ingimundarson nyrðra (1508—1516) 240, 246, 598.
- Björn Jónsson, Þorlákssonar, og Solveigar Björnsdóttur, lög-réttumaðr (1510—1518) 332¹⁾, 359—360, 361, 474¹⁾, 667¹⁾.
- Björn Jónsson vestra (1512) 415.
- Björn Jónsson prestur á Melstað (d. 1550) 131.
- Björn Jónsson á Skarðsá (d. 1655) 304.
- Björn Jónsson vestra (1704) 197, 626.
- Björn Narfason, sjá Bjarni.
- Björn Oddason nyrðra (1508) 252.
- Björn Ólafsson vestra (1508) 218.
- Björn Ólafsson syðra (1521) 797, 804, 811.
- Björn Ólafsson prestur á Snæfngls-stöðum (1521) 797, 800, 804, 806.
- Björn Ólafsson vestra (1618) 657.
- Björn Þorkelsson nyrðra (1506) 112.
- Björn Þorleifsson, Árnasonar, hirðstjóri á Skarði (vegin 1467) 65—66, 93, 140, 142, 405, 563, 593.
- Björn Þorleifsson í Húnavatnsþingi (1506) 91.
- Björn Þorleifsson, Björnssonar, jungkæri á Reykhólum (1506—1521) 84, 85, 86, 140, 141, 182, 206, 207, 213, 214, 238, 250, 251, 269, 354, 355, 380, 382, 410—411, 432, 438, 461, 486, 494—495, 522—525, 547—548, 592, 604—606, 613—714, 638, 671, 695—696, 714, 718, 814—815.
- Björn Þorsteinsson nyrðra (1506) 92, 93.
- Björnsdóttir: Guðrún, Kristín, Solveig, Þóra, Þuríðr.
- Björnsson: Brynjólfur, Eilífr, Einar, Gunnsteinn, Hallvarðr, Högni, Jón, Magnús, Ólafur, Pétur, Stephán, Torfi, Þorleifr, Þorsteinn.
- Blaciússon: Runólfur.
- Bláfen í Miklaholtshrepp 338.
- bláhosa (Elín) 686—687.
- Blámýrar í Ögursveit 265.
- Blanda 12.
- Blasíus biskup hinn helgi 190.
- Bleiksmýrardalur í Fnjóskadal 215, 216, 258.
- blek 131—132, 157, 194, 390—391, 437, 575, 620, 753, 802.
- blindr maðr 631.
- blockhws 551.
- blöð 403. — blöðsúthelling 609.
- Bloxwich: Jón.
- blöð skorin úr bók (1520) 769, 770.
- Blöndal: Björn.
- Blöndugil í Húnavatnsþingi 376—377.
- Blönduhlið í Hörðadal 15, 17, 283, 717. — Blönduhliðar-dómr 17. — Blönduhliðarþing 15, 283,

1) Líklega allt einn maðr; þó eru þeir staðirnir nokkuð vafasamir.

Blönduhlíð í Skagafirði 14, 63
—64, 86, 305, 370, 372—373,
549, 616, 519—620, 622—
623, 688, 690—691, 734, 736
—737, 814, 833.

boð 242, 256, 293, 317, 382,
575, 582, 605, 784.

boðfall 145—146.

boðskapr 537, 541, 643, 822.

bofaste mænd 308. Sbr. bú.

Bólfastaðiri Vestmannaeyjum 180.

bók 3, 10, 71, 79, 86, 101, 104,
107, 152, 166, 173, 178, 189,
191, 378, 380, 418, 450, 493, 533,
543, 548, 589, 592, 598, 641,
675, 702—706, 708—709, 754—
755, 769—770, 802, 809, 837.
— að kenna nokkuð á bók 205.
— helg bók 227, 257, 332, 592,
627, 633, 719. — bók = lögboek
234, 311, 381, 513, 525, 753. —
bók de sanctis 769—770. —
bókareidr 90, 98, 100, 102, 105,
146, 199, 201, 218—220, 227,
256, 259, 292, 301, 309, 332,
372, 382—383, 387, 405, 470³,
472, 544—545, 548, 557, 573,
591—592, 623, 626, 633, 644, 647,
774. — bókavörðr 496, 520. —
Sjá Bessastaðabók, bréfabók. —
Sbr. helg bók, lögboek, Njála,
Svartskinna, Skarðsbók, Syrpa
Guðbrands biskups, Troilsbók,
Vatnshornsbók, Öxnafellsbók.

bókfell 554, 675.

Bókmentafélagssafn 167, 601.

bollar 264, 265, 493.

Bologna 24. Sbr. Bononia.

Bólstaðarhlíð í Langadal 11—12,
106—108, 115, 125, 156, 422,
524, 546, 611, 630.

Bólstaðr í Steingrímsfirði 408—
409, 468, 745.

bolt, sjá bault.

Bolt: Áslákr.

Bolungarvík við Ísafjarðardjúp
205, 227, 292, 297, 339, 341,
358—359, 369, 417, 452—453,
459, 513, 554—555, 591, 593—
595, 715.

Bolungarvík á Ströndum 207,
288.

bóndi 8—9, 12—13, 15, 19—20, 60,
66, 78, 84, 93—94, 104, 105—
107, 110, 115—116, 119—120,
124, 127, 137, 141—142, 155,
158—160, 165—168, 181—182,
187, 189, 193—195, 203, 208—
209, 212—214, 215—216, 226,
227, 232—233, 234, 241, 247—
250, 262, 266—267, 283—284,
291, 297, 298, 300, 317, 322,
340, 344, 350, 352, 361, 364,
366, 378—383, 385—386, 397—
399, 404, 410, 425—428, 431, 436,
440, 442, 448, 450—451, 468—
470, 474—475, 480, 485—487,
490—491, 496—498, 502—505,
510—511, 513, 516, 518—519,
521, 541, 544—545, 553, 557—
560, 561, 572, 574—575, 580,
583—584, 586—587, 597, 603—
604, 626, 630, 633, 640—642,
655, 657—658, 661—663, 667—
668, 673, 676—678, 688—689,
691—692, 695, 701, 706, 716,
725—726, 738—739, 747, 751—
753, 784, 792, 802, 805, 809—
811, 813, 832. — Sjá stórbóndi. —
bændr og búlausir 580. — bónda-
eign 140—141, 320, 517. —
bóndakirkja 562. — bondesag
501.

bóndi (eiginnaðr) 202, 236—
237, 324, 339, 365, 367, 792.

Bonifacius episcopus et martyr
(festum Bonifacii) 316, 619, 625.

- Bonnesen, Isak Jakob, sýslumaður Snæfellinga og Rangæringa (d. 1835) 349.
- Bononia (Bologna) 24—25.
- borð 498. — borðbúnaður 303.
- borðdiskar 795—797, 803, 809. — borðdiskr. rauður 264.
- borðhald 658. — borðstofa á Hólum (1506) 87. Sbr. matborð.
- Borðatjörnu í Hæðahverfi 413.
- borðar (umhverfis kirkju) 5.
- borg 779.
- Borg á Landi 798, 805, 809.
- Borg á Mýrum 378—380.
- Borg í Skagafirði (Sjáarborg) 14, 59, 118, 119, 252. ...
- Borgarmark 14.
- Borg í Skötufirði 265, 339.
- Borg, sjá Minniborg, Syðriborg.
- borgar 203, 237, 319, 320, 484, 540, 638, 719—720, 738, 741.
- borgararmaður 235.
- Borgarey í Ísafirði 140, 141, 246.
- Borgarey í Skagaafirði 14, 755, 757.
- Borgarfjörður eystra 7, 115, 120, 289.
- Borgarfjörður í Dverárþingi 58, 110, 149, 156—157, 201—202, 290, 322, 363—364, 39, 7 409—410, 432, 439, 555—556.
- Borgarháls í Hrutafirði 278.
- Borgarhöfn í Hornafirði 4, 747.
- borgari 672, 774, 780—781. — borgarastofa 473—474.
- Borgarson: Ingimundur.
- borgarstjóri 203. Sbr. borgmeistari.
- Borgfirðingr: Jón, Sighvatr Grímsson.
- borgmeistari 43—44, 80, 169, 336, 463, 773—774, 779—781.
- Sbr. burgmeister, bær.
- bót og betran 219, 590, 592.
- bótamaður (bothamadhan) 837.
- Bót í Hróarstungu 120.
- Botn (botn?) í Langadal í Hörðadal 15.
- Botnsá í Botnsdal 141, 149, 150, 649, 655, 656.
- Botnsdalr í Skutulsfirði 198, 199, 201.
- Bótólfr ábóti hinn helgi, Bótólfs-messa 211, 456, 458, 495, 630, 660, 814, 815.
- Box: Hermann.
- Bragðavallargil í Geithellahreppi 820.
- Bramstad 780.
- Brandiborg: Hermann.
- Brandr Bárðarson syðra (1507) 146.
- Brandr Einarsson lögréttumaður í Dverárþingi vestara (1506—1519) 104, 128, 323, 354, 356, 459—461, 558, 586, 593, 605, 634, 674, 694—695, 716.
- Brandr Guðmundsson syðra (1516) 586.
- Brandr Guðmundsson eystra (1519) 697—698.
- Brandr Gunnarsson (í Íalsbréfi 1507) 144.
- Brandr Jónsson vestra (1508—1511) 199, 344.
- Brandr Jónsson eystra (1520) 747.
- Brandr Ólafsson lögréttumaður í Húnavatnsþingi (1506—1515) 106, 190, 233, 323, 422, 433, 439, 578.

- Brandr Pálsson nyrðra (1511—1515) 348—349, 579.
- Brandr Sigurðsson vestra (1513) 475.
- Brandr sviðandi logi (1515) 581.
- Brandr Þórarinnsson syðra (1521) 811.
- Brandr Þorláksson í Húnavatnsþingi (1506) 106—107.
- Brandr Þorsteinsson nyrðra (d. fyrir 1520) 723.
- brandreið 769.
- Brandsdóttir: Þorbjörg, Þuríðr.
- Brandsson: Árni, Einar, Haldór, Hrafn, Hróðbjartur, Ívar, Jakob, Jón, Ólafur, (Rafn), Snorri.
- Brattholt í Miklaholtshreppi 338.
- bréfabók 17, 21—22, 24—25, 75, 84, 94, 122, 144—145, 323. — Brynjólfs biskups Sveinssonar 52, 326. — Gizurar biskups Einarssonar 1, 45, 466—467. — Gottskalks biskups Nikulásssonar 272, 317—318, 320. — Hans konungs 186. — Jóns Hallssonar 560—561, 792—811, 817. — Þorvarðs lögmanns Erlandssonar 97, 132, 146, 207, 225, 230, 239, 241—242, 244, 289, 299. — Ögmundar biskups Pálssonar 46, 60, 160, 639, 701—711, 741—744, 758—763, 777—778, 787—791, 811—812, 818—819, 821—825.
- bréfabrot 77, 79, 144, 248, 256, 444, 449.
- bréfalaun 35, 51.
- bréfarir 252.
- bréfarusl 60.
- bréfsform 260—261.
- bréfvísari 85—86, 170, 175, 255, 273, 296.
- Breiðaból í Skálavík út 360.
- Breiðabólstaðir á Álptanesi 230.
- Breiðabólstaðir á Fellsströnd 103, 104, 106.
- Breiðabólstaðir í Fljótshlíð 148, 228, 301—302, 310, 318, 681, 709, 714 715, 829—830.
- Breiðabólstaðir á Síðu 5.
- Breiðabólstaðir á Vestrhópi 88, 346, 377.
- Breiðabólstaðir í Ölfosi 322.
- Breiðadalur í Öndurafirði 359, 388, 562.
- Breiðafjörður 410, 411, 495. — Breiðafjarðardalur 167, 427.
- Breiðamýri í Reykjadal 487—488.
- Breiðavað í Langadal 177.
- Breiðavík (syðri) í Borgarfirði eystra 7.
- Breiðavík á Snæfellsnesi 481.
- Breiðdalur í Suðrmúlasýslu 121, 404.
- Breiðholt í Reykholtssdal 53.
- brekka 756, 757.
- Brekka í Dýrafirði 263.
- Brekka í Fljótssdal 464, 515.
- Brekka í Fljóttum 209, 210.
- Brekka á Langholti í Skagafirði 730.
- Brekka á Mýrum 556.
- Brekka í Saurbæ 73.
- Brekka í Þingi í Húnavatnsýslu 264.
- Brekkur í Mýrdal 5, 6.
- brenna (heys) 468—472. — brennivargr 471.
- brennisteinn (1506) 101—103.
- Sbr. tunna.

brestir 770².

Brielle í Hollandi 44.

Briem: Haraldr.

Brigcius Guðmundsson nyrðra (1508) 245.

brigð 676.

Brigida, sjá Birgitta.

Brigit (Brijt) Haldórsdóttir, Sumarliðasonar, kona Thomasar Jónasonar (1512—1514) 414—415, 470, 496.

Brigit Jónsdóttir, Þorlákssonar, og Solveigar Björnsdóttur (1511) 359—360, 361.

brigzl æfning 582.

brík yfir altari 5, 675.

Brimar 464.

Brimilslátr á Breiðafirði 249, 262. — Brimilslátrshólmar 249.

Brimilsvellir á Snæfellsnesi 68, 69.

Brimnes í Seyðisfirði 402.

Brimnes í Skagafirði 367.

Brimnes í Svarfaðardal 729.

Brunga millum gilja í Þjórsárdal 4².

British Museum 132.

Brjánslækr á Barðaströnd 197, 267—268, 524—525, 569—570, 677—678, 704.

brjóst 157, 330, 408. — brjóstgjörð 209.

B. Roberti 29.

Brodði Toríason eystra (1520) 725.

bróðir 11, 62, 69—70, 104, 124, 143, 152, 166, 170—171, 173, 178, 187, 192, 198, 199, 214, 224, 232, 241, 256, 279—280, 291, 293, 304, 309—310, 313,

323, 335, 338—340, 343, 355, 359, 372, 380—383, 399, 418, 423, 427—428, 488, 494, 502, 548, 554, 599, 601, 614, 628—629, 636, 654, 676, 698, 716, 718, 749, 754, 763, 771, 773, 782, 801, 806, 814, 827—829, 834—837. — bróður-barn 152. — bróðurdóttir 170—171. — bróðurdráp 827. — bróðursonr 142, 380—381, 614, 662.

bróðir (reglubróðir, bróðir í Christo) 25, 65, 82, 84, 138, 158, 162, 163, 168, 183, 210, 219, 222, 251, 273, 277, 305, 314, 329, 371, 373, 390, 402, 408, 413, 415, 419—420, 456, 507, 549—550, 558, 571—572, 583, 586—587, 591, 592, 596, 605, 607, 616, 620—623, 631, 634, 649—650, 658, 664, 673—675, 681—682, 690—691, 701, 723, 734, 741—743, 760, 765, 767, 777, 785, 790—791, 812. — bróðerni 734.

Brock: Hans Karsten.

brókaæini 177.

brot 134, 328, 565, 667, 685, 692, 722.

Brú á Jökuladal 368, 773.

Brúará á Ströndum 267.

Brúarland í Deildardal 83—84, 94, 730.

Brúarreykir í Stafholtstungum 209, 210.

brúðkaup, brullaup 271, 447, 543, 620. — brúðkaupsdagr (brullaupsdagr) 143, 165—166, 230—232, 543, 726, 793. — brúðkaupssékt 620. — brúð-

- kaupsvitni (-vottr) 231—232, 543. — Sjá lagabrúllaup.
- Brummaðr Thomasson (vestra) (1508) 9.
- Brun: Jón.
- Brúnastaðir (Brunnastaðir) í Tungusveit 202—203, 231, 282, 754, 756.
- Brúnavellir & Skeiðnm 709.
- brundtíð 287.
- Brunnastaðir í Dýrafirði (sbr. nú Birnustaðir) 263.
- Brúsason: Jón.
- bryggja 790.
- brýni 795, 797, 803, 810. Sbr. klappbrýni.
- Brynjólfur Bjarnarson ríki á Ökrum í Skagafirði (d. 1381) 13.
- Brynjólfur Bjarnason prestur í Hjarðarholti (d. 1657) 79, 493.
- Brynjólfur Haldórsson prestur syðra (1521) 829.
- Brynjólfur Haldórsson eystra (1697) 401, 515, 597.
- Brynjólfur Höskuldsson 306, sjá Runólfur Höskuldsson.
- Brynjólfur Magnússon & Espihóli (enn á lífi 1486) 215.
- Brynjólfur Sigurðsson vestra (1495) 693.
- Brynjólfur Sveinsson biskup í Skálholti (d. 1675) 52, 166, 270, 326, 416, 453, 678, 691, 695, 702, 704—705, 727, 840.
- Brynjólfsdóttir: Þóra.
- Brynjólfsson: Benedikt, Einar, Haldór, Magnús.
- Brynjudalr í Kjós 284.
- brythögg 797.
- bryti 756.
- Bræðratunga í Biskupstungum 539, 702.
- Bræðraklif & Mývatnsöræfum 95, 98, 99, 100.
- bú 248, 278, 303, 332—333, 366, 397, 529, 539, 556, 589, 618, 642; 645, 653, 749. — búas upptaka 333. — Sjá út-bú.
- búandi 662.
- Búason: Tristram.
- búðir (í Rífi og Skógarnesi 1510 og síðar) 337, 354.
- búfastir menn 78, 164, 287, 298, 501.
- búfjargangr 656.
- búfjárhagi 99—100.
- Búlandsá í Suðrmúlasýslu 10.
- Búlandsnes í Suðrmúlasýslu 820.
- buldr 198.
- bulla 28, 37, 55.
- búmenn 589.
- búningr (altaris) 837.
- búr 674, 797.
- Búrfell & Ásum 719—720.
- burgmeister 204. Sbr. borg-meistari, bær.
- burtflutning 566, 568.
- burtrekstr (penings) 404.
- búsgagn, búshlutir 258, 286, 300, 303, 585, 797, 809. — Sjá bjórtunna, bollar, brandreið, brýni, brythögg, byrða, disk-ar, drykkjuhorn, drykkjuskálir, drykkjutól, einbytna, elds-gögn, fat, fata, flatlokakistur, glasstaup, grindr, grjónatunna, hálfkanna, hálfunna, harðsteinar, horn, hrifur, hverfisteinn, hverna, jarðker, kamb-ar, kanna, ker, kerald, ketill,

- kistill, kistur, kjötkista, kláfr, klappbrýni, klyfberi, koparkanna, krár, krókar, kryðabyssa, kúpa, kvern, kvísl, lár, lás, látúnsskál, laupr, leirkrús, ljár, lok, mállaupr, maltkvern, malttunna, matborð, metaskálir, mjöltunna, mortiel, mundlaug, mustarðskvern, mosurker, orf, páll, panna, pípa, potttr, pottausa, pundari, pytla, reip, sagarpél, sallzier, salttunna, sár, sekkr, sigð, silfrskeið, skerborð, skerdiskr, skjóla, skrá, skurn, smáðiskar, smáker, smákeröld, sniðlar, snúðr, snælda, spónn, stamp, staup, steðji, stokkr, stórkeröld, strokkr, süg, tinfat, tinskál, tint, torfkrókar, torfjár, tréðiskar, tréfat, tréflaska, trog, tunna, uppgjörðarkerald, vaðr, vatnskall, vatnsketill, vatnaskál, vog, öx.
- búskapr 307, 511.
- Butraldastaðir í Fljótshlíð 798, 805.
- by (= bær) 777.
- bygðarrymt 344.
- bygging jarða 403, 450, 503—504, 506, 555, 687.
- bygging kirkju 157, 324.
- bygt ból 307.
- Býjasker á Rosmhvalanesi 608, 637, 699—700.
- byrða, byrðuskrif 266², 493.
- byssa 752, 779, 795, 803, 810, 834.
- býti 245, 753.
- Bægisá í Hörgárdal 328, 728, 735, 785.
- bæklingar 143, 145, 441, 590, 591, 593, 827—828.
- bæn 2, 157, 403, 570, 614. — bænagerð og góðfýsi 569. — bænahald 358.
- bænastaðr 51, 529, 587, 673, 836.
- bænhús, bænhúsgerð, bænhússkyld 4, 8, 16, 92, 249, 268, 480, 481, 518—519, 539, 575, 798. — bænhússkúgildi 805.
- bær 6—7, 146, 278, 287, 337, 342, 391, 569, 570, 745—746. — bæjarleið 709. — bæjarfógeti 194. — bæjarráð 463. — bæjarstjóri 463. Sbr. húsakynni.
- Bær í Borgarfirði 53, 202.
- Bær í Flóa (Gaulverjabær) 254.
- Bær í Hrótafirði 72.
- Bær í Kjós 207, 208.
- Bær á Rauðasandi (Saurbær) 69—70, 109, 126—127, 240—241, 390—391, 393, 517—519, 558, 639, 642, 659—660, 663, 823—824. — Bæjarakjalabók 69, 518, 519.
- Bær á Snæfjallastönd 340.
- Bær í Trékyllisvík 267.
- Bæringr Jónsson í Skagafirði (1511) 348.
- bætr 395—396, 405, 463, 601, 740.
- Böðvar Jónsson í Borgarfirði (1664) 397.
- Böðvar Leptsson (veginn 1494) 430.
- Böðvar Magnússon í Skagafirði (1511) 348.
- Böðvarshólar í Vestrhópi 131.
- Böggustaðir í Svarfaðardal 158.
- Calixtusmessa 246, 751.
- camera apostolica 26—30, 36—

- 37, 40—41, 51. — camerarius 52.
 cananum bók 675.
 canceler, sjá kanceler.
 canich 837.
 canonicus 35, 54—58.
 cantor 169.
 Cantuariensis provincia 45.
 canucubrðir 756.
 capitularius 79, 837.
 capitulum 509, 759, 760, 762, 789. — capitulabrðir 743.
 Cappten: Hans.
 cardinalis 26, 28—30, 36—37, 40—41, 43, 51—52.
 Carmelitæ 31.
 Castian, sjá Kastian.
 castrum 673.
 cathedra Petri 368, 605, 607. 777.
 cathedralis ecclesia 39. Sbr. dómkirkja.
 Cecilia mæR hin helga, Ceciliu-kirkja 170, 249, 262, 413.
 Cecilia Sumarliðadóttir, Loptsonar 642, 644.
 Cecilia Torfadóttir frá Klofa, kona Þorsteins Finnbogasonar (1506) 100.
 cena domini 206.
 ceremonia 759.
 Chapman: Thomas.
 charta 143, 183.
 Cheltenham á Englandi 181.
 chorales kennimenn 733.
 chori rector 693, 733.
 Cristiern, sjá Kristján.
 Christian Müller amtmaðr (d. 1720) 401.
 Christifideles 384, 762.
 Christigern, sjá Kristján.
 circumcisio 647.
 circumspectio 34.
 citatia 138.
 civitas 19, 32, 35, 76.
 clausula 611, 673.
 Claus, Clauds, sjá Klaus.
 Claves Schomaker (1508) 203, 204.
 Clemens, sjá Klemens.
 clericus 27—29, 37, 51.
 clerus 32, 35—36, 760, 762.
 clöstur, sjá klaustr.
 coadjutor 23—24.
 coenobium 131.
 collacio, collacionisbréf 161, 384, 516.
 collectores 478—479.
 collectur 452, 837.
 collegium 26, 28, 30, 36—37, 40—41, 51—52, 759.
 Colloniensis diocesis, sjá Köln.
 commemoracio Pauli 459, 694.
 commendaciones animarum 733.
 communsmessur 769—770.
 Concede quæsumus 733.
 concepcio Mariæ 58, 256, 336, 578, 673.
 confessor 117, 121, 404, 462, 497, 522, 620, 621, 622, 815, 822—823.
 confirmacio 57, 174, 421, 710.
 consecracion 47, 789, 822—823.
 conspiracio 451, 666.
 constitutiones apostolicæ 45.
 consuetudo 759—760.
 contractus 709.
 contradictor 24.
 controversia 707.
 conventus 55. — conventubræðr 221, 275, 419, 481—482, 515, 550, 631, 658, 686, 748, 778. —

conventu(bræðra) innsigli 420,
462, 482, 597, 658.
conversio Pauli 365, 542.
copman, sjá kaupmenn.
Cornelius episcopus Schalotens-
is 52. Sjá Marcellus.
corporalia 770, 771, 837.
corpus Christi, festum corporis
Christi. Sjá festa.
Cosmus af Medici 30.
Cosmus et Damianus 410.
crastina festorum 96, 591, 593.
crevet 795, 803.
Crispinus et Crispinianus 251,
571.
crossmessa, sjá krossmessa.
cumulus 32, 35.
curia Romana (sacerdotalis) 18,
21, 30, 33, 42, 49, 52, 54,
885, 763.
Cuthbertus biskup 121, 361—
362, 404, 748.
Daðason: Ormr, Sigurðr, Þórðr.
Daði Guðmundsson í Snóksdal
(d. 1563) 706, 708.
daggarðr 711, 800, 802.
dagsbréf 528—529.
dagsláttu 511.
Dagstyggir Helgason syðra (1508
—1516) 254, 586.
Dagstyggir Jónsson vestra (d.
fyrir 1521) 825.
Dagstyggason: Jón.
dagsverk 308.
Dalbær (eystri og ytri) í Land-
broti 6.
Dalir (Breiðafjarðardalir) 71,
167, 250, 365, 455. — Dala-
sýsla 71, 455, 474, 587.
Dalir í Skagafirði, sjá Goðdalir.

Dalir í Vestmannaeyjum 180.
dalmatica 5.
dalr 9, 340.
Dalr hjá Ökrum í Blönduhlíð 730.
Dalr (Stóridalr) undir Eyjafjöl-
um 241, 792—793.
Dalr eystri og ytri í Fljótshverfi
5, 6.
Dalr (í Svinadal) í Húnavatns-
þingi 131.
Dalr (Laxárdalr) í Þistilsfirði
727.
Damianus, sjá Cosmus.
dánarbú 19, 496, 520.
dandifólk 314.
dandikvinna 206, 230, 231, 541,
542, 545, 571, 663.
dandimenn, danumenn, dugandi
menn 13, 74, 85, 98, 101, 104
— 105, 112, 121, 147, 151, 167,
182, 217, 218, 221, 229, 236,
242, 245, 248, 257, 274, 276,
301, 322, 323, 335, 341, 344,
350, 356, 366, 388, 404, 407,
417, 425—427, 429, 457, 460
466, 485, 492, 513, 518, 520,
526, 530, 563, 577, 587, 589,
594, 617—618, 622, 626, 627,
634, 536, 668, 687, 695, 696,
697, 700, 710, 712, 715, 716,
733, 735, 740, 752, 765, 832.
— kurteis dandimaun 739.
— dandi manna dómr 147,
198, 236, 335, 409, 488, 527,
552, 563. — dandi manna inn-
sigli 236, 237, 301, 322, 324.
dandi prestur (ærlegr) 755, 767.
— dandi presta dómr 766.
dandisveinar 84, 85, 86, 395,
540, 552, 555, 557.
Dáníel ábóti á Helgafelli (=

- Njáll ábóti Bárðarson, d. 1449) 53, 54, 57, 58.
- Daniel Haldórsson prófastr á Hólum í Reyðarfirði (d. ¹⁰/o 1908) 63, 214, 216.
- Daniel hirðstjóri 179, 180 (= Heinrekr Daniel Kepken, hirðstjóri 1470—1474 eða leingr).
- Dankwort Smith (Danquard Smijd í Hamborg; 1507—1508) 178, 203, 204.
- Danir, Danmörk, Danakonungar 31, 35, 43, 44, 48, 58, 64, 68, 71, 73, 76, 169, 172—174, 186, 255, 296, 311, 336, 421, 432, 435, 438, 443, 445, 472, 473—474, 504—505, 521, 550—551, 561, 565, 609, 610, 612, 650, 672, 687, 703, 717, 743, 750, 764, 778—779, 780, 788—791, 812, 814, 823, 831, 836.
- danr: Jón.
- dauði 160, 716. — dauðadagr 491. — dauðstið 300—302, 392.
- Davidspsaltari 79, 770².
- decollacio (höfuðdagr) Johannis baptistæ 120, 327 566, 595, 637.
- Deildardalr í Skagafirði 83, 84, 94.
- Deildarlækr í Miklaholtshreppi 337—338.
- Deildarmynni í Miklaholtshreppi 338.
- Delmenhorst 169, 172, 173, 174, 175, 255, 296, 311, 336, 421, 434, 443, 473, 504—505, 521, 565, 609, 650, 717, 780, 814, 831, 836.
- denarius 27, 30, 479—480.
- de sanctis bók 79.
- Desey í Norðrárdal 257.
- Desjarmýri í Borgarfirði austr 7, 115, 120.
- Deus, cuius miseratione 733.
- Deventer 80.
- Didrik Mejnar (1521) 808.¹)
- Didrik, sem verið hafði í Múla (1521) 800¹.)
- Didrik Pining eldri, hirðstjóri (1478—1490) 66, 77, 354, 510, 567. Sbr. Pining.
- Didriksson: Björn, Ólafr.
- dies (= festum) 306, 576, 597, 673.
- Dímonarklakkar á Breiðafirði 659.
- diocesis 18—19, 22, 25, 32, 35 —36, 42, 49—50, 53—54, 56—57, 161—162, 384.
- Dionysius helgi 127, 675, 830. Sbr. kirkja.
- diskar 492, 795, 796², 803 + 804. Sbr. skerdiskr, trédiskar.
- dispensera(n)arbréf) 250, 251, 449, 606.
- Ditmersken, Ditmarsken 169, 172—175, 255, 296, 311, 336, 421, 473, 504—505, 521, 565, 609, 650, 717, 780, 814, 831, 836.
- divisio apostolorum 739.
- djákn 71, 267, 287, 416, 465, 467, 486, 701, 715, 741. Sbr. messudjákn, subdjákn.
- djásn með silfr forgylt 231.
- Djúpafjörðr í Gufudalssveit 668.
- Djúpavað á Gljúfrá í Mýrasýslu 397.
- doctor 27.

1) Kynni þó að vera einn maðr.

doctrina 48, 161.

Dofraffjall (-fjöll) 612.

dómari, dómandi 73—74, 82,
127, 136, 154, 170, 176, 270,
271, 274, 446, 460, 476, 522,
534—535, 541, 553, 644, 649,
832, 837.

domesticus 430.

dominea (Sbr. drottinsdagr) 203,
253, 280, 343, 674, 769—770.

— dominicubók 79.

dómkirkja, heilög dómkirkja (á
Hólum, í Niðarósi, í Skálholti)
42, 60, 86, 143, 214, 253,
258, 285, 304—305, 331, 442,
462, 481, 482, 500, 586, 605
—607, 615, 620, 624, 678—
679, 681, 691—692, 704, 708,
713, 727, 732—733, 734, 741
—743, 766, 767—768, 777—
778, 785—791, 814, 822—823.

— garðr dómkirkjunnar í
Skálholti í Noregi 777. —
dómkirkjuprestr 679.

dómr, dómar 17, 67, 74—75,
77, 79, 81, 83, 86, 97—112,
117, 122—129, 132—135, 145
147, 149—155, 161—163, 169,
171, 183, 185—187, 189—191,
198, 220—226, 232—237, 241
244, 255—259, 258—259, 269
—274, 384—386, 290—293,
295, 297, 302, 306, 308, 317
—325, 327, 329—330, 333—
336, 343—345, 347, 349—
352, 354—357, 359—362, 369
—374, 377, 380—384, 385—
386, 388, 390—391, 393—
395, 397, 404—408, 417, 419,
422—424, 426—431, 445, 452
—453, 456—457, 459—463,

466—467, 469—474, 476—
478, 484—486, 497—502,
507—515, 518, 520—521,
524—530, 533—536, 538, 546
—550, 552—553, 555—556,
556—569, 572—574, 576—
579, 581, 586, 588—592, 598
599, 604, 606—608, 611, 613,
615, 617—623, 625—627, 630,
633—636, 641—645, 647—
650, 654—657, 660—662, 664
—667, 669—671, 676, 678—
680, 682—684, 688—693, 695
—697, 699—700, 704, 708,
711—717, 719, 723—724,
736—738, 739, 740, 751—752,
754—755, 764—766, 771, 783
—784, 786, 792, 806, 810,
812—813, 816—818, 829—
830, 832, 835. — dómabækr,
dómasyrpur 103, 104, 149,
187, 233, 297, 344, 351, 356,
404, 460, 469, 497, 526, 555
—556, 584, 586, 608, 633,
637, 641, 652, 664, 669, 699,
708, 832. — dómakapítuli
471. — dómnefnendr 356. —
dómnefnd 509. — dómröf 79,
85, 190—191, 233, 234, 358,
572, 574, 635, 664—665, 682
683. — dómröf 185. — dóms-
ágríp 81, 131—132, 221. —
dómsatkvæði 74, 99, 106—
107, 110, 121, 189, 243, 293,
295, 307, 323—325, 330, 350,
361, 371, 373, 382, 391—392,
406, 418, 423, 427, 428, 429,
466—467, 498, 507, 527, 548,
550, 567—568, 574, 598, 608,
616, 620—621, 623, 625, 635,
642, 645, 650, 656, 666, 683,

- 696, 698, 700, 715—716, 723, 753, 784, 792, 816, 818, 830. — dómabréf 74—75, 83, 99, 106, 108, 126, 135, 148, 150—151, 165, 190, 223, 225—226, 244, 255, 259, 272, 283, 302, 308, 323, 325, 327, 336, 345, 348, 350, 357, 361, 363, 375, 382, 387, 391, 393, 396, 407, 409, 419, 423—424, 429, 457, 458, 461—463, 467, 472, 486, 501, 509, 521, 528, 547, 550, 553, 556—557, 569, 574—575, 578, 587, 590, 599, 606, 608, 619—622, 627, 631, 637, 645, 650, 657, 672, 680, 684—685, 689, 691, 696, 698, 700, 717, 738, 754, 784, 793—794, 817—818, 830. — dómssamþykkt 650. — dómsmenn 77, 82, 99, 105—106, 126, 146, 150—152, 187, 224—225, 233, 244, 283, 294, 307, 344, 343, 350, 352, 356, 381, 382, 396, 407, 424, 429, 486, 499, 528, 548, 550, 552, 556², 569, 573—574, 581, 587, 625, 627, 635—636, 645, 656—657, 665—666, 670—671, 683, 696, 698, 700, 753, 758, 792, 816, 818, 830². — dómsskjöl Landsfirdóms 11. — dómssæti 126. — dómstarf 820. — dómsskrur 270, 271. — dómssæti 74, 121, 272, 391, 393, 513, 524, 699, 715. — Sbr. fullnaðardómr, lögdómr, skiladómr, tylftardómr.
- dóttir 96, 107, 110, 124, 165—166, 178, 188, 196, 231—232, 235—237, 249, 281—282, 287, 294, 304, 310, 313, 316, 339, 352—353, 364—365, 367, 370, 381, 410—411, 414—415, 504, 506, 543, 613, 642—643, 644, 725, 772, 776. — laundóttir 642. — dótturbörn 301. — dótturdóttir 340. — dóttursonr 613.
- Draflastaðir í Eyjafirði 728.
- Draflastaðir í Fnjóskadal 263.
- Drageyri í Skorradal 149.
- Drangar á Skógarströnd 141, 286, 349.
- drangr 7.
- drengr (= þjónustusveinn) 819, 823.
- drottinsdagr 403.
- drottning (= Maria guðs móðir) 1—2.
- Druntheim(m), sjá Dráðheimr.
- drykkir 228, 229. — drykkjuhorn 76, 266. — drykkjuskálir 266. — drykkjutól útlengt með tré. 266. Sbr. bjór, bjórtunna, horn, hornstaup, malt, mjóðr, pípa, pyttla, staup, sýra, tint, tréflaska, vín, öl.
- dugandi menn, sjá dandimenn.
- duggarar enskir 388. — duggaraskapr 390.
- dúkat 799. — dúpildúkat 799.
- dúkr, dúkslitr 266, 770, 771, 795, 797, 837. — dúkr glitadr 10. — dúkr hringofinn 266.
- Dunhagi í Hörgárdal 61, 62, 375—376.
- Dunkr í Hörðadal 15. — Dunkrskógr 15.
- Dunstanus biskup (festum) 207, 583.

- Dvergasteinn i Álptafirði vestr 287.
- dýna 797. — dýnuver 796.
- Dynjandi i Grunnavík 425—426, 431, 502—503, 533, 535, 554—555.
- dyr 643.
- Dýrafjörðr i Ísafjarðarsýslu 9, 193, 194, 195, 208, 308, 366, 414, 430, 468—469, 471, 482—483, 495, 509, 580, 598, 627—628, 772—773, 833—835.
- dýratollr 75.
- Dyrfinna Gísladóttir, Filippussonar, kona Jóns Íslendingssonar (1514) 517.
- dýridagr 383, 629, 818. Sbr. festum corporis Christi (corpus).
- dýrleiki jarða 130, 207, 249, 251, 253, 267, 311, 378, 386—387, 395, 415, 541—542, 588, 608, 631, 640, 690.
- Dýrunn Þórðardóttir vestra (1508—1520) 205, 206, 722.
- Dæli i Svarfaðardal 729.
- Dæli i Sæmundarhlöð 13.
- Dælisskógr i Fnjóskadal 192.
- Dögurðarnes á Skarðsströnd 658—659.
- Dönustaðir i Laxárdal i Dölum 72.
- Eboracum (Jórvík) á Englandi 45.
- Ecclesia 18—19, 21—40, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 161—162, 384, 385, 479, 489, 570, 701, 710, 758—763. — ecclesia collegiata
46. — ecclesia metropolitana 45, 46. Sbr. kirkja.
- Edinborg á Skotlandi 384.
- eegedelee 336. Sbr. eign.
- Efrabakki i Langadal 264.
- Efradalr undir Eyjafjöllum 541—542. Sbr. Dalr.
- Efranes i Skagafirði 343.
- Efrihamar i Holtum 301, 302.
- Efstabót i Önundarfirði 360.
- efstavika 205.
- Efstidalr i Ögurssveit 265.
- egg (ova) 517.
- Eggert Hannesson lögmaðr (d. 1585) 114, 388, 425, 522, 533—534, 558, 593, 774.
- Eggertsdóttir: Guðrún.
- Eggertsson: Hannes.
- Egídius ábóti hinn helgi, Egídiusmessa 64, 230, 232, 464, 465, 596, 747, 824.
- Egill Grímsson sýslumaðr á Skarði i Langadal (d. á arabílinu 1494—1500) 67, 68, 155, 508, 546, 784, 813.
- Egill Halfdanarson („Hallvarðsson“) i Berufirði (1482) 70, 71.
- Egill Hallason prestur i Saurbæ i Eyjafirði (1517—1521) 616, 622, 623, 688—689, 690, 691 723, 735, 785.
- Egill Jónsson i Þórsnessþingi (1509—1513) 283, 350, 427.
- Egill Þórhallason Grænlandsprestr (d. 1785) 174.
- Egilsá i Skagafirði 14.
- Egilsson: Sigfús, Þórðr.
- Egilsstaðir i Flóa 701.
- Egilsstaðir á Völlum 628—629, 697—698.

Eið í Eiðapinghá 120—121, 289, 710.

eiðr 93, 99, 102—103, 108, 124—126, 134, 146, 164, 201, 219, 227, 256, 259, 271, 292, 303, 347—348, 372, 383, 384, 386, 405, 423—424, 427—428, 440, 449, 472, 478, 486, 527, 545—546, 590—594, 619, 627, 630, 644, 662, 680, 716, 719, 753. — eineiði 477. — eiðsbréf 257, 545, 628. — eiðfall 102. — eiðrofi 185. — eiðrofi 184. — eiðstafr 2—3, 592—593, 642. — eiðstaka 256. Sjá bókareiðr (bók), lýrittareiðr, séttareiðr, tylftareiðr.

eigandi 12—15, 20, 59, 65, 68—69, 72, 115, 119—120, 123, 137, 158—160, 177, 192, 198, 208—210, 221—222, 228—229, 232, 236, 241, 248—249, 253—254, 276, 280, 289, 300, 304, 315, 324, 345—346, 349, 365, 376—377, 386, 407, 411, 414—415, 420, 454—455, 459, 465, 475, 488, 504, 512, 583, 585, 588, 609, 631—632, 641, 651, 655, 659, 663, 677, 681, 686, 708, 720, 722, 738, 747, 755, 815. Sbr. meðeigandi.

eiginbóndi 625.

eiginkona, eiginkvinna 72, 84, 94, 111, 187, 270—271, 300, 331, 380, 543, 725, 776, 784.

eiginorð 324, 775—776. Sbr. eignarorð (eign).

eign (full, fullkomin, fullkomleg, lögleg, óbrigðuleg, æfinleg) 8—10, 14, 20, 59, 62, 64—65,

68—69, 70, 72, 74, 86, 98, 99, 107—108, 117, 119—120, 121, 122—123, 125, 126, 129, 135—136, 139, 140—141, 142, 147, 148, 149, 151, 155—156, 158, 160, 164, 168, 177, 184, 197, 199, 201—202, 205, 207, 209—210, 222, 227, 236—237, 241, 243, 245, 251, 252, 253, 254, 259, 265—266, 274, 276, 280, 282, 283, 284, 285, 290, 291—293, 302—304, 319, 322, 323, 324, 325, 328, 331—332, 335, 339, 345—346, 348, 353—355, 360—365, 371, 375—378, 385—388, 398, 399, 402—403, 408, 413, 414, 415, 418—419, 420, 426—427, 446, 457, 460—461, 465, 470, 472, 475, 482—483, 484—486, 488, 491—492, 494—495, 496, 498, 502, 513, 515, 524—527, 538, 542, 548—550, 554, 559, 563, 564, 567, 571—572, 578, 584, 585, 587, 596, 598, 599, 606, 608, 627, 631, 632, 633, 641, 647, 649, 650, 657, 663, 666, 670, 673, 676, 678, 690, 713, 715, 717, 719—722, 725, 732, 747, 753—755, 768, 772, 776, 785, 815, 817—818, 823, 824², 825—826, 835—837. — eignarbréf 143. — — eignarheimild 106. — eignarhluti 202. — — eignarmaðr 237, 397, 467, 587, 649. — eignarorð 156, 291. — eignarreki 484—485. — eignaréttir 284. — eignaskipti 321. — — eignarverð 99.

eilíf sæla annars heims 2.

Eilífr Bjarnarson í Húnavatnsþingi (1378) 13.

Eilífsson: Erlingr, Guðleikr.

Eimason, sjá Ímason.

Einar Andrésson nyrðra (1621)
756.

Einar Árnason prestur á Hall-
ormsstað (1520) 747, 768.

Einar Bárðarson í Húnavatns-
þingi (1520) 751.

Einar Benediktsson ábóti á
Munkaþverá (1507—1521) 148,
183, 245, 247, 253, 270, 272,
305, 329, 371, 373, 456, 507,
549, 620, 621, 623, 686, 723,
734, 737, 767, 785.

Einar Bjarnarson vestra (d. fyr-
ir 1508) 256.

Einar Björnsson, Þorleifssonar,
hirðstjóra (d. 1493—1494) 66,
201—202, 291, 431, 473, 522
—525, 530, 544, 614, 650,
654.

Einar Brandsson (um og fyrir
1480) 400.

Einar Brynjólfsson á Espihóli
(1514—1518) 487, 598, 660
—662.

Einar Einarsson í Sigluvík á
Svalbarðsströnd (1506—1519)
122, 235, 625—627, 691.

Einar Einarsson lögréttumaður í
Hegranessþingi (1508—1521)
190, 232, 422, 433, 546, 558,
613, 813.

Einar Einarsson (1708) 474.

Einar Einarsson í Húnavatns-
þingi (1707) 12.

Einar Einarsson sýslumaður í
Miðhúsum (d. 1707) 358, 361.

Einar Eiríksson í Vatnsfirði (d.
1383) 196, 288, 313.

Einar Eyjólfsson lögmanns, Ein-
arssonar, í Dal í Eyjafirði og

í Dal undir Eyjafjöllum (1507
—1511; dáinn fyrir 24. Jan-
úar 1515) 164, 225, 226, 232,
241, 246, 247, 248, 362, 541
—542.

Einar Grímsson, Þorleifssonar
frá Möðruvöllum 178.

Einar Guttormsson (1656) 840.

Einar Hálfðánarson nyrðra (1507)
168.

Einar sonur Hallberu Sölmundar-
dóttur í Þverárþingi (c. 1480)
674.

Einar Hallsson prestur á Stað í
Kinn (1510) 329.

Einar Hallsteinsson, Þorsteins-
sonar, eystra (1509—1513)
289, 464—465.

Einar Hjörleifsson eystra (í fals-
bréfi 1521) 820.

Einar Ímason lögréttumaður í
Skaptafellsþingi (1519—1521)
695, 816—817.

Einar Ingimundarson prestur í
Steinsholti og Hrepphólum
(1508) 219.

Einar Ísleifsson á Reykjum í
Mosfellssveit (d. 1739) 173.

Einar Jónsson prestur syðra
(1509—1513) 285, 462.

Einar Jónsson, Sigmundssonar
(1507—1520; d. 1560) 111,
320, 623—624, 737.

Einar Jónsson, Þorlákssonar, og
Solveigar Björnsdóttur (1511)
359—361.

Einar Jónsson nyrðra (í fals-
bréfi 1521) 829.

Einar Ketilsson syðra (1506)
130.

Einar Magnússon, Haldórssonar

- frá Barði, prestur nyrðra (1507—1520) 139, 369—371, 373, 661, 691, 735.
- Einar Marteinsson, sjá Sveinn Marteinsson.
- Einar Oddsson á Auðólfstöðum (1378) 11—13.
- Einar Oddsson, Péturssonar, sýslumaður á Hofi í Vatnsdal (1506—1520) 106—108, 125, 131, 155—156, 190—191, 232—234, 255, 332—333, 345, 422, 423—424, 508, 544, 546, 726.
- Einar Oddsson vestra (1703) 68.
- Einar Ólafsson prestur í Húnavatns- eða Hegranessþingi (1391—1393) 14.
- Einar Ólafsson í Eyjafirði (1508) 240.
- Einar Ólafsson vestra (1509) 291.
- Einar Ólafsson, Filippussonar (1509—1520) 290, 292, 295, 345—346, 376—377, 423, 427—429, 523, 524, 611—615, 647—648, 653—654, 731.
- Einar Sigurðsson nyrðra, (bróðir Ara, 1507) 148.
- Einar Sigurðsson vestra (1513) 469.
- Einar Snorrason Ölduhryggjar-skáld, prestur á Stað á Ölduhrygg, prófastr og officialis Skálholtskirkju (1508—1518) 251, 481, 558—560, 572, 634², 655—657, 664, 674.
- Einar Steingrímsson vestra (1480) 69.
- Einar Tafsson í Þverárþingi (c. 1400—1410) 674.
- Einar Úlfsson prestur á Bergstöðum (1520) 730.
- Einar vinnumaður á Hlíðarenda (1521) 798, 800, 806.
- Einar Þórðarson landseti Skálholtsstaðar (1511) 362—363.
- Einar Þórðarson í Húnavatnsþingi (c. 1480) 784, 813.
- Einar Þorgrímsson vestra (1517) 603.
- Einar Þorleifsson vestra, bróðir Þorsteins, (sonur Þorleits hirðstjóra Björnssonar; 1507—1520) 166, 255, 279, 280, 417, 484, 498, 581, 589.
- Einar Þorólfsson á Hofstöðum og á Knerri, umboðsmaður Diðriks Pinings (1480—1511) 67—69, 354.
- Einar Þorsteinsson prestur eystra (1506) 121.
- Einar Þorsteinsson nyrðra (1518) 668.
- Einarshöfn á Eyrarbakka 228, 699—700, 712, 714.
- Einarsson: Arnbjörn, Bersi, Bjarni, Björn, Brandr, Einar, Eiríkr, Erlendr, Eyjólfur, Finnbogi, Gizur, Grímr, Halldór, Jón, Lýtingr, Magnús, Pétur, Salomon, Sigtús, Sigmundr, Stígr, Sumarliði, Sveinn, Sölmundr, Thomas, Þórðr, Þorfinnr, Þórhalli, Örnólfr.
- Einarsstaðir í Kræklingahlöð 487—488.
- Einarsstaðir í Reykjadal 304.
- Einbúi í Hrunamannahrepp 130.
- einbytna 196.
- Einhamrar í Hörðadal 15

- Einholt í Hornafirði 489—491.
 Einifell í Borgarfirði 400.
 einkaleyfi 564.
 einkaréttindi 672.
 Einmánuður, Einmánaðarsamkoma 1.
 einsetumunkr 38.
 eir 71.
 Eiríkr Ásmundsson nyrðra (í falsbréfi 1464) 60.
 Eiríkr Bjarnason vestra (1512) 366.
 Eiríkr Bjarnason eystra (1697) 401.
 Eiríkr Einarsson prestur á Grenj-
 aðarstað (d. 1507) 94, 160—
 161.
 Eiríkr Eiríksson lögmaður í Ósló
 (d. 1520) 169, 336, 749—750.
 Eiríkr Eiríksson á Gunnarstöð-
 um (1819) 349.
 Eiríkr Haldórsson, ábóta Orm-
 sonar, á Álptanesi (1483—
 1508) 71—73, 212—214.
 Eiríkr Hrómundsson í Húna-
 vatnsþingi (1707) 12.
 Eiríkr Ívarsson í Þingeyjarþingi
 (1506—1510) 98, 235, 303.
 Eiríkr Jónsson prestur og erki-
 djákn í Þrándheimi (1521)
 771.
 Eiríkr Jónsson prestur á Skriðu-
 klaustri (1704) 401—402.
 Eiríkr Leptason, Guttormssonar,
 á Grund í Eyjafirði (d. 1473)
 122, 123, 124, 237.
 Eiríkr Magnússon Noregskon-
 ungr (d. 1299) 129, 173, 234,
 319, 446—447.
 Eiríkr Magnússon bókaforðir í
 Kambrýggju 181.
 Eiríkr konungur af Pommern (d.
 1459) 31, 33, 35.
 Eiríkr Oddason nyrðra (1515)
 545.
 Eiríkr Ormsson, Eiríkssonar, á
 Jökuldal (1514—1517) 483,
 610.
 Eiríkr Símonarson lögréttumaður
 í Þrándheimi (1518) 648.
 Eiríkr Sumarliðason, Eiríksson-
 ar, ábóti á Þingeyrum (1507
 —1515; dáiinn 1516) 138,
 169—171, 175—177, 244, 247,
 456, 549—550, 728.
 Eiríkr Sveinbjarnarson í Vatns-
 firði (d. 1342) 196.
 Eiríkr Walchendorph kanzlari og
 erkibiskup í Þrándheimi (1507
 —1521) 169, 177, 312, 478,
 488—489, 504—505, 565,
 612, 647, 671, 691—692, 694,
 758, 760, 763—765, 788, 839.
 Eiríkr Þorsteinsson, Helgasonar,
 frá Reyni í Mýrdal, lögrétu-
 maður og bóndi á Keldum á
 Rangárvöllum (1506—1521)
 118, 119, 168, 231, 232, 252,
 306, 634, 715, 738, 809, 816,
 817.
 Eiríkr Örnólfsson biskupssveinn
 í Björgvin (1506) 85.
 Eiríksdóttir: Kristín.
 Eiríksson: Árni, Eiríkr, Gudi,
 Gunnar, Hallvarður, Jón, Magn-
 ús, Ólafur, Ormr, Sumarliði,
 Sæmundur, Thomas, Þorleifur,
 Þorvaldur.
 ekkja 308, 692, 710.
 ektakvinna 137, 273.
 ektaskap 750, 764, 783, 814.
 eldberi 5.

eldgangr 481—482.

eldhús 674.

eldi 457.

eldiviðr 125, 397.

Eldjárnsstaðir í Svinadal 731.

eldr 16.

eldsgögn 258, 303, 796, 804.

eleccio 42.

Elin Magnúsdóttir bláhosa, móð-

ir Jóns biskups Arasonar
(1507—1519) 148, 686—687.

Ellnborg Pétursdóttir frá Sjávar-
borg (d. 1886?) 14.

Elivágar í Skagafirði 13.

elli 527, 679.

embætti 45—47, 157, 403, 448,

538, 539, 616, 660. — em-

bættisbréf 37, 831. — em-

bættisgerð 71. — embættis-

greiðsla 28. — embættismenn

(embitzmend) 255, 312, 422,

473, 504—506, 550, 551, 609

—610, 646, 651, 718, 782,

815, 831.

emolumentum 24.

endimörk 99.

Endriði, sjá Indriði.

Endritzson: Þorsteinn.

endrkaup 587.

eng, engi, engjar 12, 20, 100,

197, 336, 332, 410, 468, 514,

586—587, 757. — engjagarðr,

engigarðr 337, 467. — engi-

teigr 215, 216, 343.

Engey fyrir Barðaströnd 267.

Engey á Kollafirði 559—561,

797—800, 804—805, 807, 809

—811.

Engihlið í Langadal 730.

Engilbriktsson: Þorsteinn.

Engillinn (skip) 610, 611.

England, Englendingar, engelsk-

ir (enskir) meen og munir,

45, 76, 186, 266, 390, 431,

464, 564—565, 566, 568, 672,

708—709, 741, 744, 781, 807,

— enskir kaupmenn 97. —

ensk klæði (lérept) 510, 778,

780.

Enni, Ólafsvíkrenni 68.

Eunishöfði í Strandasýslu 278.

episcopus 18—19, 21—24, 26—

41, 45—47, 49, 51—52, 55,

101, 121, 138, 162, 384, 390,

404, 462, 479, 486, 488, 497,

570, 577, 580, 583, 619—622,

625, 641, 653, 669, 693, 697,

700—701, 704, 710, 758, 760

—763, 822—823.

epistola 790, 791.

eptirgjald 396.

eptirkomendr 116, 142, 141, 159,

207, 211—214, 241, 252, 254,

260—261, 280—282, 328, 341,

351, 362, 376, 379, 389, 398

—399, 411, 432, 437, 447, 458,

465, 482, 484, 515, 522, 553

—554, 580, 595, 601, 659,

673, 678, 680, 685, 722, 734,

754, 777, 786.

eptirkæra 104.

eptirleitni 643.

eptirstöðvar 488.

errið 66, 72, 104, 115—116, 137,

148, 168, 187—188, 232, 319,

325, 345, 370, 377, 383, 388,

399, 413, 429, 494, 525, 529,

585, 614, 641, 644, 698, 744,

794, 803, 825. — erfðagóz

106, 189, 606. — erfðamál

169, 189, 225—226, 380—

383, 461, 494—495, 526—528,

- 547—548. — eridapeningr 809. — erfðatal 188, 293, 294, 525, 614, 644, 792. eríðatilkall 426.
- erfingi, arfi 2, 4, 5, 65—66, 67, 104, 107, 110, 121, 136, 160, 166, 169, 171—175, 188—189, 197—198, 208, 212—214, 218, 237, 241, 254—255, 263, 280, 282, 292—294, 296, 297, 302, 323, 336, 346, 377, 382, 387, 395, 398—399, 405, 407, 411, 416, 421, 424, 432, 438, 455, 458, 465, 475, 515, 521, 539, 548, 550, 554, 557, 584—586, 598, 603—604, 613—614, 639, 645, 647, 653—654, 663, 667, 677—678, 687, 718, 721, 741, 747, 750, 801, 814, 817—818, 823—825, 837. Shr. meðerfingi, samarfi.
- Erik Arnulsson, sjá Eiríkr Örnólfsen.
- erindi, erindagerð 228, 238, 248, 658, 733, 743, 819, 822—823, 835.
- erkibiskup 17, 25, 31, 33, 42—43, 160, 161, 162, 170, 272, 302, 319, 321, 330, 435, 440, 443, 445—447, 449, 452, 488, 500, 504—505, 509, 530—531, 562, 563, 565, 606, 612—613, 617, 647, 671, 691—694, 713, 714, 743, 758, 763—766, 777, 786, 788—789, 791, 819. — erkibiskupsbréf 162, 450, 606, 692, 814, 822.
- erkidjákn 771.
- Erlendr Árnason eystra (1520) 747,
- Erlendr Bergfinnsson syðra (1521) 796, 800, 806.
- Erlendr Bjarneson, Marteinssonar, á Ketilsstöðum á Völlum (1507—1515) 178, 364, 553.
- Erlendr Einarsson í Þverárþingi (um 1518) 674.
- Erlendr Hákonarson í Þverárþingi (um 1500) 460.
- Erlendr Hálfdanarson Jónssonar, nyrðra (1507) 135.
- Erlendr Jónsson prófentumaðr í Viðey (orðinn blindr 1517) 631.
- Erlendr Jónsson prófastr á Hrafnagili (d. 1807) 216.
- Erlendr Narfason, Vigfússonar, á Kolbeinsstöðum og í Teigi (d. fyrir 1458) 387.
- Erlendr Oddsson syðra (1507) 146.
- Erlendr Þórðarson (1508) 239.
- Erlendr Þorvarðsson, Erlendssonar, lögmadr sunnan og austan á Íslandi (1519—1521; d. 1575) 178, 477—478, 714, 797, 804, 816—818.
- Erlendsdóttir: Haldóra, Hólmfríðr, Ragnhildr.
- Erlendsson: Árni, Jón, Narfi, Ólafr, Þorvarðr.
- Erlingr Eilífsson prestur syðra (1512) 385.
- Erlingr Gíslason, Filippussonar, lögréttumaðr í Barðastrandarsýslu (1519—1521) 699, 704, 715, 719, 751, 809.
- Erlingr Jónsson vestra (1514) 498.
- Erlingr Þórðarson, Gíslasonar (á lífi 1460) 73.
- Erlingsson: Geirmundr, Jón.
- Erpstaðir í Landbroti 5, 6.

- Eskel (= Áskell) Árnason ráðsmaðr í Þrándheimi (1518) 648.
- Eskiholt á Mýrum 552, 555—556.
- Espihóll í Eyjafirði 192, 487—488.
- Espólin: Jón.
- Etin: Hans.
- Eufemia virgo 517.
- Eugenius páfi hinn IV, 30, 31, 33, 35, 36, 38, 41, 45, 46, 47. — hinn V. 41.
- evangelista 123, 422, 475, 483. 520, 610, 673, 733.
- evcaristia 636.
- exaltacio crucis 237, 638.
- excommunicacio 28.
- Ey í Landeyjum 228—229.
- Ey á Skagaströnd 583—584, 725—726, 751. Sbr. Stærri-ey.
- eyðijörð, eyðikot 216, 278, 729.
- eyðsla 142, 144.
- Eyfundr, sjá Eyvindr.
- Eyjafjöll í Rangárþingi 115, 116, 145, 542, 709, 792, 793, 805, 806. Sbr. Fjöll.
- Eyjafjörðr 83, 122—124, 148, 159—160, 169, 192, 211, 214, 216, 235—237, 239, 240, 242—243, 245—247, 253, 258—259, 271—272, 281, 303, 322—325, 469, 487—488, 496, 529, 559, 598—599, 651, 669, 685, 687, 723—724, 749, 754, 783, 787, 815. — Eyjafjarðará 215, 216. — Eyjafjarðarbotn 216. — Eyjafjarðarsýsla 58.
- Eyjajarl, sjá Magnús Erlends-son.
- Eyjalækur í Olfosi 322.
- eyjar 46, 179, 180, 249, 262, 264, 411, 687, 798.
- Eyjar á Snæfjallaströnd 595—596.
- Eyjardalsá í Bárðardal 192.
- Eyjarhamrar á Ströndum 287.
- Eyjólfr Einarsson, Árnasonar Dalskeggs, lögmaðr í Dal (d. fyrir 1495) 65, 749.
- Eyjólfr Einarsson, Eyjólfsonar, í Dal undir Eyjafjöllum (1539) 705.
- Eyjólfr Eyjólfsson nyrðra (í falsbréfi (1521) 826.
- Eyjólfr Gíslason, Filippussonar, í Haga, mókollr hinn yngri (1512—1520 410—411, 516, 634, 676—678, 719, 751—754.
- Eyjólfr Hálfðánarson, Jónssonar, nyrðra (1507) 135.
- Eyjólfr Hauksson í Kjalarnessþingi (1507) 146.
- Eyjólfr Helgason í Rangárþingi (1507) 147.
- Eyjólfr Hjaltason sýslumaðr í Þverárþingi syðra (1480) 65.
- Eyjólfr Jónsson vestra (1507) 136.
- Eyjólfr Jónsson prestur á Völlum í Svarfaðardal (d. 1745) 127, 154, 190, 209, 233, 304, 306, 369, 509—510, 543, 660, 725.
- Eyjólfr Magnússon mókollr hinn eldri (enn á lífi 1469) 643.
- Eyjólfr Ólafsson syðra (1521) 796, 800, 804, 806, 807, 811.
- Eyjólfr Sigurðsson prestur í Gufudal, prófastr milli Gilsfjarðar og Langaness (1506—1513) 73, 74, 467.

- Eyjólfur Snorrason bóndi á Hjalla (1393) 16.
- Eyjólfur Sveinsson í Skagafirði (1506) 64.
- Eyjólfur Thomasson vestra (1519) 684.
- Eyjólfur Ögmundsson í Húnavatnssþingi (1506—1508) 106, 190, 233.
- Eyjólfsson: Árni, Einar, Eyjólfur, Eyvindur, Gunnar, Jón, Loptr, Magnús, Markús, Oddur, Þorsteinn.
- eykr 287, 486.
- Eyma í Selvogi 322.
- Eyrarbakki (Bakki) í Árnessþingi 228, 254, 700, 711, 714.
- Eyrardalur í Álptafirði 287.
- Eyrarland (stærra og minna) í Eyjafirði 62, 215, 216, 783, 785, 787.
- Eyri í Álptafirði, 167, 168.
- Eyri í Arnarfirði, sjá Hrafnseyri.
- Eyri í Bitru, sjá Óspakseyri.
- Eyri út frá Drang í Borgarfirði austr 7.
- Eyri í Eyrarsveit (Öndverðeyri, Hallbjarnareyri) 222, 588. — Eyrarsveit 222, 587.
- Eyri í Gufudalssveit 494.
- Eyri í Ísafirði 264.
- Eyri í Mjóafirði vestra 141, 286.
- Eyri í Seyðisfirði vestra 291, 359, 388, 404, 406, 430, 498, 502.
- Eyri í Skutilsfirði 199, 201.
- Eyri á Ströndum 267.
- Eyri í Önundarfirði 773, 776.
- eyrir: hálfur þriðji eyrir silfrs fyrir hundrað 68.
- Eysteinn Jónsson prestur í Hafsfjarðarey (1513; d. 2. Júní 1536) 462.
- Eystrahreppur (Gnúpverjahreppur) í Árnessþingi 880.
- Eyvindará í Eiðapingá 119, 120.
- Eyvindr Bergsson eystra (1516—1517) 582.
- Eyvindr Eyjólfsson vestra (1516) 588.
- Eyvindr Guðmundsson lögrétta-maður á Ströndum (1508—1518) 212, 213, 321, 323, 334, 375, 380, 432, 438, 460, 461, 547.
- Eyvindsson: Guðmundur, Hákon, Þorbjörn, Þorsteinn.
- Fábeinsárós á Skarðsströnd 475, 496, 520.
- Fabianus hinn helgi 76.
- faðir (holdlegr faðir) 46, 66, 69—70, 72, 92—93, 123—124, 140, 142, 147, 166, 170—171, 186, 193, 196, 198—200, 231—232, 236—237, 263, 265, 291, 294, 310, 314—316, 324, 332, 334, 336, 338—340, 348—349, 353—354, 366—367, 370, 393, 395—396, 399, 409—411, 414—415, 423, 452, 483, 494, 498, 504—505, 514, 527, 542—543, 545, 585, 604, 606, 610, 612—613, 623, 644, 651, 652, 654—655, 715—717, 720, 723, 743, 750, 772, 774, 776, 791, 814—815, 825. — faðerni 313, 734, 788. — fæður-arfr 62, 68, 71, 379, 724. — fæðurbróðir 498, 539. — fæðurfaðir 123, 142, 360—370,

814. — fúðurgarðr 662, 663.
 — fúðurmóðir 196, 293. —
 fúðursystir 370, 792.
- faðir, andlegr faðir, andlegt fað-
 erni 83, 133, 159, 183, 214,
 223, 253—254, 298, 306, 321,
 345, 372—373, 377, 385, 390,
 392, 408, 456—457, 462, 481,
 507, 509, 531, 549, 573, 578,
 606, 607, 612—613, 616, 617,
 618—619, 621—623, 630, 635,
 661, 664, 686, 688, 690—691,
 692, 713, 723, 734, 737—738,
 743, 750, 764, 767, 771, 782
 —783, 786, 789, 814, 822,
 831.
- faðmr 5, 492, 493.
- fáfróðir menn 442.
- Fagranes í Helgastaðahrepp í
 Þingeyjarþingi 728.
- Fagraskógr á Galmaströnd 363,
 729.
- faldr (plica) á bréfi 725.
- fallacia 442.
- fallrokkir rauðr 801.
- fals 243, 511, 593. — falsbréf
 60, 86, 126, 142—143, 193,
 194, 195, 316, 330, 507—508,
 554, 559, 755—756, 819—820,
 826—828. — falsinnsigli 316.
- fangan 344, 555, 666,
- fangavitni, -vottar 478, 630.
- fangelsi 344, 406, 665, 739.
- fantr 492, 779.
- far (laut) 571.
- far (= Þorlákssúðin í Skálholti
 1521) 778.
- farartálmi 462.
- fordagar 13, 16, 72, 75, 83, 108,
 105, 116, 125, 128—129, 135,
 151, 156, 159, 164, 184—185,
 191, 208, 223, 226, 247, 254, 264,
 272, 277, 302, 304, 311, 346,
 348—349, 354, 374, 377, 384,
 286, 406, 419, 427, 471, 482,
 490, 492, 555—556, 625, 636,
 657, 667, 684, 686, 689, 709,
 794, 806, 808, 830. — far-
 dagavika 158, 217, 455, 487,
 494, 514, 555—556, 659², 792,
 793², 802.
- farmr 519.
- farvegr 755, 756, 757.
- Fáskrúðarbakki í Hnappadal-
 sýslu 220, 221, 222.
- Fáskrúðsfjörðr í Múlaþingi 179,
 210, 725, 746.
- fasta 1, 92, 417, 789, 837.
- fastaeign, fasteign, fastagóz 137,
 171, 214, 246, 247, 296, 375,
 433, 440, 442, 522—525, 550,
 683, 690.
- fastnaðarbréf 250.
- fastnan 250. Sbr. festar, festing-
 fat (= ílát) 266, 797. — steint
 íat 266.
- fata 265, 493.
- fátækir menn, fátækt fólk 75,
 311, 437, 442, 451, 589, 710.
- Faxadalssel í Reykholtssdal 53.
- fé, fémunir, fé fast og laust 77,
 101—102, 104—106, 110, 112,
 136—137, 152, 166, 232, 234
 —235, 238, 239, 250, 286,
 295, 297, 304, 364, 404, 406
 —407, 442, 467, 501, 511,
 518, 528—529, 555, 557, 572,
 574—575, 593, 604, 636, 650,
 676, 689, 698, 738, 816—818.
 — fjárafhending 556. — fjár-
 affi 187, 442, 499. — fjárför-
 forræði 339, 589, 617, 623,

737. — fégjald 110, 501. — fégjöf 772, 775—776. — fjárhald 136, 737, 830. — fjárhaldsmaðr 792, 806. — fjárheimta 241, 292—293, 625—626. — fjárhelmingaskipti 137. — féhirðir 30, 41, 51, 444, 445. — fjárhirðsla 26—27, 35, 40, 51, 444. — fjárhlufr 448. — fékaup 123, 324, 543, 725, 726. — fjárkrafa 239. — fjármagn 129, 191, 234, 433, 440. — fésekt 77, 134, 206, 214, 219, 445, 521—522, 542, 553, 617, 685, 722. — féskaði 353. — féskakki 110, 322. — fjárskipti 262, 393—394, 558. — féskuld 108. — fjársóknir 234, 364. — fjártaka 566. — fjártala 188. — fjártilkall 292. — fjártjón 433, 440. — fjáruppteikt 293, 444, 557—558, 560, 561, 665. — fjárvarðveizla 292. — févöxtr 271.
fé, fénaðr, gangandi fé 1, 3, 16, 70, 72, 132, 137, 149—150, 220, 245, 287, 333, 406, 433, 520, 628, 679. — fjárbeit 343. féðgar 399, 463, 559, 562, 614, 702, 706.
félag, félagagerð (hjóna) 236, 324—325.
félegr dagr 182, 241, 635.
Felix et Audactus 230.
Fell i Fellshverfi 458.
Fell i Kollafirði 140, 193, 240—241, 358, 361, 398—399, 825.
Fell(in) i Fljótsdalshéraði 119, 120.

Fellshverfi i Hornafirði 458, 747.
Fellsströnd i Dalasýslu 103, 261, 412.
ferð 437, 462, 671.
feriæ (rúmhelgar) 140, 455, 679, 688, 782.
festa sanctorum: Alexii confessoris 117. — Ambrosii episcopi 203, 601, 653. — Andree apostoli 254, 335. — Barnabæ apostoli 166. — Bartholomei 359, 403, 634. — corporis Christi 150, 281, 351, 628, 784, 812, 813—814. — Botulphi 660. — Brigide virginis 773. — Crispini et Crispiniani martyrum 251. — Cuthberti 361, 748. — Dionysii martyris 127. — Egidii abbatis 64, 596, 824. — Eufemiæ 517. — Felicis et Audacti martyrum 230. — Francisci abbatis 13. — Germani episcopi 101. — Godemundi episcopi et confessoris 303. — Gregorii papæ 342. — Hallvardi 658. — Jacobi 701. — Johannis baptistæ 221. — Johannis episcopi Holensis 278. — Katarinæ virginis 299. — Lamberti episcopi 404. — Laurencii martyris 464, 594. — Leonardi confessoris 522. — Luce evangelistæ 250. — Marci 483. — Martini episcopi 323. — Michaelis 570. — Nicolai 531, 577. — Olavi regis 712. — omnium sanctorum 163. — Petri ad vincula 118. — Petri cathedra

777. — Philippi & Jacobi 656, 783. — Purificacionis Mariæ 271, 602, 603. — Scolasticæ virginis 135. — Simonis & Taddæi 836. — Thomæ apostoli 767. — Thorlaci 257. — translacionis Thorlaci 697, 700. — Trinitatis 281. — Undecim millia virginum 276, 393. — Urbani papæ 348, 486.
- festar, festing (konu) 123, 133, 294—295, 544, 783—784, 813. — festingarbréf 784. — festingardagr 324. — festingarmál 783—784. — festingarorð 784. — festingarovotr 231, 232. Sbr. fastnan.
- festi (úr silfri) 798, 816. — festi með krossi 535.
- fetalie 687.
- Fifðholt í Landeyjum 146—148, 798, 800.
- figura 554, 827.
- Filippus postuli 305, 370, 372—373, 375, 408, 422, 484, 611, 656, 783.
- Filippus Sigurðsson í Haga (f. 1408; á lífi 1473) 643.
- Filippus Ögmundsson vestra (1508 eða síðar) 255.
- Filippusson: Gísli, Hermann, Jón, Loptr, Ólafr.
- fimtarstefna 397.
- fimmtidagr, fimtudagr 81, 107, 127, 133, 159, 168, 404, 415, 419, 475, 520, 528, 544, 584, 601, 634, 651, 653, 655, 659, 661, 668, 678, 681, 712, 725, 737, 745, 793, 794, 802, 806, 815.
- fingr 716.
- Finnbjarnarson: Andrés.
- Finnbogadóttir: Guðlaug, Guðríðr, Ragna.
- Finnbogason: Gísli, Jón, Sigurðr, Sveinn, Þórarinn, Þorsteinn.
- Finnbogastaðir í Trékyllisvík 267.
- Finnbogasynir (1520 = synir Finnboga lögmanns Jónssonar) 728.
- Finnbogi Einarsson, ábóta Ísleifssonar, prestur á Grenjaðarstöðum 1507 og síðan, síðast ábóti á Munkapverá (1506—1521) 82, 148, 160, 161, 183, 252, 258, 270, 272, 305, 329, 371, 373, 456, 507, 549, 616, 619, 622, 623, 686, 723, 734, 815.
- Finnbogi Jónsson „bóndi“ í Eyjafirði, bróðir Arnfinns (1475—1508; á lífi 1508; dáinn 1511 eða fyrri) 61, 245, 340.
- Finnbogi Jónsson lögmaður og sýslumaður í Þingeyjarþingi (1506—1513; er að vísu á lífi í Maí 1513, og virðist enn vera lífs 7. Nóv. 1514) 77, 78, 81, 95, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 108, 111, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 154, 169, 170, 171, 233, 234, 235, 236, 237, 252—253, 255, 269, 293, 303—304, 321, 324, 333—335, 423, 428, 432, 438, 461, 474, 523, 546—547, 611, 839.
- Finnr Arnórsson, Finnssonar (1520) 720.

- Finnr Jónsson biskup i Skál-
holti (d. 1789) 162, 178, 248,
306, 402, 429, 478, 590, 591,
702, 708, 717, 718, 719, 727,
758, 760, 765, 831.
- Finnr Þorvaldsson nyrðra (1520)
732, 754. — Finnsarfr 705.
- Finsson: Arnór, Guðmundr,
Hallr, Hannes, Ingimundr,
Markús, Þorvaldr.
- Finnsstaðiri Húnavatnsþingi 730.
- Firðir i Suðrþingeyjarþingi 216.
- Firenze á Ítalíu 30, 31, 32, 33,
35, 36, 37, 38, 40, 41, 42.
- fiskr (sbr. kost, skreið) 180,
204, 226, 268, 464, 491, 511,
551, 564, 577—578, 730, 781,
798—801, 806—810. — fisk-
gjald 454. — fiskahlutr 798.
— fiskalest 638. — fiskatollr
577—578. — fiskveiðar 76.
— fiskivist 8. Sbr. maltfiskr,
sild,
- Fit undir Eyjafjöllum 798, 805.
- Fitjar i Viðidal 731.
- fjall 5, 9—10, 12—13, 60, 100,
120, 196, 200, 215, 253, 265,
277, 285, 340, 350, 406, 456,
475, 520, 656—657, 680, 721,
821. Sbr. afrétt. — til fjalls
og fjöru 603, 682, 721. —
fjallgarðr 98. — fjallskil 679
—680. Sbr. lögsafn, lögskil.
- Fjall (Möðrudalsfjöll) 483, 610,
Sbr. Fjöll.
- fjandi, fjendr 477°, 563.
- fjara, fjörustúfr 9, 61, 64, 120,
196, 253, 277, 285, 337. —
fjöruntjar 287. — til fjalls
og fjöru, sjá fjall. Sbr. íferð,
saltfjara.
- Fjón 779, 780.
- fjórði liðr 764, 783, 814.
- fjórðungr (lands) 234, 439, 440,
472°. — fjórðungarækr maðr
109.
- fjórðungr (þyngd og lagarmál) 6,
71, 180, 455, 491, 492, 493,
511, 512, 577, 578, 659, 748,
806, 808, 810, 830.
- fjórðungr (1/4) 698. — fjórðungs-
gjöf 70, 105, 127—129, 154—
156, 188, 193, 543, 639, 698,
793, 816—818, 823—824°.
- fjórmenningr 314, 317, 749. —
fjórmenningseminbugir 113. —
fjórmenningssfrændsemi 205,
312, 314, 316. — fjórmen-
ningsmægðir 722.
- fjós 468, 470, 674.
- Fjósatunga i Fnjóskadal 815.
- Fjöll (Eyjafjöll) 798.
- Fjöll (Möðrudalsfjöll) 92. Sbr.
Fjall.
- fjölmenni 141, 143.
- fjörðr 61.
- fjöttr 665. Sbr. armjárn, bolt,
(bölt, bault), hökujárn.
- Flatey á Breiðafirði 411, 494—
495, 664.
- Flatey á Skjálfandaflóa 160. —
Flateyjardalr 159.
- flatlokakistur 71.
- Flensborg 778—780, 782.
- flesk 779.
- flet (heimili) 569.
- Fljót i Meðallandi 5, 6.
- Fljót(in) i Skagafirði 86, 192,
209, 210, 348, 351, 384, 579,
699, 729.
- Fljót(in) á Ströndum 207, 288.
- Fljótsdalr i Múlaþingi 179, 299,

- 403, 464, 515, 553. — Fljótsdalshérað 120, 628, 629.
- Fljótshlíð i Rangárþingi 117, 148, 229, 302, 310, 318, 412, 467, 681, 709, 739, 793—794, 803, 830.
- Flói(nn) i Árnessþingi 253, 254, 362, 701.
- flokkur (manna), flokkur og fylgi 212—214, 406, 833, 835. — flokksforingi 406. Sbr. fylgi.
- flórína 26—30, 36—37, 40—42, 51.
- Flosadóttir: Álfheiðr.
- Flosi Jónsson prestur á Staðarstað og ráðsmaður i Skálholti (enn á lífi 1368) 387.
- Fló(v)ent Þórarinsson nyrðra (1506) 101.
- Flugumýri i Blönduhlíð 578.
- flutningur 64.
- flytjandi eyrir 357.
- flæðarmál 753.
- Fnjóská i Fnjóskadal 215, 216, 258.
- Fnjóskadalur i Suðrþingeyjarþingi 159, 160, 216, 237, 302—303, 815.
- fóðr, fóðraskylda 141, 245, 253, 468, 470. Sbr. lambseidi, vetrungsfóðr.
- fógeti, fóviti, vaget, voghede 43, 44, 84, 85, 172, 174, 175, 176, 204, 255, 312, 334, 390, 422, 432, 435, 439, 444, 473, 504, 505, 506, 565, 609, 646, 651, 701, 710, 711, 718, 741, 742, 743, 779, 780, 781, 812, 815.
- folald 8, 656, 657. — folalda-
rekstr 66.
- Folaldagróf i Skagafirði 757.
- fontur: fontsklæði 10. — fontsumbúningur 5, 837.
- forboð 74, 114, 134, 145, 278—279, 321, 360—361, 398, 433, 436, 441, 447, 449, 450, 563, 680.
- forboðan 538, 540, 618, 623,
- forboðsbann 318.
- fordagþingan 541.
- foreldrar, foreldri 14, 142, 196, 291, 293, 444, 448, 461, 514, 538, 714, 744, 750, 775.
- forfaldsnafn 308. Sbr. forföll.
- forfang 256, 312, 646.
- forfeðr 171—174, 304, 440, 643, 765—766.
- forfæling 573.
- forföll 207, 471, 605, 616, 623, 793.
- forkaup 587.
- forlagseyrir 152.
- forlénung, forlénungarbréf 551, 765.
- forlíkun 640.
- forma instrumenti 674.
- formaður (einkum kirkju) 142, 206, 221, 222, 254, 260, 276, 279, 281, 282, 292, 328, 351, 362, 379, 420, 428, 435, 437, 442, 446, 449—450, 482, 484, 515, 522, 536, 553, 576, 581, 595, 618, 623, 662, 673, 685, 687, 722, 734, 741, 743, 748, 791.
- formálar 2, 445.
- formæli 294, 537.
- Fornuvellir i Skagafirði 757.
- forprestr 734.
- forræði (frjálst, æfinlegt) 69, 73, 120, 141, 148, 151, 155, 160,

- 197, 209, 227, 236, 253—254, 280, 282, 284, 303, 328, 341, 346, 348, 361, 365, 376—377, 399, 414, 415, 418, 465, 475, 483, 495°, 515, 529, 542, 554, 559, 584—585, 631, 639, 641, 647, 663, 719—722, 747, 750, 776, 823—825.
- forsagnarvottir 824.
- forsjá 471, 633, 660, 713, 768.
- forsjón (kirkju) 767. — forsjón-armaðr 767.
- forsmán 635, 664—665.
- forsóman 292, 364, 660, 786.
- forstaða 516, 534, 535.
- forstandari 742.
- forstjóri 767.
- forstjórnari 440.
- forstofa 674.
- forssvar 537. — forssvarari, forssvarsmaðr 452, 540, 792. — forssvarsbréf 85, 175. — forssvarsleysi 292.
- forsögn 1, 366.
- fortölur 451.
- forverari 8, 278, 285, 361, 440, 525, 550, 643. Sbr. fyrirverari.
- forverk 150, 247.
- forprot 140, 142.
- Foss á Skaga nyrðra*60.
- Fossá & Barðaströnd 197, 267—268.
- Foss á Skaga nyrðra 343, 407—408, 577—578.
- Fossar í Andakíl 514.
- Fossárdalur í Berufirði eystra 10.
- Fossbrekkur í Geithellahreppi 820^a.
- föstr 629.
- fótr (= fet) 8.
- fráfall 124.
- Frakkland 76.
- framburðr 156, 382, 706, 708, 836.
- framfarnir menn 432.
- framferði 85, 833.
- framfæri, framfærsla 152, 220, 221, 275, 401, 404, 420, 583, 588, 598, 608, 629, 640—641, 658, 686, 727. — framfærsludómur 589.
- framgangr 304, 305.
- framlag 295.
- frammiðstöðuhöld 732.
- Framnes í Holtum 796.
- framsaga 110, 645.
- framskrif 693.
- framtalsspeningar 72, 490.
- Franciscus hinn helgi, Franciscusmessa 13, 242, 412, 750, 831.
- Franz Ibsson prestur í Hruna (d. 1739) 225.
- fratres (bræðr, munkar) 18—19, 21—24, 26, 31—34, 38—39, 47, 49—50, 54—56, 161, 186, 479, 489, 760, 763, 791. — fraternitas 23, 25, 34.
- fredag, sjá föstudagr.
- frelsi 584, 590, 592, 739, 744.
- Fremribakki í Langadal 287.
- Freysteinn Grímsson, sveinn Ögmundar biskups (1519—1520), síðar prestur í Stafholti (d. 1568) 679, 741.
- Freysteinn Haldórsson, Brynjólfssonar, bróðir í Viðey (1515) 571—572.
- frí (= frelsi) 228.
- fríðbrot 739.
- fríðhelgir menn 234.

fríðleiki fjár 13, 16, 72, 191,
208, 228, 280, 300, 304, 416,
455, 585, 626.

Fríðrik Danakonungr I. (d. 1533),
779, 780.

Fríðrik Danakonungr IV. (d.
1730) 172.

fríheit 145, 440, 441, 739.

frilla 293. — frilludóttursonr 293.

— frillulífi 434, 441, 618.

Frís, þýzkr kaupmaðr (1520)
752.

frjádagr 661, 662.

frjálsir menn 631, 658.

Fróðaengi í Norðrárdal 257.

frú (frú abbadía, vor frú ofl.)

169, 182, 310, 312, 313, 432,

437, 457, 537, 578, 777, 778.

frumbréf, frumrituð bréf 5, 7,

9, 11—12, 15, 19, 20, 43, 45,

65, 67, 69, 73, 81, 82, 84—85,

92, 94, 96, 114, 115, 116, 118—

119, 121—122, 126, 135, 138,

146, 147, 148, 153, 155, 156,

158—159, 161, 163, 165, 167—

168, 172, 176, 181, 182, 193,

194, 195, 197, 199, 200, 201—

202, 204—206, 208, 211—214,

217, 219, 223, 224, 229, 235,

238, 245, 247, 248, 249, 250,

252—253, 256, 263, 270, 272—

273, 276—277, 279—280, 290,

296—297, 302, 304, 309, 311,

323, 327—329, 331, 334, 340,

343, 345, 347, 349, 354, 362—

363, 365—368, 371, 376, 384,

385, 387, 388, 390, 394—396,

398, 400, 402, 404, 409—414,

421, 424, 426, 430, 431, 432,

458, 462, 465, 467, 473, 476,

478, 481, 482, 484, 486, 487,

488, 491—492, 494—497, 513,

515, 516, 517—518, 520, 522,

528, 530, 533, 534, 542, 544,

547, 552, 554—555, 558, 559,

564, 566, 569, 570, 571—572,

575, 577, 579, 581—583, 585,

587, 593, 595, 596, 598, 601—

603, 605, 607, 612, 619—621,

625, 627, 629, 632, 634, 638,

640, 641, 647, 650, 659—660,

663, 667, 671, 676—677, 682,

686, 688—689, 693, 698, 701,

702—703, 713, 716—717, 719—

720, 721, 722—723, 725, 736—

738, 740, 744, 746—747, 751,

754, 755, 756, 758, 765, 767,

772—775, 779, 783, 785, 812—

813, 814, 815, 825, 827, 828,

829, 836. — frumtranscript (-vi-

dimus) 193, 421, 461, 593—594,

684, 766.

frumvarp 430.

fruntschop 80.

fræði kristileg 270—272.

frændsemi 92—93, 205, 309,

312, 314, 316—317, 652, 738,

749. — frændsemiþpell 434,

441, 630, 764, 783. — frændi,

frændr 181, 291, 368—369,

471, 529, 737. — frændkona

282, 525, 737. — Sjá af,

amma, barn, barnabörn, bróð-

ir, bróðurbarn, bróðurdóttir,

bróðursömm, dóttir (laundóttir),

dótturbörn, dótturdóttir, dótt-

ursonr, faðir, feðgar, föður-

bróðir, föðurfaðir, föðurmóðir,

föðursystir, fjórðiliðr, fjórmenn-

ingr, foreldrar, forfeðr, frilla-

dóttursonr, hálf systkin, móðir,

móðurbróðir, móðurfaðir, móð-

urmóðir, móðursystir, sam-

feðra, systir, systurdóttir, syst-

ursonr, systkin, systkinasynir.

- frönsk krúna 799.
 Fuglsþúfuhóll (í Grímsnesi) 571.
 Fuhrmann: Niels.
 fái 166, 385, 481, 575, 582, 678, 691.
 fúlgufénaðr 254.
 fullgildispeningar 301.
 fullir aurar 307.
 fullnaðardómr 123, 188, 283, 307, 319, 324, 330, 350, 380, 404, 417, 422, 427, 469, 549, 578, 589, 598, 622, 630, 642, 670, 695, 697, 792, 830.
 fullnaðargjörningr 290.
 fullnaðarvitni 355, 682.
 fullrétti 77, 102, 132, 150, 184, 234—235, 259, 347, 363, 442, 478, 607, 618, 624, 635—636, 666, 680, 684, 830. — fullréttsisörð 347—348.
 fulltiða maðr 405.
 fulltingi 498.
 fullvirði 208, 231. — fullvirðispeningar 300.
 fursti 204, 693, 764, 780.
 Furufjörðr á Ströndum 533—534.
 Fúsason: Jón, sjá Sigfússon.
 Fúsason: Páll, sjá Vigfússon.
 Fúsason: Þorsteinn.
 Fúsi, sjá Vigfús Erlendsson, Runólfsson, Þórðarson.
 fygling 517.
 fylgi 218, 248, 432, 437. — í flokk og fylgi 212—214. — för, fylgi, frumdráttir og föruneysi 432, 437. — fylgjara 248, 292, 333, 389, 427, 462—463, 470—471, 507, 573, 618, 665—666, 749, 834. Sbr. föruneysi.
 fylki 439.
 fyrirlitning 635, 664—665.
 fyrirmæli(laga) 293.
 fyrirskipan 292, 463.
 fyrirsvar 373.
 fyrirverari 734. Sbr. forverari.
 fæði 808. Sbr. kostr.
 fæðing 595.
 Færejar, Færejabiskup 33, 47, 59, 171—173, 175, 478—479, 488—489, 779, 781.
 færleikaleysi (1521) 793.
 færsla landamerka 682, 683.
 förumunkr 20.
 föruneysi 432, 437, 498. Sbr. fylgi.
 föstudagr (sbr. fredag, frjádagr) 75, 82, 92—93, 96, 98—99, 115, 121, 146, 150, 156, 163, 169, 183, 401, 404, 408, 413, 417, 421, 422, 460, 485, 492, 493, 507, 514, 515, 517, 547, 548, 549, 553, 562, 578, 586², 588, 602, 607—609, 615, 629, 633, 642, 652, 661—663, 695, 699—700, 715—716, 720—722, 732—733, 778, 794, 802, 815.
 Gagn og góði 157, 403. — gagn og greiði 671. — gagn og gæði þessa heims 2.
 gagndagavika (gangdagavika) 98, 100, 146, 209, 330.
 gagnsmunir 420.
 Galmanstunga undir Jökulum 708. Sbr. Kalmanstunga.
 Galmaströnd við Eyjafjörð 368, 487—488.
 Galmatjörn (Kalmanstjörn) í Höfnum 559—561, 741, 798, 805.

- Galtarnes í Viðidal 376—377, 731.
- Galtarvík á Kjalarnesi 322.
- Gamalielsson: Þorleifr.
- Gamlason: Jón, Marteinn.
- Gamli Þorsteinsson nyrðra (1506—1508) 95, 98, 235.
- Gamli sáttmáli 738.
- gamlir menn 386, 751.
- gangabúr 674.
- gangandi fé, sjá fé.
- garðr 64, 100, 130, 196, 215, 309, 468, 757. — garðlag 756. — garðsendi 130, 756—757. — garðstaðr 20. Sbr. steingarðr.
- garðr (= heygarðr) 469. Sbr. stæða.
- garðr (= búgarðr, prædium) 9, 69—70, 85—86, 114, 124, 127, 166, 187, 231—232, 255, 265, 268, 307, 318—320, 334, 367, 383—384, 388, 406, 410—411, 426—427, 429, 433—434, 442, 462—463, 492—493, 498—500, 504, 506, 521—523, 538, 540—543, 562, 563, 568, 577, 618, 635, 639—640, 642—643, 665, 678, 695, 708, 713—714, 717—718, 777—778, 834—835. — garðr konungs 497. — garðsfógeti 497.
- Garðr enn syðri í Dýrafirði 208, 209, 414, 495—496, 598.
- Garðr (Garðstaðr) í Kelduhverfi 92.
- Garðr við Mývatn 303—304.
- Garðr í Ólafsfirði 340, 729.
- Garðr í Þistilsfirði 727.
- Garðr, sjá Meiragarðr.
- Garðshorn hið syðra í Svarfaðardal 413—414.
- Garðsvíki (Garðsauki) í Hvolhrepp 681.
- garney (ermalaust) með klæði (skinnu) 802^a.
- Garpahús í Björgvin (1521) 777.
- Garpsdalr í Geiradal 709.
- gat 532, 692.
- gata 199, 201, 777.
- Gata í Selvogi 322.
- Gauksstaðir („Geiksstaðir“) á Skaga 60, 343, 389. — Gauksstaðaá 343, 407—408. — Gauksstaðabás 343, 408.
- Gaulverjabær í Flóa 362. Sbr. Bær í Flóa.
- Gautar 445. Sjá Gotar.
- Gautastaðir í Fljótum 348—349, 579.
- Gautavirki í Langadal 12.
- Gauti erkibiskup í Niðarósi (1474—1510) 160—162, 272, 488—489, 530—531, 606, 617, 693, 714, 765—766.
- Gautsgil í Langadal 12.
- gegning 582.
- geipunarþáttir 582.
- Geirastaðir í Bolungarvík 359.
- Geirhólmr (= Geirólfsgnúpr) á Ströndum 136, 187, 196, 205—206, 296—297, 344, 351—352, 388, 412—413, 417, 454, 467—468, 588—589, 641—642.
- Geirland á Síðu 5, 6.
- Geirmundarstaðir í Steingrímsfirði 746.
- Geirmundr Erlingsson, Þórðarsonar, vestra (1479—1484) 73—74.
- Geirmundr Jónsson í Húnavatnsþingi (1506) 89, 90, 112.

Geirröðareyri & Skógarströnd
197, 726.

Geirseyri við Patreksfjörð 267,
268, 639, 823—824.

geisladagr (= octava epiphaniæ
= 13. Jan.) 133, 287, 364,
569, 417.

Geitaskarð í Langadal 564, 756
—757, 826.

Geitastokkar í Hörðadal 16.

Geitavík í Borgarfirði austr 7.

Geithamrar í Svinadal í Húna-
vatnsþingi 376—377, 731.

Geithellar í Geithellahrepp í
Suðrmúlasýslu 821. — Geit-
hellraá 821. — Geithella-
hreppr 819.

geld 204.

geldfé 221, 239, 268, 289, 300,
303, 379, 384, 531, 627, 666,
748, 796. — geldfiárhundrað,
geldfiárkúgildi 72, 164, 455,
659. — geldfiárbeit 15. —
geldfiárhagar 287. — geld-
fiárrekstr 756.

Geldingadalr í Dýrafirði 9.

geldingar 5, 280, 465, 493.

geldnaut: geldnautarekstr 149.

gens barbara (= óþjóð = Ís-
lendingar) 26.

Georg féhirðir kardinálaráðs
(1448) 51—52.

Georg hinn helgi 43.

gerð, gerðarbréf 8, 126, 134,
391—393, 454—455, 459, 487,
518.

Gerðhamrar í Dýrafirði 263.

Gerði í Eyjafirði 728.

Gerði í Vestmannaeyjum 180.

Germanus episcopus 101.

gerningr 62, 66—67, 120, 166 —

167, 182, 198, 217, 219—220,
222, 229, 250, 253, 275—276,
280, 286, 289—290, 293, 300,
313, 315, 317, 322—324, 349,
360, 372, 381, 391, 392, 418,
423, 426—428, 435, 443, 462,
470—471, 476, 517, 532, 542, 550,
580, 586, 592, 613, 615, 620, 622,
626—627, 629, 632, 639, 647,
655, 660, 673, 687, 689, 698,
701, 704—705, 721, 726, 734,
748, 752—753, 767, 772—773,
776—778, 805, 824—825, 833. —
gerningsbréf 86, 141, 215, 217,
243, 262, 279, 352, 456, 482,
503, 641, 773. — gerningsmaðr
597, 744. — gerningsvottar 542,
560, 634, 674, 681, 741.

Gerrek (Gerekinus) Ludekini,
Björgynjarklerkr (1441) 41,
42,

Gerreksson: Jón.

gersemar 295.

Gerst Maulen (Melen) þýzkr
skipari (1519—1520) 719, 752,

Gert skraddari (1521) 799, 807.

Gert Ofurland í Björgvin (1521)
778.

Gervidalr (Gjorfadalur) í Ísafirði
141, 286. — Gervidalsá 287.

Gestr Jónsson vestra (1393) 16.

Gestr Pálsson syðra (1519) 682.
geymsla 405.

giell (skuld) 781.

giesteri 505, 831.

gil 4°, 12, 468, 520, 745, 746,
756.

Gil í Bolungarvík 359.

Gil í Hrafnagilssþingum í Eyja-
firði 215, 216.

Gil í Skagafirði 118—119, 252.

Gildardus, sjá Medardus.

- Gilbrikt (Gilsbrikt) Jónsson prestur nyrðra (á Höskuldstöðum; 1507—1520) 138, 143, 305, 371, 373, 408, 456, 507, 601—602, 618, 661, 688, 690—691, 735, 737—738.
- gildi (lav) 779.
- Gilhagi í Skagafirði 730.
- Gillisson: Jón.
- Gilsá í Eyjafirði 728.
- Gilsá í Skógum austr 553.
- Gilsbakki í Hvítársíðu 840.
- Gilsfjörðr inn úr Breiðafirði 73, 103—104, 127, 141, 273—274, 283, 380, 382, 547—548, 644, 655—656, 715—716, 751—752.
- Gilsson: Jón, Ólafr.
- Gilstaðir í Steingrímsfirði 468, 745.
- gimbrar 264.
- gingjald (= nefskattur af Íslandi 508, 1509, 1511) 226, 275, 298, 355—358.
- gipting 128, 147, 282, 294, 324, 388, 612. — giptingarmaður 294.
- Gísladóttir: Dýrfinna, Helga-Herdís, Ingibjörg.
- Gíslason: Árni, Björn, Erlingr, Eyólfur, Helgi, Jón, Oddr, Ólafr, Páll, Snæbjörn, Stephán, Þórarinn, Þorleifr.
- Gíslí á Geirseyri (1509) 268.
- Gíslí eystra (í falsbréfi 1590) 821.
- Gíslí Árnason sýslumaður á Hlíðarenda 708.
- Gíslí Bjarnason kirkjuprestur í Skálholti og prestur á Melum (d. 1771) 412, 452, 453, 518, 649.
- Gíslí Brynjólfsson prestur á Bergstöðum (d. 1679) 11—12.
- Gíslí Filippusson lögréttumaður í Haga (d. 1504) 427—428, 508, 648.
- Gíslí Finnbogason, Einarssonar, nyrðra (1521) 815.
- Gíslí Gíslason prestur í Vestrihóphólum og á Gilsbakka (d. 1860) 325.
- Gíslí Guðmundsson prestur nyrðra (1506—1520) 86, 139, 371, 373, 661, 690—691, 735.
- Gíslí Guðmundsson vestra (1515) 566.
- Gíslí Hákonarson, Hallssonar, á Hafgrímsstöðum (1516—1521) 598, 813.
- Gíslí Haldórsson prestur vestra (1514—1520) 494, 656, 721.
- Gíslí Hannesson prestur á Snæfjöllum og Stað í Grunnavík (d. 1750) 453.
- Gíslí Ísleifsson prestur í Kálfholti (d. 1851) 833, 835.
- Gíslí Jónsson kirkjuprestur í Skálholti (1507—1508) 141, 219, 222.
- Gíslí Jónsson vestra (1508) 203.
- Gíslí Jónsson prestur í Selárdal og biskup í Skálholti (d. 1587) 416, 706.
- Gíslí Jónsson, biskups Vigfússonar, á Reykhólum og í Máfahlíð (d. 1715) 68, 561.
- Gíslí Konráðsson sagnafræðingur (d. 1877) 14, 61.
- Gíslí Pétursson vestra (1509) 291.
- Gíslí Simionsson fjárhaldsmaður Erlends Bergfinnssonar (1521) 806.

Gisli Valdason (Þorvaldsson) syðra (1526) 610.

gisting 540, 624.

Gizur á Stökkum á Rauðasandi (1509) 268.

Gizur Einarsson biskup í Skálholti (d. 1548) 1^a, 45, 466, 481, 531, 708.

Gizur Guðmundsson syðra (c. 1513—20) 477—478.

Gizur Sighvatsson (1525) 840.

Gizur Þorleifsson syðra með Sundum (1513—1517) 415, 571, 608.

Gizur Þorvaldsson jarl (d. 1268) 1—2.

Gizurarson: Jón.

Gjábakki í Vestmannaeyjum 180.

gjafir 94, 104—106, 128, 137, 167, 187—189, 226, 229, 282—283, 304—305, 315, 347, 492—493, 502, 525, 598—599, 639, 663, 724, 746, 793, 816—817, 824. — gjafabréf 106, 139, 197, 281, 402, 431, 515, 517, 519, 686, 727, 744.

gjafthollar (í Vestmannaeyjum 1521) 799.

gjald, gjöld 30, 43, 51, 137, 144, 238, 342, 354, 356—358, 492—493, 497, 502, 525, 604.

Gjögur á Ströndum 267.

gjörð (á kerald) 493.

Gjörfundalr, sjá Gervidalr.

Glámsmýri í Lóni 61.

glas 809. — glasstaup 795, 803.

Glaumbær í Skagafirði 143, 226, 639—640.

Glerá í Eyjafirði 62, 270—271.

glergluggar 286.

glersmeltr kross 675.

Gljúfrá í Mýrasýslu 290, 397.

Gljúfrá á Skógarströnd 103—104, 283, 350, 380, 382, 547—548.

Glob: Andreas.

glóðarker 5, 10, 127, 770, 771, 837.

glæpasakir 112.

Glæsibær við Eyjafjörð 63, 163, 165.

Gnúpr í Dýrafirði 9. — Gnúpsá 9. — Gnúpsmenn 9. Sbr. og sjá Núpr.

Gnýstaðir í Húnavatnsþingi 131.

Goðdalir í Skagafirði 457.

Goddastaðir í Laxárdal í Dölum 72, 155.

góðfýsi 358.

góð minning 683, 692, 732, 734.

Godmundus, sjá Guðmundr Arason.

góðr vinr 705.

Godsvin (biskup í Skálholti, d. 1447) 47^a, 48, 49.

gólf (í kirkju) 674.

Gotar, Gautar 43, 44, 435, 443, 445, 504, 505, 565, 609, 650, 717, 814, 831, 836.

Gottskalk Jónsson prestur í Glaumbæ (d. 1590), Gottskálksannáll 226, 543.

Gottskalk Keneksson biskup á Hólum (d. 1457) 621—622.

Gottskalk Nikulásson biskup á Hólum (1506—1520; d. 8. Dec. 1520) 42—43, 82, 83, 86, 87, 91, 92, 109, 111, 113, 133, 134, 135, 138, 142—144,

1) Dálitið er þó vafasamt, hvort þessi staðr á við Godsvin Skálhólsbiskup.

- 145, 159, 160, 163, 168, 170, 176, 183, 206, 207, 209, 210, 214, 231, 232, 238, 245, 246, 247, 248, 252, 253, 258, 259, 261, 270, 271, 272, 273, 281—282, 304, 305, 317—318, 319, 320, 323, 328, 329—330, 333, 345—346, 351, 369—374, 376—377, 384, 407—408, 413, 456—457, 483—484, 506—507, 543—544, 546, 549—550, 558, 573, 577—578, 591, 601—602, 604, 606, 611, 615—616, 617—623, 629—630, 639—640, 654, 660—662, 685, 686, 688, 689—692, 693, 719—720, 721, 723, 726—733, 754—755, 756, 760, 766, 767, 782, 826—829.
- Gottskalk Tummasson nyrðra (1544) 509.
- Gottskalksdóttir: Kristín.
- Gottskalksson: Jón.
- góz 10, 25, 66, 85, 137, 165, 170—171, 176, 180, 184—185, 187—188, 234, 246, 273, 291—293, 295—296, 305, 318—319, 321—323, 332, 334—335, 374—375, 379, 381, 386, 389, 427, 471—473, 498—501, 508, 522—526, 530, 538, 540, 566—567, 582—583, 600, 606, 614—615, 617—618, 642, 645, 648, 651, 654, 690, 695—696, 714, 717—718, 732, 752, 768, 809, 814.
- graduale, gradall, grillari (de tempore með oracium, pistlum, sequencium, án communis messum, per anni circulum) 71, 79, 452, 453, 769, 770, 837.
- Grafargil í Staðarsveit í Skagafirði 231, 282.
- Grafargil í Önundarfirði 339, 772—773, 775—776.
- Grafningsháls í Árnessþingi 709.
- gras 196, 757. — grasnautnargæði 288. — grasnytjar 307.
- Grásteinn í Geithellahreppi 820.
- Grastoppasker í Miklaholtshrepp 337.
- Grátshólmi í Tungusveit 755, 757.
- Greger Mikkelsen í Rípum (1511—1520) 779.
- Gregorius páfi, Gregoriusmessa 90, 190, 193, 202, 255, 301, 341, 342, 652.
- greiðslur 26—28, 30, 35, 37, 40—41, 51, 212—213, 235, 410, 638.
- greiðskapr 78.
- greifi 169, 172, 173, 174, 175, 255, 296, 311, 336, 421, 435, 443, 473, 504, 505, 521, 565, 609, 650, 717, 780, 814, 831, 836.
- Greipr Jónsson prestur vestra (1517—1519) 634, 719.
- Greipr Jónsson í Dýrafirði (1743) 194.
- Grenjaðarstaðir í Reykjadal 92, 94, 160—161.
- Grenshöfði á Skagaströnd 751.
- Grettir Jörundarson í Húnavatnsþingi (1506) 89.
- Grettisson: Jón.
- gríð 529, 601. — gríðabréf 609. — gríðastaðir 406, 436, 450, 549.
- gríðmenn 78.
- gríðungar 264, 265, 286, 796.
- Grimhólmur, sjá Geirhólmur.
- Grimkelsá í Barðastrandarsýslu 117.
- Grimólfur Steinsson, sjá Örnólfur Steinsson.

- Grimr Aronsson vestra (1478—1481) 772—773, 775—776.
- Grimr Einarsson vestra (1521) 834.
- Grimr Jónsson nyrðra (1391) 14.
- Grimr Jónsson, Guðmundssonar og Cecillu Sumarliðadóttur, Loftssonar, lögmaðr á Ökrum í Blönduhlíð (1508—1521) 190, 231, 232, 239, 262—263, 345, 376, 410—411, 422, 431, 433, 439, 546, 558, 561, 613, 641—645, 691, 694, 766, 813, 831—832.¹⁾
- Grimr Jónsson á Vatnshorni í Haukadal (1513—1519) 425, 691.¹⁾
- Grimr Jónsson á Skógarströnd (1694) 349.
- Grimr Kárasen syðra (1518—1519) 669, 699.
- Grimr Magnússon sýslumaðr í Langholti í Flóa (d. 1723) 362, 453, 679.
- Grimur Ólafsson vestra (1508) 195.
- Grimr Ólafsson syðra (1519) 682.
- Grimr Pálsson, Brandssonar, á Möðruvöllum, kongs umboðsmaðr í Þingeyjarþingi (1508—1515) 223—224, 239, 241—248, 321—223, 335—336, 347, 382—383, 432, 433, 557—562.
- Grimr Sighvatsson (Sigvatzson) í Rangárþingi (1510) 301—302.
- Grimr Þorbergsson nyrðra (1475) 61.
- Grimr Þorleifsson, Grímssonar frá Möðruvöllum 178.
- Grimr Þorsteinsson, Sveinssonar, prestur í Holti í Önnundarfirði (1507—1517; d. fyrir 1521) 114, 136, 196, 205—206, 217, 285, 300, 538, 562, 627, 773, 776—777.
- Grímsdóttir: Karitas.
- Grímslækr í Olfusi 230, 322.
- Grímsnes(ið) í Árnessþingi 571.
- Grimsson: Aron, Auðun, Egill, Freysteinn, Óblauðr, Oddgeir, Ólafur, Sighvatr Borgfirðingr, Þorvaldr, Örnólfr.
- Grimstaðir á Fjalli 483, 610.
- Grimstaðir í Reykholtssdal 581.
- Grimstungur í Vatnsdal 577—578.
- Grind í Steingrímsfirði 522.
- Grindavík í Kjálarnessþingi 97, 682—683, 799.
- grindr 265.
- Grindr á Höfðaströnd 252, 253, 730.
- grip 155, 260, 444, 478, 606. — gripdeild 184, 293, 298, 321, 406, 560, 561, 714, 773, 833—834.
- gripir 16, 137, 189, 295, 433.
- Gripney (Gripnaey, Gripaey) í Berufirði 10.
- Grísará í Eyjafirði 216, 728.
- grjónatunna 511.
- grjót 342.
- Grjótá í Fljótshlíð 798, 805, 809.
- Grjótleiti á Stigahlíð 288.
- Gróa Sveinsdóttir syðra (um 1450) 96.

1) Milli þessara manna er ekki hægt að greina til fullrar hlitar.

Grófa, sjá Gróa.
grund 777. — grundarleiga 777.
Grund í Eyjafirði, Grundareign-
ir, Grundarmál 122—126, 169
—171, 177—178, 224, 225,
235—237, 240, 242, 310, 313
—314, 324—325, 529.

Grund í Svarfaðardal 87.

Grund í Svinadal 346, 731.

Grund í Þorvaldsdal 729.

Grundarfjörður í Eyrarsveit 588.

Grundar-Helga, móðir Björns
Jórsalafara (c. 1380) 196, 310,
313—314.

Grunnavík við Ísafjarðardjúp
106, 115, 117—118, 205, 227,
276, 341, 368—369, 417—418,
422, 426—426, 452—454, 459,
502, 507, 512, 513, 533, 535,
545, 554, 581, 610, 612, 635,
647, 653, 665—667, 702—704,
714—715, 721, 741, 758, 760,
777, 787—790, 812, 816, 819,
821—822.

Grunnavíkr-Jón, sjá Jón Ólaf-
son.

Grýtubakki í Höfðahverfi 101,
103, 413, 686.

græðari 443.

Grænabrekka í Reykholtssdal 53.

Grænahlið norðan við Ísafjarð-
ardjúp 484—485.

Grænavatn við Mývatn 303.

Grænammar í Skagafirði 757.

Gröf í Flóa 362.

Gröf í Hrunamannahrepp 132,
679—680.

Gröf á Höfðaströnd 533.

gröptr 433, 441, 448.

guð allsvaldandi 1—2, 403. —
guðs embætti 157, 326—327,
358, 570. — guðs forsjá 392,

538, 660, 734, 785. — guð-
fræði 31. — guðs helgir menn
671. — guðhræðsla (guðrækni)
og góðfýsi 42, 156, 157, 403.
— guðs líkami, sjá líkami. —
guðs lög, sjá lög. — guðs
móðir 1—2, 157, 403, 569. —
guðs ráðningarsproti 2. —
guðs reiði 447. — guðs réttir
432—433, 437, 442, 450. —
guðs skikkan 631. — guðs
skuld 734. — guðs tíund 710.
— guðs traust 157, 538, 570.
— guðs vald 791. — guðs vinr
432, 438. — guðsþjónusta
194. — guðs þolinmæði 658,
673, 675, 681, 701, 734, 742
—743.

Guðbjartsson: Árni.

Guðbjörg Erlendsdóttir, Þor-
varðssonar (d. 1594) 178.

Guðbjörg Ljótisdóttir nyrðra eða
vestra, kona Gunnsteins Arn-
finnssonar (d. fyrir 1512) 367.

Guðbjörg Pálsdóttir, systir á
Reynistað (1510) 312.

Guðbrandr Jónsson prófastr í
Vatnsfirði (d. 1690) 307, 660.

Guðbrandr Magnússon á Hól-
mátri (1819) 349.

Guðbrandr Þorláksson biskup á
Hólum (d. 1627), syrgja hans
86—91, 93, 109, 133, 143, 144,
196, 235, 272, 306, 317—318,
320, 329, 429—430, 437, 590—
591, 593, 615, 623, 690, 826—
829.

Guðbrandsson: Andrés, Jón, Þor-
björn.

Gúdi Eiríksson, ráðsmaðr í
Þrándheimi (1518) 648.

- Guðini, sjá Guðni.
- Guðlaug Finnbogadóttir, Jónssonar, kona Sturlu sýslumanns Þórðarsonar (1511) 351—353.
- Guðlaug Jónsdóttir (Erlendssonar) syðra (1519) 680—681.
- Guðlaug Thomasdóttir, kona Þorvarðs Guðmundssonar (1517) 629.
- Guðlaugr Sigurðsson syðra (1513) 415—416.
- Guðlaugshöfði í Strandasýslu 278.
- Guðlaugsson: Bjarni.
- Guðleikr Eilífsson ráðsmaðr í Þrándheimi (1518) 648.
- Guðmundr Andrésson, Guðmundssonar, undir Felli í Kollafirði (1507—1521) 193, 361, 398—399, 432, 438, 487, 491—494, 603—604, 662—663, 833—836.
- Guðmundr Andrésson syðra (1513) 466.
- Guðmundr Arason (Godmundus) biskup á Hólum (d. 1237), Guðmundardagr 9, 195, 303.
- Guðmundr Arason hinn ríki á Reykhólum (gerðráttlægr 1446), Guðmundareignir 65—70, 339.
- Guðmundr Arason nyrðra (1508) 239.
- Guðmundr Árnason prestur syðra (1521) 829.
- Guðmundr Árnason eystra (1697) 401, 515, 597.
- Guðmundr Einarsson í Eyjafirði (1511) 340.
- Guðmundr Erlendsson í Borgarfirði (1517) 607—608.
- Guðmundr Eyvindsson vestra (1512—1513) 398, 421.
- Guðmundr Finnsson, Péturssonar, faðir Daða (1506—1515) 110, 350, 380, 426, 491, 526, 547.
- Guðmundr Guðmundsson í Dalasýslu (1506—1519) 71, 716.
- Guðmundr Guðmundsson í Húnavatnspingi (1517) 629—631.
- Guðmundr Guðmundsson lög-réttumaðr (1521) 816—817.
- Guðmundr Helgason vestra (1506) 187.
- Guðmundr húskarl á Hlíðar-enda (1521) 798. Sbr. Guðmundr Sigurðsson.
- Guðmundr Indriðason lögréttu-maðr í Húnavatnspingi (1506—1519) 127, 128, 129, 190, 191, 233, 234, 323, 345, 422, 433, 439, 697.
- Guðmundr Ingjaldsson í Grindavík (1519) 682—684.
- Guðmundr Ísleiksson í Skaga-firði (í falsbréfi 1621) 757.
- Guðmundr Jónsson prestur á Völlum í Svartaðardal (1506—1521), 75, 158—159, 163, 183, 215, 258, 305, 329, 371, 373, 456, 507, 549, 616, 619, 622—623, 630, 688, 690, 735, 737, 783, 785.
- Guðmundr Jónsson lögréttumaðr syðra (1507—1508) 146, 147, 224, 254.
- Guðmundr Jónsson nyrðra (1508) 233.
- Guðmundr Jónsson prestur, ráðs-maðr í Skálholti (1530 og 1538) 704.
- Guðmundr Leptsson í Steingríms-firði (1512—1520) 255, 409, 467—468, 745.

- Guðmundr Magnússon eystra (d. fyrir 1520) 724—725.
- Guðmundr Ólafsson prestur nyrðra (1506—1518) 82, 661.
- Guðmundr Ólafsson prestur í Ísa-firði (1508) 200, 201.
- Guðmundr Sigurðsson vestra (1514—1516) 137, 431, 502.
- Guðmundr Sigurðsson húskarl á Hlíðarenda (1521) 807.
- Guðmundr Sigurðsson vestra (1704) 64.
- Guðmundr Snorrason syðra (1507) 152.
- Guðmundr Tumason, Jónssonar vestra (1513) 470.
- Guðmundr Þorláksson meistari (d. 1910) 841.
- Guðmundr Þorleifsson lögréttu-maðr í Hegrannessþingi (1508—1517) 202, 377, 422, 433, 439, 613.
- Guðmundr Þorleifsson vestra (1518) 659.
- Guðmundr Þorleifsson ríki á Narfaeyri (d. 1720) 197, 726.
- Guðmundsdóttir: Solveig, Val-gerðr, Þorbjörg.
- Guðmundsson: Andrés, Ari, Arn-björn, Árni, Benedikt, Bessi, Björn, Brandr, Brigcius, Daði, Eyvindr, Gísli, Gizur, Guð-mundr, Haldór, Halfdan, Helgi, Hrafn, Illugi, Ívar, Ketill, Loptr, Magnús, Nikulás, Ólafur, Ormr, Pétur, Sigmundur, Skúli, Steingrímur, Sveinn, Sölvi, Tu-mas, Þórðr, Þorgils, Þorleifr, Þorvarðr.
- Guðnadóttir: Helga.
- Guðnason: Björn, Sigurðr.
- Guðni Jónsson, Asgeirssonar, sýslumaðr í Ögri og á Kirkju-bóli (d. 1507) 114, 182, 186—189, 212—214, 219, 263—266, 291, 334, 338—340, 430—431, 502, 554.
- Guðni Jörundarson prestur í Borgarfirði (um 1450 eða fyrri) 53.
- Guðni Oddsson, lepps Þórðar-sonar, í Ögri (d. 1431) 338.
- Guðni Þórarinnsson í Rangár-þingi (1513—1521) 466, 715, 739, 792, 793, 794, 803, 806.
- Guðný Þorleifsdóttir, hirðstjóra Björnssonar, kona Gríms Jóns-sonar á Ökrum (1512) 410—411.
- Guðný Þorleifsdóttir, Arnasonar, kona Eiríks Loptssonar (d. fyrir 1471) 413.
- Guðólfur Magnússon prestur nyrðra (d. 1494) 75.
- Guðólfsdóttir: Steinvör.
- Guðríðr Finnbogadóttir, lög-manns Jónssonar, kona Sveins Sumarliðasonar á Grund í Eyja-firði (d. 1506) 123—124, 235—237, 323—325.
- Guðríðr Pálsdóttir á Stökkum á Rauðasandi (1509) 267.
- Guðríðr Vigfúsdóttir, hirðstjóra Erlendssonar, kona Sæmundar Eiríkssonar í Ási (1521) 809, 810.
- Guðríðr Þorvarðsdóttir, Lopts-sonar, kona Erlends sýslu-manns Erlendssonar (d. 1494) 115—116, 178.
- Guðrún Árnadóttir frá Kalmans-tungu, kona Sumarliða Eir-íkssonar (1468) 236, 237.

- Guðrún Árnadóttir í Ísafirði 124, 170—171, 236—237, (1516) 588—590. 325.
- Guðrún Bárðardóttir nyrðra Guðrún Vigfúsdóttir nyrðra, (1496) 402. kona Ólafs Sigfússonar (1519) 676.
- Guðrún Björnsdóttir, Guðnasonar, hin eldri, kona Bjarna Andréssonar og síðan Hannesar hirðstjóra Eggertssonar (f. 1489; d. 1563) 165—166, 266, 834—836.
- Guðrún Eggertsdóttir í Bæ á Rauðasandi (um 1720) 558.
- Guðrún Gunnlaugsdóttir frá Marðarnúpi, fyrri kona Jóns Sigmundssonar (d. 1494) 110.
- Guðrún Gunnlaugsdóttir vestra (1514) 521—522.
- Guðrún Hákonardóttir, Jónssonar og Oddfríðar Aradóttur (c. 1450) 339.
- Guðrún Haldórsdóttir, kona Páls Þorsteinssonar (c. 1460) 527.
- Guðrún Helgadóttir í Skagafirði (1511) 348—349.
- Guðrún Jónsdóttir, kona Einars Jónssonar, Sigmundssonar (1520) 737—738.
- Guðrún Magnúsdóttir, Þormóðssonar í Múla í Ísafirði (1511—1512) 341, 366.
- Guðrún Oddsdóttir syðra (1506) 96.
- Guðrún Pálsdóttir, Jónssonar frá Skarði, fyrri kona Vigfúsar hirðstjóra Erlendssonar (á lífi 1513) 794, 803.
- Guðrún Sigmundardóttir, móðir Haldórs Jónssonar (f. c. 1370—80; d. c. 1462—72) 196.
- Guðrún Sveinsdóttir, Sumarliðasonar (d. fyrir 1506) 124, 170—171, 236—237, 325.
- Guðrún Vigfúsdóttir nyrðra, kona Ólafs Sigfússonar (1519) 676.
- Guðrúnarstaðir í Húnavatnsþingi 110, 731.
- guðspjall 769, 770. — guðspjallabók 79, 837.
- Guðuni, sjá Guðni.
- Guðvarðsson: Hallr.
- Gufudalr í Gufudalssveit 663.
- Gufufit á Mýrum 378, 380.
- Gufanes með Sundum 649.
- Guidalocctis 27, 28.
- gulden, sjá gyllini.
- gulfætingaskinn 670.
- gull 497, 646, 741, 807, 809, 817. — „gullhveuar“ 817. — festi forgylt 793 — Sbr. dukat, dupildukat, gyllini, nobil, rosennoobil, reiðupeningar.
- Gullberastaðir í Lundarreykjadal 658.
- Gullbringusýsla 561.
- Gullsmiðastræti í Björgvin 497.
- Gunnar Eiríksson biskupssveinn í Björgvin (1506) 85.
- Gunnar Eyjólfsson vestra (1506) 127.
- Gunnar Helgason vestra (1513) 475.
- Gunnar Jónsson bróðir á Þingeyrum (1472) 550.
- Gunnar Jónsson í Sælingsdals tungu (á lífi enn 1481) 108.
- Gunnar Jónsson nyrðra (1515—1520) 543.
- Gunnar Jónsson vestra (c. 1680—1700) 73.

Gunnar Krok ráðsmaðr í Þránd-
heimi (1518) 648.

Gunnar Markússon í Fífiholti
(c. 1450) 147.

Gunnar Þórðarson prestur nyrðra
(1507—1517) 139, 305, 371,
373, 549, 620.

Gunnarsdóttir: Halla, Salbjörg,
Steinnunn.

Gunnarsholt á Rangárvöllum
793—794.

Gunnarsson: Bjarni, Brandr,
Guttormr, N. (112), Nikulás,
Þórðr, Þorsteinn.

Gunnarsstaðir í Hörðadal 349—
350.

Gunnarstaðir 263. Sjá Brunn-
staðir.

Gunnlaugr Gunnlaugsson vestra
(1518) 663.

Gunnlaugr Helgason nyrðra
(1506—1517) 110, 209, 611.

Gunnlaugr Jónsson nyrðra (1509)
283.

Gunnlaugr Teitsson, hins ríka í
Bjarnanesi, lögréttumaðr (1512)
395.

Gunnlaugr Þorkelsson lögrétta-
maðr á Marðarnúpi (d. 1494)
110.

Gunnlaugsdóttir: Alríðr, Guð-
rún.

Gunnlaugsson: Gunnlaugr, Hann-
es, Jón, Ólafr, Teitr, Þormóðr.

Gunnsteinn Arnfinnsson vestra
eða nyrðra (1512) 367.

Gunnsteinn Ásgrímsson prestur
nyrðra (1506) 87, 113.

Gunnsteinn Björnsson í Rangár-
þingi (1507) 147.

Gunnsteinn Oddsson í Eyjafirði

(1508—1516), að líkindum
faðir Magnúsar, föður Þórðar
skálds á Strjúgi 240, 245,
561, 598.

Gunnsteinn Pétursson í Aust-
fjörðum (1520) 746.

Gunnsteinsson: Sigmundur, Sveinn,
Þorleikr.

Gunnsteinsstaðir í Langadal 12,
424, 784.

gunst og náð 646.

Guttormr Arnoddsson (Brands-
sonar) prestur á Hofi í Álpta-
firði (um 1470) 121.¹⁾

Guttormr Gunnarsson vestra
(1515) 547.

Guttormr Nikulásason (Nielsson),
bróðir Gottskalks biskups,
lögmaðr í Björgvin (1518—
1521) 653, 782.

Guttormr Ólafsson í Hafsfjarð-
arey (1506) 104, 110.

Guttormr Snorrason í Dalasýslu
(1513—1520) 424, 716.

Guttormsson: Árni, Einar, Jón,
Klaus, Þorvaldr.

gyllini, Berener (Björgynjar)
gyllini, rínsk gyllini, (sbr.
reiðupeningar) 203, 204, 226,
519, 550, 777—778, 781, 799,
808, 834.

---

1) Guttormr Arnórsson, sem
verið hefir prestur á Kolfreyjustað
1457 (Dipl. Isl. V. 154), virðist
vera sami maðr og þetta. Í bréf-
inu 20. Aug. 1457, sem ekki er
til söruvísi en í afskrípt frá 1703,
virðist föðurnafnið muni missskrif-
að eða mislesið „Arnórsson“ fyrir:
Arnoddsson.

Gyrðr Ívarsson biskup í Skál-
holti (d. 1360) 8.

Gytari: Kanna.

gæði (föst og laus) 184, 277,
285, 288, 386.

gætt: innan gátta 3, 493, 797²,
804.

göfugir menn 156.

gögn (málsgögn) 107, 423, 525,
645, 716, 724.

gögn og gæði (hlunnindi) 12—
13, 14—15, 59, 65, 68—69, 72,
115, 119—120, 122, 158, 160,
177, 192, 197—198, 208—209,
215, 221—222, 228, 241, 253—
254, 276, 280, 285, 289, 299,
304, 315, 328, 341, 345—346,
349, 365, 376—377, 403, 411,
413—415, 420, 455, 465, 475,
488, 491, 515, 554, 562, 582,
585, 588, 603, 608, 632, 641,
655, 659, 663, 677, 701, 720—
722, 747, 754—755, 815.

Göltr í Súgandafirði 359.

göng 674.

Gönguskarð í Fnjóskadal 216.

Háakinn í Borgarfirði austr 8.
háaltari 5.

Háeyri á Eyrarbakka 703, 707.

haf (Íslandshaf) 228.

Háfaöxl í Langadal 12.

Háfey á Steingrímsfirði 259—
260.

Hafþjardarey í Hnappadalssýslu
275—276, 278—279, 419—
420.

Háfafoss í Laxárdal í Dölum
72.

Hafliðason: Snorri.

Hafliði Arnórsson í Fíðholti
(1507) 146—148.

Hafliði Ívarsson nyrðra (1508—
1515) 190, 344, 545.

Hafliði Jónsson vestra (1515)
569.

Hafliði Skúlason vestra (1518)
672.

Hafnardalr á Langadalströnd
287.

Hafn, sjá Örlygshöfn.

Hafnarey í Berufirði 10.

Hafnarfjörðr við Faxaflóa („suðr
við Sund“) 60, 118, 119, 710,
801, 808.

hafnarvoðir 16.

Hafnir á Rosmhvalanesi 560—
561, 741, 798, 799, 805, 806,
811.

Hafnir við Ísafjarðurdjúp 485—
486.

Hafragil í Skagafirði 730.

hafrekstrar 153, 197, 274, 297.

Hafrsá á Völlum 299.

Hafstaðir á Skagaströnd 730,
751. — Hafstaðagil 751.

Hagagarðr í Eyjafirði 215.

Haganes við Mývarn 98, 100,
487—488, 625, 654—655.

hagar 100, 198, 241. Sbr. beit,
stöðhrossahagi, undirhagi.

Hagi á Árskógarströnd 487—488.

Hagi á Barðaströnd 65, 339,
431, 677², 719, 751, 754,
824—825.

Hagi í Húnavatnsþingi 131.

Hákon Árnason á Vatnshorni í
Haukadal (d. 1698—1699) 73.

Hákon Árnason lögréttumaðr í
Drándheimi (1518) 648.

Hákon biskup í Björgvin (1330
—1342) 445.

Hákon Björgólfsson kongs um-

- boðsmaðr milli Botnsár og Hvitár í Borgarfirði (1507—1516) 149—150, 586.
- Hákon Eyvindsson vestra (1518) 469.
- Hákon Gíslason sýslumaðr í Bræðratungu (d. 1652) 351, 611, 612, 647, 653, 726.
- Hákon Hallsson lögréttumaðr í Hegranessþingi (1507—1513) 154, 433.
- Hákon Jónsson vestra (1505—1517) 431, 637.
- Hákon Jónsson lögréttumaðr í Rangárþingi (1509—1510) 302, 311.
- Hákon Magnússon háleggr, Norðegskonungur (d. 1319) 2—3*, 169—174, 224, 235, 243, 324, 434, 445—446, 448—449, 557, 559—561, 739.
- Hákon Ólafsson ráðsmaðr í Drárdheimi (1518) 648.
- Hákon Ormsson sýslumaðr frá Eyjum (d. 1656) 549.
- Hákon Person (Pétrsson) ráðsmaðr í Drárdheimi (1518) 648.
- Hákonardóttir: Guðrún, Sigríðr.
- Hákonarson: Benth, Björn, Erlendr, Gísl, Haldór, Jón, Páll, Þorgils.
- hald (mannahald, uppheldi, vist) 297, 793.
- hald (fjár), ranglegt hald 236, 284, 291, 311, 319, 320, 587, 606, 697, 714. — haldsmaðr 382, 397.
- Haldór Ásgrímsson nyrðra (1544) 509.
- Haldór Brandsson, Haldórssonar, á Barði í Fljótum (enn á lífi 1492) 62, 86—87, 369—371.
- Haldór Brynjólfsson hinn ríki lögréttumaðr í Tungufelli (1506—1519) 130, 224—225, 356, 392, 402, 571—572, 679, 681.
- Haldór Einarsson eystra (1516) 582.
- Haldór Einarsson prestur í Þingmúla (um 1520) 769—770.
- Haldór Einarsson sýslumaðr (d. 1707) 92.
- Haldór Guðmundsson í Borgarfirði (1480 eða fyrri), prófentumaðr Þorleifs Björnssonar 363—364, 399—400.
- Haldór Hákonarson, Jónssonar, lögréttumaðr á Kirkjubóli í Valþjófsdal (1480) 65, 339, 340, 773, 776, 777.
- Haldór Illugason vestra (1515) 569.
- Haldór Jónsson á Kirkjubóli í Valþjófsdal, fyrri maðr Oddfríðar Aradóttur, sveinn Þorleifs Árnasonar og Vatnsfjarðar-Kristínar (d. fyrir 1433) 196, 339.
- Haldór Jónsson lögréttumaðr í Hegranessþingi (1508—1521) 192, 342, 433, 439, 613, 691, 813.
- Haldór Jónsson á Viðivöllum í Ljótárdal (c. 1460—70), faðir Jóns prests í Tröllatungu og á Stað í Steingrímsfirði 200.
- Haldór Jónsson prestur (á Ökrum 1513) 420—421.
- Haldór Jónsson prófastr í Reykholti (d. 1704) 1, 531.
- Haldor í Kelewiken (Kiölenik-

- en) ráðsmaðr í Björgvin (1518) 653.
- Haldór Magnússon í Árnessþingi (1515) 571.
- Haldór Ólafsson lögmaðr (d. 1638) 175, 756—757.
- Haldór Ormsson ábóti á Helgafelli (1506—1513; d. 1513) 65, 220—221, 251, 273, 275—277, 419, 481—482.
- Haldór Refsson (Rafnsson) prestur syðra (1510) 306.
- Haldór Sigmundsson, Brandssonar, á Hofi á Höfðaströnd (1506—1512) 101, 208, 245, 375 376, 414.
- Haldór Sigurðsson lögréttumaðr í Hegranessþingi (1508—1513) 233, 345, 422, 433, 439.¹⁾ Sbr. Hallr.
- Haldór Sumarliðason (Loftssonar) vestra (d. fyrir 1512) 414—415, 470, 472, 482—483, 495, 627, 840.
- Haldor Torfason prestur í Gaulverjabæ (d. 1705) 692.
- Haldór Tyrfinnsson prestur á Staðarhóli (1508—1520) 222, 306, 367, 385, 390, 392—393, 527, 585—586, 658—659, 664, 745.
- Haldór Þorgeirsson lögréttumaðr á Melum á Skarðsströnd og í Kalmanstungu (1512—1518) 364—365, 460, 634, 669.
- Haldór Þorsteinsson prestur eystra (1508—1514) 219, 490.
- Haldóra Erlendsdóttir í Bólstaðarhlíð (um 1720) 115, 342.
- Haldóra Hallsdóttir vestra, kona Þorsteins Þorleifssonar (1509) 279—280.
- Haldórsdóttir: Bergljót, Guðrún, Ingibjörg, Margrét, Ólöf.
- Haldórsson: Árni, Bjarni, Brynjólfur, Daniel, Eiríkur, Freysteinn, Gísli, Illugi, Jón, Kolbeinn, Oddur, Sigmundur, Snæbjörn, Sumarliði, Þórður, Þorgeir.
- Haldsteinn, sjá Hallsteinn.
- Hálfán Guðmundsson vestra (1513) 427.
- Hálfán Jónsson nyrðra (1507) 135.
- Hálfán Jónsson vestra (1508) 208.
- Hálfán Narfason kirkjuprestur á Hólum og prestur í Felli í Sléttuhlíð (1506—1520) 82, 133, 139, 305, 620, 735.
- Hálfðauvarson: Egill, Einar, Ketill.
- hálfkanna 70.
- hálfkirkja, hálfkirkjuskýld 12, 14, 248—250, 261, 476, 573, 649, 656—657, 661, 708.
- hálf frétti, hálf fréttisörð 347, 477. — hálf fréttismaðr 671.
- hálf stykki klæðis 68, 496—497, 778. — hálf stykkiskaup 97.
- hálf systkin 310.
- hálf tunna 799, 830.
- Halla Guðnarsdóttir, Markússonar frá Dyrhólum (c. 1470) 147.
- Halla Kolbeinsdóttir í Þingeyjarþingi (1510) 303—304.
- Halla Magnúsdóttir kona Arn-

1) Virðist vera alt einn maðr, þó að hann komi ýmist fyrir í Húnavatns- eða Hegranessþingi.

- bjarnar Guðmundssonar (1486) 402.
- Halla Vilhjálmsdóttir kona Ingilbriks Jónssonar (1517) 619—620.
- Halla Þorsteinsdóttir kona Gríms Aronssonar (1521) 772—773, 775—776.
- Halladall & Skagaströnd 751. — Halladalsá 751.
- Hallbera Þorleifsdóttir í Skagafirði (1508) 202—203.
- Hallbera Sölmundardóttir, Tafs-sonar (c. 1440—50) 674.
- Hallbjarnardóttir: Ragnheiðr.
- Hallbjarnarstaðir í Reykjadal 728.
- Hallbjörn Jónsson prestur á Hallbjarnareyri (1508) 251.
- Hallgerðr Hákonardóttir, kona Halldórs Sumarliðasonar (d. fyrir 1513) 470—472, 627.
- Hallgrímur Skúlason, (Leptssonar) í Húnavatnssþingi (1508—1513) 190, 233, 404, 427.
- Hallgrímsson: Bjarni, Jón.
- Hallkelsstaðir í Hvítársíðu 840.
- Hallormsstað(í)r í Skógum 299, 768, 770.
- Hallr Arnkelsson prestur á Fagnesi (sagðr uppi 1621 í falsbréfi) 756.
- Hallr Ásgrímsson í Eyjafirði (1507—1520) 148, 686, 749.
- Hallr Ásgrímsson prestur nyrðra (1517—1519) 620, 676—677, 688, 690, 691.
- Hallr Finnsson prestur á Breiðabólstað í Vestrhópi (1476—1484) 316.
- Hallr Guðvarðsson prestur nyrðra (1506—1507) 82, 133, 159.
- Hallr Hallsson á Sólheimum í Laxárdal (fyrir 1483) 72.
- Hallr Hallvarðsson prestur nyrðra (1506—1507) 82, 163, 168.
- Hallr Högnason eystra (1697) 401.
- Hallr Indriðason í Þverárþingi vestara (1518) 674.
- Hallr Jónsson í Skagafirði (1511) 348.
- Hallr Jónsson í Þingeyjarþingi (1518—1520) 654—655.
- Hallr Ketilsson í Þingeyjarþingi (1506—1512) 98, 303, 383.
- Hallr Magnússon, Hallssonar (veginn 1505) 211, 528—529.
- Hallr Sigfússon, Þérrasonar, prestur vestra (d. fyrir 1518) 676.
- Hallr Sigurðsson prestur í Stafelli, prófastr (1514) 490.
- Hallr Sigurðsson nyrðra (1508) 233. Sjá Halldór Sigurðsson.
- Hallr Starkaðarson nyrðra (1506) 122.
- Hallr Sturluson (Stullason) vestra (1519) 719.
- Hallr Þórarinnsson prestur í Hjarðarholti í Laxárdal (1478—1500) 71—72.
- Hallr Þorsteinsson prestur (í Odda), sveinn Ögmundar biskups (1518—1521) 679, 741, 787.
- Hallr Ögmundsson (móðurbróðir Ögmundar biskups) prestur á Rauðasandi og á Söndum í Dýrafirði, skáld (1506—1517) 127, 166, 627—628, 635.
- Hallsdóttir: Sæunn.
- Hallsson: Ásgrímur, Ásmundur,

- Egill, Einar, Hákon, Hallr, Jón, Magnús, Ólaf, Thomas, Hallsteinn Höskuldsson & Hesti í Borgarfirði (1444 og síðar) 417.
Hallsteinn Jónsson prestur í Hítardal (1398) 15—16.
Hallsteinsnes í Gufudalssveit 117, 375.
Hallsteinsson: Einar, Höskuldr, Magnús.
Hallvarður biskup í Hamri (1320—1349) 445.
Hallvarður Bjarna(r)son prestur nyrðra, líklega á Knappstöðum (1506—1519) 82, 133, 139, 305, 371, 373, 577, 620, 622—623, 661, 688, 690, 691.
Hallvarður Eiríksson vestra (1513—1516) 455, 474—475, 586.
Hallvarður Magnússon í Borgarfirði (1513) 416.
Hallvarður Vébjarnarson hinn helgi frá Hlíðum í Noregi (d. 1048), Hallvarðsdagr, Hallvarðsmessa (15. Maí) 96, 132, 138, 147—148, 208, 310, 345, 347, 377, 379, 427, 549, 615, 616, 619—620, 622—623, 658.
Hallvarður Þorsteinsson vestra (1514) 526.
Hallvarðsson: Hallr, Jón.
háls (collum) 607, 710.
háls (collis) 757.
Háls í Fújóskadal 235, 237.
Háls í Hamarsfirði 821.
Hálshús í Vatnsfjarðarsveit 141, 286—287.
Hamar & Langadalssvönd 263, 264, 265, 287.
Hamar í Noregi 445, 473, 760, 818, 819, 821, 822, 823.
Hamarland & Reykjanesi 251.
Hamarsá í Geithellabreppi 821.
Hamborg, Hamborgarar, Hamborgarherrar 81, 178, 203—204, 463—464, 773—774, 778, 780—781.
hánessa 287.
Hamraendar á Mýrum 342.
Hamrar í Grundarfirði 588.
Hamrar í Laxárdal 72.
handaband 12—14, 20, 59, 62, 68, 72, 84, 88, 91, 108, 115, 119—120, 123, 135—137, 141—142, 144, 148, 151, 155—156, 158—160, 168, 176, 182, 192, 200, 202, 205, 207—209, 211, 217, 219, 221, 227—229, 236, 241, 247, 252, 254, 262, 276, 280—281, 289, 303, 315, 324, 328, 345, 348, 364, 367—369, 376—377, 399—400, 413, 415, 423, 425, 455, 465, 475, 481—482, 487, 494—495², 514, 532, 542, 554, 558—560, 561, 564, 580, 582—584, 586, 598, 601—602, 627, 629, 639, 651, 655, 659, 663, 668, 686, 712, 721, 744, 747, 754, 773, 824—825.
handahóf 702.
handbók 330, 452, 635, 636.
handgeingnir menn 3, 294, 448.
handsöl 144, 218, 280, 348, 515, 550, 737, 824. — handsalað mál 210.
handsöl tvö 801.
handvömm 786.
Hanhóll í Bolungarvík 359, 555.
Hannes, sjá og sbr. Hans.
Hannes Benediktsson prestur &

- Snæfjöllum (d. 1708) 376, 425, 452, 502, 554, 589.
- Hannes (Hannis, Hans) Eggertsson hirðstjóri (1513—1521) 431, 468—472, 530, 552—553, 555—557, 563—564, 566—569, 576, 584—585, 608, 646, 699—700, 773—775, 779—781, 801, 830—831, 833—835.
- Hannes Finnsson biskup í Skálholti 702, 703.
- Hannes Gunnlaugsson í Reykjarfirði (1666) 74, 469, 477, 509, 599, 641.
- Hannes Pafenskock þýzkr kaupmaður (1520) 752.
- Hannesdóttir: Vilborg.
- Hannesson: Benedikt, Eggert.
- Hans, sjá og sbr. Hannes.
- Hans Arildsson kanoki í Ósló (1521) 837.
- Hans Becker lögmaður (d. 1746) 160, 774, 827.
- Hans Cappten Hamborgari (1521) 780.
- Hans Dana og Norðmanna konungr (1481—1513) 76, 186, 696, 750, 764, 783, 814.
- Hans Eggertsson, sjá Hannes Eggertsson.
- Hans Etin, útlendr maður, veginn hér á landi (1505) 108.
- Hans Kasszenbrock (Kastinbrok, Kars(t)en Brok), Hamborgari (1521) 780, 799, 807.
- Hans (Hannes) Kruko (Krvko, Krvko, Krvkvgh), Norðmaður (1508—1518) 206—207, 238, 604—606, 672.
- Hans lídli (1521) 808.
- Hans Mule höfuðsmaður á Akrs-húsi (1520) 749, 750.
- Hans Oppherheyde, Hamborgari (1521) 780.
- Hans Ranzau hirðstjóri yfir alt Ísland (1510) 327.
- Hans Reff baccalaureus in utroque jure, síðar biskup í Ósló (1520) 759.
- Hans Runk nyrðra (1510) 303.
- Hans Ryianer ráðsmaður í Ósló (1507) 169.
- Hans Stephánsson biskupssveinn í Björgvin (1506) 85.
- Hans Sud(e)rman doctor (1480) 65.
- Hans Teiste biskup í Björgvin (1474—1506) 84—86.
- Hans Wium sýslumaður í Múlaþingi (d. 1788) 820.
- Hansa, Hansakaupmenn, Hansastaðir 463—464, 564—566.
- Hansson: Anders, Pétr, Yren.
- Hansson telegrafmaður (1898) 754, 756.
- hanzki 795, 803.
- Haraldr Briem bóndi í Búlandsnesi (1893) 820.
- Haraldeson: Sigmundur, Þorsteinn.
- harðendi 633, 634.
- harðsteinar 71, 265.
- harðýðgi 643.
- Háreksstaðir í Norðrdal 257.
- Haritzborg 551, 610.
- harneski, harneskjur 140, 142, 539—540, 779.
- Harvik á Englandi 702, 708, 741, 742, 743, 744.
- Hattardalr í Álptafirði vestra 287.
- hattr 801.

- hatt (sbr. hertygi) 266, 795, 803.
- Hátún í Landbroti 6.
- Haukadall í Dalasýslu 249, 587 — 588, 655—656.
- Haukafell á Mýrum í Hornafirði 491.
- Hauksson: Eyjólf.
- Hausthús í Miklaholtshrepp 337.
- haustlag 16, 475.
- haustöl 604.
- Hávarðr Tumason í fylgd Þorvarðs Erlendssonar (1508) 207, 239.
- Havín, sjá Örlygshöfn.
- Hauschull, sjá Höskuldr.
- Héðara-umboð Hólastóls (vestan Mýrarkvíslar) 727.
- Héðinshöfði á Tjörnesi 668—669.
- Héðinsson: Jón.
- hefðarvitni 100—101.
- hefnd 471, 646, 718.
- hegning 278, 298, 330.
- Hegranes í Skagafirði 64, 457, 813. — Hegranessping 64, 433, 439, 509—510, 813.
- heiði 72, 590.
- Heiði á Síðu 5, 6.
- heiðr 569, 575, 819.
- heidsamlegir, heiðarlegir menn 686, 813.
- heilagir staðir 434, 441.
- heilagir menn 1, 432, 437.
- heilagr andi, heilags anda náð 74, 82, 96, 386, 391—392, 452, 459, 524, 573, 587, 606 — 607, 635, 649, 656, 666, 680, 683, 738, 830.
- heilsa og hægindi 2.
- heilög skript 750.
- heimafólk, heimamenn 13, 90, 250, 262.
- heimaland 3, 5, 140—141, 215, 216, 286, 326, 378, 403, 416, 417, 454, 517, 649, 650, 713, heimanfylgja 104, 281, 282, 367.
- heimferð 404, 406.
- heimild 102, 155, 156, 188, 347, 450, 467, 470, 525, 646, 702. — heimildarmaðr 503. — heimildartaka 102, 291.
- heimili 182, 293, 500, 567, 573, 593, 642, 833. Sbr. lögheimili.
- heimilisfastir menn 428.
- heimilismenn 89.
- heimreiðir 450, 664—665, 835.
- heimsóknir 333, 557—558, 560, 561, 635, 665—666, 833—837.
- heimstefna 501.
- heimta 164, 187, 625.
- heipt 256, 633. — heiptug hönd 297, 330.
- heit (áheit) 1—2, 434, 441. — heitbréf 1—2. — heitfesting 2.
- heitan 835.
- heiting 664—665.
- heitorð 738.
- Hekagarðr í Hornafirði 4.
- Helen(a) Þórarinsdóttir nýrðra, kona Jóns Hallgrímssonar (1521) 783—784, 813.
- helg bók 227, 257, 332.
- Helga í Norðrmúlasýslu 7.
- Helga Gísladóttir, Filippussonar (1517—1521) 639, 823—824.
- Helga Guðnadóttir, Jónssonar, í Hjørsey, kona Torfa Jónssonar í Klofa (á lífi 1511) 264, 342.

- Helga Helgadóttir í Skagafirði (1511) 348—349.
- Helga Sigurðardóttir, Sveinbjarnarsonar, fylgikona Jóns biskups Arasonar (1519) 685.
- Helga Þorkeldsdóttir systir á Reynistað (1510) 312.
- Helga Þorleifsdóttir. Árnasonar, hin eldri, kona Guðmundar Arasonar (1423—c. 1438) 66, 69, 70.
- Helga Þorleifsdóttir, Árnasonar, hin yngri, kona Skúla Leptsonar (enn á lífi 1488) 314, 413.
- Helga Þorleifsdóttir, hirðstjóra Björnssonar, kona Eyjólfss Gíslasonar (1512) 410—411.
- Helga Þorvarðsdóttir, fylgikona Thomasar Hjálmsónar (1509) 270—272.
- Helgadóttir: Guðrún, Helga, Ingvildr.
- Helgafelli Helgafellssveit, klaustur 53—57, 65, 67, 69, 140, 142, 201—202, 220—221, 250—252, 259, 273, 275—278, 390, 392, 419—420, 480—482, 516, 588, 634, 664, 791. — Helgafellssveit 69, 159—160, 202, 221—222, 251, 276, 481.
- Helgason: Árni, Arnór, Dagstyggur, Eyjólfur, Guðmundur, Gunnar, Gunnlaugur, Helgi, Hjálmur, Játgeir, Jón, Nikulás, Ólafur, Sigmundur, Snorri, Sveinn, Þorleifur, Þorvaldur.
- Helgastaðir í Reykjadal 122—123, 347, 382—383, 625.
- helga-vika 120, 287, 556, 557, 608, 708.
- Helgi Bessason í Húnavatnsþingi (1828) 325.
- Helgi Gíslason, Filippussonar frá Haga (1506—1520) 127, 382, 548, 751.
- Helgi Guðmundsson nyrðra (1506) 64.
- Helgi Helgason á Ökrum (1511—1520) 344, 421, 721.
- Helgi Hóskuldsson bróðir og ábóti á Þingeyrum (1519—1521) 690, 691, 735, 737, 767, 783—785, 812.
- Helgi Ingimundarson vestra (1505) 431.
- Helgi Ísleifsson nyrðra (1514) 528.
- Helgi Jónsson prestur nyrðra (1508) 183.
- Helgi Jónsson prestur í Stafholti og í Hvammi í Norðrárdal og officialis (1507—1521), síðan ábóti í Viðey 141, 251, 257, 290, 481, 559—560, 572, 575, 586, 592, 606, 607, 634², 656, 664, 740, 789, 791.
- Helgi Jónsson vestra (1506—1517) 137, 155, 431, 469, 641.¹⁾
- Helgi Jónsson í Dalasýslu (1511—1513) 350, 424—425.¹⁾
- Helgi Magnússon prestur (nyrðra), bróðir Sturlu (1475) 62.
- Helgi Magnússon syðra (1526) 610.
- Helgi Ólafsson í Dalasýslu (1482) 693.
- Helgi Pálsson vestra (1515—1516) 579—580.

1) Getur þó hvorttveggja verið einn maður.

- Helgi Sigurðsson nyrðra (1507) 159.
- Helgi Sigurðsson í Rangárþingi (1510) 311.
- Helgi Sigurðsson prestur á Melum (d. 1888) 364, 465, 480.
- Helgi Vigfússon nyrðra (d. fyrir 1511) 348.
- Helgi Þorgilsson vestra (1507) 167, 693.
- Helgi Þorvaldsson, Þorkelssonar, frá Narfaeyri, smiður, lög-réttumaður í Þórsnessþingi, bóndi á Stórahrauni í Hnappadalssýslu, prófentumaður á Helgafelli (1513) 275, 276, 387, 419—420, 460.
- helgikvæðabók með hendi Jóns biskups Arasonar (AM. 713. 4to) 270.
- helgir dagar 4, 13, 43, 446, 624, 661, 662, 665. — helgra daga veiði 189. Sbr. löghelgir dagar.
- helgir dómur 675.
- helgir menn 2, 447, 569.
- Helkunduheiði, fjórðungamót norðan og austan 432, 439.
- Hella á Árskógarströnd 488.
- Hella á Barðaströnd 197, 267—268.
- Hella í Blönduhlíð 757.
- Hellisvík í Borgarfirði austr 7.
- Helluberg í Skagafirði 756.
- Helming Knattenberg (1522) 807.
- helmingafélag 68, 123, 136—137, 217, 232, 237, 262—263, 323—324.
- helmingakona 166, 231—232.
- helmingaskipti 217, 325.
- Helsingjaborg 44, 45, 186.
- helvitis-strákr 477.
- Hemingr Markússon í Húnavatnsþingi (1516), bróðir Jóns, er veginn var (1491) 601.
- Hemingr Þórðarson, sjá Henning Þórðarsson.
- hempuefni 177.
- Hendrich skraddari lögréttumaður í Þrándheimi (1518) 648.
- hengi 266, 810.
- Hening Þórðarson vestra (1511—1519) 352, 716.
- Henning Kock borgmeisteri í Ósló (1507) 169.
- Henrik VII. Englakonungur 76, 186.
- Henrik Hornemann þýzkr skip-herra (1521) 773—775.
- Henrik Krummedick riddari (1515) 565.
- Henrik Stephánsson eystra (1519) 681—682.
- Henrik Surbikar (1521) 800, 801, 807, 808.
- Henrik Vaget þýzkr skipherra (1521) 774.
- Henriksson: Jón, Negels, Niels (Nies), Salomon.
- hentagleiki 676.
- Henwig Lock, sjá Henning Kock.
- hérað 98, 100, 103, 335, 391, 752. — héraðsdómur 242. — héraðsmenn 103. — héraðsþing 395, 589.
- herbergi 228, 497, 643.
- Herbjarnarey í Lóni austr 61.
- herðarblað 716.
- Herðibreið á Mývatnsöræfum 99.

Herdís Gísladóttir í Rangár-
þingi (d. fyrir 1510) 301.

Herdís Jónsdóttir, kona Jóns
Haldórssonar (d. 1511) 344.

Heri Magnus (1521) 808.

Heringsson: Bent.

Herjólfsbref (1318) 371.

Hermann Box þýzkr kaupmaðr
(1520) 752.

Hermann Brandiborg (1521) 799,
807, 808.

Hermann Filippusson, Sigurðar-
sonar, frá Haga (1513—1514,
en hvort hann er þá lífs, sést
ekki) 427, 428, 508.

Hermann Svelie prestur frá Osn-
abrück (1427) 27, 28.

Hermen Moysan (1508) 203, 204.

Hermundarson: Árni.

Hermundr Árnason (1467) 60, 61.

Hermundr Oddsson prestur á
Lambavatni (1506—1509) 127,
193, 227, 228.

hernaðr 666.

Herodes kongr af Italia 536.

herra (ábóti, aðalstíll, biskup,
erkibiskup, konungr, lögmaðr,
officialis, prófastr) 3, 8, 65,
66, 67, 77, 81, 85, 87, 88,
97, 101, 106, 107, 110, 111,
112, 114, 120, 129, 141, 148,
149, 153, 154, 159, 162, 169,
170, 174, 178, 183, 187, 190,
196, 206, 210, 214, 228, 233,
234, 238, 244, 253, 254, 255,
257, 258, 259, 261, 270, 271,
273, 274, 275, 278, 283, 292,
294, 297, 298, 305, 306, 308,
317, 318, 319, 324, 328, 330,
334, 345, 352, 355, 356, 357,
362, 382, 385, 386, 389, 390,

392, 395, 405, 406, 407, 412,
413, 416, 417, 419, 422, 425,
426, 432, 433, 434, 436, 439,
440, 442, 445, 446, 449, 450,
451, 454, 456, 458, 460, 461,
465—466, 472, 474—475, 481
—482, 496—501, 504—505,
507—510, 513, 515—519, 523
526, 530—531, 533—543, 543
—550, 552, 555—559, 561,
563, 564, 565—568, 573, 576
578, 584, 586—587, 589, 591
—592, 594, 602, 605, 607—
608, 610, 612—623, 627—628,
630, 633—635, 638, 640, 642
—643, 648, 650, 654, 663—
668, 670, 679—680, 683, 686
—688, 690, 692, 694, 696—
697, 709—710, 712—714, 716,
719, 723, 726, 734, 737—739,
742—743, 746—747, 749—
750, 752, 754, 765, 767, 771,
774—775, 777—778, 780—
782, 784, 787—790, 801, 807,
814, 816—817, 819, 821—
826, 832—833, 837. — ær-
legr herra 385, 390, 392, 679.
hertogi 43, 44, 169, 172—175,
255, 296, 311, 336, 421, 443,
464, 473, 504—505, 521, 565,
609, 650, 717, 779—780, 831,
836.

hertygi, sjá tygi. Sbr. vopn.

Hessey, sjá Hjörsey.

Hesteyri í Mjóafirði eystra 210
— 211.

Hestfjörðr í Ísafjarðarsýslu 286,
522.

hestr, hestar 3, 13, 72, 179,
221, 254, 264—265, 286, 289,
300, 311, 339, 347, 455, 466,

- 477—478, 490—493, 562, 596, 603, 709, 747, 768, 795—798, 800, 803—804, 806, 809—810, 812. — hestr gamall og meiddr 804. — hundraðshestr 209, 212, 311, 531, 748, 796, 810.^a — hestabeit 9. — hestgrip 477—478. — hestlán 705, 752. Sbr. hross.
- Hestr í Andakíl 331—332, 409—410, 514, 587. — Hesteingi 331—332, 409—410, 514, 586—587.
- Hestr í Hestfirði vestra 286, 288.
- Hestr í Seyðisfirði 141.
- Hetland, sjá Hjaltland.
- hey 125, 254, 307, 308, 309, 446, 468—469, 472. — heybrenna 468—472. — heygjafir 253. — heyhlaða 471. — heytollr 278, 306—308. Sbr. garðr, hlaða. málbandsklyfjar, stæða, taða.
- Heydalir í Breiðdal 121, 401, 404.
- Heydalr í Mjóafirði vestra 431, 602.
- Heydalsá í Steingrímsfirði 241,
- Heylækr í Fljótshlíð 798, 805.
- Heynes á Akranesi 150.
- Hildisey í Landeyjum 798, 805.
- himnaríki 2, 781.
- hindran 691.
- Hinrik, sjá Henrik.
- hirðstjóri 66, 77, 81, 109, 153, 203—204, 225, 241—242, 244, 247—248, 261, 270, 296, 311, 327, 334, 355, 388, 390, 394, 431, 510, 563, 564, 567, 650, 668, 701, 738—740, 779—780, 830. — hirðstjórabréf 831. — hirðstjóra úrskurðr 522. — hirðstjórn 779, 831.
- Histen: Benedikt.
- histeron proteron 705.
- historiebók 837^a.
- Hítardalr í Mýrasýslu 15, 77—78, 165, 169, 177, 187, 206, 220, 223—224, 230, 241,—242, 244, 249, 259, 281—282, 300, 379—380, 392, 429, 497, 599, 609, 641, 652, 664, 674, 695, 705, 717, 727, 831, 833, 835.
- hjáleiga 216. — hjáleigumaðr 307.
- Hjallar í Skötufirði 265.
- hjalli 199, 201.
- Hjalli í Reykjadal 304, 654—655.
- Hjalli í Olfosi 709.
- Hjálmr Helgason prestur (1506) 121.
- Hjálmr Marteinsson í Syðravallholti (1411) 19—20.
- Hjálmr Sveinsson (á 16. ö öld) 194, 195.
- Hjálmsón: Snorri, Thomas, Þorsteinn.
- Hjálmsstaðir í Eyjafirði 728.
- hjálpr 641. — hjálparhönd 156—157, 403. — hjálpræði 426, 665.
- Hjaltabakki á Kólkumýrum 738.
- Hjaltadalr í Skagafirði 20, 58, 75, 83, 86, 92, 94, 133, 135, 138—139, 144, 185, 203, 209, 210, 215, 230, 232, 248, 252, 261, 281, 304, 306, 314, 323, 457, 484, 507—508, 543, 545, 547, 612, 615, 619—622, 625, 631, 685, 689, 691—693, 720

- 721, 726, 736, 756, 766—668.
Hjaltason: Eyjólfr, Magnús, Ólafr.
Hjaltastaðir á Útmanasveit 531—532.
Hjalti Arnkelsson nyrðra, faðir Ólafs biskups (1508) 209.
Hjalti Bergsson nyrðra (1878) 18.
Hjalti Þorfinnsson nyrðra (1507) 158.
Hjalti Þorsteinsson prófastr í Vatnsfirði (d. 1752) 581.
Hjaltland (Hetland) 171, 172, 173, 175, 710.
Hjarðardalur (hvortveggja) í Dýrafirði 208, 209, 722.
Hjarðardalur (hvortveggja) í Öndarfirði 165, 267.
Hjarðarholt í Laxárdal 71, 72, 73, 79, 106, 248, 250, 309—310, 455, 486—487, 491—494, 603—604.
Hjarðarholt í Stafholtstungum 210.
hjón (hjú) 473.
hjón 137, 176, 217, 249, 280, 309, 312, 314, 316, 324, 442, 550, 776, 835. — hjónaband, hjónalag, hjónskapr 96—97, 250, 271—272, 281, 331, 461, 544, 619, 749, 763, 771—772, 782, 814. — hjónabandslýsing 331. — hjónabandsmál 619—620. — hjónabandsúrskurðir 96. — hjónaskilnaðir 321.
hjúskapr 113, 133, 135, 270, 294, 429, 434, 440, 784, 813. — hjúskaparband 133, 507—508, 784. — hjúskaparkaup 113. — hjúskaparmál 476.
Hjörleifsson: Einar.
Hjörning (Jörning) 520, 521.
Hjörsey (Hessey) fyrir Mýrum 264, 342.
Hjörtr Sigurðsson á Hrafnabjörgum (1903) 15, 283.
hlaða 674.
Hleynargarðir (Hleynargarðir) í Eyjafirði 728.
hlið 199, 201.
Hlið í Álptafirði vestra 366, 369.
Hlið á Barðaströnd 197, 267, 269.
Hlið í Kollafirði 825.
Hlið í Kræklingahlíð, sjá Lögmannshlíð.
Hlið í Selvogi 322.
Hlið, sjá Meirihlíð, Miðhlíð og Minnihlíð.
Hlíðarendi í Fljótshlíð 115—117, 223, 247, 412, 467, 593, 638,² 738—739, 793—795, 798—800, 802, 803, 805—806, 808—810. — Hlíðarenda-fólk (Erlendungar) 795.
hlóðir: steinn á hlóðum 757.
hlunnindi 12—14, 119—120, 160, 197—198, 241, 277, 328, 603, 658, 721.
hlýðni 278—279, 360, 576, 733, 737. — hlýðnisboð 441. — hlýðniseiðir 33.
Hlöðugil í Langadal 12.
Hlöðuvík á Ströndum 288.
Hnappadalssýsla 387, 480.
Hnappstaðir í Stíflu 192, 348, 579.
Hnararson: Jón.
Hnausar í Húnavatnsþingi 732.
hnúfr 801. — hnúfaskefur vonda 71. — hnúfasburðir 132. Sbr. knúfr.
Hnjósk-, sjá Fnjósk-

hóf fjögurra systra 471.

Hof í Álptafirði eystra 121, 820,

Hof í Goðdölum 457.

Hof á Höfðaströnd 84, 94, 253.
414—415.

Hof á Kjalarnesi 230, 322, 706.

Hof á Skagaströnd 577—578.

Hof í Vatnsdal 106, 108, 156.

hofmeistari 565, 648.

hofset, sjá hogset.

Hofsfell í Hornafirði 8, 368, 773.

Hofströnd í Borgarfirði austr 7.

Hofteigr á Jökulsdal 120, 402,
488, 515, 610.

hogset (hofset = hogshead)
795, 808.

Hoken, sjá Hákon.

Hólar í Eyjafirði 239, 242—243,
245, 322.

Hólar í Fnjóskadal 268.

Hólar í Hjaltadal, Hólabiskup,

Hólabiskupsdæmi, Hóladóm-

kirkja, Hólastaðr, Hólastóll

20—21, 24—27, 30—34, 36—42,

45—46, 58, 65, 72, 75, 82—84,

86—94, 104, 109, 112, 133—135,

138—139, 142—145, 159—161,

163—164, 168, 170, 176, 183—

185, 196, 202—203, 209—210,

214—215, 230, 232, 246—248,

252—253, 258—259, 261, 271—

—273, 281—282, 304—306, 312,

314, 317—320, 328—330, 345,

351, 370—373, 376—377, 385,

407—408, 413, 452, 456—457,

483—484, 489, 506—509, 543—

544, 545—547, 549—550, 558,

573, 577—578, 591, 601—602,

611—615, 616, 619—620, 621,

622, 623—625, 629—631, 647,

653—654, 655, 660—661, 682,

685, 688—689, 690—693, 705,

719—720, 721—722, 723—724,

725—727, 729, 732, 733—734,

737, 744, 749, 754—756, 766—768,

783—786, 812, 819, 826—828.

— Hólabréf 785. — Hóla kopíu-
bókin eldri (1641—42) 545.

Hólar í Hrunamannahrepp 3.^a

Hólar í Vestrhópi, sjá Vestr-
hópshólar.

Hólar í Öxnadal 328, 729.

Hólfjall í Hörðadal 328, 729.

Hólmfastsson: Sveinn.

hóll 53, 130, 755.

Hóll í Bíldudal 64, 639, 824.^a

Hóll í Bolungarvík 205, 227,
292, 297, 339, 341, 358—359, 369,
417, 452—453, 459, 513, 554—
555, 591, 593—595, 715.

Hóll í Fljótum 209, 210.

Hóll í Höfðahverfi 727.

Hóll í Hörðadal 16.

Hóll í Kinn 654—655, 721.

Hóll í Langadal 736.

Hóll í Lundarreykjadal 657—
658.

Hóll á Snæfellsnesi (Ingjalds-
hóll) 354.

Hóll í Sæmundarhlíð 142—144,
231, 282, 826.

Hóll í Þorpalandi 396.

Hóll í Önundarfirði 291, 359.

Holland 43, 44.

hollusta 33, 743.

Holmansvaðall í Sæmundarhlíð
13.

hólmar 10, 249, 259, 262.

Hólmar í Meðallandi 6.

Hólmar í Reyðarfirði 582—583,
724—725, 820—821.

Hólmavatu á Laxárdalsheiði 72.

— Hólmavatusá 72, 456.

Hólmafríðr Bjarnadóttir, Marteins-

- sonar, í Hofsfelli (1512—1521, en sést ekki, hvort hún sé þá á lífi) 368, 773.
- Hólmfríðr Erlendsdóttir, Erlends-sonar, í Dal nndir Eyjafjöl-um (1507—1521; d. 1545) 177—178, 224—226, 243, 246—247, 541—542, 557—562, 709, 792—794, 799, 802, 805—806, 808—809, 811, 817.
- Hólmlátr á Skógarströnd 349.—350.
- Hólmr á Akranesi 231.
- Hólmr í Miklaholtshreppi 337.
- Hólmrinn = kaupstaðr í Hólmi = Örfirisey (1521) 800.
- Hólmr(inn) í Skagafirði 457.
- Hólslækr í Miklaholtshrepp 337—338.
- Hólslækr í Steingrímsfirði 241.
- Holsten, Holstein 169, 172—175, 255, 296, 311, 336, 421, 464 473, 504—505, 521, 565, 609, 650, 717, 780, 814, 831, 836.
- holt 13, 198, 756, 757.
- Holt í Eyjafirði 237.
- Holt í Fljótum 699.
- Holt í Flóa 254.
- Holt(in) í Rangárþingi 301—302, 796, 798, 805, 809. — Holtamannaá 3. — Holtamanna-hreppr 130, 339.
- Holt í Saurbæ 229.
- Holt í Staðarsveit í Skagafirði 231.
- Holt í Svínadal 346, 731.
- Holt í Önundarfirði 165, 196—197, 205—206, 280, 452, 776. — Hóltsengi 579—580.
- Holtastaðir í Langadal 177, 827—829.
- homagium 761.
- honor 758, 760, 762.
- hóp 343.
- hórdómr 434, 441, 727. — hór-dómsbrot 521. — hórdómssök 619—620. — hórkona 155.
- horn (drykkjarhorn) 809. — horn með látúnsbeit 795, 803. — hornstaup 70, 264.
- Hornafjörðr í Skaptafellsþingi 4, 8, 368, 489, 773.
- Hornemann: Henrik.
- hornstaup, sjá horn.
- Hornsteinar við Ísafjarðardjúp 454.
- Hornstrandir 285.
- Horst, sjá Histen.
- hosur 801. — hosnaklæði 658.
- Hrafn Brandsson lögmaðr í Skriðu (d. 1483) 65, 67, 167, 685.
- Hrafn Brandsson lögmaðr hinn yngri (1520; d. 1529) 721, 766.
- Hrafn Guðmundsson lögrétta-maðr syðra, prófentumaðr í Viðey (1512—1519) 394, 634, 650, 657—658, 679, 694, 697, 699, 701.
- Hrafn Jónsson, er gaf Reyni-staðaklaustri reka, líklega Glaumbæjar-Hrafn (d. 1342) 343.
- Hrafn Jónsson nyrðra (1391—1393) 14.
- Hrafn Oddsson prestur vestra (1508) 9.
- Hrafn í Þorpum (c. 1470) faðir Valeriani 396.
- Hrafn Þorvaldsson í Núpaför (1521) 834.

- Hrafnabjörg í Hörðadal 15—17, 283.
- Hrafnabjörg í Svínadal 731.
- Hrafnagil í Eyjafirði 63, 214—216, 258—259, 271, 660—661, 685—687. — Hrafnagilshreppr 216.
- Hrafnkelsstaðir á Mýrum 263, 264.
- Hrafnisdalur í Borgarfirði austr 7.
- Hrafnisdóttir: Solveig.
- Hrafnsey á Breiðafirði 249.
- Hrafnseyri í Arnarfirði 9, 193, 195, 197—198, 203, 217, 300, 361—362.
- Hrafnsson: Snjólfur, Sveinn, Valerianus.
- Hrafnstaðir í Kinn 727.
- Hrafnsvartur Skeggjason prestur í Hítardal (1893) 16.
- hrakningr 574, 664.
- Hranason: Þórólfr.
- Hranastaðir, sjá Ranastaðir.
- hraukar torfs 20.
- Hraun í Fljótum 351.
- Hraun í Keldudal 482—483.
- Hraun í Kolbeinsstaðahrepp, sjá Stórahraun.
- Hraun í Landbroti (?) 5.
- Hraun á Skaga 457.
- Hraun í Ölfosi 230, 322.
- Hraun, sjá Meirahraun.
- Hraunhreppr á Mýrum 421, 530, 556—557.
- Hraunsmúli í Vestr-Skaptafells-sýslu 6.
- Hreiða(r)staðir í Svarfaðardal 729.
- Hreinsson: Pétur.
- Hrepphólar í Árnessþingi 3^a.
- hreppr 70, 164, 427, 469, 480, 498, 510, 512—513, 523, 566, 589, 636. — hreppsmenn 589. — hreppstjóri 75, 164.
- hrifur 265, 795, 796—797, 803—804.
- hringing 157, 403. — þrítekin 326.
- hringr 795, 804. — hringr, er stóð hálft fjórða lóð og tuttugu 801.
- Hrísey á Berufirði 10.
- Hríseyjar fyrir Lóni 61.
- Hrísholt í Miklaholtshreppi 338.
- hríshögg 15.
- Hróaldshólmr á Berufirði 10.
- Hróarsholt í Flóa 253—255.
- Hróarskelda á Sjólandi 169, 177.
- Hróðbjartur Brandsson eystra (1509) 289.
- Hrólfsson: Steinn, Sæmundr.
- Hrómundr Guðmundsson í Strandasýslu (1513) 467—468.
- Hrómundsson: Jón, Þorleifr.
- hross 3, 5, 7, 16, 179, 264, 265, 311, 379, 397, 491, 493, 655—657, 690, 768—769. — vetrögömull 311. — þrévetur 796, 804, 810. — hrossabeit 12. — hrossaganga 8. — Sjá folald, hestr, kapall. Sbr. stóðhrossahagi.
- Hrossabeinsholt í Miklaholtshreppi 338.
- Hrosshvalanes, sjá Rosmhvalanes.
- Hruni í Hrunamannahreppi 531, 679—680. — Hrunamannahreppr 3^a, 129—130, 679. Sbr. Ytrihreppr.
- Hrútafjörðr inn úr Húnaflóa 732. — Hrútafjarðará 138, 344, 351—352, 467—468,

hrútar 5, 7. — hrútahöfn 287.
Hrútey & Mjóafirði vestra 287.
hræðsla 573.

hræri (í katli) 493.

húðir 604, 779, 797, 807, 810.
— húðarspottir 797. Sbr.
skinn.

húfur 799, 801, 802. — húfa
tvíbyrð 511. — húfa með tveim-
ur brotum 800.

hugarmót, sjá hugmóðr.

Hughe Villemsson (Hugi Vil-
hjálmsen) ráðsmaðr í Björg-
vin (1518) 653.

hugmóðr, hugarmót, hugmót 182,
212, 213, 214, 248, 557, 558,
560, 561, 639, 640.

Huit: Vilhjálmr.

Humiliavit 732, 733, 734, 840.

hunang: hunangsáttungr 511.

Húnavatnsþing, Húnavatnssýsla
91, 100—107, 125, 128, 190, 232,
233, 295, 343, 413, 422, 426—
427, 433, 439, 507, 630, 669—
670, 726, 730, 783, 826.

Hundhóll í Skagafirði 730.

hundrað í gulli 646. — hundrað
í slátrum 13, 208. — hundrað
áatal 103. Sbr. hestr.

hurðir 406, 493, 835.

hús 14, 16, 150, 221, 276, 304,
310, 311, 343, 410, 420, 448,
471, 472, 487, 500, 501, 575,
588, 643, 653, 674, 687, 770,
771, 836. — húsbót 504, 506.
— húsbrot 635. — húsrann-
sakan 406. — húsakynni,
húsaskipan (sbr. bær), sjá
ábótastofa (ábóti), baðstofa,
borðstofa (borð), búr, dyr,
eldhús, fjós, forstofa, ganga-

búr, garðr (= heygarðr), göng,
herbergi, hlaða, hurðir, karl-
dyr, klausturbaðstofa, krók-
stofa, mylna, rjáfr, salr, skáli,
skemma, stórstofa, útskemma,
veggir, vallargarðr, þak, önd,
öndvegi.

Húsatóptir í Grindavík 683.

Húsatóptir á Skeiðum 362.

Húsavík í Steingrímsfirði 259—
260.

húsbóndi 365, 470, 542, 599,
600, 757.

húsbúnaðr, húsgögn, sjá og sbr.:
áklæði, ábreiða, beðr, borð,
borðbúnaðr, borðdiskar, disk-
ar, dúkr, fat, fata, hægindi,
lås, matborð, rekkjuvöðir, sess,
silfrskeið, skerborð, skerdiskr,
smádiskar, spænrir, skálar,
sængarklæði, tjöld, trédiskar,
tréfið, vöndr. Sjá einnig búsgagn.

húsfreyja, húsrú, hústrú 13, 20,
63, 64, 66, 84, 92, 93, 94, 110,
116, 137, 178, 187, 189, 196,
206, 217, 250, 262, 273, 281,
300, 314, 342, 473, 504, 520,
543, 550, 558, 559, 560, 603,
604, 605, 613, 614, 637, 642,
668—669, 726, 748, 792, 793,
816, 817, 818. — hústrúðóttir
506.

húsmaðr 307.

hústrú, sjá húsfreyja.

Húsvíkingar á Borgarfirði austr
7.

Hvalfjörðr inn úr Faxaflóa 196,
840. — Hvalfjarðarströnd 149.

Hvallátr á Breiðafirði 410—411.

Hvallátr í Rauðasandsþingum
517.

- hvalr 7, 8, 153, 197, 274, 288, 297, 453—454, 484—486, 518, 534—535, 541, 683—684, 747, 786. — hvalmál 518, 683. — hvalreki 7, 14, 64, 140, 241, 277, 285, 288, 343, 720. — hvaltaka 682, 683. — hvalverð 811. — hvalvætt 391. Sbr. skotmannshlutr.
 Hvalsá í Tungusveit í Steingrímsfirði 398—399.
 Hvalsker í Geithellahrepp 820.
 Hvalsnes á Rosmhvalanesi 561.
 Hvalvatnsfjörðr í Suðrþingeyjarþingi 216.
 Hvammr í Dýrafirði 193—196, 627.
 Hvammr á Galmaströnd 487—488.
 Hvammr í Hvammssveit 103—104, 380, 431, 522—523, 526, 547—548, 596, 704. — Hvammssveit 104, 380, 431, 523, 526, 548, 596.
 Hvammr í Laxárdal 64.
 Hvammr í Norðrárdal 257, 258.
 Hvammr í Vatnsdal 181, 176—177.
 Hvammsdalr í Saurbæ 367, 585—586.
 Hvanná á Jökulsdal 402, 515.
 Hvanneyri í Andakíl 139—140, 156—157, 331—332, 409—410, 514, 586—587, 720.
 hvannskurðr 517.
 Hvarf í Viðidal 89.
 Hvarfsá í Mýrasýslu 257.
 Hvassafell í Eyjafirði 728.
 hverfisteinn 795, 803, 810.
 hverna 769.
 hvíluvoð 796.
 Hvítá í Borgarfirði 149, 150, 432, 439, 831, 832.
 Hvítanes í Ögursveit 722.
 Hvítárbakki í Borgarfirði 201—202, 839.
 Hvítarjóðr í Skutilsfirði 199, 201.
 Hvítársíða í Þverárþingi 840.
 Hvítarvellir í Borgarfirði 202, 681.
 hvítasunna, hvítasunnudagr 79, 88, 107, 149, 210, 212, 213, 214, 350, 382, 424, 493, 552, 554, 594, 627.
 hvítr matr (hvíta) 333.
 Hvítskeggshvammr 260, 476.
 Hvolhreppr í Rangárþingi 681, 809, 810.
 Hvoll í Hvolhrepp 809, 811.
 Hvoll í Norðrárdal 257.
 Hvoll í Saurbæ 659.
 Hvoll í Vestrhópi 91—92, 376—377.
 Hvörv: Mattis (Mtthias).
 hylling 298, 567.
 hymnarius 79. Sbr. ymnarius.
 hýsing 297.
 Hæðarsteinn í Berufirði 10.
 hægindi 266, 491, 532, 769—770, 795, 797, 802.
 Hælavík á Hornströndum 207, 285, 286, 288, 533, 535.
 Hæll í Flókadal 53.
 Höfðadalseyri í Tálknafirði 712.
 Höfðahverfi í Þingeyjarþingi 101, 413, 686, 727.
 Höfðaströnd við Skagafjörð 252, 253, 415.
 Höfði í Dýrafirði 194.
 Höfði (Búlandshöfði) á Snæfellsnesi 68.
 höfðingjar 445, 529, 710.
 Höfn í Melasveit 326—327.
 Höfn á Ströndum 288.
 Höfn í Vestmannaeyjum 180.

- Höfn í Patreksfirði, sjá Örlýgs- Höskuldr Jónsson vestra (í fals-
höfn.
höfuðból 137, 188, 189.
höfuðdagur 569.
höfuðdómkirkja 168.
höfuðhátíð 287.
höfuðhögg (sár) 428, 607.
höfuðsmaður 77, 153, 175, 178,
225, 226, 242, 244, 247, 261, 355,
357, 510, 519, 530, 563, 564, 566,
668, 708, 749, 750.
högg 241, 256, 428, 461, 579,
580, 834.
Högnason: Hallur.
Högni Bjarnarson nyrðra (veginn
1518) 698—699.
hökujárn 795, 803.
hökull 5, 10, 71, 498, 675, 837.
Hölkna á Skaga 343.
hömlun 450.
hönd heiptug, ómildra manna
471, 574, 583, 584.
höndlun 565.
höpp 227.
Hörðadalr (Hörðudalr) í Dala-
sýslu 15, 17, 283, 365.
Hörgárdalr í Vaðlaþingi 61—63,
158—159, 163, 168—169, 252,
328, 373, 376, 408, 413.
Hörgland á Síðu 5, 364.
hörspotti (þráðr) hafðr til að
stanga saman skiunbréf 193,
195.
Höskuldr Hallsteinsson prestur á
Melum í Melasveit (f. 1430
eða litlu síðar; enn á lífi 1517),
331—332, 409, 587, 640, 647.
Höskuldr Höskuldsson biskup í
Stafangri (1513—1537) 565,
760.
Höskuldr Höskuldsson nyrðra
(1506—1516) 98, 101, 128,
163—165, 383, 487, 598.
Höskuldr Sigurðsson nyrðra
(1510) 328.
Höskuldsson: Ámundi, Brynjólfur,
Helgi, Höskuldr, Runólfur.
Höskuldsstaðir í Suðr-Þing-
eyjarþingi 727.
Höskuldsstaðir í Laxárdal 602.
Höskuldsstaðir á Skagaströnd
143, 584, 767, 785.
hövitzmann, sjá höfuðsmaðr.
Ibsson: Franz.
iðran og yfirbót 279. — iðrandi
menn 42—43.
íðus 32, 35, 130.
íferð (í fjöru) 416—417.
Ílfsvötn á Mývatnsöræfum 95*,
98, 99, 100.
illgerningr, ilskugerningr 444,
500*. — illgerðamaðr 568. —
ilska 498.
Illugadóttir: Ingibjörg.
Illugason: Haldór, Ormr.
Illugastaðir í Fljótum 209—210,
729.
Illugastaðir í Fnjóskadal 148,
302—303, 815.
Illugi Guðmundsson prestur í
Múla (1561) 315.
Illugi Haldórsson vestra (1480)
67—70.
illyrði 131.
Ímason: Einar.
imrudagar 159. — imbruvika
240, 241, 408, 409, 419, 655.

- impetratio 76.
 incarnatio domini 32, 35, 40, 50, 56, 57.
 Indriðason: Björn, Guðmundr, Hallr, Jón, Kolbeinn, Úlfir, Þorgils.
 Indriðastaðir í Skorradal 150, 705.
 Indriði Svartsson, Þorleifssonar á Hotstöðum í Þorskafrði (1512—1513) 375, 411, 461.
 Indriði Þorkelsson í Krossanesi í Kræklingahlíð (1506) 83.
 indulgentzskrá 249.
 Ingibjörg kona Bessa Sighvatssonar Auðólfstöðum (1378) 13.
 Ingibjörg Bjarnadóttir, Marteinsonar, fyrri kona Teits Þorleifssonar (1507) 178.
 Ingibjörg Eyjólfadóttir, mókolls Magnússonar, kona Gísla Filippussonar (á lífi 1487) 643.
 Ingibjörg Haldórsdóttir, Jónssonar, kona Þórðar Sigurðssonar í Haga (á lífi 1473) 339.
 Ingibjörg Illugadóttir, Þórðarsonar, kona Guðmundar Indriðasonar (1508) 233.
 Ingibjörg Pálsdóttir, Jónssonar, kona Björns Þorleifssonar á Reykhólum (1508) 250—251.
 Ingibjörg Þorvarðsdóttir, Loptssonar, kona Páls Brandssonar á Möðruvöllum (d. 1494) 224, 322.
 Ingigerðr Þorsteinsdóttir (prests Jónssonar í Saurbæ og Grundar-Helgu; c. 1400) 310, 313, 314.
 Ingigerðr Þorsteinsdóttir, kona SigmundarHaldórssonar (1506) 103, 104, 105, 106.
 Ingilbrikt Jónsson nyrðra (1517) 619—620.
 Ingimundarson: Bergr, Björn, Einar, Helgi, Jón, Narfi.
 Ingimundr Borgarson prestur í Skutilsfirði (1434—1448) 199.
 Ingimundr Finnsson, Péturssonar, lögréttumaðr á Signýjarstöðum í Reykholtssdal (1507) 149, 150.
 Ingimundr Jónsson sýslumaðr í Dölum (vegin 1480) 400.
 Ingimundr Ketilsson vestra (1520) 751.
 Ingiríðr Þorsteinsdóttir, móðursystir Arnórs Finnssonar (1514) 526—528.
 Ingjaldr á Víkingaslæk (1521) 807.
 Ingjaldssandr í Ísafjarðarsýslu 217.
 Ingjaldsson: Guðmundr.
 Ingólfsfjörður á Ströndum 267.
 Ingvildr Helgadóttir, Guðnasonar, fylgikona Þorleifs hirdstjóra Björnssonar, prófentukona á Helgafelli (1506—1512; á lífi 1512), 107—108, 201—202, 410—411, 652—653, 749—750, 763—764, 771, 782—783, 814.
 inngjöf (í klaustr) 572.
 innganga (kirkju) 667. — inngangr bannaðr 278.
 innköllunarmaðr 478.
 innlenzkir menn 66, 182, 354.
 Innocencius páfi VI. 17—18.
 innsetning (nauta) 679.
 innsigli (sigillum, secretum) 8—9, 11—13, 15—17, 19—20, 46, 58—70, 73, 75, 82—89, 91—101,

105—108, 114—120, 122—124, 126—127, 129—130, 135—138, 140, 142—144, 146—156, 158—163, 165—169, 172, 174, 176—177, 185, 190—192, 193—206, 208—215, 217—220, 223, 225—227, 229, 231—232, 235—238, 240—241, 244—248, 250—253, 255—261, 270, 272, 275—283, 285—286, 290, 292—293, 296—297, 299, 302—305, 308—311, 314—317, 322—325, 327—335, 340—343, 345—350, 353—355, 357—369, 371—372, 375—377, 379—384, 386—388, 390—391, 393, 396, 398—400, 402, 404, 407—419, 421—426, 428—429, 445, 447, 452, 455—459, 461—462, 465—468, 470, 472, 474—476, 481—484, 486—488, 491—492, 494—497, 499, 501—503, 508—590, 513—522, 526, 528—531, 550, 536—537, 542, 544—550, 552—560, 561, 562, 564, 569—574, 577—580, 583—588, 590, 593—599, 601—613, 615, 618—622, 625, 627—629, 631—632, 634, 636—641, 644—645, 647—648, 650, 652—653, 655, 657—660, 663, 667—672, 674, 676—682, 684—689, 691—694, 696—701, 711—712, 714—715, 717, 719—720, 722—726, 734, 736—741, 744—751, 754—756, 758, 764—768, 771—775, 777—778, 783—785, 787, 793—794, 812—818, 821, 823—830, 832, 836—837. — sjá conventa-innsigli. — innsigli Gottskálks biskups 827. — kapitulainnsigli 687. — innsigli konungs 814. — officialatus innsigli 701. — innsigli Stepháns biskups hið meira 570. —

innsiglafor 219, 671. — innsiglagröptr Jóns Sigmundssonar 315—316. — innsiglalettr 194. — innsiglaþvengir 60, 194—195, 329.

innstæða, innstæðu kúgildi 110, 124, 179, 191, 207, 223, 257, 319, 346, 378, 491, 492, 563, 645, 721, 722, 790.

inntekt 6.

insula maris in finibus mundi (= Ísland) 23.

invencio crucis 787.

invocacio divina 761.

írskr kross 837.

Ísafjörðr í Ísafjarðarsýslu 114, 138, 141, 156, 161—162, 166, 190, 203, 207, 218, 264, 270, 276, 280, 286—287, 293, 299, 326, 332, 335, 338, 366, 417, 419, 469, 486, 498, 501, 503, 513—514, 521—522, 533—534, 536—537, 566, 577, 580, 589, 603, 634, 637, 645, 653, 700, 765⁹, 777; 836. — Ísafjarðarbotn 287. — Ísafjarðardjúp 453. — Ísafjarðarsýsla 274, 296.

íseta (bús) 645.

Ískillsey fyrir Melrakkanesi 820.

iskyld 253, 254.

Ísland, Islandia, Íslendingar, islenskir menn 1, 3, 38, 43—44, 59, 65, 66, 67, 76, 77, 78, 80, 81, 97, 98, 99, 101, 123, 128, 140, 150, 152, 153, 154, 167, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 177, 178, 186, 204, 207, 224, 225, 226, 228, 230, 231, 242, 243, 244, 247, 248, 260, 261, 269, 273, 274, 284, 296, 297, 319, 321, 322, 323, 324, 327, 336, 344, 388, 395, 400, 401, 404, 409, 421—422, 425, 426, 427, 429, 432, 433, 447,

460, 463, 464, 466—467, 468—
469, 474, 477, 478—479, 488,
498, 502—503, 510, 519, 521, 525—
526, 530, 533, 535, 551, 552—
553, 555—556, 557—558, 563—
566, 576, 597, 599—600, 605,
609, 610—611, 635, 637, 638, 646,
648, 650, 654, 667—668, 669,
672—673, 687, 693—694, 695,
697—698, 699—702, 707—
708, 710, 711, 714, 715, 717—
718, 739, 740, 741, 742, 743—
744, 750, 760, 762, 764, 773—
775, 778—780, 782, 789, 791,
812—813, 815—819, 830—832.
— Íslandstar 80. — íslenzk
skreið 204. Sbr. úthafsey.
Ísleifr Jónsson eystra (1697) 401.
Ísleifr Marteinnsson, Ólafssonar,
eystra (1513) 462—463.
Ísleifsson: Einar, Helgi.
Ísleiksson: Guðmundr Páll.
ítak 11, 63, 64, 101, 141, 176,
201, 260, 283, 304, 337, 397,
754, 755, 815.
ítala 5, 14, 99, 101, 119, 149,
160, 253.
Italia 536.
Ívar Brandsson lögréttumaðr í
Húnavatnspingi (1510—1513)
823, 404, 433, 439.
Ívar Guðmundsson eystra, bróðir
síra Þórðar og Þorvarðs (1517)
628—629.
Ívar Narfason, Sigurðssonar,
sýslumaðr í Fagradal (1512—
1519) 398—399, 487, 494,
663, 694.
Ívar Pálsson prestur í Hey-
ðluur (d. fyrir 1506) 121, 122.
Ívar Sigurðsson (um 1470) 155.
Ívarsson: Bjarni, Eiríkr, Haf-

liði, Jón, Nafri, Sigurðr, Þor-
steinn, Þorvarðr.

Jacobus Sadoletus (1514) 479.

jafnræði 294.

Jakob Brandsson (í vígaferlum
1517) 609.

Jakob Nielsson kaupmaðr á
Reyðarfirði (1697) 401—402.

Jakob postuli, Jakobsmessi 51,
249, 262, 286, 305, 370, 372—
373, 375, 401, 406, 408, 422,
484, 611, 656, 701, 711, 783.
Sbr. Philippus.

Jakob Prutze (1508) 204.

Jakobsson: Jón.

Jap Jute lögréttumaðr í Þránd-
heimi (1518) 648.

jarðker 797.

jarðríki 2.

jarl 1—2, 536.

Jarmar: Klaus.

járn 482, 754, 799, 808. — járn-
gaddr 71. — járnhattur 810.
— járnstíka 5, 837.

járn (= fjötur) 740.

járn (= hestajárn) 562.

Jaspar, sveinn Vigfúsar hirð-
stjóra Erlendssonar (1521) 807.

jate (jakt) 778.

Játgeir Helgason vestra (1508—
1515) 262 502, 566.

jáyrði 470, 472, 627, 659, 826.

Jens (Jans, Jøns) Hallensson
(Hallentar, Hallandsfar) ráðs-
maðr í Björgvin (1518) 653.

Jens Söfrrinsson fógæti (1637) 175.

Jerúsalem 560.

Jóh. Sigurðsson vestra (1819) 349.

Jóhann Johanssen kaupmaðr
(1518) 672.

Jóhann Pétursson hirðstjóri (1525)
706.

Jóhann Pétursson dannebrogs-
maðr á Brúnastöðum 754, 756.

Jóhann skirari, sjá Jón skirari.

Johannes baptista, sjá Jón skir-
ari.

Johannes Krabbe magister (1514)
488—489.

Johannes Mule magister (1520)
761.

Jóhannes Ólafsson alþingismaðr
á Þingeyri 194.

Jóhannes Reff, sjá Hans Reff.

Jóhannes biskup í Lybiku 22.

Jóhannes páfi XIII. 20—21, 22, 24.

Johannes postuli, sjá Jón po-
stuli.

Jóhannesson: Sigurðr, Vigfús.

Jóhannsen: Jóhann.

jól 15, 82, 84, 129, 138, 183.

248, 536, 548, 582, 610, 645,

677, 696, 720, 837. — jóla-

fasta 20, 79, 287, 415.

Jón Álfsson nyrðra (1508) 239.

Jón Andrésson prestur nyrðra
(1508—1520) 258, 328, 735.

Jón Antoníusson nyrðra (1510)
303.

Jón Arason vestra (1480—1508)
69, 238.

Jón Arason prestur á Hrafnagili
(1508), prófastr milli Varðgjár
og Glerár (1509), ráðsmaðr
Hóladómkirkju (1514—1515),
staðarhaldari í Odda á Rang-
árvöllum (1519), forsjónarmaðr
Hóladómkirkju (1520), ráðs-
maðr Hóladómkirkju (1521)
og síðan biskup á Hólum
163, 246—247, 258—259, 270

—272, 305, 371, 373, 408,
456, 507, 543, 545, 558, 577,
613, 620, 622, 623, 630, 660
—662, 685—687, 691, 703,
705—708, 735, 766—768, 785
—786, 829—830.

Jón Arason prófastr í Vains-
firði (d. 1673) 286, 288, 306.

Jón Árnason prestur í Rangár-
þingi (1507—1508) 146—147,
228.

Jón Árnason nyrðra (1512) 404¹⁾,

Jón Árnason vestra (1513) 417,
469.¹⁾

Jón Árnason lögréttumaðr í Ár-
nessþingi (1515—1519) 560,
576, 634, 668—669, 694, 699.

Jón Árnason biskup í Skálholti
(d. 1743) 745.

Jón Árnason Hólaráðsmaðr (1780)
577.

Jón Árnason bókavörðr (d. 1888)
496, 520.

Jón Arnfinnsson í Dalasýslu
(1519) 715—717.

Jón Arngrímsson, nyrðra, systur-
sonr Agnesar abbadísar (1510)
314.

Jón Arngrímsson prestur á Stað
í Grunnavík (um 1448) 118.

Jón Arnórsson lögsagnari í
Múlaþingi (1769—1778) 820.

Jón Ásgrímsson sýslumaðr í
Vaðlaþingi (1508—1516) og
í Þingeyjarþingi (1517—1519)
192, 239, 242, 247, 487—488,
598—599, 625—627, 694.

Jón Bárðarson í Húnavatnsþingi
(1506) 88—90, 93, 109, 111—113.

1) Gæti þó verið einn maðr.

- Jón Benediktsson sýslumaður í Rauðuskriðu (d. 1776) 106, 816.
- Jón Bergsted læknir (1828) 325.
- Jón Bessason vestra (1515) 427.
- Jón frá Munklífi, hinn líkþrái, biskup í Skálholti (1406—1413) 17, 18, 22, 23, 24, 278, 421.
- Jón Bjarnason í Borgarfirði (1512) 364—365.
- Jón Björnsson í Vaðlaþingi (1507) 158.
- Jón Björnsson danr, hirðstjóra Þorleifssonar, bóndi á Hrafnseyri í Árnarfirði (með vissu á lífi 26. Mars 1508, og ef til vill enn lífs 12. Apríl sama ár; dæinn fyrir 23. Júní 1508) 9, 195, 197—198, 203, 217, 262—263, 300, 334, 365—366, 498.
- Jón Björnsson í Strandasýslu (1511) 352.
- Jón Björnsson (Guðnasonar, hinn eldri) lögréttumaður í Ísafjarðarsýslu (1510—1519) 334, 484, 566, 576, 641, 696, 700, 712.¹⁾
- Jón Björnsson, Guðnasonar, hinn yngri (1517) 431, 602.
- Jón Björnsson prestur syðra (1521) 829.
- Jón Bloxwich biskup á Hólum (1435—1440) 30—31, 38—39, 45—46.
- Jón Borgfirðingr (d. 1912) 62.
- Jón Brandsson prestur í Hvammi í Laxárdal og á Barði (1507—1520) 139, 384, 735.
- Jón Brandsson vestra (1519) 719.
- Jón Brun, enskr maður (1521) 807.
- Jón Brúsason nyrðra (í falsbréfi 1464) 60.
- Jón Craxton (Vilhjálmsson) biskup á Hólum (1425—1435) 25, 26, 27, 30, 31, 33.
- Jón Dagstygsson „Ábóti að kendr er“, vestra (1508—1521) 256, 825.
- Jón Egilsson prestur á Hrepphólum (d. c. 1634) 3.
- Jón Einarsson gelgja, lögmaður (d. 1306) 3, 525.
- Jón Einarsson nyrðra (1506) 122.
- Jón Einarsson vestra, í Ísafirði (1506—1516) 276, 498, 566, 539.
- Jón Einarsson, Þórólfssonar, prestur í Reykholti fram að 1518, ráðsmaður í Skálholti (1494—1516), officialis í Vestfirðum (1520 og 1521), officialis syðra eða officialis generalis, síðar prestur í Odda (1509—1521) 280—281, 385, 392, 394, 486, 559—560, 575, 593, 675, 679, 681, 682, 714, 745—746, 802, 829—830.
- Jón Einarsson, Oddssonar, sýslumaður á Skarði í Langadal (1508—1520) 190, 233, 345, 422, 424, 543, 546, 563—564, 583, 611, 725—726. Sbr. Jón Jónsson.

1) Eitthvað af þessum tilvitnunum kynni þó að geta átt við Jón Björnsson yngra.

- Jón Einarsson murti í Grunn-
vik, „Murti bóndi“ (1513—
1517) 417—419, 498, 513,
541, 566, 589, 634—637.
- Jón Eiríksson prestur í Grunn-
vik og síðan í Vatnsfirði, of-
ficialis í Vestfjörðum, almenni-
legr dómari milli Grindar í
Steingrímsfirði og Hestfjarðar
(1506—1518) 118, 141, 222,
227, 264, 285, 341, 418, 425,
452, 454, 459, 485, 497, 521
—522, 532—534, 566, 581,
607, 627, 634—636, 664—667.
- Jón Eiríksson lögréttumaðr í
Rangárfingi (1510—1521) 306,
715, 738—739, 792, 795, 796,
804, 806, 809, 830.
- Jón Eiríksson nyrðra (1512) 404.
- Jón Eiríksson vestra (1510—
1514) 334, 492, 526².
- Jón Eiríksson ráðsmaðr í Dránd-
heimi (1518) 648.
- Jón Eiríksson í Húnavatnsþingi
(1707) 12.
- Jón erkibiskup í Lundi (1442) 43.
- Jón erkibiskup rauði í Niðar-
ósi (1267—1282) 434, 440,
705, 713.
- Jón Erlendsson prestur í Villinga-
holti (d. 1672) 262, 695, 702,
705.
- Jón Erlingsson, Þórðarsonar,
bóndi undir Múla á Skálmar-
nesi (1484—1506) 73—74, 105,
181—183¹).
- Jón Erlingsson vestra (1521)
834¹.
- Jón Erlingsson djákni og prestur
í Strandasýslu (1520—1521)
467, 747.
- Jón Erlingsson ráðsmaðr í Björg-
vin (1521) 782.
- Jón Espólin sýslumaðr (d. 1836)
429.
- Jón Eyjólfsson nyrðra (1521)
773.
- Jón Filippusson prestur nyrðra
(1507—1520) 163, 232, 258,
305, 735.
- Jón Finnbogason, Jónssonar, eig-
andi Barðs í Fjlotum (1506—
1512) 86—87, 340, 369—371.¹)
- Jón Finnbogason prestur í Múla
og officialis fyrir norðan Öxna-
dalsheiði, síðast prior á Mððru-
völlum (1506—1521) 82, 183,
215, 258, 305, 329, 507, 549,
619, 622, 623, 723—724, 734,
736, 744—745, 783, 785.²)
- Jón Finnbogason prestur í Lauf-
ási (1507—1521) 163, 246,
258, 305, 329, 549, 616, 619,
668—669, 690, 735, 737, 754,
785.²)
- Jón Fúsason (Sigfússon, Pétra-
sonar; 1504) 430.
- Jón Færeyjabiskup (1447) 47.
- Jón Gamlaason ábóti á Þingeyr-
um (1440—1488) 550.
- Jón Gamlaason vestra (1508) 212.
- Jón Gerreksson erkibiskup í
Uppsölum í Svíþjóð (dæmdur
frá því 1421) og biskup í

1) Kynni þó að geta verið einn
maðr.

1) Sýnist alt geta verið einn
maðr. 2) Hér er enn sem fyrri
ómögulegt að greina milli þessara
tveggja manna til nokkurrar hlutar.

- Skálholti (1426—1433) 25—30, 33.
- Jón Gillisson í Berufirði (um 1370) 10.
- Jón Gilsson vestra (1521) 834.
- Jón Gíslason prestur á Mel í Miðfirði (1506—1508) 88, 91, 111, 184.
- Jón Gíslason nyrðra (1508) 245.
- Jón Gíslason prestur í Holti undir Eyjafjöllum, prófastr (1509—1521) 302, 681, 829.
- Jón Gíslason í Laxárnesi (1507—1514) 146, 514.
- Jón Gíslason í Dalasýslu (1514) 491.
- Jón Gíslason vestra (í Flatey 1514) 494.
- Jón Gíslason á Vatnsleysu (1518) 649.
- Jón Gíslason í Strandasýslu (1520) 745.
- Jón Gizurarson á Núpi í Dýrafirði (d. 1648) 509, 532.
- Jón Gottskálksson frá Glaumbæ, prestur á Reynistað (um 1600) 443.
- Jón Grettisson í Skagafirði (í falsbréfi 1464) 60.
- Jón Grímsson nyrðra (fyrir 1512) 383.
- Jón Grímsson í Síðumúla (veginn 1569) 642.
- Jón Grímsson prestur í Borgarfirði (1664) 397.
- Jón Guðbrandsson eystra (1513) 465.
- Jón Guðmundsson faðir Gríms lögmanns á Ökrum (fyrir 1500) 642, 644.
- Jón Guðmundsson vestra (fyrir 1500) 381, 548.
- Jón Guðmundsson í Ísafjarðarsýslu (1509—1516) 279, 469, 484, 589.
- Jón Guðmundsson syðra (1511) 362.
- Jón Guðmundsson í Barðastrandarsýslu (1518) 672.
- Jón Guðmundsson nyrðra (1518) 668.
- Jón Guðmundsson prestur í Þingmúla (um 1520) 769, 770.
- Jón Guðmundsson í Húnavatnsþingi (1560) 594.
- Jón Gunnlaugsson vestra (1508) 227.
- Jón Gunnlaugsson á Þórisstöðum í Ólafsfirði (1431—1511) 340.¹⁾
- Jón Gunnlaugsson við Eyjafjörð (1520) 744.¹⁾
- Jón Guttormsson prestur, umboðsmaður síra Jóns Árasonar (1521) 830.
- Jón Ha . . . . . (á innsigli falsbréfs frá 1621) 758.
- Jón Hákonarson á Vatnshorni í Haukadal (d. 1748) 103, 149, 344, 356, 415, 460, 526, 555—556, 584, 586, 608, 637, 699, 832.
- Jón Haldórsson biskup í Skálholti (d. 1339) 3.²⁾
- Jón Haldórsson prestur á Stað í Steingrímsfirði, prófastr í Vestfjörðum, almennilegr dómari milli Gílsfjarðar og Langaness, officialis milli Geirhólms

1) Gæti þó verið einn maður.

og Hrutafjarðarár (1506—1520)
126—128, 199—200, 229—
230, 467—468, 595—596, 745.

Jón Haldórsson syðra (1507)
152.

Jón Haldórsson nyrðra (1507—
1520) 143, 726.

Jón Haldórsson í Dalasýslu
(1511) 343—345.

Jón Haldórsson prófastr í Hít-
ardal (d. 1736) 77—78, 165,
169, 175, 177—178, 187, 206, 220,
223—224, 230, 241—242, 244,
249, 259, 281—282, 300, 379—
380, 391, 429, 497, 599, 609,
641—643, 645, 652, 664, 695, 717—
719, 831, 833, 835.

Jón Hallgrímsson nyrðra (1521)
783—784, 813.

Jón Hallsson sýslumaðr og skáld
í Næfrholti, síðan í Dal und-
ir Eyjafjöllum og í Eyvindar-
múla (1510—1521) 306, 542.
552, 555—556, 560, 605, 667,
670, 680—681, 715, 721—722,
739, 741, 792—795, 798, 801—
802, 809—811, 817.

Jón Hallsson á Jörfa (1514—
1520) 480, 721.¹⁾

Jón Hallsson ráðsmaðr á Hól-
um í Hjaltadal (í falsmáldaga
frá 1521) 756.

Jón Hallvarðsson eystra (1516—
1517) 582—583.

Jón Héðinsson prestr í Hruna
(1514 og síðan) og ráðsmaðr

(1519, 1523—1525) í Skál-
holti (1508—1519) 222, 254,
362, 385, 531, 572, 678—680,
704.

Jón Helgason í Rangárfingi
(1506—1520) 115, 739.

Jón Helgason prestr á Kvenna-
brekku (1512—1514) 385, 390,
392, 393, 486, 491—493.

Jón Helgason vestra (1515) 547.

Jón Helgason í Múlaþingi (1704)
401, 402.

Jón Henriksson (Tófasen) fóru-
munkr, biskup á Hólum (1411
—1423) 20—22, 24—25.

Jón Hnatarson vestra (1508) 227.

Jón Hrómundsson vestra (1506)
127.

Jón Indriðason prestr á Kol-
freyjustað (1520) 724—725.

Jón Ingimundarson vestra (1519)
684.

Jón Ívarsson vestra (1483) 71.

Jón Jakobsson frá Lundúnum,
kaupmaðr á Båtsendum (1520
—1521) 744, 800, 807.

Jón Jónsson prestr í Skarði á
Landi (1444) 45—46.

Jón Jónsson „smásveinn“ (Ólafs
biskups Rögnvaldssonar) prestr
vestra, á Stað á Reykjanesi,
prófastr á Ströndum, og síð-
ast prestr í Hjarðarholti í Döl-
um, bróðir Páls (1460—1514;
d. 1514) 79, 222—223, 251—
252, 256—257, 310, 380—383,
492—495, 547—549.

Jón Jónsson, er gat barn við
Rögnu Finnbogadóttur (1499
—1510) 328—329.

1) Ekki þori eg að segja, nema
sumar tilvitnanirnar í registri VI.
bindis eigi við þennan mann, sem
látur eru eiga við Jón sýslumann
Hallsson.

- Jón Jónsson vestra bróðir Narfa (d. fyrir 1514) 502.
- Jón Jónsson prestur í Miklabæ, ráðsmaður Hólastóls (1506—1521) 82, 86, 133, 139, 163, 176, 183, 215, 258, 305, 370, 371, 373, 408, 616, 619, 690, 691, 735, 785.¹⁾
- Jón Jónsson prestur á Skinna-stöðum (1507—1520) 135, 136, 173, 328, 371, 373, 408, 616, 619, 622, 623, 735.¹⁾
- Jón Jónsson djákni vestra (1506—1513) 127, 267, 467.
- Jón Jónsson borðhús nyrðra (1508—1512) 242, 413.
- Jón Jónsson prestur syðra (1508—1518) 254, 390, 462, 572, 664.
- Jón Jónsson í Barðastrandar-sýslu (1508—1520) 238, 751.
- Jón Jónsson á Æsistöðum í Eyjafirði (1508) 240.²⁾
- Jón Jónsson Íslendingur, Þorlákssonar, og Solveigar Björnsdóttur, Jón Solveigarson, bóndi í Sauðlaussdal og „mínus herra kongsins lénsmaður“ (1509—1514 d. 1533) 290—293, 359—361, 388—389, 404—407, 517, 526.
- Jón Jónsson í Ísafirði (1509) 276.
- Jón Jónsson í Skagafirði (1509—1521) 283, 640, 691, 813.
- Jón Jónsson, Snartarsonar, djákni vestra (1509) 267.
- Jón Jónsson lögmaður í Túngbergi (1510) 336.
- Jón Jónsson í Krossnesi á Ströndum (1511) 351—354.
- Jón Jónsson í Dalasýslu (1511—1513) 352, 367, 427.
- Jón Jónsson vestra eða nyrðra (1512) 404.
- Jón Jónsson í Húnavatnspingi (1513) 423.
- Jón Jónsson djákni eystra (1513) 465.
- Jón Jónsson í Rangárbingi (1513—1521) 466, 795, 800, 804, 806, 807.
- Jón Jónsson í Mýrasýslu (1513—1515) 421, 552, 555, 556.
- Jón Jónsson annar í Mýrasýslu (1515) 552, 555, 556.
- Jón Jónsson conventubróðir í Skriðnklaustri (1514—1524) 402, 515.
- Jón Jónsson eystra (1514) 515.
- Jón Jónsson syðra eða vestra (1515) 576.
- Jón Jónsson vestra (í falsbréfi 1515) 554.
- Jón Jónsson í Þingeyjarþingi (1517) 626.
- Jón Jónsson prestur nyrðra (1519) 686.
- Jón Jónsson (Einarsson) lög-réttumaður (1519) 695. Sbr. Jón Einarsson á Geitaskarði.
- Jón Jónsson vestra (í Nýpsför 1521) 834.
- Jón Jónsson nyrðra (í falsdómi 1621) 756.
- Jón Jónsson prestur nyrðra (1575) 63.
- Jón Jónsson lögmaður (d. 1606)

1) Milli þessara tveggja presta, eins og Jóna Jónssona í heild sinni, er ekki hægt að greina til neinnar hlítar.

- 809, 312, 314, 316, 329—330, 373, 437, 590—591, 615.
- Jón Jónsson prófastr á Melum (d. 1663) 840.
- Jón Jónsson í Húnavatnsþingi (1637) 11.
- Jón Jónsson prestur á Breiðabólstað á Skógarströnd (d. 1732) 197, 726.
- Jón Jónsson í Dalasýslu (1710) 596.
- Jón Jónsson í Húnavatnsþingi (1732) 11.
- Jón Jósephsson (Jónsson) nyrðra (1575) 63.
- Jón Ketilsson á Hvanneyri (c. 1460—1470 eða leingr) 332, 410, 514.
- Jón Ketilsson vestra (í Núpsför 1521) 834.
- Jón Ketilsson annar vestra (í Núpsför 1521) 834.
- Jón Klemensson syðra (1521) 807.
- Jón Koðrannsson prestur á Valbjófsstað, prófastr og almennilegr dómari milli Gilsár í Skógum og Reyðarfjarðar (1507—1515) 119, 179, 210—211, 515, 553.
- Jón Kolbeinsson í Þingeyjarþingi (d. fyrir 1510) 304.
- Jón Kolbeinsson prestur á Staðarfelli (1512—1519) 412, 644, 678, 693.
- Jón Kolbeinsson í Eyjafirði (1514) 495.
- Jón Kollason prestur (fyrir 1520) 730, 731.
- Jón í Kolsvík (1509) 267.
- Jón krabbi Pétursson vestra (1514) 484.
- Jón Kráksson prestur í Görðum á Álptanesi (d. 1622) 312.
- Jón Magnússon „bóndi“ á Núpi í Gnúpverjahrepp, lögrétumaðr í Árnessþingi (1508—1520) 224, 225, 306, 558, 586, 605, 682, 694, 695, 697, 699, 701, 711, 714, 741.
- Jón Magnússon, Þorkelssonar, á Svalbarði (1506—1518) 122, 235, 347, 625, 632, 651.¹⁾
- Jón Magnússon prestur nyrðra (1510—1520) 329, 630, 727.
- Jón Magnússon vestra (1515) 576.
- Jón Magnússon í Skagafirði (1520) 721.
- Jón Magnússon danr á Eyri í Seyðisfirði (d. 1651) 187, 469, 509, 521, 633, 660, 717.
- Jón Magnússon sýslumaðr í Dölum, bróðir Árna (d. 1738) 11, 12, 192, 335—336, 380, 749—750, 754—755, 763, 771, 782, 814, 837.
- Jón Magnússon bæjarfógeti í Reykjavík 187, 297, 469, 497, 641, 652, 664.
- Jón Man (1521) 799.
- Jón Markússon í Húnavatnsþingi (veginn 1491) 601.

1) Jón yngri Magnússon, Þorkelssonar, virðist vera sami maðr og Jón á Svalbarði. Hvort eitt hvað af þessum stöðum kynni að eiga við Jón eldra verðr ekki sagt. Ekki er ólíklegt, að Svalbarðs-Jón sé fæddur um 1486, og gæti hann þá verið farinn að koma við bréf 1506.

- Jón Markússon prestur í Fljóts-
hlöð og síðan í Vallanesi (1508
—1513) 222, 302, 392, 465.
- Jón Marteinsson prestur nyrðra
(1507—1520) 139, 329, 619,
735.
- Jón Marteinsson í Tungu í Ör-
lygshöfn (1509) 268.
- Jón á Móbergi í Langadal, fað-
ir Þorvalds búlands (c. 1390
—1450) 92—93, 310, 313—
314.
- Jón Narfason lögréttumaður í
Ísafjarðarsýslu, bóndi í Meira-
Garði í Dýrafirði (1506—1519)
114, 453, 468—472, 498, 576,
580, 641, 696, 712.
- Jón Narfason murti í Ísafirði
(1508—1520) 205—206, 576,
722.
- Jón Nikulásson í Strandasýslu
(1510) 309.
- Jón Oddsson, Sigurðssonar, bróð-
ir Tumasar á Hvoli (1488) VI,
642—643.
- Jón Oddsson í Borgarfirði (1508)
257.
- Jón Oddsson eldri í Skagafirði
(1511) 351.
- Jón Oddsson yngri í Skagafirði
(1511) 351.
- Jón Oddsson á Hörgslandi (1512)
364.
- Jón Oddsson, Ásmundssonar, lög-
réttumaður í Rangárfingi (1513
—1518) 466, 560, 667.
- Jón Oddsson eystra (1514) 515.
- Jón Ólafsson í Húnavatnspingi
(1486) 508.
- Jón Ólafsson lögréttumaður í
Húnavatnspingi (1506—1519)
107, 128, 190, 233, 404, 422,
423, 433, 439, 543, 558, 691,
694, 695.
- Jón Ólafsson í Ísafjarðarsýslu
(1512) 369.
- Jón Ólafsson kirkjuprestur á Hól-
um (1515—1520) 545, 630,
735.
- Jón Ólafsson (Ólafsson) ráðs-
maður í Þrándheimi (1518) 648.
- Jón Ólafsson, Sigfússonar, prestur
(á Upsum; 1518) 676—677.
- Jón Ólafsson í Dalasýslu (1518)
659.
- Jón Ólafsson djákni, sveinn Ög-
mundar biskupsefnis (1520)
741.
- Jón Ólafsson vestra (í Núpssör
1521) 834.
- Jón Ólafsson nyrðra (í falsdómi
1621) 756.
- Jón Ólafsson prestur á Lamba-
vatni (varð úti 1703) 664,
695.
- Jón Ólafsson frá Grunnavík (d.
1779) 106, 115, 248, 422,
507, 545, 610, 612, 647, 702
—704, 721, 741, 753, 758,
760, 777, 787—790, 812, 816,
819, 821—822.
- Jón Pálmasen nyrðra (á 16. öld)
86.
- Jón Pálsson 145. Sjá Sveinn
Pálsson.
- Jón Pálsson faðir Jóns prests í
Skarði á Landi (fyrir 1444)
46.
- Jón Pálsson prófastr í Ósló (1507
—1510) 169, 336.
- Jón Pálsson í Strandasýslu (1508)
193.

Jón Pálsson lögréttumaðr (1508)
224.

Jón Pálsson prestur í Rangár-
þingi (1509) 302.

Jón Pálsson, Jónssonar, frá
Skarði (1510) 339.

Jón Pálsson prestur í Stranda-
sýslu (Tröllatungu; 1513) 467.

Jón Pétursson nyrðra (1506—
1518) 122, 651.

Jón Pétursson vestra (1513) 469.

Jón Pétursson, Jónssonar (1514)
494—495.

Jón Pétursson prestur í Eyjafirði
(d. fyrir 1517) 619.

Jón Pétursson vestra (1743) 194.

Jón Pétursson háyfirdómari (d.
1896) 14—15, 19, 46, 61, 67,
148, 155, 233, 297, 351, 766.

Jón postuli (Jónsmessa, Jóhan-
nes ante portam latinam) 127,
279, 548, 687, 840.

Jón faðir Rafns (í Glaumbæ; c.
1300—1320) 343.

Jón Salomonsson, prests Magn-
ússonar, í Trékyllisvík (1511)
352.

Jón Sighvatsson í Ísafjarðar-
sýslu (1508—1519) 137, 255,
262, 334, 417, 431, 474, 484,
502, 535, 573, 700, 712.

Jón Sigmundsson í Skutilsfirði
(c. 1440—1450) 199.

Jón Sigmundsson (Solveigar-
son) lögmaðr (1506—1520; d.
1520) 87—91, 93, 109—113,
133—135, 142, 144—145, 154,
167—168, 183—185, 196, 203,
217, 218, 255, 269, 270, 272
—274, 290—291, 296—297,
299, 309—310, 312—323, 325,

327, 329—330, 332—335, 343—
344, 355—356, 373, 399—400,
404—409, 423, 425—428, 430—
432, 438, 459—461, 473—474,
497—499, 501—503, 506—508,
512—513, 520—522, 524, 526,
528, 530, 532—535, 581, 590—
594, 615—618, 623—624, 650,
717—718, 729, 731, 826—829.

Jón Sigmundsson í Dýrafirði
(1508) 208.

Jón Sigurðsson biskup í Skál-
holti (1342—1348) 4, 8.

Jón Sigurðsson, er vo Jón Mark-
ússon (1491), faðir Gísla á
Marðarnúpi (1516) 601.

Jón Sigurðsson í Austfjörðum
(1506—1507) 119—120.

Jón Sigurðsson í Skagafirði
(1506—1507) 119.

Jón Sigurðsson, priors Jónsson-
ar, bróðir Ara, í Eyjafirði
(1507—1516) 148, 159, 163,
598.

Jón Sigurðsson, bróðir Narfa,
„bóndi“, lögréttumaðr (í Kjal-
arnessþingi; 1507—1518) 146,
284, 564, 584, 596, 669.

Jón Sigurðsson í Arnarfirði
(1509) 300.

Jón Sigurðsson prestur nyrðra
(1512) 370, 373.

Jón Sigurðsson á Ísafirði (1515)
569.

Jón Sigurðsson lögmaðr á Reyni-
stað (d. 1635) 86, 127, 154,
190, 192, 209, 220, 226, 232,
259, 275, 348, 369, 373, 419, 507,
579, 590—591, 611—612, 827,
829.

Jón Sigurðsson prófastr á Eyri
í Skutilsfirði (d. 1757) 248.

Jón Sigurðsson skjalavörður (d. 1879) 194, 297, 318, 335, 349 429, 552.

Jón Skíðason nyrðra (1508) 233.

Jón skirari, Jóhannes baptista, Jónsmessa 36, 79, 108, 120, 152, 218, 220—221, 258, 290, 327, 352, 449, 496, 514, 595, 632, 657, 661, 663, 689, 691, 732, 756, 769—770, 794, 815.

Jón smásveinn Vigfúsar Erlendssonar (1521) 799.

Jón Snartarson vestra (1509) 267.

Jón Snorrason vestra (1518) 656.

Jón Steindórsson á Knerri (c. 1660) 419.

Jón Steinsson, Magnússonar, í Grunnavík (1508—1516) 227, 276—277, 368—369, 418, 469, 484, 513, 566, 589.

Jón Stephánsson Krabbe biskup í Skálholti (1463—1465) 35.

Jón Stígsson nyrðra (1544) 509.

Jón Sturluson, Magnússonar, í Dunhaga (1513—1516) 468—472, 599.¹⁾

Jón Sturluson bústjóri Vigfúsar Erlendssonar í Engey (1521) 796, 797^a, 798, 800, 804, 806, 807.²⁾

Jón Sumarliðason vestra (1743) 194.

Jón Svarthöfðason í Þórsnessþingi (1511) 350.

Jón Sveinsson í Þingeyjarþingi (1506) 101.

Jón Sveinsson á Rauðasandi (1506) 127.

Jón Sveinsson lögréttumaður í Rangárþingi (1506—1513) 115, 311, 394, 466.

Jón Sveinsson, er hafði Leirárgarða í haldi (1507) 150—151.

Jón Sveinsson prestur nyrðra (1507) 139.

Jón Sveinsson, Þorfinnssonar, kenslupiltur á Hólum og síðan prestur (1507—1520) 176, 177, 616, 623—624, 735, 737.

Jón Sveinsson í Dalasýslu (1513—1517) 455, 526, 603.

Jón Sæmundsson á Reykjum í Tungusveit (1519—1520) 689—691, 747.¹⁾

Jón Torfason syðra (1514) 514.

Jón Tumasson, Jónssonar, vestra (1513) 470.

Jón Víðalín biskup í Skálholti (d. 1720) 486, 491.

Jón Vigfússon í Barðastrandarsýslu (1506) 127.

Jón Vilhjálmsen biskup á Hólum, sjá Jón Craxton.

Jón Þórarinnsson vestra (1520) 751.

Jón Þórðarson í Skagafirði (1461) 58.

Jón Þórðarson „bóndi“ á Hvanneyri í Borgarfirði, lögréttumaður í Þverárþingi, sýslumaður milli Hvítár og Skraumu (1507—1521) 140, 149—150, 158, 306, 586—587, 593, 674, 831—832.

Jón Þórðarson á Ströndum (1511) 352.

1) Gæti þó hvortveggja verið einn maður.

1) Báðir þessir staðir sýnast geta átt við sama mann.

- Jón Þórðarson prófentumaðr Jóns Jónssonar (Solveigarsonar; d. fyrir 1512) 404—405.
- Jón Þórðarson í Barðastrandarsýslu (1514) 494.
- Jón Þórðarson í Ísafjarðarsýslu (1514) 484.
- Jón Þorgeirsson rámr, „bóndi“ og lögréttumaðr í Hegrannessþingi (1507—1519) 176, 231, 232, 345, 376, 422, 433, 439, 543, 546, 613, 640, 691, 694.
- Jón Þorgilsson prestur og prófastr í Húnavatnsþingi, ráðsmaðr Hólastóls (1506—1520) 82, 133, 138, 183, 305, 329, 345, 370—371, 373, 456, 507, 544, 546, 549, 613, 619, 688, 691, 735, 737.
- Jón Þorkelsson ábóti á Helgafelli (1451) 53—58.
- Jón Þorkelsson í Eyjafirði (1512) 376.
- Jón Þorláksson, Pálssonar, hinn yngri, friðill Solveigar Björnsdóttur (d. fyrir 1509) 292, 293, 392—394, 404, 581.
- Jón Þorláksson nyrðra (1506—1514) 122, 347, 383, 487.
- Jón Þorláksson sýslumaðr í Múlaþingi (d. 1712) 402, 820—821.
- Jón Þorleifsson vestra (c. 1470) 229.
- Jón Þorleifsson í Dýrafirði (1508) 208.
- Jón Þorleifsson prestur á Snæfjölum (um 1600) 453.
- Jón Þorleifsson vestra (1743) 194.
- Jón Þorsteinsson í Skagafirði (1391) 14.
- Jón Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1506) 91, 113.
- Jón Þorsteinsson í Eyjafirði (1507—1509) 148, 245, 247, 302.
- Jón Þorsteinsson í Þingeyjarþingi (1511—1518) 347, 626, 651.
- Jón Þorsteinsson prestur á Rosmhvalanesi og (1518) ráðsmaðr Skálhóltsstóls (1510—1518) 307, 415, 572, 607, 650.
- Jón Þorsteinsson í Ísafjarðarsýslu (1513—1517) 470, 569, 628.¹⁾
- Jón Þorsteinsson, Sveinssonar, bróðir síra Grims, í Ísafjarðarsýslu (1521) 772—773.¹⁾
- Jón Þorvaldsson í Reykholtssdal (um 1450) 53.
- Jón Þorvaldsson syðra (1506) 96—97.
- Jón Þorvaldsson í Húnavatnsþingi (1506) 91.
- Jón Þorvaldsson búlands, prestur á Höskuldstöðum, officialis Hóladómkirkju og ábóti á Þingeyrum (1488—1512; (d. 1514) 75, 143, 371—373, 549—550, 611—612, 827, 828, 829.
- Jón Þorvaldsson nyrðra (fylgdarmaðr Þorvarðs Erlendssonar; 1508) 239.
- Jón Þorvarðsson prestur nyrðra (í Eyjafirði; 1507—1510) 163, 246—247, 305.
- Jón Þorvarðsson „bóndi“, lögréttumaðr í Rangárþingi (1518—1521) 667, 694, 738, 793, 794, 796, 802, 803, 804, 806, 809, 816, 817.

1) Gæti þó verið einn maðr.

- Jón Ogmundarson hinn helgi biskup á Hólum (d. 1121), Jónsmessa 72, 104, 278, 279, 290, 304, 647², 655, 682.
- Jónasson: Þórðr.
- Jónsbók 2, 306, 503. Sbr. landslagabók, lögbók.
- Jónsdóttir: Brigit, Guðlaug, Herdis, Kristín, Ljótunn, Margrét, Oddný, Signý, Sigríðr, Vigdis, Þorgerðr.
- Jónsson: Arnfinnr, Arngrímr, Árni, Arnóðr, Ásgrímr, Axel Friðrik, Bárðr, Benedikt, Bessi, Björn, Brandr, Bæringr, Egill, Einar, Erlendr, Eyjólf, Eysteinn, Finnbogi, Finnur, Flosi, Geirmundur, Gestr, Gil(s)brikt, Gísli, Greipr, Grímr, Guðbrandr, Guðmundr, Guðni, Gunnlaugr, Gunnar, Hafiði, Hákon, Haldór, Hálfðan, Hallbjörn, Hallr, Hallsteinn, Helgi, Hrafn, Ingilbrikt, Ingimundur, Ísleifr, Jón, Kárr, Ketill, Kjartan, Koðran, Magnús, Markús, Marteinn, Michel, Oddr, Ólaf, Ormr, Páll, Pét, Runólf, Sigmundur, Sigurðr, Skúli, Snorri, Snjólf, Sólmundr, Sveinn, Sæmundr, Thómas, Tumas, Vermundur, Vigfús, Þórarinn Þorbjörn, Þórðr, Þorgeir, Þorleifr, Þorsteinn, Þorvaldr, Þorvarðr.
- jordeveisle (—vetzel) 504, 506.
- Jórvík í Breiðdal 10.
- Jórvík, sjá Eboracum.
- Jósephason: Jón.
- Jótland 478, 474.
- Judas (Taddeus) postuli 252, 478, 521, 572, 836. Sbr. Símon.
- jugum (domini) 19, 22, 50, 762, Juliana virgo 544.
- Jung: Karsten.
- jungfrú (jungvrou) 45, 140, 141, 148, 156, 403, 432, 519, 569, 675, 724, 725, 819.
- jungherra, junkherra 196, 438.
- juramentum 84, 55, 57.
- jurisdictio 762.
- jus 24, 76, 161, 186, 759, 761, 762.
- Jússason: Nikulás.
- Jute: Jap.
- Jöklar í Borgarfirði (undir Jöklu) 364, 365.
- Jökulfirðir í Ísafjarðarsýslu 118.
- Jökulgil í Geithellahreppi 820.
- Jökulkelda í Ísafirði 287.
- Jökull í Eyjafirði 322.
- Jökulsá í Borgarfirði austr 7, 8. — Jökulsárreki 7.
- Jökulsá í Lóni 61.
- Jökulsá í Skagafirði 755, 756, 757. Sbr. Vötn.
- Jökulsá í Öxarfirði 95, 98, 100, 727.
- Jökulsdalr í Norður-Múlpingi 120, 515, 773.
- jörð (fast land) 468, 470, 769, 796.
- jörð (bújörð) 8, 10—16, 19—20, 52—53, 58—65, 68—74, 83—84, 86—87, 94—108, 110—111, 115—123, 125, 130—131, 137, 140, 142—144, 147—151, 155—156, 158—160, 164—165, 176—177, 179, 184, 187—189, 192, 195, 197—199, 201—203, 205—211, 215—216, 220—222, 225—

232, 236—237, 246—247, 250—254, 257, 267—269, 274—284, 286—287, 289—295, 299—304, 308, 319—320, 322—325, 328—329, 332, 334—335, 339—340, 342, 345—346, 348—354, 359, 363—369, 373—379, 387—389, 397—400, 410, 412—420, 425—426, 436, 442, 447—448, 450, 455, 458—461, 465—468, 470, 472, 474—475, 480—483, 487—488, 491—492, 495—496, 498, 501—504, 506, 508, 512—513, 515, 517, 519, 527, 533—535, 539, 541—543, 549—551, 554—555, 560, 561, 562, 563, 564, 570—572, 575, 582—588, 596, 598, 602—603, 608—609, 621—622, 627—629, 631—632, 639—641, 645, 647, 651, 654—655, 657—659, 661—663, 669, 673, 677—681, 686—687, 689—692, 697—698, 700—701, 708—709, 713—715, 719—722, 724—723, 731, 741, 745—748, 753—756, 772—773, 775, 776, 783, 798, 805, 815, 820, 823—826, 835. — jarðarafgjald 59. — jarðabók 59. — jarðabókarskjöl Árna Magnússonar 58, 64, 68, 71, 197, 455, 474, 561, 587, 725. — jarðabréf 329, 398—399, 603, 644—645. — jarðabrigði 189, 293, 434, 447, 529. — jarðabygging 503—506. — jarðabýti 335, 336. — jarðareignandi 506, 709, 756. — jarðareign 62, 95, 98, 100, 468. — jarðagóz 91, 224, 225, 243, 245, 263, 265—267, 305, 324, 336, 812. — jarðakaup 69, 73, 116, 120, 159, 209, 210, 280, 304, 335, 346, 349, 368, 377, 400, 414, 416, 466, 475, 487, 488, 562, 585, 597, 598, 609, 621, 622, 637, 638, 655, 681, 701, 721, 723,

755, 773. — jarðarmegn 468. — jarðarpartar 65, 125, 126, 203, 277, 304, 341, 369, 513, 650, 745, 747, 748, 825. — jarðaskipti 242, 244, 336, 365, 681. — jarðarspjöll 101, 102. — jarðarsala 207. — jarðarverð 20, 65, 280, 341, 369, 455, 579, 585, 622, 659, 678. — jordavling 308. Sjá útjarðir.

Jörfi í Haukadal 69, 249, 503, 518, 587—588, 655—657, 659, 716.

Jörfi í Hnappadalssýslu 364—365, 480.

Jörghen skrifari (7521) 296.

Jörgien sanctus (Georg helgi) 609.

Jörundardóttir: Ástríðr, Kristín.

Jörundarson: Grettir, Guðni.

Jörundr erkibiskup í Niðarósi (1288—1309) 319, 447.

Jörundr Steinmóðarson prestur í Ísafirði (1515—1517) 572—574, 581, 633.

Kaðall 752.

Kaðalstaðir í Fjörðum 215, 216.

Kagaðarvík undir Stigahlöð 288.

Kaldalón í Ísafirði 454.

Kaldalón í Hnappadalssýslu, sjá Kaldárós.

Kaldárós í Hnappadalssýslu 385—387. Sbr. Selalón.

Kaldilækr í Dýrafirði 9.

kaleikr, kalekr 5, 10, 71, 80, 289, 668, 675, 755, 770, 771, 831. — með corporal 837. — með silfr 289. — kaleikshús 290.

Kálfafell í Fellshverfi 458, 747.

Kálfanes í Steingrímsfirði 199—200, 309.

- Kálfatjörn á Vatnsleysuströnd 595—596, 649, 673.
- Kálfavík í Skötufirði 265, 339.
- Kálfborgará (Kalborgará) í Bárðardal 192, 487—488.
- Kálfhólmar í Skagafirði 755—757.
- Kálfholt í Holtum 301, 833, 835.
- kálfir, kálfar 5, 7, 70, 264, 265, 491, 687, 794—795, 797, 808, 804. — kálfskinn 9, 11, 67, 73, 192, 194, 248, 342, 380, 402, 474, 515, 518, 596, 597, 693, 717, 763, 837. — kálfskinnsblað 674. — kálfskinnsbréf 60, 64, 649. — kálfskinnsgeiri 179. — kálfskinnsoriginal 63.
- Kálfskinn á Árskógarströnd 729.
- kálgarðr (1521) 778.
- Kalicktusmessa sjá Calixtusmessa.
- Kalluðarnes í Bjarnarfirði á Ströndum 549—550.
- Kalluðarnes í Flóa 748.
- Kallbaksstekkr (á Ströndum) 809.
- Kalmanstunga undir Jökum 364—365. Sbr. Galmans-tunga.
- kambar 265, 797.
- Kambr í Borgarfirði austr 7.
- Kambr (hvortveggja) í Breiðavík 481—482.
- Kambr á Ströndum 662—663.
- Kambryggja á Englandi 181.
- Kampen 80.
- kanceler 169. Sbr. kanzlari.
- kanna, könnur 264, 266, 490, 492, 493, 769, 778, 795, 803, 809. — könnugítari (= könnusteypir) 778.
- kanoki 22, 53, 56, 771.
- Kantarabyrgi á Englandi 45.
- kantarakápa 10, 71, 575, 675, 770, 771.
- kanzlari 177. Sbr. kanceler.
- kápa 5. — kápuhringr 802.
- kapella 43, 448. — kapellan 251.
- kaplar 70, 159, 223, 258, 300, 395, 465—467, 491, 531—532, 554, 583, 768, 798, 805. — kaplaganga 99. — kapal-skinn 796—797. — kapla-virðing 466.
- kapituli 486. — kapitulainnsigli 314.
- Kárason: Grímr.
- Kárastaðir í Langadal 12.
- kardinalar 26, 28, 29, 30, 35, 36, 37, 40, 41, 51, 446, 500.
- Karitas Grímsdóttir, fylgikona Sumarliða Loptssonar (c. 1430—40) 642, 644.
- karlar, karlmennt 130, 436, 448, 499, 500, 501, 510, 534—535, 580, 609.
- Karlastaðir í Langadal 12. — Karlastaðasíki 12.
- karldyr 642, 643.
- karmelitaregla 30—31.
- Kárr Jónsson prestur í Húnavatnsþingi (1488—1491) 784.
- Kársson: Nikulás.
- Karsten Jung skipherra (1521) 807.
- Kasszenbrock: Hans.
- Kastian þýzkr maðr í Núpsför (1521) 834.
- Kastinbrok, sjá Kasszenbrock.

Katerin kona Magnúsar Þor-
móðssonar í Múla í Ísafirði
(1512) 366—367.

Katrín mætur hin helga, Katrín-
araptan, Katrínardagr 45, 172,
174, 175, 176, 177, 299, 600,
771. — Katrínar líkneski 771.
— Katrínarskrift 5, 675.

Katrín Þorleifsdóttir vestra,
móðir Lópts Magnússonar
(1511) 341.

kaup 10, 12—13, 15—17, 103, 126,
133, 159—160, 165, 187, 208,
210, 221, 226, 243, 253, 276
279, 283, 304, 322—323, 336,
368, 399, 414, 418—419, 423
427—428, 442, 448, 481, 498,
503, 505, 507—508, 510—511,
513, 519, 542—544, 550, 568,
598, 600, 609, 615, 621—623,
631, 640, 658, 677, 681, 699—
701, 704, 722, 733, 748, 753,
755, 773, 783, 787, 798, 806, 815,
825.

kaup (prests) 249, 262, 268.

kaup (hjóna) 230, 232, 324, 339,
364—365. Sbr. kauplýsing,
kaupmáli, kaupmálabréf.

Kaupabálkr (Jónsbókar) 102,
234, 511, 753.

kaupahluti (í jörðu) 253—254,
582.

kaupalag 509—512.

kaupbréf 15, 17, 60—61, 116, 159,
192, 195, 207—208, 220, 228—
229, 236, 283, 289, 299, 303,
322, 345, 376, 400, 402, 418, 465,
508, 513, 542, 583, 588, 598,
637, 701, 704, 721, 747—748,
754, 777.

kaupfox 418.

kauplýsing 813.

kaupmáli 118, 165—166, 230—

231, 236, 299, 323—324, 510,
543, 554. — kaupmálabréf
143, 165—166, 230—232, 324,
383, 543—544, 611, 644.

Kaupmannahöfn (Copenhagen,
Hafnia) 43—44, 76, 173, 248—
249, 402, 421—422, 519, 550—
551, 564, 566, 599—601, 609—
611, 646, 650—651, 673, 687—
688, 703, 717—718, 778, 780,
814—815, 830—831.

kaupmenn 80—81, 401, 463—
464, 565—567, 599—600, 744,
752—753, 801, 808. — ensk-
ir 97. — þýzkir 80.

kauprein 748.

kaupsamningr 203.

kaupskapr 120, 167, 221, 289,
349, 390, 488, 510—511, 599,
701, 753.

kaupskip 719.

kaupstaðir 180, 584.

kauptið 268.

kaupvottr 13, 300.

Keflabakki á Skaga nyrðra 343.

Keflavík í Barðastrandarsýslu
517.

Keflavík undir Jökli 337.

Keflavík í Súgandafirði 359.

keisari 536.

kelda 337, 338, 757.

Kelda í Mjóafirði 288.

Keldudalur í Dýrafirði 483.

Keldugnúpr á Siðu 5.

Kelduskógar í Berufirði 10, 11.

Kenek Þorsteinsson prestur syðra
og prófastr milli (Voga)stapa
og Hvítskeggshvams (1513)
475—476.

Keneksson: Gottskalk.

kennendr (löglegir) 72.

- kennidómr 321, 438.
 kennilyður 443.
 kennimenn 162, 219—220, 301—302, 339, 374—375, 408, 432, 438, 447, 463, 484, 499, 533—534, 537, 605, 607—608, 618—622, 625, 650, 733—734, 765, 768. — kennimannadómr 370. — kennimannaskyld 319. Sbr. klerkr, prestr.
 kensla 369, 727.
 Kepsá í Eyjafirði 215, 216.
 ker, ker í jörðu 491, 493, 531, 795, 796, 797, 798, 804. Sbr. jarðker. — kerald, keraldskrifl (xiv, xix, xx, xxx skjólna kerald) 265,² 266, 491, 495, 531, 532,⁴ 769, 795, 796,² 797, 804, 809. Sjá uppgjörðarkerald.
 ker (veiðihylr í á) 397. — kerstaða 397.
 Kerlingarhólmr í Berufirði 10.
 Kerlingarsker í Berufirði 10.
 kertastika 5, 10, 837.
 Kesvogr á Ströndum 662—663.
 Ketilhólmr í Berufirði 10.
 ketill, katlar, ketilkorn, ketilhróf (háls þriðja fjórðunga, fjögurra fjórðunga, sex, sjö, átta fjórðunga, tunnu ketill, sex skjólma ketill) 71,² 264 (opt), 265 (opt), 379, 490, 492, 493, 511, 532, 604, 659, 748, 752, 769, 770, 795, 796, 797, 803, 809.
 Ketill Arnason í Eyjafirði (1508) 240.
 Ketill Bjarnarson „bóndi“ í Hornafirði (1514) 490.
 Ketill Guðmundsson prestr vestra (dáinn 1518 eða fyrri) 677.
 Ketill Halfdanarson nyrðra (1508) 235.
 Ketill Jónsson, Ketilssonar, frá Hvanneyri (1507—1516; er að visu á lífi 1514) 152, 332, 410, 514, 587.
 Ketill Jónsson prestr nyrðra (1517—1518) 620, 661.
 Ketill Jónsson í Rangárþingi (1521) 796, 801, 804, 806.
 Ketill Snorrason syðra (1507) 146.
 Ketill Teitsson í Húnavatnsþingi (d. fyrir 1510) 317.
 Ketill Þorsteinsson í Dýrafirði (1508—1521) 208—209, 415, 598, 641, 834.
 Ketill á Stökkum á Rauðasandi (1509) 267.
 Ketilsson: Einar, Hallr, Jón, Magnús, Páll, Sigurðr, Stephán, Þórðr, Þorsteinn.
 Ketilstaðir á Völlum 210, 364, 553, 681—682, 704.
 ketteri (kietteri) 710.
 Key van Ahlefeld hirðstjóri (1501—1505) 430—431.
 keyrishögg 670.
 Kiðagil í Skagafirði 757.
 Kiðahólmr í Berufirði 10.
 Kiðmúlaás á Mýrum 397.
 kill 61.
 Kinkel, Íslandsfari (1502) 80.
 Kinn (Köldukinn) í Þingeyjarþingi 654—655, 721.
 kiriall, kirialsbók, kirialskver 79, 262, 770, 771.
 kirkja (alment), heilög kirkja (og ákveðnir kirkjustaðir) 3—5, 7—10, 12—13, 22, 23, 33, 35, 45—46, 50, 52—53, 61,

63—64, 70—71, 73—75, 79, 82—
85, 86—87, 89—90, 92, 94, 112,
114—115, 117—118, 121, 126—
127, 133, 134, 135, 136, 138, 139
—142, 145, 153, 156—158, 160,
162, 163, 164, 179, 183—185,
198, 206, 211, 214, 215, 216, 218,
219, 222, 223, 227, 229, 231,
249, 251, 254, 257, 258, 259, 260,
261, 262, 271, 273, 275, 276, 277,
278, 279, 281, 282, 285, 286,
287, 289, 290, 292, 294, 299,
301, 302, 304, 315, 319, 320, 321,
326, 328, 331, 337, 342, 343, 346
351, 258, 360, 361, 362, 363,
372, 373, 374, 377, 378, 379,
380, 385—387, 390—391, 393,
396—398, 403, 408—411, 415
—4 7, 419—420, 426, 428
430, 432, 433—438, 440, 442
—443, 446—447, 449, 452—
454, 459—460, 462, 463, 467
—468, 476, 481, 482—484,
485, 486—494, 499, 507, 508,
516—517, 521—522, 525, 531
—532, 537, 538, 540, 542,
545, 550, 553, 563, 569—
570, 573—574, 576, 577, 578,
581—583, 586, 590, 592, 595
—596, 597, 603, 607—608,
610, 613, 616, 617, 618—620,
621, 623, 624, 627, 628, 630,
633—636, 649—650, 655—
657, 659—662, 664—667, 671,
773, 674—675, 679—680, 682,
685, 688—692, 704, 713, 720
—722, 724—725, 729—732,
737, 742—745, 748, 755, 765,
766, 768—771, 776, 783—
786, 789, 790, 791, 797—798,
805, 809—810, 812, 828—
830, 832, 834—835, 837. —

kirkjubrot 664—666. — kirkju-
dagr 157, 287, 327, 358, 403.
— kirkjunnar dómari 434,
441. — kirknaeign (fé, góz,
peningar) 115, 117—118, 127,
140, 183, 184, 319, 320, 346,
373, 374, 379, 391, 398, 434,
436, 441, 447, 476, 508, 539,
689, 690, 731, 754—755, 766,
786, 796—798, 804—805, 809.
— kirkjufrelsi 434, 441. —
kirkjuganga 272, 664. —
kirkjugarðr 157, 217, 297,
327, 371, 372, 399, 403, 428,
455, 506—508, 607—608, 654,
827—829. — kirkjugarðssaurg-
un 372, 428, 508, 611, 612.
— kirkjuherra 302. — kirkju-
hluti (i jörðu) 253. — kirkju-
innanga 684. — kirkjujörð
210, 798, 805. — kirkju-
kúgildi 289, 798, 805. —
kirkjukýr 798. — kirkj-
unnar lög, lögmál, kirkju-
lög, sjá lög. — kirkjunnar
mál(efni) 301, 785. Sbr.
mál. — kirkjunnar náðir
298. — kirkjuprestr 133, 141,
254, 285, 518, 545, 733—
734, 767. — kirkjunnar réttir,
kirkjuréttir 434, 441, 508, 624.
— kirkjurupl 664. — kirkju-
sakfelli 785. — kirkjuskjöl
286. — kirkjuskráð 286. —
kirkjusókn 59, 61—62, 64—
65, 72—73, 94, 104, 106, 112,
115, 118, 120—121, 140, 144,
151, 158, 160, 165—166, 177,
192, 195, 197, 199, 200, 201,
202, 205, 207, 208, 209, 210,
215, 221, 222, 227, 228, 229,

240, 241, 251, 253, 254, 276, 280, 285, 301, 303, 315, 328, 341, 346, 348, 354, 355, 364, 365, 367, 369, 376, 377, 378, 399—400, 411, 413—415, 418, 420, 425—426, 455, 458, 460, 465, 475, 480, 483, 488, 491, 495, 502, 513—515, 517, 519, 533, 535, 542, 554, 561, 564, 575, 579, 584—585, 588, 596, 598, 602—603, 608, 627, 629, 640—641, 647, 655, 658—659, 663, 673, 677, 686, 798, 701, 720—722, 747—748, 755, 772, 776, 815, 823, 824°—826. — Sjá mortualia (mortuaria). — kirkjusök 662. — kirkjutíund 374, 391, 454, 649. — kirkjutíundarhald 290. — kirkjuumboð 185. — kirkjunnar vald 297, 330, 440, 442, 449, 451, 499, 508, 541, 552, 785. — kirkjuvanrækt 661—662. — kirkjuvígsla 358, 570.

kirkja, sjá alkirkja, bóndakirkja, bænhús, dómkirkja, hálfkirkja, höfuðdómkirkja, kapella, sóknarkirkja.

kirkja (hús), kirkjusmíði (Sbr. og sjá bygging) 297, 326, 801, — kirkjudyr 276. — kirkjufyrnd 14. — kirkjuhrörnan 184. — kirkjuhúð 835. — kór 595, 733, 897. — sönghús 476. — — kirkjustöpull (á Hólum) 209, 721. — kirkjuveggr 156, 674. — píll 595. — Annæ stúka á Hólum (1520), sjá Anna. — Skráðhús í Skálholti (1507) 141. Sjá gólf.

kirkja, búnaðr og áhöld, ornamenta, skróði 13—14; 71, 126—127, 157, 183—184. — Sjá altari, Andréslikneski, antependium, bakstrjárn, bílæti, bjalla, borðar, brik, corporalia, dalmatica, Dionysius (með alabastrum), dúkr, eldberi, fontsklæði, fontsumbúningr, glergluggr, glóðarker, háaltari, helgir dómar, hókull, járnstika, kaleikr, kaleikshús, kantarakápa, kápa, Katrínarskript, kertastika, klukka, kola, koparhjálmr, koparkross, koparstika, kór bjalla, kross, kúpa (með tré), lectari, lectaradúkr, lindúkr (hringofinn), Mariu altari, Mariulíkneski, Mariu líkneski Magdalænæ, Mariuskript, merki, messuklæði, metaskálar, Michaelslíkneski, mosurker, mundlaug, Nikulás líkneski, Ólafslíkneski, paxspjald, Péturs líkneski, randadúkr, rós, sacramentum munnlaug, serkr (með höfuðlíni), setustóll, silfrkaleikr, silfrkross, silkihökull, skál (með silfrbeit), skrin (með helgum dómum), skróðakista, skurn, smákross, spira, stokkr, tabulum, textaspjald, texti, tjöld, trékross, ulldúkr, upphaldsstika, vatnaskall, vatnsketill, vatnsskál, Þorlákslíkneski.

kirkja, bækr kirkju (sbr. bók). Sjá: cananum bók, capitularius, collectur, Davíðspaltari, de sanctis bók, graduale, guð-

- spjallabók, handbók, historie-
bók, hymnarius, kiriall, kirkju-
grallari, kirkjustóll, kommons-
pistlar, lesbók, messubók, mis-
sale, moralia, Ólafssaga, oracio-
bók, orðubók, óttusöngvabók,
pistlar, processionale (proces-
sionall), psaltari, ræðingar,
tiðabók, ymnarius.
- Kirkjuból í Langadal 263, 264,
265, 279—280, 291, 507, 589.
- Kirkjuból á Rosmhvalanesi 415,
776—777.
- Kirkjuból í Selárdal 608.
- Kirkjuból í Skutilsfirði 198—
199, 200—201, 425—426, 722
—723. — Kirkjubólsskógr 200.
- Kirkjuból á Ströndum 412—413.
- Kirkjuból í Valþjófsdal 136,
338—340, 360, 772, 776.
- Kirkjubær á Síðu, klaustr 4—6.
- Kirkjubær í Tungu 120, 121.
- Kirkjubær í Vestmannaeyjum
180.
- kirkjugrallari 452.
- Kirkjuhöfu (í Höfnum suðr)
559—561, 798, 805.
- Kirkju-Njarðvík (Innri-Njarðvík)
í Njarðvíkum 563—564.
- kirkjustóll (bók) 216, 337.
- Kirkjuvogr í Höfnum 558—561,
564, 584.
- kistill prýzkr 266.
- kistur, kistutetr 10, 221, 266,
276, 420, 492, 493, 632, 658,
769, 795, 796, 797, 801, 802,
804.
- kiæmeistari 251.
- Kjalarmýri á Skagaströnd 751.
- Kjalarnes í Kjalarnessþingi 150,
151, 230, 231, 322, 560, 561,
562, 631, 706. — Kjalarness-
þing 670.
- kjaptr 477.
- Kjaransvík á Ströndum 288.
- Kjarkalækr á Mýrum 397.
- Kjartan Jónsson nyrðra eða
vestra (1512) 404.
- Kjós(in) í Kjalarnessþingi 207,
284, 299, 410, 514.
- Kjós á Ströndum 662—663.
- Kjósvík í Borgarfirði austr 7.
- kjörgripir 137, 817—818.
- kjörsbréf 758—759, 813—814.
- kjötkista 265.
- kláfr 265.
- klagan 151, 218, 322, 335, 427,
431, 573, 772, 776, 782.
- klappbrýni 265.
- Klaufabrekka í Svarfaðardal 729.
- Klaus (Klavus) Guttormsson
vestra (1508) 238.
- Klaus (Klavvs) Jarmar (1521)
808.
- Klaus (Klaus) sveinn Vigfús-
ar hirðstjóra Erlendssonar
(1521) 800, 808.
- Klaus (Klaus) Vorm (1521) 800.
- klaustr 4—6, 11, 42, 53—57,
59, 116, 119—120, 130—131,
140, 142, 148, 158—159, 210,
211, 216, 220—222, 259—
260, 275—276, 303, 310, 313,
342—343, 375, 401—403, 407
—408, 412—413, 415—416,
419—420, 447, 456—457, 462,
465—466, 481—482, 515, 532,
549—550, 571—572, 578, 584,
586—587, 596—597, 631—
632, 657—658, 673, 681—
684, 686—687, 707, 782, 747
—748, 750, 777—778, 791,

- 819—820. — klaustrbaðstofa (á Reynistað 1510) 313. Sbr. ábótastofa (ábóti). — klaustr bréf 401. — klaustrjörð 131. — klaustrpeningar 142. — klaustramaðr 574, 633. — klaustraskjalabók 549.
- Kleif í Reykhólasveit 117.
- Kleifar í Seyðisfirði vestra 265, 287, 339.
- Klemensmessa 70, 79.
- Klemensson: Ásmundr, Jón, Páll.
- Klemens Jónsson á Indriðastöðum (um 1530) 705.
- Kleppstía í Norðrárdal 257.
- klerkar 2, 17, 30, 38, 42, 48, 53, 82, 163, 219, 222, 251, 258, 282, 287, 304, 329, 390, 391, 407, 433, 440, 456, 462, 506, 549, 572, 574, 577, 586, 590, 592, 604, 607, 611—612, 615, 619—621, 629, 633—634, 660, 664, 678, 682, 689, 691, 723, 733, 737, 758, 767, 783, 785, 789—790, 829—830. — klerkabréf 611. — klerkdómr 31, 429, 536, 590. — klerkavald 664. Sbr. kennidómr, kennilyður, kennimenn, prestr.
- klettr 60, 343.
- Klettr í Kollafirði 589.
- Klifshagi í Öxarfirði 92.
- klippingr 221, 276. Sbr. skinn.
- klofasteinar (Klofasteinar?) 751.
- Klofi á Landi 45, 46, 263.
- klórrur (líklega greiður) 802.
- Klukkuland í Dýrafirði 9. — Klukkulandshjalli 9.
- klukkur 4, 5, 10, 286, 493, 519, 675, 770, 771, 837. Sbr. kólfr.
- klyfberi 266, 795—797, 803—804.
- Klyppstaðr í Loðmundarfirði 120, 364.
- Klypt á Snæfjallaströnd 596.
- klyppur 266.
- klæði (vefnaðr) 5, 59, 68, 395, 482, 496, 497, 510, 511, 596, 604, 631, 777, 778, 799, 801, 802. — enskt klæði 510, 778, 780. — tvígilt klæði 510. — Sbr. lérept, strigi, vaðmál, varningsklæði, þriðjungaklæði.
- klæði (pannus) 68, 802.
- klæðnaðr, klæðaburðr 132, 405, 573, 779. — klæði og skæði 629. Sjá: fallrokk, garney (með klæði, skinn), hempu-efni, hosa, hösnaðklæði, húfa, kápuhringr, konuhúfa, lindi, skinnhúfa, skinnklæði, skinnstakkr, skór, skyrti, stakkr, stakksnappar, stígvél, svartaskór, treyja, voshempa, vöruhempa. Sbr. kross, kúriel, skráddari.
- Klængsson: Jón, Ólafur
- Klömbur undir Eyjafjöllum 798, 805.
- knífr 297, 514. Sbr. hnífr.
- Knútr(r) Persson prestr og kanóki í Þrándheimi (1521) 771.
- Knútr (Knud) skráddari, ráðsmaðr í Þrándheimi (1518) 648.
- Knörr í Breiðavík 419.
- Kock: Ámundi, Henning.
- Koðran Jónsson prestr á Reykhólum (1506—1515) 127, 410, 547.

- Koðrannson: Hallgrímur, Jón,
Kollagrímur, Ólafur, Sigurður.
kofur (= coffre, „koffort“) 801.
kofur: skeyti kofflaust 795.
kogur (= köchen, kogger, cuc-
har, örvamælir) 801.
Kokavatn, sjá Kópavatn.
kol, kolgerð 288, 419, 420. —
kaldakol 468, 469.
kóla 4.
Kolbeinn Andrésson lögrétu-
maður í Árnessþingi (1508—
1521) 224, 571, 668, 697, 816,
817.
Kolbeinn Haldórsson í Þingey-
jarþingi (1511) 347—348.
Kolbeinn Indriðason nyrðra
(1508) 245.
Kolbeinn Ófeigsson umboðsmaður
Þorvarðs Erlendssonar (1508
—1509) 207, 289, 299.
Kolbeinn Þorgilsson á Borg á
Mýrum og Hvanneyri (1417
—1436) 410.
Kolbeinsdóttir: Halla.
Kolbeinsson: Jón, Vermundur,
Þorleifur.
Kolbeinsstaðir í Hnappadal 387,
420, 480. — Kolbeinsstaða-
hreppur 275, 276, 387, 419.
Kolbeinsstaðir á Rosmhvalanesi
415—416.
kólfr (í klukku) 10.
Kolfreyjustaðir í Fáskrúðsfirði
724—725, 746.
Kolgrafarhóll í Grimsnesi 571.
Kolgrafir í Eyrarsveit 587—588.
Kolkumýrar í Húnavatnsþingi
738.
Kollafjarðarheiði milli Ísafjarð-
ar og Kollafjarðar 589.
Kollafjarðarnes í Strandasýslu
388—389.
Kollafjörður í Barðastrandarsýslu
589.
Kollafjörður í Strandasýslu 193,
358, 361, 399, 825.
Kollason: Jón.
Kollgrímur Koðrannson prestur
á Valþjófsstað og í Vallanesi
og síðar ábóti í Þykkvabæ
(1516—1517) 586, 628.
Kolli Þorsteinsson nyrðra (í
falsbréfi 1464) 60.
Kollsvík í Barðastrandarsýslu
267, 268.
Kollugróf í Hörðadal 16.
kommónspistill 887.
kompan 789.
kona 13—14, 19, 71, 83—84,
89, 94, 103—104, 113, 115, 129—
130, 136, 146, 164, 189, 207,
233, 236, 249, 256, 271, 279,
294, 297, 301, 303, 309, 311,
314, 324, 338, 339, 343—344,
351, 365—367, 380, 383, 402,
431, 436, 448, 458, 472, 499,
500, 501, 510, 511, 517, 534,
535, 580, 585, 590, 623, 625,
626, 628, 652, 662, 673, 676,
704, 724, 737, 793, 816, 826,
834. — konuhúfa 802. — kvenna-
eign 189. — kvennagipting 188,
Sbr. kvinna.
Kongustaðir í Svarfaðardal 729.
Konráðsson: Gísli.
konungur 1—3, 43—44, 65—67,
76—79, 97, 102—104, 106—108,
112, 128—129, 132, 140—141,
146—147, 149—150, 153—154,
169, 171—175, 177—178, 180,
185—191, 203—204, 226, 234—
235, 243—244, 248, 255, 261,
270, 278—279, 288, 294, 296—

298, 811, 312, 317—319, 324, 330, 334—336, 347, 354—358, 389—390, 395, 405—407, 417, 421—422, 424—426, 432—441, 443, 445—452, 460—461, 463—464, 468—469, 471—474, 485, 496, 498—501, 503—505, 509—512, 519—526, 528—529, 530, 533—538, 540—541, 547—548, 550—552, 555—557, 559—560, 561, 564—565, 567—569, 572—574, 576—577, 588—589, 591—592, 598—599, 605—606, 609—610, 612—614, 617, 625, 630, 633—635, 641—646, 650, 653, 662, 668—672, 687, 693—696, 701—702, 705—706, 710, 712, 715—717, 738—739, 742, 743, 750—752, 754, 764, 778—783, 788—790, 793, 801, 807, 811—812, 814, 818—819, 823, 830—834, 836. — konungsboð 818, 497, 500, 522, 524. — konungsbréf 77, 172, 174, 223, 224, 225, 243—244, 255, 292, 311—312, 319—320, 452, 497—501, 521, 522—524, 528, 529—530, 534, 535, 599, 606, 610, 696, 706, 708, 749—750, 763, 814, 822—823. — konungdómr 132, 153, 184, 233, 243, 274, 348, 406, 423, 424, 436, 449, 472, 499, 535, 552, 556, 567, 568, 569, 635, 669, 832. — konungserindi 77, 789—790. — kóngsins fólk 298, 442. — konungs fundr 529; 789, 790, 818. — konungsgarðr 551, 782. — kongs geymsla 235. — konungs hylli 788. — konungsjarðir 153, 216, 832. — konungs láa, sjá láa. — konungs náð 563, 568, 577, 668, 696. — konungs partr 337. — kongleg renta 261. — konungs réttir 436. — konungs réttarbót

525. — konungsríki 446, 710, 779. — konungssékt 75. — konungsskipan 444, 498, 530. — konungs sýsla og umboð, sjá sýsla og umboð. — konungs umboðsmaðr, sjá umboðsmaðr. — konungs vald 433, 445, 451, 460, 501, 503. — konunglegr vilji 318. — konungsþegnar 78, 298, 448. koparbeit 266. — koparfesti 817. — koparhjálmr 127, 595, 770, 771. — koparkanna 795, 803. — koparkross 770, 771. — koparstika 127, 595, 837. kopiur, kopiubækr, kopiukver 84, 94, 96, 98, 129, 139, 240, 286, 288, 815, 401, 402, 425, 452—453, 463, 467, 475, 483, 502, 533, 554, 558, 607, 609, 659, 664, 697, 704, 705, 707, 708, 720, 749, 827. — kopiukver Vatnsfjarðarkirkju 162, 765. Kópstaðir í Steingrímsfirði 746. — Kópstaðagil 468, 745—746. Kópsvatn (Koksvatn) í Hrunamannahrepp 129—130. kór (í kirkju) 342, 399, 595, 733, 837. — kórbjalla 675. korðahnifar 801, 802, 810. korn 446, 672, 673, 779. Kornamúlagil í Hörðadal 15. kórsbræðr 434, 440, 713. kórsprestr 733. Kortsson: Þorleifr. kosning 41, 693, 707, 743. kostnaðr 78, 80, 124, 276, 420, 481, 482, 606, 752, 791. kostr, fæði 137, 171, 178, 221, 276, 448, 631, 688, 752,

808, 809, 834. — kosthald 171, 420. Sjá og sbr. árskost, egg, fiskr, matfiskr, flesk, grjónatunna, hunangs-áttungr, hvíta (hvítr matr), kjötkista, korn, málsmjólk, melsmjöl, mjöl, nyt (kýr), ost-vægr matr, salt, sauðir upp-skornir, skreið, skyr, slátr, smjör, söl, verkost. Sbr. enn-fremr drykk, matr.

kot 209, 210, 268, 727, 728, 732.

Kothraun í Helgafellssveit 160.

Kotlaugar í Hrunamannahrepp 130.

Kotvogr í Höfnum 558.

Krabbe: Johannes, Jón Stephánsson.

krafa 239, 291, 296.

kragi 810.

Kráksson: Jón.

Kran: Robert.

krankleiki 152, 835.

krár 71.

Krieger, Lauritz Angel, stipt-
amtmaðr (d. 1838), handrita-
safn hans 140—141, 203, 269,
474, 533, 562, 566, 576, 633,
652, 700, 712.

Kringleymýri í Botnsdal í Skut-
ilsfirði 199, 201.

Kristfó 727, 732.

kristið fólk, kristnar sálir 327,
538, 636, 732—739.

Kristín Björnsdóttir í Vatnsfirði
(Vatnsfjarðar-Kristín; d. 1458)
92—93, 196, 287, 310, 313,
413.

Kristín Eiríksdóttir, Ólafssonar,
á Eiðum (um 1700) 121.

Kristín Gottshalksdóttir; bisk-
ups Nikulássonar (1509—1520;
d. 1578) 143, 230—232, 281
—282, 304—305, 543, 725—
726.

Kristín Grímsdóttir kona Ás-
mundar Sturlusonar (1512)
383—384.

Kristín Guðnadóttir, Oddssonar
lepps (d. 1496 eða fyrr) 338,
340.¹⁾

Kristín Jónsdóttir, Þorláksson-
ar og Solveigar Björnsdóttur
(1511) 360—361.

Kristín Jónsdóttir í Skaptafells-
þingi (d. fyrir 1499) 744.

Kristín Jörundardóttir, kona
Rúnólfs Jónssonar (1513) 458.

Kristín Magnúsdóttir, Þormóds-
sonar (1512) 367.

Kristín Sumarliðadóttir, kona
Jóns dans Björnssonar á Eyri
í Arnarfirði (1508—1512; d.
1517) 198, 217—218, 262—
263, 300, 365—366, 431, 641,
643.

Kristín Vigfúsdóttir, hirðstjóra
Erlendssonar (1521) 809, 810.

Kristín Þórarinsdóttir, móðir
Sigmundar prests Þórarins-
sonar (1520) 744.

1) Í registri við VII. bindi segir,
að Kristín væri enn á lífi 1506 og
er það bygt á rekadóminum ¹²/₃
1505—¹⁴/₄ 1506 (VII, 698). En af
Ögursskrá Björns Guðnasonar (í
þessu bindi bls. 338) er að ráða,
að hún sé dæin á undan Páli syni
sínnum (1496). Mun það vissara,
því að orð dómsins eru ekki tví-
mælalaus,

- Kristín Þorsteinsdóttir á Ökrum (Akra-Kristín; d. 1490) 63—64, 107.
- kristindómr 391, 445, 591.
- kristinréttir, kristindómsréttir 113, 185, 198, 270—271, 302, 374, 391—392, 398, 435, 443—445, 447, 504, 506, 538, 574, 636, 649, 680, 732, 784.
- Kristján Dana og Norðmanna-konungr I. (d. 1481) 65, 67, 643, 696, 750, 764, 783, 814.
- Kristján Dana og Norðmanna-konungr II. (d. 1559) 169, 171—175, 177—178, 203—204, 226, 243—244, 255, 261, 273, 296, 311, 335—336, 355—357, 389, 405, 421, 432, 434—435, 438, 443, 449, 463, 472—474, 496—497, 502—505, 520—521, 529, 536, 550, 564—565, 567—568, 599—600, 605—606, 609, 612, 614, 617, 646, 650, 693, 701, 710, 717, 739, 743, 778, 780, 811—812, 814, 830—831, 836.
- Kristján Pétursson meistari og prófastr við Postulakirkjuna í Björgvin (1518—1521) 653, 782.
- Kristján skrifari (d. 1551) 706, 708.
- Kristján Torbersson (Þorbergs-son) ráðsmaðr í Björgvin (1518) 653.
- Kristjánsson: Steinn.
- Kristnes í Eyjafirði 728.
- kristni (heilög) 432, 437, 481—482.
- Kristopher konungr af Bayern (1440—1448) 43, 44.
- Kristophorus (Kristiforus) Andrésson (1521) 799, 808.
- Krok: Gunnar.
- Krókar í Fnjóskadal 263.
- krókar (= barkrókar, torfkrókar) 795, 797, 803.
- Krókar í Norðrárdal 257.
- Króksfjörðr inn úr Gilsfirði 494.
- krókstofa (1521) 778.
- Kroppr í Eyjafirði 728.
- Kroppr í Reykholtssdal 708.
- Kroppstaðir í Önnundarfirði 359—360.
- kross (í kirkju) 4, 5, 10, 837, — írskr kross 837. — smeltr, glersmeltr kross 5, 675, 770, 771. — kross með undirstöðum 675. — trékkross 770, 771.
- kross (til að bera á sér) 800—801, 816, 817. — kross með festi (forgylt) 585, 793.
- kross (til áheita) á Þorgerðarstöðum í Fljótssdal (1507) 179.
- Kross á Barðaströnd 677.
- Kross í Mjóafirði austr 402.
- Krossanes í Kræklingahlöð (hvorttveggja) 58—59, 62—63, 83, 728.
- Krossárdalur í Strandasýslu 278.
- Krossgarðr í Tungusveit í Skagafirði 757.
- Krosshóll í Tungusveit 757.
- Krossholt í Hnappadalssýslu 364—365, 420, 480.
- krossmessa (hvorttveggja) 93—96, 143, 233, 239, 306, 308, 309, 328, 329, 344, 347, 355, 375, 376, 447, 457, 478, 549, 612, 672, 682, 685, 686, 733, 749, 787, 824, 826.
- Krossnes á Ströndum 351—552.
- Krossoddi í Tungusveit 755, 757.

Kruko: Hans.

Krukstaðir í Eyjafirði 728.

Krummedick: Henrik.

krúna, krúnan (= kóngdómurinn, konungur), 66, 172—175, 274, 421, 432—433, 437—439, 442, 446, 450—451, 498—499, 502, 568, 600, 710—711, 739, 742, 812, 814, 823, 831. — krunens, Noregs krúnu land Ísland 170, 646.

krúna frönsk (peningur) 799.

kryðabyss 265.

Kræklingahlíð í Eyjafirði 58, 59, 62, 83, 165, 216, 487, 488.

Krastaðir í Svartárdal 728, 731.

kúgildi, kvígildi, kvíldi, kvíldi

5, 13—14, 16, 83, 87, 110, 155

—156, 160, 165, 179, 207—210,

212—213, 221, 223, 230—232,

239, 249, 253—254, 262, 264—

265, 267—269, 280—282, 289,

300, 304, 311, 322, 326, 328,

339, 346, 348—349, 352—353,

366—367, 378, 384, 420, 425,

465, 468, 470, 482, 494, 555,

572, 575, 585, 588, 596, 602—

604, 618, 621—622, 626, 631,

689, 645, 657—659, 662—663,

674, 676, 681, 686, 727—732,

748, 768, 794, 796, 798, 803,

806, 823—824, 829—830, 836.

— kúgildi búlæg 379. — kúgilda-

hald 82—83, 620. — kúgilda-

klagan 829. — kúgildamál 829.

Kúla (Auðkúla) í Arnarfirði 642.

Kúla í Svinadal, sjá Auðkúla.

kunnátta 516, 644.

kunnskapr 581.

kúpa (með tré) 70, 265.

kuriel (í talnabandi) 226.

Kyrner, sjá Hans Ryianer.

Kvenhóll & Skagaströnd 751.

Kvennabrekka í Náhlíð 166—

167, 424—425.

Kvennavoll & Skarðsströnd

474—475, 496, 520.

kvern 769.

Kvjar í „Norðrárdal“ 110, 730.

kvigur 70, 264, 265, 795, 796,

797, 804, 805, 809. — kviga

mylk 794, 797, 798, 808.

kvikfé 5, 7, 264.

kvinna (sbr. kona) 67, 100, 110,

122, 123, 128, 137, 189, 198,

217, 266, 280, 349, 352, 382,

470, 522, 538, 542, 548, 564,

593, 617, 627, 629, 636, 643,

656, 663, 673, 776, 793, 826,

835.

kvísl (árkvísl) 350.

kvísl (ættkvísl) 96.

kvísl 795, 796, 803, 804.

kvíttan, kvíttancia, kvíttanar-

bréf 83, 85, 88, 111, 114,

116, 129, 193, 206, 212—214,

236, 241, 252, 260—261, 281,

293, 296, 311, 312, 323, 328,

351, 362, 378, 379, 402, 413,

431, 458, 519, 522, 525, 529,

553, 579—580, 595, 597, 601,

606, 610, 612, 619, 620, 638,

660, 674, 680, 685, 687, 722,

741, 752, 785, 808.

Kvittenberg: Helming.

kvonarmundr 165.

kvonfang 113.

kvotra 795, 803.

kyndilnessa 544, 556, 773.

kýr (gild, gömul, afgömul, horn-

brotin) 3, 5, 6, 7, 10, 13, 16,

70, 179, 254, 258, 264—265,

286, 300, 304, 311, 328, 333,

378—380, 406, 455, 465, 491—

493, 531—532, 687, 690, 710,

- 768—770, 794, 795, 796, 767, 798, 800, 803, 804, 805, 806, 809, 810. — kyrhúð (rötin) 796³, 804.
- kyrsetning 293.
- kæra 80, 82, 146, 198, 270, 404, 468, 547, 555, 576, 586, 623, 634, 691, 695, 697, 712.
- Köln (Colloniensis diocesis) 48—50.
- Lafranz Nikulásson í Rangárpíngi (1510—1521) 311, 798.
- Lafranz Vésteinsson (Vestani), danskr klerkr, er vildi verða biskup í Skálholti (1521) 789.
- Lafranzson: Michel (Nikels, Niels).
- Lafrendtz: Niels.
- lág 475, 520.
- Lágadalr á Langsdalsströnd 287
- Lágafell í Mosfellaveit 152.
- laicus 762.
- lamb 5, 91, 215—216, 258—259, 264—265, 287, 307, 308, 333, 457, 628, 768, 811. — lambadómr 456. — lambseidi, lambsfóðr 7, 278, 287, 396. Sbr. fóðr. — lambarekstr 258, 402, 628. — lambatollr 456—457. — lambaskinn 801.
- Lambanes í Tungusveit 755, 757.
- Lambavatn á Rauðasandi 267—268, 664, 695.
- Lambertus episcopus 404.
- Lambey í Fljótshlíð 466, 715, 792.
- Lambhagi í Dýrafirði 9.
- lán 84, 200, 347.
- Lanbertus, sjá Lambertus.
- land (= Ísland) 2—3, 65, 77—78, 112, 180, 224, 243, 270, 292, 295, 324, 356—357, 367, 395, 430, 432, 438, 473, 474, 551, 562, 563, 567, 599—600, 643, 646, 668, 696, 701, 738, 744, 812, 817, 818. — lands almúgi 441, 442, 445. — lands dóm-arar 450. — landsfjórðungur 234. — landslög 104, 198, 270, 429, 435—436, 451, 461, 538, 567, 606, 613, 698. — landsins lög og réttir 563, 568, 739. — óbrotin landsins lög 270. — landslaga bók 100, 188, 191, 353, 398, 418, 467, 471³, 529, 568, 573, 598, 614, 644, 670. — landsmenn 14, 16, 355, 356. — landráðamaðr 406, 568. — landráðasök 567—568. — landsins réttir, landsréttir 292, 294, 398, 432, 438, 451, 540. — lands-ting (= alþingi) 309. — lög-legr landsins vaui 292. — landsvist 212, 213, 214, 499, 529, 837. — landsvistarbréf 529, 609, 836.
- land (terra) 4—7, 10, 15, 101—102, 564. — til lands og sjávar 608.
- land (= fasteign, jörð, prædium): land og lausir aurar 188, 471. — landabrigði 450, 503. — landamerki, landamerkjabréf, landamerkjadóm-ar, landamerkjaskrár, landamerkjaaskjal 9—12, 15, 19, 52—53, 60—64, 71—72, 94, 96, 98, 129—130, 193, 195, 199, 337—338, 340, 349—350, 452—455, 459, 468, 474—475,

- 496, 520, 571, 595—596, 645, 651, 656—657, 682—683, 745, 756, 758. — landastefna 254, 362—363. — landbúar 362—363. — landsdrottinn 353, 467. — landeign 60, 94—95, 99—100, 130, 215, 258, 283, 408—409, 571, 757, 820. — landeigandi 64, 753. — landgjelde 831. — landgæði 120. — landgögn 14. — landsleg 454. — landnám 102, 150, 353—354, 436, 450. — landreki 343, 408. — landseti 248, 362, 555, 599, 756. — landskyld 87, 105, 116, 151, 153, 164, 171, 179, 180, 210, 254, 261, 267—268, 274, 291, 308, 353—354, 366, 419, 424—425, 436, 450, 645, 666, 727—732, 772, 776, 799, 805, 811, 836. — landsnyttjar 100.
- Land(ið) í Rangárfingi 45, 46.
- Landamerkjalekr á Skaga nyrðra 60.
- Landbjartr (Lambert) Andrés-son (1520) 779.
- Landbjartr Bárðarson umboðsmaðr Björns Guðnasonar fyrir norðan Bjarggnúp (1508—1514) 205, 279, 453, 484—485.
- Landbjartesson: Þorlákr.
- Landeyjar(nar) í Rangárfingi 146, 228, 805, 811.
- Landsbókasafn(ið) í Reykjavík 14, 19, 61, 65, 67, 74, 77—78, 108, 122, 131, 154, 160, 169, 175, 177, 187, 206, 223, 230, 239, 241, 242, 244, 249, 263, 262, 281, 282, 300, 338, 357, 362, 379, 380, 382, 469, 496, 503, 505, 509, 520, 532, 552, 555, 599, 609, 633, 660, 664, 695, 701—704, 711, 717, 742—743, 777, 787—790, 812, 819, 821—822, 831, 833, 835.
- Landsskjalasafn(ið) í Reykjavík 5, 9, 11, 64, 86, 95, 98—99, 127, 154, 165, 174, 190, 192, 209, 214, 220, 232, 251, 259, 262, 275, 316, 318, 325, 337, 348, 369, 373, 419, 436, 491, 507, 549, 577, 579, 590—591, 611, 689, 726—727, 766, 827, 829.
- Landsyfirdómr 11.
- Landvarnarnes í Andakíl 326.
- Langadalr í Húnavatnsþingi 11 —12, 106—107, 176, 310, 422, 424, 725—726, 784, 826, 828—829.
- Langadalr í Ísafjarðarsýslu 263, 265, 280. — Langadalströnd 287.
- Langadalr, skógarítak þangað frá Miklaholti 337.
- langafasta 90, 91, 136, 197, 287, 341, 419, 655, 721, 778.
- Langamýri (hvortveggja) í Húnavatnsþingi 731.^a
- Langanes í Arnarfirði 73, 127, 136, 187, 196, 205—206, 273—274, 296—297, 388, 417, 588—589, 641—642, 722, 751—752.
- Langaneshólmr í Berufirði 10.
- Langa-réttarbót (1450) 261, 643.
- Langholt í Flóa 362.
- lár 265, 492.
- largitor 34.
- Lárus Michael Sigmundsson

- Johnsen prestur í Holti í Ön-
undarfirði og í Skarðsþing-
um (d. 1859) 9.
- lås 71, 406, 511, 797. — kon-
ungslås 471, 568, 834.
- Lasse Moghnsson lögréttumaðr
í Drandheimi (1518) 648.
- last 204. Sbr. lest.
- látina 531.
- Látr á Breiðafirði, sjá Hvallátr.
- Látr á Ströndum 288.
- látún: látúnsbeit 795, 803. —
látúnsskálar 792, 803, 809.
- Laufás við Eyjafjörð 75, 160, 216,
305, 616, 619, 668—669, 690,
735, 755, 785: — Laufásdómr
75. — Laufásskarð 215, 216.
- Laugaból í Ísafirði 276, 588,
590.
- Laugadalr í Hörðadal 15.
- Laugaland í Eyjafirði 240.
- Laugar í Hvammsveit 155.
- Laugar í Hörðadal 15—16.
- laugardagr 66, 69, 84, 91, 141,
159, 165, 187, 398, 410, 425,
445, 466, 468, 483, 494, 502,
509, 536, 549, 556, 557, 564,
576, 583, 588, 601, 620, 622,
627, 672—673, 696, 708, 723,
732—733, 739, 742, 752, 759,
778, 784, 793, 813—814, 833.
- Laugardalr í Tálknafirði 608.
- Laugardalsá í Laugardal í Ög-
urssveit 288.
- Laugarnes með Sundum 559—
561, 798, 805.
- laun 671.
- laupar 795, 797, 803.
- Laurencius af Medici (1429) 30.
- Laurencius píslarvottur, Lau-
ranciusmessa 73, 858, 464,
- 479, 515, 594, 708, 715, 741,
742.
- lausafé, lausagóz, lausapeningar,
lausir aurar 14—15, 71, 105,
111, 115, 120, 181, 183, 187,
188, 189, 207, 208, 236, 237,
279, 295, 296, 299, 303, 305,
339, 375, 379, 381, 415, 427,
465, 474, 522, 523, 524, 525,
539, 543, 582, 583, 585, 588,
596, 747, 748.
- lausamenn 234, 451, 501, 510—
511.
- lausn (á jörðu) 373, 374, 602.
- lausn, lausn og frelsi, lausn og
leiðrétta, lausn og skript 112,
134, 145, 165, 184, 185, 272,
386, 428, 584, 607, 617, 619,
620, 624, 636, 662, 684, 737.
- lausnari 431.
- lax 680. — laxveiði 288, 397.
- Laxá í Borgarfirði austr 7^a.
- Laxá í Dölum 72.
- Laxá í Hreppum 679—680.
- Laxá í Leirársveit 416.
- Laxá í Lóni 61.
- Laxárbakki í Miklaholtshrepp
220—221, 338.
- Laxárdalr í Dalasýslu 71—73,
79, 106, 310, 455, 486—487,
491—492, 604.
- Laxárdalr í Hrútafirði 72.
- Laxárdalr í Húnavatnsþingi 602.
- Laxárdalr í Skagafjarðarsýslu
63—64.
- Laxárdalr í Þingeyjarþingi 95,
96, 99, 101, 804, 327.
- Laxárnes í Kjós 146.
- Laxfoss í Laxá í Leirársveit 416.
- lectari 10, 770, 771. — lectara-
dúkr 5.

- Leg: Robert.
 legáti, legatus, legátabréf 160,
 161, 162, 273, 435, 436, 449,
 478, 489, 500, 565, 647, 764
 —765, 814.
 legkaup 157, 447.
 legorð, legorðsáburðr 503—504,
 629—630.
 legstaðr 433, 441.
 Leiðarhólmr í Dölum 167, 390,
 425—427, 429—451, 533, 685.
 Leiðarhólmsdómr (1515) 430.
 —Leiðarhólmskrá (-samþykkt;
 1513) 390, 425, 429—451,
 502, 533, 840.
 leiðarlengd 342.
 leiðarþing 510.
 leiðréttta 737.
 leiga 5, 16, 84, 91, 94, 164,
 215, 223, 239, 353—354, 396,
 418, 529, 555, 666, 676, 778,
 796, 829—830, 836. — leigu-
 leigur 223, 239, 830. — leigu-
 burðr 164. — leiglendingr
 308, 757. — leiguliði 466—
 467. — leigustaðr 205, 267,
 311, 798, 805. Sbr. lögleiga.
 leikmenn 8, 120, 127, 136, 159,
 166, 196, 247, 254, 257, 319,
 321, 328, 339, 345, 360, 362,
 377, 391—392, 411—413, 420
 —422, 429, 436, 446—447,
 449, 453, 487, 490, 494, 499,
 533—534, 544—547, 560, 563,
 586, 604, 611—613, 695—
 636, 649, 659, 678—679, 681,
 685—686, 691, 693, 713, 723,
 745, 754, 756, 766, 829—830.
 — leikmannabréf 611. — leik-
 mannadómr 434, 441. — leik-
 mannaeign 320. — leikmanna-
 vald, leikvald 42, 631. Sjá
 lærðir og leikir. Sbr. laicus.
 Leikskálaeyri í Ísafirði 288.
 Leira í Grunnavík 117—118.
 Leirá í Leirársveit 151, 416—
 417.
 Leirárgarðar í Leirársveit 150—
 151.
 Leirársveit í Borgarfirði 150,
 416.
 leirkrús 795, 803, 809.
 leirur (Leirur?) 820.
 lemstr, lemstrasár 75, 428, 462.
 lén 551. — lénabréf 551, 646.
 — lénsmenn 390, 444, 526,
 551, 667, 831.
 lengja (af húð) 797.
 Leo páfi hinn X. 478—479, 489.
 Leodegarius Vigfússon í Aust-
 fjörðum (1520) 747.
 Leonardus confessor 522.
 lepra (líkþrá) 22—23.
 lérept 374, 395, 482, 493, 497,
 510, 511, 596, 631, 778, 808. —
 stokkbreitt 511. — tvíbreitt
 395. — tvíleht engelskt 510.
 Sbr. skyrtalérept.
 lesbók 79.
 lest (skreiðar) 180, 203, 354,
 551, 638, 781, 798—801, 806
 —809, 817.
 Lestamannamelr í Skagafirði
 755—756.
 lestr (tíða) 733.
 lex (sbr. lög) 76.
 leyfi, leyfisbréf 97, 523, 627—
 628, 672, 710, 729—730.
 líf 670, 790, 819. — lífabréf
 609. — lífstíð 171, 631, 713.
 — líftjón 245.
 líkami: heill, krankr, sjúkr í

- líkama 198, 339, 515, 725. — líkamleg refsing 501. — líkamssýn 631.
- líkami guðs 157, 326, 330, 403, 448, 635—636. — helga líkamans dagr (= dýri dagr, festum corporis Christi) 818, 819.
- Líkhólmur í Blöndu 12.
- líkindi (vond) 344.
- líkn 732.
- líkneski 10, 378, 770, 771.
- límamissir 670.
- Límoges 35, 36.
- lína (færi) 71.
- líndi 801.
- líndúkr (hringofinn) 71, 264.
- líndind 441, 443.
- línlök 802.
- líttillæti 441, 613, 631.
- Lítlaland í Olfosi 230.
- Lítlaskarð í Stafholtstungum 459.
- Lítlapúfa í Miklaholtshrepp 338.
- Lítlíbas á Skaga 343, 407—408.
- Lítlidall í Svinadal 731.
- Lítlíhóls í Grafningi 709.
- ljáir 265, 795, 796, 803, 804, 810.
- Ljárskógar í Dölum 106.
- Ljóðhús 42, 43.
- ljós 157, 327, 403. — ljóstollr, sjá lýsitollr.
- Ljósavatn í Ljósavatnsskarði 528.
- Ljótárdalur í Steingrímsfirði 200.
- Ljótr Magnússon í Dölum (1519) 716.
- Ljótr Ormsson vestra (á lífi 1492) 586.
- Ljótsdóttir: Guðbjörg, Valgerðr.
- Ljótshólar í Húnavatnspingi 376—378, 731.
- Ljóttason: Arngrímur.
- Ljótunn Jónsdóttir, kona Orms Jónssonar (1517) 625—626.
- löß (land) 247, 353, 751—752.
- löß (vogar) 801, 802.
- Loðmundarfjörður í Norðrmúla-sýslu 120.
- lof og dýrð 732.
- lofan 211, 219, 245, 537—538, 633, 719—720, 742, 811—812. — lofunarbréf 632, 700.
- lófatak 433.
- lok (á íláti) 595, 796.
- Lón(ið) í Skaptafellspingi 60, 61.
- Loptr Eyjólfsson lögréttumaðr (1518—1521) 667, 711, 816, 817.
- Loptr Filippusson, Sigurðssonar, prestur í Gufudal og Selárdal (d. 1514) 73, 516, 570.
- Loptr Guðmundsson vestra, fylgjari Björns Guðnasonar (1515—1516) 137, 431, 573.
- Loptr Magnússon, Þormóðssonar, frá Múla í Ísafirði (1503—1514) 205, 227, 276—277, 341, 366, 368—369, 418—419, 513.
- Loptr Ormsson, Loftssonar, riddari (d. 1476) 107, 166—167, 229, 315, 502, 586, 603—604, 678.
- Loptr Pétursson prestur nyrðra (1517—1520) 630, 723, 735.
- Loptsdóttir: Ólof, Sophia.
- Loftason: Böðvar, Eiríkr, Guðmundr, Pétur, Stephán, Þorvarðr.

Lorck: Tomys.
 Lucas guðspjallamaðr 128, 250,
 475, 520, 673, 733, 752.
 Ludekini: Gerekinus.
 Luciumessa 733.
 Lndvig Harboe Sjálandsbiskup
 (d. 1783) 64.
 lúkning, luktning 41, 113, 502
 —503.
 Lundarbrekka í Bárðardal 488,
 721.
 Lundarreykjadalr í Borgarfirði
 67, 657—658, 709.
 Lundr í Lundarreykjadal 67, 658.
 Lundr í Svíþjóð 43, 672.
 Lundun í Englandi 744.
 Lüneborg 463.
 Lungerðishamar í Hrunamanna-
 hrepp 130.
 Lybek, Lybika í Þjóðverjalandi
 22, 80, 463, 474, 564.
 Lycki, Lyckia, sjá Lykki, Lykkia.
 lýðbiskup 42, 43, 435, 443, 446,
 500.
 lýðr (armr) 17, 710.
 Lýðr Magnússon Skarðspinga-
 prestr (d. 1746) 474.
 lygð 827.
 Lykki (Lycki) Smid skiphera
 (1521) 807.
 Lykki (Lyckia) Meigir kaup-
 maðr (1520) 752.
 Lynghólmr í Berufirði 10, 820.
 lýrittareiðr 386, 680.
 lýritti 756, 757.
 lýsi 512.
 lýsing (kirkju) 575.
 lýsing (tíl hjónabands) 157, 326,
 331, 403, 447, 784.
 lýsing (yfirlýsing) 483, 571, 595,
 630, 724.

lýsitollr, ljóstollr 4, 6—7, 13,
 970.
 Lýtingr Einarsson í Borgarfirði
 (1517) 607—608.
 Lækir & Mýrum 379.
 Lækjamót í Viðidal 123, 125.
 lækning 443.
 lækr 7, 9, 11, 20, 53, 60, 215,
 241, 350, 596, 755, 821. —
 lækjarós 12.
 Lækr á Barðaströnd, sjá Brjáns-
 lækr.
 Lækr í Dýrafirði 580.
 lærðir menn 138, 159, 165, 408,
 436, 447, 448, 451, 617, 724,
 726. — lærdómr 437, 451,
 481, 482, 688. — lærðir og
 leikir 33, 65, 74, 78, 140, 248,
 292, 318, 343, 356, 360, 372,
 388, 394, 398, 434, 440, 444,
 459, 503, 541, 563², 567, 574,
 591, 593, 606, 613, 615, 620,
 671, 772—773, 785.
 lærifaðir 516.
 lög 3, 13, 27, 43, 44, 59, 67—
 70, 72—74, 78, 88, 91, 97—
 98, 100—102, 104, 107—108,
 110, 113, 115—120, 123—124,
 128—129, 132, 138, 141, 144,
 146—147, 151—152, 154—
 155, 159—160, 170—174, 184,
 188—192, 199, 207, 209—210,
 221—222, 226, 228—229, 232,
 235, 237, 242, 252, 254, 270
 —272, 274, 276, 278, 280,
 283, 287, 292—294, 298, 302,
 304—305, 319, 324, 329—
 330, 334, 341, 344—349, 353,
 356—357, 364, 368—369, 374,
 377, 381, 386, 389, 398, 406
 —407, 409, 414, 416, 418,

420—421, 424—426, 428, 432—433, 435—436, 438, 442—443, 450—451, 455, 457, 460, 465—466, 469—470, 475, 486, 488, 495, 498—500, 504, 506, 508, 510, 512—513, 521, 523, 527—529, 533—535, 539—540, 548, 557, 559, 562, 563, 568—569, 574, 582—583, 585—586, 588, 590, 592, 598, 601, 609, 613—622, 624, 630, 635—636, 643—644, 648, 655—656, 659, 667—669, 681, 686, 689—690, 692, 696, 701, 711, 713—716, 718, 722, 724, 731, 737—740, 742—744, 747—748, 753, 755, 772, 776, 778, 784, 812—813, 815, 824, 827, 832, 835. — guðs lög, guðs lög og manna, lög heilagrar kirkju 113, 162, 164, 294, 500, 539, 574, 582, 615, 616, 650, 661, 684, 766, 826. — lands lög, sjá land. — lög Ólafs konungs helga 606, 638, 711, 743—744, 831^a. — lög-
arfi 110, 527. — lagaatferð, (— atferli) 398, 568. — lagaá-
vöxtr 83, 164, 191, 233, 353, 354, 384, 529, 606, 618, 621, 657, 666, 689, 830. — lagaboð(s-
bréf) 156, 269, 290, 324. —
lögþók 2—3, 78, 101—102, 107—108, 146, 151—152, 173, 189, 191, 198, 234, 243, 270, 274, 295, 325, 348, 370, 371, 434—436, 441, 444, 447, 449, 467, 478, 485, 501, 503, 505—506, 510—511, 527—528, 538, 657, 801—802. — lög-
þók góð (í dánarbúi Vigfúsar

Erlendssonar 1521) 810. —
lögþrot 272. — lögþrotsmenn
444. — lagabrúllaup 270—
271. — lagadómr 334, 408, 456, 471, 478, 529, 534, 645.
— lögfesting 102, 166. — lög-
gjafir 123, 186—189, 193, 197—198, 236—237, 324—
325, 340, 639, 823—824^a. —
lagahald 110, 427. — laga-
hegning 389. — lögheimili
125, 344, 643, 717. — lög-
helgir dagar 287, 661. —
lagahlýðni 435, 443. — laga-
kaup 227, 368. — lögleiga
105. — lögleysa 234, 757. —
lögmál 104, 132, 156, 189, 270, 294, 302, 388, 390, 392, 406, 409, 418, 433, 441, 449—451, 461, 511, 523—525, 529, 534—535, 541, 568, 582, 589, 614, 617—618, 642, 644, 683, 716, 743, 776. — laga-
próf 128. — lagarefsing 568. —
lagarípting 13, 15—16, 59, 69, 72, 116, 119—120, 160, 192, 207, 209—210, 221—222, 229, 237, 251, 254, 276, 280, 304, 328, 346, 349, 377, 416, 420, 455, 466, 475, 488, 555, 562, 583, 585, 588, 606, 609, 655, 659, 678, 681, 701, 722, 747, 755. —
lögsafn (fjár á haust) 679. —
lagasetning 539, 590. — lögskil
268, 269, 680. — lagaskipti 218, 325, 339, 353. — lagaskipan 77, 98, 100, 166, 191, 233. — laga-
skylda 323. — lagaskýring 614.
— lagasókn 103, 218, 321, 323, 398, 450, 460, 523, 540, 689. —
lagastefna 533—534, 642. —
lagastyrking 436, 451, 813. —

- lögsva, lagasva 14, 83, 102, 234, 407, 539, 643. — lögsgn (lögsga) 334, 473—474, 524, 739. — lögsgnari 820. — laga-umboð 527. — lagaúrskurð 74, 97, 100, 121, 284, 302, 361, 388, 423, 459, 513, 524—525, 606, 650, 699, 715, 724, 736, 757. — lagavegr 110, 427, 474, 534. — lagavitni 405, 423, 428. — lög-vörn 525.
- lögmaðr 3, 17, 43—44, 65, 67, 77—78, 81—82, 86, 95, 97—101, 103, 106, 108—109, 111, 114, 122—123, 125—129, 132, 145—146, 150—152, 154—155, 160, 167, 169—170, 173—175, 190—192, 207—209, 220, 223—226, 230—236, 239, 241—244, 247, 255, 259—261, 269—270, 273—275, 281, 284, 289—290, 292—297, 299—300, 303, 309, 312, 314, 316—318, 320—325, 329—330, 333—335, 336, 343—344, 348, 355—357, 369, 373, 388—389, 399—400, 402, 404, 407—409, 416, 419, 421, 423, 425—431, 434, 437—438, 445, 447—449, 459—461, 466—467, 472—474, 476—478, 497—499, 501—503, 505—507, 510, 512—513, 521—526, 528—529, 530, 532, 533—535, 540, 546—547, 553, 557—559, 567, 573, 579, 582, 590—592, 597—598, 604—606, 611—612, 615, 634—638, 647—648, 650, 653, 667—671, 685, 694—700, 707, 714—715, 717—718, 739—644, 748—750, 756—757, 780, 782, 788—790, 793, 796—797, 800—802, 804—805, 811, 813, 816—818, 821—822, 827, 829, 831—832. — lögmannsbréf 269, 421, 474, 533—534, 718, 813. — lögmannsdómr 128, 191, 422, 473, 718, 755—756. — lögmannsdæmi 567. — lögmannsfullrétti 77, 125. lögmannsinnsigli 235. — lögmannsráð 103. — lögmannsstétt, lögmenka 667, 668, 738, 739. — lögmannsúrskurð 79, 292, 318—319, 345, 377, 417—418, 427, 460, 473, 498, 503, 523—524, 534—535.
- Lögmannsengi í Leirársveit 417.
- Lögmannshlið í Kræklingahlið 58, 62, 216, 236.
- lögretta 17, 63, 81, 109, 113, 243, 321, 334—335, 388, 535, 567, 573, 576, 699, 740. — lögrettumenn 17, 108, 122, 146, 149—150, 152, 224, 235, 242, 302, 306, 318, 334, 353, 355—357, 383, 394, 404, 432—433, 439, 460, 466, 498, 510, 526, 552, 573, 593, 605, 625, 634, 641, 648, 651, 668, 670, 691, 694, 698—699, 711, 739—740, 812—813, 833. — lögrettumannabréf 170. — lögrettumannadómr 124—125, 286, 243, 318—319, 320, 343, 426, 523, 793.
- lögþingi 739. — lögþingisskrifari 139, 240, 607, 717, 720.
- Maalempnæ, sjá mál (málefni). Máfahlíð milli Ennis og Höfða á Snæfellsnesi 481—482.
- magister 39, 41, 48, 49, 312,

- 489, 611, 673, 761. Sbr. meistari.
- mággkona 470. Sbr. mágr, mægðir.
- Magnús Arason í Eyjafirði (1507) 159.
- Magnús Árnason nyrðra (1507—1520) 168, 184, 232, 246, 247, 252, 253, 281, 328, 376, 413, 543, 544, 561, 611, 691, 693, 721, 754.¹⁾
- Magnús Arnóðsson prestur syðra (1508) 257.
- Magnús Auðunarson, Salomons-sonar (c. 1440—1460) 379.
- Magnús Barða(r)son prestur syðra (1513) 462.
- Magnús biskup í Hamri (1514—1521) 478, 760, 818—819, 821—823.
- Magnús Björnsson (Bjarnason, Árnasonar) á Jörfa í Hauka-dal (1509—1518) 283, 587—588, 655—657.
- Magnús Björnsson á Reykjum í Tungusveit (1517—1521) 611, 693, 744, 837—838.
- Magnús Björnsson, Jónssonar, í Djúpadal (enn á lífi 1613) 370, 706, 707.
- Magnús Björnsson í Skagafirði (í falsbréfi 1621) 756.
- Magnús Brynjólfsson í Þingeyj-arpingi (1517) 625.
- Magnús Einarsson eystra (1697—1704) 401, 402.
- Magnús Einarsson stúdent á Jörfa í Hankadal (d. 1752)
- 69, 249, 342, 396, 503, 518, 587, 659, 716.
- Magnús Eiríksson smek Noregs-konungur (d. 1374) 445, 568.
- Magnús Erlendsson Eyjajarl (d. 1116) 20, 519, 771, 782, — Magnúsdagr, Magnúsmessa 20, 782. — Magnúslíkneski 519, 771.
- Magnús Eyjólfsson biskup í Skálhoiti (d. 1490) 64—66, 202, 361, 724—725.
- Magnús Eyjólfsson, mókolls hins yngra Gíslasonar, í skóla „með herra Narfa ábóta á Helga-felli“, subdjákn, prestur í Sel-árdal (1514—1515) 516, 570.
- Magnús Eyjólfsson í Dalasýslu (1512) 365—366.
- Magnús Gíslason, biskups Magn-ússonar, sýslumaður Húnavetn-inga (d. 1789) 577.
- Magnús Guðmundsson prestur nyrðra (eptir 1517 í Goðdöl-um; 1507—1520) 139, 620, 661 (nm.), 735.
- Magnús Guðmundsson vestra (1515) 569.
- Magnús Gunnlaugsson í Rang-árpingi, er vó Þorstein Engil-brektsson (1512) 394—396.
- Magnús Hákonarson lagabætur, Noregskonungur (d. 1280) 3, 173, 189, 294, 434, 440, 445, 529, 567, 705.
- Magnús Haldórsson, Brandsson-ar, frá Barði (d. fyrir 1512) 369—371.
- Magnús Haldsteinsson, sjá Magn-ús Hallsteinsson.

1) Virðist allt vera einn maður, handgeinginn Gottskálki biskupi.

- Magnús Hallsson nyrðra, faðir Halls (1508) 211.
- Magnús Hallsteinsson ráðsmaðr í Dráðheimi (1518) 648.
- Magnús Helgason vestra (um 1470) 315.
- Magnús Hjaltason í Mýrasýslu (1515) 552, 555, 556.
- Magnús Jónsson í Ísafjarðar) sýslu (f. 1429; á lífi 1514) 485.
- Magnús Jónsson nyrðra (d. 1507 eða fyrri) 135—136.
- Magnús Jónsson syðra (1510) 306.
- Magnús Jónsson í Þingeyjarþingi (1511—1512) 347, 383.
- Magnús Jónsson prestur í Einholti í Hornafirði (d. 1514) 489—491.
- Magnús Jónsson (1573) 458.
- Magnús Jónsson sýslumaðr í Ögri (prúði; d. 1591) 182, 390, 430, 431.
- Magnús Ketilsson sýslumaðr í Búðardal (d. 1803) 15, 17, 65, 67, 169, 172, 174—175, 223—224, 244, 283, 335, 421, 497, 503, 520, 599—600, 646, 650, 664, 717—718, 831.
- Magnús Magnússon nyrðra (1506) 58—59, 88—89.
- Magnús Magnússon í Rangárþingi (1508) 228—229.
- Magnús Magnússon prestur nyrðra (1520) 723.
- Magnús Magnússon sýslumaðr á Eyri í Seyðisfirði (d. 1704) 430, 533.
- Magnús Magnússon prófastr í Hvammi í Hvammssveit (d. 1720) 596.
- Magnús Ólafsson í Þverárþingi (1515) 552, 555, 556.
- Magnús Pálsson í Þingeyjarþingi (1506) 101, 102, 103.
- Magnús Sigurðsson „bóndi á Stað á Reyninesi“ (í falsbréfi 1464) 60.
- Magnús skrifari „garðsfofeti“ Kristjáns II. (1514) 497.
- Magnús Stephensen konferenzráð (d. 1833) 703, 840.
- Magnús Svartsson prestur, síðar á Breiðabólstað á Skógarströnd (1599) 17.
- Magnús Torfason bæjarfógeti á Ísafirði 194.
- Magnús Þorkelsson, Guðbjartssonar, bóndi á Grýtubakka, Svalbarði á Svalbarðsströnd og Skriðu í Skriðuhverfi, lög-réttumaðr (1506—1518) 95, 98, 122, 154, 235, 347, 382, 632, 651.
- Magnús Þorleifsson vestra (1599) 17.
- Magnús Þormóðsson í Múla í Ísafirði (d. 1514 eða fyrri) 366—367.
- Magnúsdóttir: Elín, Halla, Ólof, Þórdís.
- Magnússon: Ari, Bárðr, Brynjólfur, Böðvar, Einar, Eiríkr, Grímr, Guðólfur, Hallvarðr, Helgi, Jón, Ljótr, Loptr, Lýðr, Magnús, Markús, Ólafur, Ormr, Salomon, Sigurðr, Steinþór, Sturla, Sæmundr, Þorkell.
- mágr 182, 241, 266, 268, 380—381, 410—411, 415. Sbr. mágkona, mægðir.
- mál 24, 77—78, 81, 85, 100,

- 105, 107—108, 110, 125, 128, 132, 134, 149, 151, 153, 155—156, 176, 181, 185, 189—191, 274, 291, 297, 317, 320—321, 323, 335, 344, 350, 372, 381, 389, 406—407, 418, 423—424, 428, 433—434, 437, 440, 445, 449, 451, 454, 457, 460, 471—473, 476, 478, 485—486, 501, 507, 513, 524, 529, 534—537, 540—541, 546, 552, 557, 563, 576, 598, 611, 614, 630—631, 644—645, 661—662, 664, 669, 682, 695, 712—713, 715—716, 719, 738, 743, 752, 779, 793, 832. — handsalað mál 513. — mál heilagrar kirkju 476. Sbr. kirkja, — málaferli 182, 291, 436, 449, 606, 632, 655, 699. — málakapp 593. — málakætur 248. Sbr. kæra. — málaskipan 128. — málafni, málefni 80, 336, 445, 446.
- málbandsklyfjar (töðu) 307. Sbr. hey.
- máldagar, máldagabréf, máldagabækur, máldagaskrár 3—5, 7, 10, 53, 70, 79, 99, 101, 117, 141, 157, 162, 184, 214, 216, 249, 250, 257, 258, 261—262, 278, 285—286, 288, 299, 300, 326, 358, 379—380, 386, 397—398, 416, 442, 454, 459, 468, 492, 530, 531, 538—539, 563, 569, 578, 680, 690, 724, 745, 754—756, 768—770, 819—820. — falsmáldagi 755—756, 819—820. — máldagabók Þykkvabæjarklausturs 819—820.
- Málfríðr Torfadóttir, Arasonar, „hústrú“ Finnboga lögmanna Jónssonar (á lífi 1494) 668.
- máli (konu) 103—105, 107, 311, 659, 817—818. — málajörð 658—659. — málakona 543.
- mállaupr 419, 420.
- málmár. Sjá argentum, eir, gull, járnhattur, kopar, látún, silfr, stálbogi, stálhúfa, tin, tint. Sbr. beit, festi, gyllini, kross, staup.
- málmyta, málmytupeningr, málmytukúgildi 83—84, 91, 94, 105, 110, 116, 160, 208—209, 213, 215, 221, 267—269, 280, 281, 300, 303, 346, 348—349, 369, 378, 404, 416, 455, 475, 480, 491, 519, 554, 585, 588, 596, 603—604, 626, 659, 662—663, 666—667, 686, 748, 796, 809, 824.
- málmjólkr, málmjólkrtoflr 278.
- malt 103, 395, 511, 808. — maltkvern 266. — malttunna 810.
- máltíð 77.
- mánaðarheit 13, 288, 756.
- mánaðardagatal (dagsetning bréfa) 820.
- mánaðarrekstr 215.
- mánaðarteigr 751.
- Mánaskál í Laxárdal í Húnavatnsþingi 602, 730.
- mandatum 566.
- mannbætr 740.
- manndrápari 451.
- manneldi 287.
- manngjöld 501.
- mannplága (1494) 89. Sbr. plága, sóttin.
- mannsbani 529.
- mannslag 529, 601, 716, 827—829.
- manntal 275, 298. — manntalsþing(sréttir) 11—12, 63, 325, 349, 362, 577, 821.

mannveizla 287.

mánudagr 14, 58, 69—70, 75, 88, 94, 104, 119—120, 139, 152, 154, 169, 190, 385, 390, 392, 399, 453, 457, 462, 498, 513, 514, 523, 537, 573, 594, 639, 649, 664, 678, 682, 685, 689, 692, 708, 717, 723, 726, 738, 754, 771, 777, 783, 787, 830, 836.

marcha 55. — marcha argenti 58.

Marcellinus et Petrus 314, 584.

Marcellus biskup í Skálholti (d. 1462) 48—52.

Marchus, sjá Markús.

Marðarnúpr í Vatnsdal 90—91, 110, 273, 275, 399, 401, 404, 409.

Margrét Gunnlaugsdóttir, Þorkeiðssonar, á Marðarnúpi (d. 1494) 110.

Margrét Haldórsdóttir, Brandsónar, frá Barði (1512) 370.

Margrét Jónsdóttir kona Björns Árnasouar (á lífi 1508) 207—208, 655—656.¹⁾

Margrét Ólafsdóttir í Húnavatnsþingi (1517) 629—630.

Margrét Vigfúsdóttir, „hústrú“ Þorvarðs Loftssonar á Möðruvöllum (enn á lífi 1482) 289.

Margrét Þorvarðsdóttir kona Sigurðar sýslumanns Finnboasonar (1517) 628—629.

Maria de Montecarmeli 32.

Maria Magdalena 378. — Mariu líkneski 378.

Maria mæðir, guðs móðir, jung-

frú, beata, sancta, Ave Maria 1—2, 10, 51, 58, 69, 91—92, 114—115, 140—141, 148, 156—157, 187, 199, 223, 230, 249, 258, 262, 271, 286, 300, 307, 326—327, 354, 361, 366—367, 378, 380, 396, 398, 403, 415, 431, 437, 466, 468, 510, 514, 516, 519, 537, 543, 566, 569—570, 575, 578, 583, 595, 602—603, 632, 649, 651, 665, 678, 678, 695, 720—721, 724—725, 738, 744—746, 749—750, 756—757, 770—771, 773, 825, 835, 837. — Mariuáltari 675. — Mariu kirkja 169, 286, 665, 720, 749, 750, 837. — Mariulíkneski 10, 262, 378, 519, 675, 837. — Mariumessur (á föstu, jólaföstu, fyrri síðari) 91, 92, 230, 258, 287, 289, 307, 415, 466, 514, 583, 651, 744, 825, 835, 837. Sjá assumpcio, concepcio, nativitas, præsentacio, purificacio, visitacio Mariæ. — Mariuskript 5, 380, 770, 771².

Mariubás í Borgarfirði austr 7. Mariufjara í Borgarfirði austr 7.

Mariutungur, upprekstrarland frá Skriðu í Fljótssdal 628.

mark (á fénaði) 132.

mark (merki, takmark) 486, 778.

Markarfljót í Rangárþingi 806.

Markgróf í Hörðadal 15.

Markús Árnason prestur vestra (1508) 213.

Markús Bergsson sýslumaður í Ögri (d. 1753) 507, 545.

Markús Eyjólfsson vestra (1516—1518) 588.

Markús Finnsson nyrðra (í falsbréfi 1464) 60.

1) Það er varla vafi á, að þetta sé allt sama kona, og að Bjarni og Björn Árnason sé sami maður.

- Markús guðspjallamaðr 422, 483, 610.
- Markús Jónsson syðra, systursonur Jóns Sigurðssonar, sveinn Vigfúsar hirðstjóra Erlendssonar (1509—1521) 284, 711, 741, 800, 802, 806.
- Markús Magnússon vestra (1480—1515) 66, 569.
- Markús Snæbjarnarson prestur í Flatey (d. 1787) 664.
- Markús þýzkr kaupmaðr (1521) 752.
- Markússon: Gunnar, Hemingr, Jón, Steinn.
- Márstaðir í Vatnsdal 184, 624.
- Marteinn Bessason prestur nyrðra (1378) 13.
- Marteinn (Martinus) biskup hinn helgi, Marteinsmessa 62, 161, 167—169, 252, 296, 333, 362, 368, 476, 528, 530, 599, 641, 700, 819, 822.
- Marteinn Gamlaðson prófentumaðr á Munkaþverá (1493—1497) 303.
- Marteinn Guðmundsson heybrennumaðr vestra (1513) 470.
- Marteinn Jónsson nyrðra (1506) 128.
- Marteinn Ólafsson eystra (1513—1516) 462—463, 582—583.
- Marteinn Sveinsson prestur nyrðra (1517—1520) 630, 767.
- Marteinn Þorvarðsson nefndarmaðr í Hegranessþingi (1513—1521) 422, 813.
- Marteinsson: Bjarni, Hjálmr, Ísleifr, Jón, Sveinn.
- Martinus páfi hinn V. 25, 27, 28, 29, 30.
- martyr 96, 127, 135, 159—160, 464, 479, 481, 544, 550, 571, 619, 625, 658, 712.
- Másbúðir á Skaga 577—578.
- Máskelda í Saurbæ 658—659.
- mastr 752, 753.
- mat 112, 491. — matsmaðr 797.
- mata (prests) 268.
- matr 16, 75, 228, 333, 405, 441, 629, 686. — ostvægr matr 278. — matborð 797. — matfiskr 799. — matreki 682, 683. — matvara 672. Sbr. hvítr matr (hvíta), kostr.
- Mattheus guðspjallamaðr, Matteusmessa 65, 123, 192, 456, 733.
- Matteus Pálsson vestra (1508) 238.
- Matthías Þórðarson þjóðmenjavörðr 60.
- Matthiasmessa 192, 456.
- Matthíasson: Sigmundur.
- Mattis Hvörv (Hvoruf, Hvarfe) prófastr við Mariukirkjuna í Ósló, kanzlari, biskupsefni í Ósló (1520—1521) 749—750, 822—823.
- matutinale 79,^a
- Maurtunga, sjá Mörtunga.
- Meðaldalr í Dýrafirði 430.
- Meðalfell í Kjós 409—410, 514.
- Meðalfellsströnd í Dalasýslu 248, 249, 344, 678, 717.
- meðalganga góðra manna 587, 673.
- Meðalnes í Fellum 119, 120.
- Medardus & Gildardus episcopi 317, 620—622.
- meðbróðir 765, 791, 819.
- meðeigandi 506.

meðerfingi 524, 525.
 meðferð 284, 651, 676, 689 741,
 meðfylgjjarar 333, 433, 468, 836.
 meðganga 314.
 meðgjöf 455.
 meðgjörð 136, 386, 441, 676.
 Mediciar í Florens 30, 37.
 meðkenning, meðkenningarbréf
 206, 244, 331, 657, 689, 704.
 meðlag 688.
 meðtal (viðtal) 603.
 meðtekning guðs líkama 635.
 meðtökumaðr 626.
 mein, meinbugir 87, 88, 96,
 113, 270, 294, 331.
 meinsæri 434, 441.
 Meinvík í Berufirði 10.
 Meiragarðr í Dýrafirði 468—
 472, 482—483, 495, 627.
 Meirahraun í Skálavík út í Ísa-
 fjarðarsýslu 359.
 Meiriblíð í Bolungarvík 359.
 meistari 48, 169, 177, 653, 782.
 Mejnar: Diðrik.
 Melanes & Rauðasandi 518—
 519.
 Melar í Fújóskadal 263.
 Melar í Melasveit 156, 158, 326
 —327, 331—332, 364, 397, 409,
 416—417, 595, 640—641, 647,
 840.
 Melar í Norðfirði & Ströndum
 352.
 Melar í Svarfaðardal 729.
 Melasveit í Borgarfirði 158, 226
 —227, 332, 409, 595.
 Melen (Maulen): Gert.
 Melgraseyri í Ísafirði 249.
 Melhilla & Snættjallaströnd 454.
 Melhólmr í Berufirði 10.
 melmjöl 6.

melr 12.
 Melr í Miðfirði 88, 111, 316—
 317,
 Melrakkanes í Suðrmúlasýslu
 819—821.
 melrakkar, melrakkaveiðar 74—
 75.
 Melshorn (melshorn?) í Laxár-
 dal í Skagafjarðarsýslu 64.
 melshöfði 757.
 Melstaðr, sjá Melr í Miðfirði.
 menning 644.
 mercatores 37, 76, 186, 480.
 Sbr. kaupmenn.
 merki (landamerki) 100, 656—
 657, 755—758. — merkibjörk
 199. — merkigarðr 756—757,
 838. — merkisteinn 215.
 merki (vé í kirkju) 10, 127, 770,
 771.
 Merkiness í Höfnum suðr 558.
 messa 4, 157, 226, 227, 287,
 403, 442, 480, 519, 575, 733,
 734. — Sjá hámessu. — messu-
 bók 53. — messudjárn 286,
 287, 733. — messuembætti
 452. — messuklæði, messuföt
 10, 71, 80, 157, 158, 249,
 263, 326, 403, 595, 675, 770,
 771, 837. — messuklæði dæi-
 leg alfær 71. — messusöngs-
 bók 52. — messutal (dagsetn-
 ingarháttr bréfa) 820. — messu-
 dagar 590: Agatumessa, Allra
 heilagra messa, Ambrosius-
 messa, Andrésmissa, Bartho-
 lomeusmessa, Blasíusmessa,
 Bótólfsmessa, Clemensmessa,
 Egidiusmessa, Franciscus-
 messa, Gregoriusmessa, Hall-
 varðsmessa, Jakobsmissa

- Jónsmessa skírara, Jónsmessa Hólabiskups (hvortveggja), Jónsmessa postula, Krossmessa (hvortveggja), Kyndilmessa, Laurenciusmessa, Luciumessa, Magnúsmessa, Maríumessur, Marteinsmessa, Matteusmessa, Matthíasmessu, Michaelsmessa, Ólafsmessa (hvortveggja), Pálsmessa, Pétrsmessa, Pétrsmessa og Páls, Postulamessa, Seljumannamessa, Simonsmessa, Thomasmessa, Tveggja postulamessa, Vitusmessa, Þorláksmessa.
- metaskálar 492, 493, 770, 771.
- Meyar: Ólafr.
- Meyjarhöll á Svalbarðsströnd 192.
- Michael höfuðengill 59, 103, 146, 164, 170, 178, 241, 252, 272, 374, 380, 382, 384, 395, 411, 457, 518—519, 548, 570, 627, 639—640, 667, 684, 826, 828—830, 837. — Michaelsmessa, Michaelsdagur 103, 146, 164, 170, 178, 239, 241, 252, 272, 348, 374, 382, 384, 395, 411, 457, 518—519, 548, 627, 667, 684, 739—740, 826, 828, 829, 830. — Michaelsslikneski 837.
- Michael Jónsson lögréttumaður í Þrándheimi (1518) 648.
- Michael (Nikels, Niels) Lafranzson ráðsmaður í Ósló (1507) 169.
- Michael Steingrímsson nyrðra (1506) 86.
- Michaelsson: Greger.
- Michel, sjá Michael.
- Michilsson: Pétr.
- Miðbæli undir Eyjafjöllum 115—116, 798, 805, 809, 811.
- Miðdalir í Dalasýslu 15, 331, 350, 425, 429, 588, 716, 826. — Miðdalamennt 15.
- Miðdalir í Bolungarvík 359.
- Miðdalir í Laugardal 290.
- Miðengi í Grímsnesi 571.
- miðfasta 198, 200, 778.
- Miðfjörður inn úr Húnaflóa 208, 316—317, 732.
- Miðhlíð á Barðaströnd 64, 65.
- Miðhóp í Húnavatnsþingi 131.
- Miðhús í Höfðahverfi 686—687.
- Miðhús í Vatnsfjarðarsveit 141.
- Miðhús í Vestmannaeyjum 180.
- Miðland í Öxnadal 729.
- Miðnes á Rosmhvalanesi 561.
- Miðvík (hvortveggja) í Aðalvík 207^a
- Miðvík á Svalbarðsströnd 754—755.
- miðvikudagur 95, 130, 138, 149, 158, 394, 412, 424, 465, 469, 475, 496, 503, 530, 542, 552, 554—556, 599, 605, 612, 620, 622—623, 625, 628, 645, 685, 687, 721, 736, 773, 794.
- Mígandi í Bjarnarnúpi 454, 459.
- Mikel, sjá Michil.
- Miklabær í Blönduhlíð 63—64, 616, 619, 691, 735, 785.
- Miklabær í Óslandshlíð 210.
- Miklagarður í Eyjafirði 159, 245—247, 323, 754.
- Miklaholt í Miklaholtshrepp 221, 337—338. — Miklaholtshreppur í Hnappadalssýslu 220, 221, 337.
- Miklasteinn í Skagafirði 343.
- milliganga 773.
- milligjöf 158.

- minkun 582.
 Minnahraun í Skálavík 359.
 Minniborg undir Eyjafjöllum 798, 805.
 Minnihlíð í Bolungarvík 359.
 minnisblað (-seðill, -skrá) 263, 393, 674.
 Minnivellir, sjá Vellir.
 misdaði 124, 669.
 Miserere 733.
 misferli 442, 590—592, 633, 787.
 misgerningr 445, 450, 632.
 missale 378², 837².
 missemja 435, 443.
 missir manna 580.
 misþyrming 572, 634.
 Mjóadalr í Hörðadal 15.
 Mjóadalr í Langadal 11, 12.
 Mjóafjörðr eystra 210, 211.
 Mjóafjörðr við Ísafjarðardjúp 141, 265, 286, 431, 602.
 mjöðr 799.
 mjöl 6, 103, 268, 395, 511, 752, 807—808. — mjöltunna 268.
 Sbr. melmjöl, varningsmjöl.
 Móberg í Langadal 92—93, 113, 309—310, 313—314, 317, 730.
 — Móbergstólk 93.
 móðerni 313.
 móðir (kjötleg) 1, 68, 69, 70, 115, 116, 143, 167, 171, 183, 199, 293, 294, 310, 314, 338, 341, 349, 351, 367, 370, 371, 410, 413, 432, 437, 438, 527, 537, 544, 545, 585, 603, 604, 629, 630, 644, 652, 686, 744, 745, 776, 791, 794, 803, 814, 815.
 móðurarfir 146—147, 746.
 móðurbróðir 135, 334, 498, 544.
 móðurfaðir 136, móðurmóðir 345, 377, 423, 647, 648, 653—654.
 móðursystir 314, 527, 642, 645.
 Moghnsson: Lasse.
 Móhyll í Gljúfrá 290.
 Molastaðir í Fljótum 729.
 Molbrigðastaðir í Fljótum 729.
 monasterium 18, 42, 53—58, 325, 549, 710, 760. Sbr. klaustr.
 morðbréf, Morðbréfabæklingar Guðbrands biskups (1592, 1595, 1608) 87—91, 93, 109, 143—144, 196, 272, 317—318, 320, 329, 590—591, 826—828.
 morðingi 131.
 morgungjöf 231, 324.
 moralia 5.
 mortalia, mortuaria 114, 257, 361, 378.
 mortiel 490.
 Mosakeldur í Tungusveit 756, 757.
 Mosavallarbrún í Grímsnesi 571.
 Mosfell í Mosfellssveit 152, 173.
 Mosfell í Húnavatnspingi 376—377, 731.
 móskurðr 9.
 Mosvellir í Önundarfirði 186, 187, 290, 291, 431, 641, 642.
 móstaðningr 539, 540.
 móststöðumaðr 451.
 Moysan: Hermen.
 múgamaðr 439, 449.
 Múlastaðir í Skriðdal, sjá Þingmúli.
 Múlasýslur 820.
 Mule: Hans, Jóhannes.
 Múli í Fljótshlíð 800.
 Múli í Ísafirði 366.

Móli í Aðalreykjadal 305, 619, 622—623, 734.

Múli á Skálmarnesi 73—74, 538.

Munaðarnes á Ströndum 229. mundangshóf 471.

mundlaug, munnlaug 4, 264, 266, 490, 492, 493, 532, 769, 801, 809. Sbr. búsgagn, kirkja.

Munkapverá í Eyjafirði, klaustr 148, 159—160, 183, 211, 216, 246—247, 252—253, 259, 270, 272, 302—303, 305, 315, 329, 371, 373, 402, 456, 507, 549, 620, 622—623, 686—687, 723—724, 734, 737, 749, 767, 785, 815.

Munklifi í Björgvln 17—19, 59, 777—778.

munkr 25, 30, 31.

munnaug, sjá mundlaug.

munnr: maðr elái sig sjálfan á munninn fyrir ill orð 670.

munus consecracionis 788.

murti bóndi 541. Sjá Jón Einarsson.

mús (skemmir bækr) 770, 771.

Mus: Andres.

mustarðskvern 266.

mylna 687.

Mylnutjarnir í Skagafirði 755, 757.

Mýnes á Útmannasveit 119, 120.

Mýrar í Dýrafirði 209, 338, 414, 483, 495, 598, 627, 772—773. — Mýradómr (1582) 705.

Mýrar í Engihlíðarhreppi í Húnavatnsþingi 730.

Mýrar(nar) í Mýrasýslu 263, 342, 378—380, 397, 421, 530, 556—557, 705, 721.

Mýrarland í Djúpafríði 662, 663.

Mýrarlón í Kræklingahlíð 58—59, 62, 728.

Mýrarsókn, Mýrastaðr í Borgarfirði, sjá Desjarmýri.

Mýrdalr(inn) í Vestr-Skaptafellsþingl 368, 701, 744, 745, 773. mýri 130, 215.

Mývatn í Mývatnsuveit 94—95, 97—100, 303, 487, 488, 629, 654, 655. — Mývatnsöræfi 98.

mægðir 544, 722. Sbr. mágkona, mág.

Mælifell (Mælufell) í Skagafirði 14, 767. — Mælifellsdalr 757.

mær 113, 294, 437, 537.

Möðrudalr á Fjalli 483, 610, 707.

Möðrufell í Eyjafirði 164.

Möðruvellir í Eyjafirði, Möðruvallahólm, Möðruvallarfr, Möðruvallaeignir 171—175, 177—178, 223—224, 239—240, 241—248, 281, 321—323, 335—337, 495, 496, 557—562, 599. — Möðruvallaréttarbót (Réttarspillir; 1507) 171—175, 244.

Möðruvellir í Hörgárdal, klaustr 63, 82—84, 158—159, 163, 168, 169, 183, 252, 305, 371, 373, 407—408, 413, 456, 488, 507, 549, 616, 619—620, 622—623 661, 734, 737, 767, 785.

mögulegheit 741.

Mörk á Siðu 5, 6.

mörk: mörk í stefnnfull 102, 163, 226. — ij merkr konungs sekt á lemstrarsár 75. — iij merkr eiðfall 103. — iiij merkr prestekaup 13. — — iiij merkr úrskurðarrof lögmans 79. — xiiij merkr bréfabrot 77, 79, 444, 449. —

xijj mörkum óhlýðni við lögmann 77. — lögmennt eignist öll sakferli inn til xijj marka mála 77. — xv merkr lögmannsfullrétti 77. Sjá sexmarka mál.
 mörk (silfrs): átta merkr brendar 5.
 mösurker 5.
 Mörtunga á Síðu 5, 6.

N. Gunnarsson nyrðra (1506) 112.

náðir og nytjar 198.

nafnbót 137, 442, 439, 536.

nágranni 478.

Narfason: Ari, Bjarni, Björn, Erlendr, Halldan, Ívar, Jón, Jón murti, Ólafur, Runólfur, Sigurðr, Svarthöfði.

Narfi Erlendsson, Erlendssonar, í Teigi í Fljótshlíð, lögsagnari og lögréttumaðr í Rangárþingi (1506—1521) 115, 146—147, 311, 466, 552, 555—556, 560, 667, 669, 715, 738, 741, 792—794, 801, 803, 806.

Narfi Ingimundarson nyrðra (1511—1521) 348—349, 579, 611, 613, 813.

Narfi (Ívarsson) ábóti á Helgafelli (1512—1521) 390, 392, 393, 481—482, 516, 558, 632,² 664, 791.

Narfi Jónsson prior á Skriðuklaustri (1496—1506) og ábóti í Þykkvabæ (1506—1509) 116, 222, 273.¹

Narfi Jónsson lögréttumaðr í Ísa-

þarðarsýslu (1513—1515) 425 426, 431, 432, 498, 502—503, 554—555.

Narfi Sigurðsson, lögréttumaðr og sýslumaðr milli Gilsfjarðar og Gljúfrár (1506—1519) 125, 150, 284, 352—353, 398—399, 514, 560, 605, 667, 694, 699.

Narfi Þorsteinsson djákn og prestur í Statholti (1483—1518) 71, 306, 656, 674.

nativitas domini 29. Sbr. jól.

nativitas Mariæ 307, 361, 468, 516, 570, 738, 746.

nausttópt 10.

Naustvíkr á Ströndum 662—663.
 Nauteyri á Langadalströnd 287, 417, 513, 589.

nautpeningur; nautfé, nautfénaðr 16, 150, 756, 757. — naut 3, 5, 7, 13, 150, 179, 180, 254, 379, 395, 454, 494, 679, 680, 687, 809. — geld naut 265, 311. — vetrögmul naut 254, 264, 491, 492, 493, 768, 794, 795, 796, 797², 798, 803, 804, 811. — tvævetr 264, 491, 492, 493, 794, 795, 797, 798, 803, 804, 810, 811. — þrævetr 491,

enn prior í Skriðu 6. Júlí 1506, en 30. Aug. sama ár er Þorvarðr orðinn þar prior, og 1508 er Narfi skýlaust nefndr ábóti í Þykkvabæ, og er það án efa þessi, — hækkað í metunum, — en ekki Narfi Ívarsson, sem var orðinn aðstoðarábóti á Helgafelli 1512. Hann hefði varla sótt úr ábótaembætti í Þykkvabæ í aðstoðarstöðu á Helgafelli.

1) Það er varla vafasamt, að þessu er svona varið. Narfi er

- 794, 808. — fjögurra vetra
491, 810. — sex vetra 491.
— gamalt naut 800. — naut af-
gamalt 768. Sjá og sbr. geld-
naut(arekstr), griðungr, kálfr,
kviga, kýr, uxi, vetrungr.
- návera líkamleg 652.
navigium 762—763.
navis 76.
Neðranes í Skagafirði 343.
Neðravatn í Vatnadal í Stein-
grímsfirði 200.
Neðribakki í Langadal í Ísa-
fjarðarsýslu 263—265, 287.
Neðrihamrar í Holtum 129—
130.
nefndarkaup 439.
nefndarmenn 153, 274, 297, 813,
832.
nefndarvitni 630.
nefskattr 226. Sbr. gingjald.
Negels Henriksson riddari (1515)
565. Sbr. Niels.
negotium 761.
Nereus et Achilleus 485, 550.
nes 496, 520.
Nes: dómr í Nesi 132.
Nes í Borgarfirði austr 120.
Nes í Grunnavík 205, 227, 276
—277, 341, 368—369, 417—
419, 452—454, 459, 512—
513, 714—715.
Nes í Loðmundarfirði 120,
402.
Nes í Selvogi 230.
Nes, jörð Þingeyraklausturs 131.
Nesá á Skaga 343.
Nesjavatn í Dölum 72.
net 286, 492, 493.
Neuss (Nussia) 48, 49, 50.
Nicholaus, sjá Nikulás.
- Niðarós í Þrándheimi 18—19,
31—33, 35, 38, 42—43, 48,
50, 161, 163, 170, 272—273,
319, 445, 478, 488—489, 531,
563, 613, 671, 713—714, 758
—760, 763—766.
niðingsskapr 451.
niðjar 65, 593, 826.
niðran 451, 582, 662.
niðrbrot 490.
niðrdrep 451.
niðrfall (máls, stefnu) 246, 645.
niðrfall (kirkju) 704.
Niels Árnason ráðsmaðr í Þránd-
heimi (1518) 648.
Niels Fuhrmann amtmaðr (d.
1733) 308—309.
Niels (Nies) Henriksson (Gyld-
enlöve) ríkisráðsmaðr, riddari
og hofmeistari (1507—1518)
170, 647. Sbr. Negels.
Niels Lafrenz, sjá Michael Laf-
ranzson. Sbr. Nikels.
Nielssen: Berswend, Guttormr
(Nikulásson), Jakob, Pétr.
Nikels Lafranzson, sjá Michael
Lafranzson. Sbr. Niels.
Nikopinge (Nýjakaupangr) 463,
464.
Nikulás erkibiskup hinn helgi
302, 531, 577, 601, 771. —
Nikuláslíkneski 771.
Nikulás Guðmundsson nyrðra
(1506) 101, 122.
Nikulás Gunnarsson á Egils-
stöðum í Flóa (d. fyrir 1487)
65.
Nikulás Gunnarsson nyrðra
(1506) 122.
Nikulás Helgason nyrðra (1515)
544.

- Nikulás Jússason nyrðra (1476) 64.
- Nikulás Kásson vestra (1508) 201.
- Nikulás páfi hinn V. 48, 50, 52, 53, 56, 57.
- Nikulás Vilhjálmsson prestur á Mælifelli (1488—1521) 75, 133, 138, 231, 232, 305, 371, 373, 456, 507, 577, 613, 616, 619—620, 622—623, 735, 737, 767, 783.
- Nikulás Þorgilsson lögréttumaður syðra (1508—1512) 228, 394.
- Nikulás Þormóðsson prior á á Möðruvöllum (1506—1521) 82—84, 153, 163, 168, 185, 305, 370—371, 373, 403, 413, 456, 507, 549, 616, 619—620, 622—623, 660, 734, 737, 767, 785.
- Nikulás Ögmundsson í Rangárbíngi (1513) 466.
- Nikulásson: Guttormr, Jón, Pétr, Sólmundur, Þorgils.
- núviknafasta 378, 715.
- Njála (í dánarbúi Vigfúsar lögmanns Erlendssonar 1521) 810.
- Njáll Bárðarson ábóti á Helgafelli (d. 1449) 53, 57.
- Njarðvík í Borgarfirði austr 7, 289.
- Njarðvík í Gullbringusýslu 583—584. Sbr. Kirkju-Njarðvík, nobel, nobil 741, 799, 800.
- Nollr í Laufássþingum 216.
- Nónbrekka í Miklaholtshrepp 338.
- Nordby: Seffrin (Severen, Söfren).
- Norðfjörður í Múlaþingi 401.
- Norðlendingar 1.
- Norðrárdalur í Mýrasýslu 257—258, 730.
- Norðfjörður á Ströudum 352. — Norðrfjarðarnúpr 454.
- Norðrgarður í Vestmannaeyjum 180.
- Norðrlönd 537.
- Norðtunga (Tunga) í Þverárhlíð 681.
- Noregr, Norðmenn, Norðmanna-konuugr, Noregskróna, Noregslög, Noregsríki, Noregsveldi 3, 4, 6, 25, 35—36, 42—44, 52, 59, 70, 76, 108, 169—174, 186, 228, 238, 255, 274, 296, 311, 319, 336, 395, 421, 432—433, 435, 437—438, 440—441, 443—447, 449, 464, 473, 478—479, 488—489, 496—500, 502—506, 521, 523, 525, 530, 536, 551, 563, 565—566, 605, 609, 612—613, 633, 636, 646, 648, 650, 653—654, 672, 694, 702, 705—710, 714, 717—718, 742—743, 750, 761, 764, 777, 780, 787, 791, 814, 831, 836, 839.
- norðæna (á erkibiskupsbréfi 1507 eða 1514) 531.
- nuncius 479—480.
- Núpar í Reykjadal 384.
- Núpr á Berufjarðarströnd 121.
- Núpr í Dýrafirði 195, 218, 365—366, 509, 833—835. Sbr. og sjá Gnúpr.
- Núpr í Gnúprverjahrepp 362, 830.
- Núpr í Haukadal 425.
- Núpr í Núpsdal 184, 319—320, 532. — Núpsdalur í Miðfirði 319, 732.

Núpsland (nú Núpstún) í Hrúna-
mannahreppi 4.

Núpufell í Eyjafirði 785.

Nýjakaupangr, sjá Nikopinge.

Nýlendi í Eyjafirði 215, 216.

nyt (kýrnyt) 687.

nytjar 287.

næfr (fyrir x eða xij rínsk gyll-
ini) 296.

Næfrholt & Rangárvöllum 560.

Obediencia 758.

Óblauðr Grímsson í Þverárþingi
og Dölum (1513—1519) 460,
716.

óbótamaðr 568, 572, 574.

óbótamál 171, 225, 248, 471,
574, 730—732.

óbótaverk 567.

óbrotin landsins lög 270.

obsequium 761.

óðaðaverk 297.

óðal, óðalsjörð 137, 246, 247,
293—294, 334, 442, 446, 497
—499.

Oddason: Björn, Eiríkr.

Oddastaðir í Vestmannaeyjum
180.

Oddfríðr Aradóttir, Guðmunds-
sonar (1420—1439) 339.

Oddgeir Grímsson í Hvammi í
Norðrárdal (1508—1512) 257,
363, 400.

Oddgeir Þorsteinsson biskup í
Skálholti (d. 1381) 4, 299.

Oddi & Rangárvöllum, Odda-
staðr 240, 253, 255, 301—302,
332, 387, 430, 483, 676, 713,

Oddný Jónsdóttir, kona Þórar-
ins Steinþórssonar (1517) 625
—627.

Oddr Arason (prestr) í Þing-
múla (fyrir 1520) 770².

Oddr Árnason í Skagafirði (í
falsbréfi 1621) 756—757.

Oddr Ásgrímsson vinnumaðr í
Engey hjá Vigfúsi Erlends-
syni (1521) 797, 798, 804,
807.

Oddr Einarsson biskup í Skál-
holti (d. 1630) 4, 7², 8, 10, 70,
71, 379, 452, 490.

Oddr Eyjólfsson prestr í Holti
undir Eyjafjöllum (d. 1703)
53, 327.

Oddr Gíslason í Húnavatnsþingi
(1506—1512) 89, 404.

Oddr Haldórsson prestr syðra
(1512) 385.¹⁾

Oddr Haldórsson, Brynjólfsson-
ar, prestr í Gaulverjabæ (1539;
d. 1565) 130¹⁾

Oddr Jónsson í Húnavatnsþingi
(1506).

Oddr Jónsson vestra (1512—
1514) 396, 496.

Oddr Jónsson prestr eystra
(1514) 490.

Oddr Jónsson digri í Gröf &
Höfðaströnd (d. 1711) 338,
533, 599.

Oddr Ólafsson prestr & Hjalta-
stað (1514) 531—532.

Oddr Pétursson, Finnssonar, lög-
réttumaðr í Holti og á Hvoli
í Saurbæ (d. fyrir 1496) 65,
66, 68, 229, 315.

Oddr Teitsson eystra (í fals-
bréfi 1521) 820.

1) Kynni þó að geta verið sami
maðr.

- Oddr Vilhjálmsson í Borgarfirði 446, 665,
(1507) 150—151. ofríki 78, 110, 114, 321, 333,
Oddr Þórðarson leppr, lögmaðr 346, 406, 425, 429, 431, 573,
(enn á lífi 1440) 338. 587, 606, 633, 642, 713.
- Oddr Þórðarson í Reykhóla- ofrvald 642, 643.
sveit (1512—1513) 375, 410, Ofurland: Gert.
461. ofsi 739.
- Oddr Þorgilsson í Húnavatns- ógerningsmaðr 451.
þingi (1483—1513) 412, 423. óhelgir menn 234.
- Oddr Þorkelsson lögréttumaðr í óhlutvendi 643, 740.
Árnessþingi (1518—1521) 667, óhlýðni 568, 662, 664, 665.
678—680, 695, 697, 699, 816, óhæfa 636, 665.
817. ójafnaðr 739.
- Oddr Þorsteinsson prestur í Ein- óknyttismaðr 451.
holti (1513—1514) 462, 489 okr 434, 441.
—491. ól (úr skóbbót) 670.
- Oddr sonr Gróu Sveinsdóttur Olbogi í Skagafirði 757. — Ol-
(c. 1480) 96. bogamelr 756, 757.
- Oddsdóttir: Guðrún. Ólafr Ásbjarnarson lögréttumaðr
Oddsson: Árni, Einar, Erlendr, í Reykjavík (1507—1518) 150,
Guðni, Gunnsteinn, Hermundur, 224, 225, 394, 415, 563—564,
Jón, Ólafr, Sigurðr, Sveinn, 569, 583, 597, 605, 649—650,
Tomas, Þórðr, Þóroddr, Þor- 669, 673.
- valdr. Ólafr Ásbjarnarson skrifari Ög-
mundar biskupsefnis (1521)
Óðinsdagr 178—179. 787.¹⁾
- ofbeldi, ofbeldisverk 433, 440, Ólafr Bagge lögmaðr á Steig
442, 498, 713. (1518) 653.
- Ófeigsfjörðr á Ströndum 267. Ólafr Björnsson í Eyjafirði (1738)
Ófeigsson: Kolbeinn. 63.
- officia 23—24, 25—26, 31, 33, Ólafr Brandsson prestur á Kvænna-
35, 45, 48. brekku (d. 1626) 687.
- officialis 26, 28—29, 75, 114, Ólafr Daðason syðra (1513—
136, 141, 143, 196, 227, 251, 1518) 466, 670.
- 257, 372, 445, 452—453, 467 Ólafr Diðriksson „hirðstjóri yf-
—468, 481, 507, 538, 549— ir alt Ísland“ (1512) og (1515)
550, 559—560, 572, 586, 627, höfuðsmaðr á skipi Seffrins
634, 636, 655—656, 666, 673 Nordby's (1512—1516) 388—
—674, 678—679, 682, 691,
710, 734, 744—745, 783—
786, 790—791, 812, 829—
830. — officialisdæmi 745.

1) Sýnist varla vera sami maðr
og sá næsti á undan.

- 390, 394—395, 431, 563—564, 583—584.
- Ólafr Eiríksson í Nesi í Grunnavík (1508—1519) 205, 227, 341, 369, 418—419, 454, 459, 484, 513, 518, 715.
- Ólafr Eiríksson í Þingeyjarþingi (1518—1520) 654.
- Ólafr Erlendsson (Erlandsson) lögréttumaðr í Þrándheimi (1518) 648.
- Ólafr Filippusson, Sigurðssonar, frá Haga (1507—1514; d. á tímabilinu 18. Aug. 1514—16. Febr. 1515) 156, 292, 295, 345—346, 371—372, 376—377, 422—424, 426—429, 506—508, 523, 544—546, 611, 615.
- Ólafr Gilsson prestur í Reykholti (eptir 1518) og (1508) prófastr á Ströndum (1508—1518) 256, 593, 675.
- Ólafr Gíslason vestra (1519) 716.
- Ólafr Gíslason prestur á Hofi í Vopnafirði (d. 1714) 53, 270.
- Ólafr Grímsson „bóndi“ í Skagafirði (á Brúarlandi; 1506) 83—84, 94.
- Ólafr Guðmundsson, Ólafssonar, prestur á Udenfelli (1507—1520), Beggu-Láfi, 139, 305, 329—330, 549, 661, 691, 735.
- Ólafr Guðmundsson sýslumaðr milli Gilsfjarðar og Gljúfrár (1507—1520) 137, 155, 166, 334, 380—382, 417, 425, 431, 439, 469, 502, 535, 547—548, 566, 637, 695—696, 700, 712.
- Ólafr Guðmundsson í Dalasýslu (1510) 331.
- Ólafr Guðmundsson í Skagafirði (1513—1514) 457.
- Ólafr Guðmundsson, Magnússonar, eystra (d. fyrir 1520) 724—725.
- Ólafr Gunnlaugsson prestur eystra (1506) 119.
- Ólafr Hallsson prestur nyrðra (1512—1515) 370, 373, 408, 546.
- Ólafr Hallsson nyrðra (í falsbréfi 1521) 826.
- Ólafr Haraldsson hinn helgi, Noregskonungur (d. 1030) 1, 10, 127, 140—141, 228, 251, 273, 286, 326, 347, 358, 384, 395, 426, 432, 434, 437, 441, 450, 498, 503, 505, 513, 537, 606, 638, 653, 671, 711—712, 743—744, 763, 770—771, 782, 831. — Ólafslíkneski 10, 770, 771. — Ólafsmessa (hvortveggja) 1, 228, 326, 347, 358, 395, 498, 503, 513. — Ólafssaga 770, 771. — Ólafstollr 577, 578.
- Ólafr Helgason vestra (í Nápsfór 1521) 834.
- Ólafr Hjaltason, Arnkelssonar, prestur nyrðra (1517) og síðar biskup á Hólum (d. 1569) 312, 330, 611, 615, 616, 620, 630.
- Ólafr Jónsson í Berufirði (um 1370) 10.
- Ólafr Jónsson lögréttumaðr í Rangárþingi (1507—1521) 147, 605, 667, 738, 796, 804, 816, 817.
- Ólafr Jónsson (annar) í Rangárþingi (1520) 739.

- Ólafr Jónsson prestur nyrðra, saccrista og ráðsmaður á Hólum í Hjaltadal (1515—1520) 577, 611, 622, 623, 693, 735, 767.
- Ólafr Jónsson í Húnavatnspingi (1515) 544.
- Ólafr Jónsson í Austfjörðum (1520) 746.
- Ólafr Jónsson vestra (1521), heimilismaður Haldórs Hakonarsonar á Kirkjubóli í Valbjófsdal (c. 1470—1480) 776—777.
- Ólafr Jónsson ráðsmaður í Skálholti (1535) 704.
- Ólafr Jónsson skólameistari í Skálholti og prestur í Hítardal (d. 1688) 53.
- Ólafr Jónsson kirkjuprestur í Skálholti og prestur á Stað í Grunnavík (d. 1707) 679.
- Ólafr Klængsson prestur nyrðra (1508—1513) 370, 371, 373, 456.
- Ólafr Koðrannsson lögréttumaður í Kjálarnesspingi (1508—1518) 242, 502, 552, 555, 556, 563, 564, 566, 584, 669.
- Ólafr Magnússon vestra (1510) 315.
- Ólafr Magnússon eystra (1697) 401.
- Ólafr Magnússon í Dýrafirði (1743) 194.
- Ólafr Meyiar kaupmaður í Hólmi (1521) 800, 801, 807, 808.
- Ólafr Narfason syðra (1519) 714.
- Ólafr Oddason nyrðra (1517) 640.
- Ólafr Oddsson lögréttumaður í Rangárpingi (1508—1517) 224, 466.
- Ólafr Ólafsson lögréttumaður í Reykjavík (1507—1519) 152, 394, 669, 699.
- Ólafr Ólafsson í Skálholti (1710) 679.
- Ólafr Ormsson í Héraðsdal, er vo Skúla Þormóðsson (1521) 836—837.
- Ólafr Pálsson í Hnappadals-sýslu (1512) 378.
- Ólafr prestur á Desjarmýri (1354) 8.
- Ólafr prestur syðra (1516) 586.
- Ólafr Rögnvaldsson biskup á Hólum (d. 1494—95) 65, 83—84, 94, 143, 428, 732, 734.
- Ólafr Sigfússon, Péturssonar (1519) 676.
- Ólafr Steinsson í Þingeyjarþingi (1506—1520) 122, 654.
- Ólafr Sveinsson prestur á Stað í Súgandafirði (1569) 594.
- Ólafr Troendsson (Þrándarson) ráðsmaður í Þrándheimi (1518) 648.
- Ólafr Vigfastsson (Ólaf Vigfastson) lögmáður í Þrándheimi (1518) 648.
- Ólafr Þorgeirsson í Strandasýslu (1520) 748.
- Ólafr Þorsteinsson í Rangárpingi (1506) 115.
- Ólafr Þorsteinsson, Þorlákssonar, í Mýrasýslu (1515) 557.
- Ólafr Þorvaldsson vestra og syðra (1517—1520) 603, 659, 739.
- Ólafsdóttir: Margrét, Valgerður, Þorbjörg.
- Ólafsfjörður í Vaðlaþingi 340, 729.

- Ólafsson: Árni, Björn, Brandr, oracio 71, 79, 733. — oracio-
Einar, Eyjólf, Grímr, Guð-
mundr, Guttormr, Haldór, bók 675.
Helgi, Johannes, Jón, Mag-
nús, Martein, Ólaf, Semingr, oraculum 39.
Steinþór, Sveinn, Thomas, óráðvandar menn 582.
Þórðr, Þorgautr, Þorkell, orðaberming 155.
Þorvaldr, orðbragð 347.
Ólafsvellir á Skeiðum 701, 709. ordinacio, ordinancia 18, 21, 38,
Ólason: Bjarni. 708.
Oldenborg 169, 172—175, 255, orðrómr 423.
296, 311, 336, 421, 434, 443, orðtök 576, 581, 642.
473, 504—505, 521, 565, 609, orðubók 79.
650, 717, 780, 814, 831, 836. óréttr 273, 617, 724, 642, 710,
711, 713.
ólean 443. orf 265, 795, 796², 797, 803, 804.
óleyfi 683. Ormr Ásbjarnarson syðra (1521)
Óluess, sjá Ölves. 796, 804.
Oluf, Oluff, sjá Ólafr. Ormr Daðason sýslumaðr í Fagra-
dal (d. 1744) 60, 193, 452—
Ólöf dóttir Guðrúnar Gunnlaugs- 453, 517—518, 558, 569, 610,
dóttur frá Marðarnúpi (d. 1494) 639, 660, 707, 823—824.
110. Ormr Eiríksson prestur eystra
Ólöf Haldórsdóttir í Þingeyjar- (1482—1493) 483, 610.
þingi (1512) 282—284. Ormr Guðmundsson, Andrésson-
Ólöf Loptsdóttir „stóra“ (ríka) ar (1516—1518) 586, 662—
á Skarði (d. 1479) 64—66, 663.
178, 520. Ormr Illugason í Dalasýslu
Ólöf Magnúsdóttir, kona Skeggja (1506—1513) 104, 350, 426.
Þórólfssoðnar (1506) 115. Ormr Jónsson nyrðra (1461) 58.
ólög 224, 435, 443. Ormr Jónsson, Ásgeirssonar,
ómagi 152, 153, 210, 292, 295, „bóndi“, sýslumaðr á Skarði
517, 589, 689, 825. — ómaga- (1510—1517; Ormr er með
aldr 136. — ómagaeyrir 185. vissu á lífi 1515) 338—340,
— ómagagóz, ómagapeningar 431, 438, 498, 502, 526, 554,
153, 295, 792. — ómegð 210, 566, 574—575, 628.
623. Ormr Jónsson í Þingeyjarþingi
ómak 198. — ómakslaun 177. (1517) 625—627.
ómerkingar 95, 98—99. Ormr Jónsson vestra (1550) 594.
ómildir menn 582—584. Ormr Magnússon vestra (1493—
omnes sancti 163. 1500) 193.
Omnipotens sempiterna 733. Ormr Sturluson í Eyjafirði (1514)
Opprhejde: Hans. 487.

- Ormr Tumasson vestra (1521) 824.
- Ormr Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1506) 91, 109, 111.
- Ormr Þorsteinsson í Rangárþingi (1521) 797, 804.
- Ormsson: Ásgrímr, Eiríkr, Hákon, Ljótr, Loptr, Ólafr, Pétr, Símon.
- ornamentum 13—14, 71, 126—127, 167, 183, 184, 326, 403, 484, 492, 493, 675.
- Orný Ásgrímsdóttir nyrðra, kona Narfa Ingimundarsonar (1511) 349. Sbr. Oddný.
- ós (árós) 386, 496.
- Ós í Bolungarvík 359.
- Ós (minni) í Miðfirði 732.
- Ós í Steingrímsfirði 199—200, 467, 575.
- Ósar í Húnavatnsþingi 131.
- Óshöfði í Lóni 61.
- óskil 234, 501. — óskilamenn 234.
- óskuldir 137.
- Ósland í Óslandshlíð 87, 209—210, 730. — Óslandshlíð í Skagafirði 209.
- Ósló í Noregi (Anslo, Anszloo) 64, 169, 177—178, 273, 335—336, 478—480, 489, 503, 536, 565, 638, 749—750, 771, 821—822, 836—837.
- Osnabrück 27, 28.
- Óspakseyri í Bitru 278—279, 343—344. Sbr. Eyri.
- óspektir 404, 406.
- ostr: ostvægr matr 278. — osttollar 278.
- Otrardalr í Arnarfirði 639, 823—824.
- Otta (Atter) Kræmer borgarmeistari í Ósló (1510) 336.
- Óttarson: Bjarni.
- óttusöngur 287. — óttusöngva-bók 79, 675.
- O. de Varris 29.
- óvirðing 582.
- óvísacyrir 551.
- Oxford á Englandi 1.
- óþjóð (gentes barbaræ = Íslendingar) 25.
- Pafenskock: Hannes.
- páfi 17, 20, 22, 24—33, 35—38, 40—42, 45—48, 50—57, 435, 446, 478, 606, 613, 708, 743, 764, 783, 814. — páfabann 112, 145, 318, 447, 500. — — páfabréf 37, 450, 696, 749, 750, 763, 782—783, 814. — páfagarður 17, 21, 24—28, 33, 112.
- páll 265, 796², 804. — pálgræf 71. — pálreka 797.
- Páll Arason vestra (1514—1515) 484, 566.
- Páll Bárðarson bróðir í Víðey (1518) 650, 674.
- Páll Fúsason, sjá Páll Vigfússon.
- Páll Gíslason landþingisskrifari á Hvanneyri (d. 1678) 17, 139, 240, 607, 720.
- Páll Hákonarson lögsagnari í Marteinstungu og Vetleifsholti, skrifari Árna Magnússonar (druknaði 1742 við veiðiskap)¹⁾ 9, 60, 109, 143,

1) „Paulus Haqvinius, in ditione Holtarum, inter venandum submersus vitam finit“.

(Sira Guðm. Högnason í Vest-

- 166, 325, 332, 397, 412, 431,
467, 473, 535—537, 596, 610,
615, 623, 678, 691, 767.
- Páll Ísleiksson í Húnavatunspingi
(1516—1517) 601.
- Páll Jónsson, Ásgeirssonar, sýslu-
maðr á Skarði (veginn 1496)
212—214, 264, 291, 338—340,
430, 539.
- Páll Jónsson, bróðir síra Jóns
Jónssonar í Hjarðarholti (sjá
bls. 493. Sbr. Pétur Jónsson),
teugdafaðir Björns Þorleifs-
sonar (1514—1518) 380—382,
494—495, 548, 672.
- Páll Jónsson sýslumaðr á Stað-
arhóli (d. 1598) 304.
- Páll Ketilsson prestur á Staðar-
stað (d. 1720) 71, 445.
- Páll canukubróðir á Hólum (í
falsbréfi 1521) 766.
- Páll Klemensson í Dalasýslu
(1509—1513) 283, 438.
- Páll Ólafsson prestur vestra (1518)
759.
- Páll Ólafsson, Eiríkssonar, djákni
(1519) 715.
- Páll Pálsson stúdent, amtskrif-
ari (d. 1877) 46, 703.
- Páll postuli, Pálmessa (comme-
moracio, conversio) 66, 68,
81, 86, 117, 154, 155, 157, 224,
225, 227, 270, 284, 319, 322,
323, 326, 334, 356, 358, 365,
385, 390, 392, 394, 403, 459—
460, 533, 542, 558, 561, 576,
586, 631, 662, 664, 668, 692—
- 694, 699—700, 709, 721, 774,
816, 833. Sbr. Pétur postuli.
- Páll Sigmundsson í Dalasýslu
(1518) 475.
- Páll Teitsson lögréttumaðr í Ár-
nessþingi (1508—1513) 225,
392, 394.
- Páll Tumasson í Nápsförl (1521)
834.
- Páll Víðalín lögmaðr (d. 1727)
497, 507, 748.
- Páll Vigfússon, Erlendssonar,
síðar lögmaðr (1521) 705,
806, 809, 810, 811.
- Páll Þórðarson í Hróarsholti
(1508—1509) 253—255.
- Páll Þórálfsen nyrðra (1506)
82—83.
- Páll Þorsteinsson vestra (d. fyr-
ir 1514) 527.
- Páll, er gelzt hestr í skuld ept-
ir Vigfús Erlendsson (1521) 800.
- Palladius, sjá Pétur Plade.
- palmarum dominica, pálmasonnu-
dagr 156, 205, 274, 275.
- Pálmason: Jón.
- Pálsdóttir: Guðbjörg, Guðríðr,
Guðrún, Ingibjörg.
- Pálsholt í Hörðadal 16.
- Pálsson: Alexius, Bárðr, Bjarni,
Brandr, Gestr, Grímr, Helgi,
Ívar, Jón, Magnús, Matthens,
Páll, Pétur, Snjólfur, Svartr,
Sveinn, Þórðr, Þorkell, Þor-
leifr, Ögmundur, Örnólfur.
- panna, pönnuskrifl 265, 795,
796, 803.
- pansari 266, 795, 803, 810.
- pantr 73, 110, 563, 602, 658,
790, 805. — pantaborgun 741.
- pantsetning 562.

mannaeyjum í bréfi til síra Þorsteins
Péturssonar að Staðarbakka, dags.
18. Febr. 1743. — JSig. 207. 4to).

papa 26, 28—30, 33, 36—37, 41, 45, 48, 52, 479, 489.

Papafjarðarós í Hornafirði 61.

pappír 9, 11, 17, 80, 109, 143, 173, 318, 321, 324, 347, 349, 410, 623, 702, 827, 829.

parlamentum (samtal, óskundi) 740.

páskar, paschæ 1—2, 4, 79, 378, 544, 603, 646, 769, 770, 780. — páskavika 14, 75, 141, 287, 483, 509, 588, 722.

passio domini 197.

pater noster 1, 157, 326, 327, 408,

pati 410.

Patreksfjörður í Barðastrandar-sýslu 267, 391, 517, 569, 639, 660.

patronus 251.

pax: pax með textaspjald og annað með bókiell 675. — paxspjald 10.

pecunia sancti Petri (Pétrsfé) 489.

Pedher, sjá Pétr.

peningar, kvikir og dauðir, fríðir og ófríðir, fastir og lausir, tullgildispeningar, þarflegir peningar 20, 62, 66—70, 72—73, 78, 86—87, 102—103, 105—107, 116, 119, 121—126, 128—129, 136—137, 140—144, 148, 152, 155, 159, 164—166, 168, 179, 182, 184—185, 187—188, 191, 198, 201—202, 205, 207, 211—214, 217—221, 223, 228, 230—239, 241, 245, 248, 252, 263—265, 267—269, 271—273, 276, 278, 280—282, 291, 295, 300, 303, 305, 307, 310—311, 314, 318, 320, 322—325, 331, 333—

334, 336, 341, 346, 348—349, 353—354, 357, 359—361, 363—364, 367, 369, 372, 374, 381—384, 395, 400, 402, 406—407, 410, 412, 416, 425—429, 454—455, 458, 463, 465—466, 471, 481—483, 490, 492—497, 510—511, 516—519, 527—529, 531—532, 541—543, 550, 552, 556—557, 559—560, 561, 562, 564, 567—568, 574, 579, 581, 582—586, 588, 596, 600, 602—606, 617, 621—622, 625—627, 628, 629, 635, 633, 642—643, 645, 651, 655, 657—659, 663—667, 670, 676—677, 683, 688—689, 690, 695—696, 698, 705, 713—714, 716, 719—720, 725—738, 737, 738, 740, 744, 746, 748, 749, 751—755, 768^a, 769—770, 774, 777, 785—786, 787, 792—796, 803—804, 806, 808—811, 815, 818, 823, 830, 835. — peningagjald 207, 212, 213. — peningagjöf 283. — peningagjörð 674. — peningahæð 280. — peningakaup 66. — peningamál 272. — peningareikningr 156, 282, 411. — peningasekt 828. — peningaskakki 225, 226, 322. — peningaskikkan 624. — peningaskipti 217, 218, 360, 363, 366, 367, 392, 676. — peningasöl 684. — peningatilkall 481—482. — peningatillög 358. — peningaútlát 787.

penitencia 206, 722, 764, 783, 785.

- pentecoste 628, 725. Sbr. hvítasunna.
- pergament, perment 11, 17, 68, 327, 401, 402, 452, 545, 654, 756, 771, 782, 814.
- Person: Hoken (Hákon), Knútr, Thomas.
- Pétr Arason lögréttumaðr (í Skaptafellsþingi; 1518—1521) 667, 744.
- Pétr Ásmundsson lögréttumaðr á Ketilstöðum á Völlum (um 1700) 210, 364, 553, 681.
- Pétr Björnsson í Árneshöfði (1506) 130.
- Pétr Einarsson prestur í Hjarðarholti (Glæraugna-Pétri; 1550) 706.
- Pétr Einarsson prestur í Miklaholti (d. 1778) 337—338.
- Pétr Guðmundsson vestra (1509) 291.
- Pétr Hansson (1511) 779.
- Pétr Hreinsson lögréttumaðr (í Rangárhöfði; 1509) 302.
- Pétr Jónsson í Laxárhöfði (1507) 146.
- Pétr Jónsson, smásveins, prestur á Stað á Reykjanesi og í Hjarðarholti (1513—1515) 380—382, 427, 493—495, 547—549.
- Pétr Landbjartsson vestra (1512) 398.
- Pétr Leifsson, Ormssonar, lögréttumaðr í Vaðlahöfði (1507—1519) 159—160, 232, 239, 242, 245, 247, 332, 383, 561, 598, 603—604, 691—692.
- Pétr Magnússon, Þormóðssonar, í Múla í Ísafirði (sigldi af landinu fyrir nokkrum árum 1512) 367.
- Pétri Michilsson (Mikilsson) prestur syðra (1517—1518) 605, 650.
- Pétri Nielsson biskupsveinn og ráðsmaðr í Björgvin (1506) 85, 782.
- Pétri Nikulásson biskup á Hólum (1391—1410) 20, 21.
- Pétri Nikulásson prestur í Skálholti biskupsdæmi (1518) 664.
- Pétri Ormsson á Syðra-Vatni í Skagafirði (1411) 19—20.
- Pétri Pálsson prestur nyrðra, ráðsmaðr og officialis Hólabískups (1507—1520) 133, 138, 206, 209—210, 238, 305, 370—371, 373, 376, 408, 412, 456, 507, 543, 545, 549, 558, 577, 602, 604, 606, 616, 621, 623, 624, 630, 654, 688, 690—691, 734, 737, 766—768.
- Pétri Pétursson prófastr á Viðivöllum (d. 1842) 14.
- Pétri Plade (Petrus Palladius) Sjálandsbiskup (d. 1560) 706, 708.
- Pétri postuli, Péturskirkja, Pétursmessa (ad vincula, cathedra) 19, 21—22, 27, 45, 47—48, 50, 56—58, 66, 68, 81, 112, 117—119, 154—155, 157, 215, 223—225, 227, 258, 284, 300, 314, 319, 322—323, 326, 334, 356, 358, 368, 385, 390, 392, 394, 403, 416, 460, 478—480, 483—489, 505—506, 533, 537, 558, 561, 576, 584, 586, 588, 605, 607, 631, 664, 668, 671, 678, 692—693, 699—700, 714, 774, 777, 816,

833. — Pétrslíkneski 675. — Pétrs messa og Páls 66, 68, 81, 154, 155, 223, 224, 225, 284, 319, 322, 323, 334, 336, 385, 390, 392, 394, 460, 533, 534, 558, 561, 576, 586, 664, 668, 692, 699, 700, 774, 816 817, 833. — Pétrspeningar (— fé) 478—479, 488—489, 671.
- Pétr Sigfússon, Pétrssonar (1514; d. fyrir 1518) 482, 676.
- Pétr skraddari (1521) 807.
- Pétr Sveinsson, biskups Pétrssonar, ríkismannafæla, lögréttumaðr í Árnessþingi (1508) 225.
- Pétr Sveinsson, prests Pétrssonar á Hoði í Álptafirði (um 1824) 819.
- Pétr Tumasson lögréttumaðr í Þingeyjarþingi (1506—1517) 122, 154, 235, 347—348, 382, 625.
- Pétr Þórðarson prestur vestra (1508) 9.
- Pétr Þórðarson í Borgarfirði (1664) 397.
- Pétr Þorleifsson (Þæder Torleffsson) ráðsmaðr í Þrándheimi (1518) 648.
- Pétr Þorsteinsson í Kjalarnessþingi (1513—1518) 415, 650.¹⁾
- Pétr Ögmundsson í Húnavatnsþingi (1506) 89.
- Pétrsey í Mýrdal 701.
- Pétrsrjóðr í Skutilsfirði 199, 201.
- Pétrsskógr í Laufásskarði 215, 216.
- Pétrsson: Árni, Bárðr, Gísli, Gunnsteinn, Jóhann, Jón. Kristján, Loptr, Oddr, Pétr, Thomas, Týli, Þórarinn.
- pfaltzgrawe 43, 44.
- Philippus et Jacobus 305.
- píla 801.
- pilagrímr 434, 441. — pilagrimsferðir 157, 326, 403.
- Pilatus jarl 536.
- piltr 136, 177.
- Pining: Diðrik. — Piningsdómr (1490) 705, 706.
- pípur 266, 795, 796, 804. Sbr. búsgagn (ölgögn).
- pípur (á kertahjálm) 595.
- piscator 76, 480,
- píslarvottr 485.
- pistlar, bækur með pistlum 71, 79, 769, 770, 837.
- plága(n 1494) 83, 110. Sbr. mannplága, sóttin.
- plochhus 687.
- pollr 13.
- Pontanus, Jóhann, sagnaritari (d. 1640) 43.
- pontifex 31, 476, 531, 758, 759.
- Pontoppidan, Erik, biskup (d. 1764) 488.
- porcio ecclesiae 86, 87, 114, 158, 179, 257, 262, 361, 374, 378, 384, 491, 492, 493, 531, 570, 595, 655, 656, 657, 690, 838.
- Porta Latina 548, 687. Sbr. Jón postuli.
- portus 76.
- possessio 34. — possessor 161.
- postuli 127, 157, 403, 408, 671, 766. — postulakirkja 653, 782. — postulamessa 135. — postulasögur 180.

1) Mun eiga hér við.

pottar (bættir, barmbrotnir, heilir, pottbrot, pottskrifl) 71^a, 264, 265^a, 490, 492, 493, 769, 795, 797, 803.

pottausa 795, 803, 810.

precacio 761.

predikan 157, 327, 403, 536.

prelátar, prelati 31, 117, 273, 282, 305, 321, 330, 360, 479, 536, 540, 541, 736, 767, 785, 787, 791, 812.

premium (æternum) 50, 762.

presbyter 30, 39, 41, 42, 52, 54, 56, 57, 161.

Presthólar í Núpasveit 328.

Presthús í Vestmanaeyjum 180.

prestr, prestmaðr 4, 7—9, 12—14, 27, 45—46, 48, 56—57, 62—64, 72—75, 82—83, 86—88, 94, 110, 113, 117, 119—120, 130, 133, 135—136, 139, 141—142, 145, 148, 157—160, 163, 166, 168, 170, 176—177, 179, 183, 185, 193, 196, 200—201, 205—206, 209—210, 213, 215, 217—219, 222, 227—229, 238, 246—247, 249, 251—254, 256, 260, 268, 270—271, 279, 282—283, 285—286, 290, 301, 305—308, 310—311, 314, 316, 319, 321, 326, 328—331, 345, 360, 362, 367, 369—374, 376, 384, 390, 392, 394, 403, 408—409, 412, 415—416, 420—422, 433, 436, 440—441, 446—450, 452—453, 456, 458—459, 462, 465, 467, 475—476, 481, 483, 486, 491—492, 494, 497, 507—508, 515, 518—519, 521—522, 530—531, 533—534, 536, 540—547, 549—550, 553, 559—560, 572—575, 578—580, 585—586, 593—596,

601—602, 604, 611, 613, 616, 618—620, 622—623, 627—628, 630, 634, 635—636, 639—640, 648, 652—653, 656, 659—662, 665, 667, 668, 671, 675—682, 685—690, 693, 702, 709, 713—714, 719, 722—725, 727, 730—731, 733—734, 736—738, 740, 744—745, 747—748, 754, 765—768, 771, 782—785, 787, 791, 796, 815, 819—820. — eignarprestr 680. — forprestr 734. — Sjá kapellan. — kórprestr 733. — Sjá sacrista, sacristarius. — Sjá sóknarherra. — staðarprestr 252. — Þingaprestr 89, 90, 92, 679. — prestadómr 113, 319—320, 371, 427—428, 507. — prests-embætti 35. — prestegaard (præstens gaard) 308, 782. — prestamót 305. — kaup prests 13. — prestsskyld 4, 268, 384, 391, 659—660. — prestastefna 117, 138—139, 258, 262—263, 304—305, 329, 339, 300, 369—373, 385—386, 390—392, 408, 456, 459, 549, 586, 618—620, 622—623, 661, 664—665, 683, 688—691, 713, 734—737, 767—768, 783, 785—787. — presta-stefnubréf 138. — prestsliund 90, 649. — præstetold 306. — Sbr. kennidómr, kennilyðr, kennimenn, klerkar.

prior, priur 82—84, 116, 119—120, 158—159, 163, 168, 179, 210, 211, 305, 370—371, 373, 408, 413, 456, 465—466, 507, 515, 549, 616, 619—620, 622—623, 660, 681—682, 734, 737, 747, 767, 785, 791.

prisund 573.

privilegium 178, 440, 441, 464, 565, 590, 592, 750, 760, 761.

processio 157, 326, 403.

processionale, processiuall 79, 770.²

procurator 39.

próf, prófan, prófaleiðsla 98—99, 108, 124—125, 129, 147, 236, 274, 297, 372, 428, 460, 476, 534—535, 645, 683, 714, 757, 785, 836.

prófastr 14, 64, 73—74, 91, 126, 136, 169, 170, 177, 205, 206, 214, 216, 256, 257, 270, 271, 301, 306, 307, 336, 435, 442, 443, 444, 446, 448, 449, 450, 476, 481, 483, 490, 522, 541—542, 553, 636, 644, 649, 653, 657, 709, 722, 749—750, 829. — prófastsbréf 127, 476. — prófastsdæmi 260, 448—449. — prófastsgarðr 169, 336.

prófenta 83—84, 94, 221, 276, 301, 303, 363, 400, 419—420, 628—629, 657, 686, 698, 727, 730. — prófentubréf 84, 94, 402, 420, 532, 629, 658. — prófentngjöf 84, 629. — prófentuhús 420, 687. — prófentukona 84, 94. — prófentumaðr 532. — prófentutekja 221.

profesta 362, 379, 476, 516.

proprietar 308.

Pros Mund höfuðsmaðr (d. 1644) 175.

provincia 25, 45.

Prütze: Jakob.

pryzkr kistill 266.

præbendæ 384.

prædicator 21, 24, 29, 57.

præfacio 452.

præfectus 76.

præsentacio Mariæ 529, 578.

psaltari 837.

púðr 779.

pundari 71, 491. sbr. vog.

pungar 801, 802.

purificacio Mariæ 187, 271, 366, 367, 543, 563, 595, 602, 603, 649, 678, 828. Sbr. kyndil-messa

pytla 264.

Quarto tempore vika (= quatuor temporum = temper = imbruvika) 136.

qugildi, sjá kúgildi.

Quirinskirkja 48.

quittancia, sjá kvittan.

qvæg 308.

Rá og reiði 300, 554.

rád (= ráðahagr) 294.

rád: verða á einu ráði (= hafa samfarir, samræði) 339, 652.

rád beztu manna 636.

rád (= ríkisráð, ráð konungs) 336, 435, 443, 705.

ráðagerð 499.

ráðningarsproti guðs 2.

ráðsmaðr, ráðmaðr (rætmann, rathmann; consiliarius og villicus) 43—44, 133, 143, 163, 169, 176, 183, 203, 204, 253—254, 277, 285, 294, 343, 362—363, 387, 463, 507, 520, 539, 545, 577, 613, 616, 630, 640, 650, 653, 678—679, 704, 734, 767, 769, 773—774, 779, 781—782, 785—786, 789, 791. — ráðsmannsgisting 253. — ráðsmannsstarf 280.

ráðstefna 536.

- ráðstofa 648, 750.
 Rafald (= Rögnvaldr), herra, í Noregi (1521) 778.
 Rafn, sjá Hrafn.
 Ragna Finnbogadóttir, nyrðra (1510) 328.
 Raguheiðr Hallbjarnardóttir, prests Jónssonar, vestra (1518) 658—659.
 Ragnhildr Bjarnadóttir, Marteinssonar, kona Björns Guðnasonar (1507—1519) 136—137, 178, 431, 579—580, 695—696, 704, 712, 717.
 Ragnhildr Erlendsdóttir eystra (1519) 681—682.
 rán og grip 239, 298, 406, 434, 478², 633, 740. — ránsmaðr 568. — ránssök 568.
 Ranaá í Eyjafirði 215.
 Ranastaðir í Eyjafirði 215, 216.
 Ranateigr í Eyjafirði 215.
 randadúkr 770, 771.
 Rangárvellir 301, 395, 483. — Rangárþing, Rangárvallasýsla 146, 430, 792.
 rangindi 587.
 ranglegt hald 234, 320.
 rannsak, rannsakan 334, 714.
 Rannveig Stulladóttir, kona Marteins Gamlasonar (d. fyrir 1493) 303.
 rask 579, 580.
 Rassmalanes, sjá Rosmhvalanes.
 Rauða í Þjórsárdal 4.
 Rauðalækr í Holtum 798, 805.
 Rauðamýri á Langadalströnd 287.
 Rauðasandr í Barðastrandar-sýslu 69, 109, 126—127, 241, 267, 390—391, 393, 517—519, 639, 642, 659—660, 663, 823, 824.
 Rauðhóll í Grímsnesi 571.
 Rauðsdalr (hvortveggja) á Barðaströnd 197, 267, 269.
 Raufarfell hið austara undir Eyjafjöllum 798, 805.
 rector chori, sjá chori rector.
 rector ecclesie 570.
 refaskinn 178. Sbr. skollaskinn.
 Reff: Hans.
 reffar, reffislitti 795², 804², 809, 810.
 Refsing 671.
 Refsson: Haldór.
 Refstaðir í Vopnafirði 299.
 Refsteinsstaðir í Húnavatnsþingi 131.
 regeran 767, 768.
 regimen, regiment, regimente 21—23, 33—34, 39, 42, 48—50, 54—55, 161, 435, 443, 782.
 registr, registrum 188, 214, 258, 293, 403, 408, 538, 675, 708, 713.
 regnum 36, 76, 479, 489, 761.
 reið (innan sveitar) 420.
 reiða góð 296, 741.
 reiði, sjá rá og reiði.
 reiði (söðulreiði) 802.
 reiðskapr 795, 803, 809. — sjá beizl, brjóstgjörð, reiði.
 reiðugjald 777.
 reiðupeningar (þýzkir) 605, 808. Sjá dukat, dupildukat, gyllini, krúna (frönsk), nobil, rosen-nobil. Sbr. örtugr.
 reikningr, reikningsskapr 77, 114—115, 142, 145, 153 164, 181, 183, 184, 187—188, 222

- 228, 226, 228, 251, 260—
261, 263, 265—266, 267, 274,
281, 295, 296, 297, 298, 319,
320, 333, 346, 361—362, 364,
366, 374—375, 378—379,
389, 427, 483—484, 492, 493,
538, 539, 550, 551, 563, 583,
595, 597, 618, 646, 656—657,
670, 684, 689—690, 713, 724
725, 741, 774, 781, 786, 798,
801, 802, 805, 831, 832.
- Reinhold Voca syðra (1516) 584.
- reip 266, 490, 611, 795, 796²,
797, 803, 804.
- reisa (ferð) 823, 834.
- reisa (= sinn, skipti): upp á
margar reisir 636, 643, 644.
- reisning (= ferð) 791.
- reiting og tilverkan 395.
- reka 795, 796, 803, 804.
- Rekavík á Ströndum 207, 288.
- reki 10, 14, 62—64, 115, 140—
141, 153, 197, 215, 231, 240
—241, 274, 277, 287—288,
297, 337, 342—243, 385—386,
407—408, 412—413, 517, 534
—535, 682—683, 719, 753,
786. — rekamaður 64, 241.
— rekamáldagi 342. — reka-
mörk 14, 240. — rekamarka-
skrá 337. — rekataka 385,
382. — rekaviður 684. — Sbr.
hafrekstrar, landreki, matreki,
renningar, skiptireki, smáreki,
tréreki, viðreki, vogrek.
- rekkujuvöð 491, 532, 795, 797,
803.
- rekstr 215. Sbr. mánaðarrekstr.
- relator 296, 312, 337, 673.
- renningar 153, 274, 297.
- renta 153, 274, 391, 435, 443,
551, 569—570, 600, 646, 660,
785, 852.
- resignacio 58.
- rét (fjárrét) 215.
- Réttarlæksdrög á Skaga 60.
- réttr 17, 67, 73, 78, 114, 153—
154, 170—174, 184—185, 239,
298, 347—348, 389, 425, 436
—437, 443—444, 446—451,
457, 469, 471, 486, 521, 533
—534, 567, 569—570, 590—
592, 634—635, 644, 711, 739,
742—743, 779, 785, 812, 814,
832. — hálftr réttr 347. —
réttarbætr 129, 169, 171—
175, 185, 224, 234—235, 243,
298, 322, 324, 334, 434, 435,
437, 441, 443, 444, 448, 449,
450, 499—501, 503, 525, 557,
559—560, 561, 567, 568², 643,
728. — réttarabótabók 174. —
réttarfar 290, 472. — réttari
170, 176, 534—535. — rétt-
lausir menn 436. — réttar-
spillir (Möðruvallaréttarbót
1507) 171—175. — réttaryrði,
réttarorð 347, 476—477, 669
—670, 671.
- réttindi 446—448.
- réttlætisrót 432.
- réttskriptaðir menn 157, 326,
358, 403, 569—570, 575.
- réttugheit 551, 600, 646, 831.
- réttvísi 471, 614.
- reverencia 758, 760, 762.
- rex 33, 35, 50, 76, 186, 337,
566, 671, 712, 761, 771, 812.
- Reyðarfjörðr eystra 402, 553,
582, 724, 725, 821.
- reyfari 298, 444.
- reykelsi 157, 326, 374, 403.

- Reykhólar, Reykjahólar á Reykjanesi í Barðastrandarsýslu 68—69, 140, 212—214, 238, 339, 354—355, 363, 375, 400, 410—411, 461, 539, 547, 593—594, 672.
- Reykholt, Reykjaholt í Reykholtssdal 1, 52—53, 531, 607, 675. — Reykholtssdalr í Borgarfirði 52, 581, 708.
- Reykir í Miðfirði 255.
- Reykir í Mosfellsveit 173.
- Reykir í Ólafsfirði 729.
- Reykir í Tungusveit 118—119, 200—201, 689—690, 754—758, 766, 837—838.
- Reykjadalur í Reykjarfirði í Vatnstjardarsveit 288.
- Reykjadalur í Þingeyjarþingi 123, 304, 347—348, 383, 387—388, 625, 632, 654—655.
- Reykjafell í Skagafirði 757.
- Reykjafoss í Skagafirði 755, 757.
- Reykjagail í Skagafirði 756.
- Reykjahlið við Mývatn 94—103, 488, 628, 629.
- Reykjaholtsvík 352. Sjá Trékyllisvík.
- Reykjanes í Barðastrandarsýslu 69, 117, 212—214, 222—223, 238, 251, 355, 366—367, 375, 411, 461, 518—519, 547—548, 594.
- Reykjanes í Ísafirði 287.
- Reykjarfjörður í Ísafirði (Vatnstjardarsveit) 74, 288, 469, 509, 599, 641.
- Reykjarfjörður á Ströndum 207, 288, 662—663.
- Reykja(r)vík á Seltjarnarnesi 87—91, 93, 109, 143—144, 196, 272, 317—318, 320, 329, 590—591, 726, 826—828.
- Reykjavík á Ströndum 267.
- Reykjavellir í Skagafirði 755, 757.
- Reynisnes í Skagafirði 60, 310, 312, 314, 342—343, 457, 578, 826.
- Reynisnesstaðr. Sjá:
- Reynistaðr, Staðr í Reynisnesi, klaustr 11, 144, 251—252, 309, 312—314, 342—343, 407—408, 419, 456—457. 578.
- Reynivellir í Kjós 145, 146.
- ribbaldaskapr 643.
- riddari 294, 445, 565, 647.
- rif (sandrif) 820.
- Rif undir Jökli 354.
- rifrildi (af bók) 705.
- ríki 43, 44, 108, 169, 171, 172, 173, 174, 421, 434—435, 440, 443—445, 447, 449, 464, 503—505, 565. — ríkisgyllini 646.
- Sbr. Rínargyllini. — ríkisráð 169, 170, 244, 317, 434, 440, 445, 500, 504—505, 509, 521, 563, 611—613, 633, 647, 653, 702, 714, 743.
- Ríkisbókasafnið í Stokkhólmi 2.
- Ríkisskjalasafn Dana 58, 64, 68, 71, 73, 186, 519, 551, 561, 610, 672, 687, 703, 779.
- Ríkisskjalasafn Svía 478.
- rimnabók (AM. 604. 4to) 270.
- Rínsk gyllini, Rínargyllini, Rínsgyllini, rinsche gulden 178, 203, 204, 226, 488, 496, 497, 610, 646, 741, 800, 808. Sbr. gyllini, ríkisgyllini.
- Rípr á Jótlandi 779.

- Ritr, tjallskagi norðan við Ísa-
fjarðardjúp 484—486.
rjáfr 490.
- Rjúpnaholt i Miklaholtshrepp
387.
- Robert Kran kaupmaðr á Eyri
i „Ísafirði“ (fyrir 1496—1508)
264.
- Robert Leg (1521) 808.
- Robert Wodborn biskup á Hól-
um (1441) 38, 40, 41, 839.
- rofismaðr 218.
- rógr 617. — rógburðr 779. —
rógismaðr 381, 617, 619.
- Roma, Rómaborg 17—18, 20—
22, 25—30, 33—34, 38, 40—
42, 45—58, 89—90, 112, 260,
446, 478, 480, 671. — Róm-
ferð 112. — Rómaskattr 89
— 90, 112, 260.
- rós 5. Sbr. kirkja.
- rosennobil 799.
- Rosmhvalanes (Rosthvalanes) i
Gullbringusýslu 97, 415, 476,
561, 584, 608, 700, 776 —
777. Sbr. Rassmalanes.
- Rostock 463.
- róstur 711, 740.
- R. Paradisi 40.
- Rugg: Vilchin.
- rúmhelgir dagðr 135, 624, 665,
680.
- Runk: Hans.
- Runólftr Árnason vestra eða
syðra (1515) 552, 555, 556.
- Runólftr Blasiússon djákni vestra
(1518) 656.
- Runólftr Höskuldsson bóndi á
Bakka i Öxnadal (1453—1472)
749.
- Runólftr Höskuldsson, Hallsteins-
sonar¹⁾, lögréttumaðr á Læk
i Melasveit (1507—1513) 149,
306, 394, 416—417.
- Runólftr Jónsson & Felli i Fells-
hverfi (1513—1514) 458, 490.
- Runólftr Narfason prestur nyrðra
(1518) 668.²
- Runólftr Þórðarson (1704) 561.
- Runólftr Þorsteinsson lögrétu-
maðr i Rangárþingi (1508—
1521) 224, 302, 394, 466, 560,
667, 738, 792—794, 808, 806,
816—817.
- Runólfsson: Höskuldr. Vigfús.
- Rúnuskáli i Borgarfirði austr 7.
- Rúsinubarkr (skipsheiti) 519.
- rusk 579, 580, 608.
- Rusticus Benediktsson nyrðra
og eystra (1506—1513) 87,
112, 113, 464.
- Ryianer: Hans.
- rykt, rykti 344, 345, 617.
- ryskingar 256.
- ræðingar i óttusöng 287.
- Rögnvaldr Ásmundsson vestra
(1694) 349.
- Rögnvaldr Rögnvaldsson prestur
nyrðra (1520) 723.
- Rögnvaldsson: Ólafr, Rögn-
valdr.
- Sabbatum 628.
- sacerdos 162, 384. — sacerdo-
cium 32. Sbr. prestur.
- sacramentum 114, 279, 403, 591,
617.
- sacrarium munnlaug 4.

1) Samkvæmt þessu á að leið-
réttta registr við VI. bindi. Sbr.
registr VII. bindis.

- sacrista 693. — sacristarius 785.
sáðjörð 287. Sbr. akr.
sagarþél 266.
sál kristin 604. — sálarfár 791.
— sálugjöf 393. — sáluhjálp
220, 221, 275, 413, 452, 570,
790. — sálnakapella 42. —
sálumessa 732—733. — sálu-
tíðir 732—734.
sala 137, 146, 191, 283, 284,
368, 396, 428, 525, 598, 667,
746.
Salamon, sjá Salomon.
salastefnur 125, 396.
Salbjörg Gunnarsdóttir kona
Ólafs bónda Grímssonar (1473)
83—84, 94, 730.
Salgerðr Snjólfssdóttir, Hrafn-
sonar, síðari kona Vigfúsar
hirdstjóra Erlendssonar á Hlíð-
arenda (1521) 792—794, 799,
803, 806, 808, 816, 817, 818.
sali 689.
Salomon Einarsson lögréttmaðr
í Galtarholti (1510—1519)
323, 552, 555, 556, 695, 699.
Salomon Henriksson prestur syðra
(1510—1521) 306, 802, 810,
829—830.
Salomon Magnússon, Anðunar-
sonar, prestur á Reykhólum og
í Ögri (enn á lífi 1518) 652
—653.
Salomonsson: Anðun.
Salr(inn) á Hólum 142, 144.
sallzier 266.
salt 6, 779. — saltfjara 7. —
salttunna 511.
samarfar 650—651.
sambeit 15.
sambúð 134, 256.
samfeðra 698.
samheldi 498, 499, 568.
samhleypi 298, 568.
sami (samningr) 374, 581, 773.
Samkomugerði í Eyjafrði 239.
samkunda 26, 94, 433, 439, 442.
samneyti 297, 433, 441, 538,
616, 623.
samningr 76, 262, 445, 481,
603—604, 677, 742, 777.
samræði 96, 309.
Sámstaðir (austusta) í Fljótshlíð
681.
samtal 576, 719, 725, 742.
samtök 429—430.
samvistir 134, 185, 256, 428,
652—653.
samþykki, samþykt, samþykta-
bréf 2—3, 74, 305, 327, 390,
393, 394, 409, 430, 431, 433,
436, 437, 450, 470, 472, 482,
502, 517, 519, 530, 538, 585,
592, 599, 606, 613, 627, 631,
647—648, 658, 660, 662, 663,
667, 668, 670, 673, 686, 692,
699, 715, 735, 736, 765, 788,
789, 819, 823, 826, 833.
Sandafell í Dýrafirði 196.
Sandar í Dýrafirði 194—195,
627—628.
Sandar (sandar) í Geithellahrepp
820.
Sandeyri á Snæfjallaströnd 595
—596.
Sandgerði á Miðnesi 559—561.
sandgil 64.
sandr 61, 820.
Sandr, reka- og beitarland frá
Desjarmýri 8.
Sandr húskarl á Hlíðarenda
(1521) 806, 811.

Sandvík á Hornströndum 288.

Sandvík á Skaga 343.

sannorðir menn 406.

sár, sáir 264², 266.

sár (vulnus) 406, 424. — sár-
bætr 717. — sársauki 463.

Sbr. örkuksl.

Sarzano, A. de 29.

sátt, sætt, sáttargerð, sátt og
samþykki 2, 246—247, 434,
441, 447, 504, 506, 537, 557
—560, 561, 587, 678, 705—
706, 708, 713, 773—774. —

sáttarof 321. — sáttrofi 185.

sáttmáli 3, 153, 184, 297, 319,
433, 435, 440—441, 445, 558,
562, 604, 713, 772, 832. —
svarinn sáttmáli 739, 743.

Sauða í Skagafirði 14, 58—59,
61, 64. — Sauðárós 14.

Sauðabólsholt í Miklaholtshreppi
337.

Sauðadalsá í Húnavatnsþingi
131.

Sauðafell í Dölum 425, 708,
715—716. — Sauðafellsreið
(1550) 708.

Sauðlausdalr (Sauðlaugsdalr,
Sauðlauksdalr, Seyðisdalr) í
Patreksfirði 384, 390—391,
393, 517, 569, 660.

sauðpeningr, sauðfé 16. — sauð-
ir (vetrgamlir, tvævetrir, gaml-
ir, geldir) 7, 13, 70, 75, 116,
132, 179, 264³, 265³, 268,
311, 379, 395, 454, 457, 475,
491, 492, 493, 531, 680, 794,
795, 796, 800, 803, 804, 806,
809, 810, 811. — sauðir ágild-
ir 286. — sauðir uppskornir
333. Sbr. slátr. — sauðabeit

8, 517. — sauðhöfn 215. —
sauðarull 395. — Sjá: ágildi, á-
sauðr, geldfé, geldingar, gimbr-
ar, hrútar, lömb, ær.

saumur (á skinnblaði) 792.

Saulbarðsströnd, sjá Svalbarðs-
strönd.

Saurbær(inn) í Dalasýslu 73,
199, 229—230, 315, 367—368,
382, 396, 455, 585—586, 658
—659, 678.

Saurbær í Eyjafirði 170, 177,
216, 313, 785.

Saurbær á Hvalfjarðarströnd
149, 840.

Saurbær á Kjalarnesi 146, 150,
151, 207, 231, 299, 631.

Saurbær á Rauðasandi, sjá Bæ
á Rauðasandi.

Saurbær á Vatnsnesi 131.

scotland, sjá skattland.

Schiedam í Hollandi 44.

schip, sjá skip.

Scolastica virgo 135, 651.

Schomaker: Clawes.

Sebastianus hinn helgi 76.

Secelia, sjá Cecilia.

secretum, secret 44, 85, 139,
171—172, 175—176, 205, 207,
351, 385, 422, 480, 521, 566,
643, 654, 691, 775, 783. —
secretarius 479.

Seffrin (Seueren, Söffren) Nord-
by, hirðstjóri á Íslandi og
embættismaðr á Haridsborg
(1514—1519; d. 1536) 519,
550—551, 563—564, 610, 687.

Seglsteinsflesjar í Berufirði 10.

sekkjagjöld 97, 599, 600.

sekkir með skinn 802.

sekt 77, 89, 145, 272, 274, 362,

- 386, 422, 435, 442, 444, 447
— 448, 457, 476, 498—499,
501, 541, 553, 567, 568, 604,
607, 617, 624, 662, 670. —
— sektarfé 297, 552, 636,
670, 830.
- sektagjöld 600, sjá sekkjagjöld.
- sel 751. — selför 340. Sbr.
sætr.
- Sel í Helgafellssveit 160.
- Sel í Meðallandi 5, 6. Sbr.
Selkrókr.
- Selá í Steingrímsfirði 468.
- Selalón í Hnappadalssýslu 387.
Sbr. Kaldalón.
- Selárdalur í Arnarfirði 516, 570,
608, 706.
- Selárdalur í Steingrímsfirði 467
— 468, 745.
- Selás á Skaga 60.
- Selbúðir í Landbroti (nú Segl-
búðir) 5, 6^a.
- Selhólmi í Skagafirði 755, 757.
- Seljahlið í Eyjafirði 728.
- Seljaland í Álptafirði vestr 287.
- Seljanes á Ströndum 352.
- Seljumannamesa 399.
- selr 485, 520. — selveiði 288.
- selskapr 110, 241, 242, 791, 834
— 835.
- Selskr fyrir Skálmarnesi 73,
74.
- Selvogr(inn) í Árnessþingi 97,
230, 322, 798, 799, 805, 806,
811.
- Semíngi Ólafsson í Húnavatns-
þingi (1506—1520) 106, 601,
726.
- semjur 242, 435, 440.
- sendiboði 139, 604, 606.
- sendibréf 145, 181—182, 605,
705, 707—708, 789, 791, 819,
821, 823.
- sendiferðir 420.
- seqvencia 71. — seqvenciubók
79, 378, 770, 771, 837.
- serkr 595, 770.
- sess í baðstofu 658.
- Sesselja, sjá Cecilia.
- Setberg á Alptanesi 560—561.
- Setcelia, sjá Cecilia.
- settareidr 102, 134, 271, 405,
424, 478, 716, 753.
- settingr 517.
- setustóll 770, 771.
- sex marka mál 274, 297, 552,
553, 785, 832.
- sextán daga hald 184, 662, 684.
- sexæringr 266, 626, 797, 805,
810, 811, 834.
- Seyðisdalur, sjá SauðlaUSDalur.
- Seyðisfjörðr eystra 601.
- Seyðisfjörðr vestra 287, 291,
359, 388, 404, 406, 430, 498.
- Seyla í Skagafirði 231, 282, 427,
508.
- Sibbrich (Sigbrit) móðir Dyveke,
frillu Kristjáns konungs II.
(1521) 779, 780.
- Síða(n) í Skaptafellssýslu 4.
- siðblendi 616.
- Siðumúli í Hvítársíðu 642, 704.
siðvani 600, 831.
- sifjar, sifskapr 331, 544. — sif-
kona 425.
- sigð 71.
- Sigfús Egilsson skólameistari á
Hólum (d. 1673) 612, 647, 653.
- Sigfús Einarsson í Eyjafirði (1516)
598.
- Sigfús Þorláksson í Eyjafirði
(1704) 58.

Sigfússon: Hallr, Ólafr, Pétur.
Sighvatr Grímsson Borgfirðingr
sagnaritari 194.

Sighvatr húskarl á Hlíðarenda
(1521) 798, 807.

Sighvatsson: Ari, Ásbjörn, Giz-
ur, Jón, Þórðr, Þórir.

sigillum 38, 55, 162, 489, 570,
589, 748, 761, 763, 765, 766.
sigling 707.

Sigluvík á Ströndum 288, 412
—413.

Sigluvík á Svalbarðsströnd 691.

Sigmundarnes í Stafholtstung-
um 400.

Sigmundur Arason prestir nyrðra
(1520) 735.

Sigmundur Einarsson nyrðra
(1475) 62.

Sigmundur Guðmundsson prestur
í Öxarfirði (1506—1521) 92,
168, 744.¹⁾

Sigmundur Guðmundsson í Skapta-
fellsþingi (1512—1521) 368,
773.¹⁾

Sigmundur Gunnsteinsson eystra
(1509) 289.

Sigmundur Haldórsson vestra (d.
fyrir 1506) 103—106.

Sigmundur Haraldsson vestra
(1506) 127.

Sigmundur Helgason (1703) 588.

Sigmundur Jónsson í Eyjafirði
(1508) 211.

Sigmundur Matthíasson á Seyð-
isfirði (1887) nú í Vestrheimi
og kallar sig þar Long 601.

Sigmundur Steinþórsson prestur á

Mælifelli og í Miklabæ (d.
1502 eða fyrri) 612, 621—
622.

Sigmundur Þorsteinsson í Borg-
arfirði (1507) 149.

Sigmundsdóttir: Guðrún, Val-
gerðr.

Sigmundsson: Ari, Ásgrímur,
Haldór, Jón, Páll, Sveinbjörn,
Þórarinn.

signet 174, 296, 312, 337, 505,
600, 609, 646, 651, 717, 718,
815, 831.

Signý Jónsdóttir vestra (1515)
381—382.

Sigríðr Hákonardóttir, Gíslason-
ar frá Bræðratungu (d. 1733)
702, 704.

Sigríðr Jónsdóttir systir Páls
og Péturs, kona Ögmundar
Tyrfingssonar (1515) 380—
382, 548.

Sigríðr Sturludóttir, Magnússon-
ar, kona Þorleifs Grímssonar
(1516) 599.

Sigríðr Þorsteinsdóttir, kona
Andrésar Guðmundssonar (dá-
in 1517 eða fyrri) 603—604.

Sigríðr kona Magnúsar Eyjólf-
ssonar vestra (1512) 365—366.

Sigtún í Eyjafirði 215, 216.

Siguatr, sjá Sighvatr.

Sigurðardóttir: Helga, Vilborg.

Sigurðr Andrésson í Rangár-
þingi (1507) 147.

Sigurðr Arason vestra (1513—
1514) 475.

Sigurðr Arnórsson prestur á Mæli-
felli (d. 1866) 14.

Sigurðr Ásbjarnarson, sveinn
Ögmundar biskupsefnis eða

1) Það er umtalsmál, hvort þetta
er ekki einn og sami maður.

- Vigfúsar hirðstjóra (1520) 741.
- Sigurðr Ásmundsson, Sveinssonar (1506) 96.
- Sigurðr Daðason, Arasonar, „bóndi“ í Snóksdal og Bjarnarhöfn, lögréttumaðr og sýslumaðr í Dölum og Húnavatnsþingi (fæddr 1443; enn á lífi 1513) 93, 113², 167, 202, 318, 321, 350, 426, 428, 432, 438, 693, 839.
- Sigurðr Einarsson í Húnavatnsþingi (1707) 12.
- Sigurðr Finnbogason, lögmanns Jónssonar, sýslumaðr í Hegrannessþingi (1513—1519) 432, 438, 487, 488, 509—512, 528, 598, 628—629, 694, 697—698.
- Sigurðr Guðmundsson í Þverárþingi (um eða fyrir 1509) 290.
- Sigurðr Guðnason í Árnessþingi (um 1700) 709.
- Sigurðr Helgason vestra (1514) 498.
- Sigurðr Illugason, Haldórasonar, vestra (1480) 68.
- Sigurðr Ívarsson sýslumaðr á Ströndum og síðan lögréttumaðr í Húnavatnsþingi (1506—1517) 87—88, 109, 323, 344, 404, 433, 439, 624.
- Sigurðr Jónsson tjalds (Tjaldsson), bróðir Björns, prestur á Snæfjallum (c. 1480) 595—596.
- Sigurðr Jónsson beigaldi, prestur í Hitardal (enn á lífi 1503) 187.
- Sigurðr Jónsson í Húnavatnsþingi (1506) 106.
- Sigurðr Jónsson eystra (1516) 582.
- Sigurðr Jónsson nyrðra (1575) 63.
- Sigurðr Jónsson lögmaðr í Einarsnesi (d. 1677) 17.
- Sigurðr Jónsson prestur í Holti í Öfundarfirði (d. 1730) 452, 459.
- Sigurðr Ketilsson í Árnessþingi (1719) 362.
- Sigurðr Kodransson (um 1560) 748.
- Sigurðr Magnússon vestra (1508) 208.
- Sigurðr Murti (Siwrd Mwrth), ráðsmaðr í Björgvin (1518) 653.
- Sigurðr Narfason, Sigurðssonar (1506—1515) 104, 252—253, 380, 399, 432, 438, 547.
- Sigurðr Oddsson í Húnavatnsþingi (1512) 404.
- Sigurðr Oddsson í Dalasýslu (1519) 716.
- Sigurðr Oddsson í Strandasýslu (1520) 745.
- Sigurðr Sigurðsson lögréttumaðr syðra (1507—1512) 149, 150, 394.
- Sigurðr Sigurðsson lögþingis-skrifari (1700—1727) 63, 73, 717, 840.
- Sigurðr Snorrason sýslumaðr Húnavetninga (d. 1813) 11.
- Sigurðr Sturluson í Þingeyjarþingi (1518—1520) 654.
- Sigurðr Sveinbjarnarson, Þórðarsonar, í Þingeyjarþingi (1506) 122.
- Sigurðr Þórðarson kolls (Kolls-

- son) i Ögri og á Mýrum i silkihökull 770, 771.
- Dýrafirði (1366—1394) 338. Simeon, sjá Simon.
- Sigurðr Þórðarson „fóstri“ i Simion, sjá Simon.
- Haga (d. 1448) 643. Simon Jónsson i Rangárfingi
- Sigurðr Þorgilsson á Jörfa i (1521) 792, 794, 808.
- Haukadal (um 1700) 588. Simon Ormsson i Árnessþingi
- Sigurðr Þorláksson prestur á (1506) 130.
- Bergstöðum og Mælifelli Simon postuli, Simonsmessa 252,
- (1440—1500) 507, 546. 367, 473, 521, 572, 604, 836.
- Sigurðr Þorleifsson syðra (1507) Simon Þorsteinsson nyrðra (1508
- 145—146. --1512) 240^a, 246, 383.
- Sigurðr Þormóðsson (i falsbréfi Simonarson (Simionsson): Eiríkr,
- vestra 1508) 185. Gísli, Sæmundr, Þórarinn.
- Sigurðr Þorsteinsson i Dalasýslu Simun, sjá Simon.
- (1599) 17.
- Sigurðsson: Árni, Ásbjörn, Auð- sira 1, 3, 8—9, 11—13, 15—
- un, Brandr, Brynjólfur, Ein- 17, 46, 53, 63, 71—73, 75, 77—
- ar, Eyjólfur, Grímr, Guðlaugr, 79, 88, 92, 94, 111, 118, 121—
- Guðmundr, Haldór, Hallr, 122, 127, 135—136, 143, 146—
- Helgi, Hjörleifr, Höskuldr, 148, 154, 158—160, 165, 169,
- Ívar, Jón, Narfi, Sigurðr, 174—175, 177—179, 184, 187,
- Sveinn, Sölvi, Valtýr, Þórðr, 190, 199—201, 206, 209—211,
- Þorgils, Þorkell, Þórólfur, Þor- 213—214, 216, 222—223, 226—
- steininn, Þorvarðr. 233, 238, 241—242, 244, 249,
- Sigvaldason: Árni. 251, 253, 256—259, 262, 264,
- Sigvarðr Þéttmarsson biskup i 267—268, 270, 281—283, 285—
- Skálholti (d. 1268) 1, 2. 286, 288, 290, 300—302, 304,
- Sigvarðr (1506—1507) 132—133. 306—307 310—311, 313—316,
- Sigvarðsson: Jón. 325, 329—330, 337, 338, 341,
- síki 12, 755, 757. 364, 365, 367—371, 376, 378—
- síld 446. 381, 384, 387, 391, 397, 416,
- silfr 68, 70, 87, 137, 226, 230, 418, 425, 429, 452—455, 459,
- 231, 289, 379, 741, 790, 802, 467—468, 476, 480, 483, 485,
- 808, 809, 817, 818. — silfr- 489—495, 497, 507, 509—510,
- beit 70. — silfrfesti 801. — 516, 518, 527, 531—534, 538,
- silfrhringr 802. — silfrka- 543, 545, 548, 553—554, 558,
- leikr 289. — silfrkross 105, 562, 573—575, 577, 580—581,
681. — silfrskeið 817. — átta 585—587, 589, 595—596, 599,
- merkr brendr 5. Sbr. eyrir, 602, 606—607, 609—612, 616,
- festi, kaleikr, kross. 619, 621—624, 627—629, 633—
- Silfrastaðir i Blönduhlíð 559. 636, 640—641, 644, 647, 650,
- 652—656, 658—660, 664—669,
- 671, 674—680, 682, 684, 688—
- 689, 692—693, 695, 697—698,

- 702—707, 709, 713, 717—721, 723, 725, 727—728, 730—731, 736, 738, 741, 744—746, 748, 767—770, 773, 776—777, 785—786, 789—791, 795, 797, 800, 802, 804, 806, 810, 829—831, 833, 835, 837—838.
- Siwrd Murth, ráðsmaðr í Björgvin (1518) 658.
- sjálfðæmi 688.
- Sjávarborg í Skagafirði 14—15.
- Sjónarhóll í Langadal 12.
- sjónhending 10, 58, 72, 100, 130, 571, 757, 820.
- sjór 62, 64, 350, 752. — að vera til sjáar 578. — til lands og sjáar 608. — sjáarfall 758.
- sjúkir menn 157, 326, 408.
- sjö manna far 805, 811.
- sjöttareidr, sjá séttareidr.
- sjöund 146, 386, 552, 636, 880.
- sjöunda vika sumars (eindagi merkja tilsagnar) 657.
- skaði 590, 680, 684. — skaðræði 149, 492, 579, 580. — skaðsemð 591. — skaðabætr 150.
- Skagafjörðr 14, 58—59, 64, 118—119, 138, 201, 252, 305, 310, 348, 372—378, 408, 427, 456—457, 508, 510, 578, 598, 616, 619—620, 622—623, 630, 640, 661, 676, 688, 690—691, 725—726, 734, 736—737, 749, 751, 754, 814, 833. — Skagafjarðarsýsla 706, 708.
- Skagastrónd í Húnavatnsþingi 577, 578, 588, 584.
- Skagi í Dýrafirði 263.
- Skagi milli Skagafjarðar og Húnaflóa 60, 457.
- skákmenn (1511) 795, 802, 803.
- skál, skálarbrot 490, 492, 532, 796,² 797², 804. — skál með silfrbeit á botninum 70.
- Skáladalr í Aðalvík 484—486.
- Skálanes í Gufudalssveit 267.
- Skálavík í Mjóafirði vestra 141, 265, 287—288.
- Skáldalækr í Svarfaðardal 729.
- Skáleyjar á Breiðafirði 410—411.
- Skálholt í Biskupstungum, Skálholtsbiskup, — biskupsdæmi, — dómkirkja, — staðr, — stóll 1—2, 8, 17—19, 22—37, 42, 47—57, 60—61, 64, 66, 79, 96, 114, 117—121, 129—130, 136, 139—142, 156—157, 161—162, 166, 170, 196, 206, 209, 210, 218—223, 227, 249—251, 253—254, 257, 260, 272—273, 275, 277—278, 280—281, 285—286, 290, 299, 306, 308, 319—320, 325—327, 342, 358—363, 378—379, 385—387, 390—393, 397—398, 400—401, 408, 412, 419, 421, 447, 452, 458—462, 467, 475—476, 480—483, 486, 489—490, 492, 496—497, 516, 518, 519, 530—531, 536—538, 542, 553, 558—560, 562, 569—576, 586—587, 590—592, 594—595, 597, 604—607, 609—610, 627, 631, 632—633, 634—636, 647, 649—650, 655—656, 659—660, 663, 664, 666—667, 671, 673, 674, 675, 678, 679, 682—684, 691—692, 693—694, 697, 701, 702, 703, 704, 708, 709, 712—714, 727, 741, 742, 743, 749—750, 758—759, 760—762, 764—766, 777, 787—

- 791, 805, 811—812, 814, 823, 829—830, 840. — staðarskip Skálholtsstaðar 362—363. Sjá og sbr. Þorlákr Þórhallsson. skáli 515, 658, 674, 833—834. Skálmarnes í Barðastrandarsýslu 73, 74, 538.
- skammaryrði 779.
- skammfæring 297.
- skapt og tang 100.
- skapt á (korðahnif) 810.
- Skarð á Landi 45, 46.
- Skarð í Langadal, sjá Geita-skarð.
- Skarð í Leirársveit 416.
- Skarð á Skarðströnd 64—65, 181, 202, 212—214, 339, 474—475, 496, 520, 659. — Skarðsbók (af postulasögum) 181.
- Skarð á Snjáfjallaströnd 595—596.
- Skarðsá í Fnjóskadal 215, 216, 258.
- Skarðsá í Sæmundarhlíð 131.
- Skarðsströnd(in) í Dalasýslu 65, 181, 339, 474, 475, 496, 520, 658.
- Skarir í Gautlandi 42.
- skattr 153, 261, 274, 297, 357 389, 405, 406, 439, 442, 499, 710, 739, 831, 832. — skatt-bændr 77, 78, 357, 432, 439. — skattöld 404. — skatt-maðr 356. — skattland 43, 44, 433, 435, 439, 710.
- Skeifstaðir á Skaga 60, 343, 839.
- Skeggi Þórólfsson í Rangárþingi (1506) 115—116.
- Skeggjagil í Dölum 72, 456.
- Skeggjason: Hrafnsvatr, Þór-arinn.
- Skeggjastaðir í Jökulsdal 120.
- Skeggjastaðir í Langadal 264.
- Skeggjastaðir á Ströndum 458.
- Skeið (Vikarsskeið) í Árness-þingi 277—378.
- Skeið(in) í Árnessþingi 709.
- Skeiðarmúli í Ísafjarðarsýslu 288.
- Skeiðsmelr í Skagafirði 756, 757.
- Skeljabrekka í Andakíl 326.
- Skeljavík í Steingrímsfirði 200.
- skemma 674, 834.
- sker 249, 259, 262.
- skerborð 490.
- skerdiskar 265, 266, 532.
- Skersund, selveiðastöð frá Vatns-firði 288.
- skeyti 803. — skeyti kofrlaust 795.
- Skiðason: Jón.
- Skiðastaðir í Tungusveit 20, 756^a—757, 838.
- skikkan 704.
- skiladómr 418, 598.
- skildagi 111, 112, 122, 137, 142, 246, 294, 304, 324, 591, 726, 755, 787, 815.
- skilgetin börn, skilgetning 292, 295, 302, 525, 547, 613, 696, 723—724.
- skilmáli 8, 84, 94, 105, 246, 254, 389, 341, 381, 406, 405, 419, 420, 542, 574—575, 580—581, 588, 631, 646, 658, 681, 726, 755, 772, 775—776, 787.
- skilorð, skilyrði 151, 275, 276, 292, 407, 592, 776.

skilríki 67, 95, 96, 98, 99, 107,
123, 124, 125, 129, 147, 198,
235, 236, 278, 293, 303, 322,
324, 333, 334, 335, 345, 388,
408, 409, 413, 423, 427, 460,
515, 534, 535, 538, 550, 696,
713, 714, 793, 801, 826.

skilríkir, skilríkustu, skilvisir,
skilvænir bændr, menn 95,
96, 98, 99, 100, 234, 293, 392,
395, 405, 418, 470, 486, 508,
557, 573, 577, 626, 738.

skinn, skinnbréf 15, 19, 43, 60,
64, 82, 84—85, 92, 94, 114,
116, 118—119, 121—122, 126,
129, 135—136, 138, 146, 148,
153, 155, 158—159, 163, 165,
167—168, 172—173, 176, 181,
193—195, 198—202, 204—
206, 208, 211—214, 217, 219,
223, 228, 235, 238, 240, 247,
250, 252—253, 256—270, 276
—277, 279—280, 290, 296—
297, 302—304, 309, 311, 315,
323, 327—329, 331—332, 334,
340, 343, 345, 347, 349, 354, 359
—360, 362—363, 366—368,
371, 375—376, 384, 385, 388,
391, 393—394, 397, 400, 404,
408—414, 421—422, 426, 431,
456, 458, 461—462, 465, 473,
476, 482, 484, 486—487, 494
—497², 507, 513, 516, 520,
522, 528, 530, 534, 542, 544,
547², 552, 558—560, 570—572,
575, 577, 579, 581—583, 585,
587, 591, 593—595, 598, 601
—603, 605, 609, 619—621,
625, 627, 629, 632, 634, 637—
638, 640, 641, 647, 656, 663,
667, 671—672, 676—677, 682,

684, 686, 688—689, 693, 698,
701, 713, 716—717, 719—720,
722—723, 725, 736—738, 740,
744, 746—747, 749, 751, 754,
756, 758, 763, 766—767, 772
—775, 779, 783, 785, 792—
793, 802, 809, 811—815, 817,
825, 829, 836. — skinnblöð
130, 265, 266, 296, 601, 674,
792. — skinnbók, skinnhand-
rit 2, 173, 306, 794, 810. —
skinnhúfa 802. — skinnklæði
800. — skinnrolla 263. —
skinnspennill 193. — skinn-
stakkr 802. — skinnþvengr 194.
Sjá: húð, kapalskinn, klipp-
ingr, kýrhúð, lengja, refaskinn,
skollaskinn, skóleður, skæða-
skinn, uxahúð.

Skinnastaðir í Öxarfirði 92, 616,
619, 622, 623, 735.

Skinnþúfa (Skinþúfa) í Skagafirði
757.

skip 80, 210, 211, 228, 362, 363,
386, 471, 486, 501, 563, 564,
610—611, 672, 705, 751—
754, 780, 790, 798, 805, 811.
— skip alfært 300. — sexært
286. — teinært 517. — tveggja
hundraða skip 587, 588. —
uppgjafaskip 805, 811. —
skipbrot, skipbrotsmál 385,
719, 752, 811. — skipherra
719, 752, 753, 773, 774, 775,
807. — skipsleiga 362, 363.
skipsreiði 752. — skipreka-
mál 752—753. — skipaskipti
810. — skipsuppsátr 337. —
skipverjar 227, 671. — Sjá
og sbr. ár, áttæringr, bátur,
jate, kaupskip, mastr, rá, reiði,

- sexæringr, sjömannafar, staðarskip í Skálholti (Skálholt), stefni, stjóri, stríðsskip, teinæringr, tíæringr, Þorláksfar (-súð; Þorlákr Þórhallsson).
- skipan, skipanarbréf 8, 66, 92, 140, 154, 248, 256, 278, 279, 298, 318, 320, 330, 358, 359, 360, 390, 392, 434, 441, 444, 445, 446, 447, 449, 450, 475, 476, 518, 529, 538, 575, 581, 582, 600, 605, 627, 668, 696, 699, 734, 784, 792.
- Skipphóll í Skagafirði 757.
- skipti, skiptabréf 65, 86, 182, 178, 216, 217, 218, 220, 225, 243, 245, 291, 321, 340, 358, 359, 360, 365, 366—367, 407, 423, 428, 471, 599, 600, 615, 623, 677, 681, 683, 783, 809.
- skiptireki 337.
- skiptitíund 78, 308.
- skírdagr 616, 620.
- skjal, skjalabækr, skjalasöfn 26—31, 33, 35—38, 40—42, 45—48, 50—57, 80, 108—109, 117—118, 121, 147, 167, 192, 275, 316, 348, 352, 369, 384, 419, 430—431, 460, 475, 497, 507, 518, 563, 572, 579, 581, 612, 633, 643, 647, 653, 659, 660, 702, 703—704, 713, 726, 756, 785.
- Skjaldarendi í Hamarsfirði 821.
- Skjaldargil í Hörðadal 15.
- Skjallandafoss á Barðaströnd 677.
- skjallegheit 284, 539. — skjallegir menn 164, 630.
- skjóla 71, 409, 532, 769^a, 796^a, 797, 804, 809.
- Skjöldalsá í Eyjafirði 215, 216.
- skoðan, skoðanargerð 310, 334, 467, 745.
- Skógar í Mjóafirði 210—211.
- Skógar, hérað í Múlaþingi 558, 768.
- Skógarnes (hvorttveggja) í Miklaholtshreppi 337^a, 338.
- Skógarströnd í Þórsmessþingi 349, 350.
- skógr 3—4, 16, 100, 115, 117, 197, 198, 199, 201, 288, 376—377, 416, 442, 517, 682—683, 776, 821. — skógareign 199. — skógarhögg 275 · 276, 287—288, 419—420, 682—683. — skógarpartr 201. — skógar-tak 337. Sbr. hrishögg.
- Skógr í Miðdölum 825—826.
- skólameistari í Skálholti (1507—1508) 141, 254.
- skollaskinn 178. Sbr. refaskinn.
- skór 631, 658, 799, 802, 808. — skóbót 670. — skóleðr 631, 632.
- Skorarheiði í Ísafjarðarsýslu 454.
- Skoravík á Langanesi 746.
- Skorradalr í Borgarfirði 149, 416.
- Skorrastaðr í Norðfirði 401, 515, 597.
- skotmannshlutr 64.
- skrá (læsing) 802.
- skraddari 648, 799, 807.
- Skrauma (Skraumuhlaupsá) á sýslumótum Dala- og Snæfellsnessýslu 644, 715, 716, 831, 832.
- Skrauthólar á Kjalarnesi 230, 322.
- skreið 203, 204, 214, 267—268, 333, 354, 357, 431, 510, 566—568, 741, 790, 797—799, 801, 806—809, 817, 834. — blaut skreið

333. — skörp skreið 287. — sex
vættir skreiðar í hundrað 214,
Skriða í Fljótsdal, Skriðuklaustr
116, 119—120, 210—211, 401
—403, 462, 464—465, 515,
597, 628, 681—682, 707, 747,
791.
Skriða í Reykjadal 632.
Skriðdalr í Múlaþingi 119, 120,
769.
skrifari 296, 497, 505, 705, 706,
777, 778, 787.
skrifelsi 823.
skrífr (með helgum dómum) 5,
675, 770, 771.
skript, skriptir, skript og lausn
112, 134, 145, 165, 184—185,
219, 250, 272, 428, 441, 476,
521—522, 553, 617, 619—620,
624, 636, 662, 684, 828. — skriptá-
mál 433, 441, 447. — skriptrof
185. — skríprofi 185.
skrúði (kirkju) 157, 326, 675,
754, 755. — Skrúðhús í Skál-
holti (1507—1515) 141, 219,
254, 538. — skrúðakista 158,
797, 837.
skræða 702.
Skuðir, fyrir Melrakkanesslandi
820.
Skúlason: Árni, Hafliði, Hall-
grímr, Þorlákur.
skuld, skuldir, skuldamál 107—
108, 111, 124, 152, 182, 188,
191, 206, 214, 234, 238, 264,
293, 354, 407, 411, 501, 528—
529, 539, 549, 557, 574, 599—
600, 603—606, 616, 621, 630,
636, 638, 670—671, 688, 730,
741, 778—779, 786, 794, 799—
801, 808—809, 817—818. —
skuldaferli 602, 672. — skulda-
greiðsla, lúkning 539, 817, 818.
— skuldajátning 779. — skulda-
skipti 605, 779. — óhætt skuldu-
nautr 295.
skuldahjón 90.
Skúli Guðmundsson, Skúlason-
ar, Leptssonar, sýslumaðr í
Húnavatnsþingi (1512—1519)
376, 543, 691, 694.
Skúli Jónsson í Dalasýslu (1599)
17.
Skúli Tumasson lægréttismaðr,
ef til vill í Árnessþingi (1516
— 1521) 586, 695, 816, 817.
Skúli Þórðarson vestra (1504)
693.
Skúli Þorláksson prestur á Grenj-
aðarstað (d. 1704) 92, 368,
654, 668, 744, 773.
Skúli Þormóðsson, er Ólafr
Ormsson vo (1521) 836—837.
Skúmsstaðir í Landeyjum 708.
skurðir (með hnífum) 297.
skurðr (á landi) 757.
skurn 5, 795, 803.
Skutilsfjörðr við Ísafjarðardjúp
198—201, 426, 723.
Skútustaðir við Mývatn 303, 488.
skyld, skylda 261, 274, 297, 342,
389, 448, 539, 610, 662, 832.
skyldsemi, skyldskapr, skyldug-
leiki 152, 313, 525, 544, 652,
653.
skynsamir menn 66, 469, 471,
670.
skyr 596, 830.
skyrta 631, 801, 802. — skyrtu-
lérept 658.
skæði 420, 629. — álnarskæði
278. — skæðaskinn 795, 808
— skæðatollr 278, 391.

Skörð í Reykjahverfi 727.
 Skötufjörðr við Ísafjarðardjúp
 265.
 slag, slög 241—242, 256, 462,
 579, 580.
 slátr 13, 208, 416, 790.
 sláttir 510.
 slegt 814.
 Sleppir við Ísafjarðardjúp 485,
 486.
 Slesvik 169, 172—175, 255, 296,
 311, 336, 421, 443, 464, 473, 505,
 521, 565, 609, 650, 717, 780, 814,
 831, 836.
 Sléttárdalur (í Döllum?) 424—
 425.
 Slitvindastaðir (Slítandastaðir) í
 Staðarsveit á Snæfellsnesi 71,
 455.
 sloppr 5, 10, 595, 675.
 slot 44, 45, 171—176, 256, 296,
 312, 422, 473, 521, 551, 600,
 609, 646, 651, 718, 815, 831.
 Slýar í Meðallandi 5, 6.
 smábræðraregla 25.
 smádiskar 797.
 smádrengir 688.
 Smáhamrar í Steingrímsfirði,
 Smáhamrareki 139—140, 240
 —241, 720.
 smáker 492. — smákeröld 264,
 492.
 smákram 808.
 smákross 827.
 smalamaðr 496.
 smápanzari 802.
 smáreki 14.
 smásilfr 817.
 smásveinn 251, 799.
 smátíund 391.
 smávarningr 511.

smávoð 778.
 smeltr kross 770, 771.
 Smid: Lykki.
 smiðar 71, 157, 326, 403. —
 smiðatöl 71. — smiðja 674, 795,
 803, 810. — smiðr 387. Sbr.
 sagarpél, steðji, sög, öx.
 Smiðr Andrésson hirðstjóri (veg-
 inn 1362) 196.
 Smit (Smijd): Danckwort.
 smjör 6, 164, 180, 209, 280, 289,
 333, 357, 369, 416, 454—455,
 465, 475, 491, 596, 603—604,
 672—673, 747, 790, 799, 801,
 806, 808, 810, 830.
 Smjörskálargil í Langadal 12.
 Snartarson: Jón.
 sniðlar 795, 796, 803, 804.
 Snjólfur Hrafnsson, lögmans
 Brandssonar, lögréttumaðr og
 sýslumaðr undir Ási í Fell-
 um (1506—1521) 119, 169, 224,
 392, 394, 558, 800, 817, 818.
 Snjólfur Jónsson prestur nyrðra
 (1507—1520) 139, 577, 735.
 Snjólfur Pálsson prestur í Stranda-
 sýslu (1520) 748.
 Snjólfsdóttir: Anna, Salgerðr.
 Snjólfsson: Þorkell.
 Snóksdalur í Miðdöllum 165, 331,
 349—350, 365, 429, 706, 708.
 — Snóksdalsdómr (1550) 706,
 708. — Snóksdalsdómr (1563)
 165.
 Snorrason: Einar, Eyjólfur, Guð-
 mundr, Guttormr, Jón, Ketill,
 Steinn.
 Snorri Árnason eystra (1512)
 364.
 Snorri Arnfinnsson í Dalasýslu
 (1519) 715—716.

- Snorri Brandsson á Hrafnabjörgum (1893) 15—17.
- Snorri Hafliðason á Reykhólum (1512—1515) 375, 411, 461, 547.
- Snorri Helgason í Ísafjarðarsýslu (1506—1516) 114, 366, 369, 417, 469, 498, 566, 589.
- Snorri Hjálmarsson djákni og prestur syðra (1519—1521) 701, 802.
- Snorri Jónsson nyrðra (1506) 112.
- Snorri Jónsson prestur (í Miklaholti; 1518) 656.
- Snorri Þórarinnsson vestra (1893) 16.
- Snorri Þorgilsson prestur á Húsafelli (1513—1518) 462, 664.
- Snorri prestur, prófastr og almennilegr dómari milli Gilsfjarðar og Skraumu (á 15. öld) 644.
- snúðr (á snældu) 490.
- Snæbjarnarson: Markús.
- Snæbjörn Gíslason, Filippussonar, sýslumaður milli Gilsfjarðar og Langaness (1519—1521) 699, 719, 751—754, 824.
- Snæbjörn Haldórsson syðra (1521) 797, 804.
- Snæbjörn Torfason á Kirkjubóli í Langadal (d. 1666) 309, 312, 314, 316, 329, 507, 615.
- Snæfellsnes 68, 354.
- Snæfjöll á Snæfjallaströnd 376, 425, 431, 452—454, 459, 502, 589, 596. — Snæfjallaströnd við Ísafjarðardjúp 340, 452, 595. — Snæfjallagrallari 452—453.
- Snæfokastaðir (Snæfoxstaðir) í Grímsnesi 571.
- snældar með snúðum 490.
- Snæringstaðir í Húnavatnsþingi 376—377, 731.
- sókn (máls og fjár) 16, 114, 123, 136, 277, 302, 346, 364, 437, 442, 495, 528, 534, 579—580, 608—604, 643, 645. — sóknardagr, sýkn dagr 533, 534. — sóknarmaður 381. — sóknarþing 501.
- sókn: sóknarhera (sóknarprestur) 170, 177. — sóknarkirkja 308, 342, 447, 502, 570, 660—662. — försoman sóknarkirkju löghelga daga 660—662.
- Sólheimar í Laxárdal í Dölum 71—72, 455.
- Sólheimar í Mýrdal 368, 701, 744—745, 773.
- Sólheimar í Sæmundarhlöð 11, 13.
- Sölur í Lóni 61.
- Solveig Björnsdóttir, Þorleifssonar, á Skarði (d. 1495) 290—295, 339, 345, 358—361, 377, 391—394, 404, 423, 428—429, 431, 498, 522—523, 525, 530, 544, 554—555, 581, 593, 613—614, 637, 647—648, 650, 653—654, 664—666, 695—696.
- Solveig Guðmundsdóttir, Arasonar, hin yngri, kona Bjarna Þórarinnssonar (1431—1501) 66, 69—70, 550.
- Solveig Hrafnisdóttir, Brandssonar, abbadís á Stað í Reynisnesi (1510—1515) 312—313, 457, 578.

Solveig Þorleifsdóttir, Árnasonar, kona Orms hirðstjóra Loptssonar og síðar fylgikona Sigmundar prests Steinþórssonar (d. 1479) 167—168, 310, 313, 317, 354—355, 685.

Solveigarson = Jón Jónsson og Jón Sigmundsson.

sonr 47, 68, 70, 96, 110—111, 124, 135—136, 140, 142, 173, 176—178, 188, 196, 199, 205, 220, 224, 236, 243, 245—248, 267, 292, 310, 313, 320, 322—323, 332, 339—340, 343, 345, 353, 366, 369—370, 376—377, 379, 390, 395, 398—399, 404, 410—411, 414, 423, 427, 429—431, 437—438, 440—444, 447, 449—450, 452, 462—463, 470, 472, 482—483, 494—496, 508, 516, 557—560, 584, 602—603, 611, 627, 632, 640—641, 642—643, 647, 655—656, 663, 674, 676, 696, 706, 716, 718, 744, 784, 815, 825.

Sópandaskarð í Mjóvadal 15.

Sophia Loptsdóttir, Guttormssonar (dán 1482) 122, 123, 124.

sóttin (1494) 82—83, 89. Sbr. mannplága, plága.

Spákonufell á Skagaströnd 730. spell 630. Spr. spjöll.

spíra 5.

Spjaldhagi í Eyjafirði 598.

spjöll 102. Spr. spell.

spönn, spæninir 5, 264, 265, 490, 492, 493, 532.

staða 343.

Staðarbakki í Miðfirði 206, 315—316, 375.

Staðarfell á Fellsströnd 104, 343—344, 411—412, 678, 684—685, 715, 717.

Staðarhóll í Saurbæ 166—167, 198—199, 201, 229—230, 256, 304, 315, 355, 367—368, 380, 383, 396, 455, 496, 585—586, 658—659, 678, 684—685, 691—693, 746, 812. — Staðarhólsfólk (niðjar Páls bónda Jónssonar, d. 1598) 304.

Staðarstaðr, sjá Staðr á Reykjanesi og Staðr á Ölduhrygg.

Staðarsveit í Skugafirði 282.

Staðarsveit á Snæfellsnesi 71.

staðfesta 588, 629, 660, 663, 696, 734.

staðfesting, staðfestingarbréf 173, 327, 412, 453, 500, 577, 647, 717, 764—765, 766, 813, 814.

staðir vígðir 500.

staðr (beneficium) 5, 6, 114, 120^a, 121^a, 122, 138, 140, 141, 142, 144, 161, 176^a, 177, 179, 197, 219^a, 253—254, 257, 271, 276, 281, 289, 301, 303, 319, 337, 362—363, 420, 447, 453, 459, 486—487, 490—492, 516, 532, 562, 635, 658, 665, 674, 679, 682, 687, 713—714, 733, 764, 768, 771, 786. — staðarbréf 384, 570. Sbr. þingabréf. — staðarbrot 666. — staðareign 177. — staðarfrumrit 140. — staðarhús 487. — staðarjarðir 141. — staðarmenn 80. — staðarpeningar 142, 177, 490, 492, 786. — staðarprestur 252. — staðarráðamaðr 577, 756. — staðarsókn 553.

Staðr í Aðalvík 206, 279.

- Staðr í Grindavík 688.
 Staðr í Grunnavík 118, 205,
     227, 276, 277, 369, 418, 426,
     502, 513, 533, 635.
 Staðr í Kinn 655, 721.
 Staðr í Miðfirði, sjá Melr.
 Staðr á Reykjanesi (Staðarstaðr)
     117, 222—223, 251, 363—367,
     518—519, 548.
 Staðr í Reyninesi, sjá Reyni-
     staðr.
 Staðr í Steingrímsfirði 200, 467
     468, 575, 745.
 Staðr í Súgandafirði 166.
 Staðr á Ölduhrygg 275—276,
     378, 419—420, 607, 655—657,
     678, 720.
 Stafangr í Noregi 565, 760, 822.
 Stafholt í Staholtstungum 290,
     378—379, 400, 575. — Staf-
     holtstungur í Þverárþingi 209,
     459—460.
 Stakkaberg á Skarðsströnd 496,
     520.
 Stakkadalr í Aðalvík 207.
 Stakkar á Rauðasandi 267, 268.
 stakkr (lifrauðr) 801, 802. —
     stakkhappar 801, 802.
 stálbogi 801, 802, 810. — stál-
     húfa 795, 808.
 stamp 796, 804,
     stapi 757.
 Stapi í Vogum (Vogastapi) 260,
     476, 649.
 Starkaðarson: Hallr.
 Starnes á Rosmhvalanesi 415.
 staup 266, 778. — staup með
     koparheit 266.
 steðji 796.
 Steðji í Kræklingahlöð 729.
 stefna 81—83, 102, 123, 132—
     133, 147, 163—164, 183, 190,
     225, 234, 239, 246, 271, 301, 347,
     352, 383, 418, 429, 447, 450,
     460, 462, 463, 503, 524, 532—535,
     539—540, 548, 562, 573, 578,
     587, 616, 619, 623—624, 630,
     635, 642—643, 656, 661, 664—
     665, 679, 683, 688, 695. — heim-
     stefna 644. — stefnudagr 83,
     525, 605, 661. — stefnufall 102,
     163, 226, 301, 574, 606, 616, 619,
     623, 644, 657, 661, 665, 683. —
     stefnufarir 82. — stefnumál 547.
     — stefnusakir 81—82. Sbr.
     salastefna, stundarstefna.
 stefni (á skipi) 797.
 Stefferin (Stephan Seffverin) can-
     tor við Mariukirkjuna í Ósló
     (1507) 169.
 Steigh (Steig) í Noregi 653.
 Steiná í Svartárdal 731.
 Steinastaðir í Þjórsárdal 3.
 Steindór, sjá Steinþór.
 Steindórsstaðir í Reykholtssdal
     52, 53. — Steindórsstaðamenn
     53.
 Steindyr í Svarfaðardal 158.
 Steingarðar í Tungusveit 755.
 Steingrím Bessason prestur
     nyrðra (1510—1521) 305, 370
     —371, 373, 408, 783.
 Steingrím Guðmundsson prestur
     syðra (1515) 572.
 Steingrímsfjörðr í Strandasýslu
     139—140, 200, 309, 353, 396,
     408—409, 467—468, 522, 575,
     745.
 Steingrímsson: Einar, Michael.
 Steinmóðr Bárðarson ábóti í
     Viðey (d. 1481) 53, 56, 65.
 Steinmóðr Þorvarðsson, Stein-
     móðassonar eystra (1514) 515.

Steinmóðsson: Árni, Jörundr.
steinn 53, 757, 820. — stein-
garðr 756. — steinshögg 380.
Steinn Hrólffson í Húnavats-
þingi (1486—1512) 412, 546.
Steinn Kristjánsson bóndi í
Hvammi í Dýrafirði (1906)
193, 194.
Steinn Magnússon, Þormóðsson-
sonar, í Múla í Ísafirði (1512)
366—367.
Steinn Markússon prestur nyrðra
(1507—1520) 139, 616, 619, 620,
690, 735.
Steinn Snorrason á Svalbarði
(1481—1505; d. fyrir 1520) 729^a.
Steinn Þorgeirsson („Þorgils-
son“) lögréttumaðr (í Skapta-
fellsþingi; 1521) 816, 817.
Steinnýjarstaðir á Skagaströnd
730.
Steinólfsson: Ari.
Steinsmýri (efri og syðri) í Með-
allandi 5, 6.
Steinsson: Ámundi, (Grimólfr),
Jón, Ólafr, Örnólfr.
Steinsstaðir í Skagafirði 756—
757. — Steinsstaðasandr 756,
757. — Steinsstaðavöllr 757.
Steinsstaðir í Vestmannaeyjum
180.
Steinsstaðir í Öxnadal 729.
Steinunn Gunnarsdóttir, Jóns-
sonar, fylgikona Lopts Orma-
sonar (enn á lífi 1517¹) 166,
603—604, 678.

1) Í registri VI. og VII. bindis
hefir verið talið, að Steinunn mundi
dáið fyrir 1487. En bréfið Nr.
462 í þessu bindi tekur af öll tví-
mæli, að hún er enn lífs 1517.

Steinunn Jónsdóttir, Magnússon-
ar, frá Svalbarði 304.
Steinvör Guðólfsdóttir (prests
Magnússonar) systir á Reyni-
stað (1510) 312.
Steinþór Magnússon í Húna-
vatnsþingi (1516—1517) 601.
Steinþór Ólafsson vestra (1512)
411.
Steinþór Sölvason (á Hofi í
Vatnsdal 1506—1508) 106,
233.
Steinþórsson: Jón, Sigmundur,
Þórarinn.
Stekká í Geithellahrepp 820.
Stephán Björnsson nyrðra (1475)
61.
Stephán Gíslason, djákni í
Borgarfirði (1513) 416.
Stephán Jónsson biskup í Skál-
holti (1491—1518; d. 19. Okt.
1518; grafinn 23. eða 24. Okt.
Sbr. Bisk. II, 237; Safn I,
60, 61, 655) 96, 114, 117, 118,
120, 121, 139, 140, 141, 142,
156, 157, 161, 162, 170, 210,
218, 219, 220, 221, 222, 223,
228, 248, 249, 250, 251, 253,
254, 255, 257, 260, 261, 272,
273, 275, 278, 280—281, 285,
286, 288, 290, 299, 300, 306,
308, 319, 320, 326, 330, 339,
342, 358—362, 378, 385—386,
387—388, 390—393, 397, 401,
403, 412, 419, 421, 453, 458—
459, 462—463, 475—476, 480,
481—482, 507—508, 516, 518—
519, 536—542, 546, 558—560,
562—563, 569—570, 572—577,
551, 586—587, 590—592, 594—
595, 597, 604—608, 611, 617,
631, 632—633, 634—635, 647,

- 659—660, 664—667, 671, 674, 683, 691—692, 693—694, 700, 705, 713, 714, 758—759, 760, 764—766, 787.
- Stephán Ketilsson nyrðra (1508) 258—259.
- Stephán Loptsson, Ormssonar, (dáinn 1497) 108, 167—168, 685.
- Stephán Þórarinsson, Aronssonar, bróðir Bjarna, lögréttumaðr á Signýjarstöðum (1480—1513) 65, 149—150, 426—427.
- Stephán Þorgilsson prestur syðra (1515) 572.
- Stephánsson: Hans, Henrik, Jón, Krabbe.
- Stephanus de Prato 22, 24, 25.
- Stephensen: Magnús. steytr 433, 444.
- Stígr Einarsson frændi (líklega sonr) Einars ábóta Ísleifssonar (dáinn 1507) 148—149, 302—303.
- Stígsson: Jón. stígvél (= skór; 1521) 801. stíka 88, 111, 395, 493, 510—511, 748, 802. stingsverð 711.
- stjóri (þritugr, fertugr) 796², 804². stóðhrossahagi 287.
- stofa: á Staðarhóli (1510 eða fyrri) 315. — í Hítardal (1518) 674. — stórastofa á Hólum (1515—1520) 543. — í Glaumbæ (1517) 640.
- Stökkahlöð í Eyjafirði 215, 216. Stökkhólmur í Svíþjóð 2, 173. stokkr 71. — stokkr (í kirkju) 797. — innan stokks 769.
- Stökkseyri í Árnessþingi 362.
- Stóraborg í Húnavatnsþingi 325. Stórahraun í Hnappadalssýslu 275—276, 419—420. stórbóndi 430. stórfundir 356. stórkeröld 71, 266. Stormarn, Stormarin 169, 172—175, 255, 296, 311, 336, 421, 473, 504—505, 521, 565, 609, 650, 717, 780, 814, 831, 836, stórmerki 537. stórsakir 636. stórskemdir 697. Stóruð í Skagafirði 64. stórvirki 524. strákr 477. Stralsund (Stræla) á Vindlandi 463. Stranda-Kolr (um 1450—1460) 179, 180. Strandatún á Ströndum 267. Strandir (Hornstrandir) 141, 229, 240, 256, 259, 267, 286, 315, 343—344, 454, 662—663. — Strandasýsla 199, 343. Strangseyri fyrir Melrakkanesi 820. Straumnes í Barðastrandarýslu 391, 569, 570. Straumur, „kaupstaðr réttur“, í Hraunum suðr 559, 584. stríða laganna 278, 714. stríðaskip 709. strigi 711. strokkr 265, 490, 531, 769, 796. Strönd í Selvogi 97, 230. Strönd í Þingeyjarþingi 728. stúka Önnu hinnar helgu, sjá Anna nær hin helga. stuldr 434. Stulli, sjá Sturla. stundarstefna 132.

- Sturla Magnússon lögréttumaðr
nyrðra (1461—1512; á lífi
1512, dáinn 1516) 58—59, 62,
208—209, 231—232, 598—599.
- Sturla Þórðarson, Helgasonar,
bóndi á Staðarfelli, sýslumaðr
í Dölum og á Ströndum (1506
—1520) 103, 104, 105, 106, 154,
283, 321, 343—344, 351—354,
380, 432, 438, 547, 716, 745.
- Sturludóttir: Sigríðr.
- Sturluflöt í Fljótsdal 402.
- Sturluson: Ásmundr, Hallr, Jón,
Ormr, Sigurðr, Þorgeir.
stútr (á vatnaskalli) 595.
styrking, styrkingarbréf, styrk-
ingarorð, styrktarbréf 321,
452, 500, 513, 638, 645, 774.
styrkr 498, 499.
- Styr Þorvaldsson á Reykjum í
Biskupstungum, skrifari Árna
Magnússonar (f. 1649; enn á
lífi 1729) 140, 197, 203, 269,
474, 562, 566, 576, 633, 652,
695, 700, 712.
- stæða: hey í stæðu 469.
- Stærrey á Skagaströnd 583.
Sjá og sbr. Ey.
- stöpullinn á Hólum (1520) 721.
- subcollector 478—480.
- subdjákn, subdiaconus 38, 52,
570, 733.
- subsídium palli 707.
- Súðavík í Álptafirði vestra 287,
431, 566, 573, 633, 696.
- Sudermann: Hans.
- Suðreyri í Táknafirði 608.
- Suðrmúlasýsla 819.
- suffragium 26.
- Súgandafjörðr í Ísafjarðarsýslu
166.
- Sugurðr, sjá Sigurðr.
- Suhm P., sagnfræðingr 519, 551,
687.
- Súlnastapi fyrir Ströndum 288.
sumardagr fyrsti (1506) 277.
- Sumarliðason: Eiríkr, Jón, Sveinn.
- Sumarliði Bjarnason „bóndi“ í
Arnarbæli á Fellsströnd (1508
—1513) 249.
- Sumarliði Einarsson í Borgar-
firði (1517) 607—608.
- Sumarliði Eiríksson, Loftssonar
(d. 1491) 123—124, 236—237,
324.
- Sumarliði Haldórsson, Sumar-
liðasonar, í Syðragarði í Dýra-
firði (1508—1517) 196, 203,
414—415, 470, 472, 482—483,
495—496, 627.
- Sumarliði Loftsson, Guttorms-
sonar (á lífi 1432) 642, 644.
- Sumarliði Þorsteinsson lögmanns
Eyjólfsasonar (1391—1393) 14
—15.
- Sund (= Viðeyjarsund og Hafn-
arfjörðr) 119, 805.
- Sunddalr í Bjarnarfirði á Strönd-
um 267.
- Sunnifa mæðr hin helga 398,
399, 461.
- Sunnifa frú, kona Hans Kruko
(1508—1517) 206, 604—605.
- Sunnlendingafjórðungur 416.
- sunnudagr 65, 68, 86, 97, 120,
135—136, 158, 166, 185, 409,
455, 458, 474, 483, 487, 496,
543, 558, 561, 583, 610, 624,
632, 641, 659, 684, 691, 733,
747—749, 784.
- Surbikar: Henrik.
- Svalbarð á Svalbarðsströnd 185,

- 192, 632, 651—652. — Svalbarðsströnd („Saulbarðsströnd“) 192, 216, 632, 652, 730, 754, 755.
- Svalbarð í Pistilsfirði 135, 744.
- Svangar í Skorradal 416.
- Svansvík í Ísafirði 141, 286.
- Svarbardalr, Sjá Svarfaðardal.
- svardagar 440.
- Svarfaðardalr í Vaðlaþingi 87, 158, 183, 373, 413—414, 502—503, 677, 732.
- svarsmaðr 381, 696.
- Svartá í Skagafirði 755, 757.
- Svartabakki í Dýrafirði 196.
- Svartagil í Skorradal 416.
- Svartárdalr í Húnavatnsþingi 728.
- svartaskór 511.
- Svarthól í Álptafirði vestra 287.
- Swarth: Albert.
- Svarthamar í Álptafirði vestra 287.
- Svarthöfðason: Jón.
- Svarthöfði Narfason eystra (d. fyrir 1520) 746.
- Svartr Árnason prestur í Miklabæ og á Ríp (1573) 458.
- Svartr Pálsson á Reykhólum (1513) 461.
- Svartskinna (M. Steph. 27. 4te) 701, 703.
- Svartason: Indriði, Magnús, Þórðr.
- svefn og samneyti 114, 134, 441, 623.
- Sveinbjarnarson: Jörundr, Sigurðr.
- Sveinbjörn Aronsson vestra (1461—1471) 193.
- Sveinbjörn Sigmundarson Súðvikingr (d. 1290?) 196.
- Sveinbjörn Þórðarson officialis í Múla (d. 1489) 75.
- sveinar (ungir menn, þjónar) 196, 295, 296, 708, 709, 778, 786, 800, 807, 808. Sbr. tjenari, þjenari, þjónn.
- Sveinn Einarsson skrifari í Björgvin (1521) 777—778.
- Sveinn Finnbogason prestur nyrðra (1520) 723, 735.
- Sveinn Guðnason í Húnavatnsþingi (1707) 12.
- Sveinn Guðmundsson nyrðra (1461) 58.
- Sveinn Gunnsteinsson í Rangárþingi (1521) 799, 800, 806.
- Sveinn Helgason vestra (1509) 291.
- Sveinn Hólmfastsson í Rangárþingi, faðir Gísla sýslumanns í Miðfelli (1521; enn á lífi 1558) 809, 811.
- Sveinn Hrafnsson vestra (1511) 344.
- Sveinn Jónsson prestur nyrðra (1508) 215.
- Sveinn Jónsson, er vo Högna Bjarnason (1519) 698—699.
- Sveinn Jónsson prestur á Barði (d. 1687) 94, 612, 647, 653.
- Sveinn Marteinnsson prestur nyrðra (1518) 661. Sbr. Einar Marteinsson.
- Sveinn Oddsson prestur í Snóksdal (1510—1518) 331, 462, 491, 674.
- Sveinn Ólafsson í Dalasýslu (1519—1520) 716.
- Sveinn Pálsson nyrðra (um 1507) 145. Sbr. Jón Pálsson.
- Sveinn Pétursson biskup í Skál-

- holti (d. 1476) 121, 229, 315.
- Sveinn Sigurðsson í Húnavatnsþingi (1512—1514) 404, 526.
- Sveinn Sumarliðason, Eiríkssonar, á Grund í Eyjafirði (á lífi 1492; dáinn 1496; mun hafa dáið í plágunni 1494) 122—124, 167—171, 235—237, 323—325.
- Sveinn Thomasson í Eyjafirði (1738) 63.
- Sveinn Þórarinnsson prestur syðra (1521) 829.
- Sveinn Þorfinnsson í Húnavatnsþingi (1506—1507) 128, 176—177.
- Sveinn Þorleifsson umboðsmaður Hans hirðstjóra Ranzau's (1510) 323, 327.
- Sveinsdóttir: Gróa, Guðrún.
- Sveinshús í Vatnsfjarðarsveit 141.
- Sveinsson: Ásmundur, Brynjólfur, Eyjólfur, Hjálmur, Jón, Martein, Ólafur, Pétur, Tomas, Þorsteinn.
- Sveinsstaðir í Þingi 125, 127—128, 428.
- Sveinungsvík í Þistilsfirði 727.
- sveit 72, 103, 118, 154, 158, 304, 407, 420, 498, 501, 589, 662, 670, 753.
- Svelie: Hermann.
- Svíar 478, 821. Sbr. Svíþjóð, Svíaríki.
- sviðandi logi (viðrnefni) 581.
- Svignaskarð á Mýrum 363—364, 397—398, 399—400, 411.
- svikari 451, 779. — svikráð 498.
- Svinadalr í Húnavatnsþingi 345, 346, 376, 377, 544, 545, 602, 652.
- Svínafell í Hornafirði 8.
- Svínavatn í Svínadal 190, 232 233, 483—484, 545, 719—720, 813.
- svívirðileg orð 643.
- svívirðing 639, 640.
- Svíþjóð, Svíaríki 43—44, 81, 169, 172—174, 255, 296, 311, 336, 421, 432, 438, 463, 473, 478—479, 504—505, 521, 565, 609, 650, 672, 717, 750, 780, 814, 831, 836.
- Syðragil, sjá Gil.
- Syðriþorg í Vestrhópi 345—346.
- Syðrigarðr, sjá Garðr í Dýrafirði.
- Syðravatn í Skagafirði 19—20.
- Sbr. Vatn.
- sýkn dagr 446. Sbr. sókn.
- sýn 631, 709.
- synjan 537.
- synodus 138.
- Sýðstihvammr á Vatnsnesi 621—622.
- sýra 830.
- syrpa Guðbrands biskups, sjá Guðbrandr Þorláksson.
- Sýrsteinn í Ólafsfirði 340.
- sýsla 104. 106—107, 149, 153—154, 187, 190, 233, 260—261, 273—275, 283, 296—298, 344, 347, 352, 357, 383, 395, 405, 410, 417, 422, 444, 450, 484—485, 501, 510, 512, 523, 548, 567, 589, 598, 625, 630, 642, 645, 706, 716, 752, 820, 831—833. Sbr. konungr. — sýslubréf 153—154, 274—275, 296—297, 299, 356, 430, 552, 832—833. — sýslugjald 388—389. — sýslumaður 15, 43, 65, 67, 92, 106, 150, 190—191, 234, 239, 242, 274, 283, 297, 325, 347, 351,

- 356—358, 361, 401—402, 425, 430, 434, 436, 447—448, 501, 507, 545, 552, 555, 569, 611—612, 645, 647, 653, 670, 694, 726, 753, 816, 820, 832.
- systir 96, 178, 202—203, 224—225, 291, 339, 341, 348, 366—367, 382—383, 410—411, 413, 471, 496, 547—548, 557—560, 614, 625, 757, 772, 792, 794, 809. — systurdóttir 312. — systursonr 384, 525, 614, 641.
- systir (nunna) 312, 314.
- systkin 177, 225—226, 243, 293, 313, 367, 370, 392, 410, 559, 696, 717, 723, 814—816. — systkinasynir 370.
- Sæból í Aðalvík 288.
- Sæból á Ingjaldssaudi 217—218, 263.
- sæði 446.
- sækjandi 713.
- Sælingsdalstunga í Sælingsdal 603.
- sæludagar 287. — sæluvika 69, 241, 562.
- sæmd 639, 640.
- Sæmundarhlíð í Skagafirði 11, 13, 142, 144, 231, 282, 826.
- Sæmundr Árnason prestur syðra (1509—1515) 285, 385, 392, 394, 572. Sbr. Sæmund Jónsson.
- Sæmundr Eiríksson „bóndi“ í Ási í Holtum, umboðsmaðr (1514) Vigfúsar Erlendssonar í Noregi (1514—1521) 497, 711, 714, 748, 805, 809, 810, 811.
- Sæmundr Hrólfsson prestur í Stærtaárskógi (d. 1738) 709.
- Sæmundr Jónsson í Borgarfirði (1507) 149.
- Sæmundr Jónsson eystra og nyrðra (1508—1521) 239, 368, 620—621, 773.¹⁾
- Sæmundr Jónsson prestur syðra (1510) 306, 800.²⁾ 806.³⁾
- Sæmundr Magnússon á Hóli í Bolungarvík (um 1700) 205, 227, 341, 369, 417, 452—453, 459, 591, 715.
- Sæmundr Magnússon prófastr í Miklabæ (d. 1747) 64.
- Sæmundr Símonarson nyrðra (1507—1520) 143, 159, 192, 211, 232, 242, 281, 383, 561, 598, 625, 686, 723, 736, 754.
- Sæmundsdóttir: Þuríðr.
- Sæmundsson 827.
- Sæmundsson: Jón.
- sæng (alfær, at öllu, ný og alfær, ærulaus, sængrleppar) 71, 221, 264, 266, 276, 286, 303, 333, 420, 492, 493, 531, 585, 632, 658, 769, 795, 797, 803, 810, 833, 834. — sængrklæði 492, 810. — Sjá og sbr. beðjardýna, beðr, dýna, dýnuver, hvíluvoð, hægindi, klyppur, rekkjuvoð.
- særir dagar 424, 630.
- sætr (sel) 215, 471.
- Sæunn Hallsdóttir, kona Eiríks Haldórssonar (1483) 71, 72.
- Sævarland í Skagafirði 730.
- Sævarland í Distilsfirði 773.
- söðull 209. — þýzkr söðull 802.
- Söffrin, sjá Seffrin.
- Söffrinsson: Jens.
- sög 71. Sbr. sagarþél, sagaðrviðr.

1) Getr alt verið einn maðr. Er þó ekki fullvist. 2) Sbr. þó Sæmund Árnason.

- sök, sakir, 82, 106, 109—114, 123, 132, 134, 140, 142, 145, 150, 152, 155, 157, 163—164, 170, 176. 182—183, 213—214, 259, 271—272, 277, 297, 301, 321, 330, 347, 389, 395, 397, 406—407, 418—419, 423, 441, 448, 472, 494—495, 528, 533—541, 544, 548, 556, 562, 568, 579—580, 607, 618—619, 623—624, 630, 635—636, 642—644, 649, 654, 662, 665, 679—680, 683—685, 688, 711, 738, 740, 744, 752—753, 772. — sakaráberi 82, 472, 499, 501, 573. — sakaraðili 691. — sakeyrir, sakareyrir 103, 135, 184—185, 212—214, 374—375, 407, 435, 444, 730, 732, 831. — sakafé 574, 646. — sakfelli, sakferli 77—78, 109, 134, 261, 274, 328, 347, 389, 498—499, 523, 529, 536, 568, 576, 587, 655, 673, 684, 722, 727—732, 785, 834. — sakafall 551, 646. — sakargipt 90, 109—112, 347, 352, 404—405, 537, 539, 541, 562, 563, 642, 706, 708, 752. — sakamaðr 552. — sakvörn 371. Sbr. stórsakir.
- söl 272, 348, 374, 384. Sbr. salastefnur.
- söl: sölavætt fyrir xv álnir 511. — sölvaðjara 416—417, 517.
- Sölmundardóttir: Hallbera, Þorbjörg:
- Sölmundur Einarsson, Tafssonar (c. 1440—1450) 674.
- Sölmundur Jónsson ráðsmaðr eða vinnumaðr á Hlíðarenda hjá Vigfúsi Erlendssyni (1513—1521) 466, 802, 807.
- Sölmundur Nikulásson með Sundum (1517) 608.
- Sölmundur Tafsson (c. 1400—1410) 674.
- Sölvason: Steinþór.
- Sölmundur Þorbjargarson (1518) 674.
- Sölvi Guðmundsson eystra (1520) 747.
- Sölvi Sigurðsson í Eyjafirði (1507) 168.
- Sölvi Þorvaldsson nyrðra (1486—1491) 546.
- Sönderborg 779, 780.
- söngr 249, 387, 442, 575, 661. — söngblað 770, 771. — sönghús 476. — söngkaup 796, 797.
- Söwriinn, sjá Seffrin.
- Tabulum 5.
- tabulæ Scalholtenses 709.
- taða 20, 197, 307, 588. — tvíhrist taða 307.
- Tafr (ef til vill Jónsson og bróðir Sölmundar prests í Hítardal; c. 1370—1400) 674.
- Tafsson: Einar, Sölmundur.
- taksetning 447.
- Tálknafjörðr í Barðastrandar-sýslu 268, 608, 712.
- Tálkn(i) í Barðastrandasýslu 391, 569, 570.
- talnaband 226.
- Tannanes í Önundarfirði 279—280.
- Tannastaðir í Olfosi 748.
- Taranger, Absolon, professor 43, 44.
- taug 100.

- taxillator 242.
- teigr 13, 216. Sbr. mánaðarteigr.
- Teigr í Fljótshlíð 794—795, 798, 799, 803—805, 810.
- Teigr í Hestfirði 288.
- Teigskógr milli Grímkelsár og Kleifar 117.
- Teigsvaða í Vatnsfjarðarsveit 288.
- teina 397. Sbr. veiði.
- teinæringr (teinahringr, teinar-ingr) 266, 554, 805, 810, 811. — reiðskaparlaus 266. Sbr. tíæringr.
- Teitr Gunnlaugsson lögmaðr og hirdstjóri í Bjarnanesi (enn á lífi 1467) 60—61.
- Teitr Þorleifsson í Glaumbæ, sýslumaðr Húnavetninga og lögmaðr síðan (1506—1520; d. 1537) 122—126, 178, 352, 353, 432, 438, 490, 515, 545—546, 630, 639—640, 669—670, 688—689, 707, 747.
- Teitr Þorsteinsson prestur syðra (1515) 572.
- Teitsson: Gunnlaugr, Ketill, Oddr, Páll.
- tempervika, tempurvika 502, 645. Sbr. sæluvika.
- tengdafaðir 380, 593.
- tercia 733.
- Teruisio, de C. og T. 56, 57.
- testamentum, testamentum gjöf, testamentum bréf 121, 198, 215, 289, 301, 321, 339, 358—359, 361, 391, 392, 393, 394, 637, 664, 665, 666, 724, 725, 726, 729. — testament Gottskálks biskups (1520) 727—735.
- texti 5. — textaspjald 675.
- Th. Jónassen, sjá Þórðr Jónasson.
- Thile, sjá Tyle.
- Thirlstaine house í Cheltenham 181.
- Thomas Becket erkibiskup af Kantarabyrgi (d. 1170) 390, 669.
- Thomas Chapmann frá Limoges 35, 36, 41.
- Thomas (Tumas) Dreyri kaupmaðr í Grindavík (1521) 799, 808.
- Thomas Hallsson eystra (1704) 401, 402.
- Thomas Ólafsson 758.
- Thomas Persson (Pétursson) ráðsmaðr í Dráðheimi (1518) 648.
- Thomas postuli 766, 767, 768. — Thomasmessa 766.
- Thomas, sjá að öðru leyti Tumas, Tumi.
- Thorning í eystra Jótlandi 472—474.
- Thrundhiem, sjá Dráðheimr.
- Thyle, sjá Tyle.
- Tiburcius et Valerianus 79, 303, 481.
- Tiðabakki (-brekka) 755, 757.
- tiðir 287, 342, 448, 575. — tiðabók 802, 810. — tiðahald 448. — tiðaoffr 481. — tiðaskipan 733.
- tigill (= innsigilsþveingr) 597.
- Tijle, sjá Tyle.
- tilburðir (á Alþingi 1520) 740—741.
- tilgjöf 104, 231—232, 324, 391, 649, 793, 816—818.

tilgjörningr 406.

tilhjálp 658.

tilhlaup 608.

tilkall 121, 290, 293, 332, 399, 427.

tilklagan 198.

tillag 152, 782.

tillögur 823.

Tilman umboðsmaðr Key's van Ahlefeld (1505) 431.

tilræði 716.

tilskipan 524.

tiltal, tiltala 148, 295, 296, 398, 399, 568.

tiltektir 291.

tilverkan 395, 617.

tin 395. — tinfat 70, 264, 266, 490, 532, 770, 809. — tinskal 71. — tintr 809.

Tinstaðir i Kjós 299.

Titlingastaðir i Viðidal 131.

tiund 4, 6—7, 13, 88—90, 92, 111, 164, 250, 260, 262, 268—269, 271, 290, 308, 342, 374, 391, 402, 434, 435, 441, 443, 483, 589, 570, 597, 649—650, 690, 729—731, 805. — tiundardagr 111. — tiundargerð 181, 297, 434, 440, 682. — tiundargjöf 106, 128—129, 188—189. — tiundargreiðsla 597. — tiundarhald 164, 185, 375, 650. — tiundalúkning 89, 111. — tiundaskrá 181. Sbr. skiptitiund, smátiund.

tiæringr 608, 834. Sbr. teinæringr.

tjald 4, 266, 809, 810, 887. — tjaldtötr 769. — tjöld og borðar umhverfis kirkju 5.

Tjaldsson, sjá viðrnefni.

Tjarnarhólar i Grimsnesi 571.

Tjarnarnes i Ísafirði 287.

Tjarnir i Eyjafirði 322.

tjenari, tiener 176, 536, 782.

— tjeneste 85. Sbr. sveinn, þjónn, þjenari.

Tjörn i Svarfaðardal 732.

Tjörvi Þorsteinsson vestra (1513) 417—419.

Tólfhundraðagjögur i Aðalvík 485—486.

tólg 779.

tollar (allskonar), tollvætt 77, 90, 92, 215, 226, 250, 262, 278—279, 342, 355—356, 390, 391, 447, 457, 551, 577—578, 646. — tvgildir tollr 578.

Tomas, sjá Tumas.

Tomys Lorek i Flensborg (1511) 779.

Tomys Tap i Flensborg (1512) 779.

tópt (tótt), tóptarmynd 64, 468*, 748.

Tóptir (Tóttir) i Flóa 254.

Torbersson (Þorbergsson): Kristján.

torf 287, 487. — torfgröf 8. — torfkrókar 265, 490. — torfljár 265. — torfskurðr 215, 287, 402. — torfastaða 20. — torftak 658.

torfa: i einni torfu 158.

Torfadóttir: Cecilia.

Torfason: Broddi, Haldór, Jón, Magnús, Snæbjörn, Þorsteinn.

Torfastaðir i Miðfirði 207, 208.

Torfi Arason hirðstjóri (d. 1459) 179—180. — að gjalda Torfa lögin 179.

Torfi Bergsson eystra (1697) 401.

Torfi Björnsson, Guðnasonar (1519) 717—718.

Torfi Jónsson sýslumaðr í Klofa (d. fyrir 11. Febr. 1505) 263, 264, 430.

Torfi Jónsson prófastr í Gaulverjabæ (Bæ; d. 1689) 709.

Torfufell í Eyjafirði 322.

torfætur 660.

torleiði 660.

tótt, sjá tópt.

tracteran, tractering 270, 616.

translaciones sanctorum (Cuthberti, Martini, Thomæ, Thorlaci) 121, 361, 390, 399, 404, 462, 496, 497, 580, 669, 697, 700, 819, 822.

transskript. transskriptarbréf, transscripta 11, 12, 14, 15, 17, 60, 61, 64, 75, 109, 122, 126, 133, 136, 138, 166, 173 —174, 193, 198, 200, 203, 237, 240, 255, 283, 299, 303, 315, 325, 332, 359, 362, 364, 371, 375, 393, 397, 401, 411 —412, 421—422, 453, 456, 458, 461, 473, 480, 497, 502, 507, 531, 535—536, 544, 545 —547, 567, 591, 593, 594, 605, 609, 611—612, 623, 637, 647, 753, 656, 657, 672, 675, 676, 678, 684—685, 689—690, 691—693, 696, 700, 714, 748 —749, 763, 766, 771, 814, 819—820, 827, 829.

transsumptum 325.

tré 71, 485, 675, 683, 747. — trédiskar (hvítir) 264, 490, 532. — tréföt (fernisuð, rauð)

264,² 809. — tréflaska 802. — trékross 770, 771. — tré-reki 682—684.

Trékyllingarós í Steingrímsfirði 468.

Trékyllisvík á Ströndum 257, 352. treyja 801, 802.

trinitas, trinitatisdagr, trifaldigheit 79,² 726, 761, 822. — festum trinitatis 281.

Tristram Búason vestra (1506—1521) 114, 218, 332, 580, 628, 833, 835.

tróðbris 15.

trog 264, 265, 490, 492, 493, 531, 532, 769, 770, 795, 796, 797, 803, 804, 809. — birkitrog 769.

Troilsbók 242.

Trond(h)em, sjá Þrándheimr.

trú, kristileg, trú og hollusta 537, 605, 613, 615, 616, 743.

trúlofan 633.

Trumskirkja í Noregi 35.

Trundhem, sjá Þrándheimr.

Tröllaskarð í Langadal 12.

Tröllatunga í Steingrímsfirði 260, 358, 396.

tugi: í þessum tuganum 182.

Tumas Árnason nyrðra (1514) 528.

Tumas Einarsson prestr nyrðra (1510—1520) 329, 622—623, 661, 735, 737.

Tumas Eiríksson kirkjuprestr, sacristarius á Hólum (1515—1521) 544, 728, 735, 767, 785.

Tumas (Thomas) Eiríksson prestr nyrðra (í falsbréfi 1621) 756.

Tumas Guðmundsson í Núpsföð (1521) 834.

Tumas (Thomas) Hjálmsón í Eyjafirði (1509) 270—272.

- Tumas (Thomas) Jónsson rector chori á Hólum og beneficiatus í Núpufelli (1517—1521) 630, 693, 735, 754, 767, 785.
- Tumas Jónsson lögréttumaðr á Kirkjubóli í Skutilsfirði (1508—1513; d. 1513) 187, 201, 318, 322, 323, 415, 432, 438, 453, 470.
- Tumas Jónsson lögréttumaðr í Gunnarsholti (1510—1521) 302, 394, 739, 792—794, 803, 806, 816, 817.
- Tumas Jónsson lögréttumaðr nyrðra eða vestra (1513) 439.
- Tumas Jónsson, Hallgrímssonar, nyrðra (1521) 784.
- Tumas Oddsson, Sigurðssonar, lögréttumaðr á Hvoli í Saurbæ (1488—1517) VI, 642—643; 432, 438, 498, 526, 603.
- Tumas Ólafsson prestur á Eyri í Skutilsfirði og prófestr milli Langaness og Hvítaness (1513—1520) 453, 722.
- Tumas Pétursson vestra (1694) 349.
- Tumas Sigurðsson lögréttumaðr (1513) 460.
- Tumas Sveinsson í Eyjafirði (1704) 58.
- Tumas Tumasson eystra (1514) 515.
- Tumas Þórðarson prestur á Snæfjöllum (d. 1670) 453.
- Tumas á Stökkum á Rauðasandi (1509) 267.
- Tumasdóttir: Guðlaug.
- Tumason, Tumasson: Bergr, Eyjólfur, Gottskalk, Hallvarðr, Hávarðr, Ormr, Páll, Pétur, Skúli, Sveinn, Tumas.
- Tumasóxl í Geithellahrepp 820.
- Tumi Skúlason í Skagafirði (1517) 640.
- Tumi Þórðarson nyrðra (1378) 13.
- Tunga í Bolungavík 359.
- Tunga, þingstaðr 132.
- Tunga = Hróarstunga 120.
- Tunga í Fljótshlíð 681.
- Tunga í Fljóttum 192, 730.
- Tunga í Hörðadal 365—366.
- Tunga í Landbroti 5, 6.
- Tunga í Skutilsfirði 198—199, 201.
- Tunga í Steingrímsfirði, sjá Tröllatunga.
- Tunga í Tálknafirði 267, 268, 608.
- Tunga í Viðidal, sjá Viðidals-tunga.
- Tunga (= Hafrafellstunga) 92.
- Tunga í Önuðarfirði 339, 773, 776.
- Tunga í Örlygshöfn (Höfn) 267, 268.
- Tunglá í Berufirði 10.
- Tungusel í Skutilsfirði 199, 201.
- Tungusveit í Skagafirði 19, 20, 119, 201, 231, 282, 689, 690, 754—757, 766, 837.
- tunna, tunnuhróf 264, 265, 511, 531, 795, 796, 797, 804⁹. — tunna bjórs 268, 269. — tunna brennisteins óþvegin fyrir tunnau mjöls 108. — smelt tunna brennisteins fyrir iij tunnur mjöls 103. — tvær tunnur brennisteins þvegnar fyrir iij tunnur malts 103. — tunna mjöls 268. — tunnuker með hvítu 333. — tunnuketill 265.

Túnsberg í Noregi 336, 434, 440, 818—819, 822.

Tveggja postula messa (Philippi et Jacobi, 1. Maí) 370, 372, 373, 375, 408, 422, 425, 426, 723

tveggja presta skyld 384.

tvígilding 666.

tvímæli 82, 332, 387, 410, 571, 652, 756.

tvíspenar kýr 796.

tvístugheit 756.

Tvívörður á Laxárdalsheiði 72, tygi (alfær) 137, 140, 142, 266, 626, 795, 803, 806, 833, 835. — tygjabraml 140, 142. Sbr. her-tygi, vopn. Sjá arbysti, arm-skífa, byssa, crevet, daggarðr, hanzki, harneski, hattr, hengi, hnifr, (hnifaburðr), járnhattr, knifr, koffr, kogr, korðah-
hnifr, kragi, panzari, píla, skeyti, smápanzari, stálbogi, stálhúfa, stingsverð, verja, vinda.

Tyle (id est Islandia; 1490) 76.

Tyle Pétsson (Týli, Týll, Thile, Thyle, Tyl, Tijl), hirðstjóri á Íslandi (1518—1521; veginn 1523) 668, 694, 708, 710—711, 740—741, 743—744, 773—775, 778—782.

tylíft 618. — tylíftardómr 82, 106, 122, 190, 232, 321, 323, 382, 404, 407, 422, 426, 456, 463, 468, 484, 497, 506, 524, 534, 552, 555, 556, 557, 572, 598, 615, 619—621, 629, 660, 664, 689, 695—696, 715, 816. — tylíft-areiðr 372, 630, 779.

Týll, sjá Tyle.

Týrningsson: Haldúr, Ögmundr. tæring 171, 178.

tæripeningr 823.

tölufé 71, 266, 797, 809.

tölur fullar, réttar 210, 626.

Úlfá í Eyjafirði 322.

Úlfr Indriðason í Húnavatns-þingi (1506—1508) 106, 233.

Úlfsdalafjöll milli Fljóta og Siglufjarðar 138, 153, 785.

Úlfsón: Einar.

Úlfsstaðir í Loðmundarfirði 120.

ull 71, 830. — ulldúkr 71. —

ullarfrakki ærulaus 670. Sbr. sauðarull.

umboð 64, 104, 110—111, 129, 135—136, 138, 149, 153—154, 156, 164, 180, 184, 187, 190, 209—210, 212, 214, 233, 246, 256, 274—277, 283—284, 289—292, 295—299, 301, 327, 344, 347—349, 352, 354, 366, 371, 381, 417—418, 422—423, 427, 429, 444, 449, 478, 484—485, 494, 510, 528, 541—542, 548, 567, 589, 598, 621, 623, 625, 627, 638, 642, 662, 668—669, 676, 680—682, 691, 701, 710, 712, 715—716, 723, 733, 736—738, 647, 652, 768, 776, 778—779, 784, 786—787, 791, 792, 801, 827—829, 832—833. — Sbr. kongs-
umboð. — Sbr. lagaumboð. — umboðsbréf 135, 381, 516, 676, 712, 741. — umboðsgjöf 135. — umboðsjörð 470, 549. — umboðs-
maðr 22, 27—28, 37, 43, 66, 72, 74, 83—85, 90, 97, 102—103, 106—108, 114, 123—124, 128—129, 134, 140, 142, 146—147, 149—150, 164, 170—172, 174—176, 185, 188, 190—191,

- 199, 218, 226, 261, 272, 279, 283, 298, 307, 333—334, 339, 343—344, 347, 349—351, 353—354, 361, 374, 380, 382—383, 386, 389, 392, 395, 405, 407, 418, 422, 424, 431, 434—435, 440, 443—444, 447—448, 457, 466—472, 485, 501, 503, 509, 511—512, 514, 528, 530, 541, 547—548, 552, 555—557, 567—569, 574, 576, 578, 588, 597—599, 606, 612—613, 617, 620—621, 624—625, 630, 636, 641, 644—645, 654, 657, 666—667, 669—670, 689—690, 715, 724, 734, 739, 742, 751, 754, 768, 777—778, 785—786, 792—793, 800, 830. sbr. konungr.
- umbót 446.
- umbun, sjá aumban.
- umdæmi 78, 234, 433—434, 440, 445, 553, 668.
- umferð 589.
- ummerki 11—16, 20, 415, 468, 608, 677, 745, 751.
- umsátr 664—666.
- umsögn (= unnsögn = undsigelse) 835.
- Unaðsdalr á Snæfjallaströnd 287.
- Undanfelli í Vatnsdal 601.
- undanfæri, undanfærslubréf 371—372, 426—428, 508, 546, 611, 613, 631, 682.
- undecim millia virginum 276, 383.
- undirdrag 435, 443.
- undirfólk 436, 616.
- undirhagi 177.
- undirlag (máls) 105, 223, 381, 424, 477.
- undirsáti 172, 174—175, 435, 443, 464, 504—506, 599—600, 646, 673.
- undirstöður (kross) 675.
- undirtal 544, 579.
- ungr maðr 516.
- uppgærðarkeröld 265, 493, 532, 769, 770, 795, 797, 803.
- uppheldi 157, 403, 420, 435, 451.
- upphaldsstika 675.
- uppkast bréfa 96, 430, 533, 534, 612.
- upplag 564, 662—663.
- Uppsalar í Landbroti 6.
- Uppsalar í Svipjóð 25, 26, 43, 81, 242, 669.
- uppsátr 426. — uppsátrsbref 449. — uppsátrs samþykktar samtalsbref 432, 438.
- Upsir „í Svarfaðardal“ 138, 676, 677.
- uppskafningar(bref) 126, 195.
- uppspretta 9.
- uppsteyt(r), uppsteyting 462—463.
- uppstigningardagr 211, 279, 349, 453, 487.
- upptaka (bús) 645, 749.
- Urbanus páfi 348, 486.
- urð 64.
- Urðir í Svarfaðardal 183—184, 319—320, 373—374, 732.
- úrkast 799.
- úraknrör, úrskurðarbréf 75, 82, 96, 99—101, 118, 122, 161—162, 220—221, 236, 255, 269, 272, 284, 285, 294, 317, 318—319, 323, 335, 345, 360—361, 370, 371, 377, 388, 423, 425, 431, 445, 453—454, 457, 459, 460, 461, 473—474, 498—499, 503,

507, 508, 512, 513, 514, 522—
526, 530, 546, 581, 590—592,
598, 606, 611, 617, 647—648,
650, 664—666, 672, 685, 696,
715, 717, 736, 764—766.
usli 126.
utanáskript bréfa (1507, 1521)
182, 780.
utanferð 712.
útbú 5, 786.
útburðr peninga 686.
útgreiðsla 238, 794.
úthafsey á úthjara heims (insula
maris in finibus mundi) =
Ísland 22, 23.
útiskemma 674.
útjarðir 188, 427.
útkoma (Jóns biskups Arason-
ar) 707.
útlausn 126, 176, 185.
útleið 108, 234—235, 433, 442,
501, 523—524, 544, 557, 727.
— útleiðardómur 233—234. —
útleiðarverk 557, 567. — útlagi,
útlægr maðr 234—235, 406, 437,
514, 555, 567.
útlendir, útlenzkir menn 103,
108, 182, 354, 567, 807.
útlönd 416. Sbr. útjarðir.
útmánuðir 198.
Útmannasveit í Austfjörðum 119.
120, 289.
útnefning 334, 426.
útsendingarmann 743.
útsetning (af heilagri kirkju)
279, 433, 436, 441, 538.
útsigling 705.
Útskálar í Garði 452, 518.
útskript 11, 128, 190, 430, 543,
648, 654, 726, 818, 819.
Uxafall í Borgarfirði austr 7.
— Uxafellsfjara 8.

uxi 13, 91, 113, 280, 465, 603, 672,
673, 747. — gamlir uxar 333.
— tvævetrir 264, 265. — v
vetra 265. — vi vetra 265. —
uxahúð 807.
uxor 780.
Vað í Skriðuhverfi 727.
Vaði, kill í Lóni 61.
Vaðlaþing, Vöðlaþing 153, 242,
247, 433, 439, 598.
vaðmál 10, 16, 59, 88, 91, 111,
104, 221, 276, 280, 357, 374,
454, 604, 631, 658—659, 741,
777, 790, 795—796, 799—800,
803, 807—809, 834, 838. Sbr.
brókarefni, hafnarvoð, voð.
Vaðnes í Grímsnesi 571, 572.
vaðr 71, 797.²
Vaget: Henrik.
vagn (á Núpi í Dýrafirði 1521) 834.
vald 574, 617, 639, 649, 710,
716, 766, 791. — valdsmaðr
81, 107, 190, 234—235, 271, 275,
292, 405, 418—419, 423—424,
436, 450, 512, 567, 625, 627,
644, 722.
Valdalækr í Vestrhópi 131.
Valdason: Gísli.
Valerianus Hrafnsson í Stein-
grímsfirði (1512) 396.
Valerianus píslarvotttr, sjá Ti-
burcius.
Valgerðr Guðmundsdóttir í
Strandasýslu, kona Þórðar
Svartssonar (1510) 309.
Valgerðr Ljótisdóttir, kona Þor-
valds Helgasonar (1516) 585.
Valgerðr Ólafsdóttir eystra, kona
Guðmundar Magnússonar (d.
fyrir 1520) 724—725.

- Valgerður Sigmundardóttir, kona Auðunar Grímssonar (c. 1450) 199.
- Valhnúkasel í Reykholtssdal 53.
- Valkendorph, sjá Walchendorph.
- Vallalaug í Skagafirði 509, 510.
- Vallanes á Völlum austr 364, 628—629, 685.
- Vallholt í Skagafirði 19, 20.
- Valtýr Sigurðsson eystra (1513—1514) 465, 515.
- Valtýsson: Arnór.
- Valþjófsdalr í Öundurafirði 186, 338, 339, 772, 775, 776.
- Valþjófsstaðr í Fljótssdal 179, 210—211, 402, 464, 525, 553, 628.
- vandræði 298.
- vangæzla 297.
- vanhöld 680.
- vani gamall og góðr 138, 658, 680.
- vanrækt (fjallskila) 679.
- vantrú 434, 441.
- vanzl 633, 658.
- vara 5, 6, 298, 504, 673, 690, 789. — vöruhempa 801. Sbr. matvara, varningr.
- varða, 14, 16.
- Varðgjá (syðri og ytri) við Eyjafirði 153, 216³, 270, 271.
- varði 755. Sbr. varða.
- varðveizla 537, 633.
- Vargey í Blöndu 12.
- vargr 500.
- Varmá í Mosfellssveit 152.
- varnaðr (= fjölskylda, vanda-fólk) 136.
- varningr 103, 116, 180, 300, 503, 509—510, 512. — varningskaup 512. — varningsklæði 395, 510, 710, 802. — varningsmjóli 385. Sbr. smákram, smávarningr.
- Vass-, sjá Vatns-
- vatn (vigt) 327, 595. — vatnskall 266. — vatnsketill 10. — vatnsskálir 490, 492, 493, 595.
- Vatn (syðra og ytra) í Skagafirði 838. Sbr. Syðravatn.
- Vatnadalur í Steingrímsfirði 199—200. — Vatnadalsfít 200.
- Vatnadalur í Súgandafirði 166, 267.
- Vatnsdalr í Fljótshlíð 228—229.
- Vatnsdalr(inn) í Húnavatnspingi 91, 106, 108, 128, 156, 177, 275, 401, 404, 409, 428, 578, 594, 601, 784, 813.
- Vatnsdalr við Patreksfjörð 267, 268.
- Vatnsendi í Eyjafirði 322.
- Vatnsendi í Vestrhópi 376—377.
- Vatnsfjarðar-Kristín, sjá Kristín Björnsdóttir.
- Vatnsfjörðr í Ísafirði, Vatnsfjarðarmál 114, 136, 138, 140—142, 160—162, 196, 206—207, 218—219, 233, 235—238, 295, 306, 307, 310, 317, 341, 431, 452, 455, 468—470, 472, 485—486, 497—501, 513, 520—525, 530, 532—534, 538, 562—563, 566, 568, 574, 576—577, 581, 603, 633, 635, 650, 660, 664—667, 676, 695—696, 712—714, 717—718, 764—766.
- vatnsföll 15, 100, 101.
- Vatnshorn í Haukadal í Dalasýslu, Vatnshornsbók 73, 103, 104, 149, 344, 356, 415, 424,

425, 460, 526, 555, 556, 584, 586, 588, 608, 637, 691, 699, 832.
 Vatnshorn i Ólafsfirði 340.
 Vatnshorn i Viðidal 89, 731.
 Vatnsleysa á Vatnsleysuströnd 596, 649—650, 673. — Vatnsleysuströnd i Gullbringusýslu 596.
 Vatnsnes(ið) i Húnavatnsþingi 376, 377, 621, 622.
 vax 157, 195, 326, 374, 395, 403. — vaxinnisgli 756.
 vébönd 109, 335, 357.
 veðsetning 562, 563, 741.
 vederlag 648.
 Veðrá i Önundarfirði 431, 602 603.
 veðrátt 1, 2.
 Vegghamrahlíð i Miklaholtshrepp 337.
 veggr 342, 490, 674.
 vegir 709, 757. — vegabréf 671, 823. — vegalengd 660.
 veiði, veiðiskapr 2, 189, 215, 290, 397, 416, 824. — veiðistaðir, veiðistaða 197, 337. — veiðarfæri, sjá lína, net, önglar. Sbr. laxveiði.
 Veigastaðir, sjá Vigastaðir.
 veiting, veitingarbréf 35, 570, 706, 708.
 vél og svik 574.
 vel bornir menn 149, 150, 152, 182, 419, 739.
 velgjörningar 182, 541—542, 823.
 Vellir (Stóruvellir) i Bárðardal 721—722. — Minnivellir 728.
 Vellir i Miðfirði 732.
 Vellir („Völlumar“) i Austfjörðum 364, 682, 697.

Vellir i Svarfaðardal 127, 154, 158, 190, 209, 233, 304, 306, 369, 414, 509, 543, 660, 725, 785.
 ver 578. — verkotr 512. — vermaðr 577. — verstöð 363. — vertið 485. — vervist 210, 211.
 Ver (= Álptaver) i Vestr-Skaptafellssýslu 701.
 vera (= vist) 653.
 verð 16, 180, 253, 277, 363, 369, 676. — verðaurar 295. — verðlag og verkakaup (1514) 509—512.
 verfaðir (= tengdafaðir) 703.
 verja, verjur 242, 643, 740, 834. Sbr. vopn.
 verkakaup (1514) 509—512.
 Vermundur Jónsson vestra og nyrðra (1506—1515) 89, 552.
 Vermundur Kolbeinsson, Þorgilssonar, bóndi á Hvanneyri, sýslumaðr Borgfirðinga (dáiinn i Björgvin 1459) 332, 410.
 Vermundur Oddsson (1515) 555, 556.
 Vermundur Örnólfsson ábóti á Helgafelli (1403—1416) 421.
 Vermundsson: Þórðr.
 vernd 537, 579—580. — verndarbréf 50, 175—176, 472, 500. — verndismann 444.
 verzlun 43—44, 76—77, 388, 463—464, 503—506, 565, 600, 672—673. — verzlunarleyfi 43, 97. — Sbr. kaupmenn, kauprein, kaupskapr, kaupskip, kaupstaðr, kauptið.

Vésteinsson: Lafranz.

Vestfirðir 114, 162, 291, 295,
334—335, 388—389, 406, 430,
452—453, 485, 497, 608, 710,
745.

Vestmannaeyjar 59, 179—180,
551, 798—799, 805—806, 808,
811.

Vestrhóp í Húnavatnsspyngi 88,
91, 92, 325, 345, 346, 376,
377.

Vestrhópaþólar (Hólar) í Vestr-
hópi 77—78, 176—177, 325,
377.

Vestrhús í Vestmannaeyjum 180.

Vestrlandeyjar 228. Sbr. Land-
eyjar.

vestrlönd 779.

vetfang 68.

vetrungr 6. — vetrungsfóðr
6.

Vianer, sjá Hans Ryianer.

Viðey í Sundum, klaustr 42, 53,
56, 65, 152, 219, 415—416, 559
—560, 571—572, 583—584, 586
—587, 590—593, 596—597, 605,
607—609, 631—632, 634, 638,
649—650, 657—658, 664, 667,
673—676, 678—679, 681—683,
693—694, 701, 705, 708—710,
742—743, 749—750, 760, 777,
782, 790—791.

viðganga 716.

Viðidalr í Húnavatnsspyngi 90,
93, 317, 346, 373, 376.

Viðidalstunga (Tunga) í Viði-
dal 88—89, 90, 92—93, 111
—112, 183—184, 255, 319—320,
332—333, 371—374, 422—424,
428, 506—508, 546, 732, 827—
829. — Viðidalstunguvíg (1483)
371—372, 422—424. —

vidimus, vidisse 200, 244, 261,
359—360, 478.

Viðivellir í Blönduhlíð 14, 86,
138, 304—305, 369—373, 408,
456, 546, 549, 615—616, 619—
623, 660—661, 688—691, 734,
736—737, 757.

Viðivellir í Ljótárdal 200.

viðlag 224.

viðr 14, 71, 157, 183, 326, 374,
403, 487², 754. — sagaðr
viðr 493. — viðreki, viðar-
reki 9, 64, 90, 241, 277, 288,
343, 408, 721. Sbr. tré.

viðreign 607.

viðrnefni: ábóti: Jón Dagstygg-
son. — Akra-Kristín Þorsteins-
dóttir. — Beggu-Láfi: Ólafr
Guðmundsson. — beigaldi:
Sigurðr Jónsson. — Bjargar-
son: Ásgrímr Magnússon.
— bláhosa: Elin Magnúsdóttir.
— búland: Þorvaldr Jóns-
son. — danr: Jón Björns-
son, Jón Magnússon. — fóstri:
Sigurðr Þórðarson. — gelgja:
Jón Einarsson. — hálegg:
Hákon Magnússon. — Íslend-
ingr: Jón Jónsson. — kall
(kollr): Þórðr í Ögri. — laga-
bætir: Magnús Hákonarson.
— Laga-Þórarinn Gíslason.
— mökollr: Eyjólfur Gíslason,
Eyjólfur Magnússon. — murti:
Jón Einarsson („Murti bóndi“),
Jón Narfason. — prúði: Magn-
ús Jónsson. — rámr: Jón
Þorgeirsson. — ríkismanna-
fæla: Pétur Sveinsson. — smek-
sveinn: Jón Jónsson. — smek:
Magnús Eiríksson. — Solveig-

- arson: Jón Jónsson, Jón Sig-
mundsson. — stóra: Óláf
Loptsdóttir. — Strandakolr.
— sviðandi logi: Brandr. —
Tjaldsson: Sigurðr Jónsson.
— Vatnsfjarðar-Kristín Björns-
dóttir.
- viðræða 576.
- viðskipti 705—706, 708.
- viðtal 218, 354.
- viðtökumaðr 395, 792, 832.
- Viðvík í Viðvíkrsveit 183, 318,
367, 629—630. — Viðvíkr-
sveit í Skagafirði 183, 630.
- Vífilmýri í Önundarfirði 339.
- víg, vígaferli, vígsmál 108, 212
214, 371—372, 395, 422—424,
523—529, 546, 601, 609, 639—
640, 698—699. — vígsbætr 211,
394—395, 430. — víglýsing 395,
451.
- Vígastaðir (Veigastaðir) á Sval-
barðsströnd 192.
- Vigdís Haldórsdóttir, Hákon-
arsonar, systurdóttir Guðna
Jónssonar (d. 1496 eða fyrri)
340.
- Vigdís Jónsdóttir, Þorlákssonar,
kona Ólafs Filippussonar (1514
— 1515) 506—508, 544—546,
611.
- Vigdísarstaðir (í Ísafirði) 366.
- Vigdísarstaðir í Miðfirði 732.
- Vigfús Arason nyrðra (1391—
1392) 14.
- Vigfús Árnason vestra (1694)
349.
- Vigfús (Fúsi) Erlendsson á Hlíð-
arenda í Fljótshlíð, lögmaðr
yfir alt land, birðstjóri (1506
—1521; dáiinn í Björgvin vor-
ið 1521) 115—116, 146—147,
153, 177, 203—204, 224, 225,
226, 231—232, 241—242, 243,
244, 246—247, 296, 311, 334,
353, 357, 402, 421, 466—467,
476—477, 496, 497, 553, 557—
561, 573, 597, 604—606, 634—
635, 637, 667—670, 694—700,
708, 710—711, 714—715, 738—
742, 744, 779—781, 789—790,
792—811, 816—818.
- Vigfús Jóhannsson prestur í Kall-
aðarnesi (d. 1762) 452, 518.
- Vigfús Jónsson prófastr í Hítar-
dal (d. 1776) 727.
- Vigfús (Fúsi) Runólfsson prestur
syðra (1521) 802, 829.
- Vigfús Þórðarson „bóndi“ á
Borg á Mýrum, sýslumaðr
(1509—1519) 300, 378—380,
426, 552, 555, 556, 576, 695.
- Vigfúsdóttir: Guðríðr, Guðrún,
Margrét.
- Vigfússon: Helgi, Jón, Leod-
garius, Páll.
- vígi 687. — vígvirki 551.
- vígiliæ festorum (vaka) 220, 252,
286, 327, 358, 489, 631, 632,
671, 698, 765—766, 812, 837.
- vígsla 249, 788—789, 818—819,
821—822. — vígslubréf 262,
326, 358, 402—403, 758, 760.
— vígsluför 712. — vígslu-
hendr 743. — vígslumáldagi
248, 326, 401.
- vijsch 204. Sjá fiskr, skreið.
- Vík í Borgarfirði, sjá Njarðvík.
- Vík í Fáskrúðsfirði 179, 210—211.
- Vík í Flateyjarðal 159—160.
- Vík (= Hamdisvík) á Vatnsnesi
131.

- Vík (hvortveggja) í Landbroti 5, 6².
 Vík „í Staðarsveit“ „í Sæmund-
 arhlíð“ í Skagafirði 231, 282.
 Víkingslækir á Rangárvöllum
 807, 841.
 Víkir í Geithellahreppi 820.
 víkuverk 511.
 Vilborg abbadiis í Munklífi (1521)
 777.
 Vilborg á Auðkúlu (um 1480),
 er Þorleifr Björnsson gat barn
 við 652—653.
 Vilborg kona Gunnlaugs Þor-
 kelssonar á Marðarnúpi (d.
 1494) 110.
 Vilborg Hannesdóttir nyrðra (í
 falsbréfi 1621) 757.
 Vilborg Sigurðardóttir, Ásmunds-
 sonar, syðra (1506) 96—97.
 Vilborgarstaðir í Vestmannaeyj-
 um 180.
 Vilchin Henriksson biskup í
 Skálholti (d. 1405), Vilchins-
 bók, Vilchinsmáldagi 3, 4, 8,
 17, 18, 416.
 Vilchin (Vilkin) Rugg, þýzkr
 (kaup)maðr (1521) 807.
 Vilhjálmr Hvít, enskr kaupmaðr
 (1521) 801, 807.
 Vilhjálmr kardinali af Sabina
 446, 500.
 Vilhjálmr Var (kaupmaðr 1521)
 799.
 Vilhjálmr Þorgeirsson nyrðra (í
 falsbréfi 1521) 757.
 Vilhjálmsdóttir: Halla.
 Vilhjálmsson: Hugí, Jón, Niku-
 lás, Oddr.
 Vilkin, sjá Vilchin.
 villa 434, 441, 536, 537, 615
 —617. — villumaðr 617.
 Villingadalr í Dýrafirði 263.
 Villingadalr (hvortveggja) í Eyja-
 firði 322.
 Villingaholt í Flóa 262, 695,
 701—704.
 Villinganes í Skagafirði 730.
 vín 799, 808.
 Vinaldi erkibiskup í Niðarósi
 (1386—1402) 713.
 vinda (á stálboga) 801.
 Vindás í Hvolhrepp 798, 805.
 Vindás í Selvogi 798, 805.
 Vindheimar í Hörgárdal 328.
 Vindhæli á Skagaströnd 577.
 Vindr 43, 44, 445, 504, 505,
 565, 609, 650, 717, 814, 831,
 836.
 vinnufólk 501, 510, 806. — vinnu-
 kona 442. — vinnumenn 511,
 798, 800, 802, 806—807.
 vinnumissir 347.
 vinr 25, 154, 435, 443, 789,
 791, 831. — vingjafir 236.
 — vinskapr 671.
 virðing (fjár), virðingargerð, virð-
 ingarbréf 126, 234, 257, 310,
 311, 407, 466—467, 486, 489,
 491, 674, 794, 796, 802, 804,
 809. — virðingarfé, virðingar-
 góz 10, 70, 179, 265—266,
 795—796, 803—804, 809—
 811. — virðingarmenn 795,
 804.
 virgo 5, 44, 58, 115, 135, 154,
 158, 160, 177, 393, 396, 398,
 413, 510, 516—517, 529, 543
 —544, 566, 570, 651, 678, 738,
 773.
 Visborgh 687.
 víseyrir 153, 261, 274, 297, 832.
 visitacio Mariæ (þingmaríumessa)

- 69, 114, 115, 154, 223, 354, 396, 398, 632, 695.
 visitazia, visitazlubók 8, 118, 257, 286, 416, 453, 462, 674, 826.
 vissuboð 472.
 vist, vistarmál 132—133, 652.
 — vistarmaðr 316, 520.
 vistir (fetalie) 687.
 vit, vitamunir 196, 198, 339.
 vitafé 75.
 vitanskuld (vitaskuld) 806.
 vitni 11, 63, 66, 74, 83, 98—103, 105, 107—108, 124, 128—129, 131—132, 147, 155, 165, 185, 226, 259, 271, 292, 347—348, 352, 355, 360, 372, 382, 384, 386, 405—407, 418—419, 423, 428, 454, 457, 462, 470—472, 478, 494, 508, 514, 525, 527—528, 534—535, 539—541, 548, 563, 587, 605, 618—619, 624, 626, 630, 635, 642, 645, 650, 662, 670, 680, 683—684, 689, 695, 711, 714, 716, 724, 739, 753.
 — vitnismenn 253, 300, 592, 701. — vitnisburðr 9, 45, 52—53, 60, 66—67, 69, 73, 83—84, 86, 91, 93—95, 99, 109, 111, 113—114, 118, 129—130, 135, 142, 144, 166—167, 178, 190, 193, 195—196, 198—202, 218, 227, 229, 238—239, 251, 261, 290, 302, 309—310, 312, 314—316, 331, 333, 340, 342, 348, 353—354, 363, 365—368, 381, 387, 396, 401, 408—410, 412, 423—425, 445, 473, 482—483, 495, 496²—497, 501, 508, 514, 520, 526—528, 544—546, 571, 576, 578, 595, 601, 619, 628, 652, 696, 699, 719, 724—726, 740, 746, 749, 751, 756, 771—773, 775—776, 824, 826, 828, 833—835. — vitnisbréf, vitnisburðarbréf 9, 60, 63, 69, 84, 87—96, 111—113, 147, 151, 155, 167, 193, 196—197, 200—202, 205, 211, 227, 229, 235, 239, 245—246, 277, 303, 309—310, 314, 316, 332—333, 335, 340, 355, 364, 367, 369, 381, 396, 399, 410, 414—415, 425, 482—483, 495², 496, 497, 507—508, 514², 523, 564, 571, 577, 580, 596, 598, 604, 610, 628, 639—640, 653, 657, 663, 668, 678, 711, 725—726, 738, 746, 749, 772, 777, 824—825², 829, 836.
 vitorð 96, 320, 407,
 vitrustu manna ráð 294.
 Vitusmessa 283.
 vizka 582.
 Voca: Reinhold.
 voð (vaðmáls) 71, 88, 111, 221, 276, 379, 631, 658, 797, 799, 800, 807, 808, 834. — voð tvítug 420. — Sbr. hafnarvoð, smávoð,
 voðaverk 405.
 vog 71, 510, 797. Sbr. pandari.
 Vogar í Ísafirði 141, 286.
 Vogar = Leirárvogar í Borgarfirði 416.
 Vogar við Mývatn 487—488.
 voghede (fögeti) 43, 44, 204.
 Vogr á Kjalarnesi 584, 585, 669, 670.
 vogrek 64, 753. — vogreks-

- kapituli 753. Sbr. reki, vrag.
 vondr maðr 500. — vonzka 242.
 vopn 428, 607, 665, 833—835.
 — vopnaðir menn 833. —
 — vopnfærir menn 275.
 Vopnafjörðr í Múlaþingi 299.
 vorlag 454, 627. — vorsala 604.
 — vorþing 1.
 Vor frú, sjá Maria mæ. voshempa 801.
 vottr 16, 66, 83, 106—107, 110
 —113, 124, 128, 191, 221, 239, 241, 294, 301, 315, 354, 383, 415, 527, 597, 621, 737, 748, 753, 758, 795, 804. —
 vottaleiðsla 128, 527.
 vrag 646. Sbr. reki, vogrek.
 vridagh 45. Sbr. föstudagr.
 vysch 204. Sbr. fiskr, skreið.
 Vælugerði í Flóa 362.
 vætt (fiska, hvals, mjöls, salts, smjörs) 6^a, 7, 8, 475, 485, 491, 511, 534, 535, 730, 799, 800, 807, 808, 830, 834.
 Vöðluping, sjá Vaðlaþing.
 völlr 64. — vallargarðr 215.
 Völlr í Hvolhrepp 798, 805, 810.
 vöndr 266, 796. — vöndr með
 xlii hringum 795, 804.
 vörn 661.
 vörzlr fullar 295. — vörzlu-
 maðr 395.
 vötn og veiðistaðir 197.
 Vötn (Héraðsvötn) í Skagafirði
 456, 457, 757. Sbr. Jökulsá.
 Walchendorph, sjá Eiríkr Valchendorph.
 Wegener, C. F. 186.
 Wigfastsson, sjá Ólafur Vigfastsson.
- Wilde, Íslandsfari (1502) 80.
 Willebrandt, Hansakronikumaðr 564.
 Wismer 463.
 Wium: Hans.
 Yfirbót 436, 449.
 yfirgangr 702, 710, 711.
 yfirreið 176.
 yfirsjón, yfirsýn 501, 626, 628.
 ymnarius 837. Sbr. hymnarius.
 Yren (= Jören, Jörgen) Hansson, ráðsmaðr í Björgvin (1521) 762.
 yrking (jarðar) 351—353, 714.
 Ytriborg í Vestrhópi 345—346.
 Ytribær á Stöðu 5, 6.
 Ytridalr í Eyjafirði 693.
 Ytrihreppr, sjá Hrunamannahreppr.
 Ytravatn í Skagafirði 20.
 Yztagil í Langadal 176.
 Yztimór í Fljótum 730.
 Yztiskáli undir Eyjafjöllum 116.
 Zealand í Hollandi 43.
 Ziericzee í Hollandi 43.
 ziguet, sjá signet.
 Zwolle 80.
 Þak 342.
 þaranyttjar 287.
 Þeisthólmr í Berufirði 10.
 þegn 2—3, 78, 389, 425, 432, 435—436, 438, 440, 443, 447
 —450, 499, 613. — þegnildir 396. — þegnaskylda 406, 739.
 Þernuvík í Ísafirði 165, 166.
 Þéttmarsson: Sigvarðr.
 þil (í kirkju) 595.
 þing (dómsþing, lögsþing, alþingi)

- 3, 92, 147, 151, 191, 242,
269, 334—335, 344, 347, 355
—356, 383, 401, 406, 423,
424, 427, 469, 485, 552, 556,
589, 625—626, 670, 739, 753,
794, 806, 821.
- þing (sókn) 89, 90, 92, 112,
119, 252, 295, 299, 304, 732.
- þing (góðir gripir) 104, 576.
- þingá 485.
- þingabréf 92. Sbr. staðarbréf.
- þingaprestur 89, 90, 92, 732.
- þingaskipti (sóknaskipti) 454,
459.
- þingatollur 307.
- þingboð 146.
- Þingeyjarþing (-sýsla) 95, 101,
103, 216, 347, 382, 383, 433,
439, 528, 625.
- Þingeyrar í Vatnsdal, klaustr
130—131, 138, 305, 314, 325,
342—343, 371—373, 375, 412
—413, 532, 549—550, 593—
594, 734, 737, 767, 783—
785, 812—813, 826—828.
- Þingeyri í Dýrafirði 196.
- Þingfararballur 102.
- þingfarar kaup 153, 274, 297, 832.
- þingheimur, þingsöfnuður 153, 362.
- Þingmannaups í Suðrmúlasýslu
10.
- þingmenn 472, 512, 645.
- Þingmáli í Skriðdal 119—120,
769—771.
- þingstaður 14, 98, 100—101, 104,
107, 123, 128, 133, 147, 149,
152, 187, 190, 233, 237, 283,
347, 352, 383, 417, 422, 466,
510, 523, 526, 528, 552, 555—
556, 598, 625, 642, 670, 715
—716, 752, 792.
- þingstefna 644.
- þingunautar 570.
- Þingvöllur við Öxará 122, 123,
153, 154, 576, 668, 697.
- Þistilsfjörður í Þingeyjarþingi
135, 744, 773.
- þjenari 473, 576, 613, 709. Sbr.
sveinn, tjenari, þjónn.
- þjóðbraut 61.
- Þjóðstaðir, sjá Þursstaðir.
- Þjófaballur 102^a, 478.
- þjófsnafn 779.
- Þjóknappar í Skagafirði 20.
- þjónn 84—86. Sbr. sveinn,
tjenari, þjenari.
- þjónn (kirkju) 664.
- þjónusta 84—86, 135, 436, 441,
448, 450, 501, 613, 616, 624,
632, 672, 676, 679, 680, 780,
787, 835.
- þjónusta (guðs) 624.
- þjónustafólk 786.
- þjónustukona 420.
- þjónustulaun 647, 786, 800, 825.
- þjónustumenn 420, 592, 665.
- þjónustutekja 272, 433, 441, 624,
679, 684.
- Þjórsá, á mótum Rangár og
Árnessþings 45, 46.
- Þjótstaðir, sjá Þursstaðir.
- þokkabót 680.
- Þóra Þjórnsdóttir, Þorleifsson-
ar, kona Guðna Jónssonar
(virðist vera dáiin 1502 eða
fyrr) 187, 189, 264.
- Þóra Brynjólfsdóttir, kona Péturs
prófasts á Viðivöllum (d. 1843)
14.
- Þórálfsson: Páll.
- Þóralli, sjá Þórhalli.
- Þórarinn Arason í Ísafjarð-

- arsýslu (1509—1514) 279, 484.
- Dórarinn Aronsson ráðsmaðr Ólofar Loptsdóttur, bóndi og lögréttumaðr (1439—1480) 520.
- Dórarinn Finnbogason í Húnavatnsþingi (1506) 89.
- Dórarinn Gíslason (Laga-Dórarinn) í Húnavatnsþingi (1560) 594.
- Dórarinn Jónsson lögréttumaðr í Hegranessþingi (1513) og síðan „bóndi“ á Svinavatni (1506—1521) 118—119, 252, 376—377, 422, 433, 439, 483—484, 602, 719—720, 784, 813.
- Dórarinn Jónsson í Strandasýslu (1508) 199.
- Dórarinn Pétursson prestur í Borgarfirði (1509—1510) 290.
- Dórarinn Sigmundsson syðra (1511) 362.
- Dórarinn Simionsson (Simonarson) í Rangárþingi (1521) 804.
- Dórarinn Skeggjason prestur syðra (1511) 362.
- Dórarinn Steinþórsson í Bólstaðarhlíð (1506—1517) 106, 625—627.
- Dórarinn Ögmundsson í Þingeyjarþingi (1514) 528.
- Dórarinsdóttir: Helena, Kristín.
- Dórarinsson: Ari, Bjarni, Brandr, Flóvent, Guðni, Hallr, Snorri, Stephán, Sveinn, Þorsteinn.
- Dorberggr Þorsteinsson stúdent og skáld á Þorgeirsfelli (1704) 71, 455.
- Dorbergsson: Grímr.
- Dorbjarnarson: Árni, Ásgrímr, Bjarni.
- Dorbjörg Brandsdóttir, kona Ásgríms Dorbjarnarsonar (1506—1507) 127—129, 154—155.
- Dorbjörg Guðmundsdóttir vestra (1510) 331.
- Dorbjörg Ólafsdóttir tóna, Geirmundarsonar, kona Andrés Guðmundasonar (enn á lífi 1517) 193, 603.
- Dorbjörg Sölmundardóttir, Einarrssonar (c. 1480) 674.
- Dorbjörg Þorleifsdóttir í Skagafirði (1508) 202.
- Dorbjörn Eyvindason á Skarði og Stakkabergi á Skarðsströnd (f. 1436 eða fyrri; enn á lífi 1514) 520.
- Dorbjörn Guðmundsson vestra (1515) 552, 555, 556.
- Dorbjörn Jónsson prestur á Bægisá og ráðsmaðr Hólastóls (1506—1521) 82, 163, 305, 329, 370, 371, 373, 408, 456, 507, 613, 616, 619, 630, 661, 735, 785.¹⁾
- Dorbjörn Jónsson prestur á Staðarbakka (1507—1520) 133, 139, 305, 329, 371, 373, 408, 549, 661, 735.¹⁾
- Dorbjörn Jónsson „bóndi“ í Kálfanesi (1508—1515) 193, 200, 521—522, 575—576.
- Dorbjörn Jónsson í Rangárþingi,

1) Milli þessara manna er ekki hægt að greina til hlítar. Þorbjörn prestur á Bægisá er talinn fyrri í testamenti Gottskalks biskups. Mun það því hann, sem ráðsmaðr var, og meir þótt um hann vert.

- handgenginn maðr Vigfúsar Erlendssonar (um 1508—1521) 246, 795, 802.
- Þórðardóttir: Dýrunn, Þariðr.
- Þórðarson: Ásgrímr, Einar, Erlendr, Erlingr, Gunnar, Hemingr, Hening, Jón, Matthías, Oddr, Páll, Runólf, Sigurðr, Skúli, Sveinbjörn, Sturla, Tumas, Tumi, Vigfús. Þórðr, Þorgautr, Önnundr.
- Þórdís Gísladóttir, Filippussonar, kona Ara Andréssonar (1517—1518) 643, 662—663.
- Þórdís Magnúsdóttir nyrðra (í falsbréfi 1621) 756.
- Þórdís Sigurðardóttir, kona Odds lepps (dán 1431 eða fyrri) 338.
- Þórdís systir á Reynistað (fyrir 1507), systurdóttir Agnesar abbadísar og Þorvalds búlands 312, 313.
- Þórðr Andrésson vestra (c. 1500—1514) 400, 424—425.
- Þórðr Arason í Húnavatnsþingi (1508) 190.
- Þórðr Arnbjarnarson í Dalasýslu (1511—1514) 354, 424, 491.
- Þórðr Bjarna(r)son nyrðra (í falsbréfi 1521) 829.
- Þórðr Daðason í Þórsnessþingi (1511) 350.
- Þórðr Egilsson í Dalasýslu (1704) 474.
- Þórðr Einarsson í Ísafjarðarsýslu (1515) 576.
- Þórðr Einarsson, Þórólfssonar, prestur í Hítardal (1518) 664, 705.
- Þórðr Guðmundsson prestur á Melum (1508—1518) 251, 285, 385, 392, 394, 416, 481, 559—560, 595, 605, 607, 664.
- Þórðr Guðmundsson prestreystra (1517) 628—629.
- Þórðr Gunnarsson lögréttumaðr í Hegranessþingi (1521) 813.
- Þórðr Haldórsson vestra (1520) 751.
- Þórðr Ísleifsson eystra og nyrðra (1512) 368.
- Þórðr Jónasson („Th. Jonassen“) háyfirdómari (d. 1890) 63.
- Þórðr Jónsson í Borgarfirði (c. 1450) 53.
- Þórðr Jónsson (1502) 81—82.
- Þórðr Jónsson prestur í Reykholti og prófastr (í Þverárþingi; 1508—1513) 257, 462.
- Þórðr Jónsson prestur í Hruna (d. 1514) 531.
- Þórðr Jónsson nyrðra (1512) 413—414.
- Þórðr Jónsson prófastr á Staðarstað (d. 1720) 378, 607, 720.
- Þórðr koll (kollr) í Ögri (enn á lífi 1366) 338.
- Þórðr Ketilsson vestra, í Núpsför (1521) 834.
- Þórðr Oddsson nyrðra (1411) 20.
- Þórðr Ólafsson prestur, ráðsmaðr í Skálholti (1531) 704.
- Þórðr Pálsson, Þorsteinssonar, vestra (1514) 527.
- Þórðr Sighvatsson (1506—1507) 132—133.
- Þórðr Sigurðsson í Haga (enn á lífi 1473) 339.
- Þórðr Sigurðsson (Auðunarson-

- ar) á Borg á Mýrum (c. 1420—1490) 379.
- Dórðr Sigurðsson (1508) 207.
- Dórðr Svartsson í Strandasýslu (1510) 309.
- Dórðr Vermundsson í Dalasýslu (1512—1514) 412, 526.^a
- Dórðr Þórðarson, Steindórssonar, ráðsmaðr Skálholtstóls, bóndi í Háfi í Holtum, skrifari Árna (d. 1747) 60, 253, 342, 385, 387, 452—453, 467, 483, 518, 596, 610, 679.
- Dórðr Þorgautsson, sjá Þorgautr Þórðarson.
- Dórðr Þorláksson biskup í Skálholti (d. 1697) 727.
- Dórðr Þorleifsson í Rangárþingi (d. 1510) 310—311.
- Dórðr Þorleiksson vestra (1694) 349.
- Dórðr Þóroddsson syðra (1516) 584.
- Þorfinnr Einarsson nyrðra (1391—1393) 14.
- Þorfinnr prestur (Þórólfsson?) nyrðra (fyrir 1508) 215.
- Þorfinnsson: Hjalti, Sveinn.
- Þorfinnsstaðir í Önundarfirði 339.
- Þorgautr Ólafsson í Ísafjarðarsýslu (1510—1517) 325, 469, 580, 637, 641.
- Þorgautr Þórðarson lægréttumaðr syðra (1510—1518) 306—308, 394, 668.
- Þorgeir Haldórsson smiðr í Hnappadalssýslu (1440—c. 1460) 387.
- Þorgeir Jónsson í Eyjafirði (1508) 192.
- Þorgeir Sigurðsson í Strandasýslu (1513) 468.
- Þorgeir Sturluson í Þingeyjarþingi (1520—1521) 744.
- Þorgeir vinnumaðr Vigfúsar Erlendssonar (1521) 807.
- Þorgeir Þorsteinsson prestur á Desjarmýri (1599) 7, 8.
- Þorgeirsson: Andrés, Haldór, Jón, Ólafur, Vilhjálmur.
- Þorgerðarstaðir í Fljótssdal 179.
- Þorgerðr Haldórsdóttir, Þorgeirssonar (1512) 364—365.
- Þorgerðr Jónsdóttir systir á Reynistað (1510) 312.
- Þorgils Guðmundsson prestur nyrðra (1517—1521) 619, 620, 783.
- Þorgils Hákonarson í Húnavatnsþingi (1508) 233.
- Þorgils Indriðason vestra (1507) 136.
- Þorgils Nikulássson prestur í Holti í Önundarfirði (1513—1517) 453, 579—580, 634.
- Þorgils Pétursson vestra (1508) 187.
- Þorgils Sigurðsson prestur í Goðdölum (1520) 767.
- Þorgils Sigurðsson, Pálmasonar, konrektor og ráðsmaðr í Skálholti, spítalahöldr á Hallbjarnareyri (1710—1719) og bóndi á Hofstöðum (enn á lífi 1746) 9, 362, 412, 453.
- Þorgilsson: Helgi, Jón, Nikulás, Oddr, Sigurðr, Snorri, Steinn, Stephán.
- Þorgrímsson: Einar.
- Þórhallason: Egill.
- Þórhalli Einarsson lægréttumaðr

- i Kjálarnessþingi (1513—1518) 415, 669.
- Þórhallsson: Þorlákr.
- Þórhildr Árnadóttir nyrðra (i falsbréfi 1621) 757.
- Þórir Sighvatsson (1506—1507) 132—133.
- Þórir Þorláksson (Þorkelsson) orðamálsmaðr (1518) 669—671.
- Þórisson: Árni.
- Þórisstaðir (Þórustaðir) i Ólafsfirði 340.
- Þórisstaðir (Þóróddsstaðir) á Rosmhvalanesi 584—585, 608—609, 637—638.
- Þórkatla Árnadóttir kona Einars Bjarnasonar og Jóns Dagstyggssonar (1508—1521) 256, 825.
- Þorkell Magnússon (Þorkelssonar) i Þingeyjarþingi (1506—1514) 122, 235, 388, 528.
- Þorkell Ólafsson i Húnavatnsþingi (1506) 88, 111.
- Þorkell Pálsson prestur á Snæfjöllum (1508—1520) 205, 227, 279, 452—455, 467, 518, 745.
- Þorkell Sigurðsson nyrðra (1517 og fyrri) 621.
- Þorkel Snjólfsson i Þingeyjarþingi (1517—1520) 629, 654.
- Þorkell Ögmundsson i Þingeyjarþingi (1511) 347.
- Þorkelsdóttir: Helga.
- Þorkelsgerði i Selvogi 798, 805.
- Þorkelshvoll i Viðidal 731.
- Þorkelsson: Indriði, Jón, Magnús, Oddr, Þorlákr.
- Þorlákr Auðunarsen, Grímssonar, vestra (1508) 198, 199, 201.
- Þorlákr Landbjartsson prestur syðra (1512—1519) 385, 462, 530—531, 572, 605, 682.
- Þorlákr Skúlason biskup á Hólum (d. 1656) 94, 726.
- Þorlákr Þórhallsson hinn helgi, biskup i Skálholti (d. 1193), Þorláksmessa 257, 272, 384, 399, 462, 496—497, 564, 569, 580, 669, 670, 671, 697, 700, 733, 763, 770—771, 778, 789, 791, 822. — Þorlákslíkneski 770, 771. — Þorláksstöðin, Þorláksskip (Skálholtsstaðar 1521) 778, 790.
- Þorlákr Þorkelsson lögréttumaðr (1480) 67.
- Þorlákr Þorsteinsson nyrðra, faðir Bessa (1508) 211.
- Þorlákshöfn i Árnessþingi 277.
- Þorláksson: Bessi, Brandr, Guðmundr, Jón, Sigfús, Sigurðr, Skúli, Þórðr, Þórir, Þorsteinn.
- Þorlangargerði i Vestmannaeyjum 180.
- Þorleifr Arason skólameistari i Skálholti og prófastr á Breiðabólstað i Fljótshlíð (d. 1727) 9, 452, 453, 518.
- Þorleifr Árnason i Glaumbæ (dáninn 1481 eða fyrri) 122—124, 196.
- Þorleifr Árnason prófastrá Kálfaelli i Fljótshverfi (d. 1718) 327.
- Þorleifr Björnsson hirðstjóri á Reykhólum (d. 1486) 66, 67, 81, 140—142, 269, 291, 354—355, 363, 399—400, 410—

- 411, 431, 461, 473—474, 522—526, 530, 547, 592—593, 650, 652—653, 749—750, 763—764, 771, 782—783, 814—815.
- Dorleifr Björnsson lögréttumaðr (1502—1512) 81—82, 224, 225, 394.
- Dorleifr Björnsson prestur (1521) 710.
- Dorleifr Eiríksson í Borgarfirði (1508) 257, 664.
- Dorleifr Eiríksson prestur á Stað á Reykjanesi og á Breiðabólstað í Fljótshlíð, officialis Skálholtskirkjunnar (1508—1521) 222—223, 605, 607, 664, 795, 804, 810, 829.
- Dorleifr Gamalielsson (Gamla-son) í Þykkvaskógi og á Jörfa (1516—1520) 587—588, 655—657, 715—717.
- Dorleifr Gíslason í Dalasýslu (1514) 487.
- Dorleifr Grímsson, Pálssonar, frá Mæðruvöllum (1508—1516) 224, 243, 247, 322, 375—376, 432, 438, 468—472, 557—562, 598—599.
- Dorleifr Guðmundsson, Andrés-sonar, „bóndi“ á Hrafnabjörgum og síðar í Þykkvaskógi (1509—1513) 283—284, 432, 438.
- Dorleifr Helgason syðra (1521) 798, 807.
- Dorleifr Hrómundsson nyrðra (1508) 192.
- Dorleifr Jónsson prestur nyrðra (1507—1520) 139, 163, 168, 183, 305, 370, 371, 373, 408, 602, 690, 735.
- Dorleifr Jónsson á Lágafelli (1507) 152.
- Dorleifr Jónsson lögréttumaðr í Kjalarnessþingi (1518—1519) 669, 674, 697.
- Dorleifr Kolbeinsson prestur í Borgarfirði (1508) 257.
- Dorleifr Kortsson lögmaðr (d. 1698) 17.
- Dorleifr Pálsson bóndi á Skarði á Skarðsströnd, síðar lögmaðr (1507—1519; d. 1560) 181, 339, 342, 348, 474—475, 694, 715—716.
- Dorleifr Þorleifsson í Þingeyjarþingi (1512—1517) 382—384, 625.
- Dorleifr Örnólfsson, Einarssonar, lögréttumaðr vestra (1506—1519) 114, 136, 166, 187, 203, 218—220, 255, 291, 318, 321, 323, 332, 334, 404, 417, 431, 439, 453, 460, 469, 498, 535, 576, 637, 641, 696, 700, 712.
- Dorleifsdóttir: Guðný, Helga, Katrín, Solveig, Þorbjörg.
- Dorleifslækr 477.
- Dorleifsson: Björn, Einar, Gizur, Grímur, Guðmundr, Jón, Magnús, Sigurðr, Sveinn, Teitr, Þórðr, Þorleifr, Þorsteinn.
- Dorleifr Gunnsteinsson lögréttumaðr vestra (1480) 67.
- Dormóðr Gunnlaugsson prestur syðra, sendimaðr Stepháns biskups með Pétursfé (1518—1521) 671, 714, 787, 790.

- Dormóðsson: Ari, Magnús, Sigurðr, Skúli.
- Dórný Bessadóttir, kona Einars Oddssonar á Auðólfstöðum (1378) 13.
- Dóroddr Oddsson í Kjalarnessþingi (1507—1518) 152, 597, 650.
- Dóroddsson: Þórðr.
- Dóroddsstaðir, sjá Þórisstaðir.
- Dórólf Hranason í Þingeyjarþingi (1506) 95.
- Dórólf Sigurðsson vestra (1515) 569.
- Dórólf Ögmundsson bóndi í Langardal í Tálknafirði, sýslumaðr milli Gilsfjarðar og Langaness (1506—1515) 114, 209—210, 217, 273—275, 291, 318, 321, 325, 380, 432, 438, 526, 548.
- Dórólfsdalr í Lóni 60—61.
- Dórólfsson: Einar, Skeggi.
- Þorp í Steingrímsfirði 396.
- Þorskafjarðarheiði milli Þorska-fjarðar og Ísafjarðar 264.
- Þórnessþing 343, 344, 349.
- Þorsteinn Árnason lögréttumaðr (1480) 65.
- Þorsteinn Árnason eystra (1512) 364.
- Þorsteinn Arngrímsson í Húnavatnsþingi (1506) 112.
- Þorsteinn Bjarnason nyrðra (1591—1593) 14.
- Þorsteinn Einarsson vestra (1514) 484.
- Þorsteinn Endritzson (Indriðason) lögréttumaðr í Þrándheimi (1518) 648.
- Þorsteinn Engilbriktsson, er Magnús Gunnlangason í hel sló (1512) 394—396.
- Þorsteinn Eyjólfsson lögmaðr (d. 1403) 14.
- Þorsteinn Eyjólfsson á Háeyri um 1700) 703, 707, 708.
- Þorsteinn Eyvindsson í Húnavatnsþingi (1506) 91, 109, 113.
- Þorsteinn Finnbogason, lögmanns Jónssonar, bóndi í Reykjahlið, sýslumaðr milli Varðgjár og Úlfadalafjalla (Vaðlaþing) og sýslumaðr í Þingeyjarþingi (1506—1520) 97—103, 122, 123, 124, 125, 126, 153—154, 356, 432, 438, 487—488, 528—529, 629, 654—655.
- Þorsteinn Fúason í Rangárþingi (1521) 795, 804.
- Þorsteinn Guðmundsson prestur á Staðarbakka (1510) 316.
- Þorsteinn Gunnason prestur nyrðra (1520) 767.
- Þorsteinn Haraldsson eystra (1512) 364.
- Þorsteinn Hjálmsón nyrðra (1508) 245.
- Þorsteinn Illugason prestur nyrðra (fyrir 1520) 731.
- Þorsteinn Ívarsson nyrðra (1518) 668.
- Þorsteinn Jónsson prestur í Saurbæ í Eyjafirði (c. 1380—1390) 313.
- Þorsteinn Jónsson í Þingeyjarþingi (1506) 122.
- Þorsteinn Jónsson prestur nyrðra, líklega á Mel í Miðfirði (d. fyrir 1510, að því er virðist) 314.

- Dorsteinn Jónsson prestur á Höskuldstöðum (1507—1521) 138, 370, 371, 373, 507, 543, 549, 613, 630, 735, 737, 767, 783, 785.¹⁾
- Dorsteinn Jónsson í Skagafirði (1508) 202.
- Dorsteinn Jónsson prestur í Rangárpingi (1516—1521) 586, 795, 800, 804, 806, 829.
- Dorsteinn Jónsson ráðsmaður í Dráðheimi (1518) 648.
- Dorsteinn Ketilsson, Teitssonar, prestur á Mel í Miðfirði (1510) 316—317.
- Dorsteinn Ketilsson (heimilismaður hjá Birni Þorleifssyni á Reykhólum; 1514—1550) 494, 547, 594, 672.
- Dorsteinn Sigurðsson í Rangárpingi (1506) 130.
- Dorsteinn Sveinsson vestra, faðir Höllu (d. fyrir 1521) 339, 772—773, 775—777.
- Dorsteinn Torfason (Jónssonar frá Klofa; 1515) 542.
- Dorsteinn vinnumaður Vigfúsar Erlendssonar (1521) 798.
- Dorsteinn Þórarinsson nyrðra (1461) 58.
- Dorsteinn Þórarinsson í Borgarfirði (1508) 257.
- Dorsteinn Þorláksson í Borgarfirði (1508—1515) 257, 552—553, 555—557.
- Dorsteinn Þorláksson lögréttni- maður í Eyjafirði (1510—1516) 322, 598.
- Dorsteinn Þorleifsson í Ísafjarðarsýslu (1509—1514) 279—280, 484.
- Dorsteinn Þorleifsson (Björns- sonar) „bóndi“ á Svignaskarði (1512) 397—398.
- Dorsteinn Þorleifsson sýslumaður (d. 1705) 402.
- Dorsteinsdóttir: Halla, Ingigerðr, Ingiríðr, Kristín, Sig- ríðr, Þrúðr.
- Dorsteinsson: Árni, Benedikt, Bessi, Bjarni, Björn, Brandr, Einar, Eiríkr, Gamli, Grímr, Halldór, Hallr, Hallvarðr, Hjalti, Jón, Kenek, Ketill, Kolli, Narfi, Oddr, Ólafur, Ormr, Páll, Pétur, Runólfur, Sigmundur, Sigurðr, Símon, Sumarliði, Teitr, Tjörvi, Þorbergur, Þor- lákr, Þorvarðr.
- Dorsteinsstaðir í Haukadal 365—366.
- Dorsteinsstaðir í Tungusveit 231, 282.
- Dórunn Jónsdóttir, Arasonar, á Grund í Eyjafirði (dán í Dec. 1593) 235.
- Dórustaðir á Svalbarðsströnd 730.
- Dorvaldr Árnason nyrðra (1508) 245.
- Dorvaldr Ásmundsson nyrðra (í falsbréfi 1507) 144.
- Dorvaldr Eiríksson í Rangárpingi (1507) 147.
- Dorvaldr Finnsson bryti á Hólum (í falsbréfi 1521) 756.
- Dorvaldr Grímsson Brochmann (d. 1763) 249.
- Dorvaldr Guttormsson í Horna- firði (1514) 490.

1) Ekki er ugglaut, að þetta sé einn maður, en það verður ekki greint til hlitar,

- Dorvaldr Helgason lögréttumaðr í Dalasýslu (1513—1519) 460, 585, 695.
- Dorvaldr Jónsson búland, bóndi og lögréttumaðr á Móbergi í Langadal (enn á lífi 1494, en mun hafa dáið það ár í plág-
unni) 92—93, 113, 309—310, 313—314, 317.
- Dorvaldr Jónsson í Eyjafirði (1508) 242.
- Dorvaldr Jónsson nyrðra (í fals-
bréfi 1621) 756—757.
- Dorvaldr Oddsson í Húnavatns-
þingi (1506) 91.
- Dorvaldr Ólafsson prestir nyrðra
(1507) 139.
- Dorvaldr Ólafsson í Húnavatns-
þingi (1707) 12.
- Dorvaldsdalr í Vaðlaþingi 729.
- Dorvaldsdóttir: Björg.
- Dorvaldsson: Finn, Helgi,
Hrafn, Jón, Ólaf, Styr, Sölvi.
- Dorvarðr Árnason eystra (1512)
364.
- Dorvarðr Bjarnason, Marteinsson-
ar, bóndi í Njarðvík austr (1506
—1509) 119—120, 178, 289.
- Dorvarðr Erlendsson lögmadr
(1506—1511; d. 1513) 78, 81,
97, 108, 132, 145, 146, 150,
151, 152, 170, 174, 177, 178²,
207, 208, 223, 224, 225, 226,
230, 231, 232, 239, 241—
244, 246, 247, 248, 260, 261,
281, 282, 284, 289, 299, 300,
321—323, 335—336, 355.
- Dorvarðr Guðmundsson nyrðra
(1516) 598.¹
- Dorvarðr Guðmundsson eystra
(1517; d. 1519) 628—629,
698.¹
- Dorvarðr Helgason priór í
Skriðu í Fljótsdal (1506—
1521) 119—120, 179, 210—
211, 464—465, 515, 681—
682, 747, 791.
- Dorvarðr Ívarsson prestir í Odda,
ráðsmaðr í Skálholti og of-
ficialis (1508—1516) 253, 301
—302, 385, 390, 392, 393,
559, 560, 586.
- Dorvarðr Jónsson nyrðra (1508)
209.
- Dorvarðr Leptsson, Guttorms-
sonar, á Möðruvöllum (d.
1446) 178.
- Dorvarðr Þorsteinsson í Húna-
vatnsþingi (1506—1508) 107,
233.
- Dorvarðsdóttir: Guðríðr, Helga,
Ingibjörg, Margrét.
- Dorvarðsson: Arnbjörn, Er-
lendr, Jón, Marteinn, Stein-
móðr.
- Drándará í Geithellahrepp 821.
- Drándarholti í Geithellahrepp 821.
- Drándarstaðir í Brynjudal 284.
- Drándheimr í Noregi (Drun-
heim, Druntheimm, Trond-
em, Trondhem, Thrundhiem,
Trundhem) 445, 489, 500,
504—505, 509, 565, 647—
648, 691—692, 694, 743, 763
—765, 771, 786, 788—789.
- þrautareisa 710.
- þrenging 245, 572.
- Þrengsl í Grímsnesi 571.
- þrenningargildi 780. — þrenn-
ingarsamkunda 779.

1) Gæti þó verið einn maðr.

- þrettándi dagr jóla 82, 84, 138, 183, 185, 536, 582, 720.
 þriðjudagr 1, 61—62, 72, 101, 119, 123, 128, 138, 147—148, 155, 167, 390, 417, 427, 487, 510, 515, 518—519, 526, 548, 566, 578, 580, 589, 595, 598, 604, 616, 619, 630, 643, 653, 656, 669, 670, 688, 690—691, 700, 759, 792, 816—817, 828.
 þriðjungur 698, 830. — þriðjunga-fé (-peningar) 14, 369. — þriðjungaklæði 510.
 þriggja hreppa þing 242, 291, 427, 469, 498, 510, 513, 523, 566.
 þrimennigr 96, 589, 652.
 þrjózka 234, 279, 307.
 Þrúður Þorsteinsdóttir, Þorleifssonar, biskupsfrú á Hólum (d. 1738) 748.
 þrætuland 745.
 Þröm (hvortveggja) í Svínadal 376—378.
 þúfa 13.
 Þúfa í Olfosi (Þúfuland) 322.
 Þúfnalækr í Miklaholtshrepp 338. — Þúfnalækjarós 338.
 Þúfur í Vatnsfjarðarsveit 141, 286.
 þumlungr 88, 111, 802.
 þurfamenn 111.
 Þuríður Björnsdóttir, Þorleifssonar, kona Guðlaugs Loptssonar (1506) 93, 113.
 Þuríður Brandsdóttir, Þorsteinssonar, nyrðra (1520) 723—724, 736.
 Þuríður Sæmundsdóttir í Skipholti, ekkja síra Haldórs Torfasonar, í Gaulverjabæ (er lézt 1705) 692.
 Þuríður Þórðardóttir syðra (1516) 584—585.
 Þursstaðir á Mýrum („þiotstaðir“, „þioststaðir“) 378—380.
 Þvengir (innsigla þvengir) 11, 126, 194, 195, 349, 380, 594.
 Þverá á Barðaströnd 197, 268.
 Þverá í Fljótshlíð 798, 805.
 Þverá í Fnjóskadal 159—160.
 Þverá í Laxárdal 94—96, 97, 99, 101, 303, 304.
 Þverá (hvortveggja) í Vestrhópi 91, 731.²
 Þverá á Síðu 5.
 Þverá „í Skagafirði“ 348.
 Þverá í Öxarfirði 727.
 Þverdalr í Aðalvík 207.
 Þvingan 563.
 Þýðing skjala (úr íslenzku eða á) 162, 173—174, 599, 646.
 Þykkvabær í Veri, klaustr 6, 96, 222, 558, 586—588, 657, 667, 791, 819—820.
 Þýzkaland, þýzkir menn 567, 764, 807. — þýzkr daggarðr 800. — þýzkir kaupmenn 80. — þýzkir reiðupeningar 605, 808. — þýzkr söðull 802.
 Þönglabakki í Fjörðum 215.
 Æðey í Ísafirði 287, 292, 417, 419.
 æfintýr 800.
 Ægisíða í Húnavatnsþingi 131.
 ær 7, 10, 70, 115, 264, 265, 268, 287, 406, 710, 769, 770, 796, 810, 811. — geldar ær 265, 796, 797. — lamblauss ær 796. — ærgildi 803, 806, 810, 811.
 æra 143, 182.

ærlegir menn, ærlegar persónur 107, 123, 128, 137, 147, 153—154, 165, 187, 190, 404, 460, 469, 498, 510, 528, 548, 566, 580, 589, 598, 642, 656, 668, 723, 736, 792, 813, 816—817, 830.

Ærlækr í Öxarfirði 92.

Æsustaðir í Eyjafirði 240.

Æsustaðir í Langadal 12, 731.

ætt 93, 113, 152, 166, 196, 310, 313, 314, 317. — ættartala 674. — ættartölubók 664, 695. — ættkvísl 96. — ættleiðing 167, 685. — ættleiðing 370. — ættleiðingararfr 370. — ættleiðingarbréf, ættleiðslubréf 235, 370, 685. — ættleiðsludómr 370. — ættlegg 310. — ættakning 178.

Öflugfæta á Breiðafirði 249, 262.

Öflugskelda, sjá Ögrskelda.

öfund 256. — öfundarbót 684.

Ögmundur Pálsson prestur á Breiða.

bólstaðir í Fljótshlíð, ábóti í Viðey, biskupsefni og biskup í Skálholti (1508—1521; d. 1541) 46, 60, 130, 160, 228, 229, 285, 301, 310—311, 335, 390, 392—393, 541—542, 558—560, 571, 583, 586—587, 592, 596, 605, 607—608, 610, 631, 634, 638—639, 649, 657—658, 664, 667, 673, 675, 678—680^a, 681—683, 693—694, 697—712, 740—743, 749—750, 758—763, 771, 777—778, 782, 787—791, 805, 811—812, 814, 818—819, 821—824, 840.

Ögmundur Tyrfingsson vestra (1515—1516) 380—382, 455, 547—549, 586.

Ögmundsson: Eyjólfur, Filippus, Hallr, Nikulás, Pétur, Þórarinn, Þorkell, Þórólfur.

Ögr í Ísafirði 114, 155—156, 165—167, 190, 203, 217—218, 233, 262—263, 265, 269—270, 291, 296, 299, 306, 321, 325, 332—333, 335, 338—339, 390, 392, 430—431, 437, 466, 501—503, 507, 509, 512, 514, 521, 535—537, 545, 573, 579—580, 602—603, 632—634, 637, 641, 645, 652—653, 666, 700, 775, 833—834, 836.

Ögrskelda (Aufugskelda, Aofuskelda, Augurskelda) á Kjalarnesi 322, 560, 561, 562.

Ögvaldsnes í Noregi 319, 447. — Ögvaldsnessáttargerð (1297) 319, 447.

öl 269, 752.

Ölduhamar í Borgarfirði austur 8.

Ölduhryggr á Snæfellsnesi 419, 420, 655, 657, 678.

Ölmóðsey í Þjórsá 45—46.

ölmusugerðir 358.

Ölves (Aulves, Aulves, Oluess) í Árnessþingi 322, 541, 542, 709, 748. — Ölvesá (Aulversá) 277.

önd (andyrri) 674.

Öndorstaðir (Aundorstaðir = Öndóttstaðir) í Reykjadal 347, 348.

öndvegi 237.

önglar 71, 797, 800.

Öngulstaðir í Eyjafirði 216.

Önundarfjörðr í Ísafjarðarsýslu
165, 187, 197, 206, 267, 279,
291, 359—360, 388, 431, 452,
562, 602—603, 641—642, 773
—776.

Önundr Þórðarson, Pálssonar,
vestra (1514—1517) 526—528.
603.

örkumsl 500.

Örlygshöfn („Hafn“, Havfn)
í Patreksfirði 267, 268.

örnefni 199.

Örnólfr Einarsson prestur nyrðra
(1508) 183.

Örnólfr Grímsson vestra (1508)
187.

Örnólfr Pálsson nyrðra (í fals-
bréfi 1464) 60.

Örnólfr Steinsson lögréttumaðr
í Húnavatnsþingi (1506—
1513) 106, 233, 433, 439.

Örnólfsson: Eiríkr, Þorleifr.

örtugr 436, 444, 448, 450, 600.

öræfi (Mývatns og Möðrudals
of.) 95—101, 258, 629.

öskudagr 616, 620.

öx, öxarbrot 71, 265, 716, 769,
795, 796, 803, 804, 810.

Öxará á Þingvelli 17, 65, 67—

68, 73, 81, 108, 154—155,
175, 191, 223—225, 275,
284, 298, 309, 318—319, 321
—323, 334, 355, 394, 459—
460, 532—534, 536, 557—
561, 567, 576, 588, 667—668,
695, 697, 699, 753, 793, 813,
816—817, 831—833. — Öx-
arárþing 17, 65—68, 81, 108,
154—155, 175, 191, 223—225,
275, 284, 298, 309, 318—319,
321—323, 334, 355—356, 394,
459—460, 532—534, 536, 558
—560, 561, 567, 576, 667—
668, 695, 697, 699—700, 793,
813, 816—817, 831—833. Sbr.
Alþingi, þing.

Öxarfjörðr í Þingeyjarþingi 92.

Öxi á Öxarheiði, sjá Auxi.

Öxnadalr í Vaðlaþingi 328, 749.

— Öxnadalsheiði 662, 767,
783, 784, 812.

Öxnafell í Eyjafirði 167, 215,
216, 466. — Öxnafellsbók
(ÍBfél. Khd. 309. 8vo) 167,
306, 466.

Öxnalækr í Ölvesi 230.

öxnaverð 779.

Özurardóttir: Ástríðr.

